

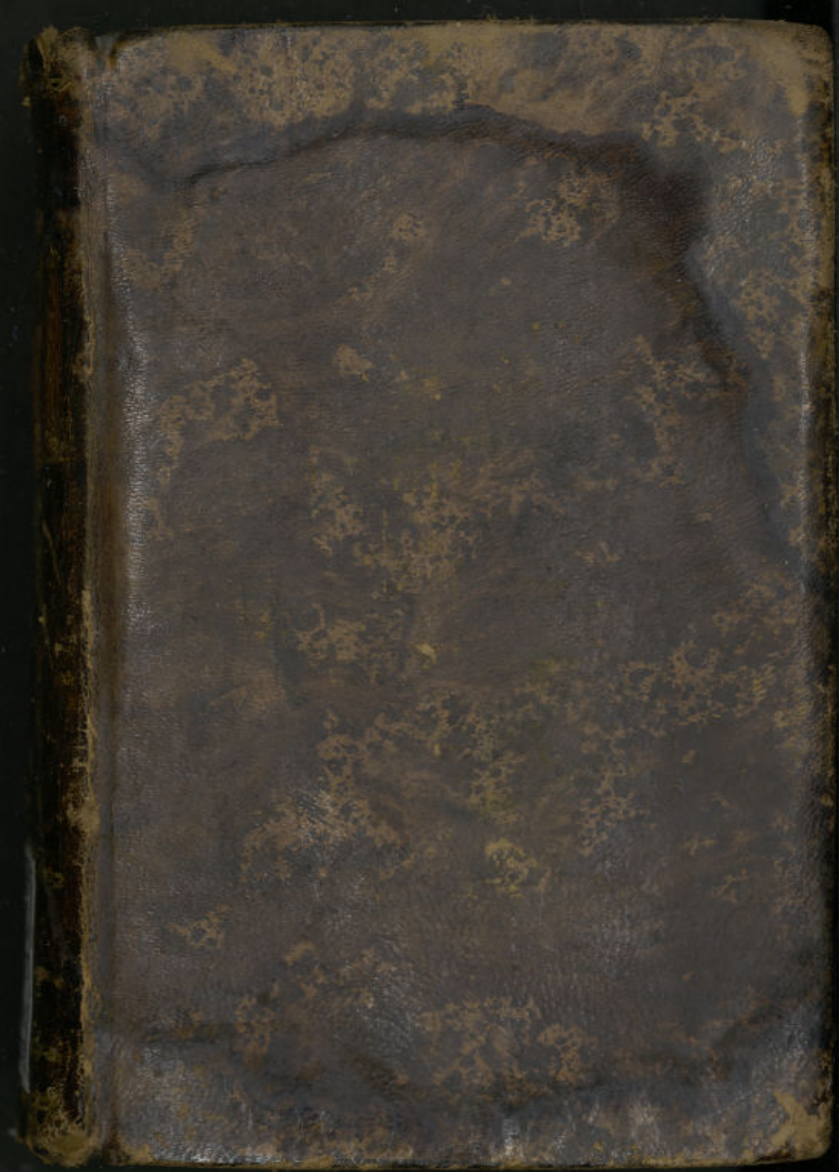
HIPPOCRATIS

MEDICORVM

A

22

401

411 809759

FACULTAD

LETRAS

Est.

A

Tabla

8

81

BIBLIOTECA HOSPITAL
NADY

Sala:

A

Estante:

022

Vol:

401

2823

HIPPOCRATIS COI MEDICORVM

OMNIVM LONGE PRIN-
CIPIS, OPERA QVAE
apud nos extant
omnia.

PER IANVM CORNARIVM MEDI-
cum Physicum Latina lingua
conscripta.

Accessit index rerum copiosissimus.

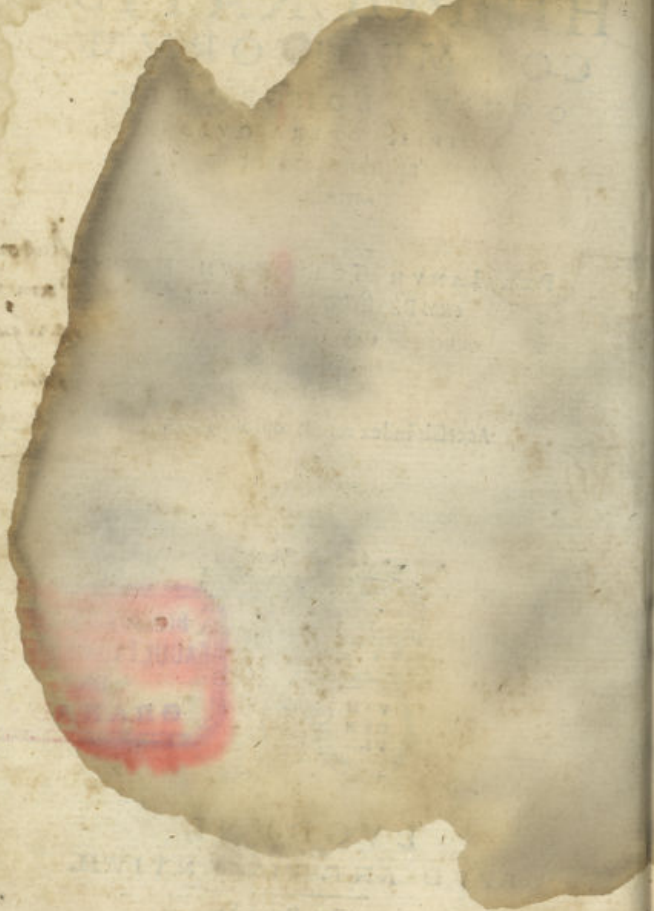
*Autorum
Damnati
et in per
liber. dicit
corrigat*

BIBLIOTECA DE LA
FACULTAD DE LETRAS
DE
GRANADA

LVGDVNI,
APVD ANT. VINCENTIVM.

M. D. LV.

AUGVSTISSIMIS AC
 PRVDENTISSIMIS, HONE-
 stissimisque viris, Senatui populoque
 Imperialis vrbs Augustæ Vin-
 delicorum, Ianus Cornarius
 Medicus Physicus,
 S. D.

*et Autor dam-
 natus*

Non alienum, nec ab re esse arbitror, Augustissime Augustæ vrbs Senatus, hoc in loco, hac instituta ad amplitudinē tuam, in Hippocratis Cōi medicinæ principis scriptorū, à me in Latinam linguam translatorum editionem, præfatione, paulò altius repetere, qualis fuerit nostro hoc æuo rei medicæ, & simul etiã aliarum artium ac studiorum status: qualis factus sit progressus: quantum accesserit incrementi: & quid de toto hoc studiorum genere sit sperandum. Nam & necessariam esse Hippocratis librorum editionem, lectionem, ac cognitionem, inde clarè constabit: & me hæc vel peractorū laborum gratia, meminisse iuuabit: & qui ista legent, non inutilem consequentur huius narrationis cognitionem: & Amplitudo tua, spero, harum rerum memoria iucundè afficietur, & si quid præsidij ac opis ad hæc studia conseruanda opus fuerit, (sicut reuera vestram, vrbiū Imperialium opem desiderant ac implorant) huc libenter incumbet, quo literæ vnicum totius vitæ ornamentum adurent ac vigeant, in Germania nostra, ne si hæc corruant ac iaceant, verè neutra vita vocari mereatur, haud secus quàm neutrum corpus medicis dicitur, quod neque sanum, neq; ægrotum appellari potest. Talis autem futura vita mihi videtur, vt miti ac familiari nobis similitudine, res omnium tristissima, & perpetua nocte obscurior adumbratur, si horum studiorum lux extingatur, si literarum decus deturpetur, si robur illud, quod & pacem, & rerum publicarum ac priuatarum tranquillitatem retinet, elanguescat.

EPISTOLA

Quum itaq; primùm animū ad medicinæ studia adijcerem, magna erat honorū & professorum, & librorū penuria: adeò vt Hippocrates & Galenus medicæ sectæ optimæ, rationalis illius, principes, ne nominibus quidem suis iustis, in scholis satis notī essent, quū vulgo Hippocras & Galienus à plerisq; omnibus appellarentur. Itaq; quum essem adolescēs viginti natus, annos, ex Petri Mosellani, viri & eruditi, & imprimis suaueloquēti facundia ornati auditoribus. (Nam neq; hunc, neq; alium vllum vnquam priuatū præceptorē habui, post prima grammaticæ rudimenta) in literis vtriusq; linguæ eo progressus, vt nō modo grāmatica docerem, sed etiā Poetas ac Oratores Græcos publicè enarrarem, plurimūm mox ab initio, ab honestissimæ artis discendæ proposito decidebam. Auertebant enim me barbari scholarū magistri, & nō multò expositoribus suis potiores scriptores, quibus tum medicorū scholæ pro optimis autoribus vtebātur, Auicenna, Rasis, Albucasis, Auenzoar, Mesuas, & alij nō citra tædium nominandi, Arabicum hominū genus. His accedebant practices scriptores superioris seculi ac illius quoque, gens per omnia incepta, sordida, ac impura, & tam spurcè latinè loquens, ac tam infelicitè id quod docere vult tradens, vt penitus desperarē ex tam putidis libris fore posse, vt vnquam ad medicinæ cognitionem peruenirem, eam videlicet quàm ex Hippocratis aliquot libellis, aphorismis dico, prognostico, & eo qui de victus ratione in morbis acutis inscribitur, olfecissem: & quàm mihi ex Galeni aliquot libellis Latinè itidem extantibus delineassem. Erant autem hi Leonicieni interpretatione, De febrīū differentijs libri duo, & Copi versione sex libri De locis affectis inscripti. Et his interpretibus tum extabant quoq; Hippocratici illi libelli. Ac in philosophia quidem eo tēpore extabat sua lingua Plato, Aristoteles, Theophrastus, Xenophon, & Plutarchus, magno erga bona studia Aldi Manutij beneficio. Verūm in medicina nihil Hippocratis ac Galeni ipsorum lingua habebatur, præter Hippocratis aphorismos, quos Philippus Melanchthon mihi cōmunicauerat, & vnā Galeni methodum, quàm Romæ si rectè memini, excusam, apud amicū quendam videram. Hic ego dum ambiguus quid facerem sæpe mecum cogitarem, tandem illud statui, quod præsens esset boni consulendum esse, donec aliquan-
do

N V N C V P A T O R I A .

do dies meliora proferret Proinde relictis magna ex parte Arabibus illis scriptoribus, & ex practicis quoque paucis aliquot, melioribus vt fieri solet in malorum electione, assumptis: videbantur autem tales esses, Bertrutius, Gatina-ria, Guainerius: his ad prædictos libellos Hippocratis ac Galeni additis ac collatis, sed magno interposito interuallo, aliquot annis medicine studia sectatus sum, donec cum his simul magister magnus artis vëter persuasit mihi, vt artis periculum facerem, quod iam per annos viginti quinque face- re pergo, ab eo tempore quo primùm animum ad medicinæ studia, velut dixi, adieci. Quanto verò meo commodo hoc fecerim, aut etiam aliorum vtilitate, non est quod multum iactem. Diligentiam meam & fidem, tum in docendo qua- liacunque didici, tum in curando qualia ars præstare po- tuit, multis cognitam esse scio. Opes velut studiorum im- pedimenta, non anxie quæsiui, & ea quoque quæ contin- gere potuissent, contempsi. Hoc nondum scio an commo- dum, aut potius incommodum dici debeat, quòd totum istud studiorum priorum genus, per totos nouē annos à me tractatum, relinquere ac quasi dediscere coactus fuerim, quum iam magnam Europæ partem, rerum medicarum ex- periendarum gratia peruagatus, Basileam peruenissem. Et quod quidem incommodum hoc sit, tot horas malè collo- casse in studijs dediscendis, nemo non intelligit, etiam ex his quibus non dediscenda, sed amplectenda esse illa adhuc hodie videntur. Quòd verò commodum sit, totam barba- ram medicinam à me esse relictam, & græcam assumptam, productam, & non parum per me etiam auctam, & amplia- tam, nondum persuasum esse scio plerisque, qui adhuc cum Gryllo grunnire malunt, & glandibus vesci frugibus opti- mis reptis. Profectò horum ingenia velut ineptissima, & iudicia velut nihil sani habentia auersatus, tum mox toto pectore ad Hippocratem Græcum, ac Galenum, itemq; Pau- lum me contuli, paulo ante Venetijs ex Aldi itidem officina allatos: quibus etiam alienis ad tempus utebar, atque in his ita versabar, vt vel totum Hippocratem ad Latinos transferi- bere me posse non desperarem, si tam magni laboris præ- mium alicunde affulisset: medum de Galeno ac Paulo ambi- gerem, quos faciliores esse, vel leuiter græca scientibus cou-

EPISTOLA

fiat: si quis modo non penitus rudis eos autores aggredi con-
 netur. Et extant libelli duo Hippocratis eo anno à me con-
 uersi, alter de aëre, aquis, & locis: alter de flatibus inscriptus,
 qui animum meum studiofis satis declararunt, quantum vo-
 luerim medicinam illinc adiutam. Nec deerāt nobis inhor-
 tatores ad rem tentatam strenuè obeundam, inter quos ma-
 gno erga optima studia merito præcipuè mihi nominandus
 est Des. Erasmus Roterodamus, cuius etiam scripta ad me e-
 pístola extat, qua ad me constanter prosequendum id quod
 in Hippocratem medicinæ principem orsus essem, inhorta-
 tur. Ad idē me institutū Frobenius ac Episcopus, qui prius
 etiam aliquot mihi commentationum fuere autores, tan-
 tum non cogebant: digni profectò propter sua in doctos
 homines merita, vt ab omnibus bonis viris aduersus *suorum*
vous amulos instar ignauorum fucorum insidiantis libris ip-
 sorum sumptibus & industria in lucem editis, foveantur &
 tueantur. Quum igitur hæc mea tunc fuerit voluntas, & non
 omnino desperata etiam præstandi facultas, Cur, inquit ali-
 quis ex illis, ad tot annos dilatatum est, quod propter commu-
 nem vtilitatem, si ita est veluti ipse dicis, quàm primū inuul-
 gari oportuerat. Fatebor sanè hic quod res est. Primū qui-
 dem voluntatem meam remorata est maxima operis diffi-
 cultas. Nā vt glossas & voces penitus obsoletas omittamus:
 vt dicendi genus breue illud, & quo velut per anigmata, in-
 nuere magis quàm significare sententiam voluit, ne produ-
 camus: adeò vt ne Galenus quidem se ex omnibus extrica-
 re valeat: vt nihil etiam dicamus de lectione varia, ac subin-
 de à plurimis præcis Hippocratis expositoribus mutata, &
 tēporis insuper iniuria corrupta: vel ipsa vetustatis reueren-
 di senis maiestas deterrere possit, ne quis familiaris ver-
 sare doctissima, & per omnia grauisima scripta audeat.
 Quòd verò tantæ grauitatis, maiestatisque scriptor sit Hip-
 pocrates, idemque optimus methodi doctor, etiam Plato te-
 statum de ipso reliquit, cuius verba ex Phædro adscribere
 non pigebit. Fieri ne posse putas, inquit Socrates, vt quis
 animæ naturam pro dignitate consideret, absque vniuersi
 natura? Si quidem Hippocrati Asclepiadarum generis cre-
 dere oportet, inquit Phædrus, neque corporis, circa hanc metho-
 dum. Bene, inquit Socrates, amicissime Phædre, Hippocrates
 dicit.

NVNCVPATORIA.

dicit. Oportet tamē in super ad Hippocratē, etiam rationem expendere, & an consona est, videre. Ita sentio, respōdet Phædrus, Proinde de natura cōsiderare, inquit Socrates, quid tandem dicit Hippocrates, & ratio vera? Nōne hoc modo? De cuiuscunq; rei natura considerate oportet, primū simplex ne sit, an multarum specierum, id in quo arrifices esse volumus, & alios vt tales sint facere. Deinde si simplex est, vim ipsius considerare, quā à natura habeat, ad hoc vt in aliud faciat quid, aut quam vt ab aliō patiatur. Si verò plures species habuerit, his enumeratis, id quod in vna, hoc in singulis considerare, quidnam à natura facere solet, aut quid ab aliō patiatur. Consequens, inquit Phædrus, hoc est ô Socrates. Proinde metho-
 rhodus, ait Socrates, absque his similis est itineri cæci. Hactenus Plato. Et non sunt quidem hæc ita ad verbū in Hippocrate, sed talis est omnino doctrinæ methodus libri De natura hominis inscripti, vt de nullo alio loqui hîc videatur Plato: quāquam similis methodus etiam in alijs huius viri scriptis genuinis esse videatur. Quare quum hactenus reperti sint, qui Platonem, qui Aristotelem, qui Theophrastum, qui reliquos Græciæ philosophos ac scriptores, ad Latinos conuertere aggressi sint, & aliquid operæ precij præstiterint in Hippocrate nemo hoc feliciter tentauit, ex toto, vt ne in minutissimis quidē libellis aliqui satis aptos artifices se declarauerint. Non igitur nihil est quod & nos de difficultate huius scriptoris queramus, qui hactenus omnes ex æquo à se auertit: etiam si nunquam ex toto à nobis desperatum sit, fore vt aliquando omni difficultate superata, Latinus à nobis factus Hippocrates legatur. Accessit ad hanc difficultatem alia remora ex temporum infelicitate. Quum enim per viginti ferme iam annos medicina Græca reuiuiscere cœperit: reducti sint Hippocrates, Galenus, Aëtius, Paulus, Dioscorides: & hi non sua solū lingua, sed Latini etiam magna ex parte (vno Hippocrate hactenus saltem excepto) tum per doctos aliquot viros, tum per nos quoque facti, tamen ea est seculi infelicitas, vt nemo tantæ artis, quæ ipsam etiam vitam, qua nihil homini preciosius esse potest, conseruat: pretium agnoscat. Vidimus ardens primum studium multorum circa linguas addiscendas: deferuit hoc paulatim. Vidimus maximum studiosorum cōcursum ad discendā theologiam;

EPISTOLA

quum primùm in Germania sincerior pietatis doctrina illu-
 cesceret: Durauit hic aliquot annis. Transitum est ad stu-
 dium Iuris ciuilib: Nec pu to vllò vnquã tempore tot fuisse
 studiosos, qui leges Imperatorias sequerentur, aut doctorum
 titulis insignirentur. Sola Medicina vbique contempta ia-
 cet, frigent gymnasia, torpent professores, ars ipsa in *arti-
 xvian* abiit, & non nisi apud delyras aniculas, & recutitos
 Apellas, & eos qui multorum periculis de sua ignorantia ex-
 perimenta faciunt, eius vsus quæritur: paucis quibusdam bo-
 nis medicis non in vsum publicum, sed in priuatum sibi the-
 saurum, vera medicinæ studia possidētibus. Quanquam ego
 quidem grauiorem adhuc, ac similem timeam optimæ arti
 ruinam, si continget vt altius aliquando euehatur, qualem
 videlicet Christianæ religionis studium pertulit, & qualem
 iuris scientia minari videtur. Sicut enim dum pij aliquot vi-
 ri euangelium Christi purum ac sincerum reducere conati
 sunt, factum est vt apud plerosque Christus penitus fabula fa-
 ctus sit, & parum adhuc in paucorum cordibus hæreat. Ita ex
 magna iuris scientia eo peruenitur, vt ius sit in armis ac vi-
 positum, vt sint qui quiduis sibi licere adstruant, adulterare,
 scortari, prædari, prodere, rapere, agere, capere, & cælum ac
 terram miscere, modo apex sit in iure scripto, qui vt ipso-
 rum cupiditatibus inseruiat cegi possit. quomodo summum
 ius summam iniuriam esse, iuxta vetus adeò verbum, atque
 ita omnem optimarum legum doctrinam, vsus ac necessi-
 tatem intercidere, nemo non sentit. Atque vtinam non simi-
 lis casus maneat rectissimum medicinæ studium, si quando
 etiam hoc ad summum adductum fuerit: & ex scholæ um-
 bra, ad publici exercitij theatrum productum. Sed quis pro-
 hibere potest malos vt ne sui similes sint, in quocunque stu-
 ftiorum genere peruertendo? & ea quæ ad multorum salu-
 tem inuenta sunt, partim per ignorantiam, partim ex maliti-
 a, ad perniciem abutendo? Propter tales cessandum à nobis
 non est, vt non optima faciamus, doceamus, ac in lucem præ-
 feramus, & artem per se optimam ad summū statum eueha-
 mus. Nos certè vt quod possumus huc conferremus, & vt &
 ocij, & negocij nostri ratio publicè omnibus constaret, sæpe
 in partialib. editis libellis promissum sæpe repositū sepe re-
 petitū Hippocratē nostrum Latinū tandē etiam hjs infelicit
 simis

simis temporibus, quibus præter ea quæ iam relata sunt, omnia perpetuo metu consternata grauantur, insidijs pertentantur, proditionibus obtineantur, bello expugnantur, incendijs consumuntur, edere volumus atque hunc inæstimabilibus laboribus, & non leui sumptu ac rei familiaris iactura, perpetuis quindecim annis absolutum. Non quòd hos totos in hoc solum opus impenderimus : hoc enim verè esset suo sibi iumento malum accersire : sed quòd nunquam hanc curam reiecerimus huius quoque operis absoluendi, dum illa partim de Græcis plurima translata, partim à nobis scripta ac commentata, in publicum emisimus. non omnino nulla nostra priuata utilitate. Fatendum enim & prædicandum quoque hoc est, quum & magnorum principum, & præclararum virium, magnificentia in ac liberalitate simus experti, & ad hæc præstanda quasi fomite quodam coalti, ac prouesti. Superauimus autem hanc operis difficultatem, tum sæpe repetita Hippocratis lectione, tum locorum subinde a libi ab ipso Hippocrate repetitorum collatione, tum perlesta denuo tota Galeni Græca ac Latina editio, eo studio vt totum aliquando editurus sim Galenum, aliqua parte ex mea translatione, & reliquis itidem versionibus ad veram Græcam lectionem correctis. Et profectò longum esset hic declarare, quibus rationibus inductus, multa ex lectione Aldini, plurima præter lectionē Frobeniani exemplaris, à nobis ad multa manuscripta exemplaria collati ac editi, in hac nostra Latina Hippocratis cōuersione mutauerimus. Statuimus autem huc impendere quinquennium plus minus, vt si deus vitam tamdiu prorogarit, totius nostræ conuersionis ratio ac aliqua expositio extet, in diurnaliorum siue coniecturarum libris, tot à me scribendis, quot omnino existunt libri Hippocratis scriptorum. Interim tamen hunc præcipuè nobis fuisse scopum, studiosos omnes non ex labimus, quem etiam pro iustissima lege Galenus agnoscit, dum sic scribit: Hæc, inquit, Lex mihi in exponendo ac interpretando obseruatur, vt vniuscuiusque scripta ex illo ipso declarentur & non vanis opinionibus, & pronunciata citra demonstrationem sententia quisque quicquid velit deblateret. Hanc legem nobis in scopum, in Hippocratis libris Latine conscribendis proposuimus, & omnes obscuros locos, collatione ad

EPISTOLA

alios facta, vbi hoc fieri potuit, exposuimus, reddidimus ac
 expressimus, multis immutatis, non paucis reiectis, plurimis
 appositis, quæ nec in impressis, nec manu scriptis codicibus
 ita habentur: sed tamen vt alicubi vestigia veræ lectionis e-
 tiam ex illis odorati sumus. Quorum omnium iusto opere à
 nobis ratio reddetur. Atq; hæcenus suffecerit protulisse me
 studiorum nostri æui statum, progressum ac augmentum, &
 præcipuè rei medicæ. Cuius primum, summum ac maximum
 authorem, tandem ego Latinis hominibus non minorè, sed
 aliquanto, nisi penitus fallor, meliorem quàm Græcis extat
 legendum produco, edo ac publico. At ne ego mihi, tanti be-
 neficij publici gratiam expetere videar, aut ne tanti autho-
 ris ac operis patronum præstare me posse, aliundè considerare
 puter: ad te augustissime Senatus Augustane confugio. Tuæ
 amplitudini hanc auctoritatem defero, Tuæ erga literas &
 literatos benignitati hanc gratiam deberi confiteor, quòd
 Hippocrates Latinus noster publicè extat, habetur, legitur:
 quòd rebus mortalium iuuandis opus expositum est, ultra
 duo milia annorum ab omnibus in Latina lingua desidera-
 tum. Nec verò videri possum aut velut ignotus, aut temerè,
 ad tantorum virorum præsidium confugisse, dum in publicè
 recepto illo more dedicandorum ac consecrandorum libro-
 rum, ad vos viri Augustenses me recipio. Nam quum vestra
 Respublica, per omnem non modo Europam, sed orbem ter-
 rarum celeberrima sit, à bonis legibus, à probatis ac graui-
 bus moribus, à seuera in malos animaduersione, à clementi
 erga bonos benignitate, à pietissimo religionis cultu, ab ia-
 genti erga literas & bona studia fauore, à doctissimis confi-
 lioq; ac prudentia præstantissimis viris, videri nõ debeo te-
 merè magis quàm recto iudicio, ad tam augusti senatus, ad
 tantorum virorum tutelâ, Hippocratis & pariter meū opus
 attulisse. Nec ignotus ego vobis esse possum, cuius scripta ac
 opera tot principes viros, tot claras vrbes fouere ac tueri nõ-
 dum, quod sciam, pœnituit. Hic non referam quibus viris
 semper Respubl. vestra floruerit. Non recensebo Fuggaros,
 non Paungartneros, non Illongos, non Vuelferos, non Here-
 brotios, non alias magnas familias principum opes adæqua-
 quantes, & simul pietate, prudentia, fortitudine, magnificen-
 tiaq; ac summa liberalitate præstantes. Non dicam de Mo-
 nopot

N V N C V P A T O R I A .

nopoliorem apud vos extantur utilitate, per quæ fit vt Ger-
 mani ab hominibus sub polo Antarcticò habitantibus, & ab
 ipsis Antipodibus mercimonia, in quotidiano vsu habeat. Nò
 dicã de plebis sedula opera, & laudatissimis óperibus, vnde
 linei generis, biliciorum, triliciorum, quadriliciorum varijs
 texturis, multiplicibus tincturis, non modo Germania, sed
 omnes exterae etiam nationes redundant. Nec dicam de vr-
 bis magnitudine, splendidis extruccionibus ac ædificijs, &
 populositate, quæ vt peculiare laudes urbium sunt, ita & lo-
 ci optimum situm, & terræ, ac nascentium omnium copiam
 ac vbertatem coarguunt. Verùm studium vestrum circa lite-
 ras, bonas artes, pietatem ac rectam religionem conseruan-
 dam non tacebo. Quum enim videretis studiorum omnium
 fluctuationem, sursum deorsum omnia iactari, in præcipiti o-
 mnes linguas, artes, ac disciplinas cõsistere, nullo vnquã tem-
 pore plures in omnibus scriptores extitisse, partim sua ma-
 gnificè iactantes, partim aliorum & veterum quoque scripta
 damnantes: Vos optimos semper apud omnes rectè sentien-
 tes habitos authores Græcos, magna copia per occasionem
 nuper aded vobis oblatos non neglexistis, sed velut rem rei-
 pub. imprimis vilem, eorum opera ac libros cõparastis, co-
 emistis, ac pro ingenti thesauro, velut reuera est, reposuistis,
 habetis, & possidetis: nò tamen vt priuatã utilitatem hinc vo-
 bis queratis, sed publicum bonum iuuetis, vt si opus sit, in-
 de rebus humanis subsidium afferatis. Neq; enim quicquam
 ad respub. optimè instituendas ac retinendas, vtilius est bo-
 norum virorum bonis scriptis. Sicut contra mera pestis est,
 quæ ex malis malorù libris hauritur. Rectæ enim artes, bo-
 ni mores, optimæ disciplinæ traduntur ac seruantur in bonis
 libris. At sine rectis artibus, sine bonis moribus, sine opti-
 mis disciplinis, & in summa, sine literis vita non est vita cen-
 senda, velut supra ab initio dixi, & vetus illud chaos, rudis
 indigestaque moles reducitur. At vos sanè in illo librorù Græ-
 corum thesauro vestro, non vnus alicuius liberalis artis aut
 disciplinæ authores habetis, sed ex tota philosophia, medici-
 na, mathesi, ac Theologia optimos, & eos neque hactenus ty-
 pis excusos, neque multis aded adhuc visos, imò ne nemi-
 nibus quidem plerisque omnibus notos, & fortassis nusquã
 alibi extantes, velut ex indice cognoui, quem multarum re-

EPISTOLA

rum usu ac experiētia clarus medicus apud vos Geryon Seilerus ad me misit. Imò non modo iudicem hic amicus noſter misit, sed quæ vestra est viri Augusteñ. erga recta studia benignitas, de vobis eorum librorum etiam vsum mihi promisit, multa simul de vestra magnanimitate, ac magnifica voluntate mecum loquutus, ac mihi pollicitus. Quam autem antea mihi virtutum veſtrarū gloria nō ignota eſſet: (Qui enim ignota eſſe poſſit, quæ per totum orbem decantata eſt?) tamen ex referēte plura cognoui, & propius introſpexi, quàm antea ex auditu & aliorum ſcriptis intellexeram. Acceſſit ad huius narrationem vir excellenti iuris ſcientiam, & eximia prudentia præditus Claudius Peutingerus, clariff. Iuriſconſulti Conradi Peutingeri filius, non modo in paternis virtutibus referēdis, ſed in maximis etiam rebus ac negotijs, pro patria obeundis ac gerendis, non iam ſpem, ſed ipſam rem præſtans. Cū hoc viro ante paucos annos mutua aliqua cognitio mihi interceſſit, quæ ſanè iudicium de vobis meum confirmavit, & in id conſilij me adduxit, & breuiter effecit, vt non dubitauerim Hippocratē hunc latinum meum ad vos deferre, vobis inſcribere ac dedicare, ære ac libra veſtrum facere. Cæterum erunt fortaliſſis qui vel hoc nomine Hippocratē à nobis latinè conſcriptū impetent, quòd præſtiterat græcum legere, ac ſatis fuerat græcum extare. His ſanè larga data eſt eius rei faciendæ etiam per me copia. Nam & Græcum exemplar per me editum ex Frobeniana officina, non paucis locis melius ac correctius eſt quàm Venetum. Et ſi vere Hippocratis ſtudioſi ſunt illi, nō poenitebit ipſos vel ambo coemere, ac legere, ambo etiam plura inquirere, quo tandem emendatiſſimus ſua lingua loquens Hippocrates habeatur. Quin & ego ſemper ita ſenſi, melius eſſe quosuis ſcriptores in ſua lingua, qua ipſi ſcripſerunt legere, quàm optimè etiam in aliam tranſlatos. Sed quid facient hi qui Græcum non intelligunt? Antea oſtendi huius autoris difficultatem, breuitatem, & ænigmatis ſimilem obſcuritatem. Quandiu verò expectandū nobis eſt hoc ſæculum, in quo medicinæ ſtudioſi ex æquo omnes ad legendum ac intelligendū Hippocratē Græcum ſufficient? Eſſe autem Hippocratē talem rei medicæ autorem, vt ſine ipſo res medica integrè conſiſtere non poſſit, &

ſæpe

N V N C V P A T O R I A .

sæpe aliàs dixi, & nunc non minus asseuerantissimè affirmo. Totus enim Galenus omnem suam doctrinam ad Hippocraticam methodum, velut adamussum direxit. Idem fecerunt & antè, & post Galenū, optimi quique tum medici, tum philosophi, vt ineptissimos pariter ac indoctissimos se esse declarauerint, qui vnquam ab Hippocrate descuerunt, aut ipsius dogmata imperitauerunt, quorum multos adeò in libris suis hinc inde, ex omni occasione Galenus reuellit, ac explodit. Demus autem hoc sæculum antèa fuit, in quo per omnem fermè Europam pariter vtriusque linguæ cognitio in tantum aliquandiu floruisse. At quid vetat, aut quid adeò obsuerit, hæc etiam accessionem linguæ latinæ contingere, vt Hippocrates Latinus pariter & Græcus legatur? maximè quum etiam Græcus ex nostra Latina interpretatione clarior euadat, & expositionis Græci vicè Latinus supplere possit. Verùm mihi, velut antèa quoque dixi, videntur omnia nunc ingenia, omnes artes ac disciplinæ in summo ac præcipiti stare: atque vt inam sic retinerentur, nō retro vt ruerent, & esset aliqua saltem spes in paucis, qui in posterū suis magistris discipuli euaderent præstantiores. Ego profecto quum multis annis à scholis abfuerim, à docendi munere abhorruerim, studijs meis ad scribendum, & ad exercendam medicinam collatis: proximum fermè triennium rursus professor medicinæ consumpsi, non omnino surdo ac muto auditorio, in Heforum ac Cattorum principis Academia Marpurgensi. Sed vt verùm apertè fatear, longè infra meam spem, & inferiore successu quàm Illustriss. Herois Philippi Heforum principis, vel erga me, vel erga studiosos, magnifica liberalitas deposcere videtur. Non tamen desunt huius rei causæ. Pleriq; omnes fugimus immensum studiorum laborem, delicias ac voluptatem in his consecramur. Itaque vel quantum iucundum est, vel minimè molestum, didicisse satis esse putamus. Alij ad ea studia se conferunt, vnde quàm breuissimo tempore, ac minima impensa assequantur, quo ventri sit consultum, & *πρὸς τὰ ἀλφίτα* respiciunt, nō cogitantes perunque quàm sint ad ea tractanda appositi. Medicina verò requirit naturā idoneam, à puero institutionem, doctrinam linguarum, literarum, philosophiæ, mathematicum, & totius naturæ

EPISTOLA

naturæ cognitionem : multam in super industria ac diligentiam, locum studijs commodum, & longissimum etiã tempus. Si non hæc sunt quæ studiosos à Medicina auertunt, libenter patiar alium potiores causas afferre. Ego Hippocrati in libro De lege hæc referenti accedo. Detineo amplitudinem tuã Augustissime Senatus longius quàm proposueram: Vnum si adhuc retulero dimittam. Non conatus sum in hac mea translatione Ciceronianus videri, non quòd omnino improbem hoc nouæ sectæ hominum genus, qui per omnia Ciceroni in dicendo similes fieri student: aut quòd penitus negem fieri posse, vt omnes artes ac disciplinæ, Ciceronis dictione in imitationem assumpta ac seruata, tradantur. Sed vt simpliciter dicam, primum quia non placet. Deinde quòd videam magna ex parte longum & inutilem laborẽ, & postea etiam omnibus factis, conatum infelicem, ac successu carentem, quo plerique ex illis referunt Ciceronem, non aliter quàm Nero princeps Catonẽ, aut vt vicinius comparem, cuculus Iulianiam. Accedit his seruilitas & mancipatio, nullam linguæ, imo ne cogitandi quidem diuersum aliquid, libertatem relinquens. Et quando definemus esse turpitudinis, pulcherrimum hominum genus creati? Sed oportuit hoc quoque ad reliqua seculi incommoda accedere, vt haberemus qui non solum loquendo ac scribendo, Ciceronis similia vt essent, se excruciant, sed etiam Græca omnis generis scripta in Latinam linguam conuertendo, tanta sui mancipatione, vt si modo Ciceronis verbis vndique conquisitis loqui videantur, etiam à sententia subinde excidere nec vereantur, nec animaduertant: quasi magni adeò referat Ciceronem ita exprimere, & quasi nemo alius bonus Latinus scriptor extet, quem sequi oporteat, ipso etiam Cicerone, si cognoscat, risuro suos *κακοίητες*, præsertim si quomodo se ad Lælios, Scipiones, Terentios, atque alios composuerit, in memoriam reuocet. Et tamẽ hic nihil dicam de his rebus quas medicus tractat, quas ne ipse quidem Cicero Ciceronianè eloqui posset, etiam si à Medico de his edoceretur: quum sanè aliàs nõ multus sit in rerum naturæ tractatione, nimirum intra moralis ac rationalis philosophiæ limites cõclusus. At tum demum Simia verè simia est, quum etiã supra hominem præstare quid molitur. Hoc itaq; agant hi quibus istud placet,

NVNCPATORIA.

cet, ac datum est, ego neminē prohibeo. Sed sic sentio, Hippocratem istos fucatos ornatus auersari, & amare vt sicut in sua, ita in omni lingua, breuis & verbis, & sententijs, & tamen plenus ac grauis, clarius item ac dilucidus, quātum ad eius aetatem posteris assequi datur, & quod potissimum est, rectus legatur. In hoc si quid praestiti, quod volui sum affectus: nec est quod verear vltos nasos, vel ἐπινοήσωντας, quantūuis in cornu exacutos. Quo verò sciant studioū aliquam huius opera à nobis transactae partem, Habent in hoc nostro Latino Hippocrate librum De aëre, aquis, & locis, duplo auctum, & nisi fallor integrum: Habent libri de capitis vulneribus principium, quod in Graecis codicibus impressis deest: Habent librum verū *μοχλιόμ*, id est Vectiarium eundemq; De ossibus inscriptum: quae omnia in Graecis exemplaribus partim desiderantur, partim alieno loco posita, iustis locis restituta sunt. Quorum omnium gratiam vt vobis viri Augustenses, medicinae studiosos debere volo, ita nec pudebit, nec pigebit vos, spero, summum medicum Hippocratem vestra autoritate tutum, vestro fauore commendatum, in publicam vtilitatem, & meae erga Augustissimum Senatam voluntatis declarationem, vobis inscriptum ac dedicatum prodijisse. Valete viri magnifici. Marpurgi Hessorum. Calendis Septembribus. Anno Christi M. D. XLV.

INDEX LIBRORVM IN HOC
volumine contentorum.

Hippocratis vita ex Sorano,	De natura hominis.	23
folio	1 De salubri diæta, Polybi.	29
Hippocratis iusiurandum.	2 De genitura.	31
Lex Hippocratis.	3 De natura pueri seu foetus.	
De arte liber.	4 34.	
De veteri medicina.	8 De carnibus.	44
De medico.	16 De septimestri partu.	48
De decenti ornatu.	18 De octimestri partu.	52
Præceptiones.	21 De superfectione.	53

De exfect

I N D E X.

De exsectione foetus.	58	morbis mulierum adiecta	
De dentitione.	59	298.	
De corporum resectione.	60	De sterilibus.	301
De corde.	61	De morbis popularibus liber	
De glandulis.	62	primus.	310
De ossium natura.	65	Liber secundus.	320
De locis in homine.	71	Liber tertius.	328
De aëre, aquis, & locis.	83	Liber quartus.	338
De flatibus.	94	Liber quintus.	344
De medicamentis purgantibus.	98	Liber sextus.	354
De diæta siue victus ratione,		Liber septimus.	363
liber primus.	98	De victus ratione in morbis	
Liber secundus.	108	acutis.	379
Liber tertius.	118	De indicationibus.	396
De insomnijs.	124	De diebus iudicatorijs.	399
De alimento.	128	Prænotiones.	401
De humidorum vsu.	130	Prædictionum, liber primus.	
De humoribus.	133	408.	
De morbo sacro.	137	Liber secundus.	413
De morbis, liber primus.	143	Coacæ prænotiones.	423.
Liber secundus.	154	De vulneribus capitis.	444
Liber tertius.	172	Chirurgiæ officina.	450
Liber quartus.	180	De fracturis.	454
De affectionibus.	192	De articulis,	469
De internis affectionibus.		De vlceribus.	498
203.		De fistulis.	503
De virginum morbis.	224	De Hæmorrhoidibus.	505
De natura muliebri.	225	De visu.	507
De morbis mulierum, liber		Aphorismi.	508
primus.	242	Hippocratis epistolæ.	520
Liber secundus.	273		
Notha ad finē primi libri de			

F I N I S.

INDEX COPIOSISSIMVS IN
opera Hippocratis.

301	Abortus grauiore	Acetabulorum vteri pituita
liber	quàm partus.	plenorum curatio. 258.a
310	263.f	Acida pituitosa. 81.e
320	Abortus plurimi	ἀπορροισίν. 116.f
328	in primis quadraginta die	Acyli. 114.c
338	bus. 49.b	Acuti morbi iudicium. 397.a
344	Abortus deformes quando	Ad hominis generationem
354	fiant. 37.f	semen ex omnibus & viri
363	Abortus sanatio. 168.e	& mulieris membris ma-
morbis	Abortus variæ causæ. 251.a	nat. 180.c
379	Abscessus tabidorû qui me-	Admonitio sufficiens, rerum
396	liores. 416.c	omnium vicissitudo. 528.f
399	Abscessus iunioribus, quarta-	Ad mulierẽ parere nequeun-
401	næ senioribus magis fiunt	tem medela. 305.d
rimus.	407.c	Adolescentis in foro decum-
413	Abscessus quo tẽpore magis	bentis historia. 330.e
423	fiant. 407.c	Adolescẽs in Melibœa ex ve-
444	Abscessus circa aures. 405. d	nere calfactus mortuus.
450	411. d e	337. d
454	Abscessus circa aurem. 398. b	Adolescẽs multo meraco po-
469	Abscessus in febribus. 134. e	tus perijt. 352. f
498	Abscessus boni. 320. f	Adstringentia & corroboran-
503	Abscessus humorum quid fa-	tia. 199. e
505	ciat. 357. c	Aegri quæ sibi nocent quàm
507	Aceti facultas. 132. a b. 113. a	quæ iuuant assumere ma-
508	Acetum mulsum quibus de-	lunt. 5. f
520	tur. 76. e	Aegri quatuor signis seruan-
	Acetum mulsum in morbis	tur. 314. c
	acutis quale esse oporteat.	Aegris non semper creden-
	386. b.	dum. 7. c
	Acetum biliosus magis con-	Aegro petenti omnia, modo
	fert. 386. e	non noxia, danda. 200. c
	Acetum mulieribus magis	Aegrorum variæ historiar.
	quàm viris aduersat. 386. e	366. 367. 368. 375.
	Acetabulorum pituita pleno	Agrotorum sedecim narra-
	rum curatio. 229. a	tio. 333. e

INDEX.

- Aegroti varijs morbis corre
pti. 321.e.f. 322.a.d. 325.a
- Aegrotus quis. 24.f
- Aegroti cur non parent. 5.f
- Aegrotum quæ vexent. 23.e
- Aegrotantis ac medici error
259.d.e
- Aegrotantis cupiditas. 22.d
- Aegrotantium varia historia.
338.a.b. 339. & 340. 341.
- Agrotantium victus. 202.f
- Aegrotorū quatuordecim va
riè agitatorū histor. 316.b
- Aegrotorū duodecim histo
ria. 328.b. 329. 330. 331.
- Aequinoctium. 118.c
- Aes opimum. 105.e
- Aesculapius & Hercules in
hominum vtilitatem nati
538.f. 2.d
- Aetatis transmutatio. 337.e
- Aestas & hyems in fracturis
quid poscat. 464.d
- Aestas bilem, ver autem san
guinem parit. 136.a
- Aetatum singularum morbi
512. a.b.
- Aetatum & locorum differē
tiæ. 417.a.b. 106.e
- Aetas sana & morbofa. 106.
a.b.
- Aetati cuiq; cōueniētia. 106.c
- Aetatum cognitio. 106.d
- Aetas omnium morborum
capax quæ. 439.f
- Aetatis cuiusq; vitia. 529.e
- Aetates tabi obnoxia. 436.e
- Aegyptiæ terræ benignitas
& fecunditas. 51.c
- Aegyptij iter se similes. 90.e
- Aegyptij & Lybici Asiaticis
similes. 89.b
- Affectus morbo neopolitano
similes. 332.a
- Affectuū variorū causæ. 11.c
- Africani cur non sanarentur.
137.f
- Aglaidæ filia. 314.f
- Alia contrarijs alia similibus
curantur. 80.f
- Alimentum vnde tale. 129.b
- Alimentum hominis, humor
leuis. 188.b.c.d
- Alimentorum vnum genus,
species verò plures. 128.d
- Alimento copiosiore qui e
geant. 509.c
- Alimenta plura quando &
quare adhibenda. 509.c
- Alui secessus quos enecaue
rit. 332.f
- Alui liquidæ curatio. 389.f
- Alui fluxus varij. 311.c. 312.c
408.b
- Alui profluvia. 420.c
- Alui egestiões. 397.d.f. 403.c
- Alui solutio. 395.f. 298.f
- Aluum subducentia. 158.d
- Aluus plena, vel vacua quid
efficiat. 189.a
- Aluus turbata, quibus sit ma
lum. 145.f
- Aluus nimis soluta hominē
enecat. 176.e
- ἀλίνοσις* 116.f
- Allij natura. 393.e. 113. b. 201.f
- Alumen melium. 500.f
- Amphictyones populi. 535.e.f
- Amygda

I N D E X.

- Amygdala. 114.c
 Anaxionis Abderitani histo-
 ria. 335.d
 Anaxyridæ. 92.e
 Andreas Hippocratem infa-
 mauit. 1.c
 Androgyni, id est, effœmina-
 ti. 105.b
 Anethum. 113.c
 Anhelationis muliebris cu-
 ratio. 238.e
 Angina eiúsq; signa. 174.e
 Angina siue Cynanche. 155.f
 159.e
 Angina & eius curatio. 78.f.
 79.a.299.b
 Angina quæ fiat. 388.f.389.b
 Angina secúda & tert. 160.b.c
 Anginæ vexatio. 360.c
 Anginæ varietas. 406.f.359.f
 Anginæ, lippitudinis, & ítesti
 ni vulnerati curatio. 327.f
 Anginosa cur moritur. 353.f.
 366.c
 Anginosorum affectus. 323.a
 Añia admiscetur animæ. 105.c
 Animæ similitudo cum car-
 bonibus. 105.c
 Anima in somnis vigilas nõ
 est sui iuris. 124.f
 Anima hois vsq; ad mortem
 semper producitur. 358.c
 Anima quales ab æthere sũt
 fluxus somniat. 126.d
 Animæ hominis qualitas &
 temperamentum. 101.d
 Animalia quibus conferuen-
 tur. 135.c
 Animalium & carniũ differen-
 tia. 112.cd
 Animas vnà cum corporibus
 purgandas. 525.c
 Anni partibus morbi pro-
 prij. 511.c.512.a
 Anni constitutiones quæ sa-
 lubriores. 511.c
 Anni quatuor partes. 118.d
 Annus omnis, particeps. 4.
 qualiratum. 26.c
 Antiquorum ac recentium
 morborum curatio. 79.e
 Antilochus & Aleuas. 321.d
 Antiphonis ægri historia.
 313.e
 Apituita in aquam inter cu-
 tem transitus. 211.e
 Apium. 113.c.202.a
 Aphtha & eiꝰ curatio. 165.ef
 Apollonij Abderitani histo-
 ria. 336.ef
 Apollo nomius. 138.c
 Apollinis responsum. 536.a
 Αποπληξία. 64.d
 Apoplexiæ vel Syderationis
 causæ. 97.c
 Απορία. 14.c
 Apparentia quo tẽpore fiant.
 125.d
 Apparitiones in somnis. 517.f
 Appendices. 72.f.73.a
 Apprehensio venarũ brachij.
 17.f
 Aqua potabilis. 130.e
 Aqua in morbis acutis. 386.e
 Aqua curadis vulneribus qua-
 lis. 452.e
 Aquæ leuioris cognitio. 322.c
 Aquæ potus. 115.f

I N D E X.

Aquæ facultas.	112.f	Argumentis septis probatur	
Aqua calida oculis utilis.		potum in pulmones non	
132.e		deerrare.	191.f
Aqua frigida qb ⁹ pfit.	132.c e	Aristoteles & Plinius taxan-	
Aqua cœlestis.	179.e	tur.	43.a b
Aqua cur hyeme calida, æsta-		Aristochidis ægri historia.	
te frigida.	41.a		313.c
Aqua fontis profundi qua-		Arithmetica vsus.	532.f
lis.	41.b	Arteria & vena caua.	45.b.
Aquæ quæ morbosa, & quæ		60.d.66.d.67.b.68.c	
salubres.	85.c	Arteria vulnerata & curatio.	
Aquæ palustres.	85.c		166.e
Aquæ potoribus familiares		Arteriæ conuulsa curatio.	
morbi.	85.d e		204.b c
Aquæ optimæ.	85.f.86.a	Arteria magna vētrem & in-	
Aquæ salsa.	85.f.86.b c	testina depascitur.	62.b c.
Aquæ pessimæ.	68.a		69.a.435.c
Aquæ pluuiales.	86.c d	Arteriæ à rene ortæ.	326.b
Aquæ ex niue & glacie om-		Articularis morbus eiusque	
nes malæ.	86.f	curatio.	198.c d
Aquæ inuectitiæ.	87.b	Articuli pulmonis cōuulsi &	
Aquarū robur ex ventis.	87.b	curatio.	167.a
Aquarum per somnum bibe-		Articuli manus.	73.a
re quid significet.	128.a	Articuli pedum.	73.c
Aquarum & ciborum quali-		Articuli parui in corpore.	73.c
tas.	358.a.83.d	Articulorum generatio.	46.b
Aqua intercus ab hepate &		Articulorum tumores.	132.d
splene cum curatione.	212.	Articulorum curatio & re-	
d e f.213.a b c d		stitutio.	493.a.495.c.497.a
Aquæ inter cutē caussa.	212.a	Ars quid.	19.d
Aquilo qualis & Auster.	141.	Ars exercēdi corpora & me-	
e f		dicina contrariæ.	79.d
Arbor quæ plantetur, & cre-		Ars tam nocētibus quàm etiā	
scat.	39.f	iuuantibus cōprobat. 5.c	
Arbor multum tenera fructū		Ars vaticinandi & medicina	
non producit.	40.d	ferè similes.	103.a
Arcturus.	88.d.311.c.313.f	Artes quæ probandæ.	19.a
Arcturi ortus.	118.b	Artis medicæ magna pars iu-	
Archigenes.	136.f	dicium.	337.f
		Artium	

I N D E X.

- Artium variarum partes & officia. 103.ab
 Artificum differentia. 380.a
 Ascarides quando magis videntur. 320.c
 Ascaridum eiectionis. 293.a
 Asiatica pulchriora & maiora. 88.e
 Asianorum genus cur imbelles. 90.b
 Asianorum & Europæorum differentia. 90.a
 Asiatici imbelles & effæminati. 89.a.90.a.b
 Asparagus. 113.d
 Aspersiones culicum mortibus similes. 323.f
 Astra visa per somnũ splendida quid significant. 126.c
 Astrorum cognitio necessaria medico. 100.a
 Astrorum exortus. 88.d
 Astrorum observatio utilis medicinæ. 83.e
 Astrorum iudicium. 126.f
 Atheniensium. 2. historia. 346.b
 atrix. 5.c
 Atra bilis qualis. 28.f
 Attenuatio vnde. 185.a
 Attoniti siue stupidi. 107.d
 Atriplex. 113.d
 Auditus qui fiat. 47.a.71.e
 Auena comesta. 111.b
 Aures purulentæ. 64.e
 Auriculæ fractura. 480.c
 Auris dolor quando lethalis. 406.d
 Auris incisæ curatio. 480.f
 Aurium doloris curatio. 74.e
 193.c.358.d
 Aurifices. 103.e
 Auster à similibus Boreæ natura regionibus spirat. 109.d
 Austri facultates. 109.
 Autumnus lethalis. 313.b

B

 Alnea quibus profint. 387.d.e
 Balnea calida. 115.b.29.f.124.a.b.201.f
 Balnea frigida. 115.c
 Balnearum usus. 387.b
 Barbarorum victus ratio. 9.f
 Beta refrigerat. 123.e.113.e
 Biduum sine cibis vivitur. 184.d
 Bilis & pituita homini congenitæ. 144.b
 Bilis corpus possidet. 26.b
 Bilis eductio. 300.b
 Bilis, sanguis, pituita quomodo fiant. 180.d
 Bilis per ætatem effectus. 135.e
 Biliofæ ac pituitosæ mulieris signa. 305.d
 Biliofæ lassitudine affliguntur. 74.a
 Bionis ægri historia. 313.d.f
 322.f
 Bitonis ægri historia. 330.e
 Blitum. 113.e
 Bona vel mala à medico facta. 146.a.b
 Bonis aut malis præter rationem factis nihil credendum. 510.c
 Boreas frigidus. 109.c
 Botri. 114.b

I N D E X.

Brachij fracti coaptatio.	457.b	Calfacientia sunt, dulcia, aci- da, falsa, amara, austera & carnosa.	114.f
Brachij caput.	66.b	Calor & frigus nō putrescit.	14.c
Brachij luxati signa.	472.d	Calligenis curatio.	373.d
Brachiū antrorsū & retror- sum luxatū quale.	468.b.c	Caluiciei caussa.	256.c
Brassica.	113.e.202.b	Caluus in Larissa quarto die moritur.	335.a
C		Caluitij caussa.	38.e
C Adentes tam ex alto, quā ex plano quid patiantur.	446.d	Calūnia, artis ignorātia.	4.b.c
Cæcitat̄ signum.	399.e	Canales an cruribus fractis supponendi.	460.d
Calamintha.	113.d	Cancri curatio.	328.a
Calcanei cura in tibia fractu ris.	462.b	Cancri occulti futuri signa & curatio.	280.f
Calculi varia caussa.	190.f	Cācri occulti nō curādi.	517.d
Calculi quinque signa.	190.f	Canicula.	88.d
87.d		Canicies vnde.	38.e
Calculi caussa & curatio.	208.f	Cani à natiuitate.	38.e.f
Calculi duo vel plures quī fiat.	191.a	Cātharides.	217.d.227.a.229.
Calcul ^o puerorū vñ fiat.	190.c	Carbunculi æstiuī.	320.b
Calculi cur pueris fiat.	28.a	Carcinoma mulierem eneca uit.	353.e.377.d.378.a
Calculi cū ferro similitudo.	190.e	Carnes roborantes.	201.b
Calidi seu ætheris vis & a- ctio.	44.c	Carnes leuissimæ & graues.	201.e
Calidus vel frigidus cur quis fiat.	152.a	Carnes fluxu laborantibus dandæ.	277.e
Calida aqua copiose vtētibus quid accidere soleat.	131.b	Carnes piscesque dandi pitui tosis.	211.d
Calidum hoc vel contra ne sit, certum non est.	12.e	Caries ossis cap.	155.d.159.c.d
Calida apposita.	82.e	Carnes conditæ.	114.c
Calida spiritū emittunt.	34.f	Carnis cuiusque animalis fa- cultates.	111.d.e.f.112.a
Calidiores tenaciore habent memoriam.	107.f	Carnium attracticum indi- cia.	359.a
Calfactio.	131.a	Carnosi oēs & iter se similes qui Raphæos incolūt.	91.c
		Carno	

INDEX.

Carnosorum affectus.	122.d	Capitis rigor, dolor ac febris	
Caro qui fiat.	46.a	cum curatione.	157.f. 158.d
Caro est medij temperamēti		Capitis dolor cum febre vn-	
inter ventrē & venas.	102.c	de.	96.c. 397.b. 398.f
Caro cū generatur, quid fiat.		Caput quale.	63.e. 15.d
36.d		Caput purgantia.	75.b
Capillū fluentē sistētia.	293.b	Caput oblongum & ceruices.	
Capillorum vel pilorum na-		321.b c	
tura & origo.	38.c. 46.f	Caput lapide percuss ^o perijt.	
Capitis repentinus dolor.		351.a	
158.f. 193.b		Caput vlceribus plenū.	156.f
Capitis & colli differentia.		Caput pituitæ locus, cor fan-	
16.a		guinis, lien aquæ.	183.e
Capitis vlcera ac vulnera ma-		Caput instar cucurbitulæ tra-	
gna.	48.d	hit.	181.d e
Capitis dolor assiduus quan-		Caput brachij fractum.	468.e
do lethalis.	406.d. 410.a	Caprimę carnis facultas.	394.a
Capitis dolor in febre quid		Caulis siue pudendum.	69.d
significēt.	396.c	Causse morborū nō statim co-	
Capitis dolorē sedātia.	260.a	gnoscentur.	7.c. 129.a
Capitis vulnera lethalissima.		Causse variæ.	129.a
418.a		Causi solutio.	398.c.d. 400.b
Capitis grauitas qui fiat.	155.a	Καὶ Θ.	153.a. 310.c
Capitis dolor duplex.	421.c	Cautio in admouendo tere-	
Capitis dolor grauidis perni-		bello.	450.c
ciosus.	410.e	Cautio circa os in vulnere cu-	
Capitis torpor.	156.b	rando.	448.d
Capitis tumor.	357.e	Cauæ partes.	44.e
Capitis dolentis curatio.	355.	Cauma, Rheuma.	14.a
e. 174.c. 239.c. 292.d. 80.a		Casei facultas.	112.e. 393.f.
Capitis fluxio.	79.e	202.b	
Capitis os qua parte robusti-		Caseus esu malus.	14.e.f
us sit.	445.a	Castanæ.	114.c
Capitis vulneribus conferen-		Cataplasmata ad fluxus.	293.f
tia & contra.	418.b	Cataplasmata vlcerati puden-	
Capitis dolor vocem inter-		di.	240.c
cipiens.	155.c	Cencron ventus.	90.a
Capitis rheuma.	148.c	Cepa.	113.b. 201.f
Capitis vuln ^o curabile.	446.a	Ceratium in deligaturis qua-	

I N D E X.

le.	452.e	Xviii.	15.b
Cerebri corruptio cum curatione.	173.d	Chirurgiæ officinæ quæ con- ducant.	450.d
Cerebri vsus & situs.	533.b	Chirurgo prospicienda quæ.	450.e
Cerebrum glandulæ simile.	64.a b	Chirurgi man ⁹ & digiti qua- les esse debeant.	451.a
Cerebrum in vtero purgatur.	139.c	Chœnix.	179.f
Cerebri tumor cum curatione.	172.e	Cholerica affectiones quæ & quando fiant.	374.d
Cerebri situs ac sensus.	444.f	Cibaria leuissima & grauiâ.	200.e f
Cerebri venulæ superuomen- tes.	154.e	Cibaria describuntur.	9.c
Cerebri repletio dolorosa e- iusq; curatio.	173.a	Cibi quantitas.	81.b c
Cerebri corruptio.	155.b	Cibi vel potus conferentes & contra.	201.a b
158.e. 159.c		Cibi & potus omnia irrigant & augent.	46.e
Cerebri ac capitis morbi, & curationes.	158.b c	Cibi quatenus medicamenta sint	98.d
Cerebri biliosi morbus & cu- ratio.	Ibidem.d	Cibi distributio per singulas ætates.	130.a
Cerebri madētis signa, & cu- ratio.	157.d	Cibi quo tempore facilius co- quantur.	509.d
Cerebro, osibus, dentibus, neruis frigida inimica, ca- lida verò amica.	131.c d e	Cibi hora cùm præterit quid faciendum.	11.b c
Cerebri membranę duæ.	71.f	Cibis vexantibus quid agen- dum.	202.e
Cerebri affectiones.	64.f	Cibi & labores vires habent contrarias.	99.f
Cerebrum quale.	44.f	Cibi si mox in corpore gra- ueolent, quid fieret.	184.c
Cerebrum quorum sit causa	142.b	Cibi si eodē die excernerentur, quid eueniret.	Ibidē.e
Cerebrum quando insaniat.	Ibidem.c	Cibi plus æquo in ventriculo retenti quid faciant.	Ibidē.
Cerebrum hominis duplex.	139.a	Cibi perturbantes.	12.d
Ceruiæ.	65.f	Cibi frigidissimi qui.	358.f
Cherionis ægri historia.	330.a	Cibi ac potus facultates mul- tas	
Χερρονίη.	116.f		

I N D E X.

- 15.b
 & con
 450.d
 a quæ.

 ti qua
 451.a
 179.f
 qui &
 374.d
 grauia.

 9.c
 81.b c
 ntes &
 or. a b
 rigrant
 46.e
 mēta
 98.d
 ngulas
 130.a
 lius co
 509.d
 it quid
 11.b c
 agen-
 202.e
 abent
 99.f
 e gra-
 184.c
 neren-
 bidē.e
 triculo
 Ibidē.
 12.d
 358.f
 es mul-
 tas
- tas ex terra trahunt. 181.c
 Cibi qui celeriter excernantur. 510.a
 Cibo non augeri, malum. 510.c
 Ciborum varietas. 130.b c
 Ciborum varietas. 359.a
 Ciborum facultates. 128.e
 Ciborum ac potuum singulorum vis. 110.a. 202.a c
 Ciborum comparatio. 10.c
 Ciborum facultas qui cognoscatur. 200.d
 Ciborum facultas multis comparatur. 103.c
 Cibum sanorum ægrotis nocet. 10.b
 Cibum sensim augendus. 118.a
 Cibum in vigore morbi deterior. 384.c
 Cibum quando morbum generet. 510.a
 Cibum in tabido qualis. 166.c
 Cicer album. 111.c
 Ciceris facultas. 393.f
 Circuitus, constitutio & decretoria. 134.d
 Citharædi. 47.f
 Citra sanitatem nihil utile esse potest. 120.b
 Clauda membra quæ & quomodo fiant. 418.c
 Claudii vel cæci partus unde fiant. 49.f
 Claudicatio unde. 73.d
 Clauiculae fracturae curatio. 474.c. d. e. & causa. 465.b f
 Clauis pectoris. 66.b. 72.f
 Clazomenius sanitati restitutus. 318.e
 Cleanactides graui morbo liberatus. 317.f
 Clyster mitissimus. 211.a
 Cnicus. 111.d
 Coagulum asinum. 293.e
 Coccus cnidius. 165.c
 Coci obsonia parant. 103.d
 Coctiones ac cruditates quid significant. 312.e
 Cœlestis vis quod efficiat. 187.d
 Cœli clementia & solis uertitas in Asia. 88.f
 Cognitio vera quid præstet. 19.e
 Coitus voluptas utriusque est. 32.d. 115.c
 Coitus quibus proficit. 358.f
 Coitus ebrius quid proficit. 414.f
 Coi singulis annis Hippocrati sacra faciebant. 1.c
 Colli dolor pessimus. 409.e
 410.c
 Columellæ vuluæ curatio. 298.e
 Collutio biliosa & pituitosa. 270.d f. 271.b
 Collutiones purgatorie. 270.e
 Collutiones variæ. 298.c
 Collutiones ad fluxum. 294.b
 Collutiones pudendi. 240.d
 Collutionum mensura. 269.a
 Colon. 60.f
 Color ossis capitis. 444.d
 Colorum mutatione à corde. 70.e
 Comitiales morbi unde.

INDEX.

- 388.e
 Comitialis morbus cur non
 magis diuinus quàm alij
 putandus sit. 137.b
 Comitialis morbi liberatio.
 510.f
 Comitialium cur os spume-
 scat. 97.f.98.a
 Comitialis morbus senes ma-
 ximè tollit. 476.f
 Comitiales omnibus sensib⁹
 priuantur. 97.f
 Commotiones. 116.e
 Compressa à seipsis calidiora
 40.c.d
 Conceptus in vtero qualis.
 47.f
 Conceptus signa.48.a b.32.f
 Conceptus varietas. 53.a
 Conceptui tempus aptum.
 250.d
 Cōceptus qui paretur. 55.b c
 Cōceptus restauratio.56.a b c
 Conceptum impediētia.56.b
 420.e.240.b.266.b
 Conceptus qui vltra plenilu-
 nium fit. 53.b
 Conceptus fallacia quid por-
 tendat. 421.b
 Conceptus à quo morbo li-
 beret. 227.b
 Conceptus,partus,abortus &
 morborum decretorium.
 50.c
 Concepturæ mulieris signa
 varia. 302.b c
 Conceptus virgines à dely-
 rio liberat. 225.a
 Conceptorum summū.307.b
 Concubitus mox à partu mu-
 lieri morbi est causa.226.a
 Congeniti homini 4. primi
 humores. 25.e
 Conchyliā. 112.c
 Coniectores quæ non asse-
 quantur. 125.a b
 Coniugio permutato cur per-
 mutetur & soboles. 33.c
 Conformatio partus. 36.d e
 Conformationis in vtero tē-
 pus. 50.e
 Consideranda medico in vi-
 ctus ratione describenda.
 509.c d
 Consideranda initio morbi.
 340.c
 Consideranda in ægro quæ.
 391.a b c
 Cōsiderāda ī muliere sterili
 & fluxu laborante.274.d e
 Cōstantes homines. 107.a
 Cōstitutiones morborum &
 vigores quando magis aut
 minus,citius aut sērius fiūt
 344.a
 Cōstitutiōis temporis pesti-
 lētis & morborū in ea gra-
 santiū descriptio. 331.e.332
 Consuetudo victus multum
 potest.382.d
 Contenta in manibus ac pe-
 dibus.38.b
 Contraria tollunt contraria.
 94.c
 Contraria commista non læ-
 dunt. 13.a
 Contusionis species. 445.d
 Conuulsionis curatio. 79.f
 Conuulsionēs

I N D E X.

Conuulsiones quibus vtiles.	334.a b	Corpora formæ peregrinæ
visa quid velint.	127.f
Conuulsio puerperæ.	326.f	Corpus post calidam frige-
scit magis, post frigidam
verò calefcit.	131.f
Conuulsiones faciles quæ.	440.c	Corpus ac venæ in isterico
quales.	217.c
Cor quid.	61.d	Corpus quo pacto humores
4.ex cibis trahat.	180.c
Cordis ventriculi, siue finus.	Ibidem.d e	Corruptio omnium mutua.	101.b
Cor quale.	61.a.45.e.60.d.
66.d	Corna.	114.a
Cordis latentes pelliculæ.	62.b	Κορυνημαχίη.	116.f
Cordis natura.	45.b	Costæ.	66.a.c.72.e
Cordis & præcordiorum fa-
cultates.	143.b	Costæ quando tempore coa-
lescant.	485.d
Cordis & arteriarum consen-
sus.	67.c	Cotylidonū natura.	307.a.b
Cordis dolentis curatio.	321.e	Coxa.	65.f
Cor alimētum vnde.	62.c	Coxendices.	73.b
Cordis auriculæ.	61.f	Coxendicum dolor qua æta-
te affligat.	422.f
Cor creatoris optimi summū
opificium.	62.a	Cratiæ ægri historia.	313.f
Cor cur non afficiatur, caput
& lien multū.	183.e.182.e	Crapulæ morbi cum curatio
ne.	198.a
Cor calidissimum.	45.c	Cranonis populares morbi.	320.b
Cor & venæ semper mouen-
tur.	Ibid.	Crapula morborum parens.	393.b
Cordis tunicula.	61.a	Cratistonax.	315.
Coriandrum.	113.c.202.a	Crisæorum calamitas quanta	535.e
Corpus quale.	71.d	Crysus primus mutum con-
scendens.	536.d
Corpus humanū medici sub-
iectum.	Ibid.d e	Crisæi populi.	535.d
Corpus impurum puro ali-
mento læditur.	509.f	Critonis mors secūdo die ab
initio morbi.	318.d
Corpora attenuata quomodo
reficienda.	Ibidem	Critobuli ægri historia.	313.e
Corporis repentini labores.	384.c		

I N D E X.

- Kpōis* quid. 23.e Cur Hippocrates capite te-
 Critis morborum acutorum. sto pingatur. 2.a
 427.b Cur corde nō sapiamus? 143.a
 Critiæ ægri historia. 313.f Curationis lassitudinis facul-
 Cubiti & tibiæ ossa qualia. tas. 117.f
 467.c Curationes variæ. 327.c
 Cubiti repositio. Ibid.e Curatio ulcerū capitū. 156.f
 Cubiti ossa vbi fracta, quid Curatio morbi à capite. 156.
 agendum. 455.c c d.
 Cubiti luxati curatio. 476. Curatio cum quis sanis ocu-
 a b. lis non videt. 508.a
 Cucumeris agrestis facultas. Curatio anceps. 210.b
 358.f.114.cb Curatio celeris. 121.c
 Cucumeris sylvestris radix. Curatio ex victus ratione.
 78.d 122.a
 Cucurbita. 113.e Cursus longi. 116.c
 Cucurbitulæ forma cur talis. Cursus vestiti. Ibid.d
 15.c.17.d Cursus resti. Ibidem.
 Culpa ægrotantium medico Cursus circulares. Ibid.
 sæpe adscribitur. 20.f Custodia ac scientia multa
 Cum fœtus mortuus crus aut prægnantibus opus est.
 manum præmittit, quid 251.c
 agendum. 263.a Cutis capitis læsa periculosa.
 Cum morbus repullulat quid 444.a
 agendum. 157.b Cutis vstulata pilos non pro-
 Cū loc^o cucurbitulæ admotæ ducit. 38.d
 aperitur, quid agendū. 17.e Cydonia. 114.a
 Cum fœtus manum aut crus Cyceonis facultas. 110.c
 præmittit quid agas. 262.f D
 Cuminum Aethiopicū. 179.d **D** Annatur ars medica,
 Cur modo mares, modo fœ- etiam cum deplora-
 minæ gignantur. 33.a tos non curet. 6.a
 Cur de articulis scribat. 483. Dætharfei ægri historia. 313.e
 a b. Deambulationes post exerci-
 Cur quædam natura sine la- tia. 116.a c
 tæ sint, quædam eo ante De aqua cur in corpore au-
 tempus destituatur. 264.a geatur. 182.c
 Cur homo imparibus diebus Dealcis vxoris historia. 337.c
 moriatur. 186.a Debilitatis signa. 397.c
 Debilitas

I N D E X.

- Debititas à partu. 230.b
 Decimestres maximè educan-
 tur. 50.b
 Decimestres, vndecimestres,
 & septimestres quãdo pa-
 riantur. 52.f.53.a
 Decretoria febrium. 400.f.
 406.a.b
 Decretoria paria vel imparia
 315.f
 Decretorij dies cur impares
 tantum sint. 185.d.186.d
 Decretum Atheniensium in
 gratiã Hippocratis. 534.c
 Decubitus qualis. 401.e
 Decubitus agrotantium pro
 morborum varietate eligen-
 di sunt. 20.f
 Defractionis potestas. 453.a
 Deglabratio qui fiat. 299.f
 Deligatio duplex. 451.c
 Deligatione in fracturis qui
 non egeant. 464.d
 Deligatio pedis & manus cur
 diuersa. 460.b
 Deligameta qualia esse oportet.
 451.f.452.b.d.455.d
 Deligandi modus. 451.d.e.
 453.b.454.f
 Deligatura, in qua duo maxi-
 me profunt. 17.a.b
 Delyrij caussa. 224.f
 Delyrij vehementis signa.
 384.b.c.391.d.509.f
 Delyrij curatio. 225.a
 Delyratio quibus proficit. 359.
 b.c
 Democritus insanus putat. 1.d
 Democriti de mundo senten-
 tia. 530.f
 Democritus quæ in vita ri-
 deat. 528.a.b
 Demonstratio iucundior quæ
 opere fit quàm quæ sermo-
 ne. 8.c
 Dentati cur nascantur. 46.c
 Dentes pueris quando rena-
 scantur. 48.e
 Dentes posterius nascunt. 46.c
 Dentes pueris quando ena-
 scantur. 48.e
 Dentes stupefcunt molarum
 attritu. 135.a
 Dentitionis varietas. 59.e
 Dentium generatio. 46.c
 Dentium stridor quid porten-
 dat. 402.a.409.b
 Dentium dolor. 193.e
 Deploratos non expedit tan-
 gere. 6.c
 Desidiosorum morbi & curatio
 122.d.e f.123.b.c.d.124.b.c
 Desidiosi copiosiore labore
 quàm cibo egent. 122.f
 Desidiosorum victus ratio.
 123.b.d f.124.a
 Desilientium ex alto curatio.
 458.a
 Destillationis remediũ. 358.e
 Destillationis signa. 13.e
 Destillationes oculorum. 13.f
 Deterior victus meliori quàm
 do præferendus. 510.c
 Deus rerum humanarum po-
 tissima caussa. 225.b
 Diarrhœa eiusque curatio.
 197.f
 Dieta recta multum confert.
 107.d

I N D E X.

- 107.d
 Diæta hominum perquirenda. 83.d
 Diebus imparibus omnis ægrotantia discernuntur. 186.b
 Dierum obseruatio. 50.c
 Dies ac menses quâtum possint. 50.c.d
 Dierum parium obseruatio. Ibidem. d
 Dies in crisi bus cõsiderandi. 510.b
 Dies qui osium repositionẽ non admittant. 466.a
 Differentia inter Asiam & Europam. 88.e
 Difficultatis spirãdi curatio. 274.c
 Digni tanquam rami postremo disparãtur. 38.a b. 73.a
 Dignorum articuli quot modis luxentur. 497.c
 Digni luxati repositio & curatio. 477.a
 Dignoscenda in principio. 134. b c
 Dilatio ab arte aliena. 525.e
 Diligens inquisitio contrarij ac certissimi remedij. 11.f
 Discenda etiã quæ malè successerunt. 484.e
 Disciplina nulla probatur, quæ vitæ humanæ nõ conferat. 18.f
 Disparationis osium cubiti signa. 476.c
 Dispositio Athletica non est à natura. 129.f
 Dispositio hois bona. 14.d
 Dissectio & sedes idẽ. 446.f
 Distentio maxima vbi fiat. 453.a
 Distortiones faciei. 422.d
 Diuersa medicamenta mentes detrahẽtia. 264. b c d e
 Diuersa ex oculis cognitio. 327.c
 Diuersa eiusdem morbi curatio, vnde. 150.e
 Diuersi terræ humores. 181.c
 Diuersitas cõsideranda. 129.d
 Diuersitas languentiũ. 414.a
 Diuersorum morborum curatio. 328. a b c
 Doctrina, vnà cum prudentia comparanda. 3.d
 Dolor vnde. 15.f
 Doloris sedatio. 298.b
 Doloris hepatis solutio. 436.f
 Doloris & vlcis vterorum curatio. 298.d
 Doloris subiti curatio. 398.d
 Dolores in lumbis & vesica breues. 209.c
 Doloris circa lumbos aut coxam curatio. 373.f
 Doloribus circa caput quid prosit. 421.d
 Dolores ex itinere qui. 393.b
 Dolor aurium magnus tertio die hominem tollit. 359.c
 Doloris ad clauiculam curatio. 381.f
 Doloris sub diaphragmate curatio. Ibidem.
 Domorum structura. 103.c
 Dormientium consideratio. 401.c

40
 Dorn
 ve
 li
 Dorn
 cit
 Dorf
 tio
 Dorf
 Drac
 Dron
 m
 Duor
 10.
 Δύπν
 Dyse
 197
 Dyse
 ret
 Dyse
 Dyfu
 ne

E
 Eder
 qu
 Elen
 8
 Epan
 Epan
 31
 Epic
 lib
 Epig
 Epile
 qu
 Epile
 ib

INDEX.

14.d
446.f
bi fiat.
422.d
men-
.b.c.d.e
gnitio.
rbi cu-
150.e
s. 181.c
a. 129.d
i. 414.a
um cu-
28.a.b.c
udentia
3.d
15.f
298.b
io. 436.f
terorum
298.d
o. 398.d
& vesica
209.c
s aut co-
373.f
put quid
421.d
ui. 393.b
us tertio
lit. 359.c
am cura-
381.f
aragmate
Ibidem.
a. 103.c
sideratio.
401.c

401.e
Dormiens internis, vigilans
verò externis partibus ca-
lidior. 358.a
Dormire diu, quibus condu-
cit. 31.a
Dorsalis morbus cum cura-
tione. 167.f
Dorsi vlcus. 502.e
Dracon Theflali frater. 537.e
Dromeada vxoris puerperæ
mors. 319.a.b
Duorum victuum differētia.
10.b.c
Δύσπνοια. 69.c
Dysenteria eiusque curatio.
197.b.f. 121.b. 300.c
Dysenteria in quæ degene-
ret mala. 392.e
Dysenteria mala quæ. 419.f
Dysuria cum delirio homi-
nem enecat. 157.b

E

E Brietatis morbus & cu-
ratio. 159.a.b. 155.d
Edere aut bibere per somnū
quid sit. 127.f
Elementorum quatuor vires
& situs. 44.c
Epaminondas. 314.f
Epaminonis agri historia.
313.e
Epicratis vxor graui morbo
liberata. 317.c.d
Epiglottis. 61.b
Epileptici cur oculi distor-
queantur. 140.a
Epileptici cur os spumescat.
ibidem.b

Epileptici cur suffocentur.
140.b
Epileptici cur calcitent pe-
dibus. ibid.
Epilepsia inueterata, incur-
bilis est. 141.d
Epileptici casuri fugiunt.
ibidem.
Epilepticis ventorū mutatio
quid afferat. 141.e. 142.a
Epilepsia cur pueros suffocet
140.c
Cur adultos non occidat.
ibidem.e
Cur senes perimat. ibid.e
Cur dextram partem po-
tius occupet. ibidem.f
Cur verè periculosior sit.
141.b
Equestre certamen. 539.e
Equitatio continua quæ ma-
la afferat. 91.f. 92.d
Erasini Bootis historia. 318.c
Eratonis agri historia. 313.d
Error medicorū in sorbitio-
ne exhibenda. 382.c
Errores ab initio commissi
facilius corriguntur. 383.f
Errores quando patent. 11.a
Eruca tichymalidis. 55.f
Eruum. 179.f. 111.c
Erysipelas. 145.f
Erysipelas pulmonis. 148.e.
& eius curatio. 167.c
Esus carniū in somno quid
velit. 127.f
Etesia. 311.c. 313.b. 123.d
Euacuatio dolorem excitat.
25.a

Euagon

INDEX.

- Euagon Diapharsis filius. 314.f
 Ewigia natura quedam est. 23.a
 Eunuchi cur non coeant. 32.a
 Eunuchi in Scythia adorantur. 92.a
 Eunuchi non caluescunt. 38.e
 Europæi inter se dissimiles. 92.e
 Europæi bellicosiores quàm Asiatici. 93.a
 Europæi Asiaticis corporum forma magis inter se discrepant. 92.f
 Europæi cur seniores. ibidẽ.
 Euryphon medicus. 1.d
 Euryanactis filia historia. 330.c
 Ex abortu morbi ac curatio. 354.a b.
 Exacerbationũ indicia. 509.b
 Excrementa cur vrinam odore referant. 171.d
 Exercitiõis facultates. 185.b
 Exercitatorum morbi & curationes. 124. b c d
 Exercitationis in puluere & oleo differentia. 116.f
 Exercitationes desidiosorũ. 122.e. 123.c.e. 124.a
 Exercitia. 30.e f
 Exalatio humoris quomodo fiat. 186.f
 Ex morbis, anni temporibus & tempestatibus omnium sit coniectura. 136.b
 Ex partu fluxus curatio. 256.a
 Ex partu vomitus sanguinis curatio. ibidem.
- Ex rigore qui pereant. 423.e
 Excreationes in febribus quales. 513.e. 519.d
- F
- Fabæ alunt &c. 111.b
 Fabula de Amazonidibus. 487.c
 Faciei consideratio. 429.a b
 Faciei ornamenta. 293.b
 Faciei singularum partium situs & utilitas. 533.c
 Facies bona in malistam malignis quàm paruis quid significet. 355.f
 Faciei rugas leuigãtia. 293.b
 Facilitas quibus insit. 146.d
 Fames quo soluat. 510.b
 Farinæ puræ & cum alijs mixtæ, facultas. 111.a
 Farina ordeï pleni. 179.e
 Fauces. 44.d
 Fauces cruentæ. 418.f
 Faucium exulceratio & inflammatio. 96.f
 Faucium dolor. 408.c. 410.a f
 Faucium exulceratio. 406.e
 Faucium inflatio. 193.d
 Fauis sicci. 179.c
 Fauonius. 118.b
 Februm quatuor species. 28.e
 Februm differentia. 354.f
 Februm duo genera. 95.c
 Febris communis & peculiaris causa. ibid.
 Febris ex mala diætã. ibid.
 Febris ardens recidens. 398.b
 Febris interficiens, & eius curatio. 170.c
 Febris

INDEX.

- Febris continua & tertiana 189.c
 cum curatione. 162.d e f
 Februm omnium propria & species. 315.d e
 Febris continuæ varietas. ibidem.e
 Febres à bile & curatio. 162. b c.
 Febris & vomitus contraria. 80.e f.
 Februm omnium causa spiritus transitus. 96.c
 Februm effectus. 137.c
 Febre ardente quando moriantur. 153.f
 Febris ardens, & curatio. 169 d.173.e
 Febris ardentis constitutio. 332.c
 Febris ardens qui fiat. 387.f. 388.b
 Febres erroneæ unde fiant. 224.f
 Febres erroneæ acutæ. 246.d
 Febres incōstātes donec cōstiterint sinere oportet. 390.d
 Febriū acutarū causa. 509. c
 Febris continua. 397.f
 Febris quartana & curatio. 163.a
 Febricitatiū medicamē. 99.a
 Febris diurnæ signa. 510.c
 Febris vexatī curatio. 78.b
 Februm diuersæ species. 311. d e. 315.d. 333.b
 Febres leues ac lethales. 396.d
 Febres hybernæ obseruandę. 194.f
 Febris post frigus qui fiat. 189.c
 Febres in glādularum tumoribus exceptis diarijs malæ. 324.d
 Febris singultiens cum curatione. 169.e
 Febris à pinguiore tantū humore. 186.c
 Febres in Perintho grassantes. 323.e
 Fel. 66.d. 70.c
 Femur. 73.b
 Femoris ossis fracti curatio. 461.c d.
 Femur fractum quatum coalescat. ibidem.
 Femur retrorsum luxatum. 489.a
 Femoris luxati signa. 488.b
 Femoris luxati repositio. 494.b
 Femur atrorsū elapsū. 490.c
 Femoris articulus quot modis excidat. 486.c d
 Feræ magnę in Riphæis montibus non nascuntur. 91.b
 Ferulæ quales esse debeat. 452.e. 469.c
 Ferulæ quando apponendæ. 460.f. 463.d. 469.c
 Ferulæ quādo firmadę. 456.c
 Fibræ à ventre in vesicā. 73.d
 Ficus. 114.b
 Ficus quibus proffit post cibū. 122.a b.
 Figmentum de morbo sacro cur productum. 138.c
 Figura fracturarum commo- dissima. 469.a

INDEX.

- Figurarum summa. 453.c 273.e
 Filij Cydis ægri histo. 364.d Fluxus suppressi signa. 259.e
 Fissuræ carnis & intercus mor Fluxus ex partu corripientis
 bus quæ fiant. 97.a curatio. 237.d
 Fistulæ caussa & curatio. 503. Fluxus pituitosus quid efficiat
 d.e. 504.a b c. 247.b
 Fistulæ tam faciles quàm dif Fluxus consuetudo. 246.f
 ficiles curatu. 439.b Fluxus albi signa ac curatio.
 Fistulæ pulmonis folium vel 228.d e f. 276.b. 277.b
 epiglottis quid faciat. 191.f Fluxus à partu aut labore cu-
 Flatus quid agat. 15.f ratio. 275.d e. 276.a
 Flatus omnium morborum Fluxus aquosæ purgationes.
 caussa. 98.b 294.f
 Flatus in vteris purgatio. 291. Fœcunditatis præparatio.
 f. 292.b. 298.e 250.d
 Flatus in vterum quomodo Fœcunditatis experimētum.
 inducantur. 308.d 267.d
 Flumina quæ salubria. 93.c Fœmellæ procreatio etiã tri-
 Fluminis cursus per somnum plex. 105.c
 visus quid præsignet. 127.b Fœmina curex coitu magis
 Fluor cruentus antè partum valeat. 32.e
 periculum affert. 54.d Fœminæ corpus. 65.b
 Fluxio in aures. 74.d Fœminæ humidiores & frigi-
 Fluxio in oculos. 74.f. 75.a diores. 106.e
 Fluxiones de capite septem Fœminis quid in coitu acci-
 sunt. 74.a dat. 32.d
 Fluxiones à frigore ac calore Fœtu corrupto & secūdis non
 73.e exeūtib⁹ qd sit agēdū. 256.f
 Fluxionis caussa. 96.d Fœtus conformatio. 130.a
 Fluxionis diurnæ signa ac Fœtus qua parte existat. 55.a
 curatio. 257.f Fœtus in vtero quo tempore
 Fluxum resiccantia. 294.e moueatur. 38.f. 263.d
 Fluxum sistentia, & dolorem Fœtus quomodo ex vtero pel-
 sedantia. 293.f latur. 239.f
 Fluxus diuersi, eorumq; cura Fœtus in vtero, aut mortui,
 tio. 277. 278.a b. 239.b aut debilis signa. 251.e f
 Fluxus vteri caussa ac curatio 54.d f
 274.e f. 275.a Fœtus in vtero mortui expul-
 Fluxus diuersæ ætatis caussa. soria varia. 273.b c. 308.a
 Fœtus

I N D E X.

Fœtus quo pacto erumpat.	Frictio ex oleo & aqua.	117.a
37.c.42.b	Frige factio.	131.a
Fœtus in utero per umbilicū	Frigidæ noxa.	515.a.b
inspirat & respirat.	Frigida sæpius videntes quid	
42.a	patiantur.	131.b
Fœtus in utero quomodo cre-	Frigida & humida aluū sub-	
scat.	ducunt.	81.c
35.f	Frigidum calido est alimen-	
Fœtus in utero terræ nascen-	tum.	45.d.35.a
tibus comparatur.	Frigidum exulcerat.	324.a
41.f	Frigus vehemēs quid faciat.	
Fœtus immobilis expulsio.	356.d	
268.f	Fru mentum & vinum inter	
Fœtus in utero qd agat.	se differunt.	202.d
45.d	Fulcimenta quibus adhiben-	
Folia viridia cum incendun-	da.	453.e
tur spirant.	Fullonum tubercula magna.	
35.a	374.c	
Fomenta calida dolorem mi-	Furoris causa bilis redundās.	
tigant.	527.b	
96.d		
Fomenta vtilia.		
107.e		
Fomenta pudendi.		
240.f		
Fomenta diuersa ad fluxus.		
294.a		
Fomentum ad vteros.		
281.a.		
282.a.296.c		
Fomenta vterum durum pur-		
gantia.		
297.c		
Fomentum ex stercore bu-		
bulo.		
225.e		
Fontes.iiij.pleni semper cor-		
pori distribuūt.		
183.a.180.b		
Fontes, putei visi in somno,		
quid velint.		
127.b		
Fontes humanæ naturæ.		
61.f		
Foris aut intus quæ profint		
vel noceant.		
135.b		
Fortuna bona, aut infortuniū		
omni morbo accedit.		
4.f		
Fortuna sui iuris semper nec		
optanti sese offert.		
81.f		
Fracturarum & luxationum		
curatio.		
468.f		
Frictio.		
23.a		

G

Galeancones quales.	488.
Gargarismus.	159.f
Gemellorū procreatio.	105.d
Gemelli cur inter se similes.	
Ibidem.e	
Gemelli vno coitu fiunt.	43.e
Gemelli aliquando masculus	
& fœmella generatur.	43.f
Gemellos gestans, eadem die	
parit, velut concepit.	54.e
Geometriæ vtilitas.	532.f
Generationes hoīs tres.	105.b
Genituræ per venas via quo-	
modo fiat.	38.c
Genuinus dolor.	25.a
Genu luxatum facilè reponi-	
tur.	73.c.467.c

I N D E X.

- Glandulæ quales. 62.e f
 Glandulæ qua parte sint. 63.b
 Glandulæ periculosa. 473.c
 Glandulæ intestinorum quales. 64.a
 Glandulæ intestinorum maiores. 63.d
 Glandulæ renum. Ibidem.
 Glandulæ morbum generat. Ibidem.f
 Glandulæ & pili eiusdem vtilitatis participes. Ibidem.b
 Gnato. 115.a
 Gracilium victus ratio. 30.a
 Grammatica. 104.a
 Grauedinis curatio. 300.a
 Graueolentiæ in pudendis curatio. 238.d
 Gratis nonnulli curandi. 22.b
 Gulæ effigies. 60.e. 61.b
 Gutturis dolentis curatio. 3 27e
- H
- H**abit⁹ boni causa. 185.c
 Habitus bonus quando mutandus. 508.b
 Hæmorrhoidum causa & curatio. 505.f. 506.a c f. 507.b. 395.c
 Hæmorrhoidum cognitio. 506.b
 Hæmorrhoidarum vtilitas. 136.d
 Hæmorrhoidas patientes, à quibus morbis tuti sint. 357.b
 Hemitriteos eiusque signa. 310.e
 Hepar iaculo percussus statim moritur. 15.f. 351.b
 Hepati infestissima. 214.e
- Hepatis & partium inferarum descriptio. 533.d
 Heracleius. 315.a
 Heragoras. 321.b
 Heraclidis egræ historia. 313.c
 Herba brevis melior pecoribus. 471.f
 Herbarum facultates à qualitatibus. 113.e f
 Hermocratis ægræ historia. 328.f
 Herophon graui morbo liberatus. 317.a
 Heropythi Abderitani historia. 335.e f
 Herpetes mitiores. 417.f
 Herpetes quibus familiares. Ibidem.c
 Hiatus præcedit febres. 96.a
 Hiantia nihil attrahunt. 15.c
 Hippace quid. 91.a. 187.e
 Hippocratis diuersa curandi ratio à Cnidij medicis. 379.b
 Hippocrates contemptor pecuniarum. 2.b
 Hippocratis laus & genealogia. 520.d
 Hippocrati oblata ab Artaxerxe rege. Ibidem.f
 Hippocratis ad Democrium aditus 526.c d
 Hippocratis inuentum. 120.b
 Hirundo. 118.b
 Homo humores quatuor semper habet. 26.c
 Homo totus ex natiuitate morbus est. 529.f
 Homo quatuor locis purgatur

I N D E X.

inferna-		184.a	Humores quatuor in homine
533.d	tur.		imitantur quatuor anni tē
315.a	Homo omnium artium par-		pura. 26.d
321.b	ticeps	104.c	Humorum impetus & feroci-
toria. 313.c	Hominis temperamentum.		tas. 133.c
or pecori-	Ibidem.		Humorum qualitates. 151.e
471.f	Hominis fundamentum, seu		Humorū quatuor fōtes. 180.b
ates à qua-	materia.	11.e f	Humores in corpore quo pa-
113.e f	Hominum species & colores		cto minuuntur. 183.f
historia.	boni.	417.b	Humores, succiue & sapes
morbo li-	Homines sicuti arbores nu-		in homine. 12.c
317.a	triantur.	41.c. 118.c	Humoris aquai in vtero si-
itani histo	Hominis calefacti historia.		gna accuratio. 225.d
335.e f	319.b c		Hydropis duo genera ac cu-
417.f	Hominum fancita mutabi-		ratio. 394.c
familiares.	lia.	102.e	Hydropis caussa. 188.e
ebres. 96.a	Hormini semen.	111.e	Hydropis origo. 402.f. & di-
ahunt. 15.c	Horrentes quales.	424.b	uerfitas. 74.b. 403.a
91.a. 187.e	Horro qualis.	151.f	Hydropis signa. 97.b. 192.b.
sa curandi	Horroris ante febres caussa.		196.d f
s medicis.	95.f		Hydropis præcognitio. 136.c
emptor pe-	Horrandus æger, vt bene spe		Hydropicorū curatio. 77.b.
2.b	ret.	22.f	398.e. 351.e. 360.f. 415.d
& genealo-	Humerorum dolor.	422.e	Hydropicorum catapotia.
520.d	Humerorum luxatio.	469.d	395.b f
ca ab Arta-	Humeri luxati repositio.	470	Hydropis curat. anceps. 77.e
Ibidem.f	a b d. & vstio. 473.a		Hydropis in muliere caussa.
emocrirum	Humeri summi auulsi cura-		259.a
526.c d	tio.	474.a b	Hydropicę mulieris affectus
atum. 120.b	Humida cōpressa magis, sic-		Ibidem.b
118.b	caminus putrescunt. 40.c		Hydropis in vteris purgatio.
quatuor sem	Humidæ magis supernæ par-		291.c d
26.c	tes quàm infernæ. 73.f		Hydropico cur solus venter
natiuitate	Humidi quatuor species. 32.c		turgeat. 192.c
529.f	Humidum & liquidum calo-		Hydropi febris leuis ac bre-
ocis purga-	ris quid habeat. 46.a		uis oboritur. 188.a
tur	Humorum obseruatio & ef-		Hydropis in vtero signa ac
	fectus. 134.f		curatio. 258.b d
	Humorū differentia ex pon-		Hyems frigida quos morbos
	dere. 187.f		111 3

I N D E X.

inuohat.	84.a b c	Imperitia, malus thesaur ⁹ .	3.e
Hyemales morbos æstas succedens transmutat.	337.e	Impetiginis curatio.	293.c
Hygea.	2.d	Impetigines, leuæ, & lepræ vnde fiant.	423.d
Hyslopum.	113.e	Incertæ morborū prædictio- nes quæ.	510.a
I		In cōceptus cupiditate quid agendum.	104.e
Interi curatio.	78.c	In Dealcis horto decumben- tis historia.	329.b
Icterus niger & curatio.	161.f	Indicationes variæ.	314.e
Iecur.	45.e.60.e.66.d	Indicia ex egestionibus.	510. a.513.a.442.c
Ieiunium qui facilius ferant.	509.b	Indicia ex atra bile.	513.a
Ignarorū graphica depictio.	4.c	Indicia crisis.	509.f
Ignis.	115.c	Indicia ex somno.	Ibid.e
Igni aquam superante quales fiant homines.	107.e	Indicia ex febribus.	513.e f
Ignis & aqua omnia consti- tuunt.	100.c d		514.a
Ignis & aqua quæ à seinuicē secernant.	Ibid.e	In doloribus quid agendum.	359.a
Ignis & aqua vires.	Ibid.d e	Industria medicinæ cultura.	3.e
Ignis humiditas in vena ca- ua.	102.c	In exacerbationibus obser- uanda.	134.c
Ignis quæ gubernet.	Ibid.d	Inexercitati cū laborant, quid patiantur.	117.b c
Ignis tres partes.	Ibidem.	In Helide morbi populares.	345.c
Ignis inimicus neruis.	473.e	In febre acuta siticulosis vo- mitus ex aqua frigida pro- dest.	345.a
Ignem sacrum ab vlcerebus prohibentia.	500.b	Inflationis parientis curatio.	238.e
Ignorācia vbi malum.	409.d	Inflammatio ad palatum.	161.a
Ignorata à medicis.	379.f	Inflammationis curatio.	299.b
Ignis sine spiritu non viuut.	94.f	Initio morbi purgandum es- se.	510.c
Illyrica pestilentia.	537.d		
Imagines præ oculis cursitan- tes.	72.a		
Impedimenta quominus exa- cta victus ratio describi possit.	118.b c		

Infectum

Infectum
rati
In loc
In ob
tis
In O
res.
In Pe
qui
Infan
tur.
Infan
cau
tio.
Infan
Infan
40
Infan
Insta
rūn
In fo
124
Infon
Infon
Infon
im
Insta
509
Instr
Inful
Intel
cer
142
Inter
mo
In ter
na
In T

I N D E X.

- Infœcundæ victus ratio & curis constitutio. 313.a
 ratio. 56.d e f Intestinorum morbi vnde.
 In locis siccis nata. 114.e 64.a
 Inobediëntia ægri causa mor Intestinorum diuturna leui-
 tis. 6.a tas. 322.e
 In Oeniadis morbi popula- Intestini recti inflammati cu-
 res. 345.d f. 346. ratio. 504.d e
 In Perintho morbi populares Instrumēta chirurgo in pro-
 qui. 323.d ptu sint & ministri. 451.b
 Insania citra medelam sana- Instrumēta medico in prom-
 tur. 525.e ptu esse debent. 20.b
 Insaniæ aut cerebri corrupti Instrumentorum omniũ for-
 causæ. 2. & vtriusq; cogni- tissima quæ. 465.f
 tio. 531.c Inuentio medicinæ. 9.f. 8.f
 Insaniæ species. 107.e Inuentum Hippocratis. 128.b
 Insanientis signa. 328.c Ionia regio & Peloponesus
 408.d 181.a
 Insaniæ solutio. 398.c Irius. III.c
 In sita proprium fructum fe- Ischiados causa & curatio.
 rant. 41.e 222.f. 77.c. 400.b. 198.b c
 In somnis quæ obueniant. Iuuantia & lædentiæ. 81.a
 124.f Iudicationes bonæ vel malæ
 Insomnia phreniticũ. 408.b 316.a
 Insomnia quæ vexent. 399.e Iudicium sine signo iudica-
 Insomnia & ebrietas animũ tionis malum. 324.d
 immutant. 97.e Iuniores cur magis seniori-
 Instauratio faciliior quæ fiat. bus afficiuntur. 151.b c
 509.f Iunonis templum. 310.f
 Instrumenta. 17.a Iuuenum victus ratio. 29.e
 Instrumēti constructio. 483.d Iusurandum Hippocratis.
 Insularum qualitas. 109.b 2.d
 Intelligentia & prudentia à L
 cerebro non à præcordijs. Labor viris quid cõferat.
 142.f 243.c
 Intemperantia morientium, Labor quando noxius. 510.a
 mortis causa. 5.e Labor quando vlcera excitat.
 In tempore quæ veniunt, bo- 358.f
 na sunt. 145 e Labores cibos præcedant.
 In Thaso qualis tertia tempo 358.b

INDEX.

Labores in circuitibus.	325.d	317.c	
Labores subeundi in ætate.	118.e f		Lateris tubercula quæ fiunt.
Laboris effectus.	186.d.187.c		149.d
Laborum vis.	115.e f		Lateris tuberculum, & eius
Lac cur fiat.	39.a		curatio.
Lac nutrimentum.	129.e		168.f
Lac asininum pro sero coqui			Laudandi potius quàm vitu-
tur.	277.d		perandi qui vel tantillum
Lac pustulas excitat.	322.c		vitam humanam adiuuât.
Lac extinctum quænam re-			99.d
uocent.	256.b		Lectus ægri qualis esse de-
Lactis facultas.	110.e		beat.
Lactis copia quando.	39.b		384.e
Lactis procreatio.	263.f		Legumina in Aeno.
Lactis potus.	209.d.222.d		357.f
Lactis varietas.	130.a		Leguminum facultates.
Lactis suppressi remedia.	239.d		193.f
Lachryma calida & falsa.	419.b.342.f		Legumina, arborei fructus et
Lachrymæ inuitæ fluentes.	314.d		similia spiritum habent
Lachrymæ vltroneæ & inuo-			35.a
luntariæ.	354.e		Lenientia, exasperantia, clau-
Lactuca.	113.c		dentia, & aperientia vte-
Lætio ex aceto mulso.	386.d		rum aut locellos.
Lagopyrus.	501.c		57.b
Lapis Magnesiæ.	211.c		Lentes æstuosæ.
Lapis in vesica quæ fiat.	190.d		111.c
Lapsus ab equo quid attule-			Lentis ac Lupini vires.
rit.	340.d		393.f
Larinx.	66.d		Lethales alui egestiones.
Lassitudines spontaneæ mor-			443.c
bos denunciant.	509.e		Lethargus & eius curatio.
Lassitudinis curatio.	117.c.d		170.a.173.d
Lateris dolor, ex sputis bilio-			Lex Hippocratis.
sis.	410.c		3.b
Lateris sinistri grauitas.			Leges sibi posuerunt homines
			non intelligentes.
			102.e
			Libri Hippocratis in contro-
			uersiam adducti.
			2.b
			Libum vestitus.
			191.d
			Libya, Delos & Scythia pro
			omnibus regionibus ponuntur.
			407.f
			Lien.
			70.e
			Lienosorum signa.
			356.a
			Lienosi eorumque curatio.
			196.c
			Lienosi passiones.
			134.f.135.a
			Lien

Liente
197.
Liente
Ligari
Ligna
tunt
Lignu
le.
Lini se
Lingu
Lingu
Lingu
ta v
Lingu
321.b
Lingue
Lingua
408.
Lingua
Linime
297.b
Linte
Linte
452.a
Linte
tita.
Linte
452.c
Lippit
Lippit
299.
Lippit
Loca
Loca
417.c
Locor
359.c
Locus b

INDEX.

Lienteria eiusque curatio.	197.c.299.f	Locum suum singula seruat.	101.c
Lienterie symptomata.	437.c	Locus morborum differentia facit.	94.e
Ligationum species.	451.c	Locus affectus spiritu occupatur, unde rupturæ.	97.a
Ligna ardentia spiritu emittunt.	34.f	Locus ad disciplinã aptus est velut eius nutrimentum.	3.e
Lignum medico paratũ quale.	495.a	Locri populi.	535.d
Lini semen.	111.c	Lucis ratio.	16.e
Lingua saliuosa.	399.c	Lucis species duæ.	450.e
Lingua vis.	103.d	Lucta.	116.e
Lingua affectæ causæ & notæ variæ.	358.e	Lumborũ dolor.	409.b & mala alia. 410.d
Lingua vocis que diuersitas.	321.b	Lumborum doloris curatio.	238.e
Lingua obscuritas unde.	23.d	Lumbi aut latera vexata eorumque curatio.	230.b
Lingua spasmi & tremor.	408.d	Lumbrici lati qui nascantur.	189.d
Lingua immobilitas.	323.a.b	Lumbrici rotundi pariunt, nõ autem lati.	189.e.f
Linimentum omnia educens.	297.b	Lumbricus longus.	190.a
Linteola.	16.f	Lumbrici lati signa.	190.b
Linteæ in deligaturis qualia.	452.a.453.d.455.d	Luna per somnũ pati visa quod portendat.	125.f
Linteorũ in deligaturis quantitas.	463.f	Lupinum.	111.c
Linteorũ subligationes duæ.	452.d	Luxationum curatio.	472.c
Lippitudinis solutio.	398.f	Luxationis curationi communitia.	476.e
Lippitudinis curatio.	508.a	Luxationis summa.	491.b
Lippitudinis crisis.	419.a	Luxationis articulorum pedis curatio.	468.a
Loca corporis vacua.	7.a	Luxationis veteris repositio.	471.c
Loca alta & squallida.	108.f	Luxationum mala.	459.f
Loca saucia curatu difficilia.	417.c	Luxus domesticus prohibetur.	16.f
Locorũ mutatio quos iuuet.	359.c		
Locus bilis fel.	183.d		

I N D E X.

	M	Manus natura est descriptio.
M achinamenta quibus	454.c	
partibus adhibean-		Manus luxata signa, reposi-
tur.	464.e	tio ac curatio.
Macri signa.	321.c	Manuum latio quid porten-
Macrocephali.	89.c	dat.
Maculas solares purgantia.		402.a.4.10.c
293.c		Mare & fontes vnde hyeme
Madefactio.	131.a	calescant & turgeant.
Meotis palus Europæ & Asiæ		40.d
terminus.	89.b.90.d	Mare perturbatum in somno
Magi & expiatores.	137.d	quid velit.
Magi vel venefici quales.		127.b
138.a		Mare quibus proficit.
Mala odorata.	180.a	132.a
Mala punica.	114.b.202.a	Marium corpus.
Mala dulcia.	114.a	65.b
Mala sylvestria.	114.a	Mas & femella qui gignantur.
Mala ex usu veneris.	356.d	104.e
Malorum humorum causa.		Masculi in omni genere cali-
14.a b		diores & ficiiores sunt.
Mala homini vnde accidant.		106.e
14.b		Mas aut foemina quomodo
Malum ex articulo non repo-		generetur.
sito.	490.a	57.a
Malû à bono non fit nec con-		Masculus dextris in vtero he-
tra.	154.e	ret.
Maligniora quæ derepente ap-		327.f
parent.	325.f	Matutinae deambulationes.
Malagmata pudendi.	240.e	116.b
Maliensis curru onusto calca-		Maxilla sola inter omnia of-
ti historia.	348.e	sa venulas habent.
Malicorium.	214.d	46.d e
Mammæ.	65.a	Maxilla luxata repositio ac
Mammæ exasperatæ curatio.		curatio.
292.f		477.a d
Mandibulæ.	72.e	Mazæ facultas.
Maniacis seu atrabiliaris quid		110.b c.12.b
contingat.	523.c	Meatus capitis septem, totæ
		fluxiones.
		64.c
		Meconium quid.
		396.a
		Medicina quid.
		4.e.94.d
		Medicina antiquitas.
		8.f
		Medicina qualis.
		81.
		Medicinae viæ seu partes.
		20.a
		Medica ars quibus constet.
		312.f
		Medicina cur sapientia fo-
		ror.

ror.
 Medicina
 Medica a
 mile
 Medicina
 cen , p
 diater
 Medica
 possit.
 Medicina
 Medicina
 tota.
 Medicina
 399.a
 Medicina
 80.b
 Medicina
 lestia.
 Medicina
 sanat
 Medicina
 conten
 Medicina
 gricul
 Medica a
 matur
 Medicina
 morbi
 Medicina
 sunt in
 Medicus
 16.c e
 Medici n
 508.d
 Medici n
 stand
 Medico
 da.
 133.c d

I N D E X.

riptio.	ror.	533.a	Medico cōsideranda ante cu-
rationem. 5.f.20.d.401.c
repositio.	Medicina varia.	129.b	Medici ad duos fines mili-
tant. 525.c
176.e.f	Medica ars nihil cæteris si-
mile habet.	7.e	Medicū quæ nosse oporteat.
143.c
porten-
a.4.10.c	Medicina diuisa in chirurgi-
cen, pharmaceuticē &
diateticen.	10.c	Medicus quæ præstare de-
beat. 143.e
hyeme
t.40.d	Medica ars cur refelli non
possit.	5.e	Medicus deos potissimum
colit. 19.f
somno
127.b	Medicina quæ doceat.	81.f	Medicus Philosophus deo æ-
qualis. 19.e
132.a	Medicina constans & firma
tota.	81.f	Medicus qui laudandus.
379.e
65.b	Medicinæ pars potissima.	399.a	Medicorum error in arenæ
iudicio. 208.f
ignan-
104.e	Medicina non statim scitur.	80.b	Medicus assiduè legat. 23.c
ere cali
s sunt.	Medicinæ voluptates & mo-
lestiæ.	94.ab	Medico quid agendum erga
ægotantes. 356.b.357.f
omodo
57.a	Medicina morbos omnes nō
fanat.	4.e	Medicus considerat morbos
in corpore prævalentes.
26.e
terro he
327.f	Medicinæ artis præstantia &
contemptus.	3.b	Medici præparatio ad articu-
lorum repositiones. 459.c
ationes.	Medicinæ comparatio ad a-
griculturam.	3.d	Medico præstanda in fractu-
ris. 454.a
omnia of
46. de	Medica ars esse, & vera affir-
matur.	8.e	Medici imperiti taxantur.
454.b
ositio ac
477.a d	Medicina ars est de rebus vel
morbis vulgo notis.	9.b	Medico curāda in capite vul-
nerato. 444.b
b.c.12.b	Medicinam homines coacti
sunt inquirere.	9.b	Medicus morbum, vbi nouit
facilè pellit. 7.d
m, totq;
64.c	Medicus qualis esse debeat.	16.c.e	Medicus etiam rudes sciscita-
ri debet. 21.f
396.a	Medici munus.	312.f.401.a
508.d	Medicus admonetur. 23.d
4.e.94.d	Medici munus in rectè tra-
ctandis mulieribus.	225.e	Medicus de quibus iniuste ar-
guatur. 146.c
8.f	Medico diligenter obseruan-
da.	361.d e f.362.10.a	Medicus ægros crebro inui-
sere debet. 20.e
81.	133.c.d.		Medici
partes.			
constet.			
ntiæ fo-
rot.			

I N D E X.

- Medici plures conuocandi. do mouenda. 509. d. e. 512. d.
 22. e Medicamenta nulla quando
 Medicus de rebus vulgo no- adhibenda. 509. d.
 tis tractat. 9. a Medicamenta quibus nō ex-
 Medici non vtentes sanari hibenda. 532. d.
 posse. 5. a Medicamentum in repletio-
 Medici fama multi, re pauci. ne reijcitur. 121. d.
 3. c Medicamenta purgantia &
 Medici personati. Ibidem. sistencia non satis sunt ad
 Medicus malus qd agat. 22. c conualescentiam. 5. d
 Medici nauium rectoribus Medicandum perperam non
 comparantur. 10. e esse. 145. e
 Medici alimentum salubre Medicamēta sine fortuna, se-
 excogitauerunt. 9. e melius cum ea sanant. 82. d
 Medicorum quorundam opi Medicamētum tetragonum
 nio. 24. b 220. f
 Medicamentorum vires & a- Medicamentum sanguinen-
 ctio. 81. c. 191. c sistens. 395. d
 Medicamentorum modus. Medulla ofsis alimētū. 130. d
 324. b Medulla spinæ, improprie
 Medicamenta pro natura cu- medulla. 45. d
 iusque danda. 98. e Medulla spinæ cur resiccetur
 Medicamenta ad conceptum 208. c d
 265. a d e f. 266. a. 272. c Medullæ spinæ affectæ signa
 Medicamenta conceptum re 418. e
 parantia. 302. f Mel. 113. b. 202. d
 Medicamentum contra abor- Mel Atticum. 223. d
 tum. 55. d Mel semicoctum. 82. d
 Medicamenta valentia mor- Melancholici & comitiale
 bis acutis, debilia mitiori communicant. 362. d
 bus exhibenda. 81. d Melancholicum cacoëthes.
 Medicamenta valentia ad vl 408. c
 cera. 500. d c f Melidia graui morbo libera-
 Medicamenta, cruda adhuc ta. 319. d
 materia quæ noccat. 388. d Melissus. 24. d
 Medicamenta non adhiben- Melos insula. 346. d
 da. 79. b Membra adnascencia. 51. d
 Medicamenta danda. Ibid. c Membrorum confirmatio.
 Medicamentis quæ nã & quã- 104. d

Membro
 Membra
 Mens hor
 Mens q
 399. b
 Mentis si
 Mente va
 num.
 Menses c
 302. f
 Menses q
 agend
 Menses q
 dant.
 Menses n
 Menses e
 Menses q
 neant.
 Mēses diu
 diebus
 Mēses diu
 morbo
 Menses se
 incural
 Mēsiū va
 Menses
 non pr
 Mensium
 245. f
 Mensibu
 pressis
 Mensium
 246. c
 Mensium
 ctus.
 Mensium
 curatio
 Mensium
 Mensium

Membr

I N D E X.

- Membrorum origo. 71.a b
 Membrana tunica. 44.e f
 Mens hominis obscura. 102.f
 Mens quando non fallitur. 399.b
 Mentis situs. 62.c
 Mente valere in morbis, bonum. 510.d
 Menses cur à natura inuenti. 302.f
 Menses quando pauciores quod agendum. 235.a.301.f
 Menses quos morbos extrudant. 440.c
 Menses mali qui. 439.c
 Menses educentia. 515.c
 Menses quibus diu permanent. 354.c
 Menses diutius quam quatuor diebus fluentes, malum. 245.f
 Menses diutius suppressi quos morbos excitent. 243.e
 Menses sex mensibus retenti incurabiles. 243.f
 Mensuram varius affectus. 244.a b
 Menses cum in pudendum non procedant. Ibidem.c
 Mensuram modus & qualitas. 245.f
 Mensibus septem annis suppressis quod euenerit. 343.a
 Mensuram biliosorum signa. 246.c
 Mensuram pituitosorum effectus. 247.a
 Mensuram plus iusto fluentium curatio. 306.a d e
 Mensuram prouocatio. 264.a
 Mensuram purgatoria. 241.c
 Mensuram suppressorum curatio. 238.a f.239.a.244.c
 229.a b
 Mensuram defectu mortua. 262.e
 Mensuram cognitio. 271.b.247.d
 Menstrua diutius retinentibus quæ ægrotudines contingant. 36.c d
 Menstruarum purgationum circuitus est. 325.e
 Menstruorum in iunioribus & senioribus differentia. 83.a
 Mentha. 113.d
 Meretrices quæ docuerunt. 48.a
 Mespila. 114.a
 Mesocolon. 66.d
 Meton vehementi febre correptus. 318.b
 Miliam quid sistat. 321.e
 Miliam alit. 111.c
 Militarium vlcera curatio. 18.c
 Ministri quales ægrotis dandi. 21.a
 Mira & breuis tum humorum tum partium animalis enumerationis ratio. 129.c
 Misio sanguinis vbi & quando facienda. 17.c d
 Mistiones in homine bonæ. 14.d
 Modicis impleri & pluribus vacuari quæ contingant. 115.a
 Molæ in vtero generatio & expulsio. 292.a
 Molæ conceptus causa, signa accuratio. 307.b c.363.c.d
 Mollitoria. 267.b
 Mollis

I N D E X.

Mollitoria vteri varia.	296.c	bonum.	510.d
Mevodiria.	115.e.200.b	Morbus quando debilior &	510.e
Moræ.	113.f	quando fortior.	510.e
Morbus typhos dictus cum		Morbus sacer quibus dijs tri-	
causis ac curatione.	218.a	buatur.	138.c d e.143.
b.219.a		Morbus sacer sanabilis.	138.
Morbus biliosus.	223.c	Morbus desiccatorius & cu-	
Morbus sanguineus. Ibidē.d		ratio.	170.b
Morbus liuidus & curatio.		Morbos iudicare quid.	194.
170.e		Morbi laterum causa & cu-	
Morbus ructuosus eiusq; cu-		ratio.	Ibidem.a
ratio.	170.f	Morbi pituitosi causa & cu-	
Morbus pituitosus eiusq; cu-		ratio.	211.d
ratio.	171.b.223.c	Morbi crassi & hydropis co-	
Morbus magnus, à renū mor-		dem est curatio.	222.
bo.	210.a	Morbi æstate vexantes eorū	
Morbus crassus sex annos ve-		que curatio.	195.a
xat.	222.e	Morbi hepatici causa, signū	
Morbus locellorum.	225.d	ac curatio.	213.f.214.
Morbus ex abortu dolorem		a b d e.215.b	
vicinis vteri partibus com-		Morbi varij.	332.
municans.	225.d	Morbi æstivi & autumnales	
Morbus regius.	338.d.313.c.	310.e.311.c	
373.d.396.e.398.a.400.c		Morbi lethales.	228.b
Morbus regius acutus eiusq;		Morbi qui ante pubertatem	
curatio.	175.a.180.a.198.e	non fiunt.	439.b
Morbos æstivos hyems succe-		Morbi natura.	327.
dens soluit.	337.e	Morbi popularis cura.	27.b
Morbos latentes opinio po-		Morbi ex mensibus suppressi-	
tius quàm ars iudicat.	94.c	sis.	439.c
Morbus imaginationis.	64.d	Morbi post canem sydus qui	
Morbus à venis ortus.	62.c	363.a.b.364.365.&c.	
Morbus niger eiusque cura-		Morbi ab spiritu fiunt.	95.b
ratio.	172 a b c	Morbi.ii.à pituita cum cura-	
Morbus stercoris vomitū fa-		tionē.	199.
ciens.	123.f	Morbi cur obscuro.	7.b
Morbus corruptorius eiusq;		Morbi obscuro multi, manifesti	
curatio.	172.d	sti pauci.	64.
Morbus aliquo modo affinis,		Morbi ex ptu curatio.	284.d

Morbi

Morbi
100.c
Morbi c
dati
Morbi v
Morbi
Morbi
Morbi c
ratio.
Morbi c
fectus
Morbi c
& cōt
Morbi à
Morbi p
Morbi r
Morbi l
Morbi c
Morbi i
ibides
Morbi n
perue
Morbi a
Morbi c
358.d.
Morbi d
Morbi a
321.d
Morbi b
dican
Morbor
24.f.2
193.a
Morbi v
Morbor
187.a
Morbor
causa
b.f.22

INDEX.

- Morbi paulatim accedunt. 100.c
 Morbi cuiusq; vterorum se-
 datio. 298.a
 Morbi vernaculi. 84.e
 Morbi acuti vnde. 399.d
 Morbi lethales. 151.d.144.c
 Morbi ex abortu caussa & cu-
 ratio. 259.f.260.d
 Morbi comitialis diuersū af-
 fectus. 139.f
 Morbi ex repletione curatio
 & cōtra. 510.b.120.f.122.b
 Morbi à capite orti. 156.b
 Morbi partium anni. 135.e
 Morbi mutilantes. 144.d
 Morbi longi. ibidem.e
 Morbi citò decernētes. ibid.
 Morbi in alios transeuntes.
 ibidem.
 Morbi necessariò ex alijs su-
 peruenientes. ibidem.f
 Morbi acuti qui. 379.e
 Morbi connutriti curatio.
 358.d.
 Morbi dubij. 144.d
 Morbi ab hepate & splene.
 321.d
 Morbi diebus imparibus iu-
 dicantur. 180.d
 Morborū caussa. 186.e.187.f.
 24.f.26.f.135. d.144.b.
 193.a
 Morbi vnus signa septē. ibi.
 Morborum tria principia.
 187.a
 Morborum quinque crassorū
 caussa & curationes. 221.a
 b.f.222.a d
 Morborum acutorum natu-
 ra. 195.a
 Morborum caussa aēr & vi-
 ctus ratio. 27.a
 Morborum ex victus ratione
 curatio. 393.c
 Morborum diuersi effectus.
 338.d.340.b
 Morborum omnium cōmu-
 nes solutiones. 393.a
 Morborum vteri ferè omniū
 curatio. 283.e
 Morborū cognitio & obser-
 uatio varia. 315.c.197.e
 Morborum modi. 135.c
 Morborum effectus diuersi.
 130.f
 Morborum omniū idem mo-
 dus. 94.e
 Morborū duo genera. 534.a
 Morborum natura medicus.
 358.c
 Morborum decreta. 185.c
 Mores fieri. 84.e
 Moribundis in Perintho que
 acciderent. 324.b
 Mori appetentiam curatio.
 79.f
 Morituri & futuri superstites
 quibus noscantur. 408.e f
 Morituri ex vulnerato capite
 signa. 449.c
 Mors Hippocratis. 1.f
 Mors quo tempore accidat.
 327.e
 Mors vnde contingat. 51.a
 Mortis signum. 409.c.418.c
 Morum diuersa ratio in Eu-
 ropæis atque Asianis. 92.f
 93.a

INDEX.

- 93.a
 Mucus à natura. 73.d
 Muliebris menstrui caussa. 243.c
 Mulier vterum gerens cur à mensibus non doleat. 36.a
 Mulier præter naturam pinguis non concipit. 55.d
 Mulier quæ prægnans fiat. 239.c.241.a
 Mulier cur sit viro calidior. 243.c
 Mulier ab vtero quo modo stranguletur. 246.b.c
 Mulier concipere solita cur non concipiat. 304.d
 Mulier bimestrem aut grandio-rem fœtum cur perdat. 55.d.
 Mulier lienosa. 356.c
 Mulier Larissa decimo mense abortit. 346.c
 Mulier concipere cupiens. 349.f
 Mulieris non concipientis purgatio. 241.d.305.a.247.c.250.a
 Mulieris à partu non purgata curatio. 227.b
 Mulieris corpore malè habente menses pauciores fluunt. 246.e
 Mulieris cibum, ob vteri dolorem, auersantis curatio. 237.c
 Mulieris semen retinētis sed non concipientis curatio. 308.d
 Mulieris inuitæ abortum facientis curatio. 308.f
 Mulieris quæ diu non cœcepit, curatio. 237.d
 Mulieris præ obesitate non concipientis curatio. 303.d.f.305.f
 Mulieris decumbentis in litore historia. 319.d
 Mulieris apud Tifamenū decumbentis historia. 330.f
 Mulieris à morbo vteri obmutescens curatio. 287.b
 Mulieri post viri congressum quid agendum. 248.b
 Mulieri semen non continenti quid agendum. ibid.
 Mulieres rariore carne & teneriore quàm viri. 243.d
 Mulieres cur steriles fiāt. 301.b.d.303.c.226.f. cur non concipiant. ibid.b
 Mulieres crassæ cur non concipiant. 229.d
 Mulieres etiam hydropem patiuntur. 192.d
 Mulieres quæ grauius è mensibus ægrotent. 242.d
 Mulieres à vatibus deceptæ quid Dianæ consecrarent. 225.a
 Mulieres quæ paterentur. 313.e
 Mulieres in conceptu errantes. 49.e
 Mulieres, quæ longius quàm decem menses vterum gestasse visæ sunt, falluntur. 42.d.
 Mulieres nihil aut parum h

Etis h
 Muliere
 supps
 Muliere
 non c
 Muliere
 partu
 Muliere
 geren
 Mulieru
 à col
 bus p
 Mulieru
 Mulieru
 11.a c
 Mulieru
 Mulieru
 histor
 Mulieru
 gniti
 Mulieru
 fluxæ.
 Mulierib
 partu
 Mulierib
 caussa
 Multi v
 tur.
 Multi et
 medic
 Multi p
 9.d.
 Multa e
 gnan
 Mundi i
 Musculi
 Musica.
 Mustum
 Mutatio

INDEX.

- 308.f
on cōce.
237.d
ate non
0.303.d.f
is in lit
319.d
enū de
a. 330.f
teri ob.
io.287.b
gressum
248.b
cōtinen.
ibid.
ne & te
i. 243.i
fiāt.304
ur non cō
ibid.b
nō con-
229.d
ydropem
192.d
us è me
242.d
decepta
ecrarent
entur.
tu errant
ius quā
erum ge
falluntur
parum la
Etā
- Etis habentes. 43.a
Mulieres vterū nō gerētes à
supp̄sis mēlib⁹ dolēt.36.b
Mulieres menstruis carētes
non concipiunt. ibidem.
Mulieres plus vel minus in
partu laborantes. 37.b
Mulieres cur falsò se verum
gerere credant. 280.e
Mulierū diuersæ naturæ, tū
à coloribus, tum ab ætati
bus petita. 225.c
Mulierum affectus. 360.b
Mulierum victus ratio. 30.e
II.a c
Mulierū diuersi morbi.341.e
Mulierū trium ægrotātium
historia. 331. a b c
Mulierum fœcunditatis co-
gnitio. 420.c
Mulierū Scythicarū formæ
fluxa. 91.e
Mulierib⁹ iudicio p̄ditis de
partub⁹ fides habēda.49.d
Mulieribus omniū morborū
caussæ vteri. 82.b
Multi valetudinarij nascun-
tur. 52.c
Multi etiam imprudentes in
medicinam incidunt. 5.a
Multi priore cibo perierūt.
9.d.
Multa ex vno quo modo gi-
gnantur. 39.e
Mundi imitatio. 102.c
Musculi solidiores. 130.c
Musica. 103.c
Mustum. 113.a
Mutatio ciborū quī fieri de-
beat. 382.c.383.
Mutatio subita & magna pe-
riculosa. 383.b.384.f
Mutationes locorū ac victus
morbos gignunt. 52.e
Mutationes locorum, varios
homines procreāt. 93.b.c.
Mutationes mentem excitāt
90.b
Mutatiōes quę cauēde. 357.a
Mutationes tēporis & aëris
morbos pariunt. 511.b
Mutationes temporū obser-
uandæ. 88.d
Mutationes temporum mor-
bos pariunt. 136.a
Mutus cur fiat qui comitali
morbo corripitur. 139.f
Muti vnde. 47.e
Mutili à natiuitate curabi-
les. 491.d
Myli ægri historia. 313.d

N

- Nares replete nihil emū
gentes. 120.c
Nares humiditas habētes qua
les sint. 359.d
Narium qualitas. 71.e
Nasi fracti curatio. 478.f
479.b.
Nasturcium. 113.c
Natationes fomniare quid
velit. 127.d
Natura facienda demon-
strat. 8.a
Natura repugnante omnia
irrita fiunt. 3.d
Natura calidior quantum à
cæteris variēt. 108.a

INDEX.

- Natura in omnib⁹ dux. 19. c
 Natura ofsium, neruorum,
 venarum, carnis & aliorū
 humorum, qui cognosca-
 tur. 359. e
 Naturæ humanæ descriptio.
 533. b
 Naturæ actio. 7. f
 Naturæ conatus & vis. 103. b
 Naturæ & morbi quib⁹ aque
 in potu salubres. 86. a
 Naturæ diuersæ ignis & a-
 quæ varia temperatura fi-
 unt. 107. c
 Naturæ variæ varijs sensib⁹
 percipiuntur. 107. c. d
 Naturæ calidioris victus ra-
 tio. 107. f. 108. b
 Naturæ diuersæ victus. 107. f
 108. a
 Naturæ quæ nulla cura aut
 victu mutantur. 108. c
 Naturæ fastidium. 7. d
 Naturæ modum excedēs ni-
 hil bonum. 509. e
 Naturarum cognitio. 106. c
 Nebri qui dicantur. 536. b
 Nebula quid. 40. f
 Necessaria medico futuro.
 3. d
 Nervus torpidus. 66. c
 Nervi quomodo facti. 44. d.
 Nervi ubi non sint. 72. d
 Nervi à cerebro. 68. c
 Nervi non lædendi. 473. c
 Nervi cur dolore minus af-
 figantur. 15. f
 Neruorū gnatio. 46. b. 66. e.
 Neruorū distributio. 326. c. d
 Neruorum qualitas. 72. d
 Nexus qua parte procedat.
 451. d
 Nicodemi Abderitani histo-
 ria. 336. a. b
 Nihil temerè iudicādū. 355. a
 Nocumentum nullum à me-
 dico bono, aut ab arte me-
 dica oritur. 5. d
 Nomæ, lethalissimæ. 417. f
 Nomina artibus ex specie-
 bus imposita. 4. d
 Nomina lege naturæ indita.
 4. c.
 Non eadem via seminis &
 vrinæ. 31. d
 Nosse morbos & curare e-
 iusdem est scientiæ. 7. d
 Notæ ex collo & faucibus.
 430. e
 Notæ ex præcordijs & ven-
 tre. 431. a. b. d
 Notæ ex lumbis. 432. a
 Notæ ex sanguinis eruptio-
 ne. ibidem. d
 Notæ ex dentibus. 429. d
 Notæ ex maxillis, labijs, gin-
 giuis, sputis & secretioni-
 bus. 430. d
 Notæ ex voce. ibidem. b
 Notæ ex dysenteria. 437. d
 Notæ ex vrina. 441. d
 Notæ ex sputo. 434. c. 435. d
 Notæ ex prægnatib⁹. 439. d. e
 Notæ ex varijs affectibus.
 436. a. b. 438. d
 Notæ ex puris mixtiōe. 415. c
 Notæ ex lethargo. 426. e
 Notæ ex vertigine. 421. f
 Notæ

Notæ ex
 minent
 Notæ ex
 428. c. d
 Notæ ex
 428. c
 Nota vbe
 509. f.
 Notæ ex
 dagra d
 d. 416. c
 Nuces.
 Nuclei.
 Nyctalop
 422. a. 3
 Nyctalop
 pueris.

O Beso
 29
 Obliuio
 Obliuio &
 ratio v
 Obliuio
 364. a
 Obliuio
 Obseruat
 324. b
 Obseruat
 bis dig
 Obseruat
 ca vict
 381. c
 Obseruat
 stand
 Obseruat
 Obseruat
 lis.
 Obseruat
 Notæ

I N D E X.

- Notæ ex oculo rupto & pro
minente. 419.c
- Notæ ex doloribus aurium.
428.c.d.f
- Notæ ex morbo regio.
428.e
- Nota vberioris alimenti.
509.f
- Notæ ex hydrope, tabe, po-
dagra & morbo sacro. 415.
d.416.d.e.f
- Nuces. 114.c
- Nuclei. 114.b
- Nyctalops qui curetur. 507.f
422.a.359.f
- Nyctalopicæ affectiones in
pueris. 360.b
- O
Besorum victus ratio.
29.f
- Obluio malum, 409.d
- Obluio & nocturna vocife-
ratio vnde. 142.d
- Obluio dysenterici quæ.
364.a
- Obluionis caussa. 531.c
- Obseruanda in ægris. 343.d
324.b
- Obseruanda medico in mor-
bis dignoscendis. 531.a.b
- Obseruanda, ac cauenda cir-
ca victus rationem. 394.e
381.c
- Obseruanda circa vlcera tra-
ctanda. 417.a
- Obseruatio varia. 414.b
- Obseruatio variorum peruti-
lis. 133.f.134.a.b
- Obseruatio præcipua in ocu-
lorum lippitudine. 419.f
- Obseruatio in Typho mor-
bo 218.e
- Obseruationes morborum.
26.f
- Obseruatiões præcipuæ. 414.e
- Obseruatione digna. 99.f
100.a
- Obseruatiõis modus ad præ-
dictionem. 414.c.d
- Obsonium in renum morbis
209.f
- Obsonia ex varijs intritis
præparata. 115.b
- Occasiones temporum. 144.f
21.c
- Occasiones morborum con-
syderandæ. 357.b
- Occasiones curandi tempe-
stiuæ. 145.b
- Intempestiuæ. Ibidem.c
- Ochri siue phasioli. 111.b
- Octimestris partus. 48.c
- Octimestres non superstites
manent. 49.e
- Octimestria & trimestria cur
non viuant. 51.e.52.a
- Oculus totius corporis tem-
peratura index. 358.b
- Oculi confractio mala. 410.a
- Oculi corrupti qualitas & cu-
ratio. 507.c
- Oculi humor. 47.d
- Oculi fulgentes. 75.c
- Oculi situs & vtilitas. 533.b
- Oculi distortio malû. 409.d
410.b
- Oculorû doloris curat. 517.c
- Oculorû consideratio. 429.c

I N D E X.

- Oculorum medelæ. 395.e
 Oculorum fluxiones. 355.f
 Oculorum fluxionis in nares
 auersio optima. 373.f
 Oculorum signa. 354.f e
 Oculorū sordes siccæ. 419.a
 Oculorum tumor. Ibidem.b
 Oculorum notæ. 399.d.401.d
 Oculorum tumor. 75.c
 Oculorum remedium. 130.e
 Oculorum tres tunicæ. 71.e
 Oculis potius quàm opinio-
 nibus credendum. 100.f
 Oculis incōmodi cibi. 373.f
 Ocymum. 113.d.202.a
 Olera. 201.f
 Oleum & oleosa. 202.c
 Oleum Aegyptiū albū. 229.f
 Oleum quibus vlceribus in-
 utile sit. 499.c
 Oletum quodnam bonum.
 396.b
 Olfactus caussa. 47.b.71.e
 Olfactum malè afficientia.
 133.f
 Omentum quādo putrescat.
 144.f
 Omne vnum est. Ibidem.a
 Omne incōcretū cauum. 6.f
 Omnes doloris caussæ ad idē
 referuntur. 10.b
 Omnia terræ nascētia suę ter-
 ræ naturā sequuntur. 93.f
 Omnis attenuatio laxat ac
 corrugat cutem, renutri-
 tio contra. 357.a
 ὀφθαλμία. 64.d.311.c
 Opifex, naturæ vel artis in-
 strumentis vtitur. 6
 Opinio in medicina perni-
 ciosa. 19
 Opisthotonos eiusq; curatio.
 175.c d.400.a.224.a
 Oratio Hippocratis ad ar-
 consistentis. 534
 Oratio legati ad Athenien-
 ses. 531
 Ordei facultas. 110
 Ordeum Achileum. 179
 Ordeum torrefactum. Ibidem
 Origanum. 119
 Origo venarum & arteria-
 rum. 129
 Oris malè olentis purgati-
 o. 292.e
 Oris vteri plus quàm in ma-
 sibus hiātis curatio. 289
 Oris vteri inflammati cura-
 tio. 282.c.289
 Oris vteri semen præ durū
 non suscipientis curatio.
 288.b c
 Oris vterorum oclusi cura-
 tio. 235.f.289.c.307
 Oris vteri humidi curatio.
 229.e
 Os vteri siue vuluæ conclusum.
 243.c
 Oris uteri vlcerati curatio.
 237.f.239.b
 Os capitis duplex. 444
 Os capitis tenuissimū quo-
 Ibidem.e
 Os eminentis quando præse-
 candum. 466
 Os femoris quàm periculose
 sum.

Os intro c
 445.e
 Os quæ p
 Os lacrum
 Os tibiæ e
 Osculi vte
 ratio.
 Ossa qui f
 Ossa vnde
 Ossa quan
 disceda
 Ossa rupta
 quæ.
 Ossa puer
 Ossa digit
 & articu
 Osis mai
 Osis rupt
 gnoscer
 Osis capi
 tio.
 Osis simp
 Osis supp
 Osium ca
 Osiū,ner
 venarū
 Osium fi
 tium cu
 Osium c
 Oscitatio
 ratio.
 Oues & c
 141.c
 Ouorum
 Oui cano
P Alati
 Palæ
 sum.

I N D E X.

sum.	492.f	104 a	
Os intro cedit multis modis.			Pallidorum curatio. 80.c.d.e
445.c			Palpebrarum curatio. 507.f
Os quæ patiatur.	46.d		Palpebrarum ficus. 332.e
Os sacrum.	65.f.326.d		Panacea. 2.d
Os tibiæ eminent.	492.e		Panificia varia. 9.d.103.e
Osculi vteri alio inclinati cu			Panis varietas. 110.f
ratio.	280.d		Panis differētia. 12.a.b.201.c
Ossa quæ fiant.	44.f		Panis calidus sitim, & alia in-
Ossa vnde.	44.d		ducit. 383.c.111.b
Ossa quare à proprijs locis			Papauer. 111.d.114.b
discedant.	466.c		Pupilla qualis. 47.c.d
Ossa rupta minus periculosa			παράδερμα à cucumere. 33.f
quæ.	449.a		παράδερμα à rosa & allio.
Ossa puerorū qualia. Ibid.		180.c	
Ossa digitorū, manus, pedis			Paracynanche eiusque cura-
& articularū. 65.e. & 66.c			ratio. 174.f
Ossis maioris abscessus.	464.b		Partheniū microphilū. 501.b
Ossis rupturā ambiguum co-			Parij ægri historia. 333.e.f
gnoscendi ratio. 448.b.c			Pariunt statuto tempore pe-
Ossis capitis confracti cura-			cora. 43.c
tio. 326.f			Pars robustissima cur in coi-
Ossis simplex fractura. 462.c			tu secernatur. 31.f
Ossis suppurati signa. 449.d			Partes mensis aliquot. 53.a
Ossium cautorum actio. 38.a			Partes singulæ quæ nutrian-
Ossiū, neruorū, carnis, cutis &			tur. 101.d.e.f
venarū in corpe vsus. 68.d			Partiū iternarū feruor. 195.b
Ossium fractorū & eminent-			Partus qualis. 43.c
tium curatio. 465.e			Partus septimestris. 48.c.e
Ossium coactio. 465.e			Partus gemellorum. 322.e
Oscitationum assiduarum cu			Partus quo morbo liberet.
ratio. 324.f.355.b		225.f	
Oues & capræ comitiales.			Partus cum vlcere in coxa no
141.c			no mense editus. 346.c
Ouorum facultas. 112.e			Partus cur non omnes robu-
Oui candidum. 179.f			sti edantur. 33.e
P			Partus quæ periclitantur. 52.b
Alati fluxio. 64.e			Partus macillenti ac tenues.
Palæstra & Pædotriba. 50.a			

I N D E X.

Partus septimo mense quid agat.	49.b	curatio.	457.
Partus quo pacto educat̄.	53.e	Pedum tumor.	502.
Partus quomodo edantur.	53.e	Pedum calor febris solutio	389.
Partus mortuus quo pacto educetur.	53.f. 58.e	nem denotat.	389.
Partus varia similitudo.	33.d	Pedum frigiditas febrium	389.
Partus acceleratio.	43.b	accessum significat.	389.
Partus retinēdi curatio.	250.b	Pedum torporem quid disti-	224.
Partus difficultas quā tollatur.	253.a b	tiat.	224.
Partus appropinquantis signa.	252.f	Pedibus manibusq; distentia	79.f. 80.
Partus difficultas unde.	252.d	ac tortus curatur.	79.f. 80.
Partus frustulatim extractio.	58.e	Pellicula spumosa.	68.
Partus directio.	59.a	Pellicula ab aëre præfrigiditate	46.
Partus conceptio.	102.a	superinducitur.	46.
Partum accelerantia.	266.b c	Pellium tinctorum.	103.
Partum iuuantia.	265.c	Penicilli plumbei preparatio	& vsus. 281.c. 282.a. 304.
Patella.	65.f	Percussus in palpebrā sine oculi læsione sanatus.	350.
παθήματα.	15.b	Perdiccas rex phthiusicus creditus.	14.
Puris in utero semen corruptis purgatio.	304.de	Perforationis modus quis.	449.f
Pecora prægnantia à potu & cibo pinguiora fiunt.	39.b	Perfrigeratio malū.	409.d
Pectoris dorsive diruptio.	206.b	Periclis Abderitani historia.	335.b
Pecten.	69.d	Periculū mortis in prægnante.	252.d
Pectinis præ fluxu dolentis curatio.	295.a	Perinthus.	320.d. 323.d. 134.
Pectus.	66.b	Peripneumonia quā fiat.	151.b. 169.d
Pectus in dorsum ruptum & curatio.	169.c	Peripneumonia & eius curatio.	163.f. 164.b. 176.a. 199.f. 194.b. 392.d
Pedis cum manu collatio.	457.e	Peripneumonia quā suffocet.	153.f
Pedis & ossium eius fracturū		Peripneumonia quid faciat.	400.d
		Peripneumoniacæ affectiones.	392.d

Peripneum

Peripneumonia
cf
Peripneumonia
dis diff
Peripneumonia
dis diff
Pernicies
Pernion
Perpede
471.d
Perfarum
cos.
Pestilentia
ma.
Pereda in
418.a
Petenda
nes pat
Phageda
sus sit.
Phanocr
Pharmacoprius a
Pharmacoprius
Pharmacoprius
dum.
Pharmacoprius
200.c
Pharmacoprius
198.f
Pharmacoprius
313.e
Phasian
Phasis i
Phasis q
Pherecy
374.e
Φλίμα
Philisti

I N D E X.

457.	Peripneumoniæ causæ. 194.	ria.	329.f
502.	cf	Philini vxoris puerperæ Tha	
Solutio	Peripneumoniæ & pleuriti-	siæ mors.	317.a b c
389.	dis signa.	Philisci ægri historia.	313.e.
februm	435.b	314.f. 316.c	
at. 389.	Peripneumoniæ & pleuriti-	Philonis filia cur mortua.	
uid disto	dis differentia.	314.d	
224.	75.e f	Phreneticus moritur.	334.f
diftenta	Pernicies foeminarum. 409.f	Phrenetici signa.	408.c
79.f. 8.c	Pernionum curatio. 373.f	Phrenetici qui pereant.	153.f
68.	Perpēdenda in luxationibus.	Phrenitis qui fiat.	153.c
ræfrigid	471.d e	Phrenitidis Solutio.	398.c.
461	Perfarum bellū contra Græ-	408.b	
1034	cos.	Phrenitides cum curatione.	
preparati	Pestilentia obsidentū sum-	174.d. 193.f. 194.c f	
2. a. 304.	ma.	Phthisis.	64.f
rā sine o	Petēda in vulneribus capitis	φύματα.	63.a
tus. 350.	418.a	Physicus hominis habitū ac	
ficus cre	Petenda à diurnas fluxio-	robur considerat.	306.f
us quis.	nes patientibus. 421.b	Phylam Alexandri pellicem	
409.d	Phagedænosus puer quæ pas-	Perdiccas deperibat.	1.d
historia	sus sit.	Physiognomia.	326.e
prægnan	339.f	Pilarum vsus in fracturis.	
252.	Phanocritus.	464.f	
23.d. 134.	Pharmacum daturus quid	Pinguedo conceptum impe-	
fiat. 19.	prius agat.	diens, quomodo curāda sit	
eius cura	98.e f	56.f	
176.a. 199.	Pharmacum quid agat. 25.e	Pinguis signa.	321.e
si suffocet	Pharmacū post dolores dan-	Piper dentes iuuat.	359.e
id faciat.	dum.	Pira.	114.a
affectio	261.a	Pisa inflant.	111.b
392.	Pharmaca fortuna reperta.	Pisces, edulium leue.	201.f
ripneum	200.c	Pisces erroneos.	112.b
	Pharmaca cautius exhibēda.	Pisces grauiores & leuiores.	
	198.f	Ibidem. b c	
	Pharmagoræ ægri historia.	Pisces salsi.	Ibidem. c
	313.e	Piscium facultates.	Ibidē. a b
	Phasianorum descriptio. 89.f	Pittacus.	321.c
	Phasis incolæ.	Pituita eiusque curatio. 210.e	
	89.e	††† 4	
	Phasis qui fluat. Ibidem. f	Pituita	
	Pherecydis ægri historia.		
	374.e		
	φλέγμα λευκόμ.		
	196. b c		
	Philistis in Thaso ægri histo		

I N D E X.

- Pituita cur hyeme augeatur. 25.f
 Pituita alba eiusque curatio. 171.d.398.e
 Pituitæ ex ore ac naribus fluentis signa. 253.e
 Pituitæ eductio. 300.a
 Pituitæ vires. 181.f
 Pituitosæ ac biliosæ mulieris purgatio. 289.a
 Pituitosi & biliosi furores quales sint. 142.c
 Pituitosi in ediam facilius ferunt. 383.a
 Planta spiritum habet. 39.f
 Pleiades. 88.d.310.b
 Pleiadum occasus. 339.b.e. 340.c
 Pleiadum ortus. 118.d
 Pleiadum occasus. Ibidem.b
 Plenitudinis signa. 120.d. 121.a
 Plenitudinis curatio. 120.d.e. 121.b.c.f.122.b.125.e
 Pleuritis qui fiat. 152.b.c
 Pleuritis quando enecat. 153.f
 Pleuritis ex dorso eiusque curatio. 177.c.d.e
 Pleuritis sanguinea & curatio. 178.b
 Pleuritis sicca, & eius curatio. 77.f.78.a
 Pleuritis & eius curatio. 163.b.c.d.177.a.193.f
 Pleuritides sicca & biliosæ. 177.b
 Πλήρωμα. 150.a
 Plus quiescendum quam laborandum hyeme. 119.b
 Pluuia clemens visa in somno quid significet. 126.a
 Pneumonis siue pneumonie eiusque curatio. 204.a
 Pneumonix causa. 205.f
 Podagra. 198.a
 Podagra qui laboret. 517.c
 & quando fiat. 517.c
 Podagræ curatio & signa eadem. 416.a
 Podagræ medela. 293.b
 Podagræ morbi. 397.a
 Pœna quæ malis medicis imponitur rogatur. 397.a
 Polenta ex ordeo. 202.a
 Polentæ recentes. 118.b
 Polypus cum curatione. 106.b.c.d.e.f.193.e
 Poma. 113.f.118.b
 Porcinæ carnis vires. 394.a
 Porrum. 113.b.202.a
 Portulaca. 113.b
 Positio partis vulneratæ quæ sit. 452.a
 Postrema in morbis qualis. 314.b
 Post canem febres quales. 351.f
 Post purgationem exhibenda. 199.a
 Post partum quæ conueniant. 256.c.d.
 Potestas mala res. 539.b
 Potio ad fluxum rubrum. 293.c
 Potio ad omnes morbos ab utero ortos. Ibidem.d
 Potio ad fluxum album. 295.a

295.a
 Potio
 daru
 272.
 Potio
 bre a
 Potio
 dæ.
 Potus v
 Potus i
 uenit
 Potissim
 randi
 463.b
 Prandit
 Præcau
 301.e
 Præcisa
 146.c
 Præcog
 120.c
 Præcor
 nes v
 Præcor
 Præcor
 397.b
 Præcor
 414.
 Prædic
 co.
 Prædic
 413.c
 Prædic
 bus.
 Prædic
 dean
 Prædic
 immo

I N D E X.

- 295.a
 Potiones mensium & secundarum purgatoriarum. 271.f.
 272.a
 Potiones refrigerantes in febre ardenti. 119.c d e f
 Potiones in promptu habendae. 20.c
 Potus via. 66.d
 Potus in pulmonem non deuenit. 191.b
 Potissimum in fracturis curandis. 464.a. 462.e.
 463.b
 Prandium. 115.f
 Praecautio ad conuulsionem. 30.e
 Praecisa, quae non coalescant. 146.c
 Praecognitio & cognitio quod. 120.c
 Praecordiorum inflammatio nes unde. 388.c
 Praecordiorum dolor. 410.b
 Praecordiorum tumores. 397.b
 Praecordiorum notae. 402.c d
 Praedicendum nihil quando. 414.b
 Praedicendum quid sit medicum. 413.c
 Praedicendum prudenter. 413.e
 Praedictio ex haemorrhoidibus. Ibidem.d
 Praedictionis modi qui derideantur. Ibidem.a
 Praedictiones ex potu & cibo immodico. 414.a.e
 Praedictiones exemplis confirmantur. 413.d
 Praedictiones ex stercore. 415.a b
 Praedictiones ex lippitudinis signis. 419.e
 Praegnans non vtens coitu, facilius parit. 54.e
 Praegnans unde moriatur. 228.a
 Praegnans qui cognoscatur. 240.c
 Praegnans cur sit pallida. 252.e
 Praegnantis lienosae affectus. Ibidem.b
 Praegnantis varia signa. 302.e d. 54.f. 55.c
 Praegnantis foetum menstruum gestantis curatio. 229.c d.
 Praegnantibus quando purganda. 512.d. 515.c d. 516.a b
 Praegnantium morbi. 250.e f. 251.c
 Praegnantibus terram vel carbones edentibus quid eueniat. 54.f. 55.a
 Praemium medico constitutum. 21.f. 22.a
 Praenotio futurorum qui paritur. 83.d e
 Praesagia bona & mala ex insomnijs. 125.c
 Praesagia ex temporum qualitate. 87.e f. 88.a b c
 Primiparae magis in partu laborant. 43.d
 Primus dies in egro obseruatus.

I N D E X.

- dus. 390.e
 Principium alimenti. 129.e
 Principiū sanationis cur nul-
 lum. 146.d
 Principia artis supponenda.
 44.b
 Priores artis medicæ taxan-
 tur. 8.d
 Procreatio diuersa. 104.f
 Priuatorum hominū victus
 ratio in hyeme, vere, æstate,
 & autumno. 29.c.d.e
 Productionis & exacerbatio-
 nis morbi causæ. 336.f
 Profluuium alui diuturnum.
 398.e
 Profluuium alui. 30.f.197.d
 Profluuium alui & vomitus
 quibus conferat. 508.d
 Profluuij alui ex partu cura-
 tio. 270.a
 Prominentiæ capitis priore
 parte. 444.c
 Proprium medicæ artis. 8.b
 Prospicienda medico. 83.b
 Prudens natura quātum pos-
 sit. 31.d.e
 Prudentis viri consideratio.
 31.c.
 Ptifana. 179.e
 Ptifana integra 169.f
 Ptifana quando exhibenda.
 380.c
 Ptifanæ laus. Ibidem.b
 Ptifanæ succus. 179.f
 Ptifanæ consiciendæ ratio.
 380.e
 Ptifanæ incommoda. 380.f
 Pubertatis causā. 38.c
 Pudendi puerperæ obturati,
 causæ & signa. 255.c
 Pudendi exulcerati curatio.
 238.b.f.239.b.240.c
 Puellæ cur tardius confor-
 mentur. 37.f
 Puellæ à pueris quī differant.
 50.f
 Puer à mulo percussus. 349.e
 Puer in caput prius naturali-
 ter procedit. 42.c.43.d
 Pueri cur semen non emic-
 tant. 32.b
 Pueri situs in vtero. 41.f
 Pueri quid peculiare à natu-
 ra habeant. 50.f
 Pueri liuidi ac mortui expul-
 sio. 268.f
 Pueri natura. 327.d
 Pueri carnosi minus lactis su-
 gunt. 59.d
 Pueri sugētes simul & meien-
 tes. Ibidem.c
 Pueri modo parui, modo ma-
 gni nascuntur. 33.f.34.a
 Pueri cur mutilati nascantur.
 34.a
 Pueri sani & integri fere sem-
 per ex mutilis nascuntur.
 Ibidem.b
 Puerorum hydropicorum cu-
 ratio. 77.f
 Puerpera gemellarum Gyzi-
 cena mortua. 337.b
 Puerperæ plus satis purgata
 signa. 255.b.c
 Puerperæ recens enixæ cu-
 ratio. 58.b.c
 Puerperæ diuersa purgatio.
 267.a

267
 Puerpe
 337-
 Puer
 bent
 Puepe
 inci
 Puerpe
 tio.
 Puerpe
 affe
 Puerpe
 rata
 Puerpe
 gant
 Puerpe
 sura
 Puerpe
 e.255
 Puerpe
 253.f
 Pulegi
 Pulmo
 Pulmo
 ratu
 Pulmo
 Pulmo
 cura
 Pulmo
 Pulmo
 purg
 Pulmo
 168.
 Pulmo
 cura
 Pulmo
 venā
 Pulmo
 166.c

I N D E X.

- 267.a
 Puerperæ Cyzicenzæ historia
 337.b
 Puerperæ in Thaso decum-
 bentis historia. 334.b
 Puerperæ in quæ mala facile
 incidant. 242.e f
 Puerperæ non purgatæ cura-
 tio. 254.c d
 Puerperæ non satis purgatæ
 affectus. 254.f
 Puerperæ à secunda non libe-
 ratæ curatio. 256.c
 Puerperæ cùm non bene pur-
 gantur periculum. 37.d
 Puerperij purgationis men-
 sura & color. 263.e
 Puerperij purgationes. 266.d
 e. 253.e
 Puerperij non purgati mala.
 253.f. 254.c. 255.b
 Pulegium. 180.b. 113.e
 Pulmo. 45.e. 60.d. 129.e
 Pulmo cordis calorem mode-
 rat. 61.e
 Pulmo cor humectat. 61.b
 Pulmo tumens præ calore cū
 curatione. 174.a
 Pulmo consumitur. 64.f
 Pulmo cum nihil plenus ex-
 purgat, malum. 404.c
 Pulmo repletus & curatio.
 168.c
 Pulmo ad latus prolapsus cū
 curatione. 168.d
 Pulmonis arteria exulcerata
 venæ rupta. 203.a b
 Pulmonis morbus & curatio.
 166.d
 Pulmonis suppurati signa.
 176.c
 Pulmonis inflammatio. 205.
 c d.
 Pulmonis hydrops & eius cu-
 ratio. 169.a
 Pulmonis & arteriarum di-
 uersitas. 151.a
 Pulmonis tuberculum. 149.a
 Pulmonis tuberculum quî sa-
 netur. Ibidem. b c
 Pulmonis erysipelas, eiusque
 curatio. 205.f
 Pulsus venarum. 397.f
 Pulsus & respiratio, signa sa-
 nitatis & morbi. 130.c
 Pulsus circa tempora. 96.c
 Pura omnia à deo dari qua-
 re per somnū vident. 126.e
 Purgatio puerperæ in caput
 progressa quid efficiat.
 255.e
 Purgatio in faciem progres-
 sa. Ibidem. f
 Purgatio qua parte ducenda.
 509.d
 Purgatio sursum aut deorsum
 quando fiat. 512.f
 Purgatio ventris quibus vlce-
 ribus profit. 499.c
 Purgationem quid præcede-
 re oporteat. 509.f
 Purgationes quot diebus fi-
 ant. 37.f
 Purgationes menstruæ mul-
 tæ vnde fiant. 245.d
 Purgationes diuersæ. 271.f
 Purgationes quomodo æsti-
 manda. 509.d e
 Purgatio

I N D E X.

- Purgatorium molle aquam
& pituitam ducens. 242.c
- Purgatorium ad multa.
271.c d
- Purgatorium molliens. 241.e
242.c
- Purgatorium tepidum. 242.f
- Pus e pectore fectione vel v-
stione educitur. 204.f
- Pus collectum quid faciat.
76.c
- Pus qui fiat. 499.a
- Pus ex tumore interiore qui
educatur. 164.e
- Pus vlcis alimentum. 130.d
- Pus optimum quale. 402.f
- Puris emissio. 206.f
- Pustulæ ex lassitudinibus.
340.f
- Pustulæ totius corporis vn-
de. 227.f
- Pustulæ latæ. 355.e
- Pythicum templum. 535.d
- Pythionis ægri historia. 328.
d e. 334.d
- Q**ua cura Hippocrates
græciam a pestilen-
tia liberavit. 1.e
- Quæ aduersa vel secunda for-
tuna fiant. 82.a
- Quæ ægrè ac facilè pariant.
53.d
- Quæ congelent. 115.f
- Quæ attenuentur & colliquē-
tur in hydropico. 192.a
- Quædam citius, quædam po-
sterius pariunt. 43.c
- Quædam opifici, quædam o-
peribus imputanda. 6.d
- Quæ ex terra gignuntur quo-
modo crescant. 39.d
- Quæ ex rupe ceciderat super-
stes mansit. 350.e
- Quæ generantur & pereunt,
commiscentur & discer-
nuntur. 100.f. 101.abc
- Quæ fœtum expellant.
267.ef
- Quæ fœtum perdere cona-
batur, mortua est. 350.e
- Quæ mulieres facilius sup-
pressos menses ferant.
242.f
- Quæ præstare debeat medi-
cus. 2.f
- Quæ prius conformentur.
51.f
- Quæ prospicienda medico.
12.b. 15.a
- Quæ recidivas faciant. 320.e
- Quæ sint morborum princi-
pia. 180.d
- Quæ sint in natura hominis.
24.f
- Quæ superfœtant. 53.c
- Quæ vulnera poscant. 17.a
- Qualis panis & maza. 12.d
- Qualitates fortissimæ. 12.c
- Quando in partu matres fœ-
tusve pereunt. 43.d
- Quanto tempore brachium
fractum coalescat. 457.c
- Quantum ab omnibus cole-
retur Hippocrates. 1.ef
- Quare nonnulli ab alijs diffe-
rant.

I N D E X.

- rant. 90.d
 Quare hoc calidum, illud cōtra putatur. 12.f
 Quare morborum calor non statim cessat. 13.d
 Quartana quo tempore, & qua ætate grassetur. 28.f
 Quartana à quibus immunes præstet. 359.b
 Quartanæ longæ, & breues quæ. 510.b
 Quartanæ diurnæ. 355.d
 Quartanæ erronæ. 311.d
 Quartanas diurnas potio soluens. 532.d
 Quatenus medicina vituperetur. 4.f
 Quatuor paria neruorum. 27.d
 Quibus dijs supplicaretur. 126.f
 Quæ calor, & frigus concipiatur. 13.b
 Qui causas morborum probe nouit, potest cōmoda adferre remedia. 94.c
 Qui cito moriantur. 409.e
 Quicquid fit, finis alicuius gratia fit. 5.d.e
 Quid patiantur, diu à cibis abstinentes. 11.d
 Quid per niues gelūque iter facientibus accidat. 13.c
 Quid spectarint primi medicinæ inuētores. 12.b.c
 Quid primum obseruet medicus. 16.e.20.a b d.21.f
 Quid oporteat medicos scire 14.d
 Quid sit homo & quomodo gignatur sciat medicus. 14.e
 Quies quibus conducatur. 31.b
 Qui ex ægris perirent in magna morborum multitudine 314.e
 Qui humores singulis annitēporibus augetant. 26.a
 Qui error in ægris. 10.e
 Qui probè augeantur. 52.d
 Qui sani diutius perseuerēt. 105.f
 Qui sine medicis à morbis conualefcunt aliqua re sanantur. 5.b
 Quòd diutius quàm decem mensibus non contingat vterum gestare. 42.e
 Quo gestu inuisendus sit æger. 16.d
 Quomodo omnia gignantur. 24.e
 Quo pacto sua quisque fons facultate trahat. 183.c
 Quo plus cibi sumpsimus eo plus experimus. 183.d
 Quota inedia. 48.b
 Quota osium coalescentia. 130.b
 Quot morbos ex vteris fieri cōtingat. 284.e
 Quoto tēpore pedis ossa fracta sanescant. 457.f
 Quum partus non ritè prodit, quid agendum. 262.e
 Quum plus iusto comeditur quid agendum. 202.d
 Radix

I N D E X.

- R** Adix humanorū morborum caput. 534.b
 Raphanus. 113.c
 Rapum. 113.e
 Rario cur de humano victu scribat. 99.c
 Ratiocinatio. 21.c
 Recidua quid portendat. 427.a
 Reciduarum causa. 509.f
 Rectē & nō rectē quæ fiant. 145.c.d.e
 Regij morbi quatuor cum signis & curationibus. 216.e
 217.a b f
 Regio sterilis quales gignat. 93.d
 Regio montosa quales proferat. 93.e
 Regio alta quales producat. 93.d
 Regio pinguis quos gignat. 93.e
 Regiones insalubres. 109.f
 Regionum situs & natura. 108.ef
 Regionum inter se differentia. 89.b
 Reijcitur à schola Hippocrates falsa secta imbutus. 23.f
 Relicta post iudicationem, reciduas facere solent. 324.f. 355.c
 Remedia singulis exhibenda. 78.c
 Remedia secundas ac menses educuntia 230.c.d. 231. 232. 233. 234
 Remedia solū disciplina ac natura inueniuntur. 6.c
 Remedium quibus tanquam desperatis nullum adhibetur. 277.f
 Renes. 45.f. 60.c. 66.d
 Renum affectus quibus fiuntur. 361.b
 Renum morbi quatuor. 208.e. 209.a b c
 Repletionis mala. 121.b
 Repositio per scalam. 470.f
 Repositio optima. 470.f
 471.e
 Responso aduersus eos qui mortuos medicis assignat. 5.e
 Rigor lethalis. 513.e
 Rigor in morbis vnde. 151.d.e
 Rigoris causa. 188.f
 Rigoris ex partu aut abortu curatio. 238.c
 Rigores vnde incipiant. 356.e. 325.c
 Riphæi montes. 91.a
 Robur accarnem producentia. 200.f
 Robusti ex robustis cur non generentur. 33.e
 Rumex. 113.d
 Ruptiones quæ fiant. 149.c.f
 Ruptura. 79.f
 Ruta. 113.d
- S
- S**acer morbus. 84.d.e
 Sacer morbus quæ fiant. 97.c.e

97.c
 Sacer m
 dit.
 Sacer m
 fit.
 Sagitta
 nem
 350.b
 Salami
 tus.
 Salua
 159.f.
 Salua.
 Salutis
 188.b
 Sanguis
 gis fu
 Sanguis
 bus p
 Sanguis
 erum
 Sanguis
 ping
 Sanguis
 394.f.
 Sanguis
 Sanguis
 tentu
 cit.
 Sanguis
 97.d
 Sanguis
 titur
 Sanguis
 est. 6
 Sanguis
 158.f
 Sanguis
 356.a

INDEX.

ina ac
6.c	97.c.e	Sanguis ex naribus quibus
erumpat, & pueris quādo
incipiat. 356.f
quam
adhi-
277.f	Sacer morbus pituitosis acci-
dit. 138.f.139.c	Sanguinis fluxio in vlceri-
bus quid faciat. 499.b
c.66.d	Sacer morbus cur nō diuinus
fit. 138.a	Sanguinis effectus & vis.
97.e.f.
us sa-
361.b	Sagitta percussus præter om-
nem opinionem sanatus.
350.b	Sanguinis & aliorum humo-
rum varietas. 129.f.130.b
r. 208.	Salaminus anchora vulnera-
tus. 349.e	Sanguinis vomitus causa &
curatio. 270.a
121.b	Saliua suppressa & curatio.
159.f.160.a	Sanguinis venarum suppressio-
nes quæ faciunt. 360.d e
470.f	Salvia. 113.d	Sanguinis eruptionis mala
quæ. 411.c d e
470.f	Salutis & mortis causa. 185.f
188.b	Sanguinem ex partu vomen-
tis curatio. 237.d
os qui
signat.	Sanguis in somno intro ma-
gis fugit. 358.f	Sanguinem ex vteris fluen-
tem sistentia. 293.e
513.e	Sanguis ex naribus fluens qui
bus proficit. 359.d	Sanguinem ex naribus sistē-
tia. 293.e
e. 151	Sanguis albus ex glandulis
erumpit. 62.f	Sanitas quæ contingat. 184.a
188.f	Sanguis cur circa nervos cō-
pingatur. 245.c	Sanitas & mors vnde contin-
gant. 50.c
abortu
238.c	Sanguis quomodo mittendus.
394.f	Sanitatis exercitatio qualis.
358.a
nt. 356.	Sanguis coagulatur. 45.f	Sanitatis & mortis causa
cui attribuatur. 530.c.531.e
91.a	Sanguis diutius in vtero re-
tentus totum corpus affi-
cit. 36.b	Sanitati qui restituantur &
& qui non. 422.d
ducen-
200.f	Sanguis prudentiam iuuat.
97.d	Sanitati conducentia. 200.f
cur non
33.e	Sanguis putris in pus cōuer-
titur. 96.f	Sanus quis. 24.f
113.d	Sanguis calidus natura non
est. 62.e	Sapa. 113.a
149.e.f	Sanguis quomodo sistatur.
158.f	Saperna. 215.d
79.f	Sāguis serofus in quibus fiat.
356.a	Sapientia qualis describen-
da. 19.c f
113.d		Sapientia author aer. 142.e
84.d.e		Sapientia & desipientia caus-
sa & signa. 106.f
uī fiat.
97.c.e		Sapien

INDEX.

Sapientissima anima & memoria valentissima prædita.	107.a	Sectio.	17.b
Sapientum victus & exercitatio.	107.b	Secundam quæ educant.	267.
Sata quomodo nascantur.	39.c	b.268.a b.515.f.54.a.	
Satyrus pollutione mortuus est.	362.c	Secundæ relictæ causa.	256.e.f.
Sauromatæ.	90.d	Secundarum hærentium expulsiõ.	237.f.239.a.c
Sauciati signa.	447.a	Sedes teli quid, & eius species.	445.d
Scapulæ.	66.b.72.f	Sedis procidentia.	420.c
σχισματα.	15.b	Sedis procidentis varia curatio.	505.ab
Scientia facîle ac feliciter discitur.	81.f	Sedis ex partu laborantis curatio.	257.b.270.a
Scientia votum ac opus.	4.b	Segnities.	115.e
Scientiæ & opinionis differentia.	3.f	Semel cibum sumere in die quos & quando oporteat.	30.f
Screatio phrenitici.	408.b	Semel cibum capere quando conducatur.	123.f
Scripturo de humano victu necessaria.	99.e.f	Semen lini.	179.a
Scymnus.	315.a	Semen cur spumescat.	314
Scytharum gens fulua.	91.e	Semen fauo simile.	664
Scythia gens infœcunda.	91.a	Semen in vtero cum permiserit quid agat.	34.e.35.b
Scyticum hominum genus.	90.d	Semen masculum & foemineum invtroq; inesse.	334
Scytæ Nomades qui viuant.	90.f	Semen in pellicula tanquam ouum continetur.	354
Scytharum ditissimi potius quam pauperes steriles cur efficiantur.	92.c	Semen genitale ab omnibus corporis partibus procedit.	89.d
Scythæ minimè ad coitum valentes.	92.e	Seminis, quod in vtero sex dies extiterat, forma.	35.c.d
Scythiæ mulieres vnde steriles.	91.f	Seminis genitalis varietas diuersas efficit formas.	92.f
Scythæ Eunuchi muliebria officia subeuntes.	92.a	Seminis in vtero putrescētis curatio.	249.b
Secretio morbi causa.	120.f	Seminis statim post coitum fluentis	

fluens
248.f
Seminis
166.c
Semina
63.c
Seminarum
nem.
Senes p
habe
Seniore
supp
riant
Senioru
ctio
Senum
Senum
159.a
Sensus
cem.
Sensus
ris co
Sentent
natu
Septen
pori
Septim
49.f
Septim
stite
Septim
nus
Septur
68.c
Sermo
Siccit
Siccita
niu

INDEX.

- fluentis causa & curatio. Siccum corpus citius humi-
 do ægrotat & dolet. 71.b
 248.f Sideratio. 64.d
 Seminis clandestinus fluxus. Sideratus morbus vel homo.
 166.c 155.e.159.d.
 Semina vbi non nascantur. Signa ab Erysipelate. 406.f
 63.c. Signa ægrotantis. 129.c
 Semina & plantæ cur contra riam habeant germinatio-
 nem. 40.a Signa bene curati & deliga-
 ti. 455.e.f
 Senes paucis fomitibus opus Signa bonæ fidei. 404.d.&
 habent. 505.c malæ.e
 Seniores & iuniores à quib⁹ Signa breui morituri. 397.f
 suppurationib⁹ magis mo- Signa ex angina. 433.d e
 riantur. 405.f Signa ex colore. 421.f
 Seniorum & iuniorum affe- Signa ex conuulsione. 514.e
 ctiones. 150.f Signa ex decubitu. 438.d e
 Senum victus ratio. 29.f Signa ex distentione & sudo-
 re. 433.d.440.f
 Senum morbus & curatio. Signa ex doloribus circa ar-
 159.a ticulos. 423.b
 Sensus maximus circa thora- Signa ex hæmorrhoidæ & cõ-
 cem. 70.e uulsione. 433.b c
 Sensus humanus septem figu- Signa ex hydrope. 437.a
 ris contingit. 104.a Signa ex lienteria. 420.a
 Sententiæ variæ de hominis Signa ex liecua. 408.b. 429.e
 natura. 24.a Signa ex lippitudine. 418.f
 Septenarij annorum in cor- Signa ex morbis acutis. 427.
 poribus prævalent. 51.b b c
 Septimestres cur edantur. 49.a
 Septimestres cur pauci super Signa ex oculis. 409.b
 stites maneant. 49.b Signa ex pallore. 422.a
 Septimestres alij plus, alij mi- Signa ex perfrigeratione.
 nus afficiuntur. 49.b 423.f.
 Septum transuersum. 60.f Signa ex pleuritide. 434.a
 68.c Signa ex pupillarum colore.
 Sermonis facultas. 47.e. 419.d
 Siccantia alimenta. 200.a Signa ex sanguinis mictione
 Siccitates multæ post fauo- 415.c
 nium. 353.b Signa ex soporosis affectio-
 ttttt

INDEX.

nibus.	428.a b c	Silphium vbi nascatur.	181.b
Signa ex spiritu.	430.d	Similago.	111.a
Signa ex splene sano.	422.c	Similitudo genituræ obser-	
Signa ex sputis varia.	344.f	uanda.	36.d
Signa ex tabe.	436.e	Similitudinem iuuantia.	
Signa ex timore & tristitia		51.d	
sine causa.	423.f	Simulatores & deceptores.	
ex ignorantia & obliuio-		104.b	
ne.	ibidem.f	Sinapi.	113.c
ex rigoribus soporosis.		Singula naturam suam con-	
ibidem f	424.a b	seruant.	81.c
ex horroribus.	424.a b	Singultus quando malus.	
ex vrina suppressa.	ibi-	408.e	
dem.c		Singultus curatio.	391.d
Signa ex varijs capitis dolo-		Si re vna homo cõstaret nun-	
ribus.	427.d e. 428.a	quam doleret.	24.c
Signa ex varijs affectibus,		Sitis quando mala.	409.c
maximè febribus & phre-		Smegma.	261.d
nitide.	424.d. 425. 426.	Sol.	115.c
Signa ex voce.	409.b	Sol fructus coquit.	39.d
Signa ex vomitu.	440.d	Sol, luna, cœlum, ac stelle per	
Signa ex vrinis.	397.c d	insomnium visæ quid si-	
514.c		gnificent.	125.d
Signa ex vrina crassa.	415.c	Sol pati visus per somnum	
Signa in hærentium telorum		quid significet.	125.f
in corpore.	18.d	Solanum.	113.d
Signa maris & fœminæ in		Solstitium æstiuum,	118.f
vtero.	302.d	Solstitium brumale.	311.c
Signa mortis & vitæ.	358.b	315.a. 338.d. 118.b	
165.b		Solum mutare in longis mor-	
Signa obseruanda.	129.d	bis, bonum.	358.c
Signa suppuratorum & tabi-		Somnia diligenter obseruan-	
dorum.	416.c	da.	125.b
Signum venularum cerebri		Somni aueris quibus fiant.	
superuomentium.	155.a	31.f. 22.a	
Sileni ægri historia.	313.c d	Somniare vestes & calceamē-	
314.f. 316.f		ta.	127.d
Silentium in febribus perni-		Somniantium curatio.	127.d
ciosum.	409.c	Somniare mortuos quid sit.	
			127.e

127. e
 Somnij
 ratio
 Somnic
 fider
 Somnic
 ferua
 Somnus
 Somnus
 Somnus
 403. b
 Somnus
 thori
 Somnus
 358. a
 Sonitus
 358. a
 Sopor v
 Soranus
 Sorba.
 Sorbitio
 ptis.
 Sorbitio
 Sorbitio
 Sorbitio
 dum.
 Sordes a
 dant.
 Spasmi
 Species f
 Specillu
 Spectan
 te.
 Spina.
 Spina gi
 Spinæ r
 482. c
 Spinæ ol
 483.

I N D E X.

- 127.e
 Somnij Hippocratis interpre-
 ratio. 525.a
 Somniorum diuerforum cō-
 sideratio & curatio. 128.a b
 Somniorum diuerforum ob-
 feruatio. 126.a
 Somnus. 115.e
 Somnus frigefacit. 97.d
 Somnus hydropici qualis.
 403.b
 Somnus interdiu vitādus ple-
 thorico. 120.d
 Somnus quando est medela.
 358.a
 Sonitus aurium vnde. 139.d
 358.a
 Sopor vbi malus. 409.d
 Soranus Cous. 1.c
 Sorba. 114.a
 Sorbitio in vasi pulmonis ru-
 ptis. 204.a
 Sorbitiones. 399.e
 Sorbitiones validæ. 200.c
 Sorbitionibus quando vten-
 dum. 385.a
 Sordes aurium quid porten-
 dant. 358.e
 Spasmi solutio. 398.f.400.a
 Species fortunæ nuda. 5.a
 Specillum quale. 56.c
 Spectanda in vulnerato capi-
 te. 446.b.449.b
 Spina. 65.d
 Spina gibbosa. 481.d
 Spinæ natura pernoscenda.
 482.c
 Spinæ obliquatæ curatio.
 483.c d
 Spiritus densus quid signifi-
 cet. 402.a
 Spiritus omnia inter cælum
 & terram replet. 94.f
 Spiritus semper adducitur vel
 exhalat. 95.b
 Spiritus varietas. 355.b
 Spiritus vocem edit. 47.f
 Spiritus vsus quàm sit neces-
 sarius. 95.a
 Splen. 45.f.60.f
 Splen turgidus. 77.d
 Splen tumefactus quid effi-
 ciat. 182.d
 Splenis morb' quinque, eo-
 rumque curationes. 215.
 216.a
 Splenis natura. 259.a
 Splenis vehementer dolentis
 curatio. 278.c
 Splenis curatio. 77.e
 Splenem attenuata. 215.e
 Spleniorum delects. 452.c
 Spleniorum iustus. 464.c
 Splendidi viri q' generen-
 tur. 105.a
 Spongiformes, ^{en}, pulmo,
 & mamma. 15.d
 Sponte sua q' in morbis
 fiunt, tum ^{ha}, tum mala.
 145.e
 Sputi confiditio. 404.b
 Sputi crueni impedimētum.
 357.c
 Sputum ir ^{le}uriticis, & pe-
 ripne ^{on}icis quale.
 434.f
 Sputum ^{li}uidum à sanguine.
 ibid. e

I N D E X.

Sputa quæ mala.	404.c	397.c.e	
Sputa rotunda quid agant.	359.d	409.c	Sudor multus quando malus.
Sputum subcreuentum & liuidum.	153.d		Sudoris caussa.
Statuarij.	103.f		Sudores.
Stercus quî fiat.	46.e		Sudores in febribus.
Stercus omnium quale esse debeat.	415.a		Sudores in diebus iudicatio.
Steriles vnde fiant.	242.f		rijs.
Sterilitatis naturalis caussa.	301.e		Sudores qui excitentur.
Sterilitatis iuentibus etiam menstruis ratio.	238.d		Sudores qui boni.
Stomachus.	60.f		contra.
Stomachus vter.	302.e		Suffitus varij ad fluxus.
Stomachus os vniuersum.	53.d		Suffimentum vteri.
Strangulationis ab vtero cognitio.	395.f		Suffocationis ab vtero caussa.
Stranguria	156.c.311.d		sa.
Stranguriæ curare inflammatis intestinis succedat.	504.f		Suffocationis ab vtero curatio.
Stranguriæ luto.	328.a		229. f. 278. e. 295. b. c. 295. f. 296. a. 239. c. 251. c. 257. e
Stranguriæ na & curatio ex sorbitibus, potionibus & victu ratione.	273. f. 274. a b		Suffocationis curatio.
Strumæ quos capiunt.	417.b		Suillæ carnis facultas.
Succi dulcioris et quæ iuxta aquas nascuntur.	525.d		Sulphij facultas.
Succorum facultas.	128.f		Superfætationes quomodo fiant.
Succorum seu saporem confideratio.	16.a		Superfætationes.
Sudor sani.	397.f		Superfætationes ex suppuratis & contra.
Sudor decretorius.	397.a		Superfætationes post partum.
Sudor frigidus pennis.			Superuenientia quomodo vtriusque adæquentur.
			Suppurati.
			Suppuratus à vulnere.
			Suppurationis caussæ.
			Suppurationis curatio.
			Suppurationes diuersæ.
			Suppurationis principium confiderandum.

Suppuratio
435.c
Suppuratio
146.c
Suppuratio
Suppuratio
Suppuratio
xiliu
Suppuratio
quot
148.a
Surditas
408.f
Surditas
Surditas
Sutor su
350.a
Sutura c
uior.
Sutura c
les.
Sutura c
b.72.
Sutura c
d.
Syderat
173.c.
Syderat
lx.
Syluest
runt.

T
Tabes f
Tabes f
76.d.

I N D E X.

- Suppurationis signa. 76.c 165.a e
 435.c
 Suppurati pulmonis signa. 146.e f
 Suppuratorum remedia. 76.f
 Suppuratorum signa. 405.a
 Suppurati vteri caussa & auxilium. 55.f
 Suppuratus venter superior quot modis fiat. 147.e f
 148.a b
 Surditas in quibus malum. 408.f
 Surditatis curatio. 373.b
 Surditatis mala. 429.a
 Sutor subula læsus perijt. 350.a
 Sutura capitis longior & breuior. 444.c
 Sutura capitis h. literæ similes. 444.d
 Sutura capitis diuersæ. 444.b.72.e
 Sutura χ. literæ similes. 444.d
 Syderatus eiusque curatio. 173.c.359.f
 Syderationes repentinæ malæ. 409.f
 Syluestria omnia prius fuerunt. 181.c
- T
- T**Abes. 74.b.76.a b
 64.e
 Tabes sicca. 69.c
 Tabes spinea & eius signa. 76.d.& curatio.77.d
- Tabes mulierum. 416.b
 Tabes dorsalis, & eius curatio. 166.b c
 Tabes erronea. 311.a
 Tabes grauißima. 333.c
 Tabis tres species. 206.f
 Tabis triplicis caussa & curationes. 207.a b c
 Tabis curatio in secundo, tertio ac quarto mense. 208.a b
 Tabidi à quibus male habeant. 361.a
 Tabidi quo tempore moriantur. 416.b
 Tabidorum bona signa. 416.a
 Tabidorum forma. 333.e
 Tabidorum curatio. 77.a
 Ταχύννοια. 69.c
 Taxantur qui de ciborum facultate iudicauerant. 110.a
 Thasiæ mulieris morosæ historia. 336.c
 Telebuli ægri historia. 313.e
 Telorum varietas. 446.f
 Temeni neptis mors. 321.a
 Temeton bonum non est. 14.f
 Temperaturæ diuersæ. 199.e
 Templum Herculis. 334.d
 Templum Apollinis. 536.e
 Tempus quid. 21.c
 Tempus calidius quibus vulneribus profit. 499.d
 Tempus concubitus. 249.e f
 Tempus coaugmentationis in vtero. 37.a

I N D E X.

Temporis in sex partes diuifio.	118.c	tur, expelluntur.	184.b
Temporis auctores, sol & luna.	51.e	Tetani mala.	398.a. & species.
Temporum & hominum varietas.	89.c. 310.b		399.f
Tempora cur periculosa.	444.f	Tetani tres eorumque curatio.	223.e. f. 175.b
Temporum dolores quid portendant.	422.b	Tetanus lumborum.	392.e
Temporum varietas quos producat.	93.d	Thasij morbi.	310.b. 311.b
Terebella aqua frigida saepe intingenda.	450.a	Theatrum Epigenis.	314.e
Terra æstate rara & leuis.	40.e	Theſſalus Dracoque Hippocratis filij.	2.c
Terra qualis.	102.c	Thymbra.	113.e
Terra omnem habet humorem.	39.c	Thymum.	113.e
Terræ qualitas.	83.d	Tibia.	73.f
Terræ facultates infinitæ.	181.c	Tibiæ ofis luxati curatio.	492.a b. 459.a
Terræ vires.	180.c	Tibiæ ofis vtriusque fracturæ curatio.	459.f
Terræ motus circa ſolstitium hybernum.	340.e	Tibiæ ofſa duo.	458.f
Terræ inferiora cur hyeme calida, æstate frigida ſint.	40.b	Tibiæ ofſa quanto tempore coaleſcant.	460.f
Terræ motus vel domus in ſomnis quid ſignificet.	127.c	Timiditas & virilitas vnde.	93.a
Terræ inundationem ſomniare quid velit.	127.c	Tineſmus.	197.e
Terram nigrâ ſomniare quid præſignet.	127.c	Tinnitus aurium qualis.	408.d
Terroris ac timoris cauſſa.	142.c	Tritici facultas.	110.e
Tertianæ naturales.	355.d	Tonſillarum vlcera.	59.f. 60.a b
Tertio quoque die quæ ſumuntur, expelluntur.		Tonſillæ ac vicinæ partes.	156.a b. 160.f. 63.e
		Torpori pruriginoso quid proſit.	421.e. f
		Toſta vel aſſata.	114.d
		Tremorem crurum ac pallorem quæ faciant.	135.b
		Tremuli & gibboſi vñ.	139.e
		Tres morborum obſervationes.	399.b c
		Triduo excernenda ſunt excrementa.	184.c
		Trifolium.	180.a

Triplicia
 um an
 ſtentat
 Trichiaſis
 Trygis, id
 Tubercul
 ris male
 Tubercul
 hypogl
 Tubercul
 eius cur
 Tubercula
 d. 198. f
 Tubercul
 bus fier
 314. d. 3
 363. f
 Tubercul
 ſuppura
 Tumor na
 Tumoris
 aliâ part
 Tumoris
 Tumoris
 curatio
 Tumores
 Tumores
 355.a
 Tumores
 leuati p
 Tuſſis cu
 Tuſſis pu
 298.f
 Tuſſis ſec
 & cont
 Tuſſis va
 Tuſſis ſic
 355.d. 30
 Tripli

I N D E X.

<p>84.b
cies.
ura.
75.b
92.e
311.b
314.e
ippo.
2.c
113.e
113.e
734
tio.

fracū
459.f
458.f
npoie
460.f
vnde.

197.e
408.d
110.e
60.ab
rtes.

o quid
421.e
114.d
pallo.
135.b
i. 139.e
ruatio-
399.b c
unt ex-
184.e
180.a
Tripli</p> | <p>Triplicia nutrimenta omni-
um animantium corpora su-
stentant. 94.e
Trichiasis curatio, 395.c
Trygis, id est Tragus. 111.b
Tuberculum ventris ab igna
ris male sectum. 244.c
Tuberculum sub lingua, vel
hypoglossis. 161.a
Tuberculum lateris. 206.c
Tuberculum in pulmone &
eius curatio. 168.a
Tubercula bona & mala. 354.
d. 198.f
Tubercula circa aures, qui-
bus fierent. 310.c. 313.d.
314. d. 315. a. 340. d. 357. d
363.f
Tuberculorum in pulmone
suppuratio & curatio. 212.b
Tumor narium. 74.d
Tumoris circa poplitem aut
aliā partem curatio. 461.f
Tumoris caussa. 187.c
Tumoris interioris signa &
curatio. 164.d
Tumores ad atticulos. 354.d
Tumores quid portendant.
355.a
Tumores præter naturam e-
leuati prauum. 325.f
Tussis cum febre. 312. a b
Tussis pueri qui discutiatur.
298.f
Tussis sedatio, testium tumor
& contra. 320.f
Tussis varietas. 360.a
Tussis sicca curatio. 327.a
355.d. 361.a</p> | <p>Tusses circa solstitia hyber-
na. 359.f
Tusses hyeme flantibus au-
strinis. 352.c
Tuscula aurium abscessus
mollit. 411.e
Tusientes ex manuum agi-
tatione. 344.c
Typhi morbi caussa. 219.c.d
Typhi color qui leniatur.
218.e

V
Acuationis faciendæ si-
gnum. 509.f
Valetudinis signa. 390.f
Validis edulijis alij facile vtū
tur, alij læduntur. 9.d
Varietas rerum in Asia. 88.f
Variæ sententiæ de sumendis
cibis. 11.a
Variorum affectuum enume-
ratio. 372.b
Varix testium quid possit. 326.e
Varix interior. 147. c d
Varicis curatio. 147.d
Varices tibiæ. 503.a
Velocitas & tarditas vbi ad-
hibenda est. 17. b c
Vena iecoralis. 139.a. 152
f. 68.a
Vena splenica. 139. b. 152.e
Vena neruosa. 69.d
Vena humeralis. 68.f
Vena mammalis. 68.f
Vena principalis. 69.a
Vena ex sinistris partibus.
70.d
Vena cõuulsa pcalescit. 150.a
Vena magna. 60. g</p> |
|--|--|--|

I N D E X.

Vena cordis.	67.a	68.a.69.f.70.a b c.72.a b
Vena pulmonem occupans.	69.c	Venarū quatuor paria. 67.d Venarum varij colores. 357.b
Venæ costarum.	66.f	Venarum descensus. 67.d
Venæ signum cordis sinistrū perflant, arteria verò alte- rum.	62.a	Venarum in fœminis distri- butio. 69.e
Venæ sinistræ morbus & cu- ratio.	210.d	Venarum temporum confide- ratio. 355.c
Venæ iugulares.	182.e.183.e	Venulæ & arteriæ totius cor- poris. 45.c
Venæ crassæ.	67.c d.139.a	Venulæ oculorum. 71.e
Venæ in spinam insertæ.	69.c	Venulæ in osse. 444.a
Venæ capitis quadripertita.	68.e.71.f	Venter humidus. 102.b
Venæ in lignum insertæ.	68.e	Venter. 60.f
Venæ à ventre.	67.f	Ventris morbi. 312.c
Venæ sectio.	Ibidem	Ventris tubercula. 397.b 402.e
Venæ hepatis & aliarum di- stributio.	325.f.326.a b	Ventris obdurati solutio. 292.a
Venæ & arteriæ pulmonis ru- ptæ curatio.	203.c.204.b	Ventris quotidiana purgatio quæ fiat. 207.f
Venæ ruptæ signa.	147.b	Ventris diuersitas. 202.e
Venæ rhenum.	66.f	Ventris combusti curatio. 214.f
Venæ post aures sectæ sterili- tatem inferunt.	92.b	Ventrem superiorem nō mo- uendum. 279.d
Venæ iuxta aures incisæ pro creationem tollunt.	32.b	Ventrem infernum non tur- bandum. 280.c
Venę plures supra sunt quàm infra.	73.f	Ventrem ac vrinam subducē- tia. 199.e
Venarum distributio.	27.f	Ventrem perturbantia. 211.c
Venarum natura.	ibidem.d	Ventres quando calidiores. 509.c
Venarum multarum & ner- uorum actio.	7.a	Ventres humini quando de- siccantur, & contra. 510.a
Venarum ex omnibus corpo- ris partibus in pudendum concurfus.	31.e	Ventriculus infernus qui sup- purescat. 148.d
Venarum distributio.	67.a	Ventriculus animalibus, quæ terra plantis præstat. 135.c

Ventriculi
Ventriculi
res.
Ventriculi
tio.
Ventri fini
Ventri qui
les.
Venti ab v
petui.
Venti med
109.f
Venti mon
Ibidem.
Ventorum
109.b.511
Vētorum c
militudo
Ventorum
Ventorum
necessari
136.a
Venus vnd
Veratri pu
Veratrum c
tra.
Veratrū qu
Veratro pro
pite flux
Veritas in
semper a
Veritatis n
530.d
Veris ac æ
ratura.
Vermes ste
Versutiæ n
529.a
Versutiaru
Vent

INDEX.

.a b	Ventriculi qualitas. Ibidem	529.d	
67.d	Ventriculi corporis sunt plu-	Vertebrae.	66.c
357.b	res.	6.f	Vertigo vnde.
67.d	Ventriculi cum hydria colla-		155.a
distri.	tio.	135.c	Verticula spinæ.
69.e	Ventri finitio & vis.	94.f	481.a
confide	Ventri qui vtilis & qui inuti-		Verticula obliquata.
355.e	les.	109.e	484.e
ius cor	Venti ab vrsis Riphæis per-		Vesica.
45.c	petui.	91.b	44.e.60.e.15.d
71.e	Venti mediterranei sicci.		Vesicæ signa.
444.e	109.f		406.a
102.b	Venti montani insalubres.		Vetita à magis.
60.f	Ibidem.		137.d e
312.e	Ventorum natura & facultas.		Via qua medico procedendū
397.b	109.b.511.b		fit.
	Vētorum cum animalibus si-		21.d
olutio.	militudo.	109.c	Victus humidus quibus con-
	Ventorum qualitas.83.b.135.f		ferat.
urgatio	Ventorum cæterarumq; rerū		509.c
207.f	necessaria obseruatio.135.f		Victus simplex securior ad sa-
202.e	136.a		nitatem.
curatio.	Venus vnde augeatur.	39.c	382.d
	Veratri purgatio.	358.f	Victus ab æquinoctio ad hye-
nō mo	Veratrum quibus proffit, & cō-		mem.
279.a	tra.	531.a.532.a b	120.a
non tur-	Veratrū quādo piculosū.512.f		Victus hyemalis.
280.c	Veratro purgādi quibus à ca-		118.d e
subducē	pite fluxio fertur.	393.a	Victus ratio in fracturis &
199.e	Veritas in arte medica non		ulceribus.
ia. 211.c	semper attingitur.	11.e	456.e.457.d
idiores.	Veritatis nullum testimoniū.		Victus refocillās vires.260.a
	530.d		Victus debilis ac robustus
ndo de-	Veris ac æstatis mutata tēpe-		quis?
510.a	ratura.	311.c.313.a b	358.a e
s qui sup	Vermes stercorarij.	55.f	Victus ratio post potiones.
148.d	Versutia malorum infinita.		261.c
bus, quæ	529.a		Victus siccus.
at. 135.c	Versutiarum causa auaritia.		201.c
Vent			Victus æstatis.
			118.d e
			Victus hydropici à pituita.
			211.f
			Victus ratio conceptum iu-
			uans.
			303.d
			Victus tenuis quibus imperā-
			du.
			508.f
			Victus consuetus etiam si ma-
			lus fuerit, facilior, & con-
			tra.
			383.c
			Victus ratio somniantium.
			125.e
			Vigilia.
			115.e

I N D E X.

Vigilia immodica.	385.b	Virginibus cur interdum nec	Vlcera fa
Vigor ætatis.	23.d	genitura nec mēstrua sint.	Vlcera n
Vinum Mendesium.	208.e	38.c	Vlcera n
Vinum dulce, austerum.	131.b	Viriles & mignanimi leges	agens
		auerfantur.	Vlcera pu
Vinum acidum.	113.a	Virtutis labor infania indi-	Vlcera qu
Vinum alimentum.	129.e	catum.	499.e
Vinum Coum.	215.d	Visa diuersa quæ sanitatem	Vlcera se
Vinum Thasium.	179.f	præsignant.	Vlcerum
Vinum Mendæum.	210.ad	Visio Hippocratis.	498.e
Vinum quî extenuetur.	201.	Visus quî hebetetur.	Vlcerum
d.202.b		Visus quo alatur.	tio.
Vinum aquosum quas partes		Visus caussa.	Vlcerum
iuuet.	185.d	Vita hominis septem diebus	18.c
Vini albi facultas.	385.c	est.	Vlcerum p
Vini dulcis facultas.	385.b	Vita Hippocratis.	272.f.2
Vini fului vsus.	385.c	Vitæ modus.	Vlcerum e
Vina quæ aluum subducunt.		Vlcus cur tardius, aut nunquam	Vmbilicu
201.a		fanescat.	Vmbilicu
Vina alba aquosa.	179.e	Vlcus ferinum.	tim sec
Vinorum differentia & fa-		Vlcus mortiferum.	Vmbilicu
cultates.	112.f	Vlcus vteri cur cito curandi	cifus an
Vir in coitu cur maiore volu-		301.d	Vmbilicu
ptate afficiatur.	32.e	Vlceris cum igni sacro min	Ibidem
Vires singulorū simplicium		purgatio.	Vmbilici
quî detrahantur & augean-		Vlceris in capite curatio	Vmbilici
tur.	114.d	447.c d.448.e.449.f	Vmbra,
Virgæ corneæ.	464.f	Vlceris in ore curatio.371	Vnctio.
Virgo lata manu in finciput		Vlceris in vtero & ore ei	Vngues cu
perculsa perijt.	350.d	ratio.	Vngues e
Virginis Larissæ historia.		Vlceris pus cum vrina confit-	sunt.
336.d		tur.	Vnguim
Virginis Abderitanæ historia		Vlcere in alterutra parte en-	Vocis exe
335.c		stente, quid patiat.420	Vocis inte
Virginis à menstruis dolen-		Vlcere sanato locus qualis	Vocis inte
tis curatio.	58.a	420.f	ratio.
Virgines cur delyrent.224.d		Vlcera ac tubercula iudicatio	Vocis labo
Virgarum numerus & dispo-		tia febres.	ferat.
sitio in fracturis.	465.a	Vlcera capitis vnde.	Vocis rest
			Vlcera

I N D E X.

Vlcera fame curanda.	79.d	Vocis maximæ caussa.	
Vlcera maligna quæ.	361.b	358.b	
Vlcera ne inflammētur quid
agendum.	498.f	Volfella.	18.a
Vlcera pueris vtilia.	139.d	Volucris ad hominem colla-
tio.	42.b
Vlcera quæ non coeant.	499.e	Volucrum abundantia quan-
do?	358.b
Vlcera secanda quæ.	447.e	Voluptas coeuntium.	69.e
Vlcerum curatio.	473.e	Voluulus arcuatus.	220.f
498.e		Voluulus quando desperatus	
Vlcerum in pudendis cura-
tio.	238.d.239.b	176.a	
Vlcerum mutilata curatio.	18.c	Voluuli morbi eorumque cu-
ratio.	220.b c d.175.e
Vlcerum pudendi curatio.	272.f.273.b	196.e	
Vlcerum quatuor viæ.	18.b	Voluulus redit etiã post duos
annos	220.e
Vmbilicus	43.d	Voluulus hæmatites.	220.f
Vmbilicus quando non sta-
tim secandus.	54.e	Vomitionis caussa.	153.d
Vmbilicus abruptus, aut re-
cisus ante tempus.	54.c	Vomitionis remediũ.	299.a
Vmbilicus trahit secundam.		Vomitionis modus.	118.f
Ibidem.b		Vomitus.	115.d.123.e
Vmbilici tormina.	133.f	Vomitus bonus quis & con-
tra.	404.b.408.c
Vmbilici vsus.	52.e	409.c	
Vmbra.	115.c	Vomitus præparatio.	327.b
Vnctio.	Ibidem	Vomitus qui fiat.	210.b
Vngues cur densi.	38.b	Vomitus quomodo cietur.	30.c d
Vngues quando puero de-
sunt.	53.e	Vomitus qui prouocet.	261.c
Vnguium generatio.	46.c	Vomitus sanguinis quibus
profit.	440.c
Vocis exercitatio.	122.e	Vomitus ventrem soluit &
fistit.	115.d
Vocis interceptiones.	408.e	Vrbes aquas salſas habentes.	84.a
Vocis interceptæ caussa & cu-
ratio.	388.d	Vrbis calidæ situs.	83.f
Vocis labor & cæterorũ quid
ferat.	360.a	85.a b c	
Vocis restitutio.	327.a	Vrina magis morbos indi-
cat.	

I N D E X.

cat.	8.b	Vteri ad cor progressi cura
Vrina delyrium soluēs, qualis.	359.d	tio. 238.c.399.
Vrina bona quæ.	396.c.403.e	Vteri ad caput conuersi signa
Vrina genitali semini similis.	356.a	accuratio. 237.
Vrina rubra.	66.f	Vteri ad crura & pedes conuersi curatio. 237.c.287.
Vrina cruenta.	342.b	Vteri ad hepar conuersi curatio. 279.d.
Vrina turbata quibus innoxia.	411.c	Vteri ad inguina incumbens curatio. 296.
Vrina multa vnde fiat.	154.b	Vteri ad latus allapsus curatio. 235.e.280.
Vrina copiosior quã pro potus ingestis ratione.	333.a	Vteri ad lumbos procedens signa & curatio. 228.280.b.295.e
Vrina qualis & ex ea signa.	415.b	Vteri ad præcordia confistens curatio. 279.
Vrina crassa vnde fiat.	153.c	Vteri ad sedem conuersi curatio. 237.f.281.
Vrinæ diuersitas.	28.d	Vteri ad ventrem nutans curatio. 237.
Vrinæ crudæ.	398.b	Vteri ad viscera conuersi curatio. 238.f.299.
Vrinæ interceptio.	409.b	Vteri affecti curatio. 82.c.
	410.f.411.b	Vteri affecti causa & signa. 373.b
Vrinæ morborum soluentes.	397.a	Vteri commoti & prolapsum curatio. 236.e.238.f.281.
Vrinæ clandestinæ.	408.e	Vteri conclusi curatio. 238.280.e.288.e.f.289.d
Vrinæ suppressæ.	354.c	Vteri cū prociderint curatio. 226.a.280.c.286.b.287.296.d.58.b
Vrinæ malæ.	409.c	Vteri desiccati curatio. 230.
Vrinæ crassæ effectus.	136.f	Vteri dolentis curatio. 239.b.d.290.f.291.e
Vrinarum cognitio.	390.d	Vteri ex partu vlcerati curatio. 256.f.257.f.260.
Vrinarum varietas.	339.c	
Vstio quæ.	208.e.205.f.17.b	
Vstionis ferramenta qualia.	473.a	
Vsus egregius magister.	94.c	
Vterus.	15.d	
Vterus ad hepar accedens quid faciat.	225.f.296.a	
Vteri à grumo sanguinis affecti curatio.	236.c.d.289.d	
Vteri ab vlceribus inflammati.	246.f	

Vteri ex ratio.
 Vteri ex tio.
 Vteri ex uersi curatio.
 Vteri ad tis curatio.
 Vteri tra curatio.
 Vteri ext si causi e f
 Vteri vlcera pfi cura
 Vteri huc ratio.
 Vteri erys ratio.
 Vteri fixi
 Vteri grac
 Vteri infla culosi si 227.d.2 290.b c
 Vteri infla affectu
 Vteri infla 238.c.2
 Vteri in c sa ac cu
 Vteri in co curatio.
 Vteri leuij 301.c
 Vteri leuit
 Vteri mole
 Vteri obdu d.249.f.

I N D E X.

- Vteri ex partu inflammati cu
ratio. 257.a b d e.270.b
- Vteri ex partu dolentis cura-
tio. 257.c
- Vteri ex partu ad dextrā con-
uerſi curatio. 285.b
- Vteri ad ſiniſtram declinan-
tis curatio. Ibidem.c
- Vteri tranſuerſi vel obliqui
curatio. Ibidem.
- Vteri extra naturam progres-
ſi cauſa & curatio.Ibidem
e f
- Vteri vlcerati & foras prola-
pſi curatio. 286.c.308.a
- Vteri huc & illuc vagātis cu-
ratio. 286. f
- Vteri eryſipelas, eiúſque cu-
ratio. 227.f.291.a
- Vteri fixi curatio. 230.a
- Vteri gracilis curatio. 305.e
- Vteri inflammati morbi peri-
culoſi ſigna ac curatio. 227.d.230. a b.238.a.239.a.
290.b c
- Vteri inflammati & aliorum
affectuum curatio. 279.e f
- Vteri inflati curatio. 236.b
238.c.287.d.295.e
- Vteri in callū indurati cauſa
ac curationes. 287.d e
- Vteri in coxam decumbentis
curatio. 515.f
- Vteri leuigati curatio. 237.a
301.c
- Vteri leuitatis ſigna. 250.b
- Vteri moleſtiæ. 82.b
- Vteri obdurati curatio.235.c.
d.249.f.287.d.288.d
- Vteri obliqui curatio. 236.a
- Vteri obtorti curatio. 236.d.
248.f.301.c
- Vteri oris anguſti mala.255.b
- Vteri oris obdurati curatio.
229.d.288.e.305.f
- Vteri oris pinguis curatio.
249.a
- Vteri plus æquo aperti cura-
tio. 290.a
- Vteri præ duritia non concip-
ientis curatio. 241.b
- Vteri præter naturā hiantis
ſigna & curatio. 228.b.
289.e.236.f.249.a.301.e
- Vteri procidentia: cauſa ac
curatio. 287.b
- Vteri purgatorium. 241.a
- Vteri puerperæ inflati cura-
tio. 252.f
- Vteri purgationes. 237.e.
239.d.248.a.307.d
- Vteri qualitas bona. 420.d
- Vteri refrigerati curatio.
292.e
- Vteri ſani non concipientis
curatio. 248.e
- Vteri ſemen non recipientis
purgatio. 292.c
- Vteri ſemen nõ continentis,
& eructātis curatio. 309.a
- Vteri ſiccioris & humidioris
curatio. 249.c.d
- Vteri tranſmoti curatio. 238.
a. f. 239. a. 284. e. 287. b.
295.f
- Vteri vlcerati ſigna. 254.b.
255.a.259.e.260.c
- Vterum gerentis victus ra-
tio.

I N D E X.

tio.	228.a	Vuæ passæ.	173.
Vterum gerentibus octauus mensis grauis.	49.c	Vulnus carne replētia.	193.
Vterū purgantia.	57.b c d e f	Vulnus quando non laudum.	347.
Vteri cū adglutinati fuerint. quid agendum sit.	226.d	Vulnus circa sinciput curp ricolosius.	444.
Vteri quibus rebus facilè pro pellantur.	285.a	Vulnus refrigerantia.	199.
Vteri vbi extra pudēdum exciderint, quid agendum.	226.b.239.b.285.e.286.b.c.309.c d	Vulnus omne quietē possit.	498.f
Vterorum affectorum remedia.	237.c	Vulneris in capite modi species.	446.
Vterorum, cum ad coxā decurrerint, curatio.	226.f.283.e.284.b d.305.f	Vulneris obseruatio.	418.
Vterorum fomenta.	241.b	Vulnera magis lethalia quæ.	417.c d
Vterorū oris cōplicati signa & curatio.	226.e f.286.d	Vulnera curanda.	417.
Vterorū pituita oppletorū, signa & curatio.	227.c.257.f	Vulnera lethalia.	418.
Vterorum varij morbi.	244.f	Vulnera non lethalia.	418.
Vterorum dolor qui sedetur.	297.f	Vulnera fortia sine tumore malum.	35.
Vteros aperientia & purgantia medicamenta.	242.b	Vulneratorum curatio.	193.
Vtilitas in dignoscendis somnijs.	125.a	Vxoris Hermoptolemi ægri historia.	36.
Vuæ morbus.	156.a.160.e		
Vuæ tumor.	193.d		

X
Enophanis ægri historia.

Z
Oilo ex tussi man quæ contigerint.

F I N I S.

179
ia. 199
n laun
327
ut cur
44
ia. 159
tē pofe

e modi
447
o. 418
alia qu

47
48
lia. 419
e tumo
34
atio. 19
emi 27
36

egri hū
5

ſi man
gerint

S.

A

H

B

C

lodor
clidæ
dunt,
tum P
neliac
secta r
verò C
dit, su
cessima
crati c
totóq
vita p
eo Ar
bro pr
thear
triam
per m
taretu
deus e
region
Græcia
vt etian

1

A **HIPPOCRATIS**
COI VITAE EX SORANO,

IANO CORNARIO MEDI-
CO PHYSICO IN-
terprete.

*

Ippocrates genere Cois fuit, Hera-
clidæ & Praxitheæ filia: Phenaretos
filius. Ad Herculeum autem & Aescu-
pium originē generis sui referebat,
ab alteroq; se vigesimū, ab altero de-
cimū nonum se numerabat. Eius autem
genealogiæ Eratosthenes men-
tionem facit, & Pherecydes, & Apol-
lodoros, Arius item Tarsensis. Cæterum parentis sui Hera-
clidæ discipulus fuit, deinde Herodici, & vt quidam tra-
dunt, Gorgiam Leontinum rhetorem audiuit, & Democri-
tum Philosophum Abderiten. Floruit temporibus Pelopo-
nesiacis, natus (velut Istomachus in primo de Hippocratis
secta tradit) primo octogesimæ Olympiadis anno. Soranus
verò Cois: qui Coorum bibliothecas perscrutatus est, ad-
dit, sub Abriadæ monarchia, Agriani mensis septima & vi-
cesima die, in qua etiam vsque in hunc diem Coos Hippo-
crati omnia sacra facere tradit. Porrò quum in arte medica
totòque disciplinarum orbe exercitissimus esset, functis
C vita parentibus, ex patria discessit, vt quidem malignè de
eo Andreas in eo quem de Medicinæ origine scripsit li-
bro prodit, propterea quòd publicam Cnidiorum biblio-
thecam igne concremasset. Alij autem eo proposito eum pa-
triam reliquisse dicunt, vt rei medicæ effectus & successum
per multos locos cognosceret, & in his varijs modis exerci-
taretur. Quemadmodum verò Soranus Cois narrat, Somnus
deus eum per somnium admonuit, quo se ad Thessalorum
regionem inhabitandam conferret. Cæterum per omnem
Græciam Medicinæ gloria omnibus admirationi fuit, adeò
vt etiam à Perdicca Macedonū rege, qui tabe laborare puta-
a batur,

*Cois singu-
lis annis
Hippocrati
parentes
bant.
Andreas
Hippocrati
infamavit.
Soranus
Cois.
Perdiccas
phibiscus
credidit.*

HIPPOCRATIS VITA.

*Euryphon
medicus.*

*Phyla Aie
xandri p. l.
lex d Per-
dicca ada-
mata.*

*Democri-
tus insanus
putatur.*

*Qua cura
Graciam d
pestilentia
liberauit.*

*Artaxer-
xes Helle-
sponti hip-
parchos.*

*Quantū ab
omnibus eo
lertur Hip-
pocrates.*

*Mors hip-
pocratis.*

batur, vocatus publicè sit, ad ipsumque vnà cum Euryphon-
te, qui ipso ætate maior erat, peruenit animique hunc re-
gis affectum esse certis signis deprehendit. Post mortem
enim Alexandri parentis, vnâ ex pellicum eius numero
Phylam nomine Perdiccas deperibat, ad quam quum rem
ipsam Hippocrates detulisset, postea ex illius cōspectu omni-
no illum mutari obseruauit, atque ita morbo depulso regem
conseruauit. Vocatus est & Abderam quo præsens ipse De-
mocrimum ab insania liberaret, atque eo sanato à tota vrbe
pestem depelleret. Quin & in Illyricum plurimâsque bar-
baras terras peste ingruente, & illarum gentium regibus
ipsum ad se vocantibus, quum à legatis ipsorum qui venti in
illis regionibus vigerent, didicisset, ipsos re infecta dimisit.
At verò quum prudenti ratiocinatione pestem in Atticam
grassaturam præuidisset, futurum id prædixit, & tum ciui-
tatum, tum discipulorum curam gessit, intantumque Græciæ
amator fuit, vt quum ipsius nominis celebritas vsque ad
Persas diuulgaretur, atque ea gratia ab Artaxerxe per Hista-
nidem Helleponti præfectum, magnis muneribus & pre-
ciis vt ad ipsum veniret inuitaretur, ob honestatem, argen-
tisque contemptum, ac Græciæ amorem, regi id denegari,
quemadmodum & hoc ex epistola eius ad illum manifestè
ostenditur. Propriam porò patriam liberauit, quum Athe-
nienfes ei bellum illaturi eissent, Thessalis ad auxilium fe-
rendum rogatis. Quapropter splendidos honores apud Coos
consequutus est: imò & apud Thessalos Argiuosque & Athe-
nienfes, qui eum Eleusinijs sacris secundum ab Hercule pu-
blice initiarunt, & ciuem conscripserunt, atque in Prytæos
alimentatum ipsi, tum posteris eius dederunt. Liberaliter
autem & minimè inuidiose studiosos artem edocuit, decen-
ti iureiurando prius adstrictos. Vita functus est apud Laris-
sæos, quando & Democritus obiisse traditur, atque alij qui-
dem nonagesimo ætatis suæ anno, alij octogesimoquinto,
alii centesimoquarto, quidam verò centesimonono, decel-
sisse tradunt. Sepultus autem est inter Gyrtone & Laris-
sam, vbi vsque in hunc diem monumentum eius cernitur, in
quo sanè ad multum tempus examen apum mellificantium
erat quo melle ad infantum oris vlcuscula iuxta tumulum
illito, nutrices ea facile perfanabant. Porò in multis ima-
ginibus

A gi
no
tu
a
er
be
m
ni
no
pe
m
tis
B qu
ge
pe
uer
fit
qu
cer
me
uar
mi
ali
pe
an
C uir
ad
Co
qu
ne
rò

- A** ginibus velato capite pingitur, vt quidam aiunt pileo, quod nobilitatis signum est: nam hoc modo etiam Vlysses Pileatus cernitur: Alij autem pallio velatum dicunt, atque ex his aliqui decoris gratia id fieri asserunt, quandoquidem caluus erat: aliqui verò ob capitis imbecillitatem id fieri perhibent, aliqui autem significanter id ab eo factum volunt, nimirum quod principem rationalis animæ sedem probè munitam & contactam esse oporteat. Alij signum peregrinationes amantis esse ferunt: alij verò rursus obscuritatem scriptorum ipsius per hoc significari contendunt. Alij postremum in testificationem id fieri volunt, quòd etiam sanitatis tempore ea quæ lædere possunt cauere debeamus. **Quantum** quidam affirmant, quòd in administratione rerum gerendarum, ne quod à circumfluo pallio manus ipsius impedirentur, id ipsum complicatum in caput reijcere consueuerit. Cæterum de scriptis ipsius multa dissensio est, quare fit vt quum alia alij opinentur, non facile sit de ipsis certum quid pronunciare, ob multas præsertim causas quæ iudicij certitudinem obfuscant: velut est primum quidem cognomen. Secundo quòd dictionis characterem possibile sit seruire. Tertio quòd vnus & idem modo robustiore, modo remissiore dictione per ætatem vtatur: neque desunt etiam aliæ præter has causas, si referre libeat. Pecuniarum autem penitus contemptor fuit, moribusque sanctis, ac Græcorum amator, quare etiam gentiles suos summa diligentia curauit, adeò vt à peste omnes ipsorum ciuitates liberarit, quem admodum supra dixi. Vnde & splendorum honores non apud Coos tantum, sed & apud Argiuos & Athenienses est consequutus. Filios à morte reliquit duos, Thessalum & Dracorem, discipulorum verò magnum numerum. Clarissimi verò ipsius filij fuisse perhibentur.

a 2 Hippoc

*Cur capite
tecto cernatur.**Libri Hippocratis
in
controversiam adducuntur.**Thessalus
Dracore
Hippocratis filij.*

HIPPOCRATIS

COI IUSIVRANDVM, IANO

CORNARIO MEDICO PHY-

SICO INTER-
prete.

*

Apollo
Aesculap.
pius.
Hygeia.
Panaccia.

*Quæ præ-
stet medi-
cus.*

POLLINEM medicum, & Aesculapii, Hygeamque ac Panaceam iuro, deoque omnes, itemque deas testes facio, me hoc iusiurandum, & hanc contestationem conscriptam pro viribus & iudicio meo integrè seruaturum esse. Præceptorem sanè qui me hanc edocuit artem, parentum loco habiturum, vitam communicaturum, eaque quibus opus habuerit impertiturum: eos item qui ex eo nati sunt pro fratribus masculis iudicaturum, artemque hanc si discere voluerint, absque mercede & pacto edoctrum: præceptionum, ac auditorum, reliquæque totius disciplinæ participes facturum, tum meos, tum præceptoris mei filios, imò & discipulos qui mihi scripto cauerint, & medico iureiurando addicti fuerint, alij vero præter hos nulli. Cæterum quod ad ægros attinet sanandos, diætam ipsis constituam pro facultate & iudicio meo commodam, omneque detrimentum & iniuriam ab eis prohibebo. Neque vero ullius preces apud me adeò validæ fuerint, ut cuiquam venenum sim propinaturus, neque etiam ad hanc rem consilium dabo. Similiter autem neque mulieri talum vulvæ subditicium, ad corruptendum conceptum, vel foetum dabo. Porro præterea & sanctè vitam & artem meam conferuabo. Nec vero calculo laborantes secabo, sed viris chirurgiæ operarijs eius rei faciendæ locum dabo. In quascunque autem domos ingrediar, ob utilitatem ægrotantium intrabo, ab omni- que iniuria voluntaria inferenda, & corruptione cum alia, tum præsertim operum venereorum abstinabo, siue muliebria, siue virilia, liberorumve hominum aut seruo-
rum

A run
int
du
ro
car
gro
lici
me
tra

B H

C

car
la p
nia
com
mod
tur.
ac p
rè ne
aute
tiam
pote

Arum corporea mihi contigerint curanda. Quæcunque vero inter curandum videro aut audiero, imò etiam ad medicandum non adhibitus, in communi hominum vita cognouero, ea si quidem efferre non contulerit, tacebo: & tanquã arcana apud me continebo. Hoc igitur iusiurandum mihi integre seruanti, & non confundenti, contingat & vita & arte feliciter frui, & apud omnes homines in perpetuum gloriam meam celebrari. Transgredienti autem & peieranti, his contraria eueniant.

B HIPPOCRATIS
COI LEX, IANO CORNARI
RIO MEDICO PHYSICO
CO INTERPRETE.

*

Medicina omnium artium præclarissima est. Verum propter ignorantiam eorum qui eam exercent, & ob vulgi ruditatem, quòd tales pro medicis iudicat & habet, iam eò res deuenit, vt omnium artium longè vilissima censeatur. At vero hoc peccatum ob hanc potissimum causam mihi committi videtur. Soli nanque Medicinæ nulla pœna in rebus publicis statuta est, præterquam ignominia, verum hæc ipsa non afficit, neque contingit eos qui ex composito personam ipsius induerunt. Similimi enim huiusmodi Medici sunt personis quæ in tragædijs introducuntur. Quemadmodum enim illi figuram quidem & habitum ac personam eorum quos referunt habent, illi ipsi autem verè non sunt. Sic & Medici fama quidem & nomine multi, re autem & opere valde pauci. Quisquis enim Medicinæ scientiam sibi vere cõparare voler, cum his ducibus voti sui compositum fieri oportet, Natura, Doctrina, Loco studijs apto, In-

*Medicæ
artis præ
stantia.*

*Quæ pœna
malis medi
cis irroge
tur.*

HIPPOCRATIS LEX.

Necessaria stitutione à puero, Industria, & Tempore. Primum quidem
medico futu igitur omnium Natura opus est. Natura enim repugnante,
ro. irrita omnia fiunt. Si verò natura ad optima viam demon-
Disciplina strahat, artis Doctrina facile contingit, quam sanè cum pruden-
cõparatio tia sibi comparare oportet, ita vt à puero institutio accedat,
ad agricul- atque id in Loco à natura ad disciplinam apto. Amplius au-
turam. tem & industriam adhibere oportet: eamque ad multum
 omnino tempus, quo disciplina ipsa insita, feliciter & cum
 profectu fructus suos producat. Qualis enim eorum quæ ter-
 ra producit consideratio est, eiusmodi etiam disciplinæ Me-
 dicinæ per omnia similiter existit. Natura enim nostra, velut
 ager est, dogmata præceptorum, velut semina sunt. Institu-
 tioni à puero cum eo conuenit, quòd opportuno tempore se-
 mina in aruum cadere oportet. Locus autem in quo discipli-
 na contingit, est velut ambiens aër, à quo è terra nascentibus
 nutrimentum accedit. Industria autem, cultura est. Tempus
 postremum hæc omnia corroborat, vt perfectè enutrientur.
 His igitur ad artem medicam allatis, & vera ipsius cogni-
 tione comparata, tandem per vrbes obambulando, non ser-
 mone tantum sed & opere medicos haberi conuenit. Impe-
 ritia verò malus thesaurus est & infelices opes his qui eam
repositam habent, & insomnium, aut potius somnium diu-
num, & maximè verum, alacritatis fiduciaque ac veræ exul-
tationis expers, timiditatisque & audaciæ nutritrix. Timiditas
equidem impotentiam, Audacia verò Ignorantiam artis si-
gnificat. Duo enim sunt, Scientia & Opinio, quarum altera
quidem scire facit, altera verò ignorare. Cæterum res sacrae
sacris hominibus demonstrantur, prophanis id fas non est,
prius quàm scientiæ orgijs initiuntur.

ota

Sciẽtia mul-
tum differt
à persuasio-
ne.

v. Særij.

Hippocrati

A H

B

esse
 liter
 At v
 uen
 rige
 C ros
 detu
 lis e
 tent
 sunt
 rect.
 dant
 quib
 hoc
 dicir
 dem
 tur:
 tens.
 taque

A HIPPOCRATIS

COI LIBER DE ARTE,

IANO CORNARIO ME

DICO PHYSICO IN-

TERPRETE.

*

B

VNT quidam qui artem putant, reliquas artes turpiter incessendo dehonestare, atque id quidem veluti putant non transigunt, vt ego sane assero, sed propriam cognitionem ac scientiam ambitiosè ostentant. Mihi verò inuenire aliquid eorum quæ nondum inuenta sunt, quod ipsum notum quàm occultum

esse præstet, scientiæ votum ac opus esse videtur. Similiterque & semiperfecta ad finem perducere & absoluere.

At verò verborum inhonestorum arte ad ea quæ ab alijs inuenta sunt confundenda, promptum esse, nihil quidem corrigendo: eorum verò qui aliquid sciunt inuenta apud ignaros calumniando, non sanè scientiæ votum aut opus esse videtur: sed proditio magis nature suæ aut ignorantia artis. So-

C
lis enim artis ignaris hoc ipsum factum conuenit, qui contentiose quidem gestiunt ac conantur, nequaquam verò possunt malicie sufficere, ad hoc vt aliorum opera quæ quidem recta sunt, calumniatur, quæ verò non recta sunt, reprehendant. Eos quidè igitur qui in alias artes hoc modo irruunt, quibus hæ curæ sunt, quorùmque id interest, & præstare hoc possunt, prohibeant. Præsens vero sermō his qui medicinam eo modo inuadunt aduersabitur, confidens quidem & animatus propter vtilitatem eorum quos insectatur: copiosus verò ob artem, qua præstat & auxiliatur: potens autem ob sapientiam, qua est eruditus. In vniuersum itaque nulla videtur mihi ars esse quæ non existat. absur-

Scientiæ votum ac opus.

Ignarorum grabrica de pictio.

dum enim est aliquid esse putare quod non est, quoniam eorum quæ non sunt, quânam substantia conspecta aliquis denuntiare possit quod sint? Si enim non existentia videre non datur, quemadmodum existentia, haud equidem scio quomodo quis mente concipere queat ea quæ non sunt, quemadmodum ea quæ sunt, quæ certè oculis videre est, menteq; intelligere quòd sunt. Verùm vt ea nec videas nec intelligas, non similiter contingere potest. Sed existentia quidem semper videntur ac cognoscuntur: non existentia autem, neque videntur neque cognoscuntur. Cognoscuntur itaque demonstratis iam artibus, & nulla est ars quæ nõ ex specie quadam rerum videatur, arbitròq; sanè ego etiã nomina artibus et speciebus accipi & imponi. Absurdũ enim est existimare et nominibus species rerũ germinare & prouenire, imo etiam impossibile existit. Nomina enim lege quadã naturæ indita sunt, Species autem rerum non lege sancitæ sunt, sed naturæ germina existunt, atq; hæc quidem si quis ex prædictis non ad plenum intelligat, in alijs sermonibus fortassis clarius edocebitur. De Medicina verò, vtpote de qua hic institutus est sermo, claram demonstrationem faciam, & primũm sane definiam quod sentio, Medicinã esse morbos ab ægris in totum tollere, & morborũ vehementes impetus obtundere. A eorum qui à morbis victi sunt curationem non aggredi, quum id in cõfesso sit, quòd Medicina tales sanare nõ possit. Quomodo igitur hæc Medicina faciat, & quali omnino facultate præstet, de hoc iam reliquum sermonem instituã. Cæterũ in artis demonstratione simul etiam sermonem illorum qui eam dehonestare contendunt, quatenus quisq; eorũ sibi quid transegisse visus est, reuellã. Principium itaq; sermonis hoc erit, cui omnes assensuros scio. Quòd quidem aliqui à medicina curati sanitati restituũtur, cõsistentur. Quòd verò non omnes ob hoc iam ars ipsa vituperatur: aiuntq; hi qui eam peius incessunt, quòd hi qui à morbis apprehenduntur, eosque euadunt, fortunæ ope euadãt, & non auxilio ipsius artis. Ego verò non priuabo quidem ipse fortunã tanquam nihil operæ precij faciat, puto enim morbis qui malè curantur vt plurimum infortunium accedere: qui verò bene, eos bonam fortunam nancisci. Postea verò interrogò: quomodo possibile est sanatos aliud quam artem causari, siquidem eius vñ

*Medicina
quid.*

*Medicina
mala omnia non sanat.*

*Quatenus
medicina
non probetur.*

A &
rel
co
ab
qu
se
eiu
ue
cit
Vi
vñ
in
B vt
fi m
sub
qua
uati
dici
quò
enir
neis
gili
nè p
fos
quic
C & q
nim
men
re, f
luit,
nus
testi
rectu
non
rectu
tem
que
que h
artific

- A** & ministerio sunt sanati? Nudam enim fortunę speciem eos respicere ac sequi noluisse, ex hoc apparet, quod seipfos arti concrediderunt quare à gratia fortunę referēda liberi sunt: ab ea verò quę arti debetur minimè se vindicare possunt, quo minus ei sanitatem acceptam ferant. In hoc enim quod se ei commiserunt ac cōcrediderunt, palàm est ipsos speciem eius esse contemplatos, vim verò eius patrato opere cognouerunt. Dicit sanè hic aduersarius, quòd multi iam ægri etiā citra medicorū vsum sunt sanati: & ego id dicentibus credo. Videtur autē mihi omnino fieri posse, vt & qui medicis non vti sunt in medicinam inciderint, non tamē vt scierint quod in ipsa rectum fuerit, & quod non rectum: alioqui cōtigisset
- B** vt seipfos eodē penitus modo curassent, quo curati fuissent, si medicos adhibuissent . & hoc tandem magnum signū est substantiæ ipsius artis, nempe artē esse, & quidem magnam, quando sanè etiam hi qui eam esse non putant, per ipsam seruati apparent. Valde enim necessarium est nosse, eos qui medicis etiam non sunt vti, si ægrotauerunt & conualuerunt, quòd aut facientes aliquid, aut non faciētes sanati sunt. Aut enim inedia, aut edacitate, aut vberiore potu, aut siti, aut balneis, aut illuic, aut laboribus, aut quiete, aut somnis, aut vigilia, aut his omnibus promiscuè vtentes, cōualuerunt. Et sanè propterea quòd opem senserunt, valde necessarium est ipsos nosse, quòd fuerit aliquid quòd opem tulerit. Et rursus si quid detrimenti acceperunt, necesse est & detrimentū nosse, & quod fuerit aliquid quod damnum dedit ac læsit. Non enim quiuis cognoscere potest ea quę commoditate & detrimento sunt disparata. Si igitur is qui ægrotauit, siue laudare, siue vituperare nouerit quid ex diata, per quam conualuit, omnia hæc Medicinæ esse compariet, & sunt nihil minus ea quę damno fuerunt, quàm ea quę opem tulerunt, in testimonium arti, quod ars ipsa sit. Quæ enim profuerūt, ob rectum vsum profuerunt: quæ verò nocuerunt, ob id quod non rectè vsurpata sunt, nocuerunt. Atqui vbi rectum, & non rectum vtrunque suum finem habet, quomodo quis hoc artem esse neget? Hoc enim ego artis experts esse dico, vbi neque rectum neque non rectum aliquid existit. Vbi verò vtrūque horum inest, quomodo hoc non artis opus, sed potius inartificialitatis existat? Amplius autem si ex pharmacis pur-

Species fortunę nuda.

Medicis non utentes non negat posse sanari.

Qui sine medicis sanantur, aliqua re sanantur.

art. xvi.

HIPPOCRATIS LIBER

Medicamentum purgantium, & sistit non satis sunt ad conualescentiam.

gantibus, & alium sistentibus solū, tum Medicina, tum Medicis sanationem facerent, infirmus sanè sermo meus merito iudicaretur. Nunc verò hi qui inter medicos maxime laudati sunt, & diæta, & alijs medicaminum formis sanant, quæ ne idiota quidem artis ignarus si audiat, nedum Medicus artis esse negare queat. Vbi igitur nihil neque in ipsiſ bonis medicis, neque in arte medica inutile est, sed in plurimis eorum quæ ex terra nascuntur, & eorum etiam quæ fiunt, species & formæ insunt medelarum & pharmacorum: non est quod amplius aliquis eorum qui sine medico conualuerunt, casum spontaneum vero sermone vehere possit tanquã causam suæ sanationis. Spontaneum equidem nihil esse appareret ac deprehenditur. Omne enim quod fit, propter quid fieri comperitur, atque etiam in singulis ad eò propter quid fieri videtur. Spontaneum verò nullam substantiã habere comperitur, sed nudum tantum nomen. Medicina autem tum ea

Medicars cur reffili nõ possit.

Quid contra eos qui mortuos medicis assignant, dicat.

Quid medicus consideret ante curam.

Cur læguæ res non parant.

his quæ propter quid de industria excogitata sunt, esse adparet, tum substantiam amplius habere conspicitur. Quam his quidem qui fortunæ sanitatem acceptam ferunt, artium derogant, hæc quæ dixi respondere quis possit. Cæterum eos qui ob morientium calamitatem, artem demoliri contendunt, miror quãnam memorabili ratione commoti, in temperantiam quidem morientium causam mortis non sicutuunt, scientiam verò eorum qui medicinam exercent, accersant: tanquam sanè Medici quidem ea quæ non conueniant, imperare possint, ægri verò quæ imperata sunt, transgredi non possint. Atqui longè magis rationi cõsentaneum est, ægros non posse facere quæ imperantur, quàm medicos non conuenientia iubere. Medici nanque sana mente sanèque corpore rem aggredientes, & præsentia considerant, & de præteritis similiter iuxta præsentia ratiocinantur, intantum etiam vt aliquando palam gloriari soleant ægri, illorum opera sanitati restitutos esse. Aegri verò neque quæ parte laborent, neq; ob quam causam laborent, neque quæ ex præsentibus futurũ sit, neq; quid ex horum similibus scienscient, medici imperio subiacent, dolentes quidẽ ob præsentia, timentes autem futura: & pleni quidem morbo, inanes autem ciborum, ea quæ morbo grata sunt, quàm quæ sanitatem faciunt assumere malunt, mori quidẽ non amant

A tes, sed
 Etos, vt
 an alia
 quales
 perare
 iubere
 que sic
 rectè
 runt: eo
 defend
 morbi
 dunt, d
 B per seip
 non co
 rat, om
 dicunt,
 tium,
 censuer
 nim ab
 ra facu
 saniam
 rum er
 tem ob
 verò m
 hemer
 C dem o
 tia, Int
 mè vri
 stant
 consta
 menta
 enim i
 mita n
 qua ig
 strum
 mniur
 affecti
 artem
 adhib

Ates, sed tolerare tamen non potentes. Hoc modo autem affectos, vtrum verisimilius est, hos à medicis imperata facere, an alia facere quæ medici non iusserunt? aut medicos tales quales superiori sermone declaravi, non conuenientia imperare? Nonne multò magis hos quidem quæ conueniant iubere: illos autem temerè & impotenter nolle obedire: atque sic inobedientes in mortem incidere? Quæ sanè qui non rectè considerant, causas ad hos qui inculpabiles sunt, referunt: eos verò qui maximè accusandi sunt, à culpa liberant & defendunt. Porro sunt item quidam qui ob eos qui victis à morbis curam adhibere nolunt, medicinam ipsam reprehendunt, dicuntque quòd morbi quos sanare aggrediuntur illi, per seipsos fuissent sanati: qui verò auxilio opus habent, eos non contingūt. Oportebat autem, inquiunt, siquidem ars erant, omnibus æquè morbis sanitatem afferre. Qui igitur hæc dicunt, si medicis indignarentur, quòd ipsorum talia dicentium, non vt delirantium curam habeant, meritò sanè successerint magis, quàm quòd illa reprehendunt. Si quis enim ab arte potentiam in ea quæ non profitetur, aut à natura facultatem in ea ad quæ nata non est, exigat: is ignorat insaniam dementiæ potius quàm ignorantie conuenire. Quorum enim instrumentorum siue naturæ, siue artium facultatem obtinemus, per ea sanè opifices esse possumus, per alia verò minimè licet. quū igitur homo morbo afficitur qui vehementior est quàm medicinæ instrumenta, ne sperare quidem oportet vt à medicina exuperetur. Exempli enim gratia, Inter ea quæ in medicina vrendi vim habēt, ignis extreme vrit, verum eo minus etiā alia multa. An verò ex eis præstantiora leuiores morbos curare non possint nondum satis constat, valentissimos autē morbos potentissima etiā instrumenta curare non posse, quomodo non sit manifestum? Que enim ignis nō efficit, quomodo ea quæ ab illo non sunt domita non ostendant, quòd alia arte opus habeant, & nō ea in qua ignis instrumentum existit? Idem sentio & de alijs instrumentis quæcunq; medicinæ opus adiuuant, quorum omnium singulatim successum si nō assequitur medicus, vim affectionis accusare oportet, mea quidē sententia, non ipsam artem. Qui igitur eos reprehēdunt qui victis à morbo manū adhibere recusant, hortantur etiā vt ea quæ nō conueniunt attingant,

*Danatur
ars medica,
quinetiam
cū deplorat
eos non cura
ret.*

*Deplorat
tos nō expe
dit tangere.*

atingant, non minus quam ea quæ contingere interest ar-
 tis, quod quum faciunt, his quidem qui nomine medici sunt,
 admirationi sunt: ab his vero qui arte præstant, deridentur.
 Nec vero adeo desipientes huius artis experti sunt: neque vi-
 tuperatoribus neque laudatoribus indigent, sed ratione,
 ad quam sanè actiones opificum absolutæ, plene sunt, & quæ
 ab ea destitutæ, mancæ. Amplius vero etiam defectus ali-
 quos quidem opificibus imputare oportet. aliquos vero ipse
 operibus. Quæ quidem igitur ad alias artes pertinent aliud
 tempus, aliumque sermonem requirunt. Quæ vero ad medi-
 cinam, qualia sunt, & quomodo iudicanda, partim quidem su-
 periori sermone ostendimus, partim vero præsentis oratione
 docebimus. Sunt enim his qui hanc artem probe norunt,
 morbi partim non in obscuro positi, & non multi: partim
 non in manifesto loco hærentes, & multi sunt, Qui enim ad
 interna vertuntur, in obscuro siti sunt. Qui vero ad super-
 ficem corporis erumpunt aut tumescunt, manifesti sunt. ex-
 hibent enim sese ut tum visu, tum tactu, & soliditas & humi-
 ditas ipsorum percipiatur, & qui calidi sint qui que frigidi
 sentiatur, qui sanè singulorum aut præsentia aut absentia tu-
 les existunt. atque horum quidem omnium in omnibus cer-
 tas ac infallibiles medelas esse oportet, non ob id quod faci-
 les sint, sed quod certo inuento consent. Neque verò à qui-
 busvis volentibus inveniuntur, sed ab his qui volunt item-
 que possunt, possunt autem quibus tum disciplina non emi-
 nus sed propè & largiter contigit, tum natura non infelix
 beraliter accessit. Ad manifestos quidem igitur morbos hec
 modo artem diuite facultate præditam esse oportet. Neque
 verò ad minus manifestos eam inopè ac dubiam hæere con-
 uenit. Sunt autem morbi minus aperti, qui que ad os, qui que
 ad ventriculum sunt conuersi. Habet autem corpus non vni-
 vètriculum sed plures. Duo enim sunt qui cibum suscipiunt
 & demittunt, alij que præter hos plures, quos norunt hi qui-
 bus hæc res curæ fuit. Quæcunque enim membra carnem in
 orbem circumsitam habent, quam musculum appellant, ea om-
 nia ventriculum habent. Omne enim inconcretum & quod
 non coaluit, siue pellicula siue carne contegatur, cauum est.
 Impletur autem dum sanum est flatu, dum ægrotat sanie.
 Habent itaque brachia talem carnem, habent & foemora, ha-
 bent

*Quædam ar-
 ti quædam
 artificij dæ-
 dæ.
 Mala pa-
 tentia pau-
 ca sunt, con-
 tra quæ nõ
 patent mul-
 ta.*

*Corporis
 uentriculi.*

A bêt suræ.
 di caro in
 Nam & d
 capitis cu
 dorsum, a
 est quod n
 num ac qu
 sa existant
 vero etiam
 nerui non
 mendum s
 sium quæ
 B lum est qu
 beat, quos
 multorum
 nullum ef
 contingit,
 & ab arte q
 obscura pe
 est cognosc
 ægorum n
 eorum qui
 sunt. Cum n
 oculis vider
 rum conspe
 superantur.
 C scantur æg
 tes ipsos, ta
 naturam ip
 quum non p
 do ex alioru
 persequitur
 laborant, si
 nione mag
 ipsos sanè m
 sit morboru
 camentis qu
 Quando igit
 certitudinem

A bēt suræ. Quin & in macilēis & ex carnib. partibus eiusmo
 di caro inest, similiter vt in carnofis esse demonstratum est.
 Nam & qui thorax appellatur, in quo hepar continetur, &
 capitū circulus, in quo cerebrum concluditur: ipsumq; adeo
 dorsum, ad quod pulmo vergit, horum membrorum nullum
 est quod non & ipsum vacuum sit, ac multis segmentis ple-
 num ac quasi discriminatum existat, quæ parum abest vt va-
 sa existant, quorum tamen aliqua habentem lædunt, aliqua
 vero etiam prosunt. Præter hæc autem & venæ multæ, &
 nerui non in carne sublimes, sed ad ipsa ossa producti liga-
 mentum sunt articularum: ipsi etiam articuli in quibus os-
 sium quæ mouentur commissuræ inuoluuntur: & horū nul-
 lum est quod non subspumofum sit, & circa se forulos ha-
 beat, quos sanies prodit, quæ deductis ipsis, multa & magno
 miltorum mœrore egreditur. Ex prædictis itaque omnibus
 nullum est quod oculis conspicienti videre ac cognoscere
 contingit, quapropter etiam obscura mihi appellata sunt:
 & ab arte quoque obscura esse iudicata sunt, non tamē quod
 obscura permaneant & nos vincant, sed quantum possibile
 est cognoscantur & superentur: possibile autem est quantum
 ægrorum naturæ ad considerandum conferunt, & quantum
 eorum qui perscrutaturi sunt naturæ ad perscrutandum apte
 sunt. Cum multo enim labore, & non modico tempore præ
 oculis videntur & cognoscuntur. Quæcunque enim oculo-
 rum conspectum effugiunt, ea mentis oculis obtinentur &
 superantur. Quæcunque vero ob id quod non statim cogno-
 scantur ægri mala perpetiuntur, ea non ad medicos curan-
 tes ipsos, tanquam ad ipsorum autores referenda sunt, sed ad
 naturam ipsius ægri, itidemque ipsius morbi. Medicus enim
 quum non possit malum neque visu assequi, neque audien-
 do ex aliorum narrationib. cognoscere, ratiocinatione ipsum
 persequitur. Etenim ipsi quoque ægri qui obscuro morbo
 laborant, si conentur medicis de morbis suis narrare, ex opi-
 nione magis quam scientia narrant. Nam si sciuisent, in
 ipsos sanè medicos non incidissent, quum eiusdem scientiæ
 sit morborum causas nosse, & morbos ipsos omnib. medica-
 mentis quæ augescere morbum prohibent, curare posse.
 Quando igitur neque ex ægri narrationib. ad infallibilem
 certitudinem peruenire possit, aliò certe respicere medicum
 necesse

*Loca cora
 poris uan-
 cua.*

*Venæ, nerui
 quid faciāt.*

*Quæ causa
 cur non cog-
 noscantur
 morbi statim.*

*Causæ mor-
 borum non
 statim cog-
 noscuntur.*

*Languen-
 tib. non sem-
 per creden-
 dum.*

HIPPOCRATIS LIBER

neceſſe eſt. Quare huius tarditatis non ars ipſa, ſed corporis natura cauſa exiſtit. Hæc enim malum ſentiens, mederi magno opere geſtit, conſiderans tamẽ ne temeritate magis quàm conſilio, & vt facilitate magis quàm violentia medeat. Medicus verò ſi quidem ſuffecerit ad cognoscendum, ſufficiet etiam ad ſanandum. Si verò is in quo morbus cognoscitur, ſuperetur, ob id ſanè quòd ſerius medicum accerit, aut ob morbi celeritatem peribit. Si enim ex æquo proceſſerit morbus cum medicina, velocior non eſt. Si verò præoccupauerit, velocior omnino exiſtit. præoccupat autem tum propter corporum anguſtiam, in qua non in conſpicio inhabitant morbi, tum propter ægrorum negligentiam. Diſferunt enim & cunctantur, atque vbi iam à morbis ipsis apprehenſi ſunt, tum demum curari volunt ac expetunt. Quare artis potentiam magis ex merito admiremur, ſi quem e clandestino morbo ægrum reſtituat, quàm ſi impoſſibilibus & deſperatis opem ferre moliat. Nequaquam vero in vniuerſa aliqua iam inuentarum artium tale quiddam ineſt, ſed quæ ex eis igne opificium exercent, igne non præſente, occiſi ſunt. Vbi verò illum contigerunt, operoſæ. Quæ item tractabili rerum materia artem ſuam exercent, veluti aliæ quidẽ lignis, aliæ corijs, aliæ ſculpendo tum ære, tum ferro, alijs ſimilibus rebus earum quàm plurimæ. Opera porrò quæ hæc materia, & cū huius materiæ instrumentis ſiunt, tamẽ facile retractari ac corrigi poſſunt, tamen nõ magis volutate quàm velut decet perficiuntur, neque deſunctoriẽ tranſiliuntur, verùm ſi quod instrumentũ deſit, interim quieſcunt, quanquam etiam illis cunctatio & tarditas ad opus commodius abſoluendum impedimento ſit: attamen opus laudatũ & præfertur. Medicina verò aliquibus quidem ex ſuppuratione thoracis, aliquibus verò iuxta hepar & rhenes, alijs autem per omnes corporis ventriculos ægrotantibus, eorum omnium inſpiciendi potentia priuata eſt: quod ipſum apertum omnes in conſeſſo exiſtit, alias tamen facultates coadunantes adiuuenit. Vocis nimirum claritatem & tarditatem, iſtæ quæ fluxiones quæ ſingulis locis per quos exitus eis dante deſtillare conſueuerunt, quarum modo odores, modo colores ſeruat, ex eis quæ ſigna tum eorum quæ ægri iam perpetuantur, tum

Quid ſtu-
deat natu-
ra.

Medicus
cum mor-
bi nouit, ſer-
uile pellit.

Medica
ars nihil cæ-
zeris ſimile
habet.

Natura
quid agat,
inſecto.

A tur, tu-
ficati-
mitta-
quib-
tem l-
monſ-
pitu-
quo in-
ipſa m-
tum v-
& ſud-
dorur-
B cam p-
per ca-
item q-
tes, ill-
proflu-
ex alijs
bum in-
beri, e-
quum t-
tiam a-
igitur
abund-
non p-
opem i-
tum ia-
peritor-
quas ſ-
dunt:
titudin-
diat fac-

- A tur, tum quæ perpeti possint, colligit. Quum verò hæc significationem de se præbeant, neque ipsa natura voluntaria dimittat, vires amplius ac necessitates medicina ipsa inuenit, quibus natura coacta indemnitas tamen concedat. Natura autem stimulata & impulsæ, artis peritis quæ faciendæ sunt demonstrat. Cogit autem partim coalitum in nobis calorem, pituitam per ciborum ac potuum acrimoniam diffundere, quo intelligat quid sibi visum sit de illis, quæ vt viderentur ipsa machinata est: partim verò spiritum velut delatorem, tum vijs arduis, tū curibus accusare ac prodere cogit. Quin & sudores per prædicta ducens ac excludens, humorum calidiorum exhalationem perficit. Sunt præterea quæ per vesticam pergressa magis morbum ostendere possunt, quàm quæ per carnem exhalarunt. Inuenit igitur & tales, potiones itemque cibos, qui calidiores aliàs calefacientibus existentes, illaque & eliquant, & profluere faciunt, quæ sanè non profluxissent si non hoc modo tractata fuissent. Alia itaque ex alijs, & alia per alia prodeunt, quæ corpus pergressa morbum ipsum produunt, vt nihil miri sit ipsis serius fidem haberi, & medendi conatus ac aggressiones tardiores esse, quum sic per peregrinas interpretationes ad medendi scientiam ac cognitionem medici perueniant ac erudiantur. Quòd igitur & rationes in seipsa plenas & ad ferendum auxilium abundantes habeat medicina, & quòd morbis qui corrigi non possunt meritò auxiliares manus negat, aut si fortè opem ferre molita est, citra culpam eam exhibet, id ipsum tum iam habitus sermo manifestum facit, tum etiam artis peritorum demonstrationes palam documentum præbent, quas sanè ex operibus iucundius quàm ex sermonibus ostendunt: vtpote qui dicendo non magnopere exercitati, multitudini fidem sinceriolem ex his quæ videat quàm quæ audiat facere malint.

Lotiu magis morbos indicat.

Proprium artis medicæ.

Hippocratis

HIPPOCRATIS
COI LIBER DE VETERI ME-
DICINA, IANO CORNARIO
MEDICO PHYSICO
interprete.

*Priores ar-
tis medicae
scriptores
taxantur.*

*Medicam
artem esse,
& ueram
asserat.*

*Medicina
antiquitas.
Certa esse
inuenta in
hac arte.*

Vicunque de medicina dicere
scribere aggressi, dicendi scopum
sibiipsis ac fundamentum suppo-
runt, calidum aut frigidum, aut hu-
midum aut siccum, aut aliud quod-
cunque voluerint, rem in compe-
dium contrahentes, principium cau-
sæ, tum morborum, tum mor-
tuum hominibus omnibus idem, vix
aut duo proponentes, hi in multis quæ dicunt
manifestò errasse deprehenduntur. Iustior autem querela
de arte, qua omnes in maximis vtuntur, & bonos artium
maxime colunt. Sunt autem opifices alij viles, alij longè pro-
stantes, quòd sanè si nõ esset omnino medicina, neque in
observationes essent, neque quicquam inuentorũ, nõ vix
extaret, sed omnes æqualiter eius ignari & inexperti esse-
& per fortunam omnes ægrotorum res gubernarètur. Nõ
verò res nõ sic se habet, sed quemadmodum aliarũ omni-
artium opifices multum inter se differunt, tum manu, tum
mente, sic etiam in medicina. Quapropter non censeo
ipsam inani fundamento indigere, velut obscura & dubia
de quibus si quis dicere conetur, necesse est fundamentum
Velut si quis de sublimibus in aere rebus, aut de subter-
neis dicat, & quomodo habeant sciat, tamen neque dicere
neque audientibus manifestum satis fuerit verane sint
secus. Neque enim est ad quod quis se conferat, cuique in-
tatur vt veritatem cognoscat. Medicina autem iam ab antiquis
existit, & principium & via inuenta, per quam inuenta & in-
& reliqua deinceps inuenientur, si quis sufficiens sit, & in-
inuentorũ gnarus, ex his ad perquirendũ procedat. Quis

A verò
ma i
& fa
tes i
mon
fibil
max
min
quæ
quib
affec
occat
B est fa
enim
disse
audie
& pro
enim
sita.
diata
etiam
his m
dicina
cibo a
nunc
C ipsam
uenta
tus, q
sunt
enim
tes al
tali v
lia, m
hi vid
homi
bens i
dolori
morti
iplos e

A verò his reiectis ac omnibus reprobatis, alia via aliaque forma inquirere conatur, & quid inuenisse gloriatur, falsus est & fallitur. Impossibile enim id est, verum ob quas necessitates impossibile sit, ego demonstrare conabor, docens ac demonstrans quòd ars existat. Ex hoc autem palam fiet, impossibile esse aliquo alio modo inueniri. Videtur autem mihi maximè, de hac arte dicturum oportere vulgo ac plebeis hominibus nota dicere. Neque enim de alio quopiam, neque quærere neque dicere conuenit, quàm de affectionibus, ex quibus illi ipsi ægrotant. Ipsos quidem igitur suas ipsorum affectiones condiscere, quomodo fiunt ac desinunt & quibus occasionibus auferunt ac deficiunt, quum idiotæ sint non est facile, verum ab alio inuentas ac proditas, procliuè. Nihil enim libentius quisque recordatur quàm quæ sibi ipsi accidisse audit. Si quis autem idiotarum sententia destitueretur, & audientes non afficiet, ille etiam veritatis compos non fiet, & propterea neque fundamèto neque scopo opus habet. Etenim Ars medica neque inuèta ab initio fuisset, neque quæsita. Nihil enim ea opus erat ægrotis hominibus, si eadem diætâ vterentur, & assumeret quæ sani edunt ac bibunt, imò etiam alterius diætæ vsus eis profuisset, si non alia fuissent his meliora. Nunc autè ipsa necessitas homines coegit Medicinam inquirere ac inuenire. Quoniam ægrotis eadem in cibo assumentibus quæ sani solent, non fuit vtile, velut neque nunc vtile existit. Quin vt rem altius expendamus, neque ipsam sanorum diætâ ac alimoniam qua nunc vtuntur, inuentam fuisse censeo, si suffecisset homini idem cibus ac potus, qui boui ac equo, & omnibus alijs præter hominè, veluti sunt ex terra nascentia, fructusq; ac herbæ & scænum. Ex his enim nutriuntur, & auferunt, & illæsi degunt, nō indigentes alia diætâ. Quæquam ego sanè ab initio etiâ hominem tali victu vsu esse putem. Quæ verò nunc inuèta sunt edulia, multa arte excogitata & multo tēpore producta esse mihi videntur, quum multa & grauiâ, ex forti ac ferino victu homines paterentur, qui intemperatus, & magnas vires habens ingerebatur. qualia sanè etiam nunc ex ipso paterentur, doloribus vehementibus & morbis obnoxij, & breui etiam morti. Verisimile est autem hæc mala tunc minus perpeffos ipsos esse, propter consuetudinem: quanquam etiam tunc ve-

*De rebus
cōmuniibus
tractat me
dicina.*

*Medica
ars est de
rebus mor-
bisue vulgo
notis.*

*Quæ de ci-
barijs dicat
aspicito.*

Multi prio hemēter afflicti sint, & cōsentaneū est plurimos & debiliore
re cibo peri natura p̄ditos periisse, eos verò qui victū illū superare pote
bant. rāt longiori tēpore durasse ac restitisse. Quēadmodū etiam
 nūc ex validis edulijs aliqui facilē liberant, aliqui cū multū
 doloribus ac malis. Ob hāc itaq; necessitatem etiā illi mihi
 videntur quāsiuisse victū naturæ cōuenientem, & inuenisse
 hunc, quo nunc vtimur. Ex tritico igitur macerato, & à corti
 ce purgato, molitoq; ac cribrato, & subacto, ac affato, panem
 fecerunt. Ex ordeo verò mazā, aliaq; multa ex hoc excogita
 tes, coxerunt, & assarunt, & miscuerunt, fortiāque & intepe
 rata, debilioribus temperarunt, effingentes omnia iuxta ho
 minis naturam ac vires, quæ quidem fortiora essent, ab ipsa
 natura non posse superari, si ingesta essent, existimantes: &
 his ipsis quoque dolores & morbos ac mortes oriri iudican
 tes: cōtrā ab his quæ natura domare posset, alimentū & aug
 mentum & sanitatē. Porro inuento huic quodnā iustius ac
 magis conueniens nomen quis imposuerit quā medicinæ
 quandoquidem ad hominis sanitatem alimentumq; ac salu
 tem inuentum est, in permutationē illius victus ex quo do
 lores & morbi fiunt. Si verò ars ipsa esse non putatur, nihil
 absurdi est. Nā cuius nemo ignarus est, sed scientes omnes,
 ob vsum & necessitatem eius non conuenit aliquem artificem
 appellari. Atqui inuentum ipsum & magnum & multæ arti
 ac considerationis existit. Quintiam in hunc vsq; diem ex
 citiorum & reparandarum virium curam gerentes, semper
 aliquid amplius adinueniunt, iuxta eandē viam inuestigan
 tes quod quis edens ac bibens maximè superet, ac seipso for
 tior euadat. Consideremus itaque & confessam ab omnibus
 medicinam, eam videlicet quæ propter ægros inuenta est, &
 nomen & artifices habeat, & ipsa dominari ipsis velit, &
 vnde tandem initium sumpsit. Mihi equidem, velut in prin
 cipio dixi, nemo ne quāsiuisse quidem medicinam videtur,
 si idem victus & ægrotis & sanis conuenisset. Itaque vsque
 in hunc diem hi qui medicina non vtuntur Barbari ac Gra
 cis confines, eodem modo quo sani victitant ad voluptatem,
 & à nulla re quam concupiscunt, abstinent, neque quicquam
 deuitant. Caterū qui Medicinam quāsiuerunt ac inuene
 rant eandem cū illis de quibus superiori sermone dictū est,
 sententiam habuerunt, & primū quidem ex his ipsis cibis
 copiam

Panificia
uaria.

Medici hūc
cibum exco
gitarunt.

Principia
medicinæ.
Barbarorū
victus.

A copi
 verò
 fieri
 ita
 bec
 nes
 tes,
 si qu
 tian
 hæ
 quā
 fest
 B bit
 rint
 quò
 præ
 rò h
 mu
 gis
 nul
 quo
 rit,
 no
 for
 suu
 C ric
 run
 bu
 n
 qu
 far
 int
 eti
 ac
 &
 cip
 fit
 ue
 ali

copiam

- A copiam detraxerunt, & pro multis paucos statuerunt. Quum verò ipsis aliquando hoc ad aliquos ægros sufficeret, palamq; fieret quòd prodesset, non tamen omnibus, sed essent quidã ita habentes, vt neque modicos cibos superare possent, imbecilliore sanè quopiã tales indigere illis visi sunt, sorbitionesque inuenerunt pauca ex fortibus multa aqua permiscentes, & robur ipsum tēperatura ac coctura detrahentes. Quòd si qui neque sorbitiones superare possent, his detraxerunt etiam ipsas, & ad potiones peruenerunt, obseruaruntque vt & hæc tum vsu, tum copia moderatè haberent, & neque plures quàm oportet, neque meraciores & intēperatiores, neque delectuosiores offerentes. Probè autè nosse oportet quibus sorbitiones in morbis non cōducunt. Nam statim vbi hoc fecerint exacerbantur ipsis febres ac dolores, & manifestum fit, quòd assumptū morbo quidem alimentum ac incrementum præbet, corpori verò tabes & infirmitas existit. Quicūque verò homines in hac affectione existentes siccum cibum assument, aut mazã, aut panē, etiamsi valde modicū, decuplo magis & manifestius læduntur, quàm si sorbitione vsi essent, ob nullã aliã causam quàm fortitudinē edulij ad affectionē, in quo sorbere cōducit, edere autè non. Si enim plura comederit, plus vtique lædetur: si verò pauca, dolebit tamen omnino. Omnes itaque dolores causæ ad idē reducuntur, nimirū fortissima edulia maximè & manifestissimè hominē lædere, siue sanus sit, siue ægrotus. Quid igitur aliud cogitasse videatur hic appellatus Medicus, & cōfessus artifex, qui ægrotum diætã ac victū adinuenit, quàm ille qui ab initio omnibus hominibus victū quo nūc vtimur, ex agresti illo ac ferino reperit ac subornauit? Mihi eqdē videt idē modus, & vnū quoddã ac simile esse inuētū. Hic enim ea q̄ natura humana sana superare nō potuit incidētia & ingesta, ppter feritatem intēperantiamq; ille verò qualicūq; tandē vnus cuiusq; affectionē teneret, vt superare nō posset, eadē detrahere quæsiuit ac institit. Quid hoc ab illo differt? præterq̄ qd̄ multiplicior & variegatior ac maioris negotij est hæc species. Verū principium fuit illa quæ prius est pducta. Si verò qs cōsideret quæ sit ægrotorū diætã, cōparatione ad sanorū diætã facta, is inueniet hanc ægris nocentiorē quàm eam quæ ferarum est & aliorum animalium sanis. Etenim vir laboras morbo neq; dif-

*Sorbitionē
& potionū
inuentio.*

*Quid obseruandum me
dicis.*

*Cibus sanorum languē
tib. obst.*

*Duorū horum nutri-
catuum dif-
ferentia.*

*Medicina
in Cibirur-
giam, pbay-
macuticã,
& Diætite
cen.*

*Ciborum
cōparatio.*

facili & intolerabili, neque rursus leui & despicibili, si panē aut carnem, aut aliud quid ex his quæ sani edentes iuuantur, comedere volet, nō multū, sed multo minus quàm sanus poterat, contingat autem vt nec sit qui eum delinquere admo- neat. Alius contra sanus naturam habens non omnino debilem, neque rursus fortem, si comederit quid eorum quæ bestia aut equus comedens iuuatur, & edat sane eruum aut ordeum, aut aliud quid huiuscemodi, non multum, sed multo minus quàm potest. Sanus vtique qui hoc fecerit, minus & dolebit & periclitabitur quàm ægrotus ille, qui panē aut mazā intēpestiue ingessit. Hæc itaque omnia signa sunt, quòd ipsa in medica via ac methodo quæ sita inueniri possit. Si quidem igitur simpliciter, velut aliqui putant, quæ fortiora sunt, nocerent, quæ debiliora, prodesse & nutrire, tum ægrū, tum sanum, facilis sanè res erat. Multum enim de securo detr- here oportebat vt ad debilissimum deduceretur. Nūc autem non minus delictum, nec minus lædit hominem, si pauciora & defectuosiora quàm satis est, assumantur. Fames enim magnā potentiā in naturā hominis habet & sanandi & debilitandi & occidendi. Multa verò etiam alia mala, diuersa quidem ab his quæ ex repletionē fiunt, non minus autem gra- uia, vacationis sunt, quapropter multo variegatior est, & maiorem diligentiam requirit. Oportet enim modum aliqui coniectare. Modum autem neque pondus, neque numerum aliquem, ad quem referas cognosces: certitudinem enim exactam non reperies aliā quàm corporis sensum. Quapropter operosum est ita exactè cōdiscere, vt parum in alterutrā partem delinquas: quanquā ego etiā cū medicum vehementer laudarim, qui parum delinquat. Certitudinem autem exactā raro videre contingit. Quare plerique Medici eadē quæ mar- nauium re-
 etoribus cō-
 parat.

Medicos raro videre contingit. Quare plerique Medici eadē quæ mar- nauium re-
 etoribus cō-
 parat.

li gubernatores in se admittere mihi videntur. Etenim illi quum in tranquillitate gubernantes delinquant, non sunt manifesti: quum verò deprehenderit ipsos ventus magnus & tempestas, palām iam conspicui sunt omnibus hominibus, quod ignorantia & culpa erroris sui nauem perdidit. Sic sanè etiam mali & plurimi medici, quum curāt homines nihil graue patiētes, in quos si quis etiam maximè delinquat, nihil graue faciat. Sunt autē multi tales morbi, & multo sepius quàm graues hominibus accidūt. In talibus sane delinquentes, non

Quis erret
in ægrotis.

Medicos
raro videre
contingit.

A res, n
mag
æta &
fun
tem
quā
in sa
bus
lita
nec
pte
casu
B int
etiā
qui
con
ocio
fue
gne
mit
flat
bi p
fue
pra
fue
C mē
fa
tig
ue
co
alu
tur
ma
qu
bu
pu
fun
fec
Ei

- A** tes, non fiunt manifesti idiotis hominis. Vbi verò obtigerit magnus & fortis & periculosus morbus, tunc ipsorum delicta & ars omnibus in conspicuò sunt. Neq; enim longè ab- sunt singulorum pœnæ ac cruces, sed breui adsunt. Quod au- tem non minores afflictiones ab intempestiua vacuatione quam à repletione hominibus cõtینگant, probè discemus si in sanis rem expenderimus. Sunt itaque aliqui ipsorum qui- bus semel in die cibum capere conducit, & hoc propter uti- litatem sic obseruant. Alij etiam prandent, propter eandem necessitatem, sic enim ipsis conducit: Sed & quidam nõ pro- pter utilitatem, sed aut ob voluptatē, aut ob alium aliquem casum alterutrum faciunt. Plurimorū enim hominum nihil
- B** interest vtrum tandem faciant, siue semel tantum edant siue etiam prandent, hac consuetudine uti. Sunt autem quidam qui non possint extra utilitatem facientes faciliè degere, sed contingit vtrisque ipsorum, per diem vnum atque eum non ociosè permutatibus, immēsa afflictio. Alteri enim si pransi fuerint, idque eis non conducit, statim graues & corpore se- gnes fiunt, itēmq; mente pigri, hiatiq; ac oscitatione & dor- mitatione & siti pleni. Si verò etiam insuper cœnauerint, & flatus, & tormina, & aluus effringitur, & multis magni mor- bi principiū hoc fuit, si eosdē cibos quos semel insumere cō- sueuerunt, bis assument, & nihil his ampliùs. Alteri verò si prandere consueuerunt, idque ipsis conducit, & non pransi fuerint, mox vbi tempus præterierit, statim impotentia vehe-
- C** mēs, tremor, animi deliquiū, postea oculi pallidi, vrina cras- sa & calida, os amarum, & viscera pendere ipsis videntur, ver- tigo, iracundia, tristitia. hæc autem omnia vbi cœnare tenta ueriat. deinde autē pransuri cōsumere nõ possunt quæ prius cœnauerunt. atq; hæc ipsa cū tormine ac strepitu descendencia aluum concludunt, ipsisque agrè dormiunt, insomniāq; con- turbata ac tumultuosa habent, plerisq; verò etiam horū hoc magni morbi principium fuit. Cōsiderare porrò oportet ob- quas causas hæc ipsis acciderūt. Et sanè puto his qui semel ci- bum sumere cōsueuerunt, q̄ non expectauerunt iustum tem- pus, donec ipsorum venter pridie ingestos cibos perfectè con- sumpisset & exuperasset, euacuatūsq; esset ac quieuisset, sed in feruentem adhuc & fermentatum nouos ingesserunt. Eiusmodi autē ventres multò tardius concoquant, & maiori

*Quando et
ror patet.*

*Sumēdi cia
bi uarietas.*

*Cū hora ei
bi præterit,
quid fiat ui
deto.*

*Cur uaria
bi affician-
tur.*

HIPPOCRATIS LIBER

opus habent cessatione ac quiete. His verò qui prandere assueti fuerunt, quò non ubi citissimè alimento corpus indigebat, & iam priora consumpta erant, nec habebat aliquà amplius fruitionem, statim ipsi nouum alimentum suppeditatum est: deficit autem & cõsumitur præ fame. Nã omnia que

Qui diu cibo abstinet, quid patiantur.

tales homines perpeti dixi, fami imputo. Dico autem etiam alios omnes homines, qui duos aut tres dies inediam pertulerint, eadem passuros esse, quæ de impransis dixi. Ceterum tales naturas quæ citò & fortiter eiusmodi delictis offenditur, imbecilliores alijs esse censeo, proximus est autem imbecillis languenti: verùm imbecillior est languens, & plus laborare contingit ipsum, ubi iustum tempus non est assequ-

Cur nõ semper in arte medica attingitur ueritas.

tus. Quum itaque eiusmodi exacta certitudo circa artem estat, difficile est semper quod rectissimum est assequi. Multa autem species in Medicina ad tantam certitudinem perueniunt, de quibus dicitur. Non censeo itaque propter hoc artem uelut non existentem, neque probè inuestigatã, veterem oportere rejici, quòd non habeat circa omnia certitudinem exactã. Verùm multò magis propterea quòd propinquæ recto, simulque ratione possit ad ipsum peruenire, admirari oportere censeo ea quæ ex multa ignorantia sunt eruta & inuenta, quòd probè & rectè adinuenta sunt, & non à fortuna aut casu. Porro ad eos qui nouo modo artẽ ex scopis ac fundamentis suppositis quærunt, sermonem reducere uolens enim calidum est aut frigidum, aut siccũ, aut humidũ, quod hominem lædit, & oportet rectè medentem auxiliari, calido quidem in frigidum permutato, frigido uerò in calidum sicco in humidum, humido in siccum contingat mihi hominem non fortis naturæ, sed ex debilioribus, hic autem triticum edat quòd ex area sustulit crudum & non elaboratum, & cœnes crudas, & bibat aquam. Hoc victu utens satis scio quòd multa & grauiã perpetietur, Nam & doloribus vexabitur, corpus debile euadet, & uenter corrumpetur, & multò tempore uiuere non poterit. Quòd igitur auxilium præparari oportet sic habenti: calidum an frigidum, uel siccum, uel humidum: simplex enim est quodcũque ex istis. Si enim id quod ipsum lædit aliquod ex his est, contrario soluere oportet, & manifestissimũ medicamentum est, uictum quo uteretur

Suppositiũ hominis, materia.

Hoc considerato.

Potissimũ auxilium.

& manifestissimũ medicamentum est, uictum quo uteretur aufertur.

A aufertur
coctibile
cornu
fictum
demum
rum
gidum
ignem
rum
demum
ac per
B fertur
non
cont
Similiter
alter
sider
mine
& al
ta &
utili
& pr
hom
ueru
C mod
dum
ex h
min
hum
hoc
tissim
ama
rebu
vide
& fa
infin
Atque
cua si

A auferre & pro tritico panem dare, pro crudis verò carnibus coctas, in superq; vinum propinare. His permutatis impossibile est non fieri sanum, nisi penitus fuerit tempore ac victu corruptus. *Quid* itaq; dicemus? Num quòd ipsi à frigido afflicto calida hæc oblata auxilium tulerunt, aut contrà? Equidem opinor me multam hæsitacionem interrogato præbiturum esse. Nam qui panem ex tritico parauit, calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum abstulit: panis enim & in ignem & in aquam datur, & multis alijs elaboratus est, quorum singula propriam vim & naturam habet, & aliqua quidem à natura in ipso existentia abiicit, alijs autè temperatur ac permiscetur. Sed & hoc scio, quòd in corpus hominis refert, panis purus, aut cui nihil furfurum decessit, & ex tritico non decorticato, aut decorticato, & multa aqua subactus, aut contrà, & superassatus aut crudior, aliq; præterea infinita. Similiter etiam de maza, & singulorum adeò vires magnæ, alteraq; alteri nihil simile habet. Quicunq; autè hæc nõ cõsiderans nõ nouit, haud scio quo modo ille affectiones in homine cognoscere possit: ab vnoquoque enim horù afficitur & alteratur homo, vel hoc, vel alio modo, & ex his omnis vita & sano, & ex morbo cõualescenti, & ægroto. Nihil igitur vtilius neque magis necessariũ quàm hæc cognouisse: quod & probè & conuenienti ratiocinatione inuestigantes, iuxta hominis naturam hæc primi inuentores inuenerunt, iudicaueruntque artem dignam quæ deo adscriberetur, quemadmodum etiam est receptum. Non enim siccum neque humidum, neque calidum, neque frigidum, neque aliud quicquam ex his putauerunt hominem lædere, neque aliquo horù homini opus esse opinati sunt, sed quod in vnoquoque forte & humana natura potentius est, quòdque non possit superare, hoc ipsum lædere duxerunt: & hoc auferre quæsiuerunt. fortissimum autem est inter dulcia, dulcissimum, inter amara, amarissimum, inter acida, acidissimum. & in omnibus adeò rebus vigor ipse ac summum. Hæc enim & in homine inesse viderunt, & hominẽ lædere. Inest enim in homine & amarũ & salsum, & dulce, & acidum, & acerbum, & fluidum, & alia infinita, omnigenas facultates habetia copiãque ac robur. Atque hæc quidem iuxta ac inter se temperata, neque cõspicua sunt, neque hominẽ lædunt. Vbi verò quid horù secretũ

Panis differentia.

Maza. Quæ prospicienda me dico.

Quid species earum præmi artis inuentores.

Quæ ualentissima. Qui humores succiue & saporis sint in homine.

HIPPOCRATIS LIBER

fuerit, atque ipsum in seipso fuerit, tunc & conspicuum est, & hominem lædit. *Quin* & ex cibis quicunque nobis incommo- modi sunt, & ingestis hominem lædunt: horum vnusquisque aut amarus est & meracius ac intemperatus, aut salus, aut ac- cidus, aut alius quis intemperatus & fortis: & propterea tur- bamur ab ipsis, quemadmodum etiam ab his quæ ex corpo- re excernuntur. Omnia autem quæ edit aut bibit homo, talia edulia palam est minimè hoc intemperato, & dissidente ac excedente succo participare, velut sunt panis & maza & his similia, quibus aduetus est homo plurimis & semper vtice- ceptis his quæ ad voluptatem ac delicias condiuntur ac præ- parantur: & ab his plurimis in hominem ingestis turbatur ac secretio corporis facultatû minimè contingit. Verû robur & augmentum, ac alimētum præsertim, per nihil aliud cõtin- git quàm quod probe temperatum est, & nihil habet intem- peratum, neque forte, sed totum vnum factum est & simplex & non forte. Et valde sanè dubito ego, quoniam modo hi qui talem sermonem proferunt, & artem ex hac via ad scopum abducunt, curaturi sint homines, quemadmodum proponunt. Non enim est ipsis, velut ego opinor, inuentum quid, ipsum in seipso calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum, quod nulla alia specie communicaret. Verùm arbitror eos- dem potus ac cibos ipsis esse, quibus omnes vtimur. Appo- nunt autem alij quidem, quod sit calidus, alij frigidus, alij quod siccus, alij humidus. Quoniam illud sanè dubium est, imperare agrotis calidum quid assumere: statim enim inte- rogabit quid sit illud, vt nugas producere necesse sit, aut ad aliquid eorum quæ sunt cõfugere. Si autè est calidum quod- dam acerbum existens, aliud vero calidum fluidum, aliud ca- lidum tenue, sunt enim & alia calida etiam alias vires sub- contrarias sibi ipsis habentia, quod igitur ipsorum assumere oportebit? calidum & acerbum, an calidum & fluidum, aut simul frigidum & acerbû? Nam & hoc est, itemquæ frigidû & fluidum. Etenim quod ego scio, totum cõtrarium ab vtro- que ipsorum euenit, idque non solum in homine, sed etiam in corio ac ligno, & alijs multis rebus quæ magis stupidum sensum habent quàm homo. Nō enim calidum est quod ma- gnam vim habet, sed ipsum acerbum & fluidum, & alia quæ à me relata sunt, tum in homine, tum extra hominem, siue

*Quæ per-
turbent.*

*Qualis pa-
nis, puls,
mazaue.*

*Calidum,
hoc, vel con-
tra nescit,
certum non
est.*

*Quare hoc
calidum il-
lud contra
putatur.*

A edant
docu
tatem
pore
re ip
non l
git fr
seors
que
mine
inde
ratio
B agro
geran
quant
gelet
gis &
fieri
eande
perfri
or, qu
bijsi
tus es
dore
adhu
C aliud
bus a
quon
pruri
ab ig
fiant
dit.
agro
bris r
quiesc
perca
mè in
simè d
serit,

edantur,

A edantur, siue bibantur, siue forinsecus illinātur, aut quomodocunque formata adhibeātur. Frigiditatem autē & caliditatem ego omnium facultatum minimē potētes esse in corpore existimo, ob has sanē causas. Quo equidem tempore ipsa inter se permixta simul frigidū ac calidum fuerint, non lædunt. Temperamentum enim & moderatio contingit frigidō à calido, & vicissim calido à frigido. Vbi verò seorsim vtrunque secretum fuerit, tunc affligit. In hoc itaque tempore quum frigidum intus generatur, & cito hominem affligit, primum propter hoc ipsum adest calidum inde adēdō ex homine ipso, nullo alio auxilio, neque præparatione opus habens, atque hoc & in sanis hominibus & in

B ægrotis operatur. Itaque si quis sanus hyeme corpus perfrigerare velit, aut frigidæ lotionē, aut alio quopiam modo, quanto id amplius fecerit, si modo non omnino corpus congeletur, vbi vestimēta acceperit, & sub tegmen venerit, magis & amplius corpore calefcit. Rursus si quis fortiter cal fieri velit, aut calido lauacro, aut multo igne, inde verò eandem vestem habens in eodem loco conuersari, in quo perfrigeratus, multo apparebit frigidior, & longe horridior, quā aliquis qui præ estu ventilationem admisit, & sibi ipsi frigus præparauit, atque sic ex hoc modo recreatus est. Nam qui hoc facit, decuplo maiorem æstum ac ardorem percipit, quā is qui nihil tale facit. Verū sunt adhuc testimonia multo maiora. Quicumque per niuem aut

C aliud frigus iter facientes, excellenter frigescent aut pedibus aut manibus aut capite, vbi se continuerint in noctem, quum cooperti fuerint & in tepore extiterint, ab æstu & pruritu vexantur, quibusdam etiam bullæ velut ambustis ab igne exurgunt, neque prius hoc patiuntur quā calfiant: adēdō promptē vtrunque ipsorum ad alterum accedit. possem & alta innumera recensere. Cæterū circa ægrotos, nōnne quibus rigor contingit, his acutissima febris relucet? sed non adēdō fortiter, verū pauco tempore quiescens, & aliās ferē innoxia, & quo tempore affuerit, percalida, & per totum corpus penetrans, desinens maxime in pedes, vbi sanē rigor & frigus validissimum diutissimē durauit. Rursus quum sudor prodierit & febris decesserit, multo magis frigescit æger, quā si ne apprehendisset,

*Contraria
cōmista nō
lædunt.*

*Qui calor,
& frigus
cōcipiatur.*

*Quid per
niues gelus
q̄ cunctibus
cueniat.*

*Quorū mor-
borū calor
non statim
cessat.*

*Destillatio
num signa.*

*Destillatio
nes oculorū*

set quidem ab initio. Cui igitur breui adeo contrarium accedit, cuique vis adimitur sua sponte, quidnam ab hoc melius aut graue fiat? aut quid opus est multo ad hoc melius? Verum dixerit aliquis, Qui ardenti febre febricitat, itemque peripneumonijs, & alijs fortibus morbis, non cito ex calore liberantur, neque adest hic frigidum aduersus calidum. Atqui ego hoc maximum signum esse puto, quod non propter calidum simpliciter homines febricitent, neque hoc sit simpliciter afflictionis causa: sed est & amarum ac calidum idem, & calidum ac acidum, & falsum ac calidum, & alia infinita, & rursus frigidum cum alijs facultatibus coniunctum. hæc itaque sunt quæ ledunt, simul ad autem & calidum robore participans, nimirum ducens & exacerbans & augens simul cum illis, verum nullam portantiam, maiorem quam conuenit videlicet, habens. Atque hæc quidem sic se habent. Signa porro primum quidem manifestissima producemus, quorum omnes iam sæpe experientiam sumpsimus. Itaque quibuscunque nostrum gradus innascitur, & fluxus per nares mouetur, hic ut plurimum acrior est eo qui prius erat, & quotidie ex naribus prodibat, & tumescere facit nasum, & exurit calentem & extrinsecus ignitum. si verò manum admoueas, & diutius perferauerit, etiam exulceratur locus minimè carnosus & durus existens. Sedatur autem aliquo modo ardor in naribus, in quo fluxus prodit, & inflammatio consistit: sed postquam fluxus crassior & minus acris, concoctusque & magis permixtus priore fuerit, tunc sanè iam etiam ardor cessat. Rursus autem alijs ex frigiditate ipsa sola manifestè graue fit, nullo alio accedente. Omnibus autem liberatio hæc est, ut ex frigiditate quidem affecti percalescant, ex ardore ut refrigerentur, atque hæc breui accedunt, & concoctione nulla opus habent. Reliquæ autem omnes fluxiones quæ propter humorum acrimonias & intemperantias egrotanti sentio, restituantur & curantur, ubi temperatæ fuerint & concoctæ. Rursus quæcunque fluxiones ad oculos vertuntur ut fortes & omnigenas acrimonias habentes, exulcerant quidem palpebras, erodunt autem aliquorum genas, & in oculis partes: ad quas tandem influxerint, rumpunt etiam & peredunt eam quæ oculum ambit tunicam. dolent autem

A aute
done
lem
ne,
xion
gina
dem
mo
fuer
& a
que
lem
B tem
te f
facu
in ca
Per
etia
tatu
qua
mus
pant
spor
ipso
mu
C cruc
res,
que
sus
aute
tur
ri, a
mul
dica
sunt
gidu
re po
men
quor

A autem & ardor, & inflammatio extrema adsunt aliquandiu, donec fluxiones fuerint concoctæ, & crassiores redditæ, & lemæ ab ipsis extiterint. Fit autem concoctio, ex permixtione, temperaturæque mutua, & quasi coctura. Quinetiam fluxiones in fauces delabentes, ex quibus raucedines fiunt, angina, erysipelata, peripneumonia: Omnes hæ primùm quidem salæ & humidæ acrésque descendunt, & in talibus morbi firmantur. Vbi verò crassiores & maturiores factæ fuerint, & ab omni acrimonia liberatæ, tunc iam & febres, & alia hominem lædentia solvuntur. Oportet autem utique causas vniuscuiusque ea putare, quæ quum adsunt, talem modum fieri necesse est, quum permutantur in aliud temperamentum, cessare. Quando igitur ab ipsa caliditate sincera, aut frigiditate fluxiones contigerint, & nulla alia facultate participauerint, sic sanè sedabuntur, vbi ex frigido in calidum permutatæ fuerint, & ex calido in frigidum. Permutantur autem eo quem dixi modo. Amplius porrò etiam alia quæcunque mala homo patitur, omnia à facultatum potentijis proficiscuntur. Itaque quum amaritudo quædam diffusa fuerit, quàm bilem flauam appellare solemus, quales statim anxietates & æstus & impotentia occupant? Verùm vbi liberati fuerimus ab illa & purgati, aut sponte, aut per medicamentum, si modò tempestiue quid ipsorum fiat, manifestè & à doloribus & à calore liberamur. Quanto autem tempore eadem eleuata fuerit, & cruda & meraca ac intemperata, nulla arte neque dolores, neque febres sedare possis. Et quos quidem acuta acrisque ac æruginosa bilis affligit, quales mox rabies, & morsus viscerum ac pectoris, & desperatio? Non sedantur autem hæ priusquam eadem expurgetur & prosternatur, & alijs permisceatur. Concoqui autem & permutari, attenuarique ac crassescere in humorum speciem, per multas & omnigenas species contingit. Quapropter & iudicationes, & numeri temporum, in talibus multùm possunt. Hæc verò omnia minimè contingit calidum aut frigidum perpeti. neque enim hoc putrescere neque crassescere poterit. Quid autem ipsum esse diceremus? & temperamentum ipsorum est, verûtamen inter ipsa mutuo vim habēs, quoniam nulli alij permixtū calidum, desinit esse calidum, quàm

*Causa
Rheuma.*

*Causa horum
malorum.*

*Mala homini
unde accidunt.*

ἀνοπία.

*Calor &
frigus non
putrescit.*

*Quæ in ho-
mine mistio
bona.*

*Hominis
bona dispo-
sitiō.*

*Quid oportet
medicos
scire.*

*Quid sit ho-
mo & quo-
modo gigni-
natur sciat
medicus.*

*Caseus esu
malus.*

*Temetō bo-
num nō est.*

*Caseus ma-
lus est.*

quàm frigido: sic rursus non permutatur alio frigidū quàm calido. Reliqua omnia in homine, quantò pluribus miscetur, tantò mitiora ac meliora fiunt. At verò homo omnium optimè dispositus est, vbi concoquit & in quiete est, nullam peculiarem vim præ se ferens. De his igitur videor mihi abundè demonstrationem fecisse. Porrò Medici quidam itémque Sophistæ dicunt, quòd impossibile est medicinam cognoscere, eum qui non nouit quid sit homo, & quomodo primùm factus & compactus sit. Ego verò ea quæ alicui Sophistæ aut Medico, de natura dicta sunt aut scripta, minime censeo medicæ arti conuenire quàm pictoriæ. Iudico autem de natura aliquid manifestū ac euidentis cognoscere, ex nulla parte aliunde contingere quàm ex Medicina, atq; hoc tantum condiscere possibile est, vbi quis ipsam medicinam totam in se cõtè comprehenderit. Verùm quatenus illi prodiderunt, multi mihi cognouisse videntur, cognouisse autè dico, narrationem scilicet hanc, *Quid est homo, & ob quas causas nascitur, & reliqua diligenter.* Atqui mihi necessarium esse videtur, vt omnis Medicus de natura sciat, & omni studio annuitur vt cognoscat, si modo aliquid eorum quæ fieri debent cõtè præstare velit, *Quid est homo ad ea quæ comeduntur & bibuntur comparatus, & quid cuique ab vnoquoque continget & accidet, & nō simpliciter sic existimare, quod malum edulium est caseus.* Dolorem enim affert repleto ex ipso. Scio quem dolorem, & propter quid, & cui parti intra hominem existenti incommodum existit. Nam & alia multa edulium pocula natura mala sunt, & afficiunt hominem non eodem modo. Proferatur autem mihi verbi causa aliquid, velut vinum meracum multum potum hominem aliquo modo debilem reddit, & omnes qui viderint hoc fatètur & cognoscit quod hæc est vis vini, & quod ipsum est causa, & in quibus homine partes maximè possit, nouimus. Talem itaq; veritatem etiam de alijs ostendere volo. Etenim caseus (quãdòquidem hunc in exemplū adsumpsi) nō omnes homines lædunt sed sunt qui ex ipso repleti, ne tantillum quidè offenduntur imo gracilibus mirabiliter, etiam conferre proditur. Scio autem qui difficulter summouentes ipsum ab eo liberantur. Horum verò naturæ differunt, differuntque etiam iuxta hoc quod est in corpore caseo cōtrarium. Nam à caseo excitatur

& cõ-

A & cõn-
pore e-
est ips-
set, o-
curren-
scenti-
tæ cor-
te, par-
cos m-
piam
alienu-
se qu-
bueba-
B comm-
nō op-
operen-
dem at-
que ex-
quom-
que co-
terum
affecti-
figuris
tem qu-
guras
C uæ sur-
aliæ s-
aliæ l-
ac m-
midit-
& exp-
ampli-
tate &
nifesti-
ore hi-
ras pro-
stulam-
partim
ampli-

A & cōmouetur, in his quibus eiusmodi humor multus in corpore existit, & quo magis hic potens est, eo magis verisimile est ipsos malè affligi. Si verò toti humanæ naturæ malus esset, omnes utique laderet. Hæc autem si quis nouisset, nō incurreret ea neque sanè pateretur. In refectionibus conualescentiū ex morbis, insuperque in longis egritudinibus, multæ conturbationes & præuaricationes fiunt, partim sua sponte, partim à quibuslibet temere admissis. Noui autem medicos multos velut idiotas, qui vbi illi die aliqua noui quippiam fecissent, velut si lauissent, aut deambulassent, aut quid alienum comedissent, atq; hæc omnia melius esset adhibuisse quàm non, nihilominus tamen causam alicui ex his cōtribuebāt, verā quidem causam ignorātes, & fortassis id quod commodissimum erat damnantes. Quod ipsum certe facere nō oportet, sed scire quid balneum intempestiue adhibitum operetur, quid item fatigatio & lassitudo. Nunquā enim eadem afflictio ab his provenit, neque etiam ex repletione, neque ex cibo tali vel tali. Quisquis igitur hæc non cognoscet quomodo singula se habeant ad hominem comparata, is neque cognoscere quæ ab ipsis fiunt potest, neque rectè uti. Cæterum & hæc cognoscere oportere mihi vident, nimirū quæ affectiones homini ex facultatibus ac potentijs, quæ item ex figuris adueniunt. Quod autem dico tale est, Nempe facultatem quidem esse, humorum summas vires ac robur nosse. Figuras autem dico quæ in ipso homine insunt, Aliæ enim cauae sunt, & ex amplitudine in arcum coactæ, aliæ expansæ, aliæ solidæ & rotundæ, aliæ latæ & pensiles, aliæ extensæ, aliæ lōgæ, aliæ densæ, aliæ raræ & hiantes, aliæ spōgiformes ac molles. Quæ igitur ex his trahere ad sese allicereque humiditatem ex reliquo corpore maximè possunt? Num cauae & expansæ, an solidæ & rotundæ, aut cauae & in arcum ex amplitudine coactæ? Equidem puto tales esse, quæ ex cavitare & amplitudine in arcum sunt coactæ, Id quòd ex manifestis forinsecus condiscere oportet, partim quidem quòd ore hians nihil sanè humoris attraxeris, vbi verò labra foras produxeris, contraxerisq; ac compresseris, insuperque fistulam admoueris, facilè sanè attraxeris quicquid volueris. partim verò quòd cucurbitæ quæ corpori adponi solent, ex amplitudine in angustia arcatae ad hoc factæ sunt, ad trahendum

*Medico
quid prospiciendum.*

*παθηματα.
δυναμεις
χιματα.
χυμος.
Figure
scematæ.*

*Pactia nō
sorbent.*

*Cucurbitulae
forma
cur talis.*

*Caput uesicae, & uter-
rus.*

Lien, pulmo, mammae.

*Hepar.
Flatus quid
agat.
Dolor unde.*

*Nervi cur
non tam cre-
bro dolent.*

dum videlicet & alliciendum ex carne. Sunt autem & alia tria
ta eiusdemodi. Verum intra hominem natura & figura talia
sunt vesica, & caput, & uterus in mulieribus: atque haec ma-
nifeste maxime trahunt, & semper plena sunt attractae humo-
ditatis. At vero cauae & expansae figurae, influentem quidem hu-
morem maxime omnium susceperint, non autem similiter ex-
traxerint. Solidae autem & rotundae, neque attraxerint, neque
susceperint: dilabitur enim & non habet sedem, in qua man-
eat. Spongiformes vero & molles, velut lien, pulmo, & mammae,
vbi ad motum maxime fuerint & adhaeserint, ebibunt, & ma-
raque fiunt ac auferunt humore accedente, maxime pituita.
Non enim in ventriculo inest, in quo humorem extrinsecum
contineat ipse ventriculus in quo est humor, ut quotidie
hauriatur, sed quum biberit & susceperit ipse in seipsum hu-
morem, & vacua & rara ac parua penitus expleantur, & pro-
ro ac molli, durus ac densus euadit, & neque concoquit, neque
dimittit. Atque haec patitur propter figurae naturam. Quae-
cunque autem flatum & reuolutiones operantur in corpore
ea in cauis ac amplis, veluti ventre ac pectore, strepitum
sonitum facere solent. Etenim quod non sic repleant ut sit
sed habent transmutationes & motus, necesse est ut ab ipso
strepitus & manifestae commotiones fiant. Quaecunque
vero carnosae sunt & mollia, in talibus torpores & excessus
tia, velut in trucidatis fiunt. Caeterum quum inciderit flatus
in latum ac renitens, & aliquid ipsi restiterit, idque natura
fuerit neque forte, ut aduersus violentiam durare possit,
nihil mali pati: neque molle & rarum, ut excipere ac cedere
queat: verum tenerum & floridum & sanguineum ac densum
sum, velut hepar, quod propter densitatem quidem ac latitudi-
dinem resistit ac non cedit, flatum vero subiens auferit ac
tior euadit, & aduersum reluctans maxime impetum facit,
piper teneritudinem autem & sanguineitatem, absque dolo-
ribus esse non potest, & propter has causas, dolores acuti-
mi ac frequentissimi circa eum locum contingunt, suppurati-
onesque ac tubercula plurima. Fiunt etiam circa septum
transuersum fortiter, sed multominus. Distentio enim septi
transuersi lata est & renitens, natura autem nervosior &
bustior, quapropter minus dolore affligitur: fiunt tamen
dolores & tubercula circa ipsum. Multae vero etiam aliae &

tra & i
inter se
tu sanc
sa, lon
starum
nosse c
gnitas
spectu
cere po
cognat
cet dul
peram
mum
ne acid
incom
mus ex
sit, is se
mum a

H

existim
neque a
capter a
ratis, no
enim ag

tra & intra corpus figurarum species sunt, quæ magnopere inter se differunt: quod ad affectiones pertinet, tum ægroto, tum sano: velut capita parua aut magna, colla tenuia aut crassa, longa aut breuia, ventres longi aut rotundi, pectoris & costarum latitudines aut angustia, & alia infinita, quæ omnia nosse oportet quatenus differant, quo causas singulorum cognitas probè obserues. De potentijs autem humorum prospectum habere oportet, quid singuli ipsorum in homine facere possint quæadmodum etiam prius dictum est, quomodo cognationes inter se habeant. Quod dico tale est, An videlicet dulcis humor in aliam speciem mutetur, non à contemperamento, sed ipse desciscens & immutatus ab eo, qualis primum fuerat, amarus aut salsus, aut acerbus, aut acidus. Sit sane acidus. Ergo acidus humor reliquos præcellens, maxime incommodus fuerit: si vtique dulcis, omnium commodissimus existit. Id quod si quis forinsecus querens consequi possit, is semper quod melius est ex omnibus eligere queat. Optimum autem est, quod longissimè ab incommodo abest.

Capitis & colli differentia.

Succorum saporem consideratio.

HIPPOCRATIS

COI LIBER DE MEDICO,

IANO CORNARIO MEDI-

CO PHYSICO

interprete.

*

Ic liber Medici gubernatio est, & præceptum quomodo officinam medicam instruere oportet. Medici equidem gubernationem esse putamus, vt videat quo bono colore, & bona, ac carnosâ corporis habitudine præditus sit, iuxta existentem in ipso naturam. Vulgus enim existimat eos qui non sic bene dispositum corpus habent, neque alijs bene prospicere posse. Deinde vt opinionem capter apud ipsum vulgus vestitu decoro, & vnguentis odoratis, non suspectum odorem ad omnia habentibus. Inde enim ægros iucunde affici contingit. Postea animaduertere

Medicus qualis esse debeat.

tere

*Quo gestu
cedendus
est aeger.*

*Qualis de-
beat esse me-
dicus.*

*Quid pri-
mum obser-
uet medicus
Luminis
ratio.*

*Luxum do-
mesticum
prohibet.
Linteola.*

tere ipsum oportet ut animum habeat modestum, non
lum quod ad taciturnitatem attinet, sed etiam circa re-
quam vitam probe compositum. Maximè enim ad opinio-
nem ac autoritatem comparandam conducit, bonis ac li-
nestis moribus præditum esse. Nam quum talis fuerit, con-
bus venerandus ac humanus iudicabitur. Promptitudo enim
temeraria, & facilitas contemnentur, etiam si valde con-
moda existant. Scopum autem præfigere oportet potestatem
facultatum suarum. Nam eadem ab iisdem non ab-
dantibus boni consuluntur. Figuram faciei habeat medi-
bundam ac subtristem, non tamen amarulentè. Contum-
enim esse videbitur & homines odio habens. Qui ventu-
risum exolutus est, ac nimium hilaris, onerosus iudicatur.
Hoc itaque vitandum est vel maximè. Iustum autem
omnem conuersationem esse conuenit. Iustitia enim in-
tum auxiliatur. Non exigua autem commercia ægris
medico sunt. Nam seipsum medicis subditos faciunt, & con-
hora vxoribus, virginibus, & opibus maximi precij, illi
currunt. continenter igitur ad omnia hæc se habere oportet
animo itaque ac corpore sic dispositum esse conuenit. Per
præcepta ad artem medicam, per quæ artificiosus esse vi-
bitur, ab initio cõsiderabimus ex quo primum homo dis-
re incipit. Quæ igitur in officina medica curantur, fen-
discentes pertinent. Primum quidem locum domus habere
oportet, qui sanè talis sit, ut neque ventus ad ipsum accessus
molestus sit, neque sol, neque splendor infestet. Lux enim
splendida medentibus quidem non est molesta, non sim-
ter autem ægrotantibus. Itaque talem splendorem penitus
fugere oportet, per quem oculos ægrotare contingit. Ten-
igitur præceptum de luce obseruetur. Deinde ut nequaquam
faciem aduersam splendori habeat. Infestat enim visum
bilem, omnis autem occasio sufficiens est ad debiles oculos
conturbandos. Luce itaque hoc modo utendum est. Sol
autem æquales altitudine sint quantum eius fieri potest
in ipsis ægri collocentur. Aeramento exceptis instrumentis
nullo utatur. Ornatus enim onerosus mihi esse videtur. In-
bus vasibus uti, Aqua exhibenda est ægris potabilis & pura.
terforijs utendum est puris ac mollibus, ad oculos quidem
linteis, ad vulnera verò, spongijs. hæc enim per se probe
xilia

A xilia
opor
ferun
ægr
medi
nim
rò ab
rum
confi
aut r
port
Est a
B open
dum
re. Iu
viden
rum v
comp
enim
deder
terum
locita
usque
absol
conti
C quan
get v
neces
nuu
tens,
strum
vti, n
dam f
non f
dam a
oport
ducit
cere.
tenuis

A xillari videntur. Omnia autem ritè fabricata ad vsum esse oportet, magnitudine, grauitate, ac tenuitate. Quæ verò offeruntur omnia considerare oportet vt conferant, maximè si ægrotæ parti adhibebuntur. Talia autem sunt, ligamenta & medicamenta, & lintea circa vulnus, & cataplasmata. hæc enim longissimo tempore circa ægrotantes locos sunt. At verò ablatio horum, refrigeratioque ac mundificatio & aquarum affusio, paucò tempore absoluuntur. Diligenter autem considerare quid horum faciendum sit oportet, & vbi magis aut minus ea adhibere conuenit. Vtrorumq; enim vsus opportunis, itemq; negligentia, magnam differentiam habet. Est autè propria & genuina medicinæ deligatio, ex qua æger opem sentit. Maximè autem profunt duo hæc, quibus vtendum est, cõprimere videlicet vbi oportet, & remissè deligare. Iuxta horæ verò tempus, quando integrè oporteat & nõ, videndum est, vt neque debili, neque fortiore alterum horum vtaris. Concinnas autem deligationes ad spectaculum comparatas, & nihil iuantes, reprobare oportet. Onerosæ enim sunt, & omnino petulantes, sæpe verò etiam damnum dederunt. Quærit autem æger non ornatû, sed auxilium. Cæterum in chirurgis quæ per sectionè aut vstionem fiunt, velocitas ac tarditas æqualem laudem merètur. Est enim vtriusque vsus. Nam in quibus per vnicam sectionem chirurgia absoluitur, velocem dissectionem facere oportet. cùm enim contingat eos qui secantur dolere, id quod dolorem affert, quàm minimo tempore adesse conuenit, quod ipsum continget veloci sectione facta. Vbi verò multas sectiones fieri necesse est, tarda chirurgia vtendum est. Velox enim continuum & multum dolerè inducit. Tardus verò & intermitrens, requiem aliquam his qui curantur, exhibet. Idem de instrumentis quoque dici potest. Gladiolis enim acutis ac latis vti, non in omnibus similiter præcipimus. Nam partes quædam sunt corporis, quæ celerem sanguinis fluxum habent, & non facile est eum sistere, Tales autem sunt varices, & quædam aliæ venæ. Itaque in talibus angustas sectiones facere oportet, neq; enim possibile est, vt fluxus in his sistatur. Cõducit autem aliquando à talibus sanguinis detractionem facere. At verò ad locos non periculosos, & circa quos non tenuis est sanguis, latioribus gladiolis vtendum est: sic enim

*Instrumenta**Quæ vulnè
ra possant.**Deligatio.
Duo quæ
his profunt.**Sectionis,
vstioq;.**Celeritas et
tarditas ubi
adhibenda
est.**Missio san-
guinis ubi
& quando
facienda.*

*Cucurbitulae
modus.*

*Cum locus
cucurbitulae
admotae ad-
peritur quid
agas.*

*captatio ue-
narum bra-
chij.*

fanguis prodierit, aliter nequaquam. valde autem turpe est non contingere ad chirurgia quod velis. Cucurbitarum porro duo modi commodi existunt. Quando enim fluxus procul ab apparente carne compactus fuerit, circulum ipsius bene esse oportet, ipsamque non ventrosam, sed prolixam parte ad manum vergente, non grauem. Quae enim talis est, in directum trahet, & serosos humores separatos ac distant probe ad carnem attrahet. Maiore autem dolore per carnem disperso, in reliquis quidem consimilem cucurbitam esse oportet, sed circulum magnū. Sic enim ex plurimis partibus id quod dolorem facit educere comperies, ad locum conuenientem. Neque enim magnum esse circulum putant, nisi ex pluribus locis caro comprehendatur ac contrahatur. si grauis sit, ad supernos locos repit, infernè autè magis de tractionem facit, vt saepe morbi relinquuntur. Lati itaque circuli, vnà cum incumbentibus fluxionibus, & longè distantibus à supernis locis, multa simul attrahunt de alia carne. Contingit igitur humiditatem inde detractam, apponi collectam infernè sub cucurbita seroso humori, & quae quidem infestis relinqui: quae verò nihil molestant, detrahi. Magnitudines porro cucurbitulae quae comoda sit, iuxta corporis partes quibus adiuuere oportuerit, coniectare oportet. Vbi verò scarificationem subter cucurbitam adhibere velis, sanguine scarificadorum locorum conspicuum esse oportet, aliàs nec circulum attractum scarificare ac pertundere oportet. Debetior enim est caro loci dolore affecti. Scalpris autem incisionis, in summo non valde angustis vtendum est. Aliquando enim serosi ac saniosi humores viscosi ac crassi veniunt: periculum igitur est, ne in fissuris substent, vbi arctae fuerint incussae. Porro venas in brachijs, funiculorum apprehensionibus constringere oportet. Caro enim contegens in multo non probè coaptata est venae, vbi enim lubrica fuerit caro non cōtingit sectiones vtrorumque iuxta seipsas fieri. Nam venam contentam insufflari contingit, & sanguinis fluxum impediri. multis verò etiam propter hoc pus congregatur. Quapropter duo nocuenta talis chirurgia inducit, scilicet quidem dolorem, secanti verò multam ignominiam. Idem in omnibus venis fieri praecipuum est. Haec quidem igitur necessaria sunt in officina medica instrumeta, & circa quorum vsum

A vsum a-
tum de
vsum ip-
bus qu-
bercul-
artifici-
re. Con-
locum
tuberc-
lum est
re itaq-
diduce
B facere
cera qu-
sunt fiss-
ram in
est in la-
Quarta
tur. Car-
nem ran-
quidem
ratione.
id quod
quod in
ptis no-
C matis si-
alicubi
ri conu-
per an-
tificios-
opitula-
terendu-
circunsi-
esse opo-
gulis ho-
condisc-
ge praes-
iam pro-
rum in r-

A vsū artificiosum esse oportet addiscentem. Volsellis autem tum dentium, tum vuarum, quilibet vti potest. simplex enim vsus ipsoꝝ esse videtur. Caterum de tuberculis & vlceribus que maiorum morborum sunt, amplius videndū est. Tubercula equidem deprehendere & dissoluere posse, maximē artificiosum habetur, itemque collectiones ipsoꝝ impedire. Consequens est, ea in conspicuum & quam breuissimum locum contrahere, & compagem ipsam æqualem per totum tuberculum facere: vbi enim inæqualiter se habuerit, periculum est vt rūpatur, & vlcus agrè curabile reddatur. ex æquale itaq; oportet similiterq; totū maturū facere & neq; prius diducere, neque sinere vt sponte rumpat. Quæ verò maturū facere æqualiter possunt, in alijs libris relata sunt. At verò vlcera quatuor vias habere vidētur. Vnā in profundū, hæc autē sunt fistulosa, & quæ sanie plena sunt, ac intus excauata. Alteram in altum, quæ videlicet carne superexcrescūt. Tertia via est in latitudinē, atque hæc sunt quæ appellātur serpigiosa. Quarta via est quæ sola secūdam naturam motus esse videtur. Carnis itaque calamitates hæc sunt, omnes autē communem rationem habent ad hoc quod ipsis conducit: & signa quidem horum in alijs relata sunt, itemque qua vtendū sit curatione, per quæ autem concretum dissoluatur, similiterque id quod carne excrecente repletū, aut cauum factum est, aut quod in latitudinem iter fecit, de his omnibus in alijs scriptis nostris abundē dictum est. Amplius verò de Cataplasmatibus sic res habet. Linteorum quæ imponuntur ac induntur alicubi in morbo, vsus exactus esse videtur, & est sanè vlceri conueniens linteolorum impositio. Verū cataplasmate per ambitū vlcis vtaris. Nam hīc vsus cataplasmatibus & artificiosus est, & multum prodesse potest. Videtur enim vlceri opitulari vis eorum quæ circumponantur. Linteum autē cōterendum est ac emolliendum. Verū partibus extra vulnus circumfritis cataplasma prodest. Talem igitur ipsoꝝ vsū esse oportet. Porro de temporum occasionibus, quando singulis horum vtendum est, & quomodo præscriptoꝝ vires condiscere oporteat, in præsens relictum est: Talia enim longè præstantissima in studio Medicinæ sunt, & procul in artem iam progressi existunt. His consequens est chirurgia vulnerum in militia acceptoꝝ, circa extractionē telorum. Nam

*Volsella.**Vlcera quæ
tuor viae.**Vlcera vnde
neruue mune
tula curatio.**Quæ præ
termitat per
pende.**Militarium
vulnerū cu-
ratio.*

HIPPOCRATIS LIBER

in vrbis cōuersationibus modicus horum vsus existit. **R**o enim per omne tempus ciuiles ac hostiles expeditiones fiunt. huiusmodi autem sæpe ac frequentissimè circa exercitus milicias fieri solent. Qui igitur hac chirurgiâ uti voluerit, eum militare oportet, & externos exercitus sequi. Sic enim exercitatus fieri poterit ad eiusmodi vsum ac necessitates. Quòd verò circa hæc artificiosissimum esse mihi videtur, si non feretur. Etenim signa exquirere ac inuenire telorum in corpore existentium, maxima artis & chirurgiæ huc pertinetis pars existit. Vbi enim hoc cognitum fuerit, non relinquitur potest vulneratus ex ignorantia neglectus, quum non conuenienter tractetur. Solus autem is qui signorum expertus fuerit, hanc chirurgiam ritè aggredietur. Verùm de his omnibus alijs scriptum habetur.

*Signa in
ventium te-
lorum.*

HIPPOCRATIS COI LIBER DE DECEN- TI ORNATV, IANO COR- NARIO MEDICO PHYSICO interprete.

*Disciplina
nulla proba-
tur, nisi quæ
ad vitæ hu-
manam fa-
cit.*

NON sine ratione faciunt, qui sapientiam ad multa utilem esse prætendunt, eamque delictis quæ inter homines existit. Multi enim ad superfluam curiositatem facti parent, dico autem eas quæ de nulla re alijs disserunt. Assumi autem utique possunt etiam harum partes ad illas, vel propter quòd neque ociositas est, neque malitia. Ocium enim ignavia malitiam quærent, & ad eam distrahantur, vigilantia verò & mens ad aliquid intentata, trahunt ad se quæ eorum quæ ad vitæ honestatem pertinent, etiam ex disputationibus nihil utile tractantibus. Gratius est enim sapientiam

pien-
delice
mnes
illis
non in
incidu
viden
tiam,
licet e
tate ad
fantes
tis. Q
gied
trario
non ef
vestitu
tate, n
nionen
& ad p
sunt ni
& obui
relister
tempe
animo
casion
C con
expedi
vten
ti ac f
ac con
prædic
animu
Incogn
bita, a
tem de
dum e
fermon
sunt ad
expend

pientia, & ab alijs quibusdam in artem constituta, artem vi-
 delicet ad parandum honestum ornatum ac opinionem. Om-
 nes enim non cum turpi lucro & turpitudine consistunt. Et
 illis methodus quaedam est artificialis quae operatur: quod si
 non innocenter fiat, raptores sunt, adolescentes enim in ipsos
 incidunt, verum in vigore constituti, propter verecundiam,
 videntes ipsos idiotas ducunt, Senes vero propter amarulen-
 tiam, legislationem in ipsos constituunt, ex ciuitatibus vide-
 licet expulsionem. Hi enim sunt qui fora frequentant, rudi-
 tate ac inscitia sua imponentes, & in circulis ciuitatum ver-
 santes. Cognouerit autem quis ex vestitu & alijs lineamen-
 tis. Quamuis enim fuerint splendide ornati, multo magis su-
 giendi sunt, & a conspicientibus odio habendi. Qui vero con-
 trario modo se gerunt, frugi homines iudicandi sunt, quibus
 non est excogitatus apparatus, neque superflua curiositas. Ex
 vestitu enim cognosces, & decenti in ipso ornatu ac frugali-
 tate, non ad superfluitatem parato, sed magis ad bonam opi-
 nionem, & meditationem, animumque intra se compositum,
 & ad profectiorem. Imo quocumque vestitu ac ornatu, tales
 sunt nimium diffuentes, non curiosi, amarulenti ad occursum
 & obuiam itiones, appositi ad responsiones, graues aduersus
 resistentes, ad sui similes solertes, & familiares, ac affabiles,
 temperati ad omnes, ad seditiones taciturni, ad tacendum
 animo obfirmato & continentes, ad tempus appositi, & ad oc-
 casionem arripiendam accommodati, ad victum frugales &
 contenti, patientes ad temporis expectationem, ad sermones
 expediti, omne demonstratum proferentes, suauiloquentia
 videntes, gratijs affecti, & gloria horum omnium corroborati
 ac fortificati, ad veritatem ac demonstrationem audentes
 ac confisi. Principalissimum quidem igitur horum omnium
 praedictorum est Natura. Nam si haec affuerit his qui artibus
 animum applicant, per omnia praedicta penetrare poterunt.
 Incognita enim utilitas, tum in sapientia, tum in arte adhi-
 bita, ad principium capiendum edoceri potest. Natura au-
 tem defluit & confunditur cum sapientia, ad cognoscendum
 ea quae ab ipsa natura facta sunt. Etenim in vtrisque
 sermonibus multi conuicti, nullatenus vtrisque rebus vsi
 sunt ad demonstrationem, postquam igitur quispiam ipsorum
 expenderit ad veritatem ea quae retulimus, nullatenus naturae

*Artes quae
 probandae*

*Dux natura
 ra in cunctis
 etis est.*

Quid ars.

*Persuasio
in his peri-
culosa.*

*Cognitio
vera quid
faciat.*

*Medicus
philosophus
est deo æ-
qualis.
Sapientia
qualis.*

*Medicus
deos potissi-
mum colit.*

bona ipsis procedent. Comperiuntur itaque hi non confu-
li cum illis via progressi, quapropter denudati, omnem
duunt maliciam ac ignominiam. honestus est enim ex opo-
quod quis edoctus est sermo. Quicquid enim artificiosum
ctum est, ex ratione prolatum est ac productum. Quicquid
artificiosè dictum est, non autem factum, methodi inartifi-
lis demonstratiuum existit. Nam putare quidem non au-
facere, ignorantia & inartificialitatis signum est. Opinio
maximè in Medicina in crimen vertitur eam adhibentibus
his verò qui ea in se vsi sunt, perniciem affert. Etenim si
ipsis in sermonibus persuaferint, & opus ex disciplina fe-
re putauerint, quemadmodum aurum adulterinum in ig-
iudicatum, tales seipsum esse demonstrant. quanquam
prædictio nihil commouet ad prudentiam eos qui sunt
dem generis. quod autem rectus sit finis, cognitio manifestè
facit. Tempus porro etiam artem facilem ac peruiam fa-
aut in consimilem viam incidentibus processus manifestor-
cit. Quapropter singula prædicta suscipere oportet, & sapi-
tiam transferre ad medicinam, & medicinam ad sapientiam
Medicus enim philosophus, est deo equalis. Neque enim
ta est inter ipsas differentia. Nam omnia quæ ad sapientiam
requiruntur, insunt in medicina: argenti contemptus, in-
rentia, verècundia, habitus submissus, autoritas, iudici-
quies, obuiam irio, mūdicia, doctrina, cognitio ad vitam
lium ac necessariarum purificationum, alienitas à mercimoni-
alienitas à superstitione, præminentia diuina. Habent etiam
quæcunq; habent ad coercendam intemperantiam, insensu-
auaritiam, concupiscentiam, rapinamque, ac impudentiam. Hi
enim est cognitio accedentium, & vsus eorum quæ ad amicitiam
pertinent, & quomodo ad liberos, ac quascunq; res se gerere
oporteat: quatenus igitur cum hac societate habet, sapientia
quædam est. Nam & plurima ex his etiam medicus habet. Etenim
sciencia de dijs vel maximè animo ipsius implexa est. Etenim
in alijs affectionibus, & in symptomatis accidentibus, Me-
cina erga deos valde reuerenter se habere comperitur. Medici
verò deis concedunt. Non enim est potentia in ipsa redden-
dans. Nam & hi multa quidem aggrediuntur, multa verò
per seipsa ipsis superantur. Quæ verò nunc possidet Medici-
na, hinc exhibebit. Quæ enim via ipsius sit in sapientia, &
æ-

A ænti
Quæ
Quæ
ipfam
mut
& me
tenda
tali r
dam
diffic
ipsun
cum
B lenti
nihil
verò o
tiam,
per pe
na, cur
sione,
nijs, d
quirur
ea qua
& inst
penuri
bi alte
C ad ma
nem.
ma ite
tes, &
bi me
quom
Medi
lagm
possum
sint &
pta de
gener.
Recen
nem. F

Actenus dictum est. Nam & illis ipsis hoc modo se res habet. Quæ verò putant, & consitentur ac profitentur, sic habent. Quæ circa corpora adsunt & adueniunt, quæ sanè per omnem ipsam artem procedunt, dum illa transformantur aut mutantur. Quæ item per chirurgiam sanant. Et quæ auxilijs & medelis aut victu curantur. Summa verò horum omnium tendat ad horum cognitionem. Quum igitur relata omnia tali modo se habeant, cõuenit vt Medicus comitatem quandam sibi adiunctã habeat. Austeritas enim & sanis, & agris, difficilè accessum præbet. Maximè verò adseruare ipsum se ipsum cõuenit, vt ne multas corporis partes ostendat, neque cum imperitis multa fabulet, sed necessaria. Hoc enim violentia esse cõsuevit, ad curationis protocationem. Facere autè nihil horum debet valde curiose, neque ex imaginatione. Hæc verò omnia cõsiderato, quo tibi præparata sint ad abundantiam, prout opus fuerit. Sin minus, instante necessitate semper penuria fuerit. Procurare autem oportet hæc in medicina, cum omni submissione: de frictione, & illitione, & perfusione, ad manuum cõcinnitatem: de linamentis vultus, de splenijs, de ligamentis, de his quæ pro temporis cõstitutione requiruntur, de medicamentis ad vulnera, & ocularia, & ex his ea quæ ad singula genera pertinent: quo tibi præparata sint & instrumeta, & machina, & cõsequenter ferrum. Nam in his penuria detrimentosa est, & artem mancã facit. Sit autem tibi alter apparatus simpliciter ad peregrinationes instructus,

Cad manus promptus. Expeditissimus autè per methodi rationem. Neque enim fieri potest vt medicus omnia percurrat. Firma item memoria teneto medicameta, & simplices facultates, & descriptas, si modo tales extant. Sint & in memoria tibi morborum curationes, & harum modi, quorupliciter & quomodo in singulis se habent. Hoc enim principium est in Medicina, & medium, & finis. Præparata quoque tibi sint malagmatum genera ad singulos vsus. Potiones quæ incidere possunt, ex descriptione præparata iuxta genera. In præptu sint & quæ ad medicationem pertinent ad purgationes, sumpta de locis congruis, & parata eo quo conuenit modo, iuxta genera, & magnitudines, ad vetustatem ferendam curata. Recentia verò iuxta temporis occasionem: & alia iuxta rationem. His autem tibi preparatis hoc commodi erit, vt vbi ad

*Medicinae
uia partem
ue.*

*Medico
quid obseruandum.*

*Quæ potissimum
curet.
Instrumenta
medico
in promptu
esse debent.*

*Potiones in
præptu habenda.*

ægrotum introieris, animo incertus non sis, quū appositū
 beas singula ad id quod faciendū est. Antea verò hoc cogi-
 tum habeas quod facere oportet, quàm ad ægrum ingredia-
 ris. Pleraq; enim neq; ratiocinatione, sed auxilio rerū opo-
 rent. Itaq; euentum ex experientia prius discernere opor-
 tet. Est enim hoc gloriosum, & facile cognosci potest. In in-
 gressu verò meminisse conuenit & sessionis, & habitus sub-
 missi, amictus cōpositi, autoritatis, breuiloquentiæ, vt nihil
 cum perturbatione facias, assensus, diligentia, respōsionis
 ea quæ occurrunt, & ad tumultus sientes compescendos con-
 stantiæ apud teipsum, increpationis ad turbas castiganda,
 promptitudinis ad ministeria. Et ad hæc memor sis primū
 paratus. Sin minus, reliqua citra errorem fiant, quæ ad pro-
 ptitudinem parandam præcipiuntur. Ingressu vtere frequen-
 ter, visita diligentius, his quæ à deceptis per errorem fieri
 occurrunt, vt mutantur. Facilius enim cognoscet, simulq; e-
 peditior eris. Instabilia enim sunt quæ in humidis cōsistunt.
 Quapropter etiā facile & à natura, & à fortuna transmuta-
 tur. Neglecta enim ea quæ circa temporis occasionem ad-
 ministrare oportebat, impetu suo progressa occupant ac per-
 munt. Non enim est quod opem ferat. Multa enim sunt quæ
 simul mali aliquid faciunt. Nam quod singulatim iuxta co-
 sequentiā fit, magis opportunum & frequētius est. Obser-
 re autem oportet ægrotorum quoque peccata, per quæ multi-
 sæpe mentiti sunt in assumendis his quæ ingerēda exhibe-
 tur, postquā exosas potiones non accipientes, aut pharmaco-
 datis, aut alia curatione adhibita, perempti sunt. Et factum
 quidem hoc non ad ipsorum confessionem vertitur, verū
 Medico culpa imputatur. Considerare verò oportet etiā de-
 cubitus, quosdā ex ipsis iuxta anni tempus, quosdā iuxta ge-
 nera. Quidam enim in altis sedibus, quidam in subterraneis
 ac tenebrosis decumbūt. Strepitus quoq; & odores, maxima
 vini, deterior enim hic est: fugere ac transmutare oportet. Et
 omnia hæc facere placidè, expedite, cum ministerio, ita vt
 pleraq; ægrotō occultes, & hilari ac sereno vultu ipsum con-
 soleris: quo à suis illum cupiditatibus auertas, simul cum
 amarulentia & contraria instantia increpando, simulq; cum
 commonefactione ac dexteritate suscipiēdo ac consolando,
 non tamen vt quicquam futurorum aut præsentium ipsis in-
 dicas.

Quid præ-
cogitandū.

Quæ præ-
stare debent
at medicus.

Medicus
ægros cre-
bro inuisere
debeat.

Culpa æ-
grotantium
medicis sæ-
pe ascribi
solet.

Habitatio-
nes languen-
tium pro ua-
rietate mor-
borū eligen-
dæ sunt.

A dices. I-
pulsu su-
tium a-
qui in-
datum
progre-
rè offe-
ritis nu-
nus, ei-
non a-
tracta-
Sed &
B hæc p-
positu-
tionem
na, & in-
de quib-
ac custo-
homin-
dunt, ce-
rum no-
bus ad i-

H
C

nim me-

A dices. Pleriq; enim ob hanc causam, in vtranlibet partem cōpulsifunt, propter relatam videlicet praedictionem praesentium aut futurorum. Sit autem ex discipulis aliquis praesens, qui instet vt praecipis non amarulente vtatur, & quod mandatum est, faciat. Deligito autem ex ipsis eos qui iam in arte progressum fecerūt, quō ea quae vtilia sunt addant, aut secure offerant, vt & in interuallis nihil te lateat. At verò imperitis nunquam quicquam procurandum committes. Sin minus, eius quod male factum est, vituperium in te recidet, si non ambigues res habeat, ex quibus id quod recta methodo tractatum est, procedet, & vituperationem tibi non afferet. Sed & quod factū fuerit, ad genus referetur. Proinde omnia haec praedico in his quae fiūt, his quibus ea cognouisse propositum est. His igitur ita habentibus, ad bonam existimationem ac decentem ornatum, & in sapientia, & in medicina, & in alijs artibus: oportet medicum distinctis partibus, de quibus diximus, semper vtrisque amictum, ea conseruare ac custodire, & tradere ac facere. Quum enim apud omnes homines inelyta sint, conseruantur. Et qui per ipsa procedunt, celebres sunt à parentibus & liberis. Et si quidam ipsum non multa cognitione praediti sint, ab ipsis tamen rebus ad intelligentiam deueniunt.

Quales ministri aegrotis dandi sint.

HIPPOCRATIS

COI PRAECEPTIONES,

IANO CORNARIO MEDICO

PHYSICO

interprete.

*

Tempus est in quo occasio est, Occasio verò in qua tempus non multum. Medela tempore, aliquando etiam occasione contingit. Haec sanè nosse oportet, & non ratiocinationi prius probabili intentum curam aggredi, sed exercitationi cum ratione. Ratiocinatio enim memoria quaedam est, quae componit ea quae per sensum

Tempus quid. Occasio.

Ratiocinatio.

sunt percepta. Imaginatione enim cōcepta est euidenter. Iam autē perpeſſus iam delegator eſt eorū quæ ſubiaccēt obueniūt, ad ipſam cogitationē. Qui verò ſenſus ſæpe perpeſſus eſt, & ſuſcepit, quibus, quādo, qualiter, leſus ſit ſeruans, & in ſeipſum reponēs recordatur. Collaudo quid igitur etiā ratiocinationem, ſi quidem ex fortuita occaſione initium faciat, & delationem in morbū ex apparētibus perſequatur. Si enim ex his quæ palām perficiūtur, ratiocinationis initium fecerit, in mentis potentia eſſe cōperitur, ita ut ab alijs ſingula aſſumat. Proinde ſtatuendū eſt naturā huius ac omnigenis rebus moueri ac doceri, ita ut violētia illi ſubſit. Mens autē ubi ab ipſa accepit, velut dixi, per ad veritatē perducit. Si verò non ex euidenti aggreſſionem ex probabili rationis figmento, ſæpe grauem & multam inuehit affectionem. Tales autem inuiam viam agunt. Quid enim tandem erat mali, ſi mercedem auferret, qui medicinae opera malè adminiſtrant? Nunc verò æque qui extra culpā ſunt, nō ſufficiēs eſſe apparet violētia mentis niſi Medici quoque imperitia accedat. Et de his quidē hæc ſatis ſint. At his quæ ex ſola ratione perficiuntur, ſtatur datur: verūm his quæ ex operis indicatione. Fallax enim & ad errorem procliuiſ affirmatio, quæ fit cum garrulitate. Quapropter in vniuerſum his quæ ſiunt, in hæreſe operis & circa hæc vel maximè verſari, ſi quis facilè ac minime linquentem habitū, quē ſanè Medicinā appellamus, fibi comparare volet. Valde enim magnā vtilitatē afferet, tum egrotantibus, tum horū artificibus. Non tamē cunctādū eſt à ſimplicibus idiotis inquirere, ſi quid conferre viſum fuerit ad curatiōis occaſionē. Sic enim arbitror vniuerſam artē cōmonſtrātā de eo quod ex vnoquoque ſine obſeruatio facta eſt, & cōſonantia in idem cōcurrerit. Attēdere igitur oportet fortuitæ occaſioni, quæ plerunq; ſe offert, atque hoc cum vtilitate ac leni aggreſſione potius, quàm cū promiſſione, & excuſatiōe ea ſit cū actione. Vtilis eſt autē & varia prædeſtinatio eorū qui egrotato offerunt. Non enim aſſeuerare oportet, quod aliq; ſolū exhibitū proderit. Omnes enim affectiones, propter multas caſuum circumſtantias ac mutationes, mora quadam diutius adhærent. Et hoc ſanè admonitione opus habuerit diligentem conſiderationem faciendam. Si enim à mercede

*Qua uia me
dico procedendum ſit.*

*Medicus
rudes etiam
ſciſcitari de
bet.*

*Quid potius
ſimū obſer-
uandum.*

Merces cō-

A incepe
dem h
licto a
quib
oport
eiufm
bo ac
bens
rendū
tione
quam
ti id
B cente
tur. Q
maris
dicus
in pri
gerere
neglig
abſque
de ind
doque
tiorē
ferent
libus
C etiam
perun
bitate
eſſe. I
tia ſa
morb
ni ac
tis ve
non in
indigi
quirū
tes del
dicus,
re eſſe

A inceperis: cōducit enim hoc vniuerso negotio: ægroto quidem huiusmodi cogitationē inducis, q̄ videlicet nō ipso relicto abibis. Si verò non pacisceris, q̄ ipsum negliges, & de quibusdam in rem præsentem nō admonebis. Curare igitur oportet de cōstituenda mercede. Inutilē enim esse putamus eiusmodi ægroti ipsius cogitationē, multò aut̄ magis in morbo acuto. Morbi autem celeritas tēporis occasionē non præbens ad reuersionem, non impellit bonum Medicū ad quærendū suā cōmoditatem, sed vt magis existimationis suæ rationem habeat. Itaq; tunc melius est vt seruat̄is exprobrēt, quàm vt letaliter affectos præcōturbet. Quāquā aliqui ægroti id expetunt, hospitij ius, & facilem mali depulsionē productes, digni quidē qui negligantur, nō tamen qui affligantur. Quapropter his te meritò oppones, cum bolidis iactu in *maris turbati fluctibus iter faciētibus*. Qui enim bonus Medicus est, is per Iouē fide magis quā duricia medetur. Quare in principio totā affectionē indagare oportet, & quædā suggerere conducentia ad curationem, curarēq; ægrotū, & non negligere. At verò remunerationis exigendæ acerbitatē, abique præparatē ad disciplinā cupiditate, hortor vt ne valde inducas, sed & ad opulentiam & facultates respicias. Quandoque verò etiā gratis cures, ita vt gratitudinis memoriā potiore, quā præsentē existimationē auferas. Si verò occasio ferendæ opis se obtulerit, & peregrino, & egeno, maximè talibus opituleris. Si enim affuerit erga homines amor, adest etiam amor erga artem. Quidā enim ægrotantes vbi perceperunt affectionem circa se nō esse in tuto, per Medici probitatem ac mansuetudinem gloriantur sanitati restitutos se esse. Laudabile est autem, ægrorum quidē curam gerere, gratia sanitatis: sanorum verò curam suscipere, eā gratia vt sine morbis degant. Sed & sanorum cura habenda est, gratia boni ac decori ornatus. Qui igitur in profundo ignorantia artis versantur, prædicta minimè perceperunt. Nā hi quum sint non initiati, miserabilēsq; ac subito exaltati: fortunæ tamen indigi, à diuitibus quibusdam, ex angustijs remissionem acquirunt, semperque ob opera gloriātes, & in deterius dilabentes deliciantur, artis sinceritatē negligētes, ob quā bonus Medicus, qui ab artis cōiunctiōe socius artis appellatur, in vigore esse possit. Hic aut̄ medelas citra delictū facile perficiens,

*stituēda me
dico.*

*Gratis nō
nunquā cur
randam.*

*Quid ma
lus medicus
agat.*

nihil

*Languens
eis cupidi-
tas.*

*Medici plu-
res cur con-
uocandi.*

*Vi bene spe-
ret hortan-
dus ægro-
tus.*

nihil horum transfilierit, non præ facultatis inopia. Non-
nim infidus est velut in iniustitia. Nam ad curationē hi non
accedunt, vbi affectionem perniciosam esse vident, vitam
aliorum medicorum superinductionem, laudantes ægroto
propter prauū auxiliij odium. At ægotantes afflicti nati-
in vtraque improbitate, eo quod potiori in arte curatio-
seipfos non commiserunt ad finem vsque. Remissio enim
morbi alicuius magnum ægroto refugium præbet. Quare
propter sanam affectionem cupientes, eundem vsum semper
admittere nõ volunt, medici varietati se assimilantes. Scilicet
ptuum equidem opulencia ægroto carent, morum impro-
tate adorantes, & ingrati sientes. Quum autem confecti
possunt vt ditentur, de mercede asseueranter affirmant, se
esse volentes, quæstum nimirum ex vsura, aut agricultura
fore producentes, & postea de ipsis quæstum facere negligentes.
Et de huiusmodi quidem declaratione hæc sufficiunt.
Remissio enim & intensio ægotantis, medicam admini-
strationem requirunt. Nec verò indecore se ille geret medicus
qui in rei præsentis angustia circa ægrum aliquem, & impu-
ritia tenebras offundente, alios quoque accersere iusserit, quod
ex communi consideratione, res circa ægrum inquirantur
cognoscantur, & illi cooperatores fiant ad auxiliij ferendi
cultatem. Nam in afflictionis assiduitate, anagescente ad-
fectione, ob consilij inopiam, plurima ad rem præsentem e-
giunt. In eiusmodi igitur temporis occasione confidendum
est. Nunquam enim ego tale quid decerno, quod ars ipsa
dicat. Et de hoc nunquam contendere oportet affirmare
ac mutuis inter se cõuicijs decertando. Hoc enim iure iura-
do affirmare possim, quòd Medici ratiocinatio nunquam
terti inuidere poterit. Imbecillis enim hoc modo apparuerit.
Sed hæc magis expeditè faciunt hi qui circa forensia nego-
tia ac quæstus versantur. Quanquam neque falsò hoc cogi-
tum fertur, quòd in omni copia, inopia inest. At verò cum
omnibus magnum signum substantiæ artis apparuerit, si quis
rectè medicans, ab eiusmodi compellatione non destiterit,
iubens ægotos mente non turbari, in eo quòd ad salutis
opus peruenire gestiunt. Hoc enim non inutile esse ducimus
& hoc sanè præcipiens non peccabit. Ipsi enim ægoti pro-
pter dolorificam affectionē desperantes, seipfos vita eximere
Qui res

A Qui v
strau
mune
nis e
alien
& cal
ctus r
quis e
quis f
simil
per te
prop
B ascit
cides
In pa
autem
medic
dicati
adesse
ad au
men e
enim
trans
ipsa f
insta
C Opta
quis
hil p
itaq;
negl
ne, &
cus p
ritor
etiã
runt.
cticia
rem.
Quã
eos v

- A** Qui verò ægrū sibi cōmissum habet, si artis inuenta demonstrauerit, cōseruans non mutans naturā, præsentē auferet remunerationem, aut cōtrā, fidem suam statim amittet. Hominis enim bonus habitus natura quædam est, quæ motū non alienum ex natura acquisiuit, sed valde cōgrua est, & spiritu, & calore, & humorū concoctione vndiquaq; , & vniuersa victus ratione, & alijs omnibus cōposita ac cōstructa : si nō aliquis ex natiuitate, aut ab initio defectus fuerit. Si verò etiā quis fuerit, is si exilis est, conandū est vt subiectæ naturæ assimiletur. præter naturā enim est id quod imminutū est, etiā per tempus. Porro fugienda est & frictio per lintea sudaria, propter parandā medendi autoritatem. Itemq; odor curiosè ascitus. Propter multā enim peregrinitatem, in calumniā incidet: propter modicā verò, decentem ornatū consequeris. In parte enim dolor modicus: in toto, multus. Gratiudinem autem qua hominibus cōplaceas, non tollo. Digna enim est medico præsidio. At verò appositionis per instrumēta, & indicationis eōrum quæ significant, & eiusmodi rerū memoriā adesse oportet. Si verò etiā vulgi gratia velis dissertationē ad audiendum te facere, non valde gloriosè id captes: nō tamen cum testimonio ac ostentatione poëtica. Impotentiam enim industrij laboris ostēdit. Auersor enim ad alium vsum transferri industriā cum labore partam, quæ propterea in se ipsa sola gratiosæ sectæ electionem habet. Cōsequeris enim instar fuci promptam cum comitatus deductione elationem.
- C** Optanda est & eiusmodi dispositio quæ aliena sit ab eo quod quis grandis iam natu discat. Hoc enim præsentium quidē nihil perficit, absentium verò tolerabilis memoria existit. Fit itaq; omnia tentans infortunium, cum recēti perniciē, quæ negligit decorum, & in præfinitis terminis, & in professione, & in maximis iuramentis deorum gratia factis: dum Medicus præest morbo, cū assidua lectione, instructioneq; imperitorum fugitiuorū, ita vt sermones trāslatiuos imitetur, qui etiā antea quā in morbo incertus animo esset, collecti fuerunt. Taliū igitur vbi etiā præfectus essem, nō sanē in collectitia curatione id facerē. Verū cōfidenter auxilium peterem. Cognitionis enim decoræ scientia in his dispersa est. Quū igitur hi necessario sint insciji ac imprudentes, hortor eos vt cōmodam habeāt exercitationē, post dogmatū cognitionis

*visiō natu
ra quædam
est.*

Frictio.

tionis penuriã. Quis enim multifidam dogmatũ sectionẽ
 verè cognoscere posse sperarit, citra exercitationis constan-
 tiam? Quapropter hoc admoneo, vt dicentibus quidẽ at-
 tendant, facientibus autem incumbant, & contractam victus
 tionem non diu præscribant. Aegrotantis enim diuturnam
 concupiscentiam erigit indulgentia quoque, in morbo diu-
 turno. Si quis cæco animum aduertat, velut res magni timo-
 ris cauendus est, & gratia desperanda, per quam vitas con-
 stat. Aeris repentina turbatio vitanda est. Vigor ætatis omni-
 habet gratiosa, Decrepita verò ætas, vice versa. Obscuritas
 quæ non satis claræ sit, aut propter affectionem, aut propter
 aures, ita vt priusquam priora enunciarit, alia adijciat: ne
 priusquam id quod mente concepit dicat, alia insuper con-
 tet. & quæ quidem citra affectionem visibilem appellatur
 contingit linguæ obscuritas, his maximè qui artium studi-
 tenentur, accidit. Aetati etiam quum paruum est aliquam
 subiectum, valde magna vis inest. In morbo tranquillitas
 longitudinem significat. Iudicatio verò est morbi exoluti
 Parua causa medelis exoluitur, nisi quid circa locum prin-
 cipalem affectum fuerit. Quandoquidem affectio per conse-
 sum à tristitia inducta vexat, quidam sanè ex alterius consi-
 su vexantur. Vociferatio affligit. Fortis laboris studium
 terfugiendũ est. Maritimus locus ad sanitatẽ commodus

*Vigor æta-
tis.*

*Linguæ ob-
scuritas un-
de.*

Ætatis quid

*Quæ uexat
ægotum.*

HIPPOCRATIS

COI LIBER DE NATVRA HO-

MINIS, IANO CORNARIO ME-

DICO PHYSICO IN-
terprete.

QVICVNQVE de natura humana amplius
 differentes audire consuevit, quàm eius
 medicinam pertinet, huic non est con-
 modum hunc meum sermonem audire.
 Neque enim omnino ex toto aerem esse
 hominem esse, neq; ignem, neque aquam,
 neque terram, neque quicquam aliud, quia non manife-
 stum

stum e
 dicere
 cogno
 eunt,
 eunde
 tander
 autem
 hoc vi
 & add
 quæ n
 omne
 quod i
 gnoue
 ijdem
 bus, nu
 sermo
 lingua
 qui de
 nem s
 rectè s
 mibi s
 tia, & M
 hi qua
 sangui
 pituit
 Vnum
 nare v
 trans
 amari
 verò n
 lia qu
 dico, s
 fet vn
 esset &
 ra sunt
 mutud
 humed
 morbo
 ego san

stum est vnum in homine esse: sed volentibus tamen hæc dicere permitto. At verò talia dicentes, mihi non rectè rem cognoscere videntur. Sententiam enim eandem omnes in- eunt, verùm non eadem dicunt, sententiæ tamen epilogum eundem faciunt. Aiunt tamen vnum quid esse, quodcunque tandem est, & id ipsum esse vnum ac totum, iuxta nomina autem non consentiunt. Est enim aliud ex ipsis ærem esse, hoc vnum ac totum dicit, aliud igne, aliud aquam, aliud terrâ, & addit vnusquisq; ad sermonem suum testimonia ac signa quæ nullius momenti existunt. Quia enim eadem sententia omnes vtuntur, dicunt autem nō eadem, manifestum facit quòd neq; cognoscunt ipsa: quod ex eo vel maximè quis cognouerit, qui ipsorum disceptationibus interfuerit. Nā cū iisdem viri inter se disceptant, iisdem auditoribus præsentibus, nunquam ter consequenter idem homo vincit in eodem sermone, sed modò hic, modò alius superat, cuiusque fuerit lingua maximè fluida ac populo grata. Atqui iustū erat, vt is qui de rebus se rectè cognoscere pronunciaret, semper sermonem suum victorē statueret, si quidem vera cognosceret, ac rectè sentiret ac iudicaret. Verū huiusmodi homines vident mihi seipsum oppugnare in verbis sermonū suorum, præ stultitia, & Melissi sermonē approbare. De his igitur sufficiūt mihi hæc quæ retuli. At verò ex medicis quidam dicunt, quod homo sanguis solū est, alij ex ipsis bilē aiunt hominē esse, aliqui pituitam, epilogum autem & ipsi omnes eundem faciunt. Vnum enim quid esse dicunt, quodcunque; cuiq; ipsorum nominare visum est, & id ipsum vnum existens, speciem ac vim transmutare, coactum à calido ac frigido, fieriq; & dulce, & amarum & album, & nigrū, & omnigenū quid aliud. Mihi verò neq; hæc sic se habere vident. Plurimi quidē igitur talia quædā, & amplius his proxima pronunciant. Ego autem dico, si vnū esset homo, nunquā sanè doleret. Neq; enim esset vnde doleret vnum existens. Si verò etiā doleret, necesse esset & quòd mederetur ac sanaret vnū esse. Nunc verò plura sunt. Multa enim sunt in corpore existentia, quæ quum mutuo præter naturam calfiunt & frigesunt, siccanturq; & humectantur, morbos pariunt. Quare multæ quidem species morborum sunt, multaq; etiam medela ipsorum existit. Atq; ego sanè cenſeo eum qui hominē sanguinē solū esse dicit, & nihil

*Sententiæ
uariæ de ho-
minis natu-
ra.*

*Melissus.
Medicorū
opinio.*

*Si re una
homo cōſta-
ret, non lan-
gueret.
Morborū
causa.*

& nihil aliud, demonstrare debere, ipsum non transire in speciem, neque omnigenum fieri, vel saltem horam aliquo anni, aut hominis ætatē, in qua sanguis solus in homine esse appareat. Verisimile est enim vnum aliquod esse corpus, in quo appareat ipsum in seipso vnum existens. Eadem censeo etiam de eo qui pituitam solam esse dicit, & qualem. Ego enim demonstrabo ea quæ hominem esse dicunt, & iuxta receptum morem, & iuxta naturam, quod semper ipsa similia sint, & in iuvene, & in sene, & tempore frigido, & æquæ ac calido. Exhibebo insuper signa, & necessitates quadam, per quas vnumquodque augetur ac minuitur in tempore. Primum quidem igitur, necesse est generationem non ab vno, Quomodo enim vnum existens, aliud quid generarit, si non alicui misceatur? Deinde neque generationes non eiusdem generis existentia misceantur, & quæ eandem vim habeant, neque sanè nobis similia perficerentur. Etenim, Si non calidum ac frigidum, & siccum ac humidum moderatè ac æqualiter inter se haberent, sed alterum alterum multum præcelleret, & fortius debiliore prætaret, generatio fieri non posset. Proinde quomodo verisimile est, ab aliis quid generari, quum neque à pluribus generetur, nisi habeant temperamentum inter se probè conueniens? Neque itaque est tali existente natura, cum aliorum omnium, & humana, non vnum esse hominem, sed singula quæ ad generationem eius conferunt, vim quandam in corpore habent, eam videlicet, quam contribuerunt. Et rursus necesse est, ut cedere singula in suam ipsorum naturam, homine mortuo, humidum nimirum ad humidum, siccum ad siccum, calidum ad calidum, frigidum ad frigidum. Talis autè & animalium est natura, & aliorum omnium, generanturque similiter omnia, & occidunt similiter omnia. Cõstat enim natura ipsorum ex his prædictis omnibus, & desinit iuxta prædicta id vnumquodque vnde est compactum secedens. At verò corpus hominis habet in seipso sanguinem, & pituitam, & duplicem, flauam videlicet & nigram. atque hæc sunt ipsius corporis natura, & per hæc & ægrotat, & sanus est. Sanus equè maximè est, vbi temperamentum hæc inter se habent moderatum, tum facultate, tum copia, & vbi maximè fuerit permixta. Aegrotat autem cum horum quid minus aut

*Qui omnia
gignantur.*

*Quæ i. cor-
pore sunt.*

*Langvoris
causa.*

Sanus quis

Aegrotus

A plus f
omnib
rum se
vnde
in que
bo ve
rit am
Rursu
tione
re nec
recept
xero,
B xta re
nè esse
& hor
na dist
de spec
lem et
Quo e
res im
militu
lida su
itaque
te, nec
& aqu
C sed v
hinc
tum
phar
ratio
ris qu
ciaris
ciet r
spirit
nec al
ta aut
sent?
hæc c
ex ho

A plius fuerit, aut separatur in corpore, & non fuerit reliquis omnibus contemptatum. Necesse est enim quum quid horum secretum fuerit, & per se steterit, non solum eum locum vnde secessit, morbidum fieri, sed etiam eum in quo stat, & in quē propter nimiam copiam diffusum est, dolore ac morbo vexari. Etenim quum quid horum extra corpus effluerit amplius quā redundat, euacuatio ipsa dolorē exhibet. Rursus itaque si idem intus fecerit euacuationem, & transitionem, & ab alijs secretionē, geminatum dolorem exhibere necesse est, velut dictum est, nempe & vnde secessit, & vbi receptum redundat. Dixi porro, quæcūq; hominem esse dixero, semper demonstraturum me esse, quod talia sint & iuxta receptum morem ac opinionē, & iuxta naturā. Et dico sane esse sanguinem, & pituitam, & bilem flauam ac nigram: & horum primū quidem iuxta receptam opinionem nomina distincta esse dico, & nulli ipsorum idem nomen esse. deinde species iuxta natura separatas esse, & neq; pituitam similem esse sanguini, neq; sanguinem bili, neq; bilem pituitæ. Quo enim modo hæc inter se similia sint, quorū neque colores similes videntibus apparent, neque ad manuum tactū similitudo aliqua esse deprehēditur? Neque enim similiter calida sunt, neque frigida, neque sicca, neque humida. Quum itaque intantum inter se discrepent, tum specie, tum facultate, necesse est ipsa non vnū esse, quandoquidem neque ignis & aqua idem sunt. Quod autem hæc omnia non vnum sunt, sed vnumquodque ipsorum vim & naturam suam habet, vel hinc cognoscere licebit. Si enim homini alicui medicamentum dederis, quod pituitam ducit, pituitam tibi vomet, & si pharmacum dederis bilem ducēs, bilem tibi vomet, Eadem ratione & bilem atram purgabit, si medicamentum exhibueris quod bilem atram ducit. Quod si ipsi partem aliquā fauciari, vt vulnus fiat, effluet ipsi sanguis, atque hæc omnia faciet tibi totam diem ac noctem, & hyemē & æstate, donec spiritum in sese trahere potens fuerit, potens autem erit donec aliquo horum congenitorum fuerit priuatus. Congenita autem sunt prædicta. Quomodo enim non congenita essent? Primum etenim manifestum est hominem in seipso hæc omnia semper habere, donec vixerit. Deinde nata sunt ex homine hæc omnia habente. Postea nutrita sunt in ho-

mine hæc omnia habente, quæ videlicet ego nunc dico demonstro. Qui verò dicunt, quòd vnum est homo, vident mihi hoc consilio vti esse. Nimirum quam viderint eos medicamenta hauserunt in superpurgationibus interijisse alios quidem bilem vomentes, alios pituitam, vnumquodque horum hominem esse putauerunt, quòd vidissent his purgatum interijisse. Et qui sanguinem dicunt hominem esse, consilio vtuntur. Nam quum vident iugulatos homines sanguinem ex corpore ipsorum effluentem, hunc ipsum sanguinem in homine esse putant, atque his testimonijs sanè vtuntur in sermonibus suis. Atqui primùm quidem in superpurgationibus, nemo vnquam mortuus est bile solapurgatus. Verùm quum quis pharmacum biberit, quòd bilem ducit, primùm bilem vomet, deinde pituitam, postea perit etiam atram bilem, postremùm moribundus etiam sanguinem purum vomet. Eadem perpetiuntur à medicamentis pituitam ducentibus. Primùm enim pituitam vomet, deinde bilem flauam, postea atram, morientes autem sanguinem purum, & in hoc mox vitam finiunt. Etenim pharmacum vbi corpus intrauerit, primum quidem ducit id quòd ex omnibus in corpore existentibus, sibi maximè secundum naturam familiare fuerit, deinde verò etiã alia trahit ac purgat. Quemadmodum ex terra nascentiã & in ipsam plantatam seminata, vbi in terram peruenerint, vnumquodque trahit id quòd naturæ suæ familiare in terra existit. Inest autem terra & acidum, & amarum, & dulce, & falsum, & omnium. Primùm itaque plurimum eius trahit in seipsum, quòd sibi ipsi iuxta naturam maximè familiare fuerit, deinde trahit etiam reliqua. Huiusmodi sanè quiddam etiam pharmacum in corpore faciunt. Quæcunque enim bilem ducunt, primum meracissimam bilem purgant, postea verò mixtam, rursum pituitæ pharmaca, primum meracissimam pituitam ducunt, postea mixtam. Et iugulatis primùm quidem sanguis calidissimus & ruberrimus profluit, deinde pituita ac biliosior. Porrò pituita in homine hyeme augetur. Huiusmodi enim hyemi maximè secundum naturam conuenit ex omnibus in corpore existentibus. Frigidissima enim existit. Magna autem quòd pituita frigidissima est, hæc sunt. Si enim pituitam & bilem & sanguinem contingere libuerit, pituita

*Pharmacum
quid agat.*

*Pituita cur
hyeme augetur.*

A tam sa
fit, &
per vi
men
sua ip
pleat
& spu
maxi
terun
sed sa
super
bus v
ni pa
B & hu
homi
sangu
verò a
tur, &
guis n
existi
det,
spont
potio
bus,
seipsa
C dum
fit in
frige
forti
flaua
ob pi
Corp
verum
fiunt
tum i
mnic
tatun
mion
ea qu

A tam sanè frigidissimam esse comperies, quanuis viscosissima sit, & per vim maximè post bilem atram trahatur. quæ verò per vim trahuntur, calidiora fiunt, à violentia coacta, sed tamen supra hæc omnia, frigidissima esse apparet pituita ex sua ipsius natura. Quòd autem hyems corpus pituita repleat, inde cognoscere datur, quòd homines pituitosissima & spuunt & emungit hyeme, & tumores laxi albisissimi sūt maximè hoc tempore, itemque reliqui morbi pituitosi. Cæterùm vere pituita quidem adhuc fortis in corpore manet, sed sanguis augetur. Nam & frigora remittunt, & imbres superueniunt. Sanguis autem iuxta hæc augetur, ab imbris videlicet & calidorum dierum tempore. Hæc enim anni pars maximè iuxta naturam ipsi conuenit, vt quæ calida

B & humida existat. Signa autem hinc colligere licet. Quòd homines Vere & æstate maximè dysenterijs corripiuntur, & sanguis ex naribus ipsis fluit, & calidissimi ac ruberrimi. At verò æstate sanguis adhuc viget, & bilis in corpore eleuatur, & vsque in autumnum porrigitur. In autumno verò sanguis modicus fit, contrarium enim eius naturæ id tempus existit. Bilis autem per æstatem ac autumnum corpus possidet, id quòd inde cognoscere potes: quòd homines sua sponte hoc tempore bilem vomunt, & in medicamentorum potionibus biliosiora purgantur. Manifestum fit & febribus, & hominum caloribus. Pituita autem æstate debilior seipsa est. Contrarium est enim naturæ eius id tempus, calidum enim est & siccum. Sanguis verò autumno paucissimus fit in homine, Siccus enim est autumnus, & hominem iam frigefacere incipit. Atra porrò bilis autumno & plurima & fortissima est. Postquàm autem hyems apprehenderit, bilis flaua perfrigerata modica fit, & pituita rursus augetur, tum ob pluuiarum copiam, tum propter longitudinem noctium. Corpus quidem igitur humanum hæc omnia semper habet, verùm pro temporis circūstantia, aliquando plura seipsis fiunt, aliquando pauciora, singula tum iuxta partem ac copiam, tum iuxta naturam. Quemadmodum enim annus omnis omnium particeps est, & caliditatum & frigiditatum, & siccitatum ac humiditatum. Neque enim quicquam horum ne minimo quidem tempore consisteret ac duraret, citra omnia ea quæ in hoc mūdo insunt, verum si vnū aliquod deficeret,

Qui humores per singula tempora uigeant.

Bilis corpori dominatur.

omnia sanè abolerentur : ex eadem enim necessitate omnia consistunt & mutuò aluntur: Sic etiam si quid ex homine proficeret ex his quæ ipsi congenita sunt, non sanè viuere potest homo. In anno autem aliquando quidem hyems maximè get, aliquando ver, modò æstas, modo autumnus. Sic etiam homine, aliquândo pituita præualet, aliquândo sanguis, aliquândo bilis primū quidem flaua, deinde etiam nigra appellatur, quorum omnium euidentissimum testimonium hinc habetur, enim eidem homini idem pharmacum quater in anno de velis, vomit tibi hyeme quidē pituitosissima, Vere autē biliosissima, æstate biliosissima, autumno nigerrima. Ita quum hæc sic se habeant, quicumque morbi hyeme augetur, æstate desinere solent, quicumque verò æstate augetur, hyeme finire consueverunt, nisi certo dierum circuitu discedant de circuitu autem rursus dicam. Quicumque autem morbi vere fiunt, ad autumnū eorum discessum fore expectare oportet, Quicumque postremū autūnales morbi sunt, eorū discessum necesse est Vere fieri. Quicumque verò morbus hæc tempora transgressus fuerit, eum annum fore scire oportet. Porro Medicum sic aduersus morbos instare oportet, prout ut quodque horum in corpore præualet, iuxta tempus sibi ipsi maximè natura conueniens existens.

*Medicus
hæc omnia
cōsiderato.*

Addititia sunt hæc, non genuina Hippocratis, ut ait Galenus.

Quin & hæc insuper ad illa nosse oportet, quòd quoscunque morbos repletio parat, euacuatio sanat: & quicumque ex euacuatione fiunt morbi, repletio sanat. quicumque verò à laboribus fiunt, quies sanat. qui autē ab ocio gignuntur, labor sanat. In summa, Medicum scire oportet, opponere se contrarium instantibus & morbis, & naturis, & temporibus, & ætatibus, & distendētia soluere, & soluta distendere. Sic enim vel maximè morbum sedauerit, & mihi sanè hoc ipsum sanatio esse videtur, Morbi partim ex diætiis, partim ex spiritu, quem adtrahentes viuimus, fiunt. Vtrorunque cognitionem sic facere oportet. Quādo ab vno morbo multi homines corripiuntur eodem tempore, causam ad id quod communissimum est, & quo maximè omnes utimur, referre oportet. Est autem hoc spiritus & aër quem inspirando trahimus. Manifestum est enim

Observationes morborum.

Morbi unde oriuntur.

A enim
quum
& sen
potor
multu
sa fue
dem
fiunt
sas ef
aduer
tum
diæta
B in tot
ipsa:
confi
que ar
do de
iam d
specie
cis, tu
popul
se cul
que et
aliqu
in hu
C tas n
vt vi
bilis
confi
tò di
quid
dem
dend
ingre
gion
eius f
enim
rint.
ant, g

enim

- A** enim iam, quòd diæta vniuscuiusque nostrum, caussa nõ est, quum morbus omnes consequenter contingat, & iuniores, & seniores, mulieresq; ac viros, & tam vinolètos quàm aquæ potiores, & tam mazam edentes, quàm pane vescètes, & tam multum laborātes, quàm parum, nequaquã igitur diæta caussa fuerit, quum homines diuersa victus ratione vtètes ab eodem morbo corripuntur. Quum verò omnis generis morbi fiunt eodem tẽpore, palàm est victus singulos singulis causas esse, & curam sanè facere oportet ex contrario instando aduersus morbi causam, quemadmodum & alibi à me relatum est, & victus rationem permutare. Conspicuum est enim diætam qua homo vti consuevit, non esse ipsi cõmodam, aut
- B** in totum, aut magna ex parte, aut vnum saltem quoddam ex ipsa: quod vbi cognoueris transmutare oportet, habitaque consideratione naturæ hominis, & ætatis, & speciei, horæque anni & modi ipsius morbi, curationem facere, aliquando detrahendo, aliquando apponendo, & quemadmodum iam dudum à me dictum est, ad singulas ætates, & horas, & species, ac morbos respiciendo, tum in exhibendis pharmacis, tum in constituenda diæta. At verò quum vnus morbi popularis grassatio consistit, manifestum est diætam non esse culpabilẽ, sed quæ trahimus spiritũ in causã esse: palamque est insuper eum ipsum spiritum siue aërem morbosam aliquam exhalationem habere. Eo itaque tempore homines in hunc modum commonefacere oportet, Nimirum vt diætas non permutent, quia morbi causã non existunt, verum vt videant quo corpus habeant quàm minimæ molis ac debilissimum: detrahendi insuper sunt cibi ac potus quibus vti consueuerunt, idque paulatim facere oportet: Nam si quis citò diætam permutet, periculum est etiam à permutatione aliquid in corpore nouatum iri. Quapropter victu solito quidem vtendum est, vbi hominem nihil lædere videtur. prouidendum verò vt quàm paucissimus aëris influxus in corpus ingrediatur, & vt ille ipse quàm peregrinissimus existat. Regionum etiam locos in quibus morbus consistit, quantum eius fieri potest, permutare oportet, & corpora attenuare: sic enim minime multò ac denso spiritui homines opus habuerint. Porrò quicumque morbi à fortissima corporis parte fiunt, grauissimi existunt. Etenim si isthic vbi initium sum-

*Medela
morbi passim
uigena
tis.*

perferint, permanferint, neceffe est fortiffima parte laborate, totum corpus laborare. Et fi à validiffima ad quãdam debiliorem tranfierint, difficulter foluuntur. Quicunque à debilibus partibus ad fortiores tranfierint, commodius folui poffunt. Nam influentia à vi ipfarum facile confumuntur. Venæ craffiffimæ fic fe habent. Quatuor paria ipfarum funt in corpore, & vnum quidem à capite retrò per ceruicem, forinfecus ab vtraque fpinæ partè ad coxendices & crura progreditur, deinde per furas & malleolos forinfecus ad pedes peruenit. Oportet igitur venæ fectiones, in doloribus dorfi ac coxendicum, de poplitibus facere & de malleolis forinfecus. Alterum par principium ex capite intrinsecus ad lumbos, in testes ac femora, & per poplites ex terna parte, deinde per furas ad malleolos intrinsecus & pedes. Quapropter in doloribus lumborum ac testium, venæ fectionem de poplitibus ac malleolis facere intrinsecus. Tertium par venarum ex temporibus per ceruicem sub pupulas tendit, & ad pulmonem defertur, altera quidem à dextris ad finiftram partem, altera verò à finiftris ad dextram & dextra quidem sub mammam abit & in splenem, & rhenem, finiftra verò in dextram partem tendit à pulmone sub mammam & in hepar, & in rhenem. Vtraque autem rectum inteflinum ac podicem definit. Quartum par à parte capitis parte & oculis, sub ceruicem ad clauiculas defertur, deinde super brachia supernè in flexuras, postea per cubitos in manuum iuncturas ac digitos. deinde à digitis rursus, per cubitos ac manus supernè in flexuras, & per brachiorum infernam partem ad alas, vnde supernè à lateribus altera in lienem peruenit, altera in iecur, postea supra ventrem vtraque in pudendum definit. Et crassiffimæ quidem venæ fic fe habent. Sunt autem & ex ventriculo venæ per corpus multæ & omnigene, per quas corpori alimentum accedit. ferunt autem à crassis venis, in ventriculum ac reliquum corpus, & ab externis & ab internis, & inter fe mutuo distribuunt internæ extrinsecis, ac viciffim extrinsecæ internis. Venæ igitur fectiones iuxta prædictum regimen facere oportet. Enitendum est autem vt fectione

De uenarum natura.

Quatuor paria uenarum.

Miffio fanquinis.

Venarum digestio.

A quàm l
guis co
pentè f
eunden
tra fe
citra d
lut in
uenib
bus, h
enim
pore c
ribus,
B reddi
prius
fentia
tos, eu
tèporis
cies pe
dem ip
lis in c
enim
no. Qu
Nimi
in pec
buscu
C ruper
quod
infra
culi p
corpo
poris
mo p
gidif
dens
corpu
hanc
fcit, r
eescit
fpont

quin

A quàm longissimè à locis faciamus, vbi dolores fieri, & sanguis colligi solet. Sic enim mutatio minimè magna de repente fiet, & consuetudinem remouebit, vt non amplius in eundem locum colligatur. Quicunq; pus multum spuunt, citra febrem, & quibuscunq; in vrina pus multum subsidit, citra dolorem, & quibuscunq; aluicrementa cruenta, velut in dysenterijs, & tardè ac diutinè prodeuntia, velut in iuuenibus quinque & triginta annorum, atq; etiam senioribus, his omnibus ex eadem causa morbi fiunt. Necessè est enim hos labori deditos, ac exercitationis studiosos, & corpore operarios in iuuentute fuisse, postea verò relictis laboribus, molli carne & multum à priore differente carnosos redditos esse, & corpus multum discrepans habere, vt id quod prius extitit cum eo quod nunc adepti sunt, nulla parte consentiat. Quum igitur morbus aliquis corripuerit sic dispositos, euestigio quidè effugiūt, postea autè à morbo progressu tēporis corpus colliquescit, & serosi ac saniosi humoris species per venas, qua parte maximè amplè fuerint, ferè qualis in corpore inest, tale etiamcrementum prodit. Quum enim decliuus sit via, non multo tempore hæret in intestino. Quibuscunq; autem in pectus influxerit, suppurati fiūt. Nimirum purgatione accliuu existente, & multo tempore in pectore immorans putrescit, & purulenta redditur. quibuscunq; verò eadem serosi humoris species in vesicam proruperit, à loci caliditate, calida & alba fit, & segregatur, & quod quidem rarissimum est, superstat, crassissimum verò infra mergitur, quod sanè pus appellatur. Fiunt autem & calculi pueris, propter huius loci caliditatem itemq; totius corporis. Viris autem calculi non generantur, propter corporis frigiditatem. Nam id probè nosse oportet, quod homo primis diebus calidissimus est sui respectu, vltimis frigidissimus. Necessè est enim augescens, & ad vim procedens corpus calidum esse. Vbi autem inceperit marcescere corpus, delabens in ocium, frigidissimum euadit. Et iuxta hanc rationem, quantò amplius primis diebus homo augefcit, tantò calidior existit, & quantò plus vltimis diebus marcescit, tantò frigidior esse necessè est. Sani autem fiūt sua sponte illi prædicto modo dispositi ac affecti, plurimi qui-

*Calculi cur
pueris fiūt.*

dem ab hora qua liquescere incipiunt, quinto & quadragesimo die. Qui verò hoc tempus transgressi fuerint, annis nito sua sponte conualescunt, nisi quid aliud mali hominem infestet. Quicunq; morbi sensim ex modici temporis causa fiunt, & quorum causa cognita faciles sunt, curiosis appellari possunt. Curationem itaque ipsorum instituire oportet, ut causa morbi nos opponamus. Sic enim soluitur utique id quod morbum in corpore fecit. Quibus cunque arena aut tosi in urinis subsident, his initio tubercula circa crassam venam enata sunt, & suppurata. Postea vero tuberculis non citò effractis, tosi ex pure coacti sunt, & per venam foras exprimuntur una cum urina. Quibus cunque verò cruenta urinae sunt, his venae laborant. Quibus cunque autem in urina crassa existente, carunculae parvae carnosae formae simul prodeunt, eas à rheumibus prodire nosse oportet, & ab arthriticis. Quibus verò pura urina est, & alba atque aliàs velut surfures in urina innatant, horum vesiculae biofa existit. Febres plurimae à bile sunt. Species ipsarum quatuor sunt, praeter eas quae ab occultis doloribus generantur. Nomina ipsarum sunt: Continens, Quotidiana, Tertiaria, Quartana. Continens itaque appellata, à plurima ac mra racissima bile provenit, & iudicationes quam brevissimè tempore facit. Corpus enim nullo tempore perfrigeratur, citò colliquescit, nimirum à multa caliditate calfactum. Quotidiana verò post continentem à plurima bile generatur, praeter reliquis celerrimè discedit, verum longior est continens, quanto à pauciore bile provenit, & propterea quod in quietem habet in ipsa corpore, in continente verò non quiescit villo tempore. Tertiaria autem longior est quam quotidiana & à pauciore bile gignitur. Quanto verò longiori tempore in tertiaria corpore quiescit quam in quotidiana, tanto diuturnior haec febris est quam quotidiana. At verò quartanae reliquae iuxta eandem rationem habent, sed tertianis diuturniores sunt, quanto pauciore bilis parte participant, unde caliditas augetur, & propterea quod corpus in ipsis plus perfrigescit, id quod ab atra bile ipsis contingit superfluum adeo ut agra frigus depelli possit. Atra enim bilis inter omnes corporis humores viscosissima est, & sedes diuturnissimas facit. Quod autem quartanae febres atrae bilis participat

*Quotidiana
febris.*

*Quatuor
febris species*

*Qualis
est atra bilis.*

A cipes
f
homin
vigint
tem z
& aut
prifir
tem à
brem
miner

B D

Additi

reddet
pliores
bis quo
ablato
obsoni
ribus v

cipe

A cipes sint, vel hinc condiscere licet. Autumnno enim maximè homines à quartanis corripiuntur, & in ætate à quinque & viginti annis, vsque ad quadragesimum quintum. Hæc autem ætas præ omnibus alijs maximè à bile atra infestatur & autumnni tempus omnium anni temporum ad eandem aptissimum est. Quicumque autem extra hoc tempus & ætatem à quartana corripiuntur, pro certo scire oportet eam febrem non fore diurnam, nisi quid aliud grauioris mali hominem infestauerit.

Quo tempore & quæ ætate, quartana igitur

DE SALVBRI DIAETA LIBER IANO

CORNARIO MEDICI

CO PHYSICO INTERPRETE.

*

BIBLIOTECA DE LA
FACULTAD DE LETRAS
- DE -
GRANADA

Additius est ad librum De natura hominis, Polibi, Hippocratis discipuli, ait Galenus.

L Diotas & priuatos homines hac diæta uti oportet. Hyeme quidem comedere quàm plurima, bibere autem quàm parcissimè. Sit potus vinum quàm meracissimum: cibi, panis, & obsonia asata omnia. Oleribus quàm paucissimis hoc tempore vtendum est, Sic enim corpus maximè siccum ac calidum reddetur. Vbi verò ver apprehenderit, tunc sanè potum amplio rem assumere oportet, vinum dilutius & paulatim: cibis quoque mollioribus ac paucioribus tum vtendum est: & ablato pane, mazam exhibere, & iuxta eandem rationem obsonia detrahere, & ex assatis omnia costa facere. Oleribus verò paucis tunc uti oportet, donec ad ætatem per-

Præuatorum hominum vitæ in hyeme.

In Veræ.

In æstate.

ueniat homo, cibus mollioribus utendo, & obsonijs coctis
oleribus tam crudis quàm coctis, similiterq; potibus
dilutissimis ac plurimis: ita tamen ut paulatim non de-
pente his utatur, ne videlicet magna mutatio fiat. At
æstate maza molli nutriatur, & potu aquoso ac multo,
sonijs omnibus coctis. Sic autem his ubi ætas fuerit, ut
porter, ut frigidum sit corpus & molle. Tempus enim
lidum est & siccum, & facit corpora æstuosa & squalida.

In autumno.

Quapropter tali studio auxiliari oportet. Iuxta eandem
rationem, quemadmodum ex hyeme ad ver, sic ex
ad æstatem deducendus est, cibo quidem detracto, potu
ro aucto. Sic quoque contraria faciendo ex ætate ad hi-
nem perducatur. In autumno verò rursus cibi plures et
bendi sunt & sicciores, & obsonia iuxta eandem rationem
potus verò pauciores & meraciores, quo etiam hyems be-
fiat, & homo in ipsa utatur potibus meracioribus ac pau-
cibus verò quàm plurimis ac siccissimis. Sic enim & man-
sanus fuerit, & minimè frigore impetetur. Nam tempus
valde frigidum ac humidum existit. Porro habitibus cor-
porum carnosus & mollibus ac rubris, plurimo anni tempo-
siccioribus diatis uti conducit. Humida enim est ipsorum
natura. Verùm duros & graciles, fuluosque ac nigros ha-
diore diata maiore temporis parte victitare oportet. Co-
pora enim talia sicca existunt. Sed & iuuenibus corporibus
mollioribus & humidioribus diatis uti confert. Nam
ipforum sicca est, & corpora compacta sunt. Seniores autem
siccioris victus modo, maiori temporis parte degere oportet.
Corpora enim in hac ætate humida sunt, & mollia ac frigida.
Oportet igitur & ad ætatem, & ad tempus anni, & ad
corporum species ac habitus, diatas constituere, ita ut
sistentibus & caloribus, & frigoribus nos opponamus,
enim maximè sani fuerint. Quin & ambulandum hyeme
quidem velociter est, ætate autem leniter, nisi per solis
stium iter faciendum sit. Oportet autem & carnosos
ambulare, graciles verò tardius. Balneis quoque multo
state utendum est, hyeme paucioribus, Gracilibus autem
magis expedit lauari, quàm carnosus. Vestes autem
induere hyeme oportet: oleo imbutas ac fordidas, ætate
Ceterum pingues, & qui graciles fieri volunt, omnes

*In hyeme.**Carnosorum
natura.**Iuuenum
victus.**Senum vi-
ctus.**Balneis.**Obesorum
victus.*

A bores
adhuc
dilute
mere
iusceri
enim
die ci
bere,
me fi
fieri
ieiun
bus,
B est. s
pus p
gione
verò
nim l
nua g
mina
quæ
cis. S
falsio
riorib
infusa
alia l
C mari
tet.
graci
xta m
cong
sale, c
lentic
ac del
da pr
& nec
near s
perm
dum, p
tempo

A bores ieiuni facere debent, & cibos assumere anhelantes adhuc ex fatigue, & non refrigerati, præpoto vino diluto, & non vaide frigido, & obsonia præparata assumere ex sesamis, aut condimentis hortensibus, & alijs huiusmodi. Sint autem obsonia pinguia quæ offeruntur, sic enim à quàm paucissimis impleri poterint. Sed & semel in die cibum sumere, & illotum manere, & stratum durum habere, & nudum deambulare oportet, quantum eius maxime fieri potest. Quicumque verò graciles sunt, & pingues fieri volunt, tum alia his quæ dixi contraria facere, tum ieiunos nullum laborem subire oportet. At verò vomitibus, & alui per infusa elotionibus hoc modo vtendum est. Sex menses hybernos vomendum est, Hoc enim tempus pituitosus est æstivo, & morbi circa caput fiunt, & regionem eam quæ est supra septum transversum. Quum verò æstas ac calor fuerit, infusis vtendum est. Hora enim hæc æstuosa est, & corpus biliosus, & lumbi ac genua grauantur, & calores oboriuntur, & in ventre tormina fiunt. Quapropter corpus perfrigerare oportet, & quæ in sublime eleuantur, inferne subducere ex istis locis. Sint autem infusa pro crassioribus ac humidioribus falsiora & tenuiora, pro siccis verò & gracilibus ac debilioribus, pinguiora ac crassiora. Crassa autem & pinguia infusa sunt quæ ex lacte fiunt, & cicerum decoctum, & alia huiusmodi. Tenuia verò & salsa, sunt muria & aqua marina, & eiusmodi. At verò vomitus sic facere oportet. Quicumque homines crassi ac pingues sunt, & non graciles, ieiuni vomant à cursu aut ambulatione cita, iuxta meridiem. Sit autem dimidia hemina hyssopi in aquæ congio contriti, atque hoc ebibat affuso aceto & adiecto sale, quo iucundius euadat. Bibat autem primùm sensim ac lentius, postea ampliùs & citius. Qui verò graciliores sunt ac debiliores, à cibis vomitum faciant hoc modo. Lotus calida præbibat meri heminam, deinde cibos omnigenos edat, & neque dum cibum sumit, neque à cibo bibat, sed contineat se donec quatuor stadia quis percurrat, deinde vina tria permixta ipsi in potu offerantur, austerum, dulce, ac acidum, primùm quidem meracius, & paulatim, & per multum temporis spatium. deinde verò dilucius, & citius, & multum.

Quicumque

*Gracilium.
& macilentorum uictus.*

Vomitibus qui cietur.

Quicumque autem bis in mense vomere consuevit, huic
 huius est ut consequenter in duobus diebus vomat, quam
 quintum & decimum. Verum aliqui penitus contrarium
 ciunt. Quibuscumque verò commodum est reuomere cibos
 aut quibus alui non probum transitum habent, his omnino
 conducit sæpè in die comedere, & omnigenis edulijis vti
 obsonijs varijs modis præparatis, vinumque bibere duplum
 aut triplex. Qui verò reuomunt cibos aut aluos habent
 mectas, his omnibus contrarium huiusmodi facere cõditum.
 Caterum puerulos infantes per multum tempus in aqua
 lida madefacere oportet, & vinum bibendum dare aquosum
 & non penitus frigidum. Dandum est & id vinum quod
 nimè ventrem eleuet ac inflat. Hæc autem facere oportet
 & conuulsionibus minùs corripiantur, & maiores fiant
 meliorem calorem adipiscantur. Mulieres porrò sicciore
 di dixta vti oportet. Nam & cibi sicciore ad muliebri
 nium molliciem cõmodiores sunt, & meraciores potus p
 stabiliores sunt ad vteros ac foetuum nutrimenta. Qui ex
 citijs vtuntur, hyeme currere ac luctari debent. Aestate
 luctari quidem parum, currere autem minimè, sed mult
 deambulare secundum ventum ac frigus. Quicumque ex
 sibus fatigati fuerint, eos luctari oportet. Qui verò ex
 fatigantur, eos currere expedit. Sic enim laborans, fatig
 corporis parte vel maximè calferi componique ac re
 queat. Quoscumque exercitijs vtentes alui profluvia con
 piunt, & recrementa ciborum speciem referentia ac crudal
 bent, his exercitiorum nõ minùs quàm tertiam partem
 trahere oportet, & ciborum dimidium saltem exhibere.
 lam est enim quòd ventriculus confouere non potest, qu
 ciborum multitudo cõcoquatur. Sint autè his cibi, panis
 maximè assatus in vino intritus, & potus quàm parcissim
 meracissimi, & deambulationibus à cibo ne vtantur. Oport
 tet autè sub hoc tẽpus semel dũtaxat in die cibũ sumere.
 enim quàm maximè concalescit ventriculus, & ea quæ ing
 sta sunt exsuperauerit. Fit hic profluuij alui modus maxim
 his corporibus quæ densam carnẽ habent, quum ad carnem
 esum homo cogitur, natura eiusmodi existente. Venæ enim
 densatæ cibos ingestos nõ suscipiunt. Est autem hæc natura
 acuta, & in vtrâque partem vertitur, & ad modicum tempore
 viget h
 ac hirs
 esum su
 tudine
 eructan
 incocti
 re cõdu
 re opo
 bis pau
 ventric
 tudine
 ripuer
 bant ac
 dolore
 alio lab
 ne aute
 plurim
 stendat
 ab febr
 primun
 velut in
 nouem
 aqua su
 datur. N
 donec
 relinqui
 ro viru
 ciofissi
 lio in n

*Muliebris
 uictus.*

Exercitia.

A viget bona habitudo in talibus corporib. At verò rariore
ac hirsutiores corporum species ac habitus, tum carniū
esum suscipiunt, tum labores magis tolerant, & bonæ habi-
tudines ipsis fiunt diuturniores. Quicumque postridie cibos
eructant, & præcordia ipsis eleuantur, vt pote cibis crudis &
incoctis existentibus, his longiori quidem tempore dormi-
re cōducit, verū & alijs laboribus corpora ipsorum cogere
oportet, Vinum autem meracius & amplius bibant, & ci-
bis paucioribus sub id tempus vtantur. Palàm est enim quòd
ventriculus præ imbecillitate ac frigiditate, ciborum multi-
tudinem concoquere non potest. Quosunque verò sitis cor-
ripuerit, his & cibi & labores detrahendi sunt, & vinum bi-
bant aquosum & quàm frigidissimum. **B** Quibusunque autē
dolores fiunt ex visceribus, siue ex exercitijs, siue ex aliquo
alio labore, his quiescere conducit cibis abstinentes, potio-
ne autem vtantur, quæ quàm parcissimè in corpus assumpta,
plurimam vrinam ducat, quo venæ visceribus insitæ non dis-
tendantur repletæ. Ex talibus enim tubercula oboriuntur,
ab febres. Quibusunque verò morbi à cerebro fiunt, torpor
primum caput occupat, & frequenter mingit æger, & reliqua
velut in vrinæ stillicidio perpetitur, atque hæc sanè ad dies
nouem patitur. Et si quidem erumpat per nares aut aures
aqua siue mucus, à morbo liberatur, & vrinæ stillicidium se-
dat. Mingit autem multum, & citra dolorem, idque albū,
donec viginti præterierint dies, & capitis dolor hominem
relinquit. **C** Intendenti autem oculos splendor occultatur. Por-
ro virum prudentem id secum reputare oportet, quòd res pre-
ciosissima est sanitas, & proinde scire vt ex suo ipsius consi-
lio in morbis vtilitatem percipiat.

HIPP

HIPPOCRATI

COI LIBER DE GENI-

TVRA, IANO CORNARI
RIO MEDICO PHYSICO
interprete.

*

Hic à Galeno Polybi esse perhibetur.

*Providens
natura quā-
tum possit
hinc perspi-
cito.*

Lex quidem omnia corroborat. Veni-
natura viri provenit ab omni humo-
quod in corpore existit, ita ut id quod
bustissimam est, secernatur. Argumen-
tatem eius, quod robustissimum ser-
tur, hoc est: quod à Veneris usu pa-
adeò re emissa, imbecilles reddimur.

bet autem res hoc modo. Venæ & nervi ab omni corpore
pudendum vergunt, quibus dum aliquantulum tenuis
& calescunt ac implentur, velut pruritus incidit, & ex
toto corpori voluptas ac caliditas accedit. Quum vero
dendum teritur, & homo movetur, humidum in corpore
lescit, ac diffunditur, & à motu conquassatur, ac spumeum
quemadmodum etiam alij humores omnes conquassati
mescunt. Sic autem in homine ab humido spumescens
quod robustissimū est ac pinguisimū secernitur, & ad
dullam spinalem venit. Tendunt enim in hanc ex omni
pore viæ, & diffundunt ex cerebro in lumbos, ac in totum
corpus, & in medullam: & ex ipsa medulla procedunt
& ad ipsam humidum perferatur, & ex ipsa secedat. Venæ
autem ad hanc medullam genitura pervenerit, procedunt
rhenes, hac enim via tendit per venas: & si rhenes fuerint
exulcerati, aliquando etiam sanguis simul defertur: à rheni-
bus autem transit per medios testes in pudendum. Pro-
autem non qua vrina, verum alia ipsi via est illi contigua
fanè qui somnia venerea habent, propterea per somnum
nituram effundunt, quum humidum in corpore diffusum

*Cur semen
spumescat.*

*Pars valen-
tissima
cur in coitu
excernatur.*

*Nō eadem
via seminis
& lotij.
Sonia ven-*

calfact
muerit
rat. H
Sed n
de toto
cum ex
Cæter
transit
& nerv
quibus
ne dan
les eun

B turata
torpen
xare po
sunt, hi
dicam

pars à c
Ipse au
est. At v
turæ tr
cedit, &
ad gen
uencul
causam

C nā in p
rum, ar
tur, &
tunc et
agitati
cedit g
que vir

Porro
& à mo
re. Sur
Aqua,
seipso
discreti
vnde si

TIA calfactum fuerit, & siue ex labore, siue alia quapiam re spū-
 muerit, dum ab ipso secernitur, coitus imaginem repræsen-
 NI- rat. Habet enim humiditas hæc similiter vt in coeuntibus.
 Sed non est mihi quid est, & quæ operatur, & quare coitus lo-
 A- cum expleat, sermo: atq; hæc quidem de hoc dicta sufficiunt.
 Cæterùm eunuchi propterea non coeunt, quia genituræ **Castrati**
 transitus ipsis sublatus est. Est enim per ipsos testes via eius, **cur non**
 & nerui tenues ac crebri ex testibus in pudendum tendunt, **coeant.**
 quibus & eleuatur, & demittitur: atque hi nerui in exsectione
 dum castrantur, rescinduntur, quapropter non sunt vti-
 les eunuchi. Nam neruis ipsorum extritis, genituræ via ob-
 turata est. Callus enim obducitur testibus, & nerui duri ac
 B torpentes à callo facti, pudendum neque tendere, neque la-
 xare possunt. Quibuscumque verò iuxta aures venæ sectæ
sunt, hi coeunt quidam & genituram emittunt, verùm mo-
dicam & debilem ac infœcundam. Nam plurima genituræ
 pars à capite iuxta aures in spinalem medullam procedit.
 Ipse autem transitus, cicatrice sectioni inducta, consolidatus
 est. At verò pueris venulæ tenues & repletæ existentes, geni-
 turæ transitum impediunt, & pruritus ipsis non similiter ac-
 cedit, & propterea neq; conquassatur in corpore humidum,
 ad genituræ secretiorem. Quin & virginibus quousque iu-
 uenculæ fuerint, menses non procedunt, propter eandem
 causam. Postquam autem adoleuerint & virgo & puer, ve-
 næ in pudendum pueri tendentes, itemque virginis in ute-
 rum, amplæ fiunt præ augmento, & oscula ipsarum aperiuntur,
 & via ac transitus per angustias cõtingit, & humidum
 tunc etiam agitationem habet. Nam spatiositas ipsi tunc ab
 C agitatione ac conquassatione contingit: & puero sanè pro-
 cedit genitura vbi plenè puber fuerit ob hanc causam, item-
 que virgini menses. Atque hæc mihi sic demonstrata sunt.
 Porro genituram dico à toto corpore secerni, & à solidis,
 & à mollibus partibus, & ab humido omni in toto corpo-
 re. Sunt autem humidi species quatuor, Sanguis, Bilis,
 Aqua, & Pituita. Tot enim species congenitas homo in
 seipso habet, & ab his morbi fiunt, aut etiam ex morbis
 discretiones. Et hæc quidem dicta sunt à me, de genitura,
 vnde fiat, & quomodo, & quare, & quibus genitura non
 est, &

neris cur
fiant.

Castrati
cur non
coeant.

Secundum
aures venæ
insectæ, pro
creationem
collunt.

Cur pueri
& puellæ
nihil demis-
sunt.

Quatuor
corporis hu-
moris.

Qui foemina in coitu fiat.

Coitus uoluptas utro sumptus est.

Maiore uir in coitu uoluptate afficiatur.

Cur foemina si crebro coeat, magis ualeat.

Conceptus signum.

est, & quare non est, & de mensibus virginum, & quod in mulieribus in coitu, dum confricatur ac teritur pudendum, uteri mouentur, velut pruritus in ipsos incidat, & quod in quo corpori voluptas ac caliditas accedat. Emitterit autem mulier à corpore genituram, aliquando in ipsum uterum, sanè inde humidus euadit: aliquando foras, si uterum magis quam opportunum est hiarit. Et delectatur mulier ubi coitus inceperit per omne tempus, donec vir semen emiserit. Et quidem appetit viro commisceri, prius quam vir emittere, de cætero non similiter delectatur. Si verò non appetit, cum viro delectari desinit: & habet res hoc modo, quemadmodum si quis in feruentem aquam, alteram frigidam intulerit, illa feruere cessat. Sic genitura viri in uterum illapsum, caliditatem & voluptatem mulieris extinguit. Exilit autem voluptas & caliditas simul cum genitura in uteros illabente inde desinit: quemadmodum si quis in flammam vinum fundat, primum quidem contingit flammam exilire, & modicum tempus augeri, ad vini infusionem, deinde desinit. Ita etiam mulieri caliditas exilit ad genituram viri inde desinit. Cæterum multò minus delectatur foemina quam vir in coitu, & vir etiam tempore longiore. Propterea autem quod vir magis delectatur, secernitur ipsi de repente ab hoc, fortiori turbatione ac agitatione quam mulieri. Hoc autem & hæc res hoc modo. Mulieres si cum uiris coeant, magis sanæ sunt: si non, minus. Nam & uteri simul humiditas in commixtione: qui enim sicci sunt magis, quam conuenienter contrahuntur: ubi verò fortiter contrahuntur, dolent corpori afferunt: & simul coitus sanguinem calfaciens accendens, viam faciliorem mensibus facit. Mensibus autem procedentibus, corpora foeminarum morbosa fiunt. Quæ propter autem morbosa fiunt, in muliebribus morbis referuntur. Et de his quidem hætenus. Postquam autem coiuit mulier, si quidem conceptura non est intra seipsam, pro more suo procedet genitura ab utrisque, ubi foemina uolet. Si uero conceptura est, non procedit foras, sed manet in utero genituræ. Nam uteri susceptam & conclusam in sese continent, ut nimirum ipsorum præ humiditate contracto ac conclusa, ut mulque permiscetur, tum quæ à viro venit, tum quæ à muliere emissa est. Quod si foemina partus perita sit, & cogit

A uerit
sciet q
sic. Q
sum
misit.
men,
mina
rari, l
prod
sectur
ta illu
bilis
perm
B sem
fit. Q
adipe
Quan
dem h
consp
bet et
mina.
festis
mina
trans
mulie
C turan
sexus
lem g
tum
bere.
tur fo
la. A
lius,
eode
aliàs
miran
lem r
in br
Et in

A uerit quando genitura non exciderit, sed intus manserit, sciet qua die intra seipsam concepit. Habes autem & hoc sic. Quandoque quidem fortius est semen à muliere emissum, aliquando verò debilius. Similiter etiam quod vir emisit. Et est tum in viro fœmineum itemque masculum semen, tum itidem in muliere. Fortior autem masculus fœmina est. necesse est igitur ipsum à fortiore semine generari, habetque res hoc modo. Si ab utrisque semen fortius prodierit, masculus erit partus: si verò debile, fœmina nascetur. Vtrum autem multitudine ac copia præualuerit, iuxta illud ipsum partus nascetur. Si enim multò plus fuerit debilis seminis quàm fortioris, superatur fortè, & debili permixtum, in fœminam transit. Si verò plus fuerit fortis seminis quàm debilis, superatur debile, & in marem transit. Quemadmodum si quis ceram & adipem misceat, & de adipe tamen plus coniiciat, eaque ad ignem liquefaciat, Quandiu quidem liquida fuerint, non apparet vtrum tandem horum superet, vbi verò congelata fuerint, tunc iam conspicuum est, quòd adeps ceram copia exuperat. Sic habet etiam masculi & fœminæ genitura. Quòd verò & in fœmina, & in viro, genitura fœminea sit ac mascula, ex manifestis factis coniectare licet. Multæ enim mulieres iam fœminas pepererunt ex proprijs viris, verùm ad alios viros transgressæ masculos genuerunt. Et viri illi ipsi apud quos mulieres fœminas pepererunt, ad aliarum mulierum mixturam progressi, masculos genuerunt: & quibus masculus sexus gignebatur, alijs fœminis permixti fœmineam sobolem genuerunt. Atque hæc sanè ratio declarat tum virum, tum fœminam, & fœmineam, & masculam genituram habere. Nam apud quos viros, fœminas pariebant, superabatur fortius semen à copia debilioris, & gignebantur fœmelæ. Apud quod verò masculos pariebant, superabatur debilius, & gignebantur mares. procedit autem non semper ab eodem viro genitura fortis, sed neque semper debilis, sed aliàs alia, atque sic etiam in muliere res habet, vt minimè mirandum sit, easdem fœminas, eisdemque viros, sobolem masculam & fœmineam producere. Habet autem & in brutis genituræ fœmineæ ac masculæ ratio eodem modo. Et in ipsa genitura egreditur & fœmineum, & masculinum

Semen masculu & fœmineum in utroq; inesse

Cur mares modo, fœminæ modo gignantur.

Cur permixtato conuergio permittetur & soboles.

Partus si militudinis uarietas. ab omni corpore, & à debilibus debilis, & à fortibus fortis & necesse est sic in partum distribui. Et ex quacunque corporis viri parte plus prodierit in genituram, quàm mulieris partus ille magis similis erit patri. Vndecunq; verò à corpore mulieris plus venerit, magis assimilabitur matri. Est autem impossibile, partum per omnia matri similem esse, patri nihil: aut vice versa, neque alteri quicquam simile esse: sed vtrisque necesse est in aliquo similem esse, siquidem ab vtrisque corporibus semen in partum procedit. Vt utrumque tandem plus contulerit ad similitudinem, & à pluribus corporis regionibus, illi magis similis est. Contingit aliquando ut filia nata maiori ex parte, magis similis patri quàm matri, & filius natus aliquando magis similis est matri quàm patri. Atque hæc tam multa à matre lata declarant superiorem sermonem, Quòd & in muliere & in viro tum mascula, tum fœminea genitura existat. Contingit autem & hoc. Quandoque partus tenues & debiles generantur, ex patre & matre crassis ac robustis: & si quidem multis iam generatis pueris tale quid contingat, manifestum est quòd fœtus in utero ægrotavit, & ab utero quid de suo ipsius incremento foras produiuit, utero nutrum amplius hiantem: & propterea debilis factus est. Vnde quodque autem animal iuxta proprium robur ægrotat, verò omnes pueri nati debiles fuerint, vteri ipsi in causa sunt, angustiores quàm oportet existentes. Si enim non habuerint spaciositatem, in qua fœtus nutriri possit, necesse est ipsum tenuem fieri, utpote qui non habeat satis amplum locum ad incrementum capiendum. Si verò habeat satis amplum locum, & non ægrotet, verisimile est ex magnis parentibus magnam sobolem generari. Habet autem hoc modo, Quemadmodum si quis cucumerem qui iam defloruit, sit autem adhuc tenellus, & in cucumerario adhuc hæreat, ponat ac immittat in vas angustum, æqualis ac similis euadet cavitati ipsius vasis. Si verò quis eundem in vas amplum indet, quòd verisimile sit cucumeris capax esse, non valde multo maius quàm pro cucumeris natura, æque

Cur non ualidi ex ualidis gignantur.

Cur omnes partus non ualidi edantur.

παραδ' ερυμα δ' αγγουρι.

Cur modo parui modo magni nascantur.

in augescendo cum vasis cavitare contendit. & ferme omnia nascentia sic habent, quomodo quis ipsa cogat. Sic sane & in puer

A in puer
augesc
rò mu
tris vt
piani
verò p
rò am
tinen
di cau
quo n
quod
Quer
B non h
qua al
tuosa
etiam
tem, a
ex mu
plurin
mero o
humid
sanè q
existu
tem, i
tur, si
C hi de
mone

A in puero se res habet. Si enim spatiositas ipsi contigerit in augescendo, maior euadet: si verò angustia, minor. At verò mutilum in utero puerum, sentio aut contusum ex matris uterum gestantis plaga, aut eiusdem lapsu, aut alio quopiam violento affectu matri accidente, mutilatum esse. *Qua* verò parte mater plagas acceperit, ea puer mutilatur. Si verò amplius contundatur foetus, ita ut pellicula ipsum continens rumpatur, perditur foetus. Quin & alia huiuscemodi causa pueri mutilantur. Quum in utero iuxta locum in quo mutilatus est foetus, angustia fuerit, necesse est corpus quod in angustia mouetur mutilari, iuxta illum locum.

Cur mutilati.

B non habent satis amplum locum, verum à lapide, aut aliqua alia re impediuntur, quum emergunt, obliquæ ac tortuosæ sunt, aut hac parte crassæ, altera tenues. Sic accidit etiam circa puerum, si in utero iuxta aliquam corporis partem, angustior altera uteri pars altera fuerit. Cæterum quòd ex mutilatis hominibus sani & integri gignantur pueri, ut plurimum contingere solet. Habet enim mutilatum, numero omnia quæ sanum. Vbi verò morbus aliquis ipsis, & humido ipsorum acciderit, à quo semen provenit (quatuor sanè quum species sint humidi, quæ naturaliter in corpore existunt) genituram non totam exhibent, debiliorem autem, iuxta mutilatam partem. Quare nihil miri mihi videtur, si etiam mutilentur, quemadmodum parens. Et hæc mihi de hoc dicta sufficiant. Redibo autem rursus retro ad sermonem quem dicere reliqui.

Semper ferme sani & integri ex mutilis nascuntur.

HIPPOCRATIS COI LIBER DE NATV- RA PVERI SIVE FOETVS,

IANO CORNARIO ME-
DICO PHYSICO IN-
TERPRETE.

*

*Et de hoc Galenus dubitat Hippocratisne
an Polybi sit.*

*Quid agat
semē in uul-
ua cum re-
mansit.*

*Cur omnia
ardētia spi-
ritum emit-
ant.*

*Signa uiri
lia cum ar-
dent cur fla-
tū spiritum
re emittāt.*

I genitura ab utrisque permanserit in uero mulieris, primum quidem simul miscetur, utpote muliere non quiescente, coactuaturque ac crassa per calorem euadit. Deinde spiritum concipit, nempe in calido existens, & postea matre spirante. Deinde spiritu repleta fuerit, viam hic ipse sibi foras facit, & per mediā genituram spiritus erumpit. Quam autē spiritui calido via foras facta est, rursus alius frigidus matre inspirat, atque hoc facit per omne tēpus. Calefcit enim utpote in calido existens, & frigidum spiritū concipit à matre spirante. Omnia autem quæ calefcunt spiritum habent. Spiritus autē erumpit & sibi ipsi viā facit, ac foras procedit. Id autē quod calefcit rursus in seipsum aliū spiritum frigidum trahit per fissuram unde nutritur. Atque hoc cōtingit etiam in lignis, & in folijs, cibisque ac potibus, si fortiter calefciant. Eius rei notionem ligna ardentia exhibent: omnia enim ligna hoc faciunt, maximè verò subuiridia. Emittūt enim spiritum iuxta sectionem. Spiritus autem quum foras procedit, circum cæsura volutatur, id quod semper fieri videmus. Manifesta igitur est ratiocinatio de spiritu, quod calidus existens in ligno, attrahit alterum frigidum à quo nutritur, & à seipso dimittit. Nam si nō alterum pro eo quem à se dimittit attraheret,

A attra-
enim
fueri
ras p
adhu
hit, à
nim
ritus
ceder
bet.
cum
ras p
B tunt,
est: C
frigio
sumu
vt cog
bet, &
ritum
in seip
pote i
tit, atq
tendit
que er
ne du
C ficien
eleua
tatur
to, p
genit
& hac
mum
tunda
vtero
mo m
facio.
tem er
gnæ e
ventre

A attraheret, non volutaretur spiritus foras prodiens. Omne enim calidū frigidum moderato nutritur. Et vbi percalfactū fuerit humidum quod est in ligno, in spiritum mutatum foras procedit, & qua parte foras exit, ea ipsa calidus qui inest adhuc in ligno, alterum frigidum spiritum eius loco attrahit, à quo nutritur. Idem faciunt & folia viridia. Quum enim incenduntur spiritum concipiunt, deinde erumpit spiritus & viam facit, forasque prodit & circumuoluitur, procedens autem strepitum facit, qua parte inspirationem præbet. Quin & legumina & frumenta, & arborei fructus nunc generis calfacta spiritum habent, qui fissura facta foras prodit, & si humida fuerint, ampliorem spiritum emittunt, & rimam maiorem faciunt. Et quid multis verbis opus est: Omnia quæcumque calefiunt, spiritum emittunt, & alium frigidum vicissim eius loco attrahunt, à quo nutrimentum sumunt. Atque hæc necessitates ea gratia à me productæ sunt, ut cognoscatur quòd genitura in utero calfacta spiritum habet, & emittit. Simul autem & à matre spirante, genitura spiritum habet. Quum enim mater frigidum attraxerit ex aere in seipsam, fruitur eo etiam genitura. Calida autem est, utpote in calido existens, & tunc sanè spiritum habet, ac emittit, atque ipsa genitura inflata pelliculam acquirit. Circumtenditur enim quod forinsecus circumipsam est, continuumque euadit, utpote viscosum existens. Quemadmodum in pane dum torretur, tenue quiddam pelliculæ specie in superficie abscedit ac extat. Calefcens enim panis & inflatus eleuatur, qua parte verò inflatur, isthic pelliculæ species excitatur & consistit. Genituræ autem calfactæ ac inflatæ ex toto, pellicula forinsecus circumdatur. Verum iuxta medium genituræ, spiritui transitus extrà ac intro fit per pelliculam, & hac parte tenuitas pelliculæ à genitura distat, & paucissimum quid de genitura inest. Ipsa autem reliqua genitura rotunda est in pellicula. Atqui genituram quæ sex diebus in utero mansit, & foras prolapsa est, ipse vidi, & qualis tum animo meo obseruabatur, ex illis ipsis reliquorum cōiecturam facio. Ut verò ego viderim genituram sex dierum existentem enarrabo. Mulieris nobis familiaris famula cantrix magna existimationis ex virorum consuetudine erat, quam in ventre concipere non conueniebat, ut ne minoris existi-

Folia viridia cum comburuntur spirant.

Legumina & poma similiaque calfacta spiritum concipiunt.

Quid agat semen cum in uulua remansit.

Quali specie fuerit semen quod sex dies in

*uulua man-
serat.*

*Scmen in
membrana
mollī tāquā
ouam conti-
netur.*

*Fœtus in
utero quomo-
do crescat.*

*Quo sensim
crescit fœ-
tus.*

mationis redderetur. Audierat autem cantrix ipsa, quæ
mulieres inter se dicunt, quòd quando mulier conceptam
est in ventre, genitura non egreditur, sed intus manet.
Auditis autem his atque intellectis, hoc semper obserua-
uit, & quum quandoque sentiret genituram non exen-
tem, dominæ exposuit, & sermo statim ad me peruenit.
Ego verò quum audissem, iussi ipsam ad terram saltare
& postquam septies iam exsilijisset, genitura in terram pro-
fluxit, & strepitus factus est, atque illa conspecta ipsa ad-
mirata est. Qualis autem erat ego referam: velut si quis
ouo crudo externam testam circum circa adimat, in in-
terna verò pellicula inclusus liquor pellucescat. Modus quo-
dem talis erat, & vt abundè dicam, ruber erat liquor
rotundus. In pellicula vero fibræ quædam albæ ac crassæ
inesse videbantur, cum cruore crasso & rubro obuoluit.
Circum autem pelliculam foris cruenta vestigia instar
gillatorum, iuxta medium verò tenue quid eminebat, quod
mihi umbilicus esse videbatur, & per illum sanè spiratio-
nem extra & intro primum facere apparebat: quin & pel-
licula genituram ambiens ac complectens, tota ex illo te-
debat. Talem sanè ego genituram sex dierum existe-
tem vidi. Referam autem & aliam dinotionem, omni
pienti de hoc scire, qui mihi paulo post hanc manifestè ap-
paruit, & testimonio esse potest omni meo sermone, quod
verus est, quantum homini de huiusmodi re dicere de-
betur. Atque hæc mihi de hoc dicta sunt. Quòd genitura
pellicula est, & spiritum habet intro & foras, & augetur
matre sanguine in vterum descendente. Menses enim non
prodeunt, vbi mulier conceperit intra seipsam, si puer fa-
nus fuerit, & permanere debet, nisi in quibusdam primis
mense modicam sui indicationem faciant. Verùm sanguis
à toto corpore mulieris descendens, in orbem foris factam
pelliculam circumstat, Simulque cum spiritu sanguis in-
tra per pelliculam trahitur, qua parte perforata est, & ad
genitura distat, congelaturque & futuro animali augmen-
tum præbet. Quum autem tempus accesserit, rursus ali-
liæ pelliculæ intra primam pelliculam tenues & multas
circuntenduntur, eo modo quo prima pellicula facta
fuit. Sunt autem & hæc ab umbilico extensa, & inter se
mutua

A mutu
ex de
med
alim
terru
dole
sing
rem
aug
mel
corp
prio
B tre
sang
vter
pere
sing
men
& ca
enim
nas i
Qua
cipit
à fac
post
C cipi
& se
auto
ran
tunt
strib
duc
hoc
que
Aliq
dun
Aliq
ram
deno

A mutua ligamenta habent. Quum verò iam hoc factum est, ex descendente à matre sanguine & congelato, caro fit. Iuxta mediam autem carnem umbilicus distat, per quem spirat, & alimentum ac incrementum capit. At verò mulier quum v-

*Fœmina cū
uterū gestat
menstruis
cur non lan-
guet?*

B terum gerit, à mensibus non prodeuntibus propterea non dolet, quod sanguis non cōturbatur, aceruatim abire solitus singulis mensibus, sed procedit sensim & modicè citra dolore, quotidie in vterum ipsum, & quod inest intus in vtero augetur. Singulis autem diebus ea gratia procedit, & non semel per mensem, quòd genitura in vtero existens semper à corpore trahit, prout vires, tum ipsa, tum spiratio habet. Et primùm quidè modica spiratio fit, & sanguis modicus à matre procedit. Quum verò spiratio amplior redditur, magis sanguinem trahit, & vberior is in vterum descendit. Atqui vterum non gestantibus, vbi menses non prodierint, propterea dolor oboritur. Primùm quidem sanguis in corpore singulis mensibus turbatur ab huiusmodi necessitate, quòd mensis à mense multum differt, & secundum frigiditatem, & caliditatem. atque hoc percipit mulieris corpus, humidius enim est quàm virile. Vbi autem turbatus est sanguis, & venas impleuit, ab ipso descendit, qualis ab initio naturæ fuit.

*Mulieres
quæ graui-
dæ nō sunt,
& menstruis
carent, cur
male habent?*

Quare si quidem euacuatur à sanguine mulier, in ventre cōcipit: si verò repleta fuerit, non. Nam vacuis vteris, & venis à sanguine factis, mulieres in se fœtus concipiunt. Etenim post menstrui sanguinis purgationē mulieres in ventre concipiunt. Causa iam dicta est. Quando autem conturbatus & secretus sanguis foras non procedit, sed in vteros, vteri autem non hauerint, tunc sanè à sanguine diutius immo-

*Fœminæ
menstruis ca-
rentes non
conciunt.*

C rante vteri calefcentes, reliquo corpori calorem transmittunt, quandoque etiam sanguinem in venas corporis distribuunt, vt & venæ repletæ doleant, & tumores laxos producant. Quandoque etiam periculum est ne claudicatio ex hoc inducatur. Aliquando & vesicam obsident, premuntque ac claudunt vesicam, & vrinæ stillicidium inducunt. Aliquando pleni quoque sanguinis existentes vteri proci-

*Sanguis in
vuluis reten-
tus totū cor-
pus afficit.*

dunt, aut ad coxendices, aut lumbos, & dolorem exhibent. Aliquando vbi sanguis quinque aut sex menses in vteris moram traxit, putrefactus pus fit, & quibusdam pus per pudendum exit. Sunt etiam quibus circa inguen velut tuber-

*Menstruis
diutius re-
tinentibus,*

*quæ aegritu-
dines cōtin-
gant.*

*Caro cū gi-
gnitur quid
fiat.*

*Χορῖον.
Conforma-
tio partus.*

culum fit, illi que suppuratum exit. Sed & alia multa huiusmodi mala mulieribus fiunt, ubi lunares purgationes procedunt. Sed quid opus est ea hic recensere? Referendum enim in muliebribus morbis. Verum iam repetito eo quod reliqui, sermonem absolvam. Quum autem generatur caro, tunc pelliculæ augescente in vtero sanguine, et ipsæ augentur ac sinuantur, & præsertim externæ. Et sanguis à matre descendens, quem sanè caro spirans attrahit in incrementum cedit, & si utilis non sit, in sinu pellicularum secernitur: & ubi sinuatæ factæ fuerint, ac sanguine susceperint, tunc iam secunda appellatur. Et tantum de hoc mihi dictum sit. Caterum caro augescens à spiritu attrahitur, & abit in hac vniuersumque simile ad simile, densum densum, rarum ad rarum, humidum ad humidum. & vniuersumque in propriam regionem abit, iuxta cognationem, à quo genitum est: & quæcunque à densis genita sunt, densa sunt: & quæcunque ab humidis, humida: & reliqua in eandem rationem fiunt in incremento. Et ossa durefcunt calore conglutinata. Et sanè ramificantur velut arborum interna, tum externa corporis, adhuc melius articulantur: Ipsumque caput distantiâ acquirat ab humeris, & brachia ac cubiti à lateribus: & crura inter se disparantur: & aui exiliunt circum naturas articularum: & os per se distat, & nasus, & aures eminent in carne, ac perforantur: & oculi implentur humore puro, & pudendum conspicuum fit tandem fit: & viscera coarticulantur: & iam etiam super partibus spirationem facit, tum ore, tum naribus: & venter inflatur, & intestina inflata superne, per umbilicum spirant: afflumunt, ac disperdunt: & in podicem via fit à ventre ac intestinis foras, & in vesicam via foras. Atque hæc omnia à spiritu coarticulantur, Nam inflata disparantur omnia, iuxta cognationem. Etenim si velis fistulam vesicæ alligare, & per fistulam immittere in vesicam, terram & harenam, & plumbi tenuia ramenta, in superque infusa aqua in fistulam infundere, primum quidem illa aquæ permiscetur, deinde verò temporis progressu inflata secedent, & abibit plumbum ad plumbum, harena ad harenam, terra ad terram. Et si quis ipsa referri permittat, & distracta vesica contempletur, inueniet simile ad simile progressum esse. Sic sanè etiam genitura &

101

Similitudinem hæc cōsidera.

A caro c
abit.
puer, d
duobus
ac co
in tri
lo bro
Nam
dem,
& pe
que d
ginta
B culu
strem
& in
bus ve
partu,
rarius
gation
tempo
sculo
tum p
nec pa
perij
tione
C gatio
tur sa
scit. C
inde
& de
ment
vsque
dimio
ris rat
stima
tur. Si
tio pa
tur. lo
bum l

A caro coarticulatur, & vnumquodque in ipsa simile ad simile abit. Atque hæc mihi de hoc dicta sunt, & factus iam est puer, & ad hoc peruenit foemella quidem in quadraginta & duobus diebus vt longissime, primam coagmentationem ac coarticulationem accipiens. Masculus verò vt longissimè, in triginta diebus. Vt plurimum enim hoc tempore, aut paulò breuiore, aut paulò longiore, articulatio ipsis contingit. Nam & purgatio fit à partu vt plurimum, in foemellis quidem, diebus quadraginta & duobus: atq; hæc tardissima est, & perfecta. Vacauerit autem periculo, etià si in viginti quinque diebus purgetur. In masculo verò purgatio fit diebus triginta: atq; hæc tardissima est, & perfecta. Citra tamen periculum fuerit, etià si in viginti diebus mulier purgetur. Postremò autem tempore purgatio quàm paucissima procedit, & in iunioribus paucioribus diebus purgantur, in senioribus verò pluribus. Cæterum maxime laborant ac dolent in partu, & partus purgationibus mulieres primiparæ, & quæ rarius pariunt, magis dolent, quàm quæ sæpius. Atqui purgationes à partu mulieribus ea gratia fiunt, quòd primo tempore vsque ad dies quadraginta duos in foemella, in masculo verò ad dies triginta, paucissimus sanguis in augmentum pueri descendit. Ab hoc autem tempore copiosior, donec pariat. Oportet itaque purgationem reddi in toto puerperij tempore, & foras exire ac respondere pro dierum ratione ac proportione. Principium autem huiusmodi purgationis tale mulieri fit: Dum ex partu laborat, conturbatur sanguis mulieri, & à forti pueri motu vehementer calefcit. Conturbatus autem, primus quidem foras prodit. Deinde puer, post puerum verò, mucus crassus sanguinolentus, & deductio contingit huic, quemadmodum aquæ effusæ in mensa. Postea post illum per omnes dies purgatio procedit, vsque ad prædictum tempus, copia Atticæ heminæ vnus & dimidiæ primùm, aut paulò plus minúsve, pro eius temporis ratione, donec desinat. Procedit autem sanguis velut à vitima, si sana est, & sana futura est mulier, & statim congelatur. Si verò mulier sana non est, neque sana futura est, purgatio paucior procedit, & specie deterior, & non citò congelatur. Id verò hoc modo habet. Si mulier vterum gestans mortuum habuerit nõ cognatum, in puerperij purgatione perit.

*Tempus cõ
formatiõis
in utero.*

*Quæ foem
inæ plus mi
nus ue in
partu, puer
perioꝝ læ
borent.*

*Quo pacto
fetus erum
pat.*

Si verò non purgetur in prioribus diebus vterum generatim sana existens, aut etiam non, commoueatur autem purgatio siue à pharmacis, siue sua sponte de repente, in diebus rationem procedet, quibus non vna vice procedat. Si enim non purgetur mulier à purgationibus partus, cito curetur, & quis conuenientem ipsi purgationem in membris discretio longissima contingit, in foemella quadraginta duobus diebus, in masculo in triginta. Argumento est purgatio à partu, quæ in foemella fit in quadraginta duobus diebus, in masculo in triginta, vt tardissime contingat. Repetam autem iterum eandem rem iisdem vt maioris lucis ac declarationis gratia. Dico enim talis rependi, quòd genitura in vtero existenti paucissimus sanguis à matre in vterum venit, si foemineam genituram beat, in quadraginta duobus diebus, in his enim coartatur puerorum membra: ab hoc verò tempore copiosior sanguis venit. Et in masculo rursus iuxta rationem diebus quadraginta. Quòd verò hæc vera sint, etiam alterum testimonium adest, hoc modo habens, Primis diebus vbi genitura in utero illapsa est, paucissimus sanguis à muliere in vteros deinde copiosior. Si enim aceruatim & multus semel vteret, genitura spirationem habere non posset, sed sanguis multo accedente suffocaretur: Rependitur autem in purgatione vice versa, purgatio enim puerperij in primis diebus plurima procedit, deinde paucior, donec desinat. Multarum mulierum puerum masculum iam perdiderunt purgatione ante trigessimum diem, & inarticulatus apparuit. Qui posteriori perditum sunt, aut simul cum trigesimo die, articulationes articulationes apparuerunt. In foemella itidem iuxta rationem quadraginta duorum dierum habet. Nam vbi hanc rationem solutis perditur, articulatio membrorum apparet. Siue prius, siue posteriori perdetur puer, iuxta hanc rationem apparet. Nam & secundum rationem, & necessitatem, articulatio contingit in foemella, in diebus quadraginta duobus, in masculo in triginta. Testimoniū enim præbent abortus puerorum, & à partu purgationes. Quòd autem foemella posteriori conformatur ac coarticulatur, causa hæc est: quòd generatur

*Puer peræ
cum nõ ple-
nè purgan-
tur, pericli-
tantur.*

*Purgatio-
nes quot die-
bus fiant.*

*Quædo ab-
ortus infor-
matus.*

*Puella cur
tardius con-
formetur.*

nitura
iuxta h
lam qu
nior es
trò vt
specie
riora fi
existen
guisim
mitate
stremu
pedu
B gues
gitos
tius co
bitoru
mæ &
mi &
mè in
pote of
fic etia
conclu
que alt
ma corp
stant. Si
C tur. Cæ
dem m
ma est,
vbi cut
velut in
enim vt
næ aper
puer est
tura, eac
fit & ge
bes, tum
simulque
bet, & n
enim fi

natura foeminea debilior est ac humidior quàm mascula, & iuxta hanc rationē necesse est posterius conformari foemel- lam quàm masculum, atque ea gratia etiam purgatio diutur- nior est in foemella quàm masculo. Redibo autem rursus re- trò vnde digressus sum. Postquã iam articulus fuerit puer, speciebus membrorum ipsius augetur, tunc & ossa du- riora fiunt, & cauatur, atque hæc à spiritu fiunt. Caua autem existētia trahunt ad sese à carnibus quod in sanguine est pin- guissimum: & progressu temporis ramificantur rursus extre- mitates ossium, quemadmodum arboris extremitates pos- tremum ramos spargunt, sic & in puero digiti manuum ac pedū inter se disparantur. In ipsis autem extremitatibus vn- gues enascuntur. Desinunt autē venæ hominis omnes in di- gitos manū ac pedum. Et crassissimæ quidē sunt venæ to- tius corporis, venæ capitis, deinde crurū, & brachiorum ac cu- bitorum. In pedibus autē & manibus, tenuissimæ ac densissi- mæ & plurimæ venæ sunt. Nerui itē tenuissimi ac densissi- mi & plurimi, & ossa magnitudine minima, atq; hæc maxi- mē in digitis manū ac pedum existunt. Verū ex digitis, vt- pote ossa densa ac parua habētibus, venas itidem ac neruos, ficetiam vngues tenues ac densi nascuntur, & intercipiunt ac concludūt venarū extremitates, vt ne amplius augetur, ne que altera alteri præmineat: vt nihil miri sit vngues in extre- ma corporis parte densissimos esse, ex densissimis enim con- stant. Simul autē cum vnguibus etiã capilli in capite radicā- tur. Cæterū pilorū natura hoc modo se habet, Oriuntur qui- dem maximi ac plurimi, qua corporis parte cuticula rarissi- ma est, & vbi pilus moderatū humorē in alimentū habet: & vbi cuticula posterius rara sit, ibi etiã pili posterius nascuntur, velut in mento, & pube, & sicubi aliàs pili nascuntur. Simul enim vt genitura prodit, etiã caro rarefcit, & cuticula & ve- næ aperiuntur magis quàm priori tēpore. Nam dum adhuc puer est, & venæ tenues existunt, nō procedit per ipsas geni- tura, eadem ratio de mensibus virginū est: Simul autē vt via fit & genitura, & menstruis virginibus, etiã pilos emittit pu- bes, tum pueri, tum virginis, rara nimirum cuticula reddita, simulque pilus moderatam humiditatem in alimentum ha- bet, & non pauciorē. Sic verò & in mento viri cōtingit. Rara enim fit cuticula, procedente in ipsam de capite humiditate,

Simul

*Caua ossa
quid agant.*

*Digitum tan-
quã ramus
sculi postea
mō discernit-
tur.*

*Quæ in pe-
dib. & ma-
nib. insunt.*

*Cur densi
ungues.*

*Capillus pi-
lus quolo-
co fructet.*

*Seminis
per uenas
uia quando
fiat.*

*Virgū culte
cur interdū
menses non
sint.*

*Tubertatis
causam.*

Simul enim & in coitu, simulq; interiecto tēpore, pilos deratam humiditatem in alimentum habet, & tunc mē, quum tempus contingit humiditati de capite descendi in coitu, ad mentum à pectore distās. Signum autem quod in rarissimis cuticulæ partibus pili enascuntur: si quis sit inurere cutem, & pustulam tantum facere, eamq; cutis densa reddita per cicatricē pilos nō produceret. Quæque verò Eunuchi dum pueri sunt, fiunt, propterea neque pube, neque in mento pilos producant, leuēsq; toti exiunt quòd via genituræ non facta, cuticulam non rarefacit, tam superficiem. Intercepta est enim ac conclusa genitura, quemadmodum paulo ante à me relatū est. At venientes leues fiunt, & mēto, & corpore, quòd in coitu ipsa humiditas non similiter agitata velut viri, cuticulam non facit. Quicūque autem calui fiunt, hi sanè pituitosissimi & pituita in capite ipsorum simul cum coitu agitata & cōta, ad cuticulam allabens pilorum radices exurit, & de pili. Verum Eunuchi propterea calui non fiunt, quòd in mentem motum non faciant, neque pituita in coitu cutis pilorum radices exurit. Cæterum cani ob id fiunt quòd longo tempore pertrāsēunte in homine humiditate, albidius eius secernitur, & ad cuticulā allabitur, & pilus albidius humiditatem trahēs albidior fit quàm priori tempore, & que ipsa cuticula, præsertim vbi cani sunt, albidior aliam dicit. Et quicumque ex natiuitate canum quid in capite habent etiā illis cuticula summa vbi cani sunt, reliqua albidior fit. Illic enim albissima est humiditas. Habet autē rebus modo, Qualemcunque humiditatem caro attraxerit, siue rubram, siue rufam, seu nigrā, tali colore etiam pilus inficitur. Atq; hæc de hoc dicta sunt, Redibo autem rursus ad sermōnem relictum. Quum itaque extremitates corporis pueri ramos sparserint, & vngues ac pili radices egerint, tunc iam etiam mouetur, & tēpus ad hoc fit, masculo quidē tres, fœmellæ verò quatuor. Sic enim vt plurimum mouetur. Mouetur autem primū masculus, quia fortior est quàm fœmella: & primū quoque conformatur masculus. nam à fortiore & crassiore genitura fit. Quum autem mouetur fœmella tunc sanè lac indicationem sui, matri præbet. Mammæ enim attolluntur

Cute ustulata pilus nō fructicat Eunuchi quare non pubescant.

Caluitij causa.

Eunuchi non caluescunt.

Canities cur.

Canis cur in ortu.

Quotus in utero fetus mouetur.

attolluntur: & in rarius signum habent. Quum primū: mum de nem. Q bibere vtrique pinguit ab vteri ræ carn si non, p ab eode autē & r quod ed sum ven eisdem nula hæc te, puer impletæ facta, lac habet. D amplior trahent venæ ar tem & h vbi ea mater habet. Qu triuntur habent. ditate qu migen tem hun ne leuis autem à pit, & pri

attolluntur

attoluntur, & papillæ gliscunt ac turgent: Lac verò non pro-
dit: & in mulieribus densam carnem habentibus, lac poste-
rius significationem de se præbet ac prodit, in rarū verò car-
nem habentibus, prius. Lac autem ob huiusmodi necessitatē
fit. Quum vteri tumidi præ puero sunt, ventrem mulieris cō-
primūt: eius autem pleni vbi compressio cōtigerit, pinguis-
simum de cibis ac potibus foras profilit, in omentum ac car-
nem. Quemadmodū si quis corium illinat multo oleo, & im-
bibere permittat, & vbi imbibit, corium ipsum premat, oleū
vtique exilierit foras ex corio compresso. Sic etiam si venter
pinguitudinē in se habeat à cibis ac potibus, comprimaturq;
ab vteris, pinguitudo profilit in omentū ac carnem. Et si ra-
ræ carnis mulier fuerit, citius percipit eius persultationem:
si non, posterius. Quin & pecora prægnantia si non ægrotēt,
ab eodem potu ac cibo pinguiora propterea fiunt. Similiter
autē & mulier. Et à pinguitudine calfacta ac alba existente,
quod edulcatū est à caliditate, quæ ab vteris accessit, expres-
sum venit in mammas, & in vteros quoque parum venit, per
easdem venas. Tendunt enim & in mammas & in vteros ve-
nulæ hæ, & cōsimiles aliæ. Et vbi peruenerit in vteros de la-
cte, puer ipso paululum fruitur, Mammæ verò suscepto lacte
impletæ attoluntur. Et vbi peperit mulier principio motus
facto, lac in mamas ipsas procedit, si lactauerit. Sic enim res
habet. Dum mammæ lactant ac exugunt, venulæ in mamas
ampliores fiunt, ampliores autē factæ, à ventre pinguitudinē
trahentes, in mammas distribuūt. Nam & vir si multū coeat,
venæ ampliores redditæ, Venerē magis inducunt. Habet au-
tem & hoc eo modo: Alimentum & augmētum puerorū fit,
vbi ea quæ à matre veniunt, in vteros processerint, & prout
mater habet iuxta sanitatem aut debilitatem, sic & puer ha-
bet. Quemadmodum etiam quæ in terra crescunt, à terra nu-
triuntur, & prout terra habuerit, sic etiam nascentia in terra
habent. Etenim semen vbi deiectum fuerit in terram, humi-
ditate quadam ab ipsa impletur. Habet enim in se terra om-
nigenum humoreta, vt nascētia nutrire possit: impletū au-
tem humore semē, inflatur & intumescit, & vis quæ in semi-
ne leuissima est, ab humore condensari cogitur, condensata
autem à spiritu vis, & humore folia producente, semen rum-
pit, & primū folia foras emergunt. Vbi verò emerferint, quū
non

*Lac cur
fiat.*

*τῆ ὀμοιότη-
σει probat.*

*Pecora gra-
uida potu
& cibo ma-
gis pingues-
cunt.*

*Lactis co-
pia quādo.*

*Salacitas
uiris unde.*

*Quomodo
sata nascun-
tur.*

non amplius ab humore in semine existere folia nutritiva
 sint, rumpitur inferne semen, itemq; folia, & semen à se
 coactū, vim suam ad inferna demittit, quæ videlicet in
 restat propter gravitatem, & fiunt radices ex folijs distilla.
 Postquam autem planta iam firmiter radices inferne egit,
 & alimentum à terra sumit, tunc sanè totum evanescit,
 plantam consumitur, præter corticē, qui solidissimus est.
 Rursus autem cortex in terra putrefactus progressu tem
 ris evanidus fit, & quædam folia ramos producant. Ex se
 ne itaque tanquam ex humido nata plāta, donec quidem
 nera & aquosa fuerit, in augmentum supernæ ac infernæ
 cedens, fructum excludere non potest. Non enim vim
 fortem ac pinguem, ex qua semen condensari queat. Ver
 rò solidior facta est, & progressu temporis radices egerit
 iam & venas habet amplas, tum ad supernā, tum ad infer
 partem: & tunc sanè nō amplius aquosum ex terra trahit
 mentum, sed crassus & pinguius ac copiosius quod calidum
 à sole efferuescit in extremitates, & fit fructus iuxta cog
 tionē, ex quali etiam generatus est. Multus autē ex motu
 propterea fit, quòd singula ex terra nascentia maiorem
 ex terra, quàm ex eo vnde generata sunt, trahunt, & effe
 scunt non secundum vnum, sed secundum multa. Quum
 tem fructus prodierit, à plāta sua nutritur. Planta enim
 ra trahens, fructui transmittit. Sol autem fructum coquit
 solidum facit, quod aquosius in ipso est, ad sese trahens.
 hæc mihi dicta sunt de his quæ ex semine nascuntur à terra
 & aqua. Cæterū ex plantarijs ab arboribus arbores fiunt
 modo. Ramus vulnus habet, qua parte ab arbore detrahitur
 est, in infima ad terrā parte, vnde radices prodeunt. Pungit
 autem, & in terrā demittitur, hoc modo: Quum planta
 in terra existit, humorem acceperit à terra, tumescit & sp
 tum habet, quæ verò pars supra terram eminent, nondum
 ritus autem & humor condensans in inferna plantæ parte
 vim, quātum eius grauisimum est, in infernam partē emittit
 pit, & ex ipso radices teneræ fiūt. Postquam autem in infer
 nam partem receptus fuerit, tunc iam ex radice humor emittit
 hit, & parti supra terram eminenti transmittit: & tunc
 rursus superna pars intumescit, ac spiritum habet, & quum
 ex vi in planta leve inest, id ipsum congregatum gemmatur.

*Quæ terra
 gignuntur,
 quomodo
 procedant.*

*Cur multa
 ex uno gi
 gnantur.*

*Arbor qui
 plantatur,
 crescat.*

ac folia
 cit, item
 germi
 tarijs
 deinde
 bor pr
 in sem
 in fit, a
 nutrit
 gigni
 sed ip
 pra te
 re imp
 vis pro
 rium p
 in radi
 & folia
 augmē
 referan
 erumpi
 & hac p
 plitudi
 quòd in
 tem fri
 mida e
 mitur i
 autem
 enim a
 na terr
 mulati
 humect
 re valde
 ipsa, nin
 rare pos
 nē frum
 calidius
 licæ co
 velut eg
 quis vel

*Cur herbæ
& arbores
contrario
modo coa-
lescant.*

*Cur terræ
inferiora
hyeme calin-
da, æstate
frigida sint
Cur bumi-
da cū coa-
ceruantur
calescant.*

ac folia producit, & iam in supernam partem augmētum facit, itemq; in infernam. Sic itaq; contrarium contingit circa germinationem, in his quæ ex semine, & in his quæ ex plantarijs proueniunt. Ex semine enim prius folium emergit, deinde radices in infernam partem demittuntur. Verùm arbor primùm radices agit, deinde folia acquirit, propterea q̄ in semine ipso humoris copia inest, & in terra quum totum insit, alimentum inest primùm folio sufficiens, vnde folium nutritur, donec radicetur. Verū in ramo nō sic fit. Non enim gignitur ex altero, vnde folium primum alimentū habeat, sed ipse ramus est, & velut arbor habet, & multa eius pars supra terram eminet. Quare quum supra terram existat, humore impleri non potest, nisi ex inferna parte magna quædam vis procedens in supernam humorem distribuatur. Et plantarium primò necesse est sibi ipsi alimentum sufficere à terra in radices, deinde vbi sic à terra attraxit, sursum distribuere, & folia ad germen & augmentum concitare. Quum autem augmētum cepit planta, à tali necessitate ramos spargit, quā referam. Quum plus humoris ipsi accesserit ex terra attracti erumpit præ multitudine, qua parte quàm plurimus fuerit, & hac parte planta ramos emittit: augetur autem & in amplitudinem, & in supernam, & infernam partem, propterea quòd inferna terræ pars hyeme quidem calida est, æstate autem frigida. Atque hoc propterea contingit, quòd terra humida est in hyeme, præ aqua de cælo delabente, & comprimitur in seipsam, utpote humore grauiore existente: densior autem ab hoc ipso est, & nullam transpirationem habet. Nō enim amplius magna raritas ipsi inest: & propter hoc inferna terræ pars hyeme calida est. Nam & simum densius accumulatur, intus calidius est, quàm quod rarum existit & aliàs, humecta ac compressa, à seipsis concalescunt, & breui à calore valde exusta putrescunt. neque enim permeat spiritus per ipsa, nimirum quum densa existunt. Si verò sicca fuerint, ac rare posita, multominus calescunt ac putrescunt. Atque sic fanè frumentum ac hordeum humidum, ac madefactum, intus calidius est, quàm si siccum sit, & rare positum. Et vestes pelliceæ colligatæ ac fortiter compactæ, à seipsis comburuntur, velut ego vidi, quemadmodum ab igne exustæ. Sed & alia si quis velit considerare, Omnia quæ comprimuntur à seipsis, calidio

calidiora reperiet, quàm quæ rarè posita sunt. Non enim
 bent vnde frigiditatem inspirent à ventis. Sic etiam in
 terræ pars cum plena sit, & ipsa à seipsa comprimatur, ter-
 rùm grauis ac densa existens, ab humiditate in hyeme ca-
 scit, nullam enim caliditatis perspirationem habet. Sed
 de cœlo aqua cadit in ipsam, quum spiritus prodierit ab
 in terra, non vltius penetrat, vtpote terra densa existens
 sed spiritus retrò ad aquam abit: & propterea fontes ac
 rinæ aquæ, hyeme calidiores sunt, & auctiores quàm æstate
 quia spiritus dum exhalat, retrò abit ad aquam, quum
 densior existat, & per se spiritum nō transmittat. Et aqua
 ta existens quæ contigerit, ea perrumpens procedit, & in
 sibijpsi ampliorem facit, quàm si modica existat. Aqua
 in terra non consistit, sed semper in decliue procedit. Si
 spiritum ab aqua prodeuntem terra per se hyeme tran-
 zat, paucior aqua ex ipsa procederet, & fontes hyeme
 non essent. Atq; hæc omnia in hoc dicta à me sunt, quia
 ræ inferna pars calidior esse apparet hyeme, quàm æstate
 Nunc autem dicere volo, quòd æstate frigidior quàm
 me, inferna terræ pars esse videtur. Terra æstate rara
 leuis, nimirum sole vehementius irruente, & ab ipsa humi-
 tes ad sese attrahente. Habet autem terra in se semper ap-
 plus aut minus. Spiritus autem omnes nobis sunt ab aqua
 quod sic se habet, vnde cōiectare possis, demonstrabo. Est
 ab omnibus fluminibus ac nebulis spiritus semper proce-
 dit. Est autem nebula aqua in aëre cohærens & continua. Est
 sanè terra rara est ac leuis æstate, & aquam in se habet, & aquam
 in decliue fluit, procedente autem aqua semper inde aliam
 alio spiritus exhalat. Qui verò exhalat, per terram abigit
 ac raram existētem, & frigiditatem terræ inducit, & ipsa
 simul perfrigeratur. Habet autem sic, Quemadmodum si quis
 aquam in vtre existentē fortiter comprimatur, & per punctum
 ram acus, vel paulò maiorem, perspirationem aquæ faciat
 & ipsum vtrē in sublimi suspēdat, nullus spiritus per foramen
 procedat, sed aqua, non enim habet spaciositatem per quam
 aqua spiritum emittat. Sic sanè se habet etiam hyeme aqua
 in terra. Si autem aquæ in vtre locum satis amplum feceris
 & vtrē in sublimi suspēderis, spiritus per foramen procedet
 Locum enim spiritus habet ab aqua mota, procedendi p-

*Mare &
 fontes cur
 hyeme calidiores
 sciant, & tur-
 geant.*

*Nebula
 quid.*

*τη μοι ὄσσει
 confirmat.*

A vtre
 habet
 bet,
 se
 ab a
 infe
 mag
 seip
 tur
 hoc
 æst
 ra si
 B & a
 supe
 sum
 haur
 prof
 me,
 da ef
 videl
 & spi
 quæ
 da au
 in ip
 cesses
 C calid
 in pu
 de ho
 na te
 vice v
 neque
 ex sup
 ceder
 ditas,
 ces vs
 dicibu
 Quen
 conco
 oport

A vtrem, & propterea per foramen spiritus transit. Sic sanè se habet etiã æstate aqua in terra. Satis amplum enim locũ habet, nimirum terra rara existente, & sole ab ipsa humorẽ ad se trahente, & pertransit spiritus, vt pote qui frigidus existit, ab aqua per ipsam raram existentem ac leuem. Ob hoc itaq; inferna ipsius pars æstate frigida existit, & aqua ipsa adhuc magis quã spiritus, qui in terra frigidus existit, & ipsa in seipsam, & in terra, spiritum emittit. Sed & aqua quæ hauritur in puteo, spiritum semper mouet, velut stibellum, atque hoc ipsum aquæ frigiditatẽ inducit. Quæ verò nõ hauritur æstate, sed stans densa existit, nõ similiter spiritũ in se à terra suscipit, neque in terram à seipsa distribuit: & simul à sole & aère in puteo non disperso, sed stante ac firmato, primũ superficies ipsius calefit, deinde alia eius pars ad aliam deorsum caliditatem distribuit, & propterea aqua quæ æstate nõ hauritur, calidior est ea quæ hauritur. Quin & fontes valde profundi æstate semper frigidi existunt: & aqua hausta hyeme, terra calida existente, ex tali fonte, statim quidem calida est, vbi verò tẽpus progressum fuerit, frigida est ab aère videlicet frigidus existẽte talis facta. Perstratur enim à vento, & spiritus per ipsam pertransit. Quẽadmodum etiam aqua quæ æstate hauritur, vbi hausta fuerit, statim frigida est, calida autẽ fit postea, propterea quod terra rara existẽte, & spiritu in ipsa existente, perfrigeratur: Vbi autem haustæ tẽpus accesserit, stabilis fit, & calida cõspicitur. Calefit enim ab aère calido existente, quemadmodum & aqua quæ non hauritur in puteo æstate, ob hoc ipsum calida redditur. Atq; hæc à me de hoc dicta sunt. Repetam autem rursus quòd æstate inferna terræ pars frigida est, hyeme verò calida. Superna autem vice versa. Et oportet arbori non duo calida simul accedere, neque duo frigida simul, si sana esse debet. Verũ si quidem ex superna caliditas accesserit, ex inferna frigiditatẽ ipsi accedere oportet, & vice versa, si ex superna parte accedat frigiditas, ex inferna caliditatem ipsi contingere oportet. Et radices vbi attraxerint, arbori transmittunt, & arbor vicissim radicibus: atque sic & frigidi & calidi conseruatio contingit. Quemadmodum homini ingestis cibis inventrem, qui dum concoquuntur calefaciunt, perfrigerationem à potu facere oportet. Sic & arbori contrarium rependi oportet, ex infer-

*Cur aqua
hyeme cali-
da, æstate
friget.*

*Fontis alti
qualis aqua*

*Homines
sicuti arbo-
res nutriuntur.*

na parte ad supernam, & vicissim, & augetur arbor, & in infernam, & in infernam partem, propterea quòd alimentum ex inferna & superna ipsi accedit. Et quandiu quidem venter tenera fuerit arbor, fructum non producit. Non enim est in ipsa pinguis vis, neque crassa, quæ ad fructum componi possit. Progressu autem temporis venæ in ipsa dilatantur, pinguem ac crassam influxionem ex terra in ipsam faciunt, autem ipsam diffundens, ebullire facit utpote leuem exitum, in extremitates, & fructum producere, & tenuem quidem humiditatem à fructu sol aufert, crassam autem conueniens & calefaciens edulcat. At verò arbores non fructificantes in se pinguitudinem tantam non habent, quantum exitum fructum est expendendum. Omnis arbor autem quam pedis solida facta fuerit, & ex inferna parte radices firmas iam penitus constantè augetur desinit. Quicumque vero arbores, ab alijs arboribus oculos indiderunt, & arbores in arboribus enatae viuunt, & fructificant non similem fructum in arboribus, quibus insite sunt, id ipsam tali modo contingit, illius primum quidem germinat. Alimentum enim habet primum ab arbore, ex qua ablatus est, deinde ab ea, in quam situs est. Vbi autem germinauerit, sic in arborem radices suas à se demittit, & primum humore fruitur in arbore, quam insitus est, existente, deinde tempore accedente, demittit radices in terram, per eam in quam insitus est, & fruitur humorem à terra trahit, & alimentum inde ipsi contingit, ut mirum sit, insitas arbores, alios fructus producere, à terra enatae viuunt. Hæc mihi de arboribus & fructibus dicta sunt egestia, quòd indignum mihi factum videbatur, & ne poteram quidem, hæc tractationem semiperfectam relinquere. Rediit nunc rursus retrò ad illum sermonem, cuius gratia à me dicta de istis relata sunt. Censeo enim terræ nascentia omnia videri ex terræ humore, & qualem terra humorem in seipsa habet, talem etiam nascentia ex ipsa habere. Sic etiam puer viuens in matre in utero, & quali mater sanitate prædita est, talis etiam puer habet. Quòd si quis considerare velit ea quæ de his dicta sunt, ab initio usque in finem, inueniet naturam omnem esse similem esse, & ex terra nascentium & hominum. Et hæc mihi de hac dicta sunt. Cæterum puer in utero existens manens in pud genas habet, caput autem prope pedes: & non datur probum accit

*Cur insitas
sui fructum
ferant.*

*Partus ter-
renis com-
paratur.*

*Pueri situs
in utero.*

A acce-
put f
tent
qua
næ r
hoc
iux
spiri
lico
xi, si
cet
& o
B nim
galla
bus a
ex ou
haber
ad hu
bilico
bere i
nond
Atque
lieri p
ac ped
contin
beat,
C tes, po
fortus
enim
plius p
ab ipsi
cum p
do aut
pore te
naturã
si ex v
gis con
decimo
verò v

A ac certo cognoscere, etiam si puerum in utero videas. utrum caput sursum habeat, an deorsum. Verum ex umbilico pellicule tentae sunt ipsum continent. Nunc autem referam dinotionem, quam paulo ante me demonstratum dixi, quantum humanae menti possibile est manifestum existentem, omni qui de hoc cognoscere velit, quod genitura in pellicula est, & quod iuxta medium ipsius umbilicus est, & per illum sanè, primo spiritum in seipsam trahit, & foras emittit. & quod ex umbilico pelliculae tentae sunt. Sed & aliam pueri naturam, quam dixi, sic totam habere usque in finem reperiet, quomodo videlicet à me in his sermonibus declaratum est, si quis testimonij, & ocularibus inspectionibus à me producendis uti velit. Etenim si quis ova viginti aut plura, quo pulli ex ipsis excudent gallinis duabus aut pluribus subijcere velit, & singulis diebus à secunda exordièdo, usque ad ultimam qua excudetur pullus ex ovo, subtrahere, confringere, ac videre, inueniet omnia se habere iuxta meum sermonem, quomodo volucris naturam, ad humanam conferre oportet. Quod enim pelliculae ex umbilico tentae sunt, & reliqua quae de puero dicta sunt, sic se habere in ovo volucris reperies, ab initio in finem. Atqui si quis nondum vidit, mirabitur in volucris ovo umbilicum inesse. Atque haec sic habet, & sic à me relata sunt. Quando verò mulieri partus appropinquat, tunc puero se mouente, & manibus ac pedibus calcitrante, pelliculam quandam internam rumpi contingit, rupta autem una, etiam aliam debiliorem vim habent, & rumpuntur primam quidem illi contiguae & cohaerentes, postea extrema. Quum autem ruptae fuerint pelliculae, tunc foetus à vinculo exoluitur, & agitated foras procedit, Neque enim amplius robur habet pelliculis amissis, neque utri amplius puerum continere possunt, pelliculis velut dixi amissis, & ab ipsis abruptis, Coharet enim pelliculae etiam uteris, ubi circum puerum obuoluuntur, non adeo vi valida ac multa. Quando autem procedit puer, violat & dilatat uteros in exitu, ut pote teneros existentes. Procedit autem in caput, si secundam naturam prodierit. Grauisimae enim sunt ipsi supernae partes, si ex umbilico perpédantur. Quum autem in utero est, magis continens existit usque ad pellicularum rupturam simul cum decimo mense, quando partus matri propinquat, & adest. Si verò violentam affectionem perpetiatur puer, etiam ante

*Per ouum
hoc confir-
mat.*

*Quo pacto
puer erum-
pat.*

*Caput
prius exit.
si naturali-
ter exeat.*

HIPPOCRATIS LIBER

præfinitū tempus ruptis pelliculis prodit. Quin & si alimentum à matre prius puero defecerit, etiā sic partus matris pro aduenit, & ante decimū mensem puer prodit. Cæterum quæ longius quàm decē mēsum tempus vterum gestare sibi viderentur, nam hoc iam sæpe audiui, illæ ipsæ hoc modo quæ diciturus sum deceptæ sunt. Quum vteri spiritū acceperint, seipfos, à ventre flatum exhibente, eleuantur ac intumescunt. contingit enim hoc, Videntur sanè sibi mulieres tunc concepis-
 pisse. Præterea si menses non procedentes, congregati fuerint in vtero, & diutius manserint, semper persuadent in vtero aliquando vnà cum flatu à ventre, aliquando etiam calescentes, & sanè tunc quoq; in vtero habere mulieres sibi videntur nimirum mensibus non prodeuntibus, & vteris eleuatis. Inde aliquando menses sua sponte erumpunt, aut alijs frequentibus à corpore in vteros, & priores protrudentibus & flatus egreditur, & multis iam statim post mēsum parturitionem vteri hiant, & ad pudendum vertuntur, & tunc vterum præmixtæ, ad se genituram concipiunt, eadem die autem minino in paucis. Existimant autem inexpertæ harū rerum ac rationum, etiam illo tempore se in vtero habuisse, quæ menses non prodibant ipsis, & vteri erant eleuati ac tumescentes. Quòd autem non diutius quàm decem mensibus conceperint vterum gestare, ego demonstrabo, Alimentū & augmentum quod à matre descendit, non amplius sufficiens est porro, vbi decē menses præterierint, & fœtus auctus fuerit. Tunc hit enim quod dulcissimum est in sanguine ad sese, simulque etiam lacte modicè fruitur. Quum autem hæc ipsi rariora pauciora sint, & puer plenus ac maturus existat, copiosius alimentum desiderans calcitrat, ac pelliculas rumpens, intumescit, & partus matris inducit. & hoc perpetiuntur magis mulieres primiparæ: deficit enim pueris alimentum, vt ad decimum vsque mensem sufficere non possit. deficit autem per hunc modum. Sunt quædam mulieres quibus sufficientes menses purgantur, quædam quibus pauciores: hoc ipsum si sentiat per fiat, in natura, & genere, maternum ipsis existit. Quæ vero menses paucos demittunt, hæc etiam pueris postremo tempore, vbi iam maturi fuerint, alimentum rarius exhibent, ipsos calcitrare faciunt, vt & ante decimum prodire festinant. Modicus enim sanguis à iuueniculis ac nouellis matris

Quæ plusquam decem menses gestasse videntur, cur falsantur.

Cur plusquam decem menses partus in utero esse non possit.

Cur nutrimentum ante decimum mensem puero in utero deficiat.

A bus sine sunt videri Vol ouu scen frig rum tus tur
 B iam lucr in or qui a lo ex uetu cum motu solen Vbi c est, q lum. ficien C sente pit, & gisim nem fingi esse defic pueri Atque si pue multe conti præ v primu

A bus procedit: vt plurimum verò cōtingit tales mulieres etiā sine lactē esse, quæ paucos menses demittunt. Sicciores enim sunt, & densiorem carnem habēt. Huic autem rationi, quod videlicet deficiente alimento prodit puer, etiā si nō aliqua violenta affectio ipsi accidat, etiā hoc testimonio esse potest. Volucris ex oui luteo nascitur, hoc modò. Incubante matre ouum calefcit, & quod in ouo inest à matre mouetur, calefcens autem id quod in ouo inest, spiritum habet, & alterum frigidum ab aère per ouum attrahit. Ouum enim adeò raturum est, vt spiritum qui attrahitur sufficientem ei quod intus est transmittat: & augetur volucris in ouo, & coarticulatur modo eodem ac consimili velut puer, quemadmodum

B iam antea à me relatum est. Nascitur autem ex luteo oui volucris, alimentum verò & augmentum habet ex albo, quod in ouo est. atque hoc iam omnibus manifestum factum est, qui animum aduerterunt. Vbi autem deficit alimentum pullo ex ouo, non habens id sufficiens vnde viuat, fortiter mouetur in ouo vberius alimentum quærens, & pelliculæ circum dirumpuntur, & vbi mater sentit pullum vehementer motum, putamen exalpens ipsum excludit. atque hæc fieri solent in viginti diebus, & manifestum est quod ita se habent. Vbi enim exclusa est volucris, nullus humor in oui testis inest, qui sanè memorabilis existat, expensus est enim in pullum. Sic etiam vbi auctus fuerit puer, mater non amplius sufficiens alimentum ipsi exhibere potest. Vberius itaque præfente alimentum puer querens, calcitrando pelliculas dirumpit, & à vinculo exolutus simul foras prodit. atque hæc vt longissimè in decem mensibus fiunt. Et secundum hanc rationem etiam pecoribus ac feris partus aduenit, in tēpore quo singula pariunt, non tardius. Etenim vnicuique animali necesse est tempus esse, in quo alimentum foetui rarius erit, & deficiet, & partus adest. Et quæ quidem paucius alimentum pueris præbent, citius pariunt. Quæ verò vberius, posterius. Atque hæc mihi de hoc dicta sunt. Porro diruptis pelliculis, si pueri momentum in caput inclinatum prædominabitur, mulier facile parit. Si autè obliquus, aut in pedes procedet, contingit enim hoc sæpe si momentum huc inclinari, siue præ vterorum spaciositate, siue si mater in labore ex partu primùm non quieuit: & si sic procedet, mulier difficulter pa-

*Quæ partus
lactis habent
beant.*

*Hoc cōtra
Plinium &
Aristotelem
esse videtur.*

*Partus quæ
do accele-
rat.*

*Pecora si
militariter eni-
tantur.*

*Cur quæ-
dā tardius
quædā cele-
rius pariat.
Partus quæ
lis.*

Quando in enixu matres partus ue percunt. riet. Multæ autem vel ipsæ perierunt, vel puer, aut simul tres vnà cum foetibus. Caterùm ex parientibus ac puerperis maximè laborant primiparæ, propter inexperientiam dærum, & dolent quidem totū corpus, maximè verò lumbos & coxendices. Nam coxendices ipsarū disparātur. Verū expectatæ iam partus, minus primiparis dolent. Quæ verò multoties perpererūt, multominus dolēt. Si porrò in caput processerit puer, caput primū foras prodit, deinde alia mēbra cōsequuntur, postremus autē vmbilicus. Ex vmbilico autē secūda res est. Post hæc aquositas & mucus sanguinolētus tum à caputū à reliquo corpore secretus, præ violentia & dolore accore, atq; hic viā struit purgationi à partu cōsequenti. Post tum autē eius muci crētī, purgatio fit per tēpus antea relata. Et tum māmæ, tū reliqua mēbra quæ humidiora sunt, mēbris rūpūtur, minimè quidē in primo partu, postea verò plures pariūt, ita amplius rūpūtur, euacuatīs venis præ partus purgatione. Atq; hæc à me de hoc dicta sunt. Gemelli tē sunt ab vno coitu, hoc modo. Vteri sinus frequētes & nos habēt, alios remotiores, alios propinquiores pudēdo animalia quæ multa gignūt, plures sinus habēt, quæ ea pauca. Similiter autē habēt & pecora & feræ, & volucres. Ita q; contigerit geniturā findi, & in duos sinus peruenire, vteri geniturā susceperint, & sinus alter ad alterū nō haurit, nec dimiserit, segregata genitura in utroq; sinu pellicula induit, & vivificatur eodē modo quo vnus foetus, quæ propter verò id fiat diximus. Quod verò ab vno coitu gemelli gignuntur, hoc testimonio cōstat. Est canis, & sus, & alia animalia quæ ab vno coitu pariūt & duo, & plura, & vnūquodq; animal in vtero, in sinu ac pellicula existit: atq; hæc ipsi fieri videmus, & hæc omnia eadē die vt plurimū pariunt. Sic autē mulieri ab vno coitu gemelli facti, vterq; in sinu & pellicula est, & eadem die vtrūq; parit. & alter prius foras procedit, pellicula ipsius siue secunda. Quod autē gemelli, foemella & masculus generant, hoc causæ esse sentio. In muliere & in vtero, & in omni animali, in singulis & debiliore, & fortior genitura inest, & nō semel ac simul genitura procedit, sed & fortius ebullit ac eiaculatur: & nō est possibile omnē esse fortitū quæ prius exiit, tum quæ posterius. In vtrū autē sinu, et fortorem ac fortiorē genituram ingredi contigerit, illic maior

Qui gignuntur gemelli.

Canes & sues hoc confirmant.

A lus gi
illic f
dictur
Atqu

H

B

re, ni
quæ s
ma su
ne ma
fenter
camu
dire, &
plurim
ferent
nomi
quid &
multu
tit, ca
ra pro
simun
ueren
alibi

lus g

A lus gigni. In vtrum verò rursus humidiorē ac debiliorem, illic foemella generatur. Si verò in vtrunque fortis ingreditur, ambo masculi fient. Sin debilis, ambo foemellæ. Atque hic sermo sic relatus totus finem habet.

HIPPOCRATIS

COI LIBER DE CARNIBVS, IANO CORNARIO MEDICO PHYSICO INTERPRETE.

B

Go ad hunc vsque sermonem communibus sententijs vtor, tum aliorum qui me præcesserunt, tum etiam meis. Necessè enim est commune principiū sententijs supponere eum qui velit hæc de arte medica tractationem componere. Verùm de rebus sublimibus in aëre ac cælo, neque opus habeo dicere, nisi quòd quantum ad hominem & reliqua animantia, quæ sunt, & nata sunt, pertinet, demonstrabo, & quòd anima sunt, & quòd sanitas, & quòd morbus, & quòd in homine malum ac bonum, & vnde moritur. Nunc autè ipse meas sententias profero. Et videtur sanè mihi id quod calidum vocamus, immortale esse, & cuncta intelligere, & videre, & audire, & scire omnia tum præsentia, tum futura. Huius igitur plurima pars, quum turbata essent omnia, in supernam circumferentiam secessit. Et videntur mihi ipsum veteres Aethera nominasse. Altera pars inferna, appellatur Terra, frigidum quid & siccū, & multis motionibus obnoxiiū, & in hac sanè multum calidi inest. Tertia pars aëris, medium locū occupat, calidū quid ac humidum existens. Quarta verò pars terræ proximum locum cœpit, humidissimum quid ac crassissimum. Hæc itaq; quum turbata essent, & in orbem circumuoluerentur, multa calidi pars in terra cōclusa est, alibi maior, alibi minor, alibi valde pauca, alibi copia multa: & tempo-

Calidū ead
lorue sol
æther quid
possit.

Terra.

Aër.

Aqua.

ris progressu terra à calido arefacta, hæc conclusa in ipsa
 tredines faciunt veluti tuniculas, & quantum quidem ex
 tredine terræ pingue fuit, & minimum humoris habuit
 ipsum per multum tempus calefcens, celerrimè exustum
 & in ossa mutatum. Quæ verò glutinosiora fuerunt, & frigiditate
 participarunt, ea calefacta exuri non potuerunt, quæ
 verò liquida fieri, propterea speciem alieniorem ab alijs
 acceperunt, & nerui solidi facti sunt. Neque enim tantum
 frigiditatis ipsis inerat. Verùm venæ frigiditatis tantum
 habebant, atque eius frigidi quantum circumcirca glutinosissimum
 erat, à calido exassatum, membrana euasit frigidum verò
 quod erat, à calido superatum, dissolutum & ob id liquidum
 factum. Iuxta eandem autem rationem etiam fauces, & stomachus
 siue gula & venter, & intestina, in podicem vsque, caua facta
 sunt. Quum enim frigidum semper calefcatur, quantum eius
 circumcirca glutinosum erat, exassatum est, & membrana tunica
 facta est. Quod verò intra frigidum erat, colliquatum est, & factum
 est liquidum. Non enim erat in ipso, neque pingue, neque glutinosum
 multum. Iuxta eandem rationem etiam vesica. Multum frigidum
 quod ipsum circumcirca conclusit, à calido calefactum, dissolutum
 est, & euasit liquidum, quum neque pingue, neque glutinosum in
 ipso esset: quod verò supererat, tunica euasit. Sed & de alijs quæ
 caua sunt eodem modo res habet. Vbi enim plus glutinosi
 quàm pinguis erat, membrana tunica facta est. Vbi verò pinguis
 plus quàm glutinosi facta sunt. Eadem ratio & ossium est. Vbi
 quidem non erat glutinosi, verùm pinguis & frigidi, citius exusta
 sunt propter pinguitudinem, atque hæc ossa durissima & rigidissima
 existunt. Vbi verò pingue & glutinosum similia sunt hæc ossa
 antrosa sunt. Et de his quidem sic habet. Frigidum quidem
 congelat, Calidum autem diffundit, in multo tempore etiam
 exficcat. Vbi autem pinguitudinis aliquida fuerit, citius exurit
 & ficcat. Vbi verò glutinosum affuerit, frigidum, citra
 pinguitudinem exuri non vult, sed tempore calefcens
 congelatur. Cæterum cerebrum sedes & metropolis est
 frigidi ac glutinosi. Calidum verò pinguis sedes & metropolis
 est. Quod enim calefcit primum omnium quod diffunditur
 pingue fit. Et propterea cerebrum, quia minimum pingui

*Ossa unde.**Nerui quomodo facti.**Membra.**Fauces.**Stomachus
intestina,
venter usque
ad anu caua cur.**Vesica.**Ossa qui sunt
ant cauaque.**Cerebrum
quale.*

pingui
exuri
sam ac
lidum
dulla
in ipso
admodum
iuste pe
lijs ossi
medul
quis er
lia qui
ri non
guissim
ro visce
prius à
bet, &
membr
admodum
enim su
teri ven
calidi ar
seruat. V
re sunt.
ventrem
vtrunqu
tum in a
ad cerui
tunc in c
Possunt a
ma, à ve
pus fissæ
cem ac ca
plurimum
habet, vt
calidissim
spiritus c
plurimum
trahit, ex

pinguitudinis habet, plurimum verò glutinositatis, à calido exuri non potest, sed tempore tunicam, membranam crassam accepit, circum membranam verò ossa, quantum calidum superauit, & in quibus pinguitudo erat. Sed & medulla spinalis appellata, à cerebro descendit, & non est in ipso, neque pinguis, neque glutinosi multum, quemadmodum & cerebro. & propterea neque nomen medullæ iuste possidet. Non enim est alij medullæ similis, quæ in alijs ossibus inest. Sola enim membranas habet, quas alia medulla non habet. Signa porro horum manifesta sunt. Si quis enim neruosa & glutinosa, itemque alia assare velit, alia quidem cito assantur. Verum neruosa & glutinosa assari non volunt, minimum enim pinguitudinis habent. Pinguisimum autem & vnguinofum celerrimè assatur. At vero viscera sic mihi constituta esse videntur: nam de venis prius à me dictum est. Cor multum glutinosi ac frigidi habet, & à calido calfactum, caro euasit dura & viscosa, & membrana circum ipsum, & cauum factum est, non quemadmodum venæ: & situm est in capite venæ cautissimæ. Duæ enim sunt cauæ venæ à corde, alteri nomen est arteria, alteri vena caua, iuxta quam cor situm habet. Et plus habet calidi arteria, quàm vena caua, & spiritum condit ac conseruat. Verùm præter has duas venas, etiam aliæ in corpore sunt. Cautissima autem vena, ad quam cor situm est, per ventrem omnem transit, & per septum transuersum, & in vtrunque rhenem finditur, & in limbis finditur, & exilitum in alias partes, tum in crus vtrunque, Sed & supra cor ad ceruicem, partim in dextram, partim in sinistram, & tunc in caput ascendit, & in temporibus finditur vtrinque. Possunt autè & numero maximæ venæ dici. Verùm in summa, à vena caua, & ab arteria, aliæ venæ per totum corpus fissæ sunt, cautissimæ autem sunt prope cor, & ceruicem ac caput, & infra cor vsque ad coxendices. Et calidum plurimum in venis ac corde inest. & propterea spiritum cor habet, vtpote quod omnium intra hominem membrorum calidissimum existat. Procliue est autem condiscere, quòd spiritus calidus est. Cor & venæ cauæ semper mouentur, & plurimum calidi in venis inest, & propterea spiritum cor trahit, ex omnibus in homine maximè calidum existens.

*Medulla
spinae cur
proprie me
dulla non sit*

*Cordis na-
tura.*

*Arteria
venaque alte-
ra magna
unde.*

*Venula cor-
poris unde
ueniant.*

*Cor calidum
est.*

*Cor & ue-
nae semper
agitantur.*

*ἢ ὁμοίως
comprobat.*

*Frigus ca-
lore nutrit.*

*Puerulus in
utero quid
faciat.
Cōfirmat.*

Pulmo.

Iecur.

Cōfirmat.

*Sanguis
quare coar-
guletur.
Splen.*

Rhenes.

Potest etiam aliter cognosci. Si quis ignem in domo
dere velit, quum ventus non inspirat, flamma mouetur
quando magis, aliquando minus. Sed & lucerna acci-
ardens, eodem modo mouetur, modò magis, modò
minus, vento nullo mouente, quem sane nos spirantes
gnoscere possumus, & alimentum calido frigidum
Cæterum puer in vtero comprimens labra ex vtero
fugit, & tum alimentum, tum spiritum, cordi intro
vbi sanè mater respirauit. Est enim hoc calidissimum
ro, & hoc calidum etiam reliquo corpori, & alijs om-
partibus motum præbet. Si verò quis interroget quomodo
hoc quis sciat, quòd puer in vtero trahit & fugit: illi
spondendum est. Pueri nascuntur sterco in intestini-
bentes, & vbi nati fuerint celerrimè ventrem, tum
nes, tum pecora exonerant. Atqui non haberent
nisi in vtero suxissent, Imo neque mammam statim
tum est sugere nosset, si non in vtero suxisset. Et de
cordis ac venarum sic habet. Porrò pulmo iuxta cor
tus est. Cor ex humido quod glutinosissimum erat
ens cito exsiccauit, veluti spumam, fecitque antrosu-
nulas multas in ipso. Venulas autem ideo fecit. Quia
enim in glutinoso inerat frigidi, id ipsum quidem
colliquatum est, & liquidum euasit. Ab ipso verò
so, tunica facta est. At verò Iecur sic compactum est,
vna cum calido multum humidi conclusum esset, et
tinosum ac pingue, frigidum superauit calidum, & con-
latum est. Huius signum hoc est: Quando quis vici-
mactat, donec calidus fuerit, liquidus est sanguis, post
autem perfrigeratus est, congelatur. Si verò quis ipsum
quasset, & fibras eximat, non congelatur, fibræ enim
dæ sunt & glutinosæ. Splen autem hoc modo constitutus
est. Cum calido & glutinoso conclusum fuit, calidum
dem plurimum, frigidi autem minimum, tantum
modo quantum ad glutinosi compactiorem satis erat
autem id fibræ in solene existentes, & propter has
mollis est splen, & fibrosus. Rhenes porrò sic productus
Parum glutinosi, parum calidi, multum frigidi con-
fuit, & ab hoc congelatum est, & durissimum visum
lit, & minimè rubrum, quia non multum calidi firmi

stetit. Ea
stituit &
foramina
velut in
plurimum
in humi-
humidum
re etiam
dum est
hominis
quandiu
refriger
co, pell
cta, mo-
bit, si ve-
è frigido
deram, qu-
cessariò p-
tibus. At
essent, qu-
exusta sur-
sermone.
ipsum ex-
tum loco
cum tran-
erat, hoc
existens,
vngues p-
liquidissi-
calido sic-
tes autem
pitis ac m-
pingui, in-
quis ossib-
dè dentes
rit puero
tibus, exc-
nerior, qu-
rint. Pluri-

stilit. Eadem de carnibus ratio est. Frigidum quidem constituit & compegit ac fecit carnem, glutinosum autem in foramina transijt, in foraminibus autem his humidum est, velut in venis magnis. Calidum autem in toto corpore est, plurimum verò & humidum in corpore est, & frigidi multum in humido: tantum autem est frigidi, quantum congelare humidum ac liquidum potest, sed superatur à calido, quare etiam ab ipso diffunditur: Quòd verò humidum calidum est, hac demonstratione confirmatur. Si quis corpus hominis secet, vbiunque velit, sanguis calidus fluet, & quandiu sanè calidus fuerit, liquidus erit, postquam verò refrigeratus est, tum ab intrinseco frigido, tum extrinseco, pellicula fit & membrana, & si quis hac pellicula detrahta, modico tempore sinat, aliam pelliculam factam videbit, si verò quis hanc semper adimat, alia rursus pellicula è frigido generatur. Caterùm ea gratia plura dixi, vt ostenderam, quòd extremum corporis ad aerem conuersum, necessariò pelliculam induit, præ frigido & ventis impetentibus. At verò articuli sic generati sunt. Quum ossa facta essent, quæcunque quidem ex ipsis pingua erant, celerrimè exusta sunt, quemadmodum etiam priùs dictum superiore sermone. Quantum autem ex ipsis glutinosum erat, id ipsum exuri non poterat, sed medio inter vsum & siccatum loco contentum, à calido in neruos, & saliuam ac mucum transiuit. quantum autem ex glutinoso liquidissimum erat, hoc calfactum crassius redditum est, vtpote liquidum existens, & ex hoc saliuam facta est. verum ex illo glutinoso vngues producti sunt. Etenim ab ossibus & articulis semper liquidissimum ipsorum discedens, glutinosum redditur, & à calido siccatum ac arefactum, foras in vngues delegatur. Dentes autem posteriùs generantur ex hac caussa. Ex ossibus capitis ac maxillarum incrementum fit glutinosi, & quod ex pingui, inest à calido siccatum exurit, & fiunt dentes reliquis ossibus duriores, quia nihil frigidi inest. Et primi quidè dentes nascuntur à victu in vtero, & postquam natus fuerit puero lactenti à lacte. Vbi verò hi exciderint à cibis & potibus, excidunt autem, vbi ad annos primi alimenti peruenierint, quibusdam etiã priùs, si à morbido alimento nati fuerint. Plurimis verò quum septè annos impleuerint. Qui verò

Caro.

Humidum
liquidum
caloris quid
habet.

Tuniculam
spiritus aer
ue & frigus
semper
superinducit.

Articuli
iuncturæ.

Nerui.

Vngues.

Dentes.

Dentati cur
nascantur.

postea

postea enascuntur simul consenscunt, nisi præ morbo
rentur. Cæterum dentes propterea posterius alijs nascuntur
In maxilla venæ sunt, & hæ huic ossi soli inter omnia
ex inferno ventre alimentum præbent. Ossa vero tale
mentum dant, qualia existunt, sed & alia omnia tale
tum reddunt, qualia ipsa existunt. Etenim venæ ex ventre
intestinis, in quæ cibi ac potus colliguntur, postquam
rint calfacti, tenuissimum ac liquidissimum trahunt
mum autem & fæx isthic relinquitur, computrescitur
stercus in inferioribus intestinis. Tenuissimum vero
venæ ex ventre ac intestinis, quæ supra ieiunum
existunt, atque hoc calfactis iam cibus. Vbi autem
intestinum transierint, & in inferiora intestina colle
rint, stercus fiunt. At verò alimentum vbi accesserit,
quodque talem speciem unicuique reddit, qualia sane
Singula enim ab alimento irrigata augmentum capi
lidum, & frigidum, & glutinosum & pingue, & dulce
rum, & ossa & alia vniuersa quæ in homine insunt. Et
dentes posterius nascuntur. Dictum autem à me
quod solæ ex ossibus maxillæ, ipsæ in seipsis venas habent
& ob id alimentum amplius in ipsas quàm in alia ossa
tur, & quia vberius alimentum, & densiorem in fluxu
bent, augmentum ipsæ à seipsis tale pariunt, quales sanè
existunt, atque hoc donec homo integer augetur: aug
autem vbi conspicuus euadit, conspicuus verò fit
septennio, vsque ad decimum quartum annum. & in hoc
pore, tum maximi ex dentibus, tum alij omnes nascuntur
postquam exciderint hi qui ab alimento in vtero nascuntur
Augefcit autem & in tertium annorum septenarium
adolescens fit, vsque ad quartum & quintum septenarium
Quin & in quarto septenario dentes enascuntur, plerumque
hominibus duo, qui sapiëntia dentes appellatur. Porro
sic nascuntur. Ossa sunt & cerebrum à quibus tale aug
tum venit, vtpote glutinoso circumcirca existente, quæ
modum & neruis, & pinguitudinis nihil inest. Si enim
guitudo affuisset, ex calido sanè exusta esset. Fortassis
mirabitur quis quòd etiam sub alis & in pube pili nascuntur
quibusdam in toto corpore existunt. Verùm hic sermo
est, quòd vbiunque in corpore glutinosum est, ibi pili nascuntur

*Maxillæ so
læ ossi uen
nulas habet
uentricu
lusq̃.*

*Stercus qui
fiat.*

*Cibus &
potus oia ir
rigant, con
seruant &
augent.*

Capilli.

lore fu
durum
os est ca
os aut
iuxta o
licuraru
ximè ro
nuit, m
tes pro
autem
& men
sa, item
resonat
porro c
cum aer
brum er
est ante
gia, neq̃
ficca fue
non olfa
trefacta.
verò nar
aërem at
vbi cereb
latum, &
scunt aut
stillat aut
At verò v
na in vtr
las, quòd
latur & p
lem facit,
vergit, ad
quemad
tem mult
stunt. Hui
cent, per h
est, neque
circum oc

lore fiunt. Auditus autē inde contingit, foramina auriū ad os durum & siccum lapidi simile pertingūt. Iam verò ad ipsum os est cauitas antrofa. Strepitus autem ad durum firmantur, os est cauitas antrofa. Pellicula verò in aure os autem cauum resonat per durum. Pellicula verò in aure iuxta os durum tenuis est, velut aranei tela, & omnium pellicularum siccissima. Quòd autem id quod siccissimū est maximè resonat, multa signa sunt. Quum igitur plurimū resonuit, maximè audimus. Et sunt quidam qui de natura scribētes prodiderunt, quòd cerebrum est quòd sonum edit. hoc autem fieri non potest. Ipsum enim cerebrum humidum est, & membrana siue tunica circum ipsum humida est & crassa, itemque circum tunicam ossa. Nullum igitur humidum resonat, sed sicca, resonantia autem auditum faciunt. Olfacit porro cerebrum humidum existens, aridorum odorem vnà cum aère, per corpuscula chartilaginosa ipsum trahens. Cerebrum enim in cauitatem nasi pertingit, atque hac parte non est ante ipsum os aliquod, sed chartilago mollis velut spongia, neque caro, neque ossiculum: & vbi quidem cauitas nasi sicca fuerit, ipsum seipso exactius arida olfacit. Aquam enim non olfacit, humidior est enim quàm cerebrum, nisi sit putrefacta. Putrefacta enim aqua crassior fit, & alia omnia. Quū verò nares humectæ fuerint, olfacere non possunt. Nō enim aërem attrahit cerebrum ipsum ad seipsum. Similiter etiam vbi cerebrum ipsum de seipso plurimum liquefecerit, in palatum, & fauces, & pulmonem, ac reliquum ventrem: cognoscunt autem hoc homines, & ex capite destillare dicunt, destillat autem & in reliquū corpus. Et est modus eius calidus. At verò visus propterea contingit: à cerebri membrana vena in vtrunque oculum per os descendit: per has duas venulas, quòd est glutinosissimi tenuissimum de cerebro percolatur & propterea ipsam circum ipsum oculum tunicam talem facit, quale est ipsum oculi pellucidum, quòd ad aërem vergit, ad quòd venti ac flatus irruunt, eadem planè ratione quemadmodum de alijs membranis ac tunicis dixi. Sunt autem multæ hæ tunicæ præ oculis pellucidæ, quales ipsi existunt. Huic enim pellucido lumen & omnia splendida relucet, per hoc igitur relucens videt: quòd verò non splendidū est, neque relucet, per hoc non videt. Verum reliquum quòd circum oculos est album, caro est. Quæ verò pupilla oculi appella

Auditus qui fit.

Odoratus causa.

Visus qui fit.

Visus quæ causa sit.

Pupilla qualis.

appellatur, nigra apparet, ob id quòd in profundo est. Nigrae circum ipsam nigrae sunt: tunicam autem appellat id quòd velut pellicula inest. Est autem non nigra si quis inspiciat, sed alba ac pellucida, humidum verò oculi, glutinosum existit. Saepe enim vidimus, in oculo rupto exitum rem glutinosum, & si quidem adhuc calidus fuerit, viscosus est. Postquam verò perfrigeratus est, siccus euadit, velut transparentes. Atque hoc & in hominibus & in brutis animalibus habet. Caterum oculum molestia afficit omne quod inquit, & venti irruentes, & alia quae splendidiora sunt, quae sunt. Et si quis interroget, respondere licet, propter similes coloris existunt. Quae admodum os, & lingua, & reliquus venter, humida sunt. Sermonis porò facilius deest. Totum corpus spiritum intro trahit, plurimumque in cauitates sibi ipsi accumulatur. Is autem qui per interiora currit, strepitum facit. caput enim resonat, lingua articulatur, occurrens in faucibus, obturansque ac palatum & dentes, claritatem eius facit. Si autem lingua per occurrens non articularet, non posset homo clare loqui, sed singula à natura vnam vocem haberet. Huiusmodi est. Muti ex natiuitate differere non possunt, sed vnam vocem sonant, etiam si quis spiritum efflans sermonem proferre conetur. Manifestum autem hoc est, Homines qui voluerint magnam vocem edere, attrahentes spiritum rursus eum, eum foras propellunt, & magnam vocem edunt, prout spiritus durat, postea verò vox contabescit. Sicut in charædi, quum ipsos vocem intendere oportuerit, spiritum quam plurimum intro trahentes pronuntiationem tendunt, & vociferantur ac vocem magnam edunt, prout spiritus durarit. Vbi verò spiritus defecerit, desinunt. In brutis manifestum est quòd spiritus est qui vocem edunt. Vnde etiam quosdam qui sibi ipsi manu illata guttur percussuerant, atque hi viuunt quidem, verum nullam vocem edunt, nisi quis guttur constringat, hi autem sermones proferunt. Manifestum verò, & hoc est, quòd praefectio spiritum attrahere intro in cauitates non possunt, sed praefectam partem exhalat. Sic sanè res de voce accipere se habet. Porò vita hominis septem dierum est. Porò etenim postquam genitura in uteros peruenit, in

Oculi humor qualis.

Sermo unde.

de mutis hoc confirmat.

Cantorum exemplum Vitruuius hinc supersit.

Spiritus locutione & uoce praebet.

Conceptus in utero quos.

diebus
tem qui
vidi ho
pericu
quando
perdunt
caruncu
catus co
culorum
crura, &
totum co
rum ren
statim h
conuulsi
rum seg
untur. C
raque ex
Certe qu
se, eate
dierum si
septem d
dem in ip
& tamen
ne despe
biberent
enim in
etiam ill
ptem die
natus est
hebdom
natus nu
dierum p
exactum
ducenti &
ptuagint
tus tres d
decade se
ex toto si
tissimi sic

diebus habet quacunq̄ corpus habere debet. Mirari autem quis possit, quomodo ego id sciam. Verum multa ego vidi hoc modo. Meretrices publicæ quæ sæpius de seipsis periculum fecerunt, vbi cum viris rem habuerint, sciunt quando in ventre concipiant, & postea conceptum intra se perdunt. Postquam autem iam perditus est, elabitur velut caruncula. Hanc carunculam in aquam coniectam si conspiciatur consideraueris, omnia membra habere reperiēs, & oculorum regiones, & aures, & manus & manuum digitos, & crura, & pedes & pedum digitos, & pudendum, & reliquum totum corpus manifestum. Satis etiam manifestum est harum rerum peritis, quod mulier quum in ventre concepit, statim horret, & calor, & dentium stridor consequitur, & conuulsio occupat tum articulos, tum totum corpus, & vterum segnitias ac torpōr. Et quæ puræ sunt, hoc perpetuantur. Quæ verò crassæ & mucosæ hoc perpetuantur, plerumque ex his mulieribus non percipiunt, nec cognoscunt. Certè quatenus mihi ostenderunt, hoc ipsum se cognouisse, eatenus scio ac prodo. Quod verò vita hominis septem dierum sit, etiam ex hoc manifestum redditur. Si quis in septem diebus nihil edere aut bibere velit, plerique quidem in ipsis moriuntur. Sunt autem qui ipsos transmittunt, & tamen moriuntur. Sunt etiam quidam qui persuasi sunt ut ne desperarent seipsos fame conficientes, sed comederent ac biberent: verum venter non amplius suscipit. Ieiunum enim intestinum in his diebus concreuit, moriunturque etiam illi. Sed & ex hoc coniectare licet, hominis vitam septem dierum esse. Puer septimestri partu, natus, pro ratione natus est, & viuit, & rationem talis habet, ac numeram ad hebdomadas ac septenarium exactum. Octimestris autem natus nullus vnquam vixit. Nouem verò mensium & decem dierum partus sit, & viuit, & habet ad hebdomadas numerum exactum. Quatuor enim denarij hebdomadam, dies sunt ducenti & octoginta. In denarium autem hebdomadam septuaginta dies incurrunt. Habet autem & septimestris partus tres denarios siue decadas hebdomadam, & in vnaquaq; decade septuaginta dies. Tres verò hebdomadam decades, ex toto sunt dies ducenti ac decem. Quin & morbi acutissimi sic hominibus sunt, præteritis diebus hebdomadis dimid

Meretrices quæ de concipiunt.

Conceptus signa.

Quota inedia.

Septimestris partus.

Prænotio morborum.

HIPPOCRATIS LIBER

dimidiæ, aut vnus, in quibus iudicantur, & moriuntur
 sani euadūt: & tertij generis in vndecim diebus, hoc est
 & dimidia hebdomade: & quarti in duabus hebdomadibus,
 quinti in duodeuiginti diebus, hoc est duabus & dimidia
 hebdomadis. At verò alij morbi non habent vt certa
 pronuntiari possit, quanto tempore homines ab ipso morbo
 ni euadant. ad eundem modum etiam vlcera magna in capite
 ac reliquo corpore: quarto diē inflammari incipiunt, septem
 autē inflammatio sedatur, aut etiam quatuordecim, aut
 duodeuiginti. Si quis autem diligenter membra & vulnera
 in capite magna in hoc tempore non sentiat, homines
 moriuntur. Cæterum inexpertus quispiam opinetur, quod
 septimestris puer nascatur. Ego quidem hoc ipsum vidi,
 & quidem frequenter. Si autem hoc ostendere vult, facile
 est obstetrices adire, quæ parientibus sunt, & ex ipsis
 percuntari. Est autem & aliud signum, quod septem
 annis præteritis dentes explent. Et in septem hebdomadibus
 sunt & ratione & numero exacte hebdomades sexaginta.
 Necessitatem autem naturæ, quæ propter hæc singula
 dispensentur, ego alijs locis declarabo.

Capitis ulcera.

Dentes pueris quando renascuntur

HIPPOCRATI COI LIBER DE SEPTIMESTRI PARTU IANO CORNARIO MEDICO PHY SICO INTERPRETE.

*

Macrobius & Galenus in Epidemiarum commentarijs hoc disserit.

Septimestres autem nascuntur diebus septem ac dimidium
 & octuaginta duobus ac dimidium, insuper accedente diei
 particula. Septem primi mensis dies quindecim supputantur,
 deinde quinque mensium, dies centum & triginta septem
 ac dimidium: In sexaginta enim diebus quàm proximi duo
 menses perferuntur.

A tur. hi sunt d...
 dij an...
 hoc n...
 factu...
 quàm...
 tus fu...
 id coa...
 mi ac...
 partu...
 parui...
 dragi...
 B egres...
 autem...
 ex mu...
 nutriti...
 rum p...
 perstit...
 vt pote...
 succeda...
 perstit...
 perime...
 ti fetus...
 dunt in...
 dem qu...
 C pter per...
 aluerun...
 munt et...
 duntur...
 fetus e...
 verò mu...
 etiam p...
 contam...
 ses diffi...
 mensis r...
 mo mer...
 liter, ne...
 en im ex...
 primo n...

A tur. his igitur sic habentibus, ad septimum mensem supersunt dies non plures quàm viginti. Et est tota summa dimidij anni, vnà cum aliquantula diei parte. Quum itaque ad hoc perfectionis principium partus peruenerit, maturescete foetu, & robore multum augete, in perfectione magis quàm alijs temporibus pelliculæ in quibus ab initio nutritus fuit, quemadmodum spicarum membranæ laxantur, ad id coactæ anteaquàm fructus perfectè maturescat: & fortissimi ac plenissimi foetus violantes ac dirumpentes pelliculas, partum fieri cogunt, & plurimis ex his pereunt. Quum enim parui sint, transmutatione maiore quàm alij vtuntur, & quadraginta dierum afflictionem perferre coguntur, ex utero egrediuntur, id quod etiam in decimestris multos peremit. Sunt autem ex his septimestribus qui etiam superstitites manent, ex multis pauci. Propterea quòd ratio & tempus in quod nutriti sunt in utero, cõstitit, vt omnium particeps sint, quorum etiam perfectissimi participes existunt, maximè qui superstitites manent, & processerunt de matre prius pariente, vt pote in octauo mense egrotaturi. Si enim in his laboribus succedat, vt in conspicuum prodeat puer, impossibile est superstititè esse, ob prædictas affectiones, quas ego octimestres perimere dico. Imò etiam multos decimestres. Cæterùm multi foetus septimestris ætatis, quum pelliculæ laxantur, secedunt in id quod cedit, & hic alimentum sumunt, primos quidem quadraginta dies laborantes, alij plus, alij minus: propter permutationem autem ex locis & pelliculis quæ ipsos aluerunt, transmutantur, & pro umbilico, trahunt & transfundunt etiam per matrem labores. Pelliculæ enim dum tenduntur, & umbilicus conuulsus, dolores matri inducunt. Et foetus ex antiquo vinculo exsolutus, grauior redditur. Multæ verò mulieres etiam febricitant his cõtingentibus, quædam etiam pereunt vnà cum foetibus, verùm omnes in breui ex hoc contaminantur ac inquinantur. Aiunt autem & octonos menses difficilimè uteros ferre, rectè id dicentes. Est autè octauus mensis non solum hoc tempus, sed & dies accedunt à septimo mense, & à nono, & ab ipso anno. Verùm dies non similiter, neque dicunt, neque cognoscunt mulieres. Decipiuntur enim ex eo quod non eodem modo fiunt, sed aliquando à septimo mense plures dies accedunt ad quadraginta, aliquando

Cur septimestres edantur.

Cur pauci septimestres uiuant.

Cur plus minusue quidam septimestres partus afficiantur.

Cur octauus mensis grauis sit. Cur foeminae in conceptu errant.

à nono Tunc enim fieri necesse est, prout contigerit
 rem in ventre concipere, tum mense, tum tempore.
 autem octauus minimè dubius est, secundum huc enim
 git, vt iudicatio difficilis existat. Et mea sententia
 in vndecimo mense, mensis est, vt hic satis memorabile
 stat. Porò mulieribus de partibus fidem derogare
 tet, dicunt enim omnia, & semper dicunt, & semper
 runt. Neq; enim aut opere, aut sermone persuasa sunt,
 eo quod cognouerunt in corporibus suis cõtigisse. Licet
 tem & volentibus aliud dicere, Quæ verò iudicio
 sunt, & victoriã de hac sententia pronunciant, semper
 ac testatur, nasci septimestres, & octimestres, & nouime
 & decimestres, & vndecimestres: & ex his octimestres
 perstites manere. Dicunt autem & abortus plurimos
 mis quadraginta diebus fieri, sed & reliqua conscrip
 accidere, in quadragenarijs, ac in singulis mensibus fi
 cunt. Quum autem septimo mense pelliculæ dirumpit
 fœtus secesserit, labores qui circa octauum mensem
 quadragenarium, in partu fieri traduntur, corripiant. In
 rem tẽpore præterito, quibus bene futurũ est, inflama
 tum fœtus, tum matris exoluatur, vt venter molliatur,
 mor à præcordijs & laterũ mollitudine descendat ad
 inferiores, ad facilem partus tempore progressiõnem.
 ptimo sanè quadragenario plurimo tẽpore fœtus istis
 stunt. Nam loci ipsis molles sunt, & transmotiones ip
 ciliores ac frequentiores fiunt, & propterea ad partũ
 solubiles consistunt, & mulieres per hos vltimos dies
 to quadragenario facilius vteros ferunt, donec cõtigerit
 tum verti. Postea verò dolores partus ac labores incipi
 donec à puero & à secunda mulier liberetur. Quæcumq;
 mulieres multos pueros pepererunt, & quidam ex ipsis
 dus natus est, aut cæcus, aut aliud quoddã malũ habens,
 in hoc puero octauum mensem ipsas difficiliter tradit
 quàm in his quos pepererunt nihil mali habentes. Fœtus
 mancus in octauo mense fortiter agrotauit, vt etiã
 abscessum ac ablationem siue mutilationẽ alicuius parti
 cerit, quemadmodum etiã viris fortes morbi faciunt. Qu
 rò fœtus in alio tẽpore fortiter egrotat, pereunt prius
 ipsis abscessus eiusmodi fiat. Quicumque autem octimestres

*Quid agat
 partus septi
 mo mense.*

*Quære clau
 di, cæcie
 partus edã
 ut.*

fœtus n
 ex seces
 in imbe
 distas
 fuerit i
 stitem
 tatione
 rò agro
 mense
 minùs
 cantur.
 mi hab
 tenues e
 nouem
 is, qui p
 solent. C
 mestres
 sunt, &
 quo affl
 uum me
 octimes
 titudine
 git, ex m
 stres car
 bentes,
 transege
 partus m
 nitas, &
 tim seces
 dum dien
 gnificati
 bus insur
 ta. Ex vti
 trarijs, m
 in plurim
 bis, & mu
 bus fiunt,
 rùm alij
 sunt, mul

fœtus non valde ægrotant, sed iuxta vnam aliquam partem, ex secessu afflictionem pertulerunt, quadraginta quidē dies in imbecillitate transigūt, vt plurimū in vtero, propter prædictas necessitates, sani autem fiunt. Quicumq; autem natus fuerit in his quadraginta diebus, cum impossibile est superstitem manere, ægrotanti enim adhuc ipsi in vtero transmutationes & afflictiones post partum accedunt. Quicumq; verò ægrotans in vtero ad nonū mensem peruenerit, & in hoc mense natus fuerit, superstes erit. Et superuiuūt quidem non minūs hi quàm septimestres, verū pauci etiam ex his educantur. Neq; enim crassitudinem habent, quàm perfectissimi habent, & labores in vtero non diu antè tolerauerunt, vt tenues euaserint. Seruabitur autem vel maximè talis puer, si nouem mensium fuerit in exitu, fortior autem euadet etiā is, qui plurimū abest à morbis, qui octimestribus accidere solent. Qui enim in septem quadragenarijs nascuntur, decimestres appellari, ob id maximè educantur, quòd fortissimi sunt, & plurimū à vulgariū puerorū tempore absunt, in quo affliguntur quadraginta ægrotantes diebus, circa octauum mensem. Declarant autem de morbis & afflictionibus octimestrium, etiam nouimestres tenues nascētes. Iuxta multitudinem enim temporis, etiam magnitudo corporis cōtingit, ex morborū afflictione progressus, & non velut septimestres carnosī gignuntur, & crassitudinem probè coactam habentes, vt qui tempus quo in vtero gestabantur sine morbis transegerunt. Verū enim uerò conceptus, & abortus, & partus mulieribus in eo tempore, in quo etiam morbi, & sanitas, & mors omnibus hominibus fiūt, hec verò omnia partim secundum dies, partim secundum menses, partim secundum dierum quadragenarios, partim secundum annum, significationem sui præbent. In omnibus enim his temporibus insunt ad vnumquēq; & vtilia multa, & hostilia multa. Ex vtilibus igitur, sanitas & augmentū contingit, ex contrarijs, morbi & mors. Dies quidem igitur maximè insignes in plurimis sunt, primi & septimi, multū potentes in morbis, & multū in foetibus. Nam plurimi abortus in his diebus fiunt, nominantur autem tales effluxus, non abortus. Verū alij dies intra quadagesimum insignes quidem minūs sunt, multi verò iudicant. Cæterū in mensibus, eadem quæ

*Qui post
enixum ui
uant.*

*Cur maci
lenti fiant.*

*Decime
stres cur
educantur.*

*Conceptus
& cætero
rum decre
torium.*

*Quæ faciāt
hæc.*

*Dierū ob
seruatio.*

*Quantū di
es & men
ses possint.*

HIPPOCRATIS LIBER

in diebus fiunt, iuxta rationem insunt. Menses enim in corporibus sanis singulis mensibus apparent, tanquam peculiaris vim mensis habeat. Unde sanè septem menses his quæ uterum gestant, foetus in principium perfectis constituunt. Pueris verò ubi septem menses à natiuitate impleuerunt, tum alia vtilia in corporibus fiunt, tum in eo tempore apparere incipiunt. Eadem ratio est etiam decretorijs diebus, si quidè fortassis vnà cū his quos cōiungere, quis velit historię ac cognitionis gratia retinetur. Etenim medicum qui ægrotorum salutem rectè tractare volet, animaduertere quidem oportet & contem-
 omnes dies, ex paribus verò decimum quartū, & viginti octauum, & quadragesimum secundum. Hic enim ponitur à quibusdā pro harmonię ratione, & integer factus numerus, verum ob quàm causam, longius se præsentem exequi. cōtemplari autem sic oportet per ternarios, quaternarios, ternarijs quidè omnibus copulatis, quaternarios autem, duobus ad duos connexis. At verò quaternarij primū in foetibus iudicāt. Quisquis enim primò quadraginta dies trāsmiserit, abortus effugit ex omni castitantes, plures autem fiunt in primò quadragenarius, quàm in alijs omnibus. Hoc autem tempore præ-
 foetus fortiores sunt, & ipsorum corporis per singula membra discretio fit: & masculorum quidem partes omnes conspicuæ fiunt foemellæ verò in hoc tempus, carnes præter exortus ac processus solū habentes. Similia enim magis tempus in simili sunt, & tardius discernuntur, præ consuetudinem & amicitiam: quanquam aliàs quum a segregatæ fuerint, filiæ citius quàm filij pubescunt, & senescunt, propter corporum imbecillitatem, & cognitionem. Alter quadragenarius est, in quo circa octauum sem foetus in vtero ægrotant, de quibus hic totus sermo constitutus est. Tertius est, in quo ubi nascantur pueri etiam læ afflicti, si effugerint quadraginta dies, apparent magis busti ac sapientes. Nam & splendores clarius videntur. Quod si auditum habent, quòd prius non potuerunt, tanquam mentem habeat hoc tempus, cū iuxta alia, tum iuuentutem ex corpore elucescentem. Peculiarem quidem sapientiam in corpore inesse manifestū est, in prima

Dierum parturitionis observatio.

Conformationis temporis in utero.

Quæ puellæ & pueris differant.

Quid sapientie naturalis pueri sciunt.

Nam i
 vident
 rant, p
 tem, et
 tempus
 mors e
 bus sit,
 transm
 autem
 Porro a
 sanitate
 dies. Se
 corpori
 tur. Qu

D
 tem m
 ra mut
 bustis,
 goq; fi
 oculis
 concre
 ricatio
 ribus l
 tur. Na
 mantia
 que eti
 & ritè
 modum
 ta speci
 ctus ori
 perfect
 totum c
 aggerat
 circa an

Nam in somnis, statim ubi nati sunt pueri, ridere & plorare videntur. Vigilantes quoque sua sponte statim rident ac plorant, prius quam quadraginta dies transeant. Non rident autem, etiam si titillentur ac irriterentur, priusquam hoc ipsum tempus transeat. hebetantur enim vires in muccis: quanquam mors etiam per fatum sit sorte designata. ut hoc exemplo omnibus sit, quod omnia existentia quae naturam ex iisdem habent, transmutationes per tempora venientia habeant. Declaratur autem in singulis, quomodo alia nascantur, alia corrumpantur. Porro anno finiente multi quidem morbi sunt, multae etiam sanitates, iuxta temporis rationem, ad menses, & ad singulos dies. Septenariis autem annorum, cum alia multa insignia corporibus fiunt, tum dentes pueris excidunt, & alij nascuntur. Quae enim in corporibus fiunt, ea scribanti.

Mors & cetera cur fiant.

Septimana in corporibus praevalent.

Principium autem huius septimestris in alijs codicibus sic habebatur.

DE septimestribus autem quidam sic dicit, quod negotium oculis nondum vidi, sed tantum audiui. Quo autem modo mihi fieri posse videatur, declarabo. Multae naturae mutationes, conuersiones, & excessus in animalibus & arboribus, ceterisque; satis, sponte nascuntibus a quo perpetuo, longoque sunt: nam alicubi iam femina & mas multis manibus, oculis auribusque; conformati, natique; sunt, variisque; alijs formis, concreta ora, & ossa alij habentes mirandam naturae praerogationem, mutationem, & excessum. cuncta enim temporibus labentibus & discreta, & confusa & peculiaria perficiuntur. Nam secundum priscam generationem, cum omnia animantia condita & creata sunt, sic conformata fuerunt. Scitoque etiam nunc eodem modo & per eadem secundum leges & rite cuncta conformari nascique; posse. Mihi vero (quemadmodum homini circa septimestria desinenti datur) haec statim specie, pro caeli, terraeque; benignitate, quemadmodum fructus oriri videntur. Quod videre est in Aegypto, ubi omnia perfecta nascuntur, & perficiuntur, multa etiam & per annum totum omnique; tempore terrae benignitate, calorisque; circumaggeratione, Nilive inundatione scaturiunt. Simili modo & circa animantia septimestriaque; perfecta vitaliaque; illic omnia

De membris agnascencia bus.

Terra Aegyptiae fecunditas.

Quid ad similitudinem faciat.

nascuntur. Quamobrem si quæ conceptura est, uti fibro-
fionem pariat, bene habeat, virq; ad eam rem demerit
promptus, præstoq; sit, corpus siue corporis alueus
& perficitur. Collatio enim & concordia, validaq; co-
& vis cogit, uti perficiatur & adolescat suo fatori no-
mile. Nam si maior minörue, & dissimilis forma & si
fit, illi unde orta est perfecta nõ haberetur. Quare dicitur
tuitöue, medium quid esse in magno negotio, conforma-
nem rysmönve. Si ergo cõformatio aliqua ad homine-
uentura est, leni & miti modo perueniat necesse est, per-
minum commoda: si minüs, quidam præpubescunt & si
fenesunt, quemadmodum qui præsenescunt, & si rre-
cundum legem fiat. Conformatioq; cõtabescit, & ad
commoda, fibrarum venarum, neruorum, viscerum, &
norum, vteri, cæterorúmque perfectionem conuertitur

Cur octimestres & trimestres non uiuant.

forfitan aliqui petent, cur octimestria, & trimestria no-
uant? quoniam fluxi paruuliq; sunt, quædam enim sic
& ætatem nacta sunt & per similia conformari & di-
consueuerunt, quemadmodum quæ in terra seruntur & di-
tätur. quædam enim pluribus, quædam paucioribus die-
nascuntur secundum tempus. Tempus autem solis &
circuitu perficitur, & sequitur, nec etiam vndecimestres
duodecimestres secundum eandem rationem horum
donec pueruli sunt: nihil enim præter sua vestigia & a-
ram fit, aut adolescit, nec etiam si quid fabulentur. Sed
que conformatio, forma figuræ, & similitudo, siue rre-
secundum naturalem legem perficitur, & ritè finitur.

Temporis auctores sol & luna sunt.

Quæ prius conformentur.

naturalis machinatio cuncta in oculos, vel aures, vel in
vel os transfert: quæ conformationibus his continentur
per alias concreciones, syncriselue absumit. Quare nunc
cum sint, conceptus omnes noscent quæ prius excogitantur

Hippoc

H
C

lis est. In
narijs d
gere vt
quadrag
tur enim
multum
laborare
in vtero
caput, p
liberant
ris parte
rùm qu
fiones se
iam sæpe
cunque
puer vni
ceruicē.
hit, hoc
puerū au
principi
rierunt,

HIPPOCRATIS

COI LIBER DE OCTI-

MESTRI PARTV, IA-

NO CORNARIO ME-

DICO PHYSICO

interprete.

*

DE octimestri partu sic sentio. Impos-
sibile esse vt duas cōsequenter succe-
dētes afflictiones pueri ferre possint,
& propterea octimestres non supersti-
tēs manere. Cōtingit enim ipsos con-
sequenter affligi, tum ea quæ in vtero
fit afflictione, tum ea quæ in partu ac-
cedit, & ob id nullus octimestris vita

*Cur octi-
mestria nō
uiuunt.*

his est. Insuper & decimestres appellatos, in septē quadrage-
narijs dierum magis in lucem edi sentio, & maximè contin-
gere vt educentur. Nam perfectissimus est fœtus in primis
quadraginta diebus, vbi verò plures accesserint, perit. Cogū-
tur enim multa in pauco tempore assumentes ac perferētes,
multum ægrotare, ex quibus mors consequitur, incipit autē
laborare puer ante partum, & interitus periculum subit, quū
in vtero vertitur. Producentur enim omnes sursum habētes
caput, pariuntur autē multi in caput, & securius discedunt ac
liberantur his quī in pedes pariuntur. Flexibiles enim corpo-
ris partes non impedimēto sunt, puero in caput exente. Ver-
rūm quum in pedes prodierit, obturamenta cōtingunt. Ver-
siones scilicet in vtero, & alia pericula, & vmbilici puerorum
iam sæpe circa colla apparuerūt. Si enim iuxta partē quam-
cunque vmbilicus fuerit in vtero porrectus, magis hac parte
puer vmbilici circūactionē, dum vertitur, faciet, quā circa
cervicē. Si verò iuxta humerū, vmbilici circūactionē retra-
hit, hoc autē vbi fit, etiā matrē magis laborare necesse est, &
puerū aut perire, aut difficilius exire. Quare multi iam pueri
principiū morbi intus nacti prodire, & cōsequenter alij pe-
rierunt, alij morbidi superuixerunt. Quicumq; verò probe ac

*Quādo partus
periculi-
tatur.*

*Melius in
caput exen-
tunt.*

*Multi de
ventre mor-
bos trahunt*

*Qui probe
coalescant.*

tuto prodierint, & in conspicuum exierint, de repente necessitate in ventre liberati, & crassiores ac maiores, quæ ratione statim existunt, his non ex augmento, sed laxitate id contingit, & multi sani ex his pereunt. Si enim non residat citius quàm tertio die, aut paulo serius, morbo ipso fiunt. Quare etiam alimenta ac respiraciones per se mutantur. Si quid enim morbidum inducunt per os & nares inducunt: & pro eo quòd tanta ingerantur edulenta sufficiunt, & ea etiã non superentur, multo plura ingerunt, ut necesse sit & cogantur præ ingestorum copia, & præ adeò affectione, qua pueri corpus afflictum est, alia quæ per os & nares rursus exire, alia verò per intestinum ac cam inferne transire, antea nullo horum ita contingunt, & pro flatibus ac spiritibus, & humoribus ita cognatis, quibus necesse est in utero consuetudinem ac beniuolentiam habuisse omnibus peregrinis utitur, crudioribus ac acerbioribus, & minus mansuetis, ut necesse sit dolores abortiuos, plerisque; etiam mortes: quandoquidem etiam viri mutationes locorum ac victus, morbos faciunt. Eadem est & de vestibus. Pro eo enim quòd carne & humoribus duti fuerunt, isque tepidis ac liquidis & cognatis, tales pueri induunt quales ipsi viri. At verò umbilicus per os menti ac spiritus ingressus pueris contingunt, solus ex corpore utero adhæret, & per hunc introitus ac ingressus gradientium particeps fit, reliquæ partes conueniunt, & non aperta sunt, quã ubi in exitu fuerit puer ex ventre. Quæ in exitu fuerit, reliquæ omnes aperiuntur, verum umbilicus attenuatur, & coniuet ac resiccatur. Quemadmodum autem his quæ ex terra nascuntur, fructus pleni ac maturi secuntur, ac decidunt, iuxta discriminationem qua parte inhaerent. Sic etiam pueris maturis ac perfectis, umbilicus quidem coniuet ac clauditur, reliqua verò aperiuntur, ut & ingressus suscipiant, & exitus habeant secundum naturam, quibus necesse est viuentes uti. Singula enim separantur, iuxta modum quo agmina congregantur repètia: optima autem sunt, quæ maximè soli connutrita sunt. Ceterum decimestres & undecimestres partus, ex septem quadragenarijs eodè modo velut ex dimidio anno septimestres. Plurimis enim moribus necessarium est in ventre concipere, post menstrua

Mutatio loci & ciborum quid possit.

Proprietas umbilici.

Decimestres & undecimestres & septimestres

bus necessarium est in ventre concipere, post menstrua

A gam
temp
temp
tem r
etiam
vel m
vnus
dies
men
est po
rum f
tur or
B niun
dies, f
enim
vltra
vndec
timur

H

C

superf
& faci

A gamenta, vbi ab his exolutæ fuerint. Oportet igitur mulieri *stres quãdo pariantur.* tempus dare mensis, in quo ipsa purgatio continget: & hoc *Conceptus uarietas.* tempus quibus breuissimum fit, tres sunt dies, Plerisque autem multo plures. Sunt autem & alia multa impedimenta etiam in viris, ex quibus conceptus retardatur. Oportet autem vel maximè hoc considerare. Quod nouilunium quod dies vnus existit, exactissimè trigesima mensis pars est. duo autem dies, terme quindecima mensis pars sunt. Tres verò dies, pars mensis decima sunt, & reliqua iuxta horum rationem. & nõ est possibile in paucioribus partibus fieri, neque menstruorum solutionem, neque foetuum conceptionem. Ex his igitur omnibus necessarium est plerasq; mulieres circa plenilunium, & ultra in ventre concipere, vt ducenti & octoginta dies, sæpe vndecimum mensem apprehendere videantur, tot enim dies septem quadragenarios constituunt. Nam quum ultra plenilunium mulier concipit, necesse est eum conceptum vndecimum mensem attingere ac apprehendere, quo ad vltimum circuitum perueniat.

HIPPOCRATIS

COI LIBER DE SV-

PERFOETATIONE, IANO

CORNARIO MEDICO

PHYSICO INTER-

PRETE.

*

Quam superfoetarit mulier, si primum *Quæ supra concipiant.* puerum in medio vteri habuerit, superfoetatio elabatur, à primo ac veteri expulsa. Si verò in altero cornu superfoetationem habuerit, posterius ipsam insuper parit non vitalem, nimirum vitalitate vbi vterus laxatus & humectus fuerit exsoluta. Si verò non statim secedat superfoetatio, dolores exhibet, & fluxum foetidum, ac febrè: & facies intumescit, tibiæq; ac pedes, & si pereat, cibum auer-

fatur donec exciderit. Superferant autem mulieres, quæ stomachus id est vteri os, post primum cōceptum notatur ita valde, idque apparentibus signis constat, clauduntur autem post superfætationes quæ posterius insuper parturitur. Si superfætatio nondum partium discriminationem habeat, sed caro sit, non quidem intumescit, sed putrescit, nec ex vtero exeat. Si cui exeat secunda pueri in vtero, quam puer foras procedere incipit, ægrè parit: & magis huc periculose, si caput non præcedat. Si verò alicui videretur secunda puer foras exierit, & ad stomachum, id est os, progressus, rupta secunda emerferit, magis facillè paritur, quæ si puer quidem foras prodit, secunda verò adhærens seipsam retrahit, atque isthuc manet. Quum puer non nullis futurus nascitur, caro ipsius ungues supereminet, ungues verò tum in manibus, tum in pedibus deficiunt. Quum tali puero nascente manus præminuerit, primùm retrudenda est, donec retruseris: & si ambæ præminuerint, ambas retrudes, Et si crura præminuerint, etiam hoc repeti. Vbi verò ambo crura in propatulo manserint, neque processerint, fomento vti opus est, à quo humectissimè terus reddatur. habeat autem odorem ipsum fomentum, quum caput in propatulo fuerit, reliquum verò corpus erit, etiam sic fomento vteris. Et quum pars corporis in vtero, pars in pudendis, pars extra pudenda intumescit manet, etiam sic fomentum adhibebis. Et si quidem à fomento processerit, satis est: sin minus, os vteri elaterio, so aqua diluto oblines, quo partum producat. Sed & à pedibus ac cibus partus promouendus est, & pudenda ipsa circumillinenda, si sicciora quàm ex re est, esse tibi videbitur. Quum pueri capite ex stomacho apparere, reliquum corpus procedere non vult. puer autem mortuus est, digitos ad madefactos inter stomachum ac caput immittito, & in orbem circumducito, deinde subditum sub mentum digitum in os intrudito, ac foras trahito. Quum verò reliquum corpus extra pudenda fuerit, caput autem intus, in pedes videbitur prodeunte fœtu, postquam digitos in orbem circumdixeris, ambas manus inter stomachum ac caput aqua madefactas immittito ac extrahito. Si verò extra stomachum fuerit, verum intra pudenda, immisisis manibus apprehende

Quæ non facillè & contrapariant. Stomachus videtur.

Quando ungues deficiunt puero.

Quo pacto partus educatur.

Quo pacto partus educatur.

Quomodo partus mortuus educatur.

A sum
non
turan
dei
nam
guen
ne fa
triam
inde
sculu
dum
ximè
B val
ci voc
mile
simul
ter
Subst
mina
Aut v
vtes
que v
te au
autem
attra
C dam
foras
dere
bus f
uitas
ram
ligam
orsun
licus
gravi
oport
nime
tur hu
midit

A sum capite educito. Si porrò foetus intus maneat mortuus, & non possit neque sponte, neque per medicamenta iuxta naturam excidere, manu cerato maximè lubricante vnctâ, deinde in uterum intrusa, humeros à collo magni digiti conamine deducito. Oportet autem ad huiusmodi etiam vnguem instrumentum in magno digito habere, & distractione facta manus educere, deinde rursus immissa manu, ventrem diffindere, & ex diffisso intestina sensim eximere: deinde his exemptis latera confringere, quo confidens corpusculum leuius ac expeditius fiat, & facilius exeat non tumidum existens. Caterùm si secunda non facilè excidat, maximè quidem ad foetum appendere sinenda est, & puerpera velut super sella ventri exonerando destinata, lasanum graeci vocant, locanda. Sit autem in altum extructa sella, vel simile quiddam, quo foetus dependens grauitate sua secundam simul extrahat. Sensim autem hoc faciendum est, nò violenter, ne præter naturam diuulsa, inflammationem inducat. Substernere igitur lanas molles quàm maximè recens carminatas foetui oportet, quo paulatim remittant ac confidant, Aut vtres duos copulatos aqua plenos supponere, & supra vtres lanas insternere, & supra has puerum. deinde vtunque utrem stilo perforare, quo paulatim aqua effluat, effluente autem aqua, vtres remittunt ac confidunt, confidentibus autem vtribus, foetus umbilicum attrahit, umbilicus verò attrahit secundam. Si verò supra lasanum, vel simile quiddam puerpera sedere nequeat, super reclinatam sellam perforatam collocetur. Si verò adeò debilis est, vt omnino sedere non possit, lectum, quàm erectissimum à capitis partibus struemus, vt deorsum declinet ac repat, & sic foetus grauitas quàm maximè simul secundam trahat. Verùm puerperam sub alis, foris ad lectum fascia, aut loro lato ac molli, alligare oportet, vt ne quum erectus sit lectus, corpus ipsius deorsum feratur. Iuxta eundem autem modum etiam si umbilicus abruptus sit, aut etiam ante tempus recisus, moderatè grauibus ponderibus appensis, secundæ educationem facere oportet, Optima enim hæc curatio in talibus existit, & minime lædit. Si cui puer in utero immoriatur, & non egredietur humido utero existente, & quum iã nò habeat ampliùs humiditatè, sed siccatus fuerit uterus, primùm quidè intumescit

Secunda quæ extrahatur.

Quid faciat umbilicus ruptus, uel ante tēpus abscisus.

puer,

*Partus im-
mortui si-
gna.*

puer, deinde colliquefcunt ac putrefcunt carnes, foras que
fluunt, poftremum autem offa procedunt: & fluxus aliquan-
do corripit, fi non prius moriatur. Quū puer immortuus fu-
rit, tum alijs fignis coniectare id licet, tum inbere, vt
do in dextro latere iaceat, aliquando in finiftrum tra-
ter. Trāslabitur enim in vtero puer eo quò mulier fe
velut lapis aut aliud quiddam, fi mortuus fuerit, & pectus
frigidum mulier habet. Si verò viuat, & pectus calidus e-
venter totus translabitur vna cum reliquo corpore ex-
& in ipfo nihil translabitur abfq; reliquo corpore. Si

*Cum fluor
crucius par-
tum praece-
dit, pericu-
lum est.*

ex partu laboranti fluxus multus fanguinolentus citra de-
rem, ante puerum prodeat, periculum est puerum mortuum
exoluendum effe, & non vitalem procellurum. Prægnan-
bus mulieribus plerifque ftomachus vteri propè extat
te partum. Mulier prægnans fi non coitu vtatur, facili
partu liberabitur. Quæ gemellos gētat, eadem die p-
velut concepit, habet autem vtrosque pueros in vna loca-

*Quæ facile
pariant.*

da. Muliere ægrè pariente, fi puer in genitalibus locis
reat, & non facile exeat, fed cum labore ac medici machi-
mentis, tales pueri modicæ vitæ funt. horum vmbilicum
care non oportet, priusquàm mingant, aut sternutent, aut
ciferentur, fed finendi funt, & mulier proximè apud puerum
permaneat, & fi fitierit, aquam mulfam bibat, & fi vmbilicus
infletur velut ftomachus, & moueatur aut puer sternutetur
vocem rumpat, tunc fanè fecetur dum puer refpirat, fi ve-
non infletur vmbilicus, neque moueatur tempore accub-
te viuet. Prægnantem mulierem fi aliter non cognofcit

*Quādo um-
bilicus non
ftatim secā-
dus est.*

oculi tracti & cauiorez funt, & candidum oculorum albe-
nis naturam non habet, fed liuidius exiftit. Si qua partu
vicina fit, & oculos cauos habeat, & facies intumefcat, & ip-
tota itemque pedes tument, vt velut à pituita alba appu-
hēfa appareat, & habeat aures albas, & fumum nafum
bum, & labia liuida, ea ipfa mortuos gētat quos pariet, aut
vivos praeue, & nō vitales, & exangues, vtpote morbofos, aut
prius peperit non vitales. Huic fanguis in aquofitatem con-
uerfus eft. Oportet igitur tali poft partum odorata in vtero
apponere, & comedere ipfam ac bibere odorata. & primū

*Signa gra-
uida.*

*Quæ pari-
tū mortuum
gētat.*

in facie nafus fummus infignis euadit, ac colorem recipit.
qua prægnans terram edere concupifcat, aut carbones, cap-

*Quum gra-
uidæ tero-*

A edit,
ret. M
illic
rabi
brat
appo
perue
datur
nihil
ac pi
verò
quid
B les ap
magi
gnan
faci
mani
prag
fus in
cit.
purg
caput
teum
retic
ipfu
C ftom
& ne
verti
lueri
facia
gata
pona
eft fr
appo
nihil
ceder
frigid
uerit
acced

A edit, in capite pueri vbi natus fuerit, signum à talibus apparet. Mulierem id nosse expedit, vtra mamma ipsi maior est, illic enim fœtus existit. Similiter autem & oculum considerabit. Maior enim & splendidior omnino erit intra palpebram, etiam eius partis cuius mamma maior existit. Si cui ab appositis in vuluam non valde fortibus, dolores in articulos perueniant, & stridor dentium corripiat, & membris tendatur, ac oscitat, hæc magis cõcepisse spes est, quàm eam quæ nihil tale patiatur. Mulier quæ præter naturam crassa est, ac pinguis, & pituita repleta, non cõcipit hoc tempore. Quæ verò ex natura talis est, horum gratia concipit, si non aliud quiddam ipsam impediatur. Mulieribus plerisque quum menses apparituri sunt, stomachus vteri in seipsum contrahitur, magis quàm alias. Mulier quæ faciliè concipiebat, si prægnans esse desijt, bis per annũ à manibus ac cruribus venam scari sinat. Si cui dolores in coxendice, aut in capite, aut in manibus, aut aliqua alia corporis parte fuerint: quum verò prægnans est, desinunt, conceptu autẽ ab vtero exoluto rursus insunt, odorata & bibere, & ad vteri os apponere conducit. Quum mulieri alicui conceptus gratia medeberis, vbi purgata esse videbitur, & os vteri rectè habuerit, lauetur, & caput confricetur, nullo autem vnguine illinatur, deinde linteum inodorum lotum circum capillos ipsos circumdatum, reticulo loto aut nihil olenti obliget, ita vt primũ linteum ipsum capiti imponatur, postea quiescat galbano ad vteri stomachum appposito, quod coctum ac mollitũ sit ad ignem, & non ad solem. Deinde manè deposito reticulo cùm linteo, verticem suum alicui olfaciendum exhibeat, & si quidem o-luerit, probè purgata est, sin minus, malè. Hæc autem ieiunã faciat, & si non fecunda fuerit, nunquam olebit, neque purgata, neque aliàs, & si prægnanti idem medicamentum apponatur, neque sic probè olebit. Quæ verò prægnans futura est frequenter, & faciliè concipit, ac sana existit, etiam si non apposueris neque purgaueris, vertex ipsius olebit, aliud verò nihil. Vbi autem omnia probè videbuntur, & ad virum accedere oportuerit, mulier ipsa ieiuna sit, Vir autẽ non ebrius, frigida lotus, & commodo alimento nutritus. Et si cognouerit mulier genituram se cõcepisse eo tempore virum non accedat, sed quiescat. Cognoscet autem si quidem vir se emisisse

ram uel cat
bones edut,
quid eue-
niat.

Qua parte
sit partus.

Crassæ
præter na-
turam cur
non concipi-
ant.

Conceptus
quæ partur.

HIPPOCRATIS LIBER

*Cur quædam
partus bi-
mestres, uel
maiores
perdant.*

Medela.

*Purulentæ
uulvæ caus-
sa & me-
dela.*

*Eruca ti-
thymalidis.*

Scarabæi.

emississe dixerit, ipsa verò præ siccitate ignorauerit. Si verò
vterus rursus in pudenda genituram reddat, ipsaque huius-
modi fiant, rursus cum viro coeat, donec concipiat. Male
quæ concipit quidem, perdit autem fœtus bimestres, ex
in eodem tempore, & neque prius, neque posterius, atque
iterum atque iterum perpeffa fuerit, imò si etiam trimestres
aut quadrimestres, siue vetustiores perdiderit, iuxta eundem
modum. Talibus vteri puero augefcente, & bimestre aut tri-
mestri, aut quantūcunque tempus transgrediente, si quæ
etiam aliàs augefcit, in maiorem amplitudinem non per-
guntur, ita vt non amplius sufficiat capiendo fœtui, sed præ-
terea perditur eodem tempore. Huic cucumerarium me-
dicamentum in vterum dare oportet, ipsumque distendens
inflare pharmacis appositijs hisce. Cucumeris sylvæ
medulla contundatur ac cribretur, deinde modicum de
melle cocto copiosiori miscetur, addito silphio modico
autem velut dixi, mel coctum, hoc circum specillum obli-
tur, crassitudine formata quantam vteri stomachus suscipere
potest: apponatur autem ad os vteri, & impellatur quo in ter-
tiam vteri partem penetret. Quum verò colliquuerit me-
dicamentum, specillum extrahatur. Sed & elateriū hoc tri-
do præparatum apponere potes, Similiterq; colocynthidis
sylvæstem. Per hoc autē tempus edat allia quàm plurima
silphij caulem, & quicquid flatum in ventre inducit. Hoc
posititium pharmacum per tertiam diem apponatur, donec
probè habere visa fuerit, copia quantam vterus admittit
teriectis diebus, mollientibus vtendum est: postquam autem
ex mollientibus præparatum fuerit os vteri, post mensuram
apparitionem vbi sicca fuerit, cum viro commisceatur. Si
vterus suppuratus fiat, aut post partū, aut ex abortu, aut quo-
modocunque aliàs, & non in vase alio ac tunica, velut in
berculo solet, pus fuerit: huic conducit specillum vnterum
in vteri os demittere. Minus enim opus fuerit vstura, si ad
specillum processerit, deinde erucas à tithymalide colligendas
bent autem velut aculeos quosdam, quos leniter rescindens
ne pabulum internum ex ipsis elabatur, deinde siccabis ipsas
in sole, ac teres. Vermes quoque stercorarios similiter in
le siccabis ac teres, & erucæ quidem pondus duorum oboli-
rum Aeginæorum, vermium verò duplum miscebis, modicum
anil
dica
albo
& to
mo
tion
gna
chu
rit,
tus,
traç
rit,
B fit,
aut p
Sun
& v
do,
non
lexi
habe
tet,
gata
buen
dica
miti
C verò
præ
tem
men
cont
ramē
Vbi
dilat
& pl
bito
ges a
liqui
ua fa
ipsis

A aniso addito, aut aliquo eius generis. Nam mali odoris medicamentum euadit. Hæc autem læuia facta ac contrita vino albo odorato diluito, Et postquam biberit, grauitas accedit, & torpor in ventrem irruit. Si itaque accedit, aquam mulsam modicam insuper bibat. Si qua liberis carens, imprægnatione ac puerorum generatione indigeat, atque ea iam prægnans fuit ac peperit, & hoc ipsi contingat, aut quum stomachus vteri siccus, aut summa parte affectus, aut conclusus fuerit, aut non rectè habuerit, sed ad coxëdicem alterum distortus, aut ad rectum intestinum occultatus, aut in seipsum contractus fuerit, aut labium stomachi sibipsum vtcunq; incubuerit, aut stomachus vteri asper & callosus fuerit: durus autem

B fit, & à conclusionem, & à callositate: his menses non apparèt, aut pauciores quàm oportet, & per longius tempus apparèt. Sunt autem in quibus etiam menses iuxta corporis sanitatè, & vterorum exitum reperiuntur, imò consueto & iusto modo, & stomacho vteri præ caliditate ac humiditate mensium non valde læso. Verùm genituram non suscipit propter hæc læsionem, quæ impedit susceptionem, stomacho non rectè habente. Huic per totum corpus fomentum adhibere oportet, & pharmacum bibendum dare, ac corpore primùm purgatam ac mundam reddere, siue supernè & infernè opus habuerit, siue supernè solùm. Et si quidem supernè purgans medicamentum dederis, fomentū ante purgationem non præmittes. Verùm fomentum adhibebis infernè purgaturus. Si

C verò supernè purgante medicamento non egere videbitur, præmissio fomento, infernè purgans bibendum dato. Cùm autem probè purgatum esse corpus videbitur postea vtero fomentum adhibeto, frequentes infusus ipsis adornans, si ita conferre videbitur. Immittes autem in fomentum, cupressi rameta, & lauri folia cõtusa, lauabisq; multa & calida aqua. Vbi verò recens lauta fuerit, & fomentū admiserit, vteri os dilatabis specillo stanneo, corrigesq; vbi opus fuerit: potes & plūbeo vti, initio per paruum factò, deinde crassiore adhibito si suscipere potest, donec rectè habere videbitur. Intinges autem specilla in mollitorio quopiam diluto, aut etiam liquido reddito, si conferre videbitur. Specilla ipsa retrò caua faciendæ sunt, deinde circū ligna longiora adaptada, sicq; ipsis vtendū. Caterū hoc tēpore bibat, in vino albo odorato dulci

*Conceptus
reparatio.*

*Quæ conce
ptum impe
diant.*

Medela.

*Specillum
quale in bis
velit esse, nisi
deto.*

dulci & quàm suauissimo decoctam tædam quàm pingui-
mam, in tenuia segmenta concisam, & apij semen cõm-
& cumini Aethiopici semen, & thus quàm optimum, et
bibat ieiuna copia quanta moderata esse videbitur, tot
bus quot satis habere videbitur. Et edat catulos coctos, &
lypum in vino dulci coctũ, iusculumq; ipsum bibat, & be-
ficam coctam, Vinum autem albũ in super bibat, & ne frigidum
& calida bis per diem lauet. A cibis autem hoc tẽpore ab-
neat, ab eo verò tempore si quidem processerit per frigidum
chum, & quid purgationis foris apparuerit adhuc de potu
bibendum est vnum atq; alterum diem, & à specillorum
desistendum, ac conandum vt vteri apposititijs medicame-
tis purgentur. Cuiunque autem stomacho recto, ac magis
& sano existente, ac probè habente, & in loco vbi con-
& oportet sito, menses non apparuerint ex toto, aut pau-
res, & per longius tempus, & non fani, morbum ipsum
stigabis quemcunq; tandem vteri habent, & si corpus quod
aliquid conferat, causam perscrutaberis ob quam non cu-
pit: & hæc sic habeant, & curationem facies si medela-
scipere volet, initio à fortibus factò, prout opportunum
sum fuerit, ita vt desinas in molliorum vsu, donec vteru-
sus tibi fuerit probè esse purgatus, & stomachus recto
esse constitutus, & ritè situs. Si verò à potu ac medicame-
menses non processerint, etiam si moderato tempore
berit, nequaquam à potu cessandum est: vbi verò probè
buerit, specillorũ vsu os stomachi molliendum est, & factum
dum vt hiet, ac viam præbeat appposito medicamento, ad
pharmacis suffitui aptis ac mollientibus perficies. Quan-
tem satis suffitum ac mollitum esse videbitur, appositum
dicamento subditio vteri purgationem facies, donec
habere videbitur, à mollibus ad fortiora progressu factum
vt rursus in mollibus ac odoratis desinas. Nam plerumque
fortibus medicamentis stomachum exulcerant ac coarctant.
Deinde verò tum stomachum ad rectum statum ac sanum
redigito, quo aptus sit ad suscipiendam genituram, tum
rum siccum reddito, & statum immittito. Si mulier præ-
guitudine vterũ ad cõcipiendũ læsum habere videatur, præ-
nuatio quàm maximè, & gracilitas inducatur, supra re-
curam. Tempus porrò vernum aptissimum est ad concipi-

*Stomachus
locellorum.*

*Cum pin-
guedo cõce-
ptum impe-
dit, quid a-
gendum sit.*

dum. Vi-
quod for-
sima, &
bis absti-
rare vol-
& quàm
mellam
mulieri.
get, quan-
tat, finis-
tis quide-
tibus ver-
ri semen
myrrhar-
aut cerat-
radicem
li stercus
os vteri
redditur
portet, sa-
silphij su-
mali, ca-
bri teste-
strem, cõ-
semen f-

TH
ro
ponat, &
nam, &
cipiat, &
nucleos
co dulci-
resinam
tum, hor-
pura, aut
to albo A-

dum. Vir autem non sit ebrius, neque vinum albū bibat, sed quod fortissimum est ac meracissimum, itemq; edulia fortissima, & calida non lauet: robustus autem sit, & sanus, & à cibis abstineat ad rem non conferentibus. Et vbi marem generare voluerit, mensibus desinentibus aut defectis misceatur, & quàm penitissime intrudat, donec defauiat. Vbi verò foemellam generare volet, quum plurimi menses prodierint mulieri, & dum adhuc eunt, coeat, ac dextrum testem obliget, quantum id tolerare poterit: sed si marē generare expectat, sinister testis obligandus erit. Stomachus vteri à suffimētis quidem, vbi conclusus fuerit, hians redditur, ab emollientibus verò mollescit. Suffire autem oportet. loti corticem, lauri semen siue baccas, & folia eiusdem viridia contusa, thus myrrham, artemisiæ semen aut folia: item anisum & adipem aut ceram simul contusa, sulphur, cupressi semen, peucedani radicem, myrti folia viridia contusa, fibri testem, asini masculi sterus, allia, styracem, adipem suillum. sed & si distortum os vteri fuerit, his suffiendum est. Sic quidem igitur hians redditur ac conuertitur. Mollire autem per hæc vteri os oportet, sandaracham videlicet, adipem caprinum, fici succum, sulphij succum, cyclamini succum, Thapsiam, succum tithymalli, cardamoni semen, herbam quæ peplos appellatur, fibri testem, lini semen, nitrum, ari radicem, staphidem syluestrem, calamithæ folia viridia, herbæ lanariæ siue struthij semen scillæ internam partem.

Medicamenta emollientia, & ad ciendum idonea, quo fortis purgatio fiat.

THapsiæ radicem, medullam bouis, adipem anserinum, rosaceum, hæc trita ac seruesacta per quatrimum apponat, & bibat porri succum, ac vinū dulce album. Item resinam, & oleum tepidum, cum inū, nitrum, mel, fordida lana excipiat, & per quatrimum vtatur, bibatq; apij semen, & thuris nucleos quinque, & cum inū Aethiopicum in vino albo meraco dulci, lauetq; bis per diem. Item myrrham, thus, fel bouis resinam terebinthinā, aut netopon siue metopium vnguentum, horum singulorū æqualem mensurā misceat, & in lana pura, aut linteo tenui apponat. Intingat autē linteū in vngue to albo Aegyptio odorato, & filo obligatū, à balneo subdet,

Quo modo mas feminae generandus.

Simile quid præcipit Columella in ouibus.

Quæ leniāt asperent, claudant aperiantque uulua, locellosue.

Medicamina purgantia locellos.

Diuersa locellorū purgantia.

& polypum plagis molitum edat, & apij ac asparagi
ac vinum album bibat, ter in die ieiuna existens. Au-
rham, casiam, thus, cinamomum, netopum, singulorum
portiones lana exceptas, aut in glandes redactas appo-

Aut cucurbitæ syluestris interiora, cuminum coctum
thi semen, cupressi radicem, trita ac melle cocto subde
glandes cogito, easque subdendas exhibeto, & bibat
radicem, apij semen, ac silphij succum, cum vino. Sed
bium ipsum subditum purgat. Item myrrham primam
& florem æris modicum in vino albo odorato subde.

*Medicamenta subditiua ad uterum pur-
gandum conuenientissima.*

Accipe æris florem ac nitri tertiam partem, melle
cocto subacta in glandulas iustæ magnitudinis
situdinis redige, atque sic ad vteri osculum appone.
fortius facere velis, elaterium ammisce, ad florem sic
hoc modo coactas glandulas subdendas præbe. Pocer-
mulorum sici corticem derasum ac tenuiter tritum
scere, quum os vteri siccius esse videbitur, dimidia por-
eodem modo. Aliud. Elaterium & æris florem
duabus floribus partibus, vna elaterij acceptis, dilue,
minum tritum prout oportunum videbitur ammisce
lana simul coacta subde.

Glandulæ album fluxum purgantes.

Artemisiam herbam, nitrum, cyclaminum semina
cuminum, subde. Alia. Artemisiam herbam
dem tritam, & myrrhæ tertiam partem, ammixto vino
rato, in lana alba obuolue, eamque vino tinctam appone
præbe. Vbi verò hauerit vterus, nitrum, cucumeris
stris medullam, cyclaminum semiaridum, in lana appo-

Subditiua omnis generis purgare potentia.

Staphidem syluestrem viridem tritam, artemisiam
folia trita, melle cocto excipe, & in umbra siccata in
dulas coge, ac subdendas exhibe. Aliud. Florem
alumem Aegyptium cum cyclamino dilue, & velut
melle cocto excipe, aut in carinam inde, cum modica
rha. Aliud. Cyclaminum tritam vino albo odorato
mixto, in linteo tenuissimo puro obliga, & subdendas

Aliud.
adipem,

I vi
S brici
rursu
titur, vor
tur vteru
hepialor
ventrem
da quàm
& fumur
tudine fa
fresa, hæc
mè dum

Lur
dat.
actam, ap

R Of
præ
ba offere
ficum nig
ter trita
tusam, &
apponen
sanam, &
dicum for
minum, si

NEto
N linte
Præoniæ g
bus biben
vteros aqu
nam recli

Aliud. Cyclaminum femiaridum, nitrum, cantharidas, adipem, sandarachem, subde.

De uirgine.

SI virgini menses maturi non prodeant, multum & febricitat, & dolet, & fitit, & esurit, & vomit, & furit, & rursum resipiscit: vterus mouetur, & quum ad viscera vertitur, vomitus, ac febris, & delirium accedit, vbi vero sedatur vterus, & hæc quiescunt, esurit, ac fitit, & febris lenis, hepialon græci dicunt, tenet, Huic pelles agninas calidas ad ventrem apponere oportet, & suffitum facere in ipsa pudenda quam penitissimè, ita vt super amphoræ collo desideat, & fumum admittat. Fiat autem suffitus ex myrrha magnitudine fabæ, & thuris dupla portione, ammixta etiam zea fresca, hæc simul suffire debet, & in ignem immittere maximè dum ieiuna est, & multa calida lauare.

Medicamentum subdititium.

ALumen Aegyptium emollitum lana inuolutum subdat. Aliud. Artemisiam tritam, & vino albo subactam, apponendam præbe.

Puerperæ recens enixæ.

Rosaceum, myrrham, ceram, mixta in lana apponenda præbe. Vbi autem vterus ipsi prociderit, acida & acerbata offerenda sunt, tum potanda, tum foris adhibenda. Item ficum nigram, allium, nitrum, cuminum, hæc omnia tenuiter trita in lana apponenda dato. Aliud. Sepiæ testam tusam, & vino imbutam, cum leporinis pilis, lana excipe, & apponendam præbe. Si verò post partum vterus doleat, ptisanam, & porrum, ac adipem caprinum coquat, indeque modicum sorbeat. Subdititium medicamentum. Nitrum, cuminum, ficum, omnium æquas portiones subde.

Cum uter-
tus pro-
cidit.

Subdititium purgans & molliens.

Netopum, rosaceum vnguentum, adipem anserinum, linteis tenuibus excipe. Si menses multi prodeunt, Pzonix grana nigra bis septē numero, in vini cyathis duobus bibenda præbe. Si verò vteri frequenter prolabantur, vteros aqua tepida madefacies, ipsam verò mulierem supinam reclinabis, miscebisque mali corium, gallam, & rhoem

Fabius
Caluus lea-
git, Si men-
ses multi nō
prodeunt.

rubram, hisque in vino albo tritis vteros illines, acin-
tes. Postea lauri folia in vino austero bibeda dabis. Quae
tem mulier praegnans menses profuos habet, sterco-
ficcum, & rubricam, ac sepiae testam, trita simulque
illigata apponat, si vero secunda non purgetur, elaterii
Attici pondus in vini albi Cyathi mensura tritum
dum praebet, & purgabitur.

H I P P O C R A T I
C O I L I B E R D E E X E C T I
N E F O E T V S, I A N O C O R
N A R I O M E D I C O P H Y -
S I C O I N T E R -
P R E T E .

*

*Partus fru-
stulatum ex-
tr actio.*

DE his qui non iuxta naturalem modum
riuntur, sed excinduntur, hoc modo se-
bet. Primum quidem Sindone supra mul-
inietta, eam supra mammas circumdato-
put obuelato, ne videns quod factura
meat ac exhorrescat. Si itaque foetus obliquè prolapsus
num protensam habuerit, manu apprehensa foras pro-
quam maximè conare, & brachium ipsum excoriato,
vbi os brachij denudaueris, squatinæ pellem circum
nus digitos obligato, ne caro lubricitate sua elaborat
de verò carnem circa humerum rescinde, ipsumque
iuncturam exime, post ea caput iuxta naturam protrud-
ras producere tenta, foetum verò ipsum intrò protrud-
ramento per latus & costas, siue clauiculam adacto, qu-
tum emittat foetus, & confidat ac contrahatur, atque ipsi-
lior exitus pateat. Cæterum caput si fieri potest iuxta
ram extrahe, sin minus, confringe: atque sic foetum vultu
extrahe. Postea calida largè perfusam, & oleo illius de-
bere iubeto, pedum situ alternatim variato. Bibat autem
num dulce, album, meracius temperatum. Sed & resina
le trita ac vino ammixta, in potu praebatur. De cetero
curanda est, velut dixi, iuxta ea quæ relata sunt. Quam

D
parienti n
tingit dur
uitur, & e
cumbit, &
mortui f
est, vt plu
modo est.
neesse es
laboriosu
non prode
porro opo
nabis, & a
latum, ob
cum vtran
apprehen
tiant valic
in lectum
gant, & m
dimissis, s
ciant in le
tatur, & n
habueris, i
vinum chi
dolore, siu
nem facit
fiat. Pellic
sam, linte
oleo siue a
molles sp
alligato. I
sum versu

*Partus dire
ctio.*

parienti mulieri foetus oblique prolapsus fuerit: id quod con-
tingit dum vertitur puer, & vmbilicus circum collum obuol-
uitur, & exitum foetus impedit, & caput in coxendicem in-
cumbit, & manus vt plurimum foras prominet, quod ipsum
mortui foetus signum est. Quibus autem manus non exerta
est, vt plurimum viuunt foetus, periculum autem etiam hoc
modo est. Alique enim purgamenta ante partum mittunt, &
necesse est cognoscere ex eo partum siccum, & cum dolore
laboriosum esse. Quibus autem purgamenta ante partum
non prodeunt, hæc in pariendo facilius liberantur. Concutere
porro oportet hoc modo. Sindone substrata mulierem reclina-
bis, & aliam superinjicies, quo pudendum ipsius sit obuol-
latum, obuoluesque sindonem circum vtrunque crus & cir-
cum vtranque manum. Mulieres autem duæ vtrunque crus
apprehendant, & aliæ duæ vtranque manum, deinde concu-
tiant valide ipsam tenentes non minus quam decies. Postea
in lectum reclinetur mulier in caput, ita vt cura sursum ver-
gant, & mulieres omnes ipsum pedibus corripiant, manibus
dimissis, sæpeque concutiant, ac reiectionem in humeros fa-
ciant in lecto, quo foetus in spaciosiorem locum retrusus ver-
tatur, & naturaliter prodire possit. Et si dictamnum creticum
habueris, ipsum bibendum dabis: sin minus, fibri testem in
vinum chium derades. Si verò vteri foras prodierint, siue ex
dolore, siue ex partu, si quidem iuuenulæ fuerint, aggressio-
nem facito: sin minus, finito. Aggressio autem hoc modo
fiat. Pelliculam vteri iuxta naturalem modum & oblique inci-
sam, linteo confricato donec inflammetur, & illinito phocæ
oleo siue adipe, aut pice, aut mali punici flore integito, &
molles spongas vino resperfas apponito, & ex humeris ipsas
alligato. Mulier verò decumbat cruribus quam maxime sur-
sum versus porrectis. Moderatis autem edulijjs vescatur.

HIPPOCRATI
 COI LIBER DE DENTI-
 TIONE, IANO COR-
 NARIO MEDICO PHY-
 SICO INTER-
 PRETE.

*Carnosi,
 minus lac
 Et is hau-
 riunt.*

*Dētionis
 uarietas.*

Veri natura habitiores, non pro-
 fitatis ratione etiam lac sugunt.
 ces verò & multum lactis trahunt
 non pro ratione carnosii sunt. Prae-
 gentes si multum mingant, minime
 niculi sunt. Quibus aluus
 profluit, & bene concoquunt, hi

res sunt. Quibus modicè profluit, & voraces sunt, & non
 ratione similiter nutriuntur, morbosi. Quib⁹ multū lac
 reuomitur, his aluus supprimitur. Quibus in dētionē
 ampliùs subducit, minùs cōuelluntur, quā quibus parū.
 bus in dentitione febris acuta accedit, parum conuelle-
 Quicunque dentientes habitiores manent, & altiore
 vtuntur, periculum est ne conuulsione corripiantur.
 hyeme dentiunt, reliquis similibus existentibus, meliùs
 rantur. Non omnes in dentitione conuulsi moriuntur
 multi etiam seruantur. Qui cūm tussicula dētiunt, et
 dentes producant, in perpunctione autē magis graciles

Quicunque in dentiendo hyemem habent, si attente
 etentur, dentitionē faciliùs ferunt. Qui plus mingunt
 egerunt, pro ratione habitiores sunt. Qui non pro
 mingunt, verū aluus frequenter cruda à pueris egestis
 bosi sunt. Qui bene dormiunt, & habitiores sunt, meliùs
 mentum adsumunt, idq; adiacet, nō sufficienter distribu-

Qui dū sugunt interim cibū adsumunt, faciliùs ablati-
 nē ferunt. Qui saepe cruenta ac cruda per aluum ege-
 plurimi in febre somniculosi sunt. Vlcera in tonsillarum
 febrē facta, securiora sunt. Quibus infantibus in fugae
 tussis instat, uia maiorē habere solēt. Quibus citò in

*Tonsillarū
 ulcera.*

ulcera se
 periculo
 cera ton
 lis magu
 sint, salu
 tire in to
 reuomi,
 consillar
 rum vlc
 si prius r
 verò inc
 non sic e
 xatas hab
 Verum p
 uit. Vlce
 nentia, an
 Sugente
 culosi su
 unt, & z
 eta, peior
 punt. Vl
 feruantur
 grauiora
 inducunt

TIA vlcera serpentina confidunt, febribus ac tussi permanentibus,
 periculum est rursus generanda esse vlcera recurrentia. Vl-
 cera tonsillarum in infantibus periculosa. Pueris memorabi-
 lis magnitudinis, si vlcera in tonsillis sint, & deglutire pos-
 sint, salutis signū est. Quum verò maiores prioribus, deglu-
 tire in tonsillarum vlcerebus non possunt, his multam bilem
 reuomi, aut per aluum prodire, periculosum est. In vlcerebus
 tonsillarum si quid arenosum inest, non bonum. In tonsilla-
 rum vlcerebus post prima tempora, pituitam per os effluere,
 si prius non fuit, commodum est, & tamen reducenda est. Si
 verò incipiat, & omnino remittat, gaudendum est. Si autem
 non sic effluat, vereri oportet. Qui tonsillas destillatione ve-
 xatas habent, his aluus amplius subducta, siccas tusses soluit.
 Verum pueris si quid concocti supernè prodierit, amplius sol-
 uit. Vlcera multo tempore in tonsillis citra augmentū ma-
 nentia, ante quintum aut sextum diem periculosa non sunt.
 Sugentes qui multum lactis adsumunt, vt plurimum somni-
 culosi sunt. Sugentes qui non probè aluntur, macilenti fi-
 unt, & agrè vires recolligunt. Vlcera in tonsillis ætate fa-
 cta, peiora sunt quàm alijs temporibus, citius enim proser-
 punt. Vlcera in tonsillis circa vnam proserpentina, in his qui
 seruantur vocem alterant. Vlcera proserpentina circa fauces,
 grauiora & magis acuta, vt plurimum spirandi difficultatem
 inducunt.

HIPPOCRATI COLIBER DE COR- PORVM RESECTIONE,

IANO CORNARIO

MEDICO PHY-
SICO IN-
terprete.

Arteria.

Pulmo.

Cor.

*Magna ue-
na.*

Hepar.

Rhenes.

Vesica.

Gula.

Stomachus

Septum.

Lien.

Venter.

Colon.

Arteria ex utraq; faucium parte exor-
dens, in summitatem pulmonis desin-
culis composita consimilibus rotunda
superficie se mutuo cōtingentibus. Ip-
sam pulmo testitudinē coadimplet, in
stram cōuersus, quinque apices habet.

lobos & summitates vocant, cinereo colore præditus,
cauernosis cōpunctus, naturaq; antrosus existens. Ad
verò ipsius cor situm est, rotundius ac oblongius quam
in omnibus animalibus. A corde verò ad hepar multa chi-
ginosa arteria procedit, & cum ipsa vena magna app-
per quam totū corpus nutritur. Hepar autem similis
quidē cum omnibus alijs habet, verū sanguinolentius
alia existit, apices habens duos, quos portas appellant,
in utrisque locis sitas. Ab hoc verò obliqua vena infernè ad
tendit. Rhenes autē consimiles colore, malorum specie
se ferunt. Ab his canales obliqui ac fermè triangulati
summum vesicæ apicem tendunt. Vesica autem tota
sa est, magnaq; ac latè se extendens capacitas intra eam
tura disposita est. Et has sex partes intus per medium
natura disposuit. Gula autem à lingua principium facies
ventrē definit, quam sanè Græci etiā œsophagum, & sto-
machum, id est os ventris, significanter appellant. Car-
diacum à spina retro hepar, septū transversum productum est. Es-
tere verò notho, sinistro videlicet, lien initio sumptum
est ad humani vestigij similitudinē. Venter autē hepatis
iacens iuxta sinistrā partem, totus quidē est nervosus. Ab
tre verò extat intestinum ventri consimile, longum cubi-
tum non minus duodecim, pampino formiter in sinistram

A uolu-
cont-
num-
defi-

H

B

ditat-
hunc
sum-
to m-
chus
mus
rò &
enim
ta, ne
Sign-
color
maxi-
dedit
lore
aggr-
de po-
aceru-
ptere
rimā

A nolutum, quod aliqui colū vocant, per quod alimenti delatio contingit. A colo autem situm est rectū ac princeps intestinum postremū, carnem copiosam habens, & in summū anū definens. Reliqua porrò natura ipsa ordinavit ac disposuit.

HIPPOCRATIS

COI LIBER DE COR-

DE, IANO CORNARIO

MEDICO PHYSICO

INTERPRETE:

B

*

Cor figura velut pyramis est, colore autem abundè puniceum, & tunicam leuem circū datā habet, & est in ipsa humor modicus velut vrina, vt putare possis in vesica cor diuersari. Facta est autem ea gratia, vt sanū in custodia florescat. Habet autem humiditatem tantā quanta satis est æstuanti in medelam. Cæterū hunc humorem cor emingit, bibendo ipsum assumens ac cōsumens, pulmonis nimirū potū lambens. Eetnim homo multo maximam partē in ventrem bibit. Gula enim siue stomachus velut infundibulum, potus copiam & quæcūq; volumus excipit. Bibit autem & in guttur ac arteriam, minus vero & quantum latere possit per rimam illapsū, Operculū enim exactum epiglossis, lingua siue minor lingua appellata, ne permiserit quidem aliquid amplioris potus penetrare. Signum autē huius rei, hoc est: Si quis enim aquam cæruleo colore, aut rubrica temperatā, sitienti valde bibēdā dederit, maximè sui, hoc em̄ pecus non est curiosum, neq; mundiciei deditū. Deinde dum adhuc bibit ipsius guttur resecet, hoc colore ipsum tinctū reperiet: sed nō est cuiusuis hæc chirurgiæ aggressio. Nequaquā igitur fides nostra suspecta esse debet de potu, quòd homini in guttur vergat. Sed quomodo aqua acruatim irruens, turbationē ac tussim multā exhibet? propterea in quā, quòd cōtra respirationē fertur. Quod enim per rimā illabitur, tanquā iuxta parietē delabens, aëris elationi

*Cor quale
cordis tunicula.*

*Paulo cor
bumeat.*

*Stomachus
effigies.*

Epiglossis

*Beccisore
ab exēplo.*

non instat, sed leuem ac lubricā quādam viā humectatio ipse
præbet. Hūc itaq; humorē cor de pulmone vnā cum aere ab-
ducit. Aërem quidē igitur vbi in medelā cecidit, necessarīo
portet retrō per eandē viā qua adduxit reijcere. Verū hu-
morem partim in culeū ac vaginā suā expuit, partim rursū
vnā cum aere foras propellit. Quapropter etiā palatū eleuat
quū spiritus recurrit. Meritō autē recurrit. Non enī humana
naturæ alimēta hæc sunt. Quomodo enim hominis alimēta
sunt vêtus & aqua cruda: sed sunt magis cognatæ affectu
castigatio & medela. Porrò vt ad institutū sermonē reuert-

Cor quid.

*Cordis uen-
triculi, siue
sinus.*

mur. Cor musculus est valde fortis nō neruo, sed densitate
cōstrictione carnis, & duos vētriculos habet discretos in
amiculo, abvtraq; parte vnū. Nihil autē inter se similes sunt.
Alter enim in dextris ad osculū situs est, contingēs altera
nam. Alter in sinistris. Totū enim cor in his sedē suā firma-
uit. Sed ille etiā omnino amplioris ventris, & magis inani
quā alter est, neq; extremitatē cordis attingit, sed caudā eius
ambit, solidus item est, veluti extrinsecus affutus. Alter autē
subter sinistrā mammā maximè in directū situs est, vbi etiā
saltus ipsius significationē sui præbet. Amiculum autē habet
crassum itemq; foueā. Foueæ enim speciē præ se fert simi-
mortario. Sed enim hic etiam pulmonē subit cum mansue-
tudine, & circuniectu ipsius, caloris intemperantiā castige-

*Pulmo cor-
dis calorem
moderatur.*

*Cordis si-
nus quales.*

σώματα.

*Fons vitæ
hominis.*

*Cordis au-
riculæ.*

Etenim pulmo natura frigidus est, sed & inspiratione perit
geratur. Ambo autē densi ac asperi sunt interna sui parte,
velut subcorrosi, magisq; sinister quā dexter. Nam in
natura ignis nō est in dextro. Quare mirū est sinistrū asperū
rē fieri, vbi intemperatū aërē inspirauerit. Quapropter etiā
roboris caloris custodiēdi gratia crassius intrus cōstriēt^{ur} est.
Oscula autē ipsis non sunt aperta, nisi si quis cordis auriculā
præsecet, aut caput cordis præcidat. Si autē quis præsecet, ap-
parebūt duplicia oscula in duobus vētriculis. Crassa enī vena
ex altero excurrrens visum decipit, si fuerit resecta. Hi fontes
sunt humanæ naturæ, & hic flumina sunt quibus totū corpus
irrigatur: atq; hi etiā vitam homini cōferunt, & vbi reficantur
fuerint, homo moritur. At verò prope exortū venarū, corporis
scula circū vētriculos cōsurgunt, mollia cauernosa, quæ auri-
culæ appellātur. Non sunt autē foramina auriū, nō enim cla-
morē exaudiūt. Verū sunt organa quib⁹ natura aërē rapit. Et
sanc

A san
Qu
vis
cor
se
cib
aut
ri,
hi.
ref
ter
Op
na
pte
vt
dic
gn
ve
gu
ui
tem
cula
mif
mo
ris
C
alia
pen
acti
in si
N
pura
Addi
na,
inte
in m
bus
depa
pali
vide

A sanè videtur mihi boni ac præstatis artificis opificium esse.

Quum enim considerasset figuram solidam futuram ipsius visceris, propter sanguinis ex venis effusi collectionem ac concretionem, deinde attractorium ipsum esse totum vidisset, folles ipsi opposuit, quemadmodum fabri ferrarij fornacibus solent, quo per ipsos spiritum apprehenderet. Signum autem sermonis hoc est. Etenim cor videas ex toto ventilari, aures verò priuatim tum inflari, tum considere ac contrahi. Et propter hoc etiam dico, quod venæ quidem operantur respirationem in sinistram ventriculorum, arteria autem in alterum. Molle enim magis attrahit, & incrementum capit. Oportebat autem nobis magis incumbentia cordis tegmina perfrigerari. Est enim calor non in dextris: quare propter hanc affectionem, non acceperunt amplum organum, ut ne in totum ab ingrediente aëre superarentur. Restant dicendæ cordis pelliculæ, latentes, opus dignissimum cognitione. Sunt enim & aliæ quædam in ventriculis pelliculæ, velut araneorum telæ extentæ, quæ undiquaque oscula cingunt, & strias ac segmenta in solidum cor inferunt. Hæ mihi nervi ipsius visceris & vasorum principia aortis esse videntur, est autem ipsarum par vnum. Cæterum osculis singulis tres pelliculæ subornatæ sunt, rotundæ in summo, velut circulus semisectus. Et qui rei intelligentes sunt, admirantur, quomodo oscula & aortarum fines claudunt. Et si quis veteris, eximendi cor mortui, moris gnarus, aliam auferat,

B aliam reclinet, neque aqua, neque flatus immissus in cor penetrarit: atque hæc magis in sinistri ventriculi osculis exactius, & merito sanè subornatæ sunt. Mens enim hominis in sinistro ventriculo insita est, & relinquæ animæ imperat.

C Nutritur autem neque cibis neque potibus à ventre, sed pura & illustri substantia ex sanguinis discretionem nata, Adsumit autem alimentum ex proxima sanguinis cisterna, radios suos eò immittens, & depascens, velut ex ventre intestinorum alimentum non naturale existat. Quo verò non in mora sit, qui in arteria est in fluctatione constitutus cibus, viam in ipsam occludit. Magna enim arteria ventrem depascitur ac intestina, plenaque est alimento non principali. Quod autem non nutritur sanguine apparente, & quæ videmus, arteria ipsa magna, ex hoc manifestum existit.

Maeta

*Creatoris
optimi sum-
mum opi-
ficiū cor-*

*Venæ si-
num sin-
strum per-
flant.*

*Arteria
magna
dextrum.*

*Cordis re-
liqua.*

Vena aort-

*Cor nibi
afficitur.*

*Mentis si-
tus.*

*Arteria
magna uē-
trem de-
pascitur.*

HIPPOCRATIS LIBER

Mactato enim animali, & sinistro vētriculo dissecto, tota desolata apparet, modico seroso humore excepto, flauaque bile, ac pelliculis, de quibus iam mihi dictū est. Arteria autem altera sanguine non est destituta neque ventriculus dexter. Hoc quidem igitur vas causa fuit, mea sanē sententia, vt pelliculae producerentur. Id verò quod ex dextro fertur ventriculo etiam ipsum quidem commissura pellicularum clauditur, verū non valde salie præ imbecillitate. Sed aperitur quodam in pulmonis vasa, sanguinem exhibens ipsis in alimentum, clauditur autem in cor, non tamen confestim, quo ingrediatur quidem aer, non autem multus. Debilis enim est hic calor, frigiditatis facultate superatus. Sanguis enim non est natura calidus, neque enim alia aliqua aqua, sed calefactus. Multis autem videtur natura calidus esse. Et de corde sciantalia dicta sint.

Arteria
parua.

Sanguis ca-
lidus natu-
raliter non
est.

HIPPOCRATIS
COI LIBER DE GLAN-

DVLIS, IANO COR-
NARIO MEDICO PHY-
SICO INTER-
PRETE.

*

Glandulae
uales.

Sanguis al-
bus de glan-
dulis man-
at.

E Glandularum tota natura sic habet. Natura ipsis est spongiosa, sunt enim raræ & pingues, & neque carnes sunt reliquo corpori similes, neque aliud quid simile corpori. Sed friabiles sunt, & venas multas habent. Si verò disseces, sanguis largus erumpit, specie albus & velut pituita. Turgenti autem velut lanæ apparent. Et si multa vi ipsas digitis cōpresseris, glādula humorem oleosum remittit qui & ipse conteritur vt plurimum, ac disperitur. Aegrotant autem non valde, sed vnà cum reliquo corpore.

Quam

A Qu
liqu
rant,
mid
te. I
exter
xerin
fluxi
bris i
terum
ipfius
Etis a
B quod
ha ve
culis,
& sic
quid
de fuc
tum n
dunda
ipfis c
ibi eti
etiã pi
utilita
teã di
C tatem
in extr
cum ef
exerci
losæ.
iugula
vtring
vt ala,
poris p
& labo
uentur
stina. E
pilos a
ræ loci

A Quum verò proprio morbo ægrotât: nam parū etiâ cum reliquo corpore ægrotât: morbi tubercula fiūt, & strumæ resulant, & febris corpus occupat. Perpetiuntur autē hæc, vbi humiditate repletæ fuerint, ex reliquo corpore in ipsas influente. Inluit autem ex reliquo corpore per venas, quæ per ipsas extentæ sunt multæ & caux, vt humor quæcunq; tandem traxerint, facilè in ipsas sequatur. Et si multa ac morbosa fuerit fluxio, glandulæ reliquū corpus in se distendunt, atq; sic febris incenditur, & eleuantur ac inflammantur glandulæ. Cæterum glandulæ in corpore sunt plures siue maiores, in cauis ipsius partibus, quàm in articulis, & quæcunq; in alijs humectis ac sanguinolentis locis consistunt: atque illæ quidem, vt

B quòd supernè in cauas partes influit, suscipiētes in se trahant, hæc verò vt rursus nascentē præ laboribus humiditatē in articulis, si quàm articuli remittant, eius multitudinē susceperint: & sic nimia humectatio in corpore non inest. Nam si etiam quid gignatur humiditatis, nō statim nimia humectatio inde successerit. Resectitur enim & consumitur tum multa, tum modica, in ipsas glandulas, atq; sic reliqui corporis redundantiam glandulæ sibi lucrifaciunt, & alimentū hoc est ipsis coalescens. Quare vbi cœnosæ partes sunt & humectæ, ibi etiâ glandulæ. Cuius signū est. Quòd vbi est glādula, ibi etiâ pili. Natura enim facit glandulas & pilos, vtraq; eadem vtilitate participātes, illas quidem vt quòd influit, velut antea dictum est, suscipiant. Pili verò ex glandulis opportunitatem habentes nascuntur & augetur, colligentes id quod in extremitates redundat ac effervescent. Vbi autē corpus siccum est, neque glandula, neq; pilus inest. At verò teneræ & exercitijs deditæ & humectæ partes, glandulosæ sunt ac pilosæ. Glandulæ porrò sunt ab vtraque aurium parte iuxta iugulares colli venas, & pili etiam ibidem. Item sub alijs vtrinque & glandulæ & pili sunt. Inguina & pubes similiter vt alæ, & glandulas & pilos habent. Et hæc quidem caux corporis partes sunt, & ad humoris redundantiam expositæ. Nam & laborāt hæc, & ex omnibus corporis partibus maximè mouentur. Reliquæ verò glandulas tantum habent, velut intestina. Habent enim & hæc glandulas in omentum maiores: pilos autem nō habent. Nam & in cœnosis ac humectis terræ locis, semen nō nascitur, neq; suprâ terram ascendere conatur,

φύματα.

Qua parte
sint glandulæ.Sata ubi
non nascuntur.

HIPPOCRATIS LIBER

natur, sed per redundantiam putrescit ac suffocatur. Viola enim semen, violat autē & in intestinis copia ac multitudo humoris, & pilos enasci non sinit. Glandulæ autē in intestinis maiores sunt, quàm alibi in corpore, & pascuntur humorationem nimiam ex intestinis experimentes. Intestina vero ex valis in omentum suscipiunt ac remittunt humiditatem. Omentum autem in glandulas distribuit. Habent præterea etiam rhenes glandulas, Nam & hi multa humiditate exsiccantur. Maiores verò etiam hac parte quàm aliæ glandulæ existunt. Influxus enim humor in rhenes non imbibitur, sed perfluit infra in vesicâ. Quare quicquid eius lucrificatur de canalibus, hoc ad se trahunt. Sed & aliæ in corpore glandulæ sunt parvæ valde, Verùm non volo hunc sermonem longius euagari permittere, Nam earum quæ alicuius momenti sunt gratia, hoc scriptum institutum est. Nunc itaque sermone progressum faciam, & dicam de tota natura glandularum collis.

Collum ab utraque sui parte hinc & hinc glandulas habet, & vocantur hæ glandulæ tonsillæ, in hunc usum atque utilitatem. Caput supra situm est, sursum cauum ac rotundum existens, & humiditatem ex reliquo corpore complectens, corpus simul vapores omnis generis sursum in caput demittit, quos caput rursus retro dimittit. Non enim immorari permanere potest id quod influit, non habes ubi sedem firmam. Nisi sanè caput ægrotet. Tunc enim non remittit, sed ista retinet. Postquam verò attractionem remisserit in glandulas fluxio vergit, & nihil molestat, donec pauca & moderata fluxio fuerit, & ipsæ glandulæ validæ ac potentes extiterint. Si enim multa & acris influxerit, manseritque acris & glutinosa, inflammatur ac intumescit & collum distenditur, atque ad aurem progreditur, & si quidem in utranque partem processerit, utraque auris: sin ad alteram, altera tantum ægrotat. Si autem pituitosa, & multa ac lenta fuerit fluxio, etiam sic inflammatur, & inflammatio quum stabilis humor existat, strumas pessimum colli morbum generat. In alas autem etiam tunc quid confluit. Sed ubi copiosi fuerint acres & serosi humores, etiam sic in ipsis tubercula producuntur. Sed & in inguinibus glandulæ a partibus supra sitis humiditatem trahunt. Sed ubi multitudo eius occupaverit, inguina intumescunt, & suppurantur, ac inflammantur, similiter ut alæ ac collum

Atque

*Tiscerum
glandulæ
magnæ
sunt.*

*Rhenum
glandulæ.*

*Tonsillæ.
Caput quæ
est.*

*Quando
glandulæ
æxant.*

A Atque
dent
mult
hum
ctitu
Mori
tingi
sunt
aliàs
pote
id in
etiam
B glan
modu
pitis
feren
per fl
quàm
Maiu
est. F
glan
dunda
rò de
cundu
aliæ p
C medu
mero
disced
oborit
dunt, t
ras. E
tim at
tat, qu
rebros
net, de
quod i
in con
cit. An
quæ si

A Atque hæc sanè tum bona, tum mala glandulæ exhibere videntur. & de his quidem hæc suffecerint. Porrò intestina multam facietatem ex cibis ac potibus habent, & præterea humiditatem sub cuticula habent. Sed & hæc tota reflectitur ac consumitur in glandulas, similiter velut superior. Morbos autem nõ facit ferè, quemadmodum in articulis contingit. Frequentes enim glandulæ & expansæ, ac non cauz sunt, & altera alterius multitudine non multum fruitur, & aliàs si qua etiam plus habere velit, copiam eius habere non potest, Sed quod in paucas ac singulas confluit in articulis, id in multas hic diuiditur, & æqualitas ipsis existit. Caput etiam ipsum glandulas habet, cerebrum nimirum simile

*Viscerum
mala unde.*

*Glandulæ
intestina
quales.*

B glandulæ. Est enim cerebrum album ac friabile, quemadmodum etiam glandulæ. Et ob id in commoditatem capitis glandulas facit, & per relatas à me cerebrum auxilium ferens humiditatem aufert, & in extremitates foras ablegat per fluxiones ex magna parte. Maius autem est cerebrum quàm aliæ glandulæ, & capilli etiam maiores quàm alij pili. Maius enim est cerebrum, & in amplo spacio in capite situm est. Facit autem morbos & minores, & maiores, quàm aliæ glandulæ facit autem quum in infernas corporis partes redundantiã ac superfluitatem suam ablegarit. Fluxiones porrò de capite vsque ad secretionem contingunt, per aures secundum naturam, per oculos, per nares, atque hæc tres sunt, & aliæ per palatum in guttur, & in gulam, & alia per venas in

*Cerebrum,
glandulæ
simile.*

C medullam spinalem, & in sanguinè. Quæ omnes septem numero existunt, hæc fluxiones cerebri sordes ac purgumenta discedentes existunt, & si nõ discesserint, morbus ipsi inde oboritur. Sic autem & reliquo corpori aliqui morbi accedunt, si intrò abierint ac discesserint hæc fluxiones, & non foras. Et rursus turbatio multa oboritur, si hianter ac affatim attrahat, & acrem quidem fluxionem cerebrum demittat, quæ in fluxiones corrodit & exulcerat. Et si id quod cerebro influit copiosum fuerit, fluxio descendens non desinet, donec multitudinem influentis exhauserit atque sic id quod influit foras demittens, & aliud suscipiens, ac semper in consimili statu cõsistens, & humores trahit, & morbos facit. Ambo autè magno tædio ac molestia naturam frangunt quæ si fuerit affecta, dolorosa afflictio existit. Affectiones enim

*Septem ca
pitis meatus
fluoresque.*

enim

enim naturæ sunt prædictæ fluxiones, & multitudinè moleste ferunt, & morsum ac rosionè perceptant, ex eo quo præter rationem & non consuetum existit. Cerebrum autem eadem perfert, etiam ipsum nõ sanum existens, sed si quidem rodatur, turbationem multam sustinet, & mens desipit, & cerebrum conuellit ac distrahit totum hominem, qui in scriptis vocem nõ edit, ac suffocatur, & hæc affectio sideratio ac græcè apoplexia appellatur. Aliquando verò acris quidè non est fluxio, sed copiosa in cerebrũ irruens, ipsum affligit, & mentis perturbatur, & homo circum ambulat, aliena cogitans, & aliena videns, perferens morbi mores, visis, risu, & peregrinis imaginationibus. Alia fluxio ad oculos ophthalmia Græcis, latine lippitudo appellatur, & oculi in ipsa intumescunt. Si verò ad nares defluxio fiat, arroduntur nares, & nihil aliud græue accedit: nam viæ ipsarum amplæ sunt, & sibi auxiliari possunt, insuperque non compactum est quod ab ipsis discedit.

At verò aures intortus quidem meatus & angustus, cerebrum autem prope ipsum ipsis auribus apprimitur. Aegrotans verò hoc morbo, plurima excernit, & auris à frequentibus fluxione per tempus vexatur, & pus graueolens effluit. Si etiam fluxiones ad oculos foris conspicuæ sunt, & non leuantes in totum. Si verò fluxio retrò processerit per palatum & in ventrem pituita peruenerit, fluunt quidem horum ventres, non autem ægrotant. Si verò infernè maneat pituita affectiones voluolosæ fiunt diuturnæ. Alijs autem si per palatum in guttur multa fluxio cõtingat, vt plurimum morbus tabis oriuntur, replentur enim pulmones pituita, atque ea ipsa pus fit, id quod pulmones exedit, & ægroti non facile superstites manent, & mens medici si bonus & prudens est, vt plurimum causam intelligit. Alius morbus oritur ex defluxione capitis per venas in spinalem medullam. Inde autem in sacrum os impetũ facit, quo medulla ipsa fluxionem perducit, & in coxendicum acetabula siue iuncturas deponit: & si tabem fecerit, homo marcescit, atque hoc modo cõtabelicit, & viuere non expetit. Statim enim scapulæ dolent, ambo pedes ac crura consequuntur, & semper tandem pereunt multo tempore curati: atque sic deflorescit homo ac moritur.

Hæc mihi de fluxionibus capitis dicta sunt. Sunt autem affectiones cerebri, etiam alij morbi, deliria, insania, omnia pericula

Sideratio,
ἀπεπληξία
morbus imaginosus
ἐφθαλμία.

Purulentæ
aures.

Palati de
stillatio.

Tabes.

Pulmo qui
consumatur

Phthisis.

Cerebri
mala.

A peric
enim
Quin
tollur
cium
enim
liquor
hunt,
post p
sanè e
tus ab
tia, &
B læ no
sus, tu
& vel
tatem
non an
haren
vt non
Atq; h
mam
tum ob
vice ver
mation
superio
C runt, te
aut alia
ipfarum
multo s
enim pr
antea in
beat, nec
priuatur
cet ac pu

A periculosa, & ægrotat cerebrum, & aliæ glandula. Habet enim & dolorem, & alius congressus corporis hic contingit. Quin & glandulæ in pectoribus mamme appellatur, & attolluntur ac lac faciunt, aliquibus verò lac non faciunt. Et faciunt quidem lac mulieres, viri verò nõ faciunt. Mulieribus enim rara est glãdularum natura, quemadmodum etiam reliquum corpus rarum habent, & alimentum quod in se trahunt, in lac permutant. Et ab utero accedit ad mamas, quod post partum puero cessurum est in alimentum, quod ipsum sanè exprimit ac sursum mittit omentum, ad supernas partus ab ipso fœtu coarctatum. Verùm maribus locorum angustia, & corporis insuper densitas conducit ad hoc, ut glandulæ non sint magnæ, Mas enim plenus est, & velut palliũ densus, tum ad visum, tum ad tactum: fœmina verò rara & laxa, & velut fluida, tum ad visum, tum ad tactum. Quare humiditatem non remittit id quod est rarum & molle. Mas autem non amplius quid eius susceperit, quum densus existat ac coherens & compactus, sed & labor corpus ipsius corroborat, ut non sit locus ubi redundantia ac superfluitates recipiat. Atq; hoc modo cogit ac concludit hæc ratio, & pectora, & mammas, & reliquum corpus mulieribus laxa ac mollia esse tum ob otium ac segnitiam, tum ob alia prædicta, Viris autè vice versa. Porro faciunt etiam mamme tubercula ac inflammationes, lac ipsum putrefacientes. Commoda autem habent superioribus similia, & reliqui corporis redundantiam auferunt, testimonium abundè præbent mulieres, quibus morbus, aut alia quædam calamitas mammas adimit. Nam & vox ipsarum aspera redditur, & humores in gulam feruntur, & multo sputo vexantur, & caput dolent, & ab his ægrotat. Lac enim proficiscens ac influens ab utero, quemadmodum etiã antea in superna vasa transibat, quum propria vasa non habeat, nec reperiat utpote ipsis per mammarum adeptionem priuatum, in principales corporis partes incurrit, cor videlicet ac pulmonem, atque sic suffocantur.

Mamma.

*Marii corpus quale.
Fœminæ corpus.*

HIPPOCRATIS LIBER
HIPPOCRATI
COI LIBER DE OSSIVM NA-
TVRA MOCHLICVS, ID EST
VECTIARIVS, IANO COR-
NARIO MEDICO
PHYSICO
IN-
terprete.

*Manus pe
disq̄ ossa
articuli.*

Ossium natura hæc est. Digitorū
ossa ac articuli simplicia sunt. Manū
tem & pedis multa alia, alio modo
articulata. Maxima verò suprema
Calcanei vero vnū, velut extra appo-
Ad ipsum autem posteriores tendunt.
Tibiæ verò duo sunt, quæ sup-
nè ac infernè cohærent. Iuxta medium verò distant. Parū
est quod extrinsecus est, iuxta paruum digitū paulò tenui-
Plurimū autem hac parte distant, & minore momento
genū: & tendo ex ipso enascitur, qui circa poplitem for-
Habent autem infernè communem appendicē, ad quam
mouetur. Aliam verò supernè habent appendicem, in qua
moris articulus mouetur simpliciter, & expedite in longi-
dinem, specie nodosa, patellam habens. Ipsum autem firmū
foras, & in anteriore parte incuruum est. Caput autem
appendix est rotunda, ex qua neruus, qui in coxæ acce-
est, nascitur. Subobliquus autem etiam hic annexus est,
nus verò quàm brachium. Coxa verò magno verticulo
iuxta os sacrum est, ex ligamento chartilagineo ac neruo
adhæret. Spina verò à sacro osse, vsq; ad magnū verticillū
gibbosa est, & vesica, & genitura, & recti intestini pars
nata, in hac parte est. Inde verò vsque ad septum transuer-
sum peruenit, in directum repanda est, & musculi huius-
res hac parte existunt. Hinc verò vsque ad magnum verticillū
lum, quod supra supernas humeri partes est, è directo
sa est. Imò magis esse videtur quàm est. Nam posteriores
siū propagines hac parte altissimæ sunt. Cervicis autē

Patella.

Coxa.

Os sacrum

Spina.

Cervix.

A Jus r
funt
tur.
nalis
bent
prop
uice
plen
uo a
ante
man
me c
bet.
B & la
ctus
quas
tilag
tem,
verò
scapu
nam
tem f
tilag
ter of
neru
apper
& an
C Pars
simil
cubit
neru
tur, p
sunt, p
lum s
oculo
vngu
ex ho
vnà c
stæ su

A Jus repandus est. Verticula verò intrinsicè inter se æqualia sunt: ab externis autem cartilaginibus ac nervis continentur. Coarticulatio verò ipsorum in posteriore medullæ spinalis parte est. A posteriore autem parte exortū acutum habent, qui appendicem habet cartilaginofam, vnde neruorū propago prona fertur: quemadmodum etiam musculi à ceruice ad lumbos adnascuntur, costarum ac spinæ medium ex-
Costæ.

plentes. Costæ verò iuxta discriminations verticulorū, nervo annexæ sunt à ceruice vsque ad lumbos intrinsicè. Ab anteriore autem parte, iuxta pectus, laxam ac mollem summam partem habentes, specie præ cunctis animalibus maxime obtorta. Hac enim parte angustissimā molem homo habet. *Qua* verò parte costæ non sunt, exortus obliquus, brevis & latus, ad singula verticula nervo annexus est. At verò pectus cohærens ipsum sibi ipsi, discriminations habet obli-
Pectus.

quas, qua parte costæ annexæ sunt. Laxum autem est & cartilagineum: claviculæ verò rotundæ sunt ad anteriore partem, ad pectus quidem breves motus habentes, ad summum verò humerum frequentiores. Summus autem humerus ex scapulis nascitur, in plerisque dissimiliter. Scapula ad spinam cartilaginea est, reliqua parte laxa, inæqualem partem foras habens, ceruicem verò & acetabulum habet cartilagineum, ex quo costæ motum habet. Facile autem ut inter ossa exoluitur, brachio excepto. Huius autem caput ex nervo ex acetabulo dependet, cartilaginis laxæ rotundam appendicem habens. Ipsum verò brachium incuruum foras, & anteriore parte obliquum, non rectum est ad acetabulum. Pars verò ad cubiti gibbum lata est, & nodosa, & repagulo similis, & solida, posteriore parte caua, in qua cornix inest ex cubito, quum manus fuerit extenta. Ad hanc etiam torpidus nervus, qui ex cubiti ossium discriminatione media enascitur, perficitur ac terminatur. Ossa manus viginti septem sunt, pedis viginti quatuor. Colli vsque ad magnum verticulum septem, lumbi quinque, spinæ viginti, capitibus vnà cum oculorum ossibus octo. In vniuersum nonaginta vnum, cum vnguibus verò centum ac vndecim. Caterùm vt nos ipsi ex hominis ossibus didicimus, verticula supra claviculam vnà cum magno septem sunt. Iuxta costas autem tot quot costæ sunt, duodecim videlicet. Iuxta laterum mollitudinem
*Caput hu-
meri.*
Scapulae.
*Claves pec-
toris.*
*Nervus tor-
pidus.*
*Manus, pe-
dis, cætero-
rumq; ossa.*
*Vertebrae
Costæ.*

Semen geni verò forinsecus vbi coxendices, in lumbo quinque. Semen
zale fauo si- porrò velut fauus ab vtraque vesicæ parte est. Ex ipsius
mile. tem rhenibus venæ ab vtraq; meatus vrinæ parte, in pudenda
Potus quò dum tendunt. Potus per fauces ac gulam: larynx enim
tendat. caput arteriæ est, in pulmonem ac arteriam tendit: ab his
Larynx. summam vesicam. Hepatis extremitates quinque sunt,
Hepar. per quarta autem extremitate fel incumbit, quòd osculum
Fel. ad septum transversum, & cor, ac pulmonem profert. Ca
Cor, cum cor pellicula est. Intestina crassa homo maiora quam
Mesocolon. canis habet, dependent autem ex Mesenterij membrana
Rhenes. quæ Mesocolon hac parte vocatur, Mesocolon autem ex
Arteriæ, nis de spina sub ventrem. Rhenes ex neruis de spina. Arter
Nervi, fons cognatus cor est. Vena tendit per septum transversum
Venæ rhy- hepar, splenem, rhenes, ad coxendicem, circa suram ad sim
num. mum pedem. Altera autem ex corde sub alas, claviculas, u
Vrina qua- gula, caput, nasum, frontem, iuxta aures, humeros, dorsum, pe
re rubeat. ctus, ventrem per cubitum. Aliæ verò per alias ad cubitum
Venæ co- ad summam manum. Neruorum exortus ab occipitio
 que ad spinam, ad coxendicem, in pudenda, in femora, pe
 des, tibias, in manus. Alij in brachia, partim in carnes, partim
 ad fibulam, in magnum digitum, partim ex carnibus
 alios digitos. Alij ad scapulas, pectus, ventrem, ossa, ligame
 ta. A pudendo verò ad princeps intestinum ac podicem, ad
 tabula coxarum, partim supra femur, partim infra ad genu
 Inde alius ad genu extentus ad tendinem, pernam, per
 alius ad fibulam, alius in rhenes. Ipsæ porrò venæ in vtra
 que partem bifariam maximè finduntur, partim ab vna ven
 usque rhenis parte, partim ab altera: & perforatæ sunt in rhe
 nes. Habent autem cordis formam ipsi rhenes. Nam etiam
 ipsi ventriculos habent. Ad verò Rhen cauam sui partem ad
 venas magnas habens situs est, Vnde enascuntur ex ipso ve
 næ in vesicam, qua parte potus trahitur per venas in rhenes
 & per ipsa intestina per quæ procedit. Deinde verò velut per
 qualum, per rhenes aqua percolatur. Spongiforme enim est
 ipsorum corpus ad vesicam, & hic percolatur ac secernitur a
 sanguine vrina, quapropter etiam rubra existit. Neque enim
 in rhenes aliæ procedunt venæ quàm quæ dictæ sunt, neque
 est alius locus vbi potus colliquescat, quantum ego noui.

*Venæ circa costas tendentes, subter vnamquamque costam
 sunt.*

A sunt
 igitur
 cord
 quid
 non
 ac se
 dext
 ven
 finit
 ad c
 part
 velu
 B de c
 prop
 frâ v
 rursu
 det, v
 quid
 per se
 dis fe
 tum
 gis in
 pene
 plex
 que a
 C quan
 com
 ipsius
 venæ
 tem, r
 teriæ
 pti tr
 mi in
 nes m
 oculo
 flore
 transi
 ac tes
 rhen

A sunt, non à capite, inferius etiam ab arteria. Arteria quidem igitur subtermeans in costas distribuit. A crassa verò vena à corde recurrit vna in sinistram partem inclusa. Deinde hæc quidem per medias vertebrae vsque ad summam costas meat, non ex æquo distribuens costis à dextris ac sinistris ramos ac segmenta sua. Alia verò æquos quidem, verum supernè in dextris finditur. Cæterum iuxta vtranque claviculam duæ venæ sursum, duæ sub pectus, partim ad dextras, partim ad sinistras, ramos siue segmenta, spargunt, illæ quidem magis ad ceruicè, duæ verò alteræ magis ad cor, partim ad dextras, partim ad sinistras, ab vtraque parte iuxta costas, & sub ipsis velut inferiores scinduntur, donec recurrenti infernè à corde commisceantur. At verò sanguifluta vena ab arteria hac, propterea finditur, quod sublimis hic est per cor means. Infra verò costas vena sanguiflua crassa appellata, verticulis rursus seipsam ingerit, & hic adhæret, & non amplius penetret, velut supernè per hepar meas. Est autem iuxta lumbum quidem supernè arteria, infra autem sanguiflua, ab hepate per septum trãuersum sublimis veniens, & ad dextram cordis fertur vsque ad claviculas simplex, præterquam quantum cum corde communicat, iuxta vasa quidem in ipso magis in superficie fissa, verum iuxta vasa in ventriculo cordis penetrans, postea à corde ad sinistram se demittit, & simplex ad spinam rursus currit, ad supernam quidem corporis vsque ad supremam costas, & ramos à seipsa habet iuxta vnamquamque costam extensos iuxta naturam vsque ad pectoris commissuram, & in sinistram, & in dextram, & rectitudo ipsius magis ad verticulū est, quam arteriæ extensio, itémque venæ ab hepate venientis. Ad inferiorem verò cordis partem, recta extensio ab ipsa magis ad verticulum est, quam arteriæ extensio altera, quæ iuxta cor & in infernas partes septi transuersi ad spinam appensas conuersa est. Inde verò rami in vnamquamque rectitudinem inferuntur, per ossa & carnes mutuò transeuntes. At verò venæ crassæ sic habent. Ex oculo iuxta supercilium per dorsum iuxta pulmonem sub pectore, altera ex dextra in sinistram, altera ex sinistra in dextram transit, & quæ quidem ex sinistra venit, per hepar in rhenem ac testiculum descendit, Quæ verò ex dextra, in splenem & rhenem ac testem, his autem osculum est ipsum pudendum.

*Starum.**Vena coræ dis.**Venarum digestio.**Arteria**Tenor arteriæ & coræ dis.*

HIPPOCRATIS LIBER

A dextra verò máma in sinistram coxendicem, & in crura descendit, & rursus à sinistra in dextram. Oculus verò dextra ex sinistro venam suscipit, itemque testiculus. Iuxta eundem modum rursus sinister ex dextro. Crassissimæ porro venæ

Venarum quatuor paria.

Venarum descensus.

Secundæ.

Tertiæ.

Quartæ.

Venæ aliæ ex his manantes.

Sanguinis mittendi ratio.

in hunc modum se habent. Quatuor paria sunt in corpore & aliquæ quidem ex ipsis, à capite retrò per ceruicem iuxta spinam ab vtraque parte ad coxendices perueniunt, ac in pedes procedunt. Oportet igitur venæ sectiones ad dolores in dorso, ac in coxendicibus, à poplitibus facere à malleolis forinsecus. Alteræ verò venæ ex capite iuxta crura per ceruicem, sphagitides, id est iugulares appellatae, intrinsecus iuxta spinam, ab vtraque parte iuxta lumbos procedunt in testes, & in femora, & per poplites ab interna parte, Deinde per tibias ad malleolos intrinsecus, & ad pedes

Oportet igitur venæ sectiones facere ad dolores lumborum ac testium, à poplitibus ac malleolis intrinsecus. Tertiæ venæ ex temporibus per ceruicem in scapulas procedunt, deinde in pulmonem deferuntur, & perueniunt altera eadem à dextris in sinistras sub mammam, in splenē & in ienem. Altera verò à sinistris in dextras ex pulmone sub mammam in hepar & in rhenem, desinunt autē ambæ hæ in ienem rectum ac podicem: Quartæ autem venæ ab anteriore capitis parte ac oculis, sub ceruicē & sub clauiculas procedunt. Deinde à brachijs supernè sub curuaturas, post cubitos, ad manuum iuncturas ac digitos. Postea rursus à digitis, per manuum pectora, hoc est volas, & per cubitos in curuaturas, & per brachiorum infernam partē ad alas, & extimas supernè, altera quidem in splenē procedit, altera in hepar, deinde supra ventrem ambæ in pudendum desinunt. Crassæ quidem venæ hoc modo se habent. Sunt autem à ventre venæ per corpus multæ & omnigenæ, per quas alimentum corpori venit, procedunt autem & à crassis venis in ventrem ac reliquum corpus, & ab extremis, & ab intimis, inter se mutuò distribuunt, internæ foras, externæ intro. Venæ igitur sectiones facere oportet iuxta hos modos. Curamque dare oportet, vt quàm longissimè à locis, vbi dolores fieri solent ac sanguis colligi, secemus. Sic enim minima mutatio magna de repente fiet, & consuetudinem transmutabitur.

A
leis, v
Hepa
ne et
par, &
ad cla
ad sca
declin
auter
flexa
stis se
stras
donec
B
liqui
gens
in sin
sumat
auter
tera p
tur. A
teria
infra
mitat
infra
ti ad
venæ
C
bem
ptum
te qu
riunt
parte
verò
tera i
sunt,
magi
sub os
que a
tur, v
uersu
splen

- A** leris, vt ne amplius in eundem locum colligatur. Caterum Hepatitis vena in lumbo vsq; ad magnū verticulum, inferne etiam verticulis se ingerit, inde sublimis eleuata per hepar, & per septum transuersum in cor: & hæc quidem recta ad clauiculas procedit. Inde verò alia quidē ad collum, alia ad scapulas, alia deorsum reflexa iuxta verticula ac costas declinant, à sinistris quidem vna prope clauiculas, ex dextris autem in quendam ipsarum locum. Alia verò vtrinque deflexa. Alia paulò inferius deflexa, vbi illa quidem deficit, costis se ingerit, donec ad venam in ipsum cor accesserit ad sinistras deflexa. Infra autem decuruata ad vertebrae descendit donec perueniat, & inde incipit eleuari, ingerens se costis reliquis omnibus, & hinc atque hinc ramos iuxta singulas spar gens quum vna existat, à corde quidem in locum quendam in sinistris magis existens, deinde infra arteriam, donec consumatur & perueniat eo, vbi hepatitis eleuata est, priusquam autem eo venit, iuxta extremas duas costas bifida fit & altera pars hinc, altera inde ad vertebrae progressa consumitur. Altera verò recta à corde ad clauiculas tendens, supra arteriam est, & ab hac (quemadmodum & ea quæ iuxta lumbū infra arteriam est) in hepar exilit, partim in portas, & extremitatem, partim in reliquum consequenter procedit paulò infra septum transuersum. Septum autem transuersum hepatis adnatum est, vt non facile separari possit. Duplices autem venæ à clauiculis, altera hinc, altera inde, sub pectus ad pubem ac pectinem tendunt, quò verò inde, nondum noui. Septum verò transuersum iuxta verticulum infra costas, ea parte qua rhene ex arteria consurgit. Arteriæ verò ex rhene oriuntur, hinc & hinc ab arteria neruum habentes. Et hac parte in recurrente à corde hepatitis desinit. Ab hepatitis verò per septum transuersum maximæ duæ, altera hinc, altera inde sublimis feruntur. Multifidæ autem per septum sunt, & circum ipsum innascuntur. Verum supra septum hæc magis conspicuæ sunt. Duo autem crassi nerui, à cerebro sub os magni verticuli supernè, & magis ad gulam, ab vtraque arteriæ parte vterque progrediens, inter se committuntur, vt vni similes existant, Deinde verticula ad septum transuersum hic sunt vbi desinunt. Et quidam dubij, ad hepar & splenem ab hac societate tendere ipsos putauerunt. Alius

*Hepatitis vena.**Venarum distributio**Arteria.**Nerui à cerebro.*

neruus vtrinque ex ventriculis iuxta claviculã ad spinam
 dit, ex obliquo verticulorum, & se in costas ingerit: atque
 quemadmodum venæ per septum transuersum ad me
 rium mihi tendere videntur. vbi autem hæc deficiunt, tunc
 hinc vbi septum exoritur, ab eo continui ac coharentes
 stantes, iuxta medium infra arteriam, de cætero ad vertic
 se ingerunt quemadmodum venæ, donec totum sacrum
 pergressi consumuntur. Ossa corpori stabilitatem, & re
 tudinem, ac speciem exhibent. Nerui flexionem & con
 ctionem ac distentionem. Carnes & cutis omnium colla
 tionem ac constructionem. Venæ per corpus diffusæ
 tum & fluxum ac motum exhibent, ab vna multæ ger
 nantes. atque hæc vna vnde oriatur, & vbi desinat, non
 Circulo enim factò principium non inuenitur. Caterum
 mi ac germina ipsius vnde pendeant, & qua parte corp
 desinant, & quod vna his consentit, & in quibus locis car
 ris extensæ sunt, ego declarabo. Circa caput iuxta medi
 ex obliquo circumscripta est vena lata & tenuis, non multi
 guinis, In cerebrum enim iuxta commissuras multæ tenu
 venulæ radices egerunt, & circum totum caput extensæ
 vsque ad frontem ac tempora. Ipsa autem in rectum em
 ditur retro caput forinsecus iuxta spinæ cutem, inde
 circa externã ac internam venã ex his quæ in iugulis
 demittitur. Ultra aures autem subsissa à gena forinsecus
 dit crassa. Ab hac in linguam multæ & tenues procedunt
 excepta ea quæ sub linguam & sub maxillares dentes feruntur.
 Ipsa autem crassa per claviculam descendit sub scapulas
 hac parte ab ipsa germinat per neruum subter summam
 meri partem siue cuticulam, Vena humeralis appellata.
 autem sanguiflua est & sanguine plena, & ægrè curatur,
 patitur aut conuellatur. Ab altera enim parte neruus latus
 sam ambit, ab altera chartilago, medium verò locum ipsius
 ner, & pellicula spumosa. Quum igitur locus non sit car
 sus, facile rumpitur, & carnem circum nasci non cõtingit.
 si sanguis in hanc partem subtercurrat, nactus spaciosum lo
 cum non discedit, sed induratur. Induratus autem morbum
 & dolorem exhibet. Atque hæc quidem finit vbi prius dicitur.
 Illa verò sub scapulas germina emittit sub mammas densi
 tum & tenuium ac variè implicatarum inter se venularum
 & pe

*Quid ossa,
 nerui, caro,
 cutis, uenæ
 corpori
 præsent.*

*Vena capi
 tis.*

*Capitis ue
 næ quadri
 pertitæ.*

*Vena sub
 lingua.*

*Pellicula
 spumosa.*

*Mamma
 rum uena.*

A & per
 sam su
 nistra
 & cubi
 trans,
 tam m
 lis ven
 tur, in
 osculo
 lam fa
 ers, pa
 fitaten
 B deriua
 sane et
 insueri
 pote ve
 multu
 tum hu
 ampliu
 constr
 Ipsi au
 crescit
 gestio,
 partes e
 ciem, ve
 C emitter
 modi au
 bes fice
 rit, vt cr
 facit, &
 autem h
 na pulm
 tro conu
 alba ac
 spargen
 lem me
 liæ quid
 ad spina
 cerissim

A & per humeralem venam, prætergrediens chartilaginem, ipsam subter subattingens ad brachiū tendit, musculum in sinistra habens. Dextra autem ipsa finditur circa humerum, & cubiti supernam partem. Inde verò cubitum vtrunq; pene trans, postea manus iuncturam, inde autem defluens per totam manum variè vagans radices agit. Cæterum principalis vena iuxta spinam sparsa, per dorsum, & iugulum, ac guttur, in cor inseritur, & de seipsa venam magnam multorum osculorum in corde producit, inde verò in os procedens fistulam facit, quæ sanè arteria appellatur, per pulmonem transiens, pauci sanguinis ac multi spiritus existens. Propter spaciositatem enim ac raritatem visceris, multis locis per pulmonē deriuatur, cætera verò chartilaginosa facta est. Quapropter sane etiam si quid in has vias pulmonis delatum fuerit ex insuetis, vel in potu, vel in spiritus ac sanguinis transitu, utpote venis talibus existentibus, & viscere spongiformi, ac multum humorem suscipere potente, & sursum procedente: tum humorum ingressorum lex constituta est, tum sanguis amplius per has venas non multus continetur, neq; multum constringitur, & non cito procedens, illabentia non educit. Ipsi autem non subductis, sed intus manentibus, callosa con crescit duricies. Sic autem destruitur alimēti accessio ac ingestio, quum hac parte arteriæ capitis accessus ad externas partes existat. Interceptis verò transitibus per callosam duriciem, velocitas ac difficultas spirandi oboritur, quum neque emittere neq; attrahere spiritum facile possint. Ex huiusmodi autem tales morbi fiunt, vel sunt anhelationes, & tabes sicca. Si verò humor amplior in ipsis consistens prævaluerit, ut crasse factus spissari non possit, & pulmonem putrem facit, & vicinas ipsi partes, fiuntque suppurati ac tabidi. Fiunt autem hi morbi etiam ob alias causas. Inde porrò hæc vena pulmonem occupat, & per extremitates duas magnas intro conuersas, sub septum transversum extensa est ad spinam, alba ac nervosa, venulas per reliquum condensatum corpus spargens. hinc autem per verticula densis venulis in spinalem medullam inseritur, ac instar hederæ implicatur. Et alia quidem venæ in corpus distributæ ex omnibus partibus ad spinam tendentes, vnaquæque quod tenuissimum ac sincerissimum est colligens hic eructat. Hæc verò velut præ-

Vena principalis.

Arteria magna.

*Ἐχθρονοια
Δύσπνοια.
Tabes sicca*

*Vena quæ
pulmonem
petit.*

ses imposita per demissas plicationes in idem cogit. verò etiam in rhenes radices agit, tenuibus ac fibrosis vel
 lis iuxta spuriam costam. hinc autem tendens condensatur
 eaque etiam nervosa fit ad princeps intestinum ac pro
 comprimensque musculos adstrictorios ipsi inseritur. In
 ficam etiam, & testes, ac adstites radices agit, multiplici
 implicatis tenuibusque ac solidis & fibrosis venis. Inde
 rò crassissima ac rectissima ipsius pars rursus conuersa in
 lem transit, hoc est pudendum. In reflexu autem in illud
 adaptatur. Et per pectinem supra subter cutem ventris
 sius venæ, procedunt venæ ad eas quæ deorsum tendunt
 quæ in seipsas mutuo deriuantur. Penetrant autè & per
 dendum venæ crassæ, & tenues, & densæ, & curvæ. At
 in foeminis illa ipsa in uteros tendit, & in vesicam ac in
 meatum. hinc autem recta procedit, & mulieribus quæ
 circa uteros pendet, masculis verò circa testes disseminat.
 Ob hanc autem naturam ipsa vena etiam plurima foras
 ac genitalia concipit. A plurimis enim ac sincerissimis
 tibus connutrita, paucique sanguinis existens ac caua,
 fa instar nerui, ac spiritu referta, intentaque à pudendo
 missas ad spinam venulas cogit: hæ verò velut coccy
 medicinali in seipsas coactæ, omnia in supernam venam
 mittunt. Confluit autem & ex alijs corporis partibus
 hanc, verum multo maxima pars velut dictum est, de
 dulla hac colligitur. Voluptas verò accedit, vena hac
 rura expleta, Quum igitur soleat reliquo tempore multo
 sanguinis ac multi spiritus esse, repleta & calfacta & semper
 deorsum confluente, ea quæ in seipsa habet constringit
 ritus autem in ipsa existens, & præsens violètia, & caliditas
 & venarum vndiquaque concitatio, titillationem inducit.
 Illa autem quæ à seipsa germinauit, per deorsum & in
 lum iuxta spinam sparsa, multis venulis costas intertextas
 verticula per carnes aliernatim condensat, vt & probe
 ta & sanguine plena existat. Ipsa autem iuxta coxendicem
 nates meat, per musculū sub foemore submersa, à natis
 rò iuxta acetabulum femoris iuxta caput in venam penetra
 ta est, quæ femori respirationem exhibet, trans femur
 iuxta flexuram ad genu. Alteram verò iuxta inguina
 mittit frequentibus radicibus, & agrè transeuntem. Hæ

*Vena ner-
 uis fit.*

*Caulis pu-
 dendorum.
 Pecten.*

*Foeminis
 qui distri-
 buantur ve-
 na hæ.*

*Voluptas
 coeuntibus
 qui fiat.*

*Venarū di-
 uersa distri-
 butio.*

A rò per
 ofsis t
 medul
 dis il
 genu
 & per
 arque
 biles
 sum
 gnun
 super
 ne cra
 B spargi
 tem ve
 nu par
 nam p
 quis d
 more
 cauita
 catas v
 radice
 & circ
 verò p
 xta int
 xendic
 C fa & la
 vbi bis
 patis
 ter hep
 crassit
 in supe
 multas
 sperfas
 Du
 tur, &
 bilico
 vesicar
 ex cox
 budas

- A rō per musculum tendens, & circa genu disseminatur, & per ossis tibialis summitatē venam de se in fistulam cauat, quæ medullam nutrit, & deriuatur per iusimam tibiam, iuxta pedis illigationem ac connexionem. Ipsa autem per patellam genu ad interna per tibix musculum submersa extenditur, & per malleolum implicatur, intus crassa & sanguine plena, atque hic circa malleolum, & tendinem, venas ægrè cognoscibiles producit ac inuoluit. Ipsa verò infra ad pedem, sub summum pedem decurrit, & hic se implectens, & in magnum digitum innitens, duplam sanguine refertam venam supernè sub cutem ex summo pede reflectit, & apparet sane crassifecta iuxta externam malleoli partem, ac sursum
- B spargitur iuxta oppositum tibix radium. Iuxta suram autem velut fundam facit. Inde extenditur iuxta internam genu partem. Immittit etiam patellæ venas, & iuxta internam patellæ partem quæ caua est, venam implicat, quàm si quis doleat, celerrimè biliosum seorsum ac saniosum humorem colligit. procedit autem ipsa iuxta internam genu cavitatem. Distribuit etiam de se in poplites multas implicatas venas, Quæ inde tendentes iuxta neruos sub femore, radices agunt in testes, & in rectum intestinum ac podicem, & circa os sacrum attenuatæ vnitæ circuntenduntur. Illa verò procedens iuxta internam genu cavitatem, sursum iuxta internam femoris partem, in inguen transit, & per coxendicem vltra ad spinam & lumbum foras veniens, crassa & lata ac sanguine plena sursum porrigitur ad hepar, & vbi bifidam produxit sanguine refertā venam, dextram hepatis extremitatem, ad rhenem occupat, Rursus verò subter hepar dispersa in venam crassam finditur. Fissa verò in crassitudinem hepatis inseritur, & altera quidem ipsius pars in superficie visceris extat, in qua etiam est fel, habetque multas radices instar cirrorum ac plicationum per hepar dispersas, altera verò pars per internas ipsius partes deriuatur.
- Dux autem venæ inter duas latas extremitates explicantur, & vna quidem per vertices ac cutem penetrans ex vmbilico effertur. Altera verò premens spinam, in rhenem, ac vesicam, & pudendum, velut ancoris iactis inseritur. Verum ex coxendice incipiens ascendere ad pubem, multas vagabūdas producit venas, & costas ac verticula ad spinā illigat, & propa

Fel.

& propagines suas multipliciter per venas transmittit. A
 testina ac ventrem inuoluit. Et alia quidem à pube ad
 mas, & supra mentum, & summos humeros exportat.
 uagantur. Alia verò procedens iuxta crassitudinem
 vbi fel in fistulam coëgit, sursum sub spinam dispergitur
 septum transuersum itinere facto. Caterùm vena ex
 stris partibus, in reliquis quidem iuxta eandem nam
 velut ea quæ in dextris, radices agit. Verùm ex
 emergens in hepar non se ingerit, sed in splenem iuxta
 iuxta caput quod in crassitudine ipsius consistit. Inde
 internas splenis partes subit, ipsasque venulis sanguina
 ris instar aranearum telæ intertextit. Hic verò totus ex
 to eleuatur, venulis ex seipso sanguine plenum ipsum
 dens. Quæ verò à capite splenis ad spinam accedunt, pe
 ptum transuersum penetrant. Inde verò sursum & deorsum
 sinistra sub pulmonem extenduntur. Quæ autem sang
 plenæ sunt, sub ipsum & in ipsum corriuantur. Quæ
 pauci sanguinis & tenues à pulmone intrinsecus proce
 tes, qui natura rarus existit, utpote ab ipso emulctæ, in
 nantur circa auriculas ipsius, & in cavitates internas dist
 Ingerunt autem & priores in ipsum. Etenim in ang
 transitus situm est, velut ex omni corpore habenas habet
 Quapropter ex omni corpore maxime circa thoracem
 sus existit. Colorum quoque mutationes corde adstring
 venas ac laxante fiunt. Laxante quidem igitur rubicun
 lores fiunt, & bene colorati ac pellucidi, constringente
 virides cum pallore & liuidi. Verùm tales euariant in
 præsentibus in vnoquoque colores.

*Vena quæ
 de sinistris
 dextra tenet.*

Lien.

*Sensus cor
 poris totius
 cur in pe
 ctore.*

Hippoc

H
 C

enim qui
 humido,
 semper t
 tur, utpo
 tera alter
 facit, vent
 nes iuxta
 & caput c
 nem mod
 humidita
 humidita
 cit, & vbi
 fluit quoc
 brum per
 verò circu
 trem rurs
 aliam alic
 Ita etiam
 optimum
 ciunt. Sic

HIPPOCRATIS

COI LIBER DE LOCIS

IN HOMINE, IANO COR-

NARIO MEDICO PHY-

SICO INTER-

PRETE.

*

Ihi quidem videtur principium corporis nullū esse, sed omnia similiter principium, & omnia finis. Circulo enim scripto principium non reperitur. Similiter etiam morborum in toto corpore. Quòd enim siccus est, morbos magis recipere, ac magis dolere, à natura soler. Humidum verò minus. Morbus

*Membra
bominte
qualia.*

*Corpus sic
cum magis
morbo ob-
noxium
quàm hu-
midum.*

enim qui in sicco est, stabilitur & non cessat. Qui verò in humido, diffluit, & aliàs aliam corporis partem occupat, & semper transmigrans requiem facit, & citiùs quoque sedatur, utpote nō stabilitus. Corporis autem singulæ partes altera alteri, vbi hinc aut illinc processerit, morbum statim facit, venter capiti, caput carnibus ac ventri, & reliquæ omnes iuxta eandem rationem, quemadmodum venter capiti, & caput carnibus ac ventri. Etenim quum venter egestionem moderatam non fecerit, & in ipsum cibus ingeratur, humiditate ciborum ingestorum corpus irrigat. Ipsa autem humiditas à ventre obstructa, acuatim ad caput viam facit, & vbi ad caput peruenerit, à vasis in capite non recepta, fluit quocunque contigerit, & circum circa caput, & in cerebrum per os tenue, & partim quidem os ipsum subit, partim verò circum cerebrum per os tenue. Et si quidem in ventrem rursus peruenerit, ventri morbum inducit. Si verò ad aliam aliquam partem incubuerit, illi ipsi morbum facit. Ita etiam reliquæ partes altera alteri morbum inducit, & optimum fuerit sic curare ægrotas per has quæ morbos faciunt. Sic enim quàm optimè principium ægrotantis quis sanauerit.

*Corpus
quale.*

nauerit. Corpus porro ipsum sibi ipsi idem ac simile est, ex iisdem compositum est. Similiter autem habet & partes & magnas partes, itemque infernas ac supernas. Et si quævis pars animæ corporis partem acceptam male afficere velit, totum corpus affectionem sentiet, qualiscunque tandem ea fuerit propterea quod minima corporis pars omnia habet & cunctaque & maxima. Insuper quicquid tandem minima pertulerit, ad gentilitatem refert ac transfert, vnaquæque sua, siue bonum siue malum id fuerit, & propterea cunctæ & dolet, & lætatur, cum minima gente, quia in minima gentes insunt partes, & hæc ad gentiles sibi ipsi singula transferunt, & omnia denunciant. Cæterum natura corporis

*Corpus hu-
manū me-
dici mate-
ria est.*

Auditus.

*Odoratus
Narium
qualitas.*

*Visus quo
pascatur.
Tres oculo-
rum uni-
culæ.*

*Cerebri
duæ men-
branæ.
Venulæ ca-
pitulæ.*

principium sermonis in arte medica, primum periora qua parte audimus. Etenim vacua circum circa aures aliud inaudiunt quam strepitum & clamorem, quicquid autem per membranam in cerebrum peruenerit, id liquet clare auditur. Ob id etiam foramen solum per membranam circum cerebrum extentam est. In nares autem non incedit foramen, verum mollis laxitas velut spongia & propterea longiorem distantiam audit quam olfacit, odor enim in factu longè dispergitur. Et in oculos venulæ tenues a summo ex cerebro per ambientem membranam feruntur, & autem venulæ visum olunt humore de cerebra purissimo qui etiam in oculis apparet. Eadem venæ etiam visum tingunt, ubi fuerint resiccatae. Membranæ autem cerebrae quæ oculos custodiunt. Superna quidem crassior, mediocris, tertia tenuis, quæ humorem conseruat. Ex his supra & crassissima si lædatur ac mutiletur morbos facit. Media verò etiam ipsa periculosa est, & ubi rupta fuerit preuenit foras, velut vesica. Tertia autem tenuissima omnino periculosa est, quæ humorem conseruat. Membranæ cerebrae duæ sunt, altera superna crassior, altera tenuis cerebrae circumcingens, non amplius eadem permanens, postquam fuerit vulnerata. Venæ autem transeunt ad verticem per carotides venientes ad ossiculum, feruntur & per carnem duæ ex vertice rectæ, qua parte supercilia clauduntur, & desinunt in angulos oculorum. Vna autem à vertice ad nasum fertur, in vtranque nasi cartilaginem finditur. Aliæ vero duæ venæ iuxta tempora feruntur, in medio temporum & aures

A quæ pr
nis san
autem
volent
cedere
tantur
nutritu
turbat
vident
velut
re pote
narum
B venæ e
rò in fr
dines c
hæ aut
rint ho
ad hun
duæ ve
que ad
na fini
& gutt
& per
ra intr
tus fert
C nem, q
Ex c
fertur
vnde si
thorac
commi
tia seca
à caua
fluunt
tuntur
Quæ a
quicqu
diffluit
escit. E

- A** quæ premunt oculos, & semper pulsant, Solæ enim hæc ex venis sanguine nõ rigantur, sed auertitur ex ipsis sanguis. **Qui** autem auertitur influenti occurrit, & qui quidem auertitur volens discedere, qui verò supernè influit volens infrà procedere, hic impelluntur ac diffunduntur ac mutuò circumagitantur, & pulsus venis exhibent. Visus humore de cerebro nutritur, quum autem quid eius de venis acceperit, fluxione turbatur, & humor ipse nõ apparet, & ob oculos moueri ipsi videntur aliquando velut auicularum imagines, aliquando velut lentes nigrae, & nihil exactè iuxta rei veritatem videre potest. Aliae duæ venæ in medio aurium & aliarum venarum, quæ feruntur ad aures, & premunt aures. Aliae duæ venæ ex ossis conclusione in aures feruntur. Quædam verò infrà ad corpus conuertuntur: duæ quidem venæ iuxta tēdines colli feruntur & iuxta verticula, & desinunt in rhenes, hæc autem etiam in testes penetrant, & quum hæc affectæ fuerint homo sanguinem mingit. Aliae duæ venæ à vertice ad humeros feruntur, & sanè humerales vocantur. Aliae duæ venæ à vertice iuxta aures, ab anteriore colli parte trinae que ad cauam appellatam venam feruntur. Caua autem vena finitur quidem velut gula, consistit autem inter gulam & guttur siue arteriam, ferturque per ceptum transversum & per cor, & inter septum, & finditur ad inguina, & ad femora intrò, & disparationes in femoribus facit, & ad tibias intus fertur ad malleolos. Hæc & infœcundum faciunt hominem, quum fuerint seclæ, & in magnos digitos desinunt.

C Ex caua autē vena producitur quædā in sinistram manū, fertur autem subter splenem ad sinistri lateris mollitudinē, vnde splen propagatur, per omentum, & finem sortitur ad thoracem. Producitur autem iuxta septum, & cum humerali committitur subter cubiti articulum: atque hæc splenis gratia fecatur. Alia etiam ad dextram manum eodem modo à caua producitur. Communicant autem omnes venæ, & cōfluunt inter se mutuò, & alia quidem sibiipsis per se cōmittuntur ac coincidunt, alia verò per venulas à venis extentas. Quæ autem carnes nutriunt, ea parte inter se cōfluunt. Et quicūq; morbus à venis oritur leuior est quàm qui à nervis, diffluit enim vnà cum humore qui in venis inest, & nõ qui-

*Quæ imæ
gunculas
præ oculis
cursitantes
creant.*

*Venarum
digestio.*

*Nervorum
qualitas.*

ficci

ficcī sunt, & ventricosos siue cavitates non habent, & ossa consistunt, & maxima ex parte ab ossibus nutriuntur. Triuntur & à carnibus, & volorem ac robur inter ossa ac carnem medium habent: & humidiores quidem sunt ac carnosiores quàm ossa, ficciores autem ac magis ossei quàm carnes. Quicumque autem morbus in ipsos peruenerit, roboretur & quiescat in eodem loco, & difficile est ipsum edoceri. Maxime verò impetunt ipsos distentiones, & alij morbi quibus tremor corpus occupat, & qui temerè ipsum faciunt. Nerui autem premunt articulos, extentiq̄ue sunt per totum corpus. Robusti autem maxime & semper crassissimī sunt in illis corporis partibus, in quibus paucissimæ carnes sunt. Et corpus quidem omne neruis plenum est. Verùm circūsciem & caput non sunt nerui, sed fibræ consimiles neruis, inter ossa & carnes, tenuiores & solidiores. Capita suturæ habent, alia tres, alia quatuor, & quæ quidem quatuor habent his sunt vtrinque iuxta aures, & tertia ab anteriore, quarta posteriore capitis parte. Sic quidem in capite quòd quatuor habet, in eo verò quòd tres, iuxta aures vtrinque sunt, & ab anteriore parte tertia. Posteriore verò parte sutura nullæ velut in eo quòd quatuor habet. Saniores autem capiti sunt, qui plures suturas habent. Inter supercilia os descendit ac transit, & mandibularum clausura in medio mentis superne ad caput est. Verticula alij plura, alij pauciora habent. Qui pauciora habent, his duodeuiginti sunt. Hæc alia sursum ad caput, alia deorsum ad sedem tendunt. Cæteræ septem à posteriore corporis parte, ad verticula connectuntur, anteriore parte in pectore inter se committuntur. Verticula articulos habent, alios in medio pectoris iuxta pectus, atque hic coarticulatæ sunt, alios verò ad humeros, inclinatos ad scapulas, qui humeris semper adhærent. Scapulae verò ad membrana brachij siue totius manus coarticulatæ incumbetes in ipsum os quòd in membro est. Iuxta os sunt appendices duæ prodeunt, altera intrinsecus, altera foris, quæ ad scapulas ossi adnascentes, infra coarticulatæ sunt. Quæ verò in cubiti flexura sunt, infra quidem radius coarticulatæ sunt, iuxta os natura cauum existens, supra autem rem radius paululum, in cubiti gibbum, & tunc tum os, tum radius in idem commissæ, articulum in cubiti gibbo faciunt.

Nerui ubi non sunt. Capitis suturæ.

Supercilia. Mandibulæ.

Costæ.

Claucula pectoris. Scapulæ.

Appendices.

A Iuxta tuor, & duæ a osse articulo vtræq̄ dentē pellat autē a tenera perna

B ossa in articulo medico, p tium o dicibus mora ces du lum ne mur in ingruite quæ ue, quæ

C pitatis ret ad r moris t pellat tem M in artic append finiunt. Ad pe infra m & in m gitis pe ticali in bus, sed

Iuxta

A Iuxta vnam verò appendices prodeunt tenues valde quatuor, duæ sursum, duæ deorsum, & ad cubiti gibbum quidem duæ appendices consistentes, supra ex ossè hærent, hæc cum ossè coherentes, iuxta ossis articulum in cubiti gibbum coarticulantur. Quæ verò infra sitæ sunt, & intus reclinatæ, hæc utraq; cõmittuntur ad radium ex supernis à membro procedentè, & intus ad membrum coarticulantur, & radium appellatarum faciunt hæc sibiipsis intus in cubito cõmissæ. Infra autè ad manû os articulum habet. Appèdices verò hac parte teneræ existentes, duæ quidem non exeunt in articulû. Superna autè & inferna, cum ossè coarticalantur ad manum.

Appendices quatuor

B Cæterum manus articulos multos habent. Quæcûq; enim ossa inter se cõmittuntur, omnia articulos faciunt. Dignati articulos habent multos, vnusquisq; tres. Vnum ad vnguè, in medio vnguis & nodosæ prominentiæ, alterum in ipsa nodosa, prominentia, qua parte etiam digitos conlectit. Tertium qua parte digitus à manu exoritur. At verò in coxendicibus articuli duo sunt, quæ acetabula appellantur, & femora in hos inarticulata sunt. Iuxta femora autem appendices duæ protenduntur, altera intus, altera foris, & in articulum neutra procedit, neque ab altera parte, sed ad os ad femur inseruntur. Femur autem supernè vbi in acetabulum ingruit, bifidum est huiusmodi bicipitate. In ea quidem parte quæ intrò inclinata est, in summitate rotundum est ac leue, quæ etiam in acetabulum ingreditur. Altera autem bicipitatis pars exterior, magis foras prominet, & inferius apparet ad naves, & coxendix appellatur. Ad genu verò os femoris taliter biceps est. Bicipitio autem huic os tibia appellata, velut in cardine adaptatum est, supra adaptatum autem Mola siue patella incumbit, quæ humiditatem à carne in articulum expassum descendere prohibet. Iuxta tibiã autem appendices duæ procedunt, quæ infernè ad malleolos pedis finiunt, supernè ad genu, nō autem perueniunt ad articulum.

Manus articuli.

Digitii.

Coxèdices.

Femur.

C Ad pedè verò tibia iuxta malleolos articulû habet, & aliû infra malleolos. Et in pedibus articuli multi quæadmodû & in manibus sunt. Quot enim ossa, tot sunt articuli, & in digitis pedû eodem numero sunt, ac pari modo habent. Articuli in super multi in corpore parui sunt, nō similiter omnibus, sed alijs alijs. Hi autè qui scripti hic sunt, omnibus simi-

Genu.

Tibia.

Pedum articuli.

*Mucus.**Claudica-
tio unde.**Ventriculi
membræ quæ
vesicam pe-
tunt.**Fluxiones
frigore ma-
gis fiunt.**Calore etiã**Cur supe-
riora hume-
scat magis.*

liter habent. Aliæ etiam venæ alijs sunt, sed non memo-
biles. Mucus omnibus à natura est, & cum hic parum
articuli sani sunt, & bene moueri possunt, utpote labri-
ter seipos. Labor autem & dolor fit, ubi à carne humida
fluxerit vitiosa. Primum enim articulus stabilitur. Non
lubrica est humiditas quæ de carne influxit. Deinde ve-
ta, & valde sparsa, & ex carne non irrigata, semper relicta
& ut multa existens, & articulo ipsam non capiente,
& malè stabilita eleuat neruos, quibus articulus colligitur
ipsoque inconnexos ac dissolutos facit. & propterea
fiunt, quum hoc magis fit, magis: quum minus, minus. In-
trem porò ea quæ comeduntur ac bibuntur procedunt
ventre autem, fibræ in vesicam, qua parte humorem pe-
lat, extentæ sunt. Fluxiones autem, & perfrigerata
carne, & percalsacta fiunt, ac superinflammata. Fluxiones
propter frigus fiunt, quum caro in capite, & venæ ten-
sæ sint. Hæ enim horrente carne, & ad angustias perueni-
adstrictæque, ac excludente, humiditatem exprimunt. Et
carnes ipsæ contra exprimunt, ad angustias peruenientem
capilli sursum erecti fiunt, utpote simul vndiquaque
compressi. Quicquid igitur inde expressum fuerit, id
quocunque contigerit fluit. Fluit autem etiam pro
caliditatem, quum carnes rarefactæ transitu præbent
humor calefactus tenuior redditus fuerit. Omnis enim
mor calefactus tenuior fit, & omne cedens fluit. Maxi-
mò ubi valde fuerit inflammatum propter hanc fluit calor.

Carnes valde plenæ factæ quum capere non possint
humor qui capi non potuit, fluit autem quocunque con-
tigit. Vbi verò semel fluida facta fuerint fluxiones, ducuntur
ad locum quò tandem contigerit, donec transitus fluxionis
compressi fuerint propter gracilitatem. Quum autem
pus fuerit resiccatum, & alioqui corpus ipsum sibi ipsi
municans sit, etiam quum siccum est, diducit, & con-
ducit, vbicunque humor tandem obtigerit: ducere autem
ipsum non difficile est, utpote corpore vacuo, & non
tumescente, præ gracilitate. Aliquando autem vnde
partes siccae fiunt, supernæ verò humidæ. Magis autem
perna vasa humida sunt. Venæ enim plures supra sunt
infra, & carnes in capite minori humiditate opus habent.

A Duci
simul
Nam
cium
si vel
capite
capite
autem
in the
xio ac
le inf
quum
B concu
ciende
rit, it
tigerit
tem re
Id que
tes sur
plius h
reliqu
Fluxus
auerfu
nem in
quæ fo
lidum
bet. Q
ipsaque
test.
nuiora
& tenu
humid
dens co
simul e
nes ver
drope
dicum
re cessa
fortior

A Ducit itaque sicca corporis pars humiditatem ex capite, & simul transitus magis ducenti patent, quàm ei quæ ducitur. Nam ipsi transitus, utpote sicci existentes, eam sibi lucrificiunt, & simul humores à natura deorsum procedere solent, si vel modica quædam necessitas contingat. Fluxiones de capite septem sunt, in nares, in aures, in oculos, atque hæc ex capite fluxiones ob oculos conspicuæ existunt. Postquam autem in thoracem fluxerit præ frigore, bilis fit. Magis autem in thoracem præ frigore fluit, propterea quòd facilis est fluxio ad guttur, utpote non contactum, præ frigore verò à bile infestati propterea lassitudine affliguntur, quia carnes quum bilem habuerint, non quiescunt, sed concutiuntur, & concussæ laborant ac delassantur, utpote velut in itinere faciendi concussæ, & suppurati fiunt quum in thoracem fluxerit, itemque tabidi. Quum verò in medullam fluxio contigerit, tabes occulta ac inconspicua oboritur. Quum autem retrò ad vertebrae, & in carnes defluerit, hydrops fit. Id quod ex hoc cognoscere datur. Sicca enim anteriores partes sunt, caput videlicet, & nares, ac oculi: & oculis amplius hebetudo accedit, fiuntque cum virore pallidi, itemque reliquum corpus: & nihil expuit homo, etiamsi multum fluat. Fluxus enim per mediã carnem retrò fluens, & ab anteriore auersus, anteriores partes siccas facit, posteriorum verò carnem irrigat, & magis eam quæ intus est ad ventrem, quàm quæ foris est ad nasum. Et propterea corpus foris magis solidum est, quàm intus, & angustiores meatus ac foramina habet. Quare sanè quum tenuia sint foramina, constringuntur, ipsaque sibiipsis medentur, & fluxus nullus hac transire potest. Intus verò foramina ampliora sunt, & intermedia tenuiora habent, fluxus verò utpote ab altioribus procedens, & tenuia impedimenta contra se habens, influit & carnes humiditate replet. Sed & humiditas à cibus in idem procedens corrumpitur, corrupta autem ipsa præ ammixtione, & simul cum ipsa ea quæ à capite defluit, corpus nutriunt. Carnes verò multo humore nutritæ, & morbofo augetes, hydrope plenæ sunt. Si autem modicus fluxus fuerit, coxendicum & articularum diurnam affectionem facit, ubi fluere cessauerit. Nam ut modicus, & vndiquaque ab omnibus fortioribus depulsus, ad articulos refugium facit. Fiunt præ-

*Septem fluxio-
ris descen-
sus.*

*Biliofi magis lassitudi-
ne affliguntur.
Purulenti.
Tabidi.
Hydrops.*

tere à articularum ac coxendicum affectiones, à talibus morbis sanatis, quum morbum quidem efficiens sanatur, in ea ne verò quid relictum fuerit, cui non sit exitus, neque intro, neque foras, sed ad cutem egressum tuberculum, quod fecerit, fugit autem in id quod cedit, articulos vitæ, & aut articularum, aut coxendicum affectiones inducit.

Cum nares tument.

Si porò intumuerint nares, & pituita plenæ fuerint, que ea compacta, oportet pituitam compactam ac congestam attenuare aut fomentis, aut medicamento, & non curare. Si enim fluxus auersus aliò procedet, omnino morbum faciet. Quum verò in aures fluxerit, primum

Cum aures fluxio perit.

dolorem exhibet, violenter enim procedit: dolorem autem exhibet, donec in fistulam redactus fuerit. Vbi autè fluxio sueuerit, non ampliùs dolorem facit. Ei verò quem dolorem fugit medicamentum natura calidum, tepidum factum, & topo dilutum, infundendum est, & retrò cucurbita

Cucurbitula quo loco in hoc danda.

affigenda, si sinistra auris doluerit, ad dextram, si dextram sinistram, non autem scarificando pertundere oportet, ut trahat solum sinenda est. Si verò per hæc dolor non

Quæ potio.

tur, frigefacientia à natura frigida infundantur, & medicamentum potandum præbeatur, quòd secessum deorsum faciat, sursum autem non, quandoquidem vomitus non moueatur: & de cætero frigidis vtendum est, & semper non tantum variare oportet modum, & si quidem peius tenderit malum, ad contrarium te conuerte: si verò ad sanitatem tendat, omnino nihil ab his quæ adhibentur auertere oportet, neque quicquam aliud addere aut apponere. Si verò iam in fistulam redactus fuerit, & multa purulenta fluxerit, quæ graueolens sit, sic facere oportet. Spongia siccante quopiam sicco medicamento imbue, & in aures quàm penitissimè inde, & in nares purgatorium medicamentum mitte, quo ea quæ priùs in aures fluebant, in nares fluant, & non id quod morbosum est in caput rursus recedat.

Cum oculi fluore exantur.

Cæterum vbi in oculos fluxio processerit, oculi intumescunt & tument. Sic autem affectum hominem medicamento liquido, aut sicco inspersili curare oportet. Si verò intumescunt inflammati fuerint, nihil omnino illine, sed aut fomentis, aut medicamento quàm infimè vrito, aut alio quopiam aluum subducendo medicamento attenuato, vitando ne vomitum facias. Si

A rō v plur meē col rere tum care med eode quān verō cum

B M à toto vicin ter os nifesa ce tur, & vifum non e Hunc dum camer pore f

C moue bendu ad os p sis aut geris, tius p ctione tet, si moda re faci tes fiur in hun visus i quòd i

A rò velut lapilli subtercurrerint, medicamētum illines quod plurimam lachrymam ducere potest, & reliquum corpus humectabis ac tumidum facies, quo oculi humidiores fiant ac colluantur, vt lachrymam adstrictam ac compactam decurrere facias. *Profluuiū oculorum.* Quum autē in oculos paulatim fluxerit, & pruritum fecerit, sic affectum molli medicamēto illines, quod sic curare potest, simulq; modicam lachrymam ducere, & ad nares medicamentum adhibebis, aut singulis diebus, aut alternis eodem vtens. Sit autem tale medicamentum, quod non plus quam acetabulum per nares deducat, idque paulatim: quod verò oculis adhibetur rescicet, vt quod oculorum pharmacum resciccarit ac obstruxerit, id ipsum ad nares feratur.

B Medicamenta caput purgantia, quæ quidem fortia sunt, à toto capite ducunt. quæ verò debilia, ab oculis & hinc à vicinis naso partibus. Si autem à carne & ossē, muco inter os & carnem subsistente, fluxus ad oculos fiat, ex hoc manifestum sit quod inde profluit. Cutis in capite compressa cedit, & vlcera in capite enascuntur, & oculi lachrymantur, & palpebræ nō exulcerantur, nec mordax est fluxus, nec visum hebetat, sed homo ipse acutius vider. Fluxus enim non est falsus, vtpote non de cerebro, sed magis mucosus. Hunc sic sanare oportet. *Medela.* Medicamento caput purgandum est non forti, & corpus attenuandum, & cibis & medicamentis infrā corpus subducentibus, donec attenuato corpore fluxus rescicetur, aut medicamento in nares indito emoueat. Verum ad ipsos oculos nullum pharmacum adhibendum est. Si verò neque sic sanus fiat, caput secare donec ad os perueneris oportet, nō superficialibus neque transfuersis aut obliquis fissuris inculsis vsquequo ad os ipsum pertigeris, frequenter autē secare oportet, vt compactus humor citius prodeat per vlcera effluens, & simul vt frequentes sectiones, extensionem carnis ad os faciant. Sic mederi oportet, si huic hoc modo res succedat. Si verò hæc non com-

C moda fuerint, & fluxus non eluitur, vt elutus acutē cerne-
re faciat, semper ab incumbente oculi magis splendescen-
tes fiunt, & acutus visus hominis extinguitur. Si in visum,
in humorē purum cruentus aliquis humor ingrediatur, huic
visus intra oculum non rotundus esse apparet, propterea
quod in quocunque inest cruentus humor, id ipsum non ap-
Cū fulgens oculi.

*Medela.**Tumor oculorum.**Peripneumonia, pleuritis quæ quæ differant.**Suppurati*

paret. huic itaque deficit ut visus rotundus appareat, & in oculis aliqua moueri ipsi videntur, & nihil reuera videtur. Si ius venas visum prementes exurere oportet, quæ videtur semper pulsant, & inter aurem ac tempora consistunt. Si in has obturaueris, oculis pharmaca quæ humectant adhibe, & lachrymam quam plurimam prolecta, quo id quod in oculis compactum est, & morbum facit, eluatur. Si venter durus rumpatur, mollibus medicamentis & acerbis vtendum est, ut vlcus adstrictum in angustum coeat, & cicatrix tenuis fiat. Si autem adhuc humoribus plenus fuerit, lacrimare oculo conducit. At verò quum in thoracem fluxerit, & bilis fuerit, ex hoc manifestum fit. dolor lateris multitudine occupat, & clauiculam eiusdem partis, & scapula adest, & lingua supernè pallida ac viridis fit, & exsiccata compacta. huius morbi periculum septima aut nona die constat. Alia bilis. Quum ambo latera doluerint, reliqua autem similia velut in priore fuerint. Hæc quidem peripneumonia est. Illa verò pleuritis. Hæc autem proprie sunt. Quum in pulmonem fluxerit ex capite, per gutta & aortas appellatas appendentes partes pulmonis, pulsat, tanquam natura rarus & siccus, trahit in se humorem quantum eius capere potest, & vbi influxerit maior fit: & vbi eodem in totum fluxerit, extremitas eius maior reddita, & que latus contingit, & peripneumoniam pulmonis appellatum morbum, facit. quum verò alterum tantum, pleuritis id est costalis morbus fit. Peripneumonia multò periculosior est, & dolores multò fortiores sunt, qui ad laterum multitudine & ad clauiculas tendunt, & lingua multò viridior ac pallidior, & fauces præ fluxione dolent, & lassitudo fluxione occupat, & spiritus sexta aut septima die corripit. hinc si non septima die febris dimiserit, moritur aut suffocatur, & vtrunque. Si verò nona die, duabus diebus interpositis, corripit, ut plurimum etiam hic aut moritur, aut suppuratus euadit. Si verò duodecima die, suppuratus fit. Si quarta aut decima, sanus fit. Et quicumque præ peripneumonia aut pleuritis suppurati sunt, non moriuntur, sed sani fiunt. Si suppurati ut plurimum fiunt, quum fluxus in idem velut in bile contingit, sed in bile quidem multum defluit, & vbi defluit sedatur. Suppuratis verò minus defluit, & non sedatur.

A Fium
in pu
influi
ac co
ta fue
conco
mon
fluxu
fit m
tus, &
xime
enim
B pus
tem
tur, &
pulm
mon
non
ture
ac de
tum,
spirit
lut d
lut n
Qu
C non
ex hi
pus h
ctum
tur. L
rò ian
& pu
in lat
tum
ex hi
suisq
ab ea
curu
corp

- A** Fiunt etiam suppurati, quum minus exscreant quàm influit in pulmonem. Hoc enim quod in pulmone consistit, & quod influit, pus fit. Pus autem in pulmone & in thorace consistens ac congregatum, vlcera & putrefacit, & postquam exulcerata fuerint, ab vlcerato influit, & quum exscreat caput simul concussum magis fluit, simulq; ex vlcerato in thorace ac pulmone magis fluit, & vlcera agitata refringuntur, vt etiam si fluxus à capite cesset, is qui ab ipsis vlcerebus venit sufficiens fit morbum facere. Fit præterea etiam ab vlcere suppuratus, & leuior hic morbus existit. Fit etiã extra pulmonem, maxime quidem à ruptura, & vbi caro contusa fuerit. Iuxta hæc enim pus congregatur, & congregatum fluctuat, si quis corpus concutiat, & strepitum facit, & hæc vrinetur. *Tabes*
- B** Tabes autem fit quum in idem, velut in suppurato, fluxio fit per guttur, & appendentes pulmonis partes, appellatas aortas, quæ pulmonem & guttur continent ac cõiungunt. Flui autem in pulmonem frequenter & paulatim, & humiditatẽ in pulmone non multam facit. Resiccatur enim id quod influit, & in gutture cõactum, vtpote quod non eluitur, sed paulatim influit ac detinetur, tussim excitat, & in aortis id quod influit detentum, vtpote quum angusta foramina aortæ habeant, angustum spiritui locum exhibet, & talem spiritum habere facit, qui velut defectus semper respirare concupiscit. Et in pulmone velut non vehementer humido existente, pruritus contingit. Quum verò multum de capite fluxerit, pruritus in pulmone non fit. Multum enim est quod in ipsum influit, & suppurati ex his tabidis siue phthisicis græcè appellatis fiunt, vbi corpus humidius factum fuerit, & contra vbi siccus fuerit factum, ex suppuratis tabidi. Suppurati hoc modo cognoscuntur. Lateris mollitudinẽ à principio dolor occupat. Quum verò iam pus collectum est, & dolor similiter habet, & tussis fit, & pus exscreat, & spiritus corripit, si verò nondum erupit pus, in lateris mollitudine concutitur, & velut in vtriculo strepitum facit. Si verò horum nihil adit, suppuratus autem sit, ex his coniectare oportet. Spiritum multum habet, subraucosiusq; loquitur, & pedes ad genua intumescunt, magis autem ab ea lateris mollitudinis parte, in qua pus est, & thorax concuruatus est, & membrorum dissolutio fit, & sudor per totum corpus diffluit, & aliquando sibijpsi videtur callidus esse, ali-

*Pus intus
quid faciat.*

*Tabes spi-
nea.*

*Pleuritidis
curatio.*

*Acetū mul-
sum quibus
detur.*

*Purulentorū
medela.*

quando frigidus, & vngues circumtenti sunt, & alius
fit. Ex his suppuratos cognoscere oportet. Porro quum
trō in spinam fluxio processerit, huic tabes fit eius-
Lumbos dolet, & anteriores capitis partes vacuæ videntur
ipsi esse. Bilis autem periculosa est, si icterus siue regium
bus in oculis accedat, & in vnguibus liuiditas si fiat, & si
pus vlcera habeat, & partes circa vlcera liuidæ sint, & cum
sudor non toto corpore erumpit, sed vna aliqua corporis
te, & quum febre adhuc existente excreat æger pallidus
ride, aut si dum adhuc in pulmone inest pallidum viride
screatio cesset. Sic autem quum inest, & non inest, cognoscere
re oportet. Quum inest, in faucibus respirantis strepitus
ritus periculosus est, & singultus adest, & febris discendit
screatione adhuc in pulmone hærente, & alius debilis in
existenti secessum facit. Hæc pleuritidis & peripneumoniam
periculosa indicia existunt. Ceterum pleuritidem hoc modo
curare oportet. Febris sedanda non est per septem dies, vt
vtendum aut aceto mulso, aut aceto & aqua: hæc autem
plurima offerre oportet, quo humectatio fiat, eaq; factis
screationem faciat: & dolor sedandus est calfactorijs me-
dicamentis, & absorbendum dandum est quicquid excrea-
tionem facit, & balneis vtendum quarta die, quinta autem
sexta oleum illinendum est. Septima lauandum est, si febris
dimittere non velit, quo præ balneo sudor contingat. In
perq; & quinta & sexta fortissimis vtendum est excrea-
tionis medicamentis, quo septimam diem quam facillime
figat. Si verò neq; septima die febris cesset, nona cessabit
non aliud quid periculosum accedat. Postquam autem
febris dimiserit, sorbitiones quam debilissimæ offerantur.
verò euacuatio oboriatur, si quidem iuuenile adhuc est
pus, potus auferendi sunt. Si verò febris dimisit, triticis
sorbitionibus vtaris, Et eodem modo peripneumoniam curare
At verò suppuratis, caput purgare oportet non fortibus me-
dicamentis, sed paulatim auertere in nares, & simul eductis
ventrem subducentibus vti. Et quum principium morbi
nondum est, sed ed fluxus vertitur ac vergit, excreationes
facere, & tussim excitare, & medicamentis infusilibus in
res vti, & cibus simul ingestis. Quum autem excreationes
facere oportet, pluribus cibus & salis ac pinguibus vtendum
est.

A est, bido
terq
nia
dum
sten
dem
por
fit, a
lor i
dein
duce
B cibi
tos
cilli
co p
purg
retr
cerit
bus v
nuis
tum
uert
riore
parti
C ac m
anter
obtur
ris flu
dem
adhib
cum
que p
oport
ne, au
coxed
figere
& cal
re, qu

A est, & vino austero, & quum sic habet tussis inducenda. Tabidos item eodē modo quod ad reliqua attinet curabis, præterquam quòd cibi non multi simul ingerendi sunt, & obsonia non plura quàm cibaria frumentacea, & vino inter edendum vtendū est aquoso, vt ne calfaciat, & corpori debili existenti caliditatem exhibeat, & simul ambo calfaciant in eodem tempore, & caliditate multum fluxum inducāt. Quum porrò per gulam fluxus in ventrē processerit, morbus infra fit, aliquando etiam supernè. Huic si quidem in ventre dolor inerit, subducendus est primùm medicamento aut succo, deinde pharmaco fortiore vtēdum est, cibis verò aluum subducentibus, donec dolor perseueret. Vbi verò dolor sedetur, cibis validioribus vtatur. Eodem modo vbi morbus multos dies hæserit curabis. Si verò debilis fuerit, & præ imbecillitate hæc offerri nō possint: primùm quidem ptisanæ succo per clysterem infuso, aluus eluenda est, post vbi per hunc purgari, aliquo ex adstringentium numero. Quum autem retrò in carnē iuxta vertebra fluxus illapsus hydropem fecerit, sic mederi oportet. Caro in collo inter venas crustis tribus vratur, & vbi vsseris, constringatur, & cicatrices quàm tenuissimæ inducantur, & vbi fluxum obturaris, medicamentum in nares adhibe, vt eò vertatur, & aliud rursus donec auertatur, & anteriores quidem capitis partes calfacito, posteriores verò perfrigerato. Et postquam anterioribus capitis partibus excalfactus fuerit, cibos edat quàm pituitosissimos, ac minimè ventrem subducentes, quo fluxionum meatus in anteriore capitis parte quàm maximè dilatentur, Postea vbi obturaris & auerteris influxionem, si quid prius quàm curaris fluxum, in corpus peruenerit, sic mederi oportet. Si quidem magis ad cutem secesserit, externis partibus fomentum adhibebis. Si verò intrò ad ventrem, foris autem non conspicuum sit medicamentum bibendum dabis. Si verò in vtraque partem, ab vtraque detrahes. Verùm hoc studio habere oportet, vt proximum exitum facias, siue infernè siue supernè, aut etiã alia aliqua corporis parte, vbi exitus sunt. Quum coxëdicum morbus à fluxione fiat, cucurbitam medicam affigere oportet, & foras trahere, & nō scarificando pertundere, & calfactorijs medicamētis in potu exhibitis intus calfacere, quo exitus fiat tum foras ad cutē per cucurbitæ tractio-

Tabis curatio.

Hydrops qui curatur.

Isthados medela.

nem tum intus ad ventrem per caliditatem. Nam quum
 turatus fuerit fluxus, & non habeat quò iter faciat, viam
 articulos facit, & in id quod cedit influit, & sic coxendium
 morbum inducit. Tabes ex fluxione retrorsum. Qui huius
 factus est, ei caput est purgandum debili medicamento,
 nec fluxus auertatur, diæta autè vtere velut in tabe super
 re. Medicamentum potandum præbe Elateriū deorsum pu
 gans, & infernè aluum lacte infuso elue, de cætero foment
 vtere. Quum splen præ febre magnus factus fuerit, fir
 tem quum corpus attenuatur. Ex iisdem enim & splen fieri
 scit, & corpus contabescit. Quum autem corpus tenuis
 rit, & splen floruerit, & omentum simul cum corpore
 nuatum fuerit pinguitudo in omento colliquescit. Vbi
 rò vasa pinguitudine vacua facta fuerint, & à splene flent
 ac augescente in omentum defluerit, vt pote vicinum
 existens, & vt vasa habens eaq; vacua, excipit, & vbi mens
 semel in corpore factus fuerit, ad id quod est morbosum
 titur, nisi quis probè disponat ac curet. Nam etiam si qui
 ne tractet, periculo non vacat. Hunc sic sanare oportet.
 dicamenta in potu exhibenda sunt quæ aquam purgent
 edulia quàm pituitosissima offerenda. Si verò neq; ficiles
 fiat iourèdæ sunt crustæ quàm tenuissimæ, & quàm ma
 in superficie quo aquam continere possis, circum circa
 licum, & vnà in vmbilicū, & emittere singulis diebus. Qu
 enim morbus periculosissimus sit, in his periclitari oportet.
 Si enim successerit, sanum facies: sin minus, quod etiam
 futurum erat, id ipsum perpetitur. Cæterum in puero huius
 pem sic curare oportet. Partes tumidæ & aqua plenæ aper
 dæ sunt scalpello, & frequenter ac parum educendum
 Educendum autem est à singulis corporis partibus, & huius
 tis vtendum, & semper locum apertum vnde eduxerit
 factorio medicamento illines. Pleuritis sicca citra frigus
 fit, quum pulmo valde exsiccatu fuerit præ siti necessitate.
 Pulmo enim natura siccus existens, vbi amplius quid quæ
 pro natura siccatu fuerit, gracilis fit, & impotès redditur
 ad latus præ impotentia reclinatus, latus contingit, & p
 quâ contigerit ipsum humidū existens, & cohæret & ad
 natur, & pleuritudè hoc est lateris morbū facit. Tunc
 dolor fit in latere, & clauicula, & febris, & album ex

*Tabes spi
 nae & eius
 medela.*

*Lien turgi
 dus.*

Medela.

*Hydropis
 curatio an
 cept.*

*Pueri hy
 dropici qui
 curentur.*

*Pleuritis
 sicca.*

A hunc
 dicat
 in se
 & cib
 unt
 pituit
 quã
 Qu
 mult
 cere.
 sequ
 & si
 est q
 B si qu
 ridur
 pote
 fueri
 bum
 potu
 aqua
 ingre
 agro
 diqua
 quod
 tem f
 C tumo
 tumi
 oport
 potar
 siue t
 nè, sin
 biles
 fortib
 dores
 brem
 ro vic
 traha
 verò
 giu

- A** hunc multis potibus curare oportet, & lauare, & doloris medicamentum præbere, & alia quæ excreationem faciunt. hic in septē diebus sanus fit, & morbus minimè periculofus est, & cibos præbere non oportet. Febres porrò propterea fiunt, quum corpore superinflammato carnes intumuerint, & pituita ac bilis cõclusa quieverint, & neq; refrigeretur quicquàm, neque exeat, neque moueatur, neq; aliud quid subeat. Quum itaq; lassitudo occuparit & febris ac repletio, lauare multa aqua oportet, & oleo illinere, & quàm maximè calfacere, quo caliditas aperto corpore, præ sudore egrediatur. consequenter autem hæc faciēda sunt per tres, aut quatuor dies: & si non sedetur ac cesset. pharmacum in potu exhibendum est quod bilem educat, & febris perfrigeranda est, præterquàm si quartana existat. Medicamentū tamen donec corpus floridum est ne propinato, non enim vacuantur, nisi parum, utpote corpore turgente. Quum autem gracilis ac macilentus fuerit, tunc bibendum exhibe, & euacuabitur. Febrienti cibum ne offeras, neque sorbitionibus subitus aluum ducas. In potu dabis aquam calidam, & aquam mulsam, & acetum cum aqua. hæc autem quàm plurima bibat. Si enim non frigidus ingressus fuerit potus calidus existens ac manens, ex corpore aegroto detrahet, & vel per vrinam eijciat, vel exsudabit. Vndiquaque autem apertum, & respirans, ac motum corpus, id quod conducibile est, faciet. Quum verò gracilem existentem febris vrat, manifestum est quod non propter corporis tumorem febris occupet, & si non cesset, nutrire oportet ac tumidum facere, & si neque sic conducatur, palam est quod non oportuerit febrem inducere. Hunc itaque medicamentum potare oportet quod educat, qua parte febris magis hæret, siue supernè siue infernè, & si quidem supernè hæreat, supernè, si infernè, infernè. Nihil autè minus oportet etiam debiles fortia medicamenta potare, sed similiter: aut solum sic, fortibus quidem fortè, debilibus verò debile exhibeas. Ardores verò potionibus & sorbitionibus, quemadmodum febrem frigefactorio medicamento exoluere oportet, cammaro videlicet, aut alio quopiam huiuscemodi: & si nausæ contrahat à frigefactorio, calfactorijs vttere consequenter. Vbi verò non cesset, frigefactorijs rursus vttere. Isterum siue regium morbū sic curare oportet. Quum susceperis nutritio, &
- Cum febris uexat quæd agas.*
- Quæ medi camēta singulis dāda. Morbus regius quæ curatur.*
- balneis,

balneis, & pinguefacientibus, potibusque ac cibis humectato, per tres aut quatuor dies. Postquam autem humectatum fuerit corpus, purgato & resiccato ipsum, pinguitudinem inde repente exhaurito, & vndiquaque si possibile sit medicamentum adhibens, humiditatem educito, ad caput ventositate gatorio debili vitior: & vrinam cientia bibenda dato, et ante cibos hoc tempore quo turbatam humiditatem perperueris in potu præbe, ne ab eo tempore corpus nutriatur. Quod verò attenuatum fuerit, etiam balneis purgato, & contrarium cucumeris sylvestris radice, eaque in aquam coniecta, inducitur uato. Cæterum medicamenta bilem ducentia ne propter, ne corpus magis conturbes. Vbi verò siccū fuerit id quod conturbatum fuit, nutrito, nullo alium subducente medicamento, neque vrinā ciente vtens, sed vino vinoso, & his quæ rubicundiores hominem faciunt. Si verò viridis ac lutescens fuerit, rursus exhaurito, nequaquam verò siccato, vt ne is color stabilis reddatur. Vlcus ferinum in corpus propterea non nit. Postquam caro tumida & inflammata circum circa fuerit, & margines vlcis magni extiterint, & vlcus ipsum humidum, & in vlcere sanies resiccata inerit, aut vlcus constrictum fuerit. Sanies computrefaciens ab vlcere defluens, non potest prodire à constricto ad carnem vlcere prohibetur. Caro autem suscipit, vt pote eleuata existens ab inflammatione, quum in ipsam peruenerit sanies subterfluens, putrefacta attollit. Hunc medicamentis humectantibus ipsum vlcus illinere oportet, vt ex humectato vlcere fluxus foras effluat & non subter carnem. Influxio etiam in vlcus frigefaciens tribus pharmacis illinenda sunt, quo perfrigerata caro existerit & non dirupta rursus fluxionem immittat. Sed & alia vlcus frigefaciens oblinenda sunt, & super ipsa humectantia imponenda. Angina quàm cynanchen græci vocant à lingua guine fit, quum sanguis in venis quæ in collo sunt compactus fuerit. Sic affectis à venis quæ in brachijs sunt, sanguinem detrahes, & simul alium infernè subduces, quo id quod tumidum exhibet, detrahatur. Lingua quoque quum magna vlcera habuerit, similiter curanda est. Morbos à principio curare oportet, & si quidem à fluxionibus fiunt, primum fluxiones sedare. si verò ab alia causa, principium morbi sedare ac curare: deinde id quòd influxit, si quidem multum fuerit educere.

*Cucumeris
sylvestris
radix.*

*Ferinum
ulcus.*

Angina.

A educere. C
tritum
tibus
ricum
scissu
Nam
& fun
tet, v
serrat
rem i
gato.
B purga
in me
afflig
habet
tenui
à cali
cum o
ro, del
tale.
infer
quide
Medi
rium.
C super
viol
fluat,
peris
enim
dabit
medic
bum f
rimur
biben
monst
Si ver
ciend
re cor

A educere, sin modicum, per dietam moderari ac componere. Capitis fracturæ. Si quidem os fractum fuerit ac contritum, periculo vacat, & curare oportet hunc humectantibus medicamentis. Si verò rumpatur, & fissura fiat, periculosum est. Huic ferram adhibere oportet, ne in ossis scissuram sanies influens membranam cerebri putrefaciat. Nam vt per angustum intrans, non autem exiens affligit, & furere hominem facit. Huic itaque ferram adhibere oportet, vt sanies exitum habeat, non solum ingressum, ampla serratura facta. Medicamentis autem vtendum quæ humorem in sese trahunt, & lauandum. Febriticanti caput ne purgato, vt ne furiosus fiat. Calfaciunt enim caput pharmaca purgatiua, & sanè ad caliditatem febrilem accedens ea quæ in medicamento est, insaniam facit. Ex quacunq; causa malè affligente quis atram bilem reuouerit, moritur qui vulnus habet. Et qui ab euacuatione detinetur, & debilis est, & tenuis existens derepente sicus subsidit, moritur. **Quum** à caliditate derento, vlcuscula eruperint debili existenti circum circa liuida, moritur. **Quum** à morbo quoquam detento, debili iam existenti, liuida vlcuscula enata fuerint, mortale. **Quum** quis à medicamento potu superægrotauit, & infernè ac supernè ab ipso secesserit, vinum sorbeat primùm quidem dilutum, deinde meracum frequenter, & sanabitur. Medicamentum autem neque euacuatium, neque vomitorium sumat. Bilis vbi sua sponte eruperit, aut infernè, aut supernè, difficiliùs sedatur. **Quæ** enim sponte procedit, præ violentia corpori facta impellitur. Si verò à medicamento fluat, non à gentilitatis cognatione violatur. **Quum** susceperis vinosum & vomentem, vomitum ne sedato. Vomitus enim euacuationem sedat, faciliùs autem vomitus postea sedabitur. Si verò debilis fuerit qui hæc patitur, somnificum medicamentum à vomitu præbebis. Sanguis quum morbum facit, dolorem exhibet, Pituita autem grauitatè vt plurimùm. Morbum si quis non cognoscat, medicamentum bibendum præbeat non fortè. Si itaque leuior inde fiat, demonstrata via est, quòd gracilitatè inducendo curandus est. Si verò non leuior reddatur, sed peius habeat, contraria faciendi sunt. Si non profuerit gracilem facere, tumidum facere conducet, & frequenter permutare, ita vt hoc consilio utaris.

*Quæ subter-
ra mala.*

*Quod medi-
camentum
non dandū.*

*Quæ medi-
camenta
danda.*

ris. Si quis in morbis quid permutaturus est, forti quidem aegroto, debili autem morbo, tunc quidem confidentiore quàm morbus est, medicamento vtendum est. Non etiam quid de sano abducatur vna cum debili ac aegrotum lum detrimentum est. Si verò morbum fortiozem aegrotum autem debilem acceperis, debilibus pharmacis curabis, ipsum morbum superent & abducant, verum aegrotum debiliorem reddant. Ars exercitandi corpora, & Medicina contrariæ sunt. Ars enim exercendi corpora: gymnastice artis appellata: non opus habet permutatione, sed Medicina Sano enim non auxiliatur transmutatio ex præsentibus verum aegroto. Morbi quicunq; vlcera sunt, & super reliquum corpus eminent, eos simul cum medicamentis etiam frangere oportet. Fluxione ex capite fluente vomitus con-

*Medica
ars & ex-
ercitatoria
gymnicæ
cur con-
trariæ.*

*Capitis flu-
xio.*

*Morbi ue-
tusti & re-
centes qui
curentur.*

Antiqui morbi difficilius curantur quàm recentes, veteres morbos antiquos primùm recentes facere oportet. Veterum callosum factum, eiecta primùm duritia per putrefactionem medicamentum, constringere deinde oportet. Pharmacia quæ tumefacere maximè solent, ea pura vlcera adstringunt. Quæ verò attenuant, ea purgant. Si verò quis constringat vlcera nondum matura, corpus aegrotum nutrit quòd vitium habuerit. Et si quidem adstringere oporteat vlcus ac implere, tumefacere prodest, etiam si in capite carnem repleat. Renutrita enim à cibis caro, propulsat eam quæ à medicamento putrefacta est, & simul cum natura debellat. Venæ eleuatam aut leuem carnem, cibis gracilem reddere oportet.

*Mori stan-
tentes qui
cures.*

*Conuulsio-
nis medela.*

Tristes anxios & aegrotos, ac se strangulare volentes, mandragoræ radice manè in potu data minore pondere curabis, quod insanire facit, curabis. Conuulsioni sic mederi oportet. Ignis ab vtraque lecti parte succendatur, & mandragoræ radix in potu præbeatur minore pondere quàm quod insaniam facit. Et ad tendines posteriores sacculi calidi impinguntur. A conuulsione si febris inuaserit, sedatur eadem aut sequenti, aut omnino tertia. A ruptura febris non accipit ampliùs quàm tres aut quatuor dies. Si verò corripitur, quis putat se à ruptura habere, ab alia sanè quapiam causa corripitur, & non oportet ipsam velut à ruptura curare. Quis homo manibus ac pedibus distentus ac tortus fuerit, indolentem sibi ipsi facit. Venam porrò sic vrere conuenit commo-

*Ruptura.
Manus pe-
desq; si tor-
queantur,
quid por-
teant.*

A ad n
fuer
fit i
lorè
deli
usta
est,
flue
tran
fra
stū
D
B verò
dit.
citò
stat.
Qu
ceu
quò
rest
pus
iden
tran
faci
neq
C tibu
stab
nier
tren
sub
dem
stet
nus
tem
tibu
dos.
& b
dica
intu

A ad morbum, ex quocunque tandem quis ægrotarit. Si vltus fuerit homo, & fluxerit sanguis, ita vt hoc non periculosum fit ipsi, ambo hæc facere licet. Si verò percusseris ipsam in dolore, cuius gratia vrebatur, non coalescit, verum fluxui prodest. Si enim perusta fuerit, non fluit. Nam postquam perusta est, extremitas vtraq; venæ recurrit, qua parte perusta est, & exarescit. Si verò quid relictum fuerit, præ relicto perfluente fluxum humectatur. At si sanguis ex vena fluit, pertransuersum perurito. Si verò non cesser, ad hæc supra ac infra vtrinque; dissecato, quo sanguinis fluxus auertatur. Diductū enim facilius est medicamēto sedare, quàm coaceruatū.

B Doloris in capite gratia, sanguinem de venis detrahit. Si verò non sedetur, & diurnus sit, perure venas, & sanus euadit. Si verò caput purgaueris, magis affliges. Medicinam citò discere nō est possibile, propterea quòd impossibile est statam ac certam doctrinam in ipsa fieri, velut (verbi gratia)

Qui scribere didicit, iuxta vnum modum, quem omnes docent, nouit, & scientes omnes similiter nouerunt, propterea quòd idem & similiter factum, & nunc, & non nunc, non potest fieri contrarium, sed semper exactè simile est, & non opus habet occasione. Medicina verò & nunc, & statim, non idem facit, & ad eundem contraria facit, & hæc etiā contraria sibi ipsi. Primum aluum subducentia nō semper hoc faciunt, & aluam subducentia vtrunq; faciunt. Fortassis autē neque sic se habent aluum subducentia, velut aluum sistentibus contraria. Restitante enim aluo, propter vehementem stabilitatem corpus intumescit, pituita in ventrem perueniente, sic stabilitas secessum facit. Vbi enim pituita in ventrem ingressa fuerit, euacuatio contingit. Insuper verò aluū subducentia ex natura, stabilitatem faciunt in ventre, si quidem non subducentia feceris, Si autem exoluitur & humectetur id quod morbum facit, postquam exolutum fuerit, sanus euadit. Et sic ventrem sistencia, subducentibus stabilitatem ventris faciunt, & vicissim subducentia ventrem, sistentibus. Eodem modo res se habet circa rubicundos & pallidos.

C Nam & pituitosa ac tumefacientia & pallidos faciunt, & boni coloris, Itemque attenuantia. vtriusque autem medicamentum sunt contraria contrario. Verbi causa, Quum intumuerit pallidus existens, exoluitur sanè si quod medica
ment

Capitis doloris medicina.

Medicina cur penitus nō sciatur.

Pallor.

mentum attenuans adhibitum fuerit. atque hic tumens tenuans opitulatur. Rursus autem quod aliquādo vilitate coepit, nunc hic opitulanti opitulatur, quum sanè praegritate decolor & pallidus factus fuerit. Si quis enim pituitosum ac tumefaciens medicamentum exhibuerit, pallor fit. Insuper verò etiam dolor, & propter frigiditatem & propter caliditatem, & propter valde exuperans, & propter imminutum. Et in perfrigeratis quidem natura ex corpus ad cutem, propter calfaciens valde, dolor fit. In calidis verò natura, propter frigidum. Et in siccis natura, si mescentur. & in humidis natura, si resiccentur. In singulis enim quorum natura permutatur ac corrumpitur dolores sananturq; dolores contrarijs, idq; etiam unicuique morbi proprium est. Nam in calidis natura propter frigiditatem aegrotantibus, dolores calefiunt. & reliqua iuxta hanc rationem fiunt. Alius porrò modus hic est, per similia morbi fit, & per similia adhibita ex morbo sanantur. Velut, in stillicidium idem facit, si nō fit, & si fit, idem sedat. Eiusdem eodem modo, velut vrinæ stillicidium, ab iisdem fit & sedatur. Alius rursus modus hic est. Febris quæ propter tumefactionem ex pituita fit, aliquando quidem ab iisdem fit, & sedatur, aliquando autem à contrarijs. Aliquando enim si vult aqua calida lauare, & multum potum exhibere, febris aeger fit, & febris quæ propter tumefactionem facta est, propter totis ac tumefactionem facientibus oblati, & adhibita nescit. Et si quis vult medicamentū bibendum dare, aliter subducens & vomitorium eodem modo & à facientibus datur, & à sedantibus fit. Nam si quis homini vomenti, aquam multam bibendam dare velit, eluentur ea propter quæ vomit, vna cum vomitu. Et sic quidem per vomitum vomitus sedatur. Rursus autem propterea quod sedatur, quia in se ipso procedere ipsi fecit, ex illo id quod intus est vomitum facit, & ambobus cōtrarijs modis homo sanus fit. Et si quidem in omnibus haberet, statim sanè ac certa medicina esset. Aliqua quidem contrarijs curare oportet, qualia tandem sunt, à qua causa fiant: alia verò similibus, qualia tandem sunt, à qua causa fiant. Huius autem rei causa corporis debilitas existit. Corpus enim à cibis æqualibus æqualiter nutritur, & corpore verò cibi superantur. Postquam verò plus aut minus in ipso

Febris et vomitus medicamenta non curia.

Causa.

A in ipso est, super corpus per auari laurere c facit. nec su & alu offert tare. B est, & alu pus fa rò M la sta consu & qu qua q ma. quan sic fe blatu supe rietat C dicu fuer puta oblafione dem tur, e siue t mise sente uent. sus si tran

- A** in ipsum ingestum est, aut alia quæpiam transmutatio facta est, superatur, superant autem cibi. Et quum sanè superatur corpus ab his quæ ipsi offeruntur, florere hæc ipsa facit, & superant hæc simul corpus, & contraria ipsi faciunt. Et calida lauari, donec quidem corpus superat eius exhibitionem, florere corpus facit. Quum verò superatū fuerit, gracile corpus facit. Et coniuuari similiter vt lauari facit. Hæc enim donec superatur florere corpus faciunt. Vbi verò superauerint, & alui secessus & varia vitia inducūt. Quum autem id quod offertur, transmutatur, necesse est & id cui offertur, transmutare. Etenim corpus transmutatum parum efficax ac potens est, & ab omnibus offensiones percipit. Hoc autem faciunt,
- B** & aluum subducentia: & florere ipsum facientia, gracile corpus faciunt, & reliqua omnia contraria his facientia. At verò Medicina breuem occasionem habet: & qui hoc nouit, illa stata ac certa habet: & scit quæ consueta sint, & quæ non consueta, ad quæ cognoscenda non est occasio in medicina, & quod aluum subducentia, non subducentia sunt, & reliqua quod contraria sunt, & contrarijssima non contrarijssima. Occasio autem hæc est, vt cibos offeramus ea copia, quantam corpus cui offeruntur superare valeat. Nam si quis sic fecerit, omnino necesse cibum est aluum subducentem oblatum, subducentē esse, & pituitosum, pituitosum. Si igitur superauerit corpus ipsos cibos, neque morbus, neque contrarietas fit ex his quæ offeruntur, & hæc est occasio quam medicum nosse oportet. Quum verò occasionem supergressus fuerit, contrarium fit, & antequam ei excessum factum esse putant, consequens est vt caleseat. Donec enim corpus id quod oblatum est superauerit, corpus nutritur. Vbi verò hanc occasionem transmiserit, contrarium fit, nam attenuatur & gracilescit. Sed & alia omnia, & quæ tumefaciunt, donec quidem superauerit corpus, ampliusque pro occasione offeruntur, etiam iuxta naturam suam singula faciunt, & pituitosa siue tumefacientia tumefaciunt, vbi verò occasionem transmiserint, contraria sunt. Medicamēta sunt omnia quæ præsentem statum transmouent. Omnia autem fortiora transmouent. Licet autem si velis, medicamento transmouere, & rursus si velis, alimento ac cibo. Omnia verò ex præsentī statu transmouere, ægrotanti opitulatur. Si enim id quod morbū

*Quæ corpus iuuent
& contra.*

Qualis medicæ ars.

*Quando omnia suam naturam conseruant.
Medicamēta quid faciunt.*

facit, non transmoueris, augetur. Medicamenta fortissima, in debilibus morbis dare non oportet, neque paruum medicamenti, debilitas ipsius facienda est. Sed fortissima, fortibus pharmacis utendum est, debilibus uero, pharmacis non fortibus. Neque partiendum est medicamentum, sed singulis secundum naturam, debilibus quidem debili natura, fortibus uero morbis, fortis naturæ pharmaca eranda sunt. Ceterum morbi ea parte qua proximi sunt, accendi sunt, & qua parte singulis exitus quam proxima extrahendi. Aluum autem subducentia talia sunt, quæque lubrica & incisua sunt, & quæcumque in calidis attenuantur. Venter enim calidus est: & reliqua quæ saluginosa sunt, & quæcumque ex talibus plurimum participant. Ceterum aluum non subducentia, sed sistentia sunt, quæ flatum turbant, humida enim rescicata flatum faciunt: & quæ adhibent, & quæ à calore compacta sunt, & friabilia, & sic.

Omnia autem quæ foris extenuant, intra corpus assuetudinem tumefactionem inducunt, eadem autem & uentrem fistulam & pituitosa, ac tumefaciencia existunt. Et quæ aluum inducunt ac extenuant, cum calefacientibus eadem sunt.

Acida pituitosa.

super autem etiam acida pituitosa sunt. Omnia uero frigefaciunt ea quæ in ventre sunt, talia aluum subducent. Item quæ frigida sunt, & quæ humida. Quum autem non subducentia fuerint, calefaciunt. Frigefaciunt autem & in ventrem assumpta, & citò secessum faciunt. Si uero secessum non faciunt, calida in ventre existunt. Ex his quæque repletionem faciunt, maximè pituitosa sunt. Quæque plurima assumpta repletionem non faciunt, aluum subducent.

Medicina quæ.

Medicina itaque mihi iam tota inuenta esse uidetur, quæque habet, & quæ docet singulas & consuetudines, & occurrere. Qui enim sic medicinam nouit, minimè fortunam respiciat aut expectat, sed & citra fortunam, & cum fortuna, reseruet. Constans enim ac firma est tota medicina, & doctrina

Fortuna in his parum facit.

optimæ in ipsa compositæ, minimè fortuna egere apparet. Nam fortuna sui iuris est, & nullius imperio subest, neque optantis est ad ipsam peruenire. Scientia uero imperantem cogitur, & facile est ipsam feliciter assequi, si quis scire uti velit. Deinde uero quid opus est Medicinæ fortunam nim morborum medicamenta clara sunt & manifesta, neque

A equi
mor
exh
no
ciur
pian
fort
enir
sequ
nate
faci
rect
B sequ
lem
non
face
bor
mor
quic
em
sim
ti fu
seri
pit
ex
C tin
gat
sce
bel
eti
hib
pit
nil
xer
ces
dol
ut c
S
que

A equidem arbitror, nō expectant sanē fortunam ad sanandos morbos si quidem sunt medicamenta. Si verò cūm fortuna exhibere ipsa prodest, nō magis medicamenta quā ea quæ non sunt medicamenta, vnā cūm fortuna adhibita sanos faciunt. Quicumque verò fortunam ex Medicina, aut alia quāpiam arte expellit, dicitque eos qui probè rem aliquā sciunt fortuna non vti:is contrarium mihi iudicare videtur. Mihi enim soli hi fortunatè assequi, itemque infortunatè non assequi videntur, qui rectè quid, & malè facere sciunt. Fortunatè enim assequi, est rectè facere, hoc autem hi qui sciunt faciunt. Non assequi autem hoc est, si quis non sciat, hoc non rectè faciat. Indoctus autem qui est quomodo fortunate assequi possit? Si quid enim etiam assequatur, non memorabilem sanè successum habebit. Qui enim non rectè quid facit, non fortunatè assequi poterit, quum reliqua quæ æquum est facere non faciat. Morbi muliebres. Vteri omnium morborum causæ sunt: hi enim vbi ex natura transmoti fuerint, morbos exhibent, siue ascenderint, siue descenderint. Et quū quidem vteri osculum suum non demittentes, & pudendi eminentias non cōtingentes, transmoti fuerint foras, leuissimus morbus est. Quum verò in anteriorem partem promoti fuerint, & osculum in pudendi eminentias ac labra immiserint, primū quidem ipso contactu dolorem vterus percipit ac exhibet: deinde obturatus, & velut operculo cōtēctus, ex eo quòd pudendi eminentijs incumbit, fluxus non contingit, qui mensium nomine venit. Hic verò fluxus congregatus, tumorem ac dolorem exhibet. Et si quidem infra descendens & auersus, in inguen se immiserit, dolorem exhibebit. Si verò sursum ascendens auersus & obturatus fuerit, etiam sic propter raritatem ac coarctationem dolorem exhibet. Quum verò propter hoc agrotarit, coxendicum ac capitis dolorem facit. Vbi verò vteri impleti intumuerint, nihil fluit, & pleni fiunt: quum autem pleni facti fuerint, coxendicesque contingunt, dolores exhibent, & in coxendices, & in inguen, & velut pilæ in ventre discurrunt, & caput dolore affligunt, modo altera ipsius parte, modo totum, prout contingit ipsi morbus. Hæc itaque sic curanda sunt.

Si quidem descenderit solūm, & illini possit, vtere quocūque libet ex graueolentium genere, aut cedro, aut alij intri-

*Medicamē
ta sine for-
tuna sanāt.*

*Quæ aduer-
sa uel secun-
da fortuna
huic uideat-
tur.*

*Vteri om-
niū morbo-
rum causæ
feminiis.
Vteri mole-
stia.*

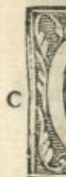
Medela.

to, myttoto græcis appellato, aut aliquo alio ex granis
 & malè olentium numero, eoque suffitum facito, & fume
 ta ne adhibeto, neque cibo neque potu vrinam cientibus
 tempore vtitor, neque calida lauato. Si autem sursum auer
 derit, & non auersa fuerit, medicamentis appositis in
 olentibus, & quæ simul calfaciunt vtere. Velut sunt ceruicium
 aut vnguentum, aut aliud quoddam odoratum firmale
 factorium. Et his quidem subdititijs vteris, fomentum autem
 ex infernis ex vino adhibebis, & calida aqua lauabis, & si
 nam cientibus vteris. Ex hoc autem manifestum fit auer
 necne. Si enim sursum progressa auersa non fuerit, fluxus
 cedit. Si verò auersa sit, fluxus, menstrua appellata, non
 tingit. Hunc morbum fomento primùm tali curare opor
 tet. In vinum grossos immittito, ipsumque vinum calidum
 & cucurbitam circum osculum vasis in quo calescit addito
 modo: Cucurbitam per medium dissectam euacuata
 summitate ipsius modice rescissa, velut in vtricularis fimo
 let, hanc ipsam vasi velut operculum circumdato, quod
 per angustiam means ad vterum perferatur. Insuper ac
 & calida aqua fouere, & calfacientibus medicamentis
 dititijs vti oportet. Calfacientia autem sunt ea quæ
 cunt ex superius relatis, itemque hæc. Stercus bubulum
 bubulum, myrrha, alumen, galbanum, & si quod aliunde
 modi est. Plurimis etiam ipsarum per purgantia in
 medicamenta alijs subducenda est, & per debilia quæ
 mitum faciunt, ne euacuatio ex superuacuatione fiat. Ca
 terùm subdititias glandulas sic facere oportet, si fortes fa
 re velis. Mel semicoctum facito, & ex præscriptis subdi
 titijs pharmacis ea quæ valde efficacia sunt immittito, & si
 immiseris, glandulas formato instar earum quæ in sedem
 duntur, verum longas facito has ac tenues. Mulierem
 supinam reclinato, locis à pedibus lecti altiùs instratis, de
 de apponito, & panniculo intesto, aut alia quadam re
 simili calfacito, donec colliquescat. Si verò debiliore gla
 dulam subdere velis, in linteolum illigato. Sed & si humi
 re pleni vteri osculum tumidum habuerint, & non fluxum
 fluxionem facere oportet, & subdititijs pharmacis
 itemque fomentis velut scriptum est, ita faciendo velut
 priore fluxione suppressa. Quin & si in anteriorem partem

*Calida ap
 posita.*

A proce
 velut
 nimi
 cere
 subdi
 oport
 autem
 porrò
 fiunt
 bus s
 sa me

B H

C
 lido
 mini
 indig
 rum
 mod
 que
 sibi i
 mod
 les v
 neq;

A procedens vterus auersus fuerit, fluxionem facere oportet, velut in superiore fluxione suppressa. Quum verò fluxus nimius fuerit, neque calida aqua, neque alio quopiam calfacere oportet, neque vrinam cientibus vti, neque cibis aluum subducentibus. Lecti autem partes à pedibus altiores esse oportet, vt ne declinatio fluxui, facilitatem præbeat. Vtere autem simul etiam subdititijs adstringentibus. Fluxiones porrò quum confestim venerit purgatio statim subcruentæ sunt, quum verò tardius prodierit, purulentæ. Et iunioribus subcruenta magis prodeunt. Seniores verò magis mucosa menstrua habent.

B HIPPOCRATIS
COILIBER DE AERE, A-
QVIS ET LOCIS, IANO
CORNARIO MEDICO
PHYSICO INTER-
PRETE.

*

C Vicunque artem medicam integrè adse qui velit, primùm quidem tēporum anni rationē habere debet, quantū potentia quodlibet eorū valeat: nō enim simile quicquam in illis existit, verùm differunt inuicem propter varias quæ in eis sunt mutationes. Deinde ventorum calidorum; & frigidorum, maximè qui ex his omnibus hominibus sunt cōmunes, & mox qui in vnaquaq; regione sunt indigenæ & proprij. Neq; verò negligentiorē se circa aquarum facultates cognoscendas exhibere conuenit. Quemadmodum enim gustu differūt, & pondere ac statione, sic quoque virtute alia alijs longè præstāt. Quare si quis ad urbem sibi incognitā perueniat, circūspicere oportet eius situm, quo modo scilicet ad vētos, & solis exortus iaceat: nō enim æquales vires sunt, ad Septētrionem sita, & vergētis ad Austrum: neq; eius quæ solem exorientē, & quæ eundem occidentem

*Quæ pro
spicienda
sunt medi
co.*

Venti.

*Situs ur
bium.*

Aquarum qualitas. spectat. Hæc itaque diligenter oportet perscrutari, ac in quo modo habeant circa eam aque: num ne palustribus situr & mollibus, aut duris & ex sublimi loco prolabantur & scaturientibus ex petris, siue salis, & crudis. Terra et ipsa consideranda, nudane sit & aquis carens, aut densa aquosa & an concaua sit & æstuosa, vel alta & frigida. In minimam insuper diata perquirenda, qua maxime capiatur.

Terræ qualitas. An bibuli sint & lurcones & ocio dediti, aut exercitiosos utentes, & tolerantes laborum, ciborumque plus adpetentes quam poculorum. Ex his enim singula sunt inuestiganda. Nam qui hæc omnia probe, quantum fieri potest, cognouerit, aut horum plurima, cum non latere possunt quæ in urbem etiam ignotam sibi peruenerit, neque morbi regionis peculiare & patrij, neque communis regionis natura, quæcunque tandem ea fuerit, ut non possit in cognoscendis morbis dubius hæere, aut errare sicubi ad morborum mentionem adhibeatur. Quæ ambo illis euenire solent, qui prius prouidi hæc diligenter cognouerunt. Quare qui studiosè rimatus fuerit, vniuscuiusque temporis, ac futuri constitutionem prædicere poterit, qui videlicet morbi communi adfectione ciuitatem sint inuasuri tum æstium, tum hyeme, & quæcunque pericula vnicuique sint timenda, ex diate ac victus immutatione: quum enim temporum mutationes, & astrorum ortus ac occasus obseruauerit, quæ admodum singula horum eueniant, prænoscet utique in anno, qualis hic sit futurus: hoc nanque modo si quis cognoscit fuerit ac procognouerit temporum occasiones, mansurus de singulis sciet, ut plurimumque sanitatem adsequetur, si recta via procedet, non minima artis suæ gloria. Quod si hæc sublimiora videantur, is si ab hac sententia discedat, non sciet sanè non minimam partem conferre ad rem medicam ipsam Astronomiam, sed omnino plurimam, quum vniuersum temporibus & ventriculi in hominibus mutantur. Quando autem singula quæ diximus scrutari ac explorare contemnerit, deinceps dicam manifestè. Quæcunque quidem ciuitas ad ventos sita est calidos, puto autem eos qui inter borealem solis exortum itidemque occasum perstant, huiusmodi venti sunt peculiare. A Septentrionalibus autem ventis tuta ac protecta ea ciuitas existit. Aquæ verò eius modum

A te &
cali
ad f
lib
ac i
sole
tur
ad e
cus
ac
ext
plu
B dur
nor
bi v
mo
les
ris
pue
alu
nod
ten
cut
fieri
Lip
C diu
om
nu
ho
tur
ipf
con
ius
po
uu
inc
Et
ræ
to

A tæ & subsalsæ sunt, & necessariò nō sublimes, æstate quidem calidæ, hyeme frigidæ. Et quæ quidem vrbes bene sitæ sunt ad solem, & ad ventos, & aquis bonis vtuntur, hæc minus à talibus mutationibus afficiuntur. Quæ verò aquis palustribus ac lacustribus vtuntur, & non bene sitæ sunt ad ventos, & ad solem, hæc magis. Et si quidem æstas sicca fuerit, citius sedantur morbi. Si verò pluuiosa, diuturni fiunt: & phagedænas ad edentes ex omni occasione oboriri verisimile est, si vltus fiat. Si verò hyems frigida sit, homines capita humida ac pituitosa habere par est: & ventres ipsorum frequenter exturbari, pituita à capite influente: & formas ipsorum vt plurimum debiliores esse: ipsosque ad edendum ac bibendum non appositos esse. Nam qui capita debilia habent, non fuerint boni potores. Crapula enim magis grauat. Morbi verò hi ipsis vernaculi sunt. Primùm quidem mulieres morbosæ, ac fluxionibus obnoxia sunt, deinde multæ steriles sunt ex morbo, non à natura, & frequenter abortiunt. Pueris verò incidunt conuulsiones ac anhelationes, quæ morbus puerorum, & sacer esse putantur. Viris autem dysenteria, & alui profuuiua, & febres lenes, diuturnæ, hybernæ, & pustule nocturnæ multæ, & hæmorrhoides in sede. Pleuritides autem, & peripneumonia, & febres ardentes, & quicunque acuti morbi putantur, non multum proueniunt. Non enim fieri potest vt isti morbi vigeant, vbi alui liquidæ existunt. Lipitudines verò oboriuntur humidæ, non graues, nec diuturnæ: si non ex mutatione temporum morbus aliquis omnibus communis occupet. Et vbi quinquagesimum annum transgressi fuerint, defluxiones ex cerebro accedentes, homines semisyderatos faciunt, vbi caput derepente insolatium, aut frigore correptum fuerit. Atque hi quidem morbi ipsis vernaculi sunt: præterquam si morbus aliquis omnibus communis ex temporum mutatione oboriatur, nam & huius participes fiunt. Quæcunque verò ciuitates his ex opposito sitæ sunt, ad ventos frigidos, inter occasum solis æstiuum, & orientem æstiuum: etiam ipsis hi venti vernaculi ac indigenæ sunt, ab austro verò & calidis ventis protectæ sunt. Et de his vrbibus sic se res habet. Primùm quidæ aquæ & duræ & frigidæ vt plurimum dulcescunt. Homines autem vegetos & siccos esse necesse est: & plures ventres infernos cru-

*Quæ vrbes
salsas ac
quas habet.*

*Hyems frigidæ
quæ
mala inueni
bat.*

dos ac duros habere, supernos verò fluidiores: biliososq; magis quàm pituitosos esse. Capita verò sana ac dura habent, & plerunq; vasa ipsis rumpuntur. Morbi autè populares ipsis hi sunt, pleuritides & quos acutos esse receptum est. Necesse est autem ita habere, quum alui durè existant, & suppurati multi ex omni occasione fiunt. Huius autem causa est, corporis extensio, ac ventris duricia. Siccitas enim & aquæ frigiditas facit vt vasa rumpantur. Edaces autem tales naturas esse necesse est, & nō multū bibaces. Non enim fieri potest vt simul multum edant ac bibant. Lippitudinesq; his fieri ex temporis interuallo necesse est, duras autè ac vehemētes, & statim oculos rumpi. Sanguinis item ex naribus fluxiones vehemētes ætate fieri iunioribus triginta annis. Morbos etiā sacros appellatos, paucos quidem, verū yehementes. Longæ verò vitæ magis quàm alios, hos homines esse par est: & vlcera nō pituitosa oboriri, neq; efferari. Mores verò magis feros quàm mansuetos. Ac viris quidem hi morbi vernaculi sunt: præterquam si quis omnibus cōmunis ex temporum mutatione ingruat. Ex mulieribus verò, primū quidē multæ steriles fiunt, propter aquas quæ duræ sunt ac crudæ, & frigidæ. Purgationes enim mensium non contingunt commodæ, sed paucae ac prauæ. Deinde pariunt difficulter, & non valde abortiunt. Vbi verò pepererint, pueros nutrire non possunt. Lac enim ab aquarū duricia ac cruditate extinguitur: & tabes frequentes à partu fiunt. Præ violentia enim ruptiones ac vulsuras habent, pueris autem hydropes in testibus fiunt, quandiu parui fuerint, deinde ætatis progressu euanescunt. Pubescunt autem serò in hac ciuitate. Et de calidis quidem ventis ac frigidis, & vrbibus ad hos sitis, hoc modo velut dictū est, res se habet. Quæcunq; verò ciuitates sitæ sunt inter æstiuos ac hybernos solis ortus: & quæcunque ex opposito harū, de his ita habet. Quæ quidem ad orientem solem sitæ sunt, eas par est esse salubriores his quæ ad septentrionem conueræ sunt, & his quæ ad calidos ventos sitæ sunt, etiam si stadium solum intersit. Primum enim moderatior est caliditas ac frigiditas. deinde aquas quæ ad solis ortus sunt, omnes splendidas esse necesse est, & odoratas, & molles, & amabiles oriri in hac ciuitate. Sol enim emergens ac illustrans ipsas castigat. Matutinum enim tempus ipse aër vt plurimum
semper

A semp
mag
voce
stant
scu
veri
dera
que
tis o
pari
fitæ
funt
B præ
esse
quò
im
leue
da
den
dece
dict
tur.
esse
mo
tur.
C ipfi
tale
ad
tint
con
aqu
ben
qua
Qu
nec
eni
& t
lio
ni

A semper occupat. Et hominum formæ boni coloris sunt, & magis floridæ, si non quis alius morbus prohibeat. Et clara voce præditi sunt homines, & ad iram ac intelligentiã præstantiores septentrionalibus, si quidem & alia quæ in ipsa nascuntur meliora existunt. Et ciuitas quæ hoc modo sita est veri maximè similis est, iuxta caliditatis ac frigiditatis moderationem. Et morbi pauciores fiunt ac debiliores, simileque sunt morbis, qui in ciuitatibus ad ventos calidos conuersi oriuntur. Et fœminæ isthic valde fœcundæ sunt, ac faciliè pariunt. Et de his quidem ita habet. Quæ verò ad occasum sitæ sunt, & ipsæ à ventis ab oriente spirantibus protectæ sunt, & tum calidi venti leuiter afflant, tum frigidi ab Vrbsis præterflant: eas vrbes necesse est situ morbosissimo positas esse. Primum enim aquæ non sunt splendidæ. Causa verò est quòd aër matutinum tempus vtplurimum occupat, qui aquæ immixtus claritatem eius disperdit. Sol enim priusquam eleuetur, non illustrat. Aestate verò, mane quidem auræ frigidæ spirant, & ros decidit. de cætero verò sol ad ipsas occidens, quàm maximè homines percoquit. Quapropter etiam decolores ac infirmos ipsos esse par est, & ex omnibus prædictis morbis participare. Nulla enim re ab ipsis separantur. Veri simileque est ipsos graui voce præditos ac raucos esse, propter aërem, eo quòd impurus plerunque isthic est, & morbosus. Neque enim ab aquilonaribus valde expurgatur. Non enim perseverant venti. Qui verò perseverant ac ipsi incumbunt, aquosissimi existunt. Nam venti occidentales, similes sunt autumno. Et huiusmodi ciuitatis situs est ad diei mutationes, eo quòd multum temporis inter matutinum ac vespertinum intercedit. Et de ventis quidem qui commodi sunt ac incommodi ita se res habet. Cæterùm de aquis deinceps narrare volo, quæ morbosæ sint, & quæ saluberrimæ: & quæ mala ab aqua fieri verisimile est, itemque quæ bona. Plurimam enim partem conferunt ad sanitatem. Quæcunque igitur palustres sunt, & stabiles ac lacustres, eas necesse est æstate esse calidas, ac crassas & olentes. Quum enim non defluant, sed aqua pluuia semper noua inferatur, & sol vrat, necesse est ipsas decolores esse, & prauas ac biliosas. Hyeme verò glaciatas ac frigidas ac turbatas præniue ac glacie, vt pituitosissimæ ac raucosissimæ existant:

Bibentibus autem splenes semper sunt magni ac pleni: & vē- D
tres duri, tenues ac calidi. Humeri verò & claviculæ & facies
attenuata. In splenem enim carnes colliquantur, quapro-
pter graciles existunt. Edaces autem esse tales ac siticulo-
sos par est, ventresque tum supernos, tum infernos, calidif-
simos habere, vt etiam fortioribus medicamentis opus ha-
beant. Atque hic morbus ipsis & æstate & hyeme familiaris
est. Ad hæc etiam hydropes plurimi ac letalissimi fiunt.
Æstate enim dysenteria multæ ac alui profluua incidunt,
& febres quartanæ diurnæ. Hi autem morbi prolongati,
tales naturas ad hydropas deducunt ac occidunt. Et hi qui-
dem morbi ipsis æstate fiunt. Hyeme verò iunioribus qui-
dem peripneumoniæ, & insanæ morbi, Senioribus verò, fe- E
bres ardentes, propter ventris duriciem. Mulieribus autem,
tumores oboriuntur, & pituita alba, & vix in ventre conci-
piunt, ac difficulter pariunt, & fœtus magnos ac tumidos, de-
inde ex alimentis tabescentes ac deprauati fiunt. Et purga-
tio comoda post partum mulieribus non cõtingit. Pueris
verò herniæ accedunt, & viris varices, & vlcera in tibia. Qua-
re fieri non potest vt tales naturæ longæ sint, sed ante
temporis aduentum senescunt. Præterea fœminæ se in vte-
ro habere putant, & vbi partus tempus adest, ventris moles
illa ac plenitudo euanescit. Hoc autem contingit ex aqua
quæ vteri ex aqua concepta laborant. Atque has quidem a-
quas ad omnem rem improbas esse censeo. Secundo verò lo-
co eas quarum fontes è petris scaturiunt. Duras enim esse ne- F
cessè est: aut isthic vbi calidæ aquæ existunt: aut ferrum na-
scitur, aut æs, aut argentum, aut aurum, aut sulphur, aut alu-
men, aut bitumen, aut nitrum. Hæc enim omnia præ vio-
lentiâ caloris nascuntur. Non itaque ex huiusmodi terra a-
quæ bonæ prodeunt, sed duræ & æstuosæ, quæ & difficulter
minguntur, & ad alui egestionem contrariæ sunt. Optimæ
verò sunt quæ ex sublimibus locis, ac terreis collibus fluunt.
Hæ enim & dulces sunt, & albæ, & vinum modicum ferre
possunt, & hyeme calidæ fiunt, æstate verò frigidæ. Tales
enim fuerint ex profundissimis fontibus. Maximè verò lau-
dare eas oportet, quarum fluxiones ad solis exortus erum-
punt, & præsertim ad æstiuos. Necessè est enim odoratas
esse ac leues. Quæcunque verò salsæ, & crudæ ac du-
ræ sunt,

*Aquæ quæ
optima.*

*Aquæ sal-
sæ.*

A ræ fu
Sunt
potu
tem
ad o
dum
ac oc
loco
Pefs
& oc
sunt
conu
B men
cunc
berè
Q
bur
duc
sunt
Sic
opti
tren
mir
ficc
imp
C tan
fccc
ter
tan
ten
igi
spl
leu
hoc
tur
ten
tal
ri,
ter

- A** ræ sunt, ad hoc quidem vt eas omnes bibant, non bonæ sunt. Sunt tamen aliquæ naturæ, & morbi, quibus tales aquæ in potu commodæ sunt, de quibus statim dicam. Habet autem & de his hoc modo. Quæ quidem aquæ fontes suos ad orientes habent, hæ præ omnibus optimæ sunt. Secundum ab his locum habent, quæ inter æstiuos solis exortus ac occasus emergunt, & magis hæ quæ ad orientes. Tertio loco sunt, quæ inter occasus æstiuos ac hybernos scaturiunt. Pessimæ verò quæ ad austrum, & quæ inter æstiuum ortum & occasum. Et hæ quidem ad australes partes valde prauæ sunt, ad boreales verò meliores. His autem hoc modo vti conuenit. Quisquis sanus est ac valet, is nullum discrimen faciat, sed semper eam quæ præsens est bibat. **Qui** cunque verò morbi gratia, eam quæ commodissima est bibere volet, is si ita fecerit, maximè sanitatem assequi poterit.
- Quorum quidem ventres duri sunt, & idonei ad hoc vt amburantur, his dulcissimæ & leuissimæ ac splendidissimè conducunt. Quorum verò molles ventres, & humidi ac pituitosi sunt, his durissimæ & crudissimæ, ac subsalsæ aquæ conferunt. Sic enim maximè resicari poterint. Quæcunq; enim aquæ optimæ coctæ sunt, ac facillimè liquefcunt, eas par est & ventrem maximè exoluere ac eliquare. Quæ vero crudæ sunt, & minimè coctæ bonæ, hæ magis constringunt ventres ac resiccant. At enim mentiuntur homines de salis aquis, propter imperitiam, in eo quod per aluum secedere eamq; soluere putantur. Maximè enim contrariæ sunt adalui egestionem ac secessum. Sunt enim crudæ, & coqui non possunt. Quare ventrem magis ab ipsis adstringitur quam eliquatur. Et de fontanis quidè aquis hoc modo res se habet. De pluuiialibus autem, & quæ à niue fiunt, vt habeat, deinceps dicam. Aquæ igitur pluuiiales leuissimæ & dulcissimæ, & tenuissimæ ac splendidissimæ sunt. Primum enim sol quod tenuissimum ac leuissimum est in aqua educit ac sursum rapit. Clarum autè hoc, ipsum mare facit. Quod enim salsum est isthic relinquatur, præ crassitudine ac grauitate, & fit mare. Quod verò tenuissimum est sol sursum rapit, præ leuitate. Rapit autem tale non solum ab aquis stagnantibus. sed etiam ex ipso mari. & ex omnibus in quibus aliquid humoris inest. Inest autem in omnibus rebus. Et ex ipsis hominibus tenuissimum ac leuif

ac leuissimum humorem ducit. Eius rei maximū signum in- D
 de fumere licet, vbi homo vestibus indutus in sole iter fece-
 rit, aut sederit. Quascunque enim corporis partes sol aspicit,
 hæ non exudant. Sol enim quicquid comparet sudoris sur-
 sum rapit. Quæ verò sub veste contactæ sunt, aut sub aliqua
 alia re, hæ exudant. Educitur enim ac domatur à sole sudor.
 Seruatur autem ex tegmētis, vt ne disperdatur à sole. Quum
 verò in vmbra deuenerit, totū corpus similiter sudore per-
 fluit. Nō enim ampliū sol affulget. Quapropter etiā ex om-
 nibus aquis hæ citissimè putrescunt: & odorè malum pluuia
 lis aqua habet, eo quòd ex plurimis cōgregata est ac permi-
 xta, vt citissimè putrescat. Ad hæc verò, vbi rapta est & in su-
 blime eleuata, dum circūfertur & ad aërè permiscetur, quod E
 turbidum est in ipsa, ac noctem refert, id excernitur, ac dece-
 dit, & fit aër, & nebula. Quod verò tenuissimum est ac
 leuissimum in ipsa, hoc relinquitur ac dulcescit, dum à sole vri-
 tur ac coquitur. Fiunt autem & alia omnia quæ coquuntur
 semper dulcia. Quandiu igitur dispersa fuerit, & nōdum con-
 gregata, fertur sublimis. Vbi verò coaceruata fuerit, ac simul
 congregata derepente à ventis inter se aduersarijs; tunc de-
 orsum prorumpit, qua parte plurima collecta fuerit, Tunc
 enim hoc magis fieri verisimile est, quum nebulas à vento
 stabilitatē non habente cōcitas ac procedentes, derepente
 ventus contrarius, ac aliæ nebulæ reliserint: atque tunc qui-
 dem prima ipsius pars cōgregatur, quæ verò à posteriore par-
 te sunt, insuper accedunt, & sic crassescunt, & nigrescunt, ac F
 simul congregantur, & præ grauitate deorsum prorumpunt,
 & pluuix fiunt. Atque hæ quidem aquæ optimæ sunt secun-
 dum hanc rationem. Verū opus habent vt decoquantur, ac
 excolentur. Sin minùs, odorem prauum habēt, & raucedines
 & vocis grauitatem bibentibus inde accedere par est. At
 verò aquæ ex niue ac glacie sientes, omnes malè sunt. Quum
 enim semel concretæ fuerint, nō ampliū in pristinam natu-
 ram restituuntur. Sed quod quidem in ipsa clarum ac leue, &
 dulce est, excernitur ac disperditur. Quòd vero turbidissimū
 est ac ponderosissimū, relinquitur. Hoc verò cognoueris hoc
 modo. Si enim volueris hyemis tempore, vasculū certa aquæ
 mensura infusa, sub dio exponere, quo maximè congeletur:
 deinde postridie in locum calidum deportatum sinere, quo
 maximè

A maxi
 tiri: r
 quòd
 dispe
 Nō e
 quæ
 res: I
 plu
 Calo
 nibu
 & h
 flum
 B xion
 uect
 affer
 Sed
 fluu
 fort
 dem
 bu
 stit.
 fide
 non
 sati
 vesti
 C nih
 da f
 eni
 ipsi
 mit
 nui
 tran
 mu
 dei
 cra
 scit
 sto
 ner
 cal

- A maximè glacies liqueſcat, & vbi exoluta fuerit, aquam metiri: reperies aquam multo paucioſem. Atq; hoc ſignum eſt, quòd à cõgelatione id quod leuiſſimum ac tenuiſſimum eſt diſperditur, & non quod grauiſſimum ac craſiſſimũ exiſtit. Nõ enim hoc diſperdi poterit. Hac igitur de cauſa has aquas quæ à niue ac glacie eliquantur, peſſimas eſſe puto ad omnes res: Itemque eas quæ ad has ſequuntur. Atque ſic quidem de pluuialibus, & niualibus, ac glacialibus aquis res ſe habet. Calculo verò maximè laborant homines, & ex rhenũ affectio nibus, & vrinæ ſtillicidio, & coxendicũ morbo corripuntur, & herniæ ſunt, vbi aquas omnigenas bibunt, & de magnis fluminibus in quæ alia deferuntur: & de ſtagno, in quod fluxiones multæ ac omnis generis deueniunt. Et qui aquis inuectitijs vtuntur, quæ ex longo, & nõ breui locorũ interuallo afferuntur. Non enim fieri poteſt, vt alia aqua ſimilis ſit alij. Sed aliæ dulces ſunt, aliæ ſalſæ, & aluminofæ, aliæ de calidis fluunt. Vbi verò hæc ſimul inter ſe miſcetur, diſſident: & quæ fortiſſima eſt, ſemper ſuperat. Præualet autẽ non ſemper eadem, ſed aliàs alia. Sed & ex ventis, alij quidem Boreas robur exhibet, alij verò Auſter, & de reliquis eadem ratio exiſtit. Talibus igitur neceſſe eſt limum & arenã in vaſis ſubſidere, & ab his ſi potentur, morbi prædiſti ſunt. Quòd autẽ non omnibus, cõſequenter declarabo. Quorũ quidem aluus ſatis fluida eſt ac ſana, & veſica non ardens, neq; ſtomachus veſicæ valde coardescit, hi facilè vrinam eiſciunt, & in veſica nihil ipſis congregatur. Quorum verò aluus ardens ac feruida fuerit, in his neceſſe eſt etiã veſicam idem perpeti. Quum enim magis quàm pro natura fuerit calefacta, ſtomachus ipſius inflammatur. Vbi verò hæc perpetitur, vrinam non dimittit, ſed in ſeiſpa concoquit & adurit: & quod quidem tenuiſſimum in ipſa eſt, excernitur: & quod puriſſimum eſt, tranſit & emingitur. Quod verò craſiſſimum ac turbidiſſimum eſt, coaceruatur, & concreſcit primùm quidem parum, deinde maius fit. Dum enim voluitur ab vrina, quicquid craſſum compactum fuerit, ad ſeiſpum adaptat, atq; ſic augeſcit, & in toſum concreſcit. Et quum vrinã emittit, ad veſicæ ſtomachum allabitur ab vrina impulſum, & vrinæ emiſſionem impedit, & dolorem vehementè exhibet. Quare pueri calculoſi fricant ac trahunt pudenda. Videtur enim ipſis cauſa
- miſt

mictionis eo loco esse. Signum autē eius quod hæc ita se habent, hoc est. Vrinā splendidissimā calculosi mingunt ad similitudinē seri, eo quod id quod crassissimum est ac biliosissimum isthic manet, & coaceruatur ac concrescit. Et pleriq; sanè hoc modo lapidem & calculum cōtrahunt, fit autē pueris etiā ex lacte, si nō salubre id fuerit, sed valde calidū ac biliosum. Ventrem enim percalefacit, & vesicam. Quare vrina dum aduritur, hæc patitur, & sanè sentio meliūs esse pueris vinū quàm aquosissimum dare. Minus enim venas adurit ac resiccat. Muliebribus autem pudendis nō similiter cōtingit. Meatus enim vrinæ in vesica brevis est & amplus, vt facillè vrina impellatur. Neq; enim manu pudendum fricat, veluti masculus, neq; vrinæ in vesica meatū contingit. Ad pudenda enim perforatus est. Et quia meatus sunt ampli, etiā plus bibunt quàm pueri. Et de his quidem sic res se habet, aut his quàm proximè. Cæterum de annis hoc modo cōsideratione facta quis cognoscere possit, qualisnam annus sit futurus, salubrisne an morbosus. Si enim secundum rationē fiant signa in astris occidentibus ac orientibus: & in autumno aquæ fiant: & hyems sit moderata, & neq; valde clemens, neq; modum excedens frigiditate: & in verè ac æstate tempestiuè pluat: sic sanè saluberrimum esse annū par est. Si verò hyems quidem sicca sit, & borealis, ver autem pluuiosum & australe, neccesse est æstatem febriculosam fieri, & lippitudines inducere. Quum enim æstus derepente accedat, terra humida existente à vernis imbribus, & ab austro: neccesse est æstū duplicatū esse, & à terra irrigua ac calida, & à sole vrēte: quum ventres in hominibus nondum cōstricti sint, neq; cerebrum resiccatū. Non enim fieri potest, quū ver tale existat, vt corpus & caro non humore fluida fiant, adeò vt febres acutissimæ in omnes irruant, maximè autē in pituitosos. At dysenterias par est fieri & mulieribus, & viris humidioribus. Et si quidem circa canis exortum accedat aqua ac tempestas, & Etesia spirauerint, spes est cessationis, & vt autūnus salubris fiat. Sin minus periculum est ne & pueri, & mulieres moriantur: Minime verò senes: & ne qui superstitēs euadūt, in quartanas desinant, & ex quartanis in hydropas. Si verò hyems australis fiat, & pluuiosa, & clemens, ver autē boreale & siccū & tempestuosum, primū quidem mulieres quæ vterū gestāt, & partus

Prognostica ex temporum qualitate.

A & p
est. C
ros p
mor
dye
capi
milo
natu
pter
defl
deò
fide
B sit a
nec
bru
din
git
tio
tes
uen
mi
tū
mō
dra
mi
C pu
sta
fus
&
tu
ac
ui
hu
pu
no
fi
fu
ac
de

- A & partus ipsis ad ver instat, abortum facturas esse verisimile est. Quæ vero etiam pepererint, impotentes ac morbosos pueros parere, ita ut aut statim pereant, aut tenues & debiles, ac morbosos viuant. Atque hæc quidem mulieribus, reliquis verò dysenterias & lippitudines siccas: & aliquibus defluxiones à capite in pulmonem. Pituitosis igitur dysenterias fieri verisimile est, & mulieribus, pituita de cerebro defluente, propter naturæ humiditatem. Biliofis verò lippitudines siccas, propter carnis caliditatem ac siccitatem. Valde autem senibus defluxiones, propter raritatem ac eliquationem venarum, addeò ut aliqui quidem derepente pereant, aliqui verò semiferati, aut dextra aut sinistra parte fiant. Quæ enim hyems
- B sit australis, & pluuiosa, ac calida, & corpus non adstringatur neque venæ, vere accedente boreali & sicco ac frigido, cerebrum postquam ipsum dissolui ac purgari contigit, à grauedine ac raucedine, tunc simul cum vere stabilitur ac cōstringitur. Quare derepente æstate accedente, & ardore ac mutatione cōtingente, hi morbi incidunt. Et intestinorum leuitates & aqua intercus ferè reliquis morbis desinentibus superueniunt, quum non queant facillè ventriculi à concepta humiditate exsiccare. Si autem æstas pluuiosa sit & austro multum perflatur similisque sequatur autumnus, necesse est hyemem morbidam esse, & his qui pituita abundant, & qui quæ dragesimum annum excefferunt febres ardentes fieri verisimile est, qui verò bile abundant, costarum inflammationes &
- C pulmonis, pleuritidas ac peripneumonias dictas. Si verò æstas sicca existat, & borealis, sequens verò autumnus pluuiosus & australis, capitis dolores ad hyemem expectare cōuenit, & cerebri corruptiones, ampliusque raucedines, grauedines, & tusses, aliquibus etiam tabes. Quod si borealis sit autumnus ac siccus, ac neque sub caniculâ, neque sub Arcturi occasum pluuiosus, confert pituitosis natura, & maxime qui natura sunt humida, & mulieribus. Biliofis autem infestissimum hoc tempus existit. Valde enim exsiccantur acciduntque eis lippitudines aridæ, & febres acutæ, ac diurnæ, & aliquibus bilis atra, siquidem quod liquidissimum & aquosissimum in bile est cōsumitur: densissimum verò, & acerrimum relinquitur, quod idem accidit secundum eandem rationem & circa sanguinem, unde hi morbi his accidunt, pituitosis autem hæc omnia commoda

Mutationes temporum obseruanda.

*Canicula.
Arcturus
Pleiades.*

Differētia inter Asia & Europā

Pulchriora maiorāque sunt Asia na, & cur.

Varietas rerū in Asia

Cœli clemētia & soli ubertas in Asia.

moda sunt. Exsiccantur enim & in hyemem perducuntur, minime humecti, sed resiccati. Hæc igitur si quis mente concipiet & considerabit, is præcognoscet plurima omnino quæ ex huiusmodi mutationibus sint futura. Maximè autem obseruare oportet magnas temporum mutationes, vt neq; medicinas in illis libentes exhibeamus, neq; vramus quæ circa ventrem, neque secemus, priusquam prætereant dies decem aut plures, & nō pauciores. Periculosissima sunt etiam ambo solstitia, maximè verò æstiuum. Periculosum etiam æquinoctium vtrunque, magis verò autumnale. Oportet autem & astrarum exortus considerare, præcipuè canis, deinde arcturi, & Pleiadum occasum. Morbi enim in his maximè diebus iudicantur, alijq; perimunt, alij verò desinunt, aut in aliam speciem, aliumq; statum transmutantur. Et circa hæc quidem sicut dixi habet. Volo autem & de Asia & Europa demonstrare, quantum differant inter se per omnia, & de gētium formis quid distent, & nihil inuicem simile habeant. Verum de omnibus si quis dicere velit in immensum excresceret sermo, quare de maximis, & plurimū differentibus diuersitatibus dicā, quantum saltem mihi in ea re est compertū. Ac dico quidem plurimū differre Asiam ab Europa secundū naturas omnium ex terra nascentium, itemque hominum. Longè enim pulchriora & maiora omnia nascuntur in Asia. Estq; regio ipsa, hac nostra multo mansuetior, sunt etiā hominum mores benigniores & cultiores. Causa verò horum est temporum anni temperata mixtura. Siquidem in medio solis exortu sita est ad aurorā, à frigiditate ac caliditate omnino remotior. Incrementum autem & benignitatem inde proficisci omnibus in confesso est, quum nihil sit præcellens & cogens violenter, sed per omnia æqualitas vigeat, quanquam non habeant vbiq; per omnem Asiam omnia secundum eundem modum. Quæcunq; enim in ea regio in medio sita est calidiq; & frigidi, ea omnium fertilissima existit, & arboribus refertissima & maximè serena, aquisque vitur & cœlestibus & ex terra promanantibus. Neq; enim à calore combusta est valde, neq; à squalore & aquarum inopia exsiccat, neq; à frigore oblæditur. Verum austris perficitur & irrigua est, tum propter imbres multos, tum propter niues. Fructus autē suo tempore maturos multos in ea nasci par est, siue ex

A spar
prod
eas e
mod
ueni
Qui
mag
form
est h
ratur
toles
nasc
ac pe
rati
sic q
verò
palu
hab
quã
rati
ne r
acci
que
ffit,
pos
C list
lige
nat
rum
ac p
plan
Ter
fa:
mu
feru
ra f
lis
cro
pit

A sparsis feminibus hi proueniant, siue terra ipsa per se sponte producat eorum plantas, quarum fructibus utitur homines, eas ex agrestibus cicures & domesticas facientes, & pro commoditate sua transplantantes. Pecora etiã ipsa pleniora proueniunt, quæ & pariunt sæpius & pulcherrimè educantur. Quin & homines habitiores esse ac specie pulcherrimos, & magnitudinis eximiæ, minimeq; differentes, quantum ad formam ac corporum proceritatè attinet, constat. Certumq; est hanc regionem proximè accedere ad naturam ac temperaturam optimæ constitutionis, verùm virilitatem, laboris tolerantiam, ac audaciam non verisimile est huic naturæ innasci. Sicut neque eiusdem neque diuersi generis constantes ac perpetui sunt amatores. Vincit enim in ipsis voluptas, quæ ratio est multiformes generari partus, præcipuè in feris. Atq; sic quidè de Aegyptijs ac Libycis mihi habere videtur. Qui verò ad dexteram hybèrni ortus solis vsque ad Mæotidem paludem habitant: hic est enim Europæ & Asiæ terminus: sic habent. Multò maior diuersitas est inter illas ipsas gentes quàm de quibus iam dixi, quum propter varias temporu mutationes, tum ob regionis naturã, Habet autem eodem plane modo, quemadmodum & circa aliorum hominum terras accidit. Vbi enim tempora magnas mutationes faciunt & frequentissima, illic & regio agrestis & maxime inæqualis existit, inueniasq; & montes plurimos & densos, itemq; campos & prata. Vbi autem non valde variant tẽpora, illic æqualissima regio est, quod idem & de hominibus ipsis est intelligendum. Si quis enim rectè consideret, videbit quorũdam naturam, môtanis, sũuosis ac asperis locis similem esse aliorum verò aquosa ac exilia loca referre: sicut quidam pratorũ ac paludum naturam præ se ferunt, atque alij sunt à quorum planitiebus nudisq; ac siccis terris cõstitutio similis existit. Tempora enim quæ formarum naturam variant, sunt diuersa: quum ergo inter sese fuerint maxime diuersa, varias & multiplices formas producunt. Porro quæ parum inter se differunt gentes relinquam, Quæ autem plurimum non natura solum, sed & legibus & consuetudinibus discrepant, de illis referam quomodo habeant. Ac primum omnium de Macrocephalis, quum nulla omnino alia gens sit, quæ similia capita habeat. A principio quidem consuetudo in causa fuit, vt

*Asiatici
corporis ro
bore non
præstant.*

*Europæ et
Asiæ ter
minus.
Gentes cur
inter se dif
ferant.*

*Macroce
phali.*

tam longis capitibus essent. Nunc autem natura ipsa cum D
 consuetudine conspirauit, Siquidem generosissimum apud
 eos putatur, caput habere quàm maximè longum: consuetu-
 dinis autem hoc initium fuit. Quum recēs infans natus est,
 caput eius adhuc tenerum ac molle existēs, quàm celerrimè
 constringunt manibus, coaptansque cogunt in longitudinè
 augeri, quin & vinculis connectunt, ac aptis instrumētis col-
 ligant, quo rotunditas capitis prohibeatur, ac longitudo au-
 geatur. Ea consuetudo tantum efficit vt eiusmodi natura ca-
 pitum existeret. Temporis verò progressus natura quoq; ta-
 les produxit, vt non esset necesse consuetudine priore cogere.
 Quum enim semen genitale ab omnibus corporis mem-
 bris procedat, à sanis quidem sanum, à morbidis morbosum E
 fiatque vt ex caluis calui gignantur, ex cæsijs cæsijs, & vt plu-
 rimum distortus distortum generet, eademq; ratio sit circa
 reliquas formas, quid prohiberet vt nōn ex Macrocephalis
 Macrocephali gignerentur? Nunc autem non nascuntur ita
 magnis capitibus quemadmodum prius, quum consuetudo
 nō amplius daret, per incuriam hominum intercepta. Et de
 his quidem hæc sufficiant. De illis autem qui phasim acco-
 lunt adiciam. Regio eorum palustris est, calida, aquosa & dē
 sa, imbresque in eam decidunt omnibus temporibus & ma-
 gni & impetuosii, homines verò ipsi vitam agunt in paludi-
 bus domosque lignæ, & ex arundinibus in ipsis aquis habent
 extructas, neque multum inde prodeunt, vt adeant vel empo-
 ria vel vrbes. Verū nauiculis ex vno ligno fabrefactis per- F
 meant sursum ac deorsum, habent enim fossas ac ductus a-
 quarum plurimos. Bibunt autem aquas calidas & stagnantes,
 quæ & à sole sunt putrefactæ, & ab imbrīū casu auctæ. Ipseque
 fluuius Phasis omniū fluuiorū stagnatissimus est, & qui len-
 tissimo cursu profuatur: fructus autē qui illic nascuntur omnes
 insalubres sunt, euirati imperfectique; præ multitudine aqua-
 rum, neque vnquam maturescunt. Atque quum multus aer ab
 aquis regionem occupet, ob hanc ipsam causam, quod ad for-
 mam ac corporū speciem attinet, Phasiani sunt à reliquis ho-
 minibus longè diuersi. Sunt enim magnitudine ingenti, ac
 corpulentia valde excellenti, neque iuncturæ eorum vllæ neque
 venæ comparent, pallidumque; præ se ferunt semper colorem,
 quemadmodum qui regio sunt obnoxij morbo: loquuntur
 autem

*Phasis ac-
colæ.*

*Phasis qua
liter fluat.*

*Phasiani
quales.*

A autem
 aere
 Sunt
 pora
 muta
 præ
 do vi
 chro
 ad ec
 stit a
 rum
 tem
 B Asia
 in ca
 calo
 neq;
 mut
 rari,
 per i
 non
 Prop
 nus
 ma e
 testa
 iecti
 C pare
 ricu
 cisci
 suis
 liqu
 ferit
 inde
 den
 hab
 ac o
 tura
 ges
 lice
 non

- A autem vt si qui alij omnium hominū grauissimè, nimirum aëre vtentes non sereno, sed obscuro, & maximè humectato. Sunt insuper ad laborem à natura ipsa segniores, anniq; tempora non varias habent, neque ad æstum, neq; ad frigus permutationes. Venti autem eis sunt plurimi austrini omnes, præter vnū eius regionis propriū & indigenam, qui aliquando violentior ac molestior calidus existens spirat, quē Cenchrona patrio vocabulo appellant. Verū Boreas non valde ad eos pertransit, quòd si aliquando spiret, debilis tamē existit ac valde lenis. De natura ergo ac diuersitate & forma eorum qui Asiam & Europam incolunt, ita habet. Quòd autem timidiore, effeminatiore, ac imbelles præ Europæis Asiā existant, moribusq; mansuetiores, tempora ipsa anni in causa sunt, quæ non magnas permutationes faciunt, neq; caloris, neque frigoris, sed semper æqualia permanent: vnde neq; mentes stupore percelluntur, neq; corpora fortè transmutationem incurrunt. A quibus verisimile est iram exasperari, cognitionemq; & calorē ampliùs excitari, quàm si semper in eodem statu quis persistat. Mutationes enim sunt quæ hominis mentem semper excitant, neque sinunt quiescere. Propter quas sanè causas imbelles vniuersum Asianorum genus existit, atq; adhuc ampliùs propter leges. Multò maxima enim Asiæ pars sub regibus est. Vbi autem nō in sua potestate viuunt homines, neq; sui iuris sunt, sed dominis subiecti, ibi nō multum curiosi sunt quo modo se ad bellum adparent, imò magis hoc curant, vt ne bellicosi videantur. Pericula enim eis nō æqualia instant. Nam hi in militiā proficisci, laboresq; perferre, ac mortem oppetere pro dominis suis coguntur, relictis interim domi liberis, vxoribus ac reliquis amicis: atq; siquidem viriliter & feliciter bellum gesserint, dominis inde commoda accedunt, eorumq; facultates inde augentur. Verū ipsis præter pericula & cædes nihil demetur. Proinde neq; his hominibus regionē frequenter habitatā esse necesse est, Imò eam propter inertiam bellicam ac otium à plerisque relinqui. Vt enim quisq; maximè à natura virilis & magnanimus est, ita plurimum eius animus leges auersatur: cuius rei magnum indicium vel inde habere licet. Quòd quicumq; in Asia Græci itemq; Barbari dominis non subsunt, sed iure suo degunt, sibi ipsisque omnes labores

*Cur Asia
ni imbelles.*

*Mentē quæ
excitant.*

*Asiani
cur non bel-
laces.*

*Fortes, le-
ges auera
santur.*

Iucrifaciunt, illi bellicosissimi omnium existunt. Periclitantur D
 enim ipsi sibi, virilitatisque premia ipsi reportant, sicut timi-
 ditatis ac ignaviae poenam luunt pariter. Inuenias autem & Asia-
 nos ipsos inter se plurimum differentes, generosiores alios,
 alios degeneres, quorum omnium causa ad temporum muta-
 tiones est referenda, quemadmodum & in praecedentibus di-
 xi. Atque sic quidem habet in Asia. In Europa vero genus ho-
 minum est Scythicum, circa paludem habitans Maotim, quod
 à reliquis gentibus maximè differt, Sauromatae appellantur,
 Horum foeminae equites sunt, arcubus utuntur, ac sagittas iac-
 culantur ex equis, cum hostibus congregantes, dum virgines
 existunt, neque de virginantur prius, quam hostium tres con-
 fecerint, neque prius maritis cohabitant, quam sacra deo patri E
 trio more fecerint. Quod si qua sibi virum acceperit, ab equi-
 tatu libera est, nisi necessitas cogat communi expeditione om-
 nes exarmari. Dexteram autem mammam non habent, Nam
 puellis adhuc infantibus matres aereo instrumento in hunc
 usum parato, igneque candefacto eam auferunt, ac exurunt,
 ne iterum succrescere contingat, atque ut omnis vis ac robur
 in dextrum humerum & brachium deferatur. Caterum reli-
 qui Scythae quod ad formam adtinet, ipsi sibi similes sunt,
 alii dissimiles. Sicut quoque Aegyptij ipsi inter se, praeter-
 quam quod hi à vehemèti calore, illi ab intenso frigore sunt
 compressi. Verum solitudo quae Scythica dicitur, in planitie
 sita est, pratis abundans, sublimis & mediocriter aquosa. Sunt
 enim fluuij in ea magni, in quos aqua ex capis per riuos de-
 ducitur. In hac itaque Scythae degunt, qui Nomades vocan-
 tur, propterea quod nullas habeant domos, sed in curribus ha-
 bitant. Sunt autem currus ex quibus minimi quatuor rotis,
 reliqui sex circumaguntur. Sunt etiam luto obturati ac instar
 domorum fabrefacti, aliqui simplici, aliqui etiam triplici ta-
 bulato, Vnde robur illis inest aduersus omnes iniurias aqua-
 rum, niuis ac ventorum propellendas. Trahunt currus ali-
 quos quidem bouum paria duo, aliquos tria, atque hi cornibus
 carent, quum praeter frigore regionis cornua eis non enascantur.
 In his itaque curribus degunt mulieres. In equis autem
 vehuntur viri. Sequuntur autem simul oves, boues & equi.
 Tandiu deinde in vno subsistunt loco, dum sufficit ipsis pe-
 coribus pabulum, quo deficiente in aliam regionem commi-
 grant.

Quare non-
 nulli ab a-
 lijs differant.
 Scythica
 gens.
 Maotis pa-
 lus.
 Sauromatae.

Aegyptij
 cur inter se
 se similes.
 Scythae.
 Nomades
 quomodo
 viuunt.

A gran-
 equi-
 ribus
 me tu-
 simil-
 me a-
 trit, r-
 sis Ri-
 ipse
 tum
 calid-
 B si par-
 sunt
 dens-
 etian-
 bilu-
 ferè
 atque
 res, &
 ipsis
 qual-
 ens
 prop-
 tes, s-
 C & fo-
 vtan-
 que
 niu-
 acce-
 exer-
 fiunt
 carn-
 que
 Nec
 natu-
 tare
 lis, &
 se si-

A grant. Vescuntur autem ipsi carnibus cœstis, bibuntque lac equinum, comedunt etiam Hippacem, id autem est caseus equinus. Haecenus ergo de victu & moribus diximus, temporibusque anni ac formis, quæ à reliquis hominibus longissime sunt Scythiæ genti diuersæ. Ipsa enim sibi inter se gens similis existit quemadmodum & gens Aegyptiorum. Minime autem fœcunda ea gens est, regioque ipsa minimas feras enutrit, neque numero, neque specie insignes. Sub ipsis enim Vrsis Riphæis que montibus sita est, vnde Boreas spirat, Solque ipse supremo æstiuo solstitio deficiens proximè accedit, ac tum quidem exiguo tempore calefacit. Neque verò venti à calidis locis spirantes valde ad eam regionem penetrant, nisi parumper & debiles. Verum ab Vrsis venti procedentes sunt illic perpetui frigidi à niuib. glacie imbribusque condensati. Qui nunquam à montibus decedunt, vt propterea etiam inhabitabiles fiant. Aërque ipse totum ferè diem nubilus campos occupat. Ipsi verò in humidis locis degunt. Et ferè perpetua est ipsis hyems, æstas autem paucissimis diebus atque illis non valde multa, sunt enim planities eminentiores, & nudæ, neque vllis montibus circumseptæ, sed ferè sub ipsis Vrsis accliuës. Neque feræ nascuntur illic magnæ, sed quales possibile est sub ipsa terra cœtegi. Prohibet enim hyems & nuditas terræ, quæ & diuerticulis & vmbraulis caret, propter temporum anni mutationes, neque multas neque fortes, sed similes semper, vel parùm admodum diuariantes, vnde

C & formas corporum inter se similes habent, quum eodem vtantur victu & amictu, æstatis & hyemis tempore, attrahuntque aërem aquosum cōdensatum, aquam insuper bibentes à niuib. & glacie resolutam, nullo etiam corporis exercitio accedente, quum non verisimile sit corpus aut animum vllis exercitationibus apta fieri, vbi non mutationes temporum sunt fortes. Propter quas causas formæ eorum sunt crassæ & carnosæ, Iuncturæ verò humectæ & inefficaces, ventriculique humidi omnes, maximè omnium tamen inferior aluus, Nequit enim ipsa exficari in eiusmodi quum regionis, tum naturæ & temporis constitutione. Sed pinguedine & nuditate carnis formæ inuicem sunt similes, masculorum masculis, & fœminarum fœmellis. Tempora enim quum sint inter se similia, nullas corruptiones, neque malignitates inferunt

*Hippace
quid.*

*Riphæi mō
tes.*

*Qui venti
hic spirant.*

*Cur nō ma
gna anima
lia illic gi
gnantur.*

*Cur oēs hi
carnosi pin
guesq̄.*

*Cur inter
se dissimi
les.*

HIPPOCRATIS LIBER

in feminis genitalis mixturam ac compactionem, nisi quid-
dam aliud fortuitò vel casu cōtingat, aut à morbo. Magnum
autem argumentum humiditatis corporum Sytharum hoc
exhibebo. Multos enim ipforù, præcipuè qui Nomades sunt,
reperias exustos humeros ac brachia habentes manuumque
iuncturas, pectora, coxas, & lumbos, nullà sanè aliam ob cau-
sam, nisi ob humoris & molliciei naturæ detractiōnē. Nam
neque arcus intendere, neq; telum torquere possunt præ im-
potentia humiditatis humerorum, quum autem vruntur, hu-
mor ipse à iuncturis exoluitur, fiuntque corpora ipforum va-
lidiora, meliùs nutriuntur, & magis redduntur articulorum
vsu potentia. Fluida verò fiunt ac lata primù propterea quòd
fascijs non colligantur, quemadmodum fieri solet in Aegy- E

*Mulieres
Scythæ mol-
lissimæ.*

*Quid conti-
nua equitan-
tio faciat.
In Scythia
cur mulieres
steriles.*

*Sterilitatis
altera caus-
sa.*

Scytharù gens fulvi valde coloris existit propter frigus in-
gens. Non enim vehemens accedit ad eos sol, à frigore verò
albedo, exurit & fit fulua. Neque verò possibile est fœcun-
dam esse eorù naturam, quum viri minimè cupidi sint cum
fœminis commisceri, ob nimiam corporis liquiditatem, ven-
trisq; mollitiā ac frigiditatem, quæ causæ adparent mini- F
mè viros ad coitum incitari. Accedit his lassitudo ex conti-
nua equitatione contracta, quæ eos ad commisionem reddit
impotentiores, atque hæc sunt causæ cur viri infœcundiores
putentur. Mulieres pinguedo carnis & humiditas steriles fa-
cit, præ quibus vteri earum genitale semen nequeunt con-
tinere. Lunares namque purgationes eis non eueniūt quem-
admodum est necesse, sed minus & intempestiue per lon-
gius tēpus. Ipsumque ampliùs vteri os præ pinguedine con-
cluditur, vt nequeat semen suscipere. Sūt enim otiosæ & pin-
gues, ventresque earum frigidi & molles, vnde necessario se-
quitur non multum fœcudam Scytharum gētem esse, cuius
rei famulæ earū iudiciū exhibent. Nam hæc viris misceri plu-
rimū gaudēt, in vteroq; conceptum continent, propter corpo-
ris

A ris e
tem
eunt
can
ad l
sibi
ētus
que
sed
pria
Qu
dec
B arti
equ
qu
ten
ret
te,
mi
gu
dic
qu
qu
Q
ēto
C
cos
fru
pu
d
ter
pe
ciu
&
ta
no
ce
ru
cu
ru

Aris exercitium frequens carnisq; gracilitatem. Amplius autem plerimi Scytharum Eunuchi fiunt, & muliebria officia ob-
eunt, instarq; foeminarum omnia faciunt, & loquuntur, vo-
canturq; hi effoeminati. Et regionis quidem incolae causam
ad Deum referunt, coluntque hos ipsos homines & adorant,
sibiipsis timentes ne quid tale accidat. Mihi verò hi affe-
ctus diuini quidem esse videntur, sicut & reliqui omnes, ne-
que vllum aliquem alio esse diuiniorē aut humaniorē,
sed diuinos omnes, verum vnusquisque eorum suam pro-
priam habet naturam, neque aliquis citra naturam accidit.
Quare quomodo hic affectus contingat, vt mihi videre vi-
deor, narrabo. Ab equitatione ipsa diuturni eos corripiunt
B articularum dolores. Nimirum propendentibus semper ex
equis eorum cruribus, deinde claudi fiunt, contrahuntur-
que coxendices quum inualuerit morbus. Medicantur au-
tem sibiipsis hoc modo, A principio morbi vtrāque venam
retro aures incidunt, quo facto sanguine multo promanante,
sommus eos corripit prae imbecillitate, sicque obdor-
mifcunt: quorum quidem aliqui depulso somno sani exur-
gunt, aliqui verò minimè. Atque mihi sanè videntur ea me-
dicatione seipfos perdere. Venae enim retro aures sunt,
quas si quis secet sterilitatem inferat his quibus secantur,
quare id etiam ipsis ex earum incisione accidere certum est.
Quando igitur postea vxores adeunt impotentesque se fa-
ctos vident cum illis coire, primùm quidem nihil molestius
C cogitantes quiescunt, quum autem bis aut ter, aut amplius
frustra opus tentarunt, neque quicquam proficiunt, mox
putant se Deum offendisse, in quem culpam reijciunt. In-
duuntque se veste muliebri, palam se euiratos esse confi-
tentes, ad mulierumque contubernia transeunt earum o-
pera tractantes. Hoc itaque malo ditissimi Scytharum affi-
ciuntur, minimè verò infimi. Imò qui maximè & genere
& potentia praevalent ex nulla alia, quàm continuæ equi-
tationis causa hoc perpetiuntur. Pauperes verò minus, quum
non multum equitent. Vnde si hæc affectio alijs diuinior
censenda esset, non nobilissimis, non ditissimis Scytharum
ferè solis accideret. Sed esset omnibus, æqualiter pe-
culiaris. Imò magis inuaderet pauperes circa cultum deo-
rum negligentiores, si saltem gaudent dij in hominum ad-

*Quae venae
sectae sterili-
tem reddunt.*

*Cuius ditio-
res potius
quàm pau-
peres hoc
patiuntur.*

miratione constitui, & pro hoc beneficia hominibus retri-
buunt. Diuites enim sæpius dijs sacra faciunt, victimas offe-
runt, statuas erigunt, coluntque, quum pecunijs abundant,
pauperes autem minus id faciunt, quum non habeant. Quin
etiam aliquando deos detestantur, qui eis opes non suppedi-
tent, vt verisimilius esset, pauperes ac parum abundantes
hoc malo propter crimina sua puniri, quàm diuites & qui
opibus abundant. Verum sicut & prius dixi, diuinus quidem
hic affectus est, secundumque naturam accidit similiter vt
alij omnes, neque alia eius causa quàm ea quam dixi, Scy-
this existit. Simili autem modo & reliquis hominibus eue-
nit.

*Cōtinua e-
quitatio ubi
que nocet.*

Vbi enim frequenter & continuè homines equitant: ibi
plurimi à diurnis doloribus articulorum, coxendicumque; E
maximè & pedum corripuntur, ad coitumque fiunt impo-
tentes, quæ omnia mala Scytharum genti adsunt. Atque pro-
pterea Scythæ omnium hominum minimè sunt ad coitum
valentes. Et quòd Anaxyridas (braccarum siue fœminalium
id genus est) semper habent, & plurimum temporis in e-
quis desides degunt, vt neque manu tractare pudenda lice-
at, atque præ frigore & lassitudine voluptatis ac iucundita-
tis coeundi obliuiscantur, neque prius aliud sibi faciendum
putent, quàm vt euirati fiant. Hactenus ergo de Scytharum
gente recensui. Reliquum autem in Europa hominum

*Cur in Eu-
ropa homi-
nes inter se
dissimiles
sint.*

genus valde inter se dissimile est & diuersum, tum quod ad
magnitudinem adinet, tum quod ad formam, atque id pro-
pter temporum mutationes contingit apud eos magnas & F
frequentes. Sunt enim eis calores vehementes, & hyemes
fortes, pluuix multæ, rursusque siccitas diutina, & venti
plurimi, ex quibus multæ & omnimodæ fiunt transmuta-
tiones. Neque à vero discrepat circa generationem has ip-
sas mutationes sentiri, inque seminis genitalis coactione
aliam, neque ex eodem etiam eandem, æstatis pariter vt
hyemis, pluuioso vt sicco tempore, progigni. Eaque causa
est, cur putem Europæos magis quàm Asianos secundū cor-
porum formas inter se discrepare, & magnitudinès diuer-
sissimas in singulis adeo vrbibus prouenire. Plures enim cor-
ruptiones contingunt in seminis coactione, quum tempo-
ra frequenter variant, quàm si eadem sunt & similia. Eadem
autem morū ratio in vtrisque existit. Feritas, integritas, &
audacia

*Seminis ge-
nitalis ua-
rietatis vari-
as formas
reddit.*

*Cur sæuio-
res in Eu-
ropa.*

Cur sæuiores in Europa. Plures enim cor-
ruptiones contingunt in seminis coactione, quum tempo-
ra frequenter variant, quàm si eadem sunt & similia. Eadem
autem morū ratio in vtrisque existit. Feritas, integritas, &
audacia

A audac
tis pe
& be
gis e
milit
nimu
à deli
crese
non
regil
gibu
adm
pres
culis
seipl
lente
que
ges
vni
Euro
mag
dino
den
que
inco
C diu
nit,
ster
tura
stus
gid
fun
din
& i
be
aq
eis
gn
ac

A audacia à natura Europæis innascitur. Frequentes enim mentis percussiones feritatem inducunt, mansuetudinem contra & benignitatem extirpant. Quare etiam magnanimos magis eos qui Europam incolunt Asiânis iudico. Siquidem similitudo & æqualitas segnitatem parit. Mutatio autem & animinum & corpus ad exercitationem excitat. Augetur itaque à desidia & ocio timiditas, ab exercitio verò & laboribus crescit virilitas. Vnde bellicosiores quoque Europæi extant, non ob hanc solum causam, sed & propter leges. Non enim regibus obediunt quemadmodum Asiâni. Vbi enim sub regibus viuitur, ibi necesse est homines timidissimos esse, quæ admodum & suprâ ostendi. Seruitute nanque animi eorum pressi non libenter, neque volentes temere pro alijs se periculis exponunt. Europææ autem suo iure viuentes, quum pro seipsis pericula belli subeant, magna cupiditate feruntur, volentesque ac alacres difficultates omnes adgrediuntur, ipsique sibi ex re bene gesta præmia reportant, vt certum sit leges plurimum ad magnanimitatem conferre. Tota itaque & vniuersa res de Europa & Asia sic vt retuli habet. Cæterum Europa ipsa adhuc habet gentes inuicem differentes, non magnitudine & forma solum, sed & magnitudine ac fortitudine. Quæ verò in eis hanc diuersitatem faciunt, in præcedentibus dixi dicamque amplius magis manifestè. Quicumque regionem montanam, asperam, nudam & non aquosam incolunt, his mutationes temporum contingunt magnæ & diuersæ, vnde & hominum formas magnas progigni conuenit, qui & ad laborem & ad viriliter agendum à natura præstent, quibusque feritas & immanitas non mediocriter à natura sint congenita. Qui verò loca concaua, pratensia & æstuosa habitant, ventosque calidos plus sentiunt quàm frigidus, & aquis vtuntur calidis, hi magni quidè esse non possunt, neque bene compositi & longi ac erecti, sed in amplitudinem à natura producti carnosus sunt, & capillis nigris. Imò & ipsi toti nigri magis quàm albi, & qui minus de pituita habeant quàm de bile. Virilitas autem & tolerancia laboris non æquè ipsis à natura inest, nisi consuetudo accedat, & hæc in eis efficiat. Quòd si flumina extent in ea regione, quæ stagnantes & pluuias aquas euehant, homines ipsi incolumes ac splendidi viuunt. Si verò flumina desint, aquasque puteo-

Segnitates ubi magis auigat. Europæi cur bellicosiores quàm Asiâni.

Locorum uarietas uarios homines creat.

Quæ flumina salubria.

*Quales gignat alta regio.
Sterilis quales.*

*Quales ubi tempestates uariant.
Pinguis regio quos gignat.*

Montosa quales.

rum stagnantes & olentes bibant, necesse est ab ipsis illis a. D
 quis & ventrem ladi & splenem. Quicunque autem altam
 habitant regionem, planam, ventis expositam & aquosam,
 eorum forma magna ac inuicem similes & erecta. Animi
 quoque eorum existunt mansuetiores, Qui uero macra, aquis
 carentia, & nuda loca tenent, & quae temporum mutationi-
 bus non sunt permixta, horum formas necesse est esse aspe-
 ras & vegetas, flauas magis quam nigras, mores etiam eorum
 rigidi sunt, pertinaces & contumaces. Vbi enim mutationes
 temporum contingunt frequentes, & plurimum inter se di-
 uersae, ibi & formas, & mores, & naturas reperias plurimum
 differentes. Temporum itaque varietates potissimae sunt,
 quae naturam ipsam permutant. Deinde etiam regio in qua E
 multae variationes fiunt, postremum autem aquae. Inuenias
 enim ferè semper & formas hominum & mores regionis na-
 turae compares. Nam ubi terra pinguis est & mollis, & aquo-
 sa, aquae autem valde sublimes, ita ut aestate calidae sint, &
 hyeme frigidae, & temporum ratio alias probè conueniat,
 ibi & homines carnosus, articulis non adparentibus, humidi,
 laboris intolerantes, & ut plurimum maligni nascuntur. Se-
 gnitiesque & somnolentia eis inest multa. Suntque ad artes tra-
 ctandas crassi, non acres aut subtiles. Vbi autem regio est
 nuda, natura munita & aspera, quaeque & à frigore hyberno
 prematur, & à sole aestiuo exuratur, ibi duros & robustos, &
 articulis probè disunctis, vegetosque & hirsutos reperias ho-
 mines, & in quibus à natura laboris tolerantia, & uigilantia F
 inest. Quaeque mores habeant pertinaces, ad iram procliuus &
 contumaces, magisque feritate participantes quam mansuetu-
 dine. Insuper ad artes etiam acutiores & plus solertes, & ad
 res bellicas gerendas aptiores. Quae & omnia quae à terra
 proueniunt, terrae ipsius naturam respiciunt & sequuntur. At-
 que haec quidem maxime contrarias corporum naturas
 & formas diximus, è quibus coniectura facta, si quoque reli-
 qua consideraueris, nunquam à uero aberrabis.

HIPPO

A H

B

His
 num
 ocul
 lupt
 Aeg
 rant
 enim
 tem
 Qu
 foli
 ani
 C exi
 vfu
 riu
 pla
 rin
 ren
 cet
 ac
 qu
 est
 co
 en
 re

A HIPPOCRATIS COI LIBER DE FLATI-

BVS, IANO CORNARIO
MEDICO PHYSICO IN-
TERPRETE.

*

B

Vnt quædam artes, quæ illis quibus ea-
rum cognitio contingit, multum labo-
ris ac molestiarum exhibent: illis verò qui
earum vsu indigent, iucundæ ac vtilis exi-
stunt. Imò ignaris etiam ac plebeis homi-
nibus commune quoddam sunt bonum.

His verò qui eas exercent planè molestæ. Ex harum artium
numero est & ea quæ medicina appellatur. Medicus enim
oculis perlustrat singula pericula, contrectat etiam nulla vo-
luptate, & ex alieno malo proprias sibi demetit molestias.
Aegrotantes autem artis beneficio, à maximis malis libe-
rantur, à morbis, à doloribus, à tristitia, à morte. Omnibus
enim his euidens medicina auxiliatrix reperitur. Huius au-
tem artis quæ vilia vulgo putantur, cognoscere difficile est.
Quæ verò alicuius precij existunt, facile: atque vilia quidem
soli medici norunt, vulgus ignorat. Non enim corporis, sed
animi opera existunt. Quæcunq; quidem manuum operam

C
exigunt, ad ea consuetudine perueniendum est, Est enim
vsus ipse egregius manuum exercitator & magister. Ve-
rùm de non adparentibus & difficillimis ægritudinibus
planè opinio magis quàm ars ipsa iudicat. In his ergo plu-
rimùm refert expertusne sit quis, an omni experientia care-
ret, Quæ tandem causa sit morborum, & quòd principium
ac quasi fons sit, ex quo corpori mala omnia scaturiant. Si
quis enim causas corporis affecti probè cognouit, potens
est valde ea adferre, quæ corpori commodent, nimirum
contraria corporibus morborum natura perspecta. Est
enim maximè secundum naturam ipsa medicina. Qua-
re statim vbi fames molestat, morbus fit. Quicquid
enim

*Medicinæ
qualitas.*

*Vsus peria
uidet doctor
& magis
ster sumus.
Morbi late
tes grauesq;
opinionem no
arte censetur.*

*Quid pri-
mi in mora
bis & quæ
medela.
Contraria
tollunt con-
traria.*

enim homini molestiam ac tristitiam infert, hoc morbus vocatur. Quod ergo est famis remedium? hoc scilicet quod famem sedat, id autem facit cibus, eo ergo malum illud medicandum. Amplius autem ubi sitis urgeat, bibere compefcit: & rursus, repletioni euacuatio, euacuationi repletio, labori quies succurrit, & quietis medelam ex labore reperias: atque vt breuiter dicam, contraria cōtrariorum sunt medicamina.

Medicina quid.

Medicina enim nihil aliud est nisi adpositio & ablatio. Ablatio quidem eorum quæ excedunt, adpositio verò eorum quæ deficiunt: qui autem istud optimè facere potest, is optimus medicus censetur, quantumque quis ab hoc præstando deficit, tantum deficit quoque ab ipsa arte. Atque hæc quidem præter institutum futuri sermonis à me dicta sunt. Mor

Loci morbos dissimiles sciunt.

borum autem omnium vnus & idem modus est. Locus verò ipse eorum differentiam facit. Quare videntur quidem morbi inter se nihil simile habere, propter diuersitatem scilicet locorum, quum sit tamē vna morborum omnium & species & causa quoque eadem. Quæ autem hæc ipsa sit, in sermonis huius progressu manifestum facere conabor. Corpora enim omnia tum hominum, tum reliquorum quoque animantium à triplici nutrimento sustentantur. Horum autem nutrimentorum nomina hæc sunt, cibus, potus, spiritus. Ac spiritus quidem qui in corporibus sunt, flatus vocantur: qui verò extra corpora existunt, aër. Qui sanè maximus est in omnibus quæ corpori accidunt & autor & dominus. Quare operæ precium est eius potentiam diligentius perspicere. Ventus enim ip

Tria sunt, quæ corpora hominum & animalium cunctorum sustentant.

Vetus quid & quid possit.

sus aëris fluctus & vnda existit. Quando igitur multus aer fortes fluctus facit, tū & arbores radicitus euelluntur, & mare vndis exæstuat, spirituum potentia ita cogente, & naues onerarias etiam & ingētes in altum disijciente. Talem itaque vim in ista exercet, etiam si oculis minimè sit cōspicius, & tantum consideratione cognoscatur, & effectu suo fiat manifestus. Quid autem sine hoc sit tandem? aut cui rei nō adest? Omne enim quòd inter cælum & terram est, spiritu repletū est. Hic & hyemis & æstatis causa est. In hyeme quidē frigidus & condensatus. In æstate autē mitis & tranquillus. Quin & solis & lune, & astrorum omnium cursus per spiritum procedunt. Etenim igni spiritus nutrimentum præbet, quo si ignis priuetur, viuere nō possit. Et solis perpetuum cursum,

Spiritu aëreæ cuncta uigent.

A ær perpetuus & tenuis conseruat. Verùm neq; mare ipsũ spiritus exors esse omnibus manifestũ esse puto. Non enim viuere natantia animantia possent, si non spiritu participarent: quomodo autem participarent, si non per aquam & ex aqua spiritum abtraherent? Et Lunæ hic fundamentum est, & terræ vehiculum, neque quicquã vsquã est spiritu vacuum. Atque hæcenus quidem quantum ær alijs commodet diximus. Mortalibus autem vitæ, & morborũ ægrotis, solus is est autor. Tantaq; omnibus corporibus spiritus necessitas extat, vt siquidem omnibus alijs abstineat homo, neq; cibũ sumat, neq; potum, possit tamen dies duos vel tres & plures ducere, Si cui verò spiritus in corpus viã intercipientur, in breui parte vnus diei intereat, vt vel hinc quãto vsus spiritus corpori sit liceat æstimare. Ampliũ autem ab omnibus operibus aliquando immunes quiescunt homines: multæ enim sunt mutationes in vita, verũ ab hoc opere nulla omnibus mortalibus animãtibus requies cõtingit, vt cessent spiritũ adducere, ac rursus exhalare. Vides ergo ex his quæ dixi quanta cõmunio omnibus animãtibus in fruendo aëre existat. Subijciam igitur mox & illud, quòd nõ aliunde vnquam verisimile sit morbos euenire quã inde, si is aut plus, aut minus, aut cumulator, aut morbidis sordibus inquinatio in corpus se ingerat. Sed hæc de vniuersa hac re dicta sufficiant. Ad ipsa nunc opera sermonẽ conuertens demonstrabo, omnes morbos ex hoc oriundos corporibus innasci, & generari. Primũ autẽ à cõmunissimo morbo febrili exordium sumam, & qui omniũ morborũ comes est: præcipuẽ tamen ex inflãmatione & tensione abscessuũ. Quod satis indicant sequentia offendicula, statim enim cum inflãmatione inguinum abscessus & febris consequitur. Sunt autẽ febrium genera duo, vt hoc quoque nunc attingam, quòrum alterum commune omnibus pestis adpellatur, alterũ propter malam dietam priuatim his contingit qui ea vtuntur, vtriusq; autem generis ær autor & causa existit. Cõmunis ergo febris propterea omnibus accidit, quòd eundem spiritum omnes adtrahunt, fitq; vt simili corpori similes spiritus similiter permixti, similes gignant febres. Sed est fortasse qui dicat vt quid ergo non omnibus animantibus, sed alicui eorum generi incidunt hi morbi? Cui ego sic respõderim, Differt corpus

*Spiritus
vsus quã
necessarius
sit.*

*Spiritus
semper tran
bitur uel
emittitur.*

*Morbi unã
de.*

*Febrium
duo genera.*

*Communis
peculiarisq;
febris cau
sa.*

pus

bus vo D
mod fa
medi
specie:
labori
s: atque
amina.
io. Ab
eorum
is opti
æstan
æc qui
nt. Mor E
us verò
m mor
scilicet
species
rmonis
a enim
nãtium
trimen
tus qui
ò extra
ous que
recium
im ip- F
tus aer
& ma
naues
em ita
picuus,
fiat ma
nõ ad
ritu re
e quidẽ
quillus.
iritum
t. quo si
ursum,
aer

pus à corpore, natura à natura, & nutrimentū à nutrimento. Non enim omni animantium generi eadem aut non conferunt, aut commoda sunt, sed sunt alia alijs magis cōuenientia. Quando igitur aër eiusmodi inquinamenti plenus est, quibus humana natura offenditur, homines ægrotāt. Quando verò alteri cuiuspiam animantiū generi aër inconueniens est, tum morbus illud genus corripit. Qui ergo populares sint morbi hæcenus dictū sit, & quare. & quomodo, & quibus, & vnde gignantur. Quomodo autē propter malam dietam febris accidat deinceps exponam. Est autem mala diæta hæc. Primum quidem quum quis plures cibos, liquidos aut siccos ingerit in corpus, quàm ipsum corpus ferre queat, neque laborē aliquem ciborū saltem multitudini parem adiungit. Deinde quum varios & dissimiles inter se cibos adsumit, seditionem enim mouent quæ sunt inæqualia, aliquaque citius, alia difficilius concoquuntur. Cum multorū autem ciborum ingestione necesse est & multū spiritū ingredi. Omnia enim quæ eduntur & bibuntur, spiritus in corpus inferūt, aliquando plures, aliquando etiā pauciores. Id autem inde manifestū sit, quòd plurimis eructationes post cibos & potus euenire solent, discurrente nimirum aëre incluso, vbi per ruperit bulas quibus fuerat inclusus. Quādo igitur corpus cibis expletum est, ac spiritus quoque multitudo vehementer excellit, cibi que ventri diu immorantur, quum præ multitudine exire nequeant, & inferior venter vel alius ipsa sit obturata, per vniuersum corpus permeant flatus, sanguineque plenas corporis partes maximè petentes eas in frigidant: in frigidatis autem his locis vnde fontes & radices sanguinis prodeunt, per vniuersum corpus horror cōsequitur: vniuerso autē sanguine frigefacto, totum corpus horret. Quæ ratio est cur primum horrores antè febres corpus cōcutiant, quantoque maiore impetu multitudinis & frigiditatis ipsi flatus præcelluerint, tantò maior sit & horror, à pluribus videlicet & frigidioribus fortior, à paucioribus ac minus frigidis, minus etiā fortis. Cum horroribus autem & tremores corporis accidunt, secundum eundem planè modum. Sanguis enim præsentis horroris timore percussus concurrit, ac penetrat per omne corpus ad locos maximè calidos. Hi enim sunt eius saltus. Decedente itaque ab extremis corporis partibus sanguine,

*Febris mali
nutricatus.*

*Horroris
tremorisque
caussa.*

viscera

A viscera
ris par
gues in
mouen
dantes
matio
do con
multu
uet ac
Quem
multu
conu
B culi e
tur. Q
sangu
dauit.
igneu
ei in l
vis ill
poris
aquar
pit, ec
tus, si
guesi
quibu
C capiti
guini
pleti
dolor
dus e
mè n
oppil
Hoc
res, a
firmi
atqu
causs
horu
loco

A viscera contremiscunt & carnes. Sunt autem quædam corporis partes sanguine plenæ, quædam verò exangues. Exangues itaque propter frigus non tremunt, sed parumper commouentur quum calor ex eis defecerit. Sanguine autem abundantes propter sanguinis multitudinem & tremunt, & inflammationes suscitant. Nequit enim fieri ut sanguinis multitudo conquiescat. Hiatus etiam præcedere solet febres, siquidem multus aer coaceruatus, cumulatim supernè petens commouet ac diducit os, quum per hoc facillimus ei exitus pateat. Quemadmodum enim ab aquis in lebece feruentibus vapor multus eleuatur: Sic & corpore calefacto penetrat per os aer conuolutus, & quadam vi erumpens. Amplius autem & articuli exoluuntur ante febres, calefacti enim nerui diducuntur. Quando autem cõgregatus fuerit cumulatim plurimus sanguis, calefit rursus ipse aer, qui antea sanguinem infrigidauit. Nimirum à calore multo victus, accensusque ac velut igneus factus per omne corpus calorem spargit, cooperante ei in hoc etiam ipso sanguine. Liquefit ergo quicquid igne vis illa attigerit, fitque inde spiritus. Qui cum ad meatus corporis irruerit, sudores fiunt. Siquidem spiritus compactus in aquam transmutatur, & per meatus penetrans extra prorumpit, eodem plana modo, quo à feruentibus aquis vapor eleuatus, si obstaculum habeat, ad quod impingere oportet, pinguefit ac cõdensatur, guttæque destillant ab his corporibus quibus vapor ipse fuit impactus. Insuper autem & dolores capitis simul cum febre accidunt, cuius rei hæc causa est. Sanguinis transitus in capite magna angustia coarctantur. Repleti enim sunt multo aere. Cuius abundantia ac conclusio dolorem excitant in capite. Sanguis enim ipse natura calidus existens, vi coactus per angustam viam transire celerimè non potest, quum multa impedimento sunt obstacula, & oppilationes, quapropter etiam pulsus fiunt circa tempora, Hoc ergo modo, ut dixi, febres fiunt, & cum febribus dolores, ac aliæ quædam ægritudines. Porro sunt aliquæ aliæ infirmitates utpote voluuli, agitationes intestinorû, tormina atque opilationes: quod autem hæc ipsæ omnes à flatibus caussentur, nemini puto non manifestum esse. Omnium enim horum caussa est spiritus transitus. Nam is quum contingit locos teneros, inconsumptos, ac prius intactos, quemadmodum

*Hiatus.**Sudores qui creentur.**Capitis dolor cum febre cur fiat**Pulsus temporum cur.**spicula*

spiculum infixum penetrans per carnem perumpit, aliquando in
 do præcordia petens, aliquando ilia. Imò quandoque vtraque
 simul adfligens. Quare solent quidam calida fomenta extra
 adhibentes dolorem mitigare. Rarefacto enim corpore à ca
 lore fomentum spiritus inde exhalat, vt quies inde aliqua &
 mitigatio contingat dolorum. Sed dixerit fortassis quispiam,
 Quomodo ergo fluxus generantur per ipsos flatus? Et quo
 nam modo sanguinis rupturarum circa pectus flatus autor
 & caussa existit? Opinor autem ego me ista per hæc mani
 feste declaraturum. Quum igitur venæ circa caput aëre reple
 tæ sunt, primum quidem caput ipsum propter flatus incl
 usos aggrauatur, deinde conuoluitur spiritus cum sangui
 ne propter angustiam viarum, tenuissimum autē ipsius san
 guinis per venas excluditur, atque id ipsum tenuissimum li
 quidum quum coaceruatur, per alios meatus fluit, & vbi tan
 dem cumulatim progrediens constiterit, ibi constituitur &
 morbus. Si itaq; ad oculos peruenerit, sequitur eorum dolor.
 Si ad aures, morbus & illas occupat. Si ad nares, grauedinem
 generat. Si ad pectus, raucedinem. Pituita enim ipsa acribus
 humoribus permixta, quocumque proruperit, maximè in nō
 consuetos locos, eos exulcerat. Quòd si fauces teneras aliàs
 fluxus petiuerit, eas exasperat: spiritus enim qui fauces in
 greditur, ad pectus vsque procedit, ac rursus effertur per ean
 dem viam. Quum autem spiritus ingrediens in fluxum qui
 intus est incidit, tussis gignitur, & repellitur sursum pitui
 ta. Quæ quum sic habeant, fauces exulcerantur, exasperan
 tur & inflammantur, adtrahuntque calefactæ humorem de
 capite, caput autem rursus ab alijs corporis partibus adtra
 hens his transmittit. Quum igitur hic fluxus cōsuevit sic ma
 nare, implentur meatus, & transmittunt in pectus. Acris au
 tem quum sit pituita carnem penetrās, exulcerat ac perfrin
 git venas. Ex quibus sanguis effusus in alienos sibi locos vbi
 moram traxerit putrescit, ac in pus conuertitur, & neq; sur
 sum potest conscendere, neque infra exire. Sursum nō, nam
 non facilis est via humori ad ardua prodire, sicut neque alijs
 rebus, quæ aliquam admixtam secum habēt grauitatem. In
 fra autem procedere prohibet septum transuersum. Quare
 sanè contingit fluxum aliquem citra spiritum rumpi, & ali
 quando quidem sua sponte, quandoque etiam propter dolo
 res,

*Calor fomē
 ti foris ap
 positi quid
 faciat.*

*Distillatio
 nis caussa.*

*Fauces qui
 exasperen
 tur tussisq;
 fiat.*

*Sanguis cū
 putruit pus
 efficitur.*

A res, A
 guin
 sang
 Efflu
 & e
 ritu o
 nes fi
 dunt
 lore
 tus o
 vian
 mid
 dunt
 aute
 quod
 qua
 pens
 hoc
 pens
 inge
 ne e
 dem
 uer
 sus p
 quā
 neq;
 in c
 ossa
 quæ
 ter
 rati
 frig
 pida
 cur
 atq;
 seri
 der
 latu
 nib

A res, Ac sponte quidem quum aër in venas vltro receptus sanguinis meatus coarctat. Multitudine nanque sua compressus sanguis meatus perfringit, qua eius copia maximè prorūpit. Effusione autem eius facta, venæ rursus spiritu complentur, & ex eo dolor sequitur. Necesse est enim affectum locum spiritu occupari, aliaque dictis similia fieri. Rupturæ autem omnes fiunt hoc modo, Quum violentia quadã inuicem discedunt & finduntur carnes, fissuram subtercurrit spiritus, ac dolore adfligit: quum autem ipsi flatus carnes pergressi, meatus corporis rarefecerint, sequitur post flatus humiditas, cui viam iam antea aër præstrauit. Irriguo itaq; corpore ab humiditate facto, liquefiunt carnes, tumoresque in suras descendunt, atq; morbus fit, qui aqua intercus adpellatur. Maximū autem signum est, morbum hunc à flatibus generatum esse, quòd iam sæpe aliqui hoc malo affecti exoluti sunt, & ab aqua euacuati. Atq; his quidem subito aqua ex ventre prorūpens multa adparet, post moram autem paucior fit. Cur verò hoc fiat satis manifestum est. Nam primū subito prorūpens aqua aère plena est, is tumorem ac aceruum præ se fert ingentem, cum autem aëris spiritus enauerit, remanet plane eadē aqua, & adparet quidem paucior, verū penitus eadem existit. Adijciam autem aliud adhuc signum. Si quis vniuersum ventrē penitus euacuet, nō tres procedunt dies rursus plenus fit. Quid ergo aliud quod impleat putandum est quàm spiritus? Quid enim aliud tam repētē impleisset? Nam neq; tantum potuum in corpus ingestum est, neque carnes in causa esse possunt, vtpote antea liquefactæ. Superfunt autē ossa, nerui, chordæ, fibræ, à quorum nullo vllum aliquod aquæ augmentum potest provenire. Ergo quomodo aqua intercus fiat iam sit dictum, q̄ verò stupor attonitus vel sideratio à flatibus fiat, deinceps demonstrabo. Cū ergo flatus frigidi multi penetrent ac insent carnes, partes corporis stupidæ fiūt, & siquidē plurimi flatus per vniuersum corpus discurrāt, totus homo syderatur. Si per partē, pars illa percutit, atq; vbi abierint flatus, cessat & morbus: quādiu autē permāserint, cōsistit & morbus, idq; sic habere indicat perpetuus syderatorū hiatus. Videtur autem mihi amplius & sacrū adpellatum morbum ab ipsis flatibus gigni: à quibus autem rationibus ego persuasus sum, illis ipsis & auscultaturos persuade-

Locus affectus spiritus uexatur.

Scissuræ carnis fragmeniduc qui fiant et hydrops.

Syderatio = nis apoplexiæ causa sa quæ.

Sacer morbus comitia lisq; qui fiat.

*Sanguis
quid possit.*

*Somnus
qualis.*

*Insomnia.
Temulētia
quoque sen-
sus uariat.*

*Sacer mor-
bus qui fiat*

*Sanguis
quid possit
& faciat.*

*Comitiales
cur nihil sen-
tiant.*

*Comitiales
cur os spu-
mescat.*

re conabor. Opinor autem inter omnia quæ in corpore sunt, nihil magis ad prudentiã cõferre, quã sanguinẽ. Hic ergo quũ in cõstanti habitu persistit, cõsistit & prudētia: sanguine verò permutato, cõcidit simul & prudētia. Quòd autē hæc ita habeant, multa sunt testimonia. Ac primum quidem, qui omnibus animãtibus cõmunis est, hæc cõfirmat somnus. Quũ eĩ corpus inuaserit somnus, sanguis frigescit. A natura enim somno frigefaciēdi vis est. Infrigidato autem sanguine, languidiores sũt eius meatus: quòd hinc palãm fit, quòd corpora adgrauata reclinantur. Omnia enim grauiora natura ad fundum deferuntur: & oculi ardent, & prudentia permutatur, opinionēsque; peregrinæ mentem occupant & exercent, quæ sanè insomnia adpellantur. Quin & temulētis per ebrietatem aucto repēte sanguine percellitur animus, & in animo prudētia, fiuntque; præsentium malorum obliuiosi, ac futurorum bonorum fecunda spe beantur. Possẽm autem pluri-^Ema eiusmodi cõgerere, in quibus sanguinis permutationes, animi quoque; prudentiam permutat. Siquidẽ igitur penitus totus conturbatus est sanguis, penitus & prudentia proster- nitur. Affectus enim & cognitiones à consuetudine contingunt: quum autem à cõsuetudine solita recedimus, auferitur nobis prudentia. Dico itaque; & sacrum morbum tum fieri, quum plurimus spiritus per omne corpus vniuerso sanguini fuerit permixtus: tum enim multæ oppilationes fiunt multi fariam per omnes venas, quumque; in crassiores & pleniore sanguine venas aër prodierit, progressusque; diutius maneat, prohibet sanguinis cursum, atque; alio quidem loco consistit, alio lentius penetrat, alicubi adhuc tardius. *Qua* sanè inæqualitate tráitus sanguinis per corpus facta, omnigenæ inæqualitates per omne corpus contingunt. Omne enim corpus vndiquaque contrahitur ac turbatur, nimirum corpore partes suas ad tumultum ac conturbationem sanguinis subministrante, continguntque; ex sanguinis peruersione, totius omnino corporis subuersiones. Eo enim quo corripuntur à morbo, tempore, neque; sentiunt quicquã, neque audiunt quæ dicuntur, neque vident quæ fiunt, neque ullos aliquos dolores percipiunt. Sic nanque aër conturbatus sanguinem turbauit, ac conspurcauit. Spumaque; etiam per os illis excurrit, neque id ab re est. Nam per iugulares venas aër transiens, penetrat

A pene
nuis
ta pe
me
pare
xim
Qua
cale
verò
diffe
tu, p
conf
B ita, c
mni
tera
vel d
Hac
mor
cent
pote
mũ
cog
bus
tum
fene
C tene
den

H

- A** penetrat quidem ipse, adducit autem simul secum quòd tenuissimum est in sanguine, id ipsum quum humidum sit, multa permixtione albescit. Tenuis enim membranas purus permeans aer pellucet, quapropter & albae spumae omnes apparent. Porro liberantur aliquando huic morbo obnoxii, maxime accedente hyeme. Quomodo autem id fiat, dicam. Quando varijs laboribus exercitatum corpus calefactum est, calescit & sanguis, qui calefactus, rursus calefacit & flatus, hi verò calefacti, dissoluuntur & ipsi, & compactum sanguinem dissoluunt simul, proceduntque è corpore partim cum spiritu, partim cum pituita eiectioni. Deferuente itaque spuma, & consistente sanguine, tranquillitateque per omne corpus facta, quiescit etiam morbus. Quare, ut dixi, flatus ipsi verè omnium istorum morborum omnimodae existunt causae. Ceteraque omnia quae causae videri queant, vel hos adiuuant, vel consequenter post hos in corporibus morbos generant. Hactenus ergo morborum omnium causas flatus esse demonstraui. Id enim à principio receperam me facturum. Recensui autem spiritum ipsum, quum in alijs omnibus rebus potentem, tum maxime in animantium corporibus plurimum posse. Deduxi autem sermonem vsque ad morborum cognitionem, atque adeò ægritudinum singularum, in quibus verum argumentum huius sermonis est à me manifestatum. Quòd si pergerem singula ægritudinum genera recensendo amplius corroborare, longius quidem sermo ipse extenderetur. Verus autem nihilominus futurus esset, & qui fidem suam omnibus probaret.

*Flatus quid
faciant.*

HIPPOCRATIS
COI LIBER DE MEDICA-
MENTIS PURGANTIBVS,
IANO CORNARIO ME-
DICO PHYSICO IN-
TERPRETE.

Edicamentorum purgantiū res non ita se habet, quemadmodum vulgō putatur. Eodem enim medicamento purgantur & non purgantur. Quandoque verò alia purgat quàm quæ purgare solet. Aliquando nimium purgat. Aliquando ea quæ debet, facit. Quare fieri non potest vt quis medicamenti confusus, ea

Cibi quatenus nobis medentur.

temerè exhibeat. Nam & cibos nos alentes, medicamenta esse putandū est, verūm minùs quàm illa. Homines enim qui his rectè in cibo vtuntur, sani sunt: qui non rectè, ægrotant: qui verò modum excedunt, purgantur quidem velut à sinceris medicamentis, verūm minùs & tardiùs quàm à sinceris medicamentis. Clarum igitur est, quòd & hi medicamenta existunt. At verò hi tardiores, qui & familiares nobis sunt, & quotidie in corpus ingrediuntur, si temerè & negligenter exhibeantur, temerè homines turbant, & quodammodo morbos inducunt. Quin & sinceros & acidos cibos si quis citra delectum ac inconsideratè exhibeat, nihil commodi perficient.

Medicamenta pro natura cuiusque danda.

Pharmacū daturus quid prius agat.

Oportet igitur primūm biliosis dare quòd bilem purgat. Pituitosis quòd pituitam, hydropicis quòd aquam, atrabiliarijs quòd bilem atram. Si verò extra hæc purgaueris, quæ quidem purgari debent, non purgabis: quæ verò nō debent, ea euacuabis. Quare in vtranq; partem peccabis. Quum itaq; pharmacum alicui dare voles, siue deorsum siue sursum purgans, interrogare ipsum oportet, an priùs biberit medicamentum, & an aluus ex deorsum purgantibus cita sit, & celeriter obediat, aut dura. Et si citam ac facilem solutu esse dixerit, mollioribus & paucioribus medicamētis opus habet. Si verò dura fuerit, fortioribus indiget. Idem modus in sursum purgantibus requiritur. At si nunquā neque sursum, neque deorsum, se purgatum esse dixerit, neque medicamentum bibisse: cognoscere oportet an ad ea quæ sanus in corpus ingessit, aluus deorsum solutu facilis fuerit, aut sursum versus apposita ad vomitionem, & an ad repletionem aliquam alui profluuium ipsi successerit. Hæc omnia interrogare oportet, quo rectè consulere possis. Turpis enim est calamitas, medicamento purgante dato hominem

A nem
ripiu
dono
deci
fins
bris
se fe
vult
perit
purg
die f
sanu
B mer
pus
que
rati
qua
fufis

H

C

A nem occidere. Quicunque igitur à febris fortibus cor-
ripiuntur, his medicamenta purgatoria dare non oportet,
donec remiserit febris. Sin minus, saltem non intra quatuor-
decim dies. Carnes enim ipsorum & ventres, quum calidi
sint, medicamentum assumunt, & nihil depurgantur, & fe-
bris maior fit, & color euertitur, & morbi regij speciem præ-
se ferunt. Commota enim bile, & non purgata, non sorbere
vult æger, neque bibere, sed omnia abominatur, & plerunq;
perit. Si verò detinet medicamentum, ante meridiem nihil
purgatur: à meridie vero nimium purgatur, & perit. At si hac
die superstes maneat, & vnà cum purgatione remittat febris
sanus fit. Quapropter in febris vehementibus medica-
B menta purgatoria exhibere non oportet. Verum si alicui o-
pus fuerit, infusum per clysterem adhibere potes, quotiescun-
que volueris. Hoc enim minoris periculi est. Iuxta eandem
rationem etiam tempore aestatis, à canis ortu, per dies quin-
quaginta vitare oportet, & non dare medicamentum, sed in-
fusis per clysterem vti. Idem enim periculum imminet.

*Febricitanti
qualia me-
dicamenta
danda.*

HIPPOCRATIS COI DE DIAETA SI- VE VICTVS RATIONE, LI-

BÉR PRIMVS, IANO
CORNARIO MEDICO
PHYSICO INTER-
PRETE.

I quis mihi ex prioribus, quid de dia-
ta humana ad sanitatem conferente
scripserunt, rectè cognouisse ac om-
nia per totum, quantū humanæ men-
ti possibile est, conscripisse videret-
tur: satis esse mihi aliorū laboribus,
quos nossem rectè habere, vti, prout
singula vtilia esse viderentur. Nunc
verò multi quidem iam scripserunt,

*Ratio cuius
de humano
victu scri-
bat.*

*Potius lau-
dādi, quam
uituperandi
qui aliquate-
nus uitam
adiuuant.*

*Quæ scire
oporteat qui
de humano
uictu scribit*

*Quæ obser-
uandæ.*

nullus autem rectè nouit, quidnam fuerit ipsis scribendum. Et alij quidem aliud assequeuti sunt, Verùm totum nullus adhuc ex prioribus. Immeritò autem vllus aliquis ipsorum reprehendatur, propter quod inuenire non potuerunt. Imo laudādi potius omnes quòd inuestigare conati sunt. Itaque redarguere ea quæ non rectè dicta sunt, minimè institui, Verùm his quæ sufficienter cognita sunt, testimonium prabere animus est. Quæcunque quidem igitur rectè à prioribus dicta sunt, vt non sit possibile me aliter conscribere, rectè conscribam. Quæcunque verò non rectè dixerunt, si quidem redarguam hæc quòd non sic se habent, nihil perfecero. verùm exponendo qua de causā singula ipsorum rectè mihi habere videntur, declarare volo. Propterea verò hunc sermonem præpono, Quod multi homines vbi audierint aliquem prius de re aliqua exposuisse, eum qui de his posterius disse- rit non recipiunt, non cognoscentes quòd eiusdem intelligentiæ est, ea quæ rectè dicta sunt posse iudicare. Ego igitur velut dixi, rectè quidem dictis testimonium præbebo, quæ vero non rectè dicta sunt ac cognita, qualia sint declarabo. Quæ autem nullus ex prioribus explanare tenta- uit, ea etiam ipsa qualia sint demonstrabo. Porrò eum qui de victu humano scripturus est, censeo primùm quidem totius hominis naturam nosse ac diiudicare oportere. Nosse quidem ex quibus ab initio constitutus est, diiudicare verò quæ in ipso partes dominium obrineant, Si enim constitu- tionem ab initio non cognoscet, & id quod in corpore do- minatur, non poterit ea quæ homini conducunt offerre. hæc igitur scriptorem cognoscere oportet. Deinde verò ciborum ac potuū omniam, ex quibus victū habemus, facultatem, quæ tandem singula habent & secundum naturam, & secundum necessitatem ac artem humanā. Oportet enim scire quomo- do fortitū natura vim detrahere oporteat, & quomodo debilibus robur per artē addere oporteat, prout singulorū occa- sio se obtulerit. Et si relata iam etiā cognouerit, nondū sufficiens est hominis curatio, propterea quòd homo edens fa- nus esse non potest, nisi etiam labores. Contrarias enim in- ter se vires habēt cibi & labores. Verū inter se mixti conse- runt ad sanitatem. Labores enim ea quæ in sunt cōsumere so- lēt, cibi autē & potus ea quæ euacuata sunt, explēt. Oportet autē

velut

A velut pars est laborum vim pernoscere, tum naturalium, tum eorum qui per vim sunt, & qui ex ipsis carnes in augmentum præparant, & qui in defectum. & non solum hæc, sed etiã mensuram ac proportionem laborum ad multitudinem ciborum, & hominis naturam, & corporum staturas ac ætates, & ad tempora anni, & ad mutationes ventorum, & ad situs regionum in quibus degunt, & ad anni constitutionem ac statum. Sed & Astrorum ortus & occasus cognoscere oportet, quo mutationes & excessus ciborum ac potuum, & ventorum, & totius mundi, ex quibus sanè morbi hominibus oriuntur, obseruare sciat. Quum autem hæc omnia cognouerit nondum inuenta fuerit ciborum mensura, & laborum ad vnamquamque naturam numerus, ita vt excessus neque supra, neque infra modum fiat, inuenta sanè exactè fuerit hominibus sanitas. Nunc verò prædicta quidem omnia inuenta sunt, qualia sint, hoc verò inuenire impossibile est. Si quidem igitur præsens quis sit, & inspiciat, cognouerit utiq; hominem exeuntem & in gymnasijs exercitantem, vt custodire sanum possit, alia detrahendo, alia apponendo. Verum non præsentì impossibile est cibos ac labores exactè præscribere. Nam quantum possibile est inuenire à me iam relatam est. At enim etiã si valde parum defectuosiora quàm alia fiant, in multo tempore necesse est corpus ab excessu superari, & ad morbum peruenire. Alij itaq; hucusque inquirere conati sunt, & neq; hæc dixerunt ac prodiderunt. A me verò hæc inuenta sunt priusquàm homo ægrotet, vt ab excessu in vtram tandem partem factus fuerit, prænotio contingat. Non enim derepente morbi hominibus accedunt, sed paulatim collecti, acruatim apparent. Priusquàm igitur in homine sanitas à morbo superatur, quæ perpetuuntur homines à me inuentum est, & quomodo hæc in sanitatem restituere oportet. Hoc autem vbi accesserit ad ea quæ scripta sunt, ratiocinationum huius doctrinæ conatus perficitur. Constituuntur quidem igitur tum animantia alia omnia, tum homo ipse ex duobus differentibus quidem facultatibus, concordibus verò & commodis vsu, igne inquam, & aqua. Hæc autem ambo simul sufficiëntia sunt, tum alijs omnibus, tum mutuo sibi ipsi. Vtrumuis verò seorsum, neque sibi ipsi, neq; vlli alteri sufficiens est. Vim igitur ac facultatem vtrunq;

*Astrorum
ratio cognoscenda
medico*

*Morbi sentiantur
simul paulatim*

*Ignis & aqua
qua cuncta
gignuntur.*

ipforum talem habet. Ignis enim omnia per omnia mouere potest, Aqua verò omnia per omnia nutrire, Particulatim verò vtrunque superat & superatur, ad summum ac minimum, quantum eius fieri potest. Neutrum enim superare penitus potest, ob hanc sanè causam. Igni quidem vbi ad extremitatem aquæ peruenerit, deficit alimentum : auertitur igitur eò vnde nutrirî potest, Aquæ verò vbi ad extremitatem ignis peruenit, deficit motus. Siftitur itaque in hac, quum verò steterit, nō amplius potens est, sed ab illabente igne in alimentum consumitur. & propterea neutrum penitus superare potest. Si verò etiam alterutrū superetur, nihil sanè ex his quæ nunc sunt fuerit velut nunc habet. Quum autem sic semper se habeant, erunt & eadem & neutra, & neq; simul deficiant. Ignis igitur & aqua velut à me dictum est, sufficientia sunt omnibus per omnia ad summum ac minimum similiter. Cæterum vtrique horum hæc adsunt, Igni quidem caliditas & siccitas, aquæ verò frigidas & humiditas. Habent autem inter se mutuo, ignis ab aqua humiditatem. Inest enim ab aqua humiditas. Aqua verò ab igne siccitatem, Inest enim in aqua ab igne siccitas. Quum autem hæc sic habeant, multas & omnigenas formas ac species, tum seminum, tum animalium, à seinuicem secernunt, quæ nihil inter se simile habent, neque visu, neque facultate. Etenim quum nunquam simul in eodem consistant, sed semper alterentur, necessarium est etiam ea quæ ab ipsis secernuntur ac producuntur dissimilia fieri. Equidem nullum omnino corpus perit, neque fit quod prius non erat, Verum permixta & discreta alterantur. Homines autem putant hoc quidem ex orco in lucem auctum generari, illud verò ex luce in orcum imminutum perire ac corrupti. Oculis autem magis credere oportet quam opinionibus. Ego verò hæc ex sententia exponam. Animalia enim sunt & illa & hæc, & neque animal mori possibile est nō cum omnibus, Vnde enim moriatur, neque quod non est generari, quum non sit vnde generetur. Sed augentur omnia ac minuuntur, ad summum & ad minimum, quantum eius fieri potest. Quid verò dicam generari & perire, vulgi gratia interpretabor. hæc autem commisceri & discerni significare declaro. Habet autem res hoc modo. Generari & perire siue corrupti, idem est. Idem est commisceri & secerni. Generari idem

Potestas ignis & aquæ.

Quæ ignis & aqua inter se permutant.

Quid gigni & perire.

A ri id
iden
vnu
con
sun
nox
nim
uisi
Lux
hæc
tem
ciun
B scun
& q
huc,
natu
tē o
à ma
& ho
nant
toru
tim
faci
ferr
& m
natu
& a
verò
feru
ceri
ord
tia,
mai
non
aug
Loc
ben
res
lut

Ari idem est quod commiseri. Perire corrumpique ac minui idem est quod secerni. vnumquodque ad omnia, & omnia ad vnumquodque idem sunt. Consuetudo enim in his naturæ contraria est. Scorsim autem omnia & diuina & humana sursum ac deorsum vicissitudinem habent ac transeunt, dies & nox ad summum ac minimū, Sic & Luna ad summum ac minimum. Ignois accessus est & aquæ. Sol ad longissimū ac breuissimum. Rursus hæc, & non hæc. Lux Ioui, tenebræ orco. Lux orco tenebræ Ioui. Accedunt transmutentur illa huc, hæc illuc, Omni tempore transigunt illa res horum, hæc autem illorum, & quæ quidem faciunt, non sciunt, quæ veræ faciunt, scire sibi videntur. & quæ quidem vident, non cognoscunt, attamen omnia ipsis fiunt per diuinam necessitatem, & quæ volunt, & quæ non volunt. Accedentibus autem illis huc, his verò illuc, & inter se permixtis, vnumquodque destinatum fatū explet, & ad maius, & ad minus. Corruptio autem omnibus mutuo inter se est, maiori à minore, & minori à maiore. Et augetur maius à minore. Reliqua autem omnia, & hominis anima, & corpus velut anima, ornantur ac gubernantur. Irrepunt autem in hominem partes partium, tota totorum temperaturam habentia, ignis videlicet & aquæ, partim acceptura, partim datura, & quæ quidem accipiunt, plus faciunt, quæ verò dant, minus. Secant homines lignum per ferram, alter trahit, alter protrudit, Idem autem hoc faciunt, & minus facientes, plus laborant ac faciunt. Sic & hominis natura, aliud protrudit, aliud trahit, aliud dat, aliud accipit, & alij dat, ab alio accipit, & alij quidem tanto plus dat, ab alio verò nihil minus accipit. Locum autem vnumquodque suum seruat, & quæ quidem ad minus eunt, ad minorem locum se cernuntur, quæ verò ad maius vadunt, permixta in maiorem ordinem mutantur. Peregrina verò non eosdem mores habentia, ex aliena regione protruduntur. Semper autem anima & maiora, & minora habens, suas ipsius partes circumambulat, non appositione, neque detractione partium indigens, verum augmento & decremento earum quæ iam sunt opus habens. Locum verò vnicuique perficit, ad quem perueniant. & allabentia suscipiant. Non enim potest id quod non similes mores habet, in discordibus locis permanere. Oberrant enim velut ignota, permixta verò inter se cognoscunt. Cōcors enim

*Qualis ho-
minis ani-
ma perspi-
cito.*

concordi adhæret ac assidet, discordia autem rebellat, & pugnant, atque inter se dissident. Quapropter anima hominis, in homine augetur, in alio verò nullo, & aliorum magnorum animalium similiter. Quæcunque verò aliter ab alijs per viam secernuntur, de alijs quidem animalibus præmittam, de homine verò declarabo. Irrepat in hominem anima, ignis & aquæ temperamentum habens, partem corporis humani. Fœmellæ autem & masculi, & multi & omnigeni nutriuntur, Nutritur autem & augetur per diætam quæ homo vitur. Necessè est autem omnia quæ ingrediuntur partes habere, Cuiuscumque enim pars non inerit à principio, augeri non poterit, neque multo, neque modico alimento ingrediente. Non enim habet quod augetur faciat. Id verò quod omnia habet, augetur, vnumquodque in suo loco. Alimento autem ingrediente ab aqua & igne, sicco & humido, alia quidem intro coguntur, alia verò foras protruduntur. Quemadmodum fabri lignarum lignum ferrâ dissecant, & alter quidem trahit, alter protrudit, idem sanè facientes: & qui deorsum premit, superiorem trahit, neque enim aliàs admitteret deorsum ire. Si verò violenter cogant, toto opere aberrabunt. Similiter & circa hominis alimentum se res habet. aliud trahit, aliud protrudit. intro autem coactum, foras repit. Si verò importunè & violenter cogatur, omni successu priuabitur. Singula autem tanto tempore eundem ordinem habent, donec locus non amplius suscipiat, neque alimentum aquarum ac ignis sufficiens ad summum habeat. Postea ad extremam regionem transeunt & fœmellæ & masculi, eodem modo præ violentia & necessitate impulsæ. Quæcunque autem destinatum fatum expleuerint, ea primò secernuntur, ac simul commiscuntur. Singula enim secernuntur, omnia autem hæc commiscuntur. Postquam verò regionem permutauerint, & nacti fuerint harmoniam rectè habentem symphonias tres comprehensim penetrantes per omnia, viuunt & augetur iisdem quibus etiam antea, Si verò harmoniam non assequuti fuerint, neque grauiâ acutis consona fiant, prima symphonia perit. Et si etiam secunda generetur, propterea quod vnus per omnia corruptus est, omnis tonus vanus est. Non enim concentrum habuerit, sed transitio fit ex maiore ad minus, ante destinatum fatum quod qui faciunt, non sciunt quid faciant. Cur autem vtrique tum masculus, tum fœmina fiant,

A fiant, & harmo-
motu-
tibus i-
que
siccatu-
cum
alimè-
ambi-
tus ex-
sicco,
ac rob-
sanè c-
B motu-
nit pr-
non p-
beat,
alimè-
fumi-
tur po-
mum
quæ
bet fœ-
est, tu-
nem.
C circu-
locis
rum
ea vo-
sunt,
onè,
mū, f-
omn-
toru-
Circu-
tus f-
in ip-
vero
202

A fiant, in sermonis progressu declarabo. Vter autem ipsorum *Partes cō-*
 harmoniam assequetur humidus existens mouetur ab igne, *positio.*
 motus autē viuificatur, & alimentū attrahet ab ingredien-
 tibus in mulierem cibus ac spiritu, primū quidem vndiqua
 que similiter, donec recenter rarus est. à motu autem & ignis
 ficcatur ac consolidatur, consolidatus autem & firmatus cir-
 cum circa densatur. Et ignis inclusus non amplius sufficiens
 alimētum attrahere potest, neque spiritum expellit, propter
 ambiētis corporis densitatem. Consumit enim humorem in-
 tus existentem. Quæ igitur solida natura sunt in cōpacto ac
 sicco, ea non consumuntur ab igne in alimentum: sed valida
 ac robusta fiunt, & consistunt humore deficiente, atque hæc
 sanè ossa ac nerui nominātur. Ignis autem ex commixto ac
 B moto humore corpus secundum naturam ordinat ac dispo-
 nit propter talem necessitatem. Nam per solidum & siccum
 non potest diutinos transitus facere, quia alimentum non ha-
 bent, per humida verò & mollia potest, hæc enim ipsius sunt
 alimentum, Inest autem & in his siccitas, quæ ab igne nō cō-
 sumitur. Hæc autem inter se congregantur mutuo. Ignis igitur
 penitissimè ad intima obturatus, & plurimus est, & maxi-
 mum exitum facit. Plurimus enim humor in ea parte inest,
 quæ venter appellatur, & excidit inde vbi alimentū non ha-
 bet foras, & exitum facit. Plurimus autem humor in vêtre in
 est, tum propter alimēti in gestione, tum propter concoctio-
 nem. Qua verò in relinquū corpus cōclusus est ignis, triplices
 circuitus facit. Etenim quod humidissimū est in igne, in his
 C locis quæ venæ cauæ appellantur, existit. In media autē ho-
 rum id quod reliquum est aquæ congregatū stabilitur, atque
 ea vocantur carnes. In summa, ignis omnia quæ in corpore
 sunt, secundū suū ipsius modū exornauit, ad vniuersi imitati-
 onē, parua ad magna, & magna ad parua, Ventrē quidē maxi-
 mū, sicco & humido prōptuariū, vt det oībus, & accipiat ab
 omnibus, iuxta maris facultatē quæ est animalū in ipso nutri-
 torum ac nutrirī solitorū alimentū, discordiū verò perniciēs.
 Circū hunc autē aquæ frigida: & humida: cōgregatio: transi-
 tus spiritus frigidi & calidi, ad terræ imitationē, omnia quæ
 in ipsum incidunt alterantis, Et alia quidem consumens, alia
 vero augens, atque tenuis ac ignis dispersionē fecit, in superq;
 non obscuri & apparētis à cōpacto secretionē, in quo delata
 omnia

*Venter.**Vena.**Caro.
Mundi imi-
tatio.**Terra quæ
lis.*

Partes ignis.

omnia in apertum perueniunt, singula iuxta destinatum factū. In hoc verò triplices circuitus ignis fecit, inter se mutuo intro ac foras terminantes, alios quidem ad cauitates humorum lunæ facultate, alios vero ad externam circumferentiā, ad ambientem soliditatē astrorum facultate. Medij verò & intro & foras terminantes, calidissimū ac fortissimum ignē habent, qui sanè omnibus dominatur, omnia secundum naturam gubernans, sine strepitu, tum ad visum, tum ad tactū. In hoc Anima. Mens, Prudentia, Augmentum, Motus, Immunitio, Permutatio, Somnus, Vigilia. Hic omnia per omnia gubernat, & hæc, & illa, nunquam quiescens. At verò homines ex manifestis obscura considerare non nouerunt. Quum enim artibus vtantur similibus humanæ naturæ, id ipsi ignorant. Diuina enim Mens edocuit ipsos sua ipsorum imitari, ita vt cognoscant quæ faciunt, & non cognoscant quæ imitentur. Omnia enim similia sunt, dissimilia existentia, et omnia concordia, discordia existentia, quæ comprobamus, non cōprobamus, æquitatem habentia, iniqua sunt. contrarius est modus singulorum ei quem confitentur. Lex enim & natura, quibus omnia transigimus, nō confitentur quæ confitentur. Legem enim posuerunt ac tulerunt homines ipsi sibi ipsi, non cognoscentes de quibus tulerunt. Naturam verò omnes dii exornauerūt. Quæ igitur homines sancierunt, nunquam eodem modo habent, neque rectè, neque non rectè. Quæ verò dii sancierunt, semper rectè habent. Et recta ac non recta intantū differunt. Ego verò Artes hominis manifestas, affectionibus & manifestis, & obscuris, similes esse declarabo. Vaticinatio tale quid est. Ex manifestis quidem cognoscere obscura, ex obscuris verò manifesta, & ex presentibus futura, & ex mortuis viuentia. Et ea quæ intelligi non possunt, vates intelligunt, qui quidē doctus est, semper rectè, qui verò non doctus est, aliās aliter. Naturam hominis etiam hæc quātum possibile est, imitantur. Vir mulieri concumbens puerū facit, Hoc manifesto obscurum cognoscere datur, quòd sic futurum est. Mens hominis obscura, cognoscens manifesta, ex puero in virum transit, hoc presenti futurum cognoscit. Non simile à morte vllum aliquod animal existit, neque mortuo animal viuum. Venter quod intelligi non potest nouit. per hunc enim intelligimus quod fit

Leges cur sibi fecerūt nesciunt.

Vaticinatio & mens.

aut est

A aut est
ctione
non co
strum
& al
feriur
borat
alime
rarefa
aliunc
lones
dunt,
B perem
homo
tes, sci
gra, f
tur, &
tur à
cina i
rens, f
conat
cemo
serra t
que fa
ter tra
C trahit
imita
vterq;
sum p
uisa, p
ficato
quide
dente
ret, ni
mana
& hu
comp
natur
ducer

- A aut esurit. Hæ artis vaticinandi & humanæ naturæ affectiones, cognoscēribus quidem semper rectè habent, verùm non cognoscentibus aliàs alter. Artis fabrili ferrariæ instrumenta ferrum circumliquant, flatu ignem fabri cogunt, & alimentum iam præfens auferunt, vbi verò rarefecerint, feriunt ac tundunt. Aquæ autem alimento ferrum rursus roboratur. Eadem patitur homo à pædotriba, præfens enim alimentū igne detrahitur, quum præ spiritu homo cogatur, rarefactus autem tunditur, atteritur, subuertitur. Aquæ autè aliunde accessione corroboratur ac fortis euadit. Et fuliones idem transigunt, calcitrant, feriunt, destruētes, tundunt, trahunt destruētes, robustiora faciunt, deradentes supereminētia, & attexentes pulchriora reddunt. Eadem etiā homo perpetitur. Sutores coriatij tota in partes dissecantes, scindentes & pungentes, marcida ac lacera, sana & integra, faciunt, Et homo idem patitur. Ex totis partes secantur, & ex partibus compositis tota fiunt. Punguntur & secantur à medicis marcida, sananturque ac viuunt homo. Medicina id quod molestat, tollit, & id à quo homo ægrotat auferens, sanum facit. Natura eadem sua sponte nouit. Desidens conatur resurgere, currens conatur requiescere, & alia eiusmodi natura habet quæ medicinæ sunt. Fabri lignarij serra secantes, alter trahit, alter protrudit, Idem autem vterque facit, & in vtranque partem tendit. Idem terebrant, alter trahit, alter protrudit, & qui premit, superiorē deorsum trahit, & minus facientes plus faciunt, naturamque hominis imitantur. Spiritus alter trahit, alter protrudit, Idem autem vterque facit, & in vtranque partem tendit. Cibi partim deorsum premuntur, partim sursum vergunt. Ab vna anima diuisa, plures & maiores, & minores & pauciores fiunt. Aedificatores ex diuersa rebus vnā concordem facientes, sicca quidem humectantes, humida verò siccantes, & tota diuidentes, diuisa verò componentes, Si enim non sic contingeret, nihil priuatim ac proprium constitui posset: diætā humanā in hoc imitantur. Nam & in hac sicca humectantes, & humida resiccantes, tota quidem diuidunt, diuisa verò componunt. Hæc omnia diuersa ac discordia existentia, cum natura concordant. Musices autem organum primū producere oportet, in quo harmonia quæ vult declarabit. Con-

*dicina fe
re similes.
sunt.*

*Cibariorū
poteslas
multis com-
paratur.
Domorū
stru.ura.*

Musica.

struēt

HIPPOCRATIS LIBER I.

structiones ex iisdem nō eadem sunt, ex acuto, ex graui, no. D
mine quidem similibus, sono autem nō similibus. Quæ plu-
rimùm diuersa sunt, maximè concordant, & quæ minimùm
diuersa sunt, minimè concordant. Si verò quis similia omnia
faciat, non inest delectatio. Plurimæ ac multiformes trans-
mutationes, maximè delectant. Coci obsonia hominibus
parant, omnis generis diuersa commiscentes, ex iisdem non
eadem, ad hominum cibum ac potum. Quòd si omnia simi-
lia facerent, non haberent delectationem, & si in eodem
etiam omnia construerent, non vtique rectè haberent. Pulsan-
tur toni in musica partim supernè, partim infernè. Lingua
musicam imitatur, cognoscens quidem dulcedinè & acorem
eorum quæ allabuntur itemq; dissonantia, pulsat autem so-
nos supernè ac infernè, & neque ea quæ supernè pulsantur,
si infernè pulsentur rectè habent, neque quæ infernè, si su-
pernè. Quum autem lingua probè fuerit attemperata, sym-
phonia delectatio contingit. Si verò discors fuerit ac incon-
grua, molestia. Pellium tinctorum tendunt, terunt, pestinant,
lauant. Eadem est puerorum curatio. Plicatores ac textores
ducentes in orbem fila plicant, à principio in principium
desinunt. Idem circuitus in corpore est, vnde incipit, in hoc
desinit. Aurum operantes, tundunt, lauant, molli igne li-
quant, forti autem non conflatur, Vbi verò elaborarunt, ad
omnia vtuntur. Homo frumentum tundit, lauat, molit, &
vbi igne coxit, vtitur, & forti quidè igne in corpore nō con-
flatur, verùm molli ac lento. Statuarij imitationem corpo-
ris faciunt, anima excepta, mentem autem habentia non fa-
ciunt, ex aqua & terra humida siccantes, & sicca humectan-
tes, ab his quæ superabundant detrahunt, & ad ea quæ defi-
ciunt apponunt, ex minimo ad maximum augentes. Eadem
patitur homo, augetur à minimo ad maximùm, ex superabun-
dantibus detrahens, & deficientibus apponens, sicca hume-
ctans & humida siccans. Figuli rotam versant, & neque re-
trorsum, neque antrorsum procedit, sed simul in vtranque
partem, Vniuersi hæc imitatrix circularis existit. In eadem
autem quum iam circūfertur, omnis generis opera efficiunt,
vt alterum altero in nulla re simile existat. Ex iisdem homi-
nes eadem patiuntur, itemque reliqua animalia in eadem
circumferentia omnia operantur, & ex iisdem nihil simile,
iisdem

Coci.

Lingua
uis.

Corarij.

Aurifices.

Panificiū.

Statuaria.

Figlina.

A iisdem
humi
quæ si
men
septē
git, si
ras et
sus m
ditati
tus tra
tingit
uarica
B furari
non, f
rum a
vniue
tur, p
perpe
defra
eadem
fraud
ptore
& irro
facere
tem, r
C natur
modu
rame
anim
niore
scit, se
ne ex
tes ill
niori
gido
pora
postu
alere
quos

A iisdem instrumentis ex humidis sicca facientes, & ex siccis humida. Grammatica tale quid est, figurarum compositio, quæ signa ac notæ sunt humanæ vocis facultas reuocandi in memoriam præterita, & quæ facienda sunt declarandi. Per septem figuras notitia contingit, Eadem omnia homo trāsigit, siue sciens literas, siue literarum rudis. Per septem figuras etiā sensus hominibus contingit. Auditus sonorus, Visus manifestorū, Nafus odoris, Lingua voluptatis & iniucunditatis, Os sermonis, Corpus tactus calidi aut frigidi, Spiritus transitus intro ac foras. Per hæc cognitio hominibus contingit. Palæstra & pædotribæ tale quiddam docent, præuaricari secundum leges, iniuriam facere iuste, defraudare, furari, rapere: violare honestissima ac turpissima. Qui hæc non, facit, malus, qui hæc facit, bonus est. Ostentatio multorum ac vulgi est, desipientiæ hæc esse vident, & vnum ex vniuersis bonū iudicant, reliquos vero malos. Multi mirantur, pauci cognoscunt. Homines in forum progressi eadē perpetrant, defraudant videntes & ementes, Qui plurimum defraudauit in admiratione est. Bibentes & infanientes eadem perpetrant, currunt, luctantur, pugnant, furantur, defraudant. Vnus ex omnibus præfertur. Simulatores & deceptores alia ad scientes dicūt, & alia sentiunt, Idem ereptāt, & irrepuunt non iisdem. Inest autem homini, alia dicere, alia facere, & eundē nō esse eundem, & nūc aliam habere mentem, nunc rursus aliam. Sic quidē artes omnes cum humana natura communicant. Cæterū anima hominis, quemadmodum etiam antea à me dictum est, ignis & aquæ temperamentum habens, partes autem hominis, irrepit in omne animal quod sanè spirat, itēque in omnem hominem, & iuniorē, & seniore. Non autem similiter in omnibus auge scit, sed in iuuenibus corporibus, utpote celeri circunuolutio ne existente, & corpore auctili, expansæ & attenuatæ partes illæ animæ: in corporis augmentum consumuntur. In senioribus autem, utpote tardo existente motu, & corpore frigido in decrementū hominis cōsumunt. Quæcūq; autē corpora in vigore sunt, & in ætate fecūda, eas nutrire & augere possunt. Potētes autē homines, ut quisq; plurimos homines alere pōt, ita fortis iudicatur ac potens, vbi verò defecerint quos alat, imbecilior censetur. Sic etiā circa singula corpora

*Literaria.**Sensus humani.**Palæstra, & puerorū institutio.**Hypocritæ.**Procreatio.*

res se

HIPPOCRATIS LIBER

res se habet. Quæcunque plurimas animas nutrire possunt, & ea fortiora sunt, ubi verò hæc discesserint, imbecilliora.

Quicquid igitur in aliud corpus ingressum fuerit, nõ augetur. Quicquid verò in fœminâ, augetur, si ea quæ ipsi congrua sunt, contingant. Discriminantur autem partes & augetur simul omnes, & neque prius alteræ alteris, neque posteriorius. Verùm maiores natura priores apparent minoribus,

Conformatio mēbrorū

quum non priores existant. Non autem in æquali temporis spatio omnes fœtus exornantur, sed alij citius, alij tardius, prout singuli & igne & alimētum fuerint nacti. alij itaq; in quadraginta ac tribus diebus scaturiunt ac formantur, alij qui in quatuor mensibus. Similiter etiam vitales fiunt ac gignuntur, alij citius, septimo mense perfectè: alij tardius, E perfectè nono mense in lucem prodeunt, & ostendūt se temperamentum habere, quod semper habebūt. Masculi igitur & fœmellæ hoc modo gignuntur, quātum eius fieri potest.

Quæ mas et fœmella gignantur.

Cæterum fœmellæ ab aqua magis, & à frigidis ac humidis & mollibus augetur tum cibis, tum potibus, itemque studijs ac exercitijs. Masculi verò magis ab igne, à siccis videlicet ac calidis cibis & reliqua diæta. Si igitur fœmellam parere velit, diæta ad aquam vergente vtendum est. Si verò masculum, exercitijs ac victu ad ignem tendente vtetur. Et non solum virum hoc facere oportet, sed etiam mulierem.

Quid in conceptus cupi ditate agendum.

Non enim solum quod à viro secernitur auctile est, sed etiam quod à muliere, ob hanc sanè causam. Vtraque quidem pars sufficientem motum non habet ad humoris multitudinem, F vt quod influit consumat, & propter ignis debilitatem coagmentantur. Quum verò ambæ coinciderint, mutuò inter se incurrunt & obuoluntur, ignis ad ignem, & aqua similiter. Siquidem igitur in secco loco circūuoluitur ignis, coillapsum aquam superat, & ab hoc ignis augetur, ne ab illabente vnda extingatur, aliumque accedentem suscipiat ac sibi consociet. Si verò in humorem incidere, statim ab initio extinguitur ab illabente vnda, & in minorem ordinem dissoluitur. In vna autem die vniuscuiusque mensis,

Procreatio diuersa.

consociare ac superare ea quæ accedunt potest, & hoc si coinciderint ab vtrisque in vnum locum. Consistere autem possunt inter se & fœmella & masculus, propterea quod anima quidem idem est in omnibus animatis. Corpus autē vniuscuiusque

A cuius
maior
neque
lo alie
te, p
misc
vtrisque
viri a
detr
cerna
tinga
aut de
quod
rem, &
adsum
C fœmi
hi qui
sculur
tò hab
rit, à v
gefcit
fiunt
pellac
differ
partiu
ac cor
de his
ab vtr
B genic
à viro
dacion
derata
liere v
rit, au
ribus,
credat
carbo
alime
& alte

A cuiusque differt. Anima quidem igitur semper similis, & in maiore, & in minore. Non enim alteratur neque per naturam, neque per necessitatem. Corpus autem nunquam idem in vilo aliquo est, neque secundum naturam, neque ex necessitate, propterea quod partim secernatur in omnia, partim permisceatur ad omnia. Si quidem igitur mascula corpora ab utrisque secreta fuerint, auferuntur pro re presenti, & fiunt hi viri animis splendidi, & corpore fortes, si non à diæta postea detrimentum sentiant. Si vero à viro quidem masculum secernatur, à muliere verò fœmineum, & superauerit si ita cõtingat masculum, (Genitura enim ammiscetur ad fortiorẽ aut debiliorem, Non enim habet ex presentibus aliquid ad quod familiarius secedere possit. Suscipit enim parua maiorem, & maior minorem. In commune autem super hæc quæ adsunt dominium exercent) corpus sanè masculum auferat, C fœmineum vero minuitur, & in aliam sortem secernitur. Et hi quidem minus prioribus splendidi fiunt, tamen quia masculum à viro superauit, viriles euadunt, & hoc nomen merito habent. Si verò à muliere quidem masculum secretum fuerit, à viro autem muliebrem, superauerit autem masculum, auferat eodem modo sicut prius, fœmineum verò minuitur. Et fiunt hi Androgyni, id est viri effœminati, atque sic rectè appellatur. Tres quidè igitur hæc sunt generationes hominum, differentes in eo quod magis aut minus tales sint, propter partium aquæ temperamentum, & alimenta, & institutiones, ac consuetudines. declarabo autem in progressu sermonis etiã de his. Cæterum fœmella eodem modo gignitur. Si enim ab utrisque fœmineum secretum fuerit, fœminosissimæ ac ingeniosissimæ fiunt. Si vero à muliere quidem fœmineum, à viro autem masculum, superauerit autem fœmineum, audaciores quidem prioribus fiunt, veruntamen ornatae ac moderatae etiam ipsæ. Si verò à viro quidem fœmineum, à muliere verò masculum secretum fuerit, & fœmineum superauerit, auferat eodem modo, & fiunt hæc audaciores adhuc prioribus, & viriles ac viragines nominantur. Si autem quis nõ credat animam animæ admisceri, demens est. Si quis enim carbonem ardentem ad ardentem adijciat, fortes ad debiles, & alimentum ipsis præbuerit, simile corpus omnes exhibebunt, & alter præ altero non cognoscitur, sed in qualicunque cor-

*Clarus uir
quando gignatur.*

*Semina-
res.*

*Fœmella
procrea-
tio.*

*Similitudo
animæ.*

*Gemellorū
procreatio.*

portē igitur susceperint, tale in omnibus erit. Vbi verò præ-
sens alimentum consumperint, seceruntur ac obscurantur. Idē hoc anima hominis patitur. At verò quomodo gemi-
ni nascantur, hoc sermone declarabo. Equidem natura vtero-
rum in foeminais vt plurimum in caussa est. Si enim similiter
in vtrāq; partem iuxta osculum dispositi à natura fuerint,
& similiter hauerint, & à purgatiōe siccantur, alere possunt,
si semē viri cōceperint ita vt statim discindatur. Sic enī ne-
cesse est dispergi in vtrūq; vterum similiter. Siquidem igitur
multum semē ab vtrīq; & fortē secretū fuerit, in vtrīq;
locis augeri potest, dominium enī habet in alimentū quod
accedit. Si verò aliter cōtingat, gemini nō fiunt. Quū itaque
masculum ab vtrīq; secretum fuerit, necessariū est in vtrīq; E
masculos gigni, quum verò foemineum ab vtrīque, foemelle
fiunt, quum autem alterum foemineum, alterū masculū fue-
rit, vtrū altero præualefcet, id ipsū augescet pro ea ratione.

Cur similes

Similes porò inter se fiunt gemelli, ob hanc causam. Pri-
mum quidem q̄ æquales sunt loci in quibus augescunt. De-
inde q̄ simul secreti sunt. Postea quòd iisdem alimentis au-
gescunt, vitalesq; in lucem prodeunt. Caterum superfec-
tationes hoc modo fiunt. Quum vteri calidi & sicci natu-
ra fuerint, ipsaq; mulier eiusmodi, & semen calidum ac siccū
illapsū fuerit, non fit amplius vlla aliqua humiditas in vte-
ris, quæ semen superillabens contineat. Quapropter cōstitit
ab initio ac viuūt, perseverare autē non potest, sed etiam id
quod iam adest insuper corrumpit, quia non eadem vtrīq; F
conferunt. Etenim quod tenuissimū est in aqua, & quod ra-
rissimū in igne, si in hominis corpore temperamentum ac-
ceperint, sanissimum habitum constituunt. Propterea quod
neq; in temporū anni maximis mutationibus, neq; in regio-
num permutationibus, neq; in ciborū ac potuum alteratio-
nibus, aqua dēfissima euadit in aquæ impetuosis incurfibus,
neq; ignis in ignis impetu. Possunt enī ambo & generatio-
nem & satietatē plurimā suscipere. Aēs mollissimum ac ra-
rissimum, plurimū temperamentū suscipit, ac optimum eua-
dit. Eodem modo etiā quod tenuissimū est in aqua, ac rarissimū
in igne, vbi temperamentū acceperint. Qui igitur hęc
naturam habēt, sani perseverant omni tempore vsq; ad qua-
dragesimum annū, aliqui vero etiam vsq; ad extremā sene-
ctutem

*Superfec-
tationes quo-
modo fiunt.*

*Qui sani
diutius per-
sueverunt.*

A Stute
repti
pora
accep
hab
bent,
cōsim
cond
curfu
paula
cras
talia
B gnos
ra sus
quod
inde
hæ n
faciu
corpe
verò
pore
cogn
max
est h
siccit
C pora
sunt.
in ci
his f
simu
ra, &
tas v
habi
vtrī
labo
frigi
sani
igni
ra ei

A Statem. Qui verò à quadragesimo anno, à morbo aliquo correpti fuerint, nunquã ferme euadunt. Quæcunq; autem corpora ignis fortissimi, & aquæ densissimæ temperamentum acceperint, fortia & robusta fiunt, verũ multa custodia opus habet. Magnas enim transmutationes in vtranq; partem habent, & in aquæ incurfibus in morbos incidunt, & in ignis cõsimiliter. Qui igitur eiusmodi naturã habet, eum victu vti conducibile est tẽporibus anni contrario. Et aquæ quidẽ incurfu cõtingente, vti oportebit eũ ab his quæ ab aqua sunt, paulatim pro temporũ ratione discedendo. Porro vbi aquæ crassissimæ & ignis tenuissimi in corpore mixtura facta est, talia cõtingunt, ex quibus frigidam & humidam naturã cognoscere oportet. Talia enim corpora in hyeme morbosiora sunt, quã in æstate, & in verè quã in autũno. Caterum quòd ad ætates attinet, Sanissimi ex talibus pueri sunt. Deinde adolescẽtes. Morbosissimi autem senes, & his vicini, & hæ naturæ cito senescunt. Talibus in victu cõferunt quæ calfaciunt ac siccant, tum in cibus, tum in exercitijs, & externas corporis partes magis quã internas exercere conducit. Si verò humidissimũ in igne, & densissimum in aqua, in corpore mixturã acceperint, ex his humidã ac calidã naturam cognoscere oportet. Laborant quidem ex morbis huiusmodi maximè in vere, minimè in autumno, quia in vere excessus est humiditatis, in autumno vero symmetria & moderatio siccitatis. Ex ætatibus verò morbosissimæ sunt iuniores. Corpora autem citò augetur, & tales distillationibus obnoxij sunt. His cõducit exhibere quæcunq; siccant ac frigefaciunt, & in cibo, & in potu ac laboribus. Verum labores intra corpus his facere maximè cõfert. Si verò mixturã acceperint fortissimum in igne, & tenuissimũ in aqua, sicca & calida est natura, & talibus morbus in ignis accessionibus contingit, sanitas verò in aquæ. Et in ætatibus vigẽtibus ad carnis bonam habitudinẽ, morbosissimi sunt, sanissimi autè senes. Ita etiã vtrifq; proximi. Diætæ quæ frigefaciunt ac humectant, & ex laboribus qui minimè excalfaciunt ac colliquant, plurimam frigiditatẽ exhibebunt. Huiusmodi naturæ viuacissimæ ac sanissimæ existunt. Si autem mixturam acceperint corpora ignis rarissimi, & aquæ siccissimæ, sicca & frigida talis natura est, morbosa quidẽ in autũno, sana verò in verè, & vicinis

*Quæ aetas
sana vel
contrã.*

*Quæ cuius
ætati conue
niant.*

*Naturarũ
cognitio.*

temporibus Similiter ætates ad annos quadraginta morbo-
 sæ, pueri sanissimi, Ita & vtrifq; proximi. Diætæ his cōferunt
 quæ calidæ existentes humectāt, & labores sensim adhibiti
 leuiter calfacientes, & non multū ab his quæ sunt auferen-
 tes. De naturæ igitur cognitione sic à prima cōstitutione co-
 gnoscere oportet. Caterū ætates ipsæ ad seipsas hoc mo-
 do habent, Puer itaq; ex calidis & humidis temperatus est,
 quia ex his cōstitutus est, & in his augmentū accepit. Humi-
 didissima igitur & calidissima sunt corpora proxima genera-
 tioni, & augetur quàm plurimum. & quæ his proxima sunt
 eodem modo. Adolefcens autē calidus quidem est, quia ignis
 impetus aquæ dominatur. Siccus autē, quia humidū ex pue-
 ro consumptum est, partim in augmentū corporis, partim in E
 motum ignis, partim præ laboribus ac exercitijs. Vir quum
 steterit iam corpus, siccus est & frigidus, quia caliditatis im-
 petus non ampliùs dominatur, sed stat corpus ab augmento
 quiescens, ac perfrigeratū. Verūm ex adolescenti ætate siccitas
 inest. Ab insequenti autē ætate & aquæ accessu, humidi-
 tatē nō habet, quapropter ex siccis & frigidis exuperatus est.

Senes autē frigidi sunt & humidi, Quia ignis quidem re-
 cessus cōtigit, aquæ autem accessus, & siccorū quidem subla-
 tio, humidorum autem status. Ex omnibus autem masculi
 calidiores sunt & sicciores, fœminæ verò humidiores ac fri-
 gidiores. Propterea quòd ab initio vtrique in talibus geniti
 sunt, & à talibus augetur. Vbi verò in lucē editi sunt masculi,
 victu ac diætā laboriosiore vtuntur, vt excalescant ac resic-
 centur. Fœminæ verò humidioribus ac pigrioribus diætis
 vtuntur, & caliditatis purgationē ex corpore singulis men-
 sibus faciunt. Porrò de animæ sapientia ac desipientia, hoc
 modo se res habet. Quòd humidissimum est in igne, & sic-
 cissimum in aqua, si in corpore temperamentū acceperint, sa-
 pientissima sunt. Quia ignis quidem habet humiditatē ab
 aqua, aqua autem siccitatē ab igne, vterq; autem sic sufficien-
 tissimus est. Neq; ignis alimēti indigentior multū procedit,
 neque aqua motus indiga multū leuis redditur. Sic itaque
 vtraque & per se sufficientissima sunt. & inter se permixta.
 Quòd enim minimè vicinis indiget, hoc maximè præsentibus
 obtēperat, velut ignis qui minimè mouetur, nō præ ne-
 cessitate: & aqua quæ maximè, nō præ violētia. Ex his autem
 anima

Cognitio
 ætatum,

Quomodo
 inter sese
 ætates disse-
 rant.

Cur mares
 fœminis ca-
 lidiores
 sint.

Prudentia
 qui præ-
 stent.

Qui primum

A anim
 præd
 aug
 ea
 tem
 forti
 qua,
 in p
 pera
 tur.
 ma,
 rò re
 B turar
 gis
 tuum
 hum
 ante
 cit, v
 anim
 nibu
 na q
 dien
 cuen
 rò, v
 que
 C lime
 depu
 mitu
 mur
 uari
 quer
 rò si
 aqua
 lidi.
 bun
 circu
 ditu
 & fa
 tales

- A anima temperata, sapientissima est, & memoria valentissima *deuissimius*
 predita. Si verò aliquo ascitamento vtens, alterutrum horum *memoriã a*
 augetur aut contabescat, desipientissima redditur, propter *que tenacis-*
 ea quòd quum sic habeant sufficientissima existunt. Si au- *sima prædi-*
 tem ignis sincerissimi, itemq; aquæ temperamētum anima *uis*
 fortiat, sit autē ignis paulo inferior ac defectuosior quā a-
 qua, sapientes quidē sunt etiam hi, verum defectuosiores quā
 in priore temperamento: propterea quòd ignis ab aqua su-
 peratus: & tardiozem motum faciens, segnius sensibus allabi-
 tur, constantēs autem cum mansuetudine sunt eiusmodi ani-
 mæ, ad quicunq; tandem rem animum applicuerint. Si ve-
 rò recto victu vtantur, & sapientiores & acutiores præter na-
 turam fieri queant. Talibus confert victu vti ad ignē ma-
 gis tendente, & nō repletionibus, neque ciborum, neque po-
 tuum. Cursibus itaque vtendum est velocibus, quo & corpus
 humore euacuatur, & humor amplius citius sistatur. Luctis
 autem & fricationibus & eiusmodi exercitijs vti non condū-
 cit, vt ne meatus cauiore redditi repleantur. A talibus enim
 animæ motum grauari necesse est. Confert & deambulatio-
 nibus vti, tum à cœna, tum mane, itemque à cursibus. A cœ-
 na quidem, quo alimentum siccus anima suscipiat ab ingre-
 dientibus ac ingestis. Manē verò, quo transitus humoris eua-
 cuentur, & meatus animæ non obturentur. Ab exercitijs ve-
 rò, vt ne in corpore relinquatur quod secretū est à cursu, ne-
 que animæ commisceatur, neque transitus obturet, neque a-
 limentum conturbet. Confert & vomitibus vti, quo corpus
 depurgetur, si quid defectuosius labores transegerunt. à vo-
 mitu autem paulatim adiiciendo cibus offerendus est, mini-
 mum ad quatuor dies. At vero vngi conducibilius est quā la-
 uari. Coitu vtendum est, aquæ accessibus contingentibus, fre-
 quentiore, in ignis autem impressionibus, pauciore. Por-
 rò si in aliqua anima defectuosiore vim ignis accipiat quā
 aqua, eam tardiore esse necesse est. & appellantur tales sto-
 lidi. Nam vt tardiore existente circuito, sensus paulatim alla-
 buntur, & qui acuti existunt parum commiscantur, propter
 circuitus tarditatē. Sensus enim animæ qui per visum ac au-
 ditum contingunt acuti sunt, qui verò per tactum, tardiores
 & facilius percipiuntur. hos quidem igitur percipiunt etiam
 tales nihilominus, velut sunt frigida & calida ac consimilia;

*Constantes.**Horum via
Etus
exercitatio.**Cur his plu-
rimum labo-
randum sit.**Diuersæ
naturæ.**Ignis & a-
quæ tempera-
tura dia-
uersa sunt.*

Nutricatus multum facit.

Attoniti siue stupidi. Tardus furor.

Cum ignis aquam superat quales fiant.

Naturæ huius nutriticus.

Diversæ naturæ nutriticio.

Quæ verò per visum aut auditum percipere oportet, quæ nõ D prius sciunt, percipere non possunt. Si enim non commota fuerit anima ab igne allabente, non percipere poterit quale quid tandem sit. Tales igitur animæ non perpetiuntur hoc ob celeritatem, Si autè recta diætã utatur, etiam talis homo melior fieri possit. Conferunt itaque huic eadem quæ priori, Verùm siccioribus ac paucioribus cibis utetur, laboribus autem pluribus & acutioribus ac velocioribus. Confert & fomentis uti, & vomitibus à fomentis, & exhibitionibus ciborum à vomitibus ex longiori tempore, si defectuosius contigerint vomitus. Et sanè hæc faciens, sanior ac sapientior fuerit. Si verò amplius adhuc superetur ignis à præsentia aqua, hos iam alij desipientes, alij attonitos tuæ stupidos appellant. Et hæc infantiæ quædam species tardior existit. hi plo- rant nemine molestante aut verberante, formidantque non formidanda, & tristantur in rebus nihil ad se pertinentibus, & sentiunt ea quæ nõ conveniunt sapientibus. Confert itaque his, fomentis uti, & à fomētis veratris expurgari, ac diætã uti quam prius dixi, indigetque talis homo attenuatione pulmonis ac siccitate. Si autem aqua defectuosior vim accipiat quàm ignis, quum alias sincerum temperamentum habeant, sani sunt homines corporibus, & sapientes. Talis autem anima citò percipit allabentia, & non sæpe ab vna re ad aliam transit. Natura quidè igitur, talis animæ bonæ est. Melior autem reddetur rectæ diætæ vsu, & peior praua. Confert huic, diætæ vsus ad aquam magis vergentis, ita ut F excessus vitet & ciborum, & potuum, & laborum. Utetur & cursibus curuis & rectis reuertentibus, luctisque ac reliquis exercitijs, ita ut in nullo excessum faciat. Si enim sanum fuerit corpus, & non ab aliquo alio perturbetur, animi temperamentum sapiens existit. Si verò amplius aquæ vis ab igne superetur, tali homini necesse est tantò acutiorem animam esse, quanto citius mouetur, & ad sensus citius allabi, verùm minus constantem priore, proptereà quòd iudicat ea quæ obueniunt, & in pulmonem procedit ob celeritatem. Confert tali homini diætã uti magis ad aquam vergente, quàm priori, & maza magis quàm pane, & piscibus magis quàm carnibus, & potu aquosiore, & Venere rariùs utetur, & laboribus qui sunt maximè secundum naturam quàm

A quãtur & pus quic et ad c ri nec peti bus c gis q cõm plus tales B los. N incõ nis b ter al exer non culis possi muu cen- tur à tur à da c som relic me re, & hac tis tun ex d pet qui to, res est, neu

A quàm plurimis, violentis autem vti non est necesse. Vretur & vomitibus paucioribus ex repletionibus, quo corpus quidem euacuetur, quàm minimè vero calefeat, Conducit etiam talibus ad sapièntiam, vt minimè carnosi sint. Nam ad carnis bonam habitudinem, ardoris in inflammatione fieri necesse est. Quum autem tale quid huiusmodi anima perperitur, ad insaniam adigitur, ex superata aqua adaëta. Talibus confert actiones obire ac transigere à cibo accepto magis quàm ieiunis. Stabilior enim redditur anima alimento còmodo ammixto, quàm alimenti indiga. Si verò adhuc amplius superetur aqua ab igne, talis anima valde acuta est, & tales necesse est somaia videre, vocant autem ipsos subfuriosos. Nam res valdè propinqua insanix est. Etenim à breui & incòmoda inflàmatione insaniant, & in ebrietatibus, & carnis bona habitudine, & præ carniùm esu. Verùm talem oportet ab his omnibus abstinere, itemq; à reliqua repletionè, ac exercitijs violentis. In victu vtendum est Maza vino dulci non subacta, & oleribus coctis, sed non purgantibus, & pisciculis ex muria, & aquam bibere præstantissimum est, si fieri possit, sin minus, vinum molle & album quod aquæ sit proximum. Deambulationibus quoque multis mane vtendum, à cœna verò satis est exsurgere, quo cibi quidem non resiccètur à deambulationibus post cœnam, corpus autem euacuetur à matutinis. Lauare autem magis conducit aqua tepida circumaffusa, quàm vngi. Confert & in æstate interdum somno vti breui non multo, vt ne corpus ab anni tempore resiccetur. Conueniens est etiam vere veratris purgare, fomentis antea præparatos, deinde sensim ad diætam inducere, & neque hunc ieiunum actiones obire oportet. Et ex hac sanè cura, huiusmodi anima sapientissima fuerit. Sapientis quidem igitur ac desipientis animæ hoc temperamentum causa est, quemadmodum à me scriptum est, potestque ex diætâ & melior, & deterior fieri. Cæterum cursus impetu igne præualecente, impossibilè forte fuerit aquæ aliquid apponere, Similiterq; aqua præualente in temperamento, ignem augere. Ex his verò & sapientiores & desipientiores animæ fiunt. At verò taliū nō amplius temperamentum est, qualis est, Iracūdus, Segnis, Dolosus, Simplex, Infestus, Beniuolus. Taliū omnium natura meatum per quos anima

Quam uadua hæc natura à cæteris.

Qui nutritus.

Quæ nulla cura mutetur.

HIPPOCRATIS LIBER II.

meat caussa est, per qualia enim vasa secedit, & ad qualia al-
labitur, & qualibus ammiscetur, talia sapiunt. Ob id itaque
impossibile est talia ex diæta transmutare. Naturam enim
obscuram transformare non est possibile. Similiter autem
& vocis qualiscunque tandem fuerit meatus spiritus caussa
sunt, per qualescunque enim aër mouetur, & ad qualescung;
allabitur, talem necesse est esse vocem; & hanc quidem tum
deteriorem, tum meliorem facere possibile est, quia leuio-
res ac breuiores meatus spiritus facere possibile est. Verùm
illa ex diæta alterare impossibile existit.

HIPPOCRATIS
COI DE DIAETA SIVE
VICTVS RATIONE, LIBER II.

IANO CORNARIO ME-
DICO PHYSICO IN
TERPRETE.

*

*Regionum
qualitas.*

Loca alta.

Regionum singularum situm & naturã
hoc modo cognoscere oportet. Et in
summa res hoc modo se habet. Regio
ad meridiem sita calidior est, & sicior,
quã ea quæ ad septentriones iacet,
propterea quòd soli propinquior est. Et
in his regionibus necesse est & homi-
num genera, & nascentia ex terra, siciora ac calidiora & for-
tiora esse, quã in contrarijs, velut Libyca gens ad ponticã,
& vtrisque vicinã. Ipsa autem loca iuxta seipsa hoc modo ha-
bent. Alta & squallida, & ad meridiẽ sita, siciora sunt quã
cãpestria & aequaliter sita, propterea quòd pauciores humo-
res habent, Illa enim stationem pro aqua pluvia non habet,
hæc habent. At verò lacustria ac palustria humectant & cal-
faciunt. Et calfaciunt quidem quia caua sunt & circũdata, &
non perflantur: humectant autẽ, quia nascentia ex terra qui-
bus

A bus h
trah
rater
unt.
Sica
spiri
poru
lium
gion
& m
cent
rò ab
B tis c
que
nequ
prop
fis h
pter
& ve
intra
nem
li ha
dem
anim
fam,
C lu v
ac po
forti
Que
alijs
tudi
frige
ac lo
diue
ficc
fam
spir
mea
que

A bus homines aluntur, humidiora sunt, & spiritus quem atrahimus crassior est, propter aquæ stationem ac immobilitatem. Verùm caua loca & non aquosa, siccant & calfaciunt. Et calfaciunt quidem quia caua sunt & circumdantur. Siccant autem, tum propter alimenti siccitatem, tum quòd spiritus quem inspiramus siccus existens, humorem ex corporibus trahit in alimentum sibi ipsi, quum non habeat alium humorem ad quem allapsus nutriatur. Vbi autem regionibus montes adiacent ad austrum, in his squallidi austri & morbosi afflant. Vbi autem ab Aquilone montes adiacent, in his aquilones perturbant ac morbos faciunt. Vbi verò ab Aquilone caua loca vrbibus adiacent, ab æstiuis ventis calida & morbosa hæc regio existit, propterea quòd neque aquilo perflans puram spiritus inductionem exhibet, neque ab æstiuis ventis perfrigeratur. Cæterùm insulæ propinquæ continenti tempestuosiores sunt & agrè in ipsis hybernamus. Marinæ verò hyeme tepidiores sunt, propterea quòd niues & glacies in continenti stationes habent, & ventos frigidos in vicinas insulas mittunt. Verùm insulæ intra pelagus positæ non habent in hyeme niuium stationem. Porro de ventis quam naturam ac facultatem singuli habent, hoc modo cognoscere oportet. Naturam quidem habent omnes venti humectandi ac frigefaciendi, tum animalium corpora, tum nascentia ex terra, ob hanc causam, Neesse est omnes ventos spirare à niue, à glacie, & gelu vehementi, & fluminibus, & stagnis, terraque humecta ac perfrigerata. Et fortiores quidem ventos, à maioribus & fortioribus, debiliores verò à minoribus & debilioribus. Quemadmodum enim animalibus spiritus inest, Sic etiam alijs omnibus, alijs quidem minor, alijs verò iuxta magnitudinem. Naturam quidem igitur habent humectandi ac frigefaciendi omnes venti, Verùm propter situm regionum ac locorum, per quæ venti ad singulas regiones accedunt, diuersi inter se sunt, frigidiores, calidiores, humidiores, sicciores, morbosiores, salubriores, Singulorum autem causam sic cognoscere oportet. Boreas siue aquilo frigidus spirat ac humidus, quia progreditur à talibus regionibus, meatque per tales locos, ad quos non accedit sol ipse, neque aërem resiccans, humorem ebibit ac exhaurit, Quare

*Qualitas
in insularum.*

*Ventorum
natura.*

Septentris.

ad terram habitabilem accedit suam ipsius vim habens, ubi non per regionis situm corrumpitur. & his quidem qui proximè habitant frigidissimus est, qui verò remotissime, minimè. *Auster* autem à similibus aquiloni natura regionibus spirat. Ab Australi enim polo spirans, & à niue multa glacieque ac gelu fortibus procedens, necessariò his qui prope ipsum illic habitant talis spirat, qualis nobis est Aquilo.

Verùm omnem non item similis accedit regionem. Nam quum per solis iter & in meridiem spiret, humiditas ipsius à sole ebibitur, & resiccatus rarefcit, quapropter necesse est ipsum calidum ac siccum huc accedere. In proximis igitur regionibus necesse est ipsum talem vim calidam ac siccam exercere, & hoc sanè in Libya facit, Nam & terræ nascencia exarescunt, & homines latenter resiccant, Quum enim non habeat nec mare, nec fluvium unde humiditatem accipiat, ex animantibus ac plantis humorem exhaurit. Vbi vero pelagus transit, tanquam calidus & rarus existens, multa humiditate regionem in quam illabatur implet, & necesse est ipsum calidum ac humidum esse, ubi non regionum situs alterius qualitatis causa existat. Eodem modo etiam aliorum ventorum facultates se habent. Cæterum iuxta singulas regiones venti hoc modo se habent. Venti ex mari in regiones illabentes, sicciores quodammodo sunt. Qui verò à niue aut glacie, aut stagnis aut fluminibus procedunt, omnes humectant ac frigefaciunt, tum plantas, tum animalia, & sanitatem corporibus exhibent qui non frigiditate superexcellunt. Hi enim lædunt, propterea quod magnas mutationes calidi ac frigidi in corporibus inducunt. Hæc autem perpetiuntur hi qui in regionibus habitant palustribus ac calidis, prope flumina magna. Reliqui verò venti qui à prædictis spirant viles sunt, tum aerem purum ac sincerum exhibentes, tum animæ calori humiditatē præbentes. Quicunque verò venti ex terra accedunt, eos necesse est sicciores esse, tum à sole, tum à terra resiccatos, Quum autem non habeant venti unde alimentum trahant, à viuētibus humorem trahentes, & plantas & animalia omnia lædunt. Et quicumque venti relictis montibus ad vrbes accedunt, non solum siccant, sed etiam turbant spiritum quem inspiramus, & corpora hominum morbosa faciunt. Naturam quidem igitur

Auster.

*Qualis sit
auster.*

*Qui ueni
boni sint.*

*Loca non
sana.*

*Cur medici
terrani uic
ti sicci.*

*Montani
uenti.*

A tur &
tem a
su dec
tum a
tem
tur in
guin
tate,
que d
Mult
siccac
omni
B & vri
& ex
tem
lia n
doce
Inest
gnur
gat e
frige
rit, h
tem
sicca
gen
C fari
rùm
min
sa, v
ac fr
fact
uen
nitu
infu
tu a
flatu
sece
rò v
cato

A tur & vim singulorum sic cognoscere oportet. Quomodo autem ad singulos se præparare oporteat, in sermonis progressu declarabo. At verò ciborum ac potuum singulorū vim, tum eam quæ secundum naturam est, tum eam quæ per artem accessit, hoc modo cognoscere oportet. Quicūq; igitur in summa dicere aggressi sunt, aut de dulcium, aut pinguium, aut salforum, aut alterius cuiusdam consimilis facultate, non rectè iudicant. Non enim eandem vim habent, neque dulcia inter se, neque amara, neq; vlla aliqua eiusmodi. Multa enim ex talibus sunt quæ & aluū emolliunt, & sistunt, siccantque & humectant, Similiter autem etiam in reliquis omnibus. Sunt & quæ adstringunt, itemque aluum mouent, & vrinam cient. Sunt quæ neutrum horum faciunt. Similiter & ex calfacientibus ac reliquis omnibus, alia aliam facultatem habet. De omnibus quidem igitur impossibile est qualia nā sint declarare, Verūm quā singulatim vim habeant, docebo. Ordeum natura quidem frigidum est & siccum. Inest & purgatorium quiddam à succo pælearum. Eius si-
gnum habebis si voles ordeum non purgatum coquere, Purgat enim is succus fortiter, Si verò decorticatū coxeris, perfrigerabit magis ac aluum sistet. Quum autem tostum fuerit, humor quidem purgatorius præ igne perit. Frigiditas autem & siccitas relinquitur. Quæcunque verò perfrigerare ac siccare oportet, id ipsum polentæ transigunt. Maza omnis generis sic vtimur, facultatem autē habet maza hæc talem,
C farina ex toto collatæ alimētum quidem minus habent, verūm magis per aluum secedūt. Puræ autem magis nutriunt, minus verò per aluum secedunt. Maza prius subacta, resper-
sa, vino dulci non emollita, leuem facit, & per aluum secedit, ac frigefacit. Et frigefacit quidem, quia frigida aqua madafacta est, per aluum autem secedit, quia citò concoquitur. leuem verò facit, quia multum alimenti cum flatu foras excernitur. Quum enim transitus alimenti angustiores sint, aliud insuper accedens non suscipiunt, & quod quidem cum flatu attenuatum est, foras excernitur, quòd vero intus manet, flatum inducit, & partim supernè eructatur, partim infernè secedit. Multum itaque alimenti à corpore diffilatur. Si verò velis mazam statim vt subacta est exhibere, talis resicatoria est. Quum enim polenta sicca existat, & aqua sit

Quæ nō rī
tē priores
digessere.

Ordeum,

Maza

madefacta, atque sic præparata in ventrem illabatur, humorem ex ipso trahit calidum existentem. Solet enim calidum attrahere frigidum, & rursus frigidum calidum. Consumpto autem humore ex ventre necesse est sicari. Aqua verò quæ vnâ cum maza ingressa est, frigefacit. Quæcunq; igitur siccare oportet aut frigefacere, aut vëtris profluuium diffusum, aut alia quapiã eiusmodi caliditate, maza efficax existit. At verò siccã, vino dulci emollita ac trita maza, siccatur quidem non similiter, propterea quòd vehementer est adstricta, alimentum verò plurimum corpori præbet, Nam vt leniter liquefcentis alimentum transitus suscipiunt. Per aluum quidem igitur tardè secedit, flatum autem non inducit, neque eructatur. Quæ verò & aqua, & vino dulci emollita ac prius subacta est, nutrit quidem minus, per aluum autem secedit, & flatum magis inducit. Cyceon autem solum in aqua quidem frigefacit ac nutrit, in vino verò calcfacit ac nutrit, & aluum sistit. In melle autem calcfacit quidem minus ac nutrit, per aluum verò magis secedit, si non meracum mel fuerit: sin minus. nõ secedit, sed aluum sistit. In lacte verò bene alunt omnes Cyceones hoc est farinae. Veruntamẽ ouillum aluum sistit, caprinum verò magis per aluum secedit. Bubulum verò minus. Equinum autem & asininum magis secedunt. Triticum fortius est ordo & magis nutrit, minus autẽ per aluum secedit, tum ipsum, tum succus. Panis autem ex tota farina collata, siccatur & per aluum secedit. Purus autem magis nutrit, minus vero secedit. Ex ipsis porrò panibus, fermentatus quidem leuis est & secedit. Et leuis quidem est, quia à fermenti acore humiditas consumpta est, quæ sanè alimentum existit, secedit autem, quia cito concoquitur. Non fermentatus secedit quidem minus, nutrit autem magis. Qui succo subactus est, leuior est, & multum nutrit, ac per aluum secedit. Nutrit, quia purus est, leuis est, quia leuissimo subactus est, & fermentatus ac tostus ab eodem est: per aluum secedit, quia passus, & aluum mouente tritici parte, permixtus est. Ex ipsis autem panibus maximi maximè alunt, propterea quod minimè exuritur humiditas ab igne. Et furnacei panes magis alunt quã focarij & vernarij, propterea quod minus exurantur ab igne.

Clibano autè cocti & subcinericij siccissimi sunt, hi quidem propter cinerem, illi verò per testam humore priuati.

Similagi

Cyceon.

Lac.

Triticum.

Panis uas
uictas,

A Simi
qui e
cedu
nis tr
V
quã
tia nu
coqu
Et ru
Aestu
cordi
milas
B seced
co, &
& m
perfr
nare
propri
& frig
graci
sistur
alime
ment
autem
phasi
flant
C vrina
vrina
nosur
cùm t
Mili
sa su
ipsum
se fac
men
Horr
robu
gidi
dit.

A Similaginei omnium horum fortissimi sunt, Et adhuc magis qui ex alica fiunt, valdeque nutriunt, verum non similiter secedunt. Farina pura in aqua pota frigefacit, & lotura polli-

Farina.

nis tritici. Furfurum succus coctus, leuis, per aluum secedit, Verum farinae in lacte datae magis per aluum secedunt, quam in aqua, propter serum, & maxime inter aluum mouentia numerantur. Quaecumque verò farinae cum melle & oleo coquantur, aut assantur, omnes aestuose sunt, & ructum cient.

Et ructum quidem cient, quia probe alentes non secedunt. Aestuosae autem sunt, quia pinguis, & dulcia, & inter se concordia, non eadem coctura indigentia, in eodem sunt. Si-

Similago.

Trygis.

B secedunt. Trygis, id est, Tragus siue olyra, leuior est tritico, & quae ex ipsa fiunt similiter ut ea quae ex tritico parantur, & magis per aluum secedunt. Avena comesta humectat ac

Auena.

Polentae recentes.

perfrigerat, itemque in sorbitione accepta. Polentae ac farinae recentes sicciores sunt vetustis, quia igni & praeparationi propinquiores existunt. Vbi verò vetustae fiunt, calor exhalat, & frigiditas inducitur. Panes calidi siccant, frigidi minus,

Panes calidi.

Faba.

gracilitatem autem quandam inducunt. Fabae alunt, aluum sistunt, & inflant. Inflant, quia meatus aliud insuper accedens alimentum non suscipiunt. Aluum sistunt, quia totam ali-

Pisum.

Ochri.

menti fecem habent. Pisi inflant quidem minus, per aluum autem magis secedunt. Ochri siue eruiliae, & dolichi siue phasioli ac siliquae, hi magis per aluum secedunt, minus inflant, & probe alunt. Cicer album per aluum secedit, & per

Cicer.

vrinam eijcitur, & alit. Et alit quidem, carnosum in ipso. Per vrinam verò eijcitur, dulce, per aluum autem secedit, saluginosum. Milij grana ac paleae siccant, & ventrem sistunt, & cum sicibus, fortibus doloribus conferunt. Ipsum autem

Milium.

Lens.

Milium coctum alit, non tamen aluo secedit. Lentae aestuosae sunt & turbatiuae, & neque per aluum secedunt, neque ipsum sistunt. Eruum aluum sistit, & robustum est, & crasse facit, & explet, & boni coloris hominem facit. Lini semen comestum aluum sistit, habet & quiddam frigefactorium.

Eruum.

Linum.

Hormini semen consimilia lini semini facit. Lupini natura robusti sunt & calidi, verum per praeparationem leuiiores ac frigidiores sunt, & aluo secedunt. Irio humectat & aluo secedit. Cucumeris semen per lotium magis abit quam secessum.

Horminum.

Lupinum.

Irio.

Cucumis.

Explet

Explet autem & crassefcit. Et fecedit quidem per aluū, pro-
 pter paleam externam, explet autē & crassefacit, propter car-
 nem. Lotum verò fecedit quidem verū minū, crassefacit
 autem & explet magis, humectat autem & vrit, propter pin-
 gue & oleofum. Cnicus aluum mouet. Papauer aluū sistit,
 magis autem nigrum hoc facit, sed & album idem agit, alit
 autem & robustum est. Horum porrò oranium succi carnis
 aluum mouēt, oportet itaq; in præparatione id obseruare, vt
 quæ ficcare velis, ab his succos detrahas, & carne vtaris. Quæ
 verò aluū mouere velis, vt succo copiofiore, carne verò pau-
 cioriē & succulentioriē vtaris. Caterū de animalibus quæ
 in ciborum vsum veniunt, sic cognoscere oportet. Carnes
 Bubulæ robustæ sunt, & aluum sistunt, & ægrè in ventre con-
 coquantur, propterea quòd crassi ac multi sanguinis est hoc
 animal, & carnes graues, itemq; sanguis, ac lac. Quorum au-
 tem animaliuū lac tenue est, & sanguis similiter, eorū etiam
 carnes consimiles sunt. Caprinæ carnes his leuiore sunt,
 & magis aluo secedunt. Suillæ robur quidem magis quam
 hæ corpori inducunt, multū autē aluo secedunt, propterea
 quòd tenues & modici sanguinis venas sues habent, carnem
 verò multam. Agninæ leuiore sunt ouillis, & hedinæ ca-
 prinis, quia exanguiore sunt & humidiores. Quum enim
 ficca & robusta natura sint animalia, dum quidē teneræ sunt,
 aluo secedunt, vbi verò augmentū sumpserint, non similiter.
 Et vitulinæ carnes eodem modo se ad bubulas habent. Ve-
 rùm porcinae suillis grauiore sunt. Quum enim animal sit
 natura carnosum & exangue, humiditatis excessum in tenel-
 la ætate habet. Quum igitur meatus superaccedens alimen-
 tum non suscipiant, intus manens calfacit ac perturbat ven-
 trem. Asininæ carnes aluo secedunt, & pullorū adhuc magis.

Equinæ leuiore sunt. Caninæ calfaciunt ac siccāt & robur
 inducunt, nō tamen aluo secedunt, catulinæ verò humectant
 & secedunt. Suis siluestris caro siccat & robur exhibet, ac se-
 cedit. Cerui siccat, minus autē secedit, magis que vrinam
 prolucit. Leporinæ siccæ sunt & aluum sistunt, vrinæ autem
 citamentum quoddam faciunt. Vulpinæ humidiores sunt
 & vrinam cient. Et erinaceorū terrestrium carnes humidio-
 res sunt ac vrinam cient. Porrò de volucrium generibus sic
 res se habet. Omnia ferme volucrium genera sicciora sunt
 quā

Cnicus.
 Papauer.

Caro cuius-
 que anima-
 lis.

† d. ✕

Caro autē.

A quā
 neque
 ficca
 corpo
 min
 les hu
 sima
 perdi
 mini
 anati
 gunt,
 bus si
 B glauc
 velut
 ſti iti
 raran
 beran
 pedim
 viore
 alim
 liqui
 luto,
 spirit
 Flui
 lypi v
 C dent
 oculo
 uent.
 tellæ
 rum a
 aluo
 maxi
 rū ou
 quid
 Salsa
 uer. E
 Hum
 fces p
 ea qu

A quàm quadrupedia. Quæcunq; enim vesicam non habent,
neque mingunt, neq; sputum aut saliuam fundunt, omnino
ficca sunt. Propter caliditatem enim ventris, humiditas ex
corpore consumitur in alimentum caliditatis, quare neque
mingunt, neque sputum aut saliuam fundunt. Cui autem ta
les humiditates non insunt, id ipsum necessariò siccat, Sicci
sima igitur caro est palumbis, deinde columbæ, tertio loco
perdicis, ac galli, & turturis, Humidissima verò anseris. Se
mini leges autem volucres prædictis sicciore sunt. Verùm
anatis carnes, & reliquarū auicularum quæ in paludibus de
gunt, aut in aquis, omnes humidæ sunt. At verò ex pisci
bus sicciissimi sunt hi, scorpius, draco, callionymus, cuculus,
B glaucus, perca, thrissa. Leues autē sunt petrosi ferme omnes,
velut turdus, phuca, elephetis, gobio. Tales autem & prædi
cti itidem, leuiore sunt erronebus, Nam hi vt quiescentes
raram ac leuem carnem habent, Errones autē & vndas ver
berantes laboribus fracti, solidiorem carnem habent. Tor
pedines autē & squatinæ ac Rhombi, & huiusmodi, sunt le
uiore. Quicunque verò pisces in lutosis & aquosis locis
alimenta habent, velut capitones, mugiles, anguilla, & re
liqui eiusmodi, grauiore sunt, propterea quòd ab aqua &
luto, & in his nascentibus, alimenta habent, à quibus etiam
spiritus in hominem ingrediens ipsum lædit ac grauat.

Fluuiatiles autem & palustres his adhuc grauiore sunt. Po
lypi verò & sepia, & eiusmodi pisces, neque pisces velut vi
dentur sunt, neque per aluum secedunt, quapropter etiam
oculos comesti grauant. Iuscula tamen horum aluum mo
uent. Caterum conchyliæ velut sunt pinæ, purpuræ, pa
tella, buccina, ostrea, ipsa quidem sicca sunt, succi autem ipso
rum aluum mouet. Mituli verò & peccines ac tellinæ magis
aluo secedunt. Vrticæ autē & chartilaginosi generis pisces,
maxime humectant ac aluum mouent. Caterum Erinaceo
rū ova, & locustarū humor, & musculi & vrsæ, ac cæcri, magis
quiddē fluuiatiles, sed & marini, aluū mouet & vrinā cient.
Salsamētā siccant & attenuant, pleraq; etiā aluū leniter mo
uet. Et salsamētis sicciissima sunt marina, deinde fluuiatilia,
Humidissima autē sunt palustria. Ex ipsis autē salsamētis pi
sces perca appellati valde sicci sunt. Animalium porro cicurū
ea quæ in syluis & agris pascitur, sicciore sunt his quæ intra
ades

Pisces.

Pisces erro
nes.rodavall
hispano
ndre.Pisces gra
uiore, &
contra.

Conchyliæ.

Saliti pisces

Animalium
& carniū
diuersitas.

zdes nutriuntur, quia labore reficcatur, itemque præ sole ac frigore, & spiritu ficiore nutriuntur. Verum syluestria sicciora sunt mansuetis, & crudiora ac sylvarum materie pasta, itemque parum edacia, sicciora sunt edacibus. Et frugiuora herbiuoris sicciora sunt, Et frugiuora non frugiuoris, & paucibiliba multibilibis, & sanguine referta exanguibus ac paucum sanguinem habentibus, & quæ in vigore sunt vetustis valde ac iuuenulis, & mascula foemineis, & castrata non castratis, & nigra albis, & hirta nudis. Contraria vero his humidiora sunt. Ex ipsis autem animalibus carnes hæ fortiores sunt, quæ optimè exercentur ac sanguinolentissimæ sunt, & in quibus recumbunt, Leuissimæ autem carnes sunt, quæ minimè exercentur, & in vmbra degunt, & in intimis animalis partibus sitæ sunt. Exanguium autem partium robustissimæ sunt, cerebrum & medulla. Leuissimæ verò carniū partes sunt capitales, & sub ventre, musculi, pectines, pedes. Ex piscibus siccissimæ sunt supernæ partes, leuissimæ sub vêtre, Et capita ipsorum humidiora sunt, propter pinguedinem ac cerebrum. Oua volucrum robustum quid habent, & alunt, & inflant. Robustum quid habent, quia generatio est animalis. Alunt, quia hoc est pulli lac. Inflant, quia ex parua mole in multam diffunduntur. Caseus robustus est & æstuosus & alit, Robustus quidem, quia proximus est generationi. Alit autem, quia carnosa reliquæ sunt lactis. Aestuosus est, quia pinguis. Aluum autem sistit, quia succo & coagulo compactus est. Aqua frigefacit. Vinum calidum est & siccum, Habet & purgatorium quiddam a materia. Vina nigra & austeriora sicciora sunt, & aluum non mouent, neque vrinam cient, neque saliuam faciunt. Siccant autem & calefaciunt, humiditatem ex corpore consumentes. Mollia verò nigra humidiora sunt, & inflant atque aluum magis mouent. Dulcia nigra humidiora sunt, calefaciunt autem & inflant humiditatem inducentia. At vero alba & austeriora saluam faciunt, magisque vrinam cient, quam aluum mouent. Noua viua aluum magis mouent, quia propiora musto sunt, itemque alunt, & odorata magis quam inodorata eiusdem ætatis, quia magis concocta sunt: & crassa magis quam tenuia. Verum tenuia dulcia magis vrinam cient, & aluum mouent, & humectant corpus & sanguinem debilem faciunt, & aduersarium corporis sanguinem in corpore augent.

*Oua quæ
sunt.*

Caseus.

*Aqua.
Vinum ni-
grum.*

A re aug
in ve
cit au
uet in
tenu
mid
per ac
quia
tem r
calfac
meft
torcu
cit, &
& fice
moue
B tuito
res se
ciet co
corpo
& vri
est qu
tentic
calid
lum c
propt
rò cie
autem
mum
C tuitar
quam
aggre
sistit
Sic
cultar
lidum
num
est, p
corpo
stern

- A** re augeat. Mustum inflat, & subducit, ac conturbat feruēs in ventre, & aluo secedit. Inflat quidem, quia calfacit, subducit autem ex corpore, quia purgat, cōturbat autem, quia feruet in vētre, atq; ita aluo secedit. Vina acida frigefaciūt, at tenuant & humectant. Frigefaciūt quidem & attenuant humiditatis euacuationem à corpore facientes, humectant autē per aquam vnā cum vino ingredientē. Acetum frigefacit, quia colliquans humiditatē in corpore consumit. Siftit autem magis quā m mouet aluū, quia nō alit & acre est. Sapa calfacit & humectat ac subducit. Calfacit, quia vinosa est, humectat, quia alit, subducit quia dulcis est. Vinum recēs subtorculari expressum & nondum excolatum, humectat, subducit, & inflat, quia etiam mustum idem facit. Mel calidum est & siccum, si meracum sit, cū aqua autem humectat & aluum mouet biliosis, pituitosis verò sistit. Dulce verò vinum pituitosis magis aluo secedit. De oleribus porrò hoc modo res se habet. Allium calidum est, & aluum mouet & vrinā ciet corpori, oculis verò non est commodum. Multam enim corporis purgationem faciens, visum hebetat, aluum autem & vrinam mouet, propter vim purgatoriam: coctū debilius est quā m crudum, flatum autem inducit, propter spiritus intentionem. Ceba visui cōmoda est, corpori verò mala, quia calida & æstuosa est, & aluo secedit, & alimentū quidem nullum corpori præbet neq; vtilitatem, calfaciens autem siccatur propter succum. Porrū calfacit quidem minus, vrinam verò ciet, & aluum mouet, habet & quid purgatoriū, humectat autem & ructū acidum sedat. Præstat à reliquis cibis postremum ipsum edere. Raphanus siue radiceula, humectat pituitam diffundēs sua acrimonia, folia minus prosunt, preterquam ad articulare morbum. Radix vitiosa est, innatās ac agrè concoctilis. Nasturcium calidum est, & carnē liquat, sistit autem pituitam albam, quare vrinę stillicidiū inducit.
- Sinapi calidum est & aluum mouet, sed & hoc vrinę difficultatem facit. Quin & Eruca idem facit. Coriandrum calidum est, & aluum sistit, & ructum acidum sedat, & somnum conciliat, si postremum edatur. Lactuca frigidissima est, prius quā m succum habeat, debilitatem autem quandam corpori inducit. Anethum calidum est, & aluum sistit, & sternutamenta sedat olfactatum. Apium magis vrinā ciet

*Mustum.**Vinum acidum.**Acetum.**Sapa.**Mel.**Allium.**Ceba.**Porrum.**Raphanus.**Nasturcium.**Sinapi.**Coriandrum.**Lactuca.**Anethum.**Apium.*

quàm aluum mouet, & radices magis quàm ipsum, aluū mo-
 uent. Ocymum siccum est & calidū: & aluum sistit. Ru-
 ta vrinam magis quàm aluum mouet, Habet & vim quandā
 condensandī, & ad medicamenta noxia commoda est præ-
 parata. Asparagus siccus est & aluum sistit. Salvia sicca
 est & aluum sistit. Solanum frigefacit, & semen in fomis
 effundere non permittit. Portulaca fluuiatilis frigefacit,
 sale verò condita ac seruata, calfacit & purgat. Calamin-
 tha calfacit & purgat. Mintha calfacit & vrinā ciet, & vo-
 mitus sistit. Et si quis semen eius saepe comedat, colliquesca-
 cit vt quis diffluat, & arrigere prohibet, & corpus debile fa-
 cit. Rumex calfacit ac aluum mouet. Atriplex humida
 est, non tamen aluum mouet. Blitum calidum est, non mo-
 uens aluum. Brassica calfacit ac aluum mouet, & biliosa
 ducit. Betæ succus quidem aluum mouet, ipsum autem o-
 lus comestum sistit. Radices verò magis aluum mouent. E
 Cucurbita frigefacit & humectat, & aluum mouet.
 Rapum æstuosum est, humectat autem & conturbat cor-
 pus, non tamen aluo secedit, & vrinæ difficultatem indu-
 cit. Pulegium calfacit & aluum mouet. Origanum cal-
 facit, & biliosa subducit. Thymbra similia origano effi-
 cit. Thymum calidum est, per aluum secedit & mingi-
 tur, ducit & pituitosa. Hyssopum calidū est & pituitam du-
 cit. Porrò syluestria olera, quæ os calfaciunt, & odorata
 sunt, ea calfaciunt & minguntur magis quàm per aluum se-
 cedunt. Quæ verò humidam habent naturam frigidamque
 ac fatuam, & odores graues, magis per aluum secedūt, quàm
 per vrinam. Quæ autem acerba & austera sunt, aluum si-
 stunt. Quæ acria & odorata sunt, vrinam ciet. Quæ acria F
 & sicca in ore sunt, ea omnia siccant. Quæ acida sunt, frige-
 faciunt. Cæterum succi vrinam cientes sunt, crethmi, a-
 pij, alij cremor, cyrtisi, sceniculi, porri, adianti, solani, qui &
 frigefacit. Item scolopendrinum, mintha, seseli, caucalides,
 hypericū, vrticæ. Aluum autem mouent & purgant, cicet,
 lenticula, ordeum, beta brassica, mercurialis, sambucus, cni-
 cus. Hæc omnia aluum magis mouent quàm vrinam. At ve-
 rò de pomis hoc modo se res habet. Quæ quidem semini-
 bus referta sunt, ea magis aluum mouēt, Item viridia magis
 quàm sicca. Verùm vis & facultas ipsorum referatur. Mora
 calfaciunt

*Ocymum.**Ruta.**Asparagus**Salvia.**Solanum.**Portulaca.**Calamin-
tha.**Mintha,**Rumex.**Atriplex.**Brassica.**Cucurbita**Rapum.**Pulegium.**Origanum.**Thymum.**Hyssopum**Herbarum**uifres.**Poma.**Mora.*

A calfaci

faciunt

Pira s

Crud-

verò

aluū

& ant

uestri-

Verū

rum, &

na, &

acerba

B autem

suat. A

sistunt

Matu

verū

aluū

fortit

matur

Fic

cus vi

quia s

moue

quia s

C dæ re

sunt, v

guitu

rotun

aluū

nice v

querc

coctæ

moue

cant &

Propri

verū

rò sal

uata,

- A** calfaciunt & humectant ac aluo secedunt. Pira matura calfaciunt & humectant ac aluum mouent. Dura verò sistunt. Pira syluestria, hyberna, matura, aluum mouent ac purgant. Cruda verò sistunt. Mala dulcia ægre concoquuntur. Acida verò & matura, minùs. Cydonia adstringunt, & non mouent aluum. Succii autem malorum, vomitus sistunt & vrinā cient. & ante vomitum odores ipsorum idem præstant. Mala syluestria aluum sistunt. Cocta comesta magis aluum mouent. Verùm ad respirationem quæ erecta ceruice fit, & succi ipsorum, & ipsa quoque, hausta profunt. Sorba, Mespila & Corna, & quæcunque alia huius generis poma, aluum sistunt & acerba sunt. Mali punici dulcis succus aluum mouet, habet
- B** autem quid æstuosum. Mala punica vinosa, minùs æstuosa sunt. Acida verò magis frigefactoria. Nuclei autem omnium sistunt. Cucumeres crudi, frigidi sunt & ægrè concoctiles. Maturi autem & pepones, mingūtur & per aluum secedunt. verùm flatuosi sunt. Botri vuarum calidi sunt & humida, ac aluum mouent, maximè albi. Dulces quidè igitur calfaciunt fortiter, propterea quòd multum iam caliditatis habent. Im matura verò minùs calfaciūt, magis autem purgant potati.
- Ficus & vua passæ æstuosæ sunt, sed aluum mouent. Ficus viridis humectat & aluum mouet, ac calfacit, humectat, quia succo plena est. Calfacit, propter succum itidem, aluum mouet, propter succi dulcorem. Primæ ficus pessimæ sunt, quia succulentissimæ, optimæ autè sunt postremæ. Ficus aridæ æstuosæ sunt, sed aluo secedunt. Amygdalæ æstuosæ sunt, verù probè nutriunt. Aestuosæ quidè sunt propter pinguitudinem, nutriunt autem propter carnositatem. Nuces rotundæ similes his sunt. Latæ verò maturæ probè alunt, & aluum mouent. Depuratæ verò etiam flatum inducunt. Tunice verò ipsarum aluum sistunt. Acyli ilicis glandes, & quercinæ fagineæ glandes, aluum sistunt crudæ & assatæ, costæ verò minùs. Pingues carnes æstuosæ sunt, sed aluum mouent. Carnes conditæ ac asseruatæ in vino quidem siccant & alunt, & siccant quidem propter vinum, alunt autem propter carnem. In aceto autem asseruatæ calfaciūt quidem, verùm minùs propter aceti, multum autem nutriunt. At verò sale seruatæ minùs quidè alunt, humiditate per salem priuatæ, attenuant autem & siccant, ac sufficienter aluum mo-

*Pira.**Mala dulcia.**Cotonea.**Sorba.**Mesp. Corna.**Mala punica.**Cucumis.**Pepones.**Vua.**Ficus.**Amygdala.**Nuces.**Castanea.**Caro uariè condita quid possit.*

*Qui vires
demantur
& augeantur.*

Tosta.

*In siccis lo-
cis nata.*

uent. Cæterùm vires singulorum detrahere, & addere ac
augere, hoc modo oportet. Ex igne & aqua omnia consti-
tuuntur, & animalia, & terra nascètia, & ex his augetur, &
in hæc secernuntur ac resoluntur. Fortium quidem igitur
eduliorum vim sæpe coquendo ac frigefaciendo detrahere
oportet, & vice versa augere. Humidorum autem torrendo
ac assando humiditatem eximere. Siccorum verò rigando
ac madefaciendo. Salforum rigando & coquendo. Amaro-
rum & acrium dulcium mixtura. Acerborum pinguium tem-
peramento, & de reliquis omnibus ex prædictis iudicium fa-
cere oportet. Quæcunque tosta aut assata sunt, aluum ma-
gis sistunt quàm cruda, propterea quòd humiditas itemque
pinguitudo per ignem ablata sunt. Quum itaq; in ventrem
inciderint, humiditatem ex ventre trahunt, & oscula venarum
concludunt siccantque ac calfaciunt, quare transitus humidi-
tatis sistunt. Quæ verò ex inaquosis ac siccis & æstuosis lo-
cis veniunt, ea omnia sicciora ac calidiora sunt, & robur am-
plius corpore exhibent, propterea quòd pari mole ac copia
graviora sunt & densiora, & maiore redditum tribuunt, quàm
quæ ex humidis & riguis ac frigidis. Hæc enim humidiora
& leuiora ac frigidiora. Non igitur ipsius cibi & potus,
& animalium ipsorum vim nosse oportet, sed etiã patriæ vn-
de sunt. Quum igitur forte alimentum corpori offerre vo-
les, & ex iisdem cibis, his quæ ex inaquosis locis veniunt vten-
dum est, & cibis, & potibus, & animalibus. Vbi verò leuiore
& humidiora, his quæ ex riguis veniunt vteris. Dulcia &
acria, & salsa, & amara, & austera, & carnosa calfacere solent.
Item quæ sicca sunt, & quæ humida. Quæcunque igitur de
sicca parte plus in se habent, ea siccant & calfaciunt. Quæ ve-
rò humidæ partis plus habent, ea omnia calfacientia hume-
ctant, & aluum magis mouent quàm sicca. Nam vbi alimentum
amplius corpori præbuerunt, reuulsionem in ventre faciunt,
& humectantia aluo secedunt. Quæ autem ex calfacientia
siccant, tum edulia, tum pocula, neque saliuam, neque vrinam,
neque secessum facientia, corpus siccant, idque ob hanc caus-
sam. Corpus calfactum humore vacuatur, & pars eius ab ipsis
cibis, pars in alimentum caloris ipsius animæ consumitur. Pars
etiã calfacta & attenuata per ipsum corpus expellitur. Dul-
cia & pingua ac oleosa replent, quia ex modica mole mul-
tùm

A tùm
corpo
da, &
reple
gan
hum
lem o
fit. Q
cuare
fortit
sunt.
moue
B ructu
ea ve
rum
sunt:
inter
muri
balne
facit,
neum
hit à
atten
de co
corpu
C mect
maic
quid
cibus
gidu
hum
Vi
cant,
ex co
dant
tes si
tus a
labo
pter

A tum diffunduntur. Calfacta autem & diffusa, caliditatem in corpore replent ac tranquillam esse faciunt. At verò acida, & acria, & austera, & acerba, & ex toto collata, & sicca, non replent: propterea quod oscula venarum aperiunt & expurgant, & partim siccantia, partim mordentia ac adstringentia, humiditatem carnis horrere ac confidere & in modicam molem contrahi faciunt, atque ita vacuum multum in corpore fit. Quum igitur voles à modicis implere, aut à pluribus euacuare, talibus utaris. Recentia omnia maiorem quam alia fortitudinem habent, propterea quòd propinquiora viuo sunt. Verum antiqua & marcida, magis quam recentia alium mouent, quia propiora putredini sunt. At verò cruda alunt &

B ructus cient, propterea quòd quæ ignem coquere oportebat, ea venter transigit, debilior quàm ingesta sunt existens. Ceterum obsonia ex varijs intritis præparata, æstuosa & humida sunt: propterea quòd pinguia, & tosta, & calida, & inæquales inter se vires habentia, in eodem coherant. Verum quæ in muria præparantur, meliora sunt, & non æstuosa. Porro de balneis hoc modo habet. Aqua potabilis humectat & frigefacit, exhibet enim corpori humiditatem. Salsum autem balneum calfacit ac siccit. Quum enim natura calidum sit, trahit à corpore humiditatem. Calida autem balnea ieiunum attenuant ac frigefaciunt: per caliditatem enim humiditatem de corpore auferunt, euacuata autem de carne humiditate, corpus perfrigeratur. à cibo accepto eadem calfaciunt, ac humectant, ea quæ supereminet in corpore diffundentia in maiorem molem. Balnea autem frigida vice versa, vacuo quidem corpore præbent quandam caliditatem. Vbi autem cibis ingestus est, ab humido existente detrahunt, & frigidum existens siccitate replent. Non lauari siccit quum humiditas consumatur. Similiter etiam vnctionis neglectus.

Vnctio verò calfacit, humectat, ac mollit. Sol & ignis siccant, propterea quòd quum calida sint & sicca, humiditatem ex corpore trahunt. Umbra & frigus moderatè humectant, dant enim magis quam accipiunt. Sudores omnes abeunt siccant & attenuant, humore ex corpore deficiente. Coitus attenuat, humectat & calfacit, Calfacit quidem propter laborem & excretionem frigiditatis. Attenuat autem propter euacuationem: humectat, propter colliquationis reli-

Qui pauca sciunt.

Obsonia ex intritis varijs condita. Balnea.

Balnea calida.

Frigida.

Vnctio. Sol, ignis. Umbra. Sudores. Coitus.

HIPPOCRATIS LIBER II.

- Vomitus.** quias in corpore præ labore. Vomitus attenuant propter cibi euacuationem, non tamen siccant, si quis postridie recte curet, sed humectant, propter repletionem & colliquationem carnis præ labore. Si verò quis sinat hæc postridie consumi in alimentum caliditati, & diætâ sensim adhibeat, siccant. Ventrem autem compactum vomitus soluit, & egerentem magis quam oportet, sistit, illum quidem humectans, hunc verò siccans. Quum igitur aluum quis sistere volet, auidè deuotatum cibum euomere oportet, priusquam humescat & infrâ detrahatur: & magis acerbis & austeris edulijis vti. Vbi verò soluere aluum quis velit, plurimo tempore cibi immorari cõfert, & acribus, ac salis, & pinguibus ac dulcibus, tum cibis, tum potionibus vti. Somni ieiunum attenuant & frigefaciunt, si non longi fuerint, præsentem humiditatem euacuant. Qui verò magis calefaciunt, colliquant carnem, & corpus diffundentes exoluunt, ac debiles faciunt. à cibo verò sumpto calefacientes humectant, alimentum in corpus diffundentes. à matutinis autem deambulationibus somnus maximè siccatur. Vigilia in exsatiatis cibo noxia est, non permittens cibum liquari ac concoqui. leuinos autem attenuat quidem, verùm minus lædit. Segnicies ac ocium humectat, & corpus debile facit. Anima enim quiescens humiditatem ex corpore non consumit. Labor siccatur, & corpus robustum facit. Semel in die cibum capere attenuat, & siccatur, & aluum sistit, propterea quòd per animæ caliditatem humiditas ex ventre & carne consumitur.
- Somnus.** Prandium contraria facit. Aquæ potus calidus attenuat, similiter & frigidus. At verò & spiritus, & cibus, & potus, humiditatem in corpore congelant, si excellenter frigida fuerint, & per cogelationem ac frigiditatem aluos sistunt. Nam animæ humiditatem superant. Rursus autem etiam caliditatis excessus eandem congelant, in tantum vt diffundi nequeat. Quæcunque verò calefacientia corpus, & alimentum non præsentia, carnem humiditate euacuant etiam excessum non facientia, ea frigiditatem homini exhibent. Nam præsentem humiditatem mota, statim ab ipsa repletur ac perfrigeratur. Cæterum quam vim labores habeant nunc exponam. Sunt enim alij naturales, alij violenti. Naturales igitur sunt. Visus labor auditus, vocis, curarum. Visus quidem igitur
- Vomitus ventrem mouet, & mouetur.**
- Vigilia.**
- Segnicies.**
- Labor.**
- Prandium.**
- Quæ refrigerent.**
- Labores.**

A talis vis
calefacit
auditu
labora
nibus
midit.
euacu
ctio, at
catur
verò d
rales s
lis est
siccatur
B moue
humid
quide
tem e
lescit.
in situ
parti
de cib
catur
ca cap
Atten
tas at
C tim v
ment
quia
ditas
ob ha
re &
exist
gant
exer
tent
purg
facie
cibo
erast

A talis vis est. Anima in id quod videtur intenta, mouetur & calefcit. Calfacta verò, euacuata humiditate ficcatur. Per auditum verò allabente fono, anima concutitur & laborat; laborans autem calefcit & ficcatur. Quæcunque fiunt hominibus in cura, anima etiã ab his calefcit ac ficcatur, & humiditatem confumens laborat, & carnes attenuat, & hominẽ euacuat. Quicunq; labores vocis fiunt, velut fermo, aut lectio, aut cantus, omnes hi animam mouent, Motã autem ficcatur & calefcit, & humiditatem in corpore confumit. At verò deambulationes etiã ipfæ maximè præ reliquis naturales fiunt, Habent autem quid violentum. Vis ipfarum talis eft. Deambulatio à cœna & aluum, & corpus, & ventrem ficcatur, ipfumq; amarum fieri nõ finit, ob hanc caufam. Quõ mouetur homo, calefcit corpus, itemq; cibi. Attrahit igitur humiditatem caro, & aluum amarum fieri non finit. Corpus quidem igitur repletur, aluus verò attenuatur. Siccatur autem eadem, ob hanc cauffam. Quum corpus mouetur & calefcit, quod tenuiffimum eft alimẽti confumitur, partim per inficium calorem, partim verò vna cū flatu foras excernitur, partim etiã per lotium eijcitur. Quod verò ficciffimũ eft de cibus relinquitur, Quare vnã cum aluo etiã caro reficcatur. Matutinæ deambulationes attenuant, & partes circa caput leues, & agiles, ac promptas reddunt, & aluũ foluunt. Attenuant quidem, quia motum corpus calefcit, & humiditas attenuatur ac purgatur, partim per fpiritũ ac flatum, partim vero emungitur & excrcatur: fed & aliqua pars in alimentum caliditatis animæ confumitur. Aluum autẽ foluunt quia quum calida fit, frigidus fpiritu fupernè allabente, caliditas frigiditati cedit. Leues autem partes circa caput faciunt, ob hanc caufam. Quum euacuata eft aluus, ex reliquo corpore & capite humiditatem in feipfam attrahit, nimirũ calida exiftens. Euacuato autem capite, & vifus & auditus depurgantur, & homines agiles fiunt. Deambulationes autem poft exercitia, corpora pura reddunt, & attenuant, non permittententes carnis colliquationem fieri præ labore, fed ipfam depurgant. Cæterum curfus longi ac curui fenfim facti, calfacientes carnem, concoquere ac diffundere poffunt, & vim ciborum in carne concoquunt: verum corpora tardiora ac etrafiora reddunt quàm curfus circulares. Et multa comedẽ.

Deambulationes.

Matutinæ deambulationes.

Deambulationes poft exercitia.
Curfus.

tibus commodiores sunt, & hyeme magis quàm ætate. D

Cursus ue-
fliti.

Qui verò in veste sunt, eandem vim habent, magis autem excalfaciunt, & corpora humidiora faciunt, & decoloratio-
ra: quia sincerus spiritus allabens ipsa non depurgat, sed in eodem spiritu exercentur. Conferunt itaque & liccis, & car-
nosus qui carnem demoliri & abolere volunt, item quæ senio

Cursus re-
cti.

ribus, propter corporis frigiditatem. Cursus autem recti reuertentes, & equestres indefiniti, carnem minus diffun-
dunt, attenuant autem magis, propterea quod externis ani-

Cursus cir-
culares.

mæ partibus hi labores sunt, & humiditatem ex carne reuel-
lunt, & corpus attenuant ac siccant. Circulares verò cursus carnem minimè diffundunt, attenuant autem & distendunt
carnem & ventrem maximè, propterea quod acutissimo spi-
ritu vtentes, humiditatem in seipos celerrimè trahunt. At
verò concussiones siccant quidem derepente, non sunt au-
tem idoneæ, neque commodæ: nam conuulsiones inducunt:
quia excalfactum corpus, cutem quidem fortiter attenuat,
carnem verò minus coagmentat quàm cursus circulares, car-
nem autem humore euacuant. Commotiones & alleuationes
carnem quidem minimè excalfaciunt, corpus autem &
animam irritant, & spiritu euacuant. Lucta & fricatio,
externis corporis partibus magis laborem exhibent: calfa-
ciunt autem carnem, & corroborant ac augeri faciunt, ob
hanc causam. Quæ ex natura solida sunt, confrieta consi-
dunt ac coagmentantur, quæ verò caua sunt, aulescunt.
Quod itaque densum est in carne, id confriectum coagmen-
tatur, caua verò aulescunt, item quæ venæ. Nam carnes cal-
factæ ac siccata, alimentum in seipsas per venas trahunt, de-
inde aulescunt. Volutatio in puluere consimilia luctæ ef-
ficat. Magis autem siccatur propter puluerem, & minus incar-
nat. Micatio per summas manus attenuat, & carnes sur-
sum trahit. Follis, & manuum ad rythmum motus, con-
similia faciunt. Spiritus detentio, meatus disparare, & cu-
tem attenuare, & humiditatem sub cutem extrudere potest.

Lucta.

Exercitia in puluere & oleo in tantum differunt, quòd
pulus quidem est frigidus, oleum autem calidum. In hyeme
igitur oleum corpus magis auget, propterea quòd frigus
prohibet à corpore quid auferre. In ætate verò caliditatis
excessum faciens, carnem liquat: quum & à tempore, & o-

ἀλίνουσις.

ἀκροχρήν.

κωρυκομα-
χίη, & χεί-
ρονίμη.

Pulus &
oleū quale.

leo,

A leo, a
cend
gefa
hyer
poit
cien
ac li
vehē
in cō
ercit
exer
exer
B etian
Sp
aute
nem
tam
rit,
gis l
cuat
solū
tate
sta. I
tur,
don
C scen
fuer
totu
nium
in cō
tur,
ex c
dus
tum
mē
opo
est o
gen
tion

Aleo, ac labore, corpus calefiat. At verò puluis qui inter exercendum accedit, in æstate quidem magis auget. Nam frige-faciens corpus, in excessum calferi non permittit. In hyeme verò frigus & algorem inducit. Morari in puluere post exercitia in æstate, modico tempore, confert frige-faciendo. Verùm longior mora superreliccat, & corpora dura ac lignosa efficit. Fric-tio ex oleo & aqua mollit, & non vehementer excalferi finit. Porrò de lasitudinibus quæ in corpore fiunt, hoc modo res se habet. Homines in-exercitati ab omni labore lassantur. Nulla enim corporis pars exercitata est ad vllum aliquem laborem. Corpora autem exercitata, ab insuetis laboribus delassantur. Aliqua verò **B** etiam à consuetis exercitijs lassantur, si modum exce-sserint.

Species quidem igitur lasitudinum eiusmodi sunt. Vis autem ipsarum sic habet. Etenim in exercitati humidam carnem habentes, quum laborauerint corpore calefacto multam colliquationem remittunt. Quicquid igitur exsudaerit, aut cum corpore depurgatum fuerit, non exhibet magis laborem in corporis parte præter consuetudinem euacuata. Quicquid verò ab excretionem intus remanserit, non solum huic laborem exhibet, sed etiam ei parti quæ humiditatem suscepit. Non enim commoda est corpori, sed infesta. Et in carnes quidem corporum non similiter congregatur, Verùm in carnosas partes, quare his laborem exhibet, donec exiuerit. Tanquam enim circuitum non habens, quæ **C** scens calefit tum ipsa, tum quæ allabuntur. Si igitur multum fuerit quod excretum est, etiam sanum corpus exsuperat, vt totum concalescat, & febrem fortem inducit. Calefacto enim sanguine & attracto, celerem circuitum faciunt ea quæ in corpore sunt, & tum reliquum corpus præ spiritu purgatur, tum quod compactum est calefcens attenuatur, & simul ex carne foras sub cutem extruditur, atque hoc sudor calidus vocatur. Hoc autem excreto, & sanguis in naturalem statum restituitur, & febris remittit, & lasitudo sedatur maxime tertia die. Cæterum eiusmodi lasitudinem sic curare oportet, vt fomentis & balneis calidis id quod compactum est dissoluamus, & deambulationibus vehementibus depur-gemus, & modico cibo ac attenuationibus carnis euacuationem cogamus ac coagmentemus, & oleo sensim multo

*Cōfricatio
olei cum aqua.*

*Desidiōsi
quid patiuntur.*

tempore fricemus, vt ne violenter excalescat. Vnguentis etiā
 tum exudatorijs, tum mollientibus, vngere ac mollire con-
 ducit. At verò exercitatis, ab insuetis laboribus propterea
 lassitudo contingit. Quum corpus nō fuerit laboribus exer-
 citatum, necesse est carnem humidam esse ad eum locum, ad
 quem non est adfuetus se laboribus exercere, quemadmodū
 etiam ad singula exercitationum genera. Carnem igitur ne
 cesse est colliquari, & excerni, contidereque ac contrahi, ve-
 lut priori. Confert autem hoc modo curari. Exercitationi-
 bus vtendum est consuetis, quo id quod compactum est cale-
 scens extenuetur ac depurgetur, & reliquum corpus non hu-
 mectetur, neque in exercitatu maneat. Vtile est & hunc bal-
 neis calidis vti, itemque frictione similiter vt priorem. Ve-
 rūm fomentis nihil habet opus. Labores enim calfacientes
 sufficiētes sunt attenuare & depurgare id quod compactum
 est. Lassitudo autem à consuetis exercitijs hoc modo fit.

Curatio.

A moderato quidem labore lassitudo non mouetur. Quum
 verò maior quàm oportet labor fuerit, carnem superreficcat,
 euacuata autem humore caro, calescit, & dolet, & horret, & ad
 febrem perducitur longiorem, si non quis rectè curret. Opor-
 tet autem primū quidem ipsum balneo non valde multo,
 neque nimis calido lauari. deinde exhibito à balneo molli
 vino, in cœna offerre plurima & omnigena edulia, & potu
 aquoso, vino verò molli ac multo vti. Postea longo tempore
 his immoretur, donec venæ repletæ attollantur. Deinde ve-
 rō vomat, & post modicam stationem, molliter dormiat. Po-
 stea per dies sex sensim ad cibos & labores consuetos adhi-
 beatur, atque ita ad consuetum cibum ac potum perducatur.
 Vim autem habet hæc curatio talem. Reficcatum excellen-
 ter corpus, humectare potest citra excessum. Si quidem igitur
 possibile esset, laboris excessum nosse, quantus is esset,
 commodum foret ipsi per moderatum cibum mederi. Nunc
 verò illud impossibile est, hoc verò facile. Corpus enim re-
 ficcatum, ab ingestis omnigenis edulijs id quod conducibili
 sibi ipsi est, sumit, vnaquæque pars de singulis cibis. reple-
 tum autem & humectatum, alio per vomitum euacuata, rur-
 sus excessum remittit. Alius autem vacua existens reuellit.
 Excedentem itaque humiditate caro eructat, moderatam
 verò non remittit, nisi per vim, aut labores, aut medicamen-
 ta, aut

Medela.

*Curationis
 eius vs.*

A ta, aut
 sensim

H

B

& ad
 mili
 gen
 & te

C

inte
 diffi
 faci
 fit e
 ta s
 bor
 me
 dan
 aut
 que
 tur
 inu
 tis

ta, aut

A ta, aut aliam quãdam reuulsionẽ. Qui autem additione cibi *Qui apte nu-
sensum crescente utitur, is corpori diætã placidẽ constituit. tricabit.*

HIPPOCRATIS
COI DE DIAETA SI-
VE VICTVS RATIONE, LI-
BER TERTIVS, IANO
CORNARIO MEDICO
PHYSICO INTER-
PRETE.

*

DE diætã humana exactẽ quid conscribere, vt ad ciborum copiam, laborum commensuratio ac symmetria fiat, non est possibile, quemadmodum etiam antea à me relatum est. Multa enim sunt impedimenta. Primũ quidem hominum naturæ, diuersæ existentes. Nam & sicca ipsæ ad seipsas, & ad alia collatæ magis ac minus sicca sunt & humidæ. Similiter etiam aliæ omnes. Deinde ætates non ijsdem indigentes, Insuper & regionum situs, & ventorum mutationes, & temporum alterationes, & anni constitutiones. Est &

C inter ipsos cibos multa differentia, Triticum enim à tritico differt, & vinum à vino, & reliqua omnia ex quibus victum facimus diuersa existentsia, impediunt quo minus possibile sit exactẽ de diætã conscribere. At enim prænotiones inuenta sanè à me sunt eorum quæ in corpore dominantur, siue labores cibos, siue cibi labores superent, & quomodo singulis mederi oporteat, prædiscereque sanas naturas, & vt non accedant morbi, nisi quis valde multum delinquat ac sæpè. hæc autem medicamentis iam opus habent. Sunt autem quæ neque per medicamenta sanari possunt. Quantum quidem igitur inueniri possibile est quæ maximè ad rem faciunt, à me inuentum est. Verùm exactè à nullo. Primùm igitur multis ac vulgò hominibus cõscribam, ex quibus maximè vtili-

*Quid uel
perfectam
uictus ran-
tionem.*

*Qui modus
uictus.*

tatem

HIPPOCRATIS LIBER III.

tatem capere possint, qui sanè cibus vulgaribus vtuntur, ac laboribus necessarijs, profectioibusque necessarijs, ac operis marinis ad vitam degendam repertis, qui que calefcunt plus quam expedit, perfrigeranturque præter commoditatem, & reliqua diata inconstantibus vtuntur. His itaque ex presentibus sic victum facere conducit. Annum equidem in quatuor partes diuidunt, quas plerique omnes nouerunt, hyemè, ver, æstatè, autûnum. Et hyemem quidem à pleiadum occafu, vsque ad æquinoctium vernum. Ver autem ab Aequinoctio vsque ad pleiadum exortum. Aestatem verò à pleiadum ortu vsque ad Arcturi exortum. Autumnum ab arcturi ortu, vsque ad pleiadum occasum. In hyeme quidem igitur tempore frigido & compacto se opponendo, hoc victu vti conducit. Primum quidem semel tantum in die cibum capere conuenit, nisi quis valde siccum ventrem habeat. Id verò si fieri nõ possit, modicum prandere. Victu autem vtendum est sicco & austero, & calfactorio, & ex toto collato, ac meraco. Pane autem magis vti expedit, & obsonijs assatis potius quam coctis. Et potionibus nigris meracioribus ac paucioribus. Oleribus minimum, præterquam calefacientibus & siccis. Succis item ac sorbitionibus minimè vtendum est. Laboribus autè multis omnibus, cursibusque curuis sensim crescente accessione, & lucta in oleo longa, à leuibus ordiendo ac sensim addendo. Et deambulationibus ab exercitijs, acutis ac celeribus. à cœna vero, tardis in tepore. Matutinis autem multis, leni initio factis, ac sensim crescente accessione, ita vt placide rursus desinas. Vtendum est & strato duriore, & nocturnis itineribus, & funambulationibus, ac cursibus per funem vti cõfert. Omnia enim hæc attenuant ac calfaciunt. Vtendum etiam nauigatione. Vbi autem quis lauari velit, si quidem in palæstra se exercuerit, frigida lauetur. Si vero alio quopiam exercitio vsus fuerit, calida commodior existit. Vtendum & vomitibus, si humidiores sint ter in mense, sin sicciores, bis à cibis omnis generis. à vomitibus sensim perueniendum est ad consuetum cibum per dies tres, eo que tempore laboribus leuioribus ac paucioribus vtendum. à bubulis autem & porcinis carnibus, aut alijs, quicquid tandem modum excesserit, repletus vomat: & à caseosis & dulcibus ac pinguibus, eum qui non est aduetus repleri, vomere conducit: & ab ebrietate,

Anni quatuor partes.

Victus hybernus.

Vomitio nis modus.

A tate, a
dum
præte
bulat
bus
est en
re. Na
pore,
est &
lalsitu
damq
frigid
B ipsa.
modic
re. D
multi
rò lon
sum h
institu
bernu
tem n
tidem
dixer
cum t
rus or
C rie tra
ta duc
riegat
atque
stium
breui
sens vi
igitur
rant si
vmbra
ne pra
Opor
in sex
& lab

tate,

A tate, ac ciborū mutatione, & regionum alteratione vomendum est. Oportet autem frigori seipsum purum exhibere, præterquam à cibis ac exercitijs. Sed & in matutinis deambulationibus vbi corpus calefieri cõperit, itemque in cursibus etiam in alio tempore, excessum vitare oportet. Melius est enim corpori hyemem ferre, quàm exerceri hoc tempore. Nam neque arbores quæ hyemem non pertulerunt hoc tempore, fructum ferre possunt, neque ipsæ sanæ esse. Utendum est & laboribus hoc tempore multis vsque ad excessum, nisi lassitudines succedant. Signum autem docebo idiotas, ostendamque quapropter hæc ita se habent. Tempore existente frigido ac compacto, consimilia patiuntur etiam animalia

B ipsa. Necessè igitur est corpora tardè calefieri à labore, & modicam quandam humiditatis præsentis partem excernere. Deinde modicum tempus concessum est quo laborent, multum autem quo quiescant. Dies enim brevis est, nox verò longa, propterea igitur neque tempus, neque labor excessum habet. Ob hanc itaque causam hoc tempore sic diætam instituere oportet, à pleiadum occasu, vsque ad solstitium hybernū diebus quadraginta quatuor. Circa solstitium autem maximè in custodia ac tutela esse, & à solstitio alios totidem dies eadem diætā vti. Postquam autem tempus adduxerit fauonium, & mollius factum fuerit, oportet etiam cum tempore diætā sequi, diebus quindecim, quum arcturus oritur & hirundo volat. Sequens verò tempus magis varie transigere oportet vsque ad æquinoctium diebus triginta duobus. Oportet igitur etiam diætā vti hoc tempore variegatiore, mollioreque ac leuiore, & cibo, & potu, & labore, atque ita sensim ad ver perducere. Quum autem æquinoctium iam factum fuerit mollius, & dies longiores, ac noctes breuiore, & tempus calidum ac siccum constiterit, etiā præsens victus probè nutriens ac meracius sit. Quemadmodum igitur arbores rationem non habentes, hoc tempore præparant sibi ad æstatis commoditatem, tum incrementum, tum umbram: Sic oportet hominem, quum sanè mente ac ratione præditus sit, carnis incrementum salubre sibi præparare. Oportet igitur vt ne derepente diætā transmutetur, tempus in sex partes diuidere, per octo dies. In prima itaque parte, & labores detrahere oportet, & reliquis quoque; velocioribus

*Plus ocij
quàm laboris
hyeme
datur.*

*Vergiliarū
ocasius
Solstitiū.
Fauonius.
Arcturi
ortus.
Hirundo.*

Æquinoctium.

*Homines
arbores imitantur.*

*Diuisio temporis in
sex partes.*

vti.

vti. Cibis autem mollioribus, & potibus aquosioribus ac alioribus, & iuxta cum oleo in sole vtendū est. In singulis autem temporibus singulas diætas paulatim trāsmutare oportet, & deambulationes detrahere à cœna plures, maturinas pauciores: & mazam pro pane offerre, & olera cocta exhibere, & obsonia cocta affatis adæquare, & balneis vti, & parum prandere, & re venerea pauca vti, & vomitibus primū quidem quarto quoq; die, deinde per longius tēpus, quo & corpus pura carne incarnatū constituas, & diætā in hoc tempore mollem, vsque ad pleiadum exortum. Et in hoc iam æstas adest, & ad hanc nunc diætā instituire oportet.

*Vitus
æstatis.*

Quum itaq; pleias exorta fuerit, cibis mollioribus ac paucioribus vti oportet. Deinde maza magis quàm panē, atque ea prius subacta, & vino dulci non emollita, potibus autem mollibus albis aquosis, prandio modico, & somnis à prandio breuibus, & repletionibus ex cibis ac potibus quàm minimis. Potu inter edendum vtendum est sufficere, per diem verò minimè bibendū, nisi necessaria aliqua ficcitate corpus vtatur. Vtendum est & oleribus coctis, exceptis æstuosis ac siccis. Vomitibus nisi si qua repletio contingat, vtendum non est. Re autem venerea minimè. Balneis autem tepidis vti licet. At verò poma fortiora sunt quàm pro humana natura. Melius est igitur à pomis abstinere. Si verò quis cum cibis

Poma.

Per æstatem exercitatio.

vtatur, minimè deliquerit. Laboribus quoque ac cursibus circularibus exerceri oportet, & cursibus rectis reuertentibus modicis multo tēpore, & deambulationibus in vmbra, iuxta autē in puluere, quo quàm minimè exalescat. Verūm volutiones in puluere meliores sunt quàm cursus circulares. Frigefaciunt enim corpus humore euacuanter, à cœna deambulandum non est, sed saltē surgendum. Manē verò deambulationibus vtendum. Soles vitandi sunt, itemq; frigora, tum manē, tum vespere, quæ flumina, aut niues exhalant. Hanc autem diætā tolerare oportet vsq; ad solstitium æstiuū, quo in hoc tempore adimas omnia quæ sicca sunt & calida & nigra ac meraca, itemque panes, præterquam si parū quid voluptatis gratia concedere velis. Sequenti verò tempore vtetur mollibus & humidis & perfrigerantibus ac albis, vsq; ad arcturi exortum ac æquinoctiū per dies

nonag

A nona
tuere
muta
autem
oleo
in te
ni du
ac mi
moll
diæta
detra
num
B quag
porro
causa
que li
nitate
est, qu
terius
à me
nem
prog
mihi
ne au
æstin
C grote
perat
ant. V
tate a
mein
bus q
rare q
citra
dentu
incip
temp
tē occ
lor fir
ridæ,

A nonaginta tres. Cæterùm ab æquinoctio sic dietam instituere oportet, per autumnum ad hyemem adducendo, ita vt mutationes frigorum ac teporis vites vestitu crasso. Utendū autem hoc tempore motu in veste, frictioneque ac lucta in oleo, ita vt sensim accessio crescat. Deambulationes quoque in tepore faciendæ sunt, & calidis lauacris vtendum, & somni diurni detrahēdi. Cibis autem vtendum est calidioribus, ac minus humidis, & puris, & potibus nigrioribus, verùm mollibus & nō aquosis. Oleribus verò minus. Reliquā item dietam omnem sic cōsonam adhibere oportet, vt ab æstiuis detrahas, hybernis autem vtaris nō ad summum, quo hybernum victum quā proximè cōstituas, in diebus duodequingua-
B quaginta, vsque ad pleiadum occasum, ab æquinoctio. Hæc porrò multitudinis commonendæ gratia ac vulgi hominū causa prodo, qui ex necessitate vitam temerè transigunt, neque licet ipsis aliorum negligentes esse, ac suam ipsorum sanitatem curare. Quibus verò iam hoc certum ac percognitū est, quod neque diuitiarum, neque corporis, neque vllius alterius rei vlla vtilitas est, citra sanitatem, ad hos inuenta est à me diætā, quantum possibile est, ad veritatem ac certitudinem possibilium rerum adducta. Hanc itaque in sermonis progressu declarabo. Inuentum autem hoc honestū quidem mihi repertori, vtile verò discipulis, nullus adhuc priorum ne attentauit quidem cōponere, quod ad omnia alia magni æstimandum duco. Est autem præcognitio antequam ægrotent cognitio, quid corpora perpetiantur, vtrum cibus superat labores, aut labores cibus, aut moderatè inter se habeant. Vtrum enim tandem superetur, morbi fiunt, ab æqualitate autem inter ipsa mutua, sanitas adest. Ad hæc sanè commemoranda accingor, & demonstrabo qualia fiunt hominibus qui sani sibi esse videntur, & iucundè comedunt, laborareque possunt, & corporis ac caloris satis habent. Nares citra causam apertam à cœna implentur, & repletæ esse videntur, emungunt autem nihil. Vbi autè deambulare mane incipiunt ac exerceri, tūc emungunt ac spuunt, & progressu temporis etiam palpebras graues habent, & pruritus frontē occupat, & à cibis abstinent, & bibere minus possunt, & color fit decolor, & aut destillationes mouentur aut febres horridæ, iuxta quodcunque tempus repletio fuerit mota. **Quicquid**

Victus autumni.

Sine sanitate nihil iuuat.

Quæ inuenit Hip.

Quid præcognitio & cognitio.

Plenitudinis signa.

Medela,

Diurna dormitio bona nō est. Morborū alia caussa.

quid autem eo tempore fecerit, in idipsum culpam ac cau. D
sam reijcit, quum id ipsum causa non sit. Huic enim cibi su-
perant labores, & repletio paulatim collecta in morbum ip-
sum adduxit. Sed nō huc vsque differre oportet, verū vbi
prima signa cognouerit, scire quod cibi labores superant, &
paulatim collecta repletio existit. Mucus enim & saliuā re-
pletionis indices sunt ac signa. & quiescente quidem corpo-
re, meatus spiritus obturant, multa repletionē existente, vbi
verō calefactū est præ labore, attenuata excernuntur. Ta-
lem autem sic curare oportet. Exercitātū in consuetis ex-
ercitijs citra lassitudinem, calidāq; lotum, cibis omnigenis
expleto, ac vomere facito, à vomitu verō os & fauces colluat
vino austero, quo oscula venarum cōstringantur, & nihil at-
trahāt, velut à vomitu fieri solet. deinde surgens modicē de-
ambulet in tepore. Postridie verō deambulationibus qui-
dem vtendum est, exercitijs autē paucioribus & leuioribus
quā prius, & si aestas fuerit, impransus degat, sin minus, pa-
rum comedat, & de cœna quam sumere solebat, dimidium
detrahat. Tertia autem die labores quidem obeat omnes
consuetos ac deambulationes, verū cibos sensim ingerat,
quo quinta die à vomitu consuetum cibum assumat. Et si
quidem ab hoc fati bene habuerit, de cætero cibis quidem
paucioribus, laboribus autem pluribus curetur. Si verō signa
repletionis nō quieuerint, interpositis duobus diebus ab ea
qua consuetos cibos assumpsit, rursus vomat, & eodem mo-
do sensim ad consuetos cibos redeat. Quod si non successerit, etiam tertium eadem repete, donec à repletionē liberetur. F
Sunt autem homines qui vbi labores superantur à ci-
bis, talia patiuntur. Incipiente quidem repletionē somni lon-
gi & dulces ipsis contingunt, & interdū etiam dormiunt.
Somnus autē cōtingit carni, & sanguis funditur, & spiritus
diffusus tranquillus est. Quū verō nō suscipiat amplius cor-
pus repletionem, secretionem iam remittit intro, præ circū-
tus violentia, quæ sanè secretio contraria alimento à cibis,
animam perturbat. Quo tempore non amplius iucundi ipsis
sunt somni, sed necesse est hominē perturbari, & videtur sibi
cum aliquo pugnam committere. Quali acunque enim pati-
tū corpus, talia videt anima, visu iam concluso. Quum igitur
ad hoc peruenerit homo, prope iam est vt ægroret. Quod
autem

A autem veniet morbus, valde manifestū est, Qualis enim secretio venerit, & quancunq; partem superauerit, eam ipsam morbo affligit. Verūm non oportet ita desipientem esse & hucusque differre, sed statim vbi prima signa cognouit, curam contingere, & hunc velut priorē curare longiori autem tempore, ac fame opus habet. Sunt praterea etiam talia repletionis signa. Doler corpus aliquibus totū, aliquibus pars quaedam, quæcunq; tādē. Dolor autem est velut lassitudo, & delassati esse sibi videntur, segnicieq; ac repletionē curatur donec ad febrem perueniant, & adhuc nondum hoc cognoscunt, sed balneis ac cibis vtentes, ad pulmonis inflammationem, peripneumoniam Græcis dictam, morbum deducunt, & ad extremum periculum deueniunt. Verūm oportet

B providere antequā ad morbos perueniant, & hoc modo curare, vt maximē mollibus fomentis hominē foueamus, aut si id fieri nequeat, multa calida lauemus, ac corpus dissoluamus, & à multis ingestis cibis, primū quidē acribus ac plurimis, deinde salis, probè vomere faciamus, quo facto exurgat ac modico tēpore deambulet in tepore, deinde dormiat. Ma ne verò deambulationibus sensim crescētib; vtendū est, & exercitijs leuibus, & ciborū exhibitōibus sensim crescētib;, velut prius. Attenuatiōe aut plurima opus habet, itemq; deambulationibus. Si verò prouidētia non adhibita ad febrem peruenierit, nihil aliud offerre oportet praterea aquā per dies tres. Siquidē igitur ex hac sedetur, bene est: sin minus, ptisanæ succo curandus est, & aut quarta aut septima die decedet febris, si exsudabit. Bonum autem est & vnguentis exsudatorijs vtī, sub iudicationes, exsudare enim cogunt. Quidam verò etiā talia à repletionē perpetiuntur. Caput ipsis dolet ac grauatur, & palpebræ ipsis à cœna cōcidunt, & in somnis turbantur, & calor inesse ipsis videtur, & aluus aliquādo sistitur. Et talis vbi venere vtitur, leuior statim esse sibi videtur: postea verò magis grauatur. His caput repletionem reuellens, & aluum sistit, & ipsum grauatur. Periculum autem subest, vt quò erumpat ipsa repletio id ipsum corrumpat. Verūm providere hoc modo oportet. Si curam celerem facere velit, veratro purgandus est, deinde exhibendi cibi leues ac molles ad dies decem, atque hi aluum mouentes, quo venter inferior superet, & de capite reuellere valeat.

*Repletio-
nis signa.*

Curatio.

*Morbus a-
lius plenis-
tis.*

Curatio.

Vtendum & cursib. tardis ac matutinis, & deambulationib. D
 multis. Item lucta in oleo, & prandio, & somno à prãdio nõ
 longo: à cœna verò exurgere satis est, & partim balneis, par-
 tim vnctione vtendum, balneis verò tepidis, à venere autem
 abstinentum. Hæc quidem velocior cura est. Si verò medi-
 camentum bibere nolit, multa calida lotus, à cibis dulcib. ac
 falsis vomat, à vomitu verò satis est vt exurgat: mane autem
 deambulationib. adhibendus est, & exercitijs præscriptis ad
 dies sex, die septima repletionem corporis facta à similibus ci-
 bis vomitum faciat, & eodem modo cibi rursus sensim adij-
 ciendo exhibeantur, atq; his hoc modo ad quatuor hebdo-
 madas vtatur. In tanto enim tempore maximè sedatur. De-
 inde cibi exhibēdi quo corpus reficiatur, & diætã paulatim
 ad consuetum morem redigenda est. Fiunt etiam talia à E
 repletionem. Quibusdam venter quidem concoquit cibum,
 carnes autem non suscipiunt. Alimentum autem intus ma-
 nens flatum inducit. Vbi verò pransi fuerint, sedatur. Nam à
 fortiore id quod leuius est expellitur, & videntur sibi libera-
 ti esse. Verùm malum multo maius postridie accedit. Quum
 autem quotidie augescens fortius inualuerit, id quod prius
 inest superingesta superat, & calfacit ac perturbat corpus, &
 profluuiũ ventris facit. Sic enim nominatur quandiu ipsum
 solum alimentũ putrefactũ secedit. Vbi autẽ corpore calefa-
 cto purgatio aëris fiat, tunc & intestinũ raditur ac exulcera-
 tur, & sanguinolenta egeruntur. hoc autem dysenteria, à ma-
 la intestinorum affectione appellatur, morbus grauis & pe-
 riculosus. Sed prouidere oportet, & prandium detrahere, & F
 cœnæ tertiam partẽ. Cursibus autẽ pluribus, & luctis ac de-
 ambulationibus vti, tum ab exercitijs, tum mane. Quũ verò
 dies decem præterierint, dimidiũ cibi detracti apponere, ac
 vomitu vti, atq; sic ad dies quatuor cibum exhibere: vbi autẽ
 alij decem dies præterierint, etiã reliquum cibum apponere,
 ac vomitum facere, atq; sic ad consuetũ cibum reducẽs, & ta-
 lem laborib. confidenter premens ac vrgẽs, in hoc tẽpore sa-
 num facies. Fit etiam talis repletio. Postridie cibum eru-
 ctant crudum, citra ructum acidum. Aluus autem egerit,
 pauciora quidem quàm pro ratione ciborum: attamẽ multũ.
 Dolor verò nullus intus est. His ventriculus frigidus exi-
 stens, cibos in nocte concoquere non potest. Quum igitur
 motus

Cum potio
 nes nõ ad-
 micit.

Plenitatis
 variã mala

Dysenteria

Curatio.

Plenitas
 alia.

A mo
 pra
 rib
 na
 lu
 etia
 nib
 hoc
 bli
 fon
 exe
 lud
 B bis
 alij
 tali
 rin
 liqu
 hoc
 vio
 illu
 ren
 pro
 pot
 est.
 C lid
 cib
 vor
 Et.
 & r
 citi
 bus
 nis
 & c
 tui
 liqu
 pot
 ple
 der

A motus fuerit , cibum crudum eructat. Oportet itaque huic præparare ventriculi caliditatem, tum ex victu, tum ex laboribus. Primum quidem igitur vtendum est pane ex tota farina collata, fermentato, diffracto in vinum nigrum, aut in iusculum suillæ carnis piscibus verò coctis in muria acri. Vtendum etiam carnosiss, velut extremitatibus percoctis, & suillis carnis coctis pluribus, & porcinis non multis, & catulorum, ac hœdorum. Ex oleribus verò porro & allio cocto accrudo, blitòque cocto & cucurbita. Potionibus verò meracioribus, somnissq; longis citra prandium prima die, itemq; somnis ab exercitijs, curibus autè curuis sensim accessione augete, lactaq; molli in oleo, balneissq; modicis. Est & ficus cum cibis bona, & meracum vinum ab ipsa. Ex hac autem curatione alijs citius, alijs tardius repletio sedatur. Alij porrò quidam talia patiuntur. Faciem decolorem habent, & vbi comederint, paulò post eructant acida, & acor in nares proserpit.

His corpora pura non sunt, & plus est quòd de carne colliquatur præ labore, quàm quòd depurgatur præ circuitu. Et hoc sanè intus manens alimento contrarium est, ipsumque violat ac acidum facit. Alimento quidem igitur eructatur, illud ipsum verò sub cutem expellitur, & hominem decolorem facit, & morbos similes aquæ inter cutem parit. Verum prouidere oportet hoc modo. Velocior quidem curatio est potò veratro, exhibere cibos quemadmodum à me scriptum est. Verum tutior à diæta, hoc modo. Primum quidem calida lotus vomitum faciat, deinde septem à vomitu diebus cibum consuetum capiat, decima autem à vomitu die rursus vomat, & similiter cibum assumat, & tertium similiter faciat. Et curibus quidem circularibus paucis ac velocibus vtatur, & motibus, ac frictione, & mora longa in gymnasio ac exercitio. Vtatur & volutatione in puluere, & deambulationibus multis ab exercitijs, sed & à cœna. Plurimis autè matutinis in puluere vtatur. Quum autè lauari vult, calida lauetur, & eo tempore impransus degat. Et si quidè vno mense restituitur, de cætero conuenientibus curetur. Si verò quid reliquum fuerit, medela vtatur. Sunt autem quidam quibus posttridie ructus acidi fiunt. His in nocte secretio præ repletionem fit. Quum igitur motum fuerit corpus ex somno densiore spiritu vsus, calidum ac acidum vnà cum spiritu

*Medela
per nutritum.*

*Quibus finis
post cibum proficit.
Plenitatis
alius morbus.*

*Medela
quæ.*

foras expellit, & ex hoc morbi fiunt, nisi quis prouidentia d
vtatur. Conducit autem etiam his facere velut priori. Verum
laboribus pluribus hos vti oportet. Quibusdam etiam ta-
lia fiunt. In corporibus densa carne præditis, quum cibi con-
caleseunt ac diffunduntur, & à primò somno, & præ cibis
carne calefcente, secretio per somnum fit à carne multæ hu-
miditatis. Deinde caro densa existens alimentum non su-
scipit, Id verò quod à carne secretum est alimento contra-
rium ac foras protrusum, hominem suffocat ac calfacit, do-
nec euomerit. Postquam autem leuior factus est, dolor
nullus in corpore manifestus inest, sed decoloratur. Pro-
gressu verò temporis, & dolores, & morbi fiunt. His con-
similia patiuntur etiam qui inexercitati derepentè labora-
uerunt, & colliquationem carnis violentam ac multam fe-
cerunt. Hos autem sic curare oportet. De cibo detrahenda
est tertia pars. Vtendum autem cibis acribus, & ficcis, & au-
steris, ac odoratis, & vrinam cientibus. Cursibus verò pluri-
mis curuis in vestitu, rectis autem reuertentibus & circula-
ribus, exutis vestibus, frictione & lucta modica. Micatio per
summas manus commodior est quàm follis. Vtendum & de-
ambulationibus ab exercitijs multis, itemque matutinis. A
cœna verò etiam vocis exercitatio valde commoda est, hu-
miditatis enim euacuationē faciens rarefacit carnem. Con-
ducit & impransum degere. His autem cibis vtendum est per
dies decem, deinde dimidium ablati apponendum est ad dies
sex, & vomitus faciendus, ab vnoquoque verò vomitu, ad dies
quatuor sensim adiiciendo exhibendus est cibus. Quum au-
tem dies decem à vomitu transferint, omnē detractū cibum
assumat, laboribusque ac deambulationibus deditus sit, & sa-
nus euadet. Talis autē natura copiosiore labore quàm cibo
opus habet. Quidam etiam talia perpetiuntur. Secedit ipsis
cibus per aluum liquidus inconcoctus, velut ex intestinorum
leuitate, & dolorem nullum exhibet, patiuntur autem hoc
ventres maximè qui humidi ac frigidi sunt: & propter fri-
giditatem quidem non concoquunt, propter humiditatem
verò secessus fit. Corpus igitur contabescit, alimentum con-
ueniens ac debitum non accipiens, Ventresque corrup-
puntur, & in morbos incidunt, verum prouidere oportet.
Confert huic de cibis tertiam partem auferre. Sint autem
cibi,

*Carnosa
corpora
quæ patian-
tur,*

*Desidiofo-
rum mor-
bus.*

*Curatio.
Quæ exer-
citationes.*

*Vocis exer-
citatio.*

*Morbus
alius.*

Curatio.

A cibi, panes non fermentati ex tota farina collata, clibano cocti, aut subcinericij calidi, in vinū austerum tincti, & piscium partes ex dorso ac cauda. Verūm capitales & sub ventre finendæ sunt velut humidiores, & coctos quidem pisces in muria edere oportet, affatos autem in aceto. Utendū etiam carnibus sale & aceto inueteratis, & caninis affatis, & de palumbe ac reliquis eiusmodi volucris, affatis ac coctis. Oleribus verò minimè. Vino utendum est nigro, & deambulationibus à cœna ac matutinis, à deambulatione autē dormiat. Cursum verò curuis sensim accessione augescente vtatur. Sit & frictio multa, & lucta tarda, & in oleo, & in puluere, quo caro concalescens rescicetur, & humiditatem ex ventre reuellat. Vngi autem magis conducit quàm lauari, impransus verò degat. Quum autem dies septem transierint, dimidium cibi apponatur, & ad quatuor dies exhibeatur, & vomat. Post alios verò septem dies, omnem cibum assumat, & vomitu rursus factò, cibus eodem modo exhibeatur. Quibusdam verò alijs talia fiunt. Secessus non putrefactus per aluum abit, & corpus contabescit cibus non fruens, hi verò progressu temporis in morbos incidunt. His ventres frigidi ac sicci sunt. Quum itaque neque conuenientibus cibus, neque exercitijs vtuntur, talia perpetiuntur. Conducit autē sic affecto, panibus puris furnaceis vti, & piscibus coctis cū intritis, & carnibus coctis suillis, & extremitatibus percoctis, & plurimis affatis, & ex acris ac salis his quæ humectant, & falsuginosis. Vinis autem nigris mollibus, & inter cibos vis ac ficibus impleri confert. Oportet & modicum prandere, & exercitationibus pluribus vti, cursumque curuis sensim crescere, postremū autē cursum circularibus, & post cursum lucta cū oleo: deambulationibus verò nō multis ab exercitijs, à cœna verò satis est exurgere. Matutinis autē pluribus deambulationibus vtatur. Lauetur calida, & vtatur laboribus, ac vnctionibus somnoque longiori indulgeat, & molliter cubet. Oportet & venere aliquo modo vti. Verū de cibus quarta pars detrahenda est, & post dies decem rursus ad cōsuetos cibos reducendus est. Sunt etiam quibus secessus liquidus ac putrefactus per aluum abit, & qui aliàs sani sunt ac exercentur, nullum dolorē res exhibet. Quibusdā verò excluduntur ea quæ cōueniebant, progressuque temporis venter per ca.

*Morbus
alius.*

Curatio.

*Qui cibus
& exercitio.*

*Morbus
alius.*

lilitatem carnes attrahit, & dolorem exhibet, & cibi excluduntur, & venter exulceratur, & ipsum sistere iam operosum ac difficile est. Verum prius prouidere oportet, ac nosse ventrem calidum ac humidum magis quam debet esse, laborumque; incommodum excessum factum esse. Per diætã igitur frigefacere ac siccare oportet, & primum quidem exercitia ex dimidia parte detrahere, & de cibis tertiam partem. Utatur autem Maza antea subacta, ac vino dulci emollita, & piscibus siccissimis coctis, & neque pinguibus neque falsis. Utatur & carnibus assatis volucrum, coctis quidem, palumbis ac columba, assatis autem perdicum & gallorum, citra condimenta. Leporinis vero coctis in aqua, itemque ferinis omnibus. Ex oleribus autem quæ frigefactoria sunt, velut beta E cocta acida. Vino vero nigro austero. Gymnasijs autem, curribus circularibus velocibus, verum frictio non multa adhibeatur, sed modica, neque lucta. Micatio per summas manus, & manuum ad rythmũ motus, & follis, & Volutatio in puluere, commoda sunt, sed non multa. Deambulationibus ab exercitijs utatur sufficentibus iuxta laborem, & à cœna pluribus, iuxta cibum, & mane moderatè, iuxta habitum. Lauet autem tepida, ac quiescat. Sic vbi in hac diætã transegit dies decem, apponatur cibi dimidium, & laborum F tertia pars, & vomitum faciat à cibis siccis & acerbis, & in cibo ne moretur, sed quàm celerrimè vomat: à vomitu ad dies quatuor & cibis, & labor partitus exhibeatur. Vbi autem dies decem præterierint, reliquum cibi apponatur, & vinum potabile, verum labores pauciores, & vbi vomitum fecit, cibus velut scriptum est exhibeatur. Hoc verò tempore semel tantum in die cibum capere cõducit, donec malum sedetur.

Alijs porrò quibusdam siccus & perustus secessus fit, & os siccum, & progressu temporis etiam amarum fit, & alius sistitur, itemque vrina. Quum enim non habeat intestinũ humiditatem circa excrementum, intumescens transitus obturatur, & dolorem exhibet, & calor occupat, & quicquid biberit aut ederit homo, id ipsum reuomit. Postremum verò etiam stercois vomit, atque hic nõ superuiuet, quum ad hoc peruenit. Verum prouidere oportet ac nosse, quòd caliditas & siccitas in homine prædominantur. Victum igitur ipsi constituere oportet ex maza prius subacta resperfa, & pane ex

Medela.

Cibus qui.

Beta refrigerat.

Quæ exercitatio.

Vomitus.

Semel comedere his confortat.

Morbus alius qui stercois vomitum facit.

A ex tritico trimestri, succo furfurum fermentato. Oleribusq; vtendum, exceptis acribus & siccis, atque illis coctis, & piscibus leuissimis coctis, & partibus capitalibus tum pisciū, tum locustarum, & mitlis, & herinaceis, & cancris, & conchyliorum succis, ipsisq; liquidissimis. Carnibus autē suillis & extremitatibus anterioribus coctis, & hædorū & agnorum ac catulorum coctis. Piscium verò fluuiatilium ac in stagnis degentiū coctis. Vino molli aquoso. Laboribus autem vtendū est non multis, neq; velocibus, sed omnibus quietis, Deambulationib⁹ verò mane vtatur, iuxta habitū sufficiētibus, & ab exercitij laboribus, moderatis. à cœna verò ne deambulet.

*Qui nutritæ
causæ.*

B Balneis vtatur & somnis mollibus, & prandio, & somno à prandio non longo. Pomis etiam humectantibus vnà cum cibus vtatur, & cicere viridi, ac sicco in aqua macerato. De laboribus verò prioribus dimidium detrahat etiam hic à principio, & vomitū faciat à dulcib⁹ & pinguibus ac salis, hisq; plurimis: moretur autem plurimū tempus in cibis vsque ad vomitum. Deinde cibū exhibeat ad triduum, & nō maneat impransus. Quum verò dies decem præterierint labores sensim adiiciendo augeat. & si quidē repletio inerit à cibo, aut ventris vitio, vomat: sin minus, sic reliquo tempore curetur.

*Morbis ac
liis.*

C Fiūt insuper etiā talia. Horrores à deambulationibus matutinis accedunt, & caput grauatur. Huic plures fiunt deambulationes quàm modus requirit. Corpus enim & caput humore euacuatū horret ac grauatur. Progressu verò tēporis ad febrē perueniunt horrores. Sed non hucusque differre oportet, verū prius curare hoc modo. Quamprimum aliqua signa apparuerint, vnctus ac frictus modicè prandiū amplius solito faciat, & vinum multū bibat molle, deinde somno vtatur à prandio sufficienter. ad vesperam verò vbi exercitijs leuibus vsus est, calidaque lotus, consueto more cœnet. deambulationib⁹ autem à cœna ne vtatur, verū ad tempus differat. Postridie in aqua lauetur, & somnis mollibus tēpus transigat. Et per dies quinque paulatim ad consuetos cibos ac labores procedat. Sunt autē quidam qui horrēt ex gymnasijs, & quum se exuunt donec decerent, vbi verò perfrigerati sunt, rursus horrent, & stridor dentium tremulus corpus occupat, somnoque talis grauatur. Vbi autem expergiscitur, sæpe oscitat, & à cœna palpebræ ipsi graues sunt.

*Medicæ
quæ.*

*Morbis ac
liis.*

HIPPOCRATIS LIBER

Curatio.

*Cur hæc fi-
ant.*

rò temporis etiam febres malignæ accedunt. Verùm cauere D
oportet, & non hucusq; differre, sed prius curare hoc modo.
Primùm quidem ab omnibus exercitijs dimidiũ auferatur.
Cibis verò omnibus humidioribus ac frigidioribus vtatur,
& potibus mollioribus ac dilutioribus. Vbi verò præterier-
int dies quinq; tertia pars laborum ablatorum apponatur,
Cibis verò iisdem vtatur. Post alios autem quinque dies, di-
midium reliquorum laborũ apponatur. Et rursus post alios
quinq; omnes labores & leuiore & pauciores reddito, vt ne
rursus excessus fiat. Nam his qui hæc signa perpetiuntur, la-
bores maiores sunt quàm cibi. Adæquare igitur hæc oportet.
Quidam verò non hæc patiuntur, sed aliqua ex his, ali-
qua verò non. In omnibus autem his signis, labores superat E
cibos, & curatio eadẽ est. Et confert his calida lauare, ac mol-
liter cubare, & semel atque iterum inebriari, verùm non vs-
que ad excessum, & venere vti, vbi excessus contigerit, & se-
gnem esse ad labores. Deambulationes autem in totum nõ
sunt faciendæ.

HIPPOCRATIS COI LIBER DE INSO-

MNIIS, IANO CORNARIO
MEDICO PHYSICO
TERPRETE.

*Quæ per so-
mnium sũt.*

Visquis de his quæ in somnis obue-
niunt rectè cõiectat, is magnam ha-
bere vim ad omnia, ipsa reperiet.
Anima enim vigilat, & quum, qui-
dem corpori inseruit, in multas par-
tes distributa, non sui iuris est, sed
partem aliquam singulis corporis
partibus siue sensibus distribuit, au-
ditui, visui, tactui, gressui, actioni,
ac omni corporis facultati. Ipsa autem animæ cogitatio sui
iuris non est. Quum autem corpus quiescit, anima in mo-
tu est, & corporis partes perreptans, doptans, domum suam
guber

A gubernat & omnes corporis actiones ipsa perficit. Nam corpus dormiens non sentit, ipsa verò vigilans cognoscit, ac visibilia videt, & audibilia audit, vadit, tangit, tristat, animaduvertit. In summa, quæcunque corporis aut animæ munia, ea omnia anima ipsa in somno obit. Quicunque igitur hæc rectè iudicare nouit, magnam sapientiæ partem nouit. Quæcunque quidem igitur somnia diuina sunt, & quædam euentura significant, aut vrbibus, aut populo priuato, siue bona, siue mala, nõ ipsorum delictum, de huiusmodi sunt qui iudicant certam artem habentes. Quæcunque autem corporis affectiones sunt, & anima per ipsas repletionis aut euacuationis rerum à natura insitarum excessum, aut consuetorū mutationem permonstrat, de his quidem itidem iudicant, & partim assequuntur, partim aberrant, & de neutris rectè sentiunt, cur nam fiat: neque sciunt quando assequuntur, neque quando aberrant, cauere admonentes ne quid mali accidat. Atque hi non docent quomodo cauere oporteat, verum dijs supplicare iubent. Et supplicare quidem decorum ac valde bonum est. Oportet autè etiam ipsum opitulari, & deos inuocare. De his igitur res hoc modo se habet. Quæcunq; insomnia mens hominis in noctem per somnū offert de diurnis actionibus, & reddit quo modo facta sunt, ea quæ seria ac iusta in re per diem facta sunt, aut de quibus cõsiliū initum est: hæc homini bona sunt, sanitatem enim significant propterea quod anima in diurnis consilijs perseuerat, neque repletionem, neque euacuationem, neque aliqua alia forinsecus allapsa re, victa. Quum autem insomnia diurnis actionibus aduersantur, & de ipsis pugna oboritur, quum sanè hoc contigerit, turbationem in corpore significat. Et si quidem fortis fuerit, forte est malum: si verò leuis, debilius. De actione quidem igitur, an auertenda sit, siue non, nihil decerno. Verum corpus hominis curari consulo. Repletionem enim aliqua intus facta, secretio quædam contigit quæ animam perturbauit. Si igitur fortis fuerit contrarietas, vomitum facere cõducit, & cibos leues exhibere sensim adiiciendo aliquid ad dies quinque, & deambulationibus multis ac velocibus sensim augefcentibus vti, & exercitijs exerceri moderatis, pro ciborum assumptorum ratione. Si verò debilior fuerit cõtrarietas, detracto vomitu, tertiam sibi partem adime, atq; hanc

*Quantū sit
somnia nouisse.*

Quæ coniectiones non assequatur.

Somnia perspicito.

Quæ bona & contrã.

Curatio.

sensim rursus ad dies quinque adijce, & deambulationibus D
 preme. Sed & vocis exercitijs vtatur, & dijs supplicet, & tur-
 batio ipsi sedabitur. At verò solem & lunam, & cœlū ac stel-
 las, pura atque agilia solito more videre, singula bona sunt.
 Sanitatem enim corpori significant ab omnib. præsentibus.
 Verùm talem habitum præsentī diætā cōseruare oportet. Si
 verò quid cōtrariū his fiat, morbū quendā corpori significat:
 à fortibus quidem, fortiorem: à debilibus verò, leuiorem.
 Et astrorum quidē exterior est in corpore circuitus, solis ve-
 ro medius, lunæ autem ad cavitates, Quodcunque igitur ho-
 rum astrorum extinguit, aut lædi, aut disparere, aut listi à cir-
 cuitu suo videtur, iuxta illam ipsam partem morbum redun-
 dare significat: & si quidē ab aère, aut nebula, aliquod ex ip-
 sis astris pati quid horum videt, debiliorem: si verò ab aqua, E
 aut grandine fortiorem. Significat autem secretionem in
 corpore humidam ac pituitosam factam esse, & in externam
 circumferentiam illapsam esse. Conducit itaq; huic & cursi-
 bus in omni vestitu vti multis, sensim augetur, vt quàm
 maximè exudet. Itē deambulationibus ab exercitio multis
 citra prandium vti, & detracta ciborum tertia parte, ad dies
 quinque; sensim adijciendo rursus exhibere. Si verò fortius vi-
 deatur malum esse, etiam fomentis vti. nam per corporis cu-
 ticularum purgationem facere expedit, propterea quòd in ex-
 terna circumferentia offensa ac læsio existit. Cibis verò vten-
 dum est siccis, acris, austeris, meracis, & laboribus maxi-
 mè siccantibus. Si verò quid horum luna patiat, reuulsione F
 intro facere conducit, vtiq; vomitu ab acris, & salugino-
 sis, ac mollibus cibis, cursibus autem circularibus celeribus,
 & deambulationibus velocibus. Vtēdū & vocis exercitijs, &
 prandiū auferendū, cibiq; detractio, ac rursus appositio,
 eodem modo vtendum est. Ob id autem intro reuellendum
 est, quia ad cavitates corporis offensa apparet. Si autē sol tale
 quid pati videatur, fortius iam malū est, & difficilius exigi
 potest. Oportet autem in vtranque partem reuulsiones face-
 re, & rectis cursibus, & curuis, & circularibus vti, & deambu-
 lationibus, & alijs laboribus omnibus. Ciborū autem detra-
 ctione, ac rursus appositio, eodem modo. deinde vomere,
 & rursus sensim cibos augere, ad dies quinque. Si verò fe-
 renitate existente premantur hæc, & debilia esse videantur,
 & præ

*Sol, Luna,
 stellæ quid
 portendant
 in somno ui-
 se.*

*Quæ nutri-
 catio.*

*Luna per
 somnum pa-
 ti uisa quid
 portendat.*

Quid sol.

& præ
 delabi
 diætā
 & som-
 ac ca-
 nem
 pericu-
 sa ac r-
 verti
 perfec-
 nis, si
 verat
 vt vic
 B aut or
 ab ac-
 ribus
 tu plu-
 pulue
 labori-
 tis vti
 pleatu
 cibus
 præ n-
 cura si
 uerti
 possit
 C tem c
 in mo-
 dentu
 dentu
 ex cir-
 id ipsi
 carnē
 Quæ
 sum fo-
 gis m-
 capiti
 in ter-
 His co-

& præ

A & præ ficitate à circuitu suo impediri, periculum significat delabendi in morbum. Verum oportet labores detrahere, & diata humectatione ac molli uti, & balneis ac ocio ampliori, & somno longo ac multo, donec malum sedetur. Si autem igneum ac calidum esse videatur quod se illis opponat, bilis secretionem significat. Si vero superata hæc dispareant ac evanescent, periculum est ad mortem perueniendi ex morbo. Si vero verba ac mutata hæc esse videantur, presentem statum in fugam verti significant. Fugere autem ipsa celeriter, esseque qui ea persequantur, periculum denunciant futuræ insanæ hominis, si non curatus fuerit. Omnibus autem his conducit, ut veratrum purgati, optimam victus rationem instituatur. sin minus, ut victu ad aquam tendente utantur. vinum vero non bibant, aut omnino album, tenue, molle & aquosum. Abstineant autem ab acerbis, resiccantibus, calfacientibus, ac salsuginosis. Laboribus secundum naturam plurimis utantur, & cursibus in vestitu plurimis. Frictio vero ne fiat, neque lucta, neque volutatio in pulvere. Somnis utatur mollibus, & in ocio degat, exceptis laboribus naturalibus, à cæna deambulet. Bonum est & fomentis uti, à fomentis vero vomere, per triginta vero dies non repletur. Quum autem repletus fuerit, bis in mense vomat à dulcibus & aquosis ac leuibus. Quæcumque autem ex his aliis aliud præ nulla necessitate errant, animæ turbationem quandam præcure significant. Confert autem huic ocium, & animum conuerti ad spectacula, maxime risum mouentia: quod si fieri non possit, ad id ex quo ad biduum aut triduum maxime voluptatem capiat, & sedabitur. Sin minus, periculum est delabendi in morbum. Quæcumque astra ex circumferentia excidere videntur, suntque pura & splendida, & ultra ac prorsum ferri videntur, sanitatem significat. Quicquid enim in corpore parum ex circuitu excernitur secundum naturam, à vespera in aurora: id ipsum recte habet. Nam & quæ in ventre secernuntur, & quæ in carnem eructantur, omnia ex circuitu ac circumferentia excidunt. Quæcumque vero nigra & obscura sunt, & ad vesperam ac occasum ferri videntur, aut in mare, aut in terram, aut sursum, ea magis morbos significat. Et quæ quidem sursum feruntur, fluxum capitis significant. Quæ vero in mare, ventris morbos. Quæ in terram, tubercula maxime significat ex carne enascentia. His conducit tertiam cibi partem detrahere, & à vomitu, ad dies

*Diversitas
tæ somniorum
obseruato.*

*Pura uideri
astra
quid porten
dat.*

quinque

quinque eandem rursus sensum adiiciendo exhibere, in alijs D
autem quinque diebus cibos omnes assumere, & vomitu fa-
cto, rursus eodē modo cibus sensim auctus exhibeatur. Que-
cunq; verò ex his pura & candida in cælo exherere videbun-
tur, sanum esse significant, quia quod in hominem descendit
ex æthere est. Tale autem videt anima, quale sanè descende-
rit. Quæ autem nigra fuerint, & non pura, neque conspicua,
morbum significant, non propter repletionem, neq; euacua-
tionem: sed forinsecus inductum. Huic cōfert cursibus cir-
cularibus velocibus uti, quo quàm minima corporis colliqua-
tio fiat, & spiritu quàm densissimo vtens, id quod inductum
est excernat, à cursibus autem deambulationibus celeribus
vtendum est. Victus autem mollis & leuis ad dies quattuor

*Quid puri
tas aëris.*

*Cum deus
qui dat.*

*Quid plus
uia serena.*

*Quibus dijs
supplicādū.
Diuersa ni-
sa.*

offeratur. Quicquid porrò à deo accipere quis sibi videtur
purum, bonum est ad sanitatem. Significat enim ea quæ in
corpus ingesta sunt pura esse. Quicquid verò huic contrariū
videre quis putat, non est bonum. Morbum enim in corpus
venisse significat. Oportet igitur velut priorem etiam hunc
curari. Si quis se complui putet clementi cælo, aqua mol-
li, & non valde madefieri, neque vehementem tempestatem
ingruere, bonum est. significat enim moderatum ac purum
spiritum ex aëre ingressum esse. Si verò vice versa, valde
complui quis sibi videatur, & tēpestatem ac turbinem esse,
idque aqua non pura, morbum designat à spiritu qui in ipso
est. Verum oportet etiam hunc simili diætā uti, & omnes
hos paucō cibo ali. De significationibus quidem igitur
astrorum sic iudicare oportet, prouidereq; ac diætā statue-
re, & dijs supplicare, in secundis quidem rebus Soli, Ioui cœ-
lesti, Ioui possessori, Mineruæ opulente, Mercurio, Apollini.
In contrarijs verò, dijs malorum auersoribus, & terræ, & he-
roibus, quo mala ac grauiā omnia auertat. Cæterū & hæc
sanitatem præsignant. Nimirum ea quæ in terra fiunt, acutè
videre, & audire, & securè iter facere, & securè ac citra timo-
rem currere, & videre terram leuem ac probè cultam, & ar-
bores florentes, fructuosasque ac satiuas, & flumina solito
more fluentia, & aqua pura, neque copiosiore, neque paucio-
re quàm cōueniens est. Item fontes & puteos eodem modo.

Hæc omnia sic visa, sanitatem homini designāt, & corpus
rectè habere, omnesque circuitus, & exhibitiones ciborum,
ac secrete

A ac secrete
deatur
quidem

Itaque
ribus
læsis, v
vltra s
puram
ribus
corrup
humid
res, ver

B tam fr
facere.
circuit
immin
quidem
tia, tu
deamb
gatur.
vesicæ
purgar
gnifica
libus e
quidem

C & ex p
re diæt
latim
mouere
ex præ
inunda
corpor
tractio
ciendo
combu
di in f
in carr
& cibo
trireq

A ac secretiones, integras esse. Si verò quid his contrarium videatur, detrimentum aliquod in corpore significat. Et visus quidem ac auditus læsus, morbum circa caput significat.

Itaque matutinis deambulationibus, itemque à cœna pluribus vtendum est, ad superiorem diætam. Cruribus verò læsis, vomitibus reuellendum est, & iuxta ampliorem vtendum, ultra superiorem diætam. Terra autem aspera, carnem non puram significat, quare deambulationibus ab exercitijs pluribus vtendum est. Arborum verò sterilitas, seminis humani corruptionem indicat. Si igitur folia arboribus decidunt, ab humidis ac frigidis corpus læditur. Si verò floridæ sint arbores, verum infructuosæ, à calidis & siccis, hæc igitur per diætam frigefacere ac humectare oportet, illa verò siccare ac calfacere.

B Flumina autem non solito more fluentia, sanguinis circuitum significant, & auctiora quidem fluentia, excessum: imminuta verò, defectum. Oportet itaque per diætam hunc quidem augere, illum verò imminuere. Non pura autem fluenta, turbationem significant, quæ à cursibus circularibus & deambulationibus, corpore per densum spiritum moto, purgatur. Fontes verò & putei commoti conspecti, status circa vesicam significant, quos medicamentis urinã cientibus expurgare oportet. Mare perturbatum, ventris morbum significat, sed oportet aluum mouentibus, leuibusque ac mollibus expurgare. Terram aut domum moueri videre, sano quidem viro debilitatem significat, ægrotanti verò sanitatē,

C & ex præsentī statu transmotionem. Sano itaque transmutare diætam conducit. Itaque primùm vomat, & rursus, vbi paulatim cibum assumpsit, à præsentī enim diætā totum corpus mouetur, debili verò eadem diætā vtī conducit. Nam corpus ex præsentī statu transit. Terram ab aqua aliqua aut mari inundatam videre, morbum significat, humiditate multa in corpore existente. Verum oportet vomitibus, & prandij detractione, & laboribus & sicco victu vtī, deinde sensim adiiciendo, ac modico cibo renutrire. Sed neque nigram, neque combustam terrā videre bonū est, sed periculum est delabendi in fortem ac lethalem morbum. Siccitatis enim excessum in carne esse significat. Verum oportet & labores detrahere, & cibos qui sicci & calidi, & acres ac urinam cientes sunt: nutrireque; ptisanæ succo decocto, & omnibus mollibus ac leui-

Medda.

Cursus fluminis per somnum uisus quid uenit.

Fontes, putei.

Mare.

Motus terræ uel domus.

Terræ inundatio.

Terræ nigrae perustaque somnum bonum non est.

bus

bus modicis: & potu uti aquoso, albo, copiosiore: & balneis D
multis calidis, sed ieiunus ne lauet, molliter cubet ac dor-
miat, & in ocio degat, frigus & solem vitet. Supplicet autem
terra, & Mercurio, & Heroibus. Si verò in stagno, aut in
mari, aut in fluminibus natate quis sibi videatur, nō est bo-
num, humiditatis enim excessum significat. Confert autem
huic & diætā sicca, & laboribus uti, febricitanti verò id bo-
nū est, extinguitur enim caliditas ab humoribus. Quicquid

*Natatio
quid por-
tendat.*

*Vestis cal-
ciamentiq̃
somnia.*

Nigra.

*Noua.
Mortui.*

porrò quis circa seipsum videt solito more fieri, ad naturam
sui ipsius, neq; maius, neq; minus, bonum est ad sanitatem. Et
vestitum album indutū esse, & calciamentū pulcherrimum,
bonum est. Quicquid verò membris maius fuerit, bonū non
est, sed neque quodcunque tandem fuerit minus: & oportet
hoc quidem per diætā augere, illud verò minuere. Nigra
autem morbosiora sunt, & periculosa. Mollire itaq; oportet
& humectare. Noua quoque transmutationem significant.
Mortuos videre puros in vestibus albis, bonum est, & accipe-
re aliquid ab ipsis purum, bonum est. Sanitatem enim signi-
ficat corporū, & salubritatem ingestorū, à mortuis enim nu-
trimenta, & incrementa, ac semina fiunt. Hæc autem pura in
corpus irrepere, sanitatem significat. Si verò contra quis vi-
deat ipsos nudos, aut nigris vestibus indutos, aut non puros,
aut aliquid accipientes, aut ex domo portantes, non est com-
modum. Morbum enim significat, quæ enim in corpus inge-
runtur, nociua sunt. Verum oportet cursibus circularibus &
deambulationibus depurgari, & alimēto molli ac leui à vo-
mitu sensum nutriri. Quæcunq; verò formæ peregrinæ cor-
pora in somnis apparent, & hominē perterrent, ciborum in-
consuetorum repletionem, & secretionē, & bilis supernæ ac
infernæ eruptionē, & morbum periculosum significant. Ve-
rū oportet vomitum facere, & ad dies quinque; cibos quam-
leuissimos non multos, neque acres, neque siccos, neque ca-
lidos sensum adiiciendo accipere, & laboribus naturalibus
maximè uti, exceptis deambulationibus à cœna. Utendum
etiā balneis ac calidis lauacris, & ocio, Solem verò & frigus
vitet. Si verò quis per somnum edere aut bibere consue-
& animæ tristitiam. Et si carnes robustissimas quis edere se-
putet, maximum alimēti excessum designat. Si verò debilis-
simas,

*Corpora
formæ pere-
grinæ.*

*Comestio
prælatioq̃.
Carnis co-
mestio.*

A simas
est, Si
ducit
ex car
ficant
nia no
ribus
Quæ
præ si
ac hu
ab ali
tigiſſ
deam
B
sensu
visi, g
armat
gnific
cibus
atq; si
dum
lida
his qu
get, &
bile e

C H
C

H
nor
ipsi

A firmas, minorem. Quemadmodū enim id quod editur bonū est. Sic etiam id quod videtur. Cibos igitur detrahere conducit. Nam alimenti excessum hoc significat. Sed & panes ex caseo ac melle facti per somnum comesti, similiter significant. Aquam autem puram bibere bonum est, reliqua omnia nociua sunt. Quæcunque homo ex consuetis ac familiaribus se videre putat, ea animæ concupiscentiam significant. Quæcunque verò fugit perterrefactus, sanguinem sisti ac præ siccitate coerceri significant. Confert itaq; frigefacere ac humectare. Quum verò quis pugnat, aut pungitur, aut ab alio ligatur, secretionem circuitui contrariā corpori contigisse significat. Conducit igitur vomere, & attenuare ac deambulare, & cibis leuibus uti, & à vomitu ad dies quinque sensim renutrire. Quin & oberrationes & ascēsus in somnis visi, grauiā significant. Fluminum transitiones, & hostes armati, monstra formæ peregrinæ, morbum aut insaniam significant. Confert itaq; his qui talibus in somnis vexantur, cibis modicis uti leuibusq; ac mollibus, itemq; vomitibus, atq; sic sensim rursus ad dies quinque cibum exhibere. Utendum & laboribus naturalibus multis. præterquā à cœna, Calida lauacra, & ocium, frigusq; ac solem vitent. Qui igitur his quemadmodum conscripta sunt utetur, vitam sanus degret, & inuenta est sanè à me hæc ipsa diæta, quantum possibile est humano ingenio excogitare, dijs auxiliantibus.

*Aqua
potio.*

*Diuersa
somnia
aspicito.*

*Inuentum
Hippocratis.*

C HIPPOCRATIS COI LIBER DE ALIMEN-

TO, IANO CORNARIO ME-
DICO PHYSICO IN-
TERPRETE.

*

Hunc librum Galenus Hippocratis esse negat. Sed tamen non alicuius plebei ac vulgaris hominis esse dicit, & fortassis ipsius Thessali. Quidam Herophilum autorem putant.

Alimentum

Limentum & alimenti species, vnum & multa, vnum quidem, quatenus vnum genus est. Species verò humiditate ac siccitate finitur, & in his formæ, ac quantitas est, & ad quædam, & ad tot. Auget autem, & corroborat, & incarnat, & afsimilat, & dissimilia facit quæ in singulis sunt, iuxta vniuscuiusque naturam ac facultatem quæ ab initio adest. Afsimilat autem pro viribus, quum id quod superingeritur superatur, id verò quod prius inest superat. Exile autem fit aliquando quidem prius, in tempore dissolutum aut insuper appositum, aliquando verò posterius, in tempore dissolutum aut appositum. Destruit autem vtrunque in tempore & post tempus, id quod extrinsecus afsiduo superingestum est, & per multum tempus omnibus membris solidè implicatum est, & propriam quidem formam producit, priorem verò aliquando autem & priores, destruit. Facultas porro alimenti peruenit & ad ossa, & ad omnes partes, & in neruum, & in venam, & in arteriam, & in musculum, & in pelliculam, & carnem, & pinguedinem, & sanguinem, & pituitam, & medullam, & cerebrum, & medullam spinalem, & interanea, omnesq; ipsorum partes, & sanè etiam in caliditatem, & spiritum, & humiditatem. Alimenti verò & id quod hoc nutrit, alimentum est, & quod velut nutrimentum est, & quod nutrimentum futurum est: Principium autem omnium vnum est, & finis omnium vnus, & idem finis est atque principium: & quæ particulatim in alimento probè & malè distribuuntur. Probè quidem, quæ prædicta sunt. Malè verò, quæ contrarium his ordinem habent.

Succi varij, & coloribus, & viribus, & in detrimentum, & in vtilitatem, & neque lædentes, neque commodantes, & multitudine, & excessu, & defectu, & implicatione, aliorum quidem, aliorum verò non. Et omnium caliditatem lædunt ac iuuant, & frigiditatem lædunt ac iuuant, & facultatis autem varix naturæ sunt. Succi corrumpentes & totum, & partem, & forinsecus ac intrinsecus, spontanei & non spontanei, Nobis quidem spontanei, causæ verò non spontanei.

Rursus

Ciborū vis.

*si in modo
si in aliis*

*Succorum
vis.*

- A** Rursus autē caussæ, aliæ manifestæ, aliæ obscuræ, & aliæ
 possibiles, aliæ impossibiles. Natura omnibus subuenit.
 Ad hæc verò forinfecus quidē cataplasma, Illitio, Vnguentū,
 Nuditas & totius & partis. Caliditas & frigiditas, iuxta ean
 dem rationem & Adstrictio, & vlcera, & morsus, & corro
 sio. Intrinsicus verò & quædam ex prædictis, & suprâ hæc
 causa obscura, & parti & toti, & alicui & non alicui, excre
 tiones ventris secundum naturam, item vrinam, sudoris, sa
 liuz, mucii, vteri, iuxta hæmorrhoidas, verrucam, lepram, tu
 berculum, carcinoma, ex naribus, ex pulmone, ex ventre, ex
 sede, ex cole, secundum naturam, & præter naturam, descri
 mina horum alijs iuxta aliam rationem, aliquando etiâ aliter.
 Vna natura sunt hæc omnia, & non vna. Multæ naturæ
 sunt hæc omnia, & non vna. *Caussæ uariæ.*
Caussa non semper paet.
- B** sunt hæc omnia, & non vna. Medicina sursum & deorsum, &
 neque sursum, neque deorsum. In alimento medicina, opti
 mum. In alimento medicina malum. Malum & optimū ad
 aliquid. Vlcus, crusta, sanguis, pus, sanies, lepra, furfur, vlcera
 capitis manantia, impetigo, vitiligo, lentigo, aliquando lædit,
 aliquando prodest, aliquando neque lædit, neque prodest.
 Alimento, non alimentum. Si nutrire nō potest, nomen est
 alimentum, non opus. Opus & res est alimentum, nō nomē.
 In pilos alimentum, & in vngues, & in extremā superficiem
 intrinsicus peruenit. Forinfecus alimentum ex extrema su
 perficie, ad intima peruenit. Confluxio vna, conspiratio vna,
 Consentientia omnia. Iuxta totius quidē corporis naturam
 omnia, iuxta partem verò, partes in vnaquaq; parte ad opus.
 Principium magnum ad extremam partē peruenit. Ex ex
 tremâ parte ad magnum principium peruenit. Vna natura,
 esse, & non esse. Morborum differentia, in alimēto, in spi
 ritu, in calore, in sanguine, in pituita, in bile, in humoribus,
 in carne, in pinguedine, in vena, in arteria, in nervo, muscu
 lo, pellicula, ossē cerebro, medulla spinali, ore, lingua, stoma
 cho, siue gula, ventre, intestinis, septo transuerso, peritonæo
 membrana aluum ac intestina amplectente, hepate, splene,
 renibus, vesica, vtero, cute. Hæc omnia & singulatim & par
 ticularim. Magnitudo ipsorum magna, & non magna. Si
 gna, titillatio, dolor, ruptura, mens, sudor, vrinarum subsidē
 tia, quies, iactatio, visus, imaginationes, morbus arquatus, sin
 gultus, morbus comitialis, sanguis integer, somnus. & ex his
Medicina uaria.
Alimētū.
*Mira & breuis disa
 cursio mem
 brorum.*
*Signa lan
 guentis.*

Signa obseruanda.

& ex alijs naturalibus, & quæcunque alia huiusmodi ad detrimentum & vtilitatem procedunt. Labores totius & partium. Et magnitudinis signa, alterius ad maius, alterius ad minus, & ab vtrisque ad maius, & ab vtrisque ad minus. Dulce non dulce, dulce ad potentiam, velut aqua. Dulce ad gustum, velut mel. Signa vtrorunque, vlcera, oculi, & gustus, & in his magis & minus. Dulce ad visum, & in coloribus, & in alijs mixturis. Dulce magis & minus. Raritas corporis ad perspirationem, quibus minus aufertur, saniores sunt. Densitas corporis ad perspirationem, quibus minus aufertur, morbidiores. Qui probè perspirant, debiliores & saniores sunt, & à morbis facillè reconualescunt. Qui malè perspirant priusquàm ægrotent, fortiores sunt. Vbi autem ægrotarunt, difficilior à

Varietas consideranda.

morbis reconualescunt. Hæc autem & toti parti. Pulmo contrarium corpori alimentum trahit, reliqua verò omnia idem. Principium alimenti spiritus, nares, os, guttur, pulmo, & reliqua respiratio. Principium alimenti & humidi & sicci, os, gula, venter. Verùm antiquius & primordiale alimentum, per abdomen vmbilicus. Radicatio venarum hepar. Radicatio arteriarum cor, ex his aberrant in omnia sanguis & spiritus, & color per hæc meat. Vis vna & non vna, qua omnia hæc & alia gubernantur, alia quidem ad vitam totius & partis, alia ad sensum totius & partis. Lac nutrimentum, quibus videlicet secundum naturam alimentum est, alijs verò non. Alijs autem vinum alimentum est, & quibusdà non alimentum. Et carnes, & aliæ multæ alimentum species, & iuxta regionè & iuxta consuetudinem alunt, partim ad augmentum, & ad esse, partim ad esse solum, velut in senibus. Quædam verò supra hæc, etiam ad robur. Dispositio Athletica non est à natura. Habitus sanus melior in omnibus. Magna est res quantitas ad vires solerti ratiocinatione adoptata. Lac & sanguis alimenti sunt redundantia. Circuitus ad multa consoni sunt, ad foetum eiusque alimentum. Rursus autem sursum repit in lac, & in alimentum, & ad infantem. Viuificantur non animalia, viuificantur animalia. Viuificantur partes animalium. Naturæ omnium nullo doctore vsa sunt. Sanguis alienus vtilis. Sanguis proprius vtilis. Sanguis alienus nociuus. Sanguis proprius nociuus. Humores proprii nociui. Humores alieni nociui. Humores alieni concubiles.

Pulmo.

Alimenti principium Venarum secundum artem venarum.

Lac.

Vinum.

Sanguis variat.

A duci
fona
num
pro
tre
in v
nem
perf
qua
duo
ad p
Alij
B octo
est.
dum
pau
C
Mar
bia
in h
foli
A
fum
me
trah
C app
iux
& fa
mag
F
ficc
mid
tur.
velo
vire
cior
ne d
æg
Qu

- A** ducibiles. Humores proprii conducibiles. Consonans dissonans est. Dissonans consonans est. Lac alienum bonum. Lac proprium nocium. Lac alienum nocium. Lac proprium commodum. Cibus iuuenibus facile ac leuiter putrefactus. Senibus verò ad summum transmutatus. His qui in vigore ætatis consistunt impermutabilis. Ad figuratorem, soles triginta quinque. Ad Motum, septuaginta. Ad perfectionem, ducenti & decem. Alij tradunt. Ad formam, quadraginta quinque, ad motum, septuaginta sex, ad exitum, ducenti & decem. Alij sic. Ad formam, quinquaginta, ad primum saltum, centum, ad perfectionem, trecenti. Alij sic. Ad discriminationem, quadraginta, ad transitum, octoginta, ad elapsum, ducenti quadraginta. Non est, & est. Gigountur autem in his & plures & pauciores, secundum totum, & secundum partes. Non multò autem plures aut pauciores, pauciores verò tot, & quæcunque alia his similia.
- Osium alimentum ex confectione. Naso bis quinque. Maxilla & clauiculae, & costis duplicia, cubito triplicia. Tibiæ & brachio quadruplicia, femori quintuplicia. Et si quod in his plus aut minus potest. Sanguis humidus & sanguis solidus. Sanguis humidus bonus. Sanguis solidus malus.
- Ad aliquid omnia mala & bona sunt. Via sursum deorsum vna. Potentia alimenti melior quam moles. Moles alimenti melior quam potentia. Et in humidis & in siccis detrahit & apponit idem, & alteri quidem aufert, alteri verò apponit idem. Venarum pulsationes, & respiratio spiritus, iuxta ætatem, & consonantia & dissonantia sunt, & morbi & sanitatis signa, & sanitatis magis quam morbi, & morbi magis quam sanitatis. Alimentum enim etiam spiritus est.
- Humidum alimentum magis facile transmutatur quam siccum. Siccum alimentum facilius transmutatur quam humidum. Alimentum quod ægrè alteratur, ægrè consumitur. Quod facile apponitur, facile consumitur. Et quicunque veloci appositione opus habent, his humidum ad reficiendas vires medicamen optimum. Quicunque verò adhuc velociori indigent, per olfactum. Qui autem tardiore appositione opus habent, solido alimento vtantur. Musculi solidiores ægrè magis quam alia colliquescent, excepto osse & neruo. Quæ denudata sunt, ægrè transmutantur, & secundum ge-

Lac uariat.

Digestio per ætates.

Partus conformatio.

Quota osium coalescentia.

Sanguinis alia uariatio.

Cibariorum uariatio.

Pulsus spiritalis, signa sanitatis & morbi.

HIPPOCRATIS LIBER

nus ipsa seipsis fortiora sunt quàm pro re ipsa : propterea D
 ipsa seipsis ægrius colliquescunt. Pus ex carne, purulentū ex
 sanguine, & ex alia humiditate. Pus vlceris alimentū. Pus
 alimentū venæ, arteriæ. Medulla alimentum ossis, propterea
 callo obducitur. Facultas & potentia omnia auget & nutrit,
 & germinare facit. Humiditas alimenti vehiculum est.

HIPPOCRATIS
 COI LIBER DE HVMI-
 DORVM SIVE LIQVIDO-

RVM VSV, IANO COR-
 NARIO MEDICO PHY-
 SICO INTER-
 PRETE.

*

Aqua,

Qua potabilis, salfuginosa, mare, potabi-
 lis quidem in officina medica optima.
 Nam & ferramentis & aramentis opti-
 ma, & medicamentis plurimis inuetera-
 tis communissima. Verum ad corpus nosse
 oportet, quòd hæc aut madefacit, aut fri-
 gefacit, aut calfacit. Aliter verò nulli commodat, aut de-
 trimento est potata. Vbi modica potabili in spongia vte-
 ris, optimum oculis est. Cutis ipsa supernè exulceratur
 calidæ asperione. Fomentum corporis totius aut partis.
 Cutis duræ mollitio, distente laxatio, neruorum, carniū,
 humorum sub cutem effusio, sudoris secretio. Humecta-
 re proluione, velut nares, vesicam, flatus. Incarnare, at-
 tenuare, liquefacere, minuere, colorem reuocare, colorem
 dispergere. Somniferum & in caput, & in alia, conuulsio-
 num, tensionum, mitigarium dolores stupefacit auris,
 oculorum, & quæcunque talia, frigida calfacere, velut pix
 vlceribus, præterquam à quibus sanguis erumpit, aut eru-
 pturus est, fractis, luxatis, reliquis quibus linteola sunt me-
 dicis, Capitis grauitati. Moderatio in vno quoque, ne ultra
 torq

*Oculorum
 medela,*

torqueamus, velut calida corpori, ex excessu in vtranq; partem, vt ab vtraque non aberret, coniectatione ex detrimento, aut inutili facta, velut in tepida. Oportet enim detrimentis aut vtilitatibus etiam si sint vti, vsquequo iuuent, aut donec lædant. Madefactio itaque & humectatio, debile quid est. Frigefactio verò & calfactio, forte: velut ex sole.

Madefactio.

Frigefactio.

Calfactio.

Verùm frigida calida existens, velut potabilis aqua, debile quid est. Calida autem ne vterius pergat, vt vrat. Iudicat autem de his ipse ægrotus, exceptis mutis, aut leuiter syderatis, aut stupefactis, aut velut in vulneribus perfrigeratis, aut nimio dolore vexatis. his enim hæc sensu non percipiuntur. Nam non sentiunt hi perusti. Itemque profundæ ac magnæ luxationes. Iam verò etiam pedes deciderunt perfrigerati, ex calidæ perfusione. Sed his corpus perfusi iudex est, similiter etiam frigidæ. Harum aut vtrarumq; paucitas, debile quid est. Multitudo verò, forte, veruntamen finire oportet, donec fiat id cuius gratia fiunt, antea verò quam postremum fiat, cessandum est. Harum porro vtraque lædit, & calida quidem amplius ea vtentibus has læsiones inducit, carniū effractionem, neruorum debilitatem, mentis stuporem, sanguinis eruptiones, animi deliquia hæc ad mortem. Frigida verò conuulsiones, tensiones, nigrores, rigores febriles. Mediocritas quidem extra noxam est. Reliqua verò lædunt ac profunt, velut relatum est. Voluptatibus, & iucunditatibus, & doloribus ac molestijs, prout singula ex ipsis conueniunt, ira sanè apparent. Corpus regi ac velari aduetum, quicquid insuetum est, quicquid longissimè à familiari calore abest, & peregrino frigori propinquisimum, id ipsum auersatur: & propterea sanè calida gaudet, & ferre potest. Cerebrum & quæ ab hoc oriuntur, frigida quidem tristantur, calida verò gaudent, si sanè frigidius & solidius à natura fuerit. Propterea ossibus, dentibus, neruis frigida inimica, calida verò amica, quia ab illa conuulsiones, tensiones, rigores febriles, quæ sanè frigida facit, calida verò sedat. Ob id etiam à calida voluptates, & illecebræ, à frigida verò dolores & auersationes. Ideoque spina, pectus, dorsum, præcordia, magis frigida aggrauantur calida verò gaudent, & ferre ipsam possunt. propterea sanè spina, pectus, dorsum, præcordia, contraria perpeffa sunt, quia sunt cōtraria. Propterea sanè in hoc loco an-

Calida copiosius utentes quid patiuntur.

Ossibus dentibus neruis frigida inimica.

xietatem ex calida obortam, frigida sedat. propterea sanè D
 frigida potu gaudet. propterea sanè cibis calidis delectatur.
 propterea sanè & in animi deliquijs frigida extremis parti-
 bus affundere prodest. Quòd autem posteriores partes cali-
 dam magis sufferūt quàm anteriores. quæ relata sunt in cau-
 sa sunt. Quòd verò etiam frigida, rectè habet. Nam & extre-
 mæ partes anteriores sunt, & tegi non adsueta: velut etiam
 interna pars se habet ad externam. Cogitandum autem quòd
 vtraque in vnoquoque corpore potior est externa cute, quæ
 & sibi ipsi, & neruo sanguineo cõtinua ac cohærens, eo quod
 extrà proprium calorem, in externo frigore est, ab vtrisque
 frequenter superatur, & vtrisque frequenter opus habet, fre-
 quentius autem calida ad voluptatem. Perpetiuntur autem E
 & extremæ partes tale quid, quare citò multa percipiunt, tar-
 de autem primùm attolluntur. Et venæ quoque aliæ prius,
 aliæ posterius. Atque sic omnia apparent, & vbi frige-
 fiunt extremæ partes, & vbi calefiunt, in vasorum euacuationibus,
 in animi deliquijs. Et iuxta rationem meritò etiã venas se-
 quuntur, ea quæ ab his eueniunt. Et calefacit primùm calida
 velut in manibus, internas partes. At vlcera calida gaudent
 ex confesso, quia tegi adsueta sunt. Meritò itaque altera gra-
 uatur. Meritò igitur & ipsæ venæ, quia sunt in calido. Meritò
 etiam ipse thorax, & ventriculus ipse à frigida superatus, mo-
 lestè fert, & mortem minatur, quia maximè desuetus est. Ve-
 rùm plurimum abest ab eo vt patiat: propinquissima autè
 inter se sunt, egere, & pati. Meritò igitur frigida potu dele-
 ctatur. Et sic consentiunt inter se omnia hæc. Quòd verò om-
 niã desquamata & ambusta in superficie, nõ valde tegi ad-
 sueta, maximè frigida molestè ferūt, par est. Citissimè enim
 superantur. Et profundissima si superentur, maximè utique
 grauentur. deinde etiam natura ne uosa participant. Quo-
 niam imus venter calida delectari videtur, considerandus lo-
 cus est, & postea extremæ partes, & vesica, & genitales par-
 tes, & virilis membri glans natura frigidior est, quã quis pu-
 tat. Sursum enim non deorsum exilit caliditas: & propterea
 calida delectatur. Considerandum etiam, quòd post calidam
 frigescit corpus magis perfrigeratum: post frigidam verò re-
 calefcit magis cõtrarium: velut etiã aquæ frige faciendæ & ca-
 lesfaciendæ sunt, propter tenuitatè. Et quod post calidã durefcit
 corpus

Corpus fri-
 gescere ma-
 gis post.

A corp
 enin
 & q
 & fo
 du
 que
 & ac
 supp
 scent
 Om
 ter, b
 tum
 B perf
 ratis
 dis,
 unt,
 Eliq
 nibu
 duci
 cas f
 aute
 & m
 vuln
 diut
 dica
 C grun
 prop
 fund
 sima
 grun
 lia, a
 ineft
 aut f
 & in
 gida
 te su
 gunt
 sunt
 li ap

- A** corpus magis reficcatum, velut oculi post frigidam. Altera enim similis est aëri ambiēti, altera non. Mare pruriginosis, & qui ab acribus humoribus vellicantur prodest, vt & lauet, & foueat ex calido. Qui verò nō adsuēti sunt, aliquantū laudantur. Verū ad vlcera, & ambusta, ac desquamata, & quæcū que talia, contrarium est. Aptum est autem puris. Bonum est & ad attenuandū, & ad piscatorum vlcerā. Hæc enim neque suppurantur, si non vellices: & ad vlcera cuniculosa, & depaſcentia proserpendo sedat ac sistit, velut sal, falsugo, nitrum. Omnia autem hæc si quis parum vtatur, irritant: si excellenter, bona sunt. Melius autem est calidum ad plurima. Acetum ad corpus & articulos, simile est mari, & potentius, ad
- B** perfundendum & ad fomentum: & ad vlcera recens vulneratis, & ad sanguinis grumos, vbi nigredines sunt in pudendis, collutio est ad aures, & ad dentes. Calido autem hæc fiunt, & alia, sed & ex tempore coniecturam facere oportet. Eliquat velut sal, & vt alia quæ impetigini, lepris ac vitiligibus conducunt, affusum ad calidū solem. maxime verò cōducit vnguibus leprosis. Superat enim post tempus. verrucas fornicarias attenuat, & sordes in auribus sanat. Mollit autem & corpus, & multos alios locos, si nō odor offenderet, & maxime mulieres. Valuerit & ad podagram, si nō corpus vulneraretur. Eadem etiam fex aceti facit. Vinum dulce ad diurna vulnera cōmodum est assidue vtenti. Sed & ad medicamentorum potionem. Austerum autem & album, & nigrum vinum, frigidum ad vlcera commodum est, frigidum propter caliditatem. Lanæ quæ frigiditatis gratia, aut perfunduntur, aut induuntur, aut intinguntur, aquam frigidissimam postulant. Quæ verò adstrictionis gratia, vinum nigrum etiam lanas aspergere potest, velut etiam betarum folia, aut linteola intinguntur, in plurima quibus adstrictio inest, velut sunt hederæ albæ folia, & quæ acerbiora sunt, aut friabiliora, velut hederæ & rubus, rhus coriarius, saluia: & in ea quæ mollire oportet, velut farina cocta. Aqua frigida prodest papulis rubicundis, quales alia atque alia parte sublata erumpunt, quales per splenia attractoria emergunt: In carnosis verò & tenera carne præditis subrubicundæ sunt: in nigris autem rotundæ, dothienes hoc est furunculi appellatæ, & quales in ipsis calidis lauacris oboriuntur, &

*Acetū quā
uim habeat.*

Vinum dulce.

Aqua frigida.

mulieribus ex mensium sub cutem recurſu fiunt, & ab irri-
 tamentis cutis, aut insolita veſtimentorum asperorum ge-
 ſtatione, & ex ſudoris exitu, aut vbi quis ex frigore, derepen-
 te ad ignem, aut calida lauacra acceſſit. Nam ſi hæc poſte-
 rius fecerit, nequaquam amplius erumpunt. Alioqui quæ
 ex frigore fiunt, aut quæ exaſperantur inſtar milij, deinde
 exulcerantur, eas frigida lædit. Calida verò prodeſt. Tu-
 mores in articulis, & dolores ſine vlcere, ac podagricos, &
 conuulſa, plurima ex his frigida multa affuſa leuat ac exte-
 nuat, & dolorem torpeſcit. Torpor autem moderatus, dolo-
 rem ſoluit. Sed & calida aqua attenuat ac mollit. Podagri-
 cis, reſolutis, ante ac retro diſtensis, conuulſis, talia acce-
 dunt, diſtentiones, tremores, leues ſiderationes: Tali-
 bus laxatis, claudicationes, torpores, vocis interceptiones,
 ad talia, excretiones per infernas partes ſuppreſſæ. Cauen-
 dum autem eſt in frigida vſu, ne modum excedamus. Ar-
 ticulos induratos, aut ab inflammatione aliquando oborta,
 aut à diſtortione, operæ precium eſt ſanare, aqua calida in v-
 triculum infuſa. Manum deligare, & oculos lachrymas le-
 nit, ita vt ad acres, ſtillamētum lene infundat quis, vt ne ſal-
 ſuginofa contactu lædat. Et foſſulis vlceribus oculorum elotio
 prodeſt, & repletio ad naturam reducens. Calida oculis
 cōuenit, doloribus, ſuppuratōibus, lachrymis mordacibus,
 ſiccis omnibus. Frigida doloris exortibus, valde rubicūdis,
 & qui collectiones tuberculū iuxta venas habere ſolēt, qua-
 lia ſunt vlcuſcula capitis manantia, circa thoracē, & alia du-
 ra. Verūm podici & vtero non valde commoda eſt, neq; ſan-
 guinem in frigore mingētibus. Vlceribus quidē frigida mor-
 dax, cutem obdurat, doloroſa non ſuppurari facit, liuefacit,
 nigrefacit, rigores febriles facit, cōuulſiones, ante ac retro di-
 ſtentiones. Quandoq; verò in hac diſtentione, ſine vlcere iuue-
 ni carnoſo, media æſtate, multæ frigida aquæ effuſio, caloris
 reuocationem facit. Calor autem hæc ſoluit. Callida ſup-
 puratoria eſt, non in omni vlcere, maximum ſignum ad ſe-
 curitatem, cutem mollit, attenuat, dolorem eximit, rigores,
 conuulſiones, ante ac retro diſtentiones lenit, capitis graui-
 tatem ſoluit, plurimum autem conducit oſſium fracturis,
 magis autem denudatis, & ex his maximè his qui in capi-
 te vlcera habent, & quæcunq; præ frigore, aut moriun-
 tur,

*Tumores
articulorū.*

Calida.

Frigida.

A tur, a
ac in
pend
aut in
cator
quib
do vt
tion
tis, q

B H
C

Gen
V
ta

e

gnit
vacu
ſum,
proſ
pus,

A tur, aut vlcerantur : itemque in vlcerationibus voluntarijs ac inuoluntarijs, qualia sunt desquamata : herpetibus serpendo adedentibus, denigratis aut in gingiuis, aut in aure, aut in sede, aut vtero. His omnibus calida amica est ac iudicatoria. Frigida verò inimica & occidens, præterquam in quibus sanguinem fluxurum esse timor est. Atque hoc modo vtendum est liquidorum perfusionibus, inunctilium illitionibus, foliorū impositionibus, aut linteolorū cataplasmatibus, quæcūq; aut frigiditate, aut caliditate profunt, aut nocēt.

B HIPPOCRATIS COI LIBER DE HVMORIB.

IANO CORNARIO ME-
DICO PHYSICO IN
TERPRETE.

*

*Genuinum Hippocratis librum hunc esse Galenus dicit.
Verum quædam insunt ad extremam dictionis breuitatem contracta: quædam rursus ultra modum extēta.*

M petus & ferocitas humorum, vbi non reciprocatio humorum est, velut florū, ducendus est quæ repit per conuenientes ac commodas regiones, exceptis his quorum maturitas tempore contingit. Maturationes extra aut intro repunt, aut alio quò oportet. Cautio, infinita magnitudo, experiendi difficultas, pilorum nuditas, viscerum vacuitas, infernis repletio, supernis alimentum, mutatio sursum, mutatio deorsum. Spontanea sursum & deorsum, quæ profunt & lædunt. Cognata species, regio, mos, æras, tempus, constitutio morbi, excessus, defectus. Quibus quantum

*Difficilis
humorū dis-
sertatio.*

*Considerā
da medico.*

deficit, aut nō, medela, declinatio, deriuatio, in caput, in obli-
 qua, quā maximè repit, aut reuulsio in supernis deorsum, in
 infernis sursum. aut siccare, aut aliquibus inferna, aut aliqui-
 bus superna, aut eluitur, aut quibusdam mitigabitur. hu-
 mores effusi ne intro reuellantur, sed secretiones siccentur.
 Turbatio, infusio per sedem, pelluuium, quibus abscedit ad
 sedem, vnde exoluitur aut medicamentum, aut vlcus, aut
 humor aliquis compactus, aut eruptio pustulosa, aut status,
 aut cibus, aut animalculum, aut æstus, aut alia quædam af-
 fectio. Consideranda hæc, spontanea desinentia, aut ve-
 lut ab exustione excitatæ bullæ, in quibus qualia lædunt
 aut profunt. Figuræ, motus, eleuatio, & rursus subsidentia,
 somnus, vigilia. Quæ facienda, aut impedienda, cito asse-
 qui. Castigatio per vomitum, infernè per exitum, aut sputū,
 mucum, tussim, ructum, singultum, flatum, vrinam, sternuta-
 tionem, lachrymas, pruritus, euulsiones, contactus, sitim, fa-
 mem, repletionem, somnos, labores, ocium, corpus, mentem,
 disciplinam, memoriam, vocem, silentium, vteri purgationem.
 Quæ supernè erumpunt ac torquent, pingua, intem-
 perata ac meraca, spumosa, calida, mordacia, æruginosa, va-
 riosa, ramentosa, sæculenta, cruenta, status expertia, cruda, co-
 cta, sicca. Quæcunque circumfluunt, ferendi facilitatem con-
 templari oportet, itemq; difficultatem, priusquam periculū
 veniat. Item quæ sedare non oportet. maturatio, descensus
 eorum quæ infra sunt, redundantia & fluctuatio eorum quæ
 supra. & quæ ex vteris, & in auribus sordes, cōcitatō ac per-
 mixtio, apertio, euacuatio, calfactio, perfrigeratio, intrinse-
 secus, forinsecus. horum quidem, horum verò non. Quum in
 fra vmbilicum fuerit id quod torquet, tardum & molle est
 tormen. Vice versa, contra. Quæ per aluum egeruntur quæ
 repunt, non spumosa, matura, cruda, frigida, fœtida, sicca,
 humida. Quæ olfactum malè afficiunt. Sitis quæ prius non
 adfuit, neque æstus, neque alia causa. Vrina, nasi humectatio,
 lactationem. Siccitatem. & non esse contractum ac are-
 factum, & spiritum turbulentum, præcordia, extremitates,
 oculos malè affectos. coloris transmutatio. Pulsus, frigiditas,
 palpitationes, cutis duricies, neruorum, articularum, vocis,
 mentis, figura voluntaria, pili, vngues. facilè ferre, aut non,
 qualia oportet. Signa hæc. Odores corporis, oris, secessus,
 auris,

*Tormentū
ambilici.*

*Quanta sit
hæc obser-
uatio vide-
to.*

auris, fl
 nosum
 Penitu
 deat, &
 paratu
 da su
 senlibu
 & huiu
 profun
 tot, & r
 do. Q
 Quæ p
 B maxim
 pientib
 fuerint
 ritus in
 etiam
 nã, per
 vulner
 milia f
 quæ v
 auerta
 eodem
 articul
 lia iud
 C les abl
 visu, au
 frigefa
 illition
 que &
 ratio, l
 nè, con
 bus ne
 ditate,
 bus pe
 sunt, i
 ante iu
 neque
 neque

auris, flatus, vrinae, vlceris, sudoris, sputi, nasi. Corpus salu-
 ginosum, aut sputu, aut nasus, aut lachryma, aut alij humores.
 Penitus similia, iuuantia, laedentia. Insomnia qualia vi-
 deat, & in somnis qualia faciat, an acutè audiat, & obedire
 paratus sit animo, an magis fortia sint ac plura quæ commo-
 da sunt ac seruant, quam alia, an sentiant omnia omnibus
 sensibus, & ferant, veluti odores, sermones, vestitus, figuras,
 & huiusmodi patienter, quæ sanè & sua sponte comparentia
 profunt, & quando etiam talia iudicationem inducunt. Item
 tot, & talia, veluti sunt flatus, vrina, qualis, & quant, & quan-
 do. Quæ verò contraria sunt, auertere, ipsisquæ aduersari.
 Quæ propinqua & communia sunt affectionibus, prima &
 maximè affliguntur. Constitutionem autem ex primis inci-
 pientibus, quicquid tãdem excernatur ex vrinis, qualèsnam
 fuerint. & qualis sit corporis collapsio, coloris immutatio, spi-
 ritus imminutio, & reliquæ cùm his vinctus rationes. Scire
 etiam oportet an similia sint quæ decedunt, transitus, vri-
 nae, per vteros, sputa, per nares. oculi, sudor, ex tuberculis, ex
 vulneribus, ex pustulis, quæ sua sponte, quæ arte. Quòd si-
 milia sunt inter se omnia quæ iudicant, & quæ profunt, &
 quæ nocent, & quæ perimunt, quo hæc quidem fugiens
 auertat, illa verò accersat, & ducat, ac suscipiat. Sed & alia
 eodem modo, cutis, extremarum partium, præcordiorum,
 articulorum, oculorum, oris, figurarum, somniorum, qua-
 lia iudicant, & quando, talia machinari. Insuperquæ qui ta-
 les abscessus fiunt. Qualia profunt cibis, potibus, odoribus,
 visu, auditu, cogitatu, secretionibus, humoribus, calefactioe,
 frigeactione, siccitatibus, humectando, siccando, vnguentis,
 illitionibus, cataplasmatibus, emplastris, insersionibus, deni-
 que & epithematis quæ imponuntur. Figuræ, defrictio, cu-
 ratio, labor, ocium, somnus, vigiliæ: spiritibus supernè, infer-
 nè, communibus, proprijs, arte paratis. In exacerbationi-
 bus neque præsentibus, neque futuris, neque pedum frigi-
 ditate, sed in declinante deorsum morbo. In exacerbationi-
 bus per circuitus sientibus, ciborum oblationes dandæ non
 sunt, neque cogere oportet, sed auferre de appositionibus
 ante iudicationes. Quæ iudicantur, & iudicata sunt integrè,
 neque mouere oportet, neque nouare, neque medicamentis,
 neque alijs irritamentis, sed sinere. Concocta medicamentis
 aggredi

*Quæ per
 exordia dia-
 gnosenda.*

*Hæc eadè
 in Apbo-
 risinis dixit.*

aggredi oportet, & mouere non cruda, neque in principijs, si non turgeant. Multa verò non turgent. Quæ ducere oportet: quò maximè repunt per conuenientes locos, eò ducere oportet. Quæ prodeunt non multitudine æstimare oportet, sed quãdiu prodeant qualia oportet, & facillè æger ferat. Vbi verò opus est, debilitare etiam, aut animi deliquiũ inducere oportet, donec hoc feceris, cuius gratia hoc fit, interim aliò vertere, aut siccare, aut humectare, aut reuellere, si sufficiat æger, id quod ex his coniectabis. Sicca quidem calida erunt, humida verò frigida. Quæ verò aluum mouent, plerunque contraria. Hæc imparibus diebus, sursum, si & circuitus, & constitutio talis sit ex exacerbationibus. Fiunt autem plurima paribus diebus, deorsum: sic enim & sua sponte profunt: si non circuitus faciant exacerbationes in paribus. In talibus autem, in paribus sursum: in imparibus deorsum. Tales autem pauci sunt. Et tales constitutiones etiam difficilius iudicantur. Quin & vltius tempore progressa sic fieri necessesse est, velut ad decimamtertiam, ac decimamquartam diem. Decimatertia quidem deorsum, decimaquarta verò sursum, Ita enim ad iudicationem conducit. Et quæ ad vigesimam. Cæterum quæ infra prodeunt, multũ purgare oportet, & hæc non propè iudicationẽ, sed longius ab ea. Raro autem in acutis, multa ducere oportet, in delassatis, totum.

In febribus ad articulos, & circa maxillas maximè abscessus fiunt, propè sanè dolores vniciusque, ad supernam partem magis & in totum. Si verò lentus fuerit morbus & deorsum tẽdens, infernè etiam abscessus fiunt. Maximè autem pedes calidi, infernè significant: frigidi supernè. Qui verò ex morbis se erigentibus statim in manibus aut pedibus dolores fiunt, in his abscessus contingunt. Sed & si quid doluerit quis antea quàm ægrotet, ad eas partes firmatur. Quemadmodum etiam tulsientibus & anginosis in Perintho. Faciunt enim ruffles abscessus, velut etiam febres. Iuxta eãdem rationem cõtingit ab humorum aut corporis colliuatione & frigiditate. Proinde nosse expedit, in quibus temporibus humores florẽt, & quales in singulis morbos faciunt, & quales in vnoquoque morbo affectiones: & reliquum corpus ad quem morbũ maximè natura repit: & quale quid splen intumescens facit. Horũ sanè & natura, & fermè colores deteriores

*Concusio-
nes & de-
cretoria qui
fiunt.*

Perinthus.

*Humorum
obseruatio.*

Lienosi quid

D
res sur-
cere se-
potus.
feraru-
tia la-
tionẽs
aut qu-
quid, v-
tingun-
lut eti-
tes stu-
munt
B
uat, h-
cũm v-
aliaqu-
pars co-
cordis
profun-
vsus,
talibu-
tur: Se-
à rege-
Quæ
di, m-
in suff-
modu-
trit, &
lesaci-
me ca-
siccum
tridæ
quid e-
malia
Quer-
ueter.
& fec-
partin-
re op-
tas, &

res sunt, & corpora tument. Et si quid aliud est, in his exercere se prodest, velut est animi intemperantia circa cibos ac potus, somnum, vigilias, aut ob amores quosdam, velut resferarum, aut propter artes, aut propter necessitates: tolerancia laborum, & quorum ordinata est, aut inordinata: Mutationes ex qualibus ad qualia: ex moribus animæ industria, aut querens, aut meditans, aut videns, aut dicens, aut aliud quid, velut tristitiæ, iracundiæ, cupiditates, quæ ex casu contingunt. Molestiæ animi aut per oculos, aut per auditum, velut etiam corporum, Molis quidem ad seipsas attritis, dentes stupefcunt: Ambulanti verò circa cauum locū, crura tremunt: quum autem quis manibus ea quibus opus habet leuat, hæc tremunt: Serpens de repente conspectus pallorem cum virore inducit. Timores, pudor, mæror, voluptas, ira, aliaque huiusmodi quomodo obediunt. Vnicuique autem pars corporis ad actionem pertinens in his obedit. Sudores, cordis palpitatio, & eiusmodi potentiæ. Quæ extrinsecus profunt aut nocent, vinctio perfusio, illisio cataplasmatum vsus, deligatio lanarum & talium rerum: & internæ partes talibus obediunt, nō solūm externæ his quæ intro assumuntur: Sed & quæ in lanis ab ouili succidis adhibentur, & quod à rege nomen habet cuminum, videntibus & olfacientibus. Quæ de capite ducunt, turbant, sermones, vox, & huiusmodi, mammæ, genitura, vterus, & quæ signa in ætatibus, & in suffocationibus, & tussi, & quæ ad testiculos. Quemadmodum arboribus terra, ita animalibus ventriculus: & nutrit, & calefacit, & frigefacit. Frigefacit, dum euacuatur, calefacit, dum impletur. Quemadmodum terra stercorata hyeme calida est, ita etiã ventriculus. Arborea corticem tenuem siccum habent, intrinsecus autem carne sicca, sanæ, non putridæ, diuturnæ. Ita & ex animalibus testudines, & quicquid eiusmodi est. Aetatibus, temporibus, annis, similia animalia, non deteruntur si moderatè melioribus vtantur. Quemadmodū hydria quod recens est transmittit, quod inueteratum retinet. Sic & ventriculus transmittit alimētum, & fecem retinet, velut vasculum. Modi morborum hi sunt, partim quidem cognati sunt, de quibus interrogando discere oportet: partim à regione, familiares enim sunt per multas, & multi ipsos noscunt: partim ex corpore, & victus ratione,

patientur.

Molæ dentes collisi molestant. Quæ crurū tremorem, & pallorem faciunt. Quæ foris uel intus efficiunt.

Terra facta, uentriculus animalia nutrit. Ventrīs qualitas. Quid animalia tuentur.

Morborum natura.

tione, ac temperiei constitutione, aut à temporibus. At re-
 giones ad tēpora malè dispositæ, tales morbos pariunt, qua-
 li tempori similes fuerint, Verbi gratia. Inæqualis calor aut
 frigus eadem die quum talia fuerint, morbos autumnales fa-
 ciunt. Et in alijs temporibus secundum rationem, alij ab
 odoribus cœnosis aut palustribus: alij ab aquis, calculosi, sple-
 nici: alij à ventis bonis & malis incipiunt. Qualia verò sunt
 tempora tales erunt etiam morbi, & constitutiones ex ipsis.
 Si tempora tempestiuè, & ordinatè se habuerint, morbos iu-
 dicatu faciles faciūt. Vernaculi autem temporum morbi iu-
 dicant mutationes, & prout euariauerit tempus, similes aut
 dissimiles erunt morbi, qui in hoc tempore oriuntur. Si ve-
 rò similiter procedat, eiusmodi quoque fuerint morbi, & ad
 talem modum tracti, veluti est morbus regius autumnalis.
 Frigora enim ex caloribus, & calor ex frigore. Et si æstas bi-
 liosa fiat, & bilis aucta intus relinquatur, etiã aliquantū sple-
 nici fient. Quum igitur & Ver sic processerit, etiam vere fit
 morbus regius. Proximus est enim hic motus tempori, iuxta
 hanc speciem. Quum verò æstas fiat verisimilis, sudores in
 febribus, & febres faciles, & non peracutæ, neque linguæ
 obaridæ fient. Si verò hybernū fiat ver, & postremū hyemis
 tempus, hyberni etiam morbi, & tusses, & perineumoniz,
 & angina. Et autumnus si non in tempore ac derepente hy-
 bernarit, non assiduè, tales morbos facit, eo quòd nō in tem-
 pore incepit, sed inæqualiter fit. Quapropter etiam tempo-
 ra à iudicatione aliena ac inconstantia fiunt: quemadmo-
 dum etiam morbi, si præerumpant, aut præexcernantur, aut
 intus relinquuntur. Recidivas enim etiam tempora faciunt,
 quemadmodum & morbos ita inducunt. Itaque insuper con-
 siderandum est, quomodo habentia se corpora tempora sus-
 cipiant. Austri auditum grauant, caliginem inducunt ca-
 put grauant, torpidi sunt, dissoluunt. Quum hic præualuerit,
 talia in morbis patiuntur, vlcera glabra, maximè os, pu-
 dendum, & aliæ partes. Si verò aquilo, tusses, faucium affe-
 ctiones, ventres duriores, vrinæ difficultates, horrores, do-
 lores laterum ac pectoris. Quum hic dominatur, tales mor-
 bos magis expectare oportet. Si magis redūdauerit, ad squa-
 lores sequuntur febres itemque ad pluuias, ex qualibus tan-
 dem redundantia transmutatæ fuerint, & quomodocunque
 habentia

*Morborum
 quorundam
 causa.*

*Bilis per
 æstatem
 quid faciat.*

*Ventorum
 qualitas.*

*Magna uē-
 torum cæ-
 terarumq̄
 rerum ob-*

A habent
 que tan-
 citates
 lia hoc
 pore ad
 sangui-
 riunt n
 mutati
 fiunt.
 dietæ,
 atates
 tinet, a
 B fitæ fu-
 tionem
 aut ma-
 ctus ra-
 ribus,
 Nam l
 gerunt
 est. Au-
 potus f
 ctus. Q
 stare d
 & sicci
 cet aut
 C derant
 Aquæ
 quæ pi-
 tus, au-
 cōtran-
 circui-
 litudi-
 rit, qu-
 erunt,
 fient,
 vbi pe-
 prædi-
 torū q
 quali-

habentia se corpora ex alio tempore susceperint, & quocun-
 que tandem humore in corpore dominante. Caterum sic-
 citates & austriæ sunt, & Aquilonares. Differunt enim & a-
 lia hoc modo. Magnū enim, & hoc est. Nā alius in alio tem-
 pore ac regione magnus est. Veluti Aestas bilem parit, Ver
 sanguinem, reliqua prout singula. Mutationes maximè pa-
 riunt morbos, & præsertim maximæ: & in tēporibus magne
 mutationes, & in alijs. Quædam sensim fiēte progressu
 fiunt. Tempora huiusmodi sunt securissima, velut etiam
 diætæ, & frigus, & calor maximè sensim facto progressu. Et
 ætates sic transmutantur. Naturæ quantum ad tempora at-
 tinet, aliæ ad æstatem, aliæ ad hÿmem, bene aut malè dispo-
 sitæ sunt. **Quantum** verò ad regiones, & ætates, & victus rati-
 onem, & alias morborum cōstitutiones, aliæ ad alias bene
 aut malè se habent. Et ætates ad tempora, & regiones, & vi-
 ctus rationem, & morborum constitutiones. Et in tempo-
 ribus, victus, & cibi, & potus, qualitatem suam requirunt.
 Nam hÿems ab operibus ocium habet, & quæ in corpus in-
 geruntur matura ac simplicia postulat. Magnū enim & hoc
 est. Autumnus autem laboribus deditus. Sub insolationibus
 potus frequentes sunt cibi inconstantes, vina, arborum fru-
 ctus. **Quemadmodum** autem ex temporibus morbos coniec-
 tate datur, ita quandoque etiam ex morbis aquas, & ventos,
 & siccitates prænosceri licet, & aquilonares, & austriinas. Li-
 cet autem ei qui probè ac rectè didicit, vnde sint hæc consi-
 deranda, velut & lepræ quædam, & circa articulos dolores.
 Aquæ vbi futuræ sunt, pruriginosi sunt, & alia huiusmodi. Et
 quæ pluviæ alternis, aut singulis diebus, aut per alios circui-
 tus, aut assiduæ fiēt. Et venti aliqui per multos dies flant, &
 cōtrario inter se modo flant, alij per pauciores. Et iidem per
 circuitum. Hæc habet cum temporum cōstitutionibus simi-
 litudines. Verū breuius talia. Si verò annus diutius talis fue-
 rit, qualem constitutionem fecerit, tales etiā morbi diutius
 erunt. Et si magis fortes fuerint, maximi quoq; morbi sic
 fiēt, & cōmunissimi, & ad plurimū tēpus. Ex primis aquis,
 vbi post multā siccitatē, aqua futura est, de aqua inter cutem
 prædicere licet: & vbi talia parua signa apparuerint in ven-
 torū quiete, in transmutatione. Colligēdi igitur sunt quæ in
 qualib? aquis aut vëtis morbi significāt, & audiendus est si q̄s
 nouit,

seruatio.

*Bills per
 æstatē, fan-
 guis per uer-
 uiget.*

*Temporū
 mutationes
 quantum
 possint.*

*Posse et ex
 morbis &
 ex anni tē-
 poribus &
 tempestati-
 bus omnia
 præuideri.*

*Hydropū
 coniectatis*

nouit, quod tali hyeme prægressa, tale ver. aut æstas erit. Colores non sunt similes in temporibus, neque in aquilonaribus, neque in austrinis, neque in ætatibus, neque in vnoquoque ad seipsum, neque in alio ad alium. Considerandum autem est ex his quæ præsentia ac quiescētia nouimus de coloribus, & quòd ætates temporibus similes sunt, & colore, & mutatione. Qui hæmorrhoidas habent neq; pleuritide, neque peripneumonia, neque phagedæna, neque furunculis, neq; tuberculis terebinthi figurâ habentibus corripuntur. Fortassis autem neque lepris, fortassis neque vitiginibus. Multi tamen tempestiuè curati, non tardè correpti sunt, & sic perniciosæ fuerūt. Et quicumq; alij abscessus, velut fistulæ, aliorum medela sunt. Quæ vbi insuper comparent sedare solent, ea prius fientia impedimenta ab his liberant. Alterius loci morbos loca excipientia, aut dolore, aut grauitate, aut ob aliud quiddam liberant, aut quòd alijs sunt commuicationes. Propter inclinationem nõ amplius sanguis prodit, sed iuxta humoris cognationem talia spunt, conuenit quibusdam sanguinè detrahere tempestiuè in talibus, in alijs autem velut in his, non hoc conuenit. Impedimentum in spuentibus cruenta, tempus anni pleuritis, bilis. Tubercula circa aurem quibus circa iudicationem exorta, non suppurata fuerint, his disparentibus recidiua fit, & pro ratione recidiuarum, recidiua fiente, rursus intumescūt, & permanent, quemadmodum febrium recidiuæ, in simili circuitu: in his spes est ad articulos abscedere. Vrina crassa, alba, qualis Archigenis familiari erat, in lassitudinis febribus quarta die aliquando prodit, & liberat ab abscessu. Si verò vltra hoc, etiam sanguis è naribus largè eruperit etiam valde. Cui intestinum in dextra parte dolebat, & articulari morbo correptus est, quietior erat. Postquam autem hic curatus fuit, magis dolebat.

Vrina crassa alba quid faciat.

Archigenes =

ner.

HIPPO

A H

C

Non
libru
ad f
de

B

morbis
cognof
rò & p
enim a
C admira
non vn
hil mis
sacros e
næ, & c
nus à d
habeāt
manife
multos
alios e
scūtur.
esse q;
alijq;
ceusen

HIPPOCRATIS

COI LIBER DE MORBO SA-

CRO, IANO CORNARIO ME-

DICO NPHYSICO

interprete.

*

Non Genuinū Hippocratis, sed memorabilis tamē uiri, hunc librum Galenus esse dicit, tum quod ad dictionem, tum quod ad sententiam attinet Hippocratis autem neque dicendi modum, neque sententiarum acumen in ipso esse.

DE morbo sacro appellato sic se res habet. Nulla re videtur mihi alijs diuiniore esse morbis, neque sacratio. Verum naturam habet quam etiam reliqui morbi, vnde fit. Homines verò naturam & causam eius diuinam esse putauerunt, præ inexperientia & admiratione, propterea quòd reliquis morbis nulla re similis est, & per inopiam quidem quòd non cognoscunt, diuinitas ipsi conseruatur. Per abundantiam verò & parabilem modum sanationis medentur. Exoluuntur enim aut expiationibus aut incantamentis. Si verò propter admirationem diuinus censetur, multi morbi sacri erunt, & non vnus, quemadmodum ego demonstrabo etiam alios nihil minus admirabiles, neque minus monstrosos, quos nemo sacros esse censet. Primum etenim febres quotidianæ, & tertianæ, & quartanæ, nihil minus mihi sacri esse videntur, nec minus à deo fieri quàm hic morbus, etiam si nihil admirabile habeat. Deinde video insanos homines & delirantes à nulla manifesta causâ, & multa & simul importuna facere, vndique multos in somno plorare ac vociferari, alios verò suffocari, alios exilire & foras fugere, atque ita delirare donec experscitur. postea autem etiam sanos esse ac sapientes velut prius, esseque ipsos pallidos ac debiles, atque hæc non semel, sed sæpe, alijque multi sunt ac omni generi morbi, in quibus singulis recensendis in longum sermo, extenderetur. Cæterum qui primi

Comitialis morbus.

Cur hoc malum non magis diuinum quàm alia putandum sit.

Quid cætera faciant.

*Magi.**Quæ uicta
vent.**Libes cur
non sanarẽ
tur ab hoc
morbo.*

hunc morbum sacrum esse pronunciauerunt, tales homines mihi fuisse videntur, quales etiam nunc sunt magi & expiatores & circulatores, & quidã arrogantes, qui se vehementer pios esse simulant, & amplius quid scire. Hi itaque cõsilij ac mentis inopia obuclantes ac pratexentes diuinitatẽ, quam nihil haberent quod exhibitũ prodesset, vt ne manifesta fieret ipsorum ignorantia, sacram hanc affectionẽ esse pronunciarunt, & rationibus idoneis collectis, curationem cõstituerunt sibi ipsis securam, expiamenta offerentes & incantamenta, & à balneis abstinere iubẽtes, & à cibis multis ac ineptis ad hominum ægrotorũ esum, velut ex marinis quidẽ à mullo, & melanuro, mugiliq; ac anguilla, hi enim pisces opportunẽ haberi possunt. Ex carnibus verò à caprina, ceruina, suilla, ac canina. Hæc em̃ carnes maximẽ aluum turbant. Ex volucris autem, à gallo & turture ac otide, insuperq; ab his quæ robustissimæ esse censentur. Ex oleribus à mētha, allio, ac cepa. Nihil em̃ acre infirmo conducit. Pallium præterea nigrum habendũ nõ esse præcepere. Niger enim color mortalis est. Neq; in caprina pelle decubẽdum esse, neque eandem gestare oportere, neq; pedem supra pedem habendum esse, neque manum supra manum. Hæc enim omnia curationis impedimenta esse. Omnia autẽ hæc diuinitatis gratia apponunt, velut amplius quid scientes, & alios pratextus præferentes, quo si sanus æger euadat, ipsis gloria & dexteritas adscribatur, sin moriatur, in tuto positæ sint ipsorũ excusationes, habeantq; pratextũ quòd non ipsi sint in causa sed dei. Neque enim medicamentum aliquod edendum aut bibendum exhibuerunt, neq; balineis incoxerunt, vt ipsi in causa esse videri possint. Mihi autẽ videtur nullũ ex his qui medicæ terranea Africa inhabitat sanum esse posse, præterea quòd caprinis pellibus ac carnibus vtuntur, quam neque stratum, neque pallium, neq; calceamentum habeant, quod non sit caprinũ. Non enim alia vlla ipsis sunt pecora præter capras & boues. Si autem hæc admota & comesta morbum augent, & non comesta sanant, nõ est sanẽ deus alicuius autor aut causa, neque profunt expiamenta, sed edulia sunt quæ & sanant & lædunt. Numinis verò vis dissipatur. Sic igitur mihi videtur hi qui hoc modo hos morbos curare aggrediuntur, neq; sacros ipsos putare, neq; diuinos. Vbi em̃ præ talibus expiamen-

A menti
alijs a
ceder
quis e
ctio
ex hac
itaq;
homi
nes, q
moni
cere v
dei no
B sta, ve
scuran
ac sic
modi
siue e
tiam i
dentu
vllur
faciat
ment
rabie.
horu
nẽ di
C feruit
bẽ, se
tur &
gulis
enim
dem
& si
esse a
tant,
verò
conti
ditur
auic
remi

A mentis ac tali curatione transmutantur, quid vetat etiã præ alijs artibus similibus illis, & discedere ab hominibus & accedere? Quare nõ deus autor est, sed aliquid humanũ. Quisquis enim lustrationibus & magicis incantamentis talẽ affectionem abducere potẽs est, is etiã alijs artibus abduxerit, & ex hac ratione diuinitatis opinio penitus pessumit. Talia itaq; dicẽtes ac excogitãtes, ampliũ quid se scire simulãt, & homines decipiũt, proponẽtes his lustrationes ac purificationes, quum verba ipsorum magna ex parte se ad deum ac demonium extendant. Atqui mihi sanẽ nõ de pietate verba facere vidẽtur, velut ipsi putãt, sed potius de impietate, & quòd dei non sunt, pietasq; ac diuinitas ipsorũ impia est ac scelerata, velut ego docebo. Si enim & lunã abolere, & solem obscurare, tempestatemq; ac serenitatem facere, pluias item ac siccitates, & mare sterile itemq; terram, & alia huiusmodi omnia, se scire profitentur, siue ex sacrorum mysterijs, siue ex alia quadam professione aut meditatione, hãc potentiam iactent, qui talia studio habẽt, impij sanẽ mihi esse videntur, & deos nõ esse putare, neq; si sint, aliquid posse, neq; vllum aliquod etiã extremũ malum prohibere. Quod quum faciãt, quomodo nõ ipsis infesti sint? Si enim homo incantamenti ac sacrificijs vtens, & lunam abolebit, & solem obscurabit, & tempestatem ac serenitatem faciet, non vtique ego horũ aliquid diuinum esse putauerim, sed humanum, si sanẽ diuinitatis potentia ab humana voluntate superatur, & in seruitutẽ redacta est: fortassis autẽ hæc non hoc se modo habẽt, sed homines victus indigni multa & omnigena moliuntur & euariant, tum in alia omnia, tum in hũc morbũ, in singularis affectionis speciebus causam deo adscribentes. Non enim semel, sed sæpius eorundem mentionẽ faciunt. Siquidem enim capras imitentur, & si balatum edant, & frendant, & si dextris partibus cõuellantur, Matrem deorum causam esse aiunt. Si verò acutiorem & concitatiorem sonum emittant, equo assimilant, & Neptunum autorem esse dicunt. Si verò etiam aliquid stercoris emittant, quod sæpe quibusdam contingit præ morbo coactis. Hecates enodiã appellatio additur. Si autem tenuiorem & densiorem vocem edant, velut auiculæ, Apollo Nomius, id est pastor, si verò spumam ex ore remittant, ac pedibus calcitent, Mars causam habet. Qui-

Quare non diuinũ malum hoc sit.

Quales uenefici.

Quare hæc fingantur.

*Quibus dijs hæc tribuãt.
Apollo
Nomius.*

cunque porrò pauores noctu ingruūt, timoresque ac deliria, D
 & exsultationes è lecto, terroresq; ac fugæ foras, Hecates in-
 fidias esse dicunt, & heroum insultus, expiamentisq; vrunt-
 tur ac incantamētis, & scelestissimum ac impijssimum, meo
 sanè iudicio, faciunt numen. Expiant enim morbo correptos
 sanguine, itemq; alijs sceleribus inquinatos, aut iniustos, aut
 ab hominibus intoxicatos, aut qui scelestum aliquid facinus
 perpetrarunt, quos contraria his facere oportebat, sacrificare
 nimirum ac precari, & ad templa progressos dijs supplicare.
 Nunc verò horum quidem nihil faciūt, verū expiant, & alia
 expiamenta terra occultant, alia in mare proijciunt, alia ad
 montes deferunt, vbi nemo attingat, neq; conculcet. Opor-
 tebat autem ea ad templa deferre ac deo contribuere, si qui-
 dem deus est author, Non tamē ego puto hominis corpus à
 deo inquinari, sordidissimum scilicet à purissimo. Verum
 etiam si cōtingat ab alio inquinari, aut quid perpeti, cupierit
 vtique à deo purgari ac purificari magis quàm inquinari.
 Deus itaq; est qui maxima ac sceleratissima peccata purgat
 ac purificat, & liberatio nostra existit, ipsiq; terminos tēplo-
 rum ac delubrorū dijs designamus, vt nullus qui nō purus sit
 eos transcendat, & ingressi respergimur, nō velut qui inqui-
 nemur, sed si quod etiam prius scelus habemus purificemur.
 Et de expiationibus quidem sic se res habere mihi videtur.
 Hic verò morbus nulla re diuiniore reliquis mihi esse vide-
 tur. Sed naturā habet, quàm etiā alij morbi, & causam vnde
 singuli gignuntur. Naturā autē & causam, ab eodē deū fieri,
 à quo etiā alia omnia. Et sanabilis esse mihi videtur nihilo
 minùs quàm alij, nisi iam præ tēporis longitudine inualue-
 rit, vt fortior sit medicamentis quæ adhibentur. Incipit autē
 velut etiā alij morbi secundum genus. Si enim ex pituitoso
 pituitosus, ex bilioso biliosus gignitur, & ex tabido tabidus,
 & ex splenico siue lienoso lienosus: quid prohibet vt cuius
 pater & mater hoc morbo correpti fuerint, etiā posterorum
 ac nepotū aliquis eo corripatur? Semen enim genitale ab o-
 mnibus corporis partibus procedit, à sanis sanū, à morbidis
 morbosum. Aliud porrò signū magnum est, quòd nihilo di-
 uiniore reliquis sit morbis: pituitosis enim natura oboritur,
 biliosis vero nō accidit. Atqui si diuiniore est reliquis, simili-
 ter omnibus morbū hunc fieri oportebat, & nō discrimē fa-
 cere

*Malum hoc
 medicabile.*

*Pituitosus
 tantū comi-
 tialis mor-
 bus uexat.*

A cere
 tor e
 rum
 nifef
 duñt
 didic
 capit
 tum.
 ta &
 ne. I
 AB
 dextr
 B mori
 verò
 auter
 sum f
 pfam
 Atq;
 sima
 dextr
 dextr
 pate
 sum a
 hor.
 mus,
 C scipsa
 refry
 spirit
 bi co
 pars v
 fiden
 à ven
 dem
 in bil
 existe
 alia:
 si qui
 neq;
 caput

A cere inter biliosos ac pituitosos. Sed enim ipsis cerebrum at-
tor est & causa huius affectionis, velut etiam aliorum maximo-
rum morborum. Quo vero modo, & ex qua causa fiat, ego ma-
nifeste docebo. Cerebrum hominis duplex est, quemadmo-
dum etiam alijs omnibus animalibus. Medium autem ipsius
dididit membrana tenuis. Quapropter non semper eandem
capitis partem dolet, sed particulatim vtramvis, aliquando vero to-
tum. Sed & venae in ipsum tendunt ex vniuerso corpore, mul-
tae & tenues, duae vero crassae, altera ab hepate, altera de lie-
ne. Et quae quidem ab hepate venit, hoc modo se habet.

Altera quidem venae pars deorsum tendit, per partes ad
dextram, iuxta ipsum rhenem ac lumbum, ad internam fe-
moris partem, & descendit in pedem, & vocatur vena caua. Altera
vero sursum tendit per venas dextras ac pulmonem, finditur
autem & in cor, & in brachium dextrum. Reliquum vero sur-
sum fertur per claviculam ad dextram cervicis partem, ad ip-
sam cutem, ut conspicua fiat. Iuxta aurem vero occultatur.
Atque hic finditur, & crassissima quidem ac maxima & cau-
sima ipsius pars, in cerebrum desinit: alia vero pars in aurem
dextram, quae sane venula tenuis est, alia autem in oculum
dextrum, alia in ipsum nasum. Atque sic quidem venae ab he-
pate habent. Tendit autem & a liene vena in sinistra sur-
sum ac deorsum, velut ab hepate, verum tenuior & imbecil-
ior. Ceterum in has venas etiam spiritus copiam induci-
mus. Haec enim corporis nostri respirationes sunt, aerem in

C seipsas trahentes, & in reliquum corpus ac venulas deriuantes,
refrigerantque ac rursus dimittunt. Non enim possibile est
spiritum stare, sed procedit sursum ac deorsum. Si enim alicui
ibi constiterit ac interceptus fuerit, impotens redditur illa
pars vbi constiterit. Cuius rei signum hoc est. Quum enim de-
sidenti aut decumbenti ventrae compressae fuerint, ut spiritus
a vena non discurrat, statim torpor occupat. Et de venis qui-
dem reliquis sic habet. At vero morbus ipse fit in pituitosis,
in biliosis vero non incipit autem fieri in foetu adhuc in utero
existente. Purgatur enim & florescit cerebrum, velut etiam
aliae partes prius quam gignatur. In hac autem purgatione,
si quidem probe ac moderatè purgatum fuerit, & neque plus
neque minus quam oportet defluerit, hic foetus sanissimum
caput habebit. Si autem amplior colliquatio a toto cerebro

*Cerebrum ho-
minis dup-
plex.*

Vena duae

*Vena iecto-
ris.*

Vena lienis

*Cerebrum in
utero purga-
tur.*

Tinnitus aurium unde. facta fuerit, morbosum caput augetur scetus habebit, & sonitu plenum, & neque solem, neque frigus tolerabit. Si verò ab vna aliqua parte colliquatio contigerit, aut ab oculo, aut ab aure, aut vena aliqua simul gracilis facta fuerit, ille sic afficitur qualiter sanè colliquatio contigerit. Si verò purgatio non contingat, sed in cerebro spissetur ac cogatur, sic necesse est scetus pituitosus esse. Et quibuscumque quidem

Vlcera & pustulae pro sunt pueris.

pueris existentibus erumpunt vlcera in caput, & in aures, ac in reliquum corpus, & qui saluosi fiunt ac mucosi, hi ipsi progressu aetatis facillimè degunt: hic enim abicit ac purgatur pituita, quàm in vtero purgari oportebat, & qui sic purgati fuerint comitiali siue sacro morbo ferè non apprehenduntur. Qui verò mundi sunt, & neque vlcus vllum, neque

Tremuli giberosque unde.

mucus, neque salina vlla prodit, neque in vteris purgationem fecerunt, talibus periculum imminet, vt ab hoc morbo corripiantur. Si porro ad cor progressum fecerit defluxus, tremor apprehendit & anhelationes, & pectora eorum puniuntur, aliqui verò etiam incurui fiunt. Quum enim descenderit pituita frigida ad pulmonem aut ad cor, perfrigeratur sanguis. Venæ autem violenter perfrigeratae, ad pulmonem & cor assiliunt, & cor tremore concutitur, vt præ hac necessitate anhelationes incidant, & spiratio ceruice erecta. Non enim spiritum suscipere potest, donec id quod influxit à sanguine fuerit superatum, & calefactum in venas fuerit diffusum. Deinde & tremor & anhelatio sedatur, sedatur autem prout copia eius fuerit, si enim ampliùs influxerit tardius: sin minus, citius. Et si quidem denotiores ac crebriores fuerint defluxus, crebrius comitiali morbo corripitur: sin minus, rariùs. Hec itaque perpetitur homo si ad pulmonem ac cor fluxus processerit. Si verò in ventrem, profluuiam apprehendunt. Si verò ab his vijs exclusus fuerit, & in venas quas dixi defluxum fecerit, mutus fit & suffocatur, & spuma ex ore effluit, & dentes constringuntur, & manus conuelluntur, & oculi distorquentur, & nihil sapiunt, aliquibus etiam stercore infernè secedit. Atque hæc fiunt aliquando in sinistra, aliquando in dextra, aliquando vtrinque. Quomodo verò singula hæc perpetiatur ego narrabo. Mutus quidem est, quum pituita de repente in venas delapsa, aërem excluderit, & non admiserit neque in cerebrum, neque in venas ca-

Diversi huius morbi affectus.

Cur muti sciant.

uas neque enim ad cerebrum parte: ad re eius ad Idem nas per brum. vbi fuerint perint manus te & d torque verò e gredia cus ve hepato & stor spiritu tem p penetr guine cit, & quum C stente fluxus nim fuerit Deinde & am ratur scunt. piunt isque tam p sed p verò cerit,

A uas neq; in ventriculos, sed occuparit respirationem. Quum enim accipit homo per os & nares spiritum, primùm quidē ad cerebrum venit, deinde verò in ventriculum magna ex parte, pars etiam ad pulmonem, & pars ad venas. Ex his verò ad reliquas partes in venas dispergitur, & quantum quidem eius ad ventriculum venit, perfrigerat, & nihil aliud cōfert. Idem præstat & quod ad pulmonem venit. Qui verò ad venas peruenit aër, confert ad ventriculos ingressus & ad cerebrum. Atq; sic sapientiam & motū membris exhibet. Quare ubi fuerit exclusus à venis aër præ pituita, eumq; non susceperint, mutum ac desipientem hominem reddunt. At verò manus impotentes fiunt ac conuelluntur, sanguine quiescente & dum non diffunditur velut solebat. Oculi quoque distorquentur aëre à venis excluso, & commouentur. Spuma verò ex ore prodit ex pulmone. Quum enim spiritus nō ingreditur in ipsum, spumescit & ebullit velut moriēs. Stercus verò subit dum violenter suffocatur. Suffocatur autem, hepate & vêtre sursum ad septum transversum irruentibus. & stomacho ventris concluso. Irruunt autem, quum tantum spiritus in os non ingreditur quantum solebat. Calcitratur autem pedibus, quum aër in membris conclusus fuerit, & foras penetrare non poterit præ pituita, verum exiliens per sanguinem sursum ac deorsum, conuulsionem ac dolorem inducit, & propterea sanè calcitratur. Porro omnia hæc perpetitur, quum pituita frigida defluerit in sanguinem calidum existentem. Perfrigerat enim & sistit sanguinem. Et si quidem fluxus multus fuerit ac crassus, statim occidit. Dominatur enim sanguini per frigus, ipsumq; congelat. Si verò paucior fuerit, in præsens quidem dominatur obturans respirationē. Deinde temporis progressu quum dispersus fuerit per venas & ammixtus sanguini, multo existenti ac calido, si sic superatus fuerit, venæ aërem suscipiunt, atque ita ægri resipiscunt. Et quicumque quidem pueri parui hoc morbo corripiuntur, ut plurimum moriuntur, si multus fluxus contingat, isque humidus existat. Venæ enim tenues existentes pituitam præ crassitudine ac multitudine suscipere non possunt, sed perfrigeratur ac congelatur sanguis, & sic moriuntur. Si verò modica existens pituita in vtrasque venas defluxum fecerit, aut in alterius partis, superuiuit, nota ex morbo in-

*Cur oculi
distorquentur.*

Cur os spumescat.

Cur olet.

Cur præfectur.

Cur calcitrant.

Cur infantes hic morbus necat.

pressa relicta. aut enim os conuellitur, aut oculus, aut ceruix, D
 aut manus, vbicunq; sanè vena pituita repleta superata fue-
 rit & gracilis reddita. Hanc itaq; venam necesse est debilio-
 rem esse, & hanc corporis partem læsam defectuosiore. Ver-
 ùm ad longius tempus plerq; prodest. Non enim amplius
 morbo apprehèditur, si semel notam impressam susceperit.
 Quapropter necessario etiam reliquæ venæ affliguntur, ac
 partim simul gracilescunt, vt aërem quidem suscipiant, pitui-
 tæ autem defluxus non amplius similiter illabatur. Debilio-
 ra tamen similiter membra esse verisimile est venis afflictis.
 Quibuscunq; autem imperfectis & valde modica pituita de-
 fluxerit, & ea in dextras partes, hi citra notæ impressiorem
 superuiuiunt, verùm periculum est ne morbus connutriatur, E
 ac simul augeat, si non his quæ commoda sunt curentur.
 Pueris quidem igitur sic fit hic morbus, aut quàm proxime
 huic modo. Seniores verò non occidit si accedat, neque dis-
 torquet. Nam & venæ sunt cauæ, & sanguinæ calido refer-
 tæ, quapropter neque superare potest pituita, neq; perfrige-
 rare sanguinem vt congelat ipsum, sed ipsa superatur, an san-
 guini cito ammiscetur. atque sic venæ aërem suscipiunt, &
 sapientia contingit, signaq; prædicta minus inuadunt pro-
 pter fortitudinem. At verò antiquissimis si hic morbus
 accedat, propterea ipsos occidit, aut leuiter sideratos facit,
 quia venæ ipsis sunt euacuata, & sanguis modicus est ac te-
 nuis & aquosus. Si igitur multum defluerit, & hyemis tē-
 pus fuerit, occidit. Suffocat enim respirationes, & sangui- F
 nem congelat, si in vtranque partem defluxus fiat. Si ve-
 rò in alteram tantum, leuiter sideratum facit. Non enim
 potest sanguis pituitam superare, quum tenuis sit frigidusq;
 ac modicus, sed ipse superatus congelatur, vt impotentes
 fiant illæ partes iuxta quas sanguis fuerit corruptus. Ad dex-
 tras autem magis defluit quàm ad sinistras, quia venæ sunt
 cauiore & plures quàm in sinistris. Ab hepate enim tēdunt
 & liene. Defluit autem & eliquatur pueris maxime, qui-
 bus sanè caput fuerit percalefactum, siue à sole, siue ab igne,
 siue etiam derepente inhorruerit cerebrum, etiam tunc pi-
 tuita secernetur. Eliquatur etenim per calorem ac cerebri
 diffusionem, segregatur autem à frigore ac concretionem, &
 sic defluit. Et quibusdam quidem defluxionis causa hæc est.

*Cur adul-
 tos non tol-
 lit.*

*Cur senes
 perimit uel
 siderat.*

*Cur dex-
 trā partem
 potius ue-
 xit hic mor-
 bus.*

- A** Alijs verò etiam vbi derepente post aquilonares ventos au-
ster flare cœperit, compactum ac debile cerebrum derepen-
te soluit ac laxat, vt pituita redundet, & sic defluxum facit.
Defluit insuper & ex ignoto timore, si quidem timuerint
aut aliquo vociferante, aut inter plorandum spiritum cito
reuocare non potuerint, id quod pueris frequenter contingere
solet. Quicquid sane horum ipsorum acciderit, statim
horret corpus, & aeger mutus factus spiritum non trahit, sed
spiritus quiescit, & cerebrum compingitur, & sanguis consi-
stet, & sic secernitur ac defluit pituita. Et pueris quidem hæc
ipsæ causæ sunt, vt ab initio à sacro morbo corripiantur.
At verò senibus hyems infectissima est. Quò enim ad mul-
tum ignem senex caput & cerebrum percalfecerit, deinde
in frigore versatus fuerit ac inhorruerit, & ex frigore ad te-
porem accesserit, & ad ignem defecerit, idem hoc patitur, ac
sic à morbo sacro apprehenditur iuxta prædictum modum.
Periculum verò multum est vt & Vere patiantur idem hoc,
si caput fuerit insolatum. Minimè autem ætate, non enim
fiunt repentinæ mutationes. Postquam verò viginti ani-
ni præterierint, non amplius hic morbus corripit, præ-
terquam paucos aut nullum, nisi ex puero connutritus fue-
rit. Venæ enim plenæ sunt, & cerebrum compactum est, &
acerbum ac rigidum, quare non defluit in venas: si verò de-
fluxerit, sanguinem non superat multum ac calidum existen-
tem. In quo vero à puero augmentum cepit ac connutritus
est, in eo per consuetudinem facit vt in mutationibus vento-
rum patiatur, & vt plurimum morbo sacro corripiatur, præ-
cipue australi ac humida aëris constitutione. Et liberatio dif-
ficulter contingit. Cerebrum enim humidius quàm ex na-
tura sit, & præ pituita inundat, vt defluxiones quidem fre-
quentiores fiant, non autem amplius possibile sit pituitam
excerni, neque cerebrum resiccari, sed perrigatur & humidum
existit. Cognouerit autem hoc ipsum quis maximè ex o-
uib; hoc morbo correptis, & præsertim capris, Hæ enim
frequentissime corripiuntur. Si enim caput ipsarum disse-
cueris, reperies cerebrum humidum esse, & sudore refertum,
ac male olens. Et in hoc nimirum cognosces quòd non Deus
corpus affligit, sed morbus. Sic verò se res habet etiam in ho-
mine. Quum enim ætatem adeptus fuerit morbus, non am-

*Cur nec pe-
riculosum
sit.*

*Oves & ca-
præ comi-
tiales.*

Comitalis

*inueteratus
nō sanatur.*

*Quid casu-
ri agant.*

*Quid uento-
rum muta-
tio possit.*

*Aquilo
qualis, &
ausfer.*

plius curabilis est, cerebrum enim eroditur à pituita ac col-
liquatur. Id uerò quod colliquatur, aqua fit, & foris cerebrū
ambit ac circunalluit, & propterea frequentius ac facilius à
morbo hoc corripiuntur. Propterea uerò diuturnus est mor-
bus, quia id quod influit uenis tenue est præ multitudine, &
statim superatur à sanguine ac calefcit. Quicunque uerò
iam assueti sunt morbo, præcognoscunt se corripandos, &
ex hominum frequentia fugiunt, si domus ipsorum in pro-
pinquo fuerit, ad domum: sin minus, in locum desolatissimū,
ubi quàm paucissimi ipsos lapsos sint uisuri, statimq; se ob-
uelant, idq; faciunt præ pudore affectionis, non præ timo-
re, uelut multi putant, dæmonij. At uerò pueri primū qui-
dem cadunt ubi cunque tandem contigerit præ inassuetudi-
ne, Quum autem sæpius à morbo corripiantur, postquā præ-
senserint cōfugiunt ad matres, aut ad alium maxime notum,
præ timore ac formidine affectionis. uerecundari enim pæ-
ri nondum sciunt. Cæterum in mutationibus uentorū pro-
pterea morbo sacro corripit censeo, maxime quidem austrini-
nis, postea uerò etiam aquilonariibus, deinde etiam reliquis
uentis, hi autem sunt qui fortissimi ex ipsis existunt, & inter
se tum statione, tum uiribus contrarijssimi. Etenim aquilo
compingit aërem, & turbatū ac nubilosum excernit, & illu-
striorem ac pellucidum facit. Eodem modo etiā alij omnes
uenti ex mari ac alijs aquis proficiscētes. Ex omnibus enim
rebus, atque ad eò ex ipsis hominibus humiditatem ac tene-
brofitatē excernunt. Quapropter saluberrimus omniū uen-
torum aquilo existit. Auster autem contraria huic operatur. F
primū enim incipit aërem compactum liquare ac diffun-
dere, quapropter etiam non statim magnus spirat, sed primū
lentus ac lenis est, quoniam aërem statim superare non po-
test, qui prius densus est & compactus, sed temporis progres-
su ipsum dissoluit. Idem porrò hoc etiam in terrā operatur
& in mare, fluuiosq; ac fontes & puteos, & quæ ex terra na-
scuntur, & in quibus humor inest. Est autem in omni, in alio
plus, in alio minus. Omnia autem hæc uentum hunc sentiūt,
& ex splendidis tenebrosa fiūt, & ex frigidis calida, & ex sic-
cis humida. Et quæcunq; in domibus uasa iuxta terram sunt
cum uino aut alio quopiam liquore, ea omnia austrū sentiūt,
& formam in aliam speciē transmutant. Solem uerò & lunā
ac syd

A ac sy
Qu
tantu
torum
den
aqui
ping
ni, &
uent
fit &
later
etian
nulla
B risus
tates
xime
mus
parti
tes.
dica
mus
tim
stiu
tude
rebr
tura
C quid
nim
rit o
fecti
alias
sem
tem
tem
cont
voci
tore
stiu
sunt

- A ac sydera multò hebetiora quàm ex natura sunt reddit. *Mutatio uentorum quid possit.*
- Quum igitur etiam his quæ ad eò magna sunt ac fortia intantum dominetur, & corpus sentire faciat, ut ex horum ventorum alterationibus transmutetur, necesse est ab austris quidem solui ac humescari cere brũ, & venas laxiores reddi, ab aquilonis verò flatibus, quòd sanissimũ est in cerebro compingi, quod verò morbosissimum ac humidissimũ est excerni, & forinsecus circunallue re, atque sic defluxus in horum ventorum mutationibus succedere. Hoc modo hic morbus fit & floret, tum ab accedentibus, tum à decedentibus, & nulatenus difficilior aut cognitui aut curatu est quàm alij, neque etiam diuiniore alijs. Porro expedit homines nosse, quòd ex nulla alia nobis parte voluptates contingunt, & latitiæ, & risus & lusus, quàm ex cerebro. Itemque mœores & anxietates tristitiæque ac eiulatus & querelæ. Et hoc sapimus maxime ac intelligimus, & videmus & audimus, & cognoscimus turpia & honesta, mala & bona, iucunda & iniucunda, partim consuetudine discernentes, partim utilitate percipientes. Eodem voluptates & iniucunditates pro opportunitate dinoscimus, & non eadem nobis placent. Eodem & insanimus & deliramus, & terrores & timores nobis accedunt, partim noctu, partim interdium, & insomnia, & errores intempestiui, & curæ inanes, & ut non noscamus adstantes, & desuetudo, & inesperienza. Atque hæc omnia perpetimur à cerebro, quum sanum non fuerit, sed aut calidius quàm ex natura fiat, aut frigidius, aut humidius, aut siccius, aut aliud quid perpetiatur præ naturam, & consuetudinem. Et insanimus quidem præ humiditate. Quum enim humidius fuerit quàm pro natura, necesse est moueri. vbi verò mouetur affectio, necesse est neque visum quiescere, neque auditum, sed alias aliud videre & audire, & linguam talia dicere qualia semper ac singulis vicibus viderit ac audierit. Quanto verò tempore cerebrum quieuerit, tantò etiam homo sapit. Fit autem corruptio cerebri à pituita & bile. Vtriusque cognitio sic contingit. Qui enim à pituita insanunt, quieti sunt, & non vociferantur neque tumultuantur. Qui verò à bile, vociferatores sunt & malefici, & non quieti, semper aliquid intempestiuum facientes. Si quidem igitur assidue insanunt, hæc ipsis sunt causæ. Si verò terrores ac timores accedant, à cerebri transmu

Cerebrum causa omnium.

Cerebrum quando fuerit.

Pituitosi biliosique furorales quales. Pavoris causa.

transmutatione id contingit, tranſmutatur autem dum caleſcit, caleſcit autem præ bile, ubi ad cerebrum impetum fecerit ex corpore per venas hæmatitidas hoc eſt ſanguinarias appellatas, & timor adest donec rursus redierit in venas ac corpus, deinde quieſcit. Angitur autem homo & inquietudine multata iactatur intempeſtiue, dum cerebrum perfrigeratur, & præter conſuetudinem compingitur. Hoc verò à pituita perpetitur, ab hac autem affectione etiam obliuiſus euadit. Noctu verò clamat & vociferatur, quum derepente cerebrum percaleſcat. hoc autem perpetiuntur bilioſi: pituitoſi enim non percaleſciunt: quum ſanguis multus ad cerebrum peruenerit & efferbuerit, venit autem per venas prædictas: Quum contigerit vt homo videat in ſomnium horrendum, & in timore fuerit, velut etiam ſi vigilet, tunc magis facies igneſcit, & oculi rubeſcunt, quum timuerit, & mens meditatür aliquid mali operari, ſic etiã in ſomno patitur. Vbi verò experefactus fuerit, & reſpuerit, atque ſanguis rursus in venas prædictas diſperſus fuerit, quieſcit. Et propterea iudico cerebrum vim plurimam in homine habere. Hoc enim eſt nobis eorum quæ ab aere ſiunt interpres, ſi ſanum fuerit. Sapientiam autem ipſi exhibet aer. Oculi verò & aures & lingua, & manus & pedes, qualia cerebrum ſtatuit ac cognoscit talia ſubmiſtrant. Sapientia enim toti corpori contingit, prout aere participat. Ad intelligetiam verò internuncius eſt cerebrum. Quum enim homo ſpiritum in ſeipſum attraxerit, primùm quidem ad cerebrum peruenerit, & ſic ad reliquum corpus aer diſpergitur, relinquens in cerebro ſuum ipſius vigorem, & quicquid prudens ac ſapientia præditum fuerit. Si enim in corpus primùm peruenerit, & poſteriùs in cerebrum, relicta in carnibus ac venis diuotione ac iudicio, ad cerebrum calidus iam exiſtens peruenerit, & non ſincerus ac purus, ſed ammixto humore à carnibus & ſanguine, vt non amplius exactè ſincerus eſſet. Quapropter dico cerebrum intelligentiæ ac prudentiæ internuncium ac interpretem eſſe. Caterùm præcordia aliàs fortuitum nomen apud Græcos per conſuetudinem habent, quum phrenes à ſapientia dicta videantur, reuera autem non, neque ex natura. Neque ego ſanè noui quàm vim habeant præcordia, vt ſapiant & intelligant, præterquam ſi homo ex improuiſo nimio gaudio per-

fundatur,

*Obliuiſus un
de & uoci-
feratio no-
cturna.*

*Spūs aeris
ſapientiæ au-
tor.*

*Cerebrum
prudētiam
præbet præ-
cordia nō.*

A fundatur
tatem
in corp
aut bo
tur, p
tiant e
cauſam
res app
dicunt
angitu
conue
dem c
B & cōcl
mini c
corpus
pati. C
ſapient
rebrum
ac aer
cipit c
tingat
reddic
tit, qui
ac præ
apud i
C dem c
nimir
tranſi
na. Q
oportet
diuino
bet &
eſt, &
Alteru
nicius
poris c
dem p
her &
liquis

A fundatur, aut tristitia afficitur, tunc sanè exiliunt & anxietatem exhibent præ tenuitate & quòd distenta sunt maximè in corpore, & ventriculus non habent ad quem suscipiant aut bonum, aut malum alibi, sed ab utrisque his turbantur, propter naturæ debilitatem. Nam nullo sanè prius sentiunt ex his quæ in corpore insunt, sed frustra hoc nomèn & causam habent, *Quemadmodum* quæ ad cor sitæ sunt aures appellantur, quum nihil conferant ad auditum. Porro dicunt quidam quòd corde sapimus, & quòd hoc est quod angitur, & quod curam gerit, Verùm hoc nõ ita se habet, sed conuellitur quidè velut præcordia, & magis etiã propter easdem causas. Ex omni enim corpore venæ ad ipsum tédunt, & cõclusiones habet ut sentiat, si quis dolor, aut collectio homini contingat. Neesse est enim & dum angitur, inhorre corpus ac distèdi, & si quis nimio gaudio perfundatur, idem pati. Quapropter cor quidem & præcordia maximè sentiunt, sapientia tamen minimè participant, sed omnium horum cerebrum causa est, quemadmodum igitur etiam prudentiam ac aërem omnium primum ex his quæ in corpore insunt percipit cerebrum, Sic etiam si qua mutatio fortior in aëre contingat, præ temporibus anni, etiam ipsum à seipso diuersum redditur in aëre. Etenim cerebrum propterea primum sentit, quia etiam morbi in ipsum irruunt acutissimi, & maximi, ac præcipuè lethales, & qui difficilem iudicationem habent apud inexpertos. Hic verò morbus sacer appellatur, ex ipsa eadem causis oritur, à quibus etiam reliqui, ab accedentibus nimirum ac decedentibus, velut frigore, sole, ventis, quæ & transmutatur, & nunquam quiescunt. Hæc autem sunt diuina. Quare nequaquam hunc morbum ab alijs discriminare oportet, neque reliquis morbis diuiniore putare, sed omnes diuinos omnesq; humanos. Naturam autem vnusquisq; habet & vim in seipso, & nullus nec auxiliij nec remedij expertus est, & plerique his ipsis curantur, à quibus etiam nascuntur. Alterum enim alterius nutrimentum est, alterius verò pernicius ac afflictio. Hoc itaque Medicum nosse oportet, & temporis occasionem in singulis pernoscere, quòd alterum quidem per alimentum absoluet & augebit, alterum verò detrahet & minuet. Oportet autem tum in hoc morbo, tum in reliquis omnibus, nõ augere morbos, sed festinare vt ipsos exteramus,

*Cor cur nõ
sides sapien
tiæ.*

*Cordis præ
cordioruq;
proprietas.*

*Morbus sa
cer unde.*

*Medicum
quæ scire
oporteat.*

teramus, id quod aduersissimum est morbo exhibendo, non D
 quod amicum & familiare. A familiari enim & consueto flo-
 ret ac augetur, ab aduerso vero & hostili perit & dissipatur.
 Quisquis autem talem mutationem in hominibus nouit, &
 humidum ac siccum facere potest hominem, calidum item
 ac frigidum per dietam, hic utique & hunc morbum sana-
 uerit, si occasionem eorum quae conferunt pernoscet, citra
 expiamenta ac incantationes, citraque omnem aliam huius-
 cernodi machinamentorum absconditatem.

HIPPOCRATIS COI DE MORBIS LIBER I

BER PRIMVS, IANO COR-
 NARIO MEDICO PHY-
 SICO INTER-
 PRETE.

*Quae medi-
 cus praesta-
 re debeat.*

Vi de sanatione recte inquirere velit, per-
 cunctantique respondere, & contradicere re-
 cte, eum haec animaduertere oportet. Pri-
 mum quidem nota quibus omnes morbi ho-
 minibus fiunt. Deinde vero qui morbi ne-
 cessario ubi facti fuerint, aut longi sunt
 aut breues, aut lethales aut non lethales,
 aut aliquam corporis partem mutileant, aut non mutileant,
 & qui postquam orti sunt dubij sint, an mala ab ipsis euen-
 tura sunt, aut bona. Et a quibus morbis ad quales transitus
 fiat. Et quae per fortuitum successum medici aegrotos curan-
 tes faciunt. Et quae bona aut mala aegrotantes in morbis
 perpetiuntur. Et quae importune aut dicuntur, aut fiunt a
 medico ad aegrotum, aut ab aegrotato ad medicum. Et
 quae exacte fiunt ac dicuntur in arte. Et quae recta in ipsa,
 & quae non recta. Et quod ipsius principium, aut finis, aut
 medium, aut aliud quid eiusce modi demonstratum, quod re-
 cte habet ut in ipsa sit, aut non sit. Et quae parua & magna,
 & multa

A & multa & pauca. Et quod omne in ipsa vnum est, & omnia quod vnum. Et quæ fieri possunt intelligereque ac dicere, & est. si opus sit, neque intelligere, neque dicere, neque facere. Et quod facilitas in ipsa sit, & quod difficultas, & quod oportunitas, & quod intempestiuitas, & quibus alijs artibus similis sit, & quibus nihil similis sit. Et de corpore, quod calidum fit aut frigidum, aut siccum aut humidum. Et quod forte aut debile, aut densum aut rarum. Et quæ multa, pauca fiunt, aut in peius, aut in melius. Et quod honestè aut turpiter, aut tarde aut citò, aut rectè aut nõ rectè. Et quod malum supra malum fieri necesse est. Hæc animo versantem obseruare oportet in sermonibus, quantum quis ab his delinquat, aut in dicendo aut percunctando, aut respondendo. Et an quæ multa sunt, pauca dicat, & an quæ impossibilia sunt, possibilia esse asserat. Et quicquid sanè etiã aliud dixerit ac aberrarit, hac ratione obseruare oportet, & in contradictione aggredi & impetere. Morbi quidem igitur vniuersi sũt ex his quidem quæ in corpore insunt, tum à bile, tum à pituita. Ab externis verò, à laboribus & vulneribus. Sed & à calido & supercalefaciente, & à frigido ac superfrigefaciente, & sicco ac superresiccante, & ab humido ac superhumectate. Et bilis & Pituita congenita.

Quæ morbos creant.

Bilis & Pituita congenita.

C vt fiant hæc quum ipsa sũt, velut verbi causã. In vulneribus eos qui crassos neruos sauciatos habent, necesse est claudos fieri. Item si musculorum capita saucia sint, præsertim eorum qui sunt in femoribus. Moritur autem si quis cerebro sauciatu fuerit, aut spinali medulla, aut hepate, aut præcordijs siue septo transuerso, aut vesica, aut vena sanguiflua, aut corde. Nõ moritur autem vulneratus in his partibus, in quibus hæc membra non insunt, sed ab his longissimè absunt. Ex morbis verò tales necessitatem habent, vt ab ipsis perimantur quum fiant, Tabes, Aqua inter cutem ac subter carnem nascens, & si mulierem factum in vtero habentem peripneumonia, id est pulmonis inflammatio corripiat, aut febris ardens, aut pleuritis siue lateris inflammatio, aut phrenitis, id est, membranarum cerebri inflammatio, aut Erysipelas

Morbi qui mortiferi.

*Quæ non
semper peri
munt.*

pelas ignis facer appellatus, in vtero fiat. Dubij autem morbi, vt & perdant, & non, tales sunt, peripneumonia, febris ardens, phrenitis, pleuritis, angina, vua, hepatitis, splenitis, nephritis, dysenteria, in muliere fluxus sanguinolentus. Tales verò non lethales sunt, nisi quid ipsis accedat, affectiones fluidæ circa articulos, atra bilis, podagra, coxædicu, morbus, tinesmus qui est voluntas egeredi ineuitabilis, quartana, tertiana, strangulatus vrinæ, lippitudo, lepra, impetigo, morbus

*Quæ mu-
tilent.*

articularis. Multi autem frequenter ab his mutili fiunt, sideranturque manibus ac pedibus, & linguæ impotentes redduntur. Et ab atra bile quidam leuiter siderantur. Claudij verò à coxendicum morbo fiunt. Oculi autem & auditus mutilantur à pituita obfirmata. Longos autem necesse est esse,

*Longi mor-
bi.*

tabem, dysenteriam, podagram, affectiones fluidas circa articulos, pituitam albam, coxendicum morbum, vrinæ strangulatū, in senioribus verò Nephrytim Mulieribus verò fluxum sanguinolentum, hæmorrhoidas ani, fistulas. At verò febris ardens, phrenitis, peripneumonia, angina, vua, pleuritis, citò decernunt. Transitu autem fit in his, ex pleuritide in febrem ardentem, ex phrenitide in peripneumoniā. Verum ex peripneumonia febris ardens non fit, ad dysenteriam tinesmus accedit, & à dysenteria, lienteria siue leuitas intestinorum, sequitur: ex lienteria in aquam inter cutem transitus fit, & ex pituita alba in aquam inter cutem, & ex

*Qui celeri-
ter decernat*

*Qui in alia
transseant.*

peripneumonia ac pleuritide, in pectoris suppurationem. Mala porò supra mala fieri necesse est, velut si rigor corripuerit, ardor igneus superuenit. Et si neruus dissectus fuerit, conuulsionem facit, & vt dissectus neque coalescat, & fortiter inflammetur. Et si cerebrum concussum fuerit ac doluerit eius qui percussus sit, necesse est euestigio mutum fieri, & neque videre, neque audire. Si verò fauciatum fuerit, febrem necesse est superuenire, & bilis vomitum, & aliquā corporis partem sideratam fieri ac perire. Si verò omētum exciderit, necesse est putrefieri. Et si sanguis ex vulnere aut vena effluerit, in supernum ventriculum, necesse est ipsum in pus conuerti. Temporum autem occasiones, vt in summa dicam, multæ sunt & variæ in arte, quemadmodum etiā morbi & affectiones, & horum curationes. Maximè verò re-

*Quæ neces-
sario sequun-
tur.*

peripneumonia ac pleuritide, in pectoris suppurationem. Mala porò supra mala fieri necesse est, velut si rigor corripuerit, ardor igneus superuenit. Et si neruus dissectus fuerit, conuulsionem facit, & vt dissectus neque coalescat, & fortiter inflammetur. Et si cerebrum concussum fuerit ac doluerit eius qui percussus sit, necesse est euestigio mutum fieri, & neque videre, neque audire. Si verò fauciatum fuerit, febrem necesse est superuenire, & bilis vomitum, & aliquā corporis partem sideratam fieri ac perire. Si verò omētum exciderit, necesse est putrefieri. Et si sanguis ex vulnere aut vena effluerit, in supernum ventriculum, necesse est ipsum in pus conuerti. Temporum autem occasiones, vt in summa dicam, multæ sunt & variæ in arte, quemadmodum etiā morbi & affectiones, & horum curationes. Maximè verò re-

*Omentum
quando pu-
rescit.*

*Tempora,
occasionés
ue.*

peripneumonia ac pleuritide, in pectoris suppurationem. Mala porò supra mala fieri necesse est, velut si rigor corripuerit, ardor igneus superuenit. Et si neruus dissectus fuerit, conuulsionem facit, & vt dissectus neque coalescat, & fortiter inflammetur. Et si cerebrum concussum fuerit ac doluerit eius qui percussus sit, necesse est euestigio mutum fieri, & neque videre, neque audire. Si verò fauciatum fuerit, febrem necesse est superuenire, & bilis vomitum, & aliquā corporis partem sideratam fieri ac perire. Si verò omētum exciderit, necesse est putrefieri. Et si sanguis ex vulnere aut vena effluerit, in supernum ventriculum, necesse est ipsum in pus conuerti. Temporum autem occasiones, vt in summa dicam, multæ sunt & variæ in arte, quemadmodum etiā morbi & affectiones, & horum curationes. Maximè verò re-

A ter. &
suffo-
opor
reper
enim
quid
tulet
tur fe
per e
casi
ad m
resqu
B stē n
bita,
cessa
rent
ne, au
vt sen
per te
mens
tertij
in qu
temp
meri
inclin
C temp
siue v
vere c
oport
ter, i
iam c
porò
morb
gnun
& si f
turan
gnos
scas.
ipsi o

A tet. & qui neque vrinam neque stercus egerere possunt, & qui suffocantur, & si mulierem parientem aut sauciatam liberare oportet. & quæcunque eiusmodi. Et hæc quidem occasiones repentinæ sunt, & paulo posterius non sufficiunt. Plerique enim paulo posterius pereunt. Occasio verò est, si horum aliquid perpetiatur homo, & qui antequam animam efflet opituletur, hoc totum ex occasione opitulatur. Est quidem igitur ferme hæc occasio etiam in omnibus alijs morbis. Semper enim in quocunque sanè quis opituletur tempore, ex occasione opitulatur. Quicumque verò morbi, aut vulnera non ad mortem tendunt, sed temporarij sunt ac periculosi, doloresque in ipsis fiunt, verum possibile est ut cessent, si quis rectè medeatur. His sanè non profunt auxilia à medico adhibita, quum adhibeantur. Nam & non præsentem medico utique cessassent. Alij verò morbi sunt, quibus occasio est ut curentur matutina diei hora, nihil autem refert an valde mane, aut paulo posterius. Alij morbi sunt quibus occasio est, ut semel in die curentur, nec refert quo tempore id fiat. Alij per tertium aut quartum diem curantur, & alij semel per mensem, & alij per tertium mensem, nec refert an id ipsum tertij augmento vel sine fiat. Tales itaque occasiones sunt, in quibus non aliam quam hanc certitudinem habent. Intempestiuitas autem hæc est, si quæ mane curari oportebat in meridie curentur. Propterea verò intempestiue curantur, quia inclinationem ad peius habent, propter curationem non in tempore factam. Quæcunque etiam citius siue in meridie, siue vesperi, siue noctu curentur, intempestiue curantur. & si vere curari oporteat, curentur autem hyeme, aut si hyeme oporteat, curentur autem æstate: aut si quod iam curari oportet, id ipsum differatur, aut quod differre oportet, id ipsum iam curetur. Talia omnia intempestiue curantur. Rectè porro & non rectè in ipsa hæc fiunt. Non rectè quidem fit, si morbum alium existentem, alium esse pronuncies: & magnum existentem, paruum dicas. & vicissim paruum, magnū. & si superuicturum, non superuicturum pronuncies, & perituum non perituum. Et si suppuratum existentem non cognoscas, nec morbum magnum in corpore nutriri cognoscas. & si medicamento aut potione quis opus habeat, quo ipsi opus sit, non cognoscas. & si quæ sanari possunt, non sa-

*Curatio
opportuna.*

*Quæ ritè
fiunt.*

nes, & quæ sanatu impossibilia sunt, te sanaturum recipias. D
 Atque hæc quidem circa sententiam non rectè fiunt. Circa
 chirurgiam verò hæc. Pus in vlcere aut tuberculo existens
 non cognoscere: & fracturas ac luxationes non cognoscere,
 & specillo admoto ad caput non cognoscere an os fractum
 sit: & fistulam in vesicam immisissam demittere non posse, &
 lapidem in vesica existentem nō cognoscere: & suppuratum
 existentem ex concussione non dinoscere, & secādo aut vrē-
 do, aut à profunditate, aut à lōgitudine aberrare, aut vrere &
 secare quæ non oportet. Et hæc quidem non rectè. Rectè au-
 tem fiunt hæc. Morbos cognoscere qui sint, & à quibus, &
 qui ipsorum longi, & breues, & lethales & non lethales, &
 qui transmutantur, & qui auferuntur, & qui minuuntur, & E
 qui magni, quiq̄e parui. & dum curas possibiles quidem cu-
 rare, impossibiles verò scire cur curatu sunt impossibiles. &
 dum curas eos qui tales habent, per curationem quantum
 possibile est opitulari. Quæ verò offeruntur ægrotis, ea sic
 obseruare oportet, rectè ne anssecus fiant, veluti si quis quæ
 ficcare oportet, humectet, aut si crassifacere oporteat, non
 exhibeat à quibus crassitudo inducitur. aut si quæ attenuare
 oportet, non attenuet, quæ frigefacere, non frigefaciat, quæ
 calfacere, non calfaciat, quæ putrefacere, non putrefaciat,
 et reliqua iuxta eandem rationem. Talia autem sua
 sponte ac casu hominibus in morbis fiunt, tum bona, tum
 mala. Febrienti ac bilioso, in tempore foras dispersa bi-
 lis, bonum: diffusa verò ac dispersa sub cutem, toleratu leuior F
 est habēti, et curatu facilior sananti. diffusa autem ac disper-
 sa et ad vnam aliquam corporis partem allapsa, malum.

Aluus turbata in pleurítico aut peripneumonico, aut sup-
 purato, malum. Febrienti aut vulnerato aluus resiccata,
 malum. Subaquoso ac lenioso ab alba pituita detento, al-
 uus fortiter turbata, bonum. Erysipelas si extra diffusum
 intrò vertatur, malum. Si verò intra diffusum foras verta-
 tur, bonum. A profluuiio alui forti correpto, vomitus su-
 perueniens, bonum. Mulieri sanguinem vomenti menses
 erumpere, bonum. A fluxione verò infestata, ad nares aut
 os fluxionem transire, bonum. Mulieri à conuulsione pres-
 sã ex partu, febrem superuenire, bonum. Et tetano ac cō-
 uulsione occupante, igneum ardorem superuenire, bonum.

Talia

*Quæ non
rite.*

*Quid rite
fiat.*

*Perperam
medicandū
non est.*

*Quæ suo tē-
pore ueniūt
bona sunt.*

Erysipelas

A Ta
 tiam,
 tia, &
 rium l
 ne fra
 to, &
 ment
 ses ali
 bent
 orsun
 bo lib
 in vri
 B vt per
 pituit
 in tub
 mat a
 gante
 mitu
 infor
 uo da
 nullu
 fiat n
 super
 factu
 fiat,
 C incid
 strua
 peræ
 aut p
 necce
 supra
 cessit
 brici
 prim
 habe
 ter la
 inflā
 tales
 lesici

A Talia enim per nullam medicorū ignorantiam, aut scientiam, fiunt, & non fiunt, sed sua sponte ac fortuito casu fiunt, & profunt, & nocent, iuxta eandem rationem. Ceterum Medici talia per fortuitum successum bona, in curatione faciunt. Nimirum si medicamento sursum purgante dato, & sursum & deorsum probè purgāt. Et si mulieri medicamento dato, quod bilem aut pituitam deorsum purgat, menses aliās nō fluentes erumpant. Et si lienem suppuratum habenti medicamentum dederint, quod bilem ac pituitam deorsum purget, & sic pus deorsum à liene expurgēt, & à morbo liberent. Et si medicamento exhibito calculoso, calculum in vrinarium meatum præ pharmaci violentia protrudant, vt per vrinam eijciatur. Et si medicamentum dederint quod pituitam sursum purgat, ei qui pus in superiore ventriculo in tuberculo habet, non scientes quòd habet, isque pus vomat ac sanus fiat. Et si eum qui ex medicamento sursum purgante superpurgatur, sua spòte aluo subter erumpente, à vomitu sanum faciant. At verò Mala operantur Medici præ infortunio hæc. Si pharmaco bilis aut pituitæ sursum ductiuo dato, venam in pectore præ vomitu rumpant, ei qui prius nullum manifestum dolorem in pectore habuit, atque sic fiat morbus. Et si mulieri in vtero habenti medicamentum supernè purgans exhibeant, aluus autem infernè erumpens foetum expellat. Et qui suppuratum curat, si aluus proflua fiat, ipsum perdit, & qui oculos curat ac sublinat, si dolores incidant acutiores, & si ita cōtingat, rumpantur oculi & destruantur, accusant medicū quòd oculos subleuit. Et si puerperæ in ventris dolore medicus aliquid det, & malè habeat aut pereat, medicus in culpa est. Fermè autem quæcunque necessitatem habent vt fiant in morbis ac vulneribus mala supra mala, ea vbi fiunt, in medicum culpam reijciunt, & necessitatem talia fieri cogentem non agnoscunt. Et si ad febricitantem aut vulnus habentem ingressus, admotis quàm primùm remedijs non opituletur, sed postera die æger peius habeat, medicum accusant, Si verò opituletur, non æqualiter laudant. Oportere enim ipsum perpeti putant, vlceraque inflāmari, & in morbis quibusdā dolores fieri oportere, neque tales esse vt ne fiant. Neruus præcisus ac dissectus non coalescit, neque vesica, neque aliquid ex tenuibus intestinis,

*Quæ bona
malæ meæ
dicus faci
ciat.*

*Quæ non
bene medic
succedant.*

*Quibus non
iure medi
cus arguatur.*

*Quæ non
corant præ
cisa.*

*Principiū
artis cur
nullum est.*

neque vena sanguiflua, neque tenuis genæ pars, neque pu- D
dendi pellicula. Porro principium fanationis demonstra-
tum quidem non est, quod sanè rectè principium sit vniuer-
sæ artis, neque secundum aliquod, neque medium, neque fi-
nis. Sed incipimus ab ea aliquando dicentes, aliquando ope-
rantes, & desinimus eodem modo. Et neque dicentes ex
ijsdem sermonibus incipimus, neque si de ijsdem dicamus,
neque in ijsdem desinimus & operantes iuxta eandem ra-
tionem, neque ex ijsdem operibus incipimus, neque in ijs-
dem desinimus. At verò facilitas ac promptitudo in his est.
Quum quis secans aut vrens, neque neruum fecerit, neque ve-
nam. Et si suppuratum vrat, pus consequatur. Et si fecerit,
eodem modo. Et fracturas rectè componere. Et si qua pars E
corporis ex natura excidat, vt ipsam rectè ad naturam re-
trudat. Item apprehendere fortiter ea quæ oportet, & ap-
prehendendo premere. Et apprehendere leniter ea quæ
oportet, & apprehendendo non premere. Et in obligando
tortuosa non facere ex rectis, neque premere quæ non oportet.
Et in contactu vbicunq; tandem contigerit, dolorem ex
superfluo nō exhibere. Hæc quidē igitur facilitatis ac prom-
ptitudinis existunt. At verò digitis decenter attingere, aut
probè, aut non probè, aut longis, aut breuibus, aut probè de-
ligare omnes deligaturas, non ad artem pertinere iudicatur
de facilitate ac promptitudine, sed seorsim. Quicumque sup-
purati fiunt pulmone, aut superiore vel inferiore ventre, aut F
tubercula habent, siue in superiore ventre siue inferiore, aut
in pulmone, aut vlcera intrinsecus, aut sanguinem vomunt
aut spuunt, aut dolorem aliquem habent, vel in pectore vel
in dorso: Hæc omnia habent ex his quidem quæ in corpo-
re insunt, à bile & pituita: ab externis verò ab aère insito
calori ammixto. Sed & à laboribus ac vulneribus. Et qui-
cumque quidem pulmone suppurati fiunt, ab his fiunt. Si
peripneumonia correptus in iudicatorijs diebus non purge-
tur, sed relinquatur in pulmone sputum ac pituita, suppara-
tus fit. Et si quidem statim curatus fuerit, vt plurimum effu-
git, si verò neglecta fuerint illa in pulmone corrumpitur, il-
lis & inhærentibus & putrescentibus, vlcaturque pulmo &
suppuratus fit, & nō ampliùs intro ad seipsum nutrimentum
memorable trahit, neque quicquam depurgatur ab eo sur-
sum,

*Purulenti
pulmonis
signa.*

A sum,
spira
verò
tus
quid
libe
adest
& in
grau
tro, c
lore
pite-
tem
B ditur
unt, c
aluis
verò
perit
to ac
Fi
delic
ribus
sior fi
ipsun
gatur
C trefac
do pu
guine
copiã
access
cipien
titer l
& cap
super
& hæ
ma, p
aut à
cto.
rùm a

A sum, sed suffocatur, & semper amplius difficulter spirat, & respirando stertit, & respirat illinc sursum ex pectore, tandem verò obturatur à sputo, & moritur. Fit autem & suppuratus, si pituita ex capite ad pulmonem destillet, & primum quidem ut plurimum latenter defluit, tussimque tenuem exhibet, & sputum paulo amarius solito, & aliquando tenuis adest calor. Temporis autem progressu, exasperatur pulmo, & intus exulceratur à pituita inhærente ac putrescente: & grauitatem exhibet pectori & dolorem acutum ante & retro, caloresque acutiores in corpus incidunt, & pulmo à calore trahit ad se pituitam ex toto corpore: & maxime ex capite. Caput verò calefactum ex corpore, & hanc putrescentem subcrassam sput. Quanto verò magis tempus progreditur, tantò magis pus sincerum sput, & febres acutiores fiunt, & tussis frequens ac fortis, & inedia vexat, & tandem aliud infernè turbatur. Turbatur autem à pituita, pituita verò de capite descendit. Hic quum ad hoc peruenerit, perit quemadmodum dictum est in superioribus, purulento ac putrido pulmone factò, aut ventre infra erumpente.

Fit præterea & ab his pulmo suppuratus. Quum venula videlicet aliqua in ipso fuerit rupta, rumpitur autem à laboribus: & ubi rupta fuerit, sanguinem fundit, si quidem crassior fuerit, amplius, si tenuior, minus, & sanguinem quidem ipsum partim confestim sput, partim verò nisi vena adstringatur, in pulmonem funditur, & in ipso putrescit, & ubi putrefactus fuerit pus facit. progressu verò temporis aliquando pus sincerum, aliquando pus subcruentum, aliquando sanguinem, & si magis repleta fuerit vena, ipsam sanguinis copiâ aceruatim à seipsa reuomit, sputiturque pus crassum ab accessoria & intus putrescente pituita. Hic si anticipetur incipiente morbo, priusquam vena sanguinem fundat ac fortiter laxetur, & priusquam attenuetur, & in lecto decumbat, & caput corrumpi incipiat, & reliquum corpus colliquari, superstes ab hoc morbo euadit. Si verò neglectus fuerit, & hæc occuparint, ut ea perpetiatur aut omnia, aut plurima, perit. perit autem hic aut ex iisdem quæ superius dixi, aut à vomitu, sanguine multò multoties per vomitum reiecto. Si verò vena omnino quidem rupta non fuerit, verum acutus tractus in ipsa fiat, fit autem maxime velut varix

Vena fracta signa.

Varix interior.

HIPPOCRATIS LIBER

qui etiam statim ubi factus fuerit, dolorem quendam tenuem inducit, ac tussim aridam. Si verò diu durauerit & neglectus fuerit, primum quidem sanguinem modicum ac subnigrum dimittit ac reijcit, deinde verò adhuc copiosiore & sincerissimum, deinde pus, patiturque quæcūque in superioribus dicta sunt. Conducit autem talibus, si ab initio curandos suscipiat, ut & venæ de manibus sanguinem emittat, & dicta à qua quàm siccissimus & exanguissimus fiat. Eodem porro modo etiam venæ in latere afficiuntur, quæ intus in superficie sitæ sunt. Quum igitur affectæ fuerint, varicosæque factæ, & intus eleuatae, & neglectæ fuerint hæc perpetiuntur. Erumpunt & spuunt à se sanguinem, & aliquando etiam vomunt, & suppurati fiunt, & ut plurimum pereunt. Si verò curentur incipiente morbo, rursus in loco venæ confidunt ad latus, humilesque fiunt. Et pulmo ab his suppuratus redditur, & ab ipso etiam talia perpetiuntur, & sic moriuntur.

Cæterum superiore ventre suppurati multipliciter fiunt. Nam quum pituita de capite copiosa & aceruatim in superiorem venter fluxerit, putrescit & in pus vertitur. Putrescit autem maxime in diebus viginti vna. Hoc igitur pus cõcutitur & intus fluctuat ad latera allabens. Hic si vratur aut secetur priusquam diuturnum fiat pus, sanus plerumque euadit. Fiunt autem & superiore ventre suppurati ex pleuritide, quum fortis fuerit, & in iudicatorijs diebus neque putruit, neque spuito reiecta est, sed latus exulceratum fuerit à pituita affixa, & hile, & quum vlcus factum fuerit, reddit de se pus, & ex vicinis locis præ caliditate in seipsum pituitam adducit, & hæc ubi computruit, pus spuitur. Aliquando verò etiam ex venis sanguis se in vlcus ingerit, & putrefactus pus fit. Hic si euestigio assumatur, sanus plerumque fit. si verò negligatur, perit. Fiunt præterea suppurati etiam, si pituita de capite delapsa, ad latus adglutinata fuerit & putruerit. Tunc enim latus ut plurimum inflammatur, & patitur eadem quæ ex pleuritide suppuratus. Fiunt & quum præ labore, aut exercitijs, aut alio quopiam modo, vena antè aut retro fuerit rupta, & sic rupta ut non statim spuat sanguis, sed in carne acutus tractus lue varix fiat: & caro tracta ac cõuulsa humiditatē modicā traherit, & subliuida facta fuerit: & statim quidē sic affectus non precipit præ robore ac bona habitudine, aut si etiã sentit, nihil molesti

Medela.

Purulentus unde.

Purulentus uentriculus superior quot modis fiat.

A mole
bribu
rit at
midi
hit.
rem d
inde
ment
purul
Et qu
hit ac
erat.
B sim n
puit.
ab ip
re aut
dem
maxi
verò
aluus
sti sec
cedit
nimi
Et à
ventr
C iusm
utpot
uo fu
ipsum
sum a
ipsum
Qu
liqua
dunt
fluor
ab in
his b
enim
ction

- A** molesti esse putat. Hic ubi deprehenderit, quum iam præ febribus, aut potu, aut venere, aut aliqua alia re correptus, fuerit attenuatus, caro fauciatâ subresiccatur & subcalescit, & humiditatem in seipsam à vicinis tum venis, tum carnibus trahit. Vbi autem attraxerit, intumescit & inflâmatur, & dolorem exhibet tenuem, & tussim raram & siccam primû. Deinde adhuc magis trahit in seipsam, & dolorẽ inducit vehementiorem, & tussim frequentiorẽ. Et primû quidem subpurulentum sputum. Aliquando verò liuidum & subcruentum. Et quanto magis tẽpus progreditur, amplius in seipsam trahit ac putrefacit, & de ipsa carne quantum ab initio liuidum erat, hoc pus fit: & dolorem acutum exhibet, & febrẽ, & tussim multam ac frequentem, & per sputum sincerum pus expuit. Si verò pus in ventre moram traxerit, totum corpus ab ipso calescit. Maximè verò vicinissimæ partes. Calescente autem corpore, humiditas maximè eliquatur. Et quæ quidem à supernis partibus eliquatur, in supernum ventriculũ maximè confluit, & pus fit, ad hoc quod iam in ipso est. Pars verò eius etiam in infernum ventriculũ fluit: & quandoq; alius ab ipsa turbatur, & hominem perimit. Nam cibi ingesti secedunt inconcocti, et alimentum ab ipsis corpori nõ accedit. Et sputi sursum purgatio non æqualis contingit, alio nimirum calefacta, et omnia deorsum trahente in seipsam. Et à sputo quidem suffocatur et stertit, dum non purgatur: à ventre verò fluente debilitatur, et plerumq; perimitur. In huiusmodi autem morbis hũc fluxum maximè exhibet caput, utpote quod cauum est, et supernè situm. Quum enim ab alio fuerit calefactum, tenuissimã pituitam de corpore in seipsum trahit. Vbi verò hæc in ipso fuerit collecta, reddit rursum aceruatam et crassam, velut dictum est: et pars quidem ipsius in supernũ ventriculũ defluit, pars verò in infernum. Quum igitur caput fluere inceperit, et reliquum corpus colliquari, non amplius æqualiter, ne vsti quidẽ, superfites euadunt. Superant enim supra pus influenza mala, ea quæ defluunt: et carnes liquefcunt magis à malis, quàm nutriuntur ab ingestis. Qui verò huiusmodi morbos habent, partim ab his breui pereunt, partim diutius tempus extrahunt. Differt enim corpus à corpore, et ætas ab ætate, et affectio ab affectione, et tempus à tempore, in quo egrotarint: et aliqui ma-

*Capitis
rbeuma.*

iozem tolerantiam in morbis habent, alij omnino ad tole- D
randum impotentes sunt. Proinde certitudo exacta tempo-
ris in quo pereūt non est, an longum, aut breue futurum sit.
Neq; enim hoc tempus certum est quod quidam definiunt:
& plerunq; neq; hoc ipsum suppurat. Differt enim & annus
ab anno, & tempus à tempore. At si quis de ipsis rectè cogno-
scere ac dicere velit, is cognoscet omni tempore, & perire, &
superstites euadere, & pati quæcunq; tandem patiantur.

*Qui uentri-
culus infe-
rior purul-
tus fiat.*

Cæterum inferno ventriculo suppurati fiunt, maximè quidē
quum pituita aut bilis acerrata inter carnem & cutem colle-
cta fuerit. Fiunt autem & à conuulsionibus, quum venula
conuulsa rupta fuerit, sanguis effusus putrescit & suppurat-
ur. Si verò caro conuulsa fuerit, aut contusa, sanguinè ex ve- E

nis sibi ipsi propinquis trahit, atq; hic putrescit ac suppuratur.
His si quidem foras de se significationem præbuerit & erupe-
rit pus, sani fiunt. Si verò sua sponte intrò proruperint, pe-
eunt. At verò diffusum pus in ventriculo inferno, veluti in

superno dictum est, generari haud quaquam poterit, sed ve-
lut à me dictum est in tunicis & in tuberculis innascitur. Et
si quidem intro notas habuerit, cognitu difficile est. Neque
enim ex concussione cognoscere licet. Cognoscitur autem

*Pulmonis
erysipelas.*

maximè ex dolore vbi fuerit, & si terram figulinā, aut aliud
quid huiuscemodi imposueris, breui id resiccat. Erysipelas
autem in pulmone fit, vbi pulmo fuerit nimium resiccatus,
id quod contingit ab ardore, & à febribus, & à labore, ac in-
temperie. Et quum super resiccatus fuerit, plurimum sangui- F

nis in seipsum trahit, maximè quidē & plurimū ex magnis
venis. Hæ enim ipsi vicinissimæ sunt, ac ipsi incumbunt. Tra-
hit etiā ex alijs vicinis. Et tenuissimum ac debilissimū tra-
hit. Postquam autem traxit, febris ex ipso fit acuta, & tussis
sicca, & repletio in pectoribus, & dolor acutus in anteriori-
bus ac posterioribus partibus, maximè circa spinam, nimirū
magnis venis percalefactis: Et vomunt aliquando subcruen-
tum, aliquādo liuidum. Vomunt item pituitam & bilem, &
frequenter animo linquntur, propter sanguinis transmuta-
tionem derепente cōtingentem: atq; hoc maximum signum
est Erysipelatis in pulmone generati, & si absidua febris in-
uasio contigerit. Huic si quidem duobus aut tribus aut qua-
tuor ad summum diebus, id quod intus est diffusum fuerit ac
cranfi

A tran-
tur a-
rit. P-
trid-
ripi-
sicca
stati-
quan-
ne fi-
quan-
sim f-
dolo-
B sis ve-
erup-
culus
& m-
poter-
capit-
culu-
mo p-
quæ
nes r-
tur, c-
ex ip-
C long-
senti-
temp-
came-
& in-
verò
que f-
erupe-
tum a-
tur, f-
gress-
tricu-
dit. S-
fiat, &

A transferit foras, plerunq; sanus euadit. Si verò non diffundatur ac foras transeat, intus putrescit, & suppuratus fit ac perit. Perit autem breui, utpote pulmone toto suppurato ac putrido. Si verò foras diffusum, intrò vertatur & pulmonè corripit, huic nulla vitæ spes reliqua est. Quum enim antea resiccatus pulmo, traxerit in seipsum, nō amplius dimittit, sed statim ab ardore, & siccitate, nihil amplius suscipit, neq; ququam sursum distribuit, sed corrūpit. Tuberculū in pulmone fit hoc modo, quum pituita aut bilis coacta putrescit. Et quantum quidem adhuc crudius fuerit, dolorē exilem, ac tussim siccā inducit. Postquam autem maturum factū fuerit, dolor & ante & retro acutus fit, & calores corripunt, ac tussis vehemens. Et si quidem quā citissimè maturuerit, & eruperit, & pus sursum vertatur, ac totum expuatur, & vētriculus in quo fuerat pus, contrahatur ac resiccet, penitus sanus euadet. Si verò ruptum quidem fuerit quā celerrimè, & maturatum, ac repurgatum, verūm penitus resiccati non poterit, sed ipsum tuberculum à seipso pus produxerit, & à capite sanè tunc, itemque reliquo corpore pituita ad tuberculum defluens putrescit, & pus fit, ac expuitur, per quod homo perimitur. Perimitur autem à ventre fluente, ab his quæ antea relata sunt, & loquente ipso ac intelligente omnes res, æquè ut in priori tempore, resiccatur ac perfrigeratur, coniuentque venæ in corpore omnes, utpote sanguine & ipsis à febre exusto: quandoque verò etiam præ temporis

C longitudine ac morbi magnitudine, tum malorum iam præsentium, tum eorum quæ insuper accedunt. Quod si multo tempore rumpi non possit, neque sua sponte, neque à medicamentis, consumitur debilitatus à doloribus vehemētibus, & inedia, & tussi, & febribus, & ut plurimum perimitur. Si verò iam attenuato, & in lectum reclinato, pus eruperit, neque sic valde reualefcunt, sed tali modo perimuntur. At si eruperit quidem quā celerrimè, & maturuerit, maturatum autem multa sui parte ad septum transuersum effundatur, statim quidem melius habere sibi videtur. Verūm progressu temporis si quidem totum per sputum reiecerit, & vētriculus in quo pus inerat, confidat ac resiccet, sanus euadit. Si verò & tempus longius protrahatur, & ipse debilior fiat, & per sputum reijcere nequeat, sed vstus fuerit aut se-

*Pulmonis
uomica.*

*Pulmonis
uomica quā
do sane sciat.*

HIPPOCRATIS LIBER

tus, & pus exeat, statim quidem & sic melius habere sibi videtur, verum tempore procedente perimitur ab iisdem quæ prius relata sunt. Porro in latere fiunt tubercula, & à pituita & bile eadem ratione qua in pulmone. Fiunt etiam à laboribus, quum vena aliqua tracta rupta fuerit, non tamè penitus rupta, sed ita vt acutus tractus in ipsa factus sit. Si quidem igitur rupta fuerit, statim sanguis è vena effusus putrescit & suppuratur. Si verò acutus tractus in vena fiat, principio quidem dolorè exhibet ac pulsat: progressu verò temporis distribuit vena sanguinem in carnem, atque hic in carne putrescens, pus fit. Eodem modo & caro. si quidem magis doluerit, & sanguinis plus in seipsam trahit ex vicinissimis venis, & statim suppuratur. Si verò minus doluerit, tardius & trahit, & suppuratur. Quibusdam autem quum debiles facti fuerint tractus in carnibus, aut venis non suppuratur, sed fiunt dolores diuturni, & vocantur Ruptiones. Et quæ quidem in carne fiunt, hoc modo fiunt. Quum caro afflicta fuerit, aut conuulsa, aut percussa aut aliud quid perpessa, liuida velut antea dixi fit, non sincero sanguine, sed tenui & aquoso, eoq; modico. Quum autem plus solito fuerit resiccata, percalescit & dolorem exhibet, & à venis ac carnibus vicinis humiditatem in seipsam trahit: & vbi nimium fuerit humectata, atque ea ipsa humiditas vbi à carne fuerit supercalescens, per totum corpus dispergitur, qualis est attracta, magis tamen in venas dispergitur quam in carnes. Venæ enim magis trahunt quam carnes. Trahunt tamen etiam carnes. Quando verò ad multam in corpore humiditatem, modica de carne attracta fuerit, obscura iam fit, & doloris exors, & pro morbida cum tempore sana euadit. Si verò caro magis fuerit percalescens, & ampliorem humiditatem traxerit, dolorem exhibet: & ad quamcunque corporis partem ab ipsa processerit ac firmata fuerit, dolorem inducit acutum, & aliqui putant ipsi ruptionem transmutatam esse, verum hoc fieri non potest, Propinquissima verò vlceri sunt quæcunq; talia & alia. At humiditas de carne exilijt per venas, quum autem percalescens, & crassa, & copiosa facta fuerit, dolorem exhibet, donec similis fiat reliquæ humiditati, in tenuitate ac frigiditate. Quæcunque verò in venis fiunt, sic habent. Ipsa quidem vena, in quantum tracta est, in loco manet.

*Coflarum
uomica.*

Ruptiones

Quum

A Quum
 laboribus
 hit in
 bilibus
 carne
 qua
 Et quum
 quocumque
 vt aliter
 geritur
 inducit
 propter
 que
 B Ruptio
 ribus
 cursum
 vulnere
 culo
 respicit
 gidum
 tit,
 Et si
 sanum
 fuerit
 simum
 bilis
 suppuratur
 C laboribus
 trice
 fuerit
 exte
 ducit
 vlceri
 seipsam
 tem
 nescit
 tur,
 carne
 suum
 si co

- A** Quum autem tracta fuerit (trahitur autem ac conuellitur à *Vena conuulsa* labore & violentia) sit veluti varix. Percalescit autem & trahit in seipsam, liquidam quandam humiditatem, quæ est à bile ac pituita. Et vbi mixta fuerint sanguis & humiditas de carne, crassescit sanguis, & multipliciter ipse seipso, ea parte qua vena conuulsa est, & morbosior fit, & amplius stabilior. Et quum copiosior factus fuerit, plenitudo ipsa transmigrat, quocunque tandem contigerit, & dolorem inducit acutum, vt aliquibus videatur ruptio locum permutasse. Et si contigerit vt ad humerum transferatur, & grauitatem in manu inducit, & torporem ac segnicie. Et si quidem ad venam proruperit, aut ad humerum & dorsum tendat, dolor plerumque statim quiescit. Fiunt porro conuulsiones & à laboribus, & lapsibus, & à plaga, & si quis onus maius leuet, & à cursibus & lucta, & eiusmodi omnibus. Quicunque verò à vulneribus suppurati fiunt, aut ex hasta, aut pugione, aut iaculo, intrò sauciati fuerint, quandiu quidem habuerit vlcus respirationem foras, per antiquum vulnus, & hac parte frigidum in seipsum adducit, & calidum à seipso hac parte emit, & sanè facillè tum pus, tum si quid est aliud, expurgatur. Et si quidem & interna & externa pars simul fuerint sanatæ, sanus penitus homo euadit. Si verò externa quidem sanata fuerit, interna verò non, suppuratus fit. Et si etiam sanatæ simul sint interna ac externa pars, cicatrix autem intus debilis fiat, & aspera ac liuida, reulceratur quandoque, atque sic suppuratus fit. Rursus exulceratur etiam si quid amplius laborarit, & si attenuatus fuerit, & si pituita aut bilis ad cicatricem affixa fuerit, & si alio morbo correptus attenuatus fuerit. Vbi verò vlcus factum fuerit, siue hoc modo, siue vbi externa pars priusquam interna coaluit, dolorem acutum inducit, & tussim, & febrem: & frigiditatem ipsum sibi ipsi vlcus inducit, eo quòd amplius calidum existat: & ipsum à seipso caliditatem efflat, & pus expurgatur, & per longius tempus curatur, & tardius sanescit: quandoq; verò neque sanescit. Nam carò, & vlcus, ab ardore qui est in corpore coquitur, & nimium humectatur, vt nò possit neque siccare, neque carnem producere, neque sanari. Sed cum temporis progressu moritur, patiens talia quæ etiam prius dicta sunt. At si contingat vt crassarum venarum aliqua saucietur, & sanguis

*πληρωμα.**Purulentus
vulnere.**Cur quãdo
que vulnus
nò coalescat**Purulentus
alia de caus
sa.*

HIPPOCRATIS LIBER

guis intro fluat ac putrescat, suppuratus fit. Et si quidem hoc D
pus totum per sputum reiectum fuerit, & vena sauciata co-
aluerit, & vlcus intus ac foris sanatum fuerit, penitus sanus
euadit. Si verò neque vlcus intus coalescere poterit, neque
vena constringatur, sed alias atque alias sanguinem remit-
tat. Et si statim vomatur & spuatur, aut etiã putrescat, & pus
expuatur, plerunq; perimitur, aut statim sanguinẽ vomens,
aut posteriori tempore, dum perit ab ijsdem que antea dicta
sunt. Sæpe verò hi quibus venarum aliqua intus sauciatur
à vulneribus, aut quibusdam laboribus, aut exercitijs, aut
alia quadam causa, quum coaluerit & sana esse videtur vena
alio tempore iterum rumpitur, idque ab ijsdẽ contingit caus-
fis, à quibus etiam prius patiebatur. Vbi verò iterum rupta E
est, sanguinem fundit, & statim pereunt sanguinem multum
ac sæpe vomentes (aut aliàs atque aliàs sanguinem recentem
vomunt) pus autem spuente per omnem diem multum ac
crassum, tali aut cõsimili modo pereunt, velut etiam in alijs
morbis dictum est. At verò in his ac similibus morbis mul-
tum refert, quãtum ad facilem ac difficilem curationem, vir
sit an mulier qui morbum habet, iuuenis an senex, & mulier
iuuencula an ancilla. Et præterea tempus à tempore differt
in quo ægrotant. Interest item an ex alio morbo ægrotent,
aut non ex alio. Differt etiam affectus ab affectu, maior à
minore, & corpus à corpore, & curatio à curatione. His autẽ
sic inter se differentibus, necesse est etiam diurni-
tatis differre: & alijs longius fieri, alijs breuius: & alios peri-
re, alios non: & morbos alijs durabiles esse & maiores, alijs
minores & breuis temporis: alijs permanere vsque ad sene-
ctutem & commori, aliàs perire ab ipsis breui. Et qui quidẽ
iuniores patiuntur eas affectiones, quæ à laboribus fieri di-
ctæ sunt, hi & ampliores & vehementiores ipsas patiuntur,
& magis quàm alij dolent, & statim in ipsis manifeste fiunt,
vt sanguinem aut spuant, aut vomant. Sed & quædam scientia
fallunt ipsos, præ bona corporis habitudine. Seniores autem
rarò quidem patiuntur, & si patientur, debiles ipsas perpe-
tiantur, vt pote ipsi debiliores existentes, & remittunt magis
ipsis, & affectionum maiorem curam gerunt. Fiunt igitur ab
initio omnino minus seniori quàm iuniori, & vbi factæ fue-
rint, seniori debiliores sũt, iuniori vehemẽtiores. Et iunio-
ri quidem

*Diuersitas
uaria.*

*Morborũ
affectus di-
uersi.*

*Seniorũ
iuniorum
affectus.*

A ri qu
& ca
te cir
rit, so
& ru
rum
comp
circu
ra est
velut
nifest
princ
B verò
nem,
corpu
purg
culo
qui d
fufcip
race, &
pulm
diutiu
insup
trahit
niore
C purg
quent
ctioni
sint ro
dolor
Ac hi
quum
tur, &
dem,
quide
eunt. I
doque
autem
teã ha

Ari quidem, utpote qui habet corporis vigorem & siccitatem, & carnem densam ac robustam & ad ipsa ossa assidentē, cute circum ipsam circūtentā: quum aliquid ampliū laborarit, solito magis & derepente, conuulsiones vehemētes fiunt, & ruptiones multæ ac omnigenæ venarū ac carniū. Et horum aliqua statim manifesta sūt, aliqua posteriori tempore comparent. At senioribus vigor fortis non inest, & carnes circum ossa diffluunt, & cutis circum carnes: & ipsa caro rara est ac debilis, & neq; tale quid pati possit similiter senior veluti iunior. Et si quid patiat, leuiter patitur, & statim manifestum redditur. Atque intantum quidem in affectionum principio, iunioribus senioribus difficiliū liberantur. **Quum**

B verò morbus conspicuus factus fuerit, & aut pus, aut sanguinem, aut vtrunque experint, qui quidem iuniores sunt, quū corpus ipsorum sit robustum ac densum, non æqualiter depurari possunt ab vlcerebus, quorum pus in superno ventriculo existit. Nam & pulmo non valde trahit ad arterias, ut qui densior sit: & arteriæ quum tenues & arctæ sint, pus non suscipiunt, nisi modicū & raro. Quare necesse est pus in thorace, & in vlcerebus coaceruari & crassum fieri. At seniori & pulmo rarior ac cauior est, & arteriæ ampliores, ut pus non diutius in ventriculo & vlcerebus moretur, & quicquid eius insuper generatum fuerit, hoc totum necessario sursum attrahitur à pulmone ad arterias, & statim expuitur. In iuniore igitur, utpote quum sint affectiones vehementiores, & purgatio pro sputi ratione nō fiat, & febres acutiores & frequentiores fiunt, & dolores acuti incidunt, tum in ipso affectionis loco, tum in reliquo corpore: nimirum quum venæ sint robustæ ac sanguine plenæ. Vbi verò hæ percalescunt, dolores ab ipsis transiliunt alias ad aliam corporis partem. Ac hi quidem plerunque breui perimuntur. Senioribus verò quum affectiones sint debiliores, & sputum ab ipsis purgatur, & febres mitiores, ac paucae fiunt, & dolores adsunt quidem, verum exiles. Et ab huiusmodi affectionibus ne senes quidem penitus liberantur, sed longò tempore afflicti per-eunt. Et aliquando pus spuunt, quandoque sanguinem, quandoque neutrum, tandemque cum his moriuntur. Moriuntur autem hoc modo, quum ipsos morbus aliquis huc quem antea habent consimilis apprehendit, ita ut & hunc habeat, &

is quena

*Pulmonis
uarietas.*

*Cur iuue-
nes magis
quàm senes
afficiantur.*

Morbi pe- is quem prius habent vehementior fiat, & ut plurimum per- D
culosi. eunt. At verò morbi qui hos morbos efficiunt, maximè sunt

pleuritis & peripneumonia. Febris porrò ab his fit. Quum bilis aut pituita calefacta fuerit, totum reliquum corpus ab his calefcit, & vocatur hoc febris. Calefcit autem bilis & pituita, intrinsecus quidem à cibis & potibus, à quibus etiam nutritur ac augetur. Extrinsecus autè à laboribus ac vulneribus, & à calido nimium calefaciente, & à frigido nimium frigefaciente. Calefcit item à visu & auditu, Verùm minimum ab his. Rigor autem in morbis fit quidem & ab

Morborū
frigus un-
de.

externis, ventis, aqua, serenitate, & alijs huiusmodi. Fit autem & ab ingestis cibis ac potibus. Maximè verò & vehementior fit, quàm bilis & pituita sanguini fuerint permixta, E
 aut altera ex his, aut vtraque. Magis tamen si pituita sola permixta fuerit. Est enim pituita frigidissima ex natura.

Pituita fri-
gida, cali-
dis san-
guis.

Calidissimus autem sanguis. Frigidior est etiam aliquanto bilis sanguine. Quum igitur hi humores ambo, aut alter solum, permixti fuerint ad sanguinem, ipsum congelant, non tamen omnino. Neq; enim viuere posset homo, si sanguis densior & frigidior seipso multis modis fieret. Frigescente igitur sanguine, necesse est & reliquum totum corpus perfrigerari, & vbi huiusmodi quid factum fuerit, rigor appellatur. Et si quidem vehemens fiat rigor, vehementior est etiam tremor. Nam dum cōtrahuntur venæ, sanguine & co-

Rigor.

Horror.

actō & congelato, corpus & cōtrahunt, & tremere faciunt. Si verò minùs aliquatò sanguinis coactio fiat, hoc rigor appellatur. Horror autè dicitur debilissimus rigor. Quòd autem post rigore necessariò corripit febris, aut maior, aut minor, sic habet. Quum sanguis percaluerit, & vim depulerit, ac rursus ad suam naturam redierit, cōcalefcit simul & pituita, & bilis sanguini permixta. Et sanguis ipse seipso multipliciter calidior euadit. His igitur percalefactis, necesse est febrem succedere post rigore, præ sanguinis caliditate. Sudor verò fit hac de causa. Quicumque morbi in iudicatorijs diebus iudicantur, & febrilis ignis dimittit, in his de pituita & bile quòd tenuissimum est eliquatur & secernitur, & secedit partim extra corpus, partim intus & isthic in corpore relinquuntur, partim præ caliditate attenuatur, & vapor fit, & cum spiritu permixtū foras procedit. Atque hæc quidem huiusmodi sunt,

Feruos.
Sudor.

A sunt,
 dus, q
 perca
 valde
 corpu
 tur, &
 putre
 ac cra
 ex ha
 bis pl
 pore
 tius à
 hoc m
 B tes va
 ctatu
 ac hu
 get vt
 tura c
 fit qu
 tatem
 ratum
 tur ac
 tuitæ
 aut to
 extrin
 C vehe
 ad sei
 Atq; i
 & per
 mult
 statim
 purat
 hæc d
 aut qu
 & ad
 appel
 & fin
 dem r
 fuerit

A sunt, et ab his sudor generatur. Quare verò quandoque calidus, quandoq; frigidus est, ita contingit. Calidus quidem de percalesfacto malo, & exusto, et attenuato, et debili, et non valde multò secernitur, et necesse est ipsum calidiorem ex corpore excerni. Frigidus autem de ampliore malo secernitur, & de eo quod reliquum est et adhuc validum, et nõdum putrefactum, neque attenuatum, neq; exustum, et frigidior ac crassior et graueolentior prodit. Manifestum autem hoc ex hac re fit. Qui frigidum sudorem exudant, è longis morbis plerunque ægrotant, inualescente malo eo quod in corpore relinquunt. Qui verò calidum sudorem excludunt, citius à morbis liberantur. Pleuritis & Peripneumonia fiunt hoc modo. Pleuritis quidem, quum potiones acruatæ et fortes valde corripunt. Percalescit enim totum corpus ac humectatur à vino. Maximè autem et bilis et pituita percalescit ac humectatur. Et sanè his commotis ac humectatis, continget vt rigor inuadat ebrium siue sobrium. Et cum latus natura carne nudum sit, præ omnibus corporis partibus: et non sit quicquam in ipso quod renitatur, præter ventriculi cauitatem: maximè rigorem percipit. Et cum riguerit ac perfrigeratum fuerit, tum caro quæ est in latere, tum venæ, contrahuntur ac cõuelluntur. Et quantum in ipsa carne inest bilis ac pituita, aut in venis quæ in ipsa carne sunt, id magna ex parte aut totum secernitur, introq; compellitur ad caliditatem, carne extrinsecus condensata: atq; id ad latus affigitur, et dolorem vehementem exhibet, et percalescit: et per caliditatem trahit ad seipsum, à vicinis venis ac carnibus, pituitam ac bilem. Atq; hoc sanè modo fit, vbi verò ad latus affixa putuerint, & per sputum reiecta fuerint, sani fiunt. Si verò & antiquum multum affixum fuerit ad latus, et aliud insuper accesserit, statim pereunt, præ saluæ copia expuere nequeutes: aut suppurati fiunt, et partim pereunt, partim euadunt. Indicium autem hæc de se præbent in septem diebus, aut nouem, aut vndecim, aut quatuordecim: dolorem quoque inducunt ad humerum, & ad clauiculam, et ad alas, hæc de causa. Vena quæ splenitis appellatur, tendit à splene ad latus, à latere verò ad humerum & sinistram manum. Hepatitis autem ad dexteram partem eodem modo: & quum huius in latere pars à rigore contracta fuerit, et sanguis in ipsa horruerit, ad alas et clauiculam ac humerum

Calidus frigidus cur

Pleuritis, peripneumonia.

Vena splenitis.

merum concedit, & conuellit ac dolorē inducit. Eodem modo & loci circa dorsum: ab affixo ad latus humore pituitæ ac bilis percalescunt: & quandoque dolorem locis infra latus exhibent. Sæpe verò si ad infernas partes conuertatur, dolorem per venas ad vesicam distribuit, multumq; ab biliosum æger mingit. Arbitrantur aut̃ huius morbi causam ac principium rigorem esse. Peripneumonia fit quum commota ac calefacta pituita ac bile, pulmo præ caliditate traxerit in seipsum de vicinis locis, ad ea quæ iã sunt in ipso. Et percalescit quidem totum corpus ac dolorem exhibet, maximè autem dorso, & costis, & humeris, ac spinæ, nimirum ab his in seipsum attrahens plurimam humiditatem, & superresiccatur hæ partes, & nimium calescunt. Postquã autem attraxit in seipsum, & tum bilis, tum pituita, sedem in pulmone occupauit, putrescit ac suppuratur. Et si quidem in diebus iudicatorijs putrefacta per sputum reiecta fuerint, æger superstes euadit. Si verò & ea quæ ab initio aduenerunt susceperit, & alia insuper accesserint, & neque spuens, neque putrefaciens superarit, præ copia eorum quæ insuper accedunt, vt plurimum moriuntur. Si verò ad dies perueniant duos & viginti, & febris remittat, & in his per sputum purgati non fuerint, suppurati fiunt. Fiunt autem maximè ex his, quibus & pleuritis & peripneumonia vehementissima existit. Fit autem & peripneumonia & pleuritis sine sputo, ambæ ex eadem causa præ siccitate. Siccant autē & calida, vbi nimium calfaciunt: & frigida, vbi nimium frigefaciunt. Congelatur autem latus, & quæ sunt in ipso venæ, & conuellitur, & quantum in ipso inest pituitæ aut bilis, id à caliditate resiccatur, & dolorem inducit, & à dolore febrem. Huic venam secare. cõducit in manu splenitidem appellatam, aut hepatitidem, iuxta vtram sanè fuerit morbus. Atque sic dolor mollior fit, & lateris, & aliarum partium. Nam vena & quantum in ipsa inest bilis ac pituitæ, & ipsius sanguinis ægrotantis vnà cum his magnam partem foras dimittit. Pars verò ex carne per medicamenta & potiones diffunditur, & à calefactorijs forinsecus adhibitis, ita vt morbus per totum corpus dispergatur. Vocatur autem hæc pleuritis sine sputo. Peripneumonia verò quum pulmo etiam ipse superresiccatus fuerit, & quantum in ipso inest bilis aut pituitæ, neque putrefacit æquali

Peripneumonia quæ fiat.

Splenitis hepatisq; ue nã.

A æqua
humi
hoc t
porio
spu
coare
gis bi
do. Q
venæ
bus a
natur
perca
adhu
quæd
non p
mæ v
plurin
velis,
arden
rûtur,
terno
autem
ventri
rò in p
mitur
C percal
ob ho
ripneu
pernu
& susce
nimir
gener
mone
litate.
quid b
Bilios
quæ su
qui est
fert. q

A equaliter, neque per sputum reddit: & quantum in ipso est humiditatis, aut à potu, aut à sorbitione, aut à vicinis locis, hoc totum exurit, præ nimia siccitate ac caliditate. Huic porciones bibere conducit, à quibus pulmo humectatur, ac sputum reijcit. Si enim sputum non reiecerit, & durior fit, & coalescit, & hominem perimit. Febris ardens corripit magis biliosos, corripit item pituitosos. Corripit autè hoc modo. Quum bilis commota fuerit per corpus, & contigerit ut venæ & sanguis attrahant bilem, eumq; plurimam ex carnis natura calidissimus sanguis in corpore existat. Cum itaque percaverit ex carnibus & ventriculo, supra eum qui iam inest, adhuc magis à bile, percalfacit etiam reliquum corpus. Et quædam sanè partes præ multa humiditate, penitus resiccari non possunt. Si verò resiccata fuerint, homo moritur. Extrema verò corporis partes, utpote natura sicca, resiccantur, & plurima humiditas ex ipsis exurit, & si ipsas contingere velis, frigidas comperies ac siccas. Quapropter hi qui à febre ardente corripiuntur, internis quidem partibus à febre exuruntur, externis autem frigidi sunt. Et lingua ac fauces ab interno spiritu ac caliditate exasperantur & arescunt. Quantum autem in ventriculo & in vesica inest bilis, quod quidem in ventriculo est, aliquando deorsum exturbatur. plerunque verò in primis diebus vomitur, aut in quatuor aut quinque. Vomitur autem hac de causa. Quum supernus ventriculus supercalfactus fuerit, attrahit in seipsum, & fit vomitus. Et ob hoc ipsum etiam ex febre ardente, & ex pleuritide, ad peripneumoniam maximè morbi transmutantur. Vbi enim supernus ventriculus supercalfactus fuerit, trahit in seipsum, & suscipit pulmo, & fit peripneumonia: & plerumq; pereunt, nimirum debiles iam existètes, & morbo alio nouo insuper generato, dies transigere nequeunt, donec sputum in pulmone concoquatur. Verùm ut plurimum pereunt præ debilitate. Aliqui tamen euadunt. At quibus in vesicam confluit quid bilis, his crassa vrina mingitur, crassa autem à pituita. Biliosa verò alui egestio prodit, eo quòd combusta sint ea quæ sunt in ventre. Phrenitis hoc modo se habet. Sanguis qui est in homine, maximam partem ad prudentiam confert. quidam dicunt totum. Quum igitur bilis commota ad

καύσος.

Causa vomitiois quæ

Crassum lotium cur.
Phrenitis quæ fiat.

venas & ad sanguinem ingressa fuerit, sanguinem ex consueta compage ac motione dimouet, & serosum facit, ac calcificat. Calefactus autem, etiam reliquum corpus totum percalefacit, & desipit homo, & non sibi constat, præ febris copia, & sanguinis ad ferocitatem transmutatione, & motione non solita cōtingente. Assimiles autem sunt maximè hi qui phrenitide tenentur, his qui ab atra bile delirant. Nam & hi ubi sanguis ex bile & pituita corruptus fuerit, morbum habent, & dementes fiunt. Aliqui verò etiam insaniunt. Et qui phrenitide correpti sunt eodem modo. Tanto autem minor insania ipsūmq̄ delirium fit, quāto paucior ac debilior est bilis quā pituita. Porro subcruentum & liuidum est sputum in pleuritide ac peripneumonia, idq̄ ob hanc causam. Principiò quidem plerunq̄ neutrum spuunt, neque liuidum, neque subcruentum. vnde nosse conuenit morbum vehementem esse. Quum autem sputum subcrassum spuere cœperint, tunc maximè purgantur. Spuitur autem id à distentione venarum, in pleuritide quidem earum quæ sunt in latere, in peripneumonia verò earum quæ sunt in pulmone: & caliditate ad seipsam affectio trahit. Si verò ægro abscessus fuerit ruptus, & purulentus fuerit, prima mox die sanguinem, & pus subcruentum ac liuidum cum salua spuit. Liuidum autē fit à sanguine, si modicus ad multam saluam ammixtus fuerit, & nō statim spuat, sed semiputrefactum & effœminatum in corpore manet. Moriuntur autem ex pleuritide, ubi & multum pituitæ ac bilis ab initio lateri fuerit affixum, & multum insuper ex reliquo corpore effluerit, & neque spuens, neque putrefaciens superarit, præ materiæ affluentis copia. Implentur autem arteriæ ab his quæ insunt, pituita ac purè. Deinde stertit, & frequenter, & illinc statim respirat. tandem verò omnia obturantur, & moritur. Eodem modo ex peripneumonia pereunt. Quicumque verò ex febre ardente moriuntur, omnes præ siccitate moriuntur. Et resiccantur primū quidem extremæ ipsorum partes, manus ac pedes. Deinde partes sicciores. Vbi autem humiditas ex corpore penitus fuerit exusta ac resiccata, sanguis quidem congelatur penitus ac perfrigeratur. Reliquum verò corpus exsiccat, ac sic homo moritur. At ex phrenitide ita perit. Desipiunt in hoc morbo semper, nimirum sanguine corrupto,

Sputū subcruentū & liuidum cur

Liuidū spuū sanguis fit.

Peripneumonia quādo necat.

Febris ardens quādo perimat.

Phrenetici quomodo pereunt.

A rup
hil
mo
ma
qu
fun
fris
Qu
tra
mi

B H

C

lici
rit
dor
par
& p
Si v
pit
bor
& a
ta
pro

A rupto, & ex consueta motione emoto, & quum desipiant, nihil eorum quæ ipsis exhibentur accipiunt, quod saltem memoratu dignum sit. Quum verò progressum fuerit tempus, marcescunt ac imminuti consumuntur, tum ex febre, tum quod nihil alantur. Et primùm quidem extremæ partes consumuntur ac perfrigerantur. Deinde ipsis proximæ. Sed & frigiditatis, & febris, & dolorum principium hoc habet. Quum sanguis qui est in venis perfrigeratus fuerit à pituita, transmutatur & cōuellitur aceruatim aliàs alia parte, & tremat. Tandem verò omnia perfrigerantur, & moritur.

B HIPPOCRATIS COI DE MORBIS LI-

BER SECVNDVS, IANO COR-
NARIO MEDICO PHY-
SICO INTER-
PRETE.

*

C **M**ultum vrinæ emittitur vbi caput nimium incaluerit. Liquefcit enim in ipso pituita, liquefcens autem secedit partim ad nares, partim ad os, partim per venas quæ ducunt ad pudendum. Quum autem ad pudendum peruenerit, mingit homo & patitur quemadmodum ab vrinæ stillicidio. Cæcutiunt autem quum ad venas in oculis peruenerit pituita, Aquosior enim fit visus & turbulentior, & splendor in oculis non similiter splendidus est, neq; in ipso comparet si videre voluerit, similiter sicut antè quum splendidus & purus esset. Hic in quadraginta diebus maximè sanatur. Si verò longo tempore postea morbus reuertatur, cutis capitis crassescit, & reliquum corpus attollitur, & crassescit, ac bonum colorem habet. Hæc pituita ad carnes conuertitur, & ab hac crassus esse videtur. Nam carnes quum sint perrigatæ & eleuatæ ac rariores, sanguinem ex venis trahunt, & propterea bene colorati esse videntur. Alius morbus. Ca-

Cum quis multum mingit.

Qui visus bebetur.

*Pustularū
capitis ori-
gō.*

put vlceribus impletur, & corpus intumescit, & color morbi D
regij est, & aliās alia corporis parte vlcera erumpunt: & fe-
bris aliās atque aliās corripit, & ex dorso aqua fluit. Huic
quum in capite pituita subbiliosa connutrita fuerit, vlcera
fiunt vbi sinciput pituita & bile perrigatū fuerit, & vbi pi-
tuita rara & aceruata fuerit, itemq; bilis. Hæc enim cōsistit,
putrescit, & exulceratur. Attenuata verò pituita ad aures pe-
netrat. At in reliquo corpore vlcera eadē ratione qua in ca-
pite fiunt, sanguine & bile putrefactis quacunque in parte
fuerint collecta. Hac enim parte caro putrescit & exulcera-
tur, & accedentem pituitā ac bilem insuper putrefacit, & fit

*Caput cur
doluit.*

pus. Alius morbus. Dolor circum circa caput vexat, & vo-
mit bilem, & difficulter mingit, & desipit. Hic caput qui- E
dem doler, præ nimia eius calefactione. Desipit autē quum
sanguis in capite à bile aut pituita fuerit calefactus, & plus
solito commotus. Vomit autem bilem, vtpote cōmota ipsa
in corpore. Et caput præ caliditate trahit in seipsum, & cras-
sissimum quidem vomit, tenuissimū verò in seipsum trahit,
Mingit autem & in hoc morbo ab iisdem, velut etiam in su-
periore dictum est. Alius morbus. Si circa cerebrum ve-
nulæ supereuomant, nomen quidem rectum morbo non est.

*Malum ex
bono nō fit.*

Neque enim fieri potest vt aliqua vena, siue parua, siue ma-
gna supereuomat. Nominant tamen & dicunt supereuomitū.
Si verò etiam quàm maximè supereuomant morbum ab hoc
ipso fieri non est verisimile. Nam à bono malū fieri non po-
test, neque à malo vtique bonum fiat. Neque rursus bonum F
plus iusto fieri potest. Verùm supereuomere videntur, quum
ad venas bilis aut pituita ingressa fuerit. Eleuātur enim ve-
næ & pulsant, & dolor per totum caput dispergitur, & aures
sonitum percipiunt ac nihil audiunt. Et sonitum quidē per-
cipiunt, vtpote venis pulsantibus & palpitātibus. Tunc enim
sonitus est in capite. Grauius autem audiunt, partim præ
interno strepitu ac sonitu, partim quum cerebrum & venæ
circa ipsum eleuantur. Præ nimia enim caliditate, vacuam
circa aurem partem cerebrum de seipso implet: & quum
æqualis aëris copia non insit, velut priore tempore, neque
æqualem sonum exhibeat, ea quæ dicuntur nō æqualiter se
imprimunt, atque ex hoc grauem auditum habent. Hic si
quidem erumpat ipsi ad nares, aut ad os aqua & pituita, sa-
nus

*Tinnitus
auriū unde.*

A nus fit. Si verò nō erumpat, septima die maximè moritur. At si in capite venæ supereuomant, id quod ab iisdem fit quæ & priùs relata sunt. Signum vero quòd tali modo supereuomat hoc est. Quum quis aut manū, aut caput, aut aliam quandam corporis partem, hoc patientem incidat, sanguis niger profluit, & turbatus ac morbosus: quanquam neque sanguis nominari iuste mereatur, nisi tūc quum rubicundus ac sincerus fluit. Quum itaq; supereuomant ab iisdem causis, dolor & vertigo, & grauitas caput occupant. Dolor quidē, præ nimia sanguinis caliditate. Vertigo verò, quum aceruatus ad faciem processerit sanguis. Grauitas autem, quæ copiosior sanguis fit in capite, & turbulentior ac morbosior, quam intrinsecus.

Signū uenularū cerebri id efficiētū

Vertigo, grauitas.

B *Cerebri corruptio.*

S I cerebrum corruptū fuerit, dolor ex capite spinam occupat, & ad cor animi deliquium procedit, & sudor adest, & somni expers est, & ex naribus sanguis fluit. Sæpe etiā sanguinē vomit. Corruptitur autē cerebrū tali modo, quum aut nimium calefactus aut perfrigeratus, biliosus aut pituitosus plus solito factus fuerit. Vbi verò horum aliquid perpetuus fuerit, etiam spinalem medullā supercalefacit. Et quum etiam hic percalefcit, dolorē spinæ inducit. Animo verò liquitur homo, quum pituita aut bilis ad cor consistit. Cōsistere autē necesse est cōmotis ac humectatis. Sudor autē fit præ dolore. Sanguinē verò vomit, quum venæ quæ sunt in capite, à cerebro fuerint calefactæ: quæ verò circa spinam sunt, à spina, spina autē à spinali medulla. Medulla verò à cerebro, vnde sanè originē trahit. Quum igitur calefactæ fuerint venæ, & sanguis in ipsis efferbuerit, quæ quidē in capite sunt, venæ, distribuūt ipsum ad nares, & ad os: quæ verò circa spinā sanguifluæ, in corpus. Hic tertia aut quinta die plerūq; perit.

C Alius morbus. Derepente dolor occupat caput, & statim vox intercipitur ac sui impotens fit. Hic in septē diebus moritur, si nō febris inuaserit. Si enim hæc inuaserit, sanus euadit. Patitur autē hæc, quum atra bilis ipsi in capite commota fluxerit, maximè in partē in qua plurimæ sunt venæ, in collū in quā, ac pectus. Deinde postridie sideratus fit ac impotens, sanguine nimium perfrigerato. Et si superior euaserit, ita vt sanguis calefcatur, siue ab his quæ exhibentur, siue à seipso, ar-

Dolor capitis qui uocē intercipit.

tollitur & diffunditur ac mouetur, & spirationem inducit, & D
 spumescit, & à bile separatur, et sanus euadit. Si verò superior
 non euaserit, adhuc magis perfrigeratur: et vbi penitus per-
 frigeratus fuerit, & calor ex ipso defecerit, cōgelatur, & mo-
 ueri non potest, sed moritur. At si ex ebrietatibus hæc patia-
 tur (nam et hoc contingit) itidem moritur.

*Temulētia
 hoc & ipsa
 facit.*

Caries ossis capitis.

Qum caries facta fuerit in osse, dolor ex osse corripit.
 Temporis autem progressu cutis de capite alia atque
 alia parte discedit. Talia verò patitur is cui in secunda ossis
 lamina, pituita superueniens resiccata fuerit. Hac enim par-
 te rarum fit, et omnis humiditas ex ipso deficit, et quia ari-
 dum est, cutis ab ipso discedit. Hic morbus lethalis non est. E

Alius morbus. Si fideratus fiat, anteriorem capitis par-
 tem dolet, et oculis non æqualiter videt, et soporatur, et ve-
 næ pulsant, et febris debilis tenet, et corporis impotentia.

*Capitis stu-
 por.*

Hic patitur hæc, quū venæ in capite fuerint calefactæ, et
 calefactæ pituitā in seipsas traxerint. Et principiū quidē mor-
 bi ex hoc fit. Anteriorē verò capitis partem ideo dolet, quod
 venæ in hac sint crassissimæ, et cerebrum ad anteriorē capi-
 tis partē magis situm est quàm ad posteriorē. Et oculis ideo
 non videt, procumbente eo cerebro ac inflammato. Impoten-
 tiæ verò ideo corpus occupant. Postquam venæ pituitam in
 seipsas traxerint, necesse est præ pituitæ frigiditate, sangui-
 nem magis nunc fisti ac perfrigeratum esse quàm priori tē-
 pore. dum autem sanguis non mouetur, fieri non potest, vt
 non etiam corpus quiescat ac torpeat. Et si quidem sanguis
 ac reliquum corpus superarint, ita vt caleſcant, homo euadit.
 Si verò pituita præualuerit, sanguis magis perfrigeratur ac
 congelatur. Et si frigiditas ac congelatio auſcant, penitus
 congelascit ac perfrigeratur homo, et moritur.

Angina.

Angina siue cynanche fit, quum pituita in capite com-
 mota aceruatim deorsum fluxerit, et in maxillis accit-
 ca collum constiterit. Hic neque saliuam deglutire potest,
 respirat autem violenter ac sterit, et aliquando etiā febris
 ipsum corripit. Et morbus sanè ex hac causâ fit, et aliquan-
 do sub ipsam linguam, aliquando paululum supra pectus.

Vua mor

A

V
 Tem
 mod
 matu
 trahi
 ces, f
 ditat
 suffo

B

T
 parte
 Cap
 lesad
 ribus
 simu
 sus i

C

Q
 alia
 per
 aqu
 diu
 bam
 dor
 puta
 rò qu
 Et c
 cibi
 habe
 priu
 dolo
 gar
 test
 tus

Vua morbus.

Vua fit quum pituita de capite ad gurgulionem descen-
derit, & gurgulio præceps dependet, ac fit rubicundus.
Temporis autem progressu, nigrescit. Nigrescit autem hoc
modo. Venosus est gurgulio ac crassus, & postquam inflam-
matus est, calefcit: & præ caliditate sanguinem ex vena ad-
trahit, ac ab ipso nigrescit. Quapropter si non turgentem se-
ces, statim inflammantur. Nam vena calefcit, & præ cali-
ditate partes circa gurgulionem sanguine replet, & breui
suffocantur.

Tonsillæ ac vicinæ partes.

Tonsillæ, & partes sub lingua, & gingivæ, & lingua, &
quæcunque huiusmodi hoc loco consistunt: hæ omnes
partes ex pituita ægrotant. Pituita autem de capite descendit.
Caput autem ex corpore trahit. Trahit autem vbi fuerit ca-
lesfactum, percalefcit autem à cibus, et sole, et frigore, et labo-
ribus ac febrili calore. Quum verò calesfactum fuerit, tenuis-
simum ex corpore ad seipsum trahit, vbi verò traxerit, rur-
sus id ad corpus descendit.

Morbi à capite fientes.

Quum repletū fuerit caput, & ab aliquo ex relatis perca-
lesfactum, torpor caput tenet, & frequenter mingit, &
alia patitur quæ ex vrinæ stillicidio contingere solent. Idem
per nouem dies hæc patitur. Et si quidē per nares aut aures,
aqua & mucus erumpat, à morbo liberatur, & vrinæ stillici-
dium sedatur, mingitq; citra dolorē, vrinam multam, & al-
bam, ad vigintidies. Et dolor capitis cessat, & intuenti splen-
dor ex oculis subtrahitur, & dimidiatas rerū facies se videre
putat. Hic quadragesima die pēnitus sanus euadit. Multis ve-
rò quandoq; morbus redit, septimo aut decimoquarto anno.
Et capitis cutis ipsi crassescit, & ad tactum cedit, & de paucis
cibus tener ac bene coloratus apparet, & non acutum auditū
habet. Quum ita habentem offenderis in principio morbi,
priusquā erumpat aqua per nares & aures, & tenuerit ipsum
dolor: derafo capite vtrem coriaceum circum frontem deli-
gare oportet, aqua plenum calidissima, quantū sustinere po-
test, atque hinc ipsum calefieri permittere, & vbi perfrigera-
tus fuerit, alium adhibere. Si verò hinc debilitetur, desistere:

Capitis tor-
por narcē-
ue.

Strāguria.

Medela
quæ.

tempore interposito eadem repetere, donec remiserit dolor. **D**
 Et si alius non egerat, infusum per clysterem immittere, &
 vrinam cientibus in potu datis, aquam mulsam aquosam in-
 super bibendam exhibere. & calore quàm maximè foueatur.
 Sorbeat autem succum ptisanæ tenuem. Si verò venter non
 subeat, mercurialem in aqua coctam terito, ac succum excola-
 to, & de ipso, ac de ptisanæ succo, parem mensuram permisce-
 to, & modicum mellis adijcito. Hunc succum ter in die sor-
 beat, & vinum mellei coloris, aquosum, album modicum, à
 forbitione insuper bibat. Postquam autem eruperit ipsi per
 nares mucosa, & vrinam crassam eiecerit, & à dolore capitis
 liberatus fuerit, vt re amplius ne vtatur, sed multa calida lo-
 tus, vrinam cientia, & aquam mulsam aquosam bibat. Et pri- **E**
 mis quidem diebus miliū delingat, & cucurbitā edat, aut be-
 tas per tridui. Deinde cibis vtatur mollissimis ac quàm maxi-
 mè per aluum subeuntibus, ita vt semper modicum ad cibos
 priores addat. At vbi quadraginta dies præterierint (sedatur
 enim morbus maximè in tanto tēpore) capite ipsius purga-
 to, prius medicamento exhibito, ipsum deorsum purgato, si
 tempus anni hoc permittat. Deinde serum ad dies septem
 bibendum dato, aut pauciores, si debilis existat. Si verò mor-
 bus reuertatur, fomento per totum corpus adhibito, postri-
 die veratrum bibendum dato. Deinde quanto tempore ti-
 bi visum fuerit intermittito, & tunc capite purgato, medi-
 camento deorsum purgante exhibito, crustas octo capiti in- **F**
 urito. duas circa aures, duas in occipitio. hinc atque hinc ad
 ceruicis neruum, duas in naso circa angulos oculorum. Ven-
 næ autem circa aures vrendæ sunt, donec pulsare desinant.
 Ferramentis verò cuneoli forma paratis obliquas venas per-
 urito. Atque hæc vbi feceris, sanitas continget. Alius mor-
 bus. Vlcerebus impletur caput, & crura intumescunt, ve-
 lut ab aquæ potu, & in tibias tumor infarcitur, & si premas,
 color morbi regij apparet, & vlcera aliàs alia corporis parte
 erumpunt, maximè tamen circa tibias, & malum aspectum
 præ se ferunt. Vbi verò inflammatione liberata sunt, cito
 sana fiunt. & febris aliàs atque aliàs corripit. Caput autem
 semper calidum est, & ex auribus aqua fluit. Quum ita ha-
 bet, medicamentum ei dandum est, à quo pituita & bilis sur-
 sum purgatur, si quidem frigus fuerit, præfoto ac calida loto.
 Dein

*Caput ulce-
ratur.*

*Medela
quæ.*

A Deinde
deorsum
tempore
alini
maximè
rò cap
buric
& par
Inun
rha, &
rino.
vomi
B At si
rit ex
pite p
bend
vbi sa
imbu
gito,
sperg
tatur.
moue
culc
tur: &
si non
C Fluit
putre
dem
aurib
adme
do ve
aquos
ta. S
sum i
bris a
à mo
lida l
tinct
xio fi

A Deinde tribus diebus interpositis caput purgato. Postea etiã deorsum purgans medicamentum bibendum dato. Si verò tempus anni ferat, etiam serum postea bibat. Sin minus, lac asininum. Post purgationes cibis quàm paucissimis, & quàm maxime per aluum subeuntibus vtatur, & non lauet. Si verò caput exulceratur, fecem vini ad smegma faciendum comburito, & glandis corticem tritum leuigatum ammisceto. & pari nitro ammixto, his defricus multa calida lauetur. Inungat autem caput baccis lauri tritis, & gallis, & myrrha, & thure, & argenti flore, adipeque suillo ac oleo laurino. His permixtis inungatur. Post hoc autem tempus vomitibus vtatur bis in mense, & exerceat se ac calida lauet.

B At si his adhibitis, ex reliquo quidem corpore morbus fuerit exclusus, verùm in capite ipsi vlcera adhuc fiant, rursus capite purgato, medicamentum deorsum purgans postea bibendum dato. Deinde raso capite, fissuras raras incutito, & vbi sanguis effluxerit confricato. Postea lanas succidas vino imbutas superligato, & postquam exolueris, spongia detergito, & ne humefacto. Deinde oleo sublito cupressum inspergito. Lanais autem deligamentis donec sanus fiat vtatur. Alius morbus. Dolor caput corripit, & si paululum moueatur, bilem vomit. Quandoque etiam vrinam difficulter emittit, ac desipit, & septima die quandoque moritur: & nona quoque ac vndecima, septimam transgressus, si non eruperit per nares aut aures. Si verò eruperit, euadit.

C Fluit autem aqua subbiliosa. Deinde temporis progressu putrefacta pus fit. Quum igitur ita habuerit, quandiu quidem dolor tenuerit in principio, priusquam ex naribus ac auribus erumpat, spongas aqua calida imbutas cito capiti admoueto. Si verò his non laxetur, vtre vtaris eodem modo velut in superiore morbo. Bibat autem aquam mulsam aquosam. Sin minus, aquam de farina crassa in ipsa macerata. Sorbeat ptisanæ quoque succum, & vinum album aquosum insuper bibat. Postquam verò per aures eruperit, et febris ac dolor remiserit, cibis vtatur per aluum subeuntibus, à modicis initio facto, semper aliquid addendo. Et caput calida lauetur: et aures colluat aqua pura, et spongiam melle tinctam indat. Si verò neque sic resicetur, sed diuturna fluxio fiat, collutione facta, argenti florem, sandaracham, ceru-

*Si morbus
repullulet
quid agen-
dum.*

Curatio.

sam singula æquis portionib. trita leuigataq; in aurē indito, D
 eamq; expleto, & si qd præterlabatur, de medicamento am-
 pliùs superaddito. Vbi verò reficcata fuerit auris, expurgato
 ac medicamētum eluito. Postea (obsurdescit enim primū re-
 ficcata) lenibus fomentis aures foueto. Nam & sic vix ac lon-
 go tempore sedabitur. Moriuntur autē etiam, si dolor in au-
 re fuerit, & nihil in septē diebus eruperit. Hunc multa cali-
 da lauato, & spongias aqua calida imbutas exprime, & tepi-
 das ad aurem appone. Si verò neque sic erumpat, auri fomen-
 tum adhibeto. Sorbitionibus autem ac potionibus ijsdem
 vtatur quibus in superioribus. Alius morbus. Si aqua in
 cerebro fuerit, dolor acutus per sinciput ac tempora emergit,
 aliàs alio loco: & rigor ac febris aliàs atq; aliàs, & regiones
 oculorum dolet, & cæcutit, & pupilla finditur, & ex vno duo
 se videre putat, & si surrexerit, vertigo ipsum corripit, & ven-
 tum non sustinet, neque solem: & aures tinniunt, ac inter
 audiendum strepitu offenditur. & vomit saliuam ac pituitā,
 quandoq; etiam cibos: & capitis cutis attenuatur, & conta-
 ctu gaudet. Quum sic habuerit, primū dandum est ipsi me-
 dicamentum quod sursum pituitam educit, & postea caput
 purgato. Deinde interposito tempore medicamentum deorsum
 purgans bibendum dato. Postea cibus quā maximē al-
 uum subeuntibus ipsum reficito, semper modica addendo.
 Postquam verò comederit iam cibos sufficientes, vomitibus
 ieiunus vtatur, lenticulæ decocto mel & acetum miscens, &
 olera antea comedens: & in die illa qua vomuerit, primū
 cyceonem bibat tenuem, postea ad vespēram cibus modicis
 vtatur, & non lauet. & à cibus deambulet, itemq; mane, vi-
 tans ventum ac solem, & ad ignem ne accedat. Et si quidem
 talia faciens, sanus fiat, bene est. Sin minus, vere vbi ipsum
 prius purgaris primū veratro, postea etiā in nares medica-
 mentum infundito, & pauco tempore interposito deorsum
 purgato, Deinde cibus reficito. Postea inciso capite iuxta sin-
 ciput, ad cerebrum vsq; perforato, & veluti sectionē ac perfo-
 rationem curato. Alius morbus. Rigor, dolor, & febris
 per caput, maximē ad aurem, & ad tempora, & ad sinciput,
 & oculorum regiones dolet, & supercilia ipsi incumbere vi-
 dentur, & grauitas caput detinet, & si quis ipsum mouent
 minget, & multum ac facillē mingit. & dentes torpent, & stu-
 por

*Cerebri ma-
dicis signa*

*Medela
que.*

*Capitis ac-
lus morbus*

A por ip
 potest
 si quid
 rulent
 mori
 beratu
 inebri
 primū
 fuerit.
 toria i
 sterem
 to, & a
 B non re
 postqu
 tibus,
 sedato
 dicam
 deorsu
 ca cere
 lefecer
 sincipu
 ac flat
 præ de
 sic hab
 nares
 C ferit,
 Ali
 grauis
 partes
 autem
 non ca
 à capi
 cum s
 efflux
 ipsam
 impon
 septen
 sit, exo
 ipsa cr

A por ipsos tenet, & venæ attolluntur ac pulsant in capite, & nō potest quietus esse, sed anxius est ac desipit præ dolore. Huic si quidem per nares aut aures eruperit, aqua profluit subpurlenta, & sanus euadit. Sin minus, plerunq; in septē diebus moritur. Hic morbus maximē fit ex febre lityria, quum liberatus à febre, nondū purgatus, aut cibus se impleuerit, aut inebriatus fuerit, aut in sole laborarit. Quum sic habuerit, primū sanguinem de capite mittito, vndecunq; tibi visum fuerit. Et post sanguinis missionem, raso capite perfrigatoria ipsi adhibeto. Et si alius non subeat, infusum per clysterem immittito. In potu verò ptisanæ succum frigidum dato, & aquam insuper bibendam. Si verò ad perfrigatoria non remittat, transmutatione facta, vtre vtitor ac calefacito, postquam autem quieuerit dolor, cibus vtatur aluum subeuntibus, & ne impleatur. Vbi verò vigesimum diem attigerit sedato dolore, fomento capiti ipsius adhibito, ad nares medicamentum apponito, & interposito triduo medicamentum deorsum purgans exhibeto. Alius morbus. Si venæ circa cerebrum sanguinem superuomuerint, ac cerebrum calefecerint, febris emergit fortis, & dolor ad tempora, & sinciput, ac posteriorem capitis partem, & aures tinniunt ac flatu implentur, et nihil audit, & anxius est, et seipsum præ dolore iactat. Hic quinta aut sexta die moritur. Cū sic habuerit, caput ipsius calefacito. Si enim per aures aut nares aqua eruperit, mortem effugit. Si verò sex dies euaserit, victum ipsi velut in superiore morbo constituto.

*Medela.**Cerebri morbus.**Medela.*

C Alius morbus. Si venæ superuomuerint in caput, dolor grauis totū caput tenet, et ad collum, et aliās ad alias capitis partes trāsīt. Et vbi surrexerit, vertigo ipsum corripit, febris autem non inuadit. Cū igitur sic habuerit, de raso capite si non calefactorijs cesserit, frontē ea parte qua capillus definit à capite findito: vbi verò seueris disparata ac diducta cute, cū sanguis defluerit, salē tenuissimū inspergito: & postq̄ efflueris sanguis fissuram componito, et duplici filo totam ipsam includito. Deinde spleniū cera ac pice illitum, vlceri imponito, et lana sordida superimposita deligato, & ad dies septem ne soluito, si non dolor vexet: si verò dolor adfit, exoluito. Donec autem sanus fiat, aquam de macerata in ipsa crassa farina bibendam dato, et ptisanę succum sorbendum,

*Capitis morbus.**Medela.*

- Cerebri biliosum cum est.* dum, & aquam insuper bibendā. Alius morbus. Si cerebrum bile infestatur, febris emergit debilis, & rigor, & dolor per totū caput, maximē ad tēpora, ad sinciput, & ad regiones oculorum: & supercilia ipsis impendere videntur, & ad aures dolor procedit, & quandoque per nares bilis defluit: & oculos habetes habent, & plerisque dolor ad dimidiā capitis partem extenditur, quandoq; etiam per totum caput. Quum sic habuerit, perfrigatoria ad caput apponito, & postquam dolor ac fluor cessarit, apij succum in nares instillato, & nelauet quandiu dolor obtinuerit. Et sorbeat milium tenue modico melle affuso, & bibat aquam. Si verò alius non subeat, brassicas edat & succum sorbeat. Sin minus, folia sambuci eodem modo. Et postquam tempestiuum tibi esse visum fuerit, cibos quā maxime aluum subeuntes ipsi exhibeto. Et si de pulso fluore ac dolore, grauitas ipsi supra supercilia incūbat, & in naso mucus crassus ac putridus fuerit, fomēto ex aceto, & aqua, ac origano ipsi adhibito, deinde calida aqua loto, florem aris & myrrham ad nares apponito. Atque his factis plerumque sanum efficies. Morbus autem non est lethalis.
- Cerebri corruptio.* Alius morbus. Si cerebrum corruptum fuerit, dolor ex ceruicis neruo ad spinam tendit, & ad cor frigus descendit, & derepente nouus sudor adest, & per nares sanguis fluit, Vomunt quoque multi. Hic triduo moritur. Si verò septem dies transgrediatur: plerique autem non transgrediuntur: & si sanguinem vomat, aut ē naribus fundat, neque calida ipsum lauato, neq; calefactoria adhibero. Verū acetū album aquosum bibendum dato, & si debilis sit, prisanam sorbendam. Si verò plus iusto sanguinem vomere tibi videatur, aut ex naribus ipsi fluat, à vomitu quidem bibat farinā trimestris tritici in aquā inspersam. Si verò ex naribus fluat, venas & in brachijs, & in temporibus, splenijs suppositis deligato. At si neutrum horū ipsi affuerit, dolet autem ceruicis neruum, & collum, & spinam, & frigus ad cor processerit, cum eruo pectora, dorsum, & ceruicis neruum, & collum calefacito. Nam his factis maximam vtilitatem capere poterit. Verū pauci huiusmodi morbum effugiunt. Alius morbus. Sanum derepente inuadit dolor circa caput, & statim vox intercipitur, & stertit, & os hiat, & si quis ipsum vocet aut moueat, solum suspirat, nihil autē intelligit, & multum mingit, & mingere se non
- Medela.*
- Quo modo sanguis fistatur.*
- Capitis subitus dolor.*

se non
bus m
di ver
ribus.
quā
stilla
feceris
ipsius
deorsu
ueris,
non it
te voc
B sanus
in ita
aqua c
in nare
se redi
die ver
& mor
igitur
seipsum
ter rec
ipsum
balneo
ad se r
C sorbea
bibat.

Ico
S
& l
habuer
osse ip
deinde

Q

se non sentit. Hic si non febris ipsum corripiat, in septē diebus moritur. Si verò corripiat, plerunq; sanus fit. Huiusmodi verò morbus senioribus maximè fit, & magis quàm iunioribus. Hunc vbi sic habuerit, lauare oportet multa calida, & quàm maximè calefacere, & aquã mulsam tepidam in os infillare. At si resipiscat, & morbũ effugiat, vbi ipsum cibus refeceris, ita vt viribus valeret tibi visus fuerit, indito in nares ipsius medicamento, & paucis diebus interpositis, pharmacũ deorsum purgans bibendum dato. Si enim ipsum nõ purgaueris, timor est ne rursus morbus reuertatur. Effugiũt autem non ita valde ex primo. Alius morbus. Si quis ex ebrietate voce priuetur, & statim sanè ipsum etiam febris corripiat, sanus fit. Si verò non corripuerit, die tertia moritur. Si itaq; in ita affectum incideris, multa calida lauato, & spongias in aqua calida tinctas ad caput apponito, & cepas decorticatas in nares indito. Hic si quidem apertis oculis, & loquutus, ad se redierit, & nõ nugetur, hac die sopore pressus iacet, post tridie verò sanus fit. Si verò exurgens bilem vomuerit, insanit, & moritur maximè in quinque diebus, si nõ dormierit. Huic igitur hæc facere oportet. Multa calida lauato, donec ipse ad seipsum redeat. Deinde multò oleo illitũ, ad stragula molli-ter reclinato, & vestimentis contegito: & neq; lucernã apud ipsum ardere, neq; loqui permittito. Vt plurimũ enim ex balneo obdormit, & si dormierit, sanus euadit. Postquã verò ad se redierit, primis tribus aut quatuor diebus, miliũ tenue sorbeat, aut ptisanã succum, & vinum mellis speciẽ referens bibat. Deinde cibus vtatur mollissimis, ac paucis primũ.

Cerebri corruptio.

Corruptio cerebrum inuaserit, dolor tenet maximè anteriorem capitis partem, & paulatim etiam intumescit, & liuida fit: & febris, & rigor apprehendit. Quum ita habuerit, secare oportet qua parte intumuit, & perpurgato osse ipsum radere donec ad secundam laminam perueniat, deinde velut fracturam curare.

Caries siue teredo.

Quum caries facta fuerit in osse, dolor ex hoc corripit ipsum os, & progressũ tẽporis attenuatur ac inflatur, & fit in ipso fractura. Et si hanc reseueris, cõperies ipsum

Senum
morbus.
Medela.

Temulen-
tia mora-
bus.

Medela.

Curatio.

Curatio.

ipsum os eleuatum, & asperum, ac fuluum. Quibusdam verò D etiã ad cerebrum vsq; corrosum. Vbi in hoc modo affectum incidaris, si quidẽ vltra corrosum fuerit, sinere optimũ est, & vlcus quã celerrimẽ curare. Si verò corrosum nõ fuerit, sed asperũ, ad secundam vsq; laminã rasum, velut præcedens curare. Alius morbus. Si sideratus quis fiat, & anteriore capitis partẽ dolet, & oculis videre non potest, sed sopor ipsum tenet, & venæ in temporibus pulsant, & febris debilis tenet, & totius corporis impotẽtia, & emacescit. Quum sic habuerit, multa calida ipsum lauato, & calefactoria ad caput adhibeto. A fomẽtis verò myrrhã & æris florem in nares infundito. Sorbeat autẽ ptisanæ succũ, & aquã bibat. Et si quidem vbi hæc feceris meliũs habuerit, bene est. Sin minus, quæ B vna spes reliqua est, sinciput ipsius findito, & vbi sanguis defluerit, labijs cõpositis curato ac deligato. Si verò non fueris, decimo octauo aut vigesimo die plerunque moritur.

*Medela.**Angina.**Curatio.*

Febri corripit & rigor, & dolor capitis: & maxillæ intumescunt, & sputũ difficulter deglutit. Expuit autem & saliuas duras ac paucas: & infrã in faucibus stertit: & si apprehensa lingua inspexeris, gurgulio non magnus est, sed mollis, fauces autẽ intrinsecus saliuã viscosa plenæ sunt, & non potest exscreare, & decubere nõ sustinet, verũ si decubat suffocatur. Hũc si ita affectũ deprehenderis hæc facito. Primũ quidẽ cucurbitas ad verticulũ in collo primũ affigito. Deinde in capite prærafo, & iuxta aurẽ ab vtraq; parte apponito. Et vbi cucurbitã affixeris, ad multũ tempus adhærere sinito. Postea fomentũ ipsi ex aceto, nitro, origano, & nasturtij semine adhibeto. Hæc terito, & cũ aceto pari aqua permixta diluito, ac parũ olei instillato. Deinde in ollulã infusis, operculo addito arundinẽ cauã immittito, & prunis imposita feruefacito: & vbi per arundinis fistulã vapor ascõderit, hianti ore vaporẽ intro trahat, cauens ne fauces adurat. Forinsecus autẽ spõgias aqua calida imbutas, ad genas ac maxillas apponito. Gargarismus porrò ipsi parãdus est, ex origano, satureia, apio, mētha, & modico nitro, cũ aqua mullã aquosiore, & modico aceto instillato, prædictarũ herbarum folia trita, & nitrũ in aqua mullã diluito, tepefacito, ac sic gargariset. At si saliuã C supprim

*Gargarismus.**Saluæ*

A Supprimatur, myrri ramulum cōplanatū sumito, & tenera ipsius summa parte incuruata, ac molli lana obuoluta, in fauces immissa, saliuā expurgato. Et si venternō egerat, glandē subdito, aut clysterē adhibeto. Sorbeat autē prisanæ succum & aquam bibat. Si verò tumor ipsi oboriatur, & ad pectus intumescat, ac rubicundus sit, & ardeat, amplior spes salutis est. Facienda verò hæc sunt, postquā inflammatio foras conuertita fuerit. Betas in frigidam aquam tinctas apponat. Tepidas collutiones ore gargatset, & ne lauet. Hæc faciens maxime euaserit. Est autem morbus lethalis, & paucissimi euadunt. Alia angina. Febris & dolor capitis corripit, & fauces inflammantur, itemq; maxillæ, & saliuam deglutire nō potest, sputum autem crassum ac multū, & difficulter loquitur.

*Secunda
angina.*

B Quum ita habuerit, primū cucurbitam affigito, eodē modo veluti suprà diximus. Deinde spongiam aqua calida imbutā, ad collum ac maxillas adhibeto. Aquam autē mulsam aquosam colluendam dato. Et succū prisanæ sorbere cogito. Si verò ipsi talia facienti saliuā non exierit, eodem modo velut in priore fomētum adhibeto. At si ad pectus conuertatur inflammatio, aut ad collum, betas aut cucurbitas concisas, in frigidam aquam tinctas superimponat, & frigidam aquam bibat, quo saliuā facilius exscreetur. Cū autem ad pectus extumuerit, pleriq; euadunt. Si verò faucibus ac tumoribus sedatis, morbus ad pulmonem conuersus fuerit, febris statim corripit, & lateris dolor, & vt plurimum moritur, vbi hoc factum fuerit. Si verò quinq; dies effugerit, suppuratus sit, si nō ipsum statim tussis inuaserit. Si verò inuaserit, facta exscreatione depurgatus, sanus fit. Huic quā diu dolor latus tenuerit, latus calefaciendum est, & adhibenda quæ in peripneumonia adhiberi solent. At si quinq; dies effugerit, & febris remiserit, tussis autem remāserit, primis quidē diebus forbitationibus vtatur. Postq̄ autē cibos sumere inceperit, quā pinguisimos ac maxime salfos edat. Quōd si tussis nō affuerit, nimirū suppuratū fieri scito, & vbi cœnauit cū dormire volet, alliuū edat crudum quā plurimū. & vinū in super bibat vinosum meracius. Et si quidē ita pus eruperit, bene habet. Sin minus, post ridie calida loto suffitum adhibeto, & si eruperit, velut suppuratū curato. Alia angina. Lingue posterior pars inflammatur, itemq; locus sub tonsillis ad gut-

Medela.

*Tertia an-
gina.*

tur,

Medela.

tur, & neque saliuam, neq; quicquā aliud deglutire potest. Si verò coactus fuerit, per nares ipsi effluit. Quum ita habuerit mentam viridem tritā, apium, organū, & nitrum, & rhoem rubrum melle diluito, & ad crassam formā redacta, intus linguæ qua parte tumet illinito. Postea ficus aqua coquito, & de rhoe parum tritū, hoc ficuum decocto diluito, ac gargarisandum dato si id potest, sin minus colluendum. Bibēdary verò aquam de farina crassa in ipsa macerata exhibeto. Foris autē ceruicem & maxillas, farina calida in vino & oleo cocta integito, & panes calidos apponito. Suppuratur enim plerunq; in loco sub tonsillis, & si quidem sua spē eruperit, sanus fit. Si verò non rumpatur, vbi digito cōtigeris an molle sit, feramēto acuto ad digitum alligato perforato. His adhibitis multi sani fiunt. Est autem hic morbus minimè lethalis.

*Vua morbus.**Medela.*

SI vua morbus in faucibus fiat, summa gurgulionis pars aqua impletur, & rotunda fit ac pellucida, & spirationem intercipit. Et si maxillæ ab vtraque parte inflammatae fuerint, suffocatur. Si verò ipse morbus per se consistat, maxillis non inflammatis, minus moritur. Quum sic habuerit, gurgulionem digito apprehensum sursum ad palatum apprimito, & summam ipsius partem præsecato. Postea foliorum hortensium condimentariorum decoctum gargarisandum dato, & farinam frigidam delingendam, aquamq; insuper bibendam: & ne lauet.

*Tonsilla, morbus.**Medela.*

SI tonsillæ fiant, intumescunt sub maxillis ab vtraq; parte, & ad contactum foris durum est tuberculum, & gurgulio totus inflammatus est. Quum sic habuerit, immisso digito tonsillas protrudito, ad gurgulionem autem florem æris siccum illinito, & foliorum condimentariorum hortensium decoctum, velut à sole calidum gargarisandum dato. Foris qua parte tumor est, ordeaceam farinam in vino & oleo coctam calidam pro cataplasmate apponito. Postquam verò tubercula mollia esse tibi visa fuerint intrinsecus ad contactum, scapello ipsa pertundito. Quædam etiam sua sponte sedantur.

Tuberculum sub lingua.

Si tuber

A **S**I tubercululum sub lingua, hypoglossis appellatum, fiat, *Hypoglossis.* lingua intumescit, & pars sub ipsa ac externa ad tactū dura est, & salivā deglutire non potest. Cū sic habuerit, spongiam aqua calida imbutam apponito, & ordaceam farinam vino ac oleo coctam, foris vbi tumor est imponito, Gargariſet ficuum decoctum, & ne lauet. postquam autem purulentum factum fuerit, secato. Aliquando verò sua sponte erūpit, & sedatur non sectum. Si verò foras suppurauerit, perurito.

Inflammatiō consistens ad palatum.

SI inflammatiō constiterit ad palatum, intumescit & suppuratur. Quum sic habuerit, tuberculum inurito. Vbi verò exierit pus, reliquum eluito, primū nitro & aqua calida.

B deinde vino. Postquam autem elueris, vnam passam albam exemptis vinaceis tritam, in vstura locum indito, & vbi exciderit, vino meraco tepido colluat, & vbi edere quid aut sorbere valet, spongiam indat, atq; hæc faciat donec sanus fiat.

Polypus.

SI polypus fiat in naso, ex medio cartilaginum dependet, veluti gurgulio. & vbi expirationē facit, progreditur foras, & est mollis, vbi verò inspirationem facit, retrocedit: & loquitur obscure, & cū dormit, sterit. Quum sic habuerit, *Medela.* spongiam in rotundum concisam, & velut spiram factā, lino Aegyptio obuoluito, ac duram efficito. Sit autem eius magnitudinis, vt ad nasum quadret. Spongiam verò quadruplici lineo filo deligato, ita vt vnumquodq; lōgitudinē habeat cubitalem. Deinde facto vno ipsorū principio, virgā stanneā tenuem sumito, quæ ad alteram sui partem foramen habeat, & transmissio per foramen filorum principio, virgam inacutam in os transmittito, & attrahito donec filorum principū apprehēdas. Postea specillo instar vngulæ bifurcato sub gurgulionem subposito, renitens trahito, donec polypum extra xeris. Postquam verò ipsum extraxeris, & sanguis fluere desierit, siccum linamentum specillo obuolutum indito, & de cætero æris flore in melle cocto, linamentum illine, atq; sic in nasum inde. Et vbi iam vlcus curatum fuerit, plumbū efformatum ita vt ad vlcus perueniat, melle illine, & donec sanus fiat, appone. Alius polypus. Impletur nasus

carnibus, & ad contactum caro dura apparet, & per nasum

- Medela.* spirare non potest. Quum sic habuerit, fistula immissa, ferra D
mentis tribus aut quatuor vrito, & post vstionem veratrum
nigrum triticū inijcito, & postquā cōputruerit ac exciderit
caro, linamenta melle illita cum æris flore indito. & vbi cu-
ratū fuerit vlcus, plumbeas massas siue fistulas melle illitas
immittito, donec sanus fiat. Alius polypus. Intrinsicus ex
cartilagine caro rotūda prominet, quæ ad contactum mollis
est. Cū ita habuerit, chordam nerueam accipito, & facta
Medela. in ipsa parua ansula, eam tenui filo obligato, deinde alterum
principiū per ansulam transmittito, alia maiore ansa facta.
Postea principium illud per virgam stanneam transmittito.
Deinde ansam illam maiore in nasum indito, & specillo in-
secto ipsam circū polypum obducito ac adaptato, & vbi cir- E
cumsita fuerit, virgam in os transmittito, & arreptam ipsam
trahito, eodem modo specillo instar vngulæ bifurcato sup-
posito sub gurgulionē ac renitente. Postquā autem extraxe-
ris, curato velut superiorem. Alius polypus. Intrinsicus
circa cartilaginem alicunde durum quid nascitur, & videtur
quidem caro esse, si verò ipsum attigeris, strepitum edit ve-
lut lapis. Cū sic habuerit, fisso per scalpellum naso expur-
Medela. gato, deinde inurito. Atq; hoc facto nasum rursus consuato,
& vlcus curato, linamētum melle illitum indens, & vbi cō-
putruerit, æris florem cum melle illinito. Fiat autem curatio
plumbeis massis itidem immisis. Alius polypus. Nasci-
tur ex obliquo cartilaginis in summo, velut cancelli. Omnes
autem hos vrere oportet, & post vstionem veratrum insper- F
gere. Postquam autem computruerint, æris flore cum melle
expurgare. Curatio autem etiam plumbo immisso fiat.

Morbus regius niger.

Color fit niger circa faciem, & maximè circa partes ve-
lut in vmbra occultatas: & oculi cum virore pallidi,
itemque lingua infernè, & venæ sub lingua crassæ ac nigrae:
& est homo sine febre, ac mingit vrinam crassam, biliosam.

- Medela.* Quum ita habuerit, primū venas sub lingua secato, deinde
de calida multa loto, asphodeli radices bibendas ieiuno da-
to, ita vt æquales quinque radices depurgatas in vino co-
quas, & apij foliorum quantum manu plena capit, addas. Af-
fundito autem vini dulcis tres heminas dimidiatas Aeginē-
ses,

A ses, vt
dum d
bus vt
tum, ac
auter
depurg
alios t
medic
orsum
nicus f
ciens,
pit de
B bres ce
li, et d
sam cu
nam c
visus f
nares.
Cibis
dulce,

S Ib
dis
qu
rit, str
C abom
cura
brem
beret
tius it
uener
ris po
ment
ventr
dum
cum.

An
ipfi ac
aquan

A *ses*, vt à coctura semihemina superfit. Hoc permixtū bibendum dato. Postquā autem minxerit, cibus aluum subeuntibus vtatur, et à cibo cicer album edat, et vinum album, multum, aquosum bibat: et apium ac porrum in cibo edat, faciat autem hæc per dies septem, et si quidem in his color probè depurgatus esse tibi visus fuerit, bene est. Sin minùs, etiam alios tres hæc faciat. Postea interposita vna atque altera die, medicamentum ad nares apponito. Deinde pharmacum deorsum purgans bibendū dato, à quo bilis purgatur. Et si splenicus fuerit, asininū lac aut serum postea exhibeto. Hæc faciens, sanum efficies. Alius morbus regius. Febris corripit debilis, et grauitas caput tenet, et quibusdam sanè febres cessant, Ipse verò fit cum virore pallidus, et maximè oculi, et debilis est, et corporis impotentia adest, et vrinam crassam cum virore pallidam emittit. Hunc calida lauato, et vrinam cientia bibenda dato. Postquā autem purior esse tibi visus fuerit, et color melior apparuerit, medicamentum ad nares appone, et postea deorsum purgans bibendum præbe. Cibus autem vtatur quā mollissimis. Vinum bibat album, dulce, aquosum. Hæc faciens sanus euadet.

Febris à bile.

S *I* bile infestatur homo, febris ipsum corripit quotidie, ac dimittit. Detinet autem in meridie, et os amarum est, et quum sine cibo manet, offendit hoc ipsum. Vbi verò ederit, strangulatur, et à modicis quibusdam cibus impletur, et abominatur, et vomitiones ipsum inuadunt, et ad lumbos ac crura grauitas incumbit, et multum dormit. Hic si post febre exudarit frigidum ac multum sudorem, et febre nō liberetur, morbum diuturnum sentiet. Si verò non sudarit, citius iudicatur. Quum sic habuerit, et ad nonum diem deuenierit, pharmacū dato. Nam si statim à febris initio dederis postquā purgatus est febris, repetit, et rursus medicamento opus habet. At si os non afficiatur, verū ad imum ventrem tormen irruat, pharmacū deorsum purgans bibendum dato, et postea lac asininum, aut serum, aut aliquem succum. Si verò debilis fuerit, per clysterem subtus eluito.

Ante medicamento verò potionē, si quis febrat, danda est ipsi aqua mulsā aquosa. Altera autem die qua febris detinet: aquam frigidam quantum bibere volet, dabis. Vbi verò re-

Medela.

Medela.

*Continua
febris.*

miserit febris, ptisanæ succum, aut milium tenue sorbeat, & D
vinū album, odoratū, aquosum insuper bibat. Si verò febris
neq; noctu, neq; interdiu remittat, & ad cōtactum supernas
partes habeat calidas, venter autem & pedes frigidi sunt, &
lingua aspera: huic medicamētū ne dederis, sed molli infuso
per clysterē subluito, & ptisanæ succū bis in die frigidū sor-
bendum dato, & vinū aquosum insuper bibendum. Reliquo
verò tempore aquā frigidissimā bibat. Hic si quidē septima
die exudarit, & febris ipsum dimiserit, bene est. Sin minis,
decimaquarta die plerunq; moritur. Alia febris. Foris ad
cōtactum febris debilis est, intrinsecus autē ardet, & lingua
ipsius aspera est, & per nares & per os spirat calidū. Quinta
die præcordia dura sunt, & dolor inest, & calor qualis in
morbo regio apparet, & crassam ac biliosam vrinam eijcit.
Hūc si septima die rigor & febris vehemēs apprehēderit, &
exudarit, bene est. Sin minis, moritur septima aut nona. Cor
ripit autē maximè hic morbus, si nō annus squalidus fuerit.

Medela,

Quum sic habuerit, quotidie calida lauato, aquamq; nullam
aquosam multā bibendā dato, & ptisanæ succū frigidū bis in
die sorbendū. A sorbitione verò vinū bibat aquosum, albū,
modicū. Si verò aluus nō egerat, clysterē adhibeto, aut glandulam
subdito. Cibū autē ne exhibeas, donec febris remittat.
Vbi verò sedata fuerit, pharmacū deorsum purgans bi-
bat. Reuertitur enim quandoq; morbus, si impurgatus per-
manserit. Et ampliū morbus hic rursus corripit, si sanguis
nimiū biliosus factus fuerit. Alia febris. Si tertiana febris
tenuerit, si quidem non omisis tribus inuasionibus, quarta
corripiat, pharmacū deorsum purgans bibēdum dato. Si ve-
rò pharmaco nō opus habere tibi videatur, radicū quinque-
folij tritarum acetabuli mensurā, ex aqua bibendam dato. Si
verò neq; sic cesset, multa calida loto, trifoliū, & silphij sac-
cum, in vino pari aqua ammixta, bibenda præbeto, & reclina-
to vestimenta multa integito, donec exfudet. Postquam
verò exsudarit, si sitiat, polentam cum aqua bibat. Vesperi
autem milium coctum tenue sorbeat, & vinum insuper bi-
bat, donec febris cesset: & cibus quā mollissimis vtatur.

*Tertiana
febris.**Medela.**Febris quartana.**Medela.*

Qum febris quartana ex alio morbo non purgatū ap-
prehenderit, pharmacū deorsum purgans bibendum
dato.

A dato. Deinde caput purgato. Postea rursus infra purgato. Si verò his factis non cesset, interpositis duabus inuasionibus post purgationē infernam, multa calida ipsum lauato. & seminis hyoscyami milij magnitudinē, & mādragoræ tantūdem, & succi silphij trium fabarum magnitudinē, & trifolij tantundem, in vino meraco bibat. At si firmus & sanum se esse putans, ex lassitudine, aut profectioe febre correptus, ad quartanam deueniat: fomentis ipsi adhibitis allium dato, in melle tinctum. Deinde lenticulæ decoctum bibat, melle & aceto ammixtis. Postquam autē repletus fuerit, vomat. Postea calida lotus, vbi frigidus factus fuerit, cyceonem ex aqua bibat. Vesperis cibis mollibus & non multis vtatur. Altera vero exacerbatione, vbi multa calida laueris, & stragula ipsi in texeris, donec exudet, statim veratri albi radices trium digitorum longitudine, & trifolij drachmam, & succi silphij duarū fabarū magnitudinē, & in vino meraco bibat. Et si vomitiones ipsum vrserint, vomat. Sin minus, post caput purgatū. Cibis autē vtatur quā mollissimis & acerrimis. Quū verò exacerbatio ipsum inuaserit, ieiunus medicamētū ne bibat.

Pleuritis.

Pleuritis vbi corripuerit, & febris & rigor tenet, & dolor per spinam ad pectus, & erectæ ceruicis spiratio, & tussis, & saliuā alba ac subbiliosa, & non facile per tussim reijcit, & per inguina dolor est, & cruentā vrinam mingit. Quum ita habuerit, si quidem febris septima die remiserit, sanus euadit. Si verò non remittat, deuenit morbus ad vndecimum aut decimum quartū diem. Et sanè multis in his diebus moriuntur. At si decimū quartum transgrediatur, euadit, Quum ita habuerit dolor, calefactoria adhibeto. Bibat autem mel, æquali aceto affuso coctum, ita vt quanta fuerit mensura cocti mellis & aceti, vnde uigesimalam partē aquæ affundas. Hoc paulatim & frequenter bibendum dato: et postea quoque aquam modico aceto affuso ammisceto. Sorbeat & milij succum, melle modico adstillato frigidum, quartæ heminæ partibus mensura, quoties vtrunque cibum sumit, & bibat vinum album vinosum, aquosum modicum. Sit autem vinum quā mollissimum, odorem nō habens. Vbi verò febris dimiserit, per biduum milium bis in die sorbeat, & betas iucūdisimè

Medela

paratas edat. Deinde catulū aut auiculam coquat, & ius sorbeat, & de carnibus parum edat. Reliquo verò tēpore, maxime quandiu à morbo tenetur: in prādio miliū sumat, vespericibus paucissimis ac mollissimis vtatur. Alia pleuritis. Febris tenet, & tussis, ac rigor, & dolor ad latus, & quandoq; ad clauiculam: & saliuā spuit subbiliosam ac subcruentā. Quod si ægro abscessus ruptus fuerit, qua parte dolor maxime viger, calefactoria adhibeto, & calida lauato, si non magna febris ipsum teneat. Sin minus, non. Bibendū autē dato fauum in aqua maceratū, ita vt aquā iam subdulcem facias, & postea quoq; aquā ammiscens. Sorbeat ptisanæ succū bis in die, & vinū inde bibat album, aquosum. Et si quatuordecim dies effugerit, sanus euadit. Alia pleuritis. Febris detinet, & dentium stridor, & tussis sicca, & cum virore pallida reijcit, quandoq; etiam liuida: & dolor latus corripit, & dorsum subrubidū fit. Caput & pectus calefcunt, aliquādo etiam venter, & pedes, & crura. Et quum erectus sedet, magis tussit: & aluus turbatur, & alui egestio cum virore valde pallida est, ac graueolēs. Hic in viginti diebus moriē. Si verò has effugerit, sanus fit. Huic donec quatuordecim dies præterierint, aquā de farina crassa in ipsa macerata bibendā dato, & vinum album vinosum, aquosum postea bibendū. Sorbeat succum ptisanæ frigidū, bis in die. Verū præ melle mali punici succū, ad ptisanæ succū admisceto, postquā iam hic ptisanæ succus coctus fuerit, & lauet nō multa. Vbi verò quatuordecim dies præterierint, in prādio miliū sumat. Ad vesperā carnibus auicularum, cum iusculo, & paucis cibus vtatur. At talem morbum pauci effugiunt.

Peripneumonia.

Febris detinet dies quatuordecim vt minimum, ad summum quidem excreat saliuam crassam ac puram, septima & octaua die. Si verò febris corripuerit, nona ac decima, subdulcem & purulentā, donec quatuordecim dies præterierint. Et si quidem decimaquinta die pulmo resiccatus fuerit, & tussiendo reiecerit, sanus fit. Sin minus, duas de viginti obseruato, & si quidem in his diebus tussis sedata fuerit, euadit. Si nō sedata, inrerrogato ipsum, an saliuā ipsi dulcior appareat. & si hoc confessus fuerit, morbus annū durabit. Nam pulmo superatus

Medela.

Medela.

A puratus album, etiam p decem autem decem sed pus iunus cufresi de fuerit. S guibus. purgari. B totū qu nue, inf bus ab

Q b des in t Hunc i progre dine tr parum concut C minus succi v fabæ n nini ac si ab ho fabaru oleo di Et si ex tur. A in os, e gulis p postea porem quam

puratus

Apuratus fit. Huic primis diebus vinum dare conuenit dulce, album, aquosum, paulatim frequenter bibendum. Sorbeat etiam prisanæ succum melle ammixto bis in die, donec dies decem & octo præterierint, & febris desuerit. Periclitatur autem maximè in septem, aut quatuordecim. Postquam autè decem & octo dies transgressus fuerit, non amplius moritur, sed pus sput, & pectus dolet, & tussit. Quum sic habuerit, ieiunus cum saluia vini illam potionem bibat, & leguminis fressi decoctum sorbeat, adipe multo ammixto, si non calor fuerit. Si verò fuerit, ne sorbeat, sed cibis vtatur salis ac pinguibus, & marinis potius quàm carnibus. Et si pro ratione purgari tibi visus fuerit, in os infundito, ac fomenta adhibeto: si quidem crassum fuerit pus, fomèta adhibeto: si verò tenuè, infundito & ex cibis hæreat quàm maximè, & ab acris absteineat, & à carnibus bubulis, ouillis, ac porcinis.

Medela.

Suppuratus ex peripneumonia.

Quum ex peripneumonia suppuratus factus fuerit, febris detinet, & tussis sicca, & difficultas spirandi, & pedes in tumescunt, & manum ac pedum vngues cōtrahuntur. Hunc ita effectum ad decimam diem à suppurationis initio progressum, multa calida lauato, & ari radicè tali magnitudine tritā, & salis granum, & modicū mellis, & aquā, & olei parum, extracta lingua tepida infundito, & postea humerum concurtito. Et si quidem ab his pus erumpat, bene habet. Sin minus, aliud facito. Cibos acres & cyclaminū exsuccato, sitq; succi vtrorunq; acetabulum paruum, deinde silphij succum fabæ magnitudine terito ac diluito, & lactis caprini aut asinini acetabulum ammisceto. Hoc tepidum infundito. Quod si ab hoc non erumpat, raphani corticem, & æris florem, triū fabarum magnitudine terito: Sit autem raphani duplum: & oleo diluito quarta heminae parte. Hoc tepidum infundito. Et si eruperit pus, cibis quàm salissimis ac pinguisimis vtatur. At si non prodierit pus, paulatim fomentum adhibeto in os, ex sij succo, vino Tornio, lacte bubulo, aut caprino, singulis pari mēsurā permixtis, ita vt sint heminae tres, in quas postea furni testas igni candefactas injicito, atque inde vaporem per fistulam trahat, cauendo vt ne aduratur. Postquam autem purius iam sputum prodierit, vtricè semer,

Medela.

thus, origanum in vino albo, melleque ab oleo modico, ipsi D
 infundito, idque per tertium diem. postea verò butyrum, re-
 sinam in melle eliquatam. Et cibus non amplius vtatur sal-
 sis, neque pinguibus. At diebus interpositis, infusionū oris vsu
 cessante, saluiam, rutam, satureiam, origanum, pari portione
 ieiunus ex vino bibat acetabuli mensura, omnibus illis insper-
 sis. Quòd si ab infusionibus his oris non eruperit, nihil miri
 est. Sape enim prorumpit ad aluum, & statim melius habe-
 re sibi videtur, vbi ex angusto ad ampliorem regionem de-
 uenerit. Alius morbus. Quum tēpus longius protrahitur,
 & febris vehemens ac tussis corripit, & latus dolet, & ad sanā
 partem decumbere non potest, sed ad dolentem, & pedes, &
 oculorum cavitates intumescunt. Hunc vbi decimusquintus E
 ab eruptione dies adest, multa calida lotū in sella firma col-
 locato, & alius quidem manus ipsius teneat, tu verò humerū
 concutito, vt audias in vtrum latus affectio strepitum edat:
 optandum autē esset in sinistrum. Hunc ipsum igitur locum
 seces, minus enim lethalis est. Si verò præ crassitudine ac co-
 pia strepitum non edat, quo ipsum cognoscere possis, (nam
 hoc aliquādo contingit) vtrum latus tumuerit ac magis do-
 luerit, hoc infime secato retro tumorē magis quā ante ip-
 sum, quo puris exitus facilem fluxionē habeat. Secato autem
 inter costas per nouaculam primum cutem, deinde scapello
 acuto, quod panniculo sit obligatū, ita vt summa ipsius pars,
 ad vnguis magni digiti mensuram expedita restet, quam in-
 tromittas. Postea emisso pure quantum visum fuerit, vulnus F
 linamento ex lino crudo, alligato foras propendente filo,
 concludito: & quotidie semel pus educito. postquam autem
 decimus affuerit dies, omni pure emisso linamentum ex lin-
 teo indito. Deinde vinū & oleum tepefacta per fistulam in-
 fundito, ne pulmo à pure humectari solitus derepente refic-
 cetur. Emitendum autem est id quod mane infusum est, ad
 vesperam: quod vespera, mane. Vbi verò pus tenue velut aqua
 fuerit, & ad digiti contactum viscosum ac modicum, penicil-
 lum stanneum cauum indito. Postquam autem omnino ven-
 ter reficcatus fuerit, paulatim linamentum præfectū minui-
 to, donec vlcus coalescat, & ipsum penitus eximas. Signum
 autem an euasurus sit habes: si pus album ac purum fuerit, &
 fibræ sanguinis insint, plerunque sanus fit. Si verò prima die
 profluat

*Vomica in-
 terior quæ si
 gnatur.
 Curatio
 quæ.*

*Pus de vo-
 mica quæ e-
 ducatur.*

A proflu-
 crassum
 effluxi-
 tabesce-
 tussie
 fit, & u-
 & ocu-
 tumel-
 nuant
 turus
 diam
 gis hi
 B Huic
 ex mo-
 breue
 occide-
 trueri
 cereb-
 alium
 te det-
 cipio
 to. De
 vt ne
 nosus
 nares
 C men-
 tum
 perat
 to. At
 cuti
 ratri
 moue
 per cl-
 dius
 Cto p
 dato
 lem
 autem
 Ctis,

A *profluat lutei oui speciem habens, aut secunda die defluat crassum, cum virore subpallidum, foetens, moriuntur vbi pus effluxit. Alius morbus. Quum quis ex pulmonis affectu tabescit, is saliuam crassam, cum virore subpallidam, dulcē, tussiendo rejicit, & stridor ac dolor ad pectus & ad dorsum fit, & in faucibus tenuis sibilus auditur, & fauces siccae sunt, & oculorum cavitates rubicundae. & vox grauis, & pedes intumescunt, & vngues contrahuntur, & supernae partes attenuantur ac imminuuntur, & saliuā abominatur vbi exscreturus ipsam in ore habet, & tussit mane maximē & circa mediam noctem, imò etiam alijs temporibus. Et corripit magis hic morbus mulierculam iuuenulam quàm vetulam.*

Tabes.

B *Huic si iam pili de capite defluant, & nudum sit caput, velut ex morbo: & si prunis inspuenti saliuā graueolens sit, intra breue tempus ipsū moriturū esse pronuncia, id verò quod occidet, alui profluuium fore. Vbi enim iam pus circa cor pu truerit, nidorosum odorem prunis iniectum de se præbet: & cerebrum cōcalescens salsuginosum humorem effundit, qui aluum mouet. Huius autem signum est, quod capilli ex capite defluunt, Hunc vbi ita habuerit ne curato. Si verò à principio morbus obrigerit, lenticulæ decoctum bibendum dato. Deinde interpolita vna die, veratrum dato temperatum, vt ne aluum infernam moueat. Et quum noctu ad os salsuginosus humor ipsi influit, medicamenta ipsi frequentiora ad nares appone. Si verò non fluit, appone quidem sed rarius, & mense semel, ita vt in super veratrum bibendum des, quantum duobus digitis comprehendi potest, in vino dulci temperato. Statim verò lenticulæ decoctum inde bibendum dato. At medicamenta quàm paucissima bibat, si non febres acutiores ipsū corripiant. Radicem dracontij albam, & veratri delingat, sed non ex melle. Sic enim minimè aluum mouebit. Si verò tormen in aluo inferna oboriatur, primùm per clysterem illud infusum immittito, in quod coccus cni dius ammiscetur. Quòd si neque sic sedetur, lacte asinino cocto purgato, pharmacum autem nullum deorsum purgans dato. Si verò ante medicamentum, præpotato veratro bilem vomat, ab ipso lenticulæ decocto accepto vomat. Cibis autem vtatur, si febres acutæ tenuerint, carnibus ouillis coltis, & volucrum, & cucurbita, & beta. Iusculum autem ne*

*Signa mortis.**Medela.**Coccus cni dius.**Cibus quantus.*

forbeat, neq; ad intinctus vtatur. Piscibus vtatur scorpis, & D
 cartilaginei generis coctis. Calidū verò nihil edat, neq; lauer
 si febris multa teneat. Neq; oleribus acribus vtatur, præter-
 quā satureia, aut origano. Vinum bibat albū. Si verò sine fe-
 bre sit, calores autē aliās atq; aliās corripiāt, pisces edat opti-
 mos ac pinguisimos. & pinguiā, & dulciā, & quā maximē
 falsa. Et deambulationibus vtatur, neq; in vēto, neq; in sole.
 Et à cibis vomat, vbi tēpestiuū visum fuerit. Et calida lauet,
 capite excepto. Ex cibis frumētaceis præstat panis, his qui nō
 mazā edere soliti sunt, Mazā verò edere solitis, vtraq; dato.

Alius morbus appellatus Tabes.

Tvsis vexat, & sputum multum ac liquidum, & quan-
 doq; facilē tussiendo reijcitur etiam pus, veluti gran-
 do. quod dum digitis conteritur, durum & male olens est. At
 vox pura est & doloris exors, & febres non corripiūt, verūm
 calor quandoq; aliās atq; aliās, atq; hic debilis. huic veratrū
 bibendum est, & lenticulæ decoctum, & largē cibus sumen-
 dus, ita vt abstineat ab acribus, & carnibus bubulis ac porci-
 nis & ouillis. Exerceatur modicē & deambulet, & à cibis vo-
 mitu vtatur. A Venere abstineat. hic morbus per annos se-
 ptem aut nouē durat. quòd si ab initio æger curatus fue-
 rit, sanus euadit. Alius morbus. Si ex feruido vlcere,
 aphtha appellato, pulmonis fistula laborarit, febris debilis
 tenet, & dolor mediū pectus, pruritus corporis adest, & vox
 raucosa, & saliuam liquidam ac tenuem spuit: quandoq; etiā F
 crassam, velut prisanæ succum. Et in ore odōr oboritur ipsi
 grauis, velut à piscibus crudis, & aliās atque aliās in saliuā
 apparent dura, velut fungus ab vlcere, & supernæ partes at-
 tenuantur, atque adeò homo totus: & circuli faciē rube-
 scunt, & progressu temporis vngues contrahuntur, & aridi
 ac cum virore pallidi fiunt. Moritur autem statim, si non cu-
 ratus fuerit, sanguinem ac pus spuens. postea etiam febres
 vehementes accedentes ipsum perimunt. Si verò curetur, ef-
 fugit ex hac tabe. Curare porrò oportet, vt lenticulę decocto
 pote vomat. Quòd si tempestiuum esse visum fuerit, vera-
 trum bibat, siquidem potens fuerit homo, per se. Sin minus,
 dimidium potionis ad lenticulę decoctum ammiscero, ita vt
 in quinta aut sexta potione desinat. At ventrem in fernū me-
 dica

Medela.

*Pulmonis
 fistula affe
 Et a quid san-
 ciat.*

*Medela ma-
 li buius.*

A dicant
 autē o
 lis sit
 caput
 fugi
 fluxio
 ueole
 bus, t
 die su
 bus c
 que d
 dio n
 & ni
 B rō ob
 ac an
 acri,
 nibu
 lem
 da, e

D bre,
 ita a
 mic
 C rat,
 tur
 dor
 cur
 bili
 Hu
 rint
 tio
 bit
 pos
 Op
 mu
 ter

- A dicamēto ne moueas, si nō febres fortes corripuerint. Si non autē corripuerint, lacte asinino subtus purgato. Quōd si debilis sit, vt bibere nō possit, per clysterē infundito. Minus autē caput moueas, & si quidē saliuā ad os prodierit multa ac saluginosa, ad nares apponito quid, quod bilē nō ducat. Si verō fluxio ad os nō fiat, nihil capiti adhibeto. vbi autē saliuā graueolēs fuerit, interpositis inter lenticulæ decocti vsu diebus, medicamentū in pulmonē infundito, & interposita vna die suffito. Cibis vtatur carnibus ouillis & volucriū, & piscibus cartilaginei generis, & scorpijs costis. Quarto verō quoque die sallamentū edat optimum ac pinguisimū, & in prædio mazā sumat, in cœna verō etiam panem ad hanc addat, & nihil sorbeat, neque cyceonem bibat, si edere poterit. Porro obsonia condat ac edat sesamo pro tritico, & coriandro ac anetho. Silphio autem ne vtatur, neque alio copiam olere acri, præterquā origano, aut timo, aut ruta. Deambulationibus autem vtatur antē & post cibum, vitans ventum & solem. Ab ebrietatibus & re venerea abstineat. Lauet tepida, excepto capite, quod quā rarissimē lauari debet.
- B

Tabes dorsalis.

Dorsalis tabes à medulla fit. Corripit autem maximē recentes sponfos, & veneri deditos. Sunt autem sine febre, & bene cibum capiunt, ac consumuntur. Et si interroges ita affectum, dicit sibi supernè de capite in spinam velut formicas descendere videri, & vbi mingit, aut ventrem exonerat, prodit ipsi genitale semen multum ac liquidum, & genitalura in vtero non manet, & in somnis semen profundit, siue dormiat cum vxore siue non. Et quum iter fecerit aut cucurrerit, tum aliàs, tum ad accliuem locum, anhelatio ac debilitas ipsum corripit, & capitis grauitas, & aures sonant. Hunc temporis progressu vbi febres fortes ipsum corripuerint, perdunt febres lipyriæ. Quum ita habuerit, si ab initio curandum susceperis, fomento per totum corpus adhibito, medicamentum sursum purgans bibendum ipsi dato, & postea caput purgato. Deinde deorsum purgans exhibeto. Optandum autem fuerit vt vere hanc curationē aggrediamur, Postea verō serum aut lac asininū bibendum dato. Ceterum bubulum lac per quadraginta dies bibendum præbeto.

*Semina
clandestina
na fluxio.*

Medela.

beto. Ad vesperam verò quàm diu lac potat, alicam sorbendam dato. A cibis autem absteineat. Postquàm verò lac bibere cessarit, cibis mollibus ipsum reficito, ex modico initium fumens, & quàm maximè crassum ac pinguem facere studeo. Per annum ab ebrietatibus, & venere, & laboribus absteineat, exceptis deambulationibus, in quibus vitet frigus & solem. Tepida autem lauet.

Pulmonis morbus.

S Alia crassa ac fuliginosa tussi reijcitur, & color niger, ac suburgidus est, & dolores tenues sub pectus & sub scapulas fiunt: & vlcera ipsis ægrè sanescūt. Minus tamè periculosus est hic morbus superiore, & plures euadunt. Hunc veratrum bibere oportet, & per se, & lenticulæ decocto ammixtum. Infundere etiam in pulmonem oportet ac suffitum facere. Cibis quoque largè vtatur, abstinendo à carnibus bubulis, ouillis, & porcinis, & ab acribus oleribus, præterquàm organo, aut satureia. Vtatur deambulationibus. Mane verò ieiunus ad accliuem locum iter faciat. Deinde folia condimentaria hortensia bibat in vinum temperatum inspersa. Deinde verò cibis relatis vtatur.

Arteria uulnerata.

S I vulnerata fuerit arteria, tussis habet, & sanguinem tussiendo reijcit, et fauces sanguine latèter implètur, et gromos eijcit, et dolor fit acutus ex pectore ad dorsum, et salia viscosa ac multa, et fauces sicæ, et febris ac rigor corripit, et strident fauces velut à pinguedine, atque hæc ad quindecim dies patitur. Postea verò pus spuit, et velut vlceris ricinos, bronchia in pulmone cartilaginosa, et rursus tussit, et sanè sanguis erumpit, et postea pus crassius spuit, et febris fortior fit, et in pulmonem desinit, et vocatur ruptio pulmonis. At si post primum sanguinè pus nō spuatur, à laboribus ac exercitijs quiescere oportet, et vehiculum inscendere, abstinereq; à cibis salis, ac pinguibus, et ab oleribus acribus, et postquàm ipse seipsum optimè corpore affectum esse putat, pectus ac dorsum inurito, ex parte vtrunq;, et postquàm vlcera sana fuerint, per annū absteineat ab ebrietate, et ne nimium impleatur, neq; manibus laboret, neq; vehiculum inscendat, sed studeat vt corpus quàm maximè crassum efficiat.

Articuli

Medela.

Medela.

Articuli pulmonis conuulsi.

Q Vum articuli pulmonis fuerint conuulsi, sputum spuit album, quandoq; verò cruenta, & desipit, & febris tenet, & dolor pectus, dorsum, ac latus: & si se vertat, tussit & sternutat. Huic qua parte dolor fuerit calefactoria Curatio.

apponito, & centauriū, & daucum, & saluix folia trita, melle & aceto affuso, præforbenda dato, & aquam insuper forbendam. Et ptisanæ succum præforbeat, & vinū aquosum insuper bibat. Postquam verò dolor sedatus fuerit, saluix tussam ac cribratā, & hypericum, & irionem trita, & polentam, singulari paribus portionibus, in vinū temperatum coniecta, ieiuno bibenda præbeto. At si ieiunus non sit, leguminis fressi

B decoctū sine sale forbendum dato. Si verò calor fuerit, cibus vtatur mollissimis, non salis, & minimè nidorosis, vbi iam probè se habuerit corpus, & in pectore, & in dorso. At si ambo cōuulsa fuerint, tussis emergit, & saliuā crassa ac alba apparet, & dolor acutus adest ad pectus, & sub scapulas, ac latus: & ardor detinet, & rubicundis in tibijs circulis impletur, & pruritus habet, & non sustinet neque sedere, neq; iacere, neq; stare, sed ægrè afficitur, ac viribus deficit. Hic quarta die maximè moritur. Si verò hanc effugerit, spes neq; sic multa superest, Verùm periclitatur & in septima. Quòd si & hanc effugiat, sanus euadit. Hunc vbi sic habuerit, multa calida bis in die lauato. Et quum dolor habuerit, calefactoria **C** adhibeto, & mel, & acetum bibendum dato, & ptisanæ succum forbendum, & vinū album vinosum insuper bibendum. Si verò ad balneum & calefactoria affligatur, ipsaq; non sustineat, crassi lintei panniculos ipsi adhibeto, quos aqua tinctos in pectus ac dorsum imponas. Et fauum mellis aqua frigidissima macerato, aquamque bibendam dato, & frigidum ptisanæ succum, & aquam insuper bibat, & ad frigus decumbat. Hæc facienda sunt. Verùm morbus lethalis est.

Erypelas in pulmone.

S Erypelas in pulmone fiat, tussis habet, & saluix expuit multam ac liquidam, velut de gutture, non est autè cruenta: & dolor tenet dorsum, & vacuas partes ventris, ac laterum mollitudinem, & viscera sugunt, & vomit pituitā ac velut acetum, & dentes stupefcunt, & febris, ac rigor, & sitis corrip

HIPPOCRATIS LIBER II.

Medela.

corripit, & ubi quid ederit, in visceribus fugit, & acidū eru-
 stat, & venter stridet, & corpus torpescit, & ubi vomuerit,
 melius se habere putat. Quum autem non vomuerit, diges-
 sa die tormen & dolor in ventre oboritur, & excrementum
 alui liquidum procedit, hic morbus maximè fit ex ebrietati-
 bus, & carniū esu, & ex aquæ mutatione. Sed & ex alijs cau-
 sis emergit. Huic pharmacum deorsum purgans bibendum
 dato, & lac asininum insuper bibendum, si non natura fuerit
 splenicus. Si verò splenicus fuerit, ne purges, neque succis,
 neque lacte, neque sero, sed eo quod modicum ingestum mul-
 tum educet. Per clysteres quoque infusio in aluum fiat, &
 glandulæ subdantur in omnibus morbis, si aluus nõ egerat.
 Adhibendum est & frigidæ lauacrum in hoc morbo, & ex-
 ercitiū, ubi febres remiserint, & corpus leuiter se habere
 visum fuerit. Et vere & autumnō vomitus inducatur. At ve-
 rò allij capita, & origani pugillum, quantū tribus digitis ap-
 prehendi potest, duabus heminis vini dulcis affusis, & aceti
 acerrimi hemina vna, & mellis quarta hemine parte, coqui-
 to donec tertia pars reliqua fiat. Deinde ubi hominem exer-
 cueris, & aqua tepida laueris, calidum hoc bibendum præ-
 beto, Dato etiā lenticulæ decoctū, melle & aceto ammixtis,
 donec impleatur. Deinde vomat, & ea die pota polenta &
 aqua, ita ieiunus permaneat. Ad vesperam verò betam edat,
 & parum de maza, & vinum aquosum bibat. Reliquo verò
 tempore, à lenticulæ decocto, & à cibis vomat. Et si discesse-
 rit dolor sub scapulas, cucurbitam affigito, & venas in ma-
 nibus pertundito. Cibis porrò vtatur non salis, neque pi-
 guibus. Acria autem & acida edat, & frigida omnia. Vtatur
 & deambulationibus. Hæc si fecerit, optima victus ratione
 vsus fuerit, & per plurimum tempus morbus prorogari po-
 terit. Est autem non lethalis, sed consenescentes relinquit. Si
 verò iuniorem aliquem citius à morbo liberare voles, ubi
 ipsum purgaris, pectus & dorsum inurito.

Morbus dorsalis.

Rigor & febris, & tussis, & spirandi difficultas corripit,
 & saliuam sputat cum virore pallidam, quandoque etiam
 subcruentam: & dolet maximè dorsum & inguina: & tertia
 aut quarta die cruentam vrinam mingit, & moritur septima
 die. Si verò quatuordecim dies effugerit, sanus euadit: effu-
 git

A git a
 to, in
 nicu
 cum
 Qua
 calid
 tuore
 lium
 ctas
 mis p

B Q
 ad Ma
 risq;
 put d
 uum
 mult
 dum
 geat.
 moll
 culta
 festi
 Et si
 & fit
 C & cu
 auter
 annu
 Quò
 scedi

S I
 in tib
 ad pe
 stare.
 Si ve
 men

A git autem non ita valde. Huic aquam mulsam bibendam da *Medela.*
 to, in olla noua feruefactam ac perfrigeratam, & apij aut fe-
 niculi radice cortice in ipsa macerato. Dato & ptisanæ suc-
 cum bis in die, & vinum album aquosum insuper bibendum.
 Qua verò parte dolor constiterit, calefactoria adhibeto, &
 calida lauato, si non febris multa vexet. Postquam autè qua-
 tuordecim dies præterierint, in prandio quidem sumat mi-
 lium, ad vesperam verò carnes catulinas, aut volucrium, co-
 ctas edat: & de iusculo sorbeat. Cibis autem quàm paucissi-
 mis primis diebus vtatur.

Tuberculum in pulmone.

B **Q** Vum tuberculū in pulmone natum fuerit, tussis tenet,
 & erectæ ceruicis spiratio, & dolor ad pectus acutus, &
 adlatera, & vsq; ad quatuordecim dies ita afficitur. Nā ple-
 risq; per tot dies tuberculi affectio inflammantur. Sed & ca-
 put dolet & palpebras, & videre nō potest: & corpus subful-
 uum fit, ac venis impletur, Hūc multa calida lauato, & aquā *Medela.*
 mulsam aquosam bibendam dato, & ptisanæ succum sorben-
 dum, & vinum aquosum insuper bibendum. Si verò dolor vr-
 geat, calefactoria adhibeto. Vbi autem sedatus fuerit, cibis
 mollissimis vtatur. Quòd si liberatum à morbo, spiradi diffi-
 cultas corripiat, dum ad accliuem locū recta pergat, aut aliās
 festinat, pharmacum dato, à quò inferna alius nō moueatur.
 Et si vnà cum vomitu pus sequatur, si quidē pus fuerit albū,
 & fibræ in ipso subruentē fuerint, effugit. Si verò liuidum,
 C & cum virore pallidum, ac graueolens, moritur. Purgantur
 autem in quadraginta diebus ab ea qua erupit. Multis etiam
 annus fit morbus. Hunc velut suppuratum curare oportet.
 Quòd si non erumpat (multis enim progressu temporis ab-
 scedit ad latus, & extumescit) hūc si hoc fiat secato ant vrito.

Pulmo repletus.

S I pulmo repletus fuerit, tussis tenet, & erectæ ceruicis spi-
 ratio, ac anhelatio, & linguam exerit, rubicundiscirculis
 in tibijs repletur, & pruritus vexat, & dolor acutus emergit
 ad pectus & scapulas, & non potest sedere, neque iacere, neq;
 stare, sed ægris viribus est. Hic quarta die maximè moritur.
 Si verò hanc euaserit, spes plerunque est, periclitatur tam-
 en etiam in septima. Si verò hanc effugerit, sanus euadit. *Curatio.*
 hunc

hunc ubi ita habuerit, multa calida bis in die lauato, & ubi dolor habuerit, calefactoria adhibeto. Et mel & acetum cocta bibēda dato, & prifanæ succū forbēdum, ac vinū insuper bibēdum. Siverò ad balneū & calefactoria affligatur, & ipsa nō sustineat, perfrigeratoriū ipsi adhibeto: & fauum mellis aqua frigidissima macerato, aquamq; bibēdā dato. Et decubat ad frigus. Hæc faciat. Morbus autē grauis est & lethalis.

Pulmo ad latus prolapsus.

Si pulmo ad latus prolapsus fuerit, tussis tenet, & erectæ ceruicis spiratio, & saliuam tussiendo reijcit albā & dolor ad pectus & dorsum emergit, & incumbēs pulmo impellit, & graue quiddam in pectore incumbere videtur, & dolore acuti pungit, & sanguis stridet velut pellis, & spirationē cohibet, & ad affectum quidem latus decubitum sustinet, nō autē ad sanū: verūm veluti graue quiddā ipsi de latere pendere videtur, & per pectus transpirare se putat. Hunc calida multa bis in die lauato, & aquam mulsam ipsi bibēdam dato. Post balneum, vinum album, cum modico melle misceto, & dauci ac cētaurij semina trita his diluito, & tepida hæc forbenda præbeto. Et infusam aquam calidam in vtriculum aut vesicam bubulam, ad latus apponito. & fascia pectori alligato. Decumbat in latus sanum. Ptisanæ succum tepidū præbeto, & vinum aquosum insuper bibendum. At si ex vulnere hoc fiat, aut suppurato secto (fieri enim in his solet) huic vesicam ad fistulam alligatam flatu impleto, ac intrò mittito, & penicillum solidum stanneum indito, ac vterius propellito. Sic curationem instituens, maximè profeceris.

Lateris tuberculum.

Qum in latere tuberculum fit, tussis emergit dura, & dolor, & febris, & grauitas in latere incumbit, & dolor acutus in eodem semper loco vrget, & sitis vehemens, & calidum potum auersatur, & in dolens latus decumbere non potest, sed in sanum. At ubi decumbit, velut lapis impendere ipsi videtur, & intumescit, et rubescit, et pedes intumescunt, hunc secato aut vrito. Postea pus emittito, vsque ad decimum diem, linamento ex lino crudo indito. Decima autem die purè omni emisso, vinum et oleum tepida immittito, vt ne derepentè reficetur, et linamēto, ex linteolo vti-

Mædela.

Curatio.

A tor,
arqu
efflu
tactu
tum
nam

S
Su
omn
lius
tum
non
later
acete
ad al
bo li
eade
mes
id et
men
diar
cura
velu
ris,
ting
to,
pau
adh
exi

S
pit,
cru
mar
Hu
eua

A tor, vbi verò id quod infusum est emiseris, aliud infundito. atque hæc per dies quinque facito. postquam autem pus tenue effluerit, velut prisanæ succus ac modicum, ad manus contactum, stanneum pemicillum indito, & vbi penitus resiccatum fuerit, linamento semper modicè præfecto, vlcus ad linamentum coalescere sinito.

Hydrops pulmonis.

Si hydrops in pulmone fiat, febris & tussis tenet, & acerrimè respirat, & pedes tument, & vngues contrahuntur omnes, & patitur talia, qualia is qui suppuratus fit, sed debilius ac diuturnius. Et si quid infundas, aut fomentū aut suffitum adhibeas, pus nō sequitur, atq; ex hoc sanè cognoueris, non pus, sed aquam intus esse. Et si multo tempore aure ad latera adhibita audire tentaueris, ebullit intrinsecus velut acetum: & hæc quidem aliquandiu patitur, postea erumpit ad aluum, & statim quidem sanus esse sibi videtur, ac à morbo liberatus. Verùm progressu temporis alius incenditur, eademque illa patitur, & adhuc amplius. Aliqui etiam intumescunt ventre, scroto, ac facie. Et quidam ab inferna aluo id esse putant, quum videant ventrem magnum, & pedes tumentes. Intumescunt enim hæc, si sectionis tempus transgreddiaris. Hunc si quidem extra intumuerit, inter costas sectum curare oportet. Si verò non intumuerit, multa calida lotum velut suppuratos collocato, & qua parte strepitum perceperis, ea secato quàm potes infimo loco, quo effluxio facilis cōtingat. Postquam secueris, linamentum ex lino crudo indito, ita vt crassum & acutum linamentum facias, & sanguinè paucissimum parcè emittas. Et si quidem in linamento pus adhæserit quinta die, plerunque euadit. Sin minus, vbi aqua exhaueris, sitis corripit & tussis, & moritur.

*Curatio
quæ.*

Pectus aut dorsum ruptum.

Si pectus aut dorsum fuerit ruptum, dolores tenent pectus ac dorsum perpetuò, & calor aliàs atque aliàs corripit, & saliuam subcruentam tussiendo reijcit, & velut pilus cruentus per saliuam transcurrit. Atq; hæc maximè patitur, si manibus quid laborarit, aut in currū aut equum inscenderit. Hunc ante & retrò vrito ex partibus utroque loco, et sic sanus euadit. Cæterum per annū à labore se contineat, et ab vstura

Curatio.

pinguefaciendo corpori studeat.

Febris ardens.

Febri tenet, & fitis vehemens, & lingua aspera, & nigra, & cum virore pallida, & sicca, & vehementer rubicunda: & oculi cum virore pallidi sunt, & excrementum egerit rubicundum & cum virore pallidum, talem quoque urinam mingit, & multum sputat. Saepe etiam transmutatur velut ad peripneumonia, & delirat. Ex qua re cognoueris quod peripneumonia sit. Hic si quidem peripneumonicus fiat, & quatuordecim dies transgrediatur, sanus fit. Si vero in decem & octo diebus peripneumonicus fiat, si non impurgatus permanens suppuratus fiat, aquam de crassa farina in ipsa macerata bibat, & acetum album quam odoratissimum postea bibat, & prout sanae succum sorbeat bis in die, si vero debilis fuerit, ter. & vinum vinosum, album, aquosum insuper bibat, & quam minimum lauget. At si suppuratus fiat, velut suppuratum curato.

Febris singultiens.

Febri detinet vehemens, & rigor, & tussis, & singultus, & vna cum salua grumos sanguinis tussiendo rejicit, & septima die moritur. Si vero decem dies effugerit, melius habet. Verum vigesima suppurat, & primis diebus pus modicum tussiendo rejicit, deinde amplius. Purgatur autem in quadraginta diebus. Huic primis diebus acetum & mel cocta bibenda dato, & postea acetum & aquam ammisceto, quo aquosior portio fiat. Et ptisanam succum modico melle ammixto sorbeat, & vinum album vinosum insuper bibat. Postquam autem decem dies preterierint, si febris sedetur, & sputum purum sit, ptisanam integram sorbeat, aut milium. At si vigesima die pus spat, saluam, & rutam, & satureiam, & origanum, ac hypericum, singula aequis portionibus coarsa ac cribrata permisceat, ita ut omnium cithy parui siue coctae marinae, sit mensura, & polentae tantumdem. Haec ieiunus in vino dulci temperato bibat. Et si hyems sit, aut autumnus, aut ver, sorbitionibus utatur. Si vero aestas, minime. Verum amygdalas, & cucumeris semine torrefactum, & sesamum, singula aequis partibus, ut in totum sit coctae marinae mensura terat, & aquae heminam Aegineam affundat, & farinam ac fauam inspergat. Haec post potum sorbeat. Cibis utatur pinguibus & salis, & marinis magis quam carnibus.

Calida

*Peripneumonicus.**Medela.**Ptisana integra.**Potio quae.*D A Calid
beratT
ment
farina
biber
punic
per b
has esB N
& os
& pit
lius h
& cum
putat
haber
parte
lis fit
sum p
stine
C Vom
rum a
dato,
et ver
tur, e
quam
subeu
clyste
tes, siF
quan
et do

A Calida lauet, minimè verò caput. Hæc faciens à morbo liberatur.

Morbus lethargus dictus.

T Vfsis oboritur, & saliuam sput multā ac liquidam, & nugas garrit, & vbi nugari desierit, dormit: & recrementum malè olens egerit: huic aquam de macerata in ipsa farina crassa bibendam dato, & vinū album vinosum postea bibendum, & ptisanæ succum sorbendum. Verūm huic mali punici succum ammisceto: & vinum vinosum album insuper bibat, & ne lauet. Hic in septem diebus moritur, Si verò has effugerit, sanus euadit.

Curatio.

Morbus siccatorius appellatus.

B Neque sine cibo esse, neq; cibum acceptum tolerare potest. Verūm vbi quidem sine cibo manet, viscera sugūt, & os ventriculi dolet, & aliās alia vomit, & bilem, & saliuā, & pituitam, & acria: & postquā vomuit, aliquantisper melius habere sibi videtur. At vbi cibum accepit, ructus adsunt, & cum rubore exardescit, & semper multum se cacaturū esse putat. Vbi verò ea gratia desederit, flatu prodit: dolor caput habet, & totū corpus velut aciculis pungi videtur, aliās alia parte, & crura grauiā sunt ac debilia, & consumitur, ac debilis fit. Huic medicamentum bibendum dato, primū deorsum purgans, postea supernè: & caput purgato, & à cibis abstineat dulcibus, & oleosis ac pinguibus, & ab ebrietatibus.

Medela.

C Vomiat autē à succis, et à cibis, et pro anni tēpore, lac aut serum asininū bibendū præbēs, pharmacū insuper bibendum dato, vtro tandem magis opus esse tibi visum fuerit. Aestate et vere frigida lauet. Autumno autē et hyeme vngueto vtatur, et deambulet, et modicè se exerceat. Si verò debilior sit quā vt exerceri possit iter, faciat. Et cibis frigidis ac aluum subeuntibus vtatur. Et si vēter nō egerat, molle infusum per clysterem injcito. Morbus hic diuturnus est, et cōfenescentes, si ita futurum est, relinquit. Sin minū, commoritur.

Febris interficiens appellata.

F ebris tenet, et rigor, et supercilia impendere videtur, et caput dolet, et vomit saliuam calidam, et bilem multā. quandoque etiam infra egerit, et loci oculos non capiunt, et dolor ad ceruicem et ad inguina emergit, et affectis viri-

Medela.

bus est, & nugas garrit. Hic septima die aut etiam prius moritur. Si verò hanc effugerit, plerunque sanus fit. Morbus est lethalis. Huic perfrigeratoria adhibere oportet ad viscera, & ad caput, & ordeum torrefactum vnà cum paleis fractū aqua macerare, & de excolata aqua, mulsam facere, atq; hanc aquosam bibendam dare. Cibum autē non offerre, neq; sorbitionem, vsq; ad septimū diem, si non debilis esse visus fuerit. Si verò sit, ptisanæ succum frigidum ac tenuem medicū, bis in die exhibere, & aquā insuper bibendam. Postquàm verò septem dies præterierint, & febris dimiserit, miliū lingat. Ad vesperā cucurbitam, aut betas paucas sumat, & vinū album aquosum inde bibat, donec ad nonū perueniat diem. Postea cibo quàm paucissimo vtatur, miliū in prandio sumens. Balneo donec dolor & febris affuerint, ne vtatur. Vbi verò cessauerint, multa lauet. Quòd si venter non egerat, molle infusum per clysterem immittito, aut glandulas subdito. Quom verò validus factus fuerit, molli pharmaco ad nares appposito, aluum infrà purgato, postea lac asininū bibendum dato.

*Morbus liuidus.**Medela.*

Febri detinet sicca, & horror aliàs atque aliàs, & caput dolet, & dolor viscera tenet, & bilem vomit, & quom dolor tenet, suspicere nō potest, sed grauatur, & venter durus fit, & color liuidus, & labia, ac albæ oculorū partes liuescunt, & aspectū præ se fert velut qui strangulatur. Quandoq; etiā colorem trāsmutat, & ex liuido, cū virore subpallidus fit. Huic medicamentum & deorsum, & sursum purgans bibendum dato, & clysterem adhibeto, & à capite purgato. Et calida quàm minimè lauet, sed & vbi lauerit, ad solem apricetur. Serum etiam & lac asininum pro anni tempore bibat, & cibis quàm mollissimis vtatur & frigidis, abstinēs ab acerbis & salis: verū dulcioribus ac pinguioribus vtatur. Cæterum hic morbus vt plurimum cū agro commoritur.

Morbus ructuosus.

Dolor corripit acutus, & dolitat vehementer, & ipse se ipsum iactat, & vociferatur, & frequenter eructat, & vbi eructauit, melius habere sibi videtur. Sæpe etiam bilem reuomit modicam, poculi parui mensura: & dolor corripit à visceribus ad imum ventrem, & laterum mollitudinem, & vbi

A vbi J
infla
sterc
lesac
fuerit
ptisa
ce, ac
donec
dulci
dies
bear
emo
B tur i
quar
edat
bus
com

C
rata
locu
doq
uas
C & q
rubi
F
nun
pur
bib
rit,
mu
rit,
tur
fis.
dec
mu
mo

A vbi hoc factum fuerit, melius habere sibi videtur: & venter instatur, ac durus fit, & strepit, & flatus non egreditur, neque sterces. Hunc si dolor habuerit, multa calida lauato, & calefactoria ipsi adhibeto. Vbi verò in ventre dolor ac flatus fuerit, clysterem adhibeto: & mercurialis coctæ succum, ad ptisanæ succum ammiscero, ac sorbendum dato, & vinum dulce, aquosum, insuper sorbendum. Cibum autem ne exhibeas, donec dolor remiserit, & vuarum expressarum retrimenta dulcia, per noctem in aqua maceret, & hanc aquam per sex dies bibat. Si verò vuarum expressarum retrimenta non habeat, mel & acetum cocta bibat. Postquam autem dolorem emouerit, medicamento deorsum aluum purgato. Cibis vtatur inde mollibus & aluum subeuntibus, & marinis magis quàm carnibus, carnibus autem volucrum & ouillis coctis: edat etiam betas & cucurbitam: ab alijs verò abstineat. Morbus hic si iuuenem corripit, tempore decedit: si seniozem commoritur.

*Medela.**Morbus pituitosus.*

CORripit quidem morbus pituitosus etiam virum, sed magis mulierem, & est hæc quidem crassa & bene colorata, verum iter faciens debilitatur, & maxime si ad accliuem locum iter faciat. Corripit ipsam etiam febris tenuis, quandoque etiam suffocatio: & euomit vbi ieiuna est, bilem & saliuas multas, sæpe etiã vbi cibum accepit, de cibo tamen nihil: & quum laborarit, dolet pectus & dorsum, aliàs alia parte, & rubicundis cutis eminentijs impletur, velut ab vrtica inustis.

Medela.

Huic medicamentum bibendum dato, & serum ac asininum bibat. Si verò serum potet, medicamentum deorsum purgans de plurimos dies præbibendum dato. Et si serum bibere desierit, lac asininum postea bibat, & dum hoc potarit, à cibis quidem abstineat, vinum verò quàm iucundissimum bibat, donec purgari desinat. At vbi à potione cessauerit, milium in prandio sumat. Vesperi cibo mollissimo vtatur ac paucissimo. Abstineat à pinguibus & dulcibus ac oleosis. Et aliàs atque aliàs, maxime tamem hyeme, à lenticulæ decocto vomat, oleribus præsumptis. Et calida quàm minimum lauet, sed & ad solem apricetur. Morbus autem commoritur.

*Pituita alba.**Curatio.*

INtumescit totum corpus albo tumore, & venter ad cōtāctum crassus est, & pedes ac femora tumēt, Tibiæ item ac scrotum, & acruatim respirant, & facies rubicunda est, & os siccum, & sitis tenet, & vbi cibum accepit, spiritus frequens incumbit. Hic eadem die quandoque melius habet, quandoque peius. Huic si quidem venter sua sponte turbatus fuerit in principio morbi, proximus sanitati est. Si verò non turbetur, medicamentum deorsum purgans dato, à quo aqua purgetur. Et calida non lauet, & sub dio exponatur, & scrotum vbi impletum fuerit secato. Cibis vtatur pane puro frigido, & beta, & piscibus scorpis coctis, iusculo autē quā paucissimo. Et frigida omnia edat, & non dulcia, neque pinguia: sed trita & acida, & acria, excepto alio, cepa, & porro. Origanū verò & satureiā multā edat, & vinū inde vinosum bibat, & ante cibum iter faciat. At si à medicamēto tumeat, clysterē adhibeto, & cibo, deambulationibus, & illuue præmito. Medicamenta verò quā paucissima exhibeto. Verū sursum purgans nō prius dederis, quā tumores ad infernas partes descēderint. Quòd si extenuato iam ipso suffocatio in pectore oboriā, veratrū bibēdū dato, & caput purgato, & postea deorsum purgās bibat. Morbus hic maxie à nullo discedit.

Cura morbus difficilis.

IN visceribus veluti spina esse videtur, & pūgere, & anxietas ipsum corripit, & lucē ac homines fugit, & tenebras amat, & timor inuadit, & septum trāsuersum foris tumet, & ad contractum dolet, & expauescit, & terriculamenta ac somnia horrenda videt, & quandoq; etiā mortuos. Et morbus hic ferè plurimos vere corripit. Huic veratrū bibendum dato, & caput purgato, & post capitis purgationē pharmacū deorsum purgans bibat, postea verò lac asinum bibat. Cibis vtatur quā paucissimis, si nō debilis fuerit, & frigidis, et aluum subeuntibus, & nō acribus, neq; salis, neq; pinguibus neque dulcibus. Et calida non lauet, neque vinum bibat, sed aquam maximè, aut saltem vinū aquosum. Neque exercitijs vtatur, neque deambulet. Hęc si fecerit, à morbo liberabitur temporis progressu. Si verò neglexerit, commoretur.

*Morbus niger.**Nigrum*

A Nigrum vomit veluti fecem, quandoque cruentū, quandoque velut vinum secundarium, quandoque velut polypti atramentum, quandoque acre velut acetum, quandoque salivam & pituitam, quandoque bilem cum virore pallidā. Et vbi quidem nigrum cruentum vomuerit, cadaueris fetorem refert: & fauces & os à vomitu aduruntur, & dentes stupescunt, & id quod vomitu reiectum est, terrā eleuat. Et postquam vomuit, paululum melius se habere putat. Et neque sine cibo esse, neque ampliorem cibum ferre potest. Verum vbi sine cibo manet, viscera fugunt, & salivæ acidæ sunt. Quam verò cibū accepit, grauitas in visceribus est, & pectus ac dorsum velut stilis pungi videtur, & dolor tenet latera, & febris debilis est, et caput dolet, et oculis nō videt, et crura grauantur, et color niger est, et consumitur. Huic pharmacū bibendum dato frequenter, et pro anni tempore et serum, et lac. Et à cibis absteineat dulcibus, et oleosis ac pinguibus, et frigidissimis ac maximè per aluum subeuntibus vtatur. Et caput purgato, et post medicamentorum potiones sursum purgantes, de manibus sanguinem detrahit, si non fuerit debilis. At si alius non egerat, molle infusum per clysterē immittito. Et absteineat ab ebrietatibus et venere. Si verò coierit, ieiunus fomentis vtatur. Et à sole absteineat, neque multum se exerceat, neque deambulet, neque calida lauet, neque acria edat, neque salsa. Hæc faciēda sunt. Et vnā cum ætate aufugit etiam morbus, et cū corpore senescit. Si verò denigratus, fuerit cōmoritur. Alius morbus niger. Subfuluus et gracilis, et oculis cum virore pallidis fit, et tenuem cutem habet, ac debilis est. Quanto autem tempus amplius progreditur, tanto morbus amplius affligit. Et vomit omni tempore velut stilamentum modicū, ad duorum poculorum paruorum mensuram, et frequenter etiam cibum, ac vnā cum cibo bilem et pituitam: et post vomitum dolet totum corpus, aliquando etiam antea quā vomat. Et horrores tenues ac febris tenet, et ad dulcia ac oleosa maximè vomit. Hunc medicamenti sursum ac deorsum purgare oportet, et lac asininum postea bibendum præbere. Cibis autem vtatur mollissimis ac frigidis, piscibus littoralibus, et cartilaginei generis, et betis, et cucurbitis, et carnibus tritis. Vinum bibat album, vinosum, aquosius. Labore et deambulationibus vtatur, et calida ne la-

*Medela**Medela*

HIPPOCRATIS LIBER III.

uet, & à sole abſtineat. Atque hæc fanè faciendæ ſunt. Verùm D
morbus lethalis quidem eſt, non autem conſeſcit.

Morbus corruptorius.

Alia quidem omnia eodem modo patitur. Verùm gru-
mos bilis cōcretos vomit, & deorſum ſimiliter egerit,
poſtquam cibos excreuit. Cæterū eadem facere oportet, quæ
in priore morbo relata ſunt, & clyſterem adhibere.

HIPPOCRATIS
COI DE MORBIS LI-

BER TERTIVS, IANO

CORNARIO MEDICO

PHYSICO INTER-

PRETE.

*

E febris vniuerſis à me dictum eſt,
de reliquis iam dicam.

Cerebri tumor.

Quam cerebrum ab inſtāmatio-
ne tumuerit, dolor totum caput
occupat, maximè qua parte cōſtiterit
inflammatio: Conſiſtit autem in tem-
poribus: & aures ſonitu implentur, &

auditus hebecit, & venæ extenſæ ſunt, ac pulſant. & febris
ac rigor aliquando corripunt, & dolor nunquam deficit, ſed
quandoque remittit, quandoque magis premit, & vocifera-
tur ac exilit præ dolore. Et vbi ſurrexit, rurfus ad lectum
decumbere feſtinat, & iactat ſeipſum. Hic lethaliter qui-
dem affectus eſt, in quot verò diebus morietur, non habet
iudicationem. Nam alij aliter pereunt. Plerunque tamen
in ſeptem diebus moriuntur. Si verò vigefimum primum
effugerint, ſani ſiunt. Quum itaque dolor vexarit, frigefa-
cere caput oportet maxime quidem per raſuram, aut frigefa-
torio aliquo, velut eſt ſolani ſuccus, & terra ſigularis, in ve-
ficam aut folliculum immiſſo, ita vt viciffim modo apponas,
modo auferas, priuſquam tepescât. Sed & ſanguinem detra-
here

Medela.

A here oportet, & caput purgare, ad apij succos odoratis amixtis. A vino autem in totum abstinere. Ptisanæ succum sorbere, & infernam aluum soluere.

Cerebri repletio dolorosa.

Q Vum doluerit caput præ cerebri repletione, vitiosorū humorum purgationem non factam esse significat, & dolores totum caput tenent, & delirat, & moritur septima die, & euadere non poterit, si non eruperit humor septima die per aures. Sic enim & dolor sedatur, & resipiscit. effluit autem multus & inodorus. Huius aures priusquam pus erupisse videris, potius ne curato. Si verò supernam ac infernam aluum purgare voles, seorsum vtramque soluito. Postea capiti maxime quidem vniuerso, sed, & per aures, & per nares, fomentum adhibeto. Sorbeat autem ptisanæ succum, et à vino abstineat in totum. Postquam verò eruperit pus, contineto te donec multa fluxio sedetur, postea aures colluito vino dulci, aut lacte muliebri, aut oleo veteri, atque hæc tepida infunduntur. Caput verò frequenter mollibus ac odoratis fomentis foueto, quo citius cerebrum purgetur. hic primùm quidem non audit, progressu verò temporis et fluxio minor fit, et auditus vnà cum fluxione penitus quiescente contingit, et maxime sibi ipsi similis redit. Cauere autè oportet solem, ventos, ignem, fumum, acriū odores, et alia huiusmodi: et quiescere, ac molli victus ratione uti. Sit autem aluus inferna præ vasorum vacuatione solutu facilis.

Medela.

Syderati.

Q Vi isti ac syderati esse dicuntur, quum cerebrum multa immūdia vitiosorū humorum repletum fuerit, anterior capitis pars primùm dolorem ipsis exhibet et suspicere non possunt, aliqui ambobus oculis, aliqui altero, et sopor ipsos tenet, et desipiunt, et tempora saliunt, et febris tenuis habet, et corporis impotentia. Hic tertia aut quinta die moritur, et ad septem non deuenit. Si verò deuenierit, à morbo liber euadit. Hunc si curare voles, capiti fomenta adhibeto, et sectione facta transpirationem efficit. Si verò dolor tenuerit, etiam sternutationes inducere oportet, et caput purgare leuibus ac odoratis, infernam item aluum purgare. A vino autem penitus abstineat, et ptisanæ succo vtatur.

Medela.

Cerebri corruptio.

SI cerebrum corruptū fuerit, dolor caput tenet, & per col-
lum procedit ad spinā, & æger non audit, & frigus ad ca-
put deuenit, & totus intumescit, & derepente priuatur voce,
& ex narib⁹ sanguis fluit, & liuidus fit. Quod si morbus leui-
Medela. ter corripiat, ubi sanguis discessit, melius habet. Si verò vehe-
mēter correptus fuerit, cito perit. Huic sternutationes per o-
dorata inducito, & aluū vtrāq; aut alterā saltē purgato. & o-
dorata quæ leues odores habēt, narib. admoueto. & sorbitio-
nē tenuē ac tepidā exhibeto. Abstineat autē penitus à vino.

Lethargus.

MOrbi lethargi appellati status idē est, qui & peripneu-
monia. Verū difficilior, & nō omnino liber ac remot⁹ e
est ab humida peripneumonia. Sed multo tardior est mor-
bus. Patitur autē æger hæc. Tussis & sopor ipsum tenet, & sa-
liuā liqidā ac multā educit, & vehemēter impotēs est: & quū
moriturus est, multū atq; id liquidū infra egerit. Huic valde
Medela. exigua vitæ spes est. Attamē hoc curādū est vt plurimū spuat,
& calefiat, & à vino absteineat. Si verò effugerit, suppurat⁹ fit.

Morbus siue febris ardens.

IN morbo febris ardente appellato, sitis tenet multa, & lin-
gua horret. At color eius primo quidem tempore est velu-
ti solet, verū sicca est. Progressū verò tēporis induratur, exa-
speratur, crassescit ac nigrescit. Si verò in principio hæc patiā
tur, citiores iudicationes fiūt, Si posterius tardiores. Cæterū
remissionis eadē omnia signa lingua exhibet, quæ in peripneu-
monia: & vrina biliosa aut cruenta, dolorem ampliorē: fluxus
verò, minorē significat. & sputū præ caliditate ac siccitate, cō-
bustum ac crassum est. Sæpe verò etiā in peripneumoniā tran-
Medela. sit, quod si cōtigerit, breui moritur. Hūc autē hoc modo cura
re oportet, Calida bis aut ter singulis diebus lauato, capite
excepto. At in iudicationibus lauare non oportet. Et primis
quidē diebus deorsum purgato, & aquā bibendā dato. Nam
plerunq; vomitum aqua ciere solet. Posterioribus verò post
purgationē humectato, & sorbitionib⁹ vtaē, ac vinis dulcib⁹.
Quod si non ab initio ægrū curādū susceperis, sed signis iam
in lingua existētibus, sinere oportet donec iudicationes præ-
terierint, & linguę signa mitiora facta fuerint: & neque
medica

A dicamentum dederis, neq; ad purgationem faciendam clysterem adhibueris priusquam iudicationes prætereant.

Pulmo tumens præ calore.

Qum pulmo tumuerit præ nimio calore repletus, tussis tenet fortis & dura, & erectæ ceruicis spiratio, & acernatim respirat, & frequenter anhelat, & intumescit, & nares expãdit, velut equus ex cursu, & lingua frequenter exirit, & pectus ipsi canere videt, & grauitas in ipso inesse. Quapropter hæc capere pectus nõ põt, sed dirũpitur & impotēs lit, & dolor acutus emergit, & dorsum, & pectus, & latera velut acubus pũgũtur: & ardēt hæ partes velut eius qui sedeat ad ignē & rubores exoriunt ad pectus & dorsum, velut à flamma, &

B morfus fortis incidit, & angustia, vt neque stare, neq; sedere, neq; decũbere possit. Verũ ita velut desperatis rebus anxius iactat seipsum, & iã mori videt. Morit autē maximē quarta aut septima die, quas si effugerit, nõ valde perit. Hũc si cures infernã aluũ quã citissimē clysteri adhibito, probe purgare oportet, & de cubitis, & naso, & lingua, ac de omni corporis parte sanguinē mittere. Potiões itē frigefaciētes exhibere & forbitiones idē præstātes. Dãda sunt & vrinã ciētia sape, sed quæ nõ calefaciant. Et ad ipsos quidē dolores quuũ irruunt, calefactoria leuia ac humida adhibēdo, locũ calefacere ac humectare oportet, vbicũq; dolor fuerit: ad reliquas verò partes. frigefactoria adhibere, vicissim ea apponendo ac tollēdo, & vbicũq; arserit frigus facere. A vino autē penitus abstinere.

Medela.

C *Capitis dolor.*

Qum à capite initio sumpto, dolor acutus statim vocē interceperit, tum aliàs, tum si ex ebrietate hoc contingat, ita affectus septima die moritur. Minus tamen moriuntur qui ex ebrietate tale quid perpessi sunt, & voce priuati permanserunt. Nam si eadem die, aut postera, aut tertia vocem edant, sani euadunt. faciunt autem hoc aliqui ex ebrietate, & neutri moriuntur. Hi sternutationes fortes inducere oportet, et infusum per clysterem injicere, quod bilem vehementer ducat. Quod si sensum æger receperit, Thapsiæ succũ in multa calida aqua dato, quo quã citissimē reuemat. Postea attenuato, et à vino prohibeto per septē dies. Detrahendus est et à lingua sanguis, si venã cõprehendere possis.

Medela.

Phreni

Phrenitides.

D

Phrenitides fiunt etiam ex alijs morbis. Patiuntur autem aegri hæc: septum transuersum dolent, vt ne contingere quidẽ permittant, & febris accedit, & mente mouetur, & intentis oculis videt, & alia similia faciunt his qui peripneumonia affecti sunt, vbi sanè in peripneumonia mète mouentur. Hoc modo affectũ calefacere oportet calefactorijs humidis & potionibus, excepto vino. Et si quidẽ fieri poterit, sursum purgare, & p tussim ac spuitionẽ educere oportet, quẽadmodum in peripneumonia. Sin minus, inferna alius præparada est, vt egerat. Humectato aut potioibus, hoc em cõducit. Morbus aut letalis est. Moriunt em tertia, aut quãta, aut septima die. Si verò leniter corripiat, iudicat velut peripneumonia. E

*Medela.**Angina.*

AB Angina appellata suffocatur homo, & in faucibus magis ipsi inhærere videtur, & neque saliuam, neque quicquam aliud detrahit, & oculi affecti sunt ac prominent, velut strangulatis, & intentè per ipsos videt, & ipsos conuertere non potest, & anxius est, & exilit frequenter, & facies & fauces ardent, imo etiam collum. At videtibus nihil mali habere videtur, & videt ac audit obtusius, & præ suffocatione non intelligit, neque quid dicat, neque quid audiat, aut faciat. Verum hians decumbit saliuam fundens, ac talia facies. Hic quinta, aut septima, aut nona die moritur.

Leuis angina paracynanche appellata.

F

AT vbi horum signorũ quid abfuerit, laxiorem morbum significat, quem paracynanchen vocant. Huic venã secare oportet, maximè sub mamma. Concomitatur enim hac parte ex pulmone spiritus calidus. Oportet quoq; deorsum purgare medicamento, aut per clysterem. Fistulas item detrudere cõuenit in fauces iuxta maxillas, quo spiritus ad pulmonem trahatur. Et faciendum vt quàm citissimè spuatur, & pulmo gracilis fiat. Et suffitus fiat per hyssopum Cilicium, sulphur, et bitumen: et attrahat et per fistulas, et per nares, vt exeat pituita. Fauces et lingua conscentur his quæ pituitam ducunt. Et venæ sub lingua secantur. Sed et à cubitis sanguis dimittatur, si vires validæ fuerint. A vino abstineat, et pti sanæ succum tenuè sorbeat. Postquã verò remiserit morbus, et

*Medela.*A b
alM
pa
fir
u
m
cil
ip
qu
B O
da
co
di
fu
veC
&
&
te
V
re
pi
nu
no
ve
leC
tu

A bus, & iam cibos gustarit, elaterio recenti purgato, vt ne in aliud malum incidat.

Morbus regius.

Morbus regius huiusmodi acutus est, & cito occidit. Color totus mali corium valde refert, & cum virore pallidus est, quales sunt lacerti cum virore pallicant. Consimile est etiam corpus: & in vrina subsidet velut eruum fuluum, & febris ac horror debilis habet. Quandoque etiam vestimenta ferre non potest, sed mordetur ac raditur. Et mane quum cibum non accepit, viscera plerumque lancinantur. Et quum quis ipsum excitat, aut alloquitur, non patitur. Hic plerumque in quatuordecim diebus moritur. Has si effugerit, sanus euadit.

B Oportet autem ipsum calida lauare, & aquam mulsam bibendam dare, ita vt de nucibus Thasiis decorticatis, & absinthij coma, æquis portionibus acceptis, & de aniso cribrato dimidia parte ammixta, obolos tres ieiunus ex illa bibat, & rursus dum cubitum it, hanc aquam mulsam sumat. Bibat etiam vinum vetus tenue, & sorbitionibus vtatur. Nec à cibis absteineat.

Medela.

Tetanus.

Quam distentiones Tetani appellati, corripuerint, maxillæ rigent velut ligna, & os aperire non possunt, & oculi lachrymantur ac distorquentur, & dorsum riget, & crura contrahere non possunt, similiter neque manus, & facies rubicunda est, & valde dolet, & vbi moriturus est,

C & potum, & sorbitionem, & pituitam per nares reuomit. Hic tertia die, aut quinta, aut septima, aut decimaquarta perit. Vbi verò has effugerit, sanus euadit. Huic catapotia ex pipere & veratro nigro deuoranda dato: & iusculum volucrum pingue calidum. Inducenda sunt etiam fortes ac multæ sternutationes, & fomenta adhibenda. Quum autem fomentis non vtitur, calefactoria humida ac pingua vndequaque in vesicis ac vtriculis apponantur, maximè tamen ad partes dolentes, & calido oleo multo ac sæpe illinatur.

Medela.

Opisthotonos.

Quam autem distentio in posteriores partes, opisthotonos appellata tenuerit, reliqua quidem plerumque eadem sunt. Verum in posteriores partes conuellitur, & vociferatur aliquando, & dolores emergunt vehementes,

tes,

tes, & crura interdum contrahere nō permittit, neq; manus D
 extendere. Sunt enim cubiti incuruati, & digiti in pugnum
 contracti, & pollicē plerunq; alijs digitis cōtinet, & clamat,
 & nugas garrit quandoq; & non potest seipsum cōtinere, sed
 aliquando exilit, vbi dolor premit, quum verò dolor remit-
 rit, quietem habet. Aliquando etiā vox intercipitur simul vt
 morbo corripuntur, aut insani & atra bile perciti fiunt. Hi
 tertia die moriuntur voce soluta, & reuomunt per nares. Si
 verò effugerint decimumquartū diem, sani fiunt. Curandus
 hic est velut superior. Quòd si voles, etiā sic facies. Aquā frigi-
 dam plurimā superfundito, & postea vestimēta tenuia, pura,
 ac calida superintegito. Ignem autē tunc nō adhibere. Hoc
 auxilium & ad tetanos, & ad opisthotonos adhibere oportet. E

Medela.

Voluuli.

Voluuli fiunt quum supernus ventriculus calefcit, infer-
 nus verò frigescit. Resiccatur enim simul intestinum,
 & præ inflammationis caliditate obturatur, vt neque flatus,
 neque cibi pertranscant, sed venter durus sit, & quandoque
 vomat, primū pituitosa, deinde biliosa, postremū stercus.
 Et æger sitim habet ac dolorem, maximè circa præcordia.
 Verū & totum ventrem dolet, & inflatus est, & anxius est,
 & febres corripit, & fiunt maximè septima die. Hos sic cu-
 rare oportet. Supernum ventriculum quā citissimè purga-
 to, & sanguinē de capite ac cubitis detrahito, vt superna al-
 uus calefcere desinat, & partes supra septum transuersum fr-
 gificato, excepto corde. Infernas autem calefacito, homine
 in folio aquæ calidæ collocato, ac semper oleo illito. Calefa-
 ctoria quoque humida apponito. Et glandulam de melle so-
 lum decem digitorum longitudinis facito, & ex summa an-
 teriori parte fel taurinum oblitino, atque sic bis ac ter sub-
 dito, quo omnia combusta stercora circa rectum ac princeps
 intestinum cōtenta educaas. Et si quidem sic obedierit, post-
 eā clysterem adhibeto. Sin minus, follem fabrilē indito,
 & in ventrem flatum immittito, à quo & ventrem, & inte-
 stini cōtractionem distendas. Deinde extracto folle, clyste-
 rem adhibeto. Sit autem infusum per clysterē iniiciendum
 paratum non ex valde calefactorijs, sed ex his quæ stercora
 dissoluunt ac colliquant. Postea obturata per spongiam sede,
 in aqua

Medela.

A in a
inf
pri
bib
rus

P
pot
et a
lyri
per
B
Sali
est.

pio
Tan
inh
vel
bus
pus
liua
in v
die
lid.

C
tan
nat
tis
in l
fue
est.
ani
eua
affi
mo
edu
let
Si e
bus

A in aqua calida desideat continens clysteris infusum. Et si hoc infusum susceperit, & rursus dimiserit, sanus euadit. Carerū priore tpe mel optimū delingat, & vinū splēdidū vernaculū bibat. Quod si voluulo amoto, febris ipm corripiat, desperatus est. Fortassis enim & inferna alius soluta ipm occiderit.

Desperatio huius morbi quādo.

Peripneumonia.

Peripneumonia talia facit. Febris acuta tenet, & spiritum frequentem ac calidum respirat, & anxietas adest, et impotentia, et iactatio, et dolor sub scapulas, et ad clauiculam, et ad mammam, et grauitas in pectore, quādoque etiam delirium. Quidam dolorem non sentiunt, donec tussire inceperint, Verū hic morbus diuturnior ac difficilior illo est.

B Saliuam tenuem, ac spumofam primū spuit. Lingua flaua est. Verū progressu temporis nigrescit. Si igitur in principio nigrescat, citius morbus finitur. Sin posterior, tardius. Tandem verò etiam rumpitur lingua, & si digitum apponas inhæret. At liberationē à morbo significat lingua, similiter velut in pleuritide. Hæc autem patitur homo, minimum diebus quatuordecim, ad summū vna et viginti, et per hoc tempus tussit vehemēter, et vnā cum tussi purgatur, primū saliuam multa et spumosa. Septima verò et octaua die vbi febris in vigore fuerit, si humida sit peripneumonia, crassior prodierit: sin minus, non. Nona verò & decima, cum virore pallida ac suberuēta. Duodecima autem vsque decimam quartam, multa & purulenta. Atque hoc in his contigit, quorum

C naturæ & corporis affectiones humidae sunt, et morbus fortis est. Quorum verò et natura, et morbi cōstitutio sicca est, in his minus. Si quidem igitur decima quarta die rescicatus fuerit, & non amplius purulentum tussiendo reiecerit, sanus est. Sin minus, ad duodeuigesimam, et vigesimam primam animum aduerte, et si quidem tunc sputum illud quieuerit, euadit. Sin minus, interroga ipsum, an dulcior sit saliuam, et si affirmauerit hoc, scito pulmonem ipsi suppuratum esse, et morbus annum durabit, si non in quadraginta diebus pūduxerit. Si verò insuauem saliuam esse dixerit, status morbi lethalis est. Verū in primis diebus hi maximè manifesti fiūt. Si enim putrefactum ac purulentū expuerit in diebus duobus ac viginti, & non exulceratus fuerit, euadit. Si minus,

Purulenti puluonis signa.

non. Hæc peripneumonia nihil abest ab affectionibus quæ in pulmone sunt. Si igitur aliquid harum affectionū abfuerit, cognoscere oportet & quæ ægrotus mala habeat, & quæ medicus aggredi debeat. Si verò pauca horum signorum habuerit, ne decipiatur. Nam pernicioſa non est peripneumonia, sed mollis. Cæterum peripneumoniam hoc modo curare oportet. Non tamen peccabit, si quis etiam pleuritidem & phrenitidem ita curare aggrediatur. Primum caput leuius facere incipe, quo nihil influat ad pectus. Primis autem diebus sorbitiones sint dulciores. Sic enim id quod consedit ac compactum est, potissimum elueris ac cōmoueris. Quarta die & quinta ac sexta, nō amplius dulces, sed pingues. Nā ad sputum sursum exſcreandum conducunt. Si verò pro ratione spueri non possit, ex pharmacis sursum educētib; dato. Aluum autem in primis quatuor aut quinq; diebus subducere oportet, & hoc paulò amplius, quo & febres obtusiores sint, & dolores leuiores. Quum autem euacuatus fuerit, & corpore debilis, infernā aluum tertio quoq; die deorsum cōmoueto, quo & corpus potens sit, & supernæ regiones humoris exortes. Nam si multus humor infra secedat, à quinta die, mortem inducit. Infra enim humore secedente, supernæ partes resiccantur, & sputi purgatio sursum nō prodit. Oportet igitur & infernam aluum, neque valde suppressam esse, vt ne febres sint acutæ: neque valde egerere, quo salua sursum educētia, sexta & septima ac nona die, & morbo adhuc vltius progresso, magis exhibeto. Sit autē medicamentum veratrum album, thapsia, elaterium recēs, singula æquis portionibus. Quòd si salua non probè purgetur, & spiritus fuerit frequens, & purgatio non præualeat, prædicendum est nullam spem vitæ reliquā esse, si purgatione nihil efficere possit. Sed & alia faciendā sunt quæ in peripneumonia fieri solent, si inferna aluus ministerium suum probè obierit. Quin & aliter facere curationē oportet. A prima die initio sumpto, ari magni conchulam maiorem dato, dauci & vrticæ vtriusq; itidem vnā, sinapis & rutæ quātum tribus digitis comprehendere potes, & succum sulphij magnitudinæ fabæ. Hæc in aceto dulci & aqua permixta & diluta ac excolata ieiuno tepida bibenda dato. Postquam verò purum exspere

Curatio.

Venter nimis solutus quinto die necat.

Curatio altera.

A cœgatgis

C
ijci
buc
aut
qui
nus
B for
sing
fieri
gre
sup
non

S
in p
& f
fan
dol
C mu
ma
cin
sum
iud

P
tin
ta
qu
bu
ad

cœperit

A cœperit, ari cœchulam maiorē, & sesamū, & amygdalas purgatas, in aceto dulci aqua diluto bibēda præbeto. Si verò magis ducere voles, radicis Capparis corticem his ammisceto.

Pleuritis.

QUum pleuritis apprehenderit: hæc patitur. Dolor latus, & febris & horror tenet, & frequentē spiritum habet, & erectę cervicis spiratio vrget, & tussiendo rejicit subbiliosa, velut à mali punici corio, si nō ruptiones habuerit. Si verò habuerit, etiam sanguinem à ruptionibus. Est autem & sanguinea pleuritis, in qua subcruēta rejicit, Et est quidem biliolā mitior, si non ruptiones æger habeat: sin minus, dolorosior quidem est, sed non lethalior. At sanguinea fortis, & dolorosa, & lethalis est. **Q**Uum igitur affuerit simul singultus, simulque cum saliva sanguinis grumos nigros tussiendo reiecerit, septima die moritur. Si verò dies decē transgressus fuerit, à pleuritide quidem sanus fit, verum vigesima suppuratur, & pus tussiendo rejicit, demum verò reuomit, & non adeò facilis curatu est.

Pleuritides sicca.

Sunt & sicca pleuritides sine sputo, Verum hæc difficiles sunt. Iudicationes autem similes alijs sunt, sed ampliore in potu humectatione opus habent quàm aliæ. Biliosæ verò & sanguineæ, nona & vndecima die iudicāt, atque hi magis sani fiunt. At si à principio quidem molles quidam tenuerint dolores, à quinta verò ac sexta die acuti, hi vsque ad duodecimum perueniunt, & non valde effugiunt, Periculum autem maximè est, vsque ad septimum. Imò etiam vsque ad duodecimum. Post has verò sanantur. **Q**Uæ verò ab initio molles sunt, à septima autem & octaua acutæ, ad decimumquartum iudicant, & sani fiunt.

Pleuritis ex dorso.

Pleuritis ad dorsum intantum ab alijs differt, dorsum dolet velut ex plaga, & suspirat, & aceruatim respirat. statim autem sputa pauca, & corpus delassatur. Tertia aut quarta die saniem mingit subcruentam. Moritur autem maximè quinta die: sin min⁹, septima. Has si effugerit, vixerit, Et morbus lenis est ac minus lethalis. Custodire tamē oportet vsque ad decimumquartum. Postea verò sanus euadit. Caterum

quibusdam pleuriticis salua quidem pura est, mictio autem D
 cruenta, velut serosa à carnibus assatis sanies. dolores verò
 acuti per spinam ad pectus, & ad inguem tendunt. Hic si se-
 ptimū diem effugerit, sanus fit. At si alicui in his pleuritidi-
 bus cōtingat dorsum rubesceri, & humeros calefacere, & in-
 ter desidendum grauari, & vëter exturbetur egestione cum
 virore pallida ac valde graueolenti, hic propter vëris ege-
 stionem, vigesima prima die moritur. Has si effugerit, sanus
 fit. Quibus autem statim sputa varia sunt, & dolores valde
 acuti, hi tertia die moriuntur. Hanc autem transgressi, sane-
 scunt. Qui verò sanus non fit septima, aut nona, aut decima,
 hic suppurari incipit. Melius est autem suppuratū fieri, etiā
 dolorosum sit. Minus enim lethale est. Porrò supra omnia E
 relata signa, in vnaquaque pleuritide considerare oportet lin-
 guam. Si enim bulla subliuida fiat in lingua, velut ferro in
 oleum tincto, si quidē in principio fiat aspera, difficilior est
 morbi emotio, & necesse est sanguinem tussiendo reijcere,
 in diebus quibus id fieri oportet. Si verò facto morbi pro-
 gressu fiat, iudicationes quidem contingent ad decimum-
 quartum diem, Verūm necesse est sanguinem spuere. Habet
 autem se res de liberatione ab hoc morbo, hoc modo. Si qui-
 dem tertia die inceperit maturari ac expui, citius liberabi-
 tur. Si verò posterius maturescat, posterius iudicationes sūt,
 quemadmodum in capitis signis. Dolores porrò in omni
 pleuritide, plerunque magis interdū quam noctū leuiorēs
 fiunt. Curare verò pleuritidas hoc modo oportet, vt plurimū
 velut phrenitidem & peripneumoniam, præterquam quod
 hic balneis calidis & vino dulci vtēdum est. Si igitur prima
 aut secunda die postquam inuasit agrum, accesseris, si ster-
 cus prodijt purum, aut leuiter biliosum & modicū, infusam
 ex Thapsia per clysterem inijcito. Si verò alius commota, no-
 ctū quidem egerat. postridie verò dolor & tormen vexet,
 rursus clysterem adhibeto. At si æger biliosus sit natura, &
 non purgatus correptus fuerit à morbo, priusquam saluam
 biliosam expuat, etiam medicamento bilem probè purgato.
 Si verò iam expuat biliosa, medicamentum ne dederis. Si e-
 nim dederis, sputum sursum prodire non poterit, sed septima
 aut nona die suffocabitur, maximè si præcordia doleant.
 Quod si ad dolores in lateribus etiam præcordia doleant,
 clyster

Medela.

A clyst
 re, A
 meo
 aqua
 faci
 virib
 sunt
 limit
 cum
 catu
 sior
 sum
 B poci
 max
 mid
 nūs
 prin
 ctu
 purg
 ritid
 ficto
 pleti
 rem,
 In ex
 fit, ic
 C phij
 le de
 gnit
 bend
 ne ip
 stert
 oleu
 per l
 & ni
 bus o
 oleu
 infu
 cere
 velu

- A** clysterem adhibere oportet, & in potu ieiuno bibendam dare, Aristolochiam, hyssopum, cuminum, silphium, peplum, mecona appellatum album, florem æris, mel, acetum, & aquam. Et per medicamenta quidem ita primas curationes facere oportet. Reliqua verò sic se habent. Multa calida pro viribus ægri lauato, capite excepto, & quum iudicationes sunt, dolentes locos humidis fomentis tepefacto, & oleo illinito. Quum verò impetu fertur morbus, & ægrum & medicum à curationibus quiescere conuenit, ne quid mali inducatur. Dandus autè est ptisanæ succus coctus, aliquanto crassior spissitudine mellis. Post balnea etià vinum dulce & aquosum bibendum est, non frigidum, modicum, ex angusti oris pocillo, & vbi tusses inuaserint, amplius bibendum & quàm maximè exscreandum, & potu humectandum, quo pulmo humidior factus, faciliùs ac citius sputum reddat, & tussis minus affligat. Sed & mali punici dulcis vinosi succum, lacte caprino modico, & melle ammixto, paulatim sæpe dato, & noctu & interdiu, & somnum quàm maximè prohibeto, quo purgatio & citius & copiosior fiat. At verò sanguineam pleur-
- B** ritidem sic curare oportet. Post iudicationes cibis leuibus reficito, & quietem agat, & nimium caueat solem, ventos, repletiones, acida, salsa, pinguis, fumum, flatum in aluo, laborem, venerem. Si enim morbus recidiuarit, mors sequetur. In expuitionibus autem si dolor habeat, & expuere non possit, ieiuno æris florem dato, magnitudine oliuæ, & succi silphij dimidiū eius, & trifolij seminis modicum. Hæc ex melle delingar. Aut piperis grana quinque, & succi silphij magnitudinem fabæ, mel, acetum, & aquam, ieiuno tepida bibenda præbeto. Hoc etiam dolores sedat. Quod si pro ratione spuere non possit, sed moretur sputum hærens in ipso, & stertat in pectore, ari magni radice conchulam maiorem, & oleum ac acetum mixta dato, & acetum aqua dilutum insuper bibat. Aliud forte. Florem æris magnitudine fabæ, & nitrum assatum dupla portione, & hyssopi quantum tribus digitis comprehendi potest, melli misceto, & aquam ac oleum modicum adstillato, & tepefacta in conchula maiore infundito, vt ne suffocetur. Hoc etiam in peripneumonia facere oportet, si non purgetur. Si verò neque stertat, neque velut oportet, spat, capparidis fructus quantum tribus digitis

Pleuritis hæmato = des.

comprehendi potest, & piper, & nitrum modicum, & mel, D
 & acetum, & aquam misceto, atque hæc tepida sorbenda
 præbeto. Altera die eadem in aceto, melle, & aqua feruefa.
 Et sorbeat. Hoc etiam stertentibus dato, & his qui purgari
 non possunt. At si fortius facere voles, hyssopi & sinapis, &
 nasturtij concham maiorem, melle & aqua terito, & ferue-
 facta ac excolata, tepida sorbenda dato. Atque hoc modo hi
 morbi curati sanantur, si non quid sputi in pulmone reli-
 ctum pus fiat, à quo arida tussis sequitur, & febris ac horror
 emergunt, & erecta ceruice spiratio tenet, & frequentem &
 aceruatam respirationem æger habet, & vox paulò grauior
 fit, & color cum calore faciem occupat. Progressu verò tem-
 poris, morbus magis manifestus redditur. Hunc si intra de- E
 cem dies susceperis, vbi victu & balneo calido calefeceris,
 medicamentum quod pus ducat, in pulmonem infundito,
 alijsque pus ducentibus vtitor, atque sic velut suppurato vi-
 ctus rationem præscribas. Caput quoque resiccato, vt ne quid
 influat. Si verò ex eo quod in pulmonem infusum est, pus
 non educatur, rumpitur hoc ipsum ex pulmone in thoracè,
 & post ruptionem sanus esse videtur, quoniam ex angustia
 ad amplam capacitatem pus peruenit, & spiritus quem respi-
 rando attrahimus in pulmone locū ac sedem habet. Verūm
 progrediente tempore pectus pure impletur, & tusses, & fe-
 bres, & alij dolores omnes magis ipsum premunt, & morbus
 inclarescit. Hunc post eruptionem per quindecim dies sine-
 re oportet, quo pus rursus maturescat, Nam ex eo quod pus F
 ad ampliorem locum deuenit, perfrigeratum est, & id quod
 in thorace humidi erat ad seipsum attraxit, ita vt ipsum sit
 semiputrefactum. Si quidem igitur sua sponte expui inci-
 piat in hoc tempore, bene est. Sin minus, medicamentis aut
 potitionibus opem ferre oportet, in vltimis ex quindecim il-
 lis diebus, festinando ad corporis excitationem antea quam
 magis affligatur, ita vt caput purum custodias, in fluxionum
 gratia. Si verò non spuatur, sed sui significationem ad latera
 præbeat, secato aut vrito. At si neque spuatur, neque ad lara-
 ra de se significationem præbeat, vbi multa calida ieiunium
 lauasti, & neque potu vsu infirma sella locasti, alter ex hu-
 meris ipsum apprehendat, tu verò concute ipsum, aure ad la-
 tera admota, quo percipias ex vtra parte significationem sui
 præb

A præ
 ve
 dex
 Qu
 tu
 int
 tho
 tria
 to, e
 resic
 trasi
 les,
 B teo
 nun
 ex l
 care
 cano
 cuti
 sum
 rur
 re p
 Post
 emi
 Atq
 C bus
 pul

F
 alia
 vtru
 lut f
 aut i
 alias
 acer
 fisco
 cont

- A præbeat. Optandum autem esset ex sinistra. Nam dexteras vrere aut secare lethalius est. Quanto enim robustiores sunt dextres partes, tanto etiam fortiores morbi in ipsis fiunt. Quod si præ crassitudine, humor non fluctuet, neque strepitus sit in pectore, verum spiritum frequentem trahat, & pedes intumescant, & tussicula aliqua adsit, ne te decipiant, hæc, sed thoracem pure plenum esse probe noris. Proinde in terra eretriade liquida, & valde trita ac tepida, linteum tenue tingito, eoque thoracem circumcirca integito, & qua parte primum resiccatum fuerit, ea secato aut vrito, quam proximè ad septum transversum, cauendo tamen ne hoc ipsum lædas. Si verò volles, ipsam terram eretriadem illinito, & similiter velut in linteo considerato. Multi simul illinunt, ne quæ primum illinuntur resiccantur. Post sectionem aut vstionem, linamento ex lino crudo vttere, & paulatim pus emitte. Cæterum vbi secare vel vrere volles, corpori in eadem figura, in qua inter secandum aut vrendum futurum est, notam imprimito, vt ne cutis te decipiat, si in figuræ transmutatione sursum aut deorsum magis cedat. Sed & tusses vitare oportet ex victu, vt ne rursus pus reuellant ad pulmonem. Malum enim hoc est: quare permittendum est vt ad sectionem quam citissimè resiccetur. Postquam verò duodecima affuerit dies, reliquum pus totum emittito, & ex linteo linamentum indito, & bis in die pus emittito, & ventrem supernum ex victu quam maxime resiccato. Atque hoc modo oportet etiam suppurationes ex vulneribus, & ex peripneumonia: & ex magnis destillationibus, & pulmone ad lateres prolapsa, considerare ac curare.
- C

Frigefactoria potiones in febre ardenti.

Frigefactorias potiones in febribus ardentibus quando volles bibendas dato. Sunt autem multarum operationum. alia enim mictionem inducunt, alia alui egestionem, alia vtrunque præstant, alia neutrum, alia solum frigefaciunt, velut si quis in vas aquæ feruentis frigidam aquam infundat, aut ipsum vas ad frigidum ventum exponat. Dabit itaque alias alijs. Neque enim dulces omnibus conducunt, neque acerbæ: neque eadem omnes bibere possunt. 1. Fauorum siccorum heminarum duarum mensuram aqua macerato, & conterens gustato donec sub dulcis aqua fiat, deinde exco-

lato, & iniectis apijs bibendam dato. **II.** Seminis lini a-
 cetabulum, aquæ heminis decem affusis, in noua olla prunis
 imposita coquito ac feruere finito vt transpirent, donec suc-
 cus ad tactum pinguis fiat. **III.** Aquam mulsam aquo-
 sam ad dimidias coquito, deinde apio iniecto frigidam pau-
 latim exhibeto. **IIII.** Ordeum Achilleum magnum ac
 plenum heminæ mensura siccato, & acutis spicis ablatis, vbi
 probè laueris, aquæ congio affuso coquito ad dimidias, fri-
 gefacito ac bibendum dato, **v.** Cumini Aethiopici hemi-
 næ decimæ parti, tres aquæ semicongios affunde, & olla lu-
 to piloso oblita, donec tertia pars restet feruere sine, & frigi-
 dam hanc ad omnem ardentem aliamque febrem exhibe.

VI. Aquam cœlestem ipsam per seipsam præbe.

VII. Ptisanæ heminæ congio aquæ affuso, ad dimidias
 coquito, deinde excolato, & apijs iniectis frigidam dato.

VIII. Profunt & vina alba aquosa ex vuis passis.

IX. Profunt & vuarū passarū expressarū retrimēta aquosa.

X. Vuarum passerum albarum exēptis vinaceis heminā,
 radicum quinefolij manipulum, tundito, & affusis aquæ
 heminis viginti, ad dimidias coquito, & frigidam hanc pau-
 latim bibendā dato. **XI.** Ad farinæ ordeï pleni crassæ chœ-
 nicem dimidiam, atquæ congium affundas, & quum iam in-
 tumescunt crassæ farinæ partes, manibus teras, donec aqua
 alba fiat, & adianti pugillo iniecto, sub dio per noctē expo-
 nito, ac exhibeto. **XII.** Quorum trium aut quatuor can-
 didum, in aquæ congio concussum bibat. Hoc valde frige-
 fit, & agrum ad aluum exonerandam conturbat.

XIII. Ordeï torrefacti probè loti chœnicē dimidiā, in a-
 quæ cōgio bis aut ter feruere finito, & frigidā hanc exhibeto.

XIIII. Ptisanæ succum coctum tenuem, & vinum dulce
 dato. Hoc vrinā inducit. **XV.** Cucumeris peponis corio nu-
 dati pollinem ex aqua præbeto. Hæc potio vrinam ciet, fri-
 gefacit, & sitim sedat. **XVI.** Eruum in aqua præcoquito,
 deinde ollam nouam, in maiorē ollam aqua plenā posito, &
 alia aqua eruo affusa, ad modicū tempus coquito. Postea vbi
 coctū fuerit eruum, tertiā aquæ partem reliquam excolatam
 bibendam dato, ita vt ad singulos cyathos, & cucumeris, &
 erui pollinem inspergas. Hoc constanter sitim edat.

XVII. Vinū Thasiū vetus parte vna, cū viginti quinq; aquæ
 partibus

A parti
 crass
 dato
 aceti
 dilut
 ducit
 & aq
 cyde
 te.
 passa
 dim
 tund
 B & m
 cidē
 dio p
 imis
 brie
 x x
 quit

H

C

a q

- A partibus dato. XVIII. Trifolium, cucumeris pollinem, & crassam ordei farinam in aqua macerato, & hanc bibendam dato. XIX. Apij manipulos tres, pulegij pugillos duos, in aceti heminis decem ad tertias coquito. Hoc melle & aqua dilutum, aquosum bibat, adianti pugillo iniecto. Hoc urinā ducit, & aluum soluit. XX. Mala odorata dulcia contudito, & aqua macerato, & aquam bibendam dato. XXI. Malā cydonea eodem modo, si aluus soluta fuerit in febre ardente. XXII. Quod si morbus regius insuper corripiat, uaz passæ albæ exemptis vinaceis, & cicerum alborū, vtrorumq; dimidiam heminam, & ordei Achillei magni ac pleni tantundem, cnici tantundem, aquæ heminas decem, & apium, & mentam, & coriandrum, de singulis parū, terito donec placidè aqua dulcescat, & adianti pugillo postea iniecto, ubi sub dio per noctē exposuisti, exhibeto. Potes etiā aliā his similia imitari. Omnia verò per noctem sub dio exposita dabis febrienti, exceptis his quibus alui plus quàm conuenit fluunt. XXIII. Pulegij pugillos tres, apij duplum, in vino diluto coquito ac exhibeto: hoc urinā ciet, & bilem per aluum trahit.

HIPPOCRATIS

COI DE MORBIS LI-

BER QVARTVS, IANO

CORNARIO MEDICO

PHYSICO INTER-

PRETE.

*

D hominis generationem de omnibus & viri & mulieris partibus semen progressum, & in vterum muliebrem illapsum condensatur, temporeq; veniente natura hominis formam referēs ex ipso producitur. Habet autē & mulier, & vir, quatuor species humoris in corpore, a quibus morbi fiunt, qui non à violentia aliqua fiunt.

Mebra omnia generationi conferunt.

autem species hæ, Pituita, Sanguis, Bilis, & Hydrops siue a. D
 qua: & de his non minima, neque debilissima, in semen pro-
 cedit portio. Et quia animal secundum parentes nascitur, tot
 humorum species, & sanorum & morbosorum in seipso ha-
 bet. Ostendam autem quæ in vnaquaque harum specie-
 rum & plura & pauciora in corpore fiunt, & à quo ægrotant.
 Et quòd morbi imparibus diebus iudicantur. Et quæ sint
 morborum principia. Et qualia singula ex ipsis in corpore
 efficiant, vt morbum inducant. & à quo rigor febrilis fiat, &
 cur post ipsum febris irruit. Primum autem demonstrare vo-
 lo, quomodo bilis, & sanguis, & hydrops, & pituita, copio-
 siora & pauciora fiant à cibis & potibus, hoc modo. Ventri-
 culus dum plenus est, omnium horum corpori fons est. E
 Verùm vbi vacuus est, corpore fruitor colliquefcente. Sunt
 autem & alij fontes quatuor, à quibus vnusquisque horum
 humorum in corpus procedit, postquam sanè ipsi à ventricu-
 lo acceperunt: & hi quoque fontes vbi euacuantur, de cor-
 pore fruuntur. Sed & ipsum corpus attrahit, vbi ventriculus
 in seipso quid habuerit. Et sanè sanguini fons est cor, pitui-
 tæ caput, Aquæ splen, Bili locus folliculi in hepate. hi sunt
 quatuor humoribus his fontes, ventriculo excepto. Et his au-
 tem maximè caui sunt, Caput & Splen, Nam in hoc ipso ma-
 xima amplitudo est. Verùm de hoc paulo postea clarius di-
 cam. Quin & hæc sic se habent. In omnibus cibus ac poti-
 bus & biliosi quid est, & aquosi. & sanguinei, & pituitosi: in
 alio plus, in alio minus. Quapropter & quæ eduntur ac bi-
 buntur, alia alijs præstant ad sanitatem. Atque hæc mihi de
 hoc dicta sunt. Postquam verò comedit aut bibit homo, cor-
 pus in seipsum humorem relatū ex ventriculo, & fontes tra-
 hunt per venas de ventriculo, similis humor similem, & cor-
 pori distribuunt. Quemadmodum etiam in plantis similis
 humor similem trahit de terra. Habet enim eodē modo ter-
 ra omnigenas in seipsa ac innumeras facultates. Quæcunque
 enim in ipsa nascuntur, his omnibus exhibet humore simile
 vnicique, qualem & hoc ipsum quod nascitur sibi similem,
 iuxta cognationem habet. & trahit vnumquodque de terra
 alimentum, quale etiam ipsum existit. Nam & rosa de terra
 trahit talem humorem, qualis ipsa in potentia est: & allium
 de terra humorem eiusmodi trahit, quale ipsum in potentia
 est.

*Pituita, san-
 guis, bilis.*

*Quatuor
 corporis
 fontes.*

*Cor sangui-
 nis fons, ca-
 put pituitæ
 lien aquæ,
 fel bilis.*

*Quo pacto
 hæc corpus
 bauriat.
 Terra ui-
 res.*

*παραδύ-
 μα à rosa
 & alio.*

A est.
 la iu-
 scere
 ra co-
 plant
 refic
 iuxta
 tellig
 moro
 inde
 pro t
 vt fo
 B test,
 pone
 Non
 di h
 mul
 sunt
 nun
 tum
 ad i
 Hic
 test,
 nasc
 tran
 C tale
 exh
 hun
 inn
 pfa
 teri
 tum
 se, v
 cien
 lis h
 nul
 lem
 nasc
 tes

A est. Et alia omnia terræ nascentia, ex terra trahunt, singula iuxta seipsa. Si enim hæc res non ita se haberet, non nascerentur plantæ similes seminibus. Cui porro plantæ in terra cognatus humor multo vberior est quàm conuenit, ea planta ægrotat. Cui verò paucior quàm opportunum est, ea reficitur. At si ab initio non insit terræ humor, quæ planta iuxta cognationem trahat, ne germinare quidē poterit. Intelligentiam autem huius rei, quòd si non habeat planta humorem secundum naturam, ne ab initio quidem germinet, inde nobis suppeditatur. Ionia enim regio & Peloponesus pro temporibus anni à sole non minimè calet ac illustratur. vt sol nascentibus è terra sufficere possit, attamē fieri nō potest, multis frustra iam id tentantibus, vt in Ionia aut Peloponeso Silphium nascatur. At in Libya sua sponte nascitur. Non enim est neque in Ionia, neque in Peloponeso, eiusmodi humor qui ipsum alere possit. Quum autem sint & alia multæ medicinæ, quas sole sufficiente, regiones alere nō possunt, alia verò sua sponte producant, hoc ipsum eius quòd nunc dicturus sum considerandi occasionem exhibet, quantum videlicet locus alteri loco etiam valde vicinus præstet ad iucundi vini productionem, sole æqualiter sufficiente. Hic etenim in terra humor est, qui vinū suaue exhibere potest, illic non est. Sunt etiam syluestria non pauca in loco nascentia, quæ ad orgyæ seu cubitorum quatuor spatium translata, nasci minimè comperias. Non enim habet terra talem humorem translato, qualem illa syluestribus plantis exhibebat. Sunt enim ex ipsis quædam venenosiores, alia humidiores, alia dulciores, alia sicciores, alia asperiores, & innumeræ alia aliter se habent. Innumeræ enim sunt in ipsa terra facultates. Et propter hæc genera primum nihil alteri simile ex terra productum est, quod non esset cognatum. Et mihi sanè videntur hæc omnes plantæ syluestres fuisse, Verùm homines ipsas mansuefecerunt, fructum ferre efficientes vnamquamque iuxta suum semen. Trahit enim similis humor similem ex terra, & ex hoc augetur ac nutritur. & nullū ex terræ nascentibus alteri simile est, quòd non æqualem, neq; similem humorem ex terra trahat. Et omnia quæ nascuntur in cibi ac potus vsu venientia, multas facultates de terra ad se trahunt, & in omnibus est aliquid pituitosi

*Silphium.**Diuersi terræ humores**Prius syluatica omnia fuerunt.**Cibus potusq; quid secū habeat.*

ac sanguinei. Et ex hoc aded ad hanc demonstrationis necessitatem deueni, quod à cibis ac potibus in ventriculum procedentibus trahit corpus, secundum fontes quos nominavi, similis humor similem per venas. Referam quoque aliud argumentum, quod singula prout relatum est trahant, & simul dicam, vnde pituita in corpore gignatur. Vbi quis caseum comedit, aut aliquid acre, aut aliud quid edit aut bibit, quod pituitosum est, statim ipsi ad os ac nares accurrit, atque hoc ita fieri partim omnes videmus, partim ita esse credere oportet, ex his quæ ego referam. Affero itaque, quod quantum in cibo aut potu pituita inest, illud vbi ad ventriculum peruenit, partim corpus ad seipsum trahit, partim caput, vt quod cauum sit, & velut cucurbita corpori incumbat, ad se trahit, vt pote viscosa existente pituita, ita vt hanc alia per aliam sequatur ad caput: & quæ quidem recens ex cibo generatur pituita, in capite manet. Vetus autem, prout copiosior est recens, ab ipsa violente extruditur. Quapropter vbi quis edit aut bibit aliquid pituitosi, excreat pituitam. Habet autem & hæc res se hoc modo. Si vbi edit aut bibit quid pituitosi homo, non rursus exeat quod redundat, neque per os, neque per nares, necesse est ipsum manere in capite, aut ad corpus descendere de capite, & ad ventriculum peruenire. Ac optimum quidem fuerit, si ad ventriculum perueniat. Exire enim poterit vnà cum stercore, & si quidem multum fuerit ac humidum, stercore humectare poterit. Si verò modicum, non hoc effecerit. At si in capite maneat, multum dolorem capiti exhibuerit, quum in venis est. Si verò modicum, non hoc fecerit. Significationem autem de se præbet copiosum ne sit an modicum. Quod si ad corpus deueniat, atque illic alio humori ammixtum fuerit, si quidē multa fuerit pituita, statim corpus læserit: si verò pauca, non aded lædere poterit, quum magnum sit corpus, si non & aliud quoddam principium ipsi reliquū sit. Verum temporis progressu, si alia pituita superaccedat, lædi vtiq; possit. At si corpus vesicæ ac ventriculo deleget, atque hæc foras perferant, nihil mali ex ipsa habuerit. In hoc igitur sermone demonstratum est, quomodo caput pituita ex ventriculo trahat, & simile ad simile perueniat, & simul à me dictū est, quomodo & quare copiosior pituita homini à cibis ac potibus fiat. Nunc verò dicam de bile

Caput cucurbitulae instar.

Pituita quid agat.

A bile
locu
do.
aliu
& f
fier
est.
ctu
isth
par
pro
& c
B ne
gat
eni
pra
rit
piu
acc
cec
bil
ali
qu
cul
C sup
bil
bu
rau
&
xta

in
ter
fei
ter
qu
xit
ad

- A** bile, quomodo & cur copiosior in corpore fiat, & quomodo *Bilis.*
 locus folliculi in hepate ipsam trahat. Habet se res hoc modo. Postquam comedit & bibit homo aliquid amari, quodq; aliàs biliosum ac leue est, copiosior etiam bilis fit in hepate, & statim dolet hepar, quod pueri cor vocant, atque hoc ita fieri videmus, & clarum nobis est quòd à cibo aut potu factum est. Trahit etenim corpus in seipsum de cibis omnem predictum humorem. Trahit etiam folliculus in hepate, quicquid isthic biliosi inest. Et si derepente multa bilis fiat, homo hepar dolet, & de ventre copiosior fit. Hoc enim contingente, procedit de veteri bile propter multitudinem ad ventriculū, & ex hoc tormen ventriculo oboritur, & pars ipsius per vesicam, pars per aluum egreditur, atq; sic minima pars in homine manet, & dolores cessant. Si verò neutrū horum contingat, procedit primū de veteri bile ad corpus, distribuitur enim ad ipsum: & si multa fuerit, statim significationem sui præbet alij humori ammixa. Si verò modica, nō adeò læferit, quum magnum sit corpus, si nō & aliud quoddam principium suboriatur. Verū tēporis progressu, si alia bilis superaccedat copiosior, hominē vtiq; læferit. Si verò nō superaccedat, excolare illam poterit corpus, vt & bilis, & quæcunq; biliosa sunt, prodeant. Nam quæ in cibo ac potu sumuntur, alia aliorum medicamenta sunt. Sic sanè etiam alia quæcunq; lædencia sunt medicamenta, vbi aliud ab alio in ventriculum incidit, sua ipsius potestate causam habens, id quod
- C** superatum est expellit, ac ipsum lædit. At si superaccedat alia bilis in corpore, ab his quæ in ventriculum incidunt, morbus huic oboritur. Atque in hoc sermone iam ego declaravi, quomodo bilis, & cur copiosior fiat in corpore, à cibus & potibus: & quòd trahit in seipsum folliculus in hepar, iuxta similitudinem id quod biliosum est à cibus ac potibus.
- Nunc verò dicam de aqua, quomodo, & cur copiosior fiat in corpore, & quomodo splen trahat in seipsum. Assero autem vbi homo bibit amplius, & corpus, & splenem, aquam in seipsa trahere ex ventriculo. Et si plus traxerint quàm oportet, statim hominem affligi, atque hoc ita fieri intelligunt quicumque homines splenici existunt. Postquam autem traxit splen, optimum est, si vetus aqua quæ in splene inerat, ad vesicam aut ventriculū excoletur, & per hæc expellatur.

Nam

Nam per supernas regiones non purgatur aqua de plene, nisi quantum eius in vasis inest, quæ de liene procedunt: verum ad ventriculū & vesicam depurgatio fieri potest. Si verò hæc ad fluxionem apta non fuerint, neque aqua per ea foras excoletur, de splene ad infernas partes aqua procedit, atque isthic alij humori miscetur. Et si quidem pauca fuerit, non sanè læserit. sed de corpore ad vesicam, & ad ventriculum, per venas exolari poterit. Sunt enim multæ ex hoc tendentes deorsum, quæ ex infernis partibus à seipsas trahunt, vbi sicciiores fuerint quã prius erant. At si alia aqua generetur, & ventriculus ac vesica foras nõ expellant, splen eleuatur, & infernæ corporis partes dolore afficiuntur. Atque hæc à me dicta sunt, quomodo & cur aqua copiosior generetur in corpore à potu: & quomodo splen trahit. Nunc autem de sanguine dicam, quomodo & cur amplior in corpore generetur. Postquam bibit aut comedit homo aliquid quod sanguineū est, trahit quidem & totum corpus in seipsum, trahit autè & cor sanguineū ad seipsum. Et vbi plus attraxit, nõ oboritur cordi dolor. Est enim cor res solida ac densa, & propterea dolore nõ affligitur. Et ex ipso procedunt venæ crassæ iugulares appellatæ, ad quas statim si copiosius accedat, sanguineum illud distribuitur, & illæ impletæ breui ad caput & corpus delegant. Et quum ederet aut biberit homo quid sanguinei, statim venæ iugulares attolluntur, & facies rubet. Accedente verò ad cor & corpus sanguine quã satis est vberiore, à cibus ac potibus, & ad alium humorè ammixto, si nõ ab ipso egres-
sus fuerit, per aluū aut vesicam, reliquo humori ammixtus, dolorem corpori inducit. Si verò modicus accedat, non sanè læserit corpus. Verum temporis progressu distribuitur ab ipso ad ventriculum, aut ad nares, quæ ipsum foras excolant, & nulla læsio contingit. Si verò paulatim copiosior fiat, morbosus efficitur. Atque ita quomodo copiosior sanguis generetur, à me declaratum est. Quum autem sint quatuor. Sanguis, Bilis, Pituita, & Aqua, omnia hæc à me demonstrata sunt, & quomodo, & cur copiosiora fiant, à cibus ac potibus. Quod autem ex his fiant ac generentur, hoc argumento constat. Si homo parum edit, & parum bibit, nullum morbum hoc ipsi inducit. Et hæc quidem de hoc mihi dicta sunt. Attigi etiã obiter ostendere intelligenti, quomodo hæc pauciora fiant. Verum de

*Splen tur-
gens quid
agat.*

*Cor cur nõ
laborit.
Venæ iugu-
lares.*

A rùm
quac
distr
etiã
tria
apta
atq;
ab ac
sa, de
facta
retro
sus, q
B re re
inci
ple
redd
vasc
tenu
nec
hum
tur.
vbi
corp
culi
sanè
C enir
m
ac b
neq;
cess
pus,
facu
bili
sus,
est,
cun
ne e
rit f
fon

A rùm de hoc paulò post meliùs tractabo. Cæterùm fontes hi *Fontes cor-*
 quatuor quos nominavi, quum pleni fuerint, semper corpori *pori submi-*
 distribuunt: quum verò vacui, vice versa trahunt ab ipso, Sic *nistrant,*
 etiã ventriculus facit. Et habet se res hoc modo, veluti si quis *non soli.*
 tria aut plura aenea vasa in planissimo loco cõponat, & co-
 aptata quàm optimè disponat, fistulas ad foramina insertis,
 atq; ita placide in vnum vas aquam infundat, donec omnia
 ab aqua fuerint expleta. Ab vno enim diffluet in reliqua va-
 sa, donec etiam alia fuerint expleta. Postquàm autem plena
 facta fuerint vasa, si quis de vno aquam effundat, retribuet se
 retro fluens aqua ad vnũ vas, & vacua fient reliqua vasa rur-
 sus, quemadmodum etiam susceperunt. Sic sanè & in corpo-
 B re res se habet. Postquàm enim cibi ac potus in ventriculum
 inciderint, fruitur corpus de ventre, & vnà cùm fontibus im-
 pletur. Vbi verò aluus vacuatur, rursus retro humor ab ipso
 redditur, quemadmodum susceperat, veluti ex alijs ad vnum
 vasculum. Venæ enim sunt per totum corpus tendentes, aliæ
 tenuiores, aliæ crassiores, multæ ac frequètes. Hæ autem do-
 nec viuit homo, apertæ sunt, & suscipiunt & dimittunt nouũ
 humorem. Vbi verò mortuus fuerit, clauduntur & extenuan-
 tur. Quandiu igitur viuit homo, fruitur corpus de vetriculo,
 vbi quid in seipso habuerit: fruuntur etiã fontes, & impleti
 corpori distribuunt. Si enim corpus non traheret de vetricu-
 culi humore, sed soli fontes, & hi ad corpus distribuerẽt, non
 sanè haberet corpus sufficiens alimentum, sed paucius. Non
 C enim ampliùs haberent alimentũ fontes, quod corpori sub-
 ministrarent. At verò si fontes isti non essent, dum edimus
 ac bibimus, verè non cognosceremus, neq; quid iucundum,
 neq; quid iniucundum esset, propter hanc quam referam ne-
 cessitatem. Hi loci quum minores sint, & intra reliquũ cor-
 pus, semper etiã antea quàm atrahat vnusquisque iuxta suam
 facultatẽ, reliquo corpori denunciat de cibis ac potibus, qui
 biliosus sit, & qui pituitosus, & qui sanguineus, & qui aquo-
 sus. Quicquid enim horum humorũ plus quàm opportunum
 est, in cibis ac potibus nobis obuenerit, neq; cibos illos iu-
 cundos facit. Quæ verò maximè appetimus, pro eorũ ratio-
 ne etiã illi iucundi sunt. Si verò cibis ac potibus opus habue-
 rit fons quidam, pro hac ratione etiam corpus trahet ab ipsiis
 fontibus, donec humor paucior quàm oportet fiat, & tũc sa-
 nè appetit

*Quo pacto
 sua quisque
 trahat.*

Cur cum multum sumpſimus plus appetimus.

*Locus bi-
Us fel.*

*Caput pi-
tuita locus,
cor sanguinis lien a-
que.
Venæ iugulares.*

*Cur cor nõ
afficitur, ca-
put & lien
multum.*

*Quo pacto
humores in
corpore mi-
nuantur.*

nè appetit homo aut edere, aut bibere tale quid, quod por-
tionem illam expleat, ac reliquis adæquet. Et propterea vbi
multum cibi sumpſimus aut bibimus, quãdoq; adhuc cibum
aut potum appetimus, & nihil aliud libenter edimus, quã
quod appetimus. Postquã autem comedimus, & adæquatus
fuerit humor, his perfectis & in fontibus, & in corpore, tunc
cessat appetentia. Atq; hæc de hoc à me dicta sunt. Quin &
hoc se ita habet, quod ad folliculum in hepate, sola bilis à ci-
bis ac potibus secernitur. Venulæ enim quum debiles & te-
nues sunt, alium humorẽ trahere non possunt, qui grauior &
crasior existit: & simul non est ea loci capacitas, vt alius hu-
mor in hoc folliculo cõsistat: & est hic locus maximè fami-
liaris bilis secundum naturã, & ob id in ipſo nullus alius fit
morbis, quã is quem homines Cardiogmũ, hoc est cordis
morſum vocant. At caput, & Cor, & Splen, de omnibus hu-
moribus participãt. Vnumquodq; tamen si nõ ægroter, plu-
rimũ de relictis participat, iuxta suã ipsius naturã, caput pi-
tuita, cor sanguine, splen aqua. Trahũt autẽ & de alio humo-
re venæ in seipsas, amplæ & crassæ, & instar pãpini retortæ
existentes, ita vt vbi trahant, alius humor aliũ sequatur. Et
cordi quidem propinquãt venæ iugulares crassæ, ad quas ci-
tò distribuitur, vbi illi amplior quã commodus est humor
accedat. Hæc verò ad reliquũ corpus delegant: & simul ipsum
cor solidum est ac densum, vt ab humore nõ ægroter, & pro-
pterea nullus morbus in corde oboritur. Caput autẽ & splen
maximè sunt morbis obnoxia. Aegrotãt enim & ab his quæ
à natura insunt, quum plura quã opportunum est, accesser-
int. Aegrotãt item ab alijs humoribus. Venæ enim in ipsis
crassæ ac multæ sunt, & ipsa quoque venosa sunt ac caua, vt
& alijs humoribus recipiendis capacitas in ipsis sit, paulatim
nimirum accedentibus, & ad eum humorẽ qui à natura in-
est, se ammiscẽtibis. Quemadmodum in vase magno amplior
capacitas est quã in paruo. Sic sanè & in capite, aut in sple-
ne, res se habet. Magna enim capacitas maximè in ipsis est.
Si verò repleta fuerint isthic humore venæ, ab ipſo sanè in
illis morbus oboritur. Atq; hæc mihi de hoc nũc dicta sunt.
Volo autem meliũs declarare, quomodo vnusquisque horum
humorum in corpore paucior fiat. Quatuor equidem humo-
res esse demõstrauit hominẽ lædentes. Quatuor item ipsorũ
fontes.

- A** fontes. Quatuor quoque esse dico locos, per quos homo de singulis his expurgatur. Sunt autē hi, os, nares, podex, vrinae meatus. Et vbi humor aliquis affligens copiosior factus fuerit, si his locis homo depurgetur, nullus ipsum morbus ab illo premit. Et si ventriculus plenus fuerit, liquefcente corpore ab humore, defluit ad ipsum, & extra prodit per aliquem horū locorū, & propterea humor paucior fit in corpore. Corpus enim velut & antea dixi, vētriculo retribuit, vbi vacuus fuerit, & fruitur de ipso, vbi plenus existit. Atq; hæc à me dicta sunt, quomodo & cur pauciores fiant humores hominem affligētes. Quomodo verò & cur homo sanus degat, referā. Postquam comedit ac bibit, & humor ad corpus peruenit, eo
- B** quo dictum est modo, amixtus alij, tum ei qui in corpore, tum ei qui in fonte est, ea quidem die qua accesserit, in corpore manet. postridie verò alius humor ad ipsum accedit. Atq; hi quidem duo sunt dies, duo verò in corpore humores. Et alteri quidem humori duo dies sunt, alteri vnus. Et qui quidē postridie accessit, manet in corpore, vt qui fit crassus. Alter autē coctus à caliditate diffunditur, & tenuis fiens, postera die ad vētriculum accedit, & per omne tēpus à recenti expellitur. Vbi verò ad vētriculum peruenit, cibos in hoc loco coquit, & de se sanguinē in corpore facit. Si verò permāserit, tēpore graueolens fit. Tertia verò die vnā cum stercore, & vrina exit, copia ipse sibi ipsi æqualis, & cōsimilis, & equilibris, etiam si sui ipsius pars quædam sit, quo humor maneat
- C** in corpore iuxta relatā rationē. Inluit autē & tertia die humor de corpore ad vētriculum amplior & graueolentior, qui videlicet reliquus fuit à secundo, & defert cibos concoctos, & quicquid est in corpore morbosum, & rursus simul exit. Indicio est autem vrina quæ sanguinolenta est, quod cibi defuerunt de corpore etiam id quod morbosum est. Et cibi quidē semper postridie per aluum secedunt, humor autem ad tertiam diem. Hoc modo sanitas contingere solet. Atq; hæc dicta sunt, quomodo, & cur homines sani degunt. At verò humor hic si particulatim foras prodiret postridie, cibi nō similiter ex ventriculo graueolentes facti foras prodirent, sed veluti cocti: & vrina potui similis, & corpus semper euacuaret, & per omne tempus homo, vbi ventri exonerasset ac mixisset, opus haberet statim potu ac cibo, pro egestionis factæ copia,

Quatuor locis corpus purgatur.

Sanitasque contingat.

Tertio quoque die que sumuntur procedunt.

Quid esset si statim eleteretur.

copia, si modo validus esse deberet, quum humor sufficiens D
in corpore non relinquatur, sed vnà cum stercore foras pro-
deat postridie, aut eadem die. Et si quidem comedisset, be-
ne esset. Sin minus, & euacuatus, debilis esset, neque humor
crassus fieri posset, vt postridie foras prodiret. Nō enim suf-
ficiens in corpore relinquatur. Nunc verò aluum exoneran-
tes probè valemus, & si per biduū nihil cibi acceperimus, &
viuere, & facere quid possumus, & non penitus debilitamur
ex euacuatione in hoc tempore. Humor enim in corpore ma-
nens, robur exhibet. Atque hæc à me dicta sunt, quomodo &
cur fieri non possit, vt humor qui corpori accessit, foras egre-
diatur eadem die, imò neque postridie. Id porrò assero, si hu-
mor pluribus quàm tribus diebus in corpore permaneat, aut E

*Duos dies
sine cibo
quis duret.*

*Triduo
exeat ciba-
ria oportet.*

*Si cibaria
statim exi-
rent quide-
ueniret.*

*Quid ciba-
ria retenta
diutius su-
ciant.*

alius multus implens accedat, venis calescentibus ac stanti-
bus, maius malum, aut minus, homini significationem de se
præbere: hyeme quidem minus, & posterius: æstate verò ma-
ius, ac prius. Atque hæc à me dicta sunt, de eo quod fieri so-
let, si humor in corpore maneat. At verò si corpus cibos ead-
dem die egereret, non sufficienter humore vti posset, sed es-
sent homines tenues ac debiles. Nunc verò quum maneant
cibi ac potus, quandiu permanent, corpus fruitur sensim de
ventriculo trahēs, & impletur. Hæc dixi & quomodo, & cur
cibi nō possint eadem die exire. Si verò cibi maneant in ven-
triculo, ampliore tempore quàm opportunum est, & alij ad
ipsum incidant, corpus utiq; repletur, & dum premuntur à
plenitudine venæ, calor ac dolor corpori accesserint, æstate F
quidē citius, hyeme verò posterius. Aestate enim calidus est
aër ambiens, & calidior corpus in seipsum trahit. Et si ca-
lido adhuc existente ventriculo, calidior quàm opportunus
est spiritus homini accedat, nihil miri est hominem ex tali
febrile. hyeme verò cum frigidum spiritū trahat in seipsum.
multo magis poterit corpus repletionem ferre, homine mo-
dicè vètrem exonerante. Et hæc à me dicta sunt de eo quod
fieri solet, si cibi ampliore tempore in vètriculo maneant, &
attigi quoque obiter vt declararim omnem humoris ac cibi,
& longioris & breuioris temporis differētiam, cur homines
ægotent. Verum de hoc melius tractabo temporis progres-
su. Reuertor rursus retrò de sanitate dicturus, quòd sane cor-
pus hominis humore de cibis ac potibus fruitur, & procedit
foras

A foras
Et si c
tibus
access
boret
tate q
modi
tibus
sim, v
homi
sior f
actu
B dus e
fient
prop
bora
bore
tion
& a
lunt
ritat
corp
num
fuer
cibi
C acce
prie
fium
de c
re l
alic
tis v
pau
reu
te, c
mo
mi
ta
mo

- A** foras in sano. tum cibi, tum humor, iuxta relatam rationem. Et si quidē foras prodeat plus humoris, quā de cibis ac potibus accessit, homo attenuatur. Prodit autē foris plus quā accessit ob hanc causam. Si in quiete degat homo, & non laboret, mali aliquid ipsi in corpore inest. Verū pre alia sanitate quæ multa est, nō lædit valde. Malum verò illud huiusmodi est. Postquam aliquid ex his quatuor corpori accedentibus, aduenerit copiosius, non ita multò corpus calescit sensim, vt non valde lætatur: & liquescit in ventriculo, & cibum homini iniucundum facit. Si verò humor alius alio copiosior fuerit, febris ex hoc homini oboritur. Verū de hoc exactius paulò post tradam. Quandoq; etiam vbi cibus iucundus est, homo attenuatur. Causa verò eadem est. His autem sientibus, plus humoris extra prodit, quā succēturatur. Et propterea in quiete degēti cōtingit vt attenuetur. At verò laborantibus hominibus itidem corpus coalescit. Et hoc à labore calescere, tum humor in ipso diffunditur, tum attenuationis morbus oboritur. Quum autem inutilis fiat humor, & ad ventriculum, & ad vesicā defluit, hæ autem foras expellunt. Pars verò ipsius extra exhalat, per internam corporis raritatem. Pars autem quæ adhuc intus manet, sudor fit, & per corpus foras procedit. Eodem modo & exercitationes iuuenum idem efficiunt quod labor. Si verò etiam non paucior fuerit humor eo qui prius exiuit, accedatque insuper alius à cibis ac potibus, attenuatur propterea homo. Paucior autem **C** accedit, si nō aliud quid edere poterit, & si neq; laboret prioris laboris aut exercitationis ratione, alij alijs pauciores fiunt. Cæterum bonus corporis habitus accedit ex esu, hac de causa. Postquam resiccatus est tempore humor, & in priore labore prius egressus est alius alio copiosior, & vnus alius alios valde superauit, homo repletus fit. Et si quidem à multis valde superetur, febris ex hoc modo oboritur. Si verò à paucis parum superatur. Sed & corpus hoc modo sufferre ac reualescere potest, humiditate enim vberiore in ipso existente, calorem exoluit. Calet enim corpus à febre, & si quidē modicum fuerit id quod affligit, tertia die eodem modo dimittit, per duas autem cōtinuē tenet: Si verò copiosius, quinta die: per quatuor verò tenet pro ratione. Atque hoc modo morbi per dies iudicātur, At si dimiserit febris in imparibus

Macies unde.

Quid exercitatio possit.

Morborum decreta.

*Cur diebus
nō paribus
hęc fiant.*

diebus, & sanus homo fit, & moritur. Qua de causa, paulò post dicam. Nunc autem referam cui febris dimittat. Sic autē sentio, Quęcunque febris de corpore hominem corripuerit, necesse est tertia die humorem affligentem exire de corpore, aut in alio copiam impari die, iuxta rationem antea relattam. Non enim exit prius quàm alius bonus de ventriculo ipsi accedat. Nam intermedia & postera die corpus trahit de ventriculo, quicquid ipsi in seipso dimiserit priore die, nisi ventriculus id expulerit, & alium humorem habuerit, quod sanè malum homini esset. Si verò dimiserit febris tertia die, eodem modo dimittit quo etiam eadem die, velut dictū est. Atque ita quidem contingit, vt febris de corpore fiens, tertia die remittat. Dico autē, etiam si quinta die, aut septima, aut nona dimittat, eodem modo dimittere, quemadmodum & tertia exiit. Etenim alimentum feбри contingit, secundum locos quos paulò antea dixi. Vbi enim humor copiosior preualuerit, homo liberatur à febre. Dimittit autē febris in diebus imparibus ea de causa. Quòd videlicet in paribus diebus trahit corpus de ventriculo: in imparibus verò dimittit, Ventriculus autem extra propellit in homine sano, iuxta huiusmodi uecessitatem morbi in imparibus diebus iudicantur. Atque hac quidem ratione homo febricitans sanus euadit. Assero autem & quòd doleant maximè homines ægroti in imparibus diebus, propter hoc & secundum rationē fieri. Conturbatur equidem homo quum febricitat. Cuius rei signum est, quòd horror aliàs atq; aliàs per corpus transcurrit. Hoc verò non sanè ita cōtingeret, si nō cōturbaretur humor, & de ipso aut plus, aut minus secerneretur, & alius aliū superaret. Conturbatur autem maximè in imparibus diebus quum ægrotat. Sed & horror maximè tunc fit. Habet enim se res hoc modo, De humore affligēte expellitur aliquid ex corpore, à recentissimo humore superatum, & procedit ad aluum infernam, & aluus ipsa vnà cum affligente calefcit, su sciipiēs in seipsam magis quàm priore tempore. Hoc autem maximè fit in morbi iudicatione. Et si paulatim corpus ad aluum dimiserit, & non multum fuerit id quod hominē affligit, & aluus, & corpus, calorem sufferre in iudicatione potest, & homo san⁹ euadit, vbi humor affligēs egressus fuerit. & is qui feбри alimentū præbuit consumptus, & sanus preualuerit

*Salutis mor
tis causa.*

A luen
agr
mir
rit
&
pos
circ
deb
tun
qui
mo
fo
B per
dol
rō
cur
die
in
ga
ind
ta
me
in
mi
qui
C mi
ra
hur
ad
be
cus
& i
& c
hal
exi
ex
nib
gui
ple

A luerit. Atque hac ratione propter relatas à me causas, homo ægrotus sanus euasit. Nunc verò referam cur moriantur homines in imparibus diebus. Sic autem sentio. Si multū fuerit id quod affligit in corpore, magis quàm opportunum est, & acruatim robustum, turbatur ad ventriculū, & quum non possit calorem sufferre corpus, eo fruitur, & graueolentiam circa spiritum fieri necesse est, & quum nequeat corpus præ debilitate, nimirum omni humore morbofo existente, spiritum trahere, quo ea quæ in ventriculo sunt refrigerentur, quicquid est humoris vitalis id foras exhalat, atq; ita homo moritur. Non enim superat alius humor, sed totus à morbofo qui multus est eleuatus, ac cōsumptus à febre exhalauit ac perspirauit. Atque hoc modo in imparibus diebus maximè dolor affligit. Neq; est quisquam cui hoc non sit notū. At verò quòd humor turbetur in iisdē diebus, hoc signū est. Quicumque iam à febre continua correpti, pharmaco vsi sunt in diebus paribus, hi nimium purgati nunquàm sunt. Qui verò in diebus imparibus medicamento forti vsi sunt, nimium purgati sunt. Multi verò etiam perierunt nimium purgati. Proinde priores Medici in hoc maximè peccarūt. Medicamenta enim exhibuerunt in diebus imparibus, & homines peremerunt, non scientes quòd hæc res se ita habet. Humor enim in corpore ægroti magis turbatur in imparibus diebus, nimirum corpore humorē ad ventriculum transmittente. Et si quis iam turbatū, adhuc magis perturbet medicamento immisso, nihil miri est ex talibus hominē perire. Quin & vlcera si curentur, maximè in his diebus inflāmur. Venit enim humor ad omnes venas quum turbatur, easq; replet. Et vbi ad vlcus peruenit, si quidem non curetur, & pus exitum habeat, expellitur ab humore qui in turbatione accessit, & vlcus foras expurgatur. Si verò curetur, pus exitū non habens, & isthic vnā cum eo qui accessit permanens, dolorē inducit, & carnē circa vlcus attollit: & ex illo si quidem in cruribus habuerit vlcus, attolluntur venæ quæ in iuncturis crurum existunt. Si verò in manibus, quæ in manuum iuncturi sunt, & ex hoc glandularū tumores fiunt. Quibuscunque verò hominibus febris incidit, si nihil aliud malè habeat homo, à pinguiore quàm oportet existente humore incidit, & venæ impletæ dolorem ac calorem vlceri inducunt. Hoc autem cale-

Dispartibus diebus omnia languentium discernuntur.

Cur febris nulla de causa fiat.

factum, etiam reliquum corpus calefacit. Atque hoc modo caliditas ad vlcera peruenit. Calefcit enim corpus, & vlcera, ab humoris cōmōtione. Et labor talia efficit. Liberātur autem vlcera ab inflammatione quinta die, & iuxta horum dierum rationem, prout etiā vlcera fuerint magna, & tertia, & quinta, & septima, & nona, & vndecima. Deinde absoluto primo circuitu, rursus secundi principiū tertia sequens hinc est, quæ à prima, decimaquarta est. Maxima verò vlcera decimaquarta die ab inflammatione liberantur. Atque hæc ratio docet morbos in imparibus diebus iudicari, & humorē in sano homine tertia die exire, stercus autem secunda. Et hæc tertia die cōtingentia mutuum inter se testimoniuū præbent, quòd res se ita habeat. Atque ita mihi hic sermo vniuersus ad summum perductus est. Nunc verò exactius referre volo, cur homines ægrotent, simulque cūm hoc sermone dicam quæ sint principia morborum, & qualia vnumquodque ipsorum efficiat. Sic autē assero. Si cibi plures quā oportunitū est, qui iam concocti sunt, intus maneant, & homo non purgetur, & alij cibi superingerantur, corpus ab humore priore ac recenti repletum calefcit, & febris ex hoc homini oboritur. Verūm febris hoc modo siens, nō periculosa, neque fortis est, in qua humor æqualis est, copia paululū vberiore nos affligēs. Si enim hoc ita se habuerit, & quis admodum validus sit, & quæ commoda sunt, adhibuerit, sanus euadit. Vnus autē morbus solus est ex omni humore, & septem signa habet. Nā & tussis ipsum habet, quæ & debilis & sicca est: & venter durus fit, utpote & stercore intus contento: caput grauatur: & vomit: & febrit: & vrina non probè prodit. Hæc septem signa huius morbi sunt ex omni humore sientis. Si verò alui egestione non prodeunte, vnus ex alijs humoribus superet, melius deget homo. Et si quis febre siente ab omni humore, nō adhibeat idonea, inualefcet morbus quantum ipse humores superauerit, hoc modo. Calefcēte sanguine exhalat maxime per hunc humor aquosus, qui febrī est infestissimus. Relinquitur autem pinguis ac leuis, qui est biliosus, & febrī maxime nutrimētum est. Exhalat autem hoc modo, Velut si quis aquam & oleum in vas æneum infundat, & ligna multa subiecta ad multum tempus exurat. Aqua enim multo paucior erit, ex vase enim exhalabit: oleum autem paululum imminecur.

*Labor quid
faciat.*

*Disparia
omnia de-
cretoria.*

*Morborū
causæ.*

*Signa se-
ptem mali
vnius.*

Simile.

A nuct
uis r
ac de
hala
te ca
iunē
teft.
lere
pedi
pra
quo
ipfa
coll
B pot
nē
exp
vni
con
fi n
ob
fi v
fun
mo
ma
fi n
C ept
dir
diē
ro
co.
qu
lēc
coj
et
loc
fiu
ter
em
fi

A nuctur. Nam aqua præ raritate ab igne attenuari potest, & le-
uis reddita exhalare. Oleum verò vt pote quod est coniunctū
ac densum, attenuari non potest, neque similiter vt aqua ex-
halare. Sic sanè & in homine se res habet. Aqua enim calefcē
te corpore foras exhalat: Biliosus autem humor, vt qui con-
iunctus est ac densus, non similiter attenuatus exhalare po-
test. Verùm attenuatus hic biliosus humor, corpus magis ca-
lere facit. Copiosius enim & melius alimentū feбри bilis sup-
peditat, & prorumpens aut firmata in corpore, morbum sup-
pra priora corroborat. Atque hæc quidem dicta sunt de eo
quod afficitur homo, si non purgetur & curetur. Si verò non
ipsa copia præualuerit, siue semel multa fiens, siue paulatim
colligatur, reliquum corpus dum hoc fit, præ robore sufferre
potest, donec principium aliquod superaccedat. Atq; hoc sanè
modo morbus fit, si homo à copiosiore fiente humore nō
expurgetur. Principia ex quibus fiunt morbi, tria sunt. Et
vnum quidem iam à me relatū est, qualia & quod afficiat in
corpore. demonstraui enim quomodo & cur ægrotet homo,
si non purgetur. Alterum est, si contingat vt ea quæ ex cælo
obueniunt, inepta & præter victus rationē sint. Tertium est,
si violentum quid accidat. Violentum autem esse dico, & ca-
sum, & vulnus, & plagam, & laborē, & si quid aliud est huius
modi. Horum verò principiorum maximum est Violentia si
magna fuerit: si verò parua, non ita maximum. Secūdum est
si non purgetur homo. Tertium, si quæ ex cælo obueniūt in-
cepta fuerint ad sanitatem. Proinde diligenter ab his se custo-
dire oportet. Singula verò talia in corpore faciūt, qualia ego
dicturus sum. Equidem si vulnus fiat, manifestum est quòd ca-
ro dissecta est, & vlcus factum est. hoc autē morbum esse di-
co. Si verò contusio fiat, homine percusso, aut lapsa, aut aliud
quid tale ppresso, et tumor oboriatur, sanguis statim præ vio-
lētia calefactus, et venis hiātibus illapsus, nō habēs exitū præ
copia, quòd abire possit, conglobatur: et propterea tumor fit,
et tamdiu adest, donec depurgatus fuerit, eo modo quo de
locis depurgari dictum est, aut etiam per ipsum tumorem, et
siue per chirurgiam, siue sine ea, sanguini trāitus fiat, aut per
tempus suppurato, aut nō. Sed et labor tale quid efficit. Quū
enim homines laborarint, quibus sanè maxime sanguinis af-
flictio contigerit, illic firmatur ac calefcit, et ex hoc dolor

*Triamora-
borū prin-
cipia.*

*Tumoris
caussa.*

*Labor quæ
faciat.*

oboritur. Si verò hæc quidem superarit homo, verum multa copia labor accedat, & alius ac vesica non breui copiam expulerint, febris sanè ex hoc irruerit. Et si quidem prior humor æqualis fuerit, nequaquam. Si verò in labore ipsorum plurimus in corpore permaneat, superat ille. Atque hæc à me dicta sunt de violentia, qualia in corpore efficit. Et hæc quidem duo sunt principia, Violentia, & plenitudo, quæ si non purgentur homines, corpora calefaciunt. At verò quod ex cælo obuenit principiū, si ineptū fiat in homine, superat aliquid humoris, & velut ad morbū calefacit & frigefacit prius si fieri contingat. Dicam autem prius de eo, quod calefacit. Sic igitur sentio. Si in eodem homine fuerit aliquid morboſi, quale in priori dixi, & ea quæ ex cælo obueniunt, incommoda fuerint, & caleſcat homo, turbatur humor omn̄is in corpore caleſcens. Hoc autem violentia facit. Et si quidem depurgetur homo, humore illo turbato, ſecernitur quantum eius plus quàm commodum est, redundarit. Et habet hæc res ſimilitudinem ad id quod Scythæ faciunt ex equino lacte. Lac enim in caua vasa lignea infuſum concutiunt. Illud autem dum turbatur, ſpumeſcit ac ſercernitur, & pingue quidem, quod Butyrum vocant, quum leue ſit, in ſuperficie conſiſtit: graue verò & craſſum, deorſum ſidit, quod etiam ſecretum ſiccant. Vbi verò concretum ac ſiccatum fuerit, Hippacen ipſum vocant. At ſerum lactis medium locum tener. Sic etiam in homine, dum turbatur humor, quicquid eius eſt in corpore, à principijs quæ dixi, diſparatur. Et in ſuperficie quidem bilis conſiſtit. Leuiſſima enim exiſtit. Secundo loco ſanguis. Tertio pituita. Grauiſſimus autem horum humorum eſt aqua. His verò ita ſe habentibus, quiſquis ex his in morbo plurimus fuerit, in principio ſiente turbatione, deuenit ad locum, vbi plurimus eſſe poſſit. Verum in turbatione, ſpaciola capacitate ſiente, ſecretus diſtrahitur, & calefacit corpus. Aut aliqua corporis parte firmatus, vnà cum alio humore, cum quo eſt in alio loco, dolorem ac calorem exhibet. Qui verò calefactus eſt locus, inſuper etiam reliquum corpus concalefacit, & ex hoc febris oboritur. Et oboritur magis à bile, & pituita, & ſanguine, calidiſſimi enim hi humores exiſtūt. Et ſi quis horum in

*Cæleſtis
uis quid ſi-
ciat.*

*Scytharum
butyrum.*

Hippace.

*Qui humores
febrem
creent.*

A rum
bus
nor
nor
ho
hur
ſtra
In t
cua
lij
aq
mc
B que
tur
era
no
hu
qu
fus
tu
vt
lef
ſut
cor
po
C cor
ill
de
pe
&
ric
pli
tur
co
tu
qu
qu
cu
ne

Arum in aliqua corporis parte firmatus fuerit, ut plurimum morbus illinc nominatur, & cognomen habet. Caterum ab aqua non valde fortis febris oboritur, neque diuturna. Nam igni non bonum alimentum aqua praebet. Atque haec quidem de hoc dicta sunt. At vero ante turbationem, non habet multus humor quod procedat, sed sursum ac deorsum voluitur & distrahitur alij humori permixtus. Omnia enim plena existunt. In turbatione vero euacuatur. Verum aliud alio magis euacuatur. Et multus humor suum locum occupat, & alienus alij non ammiscet, si firmatus fuerit priusquam ille viribus adaequetur. Potest autem ipsi adaequari is qui ab ipso postea ad morbum superaccessit, donec purgatus fuerit locus qualicumque purgatione. Si vero multus fuerit affligens humor, fruitur: & consumitur ad morbum etiam alius qui prius salubris erat. Et tali modo homo moritur. fruitur autem, si morbus non amplius sufficiens alimentum habuerit, & consumitur ab humore qui in loco dolente existit. primum enim propinquum assumit, deinde longius depascitur, donec consumptum fuerit, & non amplius inest in corpore alimentum. Alimentum autem est homini humor leuis. Quemadmodum igitur ut certum est, putrefactio primum paulatim fit, si maxime calescat: Postea ubi isthic alimentum putrefactioni non amplius sufficit, depascitur de sano, initio sumpto a proximo, ad totum corpus, donec totum quicquid carnosum est, putrefecerit, postquam vero in totum depasta est, alimentum putredini consumitur: Sic sane etiam in morbo. Sumpto enim a loco illo initio, ubi isthic alimentum sufficiens non amplius inest, depascitur ulterius, a proximo initio facto. Postquam enim per totum grassatus fuerit, alimentum morbo consumitur, & alius salubris humor non superat. Et si hoc fiat, homo moritur. Quin & in turbatione, ubi hic salubris humor amplio rem locum occupat, & non firmatus fuerit, sed voluitur ac distrahitur, non amplius alij miscetur, sed ad morbum consumitur, si non depurgetur. Deinde venae superimplentur. Valde autem impletæ, nihil ex seipsis remittunt, priusquam spaciofa capacitas ipsis contingat. Quemadmodum ubi quis vehementer percussus est, sanguis sub plagam subtercurrit, nimirum venis a plaga euacuatis. Postquam autem carnes veluti spongia fuerint repletæ, non amplius remittunt,

*Hydrops
febrem leuam
& non longam facit.*

*Qui aequatur
superat
nientia.*

*Mortis
causa.*

Simile.

sed continent in seipsis, donec in loco aliquid ab ipsis euacuatum fuerit. Quum enim collectus fuerit sanguis, præ copia viam intercipit. Quomodo si quis vas olearium coriaceum angusti oris oleo impletum, in osculum vertat è directo, & si hoc fecerit, oleum ex ipso prodire non poterit: viam enim ipsum oleum intercipit, vtpote multum & acuatim incumbens. Si verò quis ipsum vas inclinet, libera erit via osculi intercepta, qua effluet oleum ex ipso. Idem fecerit etiam aqua in mensa. Ita sanè etiam vbi multus humor in corpore præ turbatione locum occupat, & venas impleuerit, non amplius ab ipsis discedit, priusquam vbi locus vacuus est, alimento à morbo consumpto. Atque hæc à me dicta sunt de hoc, si in corpore quid fuerit vnde morbi gignantur, redundantibus etiam alijs: & quomodo principia efficiant colorem & turbationem humorū deductia ad morbum. Nunc verò dicam quæ efficiant ea quæ ex cælo nobis obueniunt, si ad ea quæ in corpore generata sunt, inepta fiant, & quum humorem in corpore superarint. Affero autem partem humoris in homine, vbi liquatus fuerit, conglobari ac spissari, donec morbum pepererit: partem verò dilatari, ac secerni. Habet autem & hæc affectio similitudinem ad lac. Si quis enim succū in lac immittat, frigiditas in ipso oborta, lac inspissat & conglobat. Ac circum inspissatum, ferum est. Sic etiam in homine humor, frigiditate in morbo oborta, conglobatur & inspissatur. Circum ipsum verò aquosum humorem, adhuc etiam alius humor, quanto copiosior fuerit in alio corpore, ammixtus est. At si quidem ad aluum deuenerit, sterco conturbat, & tormen in aluo inducit, & foras pertransit, nullo magno damno illato. Si verò non ad aluum deuenerit, firmabit se aliqua corporis parte, vbi ipsi plurima capacitas erit. Volutatur itaque exquirens sibipsum loci capacitatem. Et quod quidem aquosi humoris de conglobatione secretum est, vtpote frigidissimū ac grauissimū in corpore existens, ad infernas partes descendit, & circum ossa ac neruos volutat, adhuc magis corpus ad inflammationem perducit, & clarum est quod circa neruos, & præsertim circa ossa, aquosus humor, qui humorem facit, existit. Circa ossæ enim corporis partes, homo maximè rigit, & capilli erecti stant, contorta cuticula, ac sicciore siente quàm priori

Hydrops.

*Horroris
caussa.*

- A** priori tempore: Nimirum aquoso humore isthic deficiente, & circa ossa obuoluto. Atque hinc sanè solus ille locus vbi primo tempore erat, humorem facere nõ potest, vnde etiam rigor oboritur. At verò reliquus humor q̄ æqualissimè crassus est, partim quidem in toto corpore est, partim verò quantum abundauerit, si quidem aluus plena non fuerit, & quod affligit modicum sit: quandoque ad aluum deuenit, & nullum magnum damnum inducit. & aliquando quidem febrem non inducit, aliquando verò debilem & innoxiam. & quod affligit vna cum stercore exit. Si verò aluus plena multum quod affligit habeat, periculum est ex ipso morbum aliquè fieri, si alicubi se firmet id quod affligit, aut ad latus, aut ad viscus, aut alicubi aliam partem concalescat, quo primùm illum humorem simul turbet. Qui verò non valde ex calore ab aquoso humore victi sunt, vtpote qui circa ossa, & prope medullam cõsistit: hos progressu temporis magis lædet, primùm quidem in illum ipsum locum, deinde ipsi propinquũ, & semper vterius depascitur, & aluus ipsum assumit, vt quæ calida sit, & postea tum aluus, tum lædens humor, adhuc magis calefacit. At humor crassus calefcens primùm diffunditur, is qui propinquus affligenti existit. diffusus autem aquoso humori affligenti miscetur: deinde in concussione corporis inerior redditur. & tam diu rigor tenet, quandiu aquosus humor alij humori ammixtus est. Quin & febris hoc modo generata oboritur. Affligentia ad locum firmata, calefcens corpus febrem in se suscipere cogunt: & ab affligente, & ab aluo calefactum, reliquum aquosum humorem superat. Atque sic febris fit post frigus, si qua corporis parte copiosior humor formatus fuerit. Si verò voluatur ac distrahatur, tali modo febris oboritur. Post frigus febris voluatur, maximè affligens circa aluum & supernam, & infernam. Isthic enim plura loci capacitatis existit. Dum autem voluatur, primùm propinqua calefcunt, & viscera, & quæ in aluo sunt, Postea etiam alius humor diffusus calore fruitur, & aquoso humori miscetur. Atque febris post rigorem hic fit, vbi affligens voluatur, Imò etiam vbi firmatum fuerit reliqua corporis parte. Et hæc à me dicta sunt quomodo, & quando, rigor morbosus fiat. & quomodo, & ex quali necessitate febris post ipsum irruit. Et quæ sint principia morborum, & qua-

Venter plenus uel uacuus quid faciat.

Quæ post frigus febris fiat.

lem vnumquodque ipsorum morbum in corpore inducat, D
& quomodo & cur in diebus imparibus morbi iudicantur.
Et vnde homines sani sint, & vnde agrotent. & quomodo bi
lis, & pituita, copiosior & paucior fiat. Itemq; alia multa quæ
in ipsa natura humana sunt, demonstrari, quæ sanè hic ser-
mo exigebat. Atque hæc ita relata finem habent. Nunc

*Lubrici qui
creantur.*

autem de lubricis latis dicam. Assero enim ipsos in puero
dum adhuc in vtero est nasci. Postquam enim semel ex vte-
ro egressus est, non tanto tempore stercus in aluo manet, vt
ex eius diuturnitate ac putrefactione, tantæ magnitudinis
animal generari possit. Excernit enim semper hesternum
stercus per omnes dies, si sanus homo esse debet. Tale verò
animal nasci non possit, etiamsi multis diebus homo ster- E
cus non egereret. Multa enim nascuntur dum puer in vtero
est, hoc modo, Vbi ex lacte & sanguine computrescente ac
redundante, vtpote quod dulce est, pus factum fuerit ferui-
dum, animal isthic generatur. Nascuntur autem & rotundi
lumbici isthic eodem modo. Signum verò quòd hæc res ita
se habet, hoc est. Postquam in lucem editi sunt pueri mu-
lieres ipsis in cibo offerunt medicamenta, quo stercus ex in-
testino exeat, & non comburatur, & simul vt intestinum di-
latetur. Vbi verò cibum obtulerunt, multi sanè pueri & ro-
undos & latos lumbricos vnà cum primo stercore excer-
nunt. Si verò non excreuerint, fiunt etiam in superque na-
scuntur in ventribus. Et rotundi quidem pariunt, lati verò
non amplius, etiamsi quidam ipsos parere dicant. Nam F
homo qui latum lumbricum habet, velut cucumeris semen
excernit aliàs atque aliàs, vnà cum stercore ipso, & sunt ho-
mines qui hoc lumbrici partus esse dicunt. Mihi verò non
rectè dicere videntur qui talia dicunt. Neque enim ab vno
animali tot pulli generari possunt: neque ea est loci in in-
testino capacitas, vt partus educare queat. Augescente au-
tem puero, augetur etiam lumbricus in intestino, ab his
quæ in ventriculum ingesta sunt, & æqualis fit intestino, qui
busdam in pubertate, quibusdam posterius, quibusdam par-
tulo prius. Et postquam intestino adæquatus est, similiter auge-
scit, & quanto maior factus fuerit, vnà cum stercore excerni-
tur de intestino recto, & excidit velut cucumeris semen, sa-
pe verò etiam maior. Quibusdã verò iter facientibus, aut la-
boran

*Lubrici in
gignunt.*

A bora
sisqu
dice
sed i
ner
rit a
tus n
dit. S
rum
etiar
pus
Atq
rit, G
B testi
cucu
liàs
infl
etia
mu
men
doq
firm
& h
re v
rit,
C cep
tar
cure
cõse
de n
culi
rum
bis
eni
aut
bili
ma
ven
ipfa

A borantibus, & ventriculo calefcente, deorsum descendit, ip-
 sisque prominet ex podice inflatus, hocque facit, & de po-
 dice refecatur, aut retrocedit. Signa verò quòd non pariat,
 sed ita habeat velut ego dico, hæc sunt. Si quis curet homi-
 nem latum lumbricum habentem, & medicamentum dederit
 aut potionem, siquidem fuerit homo bene preparatus, to-
 tus rotundus factus ad pilæ figuram exit, & homo sanus eua-
 dit. Si verò ad medicinam hereat, recta pars de lumbrico ab-
 rumpitur, longitudine duorum aut trium cubitorum, aut
 etiam longè amplior, & vbi abruptus fuerit per multum tem-
 pus signa cum stercore non prodeunt. Postea verò augetur.
 Atque hæc argumenta sunt, quòd lumbricus latus non pa-
 rit, sed abrumpitur. Est autem species ipsius, qualis alba in-
 testini rasura. Signa habet hæc. Cacat aliàs atque aliàs velut
 cucumeris semen, & vbi ieiunus est homo, exilit ad hepar a-
 liàs atque aliàs, & dolorem inducit: & quandoque sputa ori
 influunt vbi ad hepar assilit, quandoque non. Quibusdam
 etiam vocem intercipit, si fortiter ad hepar irruat, & valde
 multa sputa ex ore fluunt, paulo autem post sedantur, & tor-
 mentum multum in ventriculo aliàs atque aliàs oboritur. Quan-
 doque etiam ad dorsum dolor incidit. Nam & hic aliquando
 firmatus innititur. Hæc lumbrici lati signa sunt. Contingit
 & hoc. Qui hoc animalculum habet, in toto quidem tempo-
 re valde debilis fieri non poterit. Vbi verò debilis factus fue-
 rit, vix reualefcit. Latus enim lumbricus partis alicuius parti-
 ceps fit, ex his quæ in ventriculum ingesta sunt. Si quidè igitur
 curatus fuerit iusto modo, sanus fieri poterit. Si verò non
 curetur, sua sponte non exit. Mortem tamen non inducit, sed
 cõfenescit. Atque hæc à me dicta sunt de lumbrico lato, vn-
 de nascitur, & quæ morbi ipsius signa sunt. Cæterum cal-
 culi morbo principium oboritur à lacte, vbi puer lac impu-
 rum fugit. Lac autem in nutrice impurum fit, si pituitosis ci-
 bis ac potibus, & alimentis impuris nutritur vtatur. Conferunt
 enim omnia in ventriculum illabentia in ipsa ad lac. Habet
 autem & hæc res se hoc modo. Si nutritrix non sana fuerit, sed
 biliosa, aut aquosa, aut sanguinea, aut pituitosa: Lac etiam
 malum puero generatur. Consentiant enim corpus &
 ventriculus. Plurimum verò ipsi ad lac cedit, de eo quod
 ipsa plurimum in seipsa habuerit. Et puer si de nutrice
 lac non

*Longus
lumbricus.*

*Lumbrici
signa.*

*Calculus
puerorum
unde fiat.*

lac non purum suxerit, sed biliosum velut dixi, morbosus fit D
ac debilis: & in præsens maximè affligitur, quandiu lac pra-
uum ac morbosum suxerit. At vbi suxerit lac non purum, sed
terreum & pituitosum, & habuerit puer venas de ventriculo
ad vesicam tendentes amplas ac attrahentes: procedit autem

*Lapis in
vesica qui
fit.*

& quod bibit nutrix, & lac in ventriculum pueri, tale quale
trahit à ventriculo de lacte, in totum similiter prout venæ ad
ventriculum detrudere possunt: si quid sanè in lacte non pu-
rum fuerit, id quod vesica fruitur lapis fit tali modo, velut in
aqua non pura, in calice aut vase æneo turbata, & rursus se-
data, fex aceruata fit in medio. Sic sanè & in vesica de vrina
non pura existente. Et non per vrinam eijcitur, vt quæ in ca-
uo sit loco, & maximè aceruata siens, præ dolore per mictio-
nem non pertranfit, & à pituita cruda concrefcit. E
Glutinum enim fit pituita ad fecem ammixta. Et primùm parua lanugo
superstat, deinde quod accedit arenosum fit, glutino siente
pituita, quæ est in vesica de lacte, & augetur, & quicquid hu-
moris in glutinatione accesserit, emingitur. Rursus autè fex
solida fit, & lapidis speciem accipit. Quemadmodum ferrum
ex lapidibus ac terra dum comburuntur fit. Et in prima qui-
dem in ignem immisione, cõglutinati sunt lapides cū terra
ad ferri recrementū. At vbi iterū atq; iterū in igne immissa
fuerint, recrementū quidem foras decedit liquefcens ex fer-
ro, id quod ita fieri oculis videmus. Ferrum autem in igne
relinquitur, & recremento decedente subsidet, sitque solidū
ac densum. Sic profecto etiam fex in vesica, dum pituita glu-
tinum fit, emingitur id quod ab vrina liquefcit. F

*Similiterq;
ferrum fit.*

*Calculi di-
uersa caus-
sa.*

subsidet, & densatur, ac solida fit velut ferrum. Vbi verò sub-
sedit ac solida facta est, sursum ac deorsum in vesica voluta-
tur, & feriens vesicam dolorem inducit, & si vehementer fe-
riat ac vlceret, aliquid de ipsa aufert. Verùm id quod insuper
affertur, adhuc magis quàm id quod arenosum decessit, con-
cretionem efficit. Atque tali modo fit lapis de lacte in vesi-
ca: & si puero anxietas aliqua ab hoc oboriatur, aliàs atque
aliàs, vbi meiere vult, vrinæ meatum apprehendit. At si pue-
ro iam adulto lapis gigaatur ex terræ esu, dolor nõ adest ipsi
prius quàm ipse sibi ipsi cibum deligat. Et hæc à me de hoc
relata sunt. Cæterum morbus signa quinque habet. Nam
vbi meiere vult, dolore affligitur, & vrina paulatim fluit ve-
lut in

*Quinq; cal-
culi signa.*

Alut in vrinæ stillicidio, & est subruenta, nimirū vesica à lapide exulcerata, & vesica inflammata est. Verūm hoc signum inconspicuū est, iudicat tamen summa pars præputij. Quandoque mingit arenosa, verūm à talibus, qualia ego dicam. Eijcit autem aliquando lapides duos, aut etiam plures paruos, generatos eodem modo, velut de vno dixi. Fiant etiam tali modo. Quum lapis fuerit concretus, & profundè subfederit in vesicam in arena separata, ita vt ipsam aduenientem lapis non assumat in seipsum, sed grauior ac copiosior fiat, vt tamen ipsa ad seipsam non concresecat, etiam sic duo lapides fiunt. Fiunt etiam plures eodem modo. Sed & collisis inter se in agitatione aliquid disparatur, & arenosum per vrinam **B**eijcitur. Quod etiam aliquando contingit, vbi arena ad vesicam descendit, & non coaluit. Quidam dicunt quòd potus in pulmonem deuenit, ex hoc verò in reliquum corpus. Hi autem qui hæc dicunt, redarguuntur ex hoc quod dicturus sum, quòd videlicet pulmo cauus est, & in ipso fistula est. Quòd si pulmo cauus non esset, & fistula non ipsi adhaereret, animalia vocem non ederent. Vocem enim edimus de pulmone, quia cauus est, & fistula ipsi adest. Vocem autem articulant labia & lingua, Verūm de hoc exactius in peripneumoniæ tractatione egi. Caterūm hominibus quibus potus in pulmonem ferri videtur, aduersabor, habetque res se hoc modo. Procedit potus in ventrem, à ventre autē in reliquum corpus expenditur. Oportet autē his quæ dicturus sum mentem adhibere. Sermonis argumenta, quòd potus non procedit in pulmonem, sed in ventrem, hæc sunt. Si enim potus procederet in pulmonem, quum pulmo expletus esset, homo non facile respiraret, neq; loqui posset. Non enim esset, pulmone pleno existente, quod resonaret. Et hoc quidem vnum argumentum est. Deinde si potus in pulmonem procederet, cibi in nobis sicci existentes nō similiter concoquerentur. Atque hæc duo argumenta existunt. Sed & medicamenta aluum subducentia, si in potu sumantur, extra ventrem procederent. Habet autē hæc res hoc modo. Quæcunque medicamenta purgatoria sunt aut supernè, aut infernè, aut etiam vtrunque præstant, ea hæc faciunt. Omnia valde vrunt, & fortia quidem ex ipsis, si partem aliquam teneram corporis contigerint, eam exulcerant. Mitiora verò turbulentum

*Qui duo,
uel plures
calculi sūt.*

Potus pulmonem non petit.

*Medicamē
ex quid a
gant.*

lentum corporis motum faciunt, quacunq; tandem partem occuparint. Si verò aliquid ex his medicamentis in pulmonem perueniret, videtur mihi magnū aliquid malum indurum esse. Pituita enim de capite descendens, eum in valde breui tempore exulcerat. Tenera enim & rara res est pulmo, & si exulceratus fuerit, non bene habebit homo ille, ob multas sanè caussas. At verò venter à medicamento non exulceratur. Nam res est valida ac robusta, nimirum velut pellis & corium. Et pleriq; sanè ex Libyæ incolis pecorū pellibus pro vestibus vtuntur, ventribus autem pro vtriculis. Robusta enim res venter existit. Deinde vbi à vino nigro homines repleti fuerint, nigra recrementa excernunt. Atq; hæc omnia argumēta existūt. Et vbi allia comederimus, aut aliud quoddam edulium olidum, vrinā reddimus comesta odore referentem. Et hæc quidem omnia argumenta sunt. Sed & hoc considerandum venit quòd dicturus sum. Si quis cyceonem biberit, aut farinam coctam sorbuerit, aut aliud quid eiusmodi, & hoc ipsum in pulmonem perueniret, certe arbitramur ipsum ne minimum quidem tempus viuere posse. Vbi enim modicum quiddam pituitæ in pulmonem perueniret, aut in fistulam ipsius, multa ac fortis tussis oboritur, ac conuulsio. Si verò vtrique & vixerit homo qui cyceonē biberit, aut farinam coctam sorbuerit, vbi sanè concocta fuerit sorbitio, videtur mihi multa & fortis caliditas corpori oboritura esse, multusq; dolor, vt omnino moriatur homo hoc modo, si illa in pulmonem perueniant. Atque hæc iam argumenta septem sunt. Præterea quomodo lac infantes pueros nutrire possit, si ad pulmonem descenderet? Atque hoc mihi aliud adhuc argumentū est. Et hæc ne produxissem quidem ad sermonis mei confirmationem, nisi multi adeò homines essent, quibus potus in pulmonem procedere videtur, & necesse est ad opiniones fortiter inhaerentes multa argumenta adducere, si quis velit auditorem à priore sententiâ abducere ac conuertere vt suis verbis fidem habeat. Et propter hoc etiam potus in pulmonem non procedit, sed in ventrē: quia contigua & annexa est ipsi gula hominis semper hians, & in hanc procedit. Et simul pulmonis fistulæ velut hederæ foliū incumbit, quare neq; descendere permitteret in trāsglutendo, si in ipsum procederet. Atq; hæc mihi de hoc relata sunt.

Procedit

Libum ue-
stius.

Cur lotium
oleat oscu-
lenta.

Lactis etiā
exēplo hos
refellit.

Quid pul-
monis fistu-
lam vgat
cūm quid
edimus.

A Procedit nanque potus in ventriculum, & vbi expletus est, splen de ipso suscipit, & distribuit ad venas, & ad omentum, & in decliue deorsum, & in scrotum, & ad crura, & ad pedes. Et postquam morbus ex aqua multa obortus fuerit, procedit de ventriculo, & semper ad splenem venit de potu, vbi biberit homo. Contingit autem in hoc morbo, vt neq; febricitet aliàs ex ventre, quam vbi homo sitiatur, vesica autem & ventriculus non iusto modo excolent, neq; conueniente diæta homo vtatur. At splen subægotans à ventre de potu trahit.

Morbus autem oboritur, & scrotum pellucidum fit, & clauiculae, & collum, & pectora attenuantur. Colliquatur enim ab hoc morbo, & humor ad ventriculum defluit, & infernæ partes aqua plenæ sunt, & venter cibum auersatur, & quandoq;

*Quæ graci
lescant tabe
scant in
hoc morbo.*

B valde adstringitur, quandoque defluit. Nec vesica iusto modo excolat, & plerunque horror aliàs atque aliàs per corpus discurret, & quandoque febris corripit. Et quibusdam facies tumida fit, quibusdam non. Aliquibus etiam tibiæ rumpuntur, vbi morbus diurnus factus fuerit, & aqua illinc effluit. Incidunt & vigilie & impotentia corporis, ac maxime lumborum. Et postquã edit aut bibit, etiam paulò amplius splen affligitur, & spiritum frequentem semper emittit. Atq; hæc signa hydropis sunt. Est autem & circa ventriculum solum, siue febris corripuerit, siue non. Et venter magnus fit. Et crura implentur aqua. Verùm supernæ corporis partes attenuantur his qui ita affecti putantur. At signa omnia debiliora sunt

*Subtercuta
nei morbi si
gna.*

C & simul in cruribus aqua non discedit, & dolor tanto minor existit. Cæterùm circaventriculum solum hydrops & aqua hac de causa fit. Etenim vbi aceruatim aqua accessit, & via in principijs non pateat ad infernas partes, sed aceruatim in venis concludatur, nimirum vt quæ respirationem non habeat, neq; seorsum, neque deorsum inniti potest, haud aliter quam si quis magnum vas angustii osculi occludat, ac subito inuertat, deinde sensim operculum de osculo detrahat. Et si enim hoc feceris, aqua nõ effluet foras, neq; enim respiratio nem habet, sed à spiritu qui intus est, cõclusa est. Nã spiritus qui intus est replet vas, & externo spiritui renititur, & excursus aquæ nõ datur præ spiritu vas implète, & simul aère incubente. Si verò quis sensim vas inclinaret, aut fundum perforaret, spiritus de vase exhibit. Egresso autem spiritu, procedit

*Cur solus
venter tur
geat.*

Simile.

HIPPOCRATIS LIBER

*Mulieres
etiam hoc
patiuntur.*

cedit etiam aqua foras. Sic sane in hydrope, si quidem perspi-
ratio sursum aut deorsum cōtingat, in principio morbi, trā-
sit ad crura hydrops, & ad pedes. Sin minus, isthic solum vo-
lutatur circa ventriculum, Atque ita quidem de his à me di-
ctum est. Fit autem & mulieribus hydrops in vtero ipso,
& signa sanè in ventriculo, & in cruribus, & reliqua signa ea-
dem habet. Et de hoc ipso à me dictum est in morbis mulie-
ribus. Atque hæ tres sunt species morborum ab hydrope.
Fiunt autem hi morbi omnes citò difficiles, & omnes citò
augentur. Adhuc autem difficiliore sunt, si ex alio morbo
corpus liquefactum, ad hunc deuenierit. Si quidem igitur su-
bito occupauerit morbus hominē, moritur, nempe alio mor-
bo diutissimè iam affligente. At vbi etiam alius valde fluidus
fuerit, citissimè moritur, & sentiens. & loquens. Atq; hæc
à me relata sunt de hydrope, & vnde oriatur, & quòd hæc
sint ipsius signa.

HIPPOCRATIS COI LIBER DE AFFECTIONI-

BVS, IANO CORNARIO ME-
DICO PHYSICO
interprete.

Hunc Galenus Polybi esse dicit.

Irum prudentem ratione apud se inita,
quòd maximi pretij res est hominibus
sanitas, nosse cōuenit quomodo ex sua
ipsius intelligentia, in morbis utilita-
tem capiat. Nosse autem conuenit ea
quæ à medicis & dicuntur, & adhiben-
tur corpori suo, eaque diiudicare posse.
Atque hæc singula hæctenus nosse satis
est, quatenus idiotæ contingere potest. Hæc verò nouerit
quis

A quis maximè, si harum rerum cognitione ac studio teneatur. Morbi omnes hominibus à bile ac pituita fiunt.

Bilis autem & pituita morbos exhibent, quum in corpore nimium aut resiccantur, aut humectantur, aut incallescunt, aut frigesunt. patiuntur autem hæc pituita & bilis, & à cibis, & à potibus, & à laboribus, & à vulneribus, & olfactu, & auditu, & visu, & coitu, & calido, & frigido. patiuntur autem quum singula ex relatis, aut non in debito tempore corpori exhibentur, aut non consueta, aut plura & fortiora, aut pauciora & debiliora. Vniuersi igitur morbi hominibus ex his fiunt. Oportet autem ad hæc idiotam nosse, quæ par est nosse idiotam. Quæ verò artifices nosse par est,

*Morborum
origo.*

B ea etiam adhibere ac tractare. De his autem quæ dicuntur & fiunt, fieri potest vt idiota ex intelligentia quadam coniecturam faciat. Iam verò vnde singula hæc nosse oportet, ego referam. Sin in caput dolores inciderint, huius caput calefacere conducit: ita vt multa calida lauemus, & sternutatione facta pituitam ac mucos subducamus. Et si quidem ex his à dolore liberetur, sufficiens hæc. Si verò non liberetur, purgandum est caput à pituita. Victus autem sit sorbitio, & potus aqua. Vinum autem non exhibeatur, donec dolor sedetur. Quum enim calidum existens caput, vinum attraxerit, dolor fortior euadit. Dolores incidunt à pituita, cum in capite mota cumulata fuerit. Si verò aliàs atque aliàs dolor & vertigo in caput inciderit, profunt quidem & hæc

*Capitis do
lor.*

C adhibita, prodest autem etiam, si sanguis à naribus fuerit detractus, aut à vena in fronte. Si verò diurnus & fortis in capite fiat morbus, & purgato capite non decedat, huius caput aut scarificare oportet, aut venas in circuitu inurere. Ex his enim solum sanum fore spes est. Aegrotos considerare oportet statim in constitutionis morborum principio, quare opus habeant: & quales sint vt pharmaco purgentur, aut vt aliud quid, quodcunque tandem volueris, exhibeas. Si verò omisso principio, ad finem iam vergente morbo exhibueris, in desperato iam corpore, forte quiddam præbere veritus, periculū est ne magis delinquas, quam successum consequaris. Si in aures inciderit dolor, conducit multa calida lauare, & auribus fomentum adhibere. Et si quidem ad hæc cesserit pituita de capite attenuata, & dolor cessauit.

*Asirium
dolor.*

rit, sufficiūt hęc. Sin minus, optimum omnium pharmacum D fuerit, quod in potu exhibitum, sursum pituitam purgat. Aut purgandum est caput medicamento, quo capitis pituita purgatur. Fit autem & hic dolor, quum intrinsecus ad aures pituita ex capite allapsa fuerit. Si verò fauces inflammata fuerint gargarismis vti oportet. Fit autem & hoc à pituita. Si verò gingiuarum, aut aliquid sub lingua inflammatū fuerit, his quæ commendantur vtendum est. A pituita autem & hęc

Fauciū inflammatio.

Vua tumor

fiūt. Si verò vua dependerit & suffocarit (Quidam hoc gurgulionem vocant) statim gargarismis vtendum est, præparatis velut scriptum est in medicamentis. Si verò ex his gracilis non fiat, retrò naso capiti cucurbitæ duæ adhibeantur, & sanguinis plurimum detrahatur, & pituitæ fluxus retrò reuellatur. Si verò neq; ex his detumescat, scapello incidito, & aquam educito. Sectio autem facienda est, vbi summum sububicundum factum fuerit, Nam si tale factum sectum non fuerit, inflammatur, & aliquando derepente strangulat. Fit autem & hoc à pituita, vbi ex calefacto capite aceruatim defluerit. Ceterum quod ad dentium dolores at-

Dentium dolor.

tinet, si corrosus fuerit dens, & mouetur, eximatur. Si verò non corrosus est, neque mouetur, dolorem autem exhibet, per vstionem resiccatur. Prosumt etiam quæ commendantur. Dolores autem fiunt, quum pituita sub radices dentium subierit. Exeduntur autem & corrunduntur, partim à pituita, partim à cibus, si natura debiles fuerint, & cavitatem habuerint, & malè in gingiuis fixi fuerint. Si in nare Poly-

Polypus.

pus nascatur: quæ res ex naso in obliquum per respirationē diffluatur, ac intumescit: eximitur laqueo ex naso ad os distractus. Aliqui etiam pharmacis erodunt. Nascitur autem à pituita. Atque hi quidem sunt morbi qui à capite oriuntur, exceptis oculorum morbis, de quibus priuatim agemus. At verò de morbis circa ventrem, hęc considerare oportet.

Pleuritis.

Peripneumonia.

καὺσος.

Phrenitis.

Pleuritis, peripneumonia, febris ardens, phrenitis, hi morbi acuti vocantur, & fiunt maxime quidem ac fortissimi hyeme: fiunt etiam estate, verum minus, & molliores. Quod si forte in tales incideris, hęc sanè faciens ac consulens, maxime successum senseris. Pleuritis. In pleuritide febris detinet, & lateris dolor, & erecta ceruice spiratio, & tussis, & sputum ab initio quidem subbiliosum spuit. Postquam autē

quinta

A quinta aut sexta dies aduenerit, etiam subpurulentum. Huic ad lateris quidem dolorem dandum est, quod pituitam & bilē à latere deducat. Sic enim dolor lenissimus fuerit. Alius autem curanda est per clysterem subducentē ac frigesactionem. Hoc enim vniuerso morbo cōmodissimum erit. Exhibendus est etiā potus, & sorbitio. Et potiones dandæ sunt acidiore, quo sputum de latere repurgetur. Quum autem pus purgari inceperit, latus calefacere cōducit, & forinsecus maturare ea quæ circa latus sunt, prius autem hoc facere nō expedit. Resiccatur enim. Fit autē hic morbus maximē ex potu, quū quis humecto corpore, aut ebrius, aut sobrius, friguerit. Fit etiā aliter. Iudicatur autē morbus breuissimus septima die, longissimus decimaquarta. Et siquidem in hac, per sputum reiectū ac purgatū fuerit pus à latere, sanus fit. Si verò per sputum nō fuerit pus reiectum, pectore suppuratus efficitur, & morbus longus erit. Porro iudicari in morbis est, quum morbi auferunt, aut marcescunt, aut in aliū morbum transeunt, aut desinunt. Peripneumonia. In peripneumonia febris detinet, & tussis, & excreat primū quidē pituitā crassam ac puram, Sexta verò & septima, subbiliosam & subliuidam. Octaua autem & nona suppurulentam. Huic si quidem dolor adest, aut dorsū, aut laterū, dandū est medicamentum, quod in pleuritide ad lateris dolorē, in medicamentario libro scriptū est. Per potus autem, & sorbitiones, & ventris subductionem ac frigesactionem, eadem curatio adhibetur quæ in pleuritide. Quo verò sputū & pus ex pulmone repurgetur, danda sunt pharmaca in potu, quibus pulmo humectatur, & pus sursum purgatur. Fit autē hic morbus, quum pituita acruatim ex capite ad pulmonem fluxerit. Aliquando etiam ex pleuritide in peripneumoniā & febrem ardentem transitus fit. Iudicatur autē breuissimus quidem in diebus quatuordecim, longissimus verò in duobus de viginti. Pauci verò hunc morbū effugiunt. Fiunt etiā pectore suppurati ex hoc morbo, si non in iudicatorijs diebus pulmo fuerit purgatus. Phrenitis vbi apprehenderit, febris primū dibilis detinet, & dolor circa præcordia, magis autem dextera, ad hepar. Quum autem quarta aut quinta aduenerit, & febris fortior fit, & dolores auferunt, & color subbiliosus efficitur, & mens percellitur. Huic ad dolorem quidem dan-

Morbi lateris cura et ratio.

Causa morbi huius.

Morborum decretorij quid. Peripneumonia.

Medela.

Morbushic unde fiat.

Phrenitis.

Medela.

da sunt quæ in pleuritide, & tepor faciendus ubi dolor hæret. D
 Sed & aluus curanda, ac reliqua similiter facienda sunt, ex-
 cepto potu. Potu verò vtendum est quocunque alio volueris,
 præter vinum. Aut acetum & mel ac aquam dato. Vinum au-
 tem non conuenit mente motis, neque in hoc morbo, neque
 in quibusuis alijs. Conducit autem in hoc morbo etiam ca-
 put multa calida lauare. Mollito enim corpore, sudor quoq;
 magis sequitur, & aluus & vrina secedit. Et æger ipse seipso
 temperatiõ euadit. Fit hic morbus à bile, quum mota visce-
 ribus ac septo transuerso infederit. Iudicatur autem morbus,
 breuissimus septima die: longissimus vndecima. Effugiunt &
 hunc pauci, transiuntque etiam ipse in peripneumoniam, & si
 transferit, pauci effugiunt. Febris ardens siue causos, quum E
 habuerit, febris detinet, & fitis fortis, & lingua aspera ac ni-
 gra fit, à spiritus sanè caliditate. Et color subbiliosus fit, &
 spura biliosa. Et æger extrinsecus quidè frigidus fit, intrinse-
 cus verò valde calidus. Huic conducit frigefaciètia adhibe-
 re, & ad aluum, & forinsecus ad corpus, cauendo ne inhorre-
 scat, potiones quoque ac sorbitiones dandæ sunt frequentes,
 & paulatim quàm frigidissimæ. Venter autem curetur, &
 si quidem non subeant quæ insunt, infusa frigidissima per
 clysterem immittatur, aut quotidie, aut alternis. Hic autem
 morbus fit à bile, quum mota intra corpus firmata fuerit.
 Solet etiam in peripneumoniam transire. Iudicatur autem
 breuissimus quidem nona aut decima die. Longissimus au-
 tem decimaquarta. Et si quidem transferit in peripneumo-
 niam, pauci effugiunt. Si verò nõ transferit, multi effugiunt. F
 Atque hi quidem morbi acuti vocantur, & oportet hos sic cu-
 rare. Quæcunque verò aliæ febres hyeme fiunt, siue ex vino,
 siue ex lassitudine, siue ex aliqua alia re, eas obseruare opor-
 tet. Transiunt enim aliquando in morbos acutos. Transitiõ
 verò ipsarum talis est. Quum commotis duobus humoribus,
 pituita & bile, non conducentia corpori exhibentur, ipsi in-
 ter seipsos coacti, pituita videlicet ac bilis, corpori vbiunq;
 tandem contigerit allabuntur. Et fit pleuritis, aut phrenitis,
 aut peripneumonia. Obseruare igitur ac vitare oportet fe-
 bres in hyeme. Sit autem obseruatio, & tutela ab ipsis, quies,
 & gracilitas, & ventris euacuatio. In sorbitionibus autem &
 potionibus degendum est, donec febris imminuta fuerit.
 Ex

Causos.

Mædela.

*Hyberna
febres cur
obseruandæ.*

*Quæ obser-
uatio.*

A Ex n
 mi si
 ratic
 ciun
 præ
 dico
 med
 mor
 febr
 quib
 est, &
 se vi
 B aqua
 non
 Mor
 die,
 deo
 corp
 deo
 fari
 hæc
 rint
 mac
 do,
 febr
 C quar
 grau
 dem
 Qu
 qua
 hab
 os v
 fetu
 in v
 que
 dem
 faci
 to. &
 bus

- A** Ex morbis fermè maximè acuti & occidunt, & laboriosissimi sunt, & opus est ad ipsos plurima tutela, & exactissima curatione. Et à curante nullum malum accedere oportet, sufficiunt enim quæ ab ipsis morbis adsunt. Verùm vt boni quid præstet, pro viribus conetur. Et si quidem rectè curante medico, à magnitudine morbi superetur æger, non hæc culpa medici est. Si verò non rectè curante, neque cognoscente, à morbo superetur, medici culpa est. Aestate porrò hæc fiunt febris detinet fortis, & sitis. & vomunt aliqui bilem, aliquibus verò etiam infernè secedit. His in potu dandum est, & ad sorbendum, quodcumque tandem tibi idoneum esse visum fuerit. Si verò bilis aut pituita ad cor confederit,
- B** aqua frigida, aut aqua mulsæ pota, vomant. Si verò venter non secesserit, clysteri vtendum est, aut subdititia glande. Morbus autem fit à bile. Liberantur autem maximè septima die, aut nona. Si verò febre detinente non purgantur, neque deorsum, neque sursum, dolor autem affuerit per totum corpus, tertia aut quarta die, pharmaco leui aut potione, deorsum purgato. facito autem sorbitionem ex milio, aut farina: & iisdem potionibus curato. Patiuntur autem & hæc à bile. Si verò externæ partes non valde feruidæ fuerint, verùm internæ, & lingua aspera ac nigra sit, huic pharmacum ne dederis, curato autem frigefacientia adhibendo, & ad aluum, & ad reliquum corpus. Vocatur autem hæc febris æstuosa. Iudicatur maximè vndecima die, & decima quarta. Si verò febrilis calor apprehenderit ac dimiserit, grauitas autem corporis ipsum detinuerit: hunc donec quidem calor tenuerit, sorbitionibus ac potionibus curato. Quum autem non tenuerit, etiam cibos dato. purgato autem quàm celerrimè pharmaco, siue sursum siue deorsum opus habere tibi visum fuerit. Si verò febris quidem nō tenuerit, os verò amarum habuerit, & corpus grauetur, & cibum aueretur, pharmacum dandum est. Patitur autè hæc à bile, quum in venas ac articulos incubuerit & firmata fuerit. Quicumque verò alij dolores in aestate circa ventrem fiunt, si quidem ad præcordia & cor tenderint, aquam mulsam aquosam facito, & aceti tribus heminis affusis, tepidam bibendam dato. & vbi modico tempore ipsam retinuerit, & igne ac vestibus concalefactus fuerit, vomat. Si verò à vomitu rursus ac-

*Morbosorum
acutorum
natura.*

*Per aestatē
quæ uexēt
Medela.*

*Feruoꝝ in
teriorum.*

*Causas
febris.
Curatio.*

*Dolores
aestatis.*

Medela.

cesserint ac suffocauerint, rursus vomitum faciat. Aut ipsum multa calida lotum, per clysterem subleue, & tepefactoria adhibe, si affuerit dolor. Patiuntur autem hæc maxime à pituita, quum commota ad cor collapsa fuerit. Danda sunt etiam his qui talibus doloribus vexantur, pharmaca quæ descripta sunt ad eiusmodi morbum, in medicamentario libro. Si verò transierit dolor aliàs ad alium vètris locum, & febre caruerit, multa calida lauetur, & doloris gratia bibenda dentur, quæ in pleuritide sunt descripta, aut alia prout tibi visum fuerit. Si verò à dolore non liberetur, per pharmacum deorsum subpurgetur. A cibis autem abstinere, quousque dolor affuerit. Tales autem dolores, qui sic errant, à bile fiunt. Quicumque verò dolores infra umbilicum fiunt, in his molli infuso per clysterem immisso subluo. Si verò non sedentur, pharmacum deorsum purgans dato. Quicumque verò dolores derepente in corpore fiunt citra febrem, in his lauare multa calida conducit, & tepefacere. Nam pituita & bilis compacta quidem, fortia sunt, & prævalent in quacunque corporis parte constituerint, & laborem ac dolorem fortem exhibent. Diffusa verò debiliora sunt, quacunque corporis parte manifesta fuerint. At verò morbi qui in æstate fiunt, sic fieri solent. Quum corpus à sole fuerit calefactum, humectatur, humectatum autem ægrotat, aut totum, aut ea parte in quam pituita & bilis incubuerint. Si quidem igitur quis ipsos incipientes curet, neque longi fiunt, neque periculosi. Si verò non curet, aut male curet, & longiores fiunt, & sæpe quoque occidunt. Sed & tertianæ & quartanæ febres, ex talibus fieri solent. Hæc morborum constitutio maxime quidem æstate fit, aliquibus verò etiam hyeme. Tertiana febris quæ apprehenderit, si quidem videbitur tibi non purgatus esse, quarta die pharmacum dato. Si verò pharmaco non videbitur opus habere, medicamenta in potu exhibeto, quibus febris aut transmutetur, aut deficiat. Exhibeto autem velut scriptum est in medicamentis. Et in apprehensione quidem, sorbitione & potu nutrito. Interposito verò tempore, cibis per alium secedentibus. Apprehendit autem plerumque non ita sæpe. Si verò non curetur, in quartanam transire solet, & diuturna fieri. Si verò quartana apprehenderit, si quidem impurgatus fuerit, primum caput purgato, & interpositis tribus aut quatuor diebus,

Causa horum malorum æstatis.

Tertiana.

Quartana.

A die
hen
gan
fus
sc
dix
bri
tiar
qua
me
fue
neq
B tari
scie
tur
te r
pu
rat
bu
pit
im
sit.
cor
pia
Q
C tui
fan
ner
qu
bu
du
du
ali
pu
pu
tui
vo
in
du

A diebus, pharmacum sursum versus purgās dato in ipsa apprehensione. Et interpositis diebus rursus aliud deorsum purgans dato in ipsa apprehensione. Si verò ex his nō sedetur, rursus interpositis diebus, multa calida lauato, & pharmaca que scripta sunt dato. potibus autem & forbitionibus, & reliqua diæta vtendū est velut in tertiana. Apprehendit autē hæc febris plurimos multo tēpore, alios verò pauco. Et fit tum tertiana, tum quartana, à bile & pituita. Cur autem tertiana & quartana, alibi à me scriptum est. Vim porò habent medicamenta in his febribus, vt potis his corpus in loco sit, in consueta caliditate ac frigiditate. & neq; præter naturā calefiat neq; frigeat. Dāda sunt autē velut scriptū est in medicamentario libro. Pituita alba quum tenuerit, corpus totū intumescit albo tumore. & in eadem die alia parte melius sibi videtur habere, alia deterius. Et tumor aliās in alia corporis parte maior & minor fit. Huic pharmaca danda sunt deorsum purgantia, à quibus aqua, aut pituita purgatur. Victus autem ratio constituenda est, in cibis & potibus, ac laboribus, à quibus siccissimus ac gracilissimus euadat. Morbus autē hic fit à pituita, quum quis ex febribus diuturnis pituitosus existens, impurgatus manserit, & pituita ad carnes ipsius cōuersa fuerit. Et nihil quidē albidior est hæc pituita quàm alia. Verum corporis color albidior apparet. Sanguis enim à pituita copia aquosior fit, & non inest similiter in ipso bonus color.

Quapropter albidiores apparent. & vocatur hic morbus pituita alba. Si quidem igitur curatus fuerit incoante morbo, sanus fiet. Sin minus, in hydropem transit morbus, & hominem corrumpit. Quicumque splenem habent magnum, qui quidem fuerint biliosus, hi mali coloris fiunt, & malis vlceribus sciant, & ex ore graue olent, & tenues euadunt. Et splen durus est, & semper confimili magnitudine. & cibi non secedunt. Qui verò pituitosi sunt, hæc & minus patiuntur, & splen aliās maior, aliās minor efficitur. His cōducit si quidem impurgati fuerint, & caput & reliquum corpus purgare. Si verò purgatione non egeant, victus ratio cōstituenda est, ita vt pituitosus corpus reliccemus ac attenuemus, cibis & potibus, & vomitibus, & exercitijs plurimis, & deambulationibus. Et in vere sursum per veratrum purgentur. Biliosis autem conducit, vt per victum humectantem, aluum & vesicā subduca-

Pituita alba.

*Medela
quæ.*

*Morbi huius
causæ.*

*Φλεγμα
λευκόν.*

*Lienosus
quales sint.*

Medela.

mus, & vt de vena splenitide frequenter sanguinem mittant D
 & medicamentis vrinā cientibus vtantur, quæ splenem mol
 lire scripta sunt, & vt pro anni tempore bilem purgent. Qui
 dam verò splenici à pharmacorum potu nihil vtilitatis senti
 unt, neq; à reliqua curatione quicquam gracilior splen ip
 forum euadit, sed quæ adhibentur à magnitudine morbi su
 perantur. progressu verò tēporis, aliquibus in hydropē mor
 bus degenerat, & corrumpuntur. Aliquibus autē splen suppu
 ratur, & vsti sani fiunt. Cum quibusdam verò consenescit du
 rus & magnus existens. Morbus autem fit, quum ex febris
 & mala curatione, bilis aut pituita, aut ambo in splenē
 incubuerint. Et diuturna quidem est affectio, non autem le
 thalis. Ex pharmacis quæ splenis gratia exhibentur, alia per
 vesicam purgant, & ipsum molliorem faciunt. Alia verò pur
 gant quidem, verum neq; per vesicam quicquam, quod ma
 nifestius fiat, neque vsquam alia parte. Splenem tamen mol
 liunt. Voluulus quum apprehenderit, venter durus fit, &
 nihil fecernit, & dolor infernē omnem alium tenet, & fe
 bris, & sitis. Aliquando verò præ dolore æger etiam bilē vomit.
 Hunc humectare oportet, & intrinsecus, & extrinsecus.
 Et multa calida lavare. Et bibenda dare quæ aluū mouent,
 & vrinam subducunt. Et clysterē adhibere, si admittat. Si ve
 rò nō admiserit clysterem, fistulam ad vtriculi extremitatē
 alligato, & insufflando multum flatum immittito. Et vbi in
 testinum & vter eleuata fuerint à flatu, exempta fistula, flatum
 emittet, & sanus euadet. Si verò non sic susceperit infusum,
 moritur maximē septima die. Talis autem morbus fit quū
 stercore aceruatim combusto in intestino, pituita circa hoc
 colligitur. Et intestinū intumescit, vtpote his aceruatim in
 duratis, & neq; pharmaca quæ supernē bibuntur suscipit, sed
 reuomit, Neque infusa infernē adhibita admittit, Est autem
 morbus acutus & periculosus. Aqua inter cutem fit plerun
 que quum quis ex lōgo morbo impurgatus multo tempore
 manet. Corruptuntur enim carnes, & liquantur, & fit aqua.
 Fit etiam hydrops à splene, quum ægrotauerit: & ab hepate,
 & à pituita alba, & à dysenteria ac henteria. Et si quidem ex
 purgatione non facta fiat hydrops, venter aqua impletur. pe
 des autē & suræ attolluntur, humeri verò & clauiculæ, & pe
 ctora

*Hydrops.**Voluulus.**Medicla.**Morbi bu
ius causa.**Aqua in
ter cutem.*

A stor
 quan
 aqua
 tem
 bu
 Mo
 plet
 alba
 dem
 mor
 enir
 cessa
 B ster
 ta, &
 rati
 Et v
 circ
 & a
 eua
 Sec
 Eff
 dol
 pitu
 cap
 gat,
 C si qu
 per
 vmi
 ac ci
 bro.
 cub
 tat a
 hic
 rob
 to i
 L
 fece
 pus
 tent

A Stora & femora liquefiūt. Hūc si à principio acceperis, priusquam aqua superexcreſcat, pharmaca bibenda datò à quibus aqua aut pituita purgatur. Bilem verò ne moueto. Cibos autem & potus & labores ac deambulationes constituito, à quibus gracilis ac ficcus euadat, & carnes quā robustissimæ fiāt. Morbus autem est lethalis, cum aliàs, tum si venter aqua repletus fuerit. Quum verò à splene, aut hepate, aut pituita alba, aut dysenteria in hydropem transitus fit, conducit quidem per eadem curare, effugiunt autem non valde. Nam in morbis quum alter alteri succedit, plerunque occidit. Quum enim corpori à præſenti morbo debilitato, alius morbus accesserit, præ imbecillitate perit, priusquā alter morbus quod posterior accessit, desinat. Aqua porrò sic fit. Quū carnes à pituita, & tēpore, & morbo, & nō purgata immunditia, & mala curatione, ac febribus corruptæ fuerint, liqueſcunt & fiūt aqua.

Medela

B Et venter quidem non distribuit aquā in seipſum, verum in circuitu circa ipsum consistit. Siquidem igitur à pharmacis, & alia victus ratione, æger vtilitatē percipiat, & venter ipsius euacuatur, bene est: Sin minus, sectione facta, aquā emittito. Secatur autem vel iuxta umbilicum, vel retro iuxta lumbos. Effugiūt autem & hinc pauci. Dysenteria quum habuerit, dolor adest per totum ventrem, & tormē, & egerit bilem ac pituitam, & sanguinem combustum. Huius vbi purgaueris caput, pharmaco in potu exhibito, quod sursum pituitā purgat, & aluum lacte cocto elueris, reliquum corpus curato, & si quidē febre caruerit, pinguibus & dulcibus ac liquidis semper quæ insunt, ex aluo subducito. Et multa calida partes sub umbilico lauato, si dolor affuerit. Potus autē & sorbitiones ac cibos exhibeto, velut scriptum est in medicamentario libro. Morbus hic fit, vbi bilis & pituita in venas ac aluū incubuerint, ægrotat quidē sanguis, & corruptus secedit: ægrotat autem & intestinum, & raditur ac exulceratur. Fit autem hic morbus, & longus, & laboriosus ac lethalis. Et si quidem robusto adhuc corpore curetur, spes est fugæ. Si verò colliqua to iam, & vêtre omnino exulcerato, nulla vitæ spes superest.

*Morb⁹ q
fiat.**Medela an
ceps.**Dysenteria**Medela.*

C Lienteria. In lienteria, hoc est intestinorum leuitate, cibi secedunt non putrefacti, liquidi, dolor autē non adest, & corpus attenuatur. Hunc per eadē curato, velut à dysenteria detentos. Morbus autem fit, quum ex capite & superiore vêtre,

*Morb⁹ bic
unde.**Lienteria,*

pituita defluxus fit in vētrem inferiorē. Quod vbi cōtingit, D
cibi ab ipso frigesunt ac humectantur. Et secessus ipsorū non
putrefactorū velox contingit. Et corpus liquefcit, dum simul
cibi per multū tempus in ventre non concoquantur, & simul
à ventre calido, præter naturam calefcit. Profluuium ven-
tris longum quum detinuerit, secedunt primū quidem liqui
da, quæ sunt ingesta: postea pituita. Et probè quidem edit, ve-
rū à multo secessu debilis ac tenuis fit. Hunc sursum versus
resiccato, veratro in potu dato, & capite à pituita purgato.
Ventrē quoque lacte cocto eluito. Deinde reliqua cibus ac
potibus curato, à quibus venter & totum corpus resiccetur.

Morbus autem ab iisdem fit, à quibus etiam intestinorum
leuitas. Hi morbi, dysenteria inquam, & lienteria, ac diarrhœa E
siue profluuium ventris, consimiles sunt. Et oportet ipsos sic
sanare, ita vt defluxū à capite & superiore vētre intercipias,
aut auertas. Morbi enim natura hinc est. Et nemo sententiā
tuam reprehendet. Fermè autem & reliquos morbos sic con-
siderare oportet, vnde vnicuique natura sit. Et si sic confide-

*Malorum
observatio.
Tenesmos.*

raueris ac deprehenderis principiū morborum, minimè ab-
erraueris. Tenesmos vbi apprehenderit, secedit sanguis ac
mucus, & dolor fit in ventre inferiore, maximè vbi ad seces-
sum deuenerit. Huic conducit ventrem humectare, & pi-
guëfacere, ac tepefacere. Et quæ insunt subducere, & calida
lauare, excepto capite. Solet autem hic morbus plures cibos
expetere, Tormina enim euacuato ventre à sanguine ac mu-
co pertransuentibus, & ad intestinū allabentibus, fiunt. Quū F
autem insunt cibi minorem mordacitatē intestino inferunt.
Et fit quidem ex iisdem à quibus & dysenteria, verū debi-
lior, & breuis, & non lethalis. Quum ex vino aut à cōuiuio
bilis supernè ac infernè fluxus, aut diarrhœa corripuerit, di-
arrhœæ quidē conducit ieiunare. Et si sicim habeat, vinū dul-
ce dare, aut uarum passarum dulcium retribimenta. Ad vespe-
ram verò danda sunt, quæ etiam his qui à pharmaco purgati
sunt dant. Si verò nō cesset, velis autē sedare, vomitū à cibo,
aut lenticulæ decocto facito, & cōfestim sursum reuellit in-
fernus secessus, & si succo lentium aut cicèrum infuso elue-
ris, etiam sic sanè sedabitur. At verò bilis fluxui conducit,
si dolor adsit, dare quæ in pharmacis scripta sunt sedantia do-
lorem. Venter autem curetur, tum superior, tum inferior, per
potio

Medic.

A potiones humectantes, & per balnea calida corpus mollientia, capite excepto, & sic tum vomitus procliuor fit: & si liquor aliquis ingressus fuerit, ea quæ aduersantur sursum reuomuntur: tum infernus secessus magis prodit. Si verò euacuaueris, violenter vomuntur, & violentius secedunt. Ad vesperam verò dato & huic ea quæ dari solent ei qui pharmacum bibit. fiunt autem & hi dolores qui ex potationibus aut ex conuiuio oriuntur, quum cibi & potus plus solito in ventrem ingressi fuerint, & quæ extrinsecus corpus supercalefacere solent, bilem, ac pituitam mouerint. Vrinæ stillicidij modi quidem multi & omnigeni sunt. Conducit autem forinsecus quidem corpus balneis callidis mollire. Intrinsecus verò humectare aluum quidē per cibos, à quibus fluida fiat, Vesicam verò per potus, à quibus vrina quàm plurimum diffunditur. Danda sunt & vrinam cientia medicamenta, quæ scripta sunt in medicamentario libro sedantia dolorem.

*Dolores
crapulæ.*

Medela.

Morbus autem fit à pituita. Et quum quidem vesica sicca fuerit, aut perfrigerata, aut euacuata, dolorem exhibet. Quum verò humida est, & plena, aut etiam diffusa, minus fit autem senioribus diurnior hic morbus. Iunioribus autem breuior. Neutris verò lethalis. Coxendicum morbus quum fit, dolor corripit coxæ iuncturam, & summas nates, ac coxen dicem. Tandem verò etiam per totum crus dolor vagatur. Huic confert quum dolor tenuerit, mollire in quacunq; tandem cruris parte dolor hēserit, per balnea, & tepesfactoria ac fomenta. Et aluū subducere. Vbi verò quieuerit dolor, pharmacum dandum est infrà purgans. Et postea bibat lac asininum coctum. Doloris autem gratia dentur quæ scripta sunt in medicamentis. Morbus hic fit, quum bilis & pituita in sanguifluam venam incubuerint, aut ex alio morbo, aut aliter quantumcunque sanguinis à pituita & bile compactum ægrotarit. Hic enim per crus vagatur per sanguifluam venam: & vbiunque constiterit, ibi etiam dolor manifestus fit maximè, molestus quidem, sed non lethalis. Si verò in vnum aliquè locum incubuerit dolor, & constiterit, & medicamentis non fuerit exactus, vrito quocunq; loco fuerit dolor. Vrito autem lino crudo. Articularis morbus quum tenuerit, corripit calor & dolor corporis articulos. Corripit autem acutus, & in aliū atq; alium articulū dolores incumbūt,

Ischiās.

Curatio.

*Morbus hic
unde.*

*Articularis
morbus.*

tum

Medela.

tum acutiores, tum molliores. Huic conducit adhibere quæ parte dolor hæret, frigefactoria. Et quæ insunt ex alio subducere, per clysteres, aut glandem subditam. Ad sorbendum verò & bibendum dato quodcunque tibi conducibile visum fuerit. Quum verò dolor intus fuerit, pharmacum infra purgans bibendum dato, & post hoc serum coctum, & asininum lac. Hic morbus à bile fit & pituita, quum commota in articulos incubuerint. Et brevis quidem fit & acutus, non autem lethalis. Solet autem iunioribus magis quam senioribus contingere.

Podagra.

Podagra violentior est omnibus eiusmodi circa articulos morbis, & diuturnissimus ac ægrè cedens morbus. Et est quidem hic morbus sanguinis in venulis à bile ac pituita corrupti. Quamto autem in tenuioribus fuerit venulis, & in plurima corporis necessitate constitutis, & in nervis, & ossibus multis ac densis: tantò sanè durabilior est morbus, & qui ægerrimè depelli possit. Conducunt autem & huic eadem quæ morbo articulari. Et longus quidè est & hic morbus ac molestus, sed non lethalis. Si verò in digitis dolor relinquitur, venas paululum supra articuli in digito nodù intro.

Regius Morbus.

Vrito autem cum lino crudo. Morbum autem regium sic curare oportet. Extrinsecus quidem corpus molliendum est balneis calidis. Aluus verò & vesica humectanda, & vrinæ cientia danda, quæ sunt præscripta. Si verò fortis fuerit, purgato capite, pharmacum quoddam potandum dato quòd bilem deorsum purgat. Postea verò vrinam cientibus vrendum est. Morbus autem fit, quum bilis commota sub cutem vertitur. Quòd si hæc nouerit vir idiota, non similiter in incurabiles morbos inciderit. Solent enim morbis ex paruis occasionibus magni ac diuturni fieri. Et quicunque cibi, aut potus, aut sorbitiones congruè ac consequenter se habent, & quæcunque pharmaca doloris gratia, ea omnia sine periculo semper exhibentur, si iuxta præscriptum exhibueris. Quæcunque verò pharmaca purgant bilem aut pituitam, in his pericula fiunt, & culpæ medentibus imputantur. Quam maximè igitur ea vitare oportet. Atque hi quidem sunt morbi qui circa ventrem fiunt. Exceptis pectore suppuratis, & itabidibus, & muliebribus morbis. Hi enim seorsim describentur.

*Quæ medicamenta cautius danda.**Tubercula.*

Tubercula quæ nascuntur omnia, à pituita aut sanguine nascuntur, quum sanè à vulnere, aut casu fuerint collecta. Conducit

A ducit autē horum aliqua cataplasmatibus integere, & per phar-
 maca in potu data diffundere. Aliqua verò impositis cata-
 plasmatibus maturare, & diffundunt quidē cataplasmata, quæ
 quum calida sint, humectant, & non in seipsa trahunt. Maturant
 autem, quæ calefacientia contrahunt. Quum verò ali-
 quod sectum fuerit, aut sua sponte ruptum, pharmaco hu-
 morem repurgare conuenit, vbi autem pus effluere desiue-
 rit, velut vlcus sanare. Lepra, & pruritus, & scabies, & impe-
 tiginēs, & vitiligo, & alopecia, à pituita fiunt. Sunt autem
 talia turpitudine magis quàm morbi. Fauus, & strumæ, &
 pani, & furunculi, & carbunculus, à pituita fiunt. Quo verò
 hæc depurges, pharmacis sic vtendum est. Quicumque biliosi
 sunt, his dato ea à quibus bilis purgatur. Pituitosis verò, ea
 à quibus pituita. Atrabiliarij autem, ea à quibus atra bilis.
 Hydropicis ea per quæ aqua. Quæcunque verò pharmaca
 in potu dantur, & non purgant neque bilem, neq; pituitam,
 ea quum in corpus ingressa fuerint, vim exhibere oportet,
 aut frigefacientia, aut calefacientia, aut siccantia, aut hume-
 ctantia, aut contrahentia, aut diffundentia. Quæ verò somnū
 faciunt, ea quietem sanguini exhibere oportet. Quum ad
 ægrotum deueneris, interrogare oportet quæ patitur, & ex
 qua causa, & quot iam diebus: & an vter secedat, & quo vi-
 etu vititur, Et primū considerare, an morbus à bile aut pi-
 tuita factus sit, aut vtriusq;. Et hoc probè nosse cōuenit, quod
 necesse est, vt ab altero horum, aut vtriusque fiat. Deinde vtrū
 siccitate aut humiditate opus habeat. Aut aliquæ quidē par-
 tes corporis siccitate, aliq; verò humiditate. Postea an mor-
 bum sursum purgare oportet, aut deorsum, siue per vesicam.
 Et an augetur morbus aut marcescit, & an soluitur, aut in al-
 ium transit. Vulneratos fame affligito, & ex aluo quæ in-
 sunt subducito, aut per clysterem, aut pharmaco infra pur-
 gante exhibito, & in potu dato aquam, aut acetum. Aut sor-
 bitiones præbeto. Inflammata cataplasmatibus frigefacito.
 Talia verò cataplasmata sint, aut betæ coctæ in aqua, aut
 apium, aut oleæ folia, aut fici folia, aut rubi, aut quercus, aut
 mali puniceæ. Atque his coctis vtendū est. Crudis verò rham-
 ni folijs, aut viticis, aut saluix, aut Tithymali. Aut pulegium
 viride, aut porrum, aut apium, aut coriandrū, aut isatidis fo-
 lia impone. Si verò nihil horum habueris, neq; vllum aliud
 catap

*Lepra, pru-
 ritus, sca-
 bies impe-
 tigo, vitili-
 go, alope-
 cia.*

*Fauus, stru-
 mæ, pani,
 furunculi,
 carbuncu-
 lus.*

*Sauciorum
 curatio.*

*Quæ uul-
 nus refrige-
 rent.*

cataplasma, polentam aqua aut vino subactā imponito. Tando autem tempore hæc cataplasmata profunt, quanto frigidiora fuerint quàm vlcus. Quum verò fuerint calidiora, aut similiter calida, nocent. Pinguia ad inflammata non conducunt, neque ad ea quæ non sunt purgata, neque ad putrescentia. Sed ad inflammata conferunt frigida. Et ad impurgata ac putrescentia, acria faciunt, & quæ mordacitatem aliquam inducentia purgant. Vbi verò carnem producere volles, pinguia & calida magis cōducunt. Ab his enim caro pululat. Quibuscunque cibis aut potibus homines sani in vitu vtuntur, ex his oportet præsentibus vti ad ægrotos, ita vt præpares calidos & frigidos, & humidos, & siccos. Ex frigidis quidem calidos, & calidos ex nō calidis, & siccos ex non siccis, & reliquos iuxta eundem modum. Neque verò de præsentibus desperare oportet, tanquam nihil possint, & absentes quærere, qui nullam vtilitatē ægro afferant. Comperies autem, si rectē consideraueris, extra hos, paucos quibus ad ægrum vtaris. Sorbitiones autem in morbis omnibus dato, aut ptisanam, aut milium, aut farinā, aut alicam. Et quæcunq; ex his dederis ad secessum, tenuia dato, & magis percocta, & dulciora potius quàm saliora aut calidiora. Quæ verò ad robur aut refocillationē, crassiora, pinguiora, & moderatē cocta. Potibus autem vtendum est, si quidem alium & vesicam subducere velis, vino dulci aut aqua mulsā. Si verò adstringere, austero, albo, tenui. Si corroborare, austero, nigro. Qui vinum bibunt citra affectionē erga ipsum, his dandi sunt potus qui præparantur, & in medicamentario libro scripti habentur. His qui medicamentum biberunt, post purgationem detur, febrientibus quidem, aut lenticula, aut milium tenue, aut ptisanæ succus. Danda est autem ptisana & milium, velut quæ leuia sint. Alica verò velut omnium robustissima. Et farina velut his robustior. Lenticula autē odorata præparetur, & modica secundo loco detur, vt quæ leuis sit sorbitio, & stomacho grata sursum versus. Ammisceatur autem aut sal, aut mel, & cuminum, & oleum. Ad lenticulam verò ammisceatur pulegij herba, & parū aceti. Non febrientibus autem, panis puri medullam in iusculum interito, aut mazam & frustum piscis dato, aut ouiculæ tenerrimæ carnem, aut volucris aut catuli coctam. Febrientibus autem

Quæ vulnere complendo profint
Temperamentum omnium.

Quæ sorbeantur.

Quæ uentre urinamque ciunt.

Quæ stringunt.

Post purgationem quæ dantur.

A etiam betam dato, aut cucurbitam, aut blitum. Et post cibū bibant vinum vinolum, vetus, album quā aquosissimum.

Quibus lauari non conducit, vngantur vino & oleo calido, & alternis exergeantur. Quum aluum debilis, à cibis humectare volueris, mazam dato & obsonia. Et marinorum quidem piscium frustra cocta cum intrito. carnes autem ouicula tenerrima, aut hœdi, aut catuli, aut volucris coctas. Et betam, aut blitum, aut runcem, aut cucurbitam, si tempus tulerit. Ex oleribus verò apium, & anethum ac ocimum. & vinum mellei coloris, vetus, album item ac aquosum. Quum verò siccare volueris corpus, panem dato, & obsonia asla, & sicca, & hæc omnia calidiora. & carniū partes carnosas: pisces, petrosos: olera, rutham, aut thymū, aut origanum. Vinū verò nigrum austerum. Præparentur autem obsonia cum sale & cumino. Alijs verò cōdimentis parcissimè vtendum est.

Quum autem ex morbo refocillare volueris, alia quidem eadem dato, quæ exhibes quum ventrem humectas. Verūm pro lactentibus carnes fortiores, & pro catulis, volucrum, ac leporinas, & ex his aliquas aslatas, tum de carnibus, tum de piscibus, & quā optimè præparatas. Quibuscunq; morbis siccitas conducit, his semel in die cibum exhibere expediat, & cibos ac potus pauciores dare, quā vt repleantur, & hos laboribus ac deambulatione perficere, & quā minimū dormire. Quibuscunque verò humiditas conducit, his expedit inaediam non ferre, & cibi ac potus non indigos esse, neque laborare, & dormire quantum voluerint. Quoscūq; cibos, aut obsonia, aut potus ægroti concupiscunt, exhibeto, si non corpori damnum inde accessurum est. Quum aut cibis aut potus augere inceperis aut detrachere, paulatim & additiones, & detractiones facere oportet. Quicunq; cibos sufficientes perficere possint, his sorbitiones ne dederis. Excludunt enim cibum. Qui verò non possunt, his dato. Si verò quid dare volueris refectiois gratia, alicam dato, & ptisanam triticeam. Hæ enim sorbitiones sunt fortiores. Dantur autem post cœnam. Pharmaca quæ potantur, & quæ ad vulnera adhibentur, discere oportet: omnibus enim hoc expositum ac procliuè est. Non enim ex intelligentia homines hæc reperiunt, sed potius ex fortuna. Neque artifices magis quā idiotæ. Quæcunque verò in arte medica, intelligentia

C

vofa.

Quæ sicca

MOVOBITIA.

Quæquid læguens petie rit dato.

Sorbitiones ualide.

Medicamēta casu repta.

discun

discuntur & reperiuntur, aut de cibis aut de medicamentis: D
 ea ab his qui dinoscere possunt quae in arte sunt, discere o-
 portet, si quid discere velis. Post sorbitiones cibum debili-
 bus dato, & vinum vinosum insuper bibendum, Ante cibos
 verò & potus aut sorbitiones, & postea, & cibum & potum
 quicumque tandem tibi videbitur debilibus exhibeto, ita ut &
 corpus & animam inspicias. Sic enim maxime profueris.

*Quae uis co-
 rru quae por-
 riguntur co-
 gnoscitur.*

Quam facultatem singuli cibi habeant, coniectare oportet, ex his quae uis manifestam faciunt. Quicumque flatum, aut morsum, aut repletionem, aut ructum faciunt, aut tormen, aut secedunt, aut non secedunt: hi manifesti sunt quod haec operantur. & ex his etiam alios considerare oportet. Habent enim singula edulia, & quo profunt, & quo laedunt. Verum E
 alia manifestissime operantur quae operantur, alia uero obscurius. Cibi & obsonia praeparantur ac exhibeantur debilibus, à quibus neque flatus fit, neque ructus acidus, neque tormen. & quae neque ualde per aluum secedunt, neque ualde resiccantur. Haec autem sic fiunt. Quaecumque quidem uenter superat & corpus ipsa suscipit, ea neque flatum exhibent, neque tormen. Si uero uenter non superarit, ab his & flatus, & tormen, & alia huiusmodi fiunt. Leuissima sunt cibaria, & potus ac obsonia, quae moderata in corpus ingesta, aut paulò amplius supra modum, neque repletionem exhibent, neque tormen, neque flatum, neque aliud quiddam eiusmodi, & celerimè concoquuntur, & concocta secedunt, & per omnem diem in uentrem ingesta, minimè molesta sunt, etiam si diu antea fuerint ingesta. Grauia autem sunt, quae moderata exhibita, aut infra modum, repletionem & dolorem exhibent. & quae neque dari, neque edi, neque bibi possunt, ut non dolorem exhibeant. Et si quis ipsa per tempus rursus bibat aut edat, etiam sic dolorem exhibent, & non pro ratione secedunt.

Leuia quae.

Grauia.

Ad sanitatem optima sunt, quae modicè ingesta, sufficiunt, ut & famis & sitis sint medela. Et plurimo tempore corpus ipsa suscipit, & pro ratione secedunt. Ad robur autem optima sunt, quae carnem plurimam ac densissimam producant, & sanguinem crasse faciunt, & pro ingestorum ratione secedunt, & corpus plurimo tempore ipsa suscipit. Pingua, & caseosa, & mellita, & ex sesamo parata, ructum acidum maxime faciunt, & bilis fluxum supernè ac infernè, & tormen, & flatum,

*Sanitati
 conlucetia.
 Robur facientes.*

A flatum
 plura
 Deb
 ris, qu
 indign
 occasi
 cibari
 neque
 enim
 ipsi co
 esse, q
 in ven
 B uerult
 triunt
 pletio
 sunt a
 dæ su
 bent a
 mode
 moda
 cōmo
 menti
 non in
 morbi
 qui ta
 C quis se
 dunt.
 quid f
 haben
 gis, al
 cibo p
 Et sic
 Si uer
 pus hu
 se con
 cibo p
 ad rob
 ex ter
 & ex

A flatum, & repletionem. Hoc ipsum etiam contingit, cum quis plura ederit aut biberit, quam venter concoquere potest.

Debilibus si quidem pro morbi ac corporis ratione dederis, quæcunq; tandem dederis, consumit hæc corpus, & neq; indigum est, neque repletum. Si verò aberraris à temporis occasione, detrimentum in vtraque sequitur. Quæcunq; cibaria aut potus, aut obsonia corpus suscipit, ab his maxime neque tormen fit, neque flatum, neque ructus acidus. Quum enim in ventrem ingesta fuerint, corpus ab ipsis trahit quod ipsi commodum est. Et necesse est iam quod restat debilius esse, quam vt tormen, aut flatum, aut aliud quid huiusmodi in ventre faciat. Vina dulcia, & austera, & mellei coloris

Cibaria, potulaq; conseruentia, & contrã.

Vina.

B vetusta, ventrem subducunt, maximeque vrinam cient ac nutriunt, & neque flatum exhibent, neque tormen, neque repletionem. Carnes percoctæ & exsiccatae, vtræque debiles sunt ad robur augendum. Ad secessum verò percoctæ commodæ sunt, Assatae verò magis sistunt. Quæ verò moderatâ habent & cocturam & assaturâ, hæc & ad robur, & ad secessum moderatè se habent. At verò crudiores ad robur quidem commodæ sunt, sed non ad secessum. Ex cibis ac potibus qui commodissimi sunt corpori ac maxime sufficientes, & ad alimentum, & ad sanitatem, & ex his ipsis etiam, vbi quis ipsis non in tẽpore vtatur, aut pluribus quam tempestiuum est, & morbi, & ex morbis mortes fiunt. Reliqui verò cibi ac potus,

Carnes.

qui talem vim nõ habent, parum vtilitatis afferunt, etiam si

C quis semper ipsis in tempore vtatur: parum autem etiam laudant. In vtranque enim partem debiles sunt, vt & boni aliquid faciant, & mali. Sunt autem cibi & potus qui hanc vim habent hi, panis, maza, carnes, pisces, vinum. & ex his alij magis, alij minus. Quicumque ex sicco victu viuunt, his non cum cibo potus detur, sed post cibum, multo tẽpore interposito. Et sic quidem siccus humor à ficcis cibis ortus, corpus siccatur.

Siccus nutritus.

Si verò quis simul cum cibo bibat, cibum humidior factus, corpus humidius facit. Panis calidus, & carnes calidæ, ipsæ per se comestæ, siccant. Si verò cum liquore dederis, aut statim à cibo potum præbueris, nõ siccant. Panis purus ex farinis, ad robur ac refectionem commodior est, quam qui non est ex tenuibus farinis paratus, & recens vtilior est quam vetus, & ex farinis recentibus melior quam veteribus. Polenta ex

Panis disferentia.

Polenta.

ordeo non madefacto, sed circuncirca consperso ac decortico, fortior est quam ex madefacto: & recens quam vetusta. D
 Et maza prius subacta fortior est, quam non subacta. Vinum diffusum, ac perfrigeratum, & excolatum, tenuius fit ac debilius. Carnes coctæ, si quidem percoctas feceris, debiliores sunt ac leuiore. Assatæ verò si exassatæ fuerint, & inueteratæ ex aceto aut sale, debiliores sunt & leuiore recentibus.

Debiles ac leues cibi, ventrem quidem non lædunt, neque corpus, eo quod calefacti non intumescunt, neque replent, sed cito mollescunt, & concocti secedunt. Humiditas autem ab ipsis debilis corpori accedit, & neque augent, neque robur memorabile exhibent. At fortes cibi et intumescunt ubi in ventrem ingesti fuerint, et replent, et difficilium quidem ac tardius concoquuntur, et non secedunt. Verum humor ab ipsis fortior ac incorruptus accedens, multum robur ac augmentum corpori addit. E

*Caro quæ
leuissima.
Grauis.*

Ex carnibus leuissima sunt in corpus, caninæ, & volucrum, & leporinæ coctæ. Graues autem sunt bubulæ. Et porcina moderatior, flatum autem faciunt, & coctæ & assatæ. Et sanis autem & debilibus conueniunt ouillæ. Suillæ verò his qui laborant & exercitantur, & ad bonum habitum, & ad robur commoda sunt. Debilibus autem & priuatam vitam degentibus fortiores. Sed & farinæ māsueris leuiore sunt, eo quod fructum non similem edunt. Differunt autem & pecorum carnes, & eorum quæ fructum edunt, & quæ non edunt. Et fructus non idem in omnibus facit, sed partim densam ac fortem victimæ carnem efficit, partim rarā & humidam, ac debilem. F

Pisces.

Ut in summa dicam, pisces leue sunt edulium, & cocti, et assati. & ipsi per se, & cum alijs cibis. Ipsi verò inter se ipsos sic differunt. Stagnorum pisces, & pingues, & fluuiatiles, grauiore sunt. Littorales autem marini, leuiore. Et percocti assatis sunt leuiore. Ex his itaque fortes dato, ubi reficere aliquem voles. Leues verò, ubi gracilem & tenuem facere oportuerit. Balneum calidum moderatum quidem, mollit, & auget corpus. Quod verò opportunum modum excedit, siccas quidem corporis partes humectat, humiditas verò resiccit. Et sicca quidem humectatæ debilitatem & animi deliquium exhibent. Humidæ verò siccitate, siccitate ac fistim. Ex oleribus allia, & cocta & assata, urinam cient, & per aluum secedunt, & ad menses muliebres conducunt. C
 Cepæ ad

Balneum.

*Holera.
Allia.
Cepæ.*

A ad vrinæ commodæ sunt. Succus enim acrimoniâ quâdam exhibet, vt secedat. Atq; his quidem sic vtendum est, sed debilibus non exhibenda. Apium & coctum & crudum vrinam cient, & palustre magis quàm satiuû, quod etiâ maiorem vim habet. Coriandrum stomacho gratû est, & per aluum secedit, tum coctum, tum crudum. Otimum & humidum est & frigidum, ac stomacho gratum. Porrum coctû quidem vrinam cient, & secedit. Crudum verò æstuosum est & pituitosum. Malum punicû reficit & pituitosum est, & cum nucleo quidem, aluum sistit. Citra nucleû verò, secedit. Calidi cibi, sicci quidem sistunt, humorê enim in ventre resiccant. Si verò humidi sunt, humectantes per caliditatê, aluû subducunt.

B Acerba siccât, & cõtrahunt corpus. Habent & vim sistendi. Acida attenuant, morsum inducentia. Salsâ secedunt, & vrinam cient. Pinguia & dulcia, humiditatê & pituitam exhibent. Resiciunt cucurbita, & beta, & blitum, & rumex, & per humiditatê secedunt. Brassica verò acrimoniam quandam habet ad secessum, & simul boni succi est. Caseus, & sesamum, & vua passâ, resiciunt & pituitosa sunt. Vinum dulce, & mellis speciê referens, ambo & resiciunt, & vrinâ cient, & pituitosa sunt. Austerâ verò, ad robur & siccitatê commoda sunt. Vrinam autem cient etiam austerâ vetusta, quæ alba & tenuia existunt. Oleum & quæcunq; oleosa, resiciunt & pituitosa sunt. Ex oleribus coctis secedunt, quæ ex natura humidissima aut acerrima sunt, aut caliditatê habent. Danda autê sunt hæc tepidiora ac flaccidiora, Sic enim ad secessum comodum. Cucumis pepo, & vrinâ cit, & aluo secedit, ac leuis est. Alter autê pepo, frigiditatê quandam exhibet, & sicim sedat. Alimentum verò, à neutro horum contingit, nisi tenue quoddam. Sed neq; malum, neque memorabile. Mel cum alijs quidem comestum, & nutrit, & bonû colorem exhibet. Ipsum autem per seipsum attenuat magis quàm reficit. Nam & per vrinam, & per secessum plus iusto expurgatur. Vrinam cientia in ventre & cito calefiunt, & calefacta marcescunt ac liquefcunt, & ob id citum secessum faciunt.

C Stabiles autem ac aluum sistentes cibi, & calefcunt, & calefacti cito resiccantur ac compinguntur, & propter ea obduri facti, non secedunt. Quæ per aluum secedunt, succosa sunt, & natura calida. Quæ verò vrinam cient, sicca & frigida.

*Apium.**Corian =
drum.**Ocimum.**Porrum.**Malum pu
nicum.**Cibaria.**Brassica.**Vinum.**Oleum.**Mel.**Cibario =
rum uaria
tas.*

*Frumentum
uinum.*

Frumentum & vinū, differunt quidem & ipsa inter seipsa D
ex natura, tum robore & debilitate, tum leuitate ac grauitate. Differt etiam locus à loco, ex quo illa fuerint. Est enim alius aquosus, alius aquarū inops, & apricus, & vmbrosus, & bonus, & malus. Quare omnia hæc ad hoc conferunt, vt singuli cibi aut fortiores sint, aut debiliores. Quicumque sanè panem comedere soliti fuerunt, his dandus est & in morbis.

*Quum plus
iusto come-
ditur quid
agendum.*

Quum quis cibos aut potus plures solito acceperit, si non solito more perfecerit, optimum est vt statim reuomat. Po-
ma & fructus arborei, tum mollis, tum duri corticis, pro-
pterea post cibū molestiora sunt, & sano, & debili, quia cor-
pus eius qui cibū sumpsit, solū ab ipsis humores trahit. Si
verò ieiunus quis edat, plures. Quicumque cibi aut statim, E

*Cibaria
cum uexāt,
quid agas.*

aut æstum, aut morsum, aut repletionē, aut tormentum faciunt, à talibus liberat vinum meracum insuper potatum. Corpus enim à vino calefactum, per calorē amouet ea quæ insunt à cibis & potibus ac similibus. Venter aliquando perturbatur, aliquando sistitur, aliquando etiam pro ratione secedit.

*Ventris di-
uersitas.*

Cur autem hæc sic se habent? primū quidem venter quum humidior fuerit, & quum siccior, susceptum cibum corrumpit. Deinde quum mutatio facta fuerit, siue ex frigore ad caliditatem, siue ex caliditate ad frigiditatē, itidem corrūpit. Quare necesse est ventrē, ab iisdem cibis ac potibus propter hæc ipsa, & molliorem fieri, & duriorē. Cibaria & potus & obsonia, excepto pane, & maza, & carnibus, & piscibus, & vino, & aqua, reliqua omnia tenues ac debiles vtilitates ex-
hibent, ad augmentum, & ad robur, & ad sanitatem. Tenuia
item ac debilia mala ab ipsis fiunt. Quoscunque agrotos, febres non continenter detinent, sed intermittentes corripiunt, his cibi dandi sunt post apprehensionem, ita vt coniecturam facias, ne febris à recēs accepto cibo irruat, sed cibis iam concoctis. Vinum & mel optima iudicata sunt in hominibus, si iuxta naturam & sanis, & debilibus cum temporis opportunitate ac mediocritate exhibeātur. Et bona quidem sunt ipsa per seipsa, Bona verò etiam permixta, & tum alia, tum quæcunque memorabilem vtilitatē habent. Quæcunque sanis commoda sunt, ea etiam agrotis exhibita fortiora sunt. Et oportet detracto ipsorum vigore ea dare, alioqui non feret ipsa corpus, sed magis lædunt, quam profunt.
Hippoc

*Languen-
tium nutri-
catio.*

A H

B

C

rum
cursu
febre
tinet
quan
retur
plior
dus.
C ne in
ter er
tia ab
plena
morb
alias
in do
uam
hæc
Post
siend
pectu
vlcus
beat

AHIPPOCRATIS COILIBER DE IN- TERNIS AFFECTIONI-

BVS, IANO CORNARIO ME
DICO PHYSICO IN-
TERPRETE.

*

B I pulmonis arteria fuerit exulcerata, aut aliqua tenuis venula ex his quæ in pulmo-
nem dependent, rupta fuerit, aut aliqua fi-
stula ex his quæ per pulmonem distætæ sunt:
& alia in aliam distracta fuerit, & sangui-
ne fuerint impletæ: distrahuntur sanè ac
rumpuntur ob has maximè causas, propter laborem, propter
cursum, ob casus, ob plagas, ob vomitus violenter sientes, ob
febres. Hæc igitur patitur. Primùm quidem tussis sicca ob-
tinet. Deinde paulò post expuit saliuam subcruentam, ali-
quando autem puram. Et si quidem hic breui à morbo libe-
retur, satis est: Si verò non, temporis progressu sanguis am-
plior prodit, aliquando purus, & aliquando etiam subputri-
dus. Sæpe verò etiam fauces non animaduertentibus sangui-
C ne implentur. Postea sanguinis grumos paulatim & frequen-
ter emergentes reijciunt. Aliquando verò etiam graucolen-
tia ab ipsis contingit, & fauces aliquando spuma quadam re-
plentur. Et rigor ac febris apprehendit, circa initia quidem
morbi, vehemèter. In progressu autè debilius, & alias atque
alias corripit, & dolor quandoq; in pectoribus insitus est, &
in dorso, & in lateribus. Et vbi sanguinem spuere desierit, sali-
uam multà liquidã expuit, quandoq; verò etiã viscosam. Atq;
hæc quidè sic patitur donec quatuordecim dies præterierint.
Post hos verò si nõ desuerit morbus, squamas ab arteria tuf-
fiendo auellit, quales à pustulis decedunt. & dolor incidit in
pectus, & in dorsum, & in latus, & præcordia cõtingens velut
vclus dolet. Huic cõducit vt quàm maximè quietè intus ha-
beat, si morbus sic se habuerit. Si enim quid laborarit, & do-

*Pulmonis
arteria sau-
ciata uenæ
ue fractæ.*

Curatio.

lor acutior, & tussis magis quã prius premit, & rigor ac febris magis occupat. Et si sternutauerit, dolor acutus irruit. Dolet aut̃ & in lecto, quũ se circũuertit. Huic cibos quidẽ eor̃dem, quos & pectore suppurato exhibere oportet, verũm hos nõ multos. Ex obsonijs autẽ his vtatur. De piscibus quidem, squatina, aut pagro, aut galæo magno albo, aut alijs similibus, omnibus cũ rhoe & origano cõditis. Carnẽ autẽ edat galili affatã, sine sale. aut capræ coctam. & vino austero vetustissimi ac iucũdissimo nigrovatur. Deambulationib. aut̃ moderate. Verũtamẽ hæc fiant febre nõ tenente. Si verò febris tenuerit, sorbitione farinæ aut milij vtatur. Si verò cibos assumat, paucos assumat, & obsonia per aluũ secedẽtia. Et si phar maco tibi vrendũ esse videbitur, cnidio cocco, aut tithymalide ipsum subpurgato. Et post purgationẽ, farinæ coctæ pinguis heminã absorbendã dato. Deinde quã maximẽ reficito, vt quã minimum tenuis sit. Ad huiusmodi enim morbũ non cõducit tenuẽ esse. Deambulationes etiã primũ paucas faciat, vt ne lassitudo succedat. Fomentũ verò aliã atq; aliã adhibeatur. Et qua die fomẽtũ adhibetur, sine cibo sit excepta farina cocta, cuius heminã absorbeat. Aquã autẽ bibat. Postera die minus quã solitus fuit edat, & bibat vinũ nigrũ, iucũdũ, austeriũ modicũ. De cæterò verò bis aut ter in die cibi dẽtur. Sic aut̃ huic paulatim dato, donec ventrẽ confirmaueris. Nã ex febribus & inedia, si os quidẽ appetiuerit, venter autẽ suscipere noluerit, vbi acruatim suscepit, inflammatur. Quare paulatim dare oportet. Si verò acruatim dederis, & parũ laborarit, deambulationibus venter nõ perfrigeratur, nimirũ cibus quiete cõpactis. Quare etiã febris succedere solet, & hinc me quidẽ minus, ætate verò periculũ est ne delinquat. Hinc quã maximẽ reficere oportet, quo quã crassissimus fiat. & deambulationib. moderatis vtatur, & minus solito luctetur, & parũ labore primũ, deinde ampliũ, nõquã aut̃ multũ. hæc si fecerit, celerimẽ sanus erit. Si verò tenuis fiat ppter laborẽ, remittat ac quietẽ agat. Hic vbi sanus fuerit, neq; ad vêtũ celeriter currat, neq; equũ, neq; currũ cõscẽdat. Vitet etiã vociferationẽ, & iracundiã. Periculũ est enim ne morbus reuertat. Quare hæc oĩa vitare oportet. Si verò cibũ auersetur, eruum torreto, & corticẽ depurgato, deinde per triduiũ in aqua macerato, singulis aut̃ diebus aquã diffundito, & alia affundito.

*Medela
qua.*

Quæ cauenda.

Postea

- A** Postea quarta die excolato ac resiccato, deinde tenuissimè molitum cribrato. Et lini semen tostum tundito ac terito. Et sesamum tostum tundito ac terito. Et polentam non falsam, puram, tenuem accipito. Et erui quidem ac polentæ. amborū æqualis sit mēsurā, sesami verò tertia pars, lini verò dimidia vnius partis. Hæc in lacte caprino cocta quàm liquidissimè absorbeat. Postea verò in prandium ipsi dentur cibi puri, & obsonia fortiora. Vinum autem idem bibat. Dato autem ipsi & centaureæ radices, ad has rupturas facientes, in vinū ipsas deradens. dato item dracontij radices in vinum derasas. Sed & tussis gratia, dracontium derasum in melle delingendum dato: Et tū decoctum in lacte asseuerarit se sorbere non posse, lac bubulū quàm plurimum bibat, tertia parte aquæ mulsæ ammixta. Atque sic celerrimè sanus erit. Morbus autē curationē multa opus habet. Est enim difficilis. Si enim curatus & sanus factus non seipsum custodierit, plerisque reuertens morbus interitus caussa fit. hic si quidē ab hac curatione sanatus fuerit, satis est: Sin minus, ipsum lacte crassefactum, & in pectore, & in dorso vrito. Si enim successerit vsio, fugæ morbi spes est. Si verò arteria conuulsa fuerit, aut aliqua vena ex his quæ ad pulmonem tendunt, hæc patitur. Ab initio quidem morbi, tussis acuta obtinet, & rigor, & febris, & saliuam expuit multam, albā & spumofam, aliquando verò sub cruentā, et dolor caput ac collū detinet. hic morbus fortior est priore, et vsq; ad decem primos dies talia patitur. Postea pleriq; vndecima die pus crassum violenter expuunt. Decima quarta verò die puriora expuit, si euasurus est, et dolore minus vexatur, et breui sanus fit. Si verò morbus diuturnus futurus est, tunc et pus multo amplius expuit, et reliquus dolor multo amplior in corpore inest. Calores autē debiliores habent quàm prius. Hunc si à principio acceperis, infra subpurgato scammonia succo, si non febricitarit. Post purgationē autem accipiat ea quæ prius, et alia eadem assumat, quieto quàm maximè corpore et molliter cubet. et hæc quidem ab initio faciat vsque ad decem dies. Si verò pectore suppuratus fiat, eadem quæ etiam prius faciat. Si verò sanus fiat, ab his cibis ac potibus abstinere oportet, ab acidis, et acris, et salis, et pinguibus. A labore itē ac iisdem à quibus prior, abstineat. Hæc si fecerit, celerrimè à morbo liberabit.

*Sorbatio
qua.*

Curatio.

*Arteria
lancinatio.*

Medela.

HIPPOCRATIS LIBER

Si verò quid horum non fecerit, rursus reuerso morbo periclitabitur, & morbus peior erit. Nam multi rupto pulmone vitam degunt, donec moriantur. Hunc si non statim quis curet, recidiuante morbo postea non habueris quo prodesse possis, nisi hæc feceris. Lacte bubulo crassefactum, in pectore & dorso vrito. Si enim vstio successerit, proderis. Morbus autem hic ex iisdem delictis fit, ex quibus etiam prior. Pneumonis siue pulmonia, ab his maximè fit. Quum pulmo sanguinem in seipsum traxerit, aut pituitam salam, & non rursus dimiserit, sed in ipso coacta ac cõpacta fuerint: ab his tubercula fieri solent in pulmone & suppurari. Hic autem hæc patitur. Ab initio & per totum morbum tussis acuta sicca obtinet. Et rigor, & febris, & dolor in pectoribus & in dorso incumbit. Aliquando etiam in latere, & erecta ceruice spiratio vehemens incidit. hic vsq; ad quatuordecim dies talia patitur. Sæpe verò etiam plures. Deinde erumpit pus, & multum expuit. Sæpe verò etiam velut araneorum tunicas expuit. Sæpe etiam subcrentum. Et si quidem depurgatus fuerit & breui gracilis factus pulmo, interitum effugit. Si verò non adhæret, & per annum morbus tenet, & transmutatur, vt aliàs alia æger patiatur, huic in principio antequam pus erumpat, hæc adhibere oportet. Quum febris remiserit, multa calida lauetur, & sorbitionibus multis vtatur. Prisanæ succum coctum, melle ad coctum affuso, sorbeat. Et vinum bibat dulce album, aut aquam mulsam coctam. Quum verò pus expuere inceperit, eadem bibat, quæ prior suppuratus, & cibis ac potibus, & obsonijs iisdem vtatur, abstinens ab acidis, & acribus, & salis, ac pinguibus. Et à venere ac ebrietatibus, nisi morbo cõmodum fuerit. Ex coloris autem inspectione æstimandum est, qualibus opus habere videatur. Reliqua verò eadem faciat. Bibat etiam lac bubulū, ac caprinum pro tempore. prius autem subpurgetur lacte afinino cocto. Bibat etiam equinum lac excolatum quotidie manè, poculi tres heminas continentis mensura, si facere poterit. Si quidè igitur sic curatus melius habebit, satis est. & si nõ eruperit pus in pectus, ipse seipsum curet, quietem quam maximè corpori exhibeas, & quæ cõmoda sunt sibi ipsi exhibens. Si verò erumpat pus in pectus, qua parte tibi significationem de se præbere videbitur, illic maximè sectione aut vstione facta, pus emittito modicum

Pulmonis morbus unum de fiat.

Medela.

Pus sectio ne vstione educitur.

A dicunt
suppurat
sis si
valde
lor
mor
etiã
non
dunt
maxi
calid
auste
B bibe
bitio
fuso
Si
corp
to, q
cim
Q
atra
vt qu
dolo
cilis
relin
C flam
et g
ping
verò
in p
mut
expu
velu
sum,
Et ex
Et v
effur
scun
gue

A dicum primum. Reliqua verò eadem facito, quæ & in priore suppurato factò descripta sunt. Si in pulmone varix fiat, tussis sicca corripit, & rigor, & febris in principio quidè morbi valde vehementer, habet etiã erecta ceruice spiratio, & dolor in capite cõsistit. Et supercilia impendere videntur, & tumor in faciem descendit, & in pectus, & in pedes. Sæpe verò etiã in capite innititur, & præ dolore vbi is vexat, respicere non potest, & corpus subpallidum est, & venæ per ipsum tendunt flammeæ, aut nigræ. Huic quum sic habuerit, & dolor maximè premit, primum sanguis detrahatur. Deinde multa calida lauato. Et vbi sitis habuerit, Cyceonem in vino nigro austero quàm iucundissimo, æquali mensura aquæ mixtum, bibendum dato. Frigidum autè maximè bibere oportet. Sorbitionibus autem vtatur ptisanæ succo cocto, melle bono affuso. Hac exhibere oportet in primis quatuordecim diebus.

Si verò diutius morbus teneat, & dolor amplior fuerit in corpore, et impotentia aderit, huic sic habèti eadem exhibeto, quæ ei qui pulmonem suppuratum habet, vbi quatuordecim dies præterierint. Hic morbus fit à labore, et atra bile.

Quum venæ cauæ per pulmonem tendentes, sanguine aut atra bile impletæ fuerint, venulæ aliæ in alias rumpuntur, vt quæ in angustijs sunt conclusæ, et exitum non habeant: et dolorem exhibent ac flatum in pulmone. Hic morbus difficilis est, et multa curatione opus habet, Alioqui ægrum non relinquit, et plerunque in multis simul commoritur. Si in-

Morbi causæ

C Inflammatio in pulmone fiat, fit autem maximè à vinolentia, et gulositate, piscium capitonum, et anguillarum. Hi enim pinguedinem habent naturæ hominis infestissimam. Iam verò etiam factus est morbus à pituita, vbi sanguini mixta in pulmonē influxerit. Accidit etiã ex carnis esu, et ex aquæ mutatione. Hęc igitur æger patitur. Tussit fortiter, et saliuam expuit liquidam ac inultam. Sæpe etiam crassam et albam, velut à raucedine, Et dolor premit acutus in pectora, et dorsum, et laterum mollitudinem ac latera. Et acidum eructat. Et ex pectoribus ac pulmonibus, velut venter murmurat. Et vomit pituitam acidam. et si id quod vomuit in terram effundas, radit terram velut aceto infuso, et dentes stupefcunt, et rigor ac febris, et sitis fortis detinet, et si quid pingue voluerit edere, exugitur ad viscera, et vomitum indu-

Pulmonis inflammatio.

cit. Et totum corpus torpor occupat. Quum verò reuomue-
rit, paulò leuior sibi esse videtur. postea vbi vespera diei ac-
cessit, venter sonitum edit, & tormine versatur, ac murmu-
rat. Huic quum sic habuerit, & tempestium esse visum fue-
rit, curationem sic adhibeto. Mel & lac, & acetum, & a-
quam, mixta in ollam infusa tepefacito, & origani capita-
ti ramulis agitato, vbi verò tepida facta fuerint, bibenda
dato, aut apprehensa lingua, sensim per fistulam infundito.
Deinde conuolutum quietem habere iubeto. Postea si vomit-
us succedat, promptè vomat. Si verò non succedat, irritatio-
ne per pennam facta vomat, & si quid pituitæ vomuerit, per
dies quinque idem faciat. hinc enim leuior euadet. Bibat au-
tem hæc exercitatus, si fieri poterit, & multa calida lotus: Sin E
minus, saltem lotus. Postquam verò quinque dies prætere-
rint, manè ieiunus bibat in aqua mulsa, aut vino mulso sil-
phij succum, erui magnitudine, & allium comedat ac rapha-
nidæ ieiunus: & meracum vinum insuper absorbeat nigrū,
aut album austerum. Bibat etiam inter cibum, & post cibū.
Cibis verò siccis, & carnibus caninis vtatur coctis, si rigor &
febris non apprehenderit. hic si à tali infusione per fistulam
in os, purgetur, satis est. Sin minus, sursum per veratrum ip-
sum purgato. Post purgationem verò farinæ coctæ duas he-
minas absorbendas dato, melle affuso. Vinum verò idem bi-
bat aquosum. At si non in principio affueris morbo, lacte
ipsum crassefactum in pectore ac dorso vrito, ita enim ma-
ximè à morbo liberari poterit. Si verò non fuerit vstus per-
manet, & non valde deficit, sed ad senectam vsque adhæret. F
Sæpe etiam commoritur, si non in primis quadraginta die-
bus mortuus fuerit. Quare multa quàm maximè opus est cu-
ra. Et serum ac lac pro tempore bibat, bubulum & capri-
num, & asinum ac equinum. Sic enim facilimè deget. Est
autem morbus difficilis. Si pulmo ab erysipelate intum-
uerit, Hic autem tumor maximè à sanguine fit, quum
pulmo in seipsum sanguinem attraxerit, & susceptum tenuerit.
Morbus autem hic æstatis tempore maximè fit: Hæc
igitur ab ipso æger patitur. Tussis incidit sicca, & rigor, &
febris, & erecta ceruice spiratio, & dolor fortis in pectori-
bus, & nares aperit, velut equus à cursu. Et linguam exe-
rit, velut canis æstate ab ardoris flatu vstus. Et tumor de-
tinet

Medela.

Vstio.

*Pulmonis
erysipelas.*

A tin
rit
Sec
tur
ru
tin
lin
fic
fri
Sic
sep
ter
rit
B ex
pu
au
pi
bi
au
es
es
tu
ne
ge
do
C H
do
qu
ri
su
Et
en
rit
tic
&
m
be
ne

A tinet pectora. & parum loquitur. & rubor est in facie. & pruritus fert in corpore. & præ dolore decumbere non potest. Sed ipse se ipsum anxius iactat. Hic in septem diebus moritur. Veruntamen in principio quum sic habuerit, per hæc curatur. Corpus quidem perfrigeretur, betis in aqua frigida tinctis, ac corpori impositis, in recenti maxime dolore. Aut lintea frigida aqua tincta ac expressa apponito. Et si quidem sic melius habuerit, satis est: Sin minus, terram figularem frigidam pro cataplasmate imponito. & sub dio decumbat. Sic enim tractatus sæpe septem dies effugerit. Quum autem septem dies præterierint, & dolor adhæserit, dolentem partem intus, cum oleo illinito, & tepesfactoria eadē quæ in pleuritis adhibeto: & potionem ad subpurgationem ipsi dato, ex peplio, & meconide, siue peplo, & grano cnidio. Et post purgationem, lenticulæ heminam absorbendam dato. Bibat autem aquā. Postera die multa calida aqua ipsum lauato, capite excepto. Postea origanum in aqua multa macerato, & bibendam dato. Potibusque quàm calidissimis utatur. Cibos autem accipiat eosdem quos & qui à pleuritis correptus est, si non febris adhæserit. Hic morbus grauis est, & pauci effugiunt. Si pectus & dorsum dirupta fuerint: (Diruptur autem maxime à labore) æger hæc patitur. Tussis obtinet acuta, & saliuam expuit aliquando subcreuantem, & rigor & febris plerunque corripit. & in pectore, & in dorso, dolor inest acutus. & in latere velut lapis incumbere videtur, & à dolore perpetuo pungi, velut si quis acustimulet.

C Huic quum sic habuerit, statim lactē in potu dato, pectus & dorsum inurito. Et sic celerrime sanus erit. De cætero verò quietam maxime corpori vitam degat. Si quid enim laborarit, & aut currum, aut equum ascenderit, aut humeros oneri subdiderit, periclitabitur ne rursus morbus recidiuā faciat. Et si hoc contingat, periculum est vt corrumpatur. Morbus enim reuersus magis premit quàm ab initio. Si verò non fuerit vltus, iisdem ipsum curato quibus & suppuratum, prohibitionibus, & potibus, & cibis. In summa verò, quietem agat, & commodis cibis alatur, Si enim sic tractatus fuerit, celerrime sanus erit. Morbus autem grauis est. Si in latere tuberculum nascatur, & suppuratus fiat, hæc patitur. Rigor tenet & febris, & tussis sicca per multos dies. Et dolet latus. & ad mam

*Medela.**Curatio.**Pectoris
scapulariū
scissura.**Tuberculi
lateris.*

Curatio.

ad mammam, & ad claviculam, & ad scapulas, dolor impetū D
facit. Hic quum sic habuerit, in primis decem diebus forbi-
tionibus vtatur, ptisanæ succo cocto melle affuso, quum forbi-
tio cocta fuerit. Vino autē vtatur albo, dulci, aut austero, &
aquoso. Et vt vinū sapē sorbeat, ac expuat iubeto. Et à som-
no impedito, donec vndecim dies præterierint. Post hos dies
cibus paucissimis vtatur, carnibus catulinis aut galli calidis.
Oportet autem ipsas probē cum iusculo preparare, & iusculū
absorbeat. Et sorbitionibus prius quàm cibo vtatur. & ne si-
tiant, donec latus suppuratum fiat. Suppuratur autem maximē
in quadraginta diebus, aut paulò prius. Hoc autē cognosces,
vbi suppuratum fiat latus. Pus enim non expuit, neque reuo-
mit. Hunc quum sic habuerit, vbicumque tumor significatio-
nem de se præbuerit, secato aut vrito. Et postea pus paulatim
emittito. Et postquàm exhaustus, linamētum crudi lini im-
mittito & hoc postfridie rursus exempto, paulatim pus exhau-
rito. Deinde rursus linamētum indito, & rursus tertia die, &
alijs deinceps, bis per diem exhausto, donec resiccatum fue-
rit. Dato autem & cibos & obsonia, si admiserit. Et bibat mo-
dicum non multum, siue vinū, siue aquam. Edat etiam ori-
ganum tenellam plurimam melle tinctam. Si verò tenellam
non habeat, siccam tritam & melli ammixtam plurimā ex-
hibeto. Et neq; frigeat, & balneis lauet, & molliter cubet. Et
sic hunc morbum curans, celerrimē sanum feceris. Quum au-
tem sanus euaserit, viter frigus, calorem, solem. Et deambu-
lationibus modicis vtatur post cibum, vt ne lassitudo corpus
corripiat. Hæc faciens sanus erit. Ex his morbis quoscunq;
vsseris, statim post vstionem, porrum multum tritum super
vsturas imposito, & per diem vnam finito. Tres sunt tabis
species. Prima quidem fit à pituita. Quum enim caput pitui-
ta impletum ægrotarit, & calor accesserit, pituita in capite
computrescit, vt quæ moueri non potest vt decedat. Postea
quum crassifactæ fuerint & putrefactæ ac superexpletæ ve-
nula, fluxio in pulmonē fit. Et pulmo vbi suscepit, statim
ægrotat, vt qui à pituita mordetur quæ salsa est ac putrida.
Hæc igitur æger patitur. febris debilis inuadere incipit, &
rigor, & dolet pectora ac dorsum. Aliquādo etiam tussis præ-
mit acuta, & expuit saliuam, multam & liquidam ac fassam.
Et hæc quidē in principio morbi patitur. In progressu verò
corpus

*Puris emissa
sio.**Tabis tres
species.*

A corp
& p
deb
aru
ta in
corn
re o
dar
no o
ter,
ad f
cruc
B qui
aut
bar
ros
cere
ne l
Vir
iuc
pha
dar
to, v
bul
ma
C bo
giu
tur
æst
fis p
velu
colo
hela
mor
F
riun
titu
tem
mi,

A corpus attenuatur, cruribus exceptis, hæc enim intumescunt, & pedes & vngues cōtrahuntur, ex humeris autem tenuis & debilis est, & fauces velut lanugine implentur, & velut per arundinē sibilat: & fortiter sitit per totum morbum: & multa impotentia corpus habet. Hic quum sic habuerit, in anno corruptus malè perit. Verùm studiū quàm maximè adhibere oportet, ac reficere. Et primū quidem veratrū bibendum dare, infra autem subpurgare epithymo, aut peplio, aut grano cnidio, aut tithimalide. Hæc quater in anno dare oportet, sursum bis, deorsum bis. Dandū est & lac asininū coctum ad subpurgationē, aut bubulum, aut caprinum. Bibat etiam crudum lac bubulum, tertia aquæ mulsæ parte ammixta, per

*Medella
quæ.*

B quinque & quadraginta dies, ammixto etiā origano. Caput autē ipsius prius purgetur, pharmaco ad nares appposito. Cibaria autem & obsonia dentur, neque pingua, neque nidorosa, neque valde acria. Hæc autem morbum obseruando facere oportet, & deambulationibus ad cibos vti, obseruando ne frigeat. Hyeme verò iuxta ignem habitationem faciat. Vinum autē bibat austerum, nigrū, quàm vetustissimum ac iucundissimum, verùm modicū. Et si tibi visum fuerit, ante pharmacū fomētum adhibeto, & sic pharmacū dato. Si verò dare nolueris, factō fomento, vomitum ex cibis facere cogito, velut prius scriptum est. Huic si commodæ fuerint, deambulationibus vtatur. Si verò non conducant, corpore quàm maximè quiescat. Hic hoc modo tractatus, facilimè in morbo deget.

C bo deget. Est autem morbus lethalis, & pauci hunc effugiunt. Secunda tabes fit à labore. Eadem autem æger patitur quæ & prior. Morbus autem hic magis priore quiescit, & æstate remittit, Saliuam verò exspuit crassiorē priore, & tussis premit maximè senes, & dolor fortior est in pectoribus, & velut lapis incumbere ipsis videtur. Dolet etiam dorsum. Et color ipsius limpidus existit, & si quid laborarit, flatu & anhelatio oboritur. Hic ex hoc morbo in tribus annis maximè moritur. Curare autem oportet iisdem, quibus etiā priorem.

Hic morbus multis adhæret vsque ad tres annos, sed moriuntur. Estq; morbus grauis. Tertia tabes. Ab hac hæc patitur. Medulla ipsius spinalis sanguine plena fit. Tabescit autem similiter & à cauis venis. Hæc verò pituita hydropiformi, & bile replentur. Patitur autem eadem, ab vtrius tandem

Tabes secunda.

Tabes tertia.

tabescat.

tabescat. Et homo statim niger fit ac subtumidus. Et partes ^D
sub oculis pallidæ sũt. Et venæ in corpore pallidæ distantæ
sunt, quædã verò valdæ rubicundæ. Maxime autẽ manifestæ
sunt, quæ sunt sub alis. Et sputum pallida, quæ vbi ipsum inua-
ferint, suffocant: & tussire volens aliquando nõ potest. Quan-
doque autem præ suffocatione & tussiendo cupiditate, bilem
aceruatim vomit, aliquando verò pituitã. Sæpe verò etiã ci-
bos quum comederit. Et vbi reuomuit, leuior sibi esse vide-
tur. Deinde modico tempore interposito, in iisdem dolori-
bus iacet. Hic etiã acutius loquitur quàm quũ sanus esset. Et
rigor ac febris interquiescens, rursus sudorosa corripit. Hunc
vbi sic habuerit, cibis & sorbitionibus, & potibus ac pharma-
cis, & reliquis omnibus curato, velut priores. Morbus autem ^E
durat maxime annos nouẽ. Postea durat dum corrumpitur,
pauci verò ex ipso effugiunt. Grauis enim est morbus. Si ve-
rò voles, sic ipsum curato. Primum fomentũ adhibero, & vbi
fomentũ adhibueris, postridie aquæ mulsæ dimidiũ congiũ
ipsi bibendum dato modico aceto affuso, & hæc citra respira-
tionem bibere iubeto. Deinde stragulis ipsum ad multum ac
quàm longissimum tempus cõtegito. Si verò nõ sustineat, &
euomere velit, vomat. Si verò vomitus nõ sequatur, tempore
iam aliquo interposito, aquæ tepidæ poculo magno super-
ingesto vomat, irritatione per pennã facta. Quum verò euo-
muerit, vt bene habeat, quietẽ agat per hũc diem. Vbi autem
cœnæ tempus fuerit, cœnet mazam modicã, & obsoniũ ha-
beat, salsamentũ & porrum. Hæc autem quàm plurima edat. ^F
Vinum verò bibat dulce. Reliquo tempore per totam diem,
exordio manẽ factõ, multa calida lauetur, & post balneũ ca-
uere oportet, vt ne frigescat, sed decumbens plurimo tempo-
re dormiat. Quum autem à somno surrexerit, viginti stadia
minimum circumeat illa die. In alijs autẽ diebus alia quin-
que stadia prioribus addens vadat, singulis diebus additione
facta, donec ad centũ stadia perueniat. Ventrem verò quoti-
die subpurgare oportet, succis betæ, & à brasiica, ita vt vtrã-
que seorsim coquas, & de vtraque congiũ excoles. Deinde
adipis à rhenibus detracti minæ quadrantẽ ammisceas ac si-
mul coquas, in vtrisque succis diuisim facta coctura. Quum
autẽ bibere voluerit, ad brasiicæ quidem succũ, salem adijci-
to. Ad betæ verò succum, mel affundito. Licet autem seorsim
vtrunque

Curatio.

D
A vtra
in al
succ
edat
Vin
nus
& ne
ret. T
ces, &
uer t
noli
vt vt
cund
B Post
infu
pole
& ha
to p
aut f
& cr
cimo
auter
edat
nes o
dictu
C factõ
deãb
cœnã
tur, m
gineã
piscib
Edat
Ex ali
bat. Po
do, ver
tur int
ginta.
dragin
tur me

A vtraq; bibere: Aut melle in alterum poculum affuso bibat, in alterum verò immisso sale. Ebibere autem oportet totum succum, & hæc facere per triginta dies. Secundo verò mense edat panē, & carnes pingues suillas coctas, aliud verò nihil. Vinum autem bibat album, austerum, & iter faciat, non minus stadiorum triginta ante cœnam. Post cœnam verò decē. & ne frigeat, sed contegatur. Hæc si fecerit, leuius morbū feret. Tertio autem mense cyceonem floridum bibat, apij radices, & anethum, & rutam, & mentā, & coriandrum, & papauer tenerum, & ocimum, & lentē, & mali punici dulcis & vini nosi succum. Oportet autem dulcis duplam mensurā esse, ita vt vtriusq; succi simul sit hemina dimidium, & vini nigri iucundi austeri hemina dimidium, & aquę hemina dimidiū.

B Postra flores triti in hoc diluantur permixto, & in poculum infundantur. Et postea farina erui acetabulum adijciatur, & polentæ tantundem, & casei veteris caprini rasi tantundem, & hæc permixta ebibat. Deinde modico tempore interposito prandeat panem, & obsonium habeat, frustum torpedinis aut squatina, aut galei, aut raiæ. Et carnes suillas edat coctas & crassefaciat seipsum, quietem quàm maximè agens. Et decimo quoq; die fomentum sibi ipsi leuiter adhibeat. Quarto autem mense, quinto quoque die leuiter fomento vtatur. Et edat obsonium plurimum. Sint autem obsonia, caseus, & carnes ouillæ coctæ paucæ. Et iter faciat per stadia, velut antea dictum est. Et prima quarti mensis die, initio à decem stadiis facto eat, & quotidie addat, donec octuaginta stadia fiant. & deambulet in die stadia octuaginta. Ante cœnā, triginta. Post cœnā, viginti. Mane triginta. Reliquo verò tēpore victu vtatur, mazā & panē vtraq; edens. Et obsoniū habeat, chartilaginea. Sed & carnes oēs edat, exceptis bubulis ac porcinis. A piscibus autē is abstineat, à mugile, anguilla, & melanuro. Edat autē torpedinē, squatinā, raiā, galeū, pastinacā, & ranas. Ex alijs nihil. Si verò videat innoxius esse, etiā cyceonē bibat. Postq̄ autē dormire voluerit, bibat de vino nigro, iucundo, veteri, poculū duarū heminarū. Et per diē eodē vino vtatur inter cibū. Et in die iter faciat per stadia centū quinquaginta. Ante cœnā nonaginta. Post cœnā, viginti. Mane, quadraginta. Hic nō mō curatus, in anno sanus euadit. Resiccatur medulla spinalis maximè, quū venulæ ad medullā tēden-

*Secundi mē
sis curatio.*

Tertij.

Quarti.

*Medulla
spinæ cur
arescat.*

res fuerint obturata, itemq; ex cerebro accessus. Propter cor D
 poris autem afflictionem hæc patitur, & ægrotat. Rescicatur
 etiam à venere. Hæc igitur patitur. Dolor acutus incidit ipsi
 in caput, & in collum, & in lumbos, & in lumborū musculos,
 & in articulos crurum, vt aliquando flectere non possit. Et
 stercus non secedit, sed sistitur. Et vrine difficultate vexatur.
 Hic in principio quidem morbi quietius degit. Quāto autē
 magis tempus morbo prolongatur, tāto magis omnia dolet.
 Et crura velut ab aqua inter cutē tument. Et vlcera à lumbis
 emergunt, & alia quidem sanescunt, alia verò nascuntur. Huic
 quum sic habuerit, caput purgato, hippophais succo, aut cni-
 dio grano, corpore prius valde bene foto. Vesperi verò post
 purgationem, ptisanæ duas heminas sorbeat, melle affuso. E
 Vinum autem bibat albū molle. Postera die afinini lactis co-
 cti, melle affuso, octo heminas ebibēdas ipsi dato. Si verò afi-
 ninum nō habeas, bubuli, aut caprini cocti tres semicōgios,
 melle affuso. Et dum temporis opportunitas adest, lac bibat,
 sero & lacte vtens, per quinq; & quadraginta dies. Cibis au-
 tem & obsonijs vtatur quāmaximè per aluū secedētibus.
 Vinum bibat album molle, Mendesium. Quum autem cras-
 sissimus fuerit, in lumbos ipsius ab vtraq; verticulum parte
 crustas quatuor inurito, & in dorsum vtrinque quindecim.
 & in ceruicem duas, inter tendines. Si enim vstio successerit,
 sanum facies. Est autem morbus hic grauis. Quatuor morbi
 à rhenibus fiunt, A primo hæc patitur. Dolor acutus incidit
 in rhenē, & in lumbos, & in testem secūdum rhenem situm. F
 Et frequenter mingit, & adstringit paulatim ac supprimitur
 vrina, & cum vrina procedit arena. Et vbi per vrine meatum
 exit arena, dolorem fortem in meatu exhibet. Quum autem
 ipsam per vrinam eiecerit, dolor remittit. Postea verò rursus
 in iisdem doloribus iacet. Quum autē mingit, etiam colem
 præ dolore fricat. Vulgus autem medicorū quod non intel-
 ligit morbum, vbi videt arenam, putat vesicam è calculo la-
 borare. At nō vesica, sed rhen lapide laborat. Hic morbus fit
 à pituita, quum rhen susceptam in seipsum pituitam, nō rur-
 sus dimiserit, sed in ipso in totum concaluerit, & fiunt ex ea
 tenues lapilli, velut arena. Huic quum sic habuerit, cum sca-
 moniæ succo aut ipsa radice, fomento prius adhibito, totum
 corpus purgato, postera verò die duobus congijs succi ciceris
 albi

*Medela.**Vstio quæ.**Rbenum
morbi qua-
tuor.**Medicorū
error.**Calculi
caussa.**Medela.*

D E
 A albi
 potib
 licidi
 ferit,
 dolet
 id ter
 vrina
 minu
 bus.
 bus à
 tes, &
 titur,
 B prog
 lerrin
 magi
 spina
 tem f
 dem
 ueris
 conc
 quide
 dat, fi
 culum
 nibus
 graui
 C Te
 bubu
 lis in
 stiter
 le qui
 bis, &
 ad mo
 breui
 incidi
 mo, a
 ex vri
 calida
 hibet
 quo v

- A albi subpurgato, quē sale iniecto bibendum dabis. Post hæc potibus, & cibis, & balneis curato, & eadē quæ in vrinæ stillicidio exhibentur pharmaca dato. Quum autē dolor presferit, multa calida lauato, & tepefactoria qua parte maximè dolet, adhibeto. Cùm autē intumuerit & eleuatus fuerit, sub id tempus iuxta rhenem secato, & extracto pure arenam per vrinam ciētia sanato. Si enim sectus fuerit, fugæ spes est. Sin minus, morbus homini cōmoritur. Secundus rhenum morbus. Dolores fortiter premunt, velut in priore. fit autē morbus à labore, quum ruptæ fuerint venulæ ad rhenem tendentes, & postea rhen sanguine repletus fuerit. Hic vbi hæc patitur, cū vrina sanguinē mingit in principio morbi, deinde
- B progressu temporis pus: hic si quietem corpore habuerit, celerimè sanus erit. Si enim quid laborarit, dolores multo magis obtinebunt. Quum itaq; suppuratus fuerit rhen, circa spinam intumescit. Hunc vbi sic habuerit, circa tumentē partem secato, profunda maximè sectione iuxta rhenē. Et si quidem successerit sectio, euestigio sanum facies. Si verò aberraueris, periculum, est ne vlcus linamētis curandū fiat. Si autē concreuerit vlcus, venter intrinsecus à rhene suppuratur, & si quidem pus intus rumpatur, & ad intestinum rectum procedat, fugæ spes est. Si verò contigerit alterum rhenem, periculum est ne pereat. Curetur autē pharmacis, & iisdem omnibus, quibus & prior, & diatā eandem habeat. Hic morbus grauis est, & multi ex ipso ad tabem rhenalem deueniunt.
- C Tertius rhenum morbus. Vrina prodit, velut à carnibus bubulis aflatis succus. fit autem morbus ab atra bile, cū bilis in venas confluerit quæ ad rhenem tendunt, & cū confiterit, exulcerat venulas & rhenē. Ab vlceratione igitur tale quiddam cum vrina procedit, Dolores autē herent in lumbis, & in vesica, & inter anum & pudendum, & in ipso rhene ad modicum tēpus. Deinde remittit dolor, & rursus acutus breui corripit, & in tenuem ventris partem aliquando dolor incidit. Hūc quum sic habuerit, vētrem subpurgato, epithymo, aut scammonie radice. Bibenda verò eadem dato, quæ & ex vrinæ stillicidio laborāti, & quum dolor habuerit, multa calida lauato, & tepefactoria ad dolentē maximè locum adhibeto, & sorbitione vtatur farina cocta, melle affuso, & reliquo victu vtatur quāmaxime per aluū secedente, & vinū

*Secundus
rhenū mor-
bus.*

*Morbushic
qualis.*

Curatio.

*Tertius rhe-
nū morbus.*

Medela.

bibat album Mendacū mellei coloris. Aut aliud albū iucundissimum probè temperatum. Hic morbus nō valde deficit, & pro temporis opportunitate serum & lac bibat. Serū quidem ad purgationem. Lactis autem potū faciat in tempore per quinq; ac quadraginta dies. Hæc si ita feceris, morbum in melius dispones. **Quartus rhenum morbus.** Morbus hic fit à bile & pituita, maximè tempore ætatis, fit etiā à venere morbus. Hic æger hæc patitur. Dolores premunt ipsum in lateris mollitudinē, & in lumbos, & in lumborū musculos; & patitur qualia solet mulier ex partu laborans, & non sustinet in sanam partem decumbere, sed valde dolet. & ex lateris mollitudine quadam pēdere videntur, velut abrupta. Si verò pronus decūbat, nō dolet. pedes & tibiæ ipsius semper frigent. Vrina verò vix prodit, præ pituitositate & crassitudine sua. & si fueris ipsam ad modicum tempus depositam donec defederit, videbis subsidentiā crassam, velut farinam, & siquidē bilis præualuerit, subfuluā ipsam videbis. Si verò à pituita fuerit morbus, alba & crassa erit. & primū quidem in annum, aut paulò amplius aut breuius tempus, æger talia patiens perseverat. Si verò prolongetur morbus, & magis dolet, & suppuratur. & quum suppuratus factus intumuerit, quum maximè parte intumuerit, in rhenem secato, & pus emittito & si quidem successerit sectio, statim sanum facies. Hūc cum sic habuerit, ipsdem omnibus curato, quibus etiam priores. Et à principio morbi oportet & purgare, & ante subpurgationē fomentū adhibere, & balneis frequenter lauare. Vnga tur item & magis calefiat, neq; frigeat, & à sole absteineat; & neq; venere utatur. Hæc si fecerit, & nō celerrimè sanus euaserit, nihil noui est. Morbus enim est grauissimus. Si verò citra pharmaca curari velit, crassum ex diætā facere oportet, siue ex hoc morbo ægrotet, siue ex aliquo de prioribus, diuisis cibis quos edere solet in decē portiones, ita vt vna parte detracta, reliquas comedat. Obsonium autē habeat, carnem suis tritam. & ea die decē stadia deambulet. postera verò die & tertia vsq; ad decem dies, portionem minus edat, & deambulet decem stadia aut plura singulis diebus addens. Quum autem ad vltimam cibi portionem deuenerit, etiam ad centum stadia iter faciat. & edat quidem vnam tantum portionem, & ea die centum stadia deambulet. Post cœnam autem viginti

*Quartus
rhenū mor-
bus.*

Curatio.

*Obsonium
obseruato.*

D
A vigin
album
liquo
meda
amb
ea qua
sonia
da sum
que ab
ne frig
bo con
iuxta
num,
B à pitu
guine
fuerit.
ex cox
tem an
to acn
dis ex
nerit,
terit, f
culi pi
habue
veratr
C exhib
finat, l
crustas
tes, du
pra m
que de
lor rup
vratur
in vesti
dragin
ca qua
gatus
ro: offe
cipio n

A viginti, mane verò quadraginta. Vinum autè bibat Mendacium album, austerum, atque hæc per tres menses faciat. postea reliquo tempore deambulationes imminuat, & cibos plures comedat, eodem modo additione facta velut detrahebat. Deambulationem verò detrahat vsque ad decimum diem, & post ea quàm maximè quietè habeat, & cibis puris alatur, & obsonia quàm pinguisima habeat, & dulcia omnia ipsi comoda sunt. Ab oleribus autè, & acidis omnibus absteineat, itemque ab acribus, & quæ flatum faciunt. Multa etià calida lauet, & ne frigeat. Hæc si fecerit, celesterrimè sanus erit. A rhenū morbo corripit morbus magnus venarum cauarum, quæ à capite iuxta iugulum per spinam tendunt, ad malleolum pedis externum, & ad intermedium magni digiti locum. Morbus hic fit à pituita & bile, quum in venas confluerint. Venæ autè hæc sanguine plene sunt. Si igitur quid alieni in ipsis præter lapsum fuerit, ægrotant. Si dextram partem morbus corripit, dolor è ex coxæ acetabulo in principio exhibere incipit. Quanto autem amplius tempus progressum & prolongatum fuerit, tanto acutior dolor infra descendit, & quum ad malleolum pedis externum, & ad magni digiti intermedium locum deuenit, rursus ad caput venire incipit, & vbi in ipso vlcus constitit, fortiter premit, & homo caput sibi distringi putat. & oculi pituita replentur, itemque totum corpus. huic quum sic habuerit, elaterium bibendum dato, aut thapsiæ radicem, aut veratri, aut succum scammonia. post purgationem verò eadem exhibeto quæ superioribus. Si verò ab hac curatione non desinat, lacte ipsum crassefacito, & in scapulam dextram quatuor crustas inurito, & in acetabulum coxæ dextræ, tres: & sub nates, duas: & in medio femore, duas: & supra genu, vnam: & supra malleolum, vnam. Hic vbi sic vltus fuerit, neque sursum neque deorsum morbum procedere permittit. Si verò alicubi dolor ruptus visus fuerit, si quidem in crus incubierit priusquam vratur, claudus erit. Si verò in caput, surdus aut cæcus. Si verò in vesicam, prodit simul cum vrina sanguis maximè, per quadraginta dies. Verum si in vesicam eruperit, eadem pharmaca quæ & in vrinæ stillicidio dato, & si alicubi dolor congregatus fuerit, vrato. Vrere autem oportet carnosa quidem, ferro: ossa verò & neruosa, fungis. Cæterum ante hæc si in principio morbi accesseris, ista facere oportet. In potu exhibendum.

Quam magnus morbus hinc fiat.

Medela. anceps.

Curatio.

est vinum album Mendæum, aquosius, plurimum per diem, D
& inebrietur donec sanguis à naribus erumpat. Quum autè
fluere inceperit, minimum tres & decem dies fluit. Vbi verò
hi dies præterierint, non ampliùs inebrietur, neq; vbi semel
fluere inceperit. Bibat tamen paulò ampliùs vinum inter ci-
bum, quo sanguis fluere possit. Iam verò quibusdam sedato
sanguine, erupit in vesicâ, & prodijt sanguis ac pus. Si igitur
eruperit, eadè pharmaca quæ & ex vrinæ stillicidio laborati
dato. Et de eodem vino plus bibendum exhibeto. Hic si ita
curetur, & cibos per aluum secedentes assumat, & obsonia
eiusdè facultatis, citissimè sanus erit. Morbus autè grauis est.

*Vena sini-
stra laesa.*

Alius morbus à sinistra vena. Hic æger alia quidem ea-
dem patitur, quæ etiã prior. Verùm in splenem dolor acutus E
incumbit statim, & in principio morbi. Et si nõ intellexerit
priusquam incubuerit, profilit in pulmonè. Huic per fungos
crustas octo inurito, capita lienis quàm celerrimè interci-
piens. Et vbiq; alius dolor incubuerit, vrto. Sic enim sta-
tim sanus erit. Si verò nõ fuerit vstus, sanus autè sponte fiat,
plerisq; post duodecim annos, morbus rursus reuertitur, & si
splenè occuparit, multis aquam inter cutem inducit. Verùm
oportet statim curare velut priorem, & si visum fuerit, vrere
velut priorè, si dolor in iisdem articulis cõstiterit. Si verò nõ
sic curatus fuerit, de cæterò colliquefcens moritur. Morbus
enim grauis est. De pituita easdè sentètiâs habeo, quas &
de bile, & species ipsius multas esse puto, & alia quidè popu-
laris est, quæ sanè recètissima est. Cuius etiã curatio facilima F

Medela.

Pituita.

Curatio.

Victus.

*Vomitus
qui.*

est. Vomitus enim post cibū facere oportet per duos aut tres
dies, ita vt & prandeat insuper ac quiescat, si prioribus die-
bus semel in die cibū capere, & laborare solitus fuit. Sin mi-
nus, huiusmodi diætâ vtatur. Primum multa calida lauetur,
quū vomitū facere voluerit, & edat mazā oleo & melle sub-
actam, & panem exassatū veterem. Hæc enim magis pituitā
trahūt. Obsonijs autè vtatur & oleribus acribus. Sed & pin-
guia, & dulcia, & acida omnia idonea sunt, vt permixta assu-
mantur. Et oleribus omnibus viridibus vtatur. Et bibat inter
cibum frequenter modicum vinū dulce, & in fine placentam
insuper edat, & mel, & ficus. Et quū cenabit, pocula largè ex-
hauriat, & vbi iam repletus fuerit, parū dormiat. Deinde ex-
perrectus vomat, magno vini poculo epoto, cum tepida aqua
temperato.

A tempo-
nibus,
mueri
die fa-
in cor-
autem
Atque
re & b-
uentu
tuitan
habue
gnitur
B tuisin
tem si
rò her
non v
mido
terit.
dem
ita vo
dica
num
hæc p
ciem
corpu
C & fici
Hic c
te do
te tur
te ve
phae
tionè
Coqu
hemi
nigr
ti de
uum
no p
temp

- A** temperato. Trahit enim magis pituitam & humorem ex car-
nibus, & corpus magis resiccatur. Euomat autē donec ficus euo-
muerit. Hæc enim postremū euomuntur. Atq; hæc quidē hac
die faciat. postera verò contineat seipsum vsq; ad cœnam, &
in cœna sumat panem, cui nihil furfurū decessit. Obsonium
autem sit ex fortioribus. Vinum verò bibat nigrum, austerū.
Atque hæc quidem popularis pituitæ medela est. Si verò ede-
re & bibere potest, & cibis delectatur, deinde verò crura gra-
uentur, & color immutatus fuerit, huic ostendendum est, pi-
tuitam molestantem in ventre esse. Verū oportet quum sic
habuerit, mel & vinum dulce, & oleū, & nitrū tali ouilli ma-
gnitudine, permixta per clysterem infundere. hæc enim mi-
tissima sunt in clysterem ad hominis naturam. Mensurā autem
singulorum esse oportet, vini quidem heminam, olei ve-
rò heminæ dimidium, & mellis tantundē. Si verò clysterem
non voluerit, humectum hominē facere oportet, fomēto hu-
mido admoto. Fortassis enim etiā sit sterco subeuacuari po-
terit. Nam à ciborum nimia resiccatione hæc patitur. Siqui-
dem igitur quis edat cibos valde succosos, fortassis hæc non
ita vehementer patiat. Si verò etiā aliquando patiat, mo-
dica curatione opus habuerit. Hunc ita curans, celerrimē sa-
num fecerit. At si antiquior fuerit pituita, appellatur autē
hæc pituita alba, hæc patitur. Grauat hominem magis, & spe-
ciem à populari alienā habere videtur pallidiorē & totum
corpus laxo tumore intumescit, & facies rubet, & os siccū est,
& sitis tener: & quum comederit, spiritus densus ipsi incidit.
C Hic eadem die aliquando melius habet, aliquando derepen-
te dolet, & sibi mori videtur. Huic si quidem vëter sua spon-
te turbatus fuerit, sanitati proximus erit. Si verò nō sua spon-
te venter turbetur, purgare oportet cœoro dato, aut hippo-
phæ, aut cudio grano, aut lapide Magnesiæ. Et post purga-
tionē, lenticulæ hemina vna aut duæ dentur ad absorbendū.
Coquatur autem allium in lenticula. Detur etiā betæ pinguis
hemina non condita, polenta circuminspersa. Bibat vinum
nigrum, austerū, & forte. Postera verò die mane stadia vigin-
ti deambulet. A qua deambulatione reuersus, panē edat par-
uum exassatū, & obsoniū habeat allium costū. & de eodē vi-
no paulo meracius bibat. deinde stadia vadat triginta. & vbi
tempus adierit cœnet, quantum etiam prandere cōsuevit: ob-

*Quæ facile
subluant.*

*Quæ ventre
moueant.*

*Quæ caro
piscis
dandi.*

*Morbi hu-
ius causæ.*

Medela.

*Aqua in-
ter cutem de
pituita quæ
fiat.*

Vitus.

sonium autem habeat, maximè quidem pedes, & capita suil- D
la. Sin minus, galli carnibus & suis tritici vtatur. Ex piscibus
autè scorpio, aut dracone, aut cuculo, aut callionymo, aut go-
bio, aut alijs piscibus qui æqualem facultatem habēt. Ex ole-
ribus autè solo allio, & nullo alio vtatur. Hoc verò quàm plu-
rimum edat, & crudum, & assatū, & coctum, semper plus sin-
gulis diebus. & laboret ex modico ampliùs, respectu ad cibos
facto. hic morbus maximè fit tempore æstatis ex aque potu.
Insuper & à somno multo. Iudicatur autè in triginta diebus,
an lethalis sit, aut non. Atque hæc quidem faciat vbi tri-
ginta dies preterierint. In primis autè diebus, sorbitionibus
vtatur, lenticula cocta acidiorè ab aceto, & prisana acida. Bi-
bat aquam mulsam tepidam, polëta modica inspersa, quo cor- E
pus præparatū sit ad pharmacorū potū. Et his diebus sub dio
dormiat. & si tibi visum fuerit sanguinè à lumbis detrahere
cucurbitā affigito, & venas in seroto crassissimas secato. hic
ita curatus citissimè sanus fiet. A pituita maximè in aquam
inter cutem trāsitus fit, hoc modo. pinguedo colliquescit, & à
calore qui in pituita est, fit aqua. Cognosces autè hoc an quis
sanari possit, aut non. Donec enim quis in pectine pinguedi-
nem habet, fieri non potest vt ipsum sanes. Cognosces autem
ex his maximè, an pinguedo insit in pectine, aut non. Si qui-
dem febres succedāt, & nō potest exurgere, & vmbilicus in-
flatus extra prominet, indicium est non ampliùs inesse pin-
guedinem, & sanabilem esse. Huic conducit vëtre m siccare, E
& panem dare cui nihil surfurum decessit. antiquū calidum. F
Obsonium autem carnē leporinam, & canis perfecti, & oui-
culæ, & suis assatam, & galli assatā ac calidā. & polypos edat
coctos in vino nigro austero. Vinū autem bibat nigrum, au-
sterum quàm crassissimū ac acerbissimū. Piscibus autem vt-
tur, gobio, dracone, callionymo, cuculo, scorpio, & alijs huius
modi, omnibus coctis, non recētibus, & frigidis. hi enim sic-
cissimi sunt, & in iusculū ne intingar, & insulsi sint pisces. ex
oleribus autè vtatur raphanis, & apio. Torreat autè lenticulā
ab aceto acidiorè, & edat. Et deambulet quotidie, & post cœ-
nā, & mane. & serotino tēpore dormiat, & mane exurgat. Et
si quidē ab his restituitur, satis est: Sin minus, cneorū, aut hip-
pohais succū, aut granū cnidiū, bibendū dato. Et post purga-
tionem, lenticulæ heminas duas so:beat, & panē parū come-
dat.

A dat.
tem
con
mul
to
tis
mar
ra d
tem
& fi
ui t
la in
B pra-
stin
qua
qua
eni
ri,
Fad
tis.
fis
ced
des
per
qua
C libri
imp
ind
lau
late
ab v
per
emi
lem
gat
mel
tert
tur
auto

A dat. Vinum verò bibat nigrum, acerbum modicum. Bibat autem pharmacum bis in die, donec vacuus fiat. Si verò tumor constiterit in seroto, & femoribus ac tibijs, acuto scalpello multa & frequentia vulnuscula incutito. Et si hæc feceris, cito sanum efficies. Aqua inter cutem ex his fit. Quum æstatis tempore siti vexatus aquam multam biberis: nam ex hoc maxime fieri solet: & pulmo expletus fuerit, rursus ad pectora dimittit. Et quum in pectoribus fuerit, calorem vehementem exhibet, ut pinguedo quæ in arterijs inest colliquescat. & si semel liquari pinguedo inceperit, multo amplius in breui tempore aquam inter cutem facit. Fit etiam si tubercula in pulmone fuerint enata, & aqua repleta, & in pectora rupta. Quòd autem fiat etiã à tuberculis aqua inter cutem, testimonium habeto, & in boue, & in cane, & in sue. In his enim quadrupedibus maxime fiunt tubercula in pulmone, quæ aquam habent. Si enim dissectueris, citissime cognoueris. Fluet enim aqua. Videntur autem talia multo magis in homine fieri, quam in pecoribus, quanto etiã morbosiore diæta utimur. Facti sunt autem & multi pectore suppurati tuberculis obortis. Hæc igitur in principio ad morbum cõsequuntur. Tussis sicca, & fauces exasperari videntur, & rigor ac febris succedit, & erecta ceruice spiratio. & corpus intumescit, & pedes tument, & vngues contrahuntur. & donec quidem in superno ventre fuerit aqua intercus, adest dolor acutus. postquam autem ad infernum ventrem venerit, melius habere sibi videtur. Postea progressu temporis patitur qualia prius impleto ventre. Quandoque etiam ad latus intumescit, & indicat vbi secare oportet. Si verò non indicat, multa calida lauato, & humeris apprehensum concutito, & deinde in vtro latere magis fluctuet audito. Quo intellecto costam tertiam ab vltima vsque ad os secato. Deinde cum terebra eua ultra perforato. Et vbi perforata fuerit, aquæ parũ emittito, & vbi emiseris, linamentum ex crudo lino indito, & spongiã mollem superimponito. Deinde ut ne excidat linamentum deligato. Emittere autem per duodecim dies aquam oportet, semel in die. Post duodecimum autem diem sequenti decima tertia totam aquam emitte, et reliquo tempore si subnascatur aqua emitte, et ventrem cibus resiccare. Post sectionem autem hæc exhibere oportet. Succu sulphij drachmæ pond-

Aqua inter cutem usã de.

Tubercula pulmonis.

Exemplo probat.

Purulentis etiam binã fiunt.

Curatio.

dus parato, & aristolochiam tali ceruini magnitudine dera-
 dito, & lentium ac erui torrefactorum polentam, dimidia
 chœnicis mensura vtranq; purgato, atq; hæc melle & aceto
 subigito. Deinde pastillos sexaginta efformato, & quotidie
 vnum tritū in vini nigri austeri ac iucundis imi hemina di-
 midia diluito, & mane in potu dato. Reliquum verò victum
 ac laborem eundem, velut priori tempore, habere iubeto. Et
 si intumuerint pudenda ac femora, confidenter vulnusculis
 impactis pertundito. Hunc si ita curaueris, celerrimè sanum

*Aqua in-
 tercus ab
 hepate.*

Curatio.

facies. Ab hepate fit aqua intercus, quum in hepar pituita
 accesserit, & hepar ipsam susceperit, & humectum fuerit. Sta-
 tim igitur calorem huic exhibet, & flatum inducit. Deinde
 temporis progressu aqua impletur. Postea morsus in corpus
 incidit. Et tumor in tibijs ac pedibus inest, & hepar durum
 est ac intumescit, & clauicula attenuantur. Huic quū sic ha-
 buerit, in principio si hepar doluerit, organum tritum, & fil-
 hij succum erui magnitudine, in vini albi dimidia hemina
 diluta, bibenda dato. & lactis caprini poculum quatuor he-
 minarum, tertia aquæ mullæ parte ammixa. A cibis autem
 per primos decem dies abstineat. Hi enim iudicant morbū,
 an lethalis sit, aut non. Sorbeat autem prisanæ succū coctum,
 melle affusō. Vinum autem bibat album Mendæū, aut aliud
 iucundissimum aquosum. Quum autem decem dies præter-
 ierint, cibos accipiat puros, & obsonium habeat, galli carnē
 assatam calidam. Habeat & catulinam coctam. Pisce verò v-
 tatur galeo, & torpedine assatis. Vinum verò idem bibat. & F
 si quidem ab his quiescat, satis est: Sin minus, postquam sanē
 crassissimus factus fuerit, & hepar maximum, fungis vrito.
 Sic enim celerrimè sanum feceris. Iuuerere autē oportet cru-
 stas octo. Si verò aqua intercus innascatur, & rumpatur in

*Aqua in-
 tercus alia.*

ventrem, iisdem medicamentis & potibus, & cibis, ac labori-
 bus, quibus priores curato. Vinum verò bibat austerum ni-
 grum. Si verò tibi videatur discessisse ab hepate, per feirum
 vbicunque apparuerit vrito, & aquam paulatim emittito, &
 velut reliquos priores curato. Si verò ab his non sanus fiat,
 temporis progressu corrumpitur ac moritur. Morbus enim
 est grauis, & pauci hunc effugiunt. Aqua verò intercus à
 splene, hoc modo fit, & ab huusmodi maximè causa, quum
 quis ficuum viridiū, & malorū fructus multos ederit. Multi
 verò

*Alia dli-
 enc.*

A ver-
 sto,
 bete-
 cont-
 &
 rum
 rem-
 re n-
 & h-
 rit, à
 to. P-
 diur-
 fo: &
 B xim-
 eius
 feru-
 & h-
 vtat-
 aute-
 nem-
 num-
 Qu-
 ris, &
 dicta
 prior-
 C facie
 cides
 sorbu-
 nusq;
 facie
 collis-
 re vic-
 rit, st-
 de at-
 plus
 poter-
 mor-
 poris
 scera

A verò iam etiam à cibo botrorum multorum, & à multo multo, morbum inciderunt. Si quidem igitur in morbum collabatur, statim in doloribus est. Dolores enim acuti in splene consistunt, transeunt autem & in humerum, & in claviculam, & in mammam, & ad lumbos, & febres fortes tenet. Et si parum quid ederit, venter impletur, & splen attollitur, & dolorem exhibet. Hic morbus si durauerit, reliquo quidem tempore minus dolet. **Quum** verò fructuum malorum tempus fuerit, & hos ederit, magis quam prius dolet. Hunc ubi sic habuerit, à principio curato, & sursum quidem veratrum exhibito. Deorsum verò cneorum, aut hippophais succum aut cniidium granum, Lactis item asinini heminas octo, melle affusor: & si quidem ab his restituitur, satis est: Sin minus, quum maximus fuerit lien, & maximè intumuerit, fungis vrito, capita eius intercipientis: aut ferramentis, cum multa cautione ac observatione ne ultra peruras. hæc à morbi principio facito, & hac diæta nutriatur. Si quidem febris non affuerit, panem utatur triticeo affato, aut ex duro tritico bis cocto: obfoniū autem habeat salsamentum Gaditanum, aut saperdā. Et carnem ouillam tritā. Et acida ac salsa omnia edat. Et bibat vinum austerū Coum quam nigerrimū. A dulcibus abstineat. **Quum** autem exsurgit, & potens est, iustetur summis humoris, & laboret per circuitus multos in die, & comedat ea quæ dicta sunt. Si verò aqua intercus fiat, iisdem curato quibus & priores. Alia aqua intercus ab his fit. Aestatis hora si iter

B

C

faciens per viam longam, in aquam pluuialem ac stabilem inciderit, & biberit de ipsa multū affatim. Si igitur carnes absorberint & continuerint in seipsis aquam, secessus autem nusquam fiat, hæc patitur. Si quidem fuerit in carne, calorem facit & in ventre, & in corpore, ut pinguedo ventris ambiens colliquescat. hic quandiu quidem iter facit, nihil mali habere videtur. Postquam autem iter facere cessarit, & sol occiderit, statim dolorem multū habet. progressu verò morbi valde attenuatur. Si verò etiam cibi fastidium accedat, multo plus attenuatur. Si verò cibos edere poterit, & ad laborē impotens fuerit, etiam amplius læditur, & plerisque horum tumor in totum corpus deducitur. Et tenui quidem color corporis liuidus fit, & venter magnus, & sitis fortis tenet, & viscera ipsius à calore resiccantur. progrediente verò tempore,

*Medela.**Alia aqua intercus.*

ad edendum quidem promptus fit, & edit quodcunque quis dederit, & bibit, & dolet nihil. Si verò tumor obrumuerit, color huic fit pallidus. Et venæ nigræ frequentes per corpus distenduntur. Indignatur autem & tristatur ex quavis re, etiã si nihil noui accidat. Venter verò aqua perhumescit, & magnus fit, & laternæ speciem præ se fert. Et temporis progressu cibos non admittit, sed videntur ipsi cucumeris syluestris odorê habere, præ abominatione. huic ubi sic habuerit, cneori aut hippophais succum dato, aut cnidium granum. hæc verò pharmaca ita dare oportet. Cneorum quidem per sextam diem, Hippophais autem succum per octauam. Cnidium verò granum per decimam. & dare ipsa oportet donec expurgetur, & vacuus fiat. Interpositis autê diebus alatur ex ijsdẽ quibus & prior. Maximè autem de eadem aqua bibendũ dato, ex qua morbus corripuit, plurimum, quo ventrem ipse turbet, & valde secessum faciat. Sic enim potissimum sanum facies. Si verò tibi videbitur, etiam frequenter clysterem adhibeto, ex cneori triti dimidia hemina, mellis tertia hemina parte ammixta, his cum quatuor succi betæ heminis dilutis, atq; sic infusis. postea die etiã asinini lactis cocti octo heminae dentur affuso melle, aut adiecto sale potandæ. Et post purgationem, ijsdem vtatur quibus prior. & interiectis diebus, cibus ac potibus ijsdem vtatur, & deambulationibus similiter, & sic curatus breui à morbo liberabitur tertio mense, aut sexto. Si verò negligentia aliqua contigerit, & nõ statim curatus fuerit, breui moritur. Sed & in attenuato ijsdem vtendum est ad sanationem. Præhumesctare verò antea corpus ipse oportet per fomenta, quo magis pharmacis obediat. At verò statim curã adhibere oportet: Sin minus, cum multis confenescit morbus. Sed & vter tandem morbus sit, clysterem ex his adhibere cõuenit. Vini albi heminas duas accipito, & mellis heminam dimidiam, & olei heminam dimidiam, Nitri Aegyptij rubri torrefacti quadrantem, fo-liorum cucumeris syluestris tusorum ac expressorum succi heminam. hæc omnia mixta & in ollulam infusa feruesfacito, & per clysterem infundito. Morbus hepaticus. Fit ab atra bile, quum influxerit ad hepar. Accidit autem maximè in autumnno, in mutationibus anni. Hæc igitur æger patitur. Dolor acutus ipsi in hepar incidit, & sub vltimas costas,

Curatio.

Morbus hepaticus.

A costas, & in humerum, & in claviculam, & sub mammam. Et suffocatio fortis tenet. Et aliquando liuidam bilem reuomit. & rigor, & febris primis diebus debilior habet, & dum attingitur, hepar dolet, & color ipsius subliuidus est, & cibi quos prius comedebat, suffocant ipsum, & ingesti vrunt ac torquent ventrem. Atque hæc quidem in principio patitur. Morbo verò progrediente, & febres remittunt, & à paucis cibis repletur. In solo autem hepate dolor restat, & ipse aliquando fortis, aliquando quietus. Quandoque verò acutus corripit, & sæpe derepente æger animam efflauit. Huic conducunt vbi dolor habuerit, tum alia, tum tepesfactoria eadem apposita, quæ etiam pleuritidi. Quum verò remiserit dolor, multa calida ipsum lauato. & aquam mulsam bibendam dato, & vinum album dulce, aut austerum, vtrum tandem profuerit. Et sorbitiones easdem quas etiam à pleuritide correpto. Cæterum ad dolorem hæc bibenda dato. Oui gallinæ costi liquorem terito, & succi solani dimidiam heminam affundito, & aquæ mulsæ dimidiam semiheminæ partem ammisceto, diluito, ac bibenda dato, & sedabunt dolorem. dato autè quotidie donec dolor quiescat. Bibat etiam silphij succum erui magnitudine, & cum eo organum tritum in vino albo diluat, & sic ieiunus bibat. Bibat insuper & pharmaca quæ in pleuritide dantur doloris gratia. Bibat & caprinum lac, tertia parte mellis ammixta. Sin autem lactis heminæ quatuor. Hoc mane bibat, quum alia non biberit.

B A cibis autem abstineat, donec iudicetur morbus. Iudicatur autem maximè in septem diebus, in his enim manifestum fit, an lethalis sit, an non. Si verò etiam suffocatio accesserit, hæc dare oportet quo vomat. Mel, aquam, acetum, salem, permixta in ollam nouam infundito. Deinde tepesfacto, & organi capitati ramulis vnà cum semine agitato. Vbi verò tepesfacta fuerint, tepida ebibenda dato. Deinde stragulis iniectis contactum finito, donec quàm maximè exudarit. Et vbi vomitus ipsum apprehenderit, promptè vomat irritatione per pennam facta. Si verò vomere non possit, aquæ mulsæ tepidæ poculum duarum heminarum insuper bibat, & sic vomat. Et si quid pituitæ aut bilis euomuerit, rursus idem facere oportet ad horas quatuor. proderit enim. Post morbi verò iudicationem curato modicis cibis, ijsque puris datis. & si quidem

*Medela**Suffocatio
nis medela.*

quidem panem edere cupiuerit, panem calidum maximè pu-
rum edat. Si verò mazam, eam quæ vino dulci subacta non
est, edat, vbi tamè prius aqua subegit. Obsonium autem ha-
beat carnes catuli coctas, aut columbæ, aut pulli gallinæ
carnibus, omnibus coctis vtatur. Ex piscibus autem galeo,
torpedine, pastinaca, & rais paruis, omnibus coctis. Lauetur
autem quotidie, & frigus vitet & parum deambulet antea in
securitate. Hæc si seruauerit non est timor vt morbus reuer-
tatur. Nā huiusmodi morbus grauis est ac diuturnus. Alius
hepaticus morbus. Dolores quidem eodem modo premūt
in hepar, & color differt à priori. Malicorij enim formā ha-
bet. In tempore verò æstatis maximè incidit. Fit autem à bu-
bulæ carnis esu, & vini potu nimio. Hęc enim omnia isto an-
ni tēpore hepatis sunt infestissima, & bilem maximè ad he-
par adducunt. hęc igitur æger patitur. Dolores acuti incidunt,
& non deficiunt vlla hora, sed semper magis premunt. Ali-
quando etiam vomit bilem pallidam. & vbi vomuit, paulo
melius sibi habere videtur. Si verò nō vomuerit, bilis ad ocu-
los peruenit, & fiunt valde pallidi. Et pedes intumescunt.
Atque hæc patitur quandoque valde, quandoque minus.
Quum autem dies preterierint in quibus morbus iudicatur,
dolor minus vrget, si nihil deliquerit, & eiusmodi dietam
huic constituere oportet, qualem & priori. Si enim inebria-
tus fuerit intempestiuè, aut venere vsus fuerit, aut aliud quid
fecerit quod commodum non est, hepar statim ipsi durum
fit, & intumescit ac à dolore pulsatur. Et si quid facere festina-
rit, derepente hepar & totum corpus dolet. huic vbi sic ha-
buerit, & primi dies preterierint, fomentum adhibeto. de-
inde scammonio subpurgato. Si verò venter combustus fue-
rit, clysterem ex iisdem quibus in prioribus vsus es, adhibe-
to, quæ probè ducant. & post clysterem, lacte asininio cocto
subpurgato, octo heminis eius, melle affuso, in potu datis.
Dato etiam caprinū lac mane poculi quatuor heminas com-
plectentis mensura, tertia parte aquæ mulsæ ammixta. Dato
item cocti lactis caprini heminas duas, tertia aquæ mulsæ
partem ammixta, aut ipso solo melle affuso. dandum est etiam
equinum lac, eodem modo velut asininū, & si quidem ab his
morbis curatus cedat, satis est: Sin minus, dextri cubiti in-
ternam venam secato, & sanguinem detrahit. Si verò non
visus

*Alius he-
paticus
morbus.*

Medela.

A visu
lact
mix
dies
ca
ping
qu
Vrit
pon
visu
vsti
get.
B corr
qua
tem
lut
rim
can
pili
adh
rium
bus
lis b
tur
dien
C per
later
quid
tem
clau
in pr
fit ea
purg
gato
dior
mina
uum
la in
paul

A visus fuerit tibi per asininum lac subpurgandus esse, bubuli lactis crudi duas heminas dato, tertia aquæ mulsæ parte amixta, quotidie ad dies decem. Deinde ad alios duodecim dies, sexta parte aquæ mulsæ affusa, ad bibendum dato. De cætero verò ipsum lac duarum heminarum mensura, donec pinguefiat exhibeto. Si verò neque sic desinat, vrere oportet, quum maximū hepar factum fuerit, & maximè eminuerit. Vrito autem per buxeos fusos, in oleum feruens tinctos. Apponito autem donec tibi bene habere, & vsionem factā esse visum fuerit. Aut per fungos octo crustas inurito. Si enim vsio successerit, sanum facies, & reliquo tempore meliùs deget. Si verò non successerit, de cætero ab alijs sanus nō fiens, corrumpitur ac moritur. Alius morbus hepaticus. Reliqua quidem eadem patitur hic æger velut priores. Color autem niger est. At hepatis fel, pituita & sanguine repletū, velut ratiocinamur, dirumpitur, & vbi diruptum fuerit, celerimè insanit, & indignatur, & loquitur stulta, & latrat velut canis. Et vngues punicei fiunt, & oculis videre non potest, & pili in capite erecti stant, & febris acuta corripit. Huic eadē adhibere oportet quæ etiam prioribus. Plerique verò moriuntur in vndecim diebus, pauciq; effugiunt. Splenis morbus primus. Fit huiusmodi morbus, propter caliditatem solis bile commota, quum in seipsum bilem traxerit. Hæc igitur æger patitur, febris acuta in principio accedit, progrediente verò morbo remittit, excepto ipso splene, in quo semper calor hæret, & dolor aliàs atque aliàs incidit acutus, & in lateris mollitudinem, & in ventrem. Et cibos in principio quidem admittit, non autem valde secidunt, progressu autem temporis, & color pallidus fit, & dolor fortis irruit, & clauiculæ attenuantur, & cibos non similiter admittit, velut in principio, & à modico impletur. Lien verò aliàs magnus fit eadem die, & aliàs minor, huic quum sic habuerit veratrū purgans deorsum, bibendum dato, & cnidio cocco subpurgato. Ad vesperum autem post purgationem, lenticulæ acidioris heminam sorbendam dato: & betarum pinguium heminam polenta inspersa, postera verò & tertia die panē paruum dato, pro obsonio autem lenticula vtatur, & carne suilla in lenticula cocta trita. Vinum bibat austerum, nigrum, paulò meracius. Et quietem his diebus habeat, nisi quòd in-

*Hepatis
tertius
morbus.*

Splenis.

Medela.

tus

tus in umbra paululum deambulet. Reliquo verò tempore D
 hæc exhibenda sunt. Cibus sit panis cui nihil furfarū deces-
 sit. Obsonium habeat carnem canis maioris, vel capræ, vel
 ouiculæ tritam, & balsamētum Gaditanum, aut saperdam, &
 acida ac salsa omnia assumat, & acerba. Bibat vinū Cōū sub-
 altringens quān nigerrimum, à dulcibus autē & pinguibus
 ac nidorosis abstineat, & silphium non accipiat, neq; allium,
 neque carnem porcinam. Neque mugilem, nec recentē, nec
 falsum, neque anguillam. Neq; olus vllum coctum sine ace-
 to. Ex troximis autem, hoc est his quæ cruda eduntur, rapha-
 nide vtatur & apio, in aceto tinctis, & polentam vino suba-
 ctam edat, & vinum meracum sorbeat. Si verò velit, etiam
 panem in vinum interat, ac calidum edat. Dentur etiam pi-
 sceis, scōpius, draco, cuculus, gobio, callionymus. Hos coctos
 & frigidos dato. Dato etiam quæ splenem attenuare possunt
 singulis diebus, asphodeli semen, aut visci folia, aut fœnum
 Græcum, aut viticis semē, aut rutam, aut mentæ radicem, ex
 his quodcunque volueris tritum in vino austero dato ieiunio.
 Si verò adeò validus fuerit, per triginta dies ad ligna se-
 canda cogito, & summis humeris luctetur, & interdium deambulet,
 & vespere dormiat. Mane verò surgat, & quæ relata
 sunt edat. Si verò ab his non melius habeat, splenem fungis
 vrito, decem magnis crustis inustis, quum maximus fuerit
 splen, & maxime eleuatus. Si enim successerit vstio facta ve-
 lut oportet, sanum facies, verum non breui. Opus enim ha-
 bet morbus curatione. Grauis est enim & diuturnus, si non
 fuerit statim curatus. Alius splenis morbus sit quidem ab
 iisdem à quibus & prior, patitur igitur æger ab hoc morbo
 hæc: Venter inflatur, postea verò etiam splen intumescit, &
 durus est, & dolores acuti in splenem incidunt. Color autem
 mutatur, & conspicitur niger, pallibus, malicorij speciem re-
 ferens, & ex aure male olet, & gingiuarum malè olent, & à den-
 tibus discedunt, & ex tibijs vlcera erumpunt, velut pustulæ
 nocturnæ. Membra verò attenuantur, & stercus non secedit.
 Hūc quum sic habuerit, iisdem pharomaticis & edulij, & po-
 tibus, & laboribus, atque alijs omnibus curato, & vbi stercus
 secedere noluerit, clysterem adhibeto, ex mellis hemina di-
 midia, & nitri Aegyptij magnitudine tali ouilli. Hæc trita
 in quatuor heminis aquæ de betis coctis diluito, & per cly-
 sterem

Saperda.

*Quæ liene
extenuent.*

*Lientis se-
cundus mor-
bus.*

Curatio.

D
 A ster-
 ipfi
 A
 veru
 ne
 & r
 pul-
 cusc
 mag
 fun
 est,
 pau-
 bus
 B
 ded
 ra d
 fusc
 gio
 et v
 ead
 fini
 qu
 mu
 bus
 nere
 quū
 C
 tunc
 tion
 bus
 bus
 & st
 seda
 acut
 turn
 git,
 bi ci
 imp
 cura
 aut
 me p

A sterem infundito. Si verò morbus ab his non sedetur, splenē ipsius vrito velut prioris, & si vltio successerit, sanū efficies.

Alius splenis morbus fit, in anno, veris maximè tempore, verum à sanguine. Quum enim repletus fuerit splen sanguine, erumpit in ventrem, & dolores acuti in splenem incidūt, & in mammam, & in claviculam, & in humerum, & sub scapulam. Color autem corporis est plumbiformis, & parua vlcuscula velut lancinata in tibijs exurgunt, ex quibus vlcera magna fiunt, & quæ primùm infrà secedunt, sanguinolenta sunt, & aruginosa. & venter durus subit, & splen velut lapis est, hic morbus magis lethalis est quàm priores, & ex ipso pauci effugiunt. hunc quum sic habuerit, iisdem purgato qui

Lienis tertius morbus

B bus et priorem, veruntamen pharmacum sursum purgans ne dederis. Deorsum verò granum cnidium exhibeto. Et postera die etiam lactis equini cocti octo heminas dato, melle affuso. Si verò hoc non adsit, bubuli aut caprini cocti duos cōgios præbeto, ita vt alternatim mel in poculū ammiscetur et vicissim bibantur. Ad vesperam autem post purgationem eadem quæ priori dato. Et si visum fuerit ab interna cubiti sinistri vena sanguinem detrahitō. Reliquis autem diebus quotidie ieiuno lactis bubuli quatuor heminas dato, tertia

Medela.

C muria parte ammixta. Cibis verò et potibus, et alijs omnibus iisdem curato, quibus et priorem. Abstineat autem à venere, et ebrietate, hic velut prior. Et si videatur etiam vrito, quū crassissimus et maximus splen factus fuerit. et si oportune vfferis ac successerit, sanum facies, Si verò ab hac curatione sanus nō fiat, tēpore corruptus moritur. Est enim morbus valde grauis. Alius splenis morbus. Accidit & hic morbus vere maximè, quū splen pituitā assumpserit in seipsum, & statim magnus factus fuerit ac durus, & deinde rursus, sedatur. Et quum quidem eleuatus fuerit, dolores incidunt acuti. Quum verò mollis fuerit, doloris exors est. Et vbi diurnus factus fuerit morbus, obscurior esse videtur. & insurgit, & citò sedatur. Hic quum sic habuerit, in principio morbi cibos admittere non potest, & citò attenuatur: & corpus impotentiam multam habet. Morbus autem si non statim curatus fuerit, aut sua sponte quicuerit, interpositis quinque aut sex mensibus, rursus insurgit. Intermitit autem maximè per hyemem. hunc si in principio acceperis, decem cru-

Lienis quartus morbus

stas

stas in splenem vrito, & statim sanū facies. Si verò non vife- D
 ris, iisdem pharmacis curato, quibus & priores. Et alijs item
 iisdem, & potibus, ac laboribus. Sic enim celerrimè sanū fe-
 ceris, huius autem color fit exalbidus, subpallidus, & squali-
 dus. Alius splenis morbus. Fit autumno maximè ab atra
 bile. Fit autem ab olerum multorum que cruda eduntur esu,
 & ab aqua potu. Patitur itaq; æger hæc. Quū morbus corri-
 puerit, splenem vehementer dolet, & rigor & febris appre-
 hendit, & inedia ipsum habet, ac cibos auersatur, & corpus
 citò concidit. Splen autem, magnus quidem non valde fit, ve-
 rùm durus, & ad viscera allabitur, & adhærens fugit. Hunc
 quum sic habuerit, iisdem pharmacis & edulij ac laboribus
 quibus priores curato. Et si se tibi exhibuerit, vrito ipsum eo E
 modo quo etiam alios. Hic morbus in plerisque si statim cu-
 ratus fuerit, breui decedit. Quatuor morbi regij, primus
 quidem æstate maximè corripit, bile commota. Cōsistit igitur
 bilis sub cute, & in capite, quare statim corpus in alium
 colorem mutat, & fit pallidum, velut malicorium. Et oculi
 pallidi sūt. & in capite sub pilis velut cortex subest. & rigor
 ac febris corripit, & pallidam vrinā mingit, & crassum sub-
 pallidum in ipsa subsidet. & manè quàm diu ieiunus fuerit,
 ad cor & viscera exugitur. & si quis ipsum alloquatur aut in-
 terroget, ægrè fert, & anxius fit, & non sustinet audire. Ster-
 cus autem excretum cum pallore albicat, & malè olet. Hic
 quum ita habuerit, maximè moritur in quatuordecim die-
 bus. Si verò has effugiat, sanatur. Curare autè oportet ipsum F
 sic. Quum febris remiserit, multa calida lauato, & aquā mal-
 sam bibendam dato. Et sorbitionibus vtratur, ptisana succo,
 melle affuso. Mel autem non simul coquito, donec præte-
 rierint quatuordecim dies. Hi enim iudicant an lethalis sit
 morbus, aut non. postea verò bis in die lauato, & nutrito pri-
 mum modicis quæcunque maximè admiserit. postea tamen
 plura dato. Vinum bibat album plurimum per diem. & si
 progressu temporis videatur tibi pallidus esse & debilis, vo-
 mitum à cibis facere iubeto, velut in superioribus morbis
 habetur. Et si quidem ab his morbis quiescat, satis est: Sin-
 minus, veratrum bibendum dato. Post talem autem purga-
 tionem, ad vesperam edat mazam mollem, aut panis medul-
 lam. Obsonium verò edat, pullum gallinaceum percoctum,
 probe

*Lienis quin-
tus morbus*

Medela.

*Regius mor-
bus primus*

Medela.

- A probe conditum cum cepa, coriandro, caseo, sale, sesamo, & vua passa alba. Vinum autē bibat album, austerum, vetustissimum. Aluum verò infra subpurgato, postera die succo cicerum alborū, melle affuso, vtatur, & duas heminas eiusmodi succi ebibat. Tertia verò die initio facto, singulis diebus hęc aquam bibat, ex his rebus coctam fœniculi radices tenues ea copia quanta tribus digitis comprehendi potest, in duos aquę congios mittito, ac coquito vsque ad dimidias. Et cicerum alborum chœnicen, in duobus aquę congijs ad dimidias item coquito, & quod superest excolatum sub dio per integram noctem exponito, & ambo hęc decocta misceto. Cum hac aqua & vinum temperatum bibat, & ipsam aquam
- B solam si velit, quàm plurimam bibat: & aliã aquam non bibat. Si verò hanc potionem non admiserit, aliam sic præparatam dato. Caricarum albarum chœnicen in duobus aquę congijs coquito, excolato, & sub dio per integrã noctem exponito, postea hęc aquam bibat, siue nudam ipsam voluerit, siue cum vino mixtam. Bibat autem nõ aceruatim multam, sed pro vna vice dimidiam heminam, vt ne alui profluuium ipsi succedat, & modico tempore interposito rursus bibat. Commoda autem sunt & hęc in potu data ieiuno singulis diebus, trita & in vini veteris albi hemina diluta, apij semē, cucumeris semen, fœniculi semen, cuminum Aethiopicum, adiantum, coriandrum herba, vua passæ albæ. His & illis in potu acceptis vtilitatem percipies, et celerrimè sanus fiet.
- C Alius morbus regius siue arcuatus. Hic corripit tempore hyemis, et ex ebrietate et rigore. Incipit autem primùm rigor inuadere, postea etiam febris detinet. Et humor qui est in corpore, congelatur in cute. Quòd autem sic habeat, ex his ostenditur. Liuidum est ipsius corpus et subdurmum. Et venę per corpus distentę sunt pallidę. maiores autem et crassiores sunt quàm prius. Et alię venę subnigriores distentę sunt. Et si quis aliquã ipsarum secet, sanguis effluet pallidus, si pallidę sunt venę. Si verò nigra fuerint, niger sanguis effluet. Et vestem interiorē corpori adiacentē, præ pruritu nõ sustinet. Hic promptus est ad iter faciendū et ambulandum, sed præ debilitate crura labascunt, ac ipsum non sufferunt, et sitit vehementer. Hic morbus non minus priore lethalis est. Procedit autem ad amplius tempus, si non in primis diebus

*Secundus.**Quales in hoc morbo venę.*

fanus fiat. Si verò morbus prolongetur, & ad octauum aut nonum diem duret, in morbum incidit, & morbus, & dolor magis premit, & exurgere non potest. Et plerique in hoc tempore statim pereunt. Huic ubi sic habuerit, si quidem principio morbi accesseris, quum iam septem dies praterierint, veratrum bibendum dato. Ventrem verò infra subpurgato per succum, velut priori. Et alia eadem pharmaca dato.

*Medela.
quæ.*

Cātharida

Exhibeto & cantharidas, sine alis & capite, quatuor tritas, & in vini albi hemina dimidia dilutas, modico etiam melle affuso. Atque has bis aut ter in die bibat. Progrediente verò morbo, balneis & fomentis curato. Edat autem quæcunque admittit. Vinum bibat album, austerum, & alia eadem affumat quæ prior. Hic morbus diurnus est & grauis, si non ab initio probè fuerit curatus. Alius morbus regius. Popu-

*Tertius.
Morbi cau-
sa.*

laris appellatur hic, eo quod omni tempore corripit. Fit autem à repletione maximà ac ebrietate, & postquam riguerit, statim sanè corpus immutatur, & pallidum fit, & oculi pallidi valde sunt. Et sub pilos & sub vngues morbus procedit. Et rigor ac febris debilis tener. Et debile est corpus, & in capite dolor adest. Et pallidum ac crassum mingit, hic morbus minus lethalis est prioribus, & curatus breui sanatur.

Curatio.

Huic quum sic habuerit, cubiti venam secato, & sanguinem detrahit. Deinde fomento adhibito, elaterium bibendum dato. Tertia verò die rursus infra subpurgato, cum lacte afinino. Reliquas verò sorbitiones, & potus, ac edulia, eadem dato quæ priori. Et caput ipsius frequenter purgato, & de succo bibendum dato. Et multa calida ipsum lauato, ac carnem defricato, & defricatas sordes in vino albo bibendas dato, & ad alia omnia iisdem vtatur, & breui sanus euadet.

Quartus.

Alius morbus regius, fit quidem à pituita, hyeme autem maximè corripit. & color ipsius aegri est albus, & pectora ipsius pituita plena sunt, & sputit saluam: & quum excreat, singultus ipsi oboritur. Et album lotium ac crassum mingit & in vrina subsidet, velut farina. Hic morbus non est lethalis, & breui sanatur. Huic quum sic habuerit, enidii granum bibendum dato. Et post purgationem, succi prisanæ quatuor heminas, melle affuso, exsorbendas dato. Superiorem verò ventrem vomitu inducto, velut in prioribus purgato. Sic enim facillimè pituitam à pulmone & arterijs ab-

Medela.

duxer

A duxeris. Sed & gargarifimum ipſi frequenter præparato. Hic aliquando etiam febricit debili febre, & horror tenuis ſuccedit. De cætero verò iſdem quibus priores curato, & pharmacis, & fomentis, & balneis, & edulijs, & potibus, & ſorbitionibus. Sic enim maximè ſanum facies. Morbus Typhos vocatus. Typhos quidem appellatur hic morbus, hoc eſt ſupor attonitus, corripit autem tempore æſtatis, quum canis ſyduſ oritur, bile per corpus commota. Statim igitur ipſum febres fortes tenent, & calor acutus, & grauitate debilitas, & crurum ac manuum impotentia: maximè enim inuutilia ipſi ſiunt hæc membra, & venter turbatur, & quæ ſecedunt grauè olent. Et tormen forte ſuccedit. Sed & hæc patitur, ſi quis ipſum erigere velit, erigi nõ poteſt, neq; oculis videre poteſt præ calore. Et ſi quis ipſum interrogat, præ dolore reſpondere non poteſt. Quum autem moriturus eſt, acutius videt, & loquitur confidenter, & bibere ac edere cupit, & ſi quis det quòd edat, breui etiam animam emittit, ſi non euomuerit. Huic morbus hic iudicatur in ſeptem, aut quatuordecim diebus. Multi verò perueniunt etiam ad viginti quatuor. Si igitur hos tráſierit, ſanus erit. Nam in his diebus iudicatur, an lethalis ſit morbus, aut non. Hunc quum ita habuerit, ſic curato. In primis quidem diebus à balneo abſtineat. Vngatur autem vino & oleo tepido, in lecto, & à cibis abſtineat. Sorbitiones autem tenues frigidas dato. Vinum autem bibat nigrum, auſterum, ſi ipſi conducatur: Sin minus, album, aquoſum, auſterum. Si verò ſitis fortis premit propter calorem, potu aceruatim dato, euomere iubeto, bis aut ter hoc repetito. Et quum calor habuerit, lintea aqua frigida tincta apponito, qua parte ſe maximè ardere dixerit. Si verò horrorem habuerit corpus, frigeſactoria remittito. Hic quum doluerit, ab huiusmodi maximè dolore periclitatur, ne repente animam relinquat. Verùm exhibere oportet ipſi doloris cauſſa feſtinanter, eadem pharmaca quæ ei qui à pleuritide tenetur. Quum autem exſurrexerit, cibo & potu, & balneis quàm celerrimè refocillato. Morbus enim eſt difficilis, & pauci effugiunt. Alius typhos. Corripit quidem hic morbus omni tempore, ſit autem propter corporis humiditatè, quum cibos humidos, & potum multum, carnes combibunt, & fluidæ ſiunt, ab his maximè ſit morbus.

Typhos.

Medela.

Qui æſtus leniatur.

Typhos alter.

Incipit igitur febris, tertiana aut quartana, in principio fiēs. **D** Et dolor fortis in capite consistit, Aliquādo etiam in corpore intermittens. Et vomit saliuam, & frequenter eructat, & oculorum regiones dolet, & facies albescit, & tumor in pedes descendit. Quandoq; verò etiam totum corpus intumescit. Et ad pectora, & ad dorsum aliquando dolor currit, & venter turbatus est, & oculis fortiter tæetur, & saliuam multam & spumofam expuit, & in faucibus detineri videtur, & exasperat ipsas. Sæpe verò etiā inflammantur fauces. Hic ubi sic habuerit, & dolor ita presserit, & erectæ cervicis spiratio fortis inciderit, quandoque derepente præ dolore animam emittit, in septem diebus, aut quatuordecim. Multi verò vsque ad viginti quatuor dies durant. Sæpe verò etiam **E** derepente morbus remittit, & æger sanus esse sibi videtur. Verum obseruare oportet donec quatuor & viginti dies præterierint. Si enim has effugerit, non ita valde moritur. Huic quam ita habuerit, in primis diebus sorbitiones dare oportet, farinam coctam, tenui melle affuso. Vinum verò dandum est nigrum, paulatim, prout voluerit temperatum. Cibi autem ne exhibeantur priusquam hi dies præterierint. Polypi verò in vino cocti edendi dentur, & iusculum sorbendum. Et raphanidas multas edat, & nasturtij semen torrefactum, molitū ac cribratū, vino nigro acerbato affuso bibat. Et polenta tenuis modica manè bibēda detur. A balneo autem abstineat, donec hi dies præterierint. Vino verò & oleo tepéfactis in lecto illinatur, & extergatur. Et fructus pæoniæ **F** grana decem in vino nigro cocta bibenda dato, & rapi probè percocti succum sorbeat, caseo infulso conditum, & papauere, & sale, & oleo, & silphio, & aceto. Si verò etiam pharmacum bibendum dare volueris, cnidium granum dato. Et post purgationem, farinæ coctæ & pinguis duas heminas exsorbendas dato. Vinum autem bibat idem. Et ex pharmacis & sorbitionibus ac potibus quicquid dederis profuerit, siue singulatim, siue plura simul exhibueris. Atq; sic celerimè sanum feceris. Morbus autē est grauis, & pauci effugiunt. Alius typhos, hic quidem propter hoc fit. **Q**uum bilis putrefacta ammixa fuerit sanguini, per venas & articulos, quum sanguis steterit, consistit quidē maximè in articulis. Incumbit autem quandoq; etiā in reliquum totum corpus,

Medela.

Potio quæ.

*Typhos
tertius.*

A pus
clau
scit.
dies
por
olec
toti
prim
ita v
ijcia
ebil
mir
B sper
turi
per
disc
pur
bus
ris.
me
Ob
criu
sine
mi
spe
C du
nib
ten
rit,
sto
cib
uer
nat
aut
ple
bus
tici
ver
cer

A pus & dolores acutos exhibet. & multi ex huiusmodi morbo claudi fiunt, quum bilis in articulis conclusa in tofum callefcit. Dolor autem intermittens, corripit per tres & quatuor dies. Hunc vbi sic habuerit, hoc modo curato. Dolore in corpore prævalente, reperfectoria facere & adhibere oportet, oleo prius illito. Quum autem remiserit, veratrum ipsi dato, toti corpori antea fomento adhibito. Postera die serum caprinum coctum bibendum dato, duorum cõgiõrum mensura, ita vt in alterum cõgiõrum mel affundas, & in alterum sal adijcias, deinde poculis vicissim permutatis bibat, donec totum ebiberit. Ad vesperam verò post purgationem, lenticulæ heminam sorbeat. & betarum pinguium heminam, polëta inspersa ebibat. Et pulli gallinacei carnẽ, aut columbæ, aut tur turis, aut ouiculæ, aut suis pinguem edat. Veratrum autem per sextum diem dato. & si alicubi in articulis tumor fiat, & discessus fieri nolit, cucurbita affixa sanguinem detrahito, punctura per acum triangularem facta in genua, si in genibus tumor fuerit. Verum nullum ex alijs articulis perpunxeris. Interpositis autem diebus cibum accipiat, panem maxime assatum. Mazam verò maxime oleo & melle subactam. Obsonia verò habeat, maxime quidem assatas carnes volucricum, non salsas: Sin minus, etiam coctas, conditas, verum sine caseo, & sesamo, & sale. Piscibus autem vtatur carnosissimis, assatis eodem modo velut carnes: & coctis origano conspersis, ac oleo ipsis affuso. Vinum autem bibat album, si conducatur: aut si hoc nõ commodet, nigrum. & in deambulationibus se exerceat per diem, & post cœnam, & mane. Seru autem & lac pro tempore semper bibat. Si verò tibi visum fuerit, etiam asinum lac decoctum dato. Et si sanus fiat, in custodia ipsum esse oportet, vt ne à frigore & aestu lædatur. & tibi non valde expleatur. Periculum est enim ne morbus reuertatur. hic itaque morbus si sic curetur, in sex mensibus sanatur. In tot enim mensium spatio iudicatur an mortalis sit, aut non, etiam si statim curetur. Nam morbus est grauis, & plerisque commoritur. Alius typhos. Fit quidem hic morbus in tempore pomorum, quum quis se fructibus mollis corticis, & foris nõ lignosi, omnis generis repleuerit. Plerisque verò etiam ab his factus est talis morbus, vbi videlicet plantantarum, & liborum sesaminorũ, & aliorũ dulciorum ex

*Medela.**Potio quæ.**Typhos quartus.**Morbi huius causa.*

melle paratorum, esu se infatiabiliter expleuerunt. Mel enim D
 coctum æstuosam est, et ventri adhæret: postea quã concoctũ
 fuerit in ventre, effertur: & venter derepente attollitur, &
 ardet ac dirumpi videtur. Deinde repente ventris profluuiũ
 succedit. et quum semel secedere inceperit, per multos dies
 purgatur. & multi post hanc purgationem sani fiunt. Quum
 igitur sua sponte purgari cessauerit, lenticum succi tres semĩ
 congios ipsum ebibere cogito, sale adiecto. post purgationẽ
 verò succi, ad vesperam, lenticulæ frigidæ non falsæ heminã
 forbeat: Maltum autem silphij in ipsam deradat: & betæ pin
 guis non condita: heminam, polenta inspersa. Vinum autem
 bibat nigrum, austerum, paulatim. Reliquo verò tẽpore ea
 dem faciat. Et cibos accipiat panem exassatum, & Mazam E
 oleo & melle quã maximè subactã. Primis autem diebus
 farinam edat coctam frigefactam, melle affuso. Vinũ autem
 bibat nigrum, acerbum, & donec quieuerit morbus hæc as
 sumat. At qui ex fructibus morbo arreptus est, statum sentit,
 & tormen, et dolorem: et cibi secedere non volunt, et venter
 ipsius magnus ac durus est, & rigor ac febris habet. huic si
 quidẽ sponte turbatus fuerit venter, in viginti diebus vt mi
 nimũ purgatur. Et quũ purgari cessauerit, sanus statim erit.
 Si verò non fuerit purgatus, purgato ipsum hippophais suc
 co, aut cnidio grano. Ad vesperam autem eadem exhibeto,
 quæ ei qui sponte purgatur. Postera die si febris habuerit,
 quietem habeat. Et de eodem vino in aqua frigidissima ipsi
 bibendum dato. Si verò febris nõ habuerit, victu vtatur non
 humido, sed fortiore. Et deambulet coniectura iuxta cibos
 facta. Ab hoc morbo multis iam aqua intercus facta est. Et si
 tibi clysterem adhibere visum fuerit, eadem quæ etiam hy
 dropico per clysterem infundito. Si verò volueris, hæc infun
 dere potes. In aquæ mulsæ heminã, herbã thapsiæ coquito, &
 sic infundito. hic hoc modo curatus celerrimè sanus erit.

*Typhos
 quintus.*

Alius typhos. Fit hic morbus quũ humor qui est in corpo
 re, putrefactus fuerit, et magis quã opportunum est resicca
 tus. Fit igitur æger hoc morbo correptus, specie limpidus ac
 humectus, subpallidus, pellucidus, & vesicæ vrinæ similis, ve
 rum non intumescit, sed tenuis et aridus est, ac debilis. Atte
 nuantur autem in corpore maximè clauiculæ, & facie forti
 ter gracilescit, & oculi valde sunt excauati. & hæc quidem
 à morbo

A à morbo patitur. Color autem corporis niger est, causa verò hæc est. Quum bilis atra in venas, & ad cutē subierit, & postea calor successerit, necesse est à calore venas comburi ac resiccari, Quare sanguis è venis excedit. hæc igitur patitur. Hic tenuis fit, & fortiter gracilis. & oculis raro nictat, & muscæ à fragulis venatur. Et grauitas ciborū maior est quàm quū sanus esset. & lucernæ extinctæ odore delectatur, & frequenter semen per somnum effundit. Sæpe verò etiam inter eundem genitura ipsi exit. huic quum sic habuerit, ventrem nigro veratro purgato, supernū videlicet: infernū verò scammonia succo. Post purgationem verò eadem quæ & alijs dato. & serum ac lac bubulum, aut caprinum pro tempore exhibeto. dato & lac asininum decoctum, ad purgationem. Hic ita curatus in duobus maximè annis sanus fit. Cibos autē quos vult assumat, & quàm maximè nutriatur, & deambulet cōiectura ad cibos facta. hic morbus corripit maiorē viginti annis. Vbi verò corripuit, si non à principio morbi quæ curatus fuerit, nō deūnit, nisi viginti anni præterierint, sed adhæret. postea ab aliquibus dum curantur decedit. Morbus autē grauis est. Voluuli porrò curantur hi morbi. siunt autē maximè ab his. Si hyemis tempore quis calido & humido victu vitur, & non deambulationibus se exerceat, respectu ad cibos facta. Verū repletus semper dormit. & deinde longū iter perficere cogatur, frigore sauiete. Deinde riguerit sub ossa. hæc igitur patitur. Flatus in toto corpore oboritur. et color ipsius fit plumbiformis, et riger semper, vt etiā calida ipsi affusa, calida esse nō videatur. Corpus autē ipsius dum lauatur, à calida desquamatur, maximè scrotū, et si digito corpus cōpresseris, impressiōnem facies, et notæ tibi apparebūt, velut in farina aqua subacta. Maximè autem in potibus impressiōnem perfert. Crura verò ipsius grauia sunt. et si obambulet, tremit, et si ad accliuem locum iter faciat, vehementer anhelat, et vlnæ dependere videntur, et sitis virget noctu, cibi verò crudi secedūt quoscuq; ingessit. Huic quum sic habuerit. fomento prius adhibito, cneorum bibendum dato, aut hippophais succum, aut cnidiū granum. post purgationē verò, eadem dato quæ prioribus. Postera die lactis asinini cocti congiū dato bis ebibendū, sale adiecto. Ad vesperā cœnet panem. Obsonium autē habeat, ouiculæ carnes coctas, et poly-

*Medica.**Voluuli.**Curatio.*

pos coctos in vino nigro, & iusculum sorbeat. & lenticulā ha
 beat sic preparatam: heminā lentis coctam probē terito, de
 inde farinā ammisceto, & silphium derafum addito, et salem
 adjicito, & acetum affundito, & alliū ad hęc simul coquito,
 & affusa aqua bis aut ter feruefacito, & cum tudicula vndi
 quaq; expansa brachia habēte, simul ipsa agitato: deinde ab
 lata frigefacito. Sit autē nō valde crassa, & odoris gratia etiā
 pulegiū vt simul coquatur, adijciatur. Intermedijs verō die
 bus vomitus faciat per sextū diē. Verūm aliās atq; aliās ante
 vomitum, & pharmaci potum, fomentum adhibere oportet.
 Et per tertiam diem lauetur, si cōducat: Sin minus, vngatur.
 Et deambulet si ita potens fuerit, coniectura ad cibos facta.
 & sambuci, ac conyzæ semper teneræ. folia cocta edenda da
 to. Sic enim curatus, facilimē deget, & morbus annum desi
 net. Multis verō iam sanis factis, post duos annos morbus re
 uersus est. Sed si hoc contingat, eodem modo curetur. Si verō
 tertium reuertatur, tumor quidem non succedit. Tenuis autē
 fit & gracilis, incipitq; à facie attenuari, & colore exalbescit
 magis q̄ prius. huic quādoq; aqua intercus fit in vētre. Si igitur
 facta fuerit, secare ipsum non oportet, moritur enim, sed
 ijsdem curare quibus eum qui à splene aqua inrer cutē labo
 ret. hunc maximē in principio curare velis, & sic cito sanū fa
 cies, Opus autē habet morbus multa curatione. Est enim gra
 uis. Alius voluulus arcuatus. Hic maximē æstatis tempore
 in palustribus regionibus corripit. Magis autē ab aquę potu.
 Multi verō iā à tali morbo correpti sunt, ex volutatione ad
 solem capitis dolore affecti. Verūm similia prioribus patiun
 tur, excepto colore. Nam pallidus fit æger, velut malicoriū.
 Et oculi aliquādo morbo arcuato implentur. hunc vbi sic ha
 buerit, ijsdem curare oportet quibus priorem. Danda etiā in
 potu aqua à cicere albo cocta, & cum vino eadem permixta
 danda est. Et caput eius tetragono medicamento purgetur.
 hic minus q̄ prior lethalis est, & vocatur voluulus arcuatus.
 Voluulus hæmatites. Reliqua quidē eadē patitur cum priori
 bus. Incipit autem morbus autumno fieri. Hęc verō in mor
 bo accedunt. Ex ore male olet à dentibus, & gingiuarū disce
 dunt, & à naribus sanguis fluit. Aliquādo etiam ex cruribus
 vlcera pullulant, & alia sanescunt, alia emergunt. Et color ni
 ger fit, & cutis tenuis. Est autem ad deambulandum ac labo
 randum.

*Malum hoc
 redit.*

*Voluulus se
 cundus.*

Curatio.

*Voluulus
 hæmatites.*

A ran
 prid
 foli
 iten
 prel
 pu
 to, n
 drag
 tert
 mor
 hon
 cras
 B Qu
 trē,
 ac d
 Et d
 rit,
 stan
 esse
 pit
 re a
 mē
 quū
 lut
 tral
 C ruit
 te d
 mit
 ipsi
 doq
 tis c
 pati
 olet
 rō p
 mor
 qu
 date
 bib
 qua

A randum promptus. Hūc vbi sic habuerit, iisdē curato quibus *Medela.*
 priores, & hæc per clysterē infundito. Cucumeris syluestris
 folia quinq; terito, & mellis dimidium heminae ammisceto,
 itemq; olei hemina dimidiam, & salis quantū vna manu cō
 prehēdere potes, & succi betarum heminas quatuor. Ad sub
 purgationem verò lactis afinini cocti heminas octo exhibe
 to, melle affuso. Bibat etiā bubulū lac pro tempore, per qua
 draginta dies. Bibat item mane bubuli lactis duas heminas,
 tertia aquæ mulsæ parte ammixta, per intermedios dies. Hic
 morbus multa medela opus habet. Sin minus, nō exit, sed cū
 homine moritur. Vocatur autē voluulus hæmatites. Morbi
 crassi appellati. Ex crassis appellatis morbis, hi maximē sūt. *Morbi cras*

B Quū pituita & bilis mixta fuerint in corpore, fluunt in ven
 trē, & quū cōgregata fuerint in vētre, attolluntur, & sursum
 ac deorsum discurrūt, velut vnda. Et rigor ac febris corripit.
 Et dolor in capite consistit, & quū dolor circa viscera cōstite
 rit, suffocationē inducit. Aliquando verò vomit pituitā aci
 stam, quādoq; etiā salsam & postquā euomuit, os amarū ipsi
 esse videtur. In lateribus autem rubores detinentur. Nā quū
 pituita in ventre sit, sanguis à caliditate cōgregatus in late
 re allapsus est, & rubores in lateribus excitat. Et calor maxi
 mē latera occupat, ac costas. Et dorsum ipsius incuruū sit. Et
 quū maximē doleat, corporis contactū non sustinet. Nam ve
 lut ex ulcere dolet. Et carnes præ dolore vibrant, & testes cō
 trahuntur, & in sedem, & in vesicam calor quidā ac dolor ir
 ruit, Et mingit crassum velut in aqua inter cutem. Et ex capi
 te desuunt capilli, & pedes semper frigidi sunt. & dolor pre
 mit maximē latera, & dorsum, & collum, & ad cutē aliquid
 ipsi proserpere videtur. Morbus verò quandoq; vrget, quan
 doq; remittit. In progressu autē magis assidue premit, & cu
 tis capitis crassa ac rubicunda est. Hic vsq; ad sex annos talia
 pati perseuerat. Postea & sudor multus diffunditur, & male
 olet. Sape verò etiam per somnum semen effundit. Quod ve
 rò per coitum emittit, subcruentū ac subliuidum prodit. Hic
 morbus fit propter calorem solis, & aquæ potū. proinde hūc
 quum sic habuerit, cneoro aut hippophae, aut cnidio grano
 dato, subpurgato. dato etiā lactis afinini cocti heminas octo
 bibendas, melle affuso. postera die post purgationem, eadem
 quæ alijs exhibeto. Primis autem diebus ex iisdē nutriatur.

si.

Med. la.

ex quibus etiam is qui ab aqua inter cutem correptus est, & deambulationibus se exercent, si ita potes fuerit. Si vero praefebribus impotes fuerit, & cibos edere non poterit, lenticulae forbitione utatur. potu vero vino nigro quam maxime austero, Hic morbus maxime corripit autumno, & tempore fructuum pomorum. hic si quidem curatus fuerit in sex annis, satis est: Sin minus, adharet usque ad decem annos. Cum multis vero simul moris, si non statim curatus fuerit. Alius crassus morbus. Tales crassi morbi a bile fiunt, quum bilis in hepar influxerit, & in capite constiterit. hęc igitur aeger patitur. hepar intumescit, & praetumore ad septum transversum expanditur. & dolor statim in caput irruit, maxime vero in tempora. & auribus. non acute audit. Saepè vero etiam oculis non videt, & horror ac febris corripit. Atque haec quidem in principio morbi ipsi fiunt, intermittentia quandoque; valde, quandoque; minus. Quanto autem magis morbus progressus fuerit, tanto amplior dolor in corpore existit, & pupillae oculorum disperguntur ac hebetantur, & si digitum oculis admoveris, non sentit, eo quod non videt. Quod autem non videt ex hoc cognoveris, quod ad motu digito non nictat, & floccos de stragulis tollit, si quos viderit, pediculus ipso esse putans: & quum hepar magis ad septum transversum expansum fuerit, delirat. & ob oculos ipsi obuersari videntur reptilia, & omnis generis peregrinae fere, & milites armati pugnantes. & ipse sibi inter ipsos pugnare videtur, & talia loquitur velut qui videat pugnas & bella geri, & inuadit, & minatur, si quis ipsum exire vetet, & si sur rexerit, crura eleuare non potest, sed cecidit, & pedes ipsius frigidi sunt. Et quum dormit, exilit a somno, & timet quum insomnia viderit horreda. Cognoscimus autem hoc, quod ab insomnia exilit ac timet, postquam resipiscit. Nam insomnia denarrat, & ea quae corpore fecit, & quae lingua loquutus est. Atque haec quidem sic patitur. Quandoque; vero etiam per totam diem ac noctem voce priuatus iacet respirans spiritum multum aceruatum. Quum autem delirare cessauit, statim euestigio resipiscit, & si quis ipsum interroget, recte responderet, & cognoscit ac intelligit omnia quae dicuntur. deinde rursus post modicum tempus, in ipsa afflictionibus iacet. hic morbus accedit maxime in peregrinatione. Et si quis alicubi per desertam viam iter faciat, & timor ipsum ex spectro corripiat. Fit etiam aliter. huic quum sic habue

*Morbus
crassus seu
cundus.*

Medicla.

rit, ver
dum da
magni
dia her
to, & a
expon
ammis
habear
affuso.
indica
diebus
huiusm
rietur
diebus
moritu
desiue
ter sus
cedat.
quorid
tur leu
quinq
erit. M
morbu
est vna
habet,
morbu
C in ven
constit
educer
aeger.
put de
non p
diffun
bu leu
re pau
gato, e
tru. &
rit, po
de cap

rit, veratri nigri obolorū quinq; pōdus, in vino dulci bibendum dato. Aut hæc per clysterem infundito. Nitri Aegyptij magnitudinē tali ouilli terito, & mellis optimi cocti dimidiā heminam, & olei dimidiā heminā, in mortario ammisceto, & aquā à betis coctis heminas quatuor per noctē sub dio expositas addito: aut si volueris, pro beta lac asinū coctum ammisceto. & hæc mixta per clysterē immittito, siue febris habeat, siue nō. Sorbitionibus aut vtatur, ptisana cocta, melle affuso. Bibat etiā mel & aquā & acerū, simul permixta, donec iudicatus fuerit morbus. Iudicatur autem in quatuordecim diebus ad summū, siue lathalis est, siue non. Multis autē iam huiusmodi morbi sedatus, rursus redijt. Si igitur redierit, periculum est ne eger pereat. Iudicatur autē morbus in septem diebus, an lethalis sit, aut non. Si verò has effugerit, nō valde moritur, sed morbus in plerisq; curatus decedit. Quum autē desuerit morbus, diæta bona vtatur, quiete ingerēs quæ venter suscipiat, & non cōburantur, neq; ventris profluuiū succedat. Ambo enim hæc periculosa esse videtur. Lauetur autē quotidie, & deambulet post cibos modicē. Veste verò induatur leui ac molli. & pro tempore anni lac & serum bibat, per quinque ac quadraginta dies. Hæc si fecerit, celerrimē sanus erit. Morbus aut grauis est, & multa cura opus habet. Alius morbus crassus. Fit à pituita putrefacta. Quod aut putrida est vnde fit, ex hoc manifestū est. Eructat ab hac quod odore habet, velut si quis raphanides edisset. Incipit autē fieri talis morbus à cruribus, deinde ab his ascendit ad ventrē. Et quū in ventre consistit, rursus decurrit ad viscera. Et quū in his cōstitit, sūgit & vomitū facit, pituitam acidā subputridam educens, & vbi euomuit, non habet seipsum neq; sibi cōstat ager. Deinde angustia fit circa viscera. Quandoq; etiā in caput derepente dolor incūbit acutus. Et auribus acute audire non potest, neq; oculis videre, præ grauitate. & sudor multis diffundit male olēs, & maximē quū dolor habuerit, & morbū leuat. Color aut ipsius arcuatus apparet. hic morbus prior paulō minus lethalis est. Huic quū ita habuerit, vētrē purgato, deorsum quidē, per hippophaes. sursum autē, per veratrū. & caput tetragono purgato. & quū à veratro purgatus fuerit, postera die lacte asinino cocto subpurgato. Tertia deinde de caprino cocto. & similiter quarta ac quinta. Reliquis verò viginti

*Tertius
crassus mor
bus vnde.*

Medela.

viginti diebus, lac bubulum crudum, aut etiam caprinū da-
 to, tertia aquæ mulcæ parte ammixta. Bibat autem lactis con-
 gium. Post purgationem verò deorsum versus, eadem phar-
 maca exhibeantur, quæ hydopricis. Reliquo tempore quum
 lac bibit, cœnet panem exassatum. Obsonium autē habeat,
 ex piscibus scorpium, aut callionymum, aut cuculū, aut squa-
 tinæ frustum cum condimentis coctum. ex carnibus, ouillas,
 aut gallinacei pulli coctas. Vinum bibat album, si conducatur;
 Sin minus, nigrum austerum. deinde post cibum deambulet,
 vt ne frigeat. Si quidem igitur cōducant, cibos huic dato qui
 dicti sunt. Si verò non conducunt, sorbitiones dato ptisanæ
 aut milij. In hoc morbo si æger triginta dies trāsgressus fue-
 rit, sanus fit. hi enim iudicant an lethalis sit, aut nō. Est autē
 morbus grauis. Alius morbus crassus. Fit hic morbus à
 pituita alba. Cōgregatur autem in ventre, quum febres diu-
 turnæ corpus occuparint, Initium hic morbus à facie sumit,
 & intumescit facies. deinde descendit in ventrem, & vbi in
 ipso constiterit, ventrem magnum attollit, & corpus velut à
 labore lassatur, & in ventre grauitas inest, & dolor fortis, &
 pedes tument, & si pluuia in terram effundatur, pulueris odo-
 rem non sustinet. Si verò in pluuia steterit, & terram odoret,
 derepente cadit. Hic morbus interquiescens, longiore tem-
 pore quàm prior occupat, & tardius decedit. Curare verò ip-
 sum oportet iisdem quibus hypropicum, fomentis videlicet
 & pharmacis, & edulijis ac laborib. Hic morbus per sex an-
 nos maximè obtinet. Deinde decedit temporis progressu, si
 probè curetur, etiamsi non in principio fuerit curatus. Est au-
 tem morbus difficilis, & multa cura opus habet. Coxendicis
 cum morbus ex his maximè causis fit plerisque. Si quis diu-
 tius in sole versetur, & coxendices fuerint calefacti, & hu-
 mor qui est in articulis, à calore fuerit resiccatus. Quòd autē
 id quod resiccatur, condensatur, ac constringitur, hoc mihi
 signum est. Aeger enim articulos vertere aut mouere nō po-
 test, præ dolore qui est in ipsis, & eo quòd verticula sunt com-
 pacta. Dolet autem maximè lumbos, & verticula ex obliquo
 iuxta coxendices, & genua. cōsistit autem dolor multò tem-
 pore in inguinibus simulque coxendicibus, acutus & astuo-
 sus, & si quis ipsum erigat, aut transmoueat, præ dolore eiu-
 lat quàm maximè potest. Aliquando etiam conuulsio succe-
 dit,

Quintus
 crassus mor-
 bus unde.

Curatio
 quæ.

Coxendicis
 dolor.

A dit, &
 sangui-
 ac feb-
 hoc n-
 fom-
 tepid-
 vtatu-
 aquos-
 fuerit
 let, &
 ne hal-
 to vel-
 B nem e-
 cnicid-
 per cl-
 locyn-
 dito a-
 torret
 mina-
 ci bet-
 tudine
 excol-
 minar-
 aliàs o-
 fuerit
 C diuis
 que ac-
 bus pu-
 das da-
 sperfa-
 sunt.
 ipsi bi-
 verò p-
 exorb-
 mento
 guis b-
 album
 nem. S-
 phaes.

A dit, & rigor ac febris, fit autem & à bile, & pituita, fit item à sanguine, dolor cōsimilis velut ab omnibus morbis, & rigor ac febris aliquādo corripit debilis. Caterum eum qui à sole hoc morbo correptus est, sic curare oportet. Corpus ipsius *Medela.* fomento humectetur, & cibi ac potus, & alia quæ exhibētur, tepida ac humida præbeantur. Atque hæc omnia cocta, cibo utatur maza molli, vino dulci nō subacta. Vinū bibat album, aquosum, & corpore quietem habeat, & quamuis impotens fuerit vt exsurgat, tamen modicè singulis diebus deambulet, & ne frigeat, & non multa aqua lauetur, & quum tibi bene habere visus fuerit, & corpore humidus esse, leni fomento vehemēter foueto. Magis enim remittit, & condensationem ex articulis humectat ac relaxat. Deinde postera die cnidium granum bibendum dato. Si verò non profuerit, hæc per clysterē infundito, cumini heminā dimidiā terito, & colocynthidem integrā paruam ac rotundam in mortario tundito ac cribrato, & nitri rubri Aegyptij minæ quadrantem torreto, ac terito. Atque hæc in ollam conijcito, & olei heminam, mellis heminā dimidiam, vini albi heminā, & succi betæ quantū videbitur affundito, & donec bonam crassitudinem habere visa fuerint coquito. Deinde per linteum excolato, & si mel non simul coquere velis, mellis Atrici heminam ipsi ammisceto. Si verò Atticum nō habeas, optimi aliās cocti heminā in mortario ammisceto. Si verò crassius fuerit hoc infusum, de eodem vino affundito, iustæ crassitudinis respectu habito, & per clysterem infundito, deinde usque ad dies tres purgari sinere oportet. Si verò pluribus diebus purgerur, bubuli aut caprini lactis heminas tres ebibendas dato, deinde betas pingues non salsas, condimentis conspersas, edendas exhibeto. Ex hoc morbo multi claudi facti sunt. Si verò à bile morbus fiat, veratrum deorsum purgās *Biliofus morbus.* ipsi bibendum dato, aut scammonia succum, post huiusmodi verò purgationem, succi ptisanæ melle affuso, heminas duas exorbendas dato, postera verò aut tertia die adhibito fomento, lacte asinino cocto subpurgato. Ad vespērā autē pinguis betæ heminas duas edat, polenta inspersa. Vinum bibat album, aquosum, dulce, & nunc, & post pharmaci purgationem. Si verò à pituita ægroter, cnidium granum, aut hippophaes, adhibito prius fomēto, bibendum ipsi dato, post purgationem *Pituitosus.*

gationem verò, easdem sorbitiones ac potus exhibeto. Item. D
 que lactis potionem. Intermedijs autem diebus, diæta quàm
 leuissîma vtatur. Et si quidē ab his vtilitatē sentit, bene est:
 Sio minus, ipsum vrito multis ac profundis crustis iustus,
 in ossis quidem partibus, per fungos. In carnosîs autem, per
 ferramenta. Si verò à sanguine ægrotarit, fomentū adhibe-
 to, & cucurbitā affigito, & venas in poplitibus secato. Si au-
 tem tibi visum fuerit, etiam cniidium granū ipsi bibendum
 dato. Diæta verò quàm siccissîma vtatur. Vinum autem ne
 bibat. Si verò bibere velit, quàm minimū & aquosissimum
 dato, & modice deambulare iubeto, aut si potens fuerit, plu-
 rimum. Conducit autem & à pituita ægrotanti talia facere.
 Si verò stare non possit, in lecto ipsum quàm frequentissime E
 circumferre oportet, à quacunque causa ægrotarit, per om-
 nia similiter, vt ne intus chartilago concrescat. Si verò con-
 creuerit, & articuli conglutinati fuerint, omnino necesse est
 hominem claudum fieri. Et si clysterē adhibere volueris ei
 qui à sanguine ægrotat, quo sanguinē ac pituitam à coxen-
 dicibus abducas, hæc infundere oportet. Salis pugillo trito,
 olei heminam, & de ordeî decocto duas heminas ammisce-
 to, atque sic infundito. Si enim sic curationem feceris, celer-
 rimē sanum facies. Morbus autē grauis valde est ac diutur-
 nus. Tetani tres. Si ob vulnus tetanus siue distentio fiat,
 æger hæc patitur. Maxillæ conglutinantur, & rigent, & os
 aperire non potest, & oculi lachrymantur ac detrahuntur, &
 dorsum conglutinatum rigeret, & crura flectere nequit, neque F
 manus, neq; spinam. Quum autem lethalis fuerit, potum &
 cibos quos prius accepit, aliquando per nares reddit. Hunc
 quum sic habuerit, fouere oportet, & pinguius vñctum, ad
 ignem nō ita prope calefacere, & tepesfactoria illito corpori
 adhibere. Et absinthiū, aut lauri folia, aut hyoscyami semen,
 & thus terito, deinde vino albo diluta in ollam nouā in fun-
 dito, & oleum pari cum vna mensura affundito, & cum his
 calefactis largē calidis corpus ac caput illinito. Postea super
 pelliceam indumentum reclinatum, ita vt pars ad quam fuit
 animalis caro sursum vergat, mollibus ac puris stragulis ac
 vestimētis cōtegito, quo vehemēter exsudare possit. Aquam
 verò mulsam tepidam, si quidem hanc bibere poterit, per os
 exhibeto. Si verò non poterit, per nares infundito. Vinum
 autem

Sanguis
neus.

Tetani
tres.

Curatio.

D
 A autem
 dato.
 tem r
 sthot
 vocat
 tendi
 aut ab
 Aliqu
 succo
 rioren
 lar. H
 prase
 B tur, se
 re ope
 diebu
 tanus
 tem a
 res, à
 corpor
 te id
 Post
 tit &
 cos di
 iacet.
 & si q
 C hoc co
 nem i
 rimē s
 melle

H

- A autem album quàm iucundissimum ac plurimum bibendum dato. Hoc quotidie facere oportet, donec sanus fiat. Est autem morbus grauis, & statim curatione opus habet. *Opi-*
sifhotonos. In distentione retrorsum fiente (opisifhotonum
 vocant) alia quidem eadem æger patitur. Fit autem, quum
 tendines qui sunt retrò in ceruice ægrotarit. Aegrotat autè,
 aut ab angina, aut ab vna, aut locis circa tonsillas suppuratis.
 Aliquando etiam à capite febribus succedentibus, conuulsio
 succedit. Iam verò etiam à vulneribus. Hic trahitur in poste-
 riorem partem, & præ dolore circa dorsum ac pectora, eiu-
 lat. Hic conuellitur vehemèter, vt vix detinere possint ipsum
 præsentem, ne è lecto excidat. Hic sæpe in die dolore affig-
 tur, sepe etiam leuius degit. Huic sic habenti eadem exhibe-
 re oportet, quæ priori. Morbus autem adhæret ad summum
 diebus quadraginta. Si verò hos euaserit, sanus fit. Alius te-
 tanus. Hic tetanus minus lethalis est quàm priores. Fit au-
 tem ab iisdem. Multi verò etiam ex casu in partes postero-
 res, à morbo correpti sunt. patitur igitur æger hæc. Totum
 corpus conuellitur. Aliquando verò quacunq; corporis par-
 te id contigerit conuellitur. & primùm quidem obambulat.
 Postea temporis progressu in lectum cadit. & rursus remit-
 tit & dolor, & conuulsio. & si surrexerit, & fortassis ad pau-
 cos dies obambularit. postea rursus in iisdem afflictionibus
 iacet. Atque hæc patitur ac transmutat, per multum tempus.
 & si quid comedit, non secedit infrà, nisi difficulter, atque
 hoc combustum. At in pectoribus hæret cibus, & suffocatio-
 nem inducit. Hunc si iisdem curaueris quibus priores, celer-
 rimè sanum facies. clysterem verò ex ptisana cocta tenui, ac
 melle adhibeto.

Opi-
*sifhotonos.**Curatio.**Tetanus*
*tertius.**Melle.*

HIPPOCRATIS

COI LIBER DE VIRGI-

NVM MORBIS, IANO CORNA-

RIO MEDICO PHYSICO

INTERPRETE.

*

Princ

Principium sit mihi compositionis eorū D
 quæ perpetua sunt in arte medica: Non
 enim possibile est morborum naturam
 cognoscere (si quidem artis est inuenire)
 nisi quis nouerit naturam in indiuisibi-
 li, ex qua in principio discreti sunt: pri-
 mum de morbo sacro appellato, & de at-
 tonitis siue syderatis, & de timoribus.

ex quibus ad eò fortiter pauent homines, vt delyrent. &
 dæmones quosdam videre putent, ipsis infestos, quandoq;
 nocte, quandoque interdiu, aliquando verò vtroque tem-
 pore. Postea ab huiusmodi spectris multi iam se strangula-
 uerunt, plures autem mulieres quàm viri. Est enim mulie-
 bris natura animi magis deiecti ac imminuti. Cæterum vir
 cum mensium descensu, antea non valde hinc afflicta. Post-
 ea enim sanguis in vteros confluit, velut effluxurus.

Quum igitur osculum exitus non fuerit apertum, sanguis
 autem amplius influxerit, propter cibos & corporis augmē-
 tum, tunc sanguis non habens effluxum, præ multitudine
 resilit ad cor, & ad septum transuersum. Quum igitur hæc
 repleta fuerint, cor fatuum sit, deinde ex fatuitate torpedo,
 postea ex torpedine delyrium apprehendit. Quemadmodū
 quum aliquo longo tempore desidente, sanguis ex coxis ac
 femoribus depressus, in tibias ac pedes torporem inducit.

A torpore autem, pedes ad iter faciendum impotentes sūt,
 donec sanguis ad seipsum reuertatur. Reuertitur autem
 telerrimè, quum steterit in aqua frigida, quæ vltra mal-
 leolos madefaciat. Atque hic quidem torpor facillè cedit.
 Citò enim propter venarum rectitudinem resluit. Et locus
 corporis non est periculosus. At ex corde & septo transuer-
 so tardè resluit. Venæ enim obliquæ sunt, & locus periculo-
 sus, & ad delyrium ac insaniam paratus. Quum enim hæc
 partes repleta fuerint, & horror cum febre ingruit, erro-
 neas febres appellant. his autem sic habentibus præ acuta
 quidem inflammatione, insanit: præ putredine verò, clamat:
 præ caliginositate autem, timet ac formidat: præ compres-
 sione verò circa cor, strangulationes parat: præ sanguinis
 autem malitia, animus mærens ac anxius malum attrahit.
 Sed

*Virgines
 qui percel-
 lantur.*

*Quid pedu
 torporem
 discutiat.*

*Causa su-
 roris.
 Planetes se
 bres.*

A Sed &
 ac in
 & on
 spect
 tem,
 hon
 bres
 pta.
 ftio,
 quun
 re. Si
 affue
 tur, si
 ctis, f

H

C
 vtraf
 hum
 culæ
 autē,
 qui h
 Dein

- A Sed & alium horribiliter compellat, & in puteos proflire ac incidere iubet, & strangulari, tanquam meliora sint hæc, & omnem vitæ utilitatem excedentia. Aliquando verò sine spectris ac phantasmatis, voluptas quædam adest, ex qua mortem, velut bonum aliquod, amat. Postquam autem resipuit homo, mulieres tum alia multa, tum pretiosissimas muliebres vestes Dianæ consecrant, à vatibus id iubentibus deceptæ. Cæterum curatio vt hinc liberentur, est sanguinis detrahtio, si nihil fuerit quod impediatur. Ego verò iubeo virginis quum huiusmodi patiuntur, quàm citissimè viris cohabitare. Si enim conceperint, sanæ fiunt. Si verò huiusmodi non affuerint ipsis, simul cum pubertate, aut paulò post corripientur, si non viro nupserint. At verò ex mulieribus viro iunctis, steriles magis hæc patiuntur.
- B

*Quæ Diana
næ darent.
Furoris me
dela.*

HIPPOCRATIS

COI, LIBER DE NATVRA

MVLIBRI, IANO COR-

NARIO MEDICO

PHYSICO

IN-

terprete.

*

- C E muliebri natura ac morbis hæc dico. Maximè quidem numè in hominibus causam esse. postea verò naturas mulierum, & colores. Nam quæ superalbida sunt, humidiores sunt & fluidiores. Nigræ verò duriores acerbioresq; ac adstrictiores. Quæ verò vini colorem referunt, medium quid inter vtrasq; habet. Sic autè et in ætatibus cõtingit. Iuuençulæ enim humidiores sunt, & multo sanguine plerunq; refertæ. Anicula verò sicciore, & modicum sanguinem habet. Mediæ autè, medium quiddam inter vtrasq; habet. Oportet autè eum qui hæc rectè tractare velit, primùm quidem ex dijs ordiri. Deinde mulierum naturas discernere, itemq; ætates, & tem-

*Deus potissimus
simus auctor
causa rerum hu
manarum.*

*Medici mu
nis.*

F

pora. & locos, in quibuscunque degunt. Frigidi enim loci, D
 fluidi sunt. Calidi verò, sic & stabiles. Initium autē faciam ab
 humido secundum naturam. Si aqua intercus in vteris obo-
 rriatur, menses pauciores ac deteriores fiunt. Deinde repente
 deficiunt. & venter intumescit, & mamma sicca fiunt, & re-
 liqua malè habet. Et in ventre sibi habere videtur. & ex his
 cognosces, quòd aqua inter cutē laborat. Sed & in ore vtero-
 rum significationem de se præbet. Tangentibus enim gra-
 cile apparet: & calor & aqua ipsam corripit. Quum autē tem-
 pus amplius processerit, dolor in venterem, & lumbos, ac
 laterum mollitudinem occupat. Hic morbus maximè fit ex
 abortu. Accidit item ex alijs. Quum sic habuerit, calida lava-
 re oportet, & tepesfactoria adhibere, donec dolor sedetur. E
 pharmacum autem deorsum purgans bibendum bare oportet.
 post pharmacum verò, vteros bubuli stercoreis fomento
 fouere. & postea medicamentum cum cantharide præpara-
 tum apponere. Et interpositis tribus diebus, id quod cū felle
 paratur. Vna verò die interposita, per triduum aceto infuso
 colluatur. & si quidem venter mollis & vacuus fiat, & febres
 sedatæ fuerint, & menses prodeant, viro cōdormiat. Sin mi-
 nus, rursus eadem facito, donec menses prodeant. & aliquibus
 subdititijs vtatur. Intermedijs autem diebus crethmi corti-
 cem bibat, & pœoniæ grana nigra, & sambuci fructum, ieiuna
 in vino. & Mercurialem quàm plurimam edat, & allium
 coctum & crudum. & cibis mollibus, & polypis, ac alijs mol-
 libus vtatur. Si verò pepererit sana erit. Si vteri ad hepar ac-
 cesserint, muta de repente fit, & dentes conserit, & color ni-
 ger fit. patitur autem hæc derepentè dum sana est. Est autem
 huiusmodi affectio virginibus maximè antiquis, & viduis,
 quæ iuuentulae sunt & pepererunt, ac viduæ manent. Quum
 sic habuerit, depulsionem per manum infra facta, sub hepate
 aut sub præcordijs, fascia deligato, & aperto ore vinū odora-
 tissimū infundito. Et graueolentia naribus adhibeto ac sus-
 fito. Sub vtero verò bene olentia. Postquam autē resipuerit,
 pharmacū infra purgans bibendum dato. & lac asiniū post-
 ea bibendum exhibeto. Deinde vteros odoratis foueto, &
 medicamenta cū buprestis præparata apponito. Postridie ve-
 ro Netopon vnguentum. Intermissis autem duobus diebus,
 vteros cum odoratis colluito. Et postridie pulegiū apponi-
 to.

*Humoris
 aquatici co-
 gnitio
 mediæ.
 Primus lo-
 cellorū mor-
 bus.*

*Stercus bu-
 bulum.*

*Cum vteri
 hepar petiit*

A to, di-
 dem
 deto,
 dum
 hiber
 S
 maxi
 more
 Quu
 coqu
 eo de
 catap
 B & ac
 dibu
 odor
 gidi
 cum
 depo
 & lu
 volu
 ros o
 rit.
 pone
 gro,
 trud
 C aute
 impo
 cibis
 done
 lueri
 calef
 lam
 intru
 diem
 dato
 max
 re su
 nata
 pten

A to, die verò vna interposita, aromata suffito. Atque hæc quidem vidua facito. Virginē autem vt viro cohabiter persuadeto, ad vteros verò nihil adhibeto, neque pharmacū bibendum dato, verum conyzam & castoreum in vino ieiunæ exhibeto, & caput odoratis ne vngat, neque odorata olfaciat.

Si vteri prociderint, & foras egressi fuerint, calor habet maximè pudenda, & sedem. Et vrina paulatim destillar, ac mordet, hæc patitur si ex partu progressa viro cōdormierit. Quum autē sic habuerit, myrti baccas & loti ramēta, in aqua coquito, & aquā per noctē sub dio exponito, & pudenda cum eo decocto quā frigidissimo perfundito, & eadē trita pro cataplasmate adhibeto, postea bibens aquā lentium, & mel,

B & acetū, donec vteri fuerint eleuati, vomat. Et lectum à pedibus altiozem facito, & graueolentia sub pudendā suffito, odorata verò sub nares. Cibis verò vtatur mollissimis ac frigidis. Et vinum aquosum album bibat, Ne lauetur autē, neq; cum viro dormiat. Si verò penitus ex pudendis exciderint, dependent velut scrotum. Et dolor corripit imum ventrem, & lumbos, & quum tempus processerit, ad locum redire non volunt. Morbus autē corripit, quum ex partu progressa vteros doluerit, aut cum viro in puerperij purgatione cōcubuerit. Quum verò sic habuerit, frigefactoria ad pudenda apponere oportet, & quòd foris est depurgatū, & cum vino nigro, in quo malum punicum coctum est, ablutum, intro intrudere. Deinde mel & resinā mixta infundere. Decumbat

C autem supina pedes sursum extentos habens, postea spōgias imponito, & ex lumbis deligato. Quum autē sic habuerit, à cibis quidem abstineat, potu verò, quā paucissimo vtatur, donec septem dies præterierint, & si quidem sic ingredi voluerint, bene habet: Sin minus, summas vteri oras deradito. calefacito, abluito, ac cerato picato illinito, & alligata ad scalam muliere, scalam iuxta caput pulsato, & vteros cum manu intrudito, postea crura ipsius alternatim colligato, & sic per diem ac noctem finito, & modicum prisanæ succū frigidum dato, aliud verò nihil. Postera die decubenti cucurbitā quā maximam ad coxendicem affigito, & multo tempore trahere finito, postquam verò detraxeris, ne scarificato, sed reclinatam finito, & nihil aliud quā succū exhibeto, donec septem dies præterierint. Si verò sitiat, aquam dato frigidam

*Cum vteri
prociderint*

*Cum exci-
derint.*

Medela.

quàm paucissimam. Vbi verò septem dies præterierint, cibis D
mollissimis ac paucissimis vtatur. Si verò ventrem exonera-
re velit, decumbens exoneret, donec quadraginta dies præ-
tereant, postea surgat, & parcissimè obambulet, & ne laue-
tur, sed intra pudendum graueolentium suffitum admittat,
& modica edat. Si vteri adglutinati fuerint, incumbunt,
& si contigeris, videbis locum durum sub lateris mollicie, &
dolor corripit imum ventrem, & laterum mollitudinem, &
lumbos, & in crura dolor irruit, eaque extendere nõ potest.
Sæpe verò etiam suppurantur, & linamētis inditis curatæ ac
fluentes moriuntur, si non vseris, aut secueris. Quum autem
sic habuerit, pharmacū infra purgans bibendum dare oportet,
& multa calida lauare ac fouere, & quum recens lota aut E
fota fuerit, iubere vt admota manu, cum digito os vterorum
abstrahat, & myrrham caloniam suffiat, rosaceo affuso. Bi-
bat autem pæoniæ grana nigra quinque, castorio ammixto,
in vino odorato, & in coxam sanam decumbat, & apponat
Baccarim vnguentum, aut oleum album ad coxam sanam, &
edat allium plurimum, & crudum, & coctum, & succum sor-
beat, & cibis mollibus vtatur, postquam autem dolor quie-
uerit, abduces euntem super sanam coxam, postea verò fo-
mentum ex vrina adhibeto, lauro inspersa, & à fomento cy-
claminū apponito, postera die lotæ suffitus ex aromatis ad-
hibeatur. Cæterum ex hoc morbo maximè steriles fiunt.

Si complicatum fuerit os vterorum, menses nõ prodeunt.

*Si os utero-
rum compli-
catū fuerit.
Curatio.*

Si verò prodeant, pauci ac prauis sunt. Et vbi cum viro coit, F
dolet, & dolor imum ventrem tenet ac lumbos. Et si contingat
digitis & os requirat, non est manifestum. Quum sic ha-
buerit, vrina humana foueatur, & post fomentum lenticulæ
decocto lauetur, & postquam lota fuerit, vteri vnguento Aeg-
yptio foueatur. Et si odor ad nares ascēderit, spes est ipsam
sanam fore. Et quum dormire voluerit, Aegyptium oleum
in lana subdat. Postera verò die consideret an magis corre-
cti sint vteri, postea odoratis foueto, & purgatoria quæ non
mordeant subditò, & post subdititia medicamēta, pari men-
sura aceti ad aquam ammixta eluito. Quum autem menses
prodierint, ieiuna & illota, & suffita, cū viro coeat. Maximè
verò ex hoc morbo steriles fiunt. Si vteri ad coxam decur-
rerint, & menses non procedunt, & dolor ad imum ventrem
accedit,

*Cum vteri
coxendicem
petunt.*

A accedit, & ad lateris molliciem. & si digito cōtigeris, deprehendes os in coxa. Quum ita habuerit, calida lauāto, & allia plurima edenda dato. Et lac ouillum purum bibat. & postquā lac purum exhauit, fomēto adhibito, postea pharmacum infra purgans exhibeto. Quum autem purgata fuerit, rursus vteros foueto, ex fœniculo & absinthio permixtis. Vbi verò recens fora fuerit, os cum digito abstrahito, & scillam apponito, & interposita die postea id quod præparatur cum narcissino adhibeto. Si verò tibi purgata esse visa fuerit, Netopon apponito. Et postridie rosaceum vnguentum. Cæterum prima mensium decurrentium die ab apponēdo cessato. postera verò incipito vbi defecerint. At in mēsibus si quidem sanguis eruperit, satis est: Sin minus, cantharides quatuor bibat, pedibus & alis ac capite reiectis, & pæonię grana nigra quinque, & sepia oua. & apij semen, cum vino. Et si dolor habuerit, & vrinæ stillicidium vexarit, in aqua calida desideat. & aquam mulsam bibat aquosam. Si verò à primo nō fuerit purgata, rursus bibat donec fiat. postquam autem purgatio decurrit, ieiuna cum viro coeat. In purgatione verò mercurialem edat, & polypos coctos. & cibis mollibus vtatur. Liberabitur autem à morbo, si in vêtre habuerit. Si ex partu non fuerit purgata, tumet venter & crura. & rigor ac dolor imum ventrem, ac lumbos tenet. Quādoque etiā ad viscera ascendit, & animo linquitur. Atque hæc patitur incipiente morbo. progressu verò temporis, caux faciei partes rubescunt. Quum igitur sic habuerit, fomento vteris adhibito, cyclaminum apponito. Bibat autem medicamētum cum tæda præparatum, donec fluxus fuerit commotus. Ad os verò vterorum, adipem anserinum illinito, & myrrham, & resinam tepidam. & quāmaxime deambulet. & ante cibum Mercurialem coctam edat, & allium ac porrum. & brassicæ succum sorbeat. & cibis mollibus vtatur, & magis marinis. & calida lauetur. A pinguibus autem & dulcibus abstineat. donec sana fiat. Si vteri pituita impleti fuerint, flatus oboritur, & menses albi pituitosi superueniunt. Aliquando etiam sanguis tenuis pelliculis plenus. & præ humiditate cum viro coire non vult, et pallida ac tenuis fit. Interrogare igitur ipsam oportet, an quod fluit mordeat et exulceret. et si non mordeat, pronunciare cerebro fluxum esse. Si ve-

Curatio.

Cum puera non purgatur.

Curatio.

Cum uteri pituita operitur, quid accidat.

Curatio.

rò mordeat, à ventre. Si quidem igitur à ventre fuerit, à D
lenticulæ decocto vomat. Deinde veratro purgato. postea
idem in nares immitrito. Postquam autem superior venter
tibi purgatus esse videbitur, pharmacum infra purgans bi-
bendum dato. A cibis autem pinguibus ac dulcibus absti-
neat. Acres autem exhibeantur, velut commodi, nisi pu-
denda fuerint exulcerata, præstant autem frigidi. Et mo-
dicè lauetur, non tamen calida, neque caput. Ieiuna verò
bibat hypericum, semen apij, saluiam, in vino aquoso.

*Cum uteri
penitus in-
flammatur,
quid agen-
dum.*

Quum autem cessauerit fluxus, cum succo grossorum elui-
to, & postea acerbis colluito, Est autem morbus grauis. Si
vteri inflammati fuerint menses omnino non prodeunt, aut
prauis & paucis. Et quum ieiuna est, vomitus ipsam corripit. E
Vbi verò quid ederit, vomit cibos. & dolor imum ventrem
ac lumbos habet, & animi deliquium inuadit. Venter autem
aliquando durus, aliquando mollis est, & inflatur ac magnus
fit. et putat se in ventre habere. Si verò contigerit, plenitudo
illa vacua fit. Huic vsque ad decimum mensē tumor paula-
tim augetur, velut in ventre habenti. Vbi verò decem men-
ses præterierint, venter aqua impletur, et vmbilicus eminet.
Et si digitum admoueris, os vteri gracile et collapsum com-
peries. Et vbi menses apparuerint, pauci sunt et prauis. Et cla-
uiculæ ac collum attenuantur. Et pedes intumescunt. Quum
igitur sic habuerit pharmacum infra purgans bibendum da-
to. et ad vteros quæ purgant et non mordent apponito. Et
post appositionem vteros eluito, pari mensura aceti acerri- F
mi ad aquam ammixta. et Mercurialem edat, et succum eius
farina inspersa, vbi cocta fuerit absorbeat. Morbus autem est
periculosus. Si ignis facer erysipelas dictus in vteris obo-
riatur, tumor fit à pedibus exorsus, et ad crura et ad lumbos
procedens. Quum autem tempus amplius processerit, intumescit etiam venter, et rigor ac febris corripit, itemque de-
bilitas. Præ dolore verò, quiescere non potest, sed iactat seip-
sam. Dolor autem ex imo ventre ascendit ad lumbos. Postea
sursum vergit ad præcordia, et pectora, et caput. Et mori sibi
videtur. Quum autem remiserit, torpor occupat manus. Aliquan-
do etiam inguina et crura, et poplites. et liuida fit, et modico
quandoque tempore sibi melius habere videtur. Deinde rursus
eadem patitur. et corpus pustuli implet. et facies rubescit, et si-
tis fort

*Vteri ery-
sipelas.*

A tis fi
fiat,
bue
tren
bu
ceda
rit,
mo
& n
nun
lati
fort
B h
me
que
ger
ven
to c
per
por
pur
sub
mu
fana
orsu
C uer
lis e
ime
exo
vri
ad v
Aut
to. S
ticu
ben
ri a
bib
me
pra

A tis fortis tenet, & fauces siccae sunt. Hic morbus si praegnantia fiat, moritur. Sin minus curata sanatur. Quum igitur sic habuerit, adhibere oportet, si dolor habeat, frige-factoria, & ventrem turbare. Et si quidem in ventre habeat, cibus ac potibus vtatur, à quibus fetus non corrumpitur. Si verò non cedant, clysterem adhibeto. Si autem in ventre non habuerit, pharmacum bibendum dato, & cibus paucissimis vtatur mollissimis ac frigidis, & Mercurialem edat, & sambucum, & neque salsa, neque pingua, neque acria, velut est origanum, aut thymus, aut ruta. Postquam autem calor & strangulatio remiserit, & tumor non fuerit sedatus, medicamentum fortius infra purgans postea bibendum dato. Morbum autem

B hunc pauca effugiunt. Si vteri praeter naturam hient, & menses plus quam oportet prodeunt, viscosioresque ac frequentiores, & genituram non manet intus. Et si digito contigeris, os hians comperies, & febris ac rigor & dolor, imum ventrem & lumbos corripit. Hic morbus à fluxu sanguinolento corripit. fit autem quum menses suppressi derepente eruperint. Huic quum dolor maximè habuerit, tepefactoria apponito. Et cum remiserit, vteros foueto, & pharmacum infra purgans bibendum dato. Et quae non mordent subdito, & post subdicitia medicamenta, cum acerbis colluito, & quum minimum lauato. Cibus autè siccissimis vtatur. Si verò his factis sana non fiat, pharmacum bibendum dato, à quo sursum ac deorsum purgetur. Et quum menses moti fuerint, & quum quiesuerint, eiusdem modi victum exhibeto. Morbus autè lethalis est. Si vteri ad medium lumborum processerint, dolor imum ventrem habet, & crura contrahuntur, & quum aluum exonerat, dolores acutiores fiunt, & stercus cum vi prodit, & vrina destillat, & animo linquitur. Quum sic habuerit, fistula ad vesicam alligata vteros suffrato, & fomentum adhibeto. Aut multo calido lauato, & male olentia sub pudenda suffruto. Sub nares autem odorata. Quum autem dolor cessarit, letricalae decocto praepotato, pharmacum sursum purgans bibendum dato, à quo venter moueatur. postquam autem vteri ad locum suum redierint, medicamentum infra purgans bibendum exhibeto, & postea lac bibendum dato. Postea fomento ad vteros adhibito ex vino, medicamenta cum lauro praeparata immittito, & apponito quae non mordent, anamix-

*Curatio**Cum uteri praeter naturam hiant.**Curatio.**Cum uteri lumbos perit. Medela.*

*Profluuiū
album.*

to aceto. Postea aromata suffito. Cæterum steriles & claudæ **D**
fiunt ex hoc morbo. Quum fluxus albus obortus fuerit, ve-
lut vrina asinina apparet. Et dolor imum ventrem habet, &
lumbos, & lateris mollitudinem, & tumores sunt crurum ac
manuum, & caua eleuantur, & oculi humidi sunt, & color
arcuatus ac albus fit. Et quum iter facit, anhelat. Morbus au-
tem fit, si vbi natura pituitosa est, febricitarit, & bilis com-
mota purgata non fuerit. Si quidem igitur venter acuerit,
ventris profluua fiunt. Si verò ad vteros vertatur, fluxus fit.

Medela.

Postquam igitur ventris profluuium habuerit, papaueris al-
bi ac rubri corticem pari pondere, & spinæ fructum in vino
diluto terito, & polenta recenti inspersa bibat. Si verò velis, **E**
malicorium calido cinere torrefactum ac tritum ex vino bi-
bat, pari polenta ac farina inspersa. Minimum verò laetur.
Cibis autè vtatur quàm siccissimis ac frigidis. Vbi verò flu-
xus quieuerit, pharmacum bibendum dato, à quo superna
purgentur, & lac asinum bibat. Postquam autem infra pur-
gata fuerit, bubulum lac bibat, ad dies quadraginta, si pote-
rit meracū, sub dio per noctem expositum, quarta aquæ par-
te ammixta. Vesperi verò vbi ebibit, alicam sorbeat. Quum
autem decem dies fuerint transacti, lactis & aquæ decimam
partem detrahit. Quantum autem detraxeris, tantam repi-
di recens multæ portionem additam bibat. postridie verò
duas portiones, vt in decem portionibus pro modico diluto
fit meracum, & ad quatuor dies bibat. Dum autem decimam
partem detrahit, etiam de sorbitione amplius addat. Post-
quam autem quatuordecim dies transegerit decimam lactis **F**
partem bibens, postea tertiam aquæ partem affundens, ad
dies decem bibat, & cibis vtatur, & sic fiant omnes dies qua-
draginta. Quum conceperit & vterum ac partus gesta-
rit, ea quæ natura sterilis est, primùm quidem menses defi-
ciunt, & pauciores fiunt, & tempus in quo prius siebant, trās-
mittunt. Postea derepente multi fiunt, & puri ac fortes, & si
quidem semel facti fuerint, de cætero secundum rationem
in ventre habet. Sin minus, & primùm fiunt & iterum atque
iterum in mēse, postea ex seipso desinet fluxus, pallidaq; ac
tenuis fit. Pharmacum igitur & sursum & deorsum purgans
bibendum dare oportet. Et lac asinum postea bibendum aut
ferum. Postea adhibito fomento, vteros medicamento quod
non

*Profluuiū
aliud.*

Medela.

A non mordeat purgato. Deinde cum aceto colluito. Postea aromata suffito. Hæc autem facito vt prima mensium die facta sint. Et ne sit illota & impasta, cyceonem insulsam crassam bibens, & aromatis suffiatur, betopo affuso & vnguento rosa ceo. Postea cum viro coeat. Si acetabula pituita plena fuerint, menses quidem bene succedunt, & in ventre habent. Corrumpit autem foetum vbi fortior factus fuerit. Non enim retinere potest, sed abrumpitur. Cognoueris autem hoc modo. Humida sit, & mucosum ac viscosum defluit, & non mordet, & in mensibus vbi à fluxu purgari cessauerit, per duos ac tres dies mucum ab utero prodeunt. Hanc grossorum succo eluito, & collutione per acerba postea bis aut ter facta. de cætero apponito id à quo pituita purgatur, & mollia fomenta adhibeto. Et post subdititia apposita, pari mensura aceti ad aquam ammixta eluito, & in mensibus aromata suffito. Postea impasta & illota cum viro dormiat. **Quum** menses occultati fuerint dolor in utero tenet, & onus incumbere ipsi videtur, & lumbos dolet, ac laterum mollitudinem. **Quum** verò ad præcordia uteri allapsi fuerint, suffocant: & vbi frequenter acida euomit, ad modicum tempus melius habet. Dolor autem & ad caput & ad collum procedit. Postquam igitur allapsi fuerint, aut allapsi sunt, tepefactoria adhibeto, & graueolentia suffito, infra autem odorata, & castorium bibendum dato, et conyzam. Vbi verò deorsum proderint, infra graueolentia suffito. sub nares autem odorata. Sedatis autem doloribus, pharmacum bibendum dato. Et lac asinum postea bibendum. Deinde succum à quo vomat dato, et ad nares apponito. Postquam autem purgaueris, fomento uteri adhibito ex his quæ cum lauro præparantur, id quod ex narcisso præparatur apponito. Et tribus interpositis diebus, fomento adhibito, id quod ex cantharide præparatur apponito, et postea die adipem aserinum. postea intermissis tribus diebus, collutione cum aceto parata eluito. In purgationibus autem mercurialem ante cibos edat, et cibis mollissimis utatur, et acria edat. Et bis in die calida lauetur. Si verò menses non fiant, vbi hæc opportuno tempore feceris, cantharides bibendas dato, et postquam prodierint, ieiuna et illota, ac suffita, cum vino dormiat. **Quum** in ventre habens, foetum menstruum aut bimestrem corruerit, et ad perfectionem gestationis

Cum acetabula pituita implentur.

Medela.

Menses cum non decurrunt.

Medela.

Cum prægnans partum menstruum perdit.

Medela. re non poterit, et tenuis præter naturam fiat. Huius vteros D
 purgare oportet ac corpus pinguefacere. Non enim prius fœ-
 rum perferre poterit, quàm vteri ipsius crassi fiant, et robu-
 sti euadant. Si verò crassifaceta fuerit mulier præter naturam
Crassæ cur non concipiant. non concipit in ventre. Nam omentum multum ac crassum
 incumbens vteros deprimit, et genituram nō suscipit. Hanc
 attenuare oportet, et pharmacum infra purgans bibendum
 dare, et ad vteros apponere quod purget ipsos, et flatu indu-
 cat. Si verò os vterorum durum fiat, aut ceruix, digito in-
 tromisso id cognosces. Itemque si ad coxam fuerint auerfi.

*Cum os uul-
 uæ durefcit.*

Medela. Quum sic habuerint, nihil acre adhibeto. Si enim os exulce-
 raueris, vbi inflāmatum fuerit, periculum est ne penitus ste-
 rilis fiat. Verùm apponito quæ non mordent, à quibus pur- E
 getur. Si mulierem parere non potentem purgare velis,
 et fuerit biliosa aut pituitosa. Cognosces autem vtrum ho-
 rum sit, si arena substrata quum menses fiunt, in sole sangui-
 nem superfundas, ac siccare sinas. Si enim biliosa fuerit, su-
 pra arenam sanguis pallidus erit. Si verò pituitosa, velut mu-
 cus erit. Et sanè vtrum horum fuerit, infra purgato, et ad v-
 teros subdititia apponito. Si menses omnino non fiant, si
 quidem præ dolore id contingat, primū ventrē infra purga-
 to, deinde medicamentum à quo sanguis ex vteris purgatur
 apponito, postea intermissa die vna aut altera, rursus id à quo
 sanguis purgatur apponito. Reliquo verò tempore corticem
 crethmi in vino tritum bibat. Si humidius fuerit os vte-
 rorū quàm oportet, acria apponito, quo morsum perreptet, F
 et inflāmatū valde durum fiat. Si verò induratum fuerit, a-
 cria adhibeto. Mordentia enim saniem diffundunt. Deinde
 mollia apponito. Sed et ad alios morbos non minus apponi-
 to. Si puerperæ vteri in coxam incubuerint, aut ad lateris
 mollitudinem, ad sanam coxam oleum Aegyptium album,
 aut baccarum vnguētum apponere oportet, et in sanā coxam
 decubat, et pæoniae grana nigra quinque bibat, et fructus sam-
 buci conchæ testam maiorem, et castorij magnitudinem fa-
 bę in vino, postea lota suffiatur, et potibus ac cibis mollibus
 vtatur, et mercuriali, et acribus omnibus, excepto raphano
 ac cepis. Quum suffocarint vteri, graueolentia omnia suf-
 fire oportet, bitumen videlicet, sulphur, cornu, lucernarium
 funiculum, phocæ adipem, castorium. Odorata verò subter
 puda

*Cum menses
 nō decurrūt*

*Cum humi-
 dius fuerit
 os uulua.*

*Strangula-
 tio uulua.*

A puc
 det
 ma
 pla
 ci
 cog
 qu
 rō
 qui
 uec
 nat
 lor
 B re
 ter
 rin
 lid
 tific
 inf
 lor
 app
 fit,
 do
 ber
 ri,
 et
 C si
 fic
 cal
 cur
 ap
 nec
 mi

C
 qu

- A** pudenda. Si verò puerperæ inflammanti fuerint, vteri, ardet, & suffocatio habet. Quum autem sic habuerit, muscum marinum tenuem tritum super linteolo extentum pro cataplasmate adhibeto. postea crudam ordeaceam farinam, & cinerem sarmentitium, ac lini semen, oleo & aceto affuso coquito, donec velut farinæ subactæ massa fiat. Deinde quam calidissima ferre potest imò ventri imposito. Si verò fixi fuerint vteri, lentem & mentam multam in aceto coquito, vt vaporem inde in os trahat, & nares adhibeat. & graueolentia suffito. & mercurialem edat, & in succo eius farinam coctam sorbeat. Quam celerrimè autem & priusquàm dolor occupet, exhibere oportet pharmaca, quæ vteros à dolore leuant. & cibos per aluum secedentes assumat. Si verò vter calefiat, clysterem adhibeto. Si ex partu inflàmati fuerint vteri, solani succum in pudenda infundito. & vbi hic calidus factus est, alium infundito, Si verò hic non fuerit, lentisci aut rhamni, aut betæ, aut cucurbitæ succum expressum infunde. & quod in medio huius est tenerimum, dera sum longa forma inde. postea cerusam aqua tritâ & lana exceptâ appone. Si verò horruerit, tolle. Si mulier ab vtero debilis sit, et bilis ipsam suffocet, & opus sit ipsam leuiter purgare, & dolorem sedare, peucedani succû trium cyathorû mētura bibendû dato. Si in lumbis aut lateris mollitudine fuerint vteri, & transinouere velis, sulphur & bitumē terito, & melle cocto affuso, glandulâ crassam facito, & in sedē indito. & vteri si ficci fiant, hæc quam celerrimè apponito. Mulieri si vteri ficci fiant, & ad pudēda promineant, & inguina dura fiant, & calor in pudēdis insit, cancerari incipit. Quū sic habuerit, cucumeris syluestris internā partem aridam terere oportet, & aquæ hemina affusa, in sedē immittere, & purgari finire donec purgetur. Quum autē mulieri pharmacum dederis, amisce ad pharmacū ea quæ vteros purgant, & quæ expellunt.

Potiones, & subdititia medicamenta quæ secundas educere, & menses detrudere possunt.

CAntharides quinq; auulsis alis & pedibus ac capite, deinde tribolos ad mare nascentes vnâ cū radice mensurâ quanta est cōchæ testa terito. & anthēmi pallidâ siue luteam intern

Cum uteri inflammantur.

Medela.

Cum uteri compacti fuerint.

A partu inflammatio uulvæ.

Debilitas à partu.

Cum lumbi & ilia uexantur.

Cum uulua durefcit.

internam partem siccam tritam, conchæ testam addito, et se-
 minis apij tantūdem, et sepiaꝝ oua quindecim et in vino dul-
 ci diluto bibenda dato. et quum dolor habuerit, in aqua cali-
 da desideat, et aquam mulsam aquosam bibat. Aliud. Ra-
 nunculi foliorum et floris triti Aeginei stateris pōdus, in vi-
 no dulci bibat. Quum autem dolor habuerit, cicer album
 et uas passas in aqua coquito, et perfrigeratam bibendā da-
 ro. et ubi urinæ stillicidium vexarit, in aqua tepida desideat.
 Aliud. Adianti staterē Aeginærum, in vino albo pari aqua
 ammixta, bibendū dato. Aliud. Violæ albæ semen quan-
 tum tribus digitis apprehendi potest, in vino albo eodē mo-
 do temperato, bibendum dato. Aliud. Leucioij nigri ra-
 dicem, in vino eodem modo sumat. Aliud. Crinanthemū
 quod in domibus nascitur, eodem modo misceto ac bibendū
 dato. Aliud. Anchusæ foliorum pugillos duos, in vino al-
 bo æquali aqua ammixta, bibendos dato. Aliud. Chamæ-
 leonis radicem, velut veratri potionē, derasam in vino albo,
 aqua pari mensura ammixta, bibendā dato. Aliud. Bras-
 sicæ et porri succū, ad vtrunq; succi silphij obolis tribus am-
 mixtis, et vino albo cum pari aqua bibendum dato. Aliud.

Oliuas albas priusquam oleum insit compunctas siccato,
 postea tufas et cribratas ac in vinum iniectas bibendas dato.
 Hoc et menses detrahit, et secundam expellit. Aliud. Di-
 ctammi Cretici obolū in aqua bibendū dato. Et si hoc in po-
 tu dato, secundam eijcere non potes, sambuci succo cocto im-
 misso foueto, et cantharidē apponito. Hoc etiam foetum ex-
 pellit. Quum autem morsum intulerit, auferat, et rosaceo vn-
 guento tinctum apponat donec elapsa fuerit. Aliud. Po-
 puli nigrae creticae grana nouem trita, in vino bibenda dato.
 Cum hoc etiam abluatur: si difficulter pariat. Aliud. Co-
 nyzæ testam conchæ maiore cum porri succo diluito, et ne-
 topi testam conchæ maiorem ammisceto. et hæc in vino bi-
 benda dato. Aliud quod menses detrahit. Peucedanum
 et panaces, et pæroniæ radicē, in vino bibenda dato. Aliud
 quod foetum mortuum et secundas eijcit. Violæ et portu-
 lacæ semen contundito ac misceto, et in vino albo veteri ex-
 hibeto. Aliud quod menses detrahit. Seminis violæ albæ
 quantum tribus digitis apprehendi potest, et stercoris capri-
 ni pillulas quinque aut sex, in vino odoratissimo pmisceto,
 et bibeat

- A & bibenda dato, vbi prius fomentum ex aqua & oleo immiseris. Adhibeto autē fomentū in sella, & vbi hæc bibit, quàm celerrimè lotam reclinato. Brasicam verò edendam exhibeto, & succum eius sorbendum. Aliud. Seminis violæ albæ quātum tribus digitis apprehendi potest, in vino bibendum dato, & in aqua calida desideat. Si verò id non habeat, fœniculi radices contusas, in aqua mulla tepida macerato, & exhibeto. Aliud. Fraxini grana decem, in vino bibenda dato. Hoc in omni vterorum morbo cōmodum est, & valde ciet vrinam. Aliud. Succum sulphij magnitudie erui, & nasturtij semē terito ac ammisceto, & in vino aut lacte canino bibenda exhibeto. Hoc etiam fœtum expellit. Aliud
- B fœtum eiciens. Ranunculum herbam, & parum elaterij, in aceto temperato mixta bibenda dato. Aliud ad idem.

Brasicæ caulem tenerū, extremitate ex netopo illita, affricato. Aliud si menses non fiant. Terebinthi fructum tritum, in vino & aqua dilutum ac excolatum, ieiunæ bibendum dato, & calidā lauetur. Aliud menses ciens. Rubra præoniæ grana, in vino ieiunæ bibēda dato. Aliud ad puerperij purgamenta purganda. Fœniculi semen, & crethmi corticem, & thus, in vino bibenda dato. Aliud. Tædam quàm pinguisimam in vino coquito, & præoniæ grana quinque in vino terito, & heminae quadrantem bibendam dato.

Aliud. Mercurialis semen & folia, in vino bibenda præbeto. Aliud. Præoniæ grana nigra quinque, & sæpiæ oua in vino bibenda dato. Ad omnē puerperam. Ad irionem & polentam, oleum affunde, & coctū sorbeat, & cibus quàm mollissimis vtatur. Aliud. Scammoniam in lacte muliebri tritam, lana exceptam appone. Aliud. Mercurialis folia trita in linteo subde. Aliud. Herbam artemisiā tritam, & vnguēto rosaceo imbutam appone. Aliud. Albam radicē tritam ac rosaceo vnguento subactā appone. Aliud.

Præoniæ radicē melle, vnguento rosaceo & Aegyptio subactam, in lana subde. Aliud. Farinam non lotam eodem appone. Aliud. Lolij & tritici farinam, simul melle subactas, in lana subde. Aliud quòd menses & puerperij purgamenta purgat & aquā ducit. Radicis struthij tusi triti quātum tribus digitis apprehendi potest, melle subactum appone. Nascitur autem in Andro in littoribus. Aliud ad vteros depurg

depurgandos. Mercurialis contusæ, & cucumeris syluestris D modicū, in vino tere, & melle subacta appone. Aliud. Pilos leporis cōbustos, ac tritos in vino, & melle cocto & aqua subactos, bibēdos dato, & aqua calida lauetur. Aliud partus purgatoriū, Polentā crassius frefam dimidij hemichœnicis mēfura, in aquæ heminis quatuor coquito, & vbi efferbuerit, bis aut ter forbendā dato. Aliud purgans puerperij purgamēta. Sambuci folia coqto, & oleo affuso bibēda dato. Edat & brasicas coctas, & porrū. Aliud purgans vteros. Rhois folia & irionē terito, & in vino, polēta insperfa, bibēda dato. Aliud. Misyos obolos duos tritos & vino subactos apponito. Aliud.

Lini semen tritū, vino subactū apponito. Aliud. Trifolij semē in vino bibendū dato. Si verò ad lūbos vteri incubue- E rint, polypos coctos edat, itemq; affatos, & vinū bibat nigrū, odoratū, meracū quā plurimū. Alię potiones, medicamēta subdititia ac purgatoria. Rhoē rubrū, & vinacea, in aqua coquito, & farina tritici recētis in aquā insperfa, bibendā dato.

Aliud. Farinā in aquā iniectā bibēdā dato. Aliud. Mora rubi siccato ac terito, & polēta recēti ammixta, amborū acetabuli mensuram, in vino odorato & aquoso, bibat. Aliud. Terrā nigrā samīa in aqua tritā, tali magnitudine bibēdam præbeto. Aliud. Hypocistidē in vino bibendā dato. Aliud. Malā punica vinosa exsuccato, & polentā cū succo, subactā siccato. Postea tritā in vino bibendam dato. Aliud. Baccas myrti nigras tritas in aqua diluito, & polēta insperfa, bibendas exhibeto. Aliud. Mali punici dulcis affati drachmā, in F vino tritā bibēdam dato. Aliud. Triticū & ordeū torrefacta, trita, & ad farinam redacta, in vino nigro bibenda dato.

Aliud. Mali punici dulcis internā partē, pari aqua ammixta bibendā dato. Aliud. Cicutæ quantū tribus digitis apprehendi potest, cū aqua bibendū dato. Aliud. Farinæ tritici recētis, & gypsi, æquales partes mixtas in aqua bibēdas dato.

Aliud. Mali punici dulcis corticē ac coriū, in vino bibēdū dato. Aliud, si sanguis ex vteris fluat. Viticis folia in vino nigro bibenda dato. Aliud, ad fluxū ac dolorē. Rosmarini radicē in vino bibendā dato. Alias item potiones ad vteros habes. Cedri fructus, feseli, cuminū Aethiopicū, casię fructū, iuniperi baccas, miliū, lentisci fructū, nigellā, dauci radicē ac semē. Aromata verò, thymū, thymbrā, ericē, hypericū, papa- uer

A uer album crethmi radices ac semen, malux radices mercurialis semen, & folia, vrtice semē, saluiam, populum nigram, dictamnū, pseudodictamnū, amomum, cardamomū, heleniū, aristologiam, castorium, adiantum, dracōtium, peucedanū, rutæ folia ac semē, apij semē, fœniculi semē, hippofelini semen & radices, hippomarathri semen & radices, struthij semen & radices, hyssoppum cilicium, irionem, pæoniam, panaces. Quodcunq; horum volueris, & cū altero permixtū, & per se in vino aut aqua prout volueris coctū, exhibeto bibendum. Commoda sunt et purgatoria, et quæ dolores sedant.

Malux radicem in aqua dato. Aliud. Pæoniæ semen modico cedrino oleo ammixto, in vino bibendū dato. Et vterorum dolores sedabis. Aliud, quum vteri suffocarint. Castorium et conyzā in vino albo bibenda dato. Si verò ad nares accesserint, cnidij internā partem albā, melle ammixto, naribus illinito. Aliud sedans dolores. Malux radicem, et fœniculi ac crethmi corticem, ex aqua bibenda dato.

Aliud. Stellas marinas nigras, et brassicam misceto, et in vino odorato bibenda præbeto. Aliud. Myrrhæ obolos tres, coriandri parum, resinā, pæoniæ radicem, cuminum Aethiopicum, hæc trita in vino albo diluta, leuiter tepesacta bibenda dato. Aliud, quod secundas expellit. Ricini radicem bibendam dato. Aliud, si ad cor allapsi vteri strāgu larint. Vticis et pæoniæ semen, in vino bibendum dato.

Appositicia acria sanguinem ducentia. Cantharidas quinque thuri ac myrrhæ ammisceto, et glandulam longam magnitudine gallæ formato, et lana obuolutā linteo albo circū dato, et vngueto Aegyptio albo aut rosaceo madefactā apponito. Aliud. Buprestim si parua fuerit, totā, si magna, dimidiā, ad prædicta ammisceto, et eodē modo apponito. Si verò mollioribus vti velint, buprestidas in vinum mitte, et cuminū Aethiopicū, et fœseli, ac anisum addito ac feruesacto, ad decē verò buprestidas, acetabulū olei ammisceto, reliquis oībus æquali portioē acceptis. Ammisceto etiā myrrhæ ac thuris parū. Ex hoc pugillū accipito, et velut priorē glandulā subdito. Aliud. Nigellā terito cū melle, et vino subactā in glādulā redigito, ac vtere velut superiore. Aliud. Philistiū eodē modo preparatū apponito. Aliud. Telephiū eodē modo preparatū subdito. Aliud. Anemonæ folia trita linteo accipito

excipito, & myrrhę parum ammisceto, & eodẽ modo vtor. D

Aliud, quod sanguinem ducit. Glandem Aegyptiam terito, & sulinum vnguentum quod est in terra Aegyptia addito, & aqua diluta, ac lana inuoluta apponito. Aliud bilę purgã. Cucumeris syluestris medullam tritam, ac melle subactam, & ad glandis formam redactam apponito. Aliud. Colocynthidis syluestris internam partem terito, & melle subactam eodem modo subdito. Aliud. Elaterij potiones quatuor, adipe anserino & caprino, & misy ammixto, in gládulam formato, & in linteo apponito. Aliud. Thlaspi tritum, & melle imbutũ apponito. Aliud. Foliorũ fici sanie deradito, & elaterij potiones duas ammisceto, & nitri tantũdem, melleque subacta apponito. Aliud, si vteri inflammati fuerint. Nitrum rubrum, ficus pinguedinem internam, vtriusque pares portiones tritas, & ad gallę magnitudinem efformatas subdito. Aliud. Cucumini folia cũ vino trita, in linteo subdito. Aliud. Radicę albã terito, & melle affuso feruefacito, & glandulã inde factã subdito. Aliud. Succũ silphij, & ficũ, mixta in gládẽ formata apponito. Aliud. Cucumeris syluestris semen tritũ eodẽ modo. Aliud. Fel tauri, nitrũ rubrum, netopõ, cyclaminũ terito, & de singulis gallę magnitudinẽ, de cyclamino verò plurimũ, melli ammisceto & apponito. Aliud. Cyclamini caput purgatũ, in aqua tritum ac linteo illigatum apponito. Aliud. Myrrham, salem, cuminum, fel tauri, hæc melle subacta ac linteo excepta subdito. Aliud. Grana cnidia triginta deligito, & tria F
Indici pharmaci oculorum, quod piper vocatur, & alia tria de rotundis. Hęc tria in vino veteri trita, & oleo dulci diluta ac subacta, lanaque excepta subdat, & vrina eluatur. Aliud.

Tithymali succum melle subactum, ac linteo exceptũ apponito. Aliud. Scillę radicem longitudine digitorum sex sumito, & duobus digitis lana obuolutis subdito. Alia mollientia, à quibus aqua purgatur, & sanguis ac menses ducuntur, si non diuturni fuerint, & os vteri mollitur. Narcissinum, cuminum Aethiopicum, thus, absinthium, cyperum: aliorum quidem singulorũ æquales portiones sumito, narcissini verò partes quatuor. Hęc trita & in gládulã efformata, linteoque crudi lini excepta apponito. Aliud. Cyclaminum magnitudine tali, & florem æris magnitudine sabæ terito,

A terito
Al
to, &
vino
mod
mod
to.
mell
diner
guen
M
Al
rofac
B Qua
in aq
stum
ti ran
dito.
poste
lij r
Lẽt
fund
tyru
in aq
fund
C vinu
fican
to, m
to.
lini,
Aeg
& in
dito.
myr
nes a
hype
ci fr
to, d
quit

A terito, melle subigito, & efformatam hinc glandulā subdito.

Aliud. Pulegium, myrrhā, thus, fel suillum, melle subigito, & in glandulā efformata subdito. Alia acerba. Rhoem vino nigro subactum apponito. Aliud. Cnicum eodem modo præparatum subdito. Aliud. Loti ramenta eodem modo apponito. Aliud. Rhoem melle ammixto subdito. Alia mollientia. Sulphur, adipem, vitellum oui, farinā, melle subige, & tepesacta in lana subde. Aliud. Pinguedinem anseris, adipem ouillum, ceram albam, resinam vnguentum rosaceum, tenui linteo excepta appone. Aliud.

Medullam cerui & adipē liquefacito, & in lana apponito.

Aliud. Adipem ouillum aut caprinum, & oui candidum rosaceo vnguento subactum, ac lana exceptum apponito.

B Quæ ad eluendos vteros iofunduntur. Grossos hybernos in aquam missos ad lentum ignem coquito, & oleo ad decoctum affuso eluito. Deinde verò malicorium, & gallam, & loti ramenta, in vino acerbo coquito, & hoc excolatum infundito. Aliud. Fecem vini combustam in aquam mitte, & postea cum aqua collue, deinde malicorio, myrrhi baccis, folijs rhois in vino coctis, vinum excolatū infunde. Aliud.

Lētisci, saluix, hyperici folia, in vino nigro coquito, ac infundito. Aliud. Si quid in vteris fuerit exulceratum. Butyrum, thus, myrrhā, resinæ parum, infunde. Aliud. Porrū in aqua coquito, & excolatā aquam ad vinum ammixtā infundito. Aliud. Sambuci fructum, anisam, thus, myrrhā, vinum, sumito & horum succum infundito. Aliud.

C Brasicam in aqua coquito, & in brasicæ succo, mercurialē coquito, modico lini semine adiecto, & postea excolatum infundito. Aliud. Myrrhæ acetabulum, thus, seseli, anisum, semē lini, netopum, resinā, mel, pinguedinē anseris, acetum albū Aegyptium, horum singulorum æquales portiones terito, & in vini albi heminis duab⁹ diluito, & postea tepida infundito. Aliud. Mercurialem in aqua coquito ac excolato, & myrrhæ acetabulum, thuris, netopi, singulorū æquas portiones ammisceto, ac tepida infundito. Aliud. Saluiam & hypericum in aquam coquito, ac infundito. Aliud. Sambuci fructum, & lauri baccas, æquis portionibus in vino coquito, deinde vinum infundito. Aliud. Pulegium in aqua coquito, & oleo ad aquam affuso immitrito. Aliud. Pingue-

dinem anseris, & resinam, colliquefacta infundito. Aliud. D
 Butyrum, oleum cedrinum modicum, cum melle liquefa-
 cito, & tepida infundito. Aliud. Cyperum, iuncum rotun-
 dum odoratum, calamum aromaticū, pari portione myrrhæ
 ammifceto, & cum his Sisybrium in vino coquito, ac in-
 fundito. Aliud. Semen apij, anisi, fefelis, nigellam, in vino
 coquito ac infundito. Aliud. Cedrum creticam in vino co-
 ctam infunde. Aliud. Bryoniam albam & myrrham, in
 aqua diluta infunde. Aliud. Argenti florem cum vino &
 aqua infunde. Aliud. Elaterij portiones duas aqua dilutas
 infunde. Aliud. Cucurbitas siue colocynthidas sylestres
 duas, in vini aut lactis cocti heminis quatuor madefacito,
 excolato, ac infundito. Aliud. Cucumeris sylestres medul-
 lam palmi parvi magnitudine, in aquæ heminis quatuor co-
 quito, & melle ac oleo affuso infundito. Aliud. Radicis
 thapsiæ duas portiones, & mel ac oleū, in duabus aquæ hemi-
 nis diluito ac infundito. Aliud. Veratri duas portiones in
 duabus aquæ heminis tepidæ infundito. Aliud. Thlaspios
 acetabulum melle admixto, in duabus aquæ heminis dilui-
 to, ac tepidè infundito. Aliud. Cucumeris sylestres ma-
 gnitudinem palmi parui, in aquæ heminis quinq; coquito,
 & melle affuso infundito. Aliud. Grana cnidia sexaginta,
 oleo & melle diluta infundito. Aliud. Si natura pituitosa
 fuerit. Cneori potionē tritam in aquæ mulsæ hemina Aegine-
 a diluito, ac infundito. Aliud. Si biliosa fuerit, Daph-
 nes potionem odoratæ illius drachmæ pondus, scammonia
 potionē, terito & in aquæ mulsæ, aut aquæ vuc passæ hemina
 Attica diluito. Aliud. Daphnoidis potionem eodè modo.
 & si biliosa fuerit, hac infunde: Si verò pituitosa, grana cni-
 dia electa, & succi tithymali potionem infundito. Similiter
 etiam cneoro, & peplo, vtrisque his uti oportet. Immittito au-
 tem cum infuso non ampliore quàm duarum heminarum.
 Suffitus porò sunt hæc contusa. Gallam suffito. Aliud.
 Ramèta loti ad oleæ folia sicca contusa misceto, & oleo sub-
 acta suffito. Aliud. Prunas subijcito, & ordeï paleis hu-
 midis insperis suffitum facito. Aliud. Super ampho-
 ræ oleariæ operculo stœben incendito. Aliud. Cupressi
 ramenta suffito. Aliud. Scammoniam, myrrham, thus,
 vnguento affuso suffito. Aliud. Bitumen, & ordeï paleas
 misce

A misce
 xinu
 suba
 musc
 gu
 ciner
 rham
 C
 porti
 lia ro
 misce
 ta m
 B rō or
 tem
 aceta
 cum
 ex ill
 num
 A
 ptio
 et my
 læ el
 suffi
 piog
 cæ po
 C carb
 pra fu
 cæ, ac
 dri ra
 fruct
 vngu
 guen
 eas, e
 to. H
 aceti
 ter pr
 hibui
 dum.
 Post

A misceto, ac addita pinguedine phocæ suffito. Aliud. Fraxinum, cupressi ramenta, cyperi radicem, vnguento rosaceo subacta suffito. Aliud. Calamum, cyperum, bryoniam, muscum, arboreum, apij semen, anisum, simul mixta & vnguento rosaceo subacta suffito. Aliud. Resinam siccam cineri feruido inspersam suffito. Aliud. Cinamomum, myrrham, cassiam, paribus singula portionibus suffito. Aliud.

Crocum ammixta myrrha, & musco, æquali cum croco portione suffito. Aliud. Calamum, cneorum, crocum, folia rosarum rubra suaueolentia trita & siccata ad crocū ammisceto, & styracem dimidia croci portione addito. Hæc trita mixta & siccata, melle cocto modico subigito. Horum verò omnium suffitus sit oboli Attici pondus. Suffiantur autem super stercore bubulo. Formetur autem stercus velut acetabulum olearium, habeatque fundum tenue, & sit siccum. Ignis autem sit sarmentitius, in quo stercus iaceat, & ex illo mulier insidens contacta suffiatur. Aliud. Galbanum, resinam, mannam, vnguento rosaceo subacta suffito.

Aliud. Panacis et cupressi ramenta, vnguento Aegyptio albo subacta suffito. Aliud. Cinamomum, nardum et myrrham vnguento rosaceo imbuta suffito. Aliud. Viola albæ semen, cedri ramenta, et galbanum, melle subacta suffito. Aliud. Stercoris caprini pilulas, et leporis pilos, pinguedine phocæ subacta suffito. Aliud. Coaguli phocæ pelliculam contusam ac tritam, et spongiam, et muscum arboreum, trita simul mixta, atque phocæ pinguedine excepta suffito. Aliud. Stercus caprinum, et pulmonem phocæ, accedri ramenta suffito. Aliud. Stercus bubulum, cedri ramenta, et bitumen suffito. Aliud. Spinæ Aegyptiæ fructum, et cedri ramenta, et myrti siccæ folia. Hæc trita et vnguento molli subacta suffito. Multa verò aromata in vnguentum inijcito. Aliud. Vinacea tusa trita, et cedri bacca, et resinā pinus, simul mixta et passo cocto subacta suffito. Fomenta. Stercus bubulum contusum ac cribratum, aceti dimidia mensura, et decocti erui dimidia adiecta, leniter pro fomento adhibeto. Postquam autem fomentum adhibueris, lenticulæ decoctum bibendum dato ac reuoluentum. Et farinam sorbendam, ac vinum insuper bibendum. Postridie verò granum cnidiam deuorandum exhibeto. Se-

quenti die quod vrinam ciet, hoc scilicet. Ciceris albi partes D
 duas tritas, vuz passæ tertiã partem, affusa aqua ad dimidias
 coquito, deinde excolatam aquam per noctem sub dio expo-
 nito, & postridie bibendam dato. Et de cætero saluiam ac li-
 ni semen, polenta ad ambo hæc ammixta, bis per diem in vi-
 ni diluti heminis quatuor dato. Aliud. Olei heminas di-
 midias tres, foliorum sambuci manus plenæ mensurã. Hæc
 cocta in craterem calidum fundito, & per testas calidas im-
 missas fomentum facito, muliere in sella collocata, ac vesti-
 mentis cooperta. Aliud. Foliorum sambuci manus plenæ
 mensuram, & myrti tantundem in aquam missa coquito, &
 ad excolatam aquam, ordeï paleas iniijcito, coquito, & lin-
 teo excipito, ac cum hoc fomentũ facito; prout maximè ca- E
 lorem ferre poterit. Aliud. Acetum, oleum, aquam, mel,
 hæc mixta valde feruefacito, deinde accepta vesica capiente
 congiũ, aut vtriculo ex tenui corio facto, infundito, & pan-
 niculo laneo obuoluto, foueto. Quum autem tepidus factus
 fuerit panniculus, alium obuoluito. Aliud. Pini corticem,
 & rhois folia in aquam coniecta fortiter coquito: & in exco-
 lata aqua ordeï paleas coquito, oleo affuso, vbi verò simul
 coxeris linteo excipito, ac foueto. Aliud. Loti ramenta
 & cupressi, aqua & oleo affuso coquito. Deinde simul cocta
 linteo excipito, ac foueto. Aliud. Aromata in aquæ chœ-
 nicem coniecta coquito, & in excolata aqua furfures triti-
 ceos coquito, & foueto. Aliud. Eodem modo gallam con-
 tusam, & rhamni corticem in aqua coquito, & cum aqua fur-
 fures triticeos subigito, ac oleum ammisceto. Postea semias-
 satum panem duos chœnices habentem facito, linteoque ex-
 cipito, ac foueto. Aliud. Brassicam & porrum decoqui-
 to, & cum succo eodem modo fomentum facito. Aliud.

Ordeï paleas coquito, oleo affuso, & linteo excipito, ac fo-
 ueto. Aliud. Solanum & oleæ folia coquito, & eodem mo-
 do fomentum facito, Atque hæc sanè, si quidem humidis
 vti volueris, pro fomento velut scripta sunt adhibe. Si verò
 siccis, panes parato & exassatos, & semiasstos, & cum his fo-
 ueto. Sed & testis calidis linteo inuolutis foueto, itemque
 cum ipsis linteis calefactis, & cum lenticulis vasis testaceis,
 feruente aqua infusa, Apponito autem ad pedes. Aliud.

Iridis radicem tundito ac coquito, & eodem modo foue-
 to.

A to.
 deter
 duos
 aduen
 aure
 donec
 rump
 nant.
 ter. I
 digiti
 obicu
 sed du
 B tunc &
 vlcere
 pit. Et
 da, im
 xendi
 qua p
 facto
 purga
 tibi su
 hibito
 teo ex
 etiam
 Verum
 C terual
 lum st
 do. Po
 quas li
 no ter
 gnans
 in ipsa
 xime
 forum
 paruer
 fit. Si
 vterori
 & saler
 ta app

- A to. Si aqua in vteris gignatur, menses pauciores fiunt, & *Menses quando pauciores. Medela.* deteriores, & per longius tempus, & prægnās est semper per duos menses, aut paulo amplius. Quum autem hoc tempus aduenerit, & corrumpit, & aqua multa in ipsa gignitur. huic autem lac bibédum dare oportet, & peplum, mecona dictū, donec fœtus moueri inceperit. Plerunque verò ante hoc corrumpitur, & per abortum extruditur, & vteri sanguine manant. Hac autem patitur nihil magis ex labore, quàm aliter. Hoc autem cognoscere poteris quòd hydrops inest, ex digiti cōtactu. Comperies enim osculum ipsorum gracile, & obscuratum ac plenum humiditate. Si verò non circa initia, sed dum iam mouetur, fœtus ipsi corrumpatur ac suffocetur,
- B tunc & venter imus intumescit, & ad contactum dolet, velut vlcere præsentē. & febris ipsam ac dentium fremitus corripit. Et dolorem habet acutum & vehementem, circa prudenda, imum ventrem, & lumbos, & laterum mollitudinē ac coxendices. Quum sic habuerit, calida ipsam lauare oportet. Et qua parte dolor hæserit reperfectoria adhibere, experimento factō de eo quod maximè admittat. & pharmacum deorsum purgans bibendum dato. Interposito verò tempore quātum tibi sufficiens esse videbitur, & collutione facta, & fomēto adhibito, cyclaminum apponito, ita vt melle subactam, & linteum exceptam deliges, & ad os vterorum apponas. Cupressi etiam ramenta in aqua madefacta, eodem modo apponito. Verum hæc breuiore tempore, & per longius temporis intervallo, quanto magis mordent & exulcerant. Et specillum stanneum paratum immittito, & digitum eodem modo. Portiones quoque bibendas dato, experimentum faciendas libèter admittat. & cū viro dormiat, maximè opportuno tempore præsentē. Si enim genituram conceperit, & prægnans facta fuerit, ac pepererit, subexpurgantur & quæ prius in ipsa fuerant, cum ipso puerperij purgamento. Atq; sic maximè sana fieri poterit. Si iadurati fuerint vteri, & os ipsorum asperum sit, & menses occultantur. Quum verò appauerint, velut arena sunt. & genitura hoc tempore non sit. Si verò etiam digito contigeris, asperum comperies os vterorum. Quum sic habuerit, cyclaminum terere oportet. & salem ac ficum crudam ammiscere, & cum melle efformata apponere. & fomento adhibito, purgatoria infundere.

Vteri durities.

Curatio.

Edat autem mercurialem, & brassicas coctas, & succum for-
 beat, & calida lauetur. Si indurati fuerint vteri, & menses
 occultantur, & os ipsorum conuictet, et nō concipit. Quum sic
 habuerit, si digito contigeris, comperies os asperum, et digi-
 tum nō intromittit. et febris ipsam corripit, ac dentium fre-
 mitus. Et dolor habet imum ventrem, et laterum mollitudi-
 nem, et lumbos. Patitur autem hæc, si foetus in ipsa corru-
 ptus fuerit putrefactus. Quibusdam verò etiam ex partu con-
 tingit. Sæpe etiã aliter. Quum sic habuerit, multa calida ip-
 sam lauare oportet, et fomentum adhibere. Quum autem re-
 cens lota aut fota fuerit, immisso specillo os aperito ac dila-
 tato, et per digitum eodem modo, & velut in priore scriptũ
 est apponito. Et potiones similiter bibendas dato. & eodem
 modo curato velut priorem.

*Vteri ad la-
 tus allapsi.*

Medela.

*Cum os ute-
 rorum con-
 cludatur.*

Si vteri ad latera allapsi fue-
 rint, tussis detinet, & dolor sublatus, et vterus durus velut pi-
 la infidet. et ad contactum dolet velut ab vlcere. Et contabe-
 scit, et videtur peripneumonia esse, et conuellit, et gibbo-
 sa fit. Et menses omnino non apparent. Quibusdã vero prius
 conspecti, euanescent. Tunc autem fientes, debiles sunt ac
 pauci, aut deteriores quã antea. et genitura nō fit hoc tem-
 pore. Quum sic habuerit, pharmacum deorsum purgans bi-
 bendum dato, et eo epoto, multa calida ipsum lauato. et ex-
 tepefactorijs quod maximè admittit adhibeto. et à quibus
 sanguis purgatur ea apponito. et lini semen tostum, tustum
 ac cribratum, et peplum album, et saluiam cum polenta te-
 nu, et caseum caprinum, sordibus et salis muria derasis: hæc
 misceto, vt casei sint partes duæ, reliquorum verò vna: po-
 lenta autem sit antiqua non salsa, et ieiunã in vino bibenda
 dato. Vesperis verò cyceonem crassum melle affuso exhibe-
 to, et ex potibus quemcunque libenter ad miserit bibendum
 dato. Et frequenter fomentum adhibeto. Calidam verò af-
 pergito, et per ceratum leniter mollito, ac à latere detru-
 dit. et latera fascia lata deligato, et lac bubulum quã plurimũ
 ad dies quadraginta bibendum præbeto. Cibis autem vtatur
 quã mollissimis. Morbus hic vehemens est et lethalis. et
 pauca etiamsi curentur ipsam effugiunt. Si os vterorum
 concludatur, forte fit velut grossus ficus. Et si digito conti-
 geris, comperies durum ac contractum. et digitum non in-
 tromittit. et menses occultantur. et geniturã nō suscipit hoc
 tempore.

A tempore, & dolor habet imum ventrem, & lumbos, & laterū mollitudinem. Quandoque etiam sursum procedit, & suffocat. Quum sic habuerit, pharmacum deorsum purgans bibendum præbeto, & multa calida lauato, & quæ os molliunt apponito, & specillum immittito ac aperito, & digitum firmiliter, & calidam aspergito. Quum autem molle factum fuerit, ea quæ sanguinem purgant apponito, & ex potionibus dato, experimento facto quam libenter admittat, & brassicam edat, & succum eius sorbeat. Si vteri obliqui fiant, etiam os ipsorum obliquum fit, & menses ipsi nunc occultantur, nunc prius apparentes euanescent, & non similes fiunt, sed deteriores & pauciores quàm antea, & genitura non fit hoc

*Medela**Vterorum obliquitas.*

B tempore, & dolor habet imum ventrem, & lumbos, & coxã, & attrahit ipsam. Quum sic habuerit, pharmacum infra purgans bibendum dare oportet, & calida lauare, ac fouere. Vbi verò recens fota aut lota fuerit, digito immisso os vterorum corrigat ac dirigat, & odoratorum suffitum admittat, & ex potionibus dato, iuxta experimentum quam libenter suscipit. Cibis autem vtatur mollibus, & allia edat cocta ac cruda, & cum viro dormiat, & in sanam coxã decumbat. Alteri verò fomentum adhibeat. Morbus autem difficultet cedit. Si inflati fuerint vteri, et venter attollitur ac instatur, et pedes intumescunt, et caue faciei partes. Color verò iniucundus fit, et menses non fiunt, et genitura hoc tempore non fit, et anhelat, et anxia moreret, et quum surrexerit, aut progressa fuerit, erectæ ceruicis spiratio ipsam tenet, et quicquid ederit aut biberit, ipsam molestat, et gemit, et magis a grã tristatur quàm priusquam ederet. Sæpe verò etiam suffocatur. Quum sic habuerit, pharmacum deorsum purgans bibendum dato, et calida lauato, ac fomentum adhibeto. Interposito verò tempore quodam, apponito ea à quibus purgetur, ac non mordeatur. Frequentissimè verò totum corpus foueto. Tunc autem et sub pudenda odorata suffiantur. Sub nares autem graueolentia, et portiones dato quæ vteros purgant, et ad locum compellunt. Et Mercurialem edat, et lac bibat, velut de latere dictum est. Morbus autem non est diuturnus. Si sanguinis grumi in vtero coierint, os ipsorum velut eruo plenum fit, et si attigeris, ita habere deprehendes, et menses non fiunt. Neque genitura retinetur, quàm diu sic habuerit. Quum

*Medela.**Vterorum inflatio.**Medela.**Grumi sanguinis in vtero.*

Medela. igitur ita habuerit, cyclamini corticem detrahito, & allium D
& saleem, & ficcum, & mellis parum terito ac permisceto, &
glandulam hinc formatam ad vterorum os apponito, & alia
vteris conuenientia medicamenta subdito, quæ videlicet a-
cria sunt ac corrodunt, & à quibus sanguis purgatur, & de po-
tionibus dato eas quæ vteros purgant, & omnia circumradi-
to, & vesicæ pellicula siue cuticula digitis obuoluta, os vtero-
rum deradito. Si obtorti fuerint vteri, & menses non fiunt,

Vteri obtorti.

Curatio.

*Cum vteri
non consistunt.*

Medela.

*Cum uteri
hiant.*

& genitura non manet intus, & dolor habet in vtero, & lumbos, & laterum mollitudines, & si digito contigeris, os vterorum attingere non poteris, nam fortiter secessit. Quum sic habuerit, pharmacum bibendum dare oportet, à quo sursum ac deorsum purgetur, magis tamen deorsum. & E
os ipsum ac vteros quàm maximè fouere, ac calida lauare bis in die, & de potionibus dato quam libenter susceperit pro experimento, & viro condormiat frequentissimè, & brassicam edat. Si vteri commoti in loco non manserint, quo prolapsi fuerint dolores exhibent, & incòspicui fiunt. Quandoque verò eminent, velut sedes prolapsa. Et quum quidem supina decubuerit, in loco manent. Quum autem surrexerit, aut se inclinauerit, aut aliàs se commouerit, exeunt. Sæpe vero etiam quietem habent. Hanc quàm maximè quiescere oportet, & non moueri, & lectum ad pedes altiorem statui, & ipsdem vti, velut in superioribus, & cum acerbis infusis conspergere, & graucolentia suffire. Sub nares autem odorata, & malum punicum in medio per vmbilicum perforato, & in F
ipso picem quæ maximè congruat cum vino tepefacito, & non valde premens quàm penitissimè apponito. Quum autem quid apposueris, lata fascia exceptum ex lumbis deligato, vt ne dilabatur, sed maneat & faciat quod expetitur, & plum cum caseo, & polenta, bibendum dato, velut in allapsu ad latus dictum est, et ex potionibus quam maximè admiserit bibendam præbeto. Cibis autem molissimis vtatur. et cum viro quàm maximè dormiat. Si hauerit os vterorum magis quàm solet, menses plures fiunt, et deteriores, et humidiore, et per longius tempus. et genitura ipsam non contingit, neque intus manet, sed rursus foras effundit, et si digito contigeris, os vterorum hians comperies. et impotentia ipsam corripit præ mensibus, et febris ac rigor, et dolor te-
nec

A net i
tur au
ptum
Quum
sursu
nere,
luere.
liben
lypos
plure
genit
geris.
B mens
bos, a
comp
opor
vteri
xendi
claud
bendi
dei ch
tusam
Hac
per di
et me
C uerfi
lis do
in cap
rosace
edat,
rint, e
vngu
multa
quod
tia.
sans v
bi qu
rundo
vino

- A** net imum ventrem, et lumbos, ac lateris mollitudinem. pati-
tur autem hæc maximè, si quid in ipsa fufum fuerit, et corru-
ptum computruerit. patiuntur etiam ex partu, et aliæ aliter.
Quum sic habuerit, pharmacū bibendū dare oportet, à quo
furfum purgatur, et quum dolor habuerit, tepefactoria appo-
nere, et calida lauare, et interposito tempore, per infusa col-
luere, velut scriptum est in priore, et de potionibus dare quā
libentissimè susceperit, et suffire quæ siccant. Edat autem po-
lypos et mercurialem. Si leuigati fuerint vteri, et menses
plures fiunt, et deteriores, et humidiores, ac frequentiores, et
genitura intus non manet, sed rursus exit, et si digito conti-
geris, comperies os leue. Et impotentia ipsam corripit præ
mensibus, et febris ac rigor, et dolor imum ventrem, et lum-
bos, ac lateris mollitudinē, maximè si quid in ipsa corruptū
computruerit, et ex partu, et aliās. Quum sic habuerit, curare
oporret vbi dolor habuerit, velut scriptum est in priore. Si
vteri ad ventrem nutauerint. dolor acutus et vehemens co-
xendicis, et lumbos, ac laterum mollitudinē habet. Et crus
claudicat. Quum sic habuerit, pharmacum infra purgans bi-
bendum dare oportet, postridie verò suffire hoc modo. Or-
dei chœnicis duas, et oleæ folia probè contusa, et gallam cō-
tusam ac cribratam, et hyoscyami tertiam chœnicis partem.
Hæc mixta, et olei hemina dimidia affusa, efformata, in olla
per dies quatuor, ter in die suffito. Noctu verò lac bubulum,
et mel, et aquam bibat, et calida lauatur. Si ad caput con-
uersi fuerint vteri, signum hoc est. Venas in naso et sub ocu-
lis dolere videtur. Hanc calida multa lauare oportet, etiam
in capite, lauro et myrto in aqua incoctis, et caput vnguento
rosaceo illinatur, et odorata subter suffiantur, et brassicam
edat, et succum absorbeat. Si ad crura et pedes conuersi fue-
rint, ex hoc cognosces. Magnis pedum digitis cōuelligitur sub
vngues. Et dolor crura ac femora tenet. Quum sic habuerit,
multa calida ipsam lauare oportet, et fomentum adhibere
quod maximè libenter admiserit, et subter suffire graeolē-
tia. Et vnguento rosaceo vngere. Si mulier cibum auer-
sans vteros doleat, et febris ipsam ac rigor corripiat, pepli al-
bi quintam dimidiæ chœnicis partem, et seminis vriticæ tan-
tundem, et casei caprini rasi dimidiā chœnicem, simul cum
vino vetere mollito, deinde cocta sorbenda dato. Si ex

*Medela.**Cum uteri
leuigati fue-
rint.**Medela.**Cum uteri
in uentre ua-
gentur.**Medela.**Cum uteri
caput uer-
sant.**Medela.**Cum uteri
crura et pe-
des mole-
stant.**Cum cibi fa-
stidium ob-
stulæ dolo-
rem obrepi-
t.*

Cum fluor post partū uexat.
Medela.
Sanguinis uomitus.
Medela.

Cum diu turno tēpore non concipiat.

*Morbōrū uterorū re-
 medium.*

*Purgamen-
 ta uterorū.*

*Cum uteri
 sedē petunt.*

*Cum os ute-
 rorum ulce-
 ratur.*

*Cum secun-
 dæ decede-
 re non pos-
 sunt.*

partu fluxus corripiat, & cibi in ventre non maneant, uam D
 passam nigram, & mali punici dulcis grana trita, & coagu-
 lum hœdi, uino nigro diluito ac utitor, ita ut caseum capri-
 num derafum, & polentam tritici torrefactam adijcias, & be-
 ne temperata bibenda præbeas. Si ex partu sanguinem vo-
 mat, hepatis fistula sauciata est, & dolor ad viscera procedit,
 & cor conuellitur. Hanc multa calida lauare oportet, &
 tepefactoria quæ maximè admiserit adhibere, & asininum
 lac bibendum ad dies quinq; dare. Postea verò uaccæ nigræ
 lac bibendum præbere, ita ut sine cibo degat, ad dies quadra-
 ginta. Ad uesperam verò sesamum tritū bibat. Morbus hic
 est periculosus. Si mulier diu non concepit, mensibus ap-
 parentibus tertia aut quarta die, alumen tritum unguento E
 dilutū, lana exceptum apponito, & per tres dies appositum
 habeat. Tertia verò die fel bouis radito, & ramentum oleo
 dilutum ac subactum, linteum exceptum apponito. Et tres dies
 appositum habeat. Sequenti verò cum viro coeat. Ad ute-
 rorum morbum sedandum, lini scisci vnà cum stipula pugil-
 lum tenuiter tusum, in uino albo quàm iucundissimo per no-
 ctem madefacito, deinde excolatum in ollula tepefacto, &
 in eo lanam molissimam tinctam apponito, & vicissim prio-
 re detracta aliam subdito. Si uteros purgare uoles, primū
 quidem ordeum oleo imbutum in prunis suffire oportet.
 Postridie verò carnem ouillam coquere, cum ordeo decocto
 sub dio per noctem exposito. Sit autem decoctum ordeo con-
 gij mensura, & ualde ipsas coquito. Vbi verò coctæ fuerint, F
 leuiter tepidas edat, & iusculum sorbeat. Postridie autem
 thus & pulegium tritum, melle subactum & lana exceptum
 ad triduum subdito. Si uteri ad sedem conuersi fuerint, &
 secessus secedere prohibuerint, dolores habent & lumbos, &
 inum ventrem, & ilia. Quum sic habuerit, calida ipsam lau-
 re oportet, & lumbos fouere, & graucolentia suffire. & ap-
 ponere quæ purgant & impellunt ipsos uteros. & bibenda
 dare ea quæ maximè admittit. Si ulceratum fuerit os ute-
 rorum aut inflammatum, myrrham & adipem anserianum, &
 ceram albam, & thus, in leporis pilis qui sub ventre sunt mi-
 sceto ac terito, & in lana molissima apponito. Si secundæ
 decedere non possint, statim quidem à cibo abstinere oportet.
 Viticis autem folia trita in uino & melle, oleo affuso te-
 pefacito,

A pefa-
 mat-
 tis c-
 to.
 tar-
 hil a
 plum-
 ta vi-
 dim-
 fiant
 chor-
 stem
 B lata
 & bi-
 dum
 dora-
 Si
 ulcer-
 ea n-
 rham
 his l-
 cum
 prun-
 rha,
 meri-
 C por p
 vrin-
 gress-
 & pu-
 & m-
 sorbe-
 nipe-
 luito
 finito
 to.
 lor, s-
 ne ex-
 crass-
 mag-

- A** pefacito, & heminae mensuram bibendam dato. Si in flammam fuerint uteri, sambuci folia tenerissima in tritici recentis crassiore farina coquito, & leuiter tepida forbenda dato. Si uteri transmoti fuerint, hederam siccissimam tritam, & linteolo tenui illigatam subdito. & pingue aliud nihil adhibeto. Bibendum verò dato triticum recens, & pepulum tostum, & saluiam, & cyperum, & anisum. Hæc trita vino diluta cum fursuribus ordei bis in die dato, pro vice dimidiam heminam. Si menses constituto tempore non fiant, brassicæ folia & rutam terito, postea paleas ordei chonicis mensura madefacito donec flaccescant, & per noctem sub dio exponito. Mane verò in hemina inde excolata brassicam ac rutam diluito, & affuso oleo conquassato, & bibenda dato. postea polypum vino albo suffocatum edendum dato, & vinum ebibendum. Si verò volueris, pisces odoratissimos coctos edendos dato, & iusculum forbendum.
- Si ex feruido & superficario vlcere pudenda fuerint exulcerata, myrti baccis in vino coctis pudenda colluat. Et postea mali punici dulcis putamina in vino coquito, & myrrham ac resinam simul mixta vino diluito, & intinctum in his linteum subdito. Si vrinae stillicidium corripit, cucumeris siue cucurbitæ os & fundum refecato, & subiecta pruna cucumim circumponito, & inspersa in ignem myrrha, mulierem super cucumim locato, ita vt summam cucumeris partem quam penitissimè in pudendum indat, quo vapor plurimus in pudenda transmittatur. Et ex potionibus vrinam cientibus ieiunæ aliquas exhibeto. Si ad cor progressi uteri suffocent, & non decedant, porri semen tritum, & pulegiū, in aquæ cyathis tribus, & aceti albi cyatho vno, & mellis tertia cyathi parte diluito, tepefacito, & ieiunæ forbenda dato. Si ex partu, aut obortu, rigor corripuit, iuniperi fructum & saluiam simul trita, in aceti albi cyatho diluito, & vini albi diluti poculam affundito, versato ac stare finito. Mane verò excolato, & tepefactum bibendum dato. Si uteri inflati fuerint, & si ventus in utero fiat & dolor, saluiam & cyperum tusa madefacito per noctem, & mane excolato, & purū cremorē in ollam fundito, tritici farina crassiore adiecta, & aceti albi cyatho affuso, & succi silphij magnitudine fabæ addita, & cocta crudius forbenda dato.
- Si in pu

*Cum uteri
flammescunt.*

*Cum uteri
mouentur.*

*Cum menses
stato tempore non
fuerint.*

*Pudenda
ulcerata.*

Stranguaria.

*Cum uteri
cor percunt.*

*Rigor d
partu.*

*Vterorum
inflatio.*

Graueolentia in pudendis. Si in pudendis graueolentia fuerit, & columella nascatur, D & dolor habeat, dolorem quidem sedabit apij semen ieiunæ in vino datum. Graueolentiam verò, anisum eodem modo datum. Columellam verò resecare oportet.

Vlcera in pudendis. Si vlcera fiant in pudendis, & pruritus corripiat, oleæ & hederæ & rubi & mali punicæ dulcis folia trita in vino veteri dilue, & postea carnem recentem folijs intege & appone. Et habeat subditam per noctem. Mane verò eximat, & myrtū in vino deco-

Genituram cum non suscipit mulier. quat, & cum vino pudenda colluat. Si genituram non suscipiat, mensibus secundū naturam fientibus, membrana ante vteri os excreuit. Contingit etiam ex alijs causis. Cognosces autem hoc, si digitum admoueris, membranæ prætextū continges. Ad hæc medicamentum subdititium facere oportet. Resinam itaque & æris florem melle diluito, & linteum ex his tinctum penitissimè indito, filo ad extremam partem dependente illigato. Quum itaque hoc exiluerit, myrtum in vino coquito. & cum vino tepido eluatur. Si anhelationes corripuerint mulierem, sulphuris magnitudinem fabæ, & nasturtij tantundem, & rutam, & cuminum Aethiopicum, hæc trita et vino diluta, ieiunæ bibenda præbeto. Oportet autem et à cibis abstinere, et non frequenter edere. Si pariens inflata fuerit, hepar ouillum aut caprinum calido cinere obrutum, edendum dato meracius ad dies quatuor. et vinum bibat vetus. Si lumbos doleat, anisum et cuminum Aethiopicum bibat, et calida lauetur, et subcalidam bibat. Si menses non fiant, testam crassam exurito ac terito, et origanum in pinguedine anseris coctam terito, et ad testam in linteū ammisceto, ac tepida apponito. Si vteri conclusi fuerint, et menses nō apparuerint, colocynthidem syluestrem, et filiphij semen, cuminum Aethiopicum, nitrum, salem thebaicū adipem rhenalem, farinam, myrrhā et resinam, Omnia hæc feruefacito: simulque mixta ac trita in glandulam efformato, et apponito. Si vteri ad viscera conuersi strangularint, vinum cedrinum, et cuminum Aethiopicum bibat. et calida lauetur, et subcalidam bibat. Si menses non fiant, adipem anseris, et netopum, et resinam, mulier lana excepta subdat. Si verò magis quàm conuenit prodeant susinum, et raiz linguam, in lana apponat. Si transmoti vteri aliquò allapsi fuerint, ordeum decorticatum tritum vnà cum paleis sume, et cum

Anhelationes.

Inflatio in partu.

Lumbi dolitantes.

Menses cum non fiant.

Vteri conclusi.

Vteri cum viscera peunt.

Cum menses nō fiant.

Vteri transmoti.

A & cū
Si
ac m
pare
ord
ti fu
tici f
ri ali
biem
excep
dolor
& tep
cum
B ex lu
tere r
suffit
xus fi
tum i
cera f
in qu
fuerit
in pi
dolea
terito
dam
C fuerit
pem,
nito,
rint,
bus
guent
diluta
zam t
biben
bos, b
quod
appor
luito,
les in

A & cum cornu ceruino vino subige, & hinc vteros suffito.

Si secundæ decedere non possint, fœniculum vino & oleo ac melle feruefactum bibendum dato. Si menses non appareant, & velis ipsos detrahere, crassiozem tritici farina & ordeum coquito, & oleo affuso edenda dato. Si inflammati fuerint vteri, cotyledonis folia, & porrum, in crassioze tritici farina coquito, & affuso oleo edenda dato. Si moti vteri aliquò allapsi fuerint, & dolorem exhibuerint, oleæ scabiem, & lauri ac cupressi ramenta, in aqua coquito, & linteo excepta apponito. Si vterus doleat, & ad vesicam fuerit dolor, porri semen in aqua tritum ieiunæ bibendum præbe. & tepefactoria adhibe. Si vteri prominuerint, lotos ipsos cum aqua tepida, & vino ac oleo illitos, rursus intrudito, & ex lumbis deligato, & graueolentia suffito, & si vrinâ emitte non poterit, calida lauato ac foueto, & cupressi ramenta suffito. Et potiones vrinam cientes bibendas dato. Si fluxus fiat, acerba suffito, & stercus asini derafum, lanæ illigatum subdito. Sit autem stercus siccum. Si in pudendis vlcera fiât, adipem bubulum illinito, & apponito, & cum vino in quo myrtus cocta est colluito. Si ex partu os vterorum fuerit exulceratum, florem rosarum tritum & vino imbutum in pilis leporinis apponito, & acerbis colluito. Si vterus doleat, allij caput integrum, & nitrum tostum, & cuminum terito, & melle subacta subdito, & calida lauetur, & subcalidam bibat. Si ex feruido ac superficiali vlcere pudenda fuerint vlcera, adipem bubulum, & butyrû, & anseris adipem, ac fusinum vnguentum misceto, & ex his pudenda illinito, & aqua tepida colluito. Si vteri ascendentes suffocauerint, funiculum lucernarium accensum extinguito, & narius admoueto, quo fumum attrahat, postea myrrham vnguento dilutam, & lana exceptâ apponito. Et resinam oleo dilutam bibendam dato. Si secunda non secedat, conyuzam tritam lana exceptam apponito, & igne in vino tritam bibendam dato. Si caput doleat, & imum ventrem, et lumbos, bilis in vteris est. Huic itaque pharmacum dare oportet, quod sursum ac deorsum purgare potest, et calida lauare, et apponere quæ bilem purgant. Et anisum ac nigellâ vino diluito, et bibenda dato. Si fluxus oboriatur, caneros fluuiales in vino suffocato, et vinû bibendum dato, et quæ siccant suffito,

*Cum secunda
dæ non de-
cedunt.*

*Vteri infla-
mati.*

Vteri moti.

*Vterus do-
litans.*

*Vteri pro-
minentes.*

Fluxus.

*Pudenda
ulcerosa.*

*Os vteri ul-
ceratus.*

Vteri dolor.

*Vteri ascen-
dentes.*

*Secunda nõ
secedens.*

*Capitis dan-
lor.*

*Medicamẽ
ex aduersus
fluxus.*

suffito, & apponito. Si fluxus oborietur, porri pugillum in vino tritum bibendum dato, & siccis & acerbis vtatur. Si fluxus oborietur, muli sterco combustum, tusumque ac cribratum, vino dilutum bibat. Reliquis autem eodem modo vtatur. Si fluxus oborietur, & iam diurnus fuerit, spongiam combustam ac tritam, vino odorato diluta, bibendam dato, & per suffitus resicca, & quæ restringunt appone. Si vteros purgare velis, nitrum, cuminū, allium, & ficus terito, & melle subacta apponito, & calida lauetur, & subcalidā bibat. Si vteros doleat, cyclamini radieem in vino ieiunæ bibendam dato, & calida lauetur, & subcalidam bibat. Si lac extinctum fuerit, reliqua quidem eodem modo curato, fœniculi verò semen bibendum dato, & radices fœniculi decorticate, ac butyrū simul coquito. Quum autem cocta fuerint, frigefacito ac bibenda dato. Commodum est etiam hippomarathrum & hipposelinū simul coctum. Si lac extinctum fuerit, porrum tritum aqua dilutum bibendum præbe, & calidā lauetur, & porrum ac brassicā edat, simul coctis Cytisi folijs, & succum sorbeat. Si lac extinctum fuerit, saluam, cedri aut iuniperi baccis adiectis coquat, & ad diffusum, vinum affundat, ac bibat, & ad cætera farina inspersa additoque bulbo, & modico oleo affuso, edat. Et acria, & acida, & salsa, ac cruda olera omnia viter. Nasturtiū verò in vino potum cōmodum est. Nam lac purgat, & calida lauetur, & subcalidam bibat. Si velis mulierem prægnantem fieri, ipsam & vteros purgato, postea farinam ieiunæ edendam dato, & vinum meracum insuper bibendum, & nitrum rubrū, cuminum, ac resinam, melle subacta in linteo subdito, & vbi aqua defluerit, nigros pessos mollitorios apponat, & cū viro dormiat. Si prægnantem facere voles mulierem, ipsam & vteros purgato. Deinde linteum tenuissimum resiccatum, ac melle imbutum in glandes efformato, & in fici succo tinctos: apponito, donec fuerint aperti. Postea verò magis intrudito. Vbi autem defluerit aqua, vino & oleo collata cum viro dormiat, Bibat autem & pulegium in vino cedri no, quum viro condormire volet. Medicamentum factum ex vteris pellens. Cucumeris syluestris succum portionis mensura, in mazam conspersum apponito, vbi ad duos dies antea ieiunauit. Aliud. Staphidis syluestris pugillos

Vteri purgatio.

Vteri dolor.

Lactis extincti remedia.

Vt mulier prægnans fiat.

Vt fetus ex utero expellatur.

A duos.
tum f
ponit
fidere
rursu
cum r
Alia s
uolunt
cum tr
syluest
pilis le
inuolu
subdit
gellam
nixam
Bulb
to. Vi
tam a
misy, c
tiones.
& alun
succum
teo app
nem aq
cipiet.
C sit aut r
Et si qu
nus, non
cere fue
in aqua
et bacc
laborar
decem
multa c
apium
diluito,
ti folia
subacta
tenerri

A duos, in aqua malsa dilutos, bibendos dato. Experimentum fecunditatis. Caput allij integrum deorsum vteris apponito. Postridie vero digitum immittat, ac contingens consideret. & si quidem oluerit inde os, bene habet: Sin minus, rursus apponat. Aliud experimentum. Netopum modicum in lana inuolutum apponat, & consideret an per os oleat. Alia subdititia medicamenta. Scorpij marini fel, in lana inuolutum, & in vmbra siccatum apponito. Pulegium siccum tritum, melle imbutum in lana apponito. Cucumeris sylvestris semen, & testam combustam, vino subactam, cum pilis leporinis, in lana subdito. Alumen Aegyptium, lana inuolutum apponitum. Cantharidas vino subactas, in lana subdito. **B** Herbã artemisiam vino subactam apponito. Nigellam in vino tritam, in lana subdito. Aliud ad recens enixam. Vnguentum rosaceum & ceram, in lana apponito. Bulbion ex tritico, tritum & vino subactum in lana subdito. Vini albi veteris fecem combustam, & vino albo extinctam ac tritam, in lana apponito. Galbanum, netopum, & misy, cum vnguento rosaceo, in linteo apponito. Elaterij portiones duas, & fauum cum vino, in linteo apponito. Butyrum & alumen melle subactum, in linteo subdito. Scammoniae succum, & adipem, cum maza misceto, & vino imbuta, in linteo apponito. Si concipere nolit, misyos fabae magnitudinem aqua dilutam bibendam dato, & per annum non concipiet. Si periculum facere velis in muliere, an praegnant sit aut non, rubro lapide siue terra erythrea oculos sublinito. Et si quidem ingrediatur pharmacum, praegnant est, sin minus, non. Si praegnant pudenda feruido et superficiali vlcere fuerint exulcerata, amygdala trita, et medulla bubula in aqua coquito, et modica farina adiecta, pudenda illinito. et baccarum myrti decocto colluito. Si virgo ex lapide laborarit, semen radices Aethiopicæ, in vino veteri ad dies decem dato. Deinde in aqua ad dies viginti, et bis in die multa calida lauato. Cataplasmata. Allium, portulacam, apiam, loti et cedri ramenta, trita simul mixta aqua malsa diluito, et cataplasma hinc factum imponito. Rubi folia, myrti folia, simul trita aqua malsa diluito, et polenta ammixta subacta imponito. Sãbuci folia, myrti folia, terebinthi folia, tenerrima, eodem modo apponito. Loti ramenta, mori folia, simul

*Ne concipiat mulier
An conceperit experimentum.
Pudenda si ulceroſa sint.*

simul trita mixta, aqua diluta cum vva passa imposito. Suf-
 fitus. Ouiculæ aut capræ cornu tusum, & ordeum tostum
 ac fresum, oleo subigito ac suffito. Cerui cornu, & oliuas
 nondum habêtes oleum, simul trita mixta suffito. Rhoem
 rubrum, & polentam tostam, oleo subigito ac suffito. Po-
 lentam, & sterco bubulum, & paleas, oleo subigito ac suffi-
 to. Loti ramenta, & rhois folia, & cupressi siccæ ramenta,
 vino nigro austero subacta suffito. Galbanum, mannam, &
 resinam vnguento subacta suffito. Capræ cornu, & galli,
 & adipem suillum, ac cedriam suffito. Terram & aliorum
 pedibus deradito, & sterco asininum, cum vino nigro subi-
 gito ac suffito. Collutiones. Folia myrti, & lauri, ac he-
 deræ in aqua coquito, & cum hac tepida colluito. Rhois,
 & mali punica, ac rubi folia, in aqua mulsa coquito, & cum
 ea excolata colluito. Sambuci & lentisci folia in aqua co-
 quito, & excolatam leuiter tepidam infundito. Fœniculi,
 & brassicæ radices tusas in aqua coquito, oleo affuso, & post-
 ea cum excolata coluito. Oenanthen, & cyperum, & vvas
 passas, in aqua mulsa coquito, ac colluito. Malagmata.

Maluam & scenogracum in aqua feruefacito, & cum ex-
 colata aqua leuiter tepida colluito. Cupressi ramenta &
 amaracum, in passo aqua temperato coquito, ac colluito. Ser-
 pillum & violæ albæ radicem, in aqua mulsa coquito, ac col-
 luito. Hypericium, & lentiscum, & baccas cedri in aqua co-
 quito, & cum leuiter tepida colluito. Fauum, & butyrum, &
 resinam, & adipem anserinum, in aqua coquito, & colluito.

Fomenta. Lolium tostum ac molitum, in posca meracio-
 re coquito. Postquam autem coxeris, linteo illigato, & foue-
 to. Lentem tostam, decorticatam, & in farinam crassio-
 rem alicæ similem redactam, in aqua coquito, & linteo illigato,
 ac foueto. Eruum eodem modo parato, ac foueto. Con-
 moda est & saluia eodem modo parata. Saluiam & hype-
 ricum in aqua coquito, & ordeï paleis in decocto coctis, &
 linteo exceptis foueto. Loti & cupressi ramenta in vve pas-
 sâ cremore coquito, linteoq; ipsa illigato ac foueto. Olex,
 & myrti, & hederæ, ac lauri folia, in aqua coquito, & in deco-
 cto, ordeï paleas coquito, deinde linteo illigato, ac foueto.

Cupressi ramenta & cedri, & ordeï furfures, simul misce-
 to, & in vve passæ cremore subigito, ac panem formato, &
 cum

A cum
 albæ
 res tri
 teum
 re tri
 calefa
 laneis
 do, &
 Si m
 fiat, co
 sa sit. C
 sperfa
 sole ef
 sangu
 velut
 trem p
 bere v
 purgan
 concip
 ratum
 radice
 facci s
 to. Vat
 ueto. A
 culo a
 C appon
 dixerit
 exulce
 labia
 ceo ole
 magn
 ipsam
 extren
 reliqu
 toria.
 uestris
 misian
 in lan
 hoc fa

A cum hoc affato, calido in linteum alligato, foueto. Viola^z alb^z semen, aut radices, in aqua coquito, & cum aqua fursures tritici subigito, ac panē formato, cum quo calido in linteum inuoluto, foueto. Serpillam in aqua coquito, & fursure triticeo in aquā coniecto, eodem modo foueto. Spōgias calefacito & adhibeto, & cum mollibus lanis, & panniculis laneis, & vasis testaceis aqua infusa, & vtriculis eodem modo, & decoctionibus in vtres infulis foueto. Purgatorium.

Si mulierem parere non potentem, facere velis vt pregnās fiat, considerare oportet in mensibus, an biliosa aut pituitosa sit. Cognosces autem hoc, arena tenui sicca ad solem con-

B sole effusa, & quum mēses prodierint, sanguine super arenam in vase effuso, ita vt ipsum siccari sinas. Si enim biliosa fuerit, sanguis super arenam siccatus, pallidus fit. Si verò pituitosa, velut mucus existit. horum igitur vtrum tandem fuerit, ven-

trem purgato, siue sursum siue deorsum purgatione opus habere visa tibi fuerit, postea paucis diebus interpositis, vteros purgato. Vterorum fomenta. Si duri fuerint vteri, & non concipiat, Vinum quàm iucundissimū cum pari aqua temperatum, trium semicongio rū Atticorum mensura, & fœniculi radices, & seminis fœniculi quartam partem, & vnguenti rosacei semiheminā. Hæc in vas nouū fundito, & vini affundito. Vasis autem operculū perforato, & imposita arundine foueto. Arundinē verò cū operculo tollito. Si enim sine operculo abstuleris, exuretur. Postquā autem fota fuerit, scillam

C apponito, velut infrā scriptum est. Apponito autem donec dixerit molle & amplum esse vterorum osculum, & si quidē exulcerata fuerit, & pustulæ in purgatione fuerint, si summa labia vlcerata fuerint, anisum, & adipem anserinum, in rosaceo oleo terito, & in lana inuoluito & accepta carne bubula, magno pedis digito crassiore, sed digitorum longitudine, ipsam pharmaco illinito. & lana exceptam inuoluito, & ad extremam carnis partem quæ foras spectat filum alligato, & reliquam in vteros indito, vbi est vlcus. Mensium purgatoria. Si non procedat menstrua purgatio, cucumeris syluestris internam partem pondere trium obolorum, & artemisiæ herbam, & thuris obolum, terito & ammixto melle in lana inuoluito, & ad os vteri apponito, quinquies in die hoc faciens. Aliud. Vitem viridem terito, & melle am-

*Vteri cum
duri fuerint*

mixto lana excipito, & eodem modo apponito. Aliud. D

Cupressi fructum, & cucumeris syluestris internam partem, & thus, terito, & melle ammixto lana excipito, & eodem modo subdito. Aliud. Cupressi fructum & thus terito, & melle ammixto lana excipito, ac subdito. Aliud. Abrotani obolos tres, cum melle lana excipe, ac subde. Aliud.

*Cū mulier
nō concipit*

Elatherij obolum, & myrrhæ obolū terito, & cum melle lanæ inuoluito, ac subdito. Purgatorium si mulier non concipiat. Tauri urinam collige trium heminarum mensura.

Deinde artemisiam herbam, aut parthenium, aut adiantum & laurum viridem, & cedri ramenta simul contunde. Deinde in effusa scrobe carbones accende, & imposita olla urinā tauri infunde, & contusa in mortario adijce, postea sellā circōpone, & artemisiam herbam, aut hyssopum, aut origanū impone, & muliere super hæc collocata, donec fudet foue.

Vbiverò sudarit, laua cum calida, & in lauacrum artemisiam & laurum immitte. Deinde subdititium medicamētum adhibe. Aut artemisiam, aut bulbium in vino albo tritum lanæ inuolutum subdat. Hæc ad tres dies faciat, & deinde cum viro dormiat. Subdititium pharmacū ad conceptum faciens.

Ex nitro & thure, cum melle glandem formato, & apponito. Aliud purgatoriū molliens. Caricam coquito donec granula abijciat, & hanc expressam leuissimè tritam in lana cum rosaceo vnguento apponat. Aliud acrius. Brassicæ, rutæ, pares portiones tere ac vtere eodem modo. Aliud

molle & purgatorium. Medullam anseris, aut bouis, aut cæri, magnitudine fabæ, affuso vnguento rosaceo & lacte muliebri terito, velut molle pharmacum teri solet. Deinde ex hoc os vteri illinito. Aliud tepidum purgatorium. Anseris medullam magnitudine nucis, resinæ lentissimæ aut rebinthinæ magnitudine nucis. Hæc in vnguento rosaceo ad lentum ignem liquefacito, & velut ceratum facito, & deinde ex hoc tepido os vteri illinito, & pectinem madefacito.

Aliud detrahens purgationem & sistens. Præoniæ grana nigra aut rubra, tria aut quatuor in vino trita bibenda dato. Si verò magis detrahere voles, grana nigra eodem modo trita bibenda præbeto. Aliud purgans ac detrahens.

Lauri baccas ad summum viginti, & seselis dimidium acetabulum, cum vino trita bibat. Aliud. Tauri

dimid.

dimid.

dimid.

dimid.

dimid.

dimid.

dimid.

dimid.

A din

bib

uor

los

tō

tica

A

tun

fuso

A

que

cum

gui

scet

to.

no a

exp

fang

trita

sa

vinc

guin

fuert

rubi

guis

C rueri

pe an

purg

cum

tia, e

gitor

digit

inuo

rum

auter

gato

suber

emol

myrr

dimid.

A dimidiatorum obolorum Atticorum pondere, in vino ieiunæ bibendum dato. Et efformata quoque ex ipso catapotia deuoranda dato. Aliud. Farinam recentem, myrrhæ obolos tres, croci tantundem, castorij obolum, Hæccum vnguento rosaceo trita apponat. Aliud purgatorium. Semen vriticæ, & maluæ succum, cum adipe anserino tritum subdat.

Aliud. Si non purgata fuerit ex partu, floris farinæ quantum tribus digitis comprehendi potest coquito, & melle affuso, ventri velut cataplasma imposito, & bibendum dato.

Aliud quod vteros aperit & purgat. Cantharidas quinque aceto albo affuso terito, & non valde liquidum pharmacum facito, sed vt digitis effingi possit, & de ficu alba pingui, sine granulis & pelle, duplâ cantharidum partē ammisceto, & efformatâ glandulam tenui lana inuolutam subdito.

B Aliud. Si ex partu non fuerit purgata, trifolium in vino albo bibendum dato, hoc etiam menses educit, & fœtus expellit. Aliud purgans vteros. Quum puero immortuo sanguis intus manserit, colocynthidem syluestrem in melle tritam delingat, aut subdat. Aliud sanguinem purgans.

Sanguinem ex vteris expelles, si violæ albæ semen tritum, vino dilutum bibendum dederis. Aliud quod similiter sanguinem ex vteris expellit. Rhois seminis quum rubrum fuerit, grana viridia triginta terito, & rosas caninas rubras, rubicundo ex ipsis delecto, in vino bibenda dato, quum sanguis eruperit. Aliud purgatorium. Si menses non appa-

C ruerint, styracem & origanum terito, commisceto, & adipe anserino affuso apponito. Aliud quod subditum vteros purgat ac euacuat. Absinthij radicem tritam cum melle, cum oleo apponito. Subdititia vteros purgantia, aperientia, & aquam ducentia. Scillæ frustum longitudine sex digitorum, & digiti parui crassitudine accipito, & de hoc duos digitos circunderadito ac leuigato, & reliquum lana fordida inuoluito, eam verò partem quæ circumrasa est ad os vterorum subditâ, per diem ac noctem appositâ finito. Postquam autem lauit & abstulit, aqua odorata colluatur. Aliud purgatorium molle, quod aquâ & pituitam ducit, & pallidos ac subcruentos menses detrahit, si non diuturni fuerint, & os emollit. Vnguentum narcissinum, cuminū quod edimus, myrrham, thus, absinthiū, cupressum, salem, rosaceâ oleum

*Postremū
horū medi-
camentum.*

sumito. Et de alijs quidem singulis congiū accipito, narcissini verò partem quartā, & omnia in glandem efformata, ac crudi lini linteo excepta subdito. Aut linteū tenue penna circumdato ac deligato, & in oleo albo Aegyptio tinctū apponito, & tota die appositum finito. Deinde vbi lauit & abstulit, aqua odorata colluatur.

H I P P O C R A T I S

COI DE MORBIS MV-

LIEBRIBVS LIBER PRI-
MVS, IANO CORNARIO
MEDICO PHYSI-
CO INTER-
PRETE.

*

Cur mulieres crebrius laborent.

Quæ puerperia facile decurrant.

Cur steriles magis afficiantur.

DE muliebribus morbis sic sentio. Mulierem quæ non peperit grauius & citius è mensibus ægrotare, quàm eam quæ peperit. Quum enim peperit venulæ fluidiores sunt ad menses. Fluidas autè ipsas facit purgatio illa quæ fit à partu. Et vbi hæc erumpit, vicinæ maximè ventri ac mammis corporis partes discinduntur. Discinditur item reliquum corpus, à quo verò hoc fiat, dictum est à me in natura pueri in partu. Discisso autem corpore necesse est venas magis aperiri, & ampliores ac fluidiores ad menses fieri: itemque vteros magis aperiri, nimirum puero per ipsos egresso, qui & vim & dolorem induxit, & quum hæc sic se habeant, mulier purgationem à partu experta, minus laboriosè mensibus decurrentibus purgatur. Si verò etiam affectio aliqua mulieri quæ iam peperit accidat, vt menses venientes probè purgari non possint, faciliùs dolorem feret, quàm si non peperisset. Asueti enim sunt vteri, & corpus idoneū vt impleatur, vtpote in ventre habenti, & simul multa amplitudo in corpore est. Maior autem fit etià amplitudo vbi peperit, nimirum

A miru
miu
miu
affue
si pu
riant
cidum
Habe
est.
esse q
ditatè
si quis
B duabu
textu
rator
Fit au
vasa a
re & r
vt qua
tum e
velut
pori a
predit
ab ipso
ritur. F
C calidic
ferit, d
solidic
ventri
sangu
fit: & s
quum c
que sup
autem c
Nam l
lieri qu
reperit
rorum
pars cõ

A mirum corpore discisso. & corpus in amplitudine existens minus dolore affligitur, si non venæ superimplentur, & nimium doleant. At verò ei quæ non peperit, quum corpus non assuetum sit, si impleta fuerit, & fortius ac solidius & densius sit, si purgationem à partu experiatur: & quum vteri ægrius aperiantur, menses laboriosè prodeunt, & affectiones plures accidunt: vt propterea menses obturentur, si prius non peperit. Habet autem res se hoc modo, velut etiam prius à me dictum est. Dico mulierem rariore carne præditam & teneriorem esse quam virum. & hæc res sic se habet. à vêtre trahit humiditatem, & citius, & magis, corpus mulieris quam viri. Etenim si quis super aqua, & per regionem aquosam, duobus diebus & duobus noctibus, molles lanas ponat, & vestem puram & contextam aequali ad lanas pondere, sublatis vtrisque apponderatione facta, multo grauiores lanas comperiet quam vestem. Fit autem hoc ex eo quod semper ab aqua sursum decedit in vasa ampliora oscula habentia. & lanæ quidem tanquam raræ & molles, ex decedente amplius suscipiunt. Vestis autem vt quæ plena est & ex contextu obturata, explebitur, non multum ex decedente aqua suscipiens. Sic sanè etiam mulier, velut quæ rarior est, ampliorem à ventre humiditatem corpori attrahit, & citius quam vir. & tanquam teneriori carne prædita mulieri, vbi corpus sanguine repletum fuerit, si non ab ipso secesserit, carnibus impletis ac calefactis, dolor oboritur. Habet enim mulier sanguinem calidorem, & propterea calidior est quam vir. Si verò amplior accedens sanguis secesserit, dolor non fit à sanguine, neque calor. Vir autem vt qui solidiore carne præditus est quam mulier, neque in superna ventris parte adeò sanguine superimpletur, vt nisi aliquid sanguinis singulis mensibus secedat, dolorem fieri necesse fit: & sanguinis quantum satis est ad nutrimentum trahit: & quum corpus ipsi non sit tenerum, non dolore affligitur, neque superincalescit à plenitudine, velut mulieri. Multum autem cõfert ad hoc viro, quòd magis laborat quam mulier. Nam labor aliquid humoris abducit. Postquam igitur mulieri quæ non peperit, occultati fuerint menses, & viam foras reperire non poterint, morbus fit. Hoc autem contingit, si vteri os cõclusum fuerit, aut distortum, aut aliqua pudendi pars cõtracta. Si enim horum quid fuerit, menses exitum inue-

*Exemplo
comprobat.*

*Cur mulier
calidior sit
quam vir.*

*Quid femi
nas affliciat.*

Vteri inuersione.

nire non poterint, priusquam vteri ad sanam naturam redierint. Fit autē hic morbus his maximē, quae angustos vteros habent, aut ceruicem vltra pudendum sitam. Si enim horum alterum fuerit, & mulier viro non miscetur, & venter magis quam oportet euacuetur, ab hac affectione vteri obtorquentur. Neque enim humidi in seipsis sunt, utpote muliere nō coeunte: & amplitudo ipsis spatiosa est, utpote quum veter magis vacuus existat. Quare obtorquetur, dum sicciior & leuior est venter quam conuenit, & aliquando dum ipsi obtorquentur, etiam os ipsorum distorqueri contingit, nimirum ceruice vltra pudendum sita. Si enim humidi fuerint vteri, à coitu, & venter non euacuetur, non facile distorquentur. Hae igitur causa est ut ipsi sint conclusi, nimirum à venere abstinente muliere. In tertijs porro mensibus optimē afficietur, si quae prius insunt progressa fuerint educta. Sin minus, mulier haec patietur. Suffocatio aliās atque aliās in ipsa irruet, & febris aliās atque aliās corripiet, ac horror, & lumborum dolor, haec patietur in tertijs mensibus, si ipsi non prodierint. In quartis verò si nō egressi prioribus exitum fecerint, etiā tunc tertij mensis afflictionibus omnibus magis affligetur, & maxime tēpore mensium. Deinde minus. Saepē verò etiam à dolore libera sibi esse videbitur. Erunt autem in quartis etiā haec signa. Vrinam multam ac crassam eijciet, aliās atque aliās. Et venter ipsius durus erit, & maior quam prius, & dentibus fretet, & cibum auersabitur, & vigilabit. Haec patietur in quartis mensibus. Si verò curetur, etiam in his sana euadit. Et in quintis si non multi menses descenderint, dolor adhuc fortior accidit. In sextis verò iam incurabilis est. & iuxta priora quidem signa magis dolebit. Deinde ad ea etiā haec aderunt. Anxia erit, & aliās atque aliās seipsam iactabit, & animo deficiet, & pituitā vomet, & sitis fortis ipsam corripiet. Nimirum dum exuritur venter ab vteris sanguine plenis. & ad contactum dolebit, maxime pectinem. Et aliās atque aliās acutē febriet. & vteri aliās atque aliās murmurabunt, dum videlicet sanguis in ipsis comouetur ac discurret. & venter consueto modo nō secedet. Neque vesica vrinam excolabit, maxime quum vteri ad stomachum qui neruosus est, mulieri allapsi fuerint, & ad venter irruerint, dolet spinam, & totum dorsum. & lingua ipsius resienatur. & hanc non claram habet. et animi

*Menses diutius remora
ti quid agant.*

*Menses sex mensibus
retenti non habent meliorem.*

A animi
mac
anxi
tati
tunc
pus
na.
pra n
Et ci
sex m
bus
nem
B in ta
et ha
aut t
à feb
dolo
et co
ipfi e
proc
In pu
quan
fiant
opus
fiant.
C gna v
tinge
ti, ac
pent,
lenta
perste
rilis
prode
et ho
turni
psi fu
culu
gus n
et sic

A animi deliquium adest. Aliquibus etiã vocis privatio, & stomachus mordetur. & flava bilis exit. et spiritus offendens. et anxia est, et iactat seipsam, et ardet. Postquam autẽ transmutati fuerint, et vesica tenuem sanguinem ab uteris traher, tunc vrina mingitur rubra, Et dolet quidem reliquum corpus, maximẽ verò collum, et spinam, et lumbos, ac inguina. Et ipsi ad hoc progressæ, et venter attollitur, et crura supra modum intumescunt, et tibiæ ac pedes. et mors succedit. Et circa hanc quidem sic finiunt menstruæ purgationes ad sex menses occultatæ. fiunt item hæc. Quibusdam mulieribus menses bimestres in uteris existentes multi ad pulmonem procedunt. et vbi recepti fuerint, omnia patiuntur quæ in tabe dicta sunt. et non est possibile ipsam superesse. fiunt et hæc. Quibusdam suppurati fiunt menses, vbi per duos aut tres menses moram traxerint. Hoc autem maximẽ fit, si à febre fuerint cõbusti. Signa verò sunt si suppurati fuerint. dolores enim incidunt in pectinem. et pulsationes fortes, et contactum non sustinet. et si melius habitura est, menses ipsi erumpuntur in pudendum, et procedit pus ac sanguis, et procedit graueolens, ad septem, aut octo, aut nouem dies. In priore verò tempore dolet velut dictum est antea. Postquam autem depurgatã fuerit, optimum quidem est si non fiant vlcera. Si verò relinquuntur vlcera, ampliore curatione opus habebit, quo vlcera non putrescant, et graueolentia fiant. Sterilis autem euadet, etiam si melius habebit, vbi magna vlcera fuerint quæ in uteris facta sunt. Si verò non conringet, vt menses ipsi in pudendum procedant suppurati facti, ad partes supra inguen, iuxta lateris mollitudinem erumpent, circa tuberculum, vt pote purè rupto, et illa parte purulenta graueolentia procedent. et si hoc fiat, mulier non superstes manet. Si verò etiam superstes maneat, semper sterilis erit. Hac enim parte de cætero via fit mensibus vt foras prodeant. Nam os vterorum ad hunc locum allapsum est. fit et hoc. Quibusdam vbi bimestres aut trimestes aut diuturniores fuerint menses, et ad lateris mollitudinem allapsi fuerint, quum non suppurati sint menses, velut tuberculum fit supra inguen, sine capite, magnum, rubrum. et vulgus medicorum ignarum quid hoc esset, iam sæpe secuerunt, et sic in periculum induxerunt. Cæterum id quod velut tu-

*Mensiu uari
rius affe
ctus.*

*Menses cũ
non in pudẽ
dum proce
dunt.*

*Cum ueter
extuberes.*

berculum fit, tali modo fit. Fruitur sanguine caro ipsa, ut pote osculo uterorum lateris mollitudini adiacente, & impletur caro ab ipso, & insurgit ac eminet, velut sanguine repleta. Et aliquando si transmotum fuerit os uterorū, & ad pudendum conuersum, & menses processerint per pudendum, id quod circa lateris mollitudinem emiuit sedatur. In uteros enim distribuitur, hi verò foras laxantur. Si verò non conuersum fuerit os uterorum ad pudendum, circa lateris mollitudinem suppuratur, & hac parte transitus fit mensibus, & eadem pericula sunt, quæ prius sunt relatæ. Sed & ad vomitum conuertitur, & quibusdam in sedem, velut in virginum morbis à me dictum est, & signa & dolores eosdem ostendit, quos isthic retulimus. Ad hanc viam minus faciunt menses mulieribus quàm virginibus.

Signa mensium non defluentium.

Medela.

Quum menses fuerint occultati, dolor habebit in um ventrem, & onus quoddam incumbere videtur, & lumbos & laterum mollitudinē mirum in modum dolet. Si verò omnino non procedunt, præ morbo aut crassi & viscosi, aut glutinosi fiunt. Primum igitur ventrem purgare oportet sursum ac deorsum. Deinde uteros subditio medicamento, à quo sanguis purgatur. Atque ita quiescere, & potandum dare pharmacum, à quo sanguis prodeat. Bibat etiam Crethmon in vino tædaceo. Si verò fluxus ipsi non fiat, contingeret ut prægnas esse videatur, & dum cum viro coit doleat, ut putet quid incubere, & grauitas sit in ventre, & venter prominat, & desiderijs similibus afficitur, velut in ventre habeat, & stomachi dolore afficitur, maximè ubi quinquaginta dies præterierint, Et dolor aliàs atque aliàs habet ventrem, & partem circa umbilicum. & collum, & inguina, & lumbos. Et postquam menses quo aut tres præterierint, quandoque menses aceruatim ipsi in pudendum erumpunt, & quæ prodeunt velut carnem esse putat, quemadmodum ex fortis corruptione & nigra.

Uterorū ulceræ.

Uterorū ulcerarum morbi.

Quibusdam etiam vlcera fiunt in uteris. & opus habent diligenti animaduersione. Multis verò contingit ut putent se sex mensibus in utero habere, aut etiam paulo breuiore tempore, & venter prominat, & alia sibi fieri putat, velut in ventre habenti. Postea sunt & quibus suppurati eruperunt supra inguen, simul cum quinto aut sexto mense, & viam ea parte patefecerunt. Quibusdam autem vlcera fiunt in uteris etiam infra sub inguine, & periclitatur

A tati
erit
ipfi
per
tio
Si
om
inu
Sin
rò
unt
nie
B qui
roru
hoc
tran
der
ful
gari
men
nen
bus
men
vent
debi
C est a
re, &
guli
bos,
Ver
te fa
grau
que
ex re
bitu
bº se
dam
re et
cung

A tatur mulier de vita. Si verò etiam superstes maneat, sterilis erit. Quibusdam etiam in pudendum erumpunt, & prodeunt ipsi putrefacti ac purulenti. Et ab his vlcera fiunt in vteris, & periclitatur. Et oportet vt ne antiqua fiant vlcera, cum attentione mederi. Sterilis autem & hæc fit, etiam si fuerit curata. Si verò non eruperint menses sex mensibus intus conclusi, omnia patietur velut ea quæ non peperit, in qua menses viâ inuenire non possunt. Et si quidem curata fuerit, sana erit. Sin minus, etiam ad octo menses durans moritur. Multis verò contingit, vt menses pituitosi ad multum tempus prodeunt, etiam pauciores sanis sint, sana autem talis fit, si conuenienti cura fuerit sanata. Si verò menses mulieri prodeant

B quidem, verum pauciores quàm conuenit, vt pote osculo vterorum paululum à pudendo emoto, aut nuper concluso ad hoc, vt prodeant quidem, verum obtentur ab ipsis etiam transitus, per quos penetrant vbi ad vterus descendunt: moderati sanè paulatim prodeunt, sanguine semper perfectè osculo incumbente. Et postquã dies præterierint quibus purgari solet, & cõclusus fuerit sanguis in vteris relictus, & alij menses subdescendentes non expulerint conclusum sanguinem, sed semper paulatim grauant, & primis mensibus duobus aut tribus non valde prodeunt. Postquam autem plures menses præterierint, adhuc magis dolebit, & non habet in ventre, quàm diu sanè sic habuerit, & febris corripiet ipsam debilis, maximè in diebus quibus purgari solet. Verisimile

C est autem & in intermedio tempore ipsam febrile, & horre, & stomachi dolore vexari, & ad multitudinem addere singulis diebus. Et dolet aliàs atq; aliàs corpus, & maximè lumbos, et spinam, et inguina, et articulos manuum ac pedum. Verum his locis nõ simul dolet, sed aliàs atque aliàs, qua parte sanguis discretus, et in vteris esse non potens impetu suo grauatur, et qua sanè corporis parte incubuerit, tumor est fitque etiam cõuulsio fortis articularum corporis. Et aliàs aliud ex relatis antea signis ipsi apparet. Hæc siquidem iuxta debitum modum curata fuerit, sana euadet. Sin minus, morbus septimestris aut diuturnior factus, lethalis fuerit, aut claudam faciet. aut artes aliquas impotentes efficiet, si præ rigore et cibi fastidio, sanguis circa neruos compactus fuerit, quæcunque tandem locum occupauerit. Hic autem morbus magis

Cur sanguis circa neruos compactatur.

fit his quæ virum non habent. Si verò hi morbi iam relati, D
aut quicumque postea referentur, incidant in eam quæ par-
tum non sit experta diuturniores erunt, & minus dolorosi.
Verùm signa eadem, & ijdem fines, tum ei quæ non peperit,
tum ei quæ puerperia experta est, contingunt, si non curen-
tur. Oportet autem statim curationem facere. Sin minus sta-
tim comparent morbi. Si verò menses plures quàm opor-
teat prodeant, & crassiores: Nimirum corpore natura fluido
existente, & osculo vterorum prope pudendum sito, & ad hæc

*Cur multæ
purgatiões
mēstruæ et
crassæ de-
fluant.*

*Mensium
modus &
qualitas.*

multò cum viro coitu vtatur, & conuiuetur, semel aliquan-
do multi descendentes, & cumulatè prodeutes, os vtero-
rum impetu suo magis dilatant. & si ad hæc non incidat va-
forum euacuatio, sed rursus multus accesserit calor, & os **E**
plum faciunt, & corpus: vt pote dum conuiuente & volu-
ptatem ac cōsuetudinem viri consecretante muliere, facili flu-
xu ad vteros etiam calor defertur, & decolor erit quàm diu
sic habuerit. & si postea morbus aliquis aut affectio incide-
rit, vt corpus affligatur, & vteri similiter iuxta solitum mo-
rem ampli sunt, & corpus facili fluxu in ipsos præditum est.
Et post hæc febris habet, & cibum auersatur, & anxia est,
& tenuis ac debilis. & lumbos ex mensibus dolebit. & pro-
gressu temporis si non curata fuerit, omnia ipsam magis af-
fligent in intermedio tempore. & periculum ipsi imminet,
ne sterilis fiat, aut à tempore & morbo vexata, si alius mor-
bus coincidat, ex hoc moriatur. prodeunt autem menses
crassiores & plurimi, in intermedijs diebus. Incipientes au-
tem & desinentes, pauciores & tenuiores. Moderati verò
sunt menses prodeutes in omni muliere si sana sit, vt dua-
rum heminarum Atticarum mensura secedant, aut paulo plu-
res, vel pauciores. atque hoc ad duos aut tres dies. Longius
autem tempus aut breuius, morbosum & sterile est. Conie-
ctare porrò oportet mulieris corpus inspiciendo, & interro-
gare collatione ad priora facta, an semper morbosa viuat, aut
non. Si enim pauciores aut plures dies quàm solent prodeat,
aut ipsi pauciores aut plures fuerint, morborum sunt: Nisi na-
tura ipsa morbosa & sterilis fuerit. Si verò hoc fuerit, & ad sa-
lubriorem statum transmutatur, melius est. procedit autem
sanguis velut à victima, & cito congelatur si sana fuerit mu-
lier. Quibus verò in natura est, vt plures quàm quatuor dies
purgen

A purg
& fert
gatio
sunt.
neq
tem n
gis q
tè pot
solito
cui fir
tur, vt
imper
Curre
quã à
humi
faciur
aliqu
deflui
do fin
suū, et
ditatè
sedem
veter
iam c
cordia
parte
C Quæ
simile
diutur
lier it
bueri
allabu
mali
Quib
xas al
bueri
possum
didi,
semen

- A** purgentur, & menses valde multi prodeunt, hæc tenues fiunt, & fetus ipsarum tenues, & emarcescunt. Quibus autem purgatio infra tres dies fit, aut pauci menses secedunt, hæc crassæ sunt, & bene coloratæ, virilesque ac partus immemores, & neque concipiunt. Si suffocatio derepente accesserit: fit autem maxime his quæ cum viris non coeunt, & senioribus magis quàm iunioribus. Leuiore enim vteri ipsarum sunt: fit autem potissimum tunc, vbi mulieri vasa euacuata fuerint, aut plus solito laborarit: resiccata à labore vteri conuertuntur, vt qui vbi sunt ac leues. Est enim ipsis locus spaciosus vt conuertantur, vtpote vteru vacuo existente. Dum autem conuertuntur, impetunt hepar, & iuxta consistunt, & ad præcordia irruunt. Currunt enim & progrediuntur sursum ad humiditatē, tanquam à labore magis quàm opportunū est resiccata. Hepar autem humidum est. Postquam autem impetuerint hepar, suffocationē faciunt, derepente perspirationē circa ventrē intercipientes, et aliquando simul incipiunt hepar impetere, & à capite pituita defluit ad præcordia, velut ab eo quod suffocatur, & aliquando simul cum pituita defluxu, descendunt ab hepate ad locum suū, et cessat suffocatio. Descendunt autem detrahentes humiditatē, & grauari. Stridor autem ab ipsis fit, dum ad suā ipsorum sedem procedunt, postquam autem eo deuenerint, aliquando vter post illa humidior fit quàm superiori tempore. Laxat enim vter caput pituitam in ventrem. Vbi verò apud hepar & præcordia fuerint vteri, & strangularint, mulier albas oculorum partes subuertit, & frigida fit. Sunt autem & quæ liuidæ fiunt.
- C** Quædam etiam dentibus frædunt, et saliuæ ad os fluunt, & similes sunt his qui ab Herculeo morbo detinentur. Si verò diutius moram traxerint vteri apud hepar & præcordia, mulier strangulatur. Quædoque verò vbi mulier vasa euacuata habuerit, & insuper laborarit, vteri conuerſi ad vesicæ stomachū allabuntur, & vrinæ stillicidium inducunt. Aliud autem nihil mali habet, & curata citò sanescit, quandoque etiam sponte. Quibusdam verò ex labore aut inedia, ad lumbos aut ad costas allapsi, dolores exhibent. Si mulier corpore male habuerit, & menses biliosi prodierint, ex hoc probè cognosci possunt. Nigri sunt valde, quandoque verò nigri aut splendidi, & paucissimi prodeunt, & citissime congelantur, & semen amborum, & maris & feminae euanciscit, & non habet

*Suffocatio
uis uulvæ
caussa quæ.*

*Menses bi-
liosi.*

Febres erraticæ.

habet in ventre, & incipiente quidem morbo, purgatur die. **D**
 bus quibus solita fuit, non pluribus, progredientibus autem
 mensibus, pluribus diebus purgatur, & menses pauciores sin-
 gulis diebus apparent. Et febres succedunt erroneæ acuta, cum
 horrore & cibi fastidio aliàs atque aliàs, & stomachi do-
 lor, & dolebit maximè ubi menses ipsi appropinquant. Post-
 quàm autè purgata fuerit, & ad modicum tēpus, superiorum
 respectu meliùs habuerit, postea rursus ad idem perueniet.
 Dum autè curatur, citò sana fit. Si verò non curetur, & tēpus
 procedat, omnia priùs relata valde ipsam affligent, & dolor
 corripiet, nunc vētris partem infra vmbilicū, nunc inguina,
 nunc lumbos et coxendicū ad sedem iuncturā, nunc collum,
 aliquando verò strangulatio fortis accidet, et caligo ante ocu- **E**
 los obuersabitur, & vertigo, vtpote purgatione sursum ver-
 gente ac ascendente. Si enim corpus male habuerit mulieri

*Cum femina corpus male habet menses minores de-
 fluunt.*

menses pauciores fiunt, et quibus corpus plenum fuerit, his
 menses plures prodeunt. At verò biliosæ si menses prodeant,
 pusillanimitas incidit, et cibi fastidium aliàs atque aliàs, et
 anxietas, ac vigilia, et eructat frequenter, et non vult deam-
 bulare, et tristis est, et non videre sibi videtur, et timet. Et si
 curetur, ex his sana erit. Si verò tēpus processerit, adhuc ma-
 gis dolebit. Optimè autè cū hac agatur, si vomitus biliosus
 succedat, aut venter turbetur, nō fortiter, et subeant biliosa,
 et si fluxus succedat ipsi non fortis. Si enim quid ex his forte
 inciderit in corpus afflictum, periclitabitur. Si verò leniter
 depurgetur aliquid biliosi aut totū id quod molestū est, sana **F**
 fiet. Si verò neq; curetur, neq; quicquā horū fiat, moritur mu-

Profluuium consuetudo.

lier. plerūq; tamen cōtingit vt fluxus incidat biliosus ex hoc
 morbo, et si fluxus fiat, primū quidem pauca sunt quæ cōpa-
 rent: per omnes autè dies omnino plura cōtingunt. Tēporis
 autem progressu plerūq; etiam morbus acutus fit: et vteri à
 purgatione biliosa prodeunte mordentur, ac exulcerantur.
 Sed et in hoc adhuc sana fit, si curetur, et fluxus compescatur.

Vterorum uiscera.

Si verò vteri ab vlceribus fuerint inflammati, adhuc acutior
 morbus erit, et multa graueolentia ac purulenta prodibunt,
 ab ipsis vteris iam egressa, et semper velut aqua de carnibus,
 et prius relata omnia ipsam magis affligent, et vlcera ad-
 huc magis efferatiora erunt, donec ipsam vincant. Si ve-
 rò etiam sanata fuerit, sterilis erit à cicatricibus. Si mulier
 corpore

A corpo
 sci aut
 paren
 sunt. F
 pleta
 per s
 turbat
 sic hab
 postqu
 curetu
 aliàs a
 dolebit
 rit, ad
 bit, po
 cedat,
 donec
 tuitosū
 quidē
 acerua
 prodit
 nis gr
 cinque
 hoc pe
 Minus
 mia, ne
 C milite
 euadit
 ritur, v
 cinque
 terrog
 rulentū
 terrog
 tia, au
 coiuit,
 turam
 perhur
 semen
 tio nō
 ctum si

A corpore malè habuerit, & pituitosi menses prodierint, cognos-
 ci autem possunt si pituitosi prodeant. Pelliculosi enim ap-
 parent, & velut araneorum casses distenduntur, & subalbidi
 sunt. Hoc autem contingit, si corpus & caput ipsi pituita re-
 plera fuerint, & hæc non subpurgetur, neq; per nares, neque
 per sedem, neque per vrinæ meatum. Sed in mensibus, & in
 turbatione sanguinis, vna cū purgatione foras exit. Et si hæc
 sic habuerint, ad duos quidem aut tres menses nihil egrotat.
 postquam autem amplius tempus progressum fuerit, & non
 curetur, magis dolebit, & febris erronea corripiet, & cibum
 aliàs atque aliàs fastidiet, & stomachum dolebit, & maximè
 dolebit vbi menses appropinquarint. Quū verò purgata fue-
 rit, ad modicum tempus, superiorum respectu melius habebit,
 postea ad idem relabatur, & si non curetur, sed tēpus pro-
 cedat, sient ipsi omnia quæ ei cui biliosi menses prodibant,
 donec fluxus sistatur. Consequitur etiam vt hæc fluxum pi-
 tuitosum habeat, aut alia quæ ego dicam paulò postea. Et si
 quidè fluxus succedat, semper procedūt per omnes dies, nūc
 aceruata, nunc pauca, & quandoque velut à carnibus aqua
 prodit, quandoque velut sanies, & in hoc ipso multi sangui-
 nis grumi insunt, & radit terram velut acetū, & mordet vbi-
 cunque mulierem contigerit, & vteros exulcerat. Et vbi ad
 hoc peruenit, reliqua quidem similiter patitur, velut prior.
 Minus verò quàm illa caput dolebit, & vlcera neque defor-
 mia, neque magna, neque purulenta, neque graueolentia, si-
 militer velut illi fiunt, sed minùs huic. Si verò curetur, sana-
 euadit, etiam vbi morbus progressum fecit, & nō valde mo-
 ritur, Verùm prægnans esse nō potest quæ sic habet. Quæ
 cunque viro cohabitantes in ventre habere non possunt, in-
 terrogandæ sunt, an ipsis menses prodeant, aut non: & an pu-
 rulentæ sint, aut frigidi. Si quidem igitur responderit, in-
 terrogetur an statim exeat genitura, an postera die, aut ter-
 tia, aut sexta, aut septima. Si igitur dixerit statim exire vbi
 coiuit, vteri osculum rectum non est, sed distortum, & geni-
 turam nō capit. Si verò dixerit, postera die, aut tertia, vterus
 perhumectus est, & semen eluitur. Si verò sexta aut septima,
 semen computrescit, putrefactum verò exit. Si igitur ab ini-
 tio nō suscipiat semen, os vteri primùm curandum est, vt re-
 ctum sit. Si verò eluatur postera, aut tertia die, vterus & ca-
 put. Si

*Pituitosi
menses.*

*Qualis ue-
ratio in his.*

*Fluxus pi-
tuitosus.*

*Quid in his
agendum,
quæ nō con-
cipiunt.*

*Mensium
cognitio.*

put. Si verò computrescat & exeat, & vterus, & totum corpus D
curetur. Atque hac singula sit cognoscere oportet. Quali ve-
rò purgatione opus habeat, hoc modo cognoscit. Quum
menses prodeunt, linteum complicatum palmi magnitudi-
ne super tenuem cinerem expandito, deinde ut quæ exeunt
super hoc defluant curato. Præstat autem duo esse linteæ,
vtrunque seorsim, alterum diurnum, alterum nocturnum, &
diurnum quidem, postera die lauare oportet. Nocturnum ve-
rò, ubi per diem ac noctem super cinere situm fuit. In lo-
tura verò considerare oportet, qualiãnam fiant linteæ lotæ,
ubi in sole fuerint siccata. Optimum tamen est in tenebri-
coso loco ea resiccare. Si quidẽ igitur pituita fuerit quæ con-
ceptionem impedit, mucosa linteæ erunt. Si verò propter sal- E
fuginem & bilẽ impeditur, fulua & subliuida. His igitur cõ-
sideratis, & diligenti animaduersione expensis, totum etiam
corpus inspicito, an multa purgatione opus habeat, aut se-
cus, ita ut & ad colorem, & ætatẽ, & robur, & anni tempus, &
qua diætã vtantur respicias. Curatio verò & totius corporis
est, & vteros ac osculum ipsorũ sanare, & si hoc conclusum
fuerit, aperire. Si verò illi distorti fuerint, dirigere oportet.
Si autem humidi fuerint, resiccare, & alia quoq; facere con-
traria. Fernẽ autem omnibus multa curatio eadem est, ex-
cepta mensiũ detractiõne. Nam quibus nihil prodit, his de-
trahere oportet. Imò quicquid in mensibus mali inest, hæc
auferre oportet: quum videlicet pituitosi sunt, & pelliculosi,
& saniosi, & tenues, aut albi, & grumosi: & quum nigri sunt, F
& carbũculosi, aut caliginosi, aut acres, falsi, turbati, purulen-
ti. Hæ omnes causæ tollendæ. Prohibet enim in ventre con-
ceptum. Quibuscunq; igitur menses pituitosi ac pelliculosi
sunt, hæc carnosæ sunt, & his os humectum est, & saliuã multa
ac viscosa. Et si acidum aut acre quid gustarint, sputũ in ore
liquidius erit, & insulsum, & ad omnia quæ ederint aut bibe-
rint, turbatio sequitur, & supprimitur ipsis ac attollitur ven-
ter, & nausea adest, & anxietas ac iactatio multa. Et à capite
fluxus defluit, & omnia obducit, & multã humiditatem in-
ducit, & partes sub oculis liuidæ sunt ac inflatæ. Has totas
fouere oportet & frequenter vomere, & à cibis, & ieiunas.
Infernum autem vëtreum mollire, sed pharmacis omnino le-
uibus, quæ minimẽ bilem ducunt, & semel in die cibum ca-
pere.

Medela.

Medela.

A pere-
pauc-
lubil-
rueri-
ter. F
est, p
ment-
cito, c
tus, q
sincer-
ment-
magi-
est, lu
B hoc p
sperfo
circur
beto.
re, vt
lecto
viro c
festa,
nium
lit nos
firi. S
& neq
C tur. B
die. At
ptem,
coiuit.
vt mor
plano
super
ciat v
habea
defaci
carnib
sistunt
tur. Ca
tis, tun

A pere, & frequenter exerceri. Et cibo siccissimo vti, & potu paucissimo meratiore. Melius autem est vt venter facile solubilis conseruetur. Verum vteros si ad hanc diætam non parauerint, pharmacis subdititijs nõ mordacibus purgare oportet. Fomentum tamen semper purgationibus præmittendum est, prius id quod ex fœniculo paratur. Deinde quod ex suffimentis. Fomenta verò & subditiones medicamentorum facito, coniectura facta vt omnia fiant, & pro ratione adhibeātus, quo tempore menses prodeunt. Si quidem igitur puri & sinceri ac cruenti fiant, ita ad virum accedat incipientibus mensibus. Optimum autem, desinentibus, & adhuc euntibus magis quàm vbi disparuerunt. Quum autem ad virum itura est, suffimentum quoddam ex adstringentibus suffiat. Atque hoc per canistrum, & arūdinem, pharmaco calido cineri insperso. Quum verò insperseris, & canistrum, siue operculum circumponito, & per arundinem insidenti fomentum adhibeto. Vbi verò opus fuerit ipsam suffiri, plumbea fistula vt re, vt aperto osculo suffiatur. Deinde cum surrexit, rursus in lecto plumbeam fistulam apponat, Deinde ea subtracta cum viro coeat. Et si ea quæ à viro prodeunt, non fuerint ei manifesta, extentis & alternatim positis cruribus quiescat. Ieiunium autem vtile est in hac die, præterquam si cyceonem velit non falsum in aqua. Hunc autē tunc bibit quum vult suffiri. Si verò vbi cum viro coiuit, postridie detineat geniturā, & neq; altera die exeat: à cibis quidem & balneis prohibeatur. Bibat autem polentam in aqua non falsam, bis ac ter in die. Atque hæc diætā sit per sex dies, aut quod melius est, septem, si non exierint ea quæ à viro suscepit dum cum ipsa coiuit. Illota verò maneat per omne tempus, & det operam vt motus vitet. Si verò deambulare velit, deambulet in loco plano & leui, nequaquam accliuui, neq; decliuui. Desideat etiā super mollia, si conceperit. Reliquam verò diætā eandē faciat vsque ad dies triginta. Illota autem sit, aut si lauari opus habeat, pauca & non valde calida lauetur. Caput verò ne mafaciat. Cibis autem vtatur & panibus, & maza si velit. Ex carnibus autē, palumbe, & similibus, ex marinis, his quæ alutū sistunt, prohibeatur ab olerib⁹ acribus. Vino verò nigro vtatur. Carnibus autem assatis potius quàm coctis, tum mansuetis, tum ferinis. Et hæc quidem si conceperit, hoc modo facere

*Vierorum
purgatio.*

*Post viri
congressum
quid agat.*

Quæ semen cere oportet. Si verò non conceperit, sed secunda aut tertia die exeunt ea quæ à viro immissa sunt, fluentia cum multa humiditate: manifestum est quòd vteri sunt humidiores. Curare itaque oportet iuxta relatum modum, donec sicci fiant. Quum autem sicci esse videbuntur, sic curato. Optimum est pharmacum mollitorium, & retro, & anteriori parte ipsi adhibitur, donec vteri ad naturam suam redeant. & rursus ad virum accedat. quum menses nò amplius multi, sed pauci & bene colorati fuerint, & ad libidinem concitatur. Sed & in alijs diebus cum viro consuetudinem habere oportet, si optime habuerint vteri. Quum autem in relatis diebus consuetudinem habuerit cum viro, si probè parati fuerint vteri, & si geniturâ ad decem aut duodecim dies detinuerit, ne adeat virum Si verò non concipiat, vteri autem sani fiat: contingit enim & hoc plerisque, quum debiles existentes vteri, ab affectione macilenti fiunt: aut præ medicamentis & fomèto multo, genituram ferre non possunt, priusquam assueti fiant & conualescant. Hoc autem sic cognosci potest. Quum ab ipsa exierint, secunda aut tertia die exeunt, aut adhuc prius, crassa & compacta velut mucus: nisi mali quid sit, & propter alium vterorum morbum genitura discedat. Quum igitur talia apparuerint, curatione quidem vterorum non est opus, verum reliqui corporis cura habenda est, quo huiusmodi bonus habitus sit ipsi, vt contractum simul sit corpus, & iuxta mole præditum, ex paucorum balneorum, plurimum verò & leuium laborum vsu. Ab acribus autem & salis prohibeatur. Vomitionibus vtatur ante dies quibus menses fieri solent. & rursus fame maceretur, & alia perficiat quæ dicta sunt. Atq; hæc quidem harum curatio est. Quibus autè statim vbi coiuerint diffluunt ea quæ à viro sunt immissa, his os vterorum causa est. Curare verò sic oportet. Si quidem valde conclusum fuerit, tædis & plûbeis fistulis immisisis aperito, & molli fomèto ex sceniculo foueto. & subdititijs, quæ vteros attenuant, & in directum redigunt, purgato. Post purgationes autem & fomenta, ea infundito quæ causæ sunt contraria. Quibus verò os distortum est, & ad coxam allapsum: sunt enim etiã talia prohibentia ne vterus semen suscipiat: Quum igitur tale quid acciderit, odoratis fomentis fouere oportet. post fomètum autem per digitum auulsam à coxa detrahito. Quum autem

Quum uirum adeat hæc mulier. virum accedat. quum menses nò amplius multi, sed pauci & bene colorati fuerint, & ad libidinem concitatur. Sed & in alijs diebus cum viro consuetudinem habere oportet, si optime habuerint vteri. Quum autem in relatis diebus consuetudinem habuerit cum viro, si probè parati fuerint vteri, & si geniturâ ad decem aut duodecim dies detinuerit, ne adeat virum Si verò non concipiat, vteri autem sani fiat: contingit enim & hoc plerisque, quum debiles existentes vteri, ab affectione macilenti fiunt: aut præ medicamentis & fomèto multo, genituram ferre non possunt, priusquam assueti fiant & conualescant. Hoc autem sic cognosci potest. Quum ab ipsa exierint, secunda aut tertia die exeunt, aut adhuc prius, crassa & compacta velut mucus: nisi mali quid sit, & propter alium vterorum morbum genitura discedat. Quum igitur talia apparuerint, curatione quidem vterorum non est opus, verum reliqui corporis cura habenda est, quo huiusmodi bonus habitus sit ipsi, vt contractum simul sit corpus, & iuxta mole præditum, ex paucorum balneorum, plurimum verò & leuium laborum vsu. Ab acribus autem & salis prohibeatur. Vomitionibus vtatur ante dies quibus menses fieri solent. & rursus fame maceretur, & alia perficiat quæ dicta sunt. Atq; hæc quidem harum curatio est. Quibus autè statim vbi coiuerint diffluunt ea quæ à viro sunt immissa, his os vterorum causa est. Curare verò sic oportet. Si quidem valde conclusum fuerit, tædis & plûbeis fistulis immisisis aperito, & molli fomèto ex sceniculo foueto. & subdititijs, quæ vteros attenuant, & in directum redigunt, purgato. Post purgationes autem & fomenta, ea infundito quæ causæ sunt contraria. Quibus verò os distortum est, & ad coxam allapsum: sunt enim etiã talia prohibentia ne vterus semen suscipiat: Quum igitur tale quid acciderit, odoratis fomentis fouere oportet. post fomètum autem per digitum auulsam à coxa detrahito. Quum autem

Cur nò concipiat sana

Curatio.

Quum statim post coitum genitura exit.

Medela.

Quum os vteri est distortum.

Medela.

A autem discesserit, tædis & plumbeis fistulis immisisis iuxta priorem rationem in rectitudinem dirigit. vbi verò rectificati ac aperti fuerint vteri, medicamentis subdititijs purgato, & alia facito iuxta relatam rationem. Quum autē magis quàm oportet aperti fuerint vteri, purgatione opus habent. post purgationes autem, collutionibus & suffimentis. Si verò propiores sint quàm oportet, vomitibus vteri opus habent, & fomento foetido, donec ad suum locum redeant. Dixta verò vtendum est relatata. Si verò os pingue fuerit & crassum, & propterea non concipiat, sinapi coctum ieiuna edat, & meracum insuper bibat. Apponat autem nitrum rubrum, & cuminum, ac resinam. Optimum autem fuerit nitrum vino ammiscere & resinæ, vñà cum cumino & vnguento albo. Aut cornu cerui vrito, & duplum crudæ ordeaceæ farinæ cum vino ammisceto. Si verò non melius habeat, porrum coquito, & ipsam insidere facito. Aut phagum id est glâdem tritam apponat. Et allio recenti vescatur, & aqua mulsâ insuper pota vomat. Quibus porrò intus manet viri semē et computrescit, et turbationem facit, his atriplicis semen aut succum, cum melle aut cum cumino delingendum dato. Quum autem à viro immisâ graueolentia fuerint, non concipit. Portulacam igitur et adipem anserinum misceto et apponito. Quibus verò sexta aut septima die, à viro immisâ prodeunt putrefacta his verisimile est ab vtrisque fieri, et bilis, et salsuginis influxu. Curare autē sic oportet, per veratrum, aut scammoniam, aut peplium. Hæc enim sursum ac deorsum pituitam et bilem purgât, et status educunt. Ante purgationes autem fomentis vtendum est, ex suffimentis. Vbi verò fomentum adhibueris, per subditiâ purgato, eodē modo velut in prioribus. Et post subditiâ ac purgationum vsu, mollitorijs vtete, et subditiâ medicamentum ex mercuriali et artemisia herba, et anemona, et veratro albo et nigro. Atque hæc quidem medicationes hoc modo his conducunt. Diætam verò respectu, ad totum hominis corpus factò constituere oportet, siue siccior, siue carnosior mulier esse videatur. Et si quidem siccior fuerit, balneis pluribus, et obsonijs omnibus coctis, tum marinis, tum carnibus vtatur. Vno verò aquoso, et oleribus coctis, et pinguibus omniaibus ac dulcibus. Hæc enim plerunque faciunt vt humi-

Cum uteri nimis hiat.

Quum os uulvæ crassum est. Medela.

Quum semen intus putrescit.

Curatio.

Vterorū huius mescuntur curatio.

ditas fit, tum in reliquo corpore, tum in vteris. Si verò humi-
 dior fuerit, tales vteri nullo ex his opus habent, sed vice ver-
 sa neque contrectare, neque lauare recenti motu facto oportet,
 neque suffire. Nam ad periculum hæc procedere solent. Et si magis quàm pro natura fuerint humectæ, siccare sanè,
 ac suffire oportet. Si verò biliosa in ipsos confluant, medi-
 camentum dare quod bilem purgat. Si verò falguginosa,
 lac asinum, & vinum, & alia auxiliaria. Morborum porro
 vires considerare oportet, & causas ex quibus morbi fiunt
 exquirere, atque sic ad alia procedere, & morbos circa locos
 curare. & quæ quidem ob causam osculorum hiantium pro-
 hibentur, vt ne detineant in ventre, horum oscula præpara-
 re, vt probè diducta sint. Quum verò humiditas prohibue-
 rit, hanc inspicere vt ne impediatur, totis mulierum negotijs
 expensis, siue ex toto corpore, quid moueri videatur, siue ex
 ipsis vteris, siue ex vtrisque. Vteros autem sic curare oportet,
 vt neque humidi sint, neque valde sicci. Imò sicciores
 quidem, tanto magis bono succo, quanto sunt sicciores, eius-
 modi humiditate vt pingues magis fiant quàm graciles. Hu-
 mectos verò & madidos siccare, ita vt relinquantur quò humidi
 sint, & non valde resiccentur. Excessus enim in his valde sunt
 vitandi. Concipit autem in ventre, neque ea quæ humidita-
 tem habet, neque quæ resiccata est, nisi quid horum in vteri
 natura fuerit. Cæterum virum adire ipsam oportet, post
 adhibitam curationem, desinentibus aut inchoantibus men-
 sibus. Optimum est etiã vbi quicuerint. Maximè verò in his
 diebus experiendū est, an prægnans fieri possit. hi enim sunt
 opportunissimi. Si verò nō statim concipiat, & reliqua bene
 habeant, nihil prohibet etiam alijs diebus cū viro coire. Nā
 hæc exercitatio alacritatem ipsi inducit, & venulæ hinc la-
 xantur: & si ea quæ à viro prodeunt concurrerint secundam
 rectitudinem cum eo quod à muliere, citius concipiet. Hæc
 enim causa est his, quibus siue statim, siue posteriore tempo-
 re exeunt. Atque hæc quidem de his dicta sunt. Si verò hu-
 midius fuerit os vterorum, genituram attrahere nō possunt.
 Vtendum autem est medicamentis subdititijis acribus. Cō-
 morsus enim & inflāmatuſ stomachus solidus ac firmus quā-
 doque fit, & aliquo modo accommodatur. Sed & si in callum
 indurati fuerint, præstat acria apponere quæ mordeāt. Quæ
 enim

*Tēpus cō-
 cubitus.*

*Quæ duri-
 tiam vulua-
 rum tollat.*

A eni-
 rō n
 dent
 bus,
 to d
 Q
 lana
 Post
 non
 tibu
 gnot
 dica
 B suba
 mita
 coqu
 auct
 conc
 punt
 nequ
 est, &
 vent
 cibi
 aute
 cerib
 tine
 C pote
 hæc
 gnot
 enim
 rint
 ting
 de h
 aliã
 picui
 ac sic
 nem
 rit, &
 fueri
 gaco

A enim tenuia & feruida sunt, calli duriciam diffundunt. Si verò mollitus fuerit callus, mollibus curato, & his quæ non mor dent. Quòd si diu non concipiat, mensibus non apparentibus, quum tertia aut quarta dies aderit, alumen tritum, vnguento dilutum, & lana exceptum apponito, & habeat per triduum. Quarta verò die fel bubulum siccum in oleo feruefacito, & lanam teneram eo imbutam subdito, & habeat per triduum. Postridie autem eximat, & cum viro coeat. Si genituram non suscipiat mulier, mensibus secundum naturam prodeuntibus, membrana præposita est, fit etiam ex alijs causis, cognosces autem vbi digito obicem cõtigeris, facito autè medicamentum subdititium, resinam & aris florem cum melle

*Medela
non concipientis.*

B subacta in linteo apponito quàm penitissimè, filo ad extremitatem alligato, vbi verò hoc extraxerit, myrtum in vino coquat, & vino tepido perluatur, præstat autè membranam auferre. Sunt autem mulieres quæ facillè quidem in ventre concipiunt, gestare verò non possunt, sed foetus ipsis corrumpuntur, aut tertio, aut quarto mense, nulla causa accedente, neque cibo incommodo ingesto, & hæc est causa quæ relata est, & maximè quum vteri augmentum foetus dimiserint, aut venter ipsis turbetur. Debilitas autem, & febris vehemens, & cibi fastidium incidit eo tempore quo foetus corrumpunt. Est autem & hæc causa, si vteri fuerint leues, aut natura, aut viceribus in ipsis innatis. Si enim leues fuerint, quandoque continententes ipsum pelliculæ, minus quàm oportet cohærent: ut

Partus retinendi curatio.

C pote quum vteri ipsi pleni existant, cognouerit autem quis hæc singula, si de his exactè interroget. De leuitate verò cognouerit, si alia mulier cõtigerit, dum vteri vacui sunt. Non enim hoc tempore manifestum fit. Si verò menses prodierint his acruatim prodeunt. Quibusdam tamen ipsarum contingit ut foetus edant. Et si qua curetur, spes partus adest, & de his quidem sic habet. Si mulierè puerperam facere velis, aliàs concipere nequeuntem, menses considerare oportet, an pituitosi sunt aut biliosi. Cognosces autè sic. Arenam tenuem ac siccam subijcito, & quum menses prodeunt, in sole sanguinem superfundito, ac siccati finito. Et si quidem biliosa fuerit, sanguis in arena siccatus pallidus erit. Si verò pituitosa fuerit, velut mucus. Vtrum igitur horum fuerit, ventrem purgato, siue supra opus habuerit, siue infra, postea uteros pur-

Leuitas uterorum uti dignoscatur.

Quæ fixa cunditatem parent. gato. Si verò concipere voles, hederæ grana septem, aut fo. D
lia, singulis mensibus in vino veteri, cessantibus mensibus
bibenda dato. Et malicoriū in vino odorato meraco coqui-
to, & glandem ex hoc factā in meridie subdito. Aut alumen
Aegyptium tritum lanæ illigatum apponito. Quum autem
sol occiderit, eo detracto, vino odorato perluatur. Hæc autē
cessantibus mensibus facere oportet. Sed & hoc sic habet.

Conceptus tempus.

Quum purgatæ fuerint mulieres, maximè in ventre con-
cipiunt cum viro consuetudinem habentes, & genitura ipsis
corroboratur, si quando oportet coiuerint. Et semen viri fa-
cile ammiscetur, & si præualuerit, illi accommodatur ac ap-
propriatur. Tunc enim maximè os vterorum hiat, & disten-
tum est post purgationes. Et venæ genituram attrahunt. At
in priore tempore, & os vterorum cōclusum est, & venæ ma-
gis sanguine plenæ existentes, nō similiter genituram attra-
hunt. Si verò genitura iugi cursu defluat, mulier viro mi-
sceri non cupit, & si misceatur, non concipit: & lumbi ac co-
xendices doloribus vexantur, & febris debilis corripit, & im-
potentia ac animi deliquium succedit, & aliquando vteri in
suo loco non sunt. Si quidem igitur præ plenitudine defluat,
finere ipsam optimum est. Si verò vterus laxus fiat, diata sit

Quando nō concipit.

Victus ratio.

alica, caro suilla, aut palumbis, & vinū nigrum, portiones ve-
rò, quæ ad fluxū describentur. Nunc porrò dicam de mor-
bis earum quæ in ventre habent. Pronuncio autem de mulie-
re in ventre habente duos aut tres menses & ultra, si menses
statim prodeant singulis mensibus, necesse est tenuem ipsam
fieri ac debilem. Quandoque etiam febris ipsam corripit his
diebus, quàm diu menses prodierint. Et dum prodeunt, &
postquàm prodierint, pallida fit. Sed & pauci prodeunt, &
vteri magis quàm opportunum est, hiant, & augmentum for-
tus dimittunt. Descendit enim quum mulier in ventre habet,
sanguis paulatim in vteros à toto corpore, & in orbem circa
id quod in vteris est circumstans, illud auget. Si verò hiant
vteri magis quàm oportet, sanguinè singulis mensibus, ve-
lut procedere solet, dimittunt. Et quod in vteris est, tenue ac
debile fit. Si verò curetur mulier, melior & fortus, & mulier
euidet. Si verò non curetur, fortus corrumpitur. Sed & ipsa pe-
riclitatur, ne diuturnum habeat morbum, si purgatio plus
quàm oportet prodeat. Quia & post corruptionem pericu-
lum

*Pregnan-
tium mala.*

ter
C si e
tun
eni
Et
cor
vel
eni
gni
inu
est
ab
re
atq
ror

- A lum imminebit, nimirum vteris magis apertis, Si verò *Causse uan*
 mulieri in vtero habenti caput pituitosum fuerit, & pituita *ria abortus*
 acris in ventrem descenderit, & à capite ventrem perrumpit, & febris debilis ipsam corripit, & palpitationes quibusdam debiles subexolutæ, augetur acuta. Si verò etiam cibi fastidium, & impotentia corripiat, periculum est ne breui foetus corrumpatur. Sed & ipsa in periculum adducitur, si non curetur. vbi verò effugerit, vt pote ventre fluido existente, statim concludere ac constringere oportet.
- Multa verò etiam alia sunt pericula, in quibus foetus corrumpuntur. Nam si mulier in ventre habens ægrotarit, aut debilis fuerit, aut onus leuarit, aut percussa fuerit, aut saltarit, aut cibum fastidierit, aut animi deliquio correpra fuerit, aut amplius aut minus nutrimentum accipiat, aut timeat, & confternetur, aut vociferetur, aut intemperanter viuat foetum corrumpet. Nam & cibus corruptionis causa est, & potus multus. Sed & ipsi vteri naturas habent, quibus abortum faciunt, quum sunt flatusosi, densi, magni, parui, & alia his similia. Si mulier in vtero habens, ventrem aut lumbos doleat, formidare oportet ne foetus per abortum edat, pelliculis qui ipsum continent ruptis. Sunt etiam quæ foetus corrumpunt, si acre quid, aut amarum ederint, aut biberint præter consuetudinem, dum adhuc paruus intus est puerulus. Si enim puero quid accidat præter consuetudinem, & si paruulus adhuc fuerit, moritur. Et
- C si eiusmodi edat aut bibat, velut diximus, vt necessè sit ipsi turbari ventrem, dum adhuc paruus est puer. Percipiunt enim & concitantur ipsi vteri, fluxione ex ventre secedente. Et si laborauit mulier plus quàm oportet, & venter ipsius concludatur, aut magnus fiat, etiam sic puer corrumpitur, velut à labore calefactus, & à ventre pressus. Plerunque enim dum parui sunt, debiles sunt. Quidam verò etiam magni corrumpuntur, Quare mirari nō oportet mulieres, quod inuitæ corrumpunt. Nam custodia & scientia multa opus est, vt in vteris gestent puerum & enutrient, & vt euadant ab ipso in partu. Si verò mulier in ventre habens corpore male habeat, & fuerit biliosa & doloribus vexata, & aliàs atque aliàs febricitet, & os examarescat, & lingua cum virore pallida fiat, oculi velut morbo regio affecti, vngues bi-

*Quam facie
 le abortus
 fiat.*

*Prægnan-
 tium uarij
 affectus.*

liofa, vrina acris: hæc tum aliàs, tum si febricitet, aliàs at-
 que aliàs ipsi accident: postquam verò etiam purgationem
 contigerit biliofam esse, planè timendum est etiam pueros
 debiles fore: hæc si biliofa per secessum egerat (id quod val-
 de contingit) melius deget. Et si biliofa aut valde nigra
 sunt partus purgamenta, etiam vt plurimum pinguedo suc-
 cedit, et prodeunt paulatim, et non cito congelantur. et
 primo quidem tempore leuius fert, postea verò grauius, et
 minùs purgatur quàm oportet. Si enim corpus malè habue-
 rit, etiam partus purgamenta pauciora ac deteriora ipsi pro-
 cedent. Patiatur autem et hæc omnia, etiam si menses pro-
 deant biliosi. Verùm breuiori tempore agrotabit. Et mor-
 bus ad eadem pericula, et signa, et transmutationes deue-
 niat. Aut enim ipsis vomitus biliosus, aut purgatio per ven-
 trem, in hoc morbo fit, et vteri exulcerantur. Multa verò cu-
 stodia mulier opus habet. Quum igitur tale quid factum fue-
 rit, vt ne moriatur, sterilis erit. Si verò nihil horum fiat, et
 non curetur, sed partus purgamenta fuerint ipsi occultata, in
 triginta et vna diebus vt plurimum moritur. Huic pharma-
 cum in potu exhibendum est quod bilem ducat. Prodest et
 anisum, et quæ ad vrinam ciendam dantur. Vomant autem,
 et sudores eliciantur, et alius succo prisanæ, et melle, et ouis,
 et maluzæ aqua infusa eluatur. Quibus in ventre habenti-
 bus circa septimum aut octauum mensem, derèpente mam-
 marum et ventris plenitudo collabatur, et vbera gracilesçunt,
 et lac non apparet, his dicendum est, puerum aut mortuum
 esse, aut viuere et debilem esse. Si enim in ventre habuerint,
 et apparuerint menses: aut abortus fiunt, si plures fuerint et
 male olentes, aut fœtus morbosus fiunt. Si mulier in ventre
 habens pituitosa fuerit, et caput dolet, et aliàs atque aliàs fe-
 brit, et in capite obuoluitur pituita. Et grauitatem exhibet
 ac frigus. et in corpus procedit, et in venas, quum caput fue-
 rit repletum. Fit etiam colore plumbo similis, et vomit pitui-
 tam, lingua alba est, et vrina communiter exalbescit, frigida
 est, turbatio adest, et æger motus. Vbi verò pepererit, proce-
 det ipsi purgatio pituitosa, et apparebit pelliculosa, et velut
 araneorù castes in hac distenti erunt. et patiatur quidè eadè
 omnia etiã ea cui menses pituitosi prodeunt. verùm breuiori
 re tẽpore agrotabit. et eadè pericula, et signa, et transmuta-
 tiones

Medela.

*Quid signi-
 ficet partu
 perisse.*

A tior
 fun
 eni
 rùm
 nis
 qui
 gam
 infla
 bus.
 lac c
 obeo
 aut f
 B to, et
 lier i
 mor
 tus p
 do m
 nibu
 paul
 nia e
 ac tr
 fluxu
 trem
 parti
 prag
 num
 gnar
 sper
 dam,
 Fit a
 stidie
 tui ac
 opor
 hum
 cipit
 priua
 titur
 ro sus
 ventr

A tiones morbus habebit. Cōtinget enim ipsi vomitū pituitosum fieri, & affectiones similes velut illi accident. Dependēt enim eodē modo partus purgamenta, & menses pituitosi, ve riorum purgamenta partus breuiore tempore quā menses, et nisi eruperit ipsa purgatio quæ diu morā traxit, moritur in quinq; et quadraginta diebus, etiamsi pituitosum partus pur gamentum ipsi prodierit. Curata autem mulier, sana fiet, et inflabitur ab initio si sanata fuerit, grauis enim erit hic mor bus. Huic dare oportet pharmacum quod pituitam ducit, et lac caprinum coctum cum melle miscere. Si verò sæpe non obediatur, nasturtium, aut cnicum, aut cneorū, aut polypodiū, aut serum, aut medicamentum ex sale compositum exhibe to, et quæcunque pituitam laxant, ac educunt. Si verò mu lier in vtero habens, lienosa sit à relatis affectionibus, in hoc morbo menses hydropi similes et pituitosos demittit, et par tus purgamenta procedēt hydropi similia, et prodibunt mo dō multa, modō pauca, et fiunt quemadmodum aqua à car nibus, velut si quis carnes cruentas abluat. Aliquando verò paulō crassiora, et non congelantur. Et patietur eadem om nia etiam ea cui menses aquosi procedunt, et pericula eadem ac transmutationes morbus habebit. Continget enim ipsi fluxum aquosum fieri, aut purgationem occultari, et ad ven trem conuerti, et ad crura, aut ad pectus, aut aliquam harum partium, et pericula erunt eadem quæ prius sunt relata. Si prægnans intumescat, vtriciæ semen plurimum, et mel, et vi num dilutum odoratum potandum dato, bis in die. Si præ gnantem bilis vexet, ptisanæ succum dato, rhoë rubro in sperfo, aut eo qui ex moris paratur. Sorbeat autem frigi dam, et sistetur. Si suffocatio derepente accidat prægnanti. Fit autem hoc maximè vbi mulier laborarit, et cibum fa stidierit, vteris à labore calefactis, et pauciore humore fœ tui accedente. Et quum vterus ac venter inanior sit quā oportet, procedit fœtus ad hepar et præcordia, vt quæ sunt humecta, et suffocationem fortem derepente inducit. Inter cipit enim perspirationem circa ventrem, et mulier voce priuatur, et albas oculorum partes subuertit, et reliqua pa titur omnia quæ relata sunt, si mulier non prægnans ab vte ro suffocetur. Quin et suffocatio fieri incipit mulieri in ventre habenti, quum à capite defluit pituita ad præcordia,

*Periculum
mortis in
prægnate.*

Medela.

*Prægnans
lienosa quid
patiatur.*

*Suffocatio
vulvæ citr.*

utpote corpore respirationem trahere non potente. Et si quidem una cum pituita descensu, foetus redierit ad suum locum, velut qui humorem attraxit, & à pituita delatus sit, mulier sana fit. Stridor autem fit foetu locum suum occupante. Et venter mulieris ut plurimum humidus fit. Si verò non breui redeat foetus in suum locum, duo iam fiunt quæ foetum affligunt, pituita quæ à capite descendit, grauat enim & insistsens frigefacit: & loci alienitas, & periclitabitur. Et si non breui quis commodiorem dietam adhibuerit, mulier

Partus difficultas.

suffocabitur. Et de his quidem sic habet. Si verò mulieri in ventre habenti, tempus partus iam affuerit, & dolor partus tenuerit, & ad multum tempus mulier puerum edere non poterit, omnino obliquus aut in pedes procedit. Utile est autem in caput procedere. Et si obliquus procedat, difficilis fit affectio. Sicut enim si quis in vas oleariū angustis oris nucleum immittat, non procliuè est extrahere ipsum obliquatū. Sic sanè etiam mulieri grauis affectio est, ubi foetus fuerit obliquatus. Difficile est enim ipsum exire. Graue autem est etiam si in pedes processerit, & saepe aut matres pereunt, aut pueri, aut ambo. Est autem & hæc magna causa ut non facile exeat, si mortuus, aut syderatus, aut duplicatus fuerit. Quum mulier in ventre habuerit, tota fit cum virore pallida, quoniam purus ipsius sanguis semper quotidie ex corpore destillat, & in foetum descendit, & augmentum ipsi accedit. Et quum paucior sanguis sit in corpore, necessè est ipsam esse pallidam, & semper alienos cibos appetere, & sanguinea in ventrem intrare. Et debilior fit, quoniam sanguis minuitur. Assero porrò mulierem ubi pariet, fruentem spiritum emittere. Et si purgatio inceperit, venter plenus est, & calore pressus. Maximè verò frequenter respirat, ubi partus appropinquat. Et tunc maximè lumbos dolet. Nam & lumbi à foetu colliduntur. Dolet autem stomachum siue ventriculi osculum in intermedio tempore aliàs atque aliàs, utpote dum venter, maximè verò vterus, circum foetum obuoluitur. Et si puerperæ vterus infletur, ouiculae aut capræ hepar cinere obrujro, deinde coquito, & hoc edat, ac vinū meracius verus, si nihil prohibuerit, bibat ad dies quatuor, si longius aberit à partu. Si verò lumbos doleat, anisum & cuminum Aethiopicum bibat. Et calida lauetur. Si ve

Cur grauidas palleat

Parturitionis signa.

ro an
dan
den
à cil
proc
que
forb
quæ
& d
cum
num
teris
B C
unt,
rùm
quar
quin
con
xim
pæc
Aeth
cum
dere
hæc
duo
C Aut
nutr
gna
amy
mo
my
pur
lier
fes
bet
& p
corp
F
cura
ro anhe

A ro anhelatio corripiat, sulphuris magnitudinē fabæ, & cardamomi tantundem, & rutæ ac cumini Aethiopici tantundem. Hæc terito, & vino diluta ieiunæ bibenda præbeto. Et à cibis frequenter abstineat. Si in partu purgatio multa prodierit, vterus contrahitur, & vesica, & intestinum, & neque stercus continent, sed & vrinam emittunt. Oua igitur forbenda dato, & panem cinericium edendum, & reliqua quæ scripta sunt. Si verò ea quæ in partu est, sicca fuerit, & difficulter humectetur, oleum bibat, & locos oleo calido. cum maluæ aqua irriget, & celato liquido illinat, & anserinum adipem cum oleo infundat. Si verò parerè non poterit, resinam, aut cuminum, aut pinus corticem suffito.

Partus difficultas quæ tollatur.

B Quicumque verò tumores vteri in partu, aut ex partu fiunt, eos adstringere non oportet, velut medici faciunt: verum pharmaca optima exhibeto. Cuminum Aethiopicum quantum tribus digitis capi potest, & anisi, & sesellis, grana quinque aut sex, pæoniæ radicis aut etiam seminis testam conchæ maioris dimidiam. Hæc in vino albo odorato maxime, ieiunæ exhibeto. Aut dauci Aethiopici radicem, seseli, pæoniæ radicem, eodem modo. Aut hippofelini, aut dauci Aethiopici semen, eodem modo. Aut crethmi radicem. Aut cuminum Aethiopicum quatuor obolorum Atticorum pondere. Aut piper, anisum, daucum, pæoniæ Atticæ radicem, hæc in vino terito, & bibenda dato. Aut myrtidani ramulos duos aut tres, & cuminum Aethiopicum, & pæoniæ radicem.

C Aut etiam lini semen similiter, quo etiam pueros tussientes nutriunt, cum oui assati vitello, & cum sesamo tosto. Si prægnanti pudenda superficiario ac feruido vlcere affecta sint, amygdalas tritas, & medullam bubulam in aqua coquito, & modica farina adiecta, pudenda illinito, & aqua à coctis myrti baccis perluito. Nunc verò dicam de puerperij purgamentis, & his quæ post partum exeunt. Quum mulieri aut partus purgamenta non fuerint purgata, aut menses non prodierint, aut etiam vterus durus fuerit: dolor habet lumbos, & lateris mollitudinem, & inguina, & femora, & pedes amarè dolet, & venter attollitur, & horrores per corpus discurrunt. Ex talibus autem febres fiunt acutæ.

Puerperarum purgatio.

Hanc ita habentem, si quidem sine febre fuerit, balneis curato. Caput autem oleo anthino inungito. Maluam au-

tem coquito, & oleo cyprino in aquam eius infuso, mitigandi gratia insidere iubeto. In omnibus autem morbis in quibus fomentum auxiliatur, melius est postea oleo ungi. Si vero febris habeat, à balneis abstinere, fomentis autem & tepefactorijs imum ventrem & lumbos curare. In potu autem exhibere pharmaca vterina, aut sœpiæ ovis, aut castorio amixtis. post hoc verò farinam cum ruta coctam, aut prîsanæ succum sorbendum dare. Si verò mulieri cum puero in partu non prodierit humor velut oportet, sed si quidem in capite habuerit humorem à calore attractum, in partu & ante, caput dolebit. Si verò in ventrem acervatim descenderit, vbi concitatus fuerit, ipsum turbabit. Et non oportet longè progredi sinere, sed auxilium ferre, vt ne ex partu ventris profluuium succedens, corpore male habente, ipsam dolore affligat. Si verò à capite delatus fluxus, ad puerperij purgationem vertatur, & multum concitetur, melius habebit. Si verò plus moderato, curam adhibeto. Si verò in ventrem, facilius vti que exitus puero contigerit. Si verò purgatio modica mulieri prodierit, dolor fortis corripit lumbos, & omnem circa pudenda locum, & intumescit, & femora ardent. Et ex ore ac naribus pituita fluit fortiter aquosa, & dolet caput, & febris habet, & horror, & tumor, & dentes stridunt. & venter, & vesica constringetur, & oculus subuertit, & caliginosum visum habet. Quum mulieri puerperæ purgatio non facillè procedit, velut vteris inflammatis, & osculo ipsorum concluso. Obtorquetur enim stomachus vteri post pueri egressum. Si enim quid horum fuerit, purgatio non procedet. Si verò non processerit purgatio, contingerit ipsam febrere, & horrorem habere, & ventrem magnum esse. & si ipsam attigeris, totum corpus dolere, maximè si quis ventrem attingat, & aliàs atque aliàs stomachi dolore vexatur, & lumbos dolet, & cibi fastidium, & vigiliæ, & punctura adest. postea quinto aut septimo die quandoque venter turbatur, & secedunt nigra, & valde graucolentia aliàs atque aliàs, & vrina velut aluina. Et si secesserint, videtur sibi melius habere, & curata, breui sana fit: sin minus, periclitabitur profluuiio ventris forti ipsi illapso. Et puerperij purgamenta ipsi occultabuntur. Si verò venter ipsi non turbetur, neque purgatio prodeat sua sponte, neque ea quæ commoda sunt breui exhi

Quid si nõ
curatur cuc
niat,

A ui ex
prac
velu
exta
vbi
neat
stion
id qu
rit, si
laxan
erupt
etiã n
B vlcer
Si ven
& pus
aut fl
Quum
re vi
dit. E
rum n
que a
ctum
ta pro
gna, si
que h
C puerp
postea
priori
transi
verò c
morbo
ter int
ripit,
viscer
& aliq
partu
gressu
cibos
dum d

A ui exhibeantur, tempus autem progrediatur, multò magis ex prædictis affligetur. Et insuper periclitabitur, ne liuida fiat velut plumbum, & aquam intercutem incidat. & vmbilicus extabit ipsi, ab vteris eleuatus. Et circumcirca nigrior erit. & vbi hæc facta fuerint, fieri non potest vt mulier superstes maneat. Percunt autem aliæ alio tempore, pro corporis & affectionis ratione. Verù vnam & viceuam diem nõ excedunt, id quod plerunq; sic contingit. Si verò purgatio ipsi eruperit, siue à pharmacis, siue sua sponte: fit enim & hoc si vteri os laxarint, à sanguine aceruatim derepente delato coacti: & si eruperit, graueolentia purulenta depurgantur, Quandoque etiã nigra: & melius habebit, & curata sanescit. Fiunt autè &

B vlcera in vteris, vtpote puerperij purgamentis putrefactis. Si verò fiant, maiore cura opus erit, vt ne ipsi vlcera magna & putredinosa fiant: periculum est autem ne aut moriatur, aut sterilis fiat. Signa verò hæc fiunt, si vlcera intus fuerint. Quum purgatio ipsi prodierit, velut spina per vteros transire videtur, & calor ipsam corripit, ac maximè ventrem inuadit. Et si attingatur, partem infrà vmbilicū dolet, velut si purum nervosum vlcus contingat. Post dolores fortes aliàs atque aliàs in vteros incidunt. Et febris aliquando ad contactum manus debilis & aliàs atque aliàs puerperij purgamentum procedunt, maligna, purulenta, graueolentia. Hæc sunt signa, si vlcera in vteris fuerint, & multa cura opus habent. Atque huius quidem morbi tot fines existunt. Si verò purgatio puerperij primis tribus aut quatuor diebus processerit, verù postea derepente euanescit: easdem affectiones consimiles priori patitur, sed minus. & si transmutetur morbus, in idem transmutabitur. Diuturnus autem & debilior priore erit. Si verò curetur mulier, superstes erit, si cito curetur. & de hoc morbo sic habet. Si verò ex partu non fuerit purgata, venter intumescit, & splen, & crura. Et febris habet, & rigor corripit, & dolores prosiliunt ad lumbos. Aliquando etiam ad viscera. Et perfrigeratur, & febris habet, pulsus debiles sunt, & aliquando acuti, & aliàs attolluntur, aliàs deficiunt. Hæc patitur incipiēte morbo, & sic habet. Temporis autem progressu, caue faciei partes rubescunt. Quum sic habuerit, leuibus exhibeto. Et si turget, pharmacū infrà purgans bibendum dato, si biliosa fuerit, quòd bilem purgat: si pituitosa, quod

Signa ulcerum in vteris.

Cum puera peræ purgatio subsistit.

Cum post partum non purgatur.

Medela.

quod pituitam. Postea verò vteros odoratis foueto, & mollitorium in die apponito. Si verò osculum solidum fuerit, tota die foueto, & mollitoria apponito. Deinde calida aqua lauto, & plumbeas fistulas indito. postea salis grana, & myrrhā in linteum illigato, & picē coctam ammixtis aromatis lana excipito, & singulorum pares portiones ad gallā parū figuram efformato, & per diem ac noctem apponito. Deinde verò intermissis tribus diebus, iisdem foueto. Et grana cnidia decorticata duarum potionum mensura, & piperis grana trita, oleo Aegyptio albo, & melle optimo ammixto, in lanā in farcito, & pēnā obuoluta. tota die ac nocte apponito. Et si tibi purgata esse videantur, melius est finire. Si verò purgatione opus habere videatur, duobus diebus interpositis, rursus id quod ex cucumere syluestri paratur, per diem ac noctem subdito. Deinde Netopon, & oleū rosaceum odoratissimum, & adipē cerui liquefacito, & die vna in lana subdito. & multa calida, quantum eius fieri potest, leniter lauato. Statim autem vbi purgatorijs, & calida, fuerint purgata loca affecta, adipe anserino, & myrrha, & resina tepida os vterorum illinat, & foueat. vteros verò postridie vino et oleo narcissino eluat, Aut si narcissinum non sit, vino solo. Atque hęc die vno ante menses faciat. Postquam autem menses prodierint primis diebus atramentum, hoc est spondium cyprium terat et salis granum addat, et hęc lana excepta paululum in corpore habeat. Et ieiuna vinum meracū odoratum absorbeat. Vbi verò quieuerint menses, per diem id quod ex pulegio paratur apponat, et virum accedat. Et si in ventre conceperit, lana euadit. Cibis autem in purgatione vtatur. Ad hęc cōmodat, mercurialem coquere, et porrū, allium, brasicam, et grana mali punici ammiscere, et succum sorbere. Alijs autē obsonijs marinis potius quā carnibus vtatur. A dulcibus verò et oleosis prohibeatur. Bibat autē semper ieiuna id quod ex tæda paratur, donec purgetur. Et mensibus prodeuntibus idē valde bibat. Si verò paulo pauciora quā oportet prodierint mulieri puerperij purgamenta, velut vteris angustio ore præditis ac distortis, Aut aliqua pudēdi pars valde fuerit cōclusa ab inflammatione: Mulier acutē febricit, et stomachi dolore vexatur, et dolet totum corpus, et molestē fert. et ad articulos manuum ac crurum et lumborum dolor procedit. et

*Puerperæ
mala pur-
gatio quid
apportet.*

locum

A locum
corp
horr
acria
Sin m
erit
cerati
velut
curat
vteris
sint p
quibu
B tur, &
sti ori
inflar
afflig
inflam
& liui
game
mortē
liat, p
mitur
est loc
quum
rit, pau
C plioris
ros ter
gor ha
do etiā
& tenu
tur. Si
dam ve
net. E
pars ob
tum fu
pueri e
uenti, &
ter se c
exulce

- A locum circa collum, & spinā & inguina dolebit, & quædam corporis partes impotentes fient. Postea calor quietus erit, & horror valde manifestus. Vomūt autem & pituitosa, amara, acria, & de hac sic habet, & continget vt si curetur, sana fiat. Sin minus, clauda & quarundam corporis partium impotens erit. Non autem valde sterilis est hic morbus. Si quidem vlcera-
*Veterorum
ulcera.*
- cerati fuerint vteri, & puerperij purgamenta nō prodierint, velut oportet, omnia dolebit, & si nō magna fuerint vlcera, curata breui fanescit. Oportet autem curationem vlcerum in vteris exactè facere, vt quæ in tenera & subtili sensu prædita sint parte, & in neruosa cavitare. Multæ autē sunt partes cū quibus societatem habet, sicut p. stomachus. Mens percelligitur, & improba fit, & nō facile intelligit. Si verò vteri angustia oris ipsi fuerint, & puerperij purgationem nō emiserint, inflammantur: & si non curetur breui, omnia magis ipsam affligent. Et odor malus erit, & exitus intumescit. Et si non inflammati fuerint vteri, sua sponte exit malū graue olens, & liuidum, aut nigrū grumosum, & mulieri puerperij purgamenta purgantur. Quandoque verò non exit, sed mulieri mortē portendit, nisi quis breui venā secet, aut ventrē emolliat, præstat autem etiā clysterem adhibere. Si verò ad vomitum facilis fuerit, etiā vomitum inducere. Melius autem est lotium ciere & exudare. Verū in his occasio optima est, quum opus his fuerit. Si verò ex partu purgata mulier fuerit, paulo plura quàm oportet. Cōtingit enim hoc, si vteri amplioris osculi fuerint, & venæ quædam ruptæ sint, quæ sub vteros tendunt, præ violentia egressus ipsius scærus: febris & rigor habebit ipsam tenuis, & calor per totū corpus. Aliquando etiā horror, & cibi fastidium, & omnino abominabitur. & tenuis erit ac debilis, & pallida, & tumida, & cibū auersatur. Si verò quid edat aut bibat, non concoquitur. Quibusdam verò etiā aluus & vesica erumpit, & horror magis obtinet. Et de hac sic habet. Si verò puerperæ aliqua pudendi pars obturata fuerit: iam enim etiā hoc cognoui: si vlceratum fuerit os pudendi, vbi sanè vlceratum fuerit, in partu à pueri exitu violatū, simile quid fit vlceri superficiali ac feruenti, & valde inflammatur. Et labia præ inflammatione inter se coincidunt, & se mutuo contingunt, vtpote quæ sunt exulcerata. Sed & frigus fit, & ambo labia clausa sunt, cōstringentia
- Cum uterorum os angustia sue a rit.*
- Purgatio cum nō exit perimit.*
- Cur magis purgēt quæ expediat.*
- Cum pudenda obturatur.*

gentia purgationē relictam. Si verò prodiret purgatio, vlce-
ra non cōclusa essent. Nunc autē influit, & aliena carne cras-
fescunt. Proinde ea sanare oportet, velut in reliquo corpore,
& ad cicatrices perducere. Locus autē leuis & concolor red-
datur. Mulier quādam patiebatur eadem quæ patiuntur
vteri dum à puerperij purgamentis nō purgantur, & ad hæc
dolebat pudendum. Et ex contactu cognouit, quòd obturata
esset, & narrauit, & curata depurgata est, & sana euasit ac fr-
cunda. Si verò curata non fuisset, neque purgatio ipsi sponte
erupisset, vlcus maius fecisset, & malo non remittente, peri-
clitata fuisset ne vlcera cancerosa fierent. Si verò processe-

*Cum pur-
gatio caput
petit.*

rit mulieri puerperij purgatio ad caput, thoracemque ac pul-
monem: sit enim & hoc: moriuntur saepe statim, si detineatur
ac firmetur. Si verò probè exeat per os aut nares, sana euadit.
Si verò morbus paulo diuturnior fiat, patietur sanè mulier
ea quæ dicta sunt de virgine, cui menses primùm cōparentes
sursum impetum fecerunt. Verùm mulier longiore tempore
superstes erit quàm virgo, & affectiones debiliores erūt, do-
nec pulmo purulentus fiat. Si verò puerperij purgatio nō ex-
eat per os, sed sursum tamen impetum fecerit, occultabitur.
& non procedet iusto modo. Et tussis corripiet, & anhelatio-
nes. Et impleto pulmone à sanguine, valde dolebit latus &
dorsum. Et quum tussierit, siccè tussierit. Aliquādo verò spumo-
sum expuet. Temporis autem progressu sputum apparet sub-
nigrum & turbatū. Et calor pectora tenet, magis quàm reli-
quum corpus, nimirum sanguine ipsa calefaciente. Et febricit
mulier, & venter ipsi coarctatur, & cibū fastidit, & vigilabit,
& abominabitur, & nō superstes manet, sed moritur plerum-
que vicesima prima die. Si verò purgatio sursum progressa,
per os non exeat, neque in pulmonem vertatur: conuertetur
ipsi ad faciē, & erit hæc valde rubicunda, & caput graue, quòd
neque mouere potest absque doloribus, & oculi valde rubi-
cundi erunt, & ex ipsis sanguis tenuis fluat. Et quibusdam ex
naribus sanguis manat. Et si hic exierit, diuturnior morbus
fit. Et aures nō acutè audiunt in hoc morbo, & stomachi do-
lore vexatur, & eructat, & mente alienatur, & deliria fiunt
furiosa. Quibusdam autem adest oculorū distortorū ferocita-
tas. Et reliqua omnia perpetietur, velut si purgatio ad pulmo-
nem vertatur. Verùm nō tussiet, neque expuet eiusmodi, neque
dorsum

*Cum pur-
gatio faciē
petit.*

per os non exeat, neque in pulmonem vertatur: conuertetur
ipsi ad faciē, & erit hæc valde rubicunda, & caput graue, quòd
neque mouere potest absque doloribus, & oculi valde rubi-
cundi erunt, & ex ipsis sanguis tenuis fluat. Et quibusdam ex
naribus sanguis manat. Et si hic exierit, diuturnior morbus
fit. Et aures nō acutè audiunt in hoc morbo, & stomachi do-
lore vexatur, & eructat, & mente alienatur, & deliria fiunt
furiosa. Quibusdam autem adest oculorū distortorū ferocita-
tas. Et reliqua omnia perpetietur, velut si purgatio ad pulmo-
nem vertatur. Verùm nō tussiet, neque expuet eiusmodi, neque
dorsum

A dorsu
rò sp
tas at
bi fin
nean
to, &
sum,
perat
patis
cōuel
quæ n
vel qu
B bēdur
quad
bus hi
est in
extin
Et cal
cytifi
culi su
butyr
num e
omnia
ria, ca
Aut à
C vino a
falis, &
sturtiu
gat: &
in vinc
cit. Sef
rium c
aut am
to. Qu
præstat
mēta: a
piolis s
storium
gro dul

A dorsum similiter dolebit. Curata verò sana fit. Non multave-
rò spes est de vita ipsius. Et si etiam superstes maneat, surdi-
tas aut cecitas omnino ipsi accedet. Atq; hic est huius mor-
bi finis. Si ex partu fluxus corripiat, & cibi in ventre nō ma-
neant, uā passam nigram, & mali punici dulcis grana teri-
to, & vino nigro dilutis vitor, ita vt caseum caprinum dera-
sum, & polentam tritici torrefactam inspergas, & bene tem-
perata bibenda præbeas. Si ex partu sanguinem vomat, he-
patis fistula lauciata est: & dolor ad viscera procedit, & cor-
cōuellitur. Hāc multa calida lauare oportet: & tepefactoria
quæ maximè admiserit adhibere: & lac asininū in dies septē
vel quinq; bibendum dare: postea verò vacca nigra lac bi-
bēdum præbere. ita vt sine cibo degat, si fieri poterit, ad dies
B quadraginta. Ad vesperam verò sesamum tritum bibat. Mor-
bus hic est periculosus. Quomodo autem lac fiat, dictū à me
est in pueri in partu natiuitate, & alia similiter. Si lac fuerit
extinctum, porrum tritum & aqua dilutum bibendum dato.
Et calida lauetur, & in cibo porrum ac brassicam edat. Sed &
cystifolia simul coquat, & succum sorbeat. Bibat etiā fœni-
culi succum, & de radicibus fœniculi. Et ordeum molitū ac
butyrum simul coquito, frigefacito, ac bibenda præbeto. Bo-
num est & hippomarāthru, & hipposelinum, & cytisus. Hæc
omnia simul multum lac faciunt & augment. Capræ item Scy-
riæ, casei autē maximè commodi sunt. Sed & saluiā coquat:
Aut à iuniperi baccis, aut cedri fructu, succum diffundat, &
C vino affuso bibat: & reliqua oleo affuso edat, & ab acribus, &
salis, & acidis, & crudis oleribus omnibus prohibeatur. Na-
sturtium verò in vino potum commodum est. Nam lac pur-
gat: & calida lauetur, & subcalidam bibat. Viticis itē fructū
in vino bibendum dato: & betæ succus potatus multū lac fa-
cit. Sesamum quoq; recens, & ordeum trimestre, in morta-
rium coniecta terito, & succum per linteū exprimito, & mel
aut amamelidas ammisceto: deinde in vino nigro bibēda da-
to. Quum mulier peperit, & à secunda non fuerit liberata,
præstat dare ea à quibus maximè purgātur puerperij purga-
mēta: allia cocta aut assata in vino & oleo cum polytis ac se-
piolis super prunis tostis, quicquid tandē ex his voluerit. Ca-
storium verò aut nardum bibat. Bibat etiā rutam in vino ni-
gro dulci ieiuna, aut sine vino. Si verò vinum non fuerit dul-
ce,

*Profluum
post partū.*

*Quæ lac
reparent.*

*Quæ post
partum eue-
niunt.*

te, melius est mel ammiscere. Edat etiam brassicam coctam D
cum ruta & mercuriali. & semen aliquod vtero commodum
bibat. Si verò puerperij purgamenta in grumos fuerint coa
cta, & dolor in imo ventre fiat, porrum coctum, & quæcunq;
syluestria ac hortensia olera dato, verum omnia pinguia fa
cito: & per tertium quenq; diem sub clementi cælo lauetur.
Frigus enim his inimicum est. & post balneū inungere me
lius est, & non multa calida vti. Quum secunda non statim
exierit post partum, imi ventris dolores fiunt, in laterū mol
litudine, & rigores ac febres. Et si discesserit secūda, sanatur
etiam mulier. Sæpe verò putrescit, & discedit sexta aut septi
ma die, aut etiam prius. Huic autem dare oportet pharmaca
quæ ego describam, & spiritum continere iubere. Omnium E
verò optimum noui artemisiâ herbam, & distamnū, & vio
læ albæ florem. Et sulphij succus optimus est fabæ græcæ ma
gnitudine in aqua potus. Et si secūdas folia trita in vino & melle
a cibo abstineat. Et postea viticis folia trita in vino & melle

*Cur secūda
remanet.*

oleo affuso tepescit, & hemina mensuram bibendam dato.
& exhibunt. Si mulieri secunda in vteris relicta fuerit, hoc
si contingit. Si per vim ruptus fuerit vmbilicus, aut ab obste
trice vmbilico seca per imperitiâ resectus, quæ videlicet vmbi
licum pueri prius incidit, antequam secunda ex vteris exiis
set, & vteri sursum retrahunt secundam, vtpote lubricam &
diffusam, & in seipsis detinet. Nam secunda ex vmbilico pue
ri hæret. & vmbilicus postremus ex vteris exit. Si enim prior
exiret, non accederet per ipsum puero nutrimentū, quoniam F
ex ipso dependet. Quum in ventre habens foetum corru
perit, menstruum, aut bimestrem, & secunda exire nō pote
runt, fuerit autem tenuis: huius corpus tunc purgare oportet
ac pinguefacere. Non enim prius exeunt foetus putrefacti,
nisi fortes fuerint vteri, & probè compacti. Si mulieri secū
da relicta fuerit, si non ampli fuerint vteri, purgatio ipsi mi
nus quam oportet procedit, & venter durus fit ac magnus. Et
frigus detinet, & febris acuta, & dolor per totum corpus, &
ventris maximè partem eam quæ est infra vmbilicū: & gra
uitas sit in vteris, et tormen, velut foetus insit. Et curata secū
dam breui eijcit putrefactam, et sana euadit. Si ex partu
vterus vlceratus fuerit, rosarum floribus curato. Sed et acer
bis infusus colluatur. Si verò os eius vlceratū fuerit ac inflam
matum,

*Cum partus
minor
non exit.*

*Cum secun
da non exit*

*Cum post
partum ute
rus vlcera
tur.*

A ma
tha
lar
del
del
tur
& c
sine
pot
mo
nen
pid
B pe
quæ
cor
dol
tic
refi
date
dol
lia
mif
mar
cals
dra
C den
cta,
ri d
igne
hab
bilia
tè m
opor
aqua
rina
dilu
& cu
tion
vint

- A** matum, myrrham, & adipem anserinum, & ceram albam, & rhus, pilis leporinis subvêtre enatis misceto, & simul trita in lana apponito. Si ex partu vteri fuerint inflammati, febris debilis corpus tenet, & caligo adest. Ex ventre verò nunquã deficit calor, & sitit, & coxas dolet, & vëter imus fortiter intumescit, & alius turbatur. Secessus autẽ est malus & olidus. & calor vehemẽs corripit, & cibum auersatur, & dolor iuxta sinciput est, & ventris stomachus non potest trahere cibos ac potus, & cõcoquere nequit. & nisi curentur statim, plurimã moriũtur. Venter autẽ est in eausa. Sambuci igitur folia tenerrima, in crassiore tritici recentis farina cocta, leuiter tepida sorbeat. Dato & aquam mulsam, & vinum aquosum. Et
- B** pestinem cataplasmatidis frigefactorijs integito. Cibũ autem quã minimum edat, & vëter sistatur, & caput curetur. precordijs verò & vterorũ loco, cataplasmata adhibeto. Quum doluerit sedem, aut aliud quid, iuniperi baccas, aut apij & vrticæ semen terito, ac bibendum dato. Si ex partu doleat, resinam terebinthinam, & mel, & vinum tepidum, sorbẽda dato. Et si inflammati fuerint vteri, inde sedantur. Si verò nõ doleat vterorum locum, amygdalas amaras tritas, & oleã folia tenera, & anisum, & irionem, & organũ, & nitrum. Hęc misceto, terito & vterorum collyria efformato. Si verò inflãmanti fuerint, & dolor habuerit, rosarum folia, cinamomũ, & cassiam simul terito, & netopo affuso, placẽtulas ac pastillos drachmales formato, easq; in ollam nouã fictilem igne candidem mittito, circumlocataq; muliere ac vestibus contenta, in vteros suffito. Hoc dolores sedat. Si verò ex partu vteri doluerint, calor debilis habet. verũ venter imus intus igne ardet, & ad coxendicem aliquando intumescit: & dolor habet imum ventrem, & laterum mollitudinem. Et secessus bilioli sunt, & graeolentes. & si non sistatur venter, derepẽtẽ moritur. Quum igitur sic habuerint, ventrẽ frigefacere oportet, cauendo ne horrescat. Bibat autem si non sistatur, aquam de crassiore tritici farina in ipsã macerata, & panis farinam edat. Sorbeat autem mali punici vinosi succum aqua dilutũ, farina lentium inspersã. Et hoc coquito, misce lentẽ, & cuminum, & salem, & oleum, & acetum, atq; hanc sorbitionem frigidam exhibeto. Leticulam item acidam dato, & vinum vinosum pramnium insuper sorbẽdum. Ab alijs autẽ

*Medela
quã.*

*Quĩ sedes
post partũ
dolit.*

*Medela ute
rorum inflã
matorum.*

*Quum post
partum ute
ri dolent.*

Medela.

cibus abstinere oportet donec febris soluatur. Si verò visum D fuerit, etiam lauetur. Si verò debilis fuerit, potentiam bibendam dato. Et si imbecillior sit, ex aqua frigida. Cibum autē exhibeto leuem, qui nō euacuet, vbi calor remiserit. Morbus

Quum inflammatur. Medela.

hic acutus est & lethalis. Si inflammati fuerint puerperæ vteri, venter ardet, & magnus fit: & ad præcordia suffocatio habet. Quum sic habuerit, muscum marinum quem super pisces iniiciunt, pro cataplasmate adhibeto. Verum in mortario misceto ac tundito, crudam ordeaceam farinam, & cinerem sarmentitium, & lini semen tostum, & hæc oleo, & aceto subigito, & velut cyceonē crassum facito, deinde coquito donec velut farinæ subactæ massa fiat, atq; ita quàm calidissima imponito: & si opus fuerit, etiã insidere facito. Si puerperæ inflammati fuerint vteri, intumescunt, & vbi puerperij purgamenta intus manserint, occultè distenduntur: distenduntur autem vbi cōdensati fuerint à frigore. His si quidem perfrigerentur, calefacere conducit. Si verò inflammati fuerint, & frigus discesserit, medicamentum subdititium facere quod inflammationi aduersatur. & simul lauare, ac fouere, & pharmaca adhibere, quæ ego describam, & vaporem in os ac nares attrahere. Si verò suffocet, lentes in aceto, & sale, & origano multo coquere, & attractionem facere. Et mercuriale edat, & in succo eius renuem farinam sorbeat: & quàm celerimè ac prius quàm dolor corripiat, pharmaca dato quæ veterorum dolores sedant: & cibos per aluum secedetes assumat.

Quæ strangulatio tollatur.

& si vter sit inflammatus, clystere adhibito quàm citissimè subluatur. Si vteri pituita fuerint impleti, status in vteris fiunt, & menses procedunt pauciores, albi, pituitosi. Quãdoq; etiam sanguis tenuis sincerus, pelliculis plenus. Quibusdam etiam conturbatur, & ter in mense comparet: & præ humiditate cum viro commisceri non vult, neque libidine ad hoc faciendum concitatur: & tenuis fit. Dolet autem imum ventrem, et lumbos et inguina: et si mordeat id quod effluit, et exulceret osculi vteri circumferentiam summam, fluxionem diurnam fore pronuntiatio. Et si nō multa fuerit fluxio, lenticulæ decoctum cum veratro exhibeto ad vomendum. Deinde in nares infundito: et pharmacum deorsum purgans bibendum dato. A cibus autem acris prohibeatur. Si verò grauetur, et frigeat, et torpedo habeat, lac præbeto, et vinum odorat

Quæ uteri pituita impletur.

Profluuij longi signa

Medela ulcerum uterorum.

A odor
in vi
collu
tribu
bis
arge
Si
ciore
factu
ris an
scost
sibus
dies
B acut
quib
quar
nat a
med
mati
rò à
ro, s
men
vteri
pus c
moll
C ex hi
ofcul
cile s
to ve
im
guin
quar
opor
auter
dare
uere.
bidu
topo
men

A odoratum. Bibat autē ieiuna hypericū, apij semen, saluiam, in vino odorato aquoso, & vteros medicamento ex vini face colluat, & si vlcerati fuerint, interpositis diebus duobus aut tribus, pharmaco ex grano cnidio eluat, & postea cum acerbis lauet, myrti ac lauri decocto, & medicamento ex flore argēti illinat. Morbus autem est grauis & pauca effugiunt.

Si verò acetabula pituita plena fuerint, menses fiunt pauciores, & si in ventre habuerit, corrumpit vbi fœtus fortior factus fuerit, Non enim corroboratur, sed defluit. Cognoueris autem hinc. Humida fit, & quòd defluit mucosum & viscosum velut à ventre defertur, & non mordet, & in mensibus postquam sanguine purgari desierit, per duos aut tres

B dies, mucī ex vteris prodeunt, & horror tenet, & calor non acutus, verum non deficit. Hanc succo grossorum colluito, à quibus omnis aqua purgatur, & hoc iterū atq; iterum. Postquam autem purgata fuerit, de cætero acerbis vtatur. Apponat autem mollia, à quibus pituita purgatur, & foueat vteros medicamento ex lauro, & colluat pharmaco ex aceto, & aromatis suffitum faciat, postquam menses cessarint, postea verò à cibis & balneis abstinere oportet. Coeat autem cum viro, & cibos ac vinum parcè sumat, & calidè degat, & tegumenta cruribus circūdet, & oleo illinat. Si aqua intercus in vteris nascatur, menses pauciores & prauī fiunt, & ante tempus deficiunt, & imus venter intumescit, & mammæ solidæ, molles fiunt, & lac malum. Et putat se in ventre habere, &

C ex his cognosces quòd aqua intercus est. Sed & in vterorum osculo significationem de se præbet. Ad tactum enim gracile & humidum apparet, & rigor ac febris corripit. Quanto verò magis tempus processerit, tanto magis dolor habetimum ventrem, & lumbos, & laterum mollitudinem, ac inguina. Hic morbus ex abortu fit. Sed & ex alijs causis, & quum menses fuerint occultati. Hanc multa calida lauare oportet, & tepefactoria adhibere si dolor habuerit, Postquā autem sedatus fuerit, pharmacum infra purgans bibendum dare oportet, & vteros medicamento ex bubulo stercore fouere. Deinde id quod ex cantharide paratur apponere, & biduum aut triduum intermittere. Et si robur affuerit, netopo colluere, & si venter mollis fiat, & febres cessent, & menses secundum rationem prodeant cum viro dormiat, &

Cum acetabula uulua pituita plena sunt.

Medela.

Aqua intercus uteri.

Medela huius quæ.

in medicamentis subdititijs perseueret, & interposita die Crethmi corticem bibat, & pæoniæ grana nigra quinque, & sambuci fructum in vino ieiuna. Et mercurialem quàm plurimam edat, & allium crudum ac costû, & mollibus ad somnum vtatur, & multa potione, & alijs mollibus, & obsonijs marinis potius quàm carnibus, & si peperit, sana euadit.

*Hydrops
mulua.*

Medela.

Si hydrops in vteris fiat, menses pauciores fiunt ac deteriores, & per longius tempus, & pauciores quàm oportet, aut paulò plures, & venter intumescit, & locus supra pectinem, & tibiæ, & lumbi. Vbi verò multum temporis processerit, & in ventre habuerit, corrumpit ac eijcit, & aqua cum ipso fœtu effunditur, & mulier plerunque moritur. Sanguis autem corrumpitur, & aquosus redditur. Huic lac bibendum E dato, & peplum album potandum, donec fœtus moueri poterit. Quin & antè hoc vt plurimum fœtus corrumpitur, & per abortum eijcitur, & vteri sanguine & aqua manant. Hæc autem patitur nihilo magis ex labore, quàm aliter. Cognoscere verò poteris quòd hydrops est, ex digiti contactu. Deprehendes enim osculum ipsorum gracile & plenum humiditate. Si verò fœtus in ipsa non circa initia, sed iam bimemstris corrumpitur ac suffocatur, tunc & venter imus intumescit, & ad contactum dolet, velut vlcere præsentè, & febris magna ipsam ac dentium fremitus corripit, & dolor acutus & vehemens pudenda, & imum ventrem, & lumbos, & laterum mollitudinem, & coxas. Quum sic habuerit, calida ipsam lauato, & si dolor habuerit, tepefactoria adhibeto, experimento facto de eo quòd maximè admittat, & pharmacum deorsum purgans bibendum dato. Intermissione verò facta per tempus quantum tibi satis esse videbitur, & colluito, & foueto, & cyclaminum melle subactum, ac linteo exceptum, ad os vterorum apponito. Et cupressi ramenta in aqua madefacta, eodem modo apponito. Verùm hæc breuiore tempore, & per longius temporis interuallum, quàm magis mordent & lancinant. Et specillum stanneum paratum immittito, & digitum eodem modo. Potiones quoq; bibendas dato, quascunq; maximè libenter admiserit, & cum viro dormiat, maximè opportuno tempore præsentè. Si enim genituram cõceperit, & prægnâs facta fuerit, ac pepererit, subpurgantur, & ea quæ prius in ipsa fuerunt, vnâ cû ipsi pueri perij

A perij purgamentis subeuntia. Atque sic maximè sana fieri poterit. Si mulier aqua intercute laborarit, splene ipsius magno & aquoso existente Fit autem splen aquosus ab hac affectione, quum febris habuerit, & nō dimiserit hominē, & sitis ipsum corripuerit fortis, & biberit, ac nō reuomuerit. Nā quod in vesicam penetrat, per vrinam eijcitur. Reliquum verò splen capit, abstrahens à ventre ad seipsum, vt qui rarus est & spongiformis, & secundum ventrem situs. Et si his sic habentibus non exudari, neque alius laxetur, ab hoc splen attollitur, & hoc magis si aqua fuerit potus. & si quis ipsum cōtingat, mollis est velut mollissima pluma siue lana: quandoque verò etiam renicitur. Eleuatus autem & impletus, distribuit per venas corpori, & maximè in omentum, & locos circa ventrem, & crura. Altera enim pars ad alteram delegat in corpore, vbi singulis plus quàm oportet effluxerit, & cōtinere non poterint. Succedit autem ex hoc semper hydrops, vbi splen ad seipsum trahere cōsueuerit, quum natura rarus sit ac mollis. Quibusdā verò hoc morbi principium fit sine febre, si calor quidē in ventre constiterit, velut pituita in ipsum colapsa. & si homo sitim non continuerit, neq; vesica, neq; venter, vrinam & stercus iusto modo excolarint: neque commoda diæta homo vtatur. Si verò hydropica fuerit, prodeūt menses multi derepente quandoque verò pauci. Et fiunt aliquando velut aqua à carnibus, sicut si quis cruentas carnes abluisset: aliquando vero paulo spissiores, & nō congelantur. & anhelatio ipsam corripit priusquā menses prodeūt. & dolor in splene, & magis si quid dulce ederit. et venter attollitur ac magis fit. Et vbi plura quàm solita est ederit, dolet venter, et lumbos aliàs atq; aliàs dolor vexat. et febris ipsam paulatim corripit. postquam autem depurgata fuerit, melius sibi habere videtur superiorū respectu. postea ad idem relabitur. et si curetur velut cōuenit, sana euadet. Sin minus. et fluxus comparet, et per omne tempus semper fluat paulatim velut serosa sanies, et ampliore curatione opus habet. Si verò fluxus non succedat, sed vteri à prioribus menses nō laxarint: tunc et venter ipsi magnus erit, et grauitas intus erit, velut in ventre habenti. et velut puer in ventre ipsius moueri videbitur, nimirum dum vteri aqua pleni sunt, et aqua mouetur. Aliàs enim atque aliàs fluctuat in ipsi aqua, velut in ventre pars

*Causa hydro-
dropis in
fœmina.*

Lienis natura.

*Hydropis
des mulier
quæ patia-
tur.*

*Signa huius
mali.*

infra umbilicum ad contactum dolet. & clauiculę, & thorax, D
 & facies, & oculi attenuantur. & mammae attolluntur. Qui-
 busdam verò & venter, & crura aqua implentur. Quibusdam
 autem alterum horum. & si quidē ambo impleta fuerint, nul-
 la spes est de hominis vita. Si verò etiam alterum horum,
 modica spes est si curetur, & non valde fuerit attenuata. Diu-
 turnus est autem hic morbus. Et fiunt omnia magis his quę
 non pepererunt, fiunt autem sępe etiam his quę pepererunt.
 Periculosa verò sunt velut dictum est. & plerunq; acuta & ma-
 gna, & intellectu difficilia, eo q̄ mulieres participant mor-
 bis, & aliquando neq; ipsę sciunt quòd ægrotant, priusquam
 morbos experiãtur à mensibus, & seniores factę fuerint. Tūc
 autem & necessitas, & tempus, ipsas morborū causam docet. E
 & quandoque non cognoscentibus ex quo morbo ægrotent,
 morbi incurabiles fiunt, antequam doceatur rectē medicus
 ab ægrotante ex quo morbo ægrotet. Verentur enim nar-
 rare, etiam si sciant: & prę imperitiā ac ignorantia, turpe si-
 bi id esse putant. Sed & medici simul peccant non exactē
 causam morbi percunctantes, sed velut viriles morbos sa-
 nantes. & multas noui iam ab huiusmodi affectionibus cor-
 ruptas. Quare statim causam exactē interrogare oportet.
 Multum enim differt muliebrium morborū ac virilium cu-
 ratio. Si vteri fuerint vlcerati, sanguis & pus purgatur, &
 foetor grauis oboritur: & dolor acutus corripit lumbos, &
 inguina, & in inum ventrem. & dolor sursum procedit ad
 laterum mollitudinem, & ad costas, & ad scapulas. Ali-
 quando etiam ad clauiculas peruenit. & mordetur, & ca-
 put vehementer dolet, & delirat. Progressu verò temporis
 tota intumescit. & debilitas ipsam corripit, & animi deli-
 quium, & febris tenuis, & perfrigeratio. Intumescunt autem
 maximē crura. Morbus autem corripit ex abortu, si qua cor-
 rupto ac putrefacto intus puero, non fuerit expurgata. & ca-
 lor totum corpus tenet. Corripit etiam ex fluxibus, & si in
 ipsis acria fuerint, & biliosa mordeant. Si in hoc modo ha-
 bentem incideris, vbi quidem dolores habuerint, multa
 calida lauato. & tepefactoria adhibeto qua parte fuerit do-
 lor. & si quidem supernē fuerint dolores, et mulier fortis
 est, totam fomentato. et pharmacum deorsum purgans biben-
 dum dato. et vbi tempus anni fuerit, serum coctum in super
 bibend.

*Languen-
tis & medi-
ci error.*

*Vteri vni-
uiscerati-
signa.*

*Morbi
caussa.*

Medela.

A bib
ver
aut
aqu
lis
stit
nib
rò a
fort
lent
qua
dole
B aut
tem
luit
dieb
pido
cum
ri, ec
rò ar
Aeg
et sq
ptiur
lis fi
port
C dulc
dato
qua t
& sal
lac ca
rò lac
lactis
vt in
hoc n
valde
maca
et pa
bat.
nies fi

A bibendum præbeto, per dies quinque, si id facere poterit. Si verò non fuerit serum, lac asinum coquito, & per dies tres aut quatuor bibendum dato. Post lactis autem potum, cum aquis ipsam reficito, & cum cibus commodis, carnibus ouilibus teneris recentibus, & voluerium: & beta, & cucurbita. Abstineat autè à falsis & acribus, & marinis omnibus. Et à carnibus porcinis, & bubulis, ac caprinis. Edat autè panes. Si verò animi deliquia teneant, & non valida sit, & perfrigeretur, sorbitionem accipiat. Sunt autem quidam qui his caput dolentibus lac bibendum præbent, quia caput dolent. Alij aquam, quia animo linquantur. Ego verò vice versa, si caput dolent, & mète percellantur, aquam commodam puto. **B** autem mordentur, & acria sunt quæ pungunt, lac his lenitatem inducit. Vbi verò tibi valida esse videbitur, vteros colluito. primùm medicamento ex vini fece postea interpositis diebus tribus aut quatuor, eo quod cum brassicæ decocto tepido paratur. Et rursus intermissis diebus tribus eo quod cum butyro paratur eluito. Et si vbi hæc feceris sanescât vt eri, eo quod cum malicorio paratur colluito. Super vlcera verò argenti florè, & gallam, & myrrham, & thus, & spinæ Aegyptiæ fructum, & ænanthen syluestrem, & chryfocollâ, et squamâ aris, & loti ramenta, & crocum, & alumen Aegyptium combustum illinito. Horum singulorum vna æqualis sit portio. Alumen verò & gallam, & crocum, vna omnium portione sumito. Hæc omnia trita ac permixta in vino albo dulci diluito, deinde coquito donec mellis crassitudo fiat, & dato vt cum hoc pharmaco bis in die vlcera inungat, vbi aqua tepida prius lauit. Coquantur autem in aqua, & hedera, & saluia. Et vbi tibi hæc facienti melius habere visa fuerit, lac caprinum coctum præbibendum vna die dato. Postea verò lac bubulum præbeto eodè modo velut in prioribus. post lactis autem potum, per cibos quàm maximè crassefacito, & vt in ventre habeat facito. Sana enim fiet. Plerunque vero ex hoc morbo euadunt, & steriles fiunt. Senioribus autem non valde quid horum accidit. postea verò bibenda sunt pharmacæ, lini semen torrefactum, et sesamum, et vrticæ semen, et præoniæ radix amara, hæc in vino nigro odorato trita bibat. Si vteri vlcerati fuerint, et sanguis, et pus, et serosa sanies fluit: putrescentibus enim vteris, morbus ab ipsis fit, et

Quæ reficiant.

Quid capitis dolorem sedet.

Signa vterorum ulceratorum.

*Morbi cau-
sa.
Medela.*

venter imus eleuatur, & astenuatur, & ad contactum dolet, D
 velut vlcere præfente, Et febris ac fremitus ipsam occupat,
 & dolor acutus ac vehemens inuadit pudenda, & pubem, &
 imum ventrem, & lateris mollitudinem, & lumbos. Mor-
 bus autem maximè corripit ex partu, si quid in ipsis diuul-
 sum computruerit. Itemque ex abortu, & aliàs sua sponte. In
 has si incideris, aqua multa calida lauato, & qua parte dolor
 habuerit, tepesfactoria adhibeto & spongiam ex aqua calida
 expressam, & colluito acribus & acerbis vitatis, mollioribus
 verò ammixtis, prout tibi tempestiuum esse videbitur, & li-
 ni semen ac sambuci fructū tundito, & ammixto melle phar-
 macum facito, atque hoc vitor. calida verò aqua lauato. Et
 acceptam spongiam, aut mollem lanam, in aqua calida tin- E
 gito, & pudenda ac vlcera expurgato. Deinde in vino mera-
 co, rursus spongiam aut lanam tingens, eodem modo vtire.
 Et postea pharmaco hoc inunge, quoties tibi tempestiuum
 esse visum fuerit. Postea resina & adipe suo mixtis simul
 illinito sæpe interdium ac noctu. postea verò lini semen torre
 to, tundito, ac cribrato: & peplum album in polenta tundito
 ac cribrato: & caseum caprinum affato, & sordes ac falsugine
 deradito, & piugitudinem eius, & polentæ pollinem
 ammiscero. Sit autem vna pharmaci mensura, & casei, &
 polentæ. Hæc bibenda dato mane ieiunæ, in vino austero
 diluto. Ad vesperam autem misceto, & crassum cyceonem
 præbeto, & quicquid muliercula maximè libenter admiserit
 bibendum dato. Et donec quidem sanguis multus fluxerit, F
 & dolores acuti habuerint, & modico tempore intermi-
 serint, hæc facito. Postquam autem vlcus minus fue-
 rit, & dolores debiles apprehenderint, & per longius tem-
 pus, pharmaca bibēda dato à quibus purgetur deorsum ma-
 gis quàm sursum, & intermissō tempore quantum opportu-
 num esse visum fuerit, lenibus fomentis foueto, muliere in
 alto collocata, prout tempestiuum esse videbitur. Hæc si fe-
 cerit, sana euadet. Morbus autem est lenior & lethalis, & pau-
 cæ ipsum effugiunt. Si verò vehementer exulcerati fue-
 rint, sanguis & pus purgatur, & odor fit grauis. Et quum do-
 lor apprehēderit, velut à partu dolore fiunt ea quæ circa flu-
 xum contingere solēt. Et quum tempus affuerit, crura & pe-
 des intumescunt. Et curant medici hunc morbum velut hy-
 dropem

*Cum ualde
ulcerati fue-
rim uteri.*

A dro-
ris,
bus
lyc-
to
fui-
tori-
in c-
plur-
tur,
rint
deb-
B sum-
det.
nes
nes
cura
hori-
Cog-
nim-
puru-
fani-
co ea
get.
tion-
C ne fa-
ci ve-
ipfa
pori-
et à f-
fome-
nis c-
lo ite-
cribr-
etiar-
ipfar-
ta ca-
Mel-
proc-

A dropem, verum hic talis non est. Hanc si curandam acceperis, primum calida lauato, & calefacito. Et acribus ac mollibus & acerbis, & aqua et vino colluito. Et polycarpon, et polycnemon, ac mel simul coquito, deinde lanam in his tingito, et pudenda illinito. Et resinam, ac mel, et pinguedinem suillam illinito. Et bibendum dato semen lini ac sesamum torrefactum, et butyrum, et caseum caprinum, et polentam in omnibus. Bibat autem in vino ieiuna. Ad vesperam vero plurimum mellis affundito. Et donec quidem sanguis purgetur, et dolores acuti habuerint, et modico tempore intermiserint, hoc facito. Quum autem ipsi minus prodierit, et dolores debiliores per longius tempus tenuerint, pharmacum deorsum purgans bibendum dato, ac finito. Hæc si fecerit, sana euadet. Sobolis autem spes non adest. Quæcunque vlcerationes in vteris fiunt, ex abortu, aut alia quadam causa, eas omnes respectu ad totum corpus factò curare oportet, quacunque curatione opus habere visæ fuerint, siue ex vniuerso corpore hominem curandam esse putaueris, siue ex ipsis vteris. Cognosces autem an ab ipsis vteris sint, hoc modo. Quæ enim vlcerationes ab ipsis vteris sunt, purgationem exhibent purulentam et compactam: quæ vero non ab ipsis, tenuem et saniosam. Quum igitur tenues sunt fluxiones, cum pharmaco eas curare oportet, et dare quod et sursum, et deorsum purget. Primum autem sursum. Et si quidem post pharmaci positionem, fluxiones pauciores fiunt ac faciliores, intermissione facta rursus eodem modo medicari oportet. Post pharmaci verò potionem, talem victum præscribito, ex quo homo ipsa quam siccissima fiat. Id autem continget, si toti ipsius corpori, per tertiam aut quartam diem, fomentum adhibueris, et à fomentis statim vomitus feceris. post vomitus autem et fomenta, dietam constituito ex illuue, et aquæ potu, et panis cibo, nullo vero obsonio, quam vino nigro meraco. Nullo item olere. Quum verò vomitum præparas, multis et acerbis oleribus opus habes, quibus ipsam impleas, multis etiam cibus, et obsonio quodcunque voluerit. Et vt impleas ipsam multo vino aquoso, et vt à fomentis ipsam laues multa calida. Atq; hæc quidam curatio est huiusmodi fluxionum. Melius tamen est vt vtrasque pharmaci cures, et vomitum procures, et sursum trahas. Dieta verò siccatoria melior est,

*Medicine
post dolores*

Causa ulcerum.

Cognitio.

*Nutricatio
post potiones.*

*Quæ uomitio
prouocetur.*

Smegma.

& illuuijs. Cæterum vteros hoc modo curare oportet. Primum quidem fouere sambuci folijs in aqua coctis. Deinde post fomētum, smegmate ex vini fece colluere. Et si quidem putredo in vlceribus fuerit, & quæ exeunt graueolentia, smegmate meraciore. Si verò nihil tale, aquosiore. post fecem autem, cum aqua in qua cocta est myrtus & saluia. Postea verò cum vino colluere, meraco, albo, tepido. Quum autem mordetur iam à collutionibus, tunc iam pura sunt vlcera. colluere igitur oportet fece aquosiore, & vino nigro. post vinum verò, adipē suillum recentem liquato, & pinguedinem anseris si affuerit, sin minus, aliam, maximè gallinaceam, aut ex volucrum gente. Si vero neq; hæc adsit, oleum vetus ex oliuis ammisceto, atque hoc tepido colluito postvinum, per alium clysterem in os vteri infuso. Et si fuerit vlcera, linamenta ex mollitorijs facta apponito. Et si hæc subdita ardorem induxerint, his ademptis mulierem aqua tepida lauari iubeto: tali quali colluebatur. Si verò ad hanc diætam fluxiones non discedant, pauciores tamen fiant, & vehementer mordeant, & ea quæ effluunt bilis fuerint ac fastu go: & non solum internas partes, sed etiam externas exulcerent, diætam transmutare oportet, & totam humectare, quo fluxiones quàm aquosissimæ fiant, & minimè mordaces, balneis multjs calidis, maza, oleribus coctis omnibus pinguis piscibus carthilagineis, cum cepis & coriandro, in muria dulci coctis: coquantur autem pingui modo: carnis coctis omnibus, excepta bubula & caprina: His enim percoctis cum anetho & fœniculo: vino mellei coloris, fuluo, aquoso, vberiore lactis potu cum vino dulci. Reliqua verò de collutionibus iuxta relatam modum facito. Atque hæc quidem est eiusmodi fluxionum curatio. Quum verò purulenta & compacta exierint, harum quidem totum corpus non mouere oportet. Verùm colluere, & per collutiones totam curationē facere. Colluere autem oportet cum iisdē infusis, quæ prius dicta sunt eodem modo. Conscribentur tamen etiam aliarum collutiones. Vlcera curatio. Ceruinum adipem recentem ac viridem subdito. Omnia verò statim vino firao siue sapa colluere oportet. Optimum autem est cerussa, si vlcera fuerint, & oleo narcissino. Cibis autem mollissimis vtatur, non acerbis. Si verò sordida fuerint, & proserpant, ac proximum

*Medela.**Cibus.*

perdu
cibus
abort
fœtu
tales
quo d
præla
ti sine
to. Ap
nuter.
concu
robust
to. pe
ad le
mum

A mum locum mordeant, purgato, & nouam carnem produci-
to, & carnem ad cicatricem perducito. facile enim resoluuntur,
& maligna fiunt. & frequenter lauato. Si verò mulier
ex abortu vulnus accipiat, aut ex medicamentis subdititijs
vteros exulceretur: Qualia multa semper mulieres faciunt ac
medicando excitant, & foetus corruptus fuerit, & mulier non
purgetur, sed vteri inflammanti fuerint vehementer ac cõclu-
si, & purgationem emittere nõ poterint, nisi pri mũ emittant
sanguinem qui est in foetu. hæc si quidem curetur, breui sana
euadet, verum sterilis. Si verò puerperij purgamenta ipsi sua
sponte eruperint, & vlcera sanata fuerint, etiã sic sterilis erit.
Si verò purgatio quidem ipsi fiat, vlcera autem nõ purgẽtur,
periculum est ea putredinosa esse. Si verò purgatio prodierit
B ipsi iam afflicta ac extenuata, moritur. Quin & si in partu
vteri valde fuerint exulcerati, foetu non secundum naturam
exeunte, eadem patientur quæ patitur ea quæ ex corruptione
foetus vteros vlceratos habet. Et transmutationes ac fines eor-
dem morbus habet, siue ex foetus corruptione: siue ex partu
vteri fuerint vlcerati. & si puerperij purgamenta omnia pro-
dierint, minus dolebit, nisi magna vlcera fuerint. Et si cure-
tur, breui sanescit. Oportet autem curam cito adhibere, si vl-
cera in vtero fuerint. Nam vt quæ in tenero loco sunt, cito
augescunt, & breui putrescunt. Curare verò oportet vlcera,
velut etiam ea quæ in reliquo corpore sunt, Nimirum vt in-
flammationem arceas, & repurges, & repleas, & ad cicatricẽ
perducas. Danda est autem aqua in potum, vinum minimẽ.
C cibos item paucos, ac minimẽ multos exhibeto. Quicunq;
abortus facti discedere non possunt, dum aut toti, aut partes
foetuum sunt maiores, aut minores & obliqui ac impotẽtes,
tales siquidem secundum naturam siti fuerint, pharmaco ali-
quo dato ex his quæ ego referam expellito, vbi multa calida
prælaueris. Et si prodire volentes, non facile exeant, quum si-
ti sint secundum naturam, talibus sternutatorium admoue-
to. Apprehendito autem nasum, & os comprimito, ac sic ster-
nutet, quo sternutatio quàm maximẽ efficax sit. Vtatur item
concussionibus. Sic autem cõcussionem facito. Lectum alium
robustum ac instratum sumito, & mulierem supinam reclina-
to. pectus verò & axillas ac manus, fascia aut molli lato loro
ad lectum alligato ac cingito, & crura incuruato, & mal-
leolis

*Cum uterũ
partu uel
abortu ulce-
rantur.*

Curatio.

leolis apprehensam detineto. Quū autē sic disposueris, sarmen-
 torū molliū fascem, aut aliquid huic simile parato, tātū
 quantus sufficit, vt lectū nō negligat excipiēdo ipsum, dum
 in terrā proijcitur, quo nō pedibus iuxta caput, terrā contingat.
 Postea verò ipsam manibus lectū apprehēdere iubeto, et
 lectū ad caput sublimem habere, vt declius sit in pedes, animadu-
 uersione habita ne p̄nua sit homo ipsa. vbi verò hæc facta
 fuerint, et lectus sublimis fuerit, retro sarmēta supponito
 maximē autē dirigitō, quo pedes terrā non contingant dum
 lectus proijcitur, et vt sint intra sarmēta. Eleuent autē duo
 viri ex vtroq; pede hinc atq; illinc, quo in directū lectus ca-
 dat, planē ac æqualiter, et cōuulsione fiat. Concutiendum est
 autē maximē vna cū partus dolore. Et si quidē discedant, sta-
 tim quiescendū. Sin minus, interstitio factō rursus cōcutito,
 et in lecto gestatam attollito, ac agitato. Atq; hæc quidē sic
 faciēda sunt, vbi rectē et secundū naturam discedant. Opor-
 tet autem cerato liquido præillinare, quod in omnibus hu-
 iusmodi circa vterū affectionibns optimū est: et malua aquā
 affundere, et scēnigræci, aut potius p̄isanæ triticæ succum.
 Oportet autem vsq; ad inguina, sedem et pudendum fouere,
 et insidere, vbi partus dolores maximē infestant, et nihil aliud
 mēte versare. eā verò quæ medicatur, oscula mollibus aperire
 oportet, et leniter hoc facere. Umbilicū verò vnā cum
 fœtu attrahere. Quicunq; verò duplicati cōplicantur, et in
 osculo vterorū incumbunt, eos siue viui fuerint, siue mortui,
 rursus retro p̄trufos vertere oportet, quo secundū naturā in
 caput exeant. Quum autē retrudere voles aut vertere, supine
 ipsi reclinatæ molle quiddā sub coxas substernere, oportet, et
 sub lecti pedes, quo altiores sint hi à pedibus, semper aliquid
 supponere. Sed et coxæ altiores capite sint, et vt nullū certū
 cal sub capite sit prouideto. Quum verò retrusus fuerit fœtus
 et hinc atq; illinc obuoluitur, vt secundum naturā constitua-
 tur, et quicquid sub lecti pedes supposuisti ac lapides, et quic
 quid sub coxas subdidisti, subtrahito. Capiti verò puluinar
 subijcito. Atque talia hoc modo curato. Quicunque verò
 fœtus vini, manū aut crus foras præmittunt, aut etiā ambas
 eas oportet quā celerrimē vbi exitum significarint, prædicto
 modo intro retrudere, et ī caput vertere, et ad viā reducere.
 Et quicūq; fœtus cōplicatur, ad lateris mollitudinē, aut coxā
 in par

*Quum par-
 tus non rite
 procedunt.
 quid agen-
 dum.*

*Cum par-
 tus uiuus
 manum uel
 crus emit-
 tit, & cum
 mortuus,
 quid agas.*

A in pa
 calid.
 verò
 optin
 bas l
 verū
 put, cū
 dito, &
 caluic
 simul.
 foras
 articu
 B dem f
 rō nō
 to ne
 enim
 maior
 las cor
 iam v
 est ver
 exir, &
 immo
 to, & f
 ri nō p
 potes p
 Cplorat.
 ac seca
 pellū v
 caput
 to ac d
 cōcept
 sum ser
 nus est
 in mā
 ad duo
 fiat, m
 Si verò
 mus, &
 repta p

A in partu collapsi, eos dirigere ac vertere oportet, & in aquam calidā desiderare facere, donec mulier refocilletur. Quicumq; verò fœtus mortui, aut crus, aut manū, foras protendant, eos optimū quidē fuerit, si id fieri posset, intro retrudere, & ambas has partes in caput vertere. Si verò hoc fieri non poterit, verū intumescit, secare hoc modo. Dissectū per scapellū caput, cū cōtutorio instrumēto, vt ne in ramēta findatur cōtundito, & ossa per osiū volsellā, aut tractoriū instrumētū, iuxta caluiculā immissum, prout habuerint extrahito, non multis simul, sed paulatim exēptis, ac rursus ablatis. Quū verò hæc foras extraxeris, & in ipsis humeris fueris, ambas manus in articulis cū ipsis humeris secato. Et vbi hæc extraxeris, si quidem fieri poterit vt exeāt, etiā reliqua facilè extrahito. Si verò nō obediāt, totū pectus vsq; ad iugulū findito, Verū cauto ne in ventrem feces, & aliquid de intestino denudes. Exit enim vēter, & intestina, & stercus. Si verò horū quid excidat, maioris negotij iam res sit. Cōtundito autē costas, & scapulas contrahito. Et facilè postea reliquum fœtus procedet, nisi iam vētrē tumidū habuerit. Si enim tale quid fuerit, melius est vētrē fœtus leniter perforare. Flatus enim solū à ventre exit, & sic facilè prodibit. Si verò exciderit manus, aut crus, immortui fœtus, si quidē fieri poterit, ambas partes retrudito, & fœtū rite dirigit. Hoc enim optimū fuerit. Si verò fieri nō poterit vt hoc facias, quicquid sanè foris fuerit quātum potes penitissime refecato, & reliquū profunditate intus explorata protrudito, & fœtū in caput vertito. Quū autē vertere ac secare puerū voles, vngues de manibus tuis refecato. Scapellū verò quo dissecas, incuruū potius sit quā rectū, & huius caput occultato per indicē digitū, eodemq; interna explorato ac deducito, ita vt caueas ne vterū cōtingas. Cæterū molæ cōceptus hæc caussa est. Quū multi mēses, modicū & morbosum semen cōceperint, neq; cōceptus rectus sit, & vēter plenus est velut prægnātis. Nihil autē in vētre mouetur, neq; lac in māmīs generatur. Mammæ autē turgidæ sunt. Hęc igitur ad duos annos, sæpe etiā tres, sic habet, & si quidem vna caro fiat, mulier perit. Neq; enim fieri potest vt superstes maneat. Si verò plures, erūpit ipsi per pudēdū sanguis carnosus plurimus, & si hoc moderate fiat, seruatur. Sin minus, à fluxu correpta perit, & morbus quidē talis est. Iudicare verò oportet

Partus quo ex plenitudinis mole, & quòd in vètre nò mouetur. Nā mas **D**
tus in utero trimestris, fœmina quadrimestris motū habet. Postquā igitur
moueat. tēpore hoc prætergresso nò mouetur. nimirū hic morbus
 est, est autē hoc magnū signū, quòd lac in māmīs nò genera-

Curatio
mola.

Hāc igitur maximè quidē ne curato. Ant certè cū prædi-
 ctione. Et primū quidē totū corpus foueto. Deinde per sedem
 clysterē adhibeto, quo sanguis multus erūpat. Fortassis enim
 quod cōpactū est cōmoueris, id quod fœtus esse putatur, mu-
 liere à pharmaco cōcalesceta. Sed & vteros colluito, quo san-
 guinē educas. Sin minùs, subdititijs vtatur fortissimis ē bu-
 presti. Et dictānū creticū in vino bibat, sin minus, castoris tes-
 stem. Et retrò cucurbitā ipsi ad laterū mollitudinē affigito,
 & plurimū sanguinē detrahitō. Atq; hoc maximè rerū ac vi- **E**

Puerperia
purgatio =
nis mensu =
ra, & color.

est de morbis à puerperij purgamētis fœtibus. Sunt autē pe-
 ricula in ipsis nò parua. Acuti enim sunt, & cito trāsmutātur,
 & magis affliguntur primiparæ, quàm quæ sunt partuū ex-
 pertæ. Prodeūt autē puerperij purgamēta sanæ mulieri suffi-
 cienter, primū fœsq; i heminæ mēsurā, aut paulo plura, postea
 adhuc pauciora iuxta hāc rationē, donec cessent. Prodeūt au-
 tem velut sanguis à victima, si sana velut dixi, mulier fuerit,
 & sana futura est, & cito cōgelātur ac purgātur, & post partū
 plerunq; sanæ mulieri cōtingit vt post puellæ partū, in qua-
 draginta duobus diebus diuturnissima purgatio fiat, extra
 masculū autē est etiā si viginti quinque diebus purgetur, post
 masculū verò partū, purgatio diuturnior fit in triginta die- **F**

Magis la-
dit abortus
quàm par-
tus.

bus, extra periculū est etiā quæ in viginti diebus cōtingit, &
 in his quæ fœtus corruerūt secūdū horū dierū rationē pur-
 gatio cōtingit, & in iunioribus quæ corruerūt paucioribus
 diebus. In senioribus autē, pluribus. Eadē verò sunt affectio-
 nes ex puerperij purgamētis, & ei quæ corrumpit fœtum, & ei
 quæ peperit, si menstrū corruerit fœtū, & quæ corruerunt
 magis periclitātur. Corruptiones enim grauiores sunt quàm
 partus, Nō enim fieri potest vt citra violētīā fœtus corruerit
 tur, aut pharmaco, aut potu, aut cibo, aut subdititijs medica-
 mentis, aut aliqua alia re. Violētīa verò malū est. In huiusmo-
 di enim periculū est ne vteri exulcerentur, aut inflāmentur.

Lactis pro
creatio.

Hoc autē est periculosum. At verò lac quomodo fiat, dictū est
 à me in natura pueri in partu. Postquā autē prægnans fuerit
 mulier,

A mulier, menses non valde prodeunt, præterquam quibusdam paucis. Dulcissimus enim humor ex cibis ac potibus, ad mamas vertitur ac exfugit. Et necesse est etiam reliquum corpus magis euacuari & minus sanguine plenum fieri. Atque hoc ita contingit. Sunt autem quæ natura sine lacte sunt, & quibus lac deficit ante tempus. Hæc verò natura solidæ sunt, & densæ carnis, & propterea sufficiens humor non penetrat à ventre in mamas, quum via sit densa. Ad menses detrahendos. Elaterij potiones duas sumito, & adipem ouillum de rhenibus, pari elaterij portione ammisceto, & non cõterito, verum duas glândulas subdititias facito. Aut melarthium ex tritico terito, & aqua subigito, & duas glândulas formato, atque has ante dies quibus affuturi sunt apponito. Si enim non prodeunt, rigores ac febres inducunt. Molitoria, à quibus aqua & arena purgatur, ducunt etiam menses, si non fuerint diuturni, & osculum emolliunt. Narcissum, myrrham, cuminum, thus, absinthium, cyperum, singula equalibus portionibus sumito, narcissi verò solum quatuor portiones: & puluillum stupæ dum pectinatur crudum linum ammisceto, & hæc cum aqua origani cocti terito, ac glandem formato & subdito. Aut cyclaminum magnitudine tali, & aris floræ magnitudine fabæ terito, & cum melle glandem formato, ac apponito. Aut pulegium, myrrham, thus, fel suis ac bouis, cum melle subigito, & glandem efformato. Si menses non prodeant, adipem anseris, & netopum, ac resinam permixta ac lana excepta apponito. Medicamentum subdititium, purgatoriū, mollitorium, Caricam percoctam ac expressam leuissimè terito, et in lana subdito cum rosaceo vnguento. Aut acris brassicæ et rutæ, vtriusque dimidium terito, ac vtitur eodem modo. Purgatoriū. Medullam anseris aut cerui magnitudine fabæ affuso vnguento rosaceo et lacte muliebri terito velut pharmacum teri solet, et cum hoc os vteri illinito. Aliud subdititiū molle. Medullam anseris magnitudine nucis, ceram magnitudine fabæ, resinam lentiscinæ aut terebinthinæ magnitudine fabæ. Hæc cum rosaceo vnguento ad lentum ignem liquefacito, & velut ceratum efficitur. deinde ex hoc tepido os vteri illinito, & pectinem irrigato. Aliud purgatoriū. Farinam recentem, myrrham obol. iij. croci tantundem, castorij obolum, hæc trita cum vnguento irino apponat. Aut vrticæ semen, & maluæ succum, ac anseris adipem simul permixta subdat. Aliud subdititiū purgato

*Cur quædam
lac non bene
beat aut ab
eo deserantur.*

*Mensium
prouocatio.*

*Diuerse de
hac re medi
camenta.*

purgatorium, si menses nō cōpareant. Styracē & origanū terito, & permixtis adipem anserinum affundito ac apponito. D

Aliud quod vteros expurgat, ac sanguinē euacuat. Absinthij radicem tritā, melle ac adipe anserino ammixtis apponito. Aliud purgatoriū. De buprestis caput & pedes & alas tollito, & reliquū ipsius terito, ac ficus internā partē ammisceto. Sit autē pinguitudinis ficus portio dupla. Hoc vteros inflat. Hoc etiā desperatis optimū est. Aut mercurialis folia trita subdito. Hoc tenuē biliosam purgationē ducit. Sed & artemisia facit velut mercurialis, & melius purgat. Veratrū quoq; nigrū cum aqua tritū, velut aquā à carnibus ducit. Sed & alumen ac resina idē facit cyperū, absinthiū, aristolochiā, cuminū, salem, mel. Hæc oīa simul terito ac apponito. Et veratrum cū vino dulci, & farina lolij ac tritici, melle subacta in lana subdatur. E Subdititia si catapotia nō purgarint. Mercurialem, myrrhā, violam albam, cepam acerrimā, & melanthium ac mentā, si sufferat, permixta apponito. Subdititia acria sanguinē ducentia. Cātharidas quinq; demptis pedibus ac capitib. & myrrhā ac thus simul misceto, & mel addito. Deinde in oleū rosaceum aut Aegyptium tinctū per diē subdat, & vbi mordet, tollat. & rursus in lac muliebre ac vnguētum Aegyptiū tingat, & hoc per noctē apponat. & aqua odorata perluat, & adipē subdat. Cōduxerit & buprestis, si quidem parua fuerit, sine alis & pedib. ac capite. Si verò magna fuerit, non cōmisceto eadē quæ cātharidibus, sed solā submitto ac similiter apponito. F Si verò molliore opus habuerit ad buprestim vinum & cuminū Aethiopicū immisceto, vñ item passam & pollinem fefelis ac anisi. & vinū feruefacito, eoq; affuso reliqua terito, & pastillos drachmales efformato eoq; apponito myrrha ac thure ammixtis: facito autē eodē modo velut cū cantharidibus. Aut melanthium ex tritico, tritum ac melle subactū apponito. Aut hoc ipsum melanthiū cum melle tritum velut glandem efficito, circum pennam autem obducito. Subdititiū efficax. Succum mandragoræ & cucurbitæ syluestris, cū lacte mulierbri apponito. Aut secē ficcā ex vino veteri albo vrito, & vino extinguito ac subdito.

Cucurbitā item syluestre, mercuriale, nitrum & irionem. Citius detrahit & madragoræ radix, cātharis, serpyllū, lauri fructus, vnguentum irinum, laurinum. Tithymali succū permi

A per
exl
am
pid
ptu
rito
app
ves
Au
no
mu
ri r

B ea
uiq
tri
sur
me
lap
rar
vti
die
lau
vbi
tuo
& f

C par
cris
fic
sep
ad
tuo
reco
her
ster
in
re,
fite
nis
ne

A permisceto ac agitato, & detracto visco, erui magnitudine exhibeto, Optimū est & glādē subditiā ex eo facere. Si verò amplius p̄dierit, vino proluatur. Aut æs vstū dissoluito, & tepidum lana excipito ac apponito. Medicamētum ad cōceptum. Cedriæ acerabulū, adipis bubuli drach. iiii. simul terito, & talorū figuras efformato, quas ieiuna apponat, & dū appositas habet per diem ieiunet. Apponat autē bis, mane & vesperi, post mēses post cœnā verò lauet: & cū viro dormiat. Aut melāthiū cōtūdito, & in linteū illigato, & adipe anserino addito, subdendū dato. Aliud ad cōceptum. Quo cures mulierem vt in ventrē cōcipiat, vrinā sumito veterem, & ferri recremētum tantū, vt in fragmenta resoluerē possis. postea mulierē in sella collocato, & corpore & capite velato, peluiq; ad pedes supposita, ignita recrementi ferri fragmenta tria pro vna vice inijecto. Sit autē vetus hęc vrina cōgij mensura: & cum his triginta fomētis ipsam foueto. Dum autē fomentū adhibes, caput lauato, ita vt donec fota fuerit rursus lapides illos recremēti ferri in vrina extinguas, & fomētum rursus calefacias. Postea verò caput lauato plurimū, polio & vticis folijs q̄ plurimis in aqua coctis. Hęc autem facito ad dies septē. Ter verò per singula hęc fomēta suffito, antequā laues. A balneo verò oleo laurino inungatur. post cœnā autē, vbi cepas melle tinctas comedit, & aquā mulsam tepidā quatuor heminarū mensura bibit, & paululum cōtinuit, vomat. & supina reclinata, rutā habeat auribus & narib. inditam. Et panem fermentatum sexta chœnicis parte, in iusculum volucris confringat, habeat autem hoc iusculum apij chemam, & sic assumat: & rursus tātundem in cœna dato. Et hoc per dies septem facito: postea verò ventri per dies septem clysterem adhibeto. Sit autem infusum clysteris, resinæ drachmæ quatuor, mellis acerabulū, olei plataënsium tantundem, fursurū recentium succus, spuma nitri, oua tenuia. Sit autē infusum hemina octo, & ex his tres succi ptisanæ. Obliquæ verò clysterem adhibeto, & parū lauato. Apponat etiā glandes septē in die, & detineat donec fuerint liquefactæ. Sint autē ex thure, nitro, galbano, melle cocto. Cibo verò eodem vtatur. Suffito autē aīni albi pilos, & lupi sterces. De his plurimū prunis inijecto, ipsamq; circumlocatā ac contactā suffito, cauendo ne cōburas. Si verò mulier parere nequeat quæ prius pepe-

rit, nitrum & resinā, & myrrhā, & cuminum Aethiopicum, & D
 vnguentum simul terat, & apponat. Aut pulegiū siccū in lin-
 teo subdat. Bibat autē pulegium vbi dormire volet. Aliud
 ad cōceptum. Victus rationem mulieri cōstituere oportet,
 quæ prægnans fieri cupit, & ad edendum ac bibendum exhi-
 bere ipsi, quæ libēter admittit. Viro autem mulieris reliqua
 dato, præter allium, & cepā, & legumina fresa cocta, & silphij
 succum, & quæ inflant. Ab his sanē absteineat. Medicamētum
 quod similiter infunditur si nō concipiat. Lac mulieris ma-
 sculum alentis, grana mali punici recentis terito ac succum
 exprimito, & testudinis marinæ partē inter anum & puden-
 dum cōburito ac terito: & hæc in pudendū muliebri infun-
 dito. Aliud quod similiter infunditur nō cōcipienti. Lac & E
 resinam, & mali punici dulcis succum, Hæc omnia melle am-
 mixto infundito. Aliud ad cōceptum. Bulbi albi semē aut
 florem cum melle terito, & lanæ inuolutum per triduum ad
 vterum apponat. Quarta verò die, maluā syluestre lotifoliā
 terat lacte muliebri ammixto, & lanæ inuolutā apponat. de-
 inde cum viro dormiat: præsorbeat autē pulegium in farina
 coctum, & bibat pulegium tenue in vino. Si verò huic non
 obediat, conyzā odoratā cōtundat, & expressum succū vino
 mixtum ieiuna bibat. Aliud. Asparagi semen similiter in
 vino bibat. Aliud. Secundā mulieris, & vermium carniū
 capita, & alumē Aegyptium, cum adipe anserino diluito, &
 in lana ad os vteri apponat. Aliud. Aeruginē, florem æris,
 vtrunq; oboli dimidij pondere, thuris masculi, aluminis scif- F
 si, fructus vitis syluestris, gallæ, myrrhæ, malicorij, resinæ, po-
 lij, singulorū obolum, in melle tritum, per triduum bis in die
 apponat. Si verò fortassis acrius fuerit, anseris adipem ac ni-
 trum tostum ammisceto. Vinū autem exhibeto, fortitudinē
 in ipso vitans. Aliud ad conceptum. Vermem carniū qui
 caudam habet accipito, & de ipso tres aut quatuor partes su-
 mito: & organum tenuem simul cum rosaceo vnguento te-
 rito: & hoc ad vteri os apponat. Aliud. Portulacā cum adi-
 pe anserino, & myrrha, & porri semine, & felle bubulo te-
 rito, & lanæ inuoluta ad os vteri apponito. Si menses quidē
 Conceptus
 reparatio.
 fiant multi, non cōcipit autem, floris æris obolos duos, & alu-
 minis scissi tantundem, cum melle terito, & lana excipito.
 Illiget autem mulier lanā in linteū cum filo, & sibijpsi sub-
 dat,

Qui conce-
 ptus pare-
 tur.

Conceptus
 reparatio.

A dat
 gat
 uef
 M
 anfo
 qu
 per
 fam
 bita
 chu
 nito
 effe
 B bus
 lana
 rit.
 bus
 dece
 trita
 seme
 neat
 teat,
 to, &
 leran
 cas d
 to. A
 C aqua
 anifu
 affu
 fueri
 los d
 rito,
 Deio
 bint
 suavi
 ter au
 Cu
 farcie
 verò
 sed d

A dat, ita vt filum extra promineat. Deinde quum probè purgata fuerit extrahat, & vino odorato myrti folijs iniectis feruefacto proluat, & virum accedat. Subdititium ad cōceptum.

Mel. myrrhā, myricæ fructum, resinam liquidam, adipem anserinum, omnia simul trita lanæ inuoluta apponat. Aliud, quod vterum valde aperire potest, quum cōclusus est, & cōcipere non potest, & ad aquam expurgandam. Accipe anchusam paruum, & lentiscum, & cuminum, & cyperum, & cucurbitam syluestrem, & nitrum rubrum, & sal Aegyptiū, & anchusam magnam. Hęc omnia trita per linteum rarum excernito, & acceptū mel ad lentum ignē coquito. Postquā verò

B efferbuit, cerā ac resinā ammisceto. Deinde etiā alijs omnibus ammixtis oleum affundito, ac ab igne tollito, & tepida lanæ cōuolutæ inuoluta vtero apponito, donec purgata fuerit. Aliud. Si mulierem cōcipere velis, ad purgatoria quibus vtitur, etiā virū accedere oportet. Et baccas lauri nigras decem, thuris pugillos tres, & cumini modicum, cum melle trita in lanam succidam inuoluat, & semel in die subdat, & semel auferat, ad quatuor dies, & iisdem diebus à cibo abstineat. Conceptum impediens. Si verò cōcipere non oporteat, misyos magnitudinē fabæ aqua diluito, ac bibendā dato, & per annum vt ita dicam, non concipiet. Partum accelerans ægrè parienti. Lauri radicem derafam, aut lauri baccas dimidij acetabuli mensura in aqua calefacta bibēdas dato. Aliud partum accelerans. Distamni obolos duos tritos in aqua calida bibat. Aut abrotoni drachmā, & lauri baccas, & anisum, in vini dulcis veteris cyatho terito, & aquæ cyatho affuso bibendum dato. Hoc bonum est si antè partus dolores fuerit datum. Aut distamni obolū, myrrhæ obolū, anisi obolos duos, nitri obolum. Hęc cum vini dulcis cyatho vno terito, & aquæ calidæ cyathis duobus affusis bibenda dato. Deinde calida lauato. Aliud partū accelerans. Resinā terebinthinam, mel, oleū duplum horum, vinum odoratū quā suauissimū. Hęc mixta tepesacta sepe ebibenda dato. Oportet autem, & vteros sedare, si fuerint inflammati. Aliud.

Cucumeris syluestris quicumq; albus fuerit semē cerā infarcito, deinde lanæ rubræ inuolutum lumbis alligato. Si verò prægnans multo tēpore cohibeatur, & parere nō possit, sed diebus pluribus ex partus doloribus laboret: Sit autem

*Cōceptum
impediētia.
Partum ac
celerantia.*

Quæ puer-
peria pur-
gent.

iuuenis, in vigore, & multo sanguine referta, secare oportet D
venas in malleolis, & sanguinē detrahere, viriū respectu ha-
bito, & postea calida lauri corticibus incoctis lauato. Viricis
autem semen, & dictamnū creticā, vtrunq; pari portione, in
vino albo aut aqua bibendū dato. Subdititium autem me-
dicamentū facito, galbano, & baccis lauri, & oleo rosaceo, in
lana inuolutis ac subditis. Aliud. Filicis quercinæ radicem
tritam in vino bibendam dato, & adiantū tritum in oleo di-
lutum illinendum, & in vino meraco bibendū dato. Aliud,
quòd puerperæ puerperij purgamentā melius purgat. Testu-
dinis marinæ hepar viride adhuc viuētis, in lacte muliebri
terito, & cum vnguento irino ac vino subigito, & apponito.
Aut mercurialem tritam in lana apponito. Aut artemisiā tri- E
tam similiter in lana subdito. Aut mercurialis & cucumeris
syluestris parum terito, & vino ac melle subactum apponito.

Purgatoriū puerperij purgamentorum ex partu. Triticum
trimeitre fractū ac fresum, dimidię chœnicis mēsurā, in aque
heminis quatuor coquito. Quū autē efferbuerit ter aut qua-
ter, forbendū dato. Aliud. Sambuci folia in aqua coquito,
& aquā bibendam dato. Edat autē & brassicas coctas, & por-
rum, & fœniculum, & anethū, & polypos, & locustas piscicu-
los. Aut rhois folia & erysimū ex vino, aut polentæ pollinem
bibendū dato. Aut misy duorū obolorū pondere tritū ac vi-
no subactum apponito. Purgatorium mensium & puerperij
purgamentorum. Ducit etiā aquam & alia. Radicis struthij
tusi triti quantū tribus digitis apprehendi potest, melle sub-
actū apponito. Nascitur autē in Andro in littoribus. Aliud
similiter purgans. Erysimū in aqua coquito, & vbi ebullire
oleū affundito, ac bibendum dato. Commodum est etiā suc-
cum pro fomento adhibere per suffitū, & cibis mollibus vti.

Aliud quod puerperij purgamenta purgat. Erysimū pla-
cide terito, & corticē diffilato. Quum autem purum feceris,
leuiter terito, & aquā adstillato, salēmq; ac oleum ammisce-
to, & vbi polentam insperferis coquito, ac forbendum dato.

Aliud. Si non descenderit purgatio, aut puerperij purga-
menta nō prodierint. Cucumeris syluestris internā partem,
trium obolorū pondere sume, & artemisiā herbam, & thus
oboli pondere, & hæc trita, & melle ammixto, lanæ inuoluta,
ad vteri os appone. Et hoc semper noctu ac interdium per dies
quinque

A quinq; facito. Aut vitis pampinos aut folia viridia terito, & melle ammixto lana excipito, & eodē modo subdito. Aut cupressi fructū & thus simul trita, rosaceoq; ac melle diluta, & lana excepta apponat. Aut abrotoni drachmā, & cucumeris syluestris medullæ obolum, & thus cū melle terito, & in lana inuoluta apponito. Aut elaterij obolū, & myrrham, cum melle terito, & lana excepta apponat. Aut cupressi fructum, & cucumeris syluestris internam partem, & thus, melle ammixto, in lana subdat. Purgatoriū si ex partu nō purgetur.

*Puerperæ
purgatio
diuersa.*

Trifolium in vino bibendū dato. Idem etiā appositum menses erumpere facit, & fœtum eijcit. Purgatoriū vterorum, quum puero mortuo sanguis in hoc māserit. Cucurbitam syluestrem tritā cum melle delingat, aut apponat. Ad omnia puerperij purgamenta si nō probè prodeant. Erysimum coquito cū polenta, & oleo affuso vbi coctum fuerit sorbeat: & cibis mollissimis vtatur. Aut scāmoniam cū lacte muliebri tritam, ac lana exceptā apponito. Aut radicem dulcem melle, & rosaceo aut Aegyptio vnguento subactam, in lana subdat. Aut farinam lotā similiter apponat. Bibat autē crethemi: & seselis, & rutæ, & silphij semen, ita vt de singulis obolos duos simul teras, & in vino meraco, si non febricitarit, præbeas. Subdititium quod secundam relictam eijcit. Ex sambuci foliorum decocto prius fomentum adhibeto, & id quod ex cātharide fit apponito. Hoc & ea quæ debilia sunt sanat. Si verò lācinet ac mordeat, statim tollito, & lanam rosaceo tinctam subdat.

*Secundam
quæ educat.*

Poriones quæ secundam educere possunt, & menses detrahere, item quæ fœtum enectum.

Cantharidas quinque, alis & cruribus ac capite auulsis, & tribulum ad mare natum cum radice ac folijs tritum conche mensura, & euanthemi, ac seminis apij tantundem, & sepia oua quindecim, in vino dulci temperato bibenda dato. Et vbi dolor habuerit in aqua calida desideat, & aquam mulsam aquosam bibat, & vinum dulce. Alia. Ranunculi foliorum ac floris triti, stateris Aeginæ pondus, in vino dulci bibat. Si verò dolor habuerit, cicer album & uvas passas, in aqua coquito, perfrigerato, ac bibendum dato. & vbi vrinæ stillicidium vexarit, in aqua tepida desideat. Aliud quod eijcit secūdas. Cucumeris syluestris succū in mazam cōspersum apponat, vbi prius ad biduū ieiunarit. Hoc nullū aliud

Fœcunditas experientia. præstātius inueneris. Fœcūditatis experimentū. Caput al. D
 lij integrū deraſum appone, & vide an per os oleat. Aliud
 experimentū. Netopon modicū lana inuolutū apponito, ac
 videto an per os oleat. Alia ſubdititia. Scorpij marini fel,
 lana exceptū & in vmbra ſiccātū appone. Aut pulegium ſic-
 catum & tritū ac melle ſubactū, in lana apponito. Aut florē
 æris cū melle linteolo illigatū ſubdito. Aut cucumeris ſylue-
 ſtris ſemē, & teſtā cōbuſtā, cum vino ſubigito, & leporinis pi-
 lis ac lana excepta ſubdito. Aliud ſubdititium. Alumē Ae-
 gyptiū lana inuolutū apponito. Aut cātharidas tritas vinoq;
 ſubactas ſubdito. Aut artemiſiā herbā vino ſubactam appo-
 nito. Aut melanthium cum vino tritum in lana ſubdito. Aut
 bulbiō ex tritico tritum & vino ſubactū apponito. Aut vini E
 veteris albi fēcē cōburito, & vino albo extinguito, teritoq;
 ac in linteo apponito. Aut galbanū, & netopon, & miſy cum
 roſaceo vnguēto in linteo ſubdito. Aliud. Elaterij potiōes
 duas, & fauū cū vino in linteo apponito. Aut butyrū & alu-
 men melle ſubacta ſimiliter. Aut ſcāmonia ſuccum & adipē
 cum maza miſceto, & vino imbuta in linteo apponito. Po-
 tiones quæ poſſunt ſecundā in vtero detentā educere. Colo-
 cynthidis ſylueſtris internā partē cū lacte muliebri tritā, in
 linteo apponat. Ad idē. Silphium magnitudine fabæ in vi-
 no bibēdum dato. Aliud qđ fœtū expellit. Mulierē ſub alis
 apprehēſam fortiter cōcutito. In potu verò dato, viticis folia
 in vino. Aut dictānum creticū oboli pōdere in aqua terito ac
 exhibeto. Aut conyze graueolētis man^o plenē mēſurā cū por-
 ri ſucco diluito, & netopū chemæ plenæ mēſurā addito, atq;
 hæc trita in vino bibēda dato. Aut tēdā pinguiſſimā cū vino
 dolci coquito, triū cyathorū mēſura vini affuſa, & galbani o-
 bolos tres, & myrrhā adijcito, & vbi cocta craſſa facta fuerit.
 tepida bibēda dato. Aut porri ſuccū, & myrrhā, & vinū dul-
 ce ſimul exhibeto. Aut portulacę ſemē terito, & in vino albo
 veteri dato. Aut populi nigre creticę grana nouē ī vino trita
 bibat. Aut ranūculi herbę foliorū ac floris triti, drachmę Ae-
 gineę pōdus, ī vino dolci bibat. Si verò adhuc ſcđa intus de-
 tineat, Senectæ anguiū obolū ī vino terito, ac bibēdū dato.
 Aut apij radicē, & myrti baccas coquat, & p dies quatuor bi-
 bat. Aut cuminū Aethiopicū, & caſtorij obolū, & cātharidis
 parū hæc ī vino bibēda dato. Aut ſeniculi radicē, in vino &
 oleo

*Quæ fœtū
 expellant.*

A ole
 tri
 qu
 mi
 con
 oli
 ua
 ten
 Au
 vin
 bib
 my
 B pel
 rato
 obo
 er in
 bib
 ben
 odo
 et r
 to b
 bea
 dri
 dim
 dato
 et m
 da e
 rob
 tritu
 pote
 tur.
 tus f
 cum
 Potu
 refin
 dera
 potu
 mell
 ad ei

- A** oleo ac melle feruefactā bibat. Si secūda nō p̄dierit, conyzā tritā in lana subdito. Melius autē est vt bibat. Aut conyzā quātū manus capit, & porri succū, & netopū chemæ mēfura misceat, & hæc in vino bibat. Aliud qđ secundā eijcit. Holoconitidis dulcis radicē, est autē velut bulbus, & parua velut oliua: Hāc in vino terito, ac bibendā dato. Et si quidem parua fuerit duas dato. Si verò maior, vna sufficit. Ammisceto autem ex feminibus cum inū Aethiopicum, & feseli mafsiliēse. Aut silphij libyci semen siccū chœnicis dimidiā mensura, in vini heminis tribus coquat, & ad dimidias redigat, & de hoc bibat. Aliud. Viticis semē, & feselis, pari portione simul cū myrrha terito, et cum aqua bibēda dato. Alia secundas expellentia. Viticis albæ recentis acetabulū, in vino albo odorato tritum bibendum dato. Aliud. Castorij aut sagapeni obolum, bituminis drach. j. nitri drach. ij. Hęc omnia terito, et in vino dulci, ac olei hemina dimidia obolos duos ieiunā bibendos dato. Et calida probe lauato. Aliud similiter habens. Herinaceos marinos tres totos tenuiter tritos, in vino odorato bibendos dato. Aliud. Mentæ fasciculum paruū, et rutæ et coriandri, et cedri aut cupressi semē, in vino odorato bibēdum dato. Et de herinaceis si habuerit, plurimum sorbeat. Postea verò similiter calida lauato. Aliud. Anisum, cedri baccas, semē apij, cum inū Aethiopicum, feseli, singulorum dimidiū acetabulū, tenuiter tritum, ex vino albo bibendum dato. Aliud. Dictamni fasciculum, et dauci seminis drac. ij.
- C** et melanthij tantundē, tenuiter terito et in vino albo bibenda exhibeto, et multa calida lauato. Dato autē iuxta corporis robur. Aliud. Galbanū oliuæ magnitudine, in oleo cedrino tritum apponat. hoc corrumpere et eijcere morātes secundas potest. Aliud secundarum expulforium quod vteris infunditur. Quam secunda à frigore mortificata cōputruerit, vbi vētus frigidus fuerit, crocum leuiter tritum drachmæ pōdere, cum adipe aserino infundito, et ad plurimum tēpus finito, Potus ad idē probe cōferēs. Conyzam suaue olentē, et mel, et resinā terito, inq; vino odorato, aut in syrmaea potione moderate purgante bibēda dato, et calida lauato. Alius similis potus ad puerū et mala intus existentia. Aliud subdititium, melle, et syrmaea potione, bibendā dato. Aliud subdititium, ad eijciendū sc̄tum immortuum. Aeris ramēta in molle lin

teum indita, ad os vteri apponito, & profueris. Aliud. Testam recentē, & adipē anserinū terat ac apponat. Aliud. Nitrum cum resina coctū, & in glādē efformatū, gallinaceo adipe tinctum appone. Aliud. Charien appellatur herba, huius radicē non multo adeo tempore ad vmbilicū apponito. Aliud. Cucurbitā syluestre, & muriū stercus, leuiter trita apponito. Aliud quod alligatur. Resinā & adipē gallinacē, trita ac simul mixta, super vmbilicū ac vētrē deliget. Aliud subdititium. Hederæ albæ semen, & cedri ramenta terat, et glandes hinc factas subdat. Aliud. Testudinis marinæ cerebrum, & crocū Aegyptiū, & salē Aegyptiū terito, miscero, glandes formato, ac subdito. Suffimentū expulsiuū quod & sanguinē vētris expellere potest. Salicis folia in ignē posita suffito, & mulierē circūlocatā finito donec fumus in vterum

*Abortus
sanatio.*

intrauerit. Abortus sanatio. Quum mulier abortū fecerit, & puer nō fuerit egressus, siue putrefactus fuerit, & intumuerit, aut aliud quid eiusmodi passus fuerit. Porri & apij succū per linteū expressum, de vtrisque colligito, & olei rosacei heminam, & adipis anserini quadrantē adijcito, resināq; obolos tres in oleo liquefacito, & vbi mulierē ad pedes altiorē feceris, in vteros infundito, ac decūbēs ad plurimū tēpus contineat. deinde ad dies quatuor desidere iubeto, & egreditur puer putrefactus. Sin minus, salē Aegyptiū & cucurbitā syluestre viridē accipito, & melle ammixto trita edēda dato. Et postquā ederit, hinc & hinc moueatur. Aliud. Salē Aegyptium, & muriū stercus, & cucurbitā syluestre sumito, & melis semicocti quadrantem affundito, & resinā drach. j. in mel injcito, & cucurbitā ac muriū stercus, omnia probē cōterito, & in glādes efformato, easq; ad vterū subdito, q̄ diu opportum esse visum fuerit, Aliud expulsiuū, quod puerū enectū eijcit. Helxinē in vino tritā bibendā dato. Aliud eiectionū, quod puerū liuidum expellit. Veratri nigri radices tenues tritas, quantū tribus digitis apprehēdere potes, & myrrham magnitudine fabæ, in vino dulci bibēda præbe. Aliud expulsiuū. Coriandrū cum radice, & netopū apponat, ac deambulet. Aliud quod infunditur, si mortuus fuerit puer, vt ipsum eijciat. Crocum terito, & anserinū adipē affundito, & excolata in vteros infundito, & ad plurimū tēpus relinquito.

*Partus im-
mortui eie-
ctio.*

Cum par-

Ad foetum immobilē corrūpendū ac expellendū. Aluminis scissi

- A scissi drach. vnam, myrrhæ tantundē, veratri nigri obolos tres, in vino nigro leuiter trita, in glâdes afformato, & apponito donec paulatim fuerit exolutus. Collutiones vteros purgâtes, si ex partu aut inflâmentatione fuerint exulcerati. Grossos hybernos aqua affusa feruefacito, & excolato. Deinde oleo tepidō affuso misce, & duas heminas ad summū infunde. Omnes autē collutiones nō ampliore q̄ hac mēsurâ vteris in fundantur. Malicoriū item & mānam thuris, in vino nigro austero coquito, & excolatū vinū infundito. Alia collutio. Fecem vini vstā liquefacito, & cum aqua infundito. Deinde malicoriū, myrti baccas, iuncum odoratū, lentes in vino coquito, & diffusum vinū infundito. Alia. Butyrū, thus, resinā, mel, simul liquefacito, & affuso vino, tepida infundito. Aut sambuci fructū in aqua coquito, & excolata aqua, apium myrrhā, anisum, thus, simul in ipsa terito, & vinū odoratū pari aquæ mēsurâ affundito, excolatoq; per linteum, & tepefactum infundito. Alia. Brassicā, & mercurialē, & lini semē, et linum viride, in aqua coquito, excolato, ac infundito. Aut foliorū myrti acetabulū, mirrhā, anisum, mel, resinā, vnguentum Aegyptiū, omnia terito ac vnito, affusisq; vini albi odoratissimi heminis duab⁹, excolato tepefacito, infundito. Aut lauri fructum et pulegiū in aqua coquito, et vnguentū rosaceū affundito, et cum hoc tepido colluito. Aut anseris adipē resinæ ammisceto, affusoq; ad hoc vino, tepefactū infundito. Alia. Butyrum et oleum cedrinū, in modico melle tepefacito ac infundito. Aut mel, butyrū, iuncum odoratū, calamum odoratum, muscū marinū sumito, et in vino coquito, excolato, ac infundito. Aut apij semen, seseli, myrrhā, anisum, melanthium, in vino coquito, et excolatū vinum infundito. Aut cedrum in vino coquito, et cum vino colluito. Aut hederā in aqua coquito, et aquā infundito. Aut elaterij, aut cnestri potiones duas in aqua coquito, et duas heminas ex hac tepida infundito. Aut cucumeris syluestris interioris magnitudinem digiti in duabus aquæ heminis coquito, et melle ac oleo ad aquā affuso infundito. Aut radices thapsiæ potiones duas leuiter terito, affusoq; oleo ac melle, in duabus aquæ tepidæ heminis diluito, ac infundito. Aut veratri nigri potiones duas, vino dulci et aqua dilutas infunde. Aut grana cni-dia sexaginta terito, melleq; ac oleo et aqua affusa infundito.

*ius non mo
uetur.
Lotiones di
uersæ.*

Collutio corroborans, si vlcera pura fuerint. Grossos hy-
 bernos terito, & aquã affundito, & per totã diem macerato,
 & oleo affuso colluito. Aut malicoriũ, & loti ramenta in vi-
 no nigro coquito, & infundito. Quum autẽ impura fuerint,
 & sordes deferuntur, fecẽ vini vnã, cum vino & aqua infundi-
 to. Aut malicoriũ, rhoem coriariũ, myrtiũ; ac rubi folia, in
 vino nigro coquito ac infundito. Collutiones quæ infun-
 duntur ad vetera vlcera. Succo brassicæ cocto collue. Et mer-
 curialem similiter ac nitrũ rubrũ modicũ ammisce, & myr-
 rhæ acetabulũ, thus, seseli, anisum, apij semen, netopũ, resinã,
 mel, adipẽ anserinũ, acetum album, vnguentum albũ Aegy-
 ptiũ, Hęc oĩa simul trita, & vini albi heminis duabus diluta,
 tepida infunde. Aut mercurialẽ in aqua coque & excola, &
 myrrhæ acetabulũ, thus, seseli, netopũ, singulorum pares por-
 tiones adde, ac tepida infunde. Aut saluiã & hypericum in
 aqua coquito, & cum aqua colluito. Aut sambuci fructũ, &
 lauri baccas, æquis portionibus in vino coquito, & cum vino
 colluito. Aut pulegij aqua colluito. Aut adipẽ anseris in
 resina liquefacito, & similiter oleum cedrinũ modicũ affun-
 dito, & cum melle liquefacito, ac tepida infundito. Aut ar-
 genti florẽ in vino & melle ac cera liquato, & cyperũ, & iun-
 cum odoratũ, ac calamũ (quæ sanẽ etiã in vnguentum ammi-
 scentur) & iridem ac muscum in vino coquito & infundito.
 Aut apij semen, anisum, seseli, Myrrhã, melanthiũ, in vino co-
 quito ac infundito. Aut cedrum creticã in vino coquito, aut
 in aqua, & infundito. Aut hederã creticam in aqua coqui-
 to ac infundito. Atq; hæc faciendã sunt si vulnus habet, &
 myrrhã in aqua dilutã infunde. Aut elaterij potiones duas
 cum aqua infunde. Aut colocynthidas syluestres duas in vi-
 no aut in lacte cocto, quatuor heminarũ mēsurã macerato, et
 excolato, aut infundito. Aut cucumeris syluestris interioris,
 pulmi magnitudinẽ in aquæ heminis quatuor cocto, & mel-
 le ac oleo affuso colluito. Aut radicis thapsiæ duas potiones,
 in vino dulci dilutas, cũ aquæ heminis duabus, tepidẽ infun-
 dito. Aut veratri potiones duas in vini dulcis heminis dua-
 bus dilutas infunde. Aut thlaspios acetabulũ, melle ammi-
 xto in aquæ heminis duabus dilue, & tepido vtire. Aut cu-
 cumeris syluestris magnitudinẽ palmi, & cneori potione v-
 nã, in aquæ heminis quũq; cocto, & melle ac oleo affuso col-
 luito.

- A** luito. Aut grana cnidia sexaginta, in melle aut in oleo diluta, cum aqua infundito. Si ex partu alui profluuium corrumpitur. Bibat uiam passam nigrā, et punici dulcis malicoriū, et internū nucleū, et coagulū hœdi. Hæc vino nigro diluta, et caseo caprino, ac polenta triticea inspersis, bibenda dato. Triticum autē modice torreto. Si verò ex partu sanguinē vomat, huic hepatis fistula fauciata est. Hæc lac asini bibat, dein de vacca nigræ, ad quadraginta dies. Et sesamū tritū donec probè habeat. Bibat autē lac ieiuna. Si ex partu sedem doleat, iuniperi fructū et apij radicē coquat, et ad dies quatuor bibat, et lactuce semē cum anserino adipe tritū edat. Si verò ex partu vteri inflāmati fuerint, solani succum infundito, aut betæ, aut rhamni. Si ex partu crus ab vteris claudū factum fuerit, et exurgere nō poterit, semen hyosciami chemē mensura, in vino nigro ad tridū bibat. Si verò mēte percellatur ipsa bibēs, lactis asinini pauculū bibendū dato. Deinde pharmacum à quo pituita purgatur, ex sandaracha aut et cerato, et pilis leporis, per tridū suffitus fiat. De inflāmatione ex partu. Si ex partu vteri inflāmati fuerint, solani succum intra pudēda infundito. Aut apij, aut rhamni, aut betæ, aut cucurbitæ succū expressum. Aut sambuci medullā ac tenerrimam partē derasam, oblōgā indito. Aut absinthium in aqua terito, et lana exceptū subdito. Si verò horruerit tollito. Aut cotyledonis folia, et porrū, in crassiore tritici farina coquito, et oleo ipsis affuso præbeto. Bilē ex ytero purgantia. Cucumeris syluestris internā partem tritā ac melle subactā, in glandē efformato ac apponito. Pharmacū autē dare oportet, qđ sursum ac deorsum purget, et calida lauare. apponere verò anisum, aut melāthiū: aut colocyntidis syluestris internam partē terito, & melle subactā apponito. Aut elaterij portiones quatuor, ammixto adipe anserino aut caprino, in oblongiorē glandē redactas apponito. Aut nitrū, & cuminum, & allium, & ficū, oīa leuiter trita & melle subacta apponito. Calidaverò lauet, & à balneo bibat. Aut thlaspi leuiter tritū & melle subactū apponito. Aut ficus veteris pinguitudinē derasam elaterij portiōibus duabus ammixtis, & nitro tm̄ quantum est elateriū, cum melle subigito ac apponito. Aut peuce-dani tres cyathos bibēdos dato. Et anisum ac melanthiū vidani diluta bibenda dato. Aut elaterij portiones quatuor, ad-

*Sanguinis
vomitus
caussa.*

*Contra ute-
rorum in-
flammati-
onem.*

*Diuersæ
medicæ.*

pe ouil

pe ouillo ammixto apponat. Et hoc ablato aqua odorata la- D
uet, quæ leniter adstringat. Aut elaterij potiões tres cū ouil-
lo adipe, in glandē circū pennā efformato, & vbi amouerit,
sufficienti aqua probè eluatur. Aut thlaspis potionē cū melle
dato. Collutio si biliosa fuerit. Elaterij potiones duas
aqua dilue, & oleū narcissinum affunde, & cū tepido collue.
Aut colocynthides syluestres duas in lactis asinini cocti he-
minis quatuor macerato, & vnā excolato, ac oleū narcissinū
ammisceto, & infundito. Alia collutio biliosa & pituitosa.

*Collutiones
uariæ.*

*Pituitosa
& biliosa
leuatio.*

Cucumeris syluestris internā partē palmi magnitudine, in
aquæ potabilis heminis quatuor coque, & melle ac oleo an-
thino ammixto infundito. Alia pituitā & bilē purgans. Gra-
na cuidia sexaginta, melle ac oleo anthino ammixto, cū aqua E
infundito. Aut cnestrū in aquæ potabilis, heminis quinque; co-
quito, & duabus excolatis, mel & oleū anthinū cū narcissi-
no ammisceto, ac colluito. Collutiones purgatoriæ. Grosi
hyberoi vsti in aqua macerantur, et ad aquā excolatā oleum
ammiscetur, ac infunditur. Postea verò collutio fiat ex mali-
corio, galla, loti ramētis. Hæc autē in vino nigro coquere o-
portet. Aut fece vini vsta vttere cū aqua. Et postea hæc infun-
dito, myrti folia et rhoem coriariū. Coquantur autē in vino
nigro odorato. Et postea lentisci folia, et hypericū, et saluiā,
cum vino nigro odorato cocta infundito. Aut cū brassicæ
aqua, in qua mercurialis cocta sit, modico nitro adiecto, col-
luito. Aut elaterij potionē, cū oleo narcissino aut anthino, te-
pidā infundito. Si verò biliosa fuerit, colocynthidas duas, F
in lactis asinini cocti quatuor heminis macerato, et cū exco-
lato colluito, oleo narcissino aut anthino ammixto. Aut cu-
cumeris syluestris internā partē palmi magnitudine, in aquæ
potabilis heminis quatuor coquito, et melle ac oleo anthino
addito, colluito. Hæc collutio pituitosæ ac biliosæ conducit.

Collutio pituitā trahens. Granū cnidiū, et mandragorē li-
quorē terito cū aqua, Nam purgatio multa et oīs generis ex
hac collutione cōtingit. Aut allij caput integrū, nitrū, sicus
internā pingue partē, æquis portionibus trita ad gallæ ma-
gnitudinē efformato, ac apponito. Aut cumini folia cū vino
trita, in lana subdito. Aut radicē albā terito, et melle affuso
feruefactā in glandē redigito, ac apponito. Aut silphij liquo-
rē cū sicis emollito, et glandē efformato. Bonū est et cucu-
meris

A me
tau
gal
le a
C
pr
eod
ocu
di it
glāc
thyr
digi
E ipla
poni
nes o
infu
ter, a
nia t
quito
excol
mitti
tuitor
ses pr
quidē
Si ver
C fuerit
Pur
cruen
os mo
rham
lorū p
& cruo
mnia t
circun
ponito
odorat
liculas
tauri, n
sita sin

A meris syluestris semen similiter tritū ac preparatum. Aut fel tauri, & nitri rubrū, & netopū, ac cyclaminū, illorū quidem galle magnitudinē, cyclamini verò ampliorē portionē, melle ammixto mulier quæ curatur apponat. Aliud subdititiū.

Cyclamini caput purgatū aqua terito, & lana tenera exceptū apponito. Aut myrrhā, salem, cuminū, fel tauri, cū melle eodem modo. Aut grana cnidia triginta, & Indici pharmaci oculorū, quod vocatur piper grana tria, decorticato: & rotundi itē tria. Hęc autē terito, & vino veteri tepido diluta, instar glādis circū volucris pennā efformato, & sic adhibeto. Aut thymali succū melle subactū. Aut scillæ radicē longitudine digitorum sex, duobus digitis lanā obuolutis subdito. Aut ipsam scillā absq; radice terito, & similiter lanā obuolutā apponito. Collutio si pituitosa fuerit mulier. Veratri potiones duas in vini dulcis heminis duabus diluito, & permixta infundito. Si purgatione opus habuerit, porrū coquere oportet, aut sambuci fructū, anisum, thus, myrrhā, vinū. Hęc omnia terito, & cū succo horū colluito. Aut brassicā in aqua coquito, & in huius succo mercurialē coquito, & nitri parum, & excolatū infundito. Aut cnestri potionē in melle dilutā immittito. Verū mēses cōsiderare oportet, an biliosi sint, aut pituitosi. Ad hoc arenā siccā tenuē in solē subijcito, & quū menses prodierint, sanguinem superfundito, ac ficcari finito. Et si quidē biliosi fuerint, sanguis in arena siccatus viridis euadit. Si verò pituitosi, velut mucus conspicitur. Si igitur pituitosi fuerint, cnestri potionē cum aquæ mulsæ hemina infundito.

Purgatoriū molle, aquā ducit & pelliculas, ac saniem subcruentā. Detrahit & menses, nisi diurni fuerint, & vterorū os mollit. Vnguentū narcissinū, & cuminū quod editur, myrrham, thus, absinthiū, cyperū, vnguentū rosaceū, Horū singulorū pares portiones, narcissini verò quatuor partes sumito, & crudi lini puluillo dum à stupa depectinatur ammixto, omnia terito, & glandē circū pennā efformato, & linteo tenui circumdato deligato, & in oleū albū Aegyptiū tingito, ac apponito, & per totā diem finito. Et vbi lauit & amouit, aqua odorata perluatur. Aliud purgatorium. Ducit aquā & pelliculas, & mucos, & sanie subcruentā. Myrrhā, salē, cuminū, fel tauri, melle subacta & linteo indita apponito, & totū diē indita finito. Deinde vbi lauit & amouit, aqua odorata perluatur,

*Mensium
cognitio.*

*Purgamē =
tum ad mē-
ta.*

tur. Aliud. Salem, cuminū, fel tauri, melle subigito ac subdito. Et silphium ficui ammisceto ac apponito. Deinde vnguento rosaceo illinito. Aut grana cnidia decorticato, portionemq; ipsorum terito, ac in glandē efformato. Aut allii & nitrū rubrū, & sicū, paribus portionibus melle ammixto subdenda dato. Et vbi amouerit, cerui adipē apponat in vino liquefactum. Aut piperis grana quinque cū modico elaterio, muliebri lacte instillato, in lana vnguento tincta apponat, ac amoueat eodē modo. Aut pinguisimā ficus partē cum elaterij portione, & nitri rubri ac mellis æquali portione, eodē modo. Aut fel tauri, nitrū rubrum, netopum, cyclaminū, paribus portionibus eodē modo cū melle in glandē efformato.

Aut fel tauri oleo Aegyptio tinctum apponat. Et eo amoto rosaceū illinat. Aut cucumeris syluestris longi internā partem, exēpto semine, cū lacte mulieris masculū alētis, & myrrham purā, & modicum mel, & vnguentum Aegyptiū, terito & apponito. Aut cucumeris syluestris partē internā siccato, & sine semine tundito, & adiecto melle feruefacito, & glādem oblongā efformato, atq; oleo albo tinctum subdito. Aut syluestrem cucurbitā eodē modo. Aut elaterij portiones tres cū farinae massa terito, & glādē formato. Aliud similiter faciēs.

Grana cnidia decorticata triū potionū mensura coquito, & melle affuso apponito. Deinde rosaceū illinito. Quæcunq; verò glandē subdunt, eas prius lanā in glandē infigere, deinde linteū tenue circumdare oportet, atque sic oleo Aegyptio tinctam apponere. Ducunt autē hæc maximè, & pelliculas auferunt. Subdititia purgatoria fortia, quæ aquā ducere possunt, & mucos, ac pelliculas, magis quàm priora. Piperis grana quatuor maxima, aut etiā parua, si opus fuerit, ad elaterij portione ammixta terito, & muliebri lacte instillato, cū modico melle subigito. Atq; hæc in lanā mollē circū pēnā obuoluto, & linteo circūdato apponito, vbi prius in oleū Aegyptium tinxeris. Maneāt autē subdita per diē, & vbi amouerit, adipē cerui apponat. Portiones, similiter purgatorix, quæ secundas eijcere possunt, & menses detrahere, & fixū enectū educere. Cantharides quinq; alis & cruribus ac capite auulsis: & tribulū ad mare natū cum radicibus ac folijs triū conchæ mensura: & euanthemi viridē siue luteā internā partem, & seminis apij tātundē, & sepiæ oua quindecim, in vino dulci temp

*Purgatio
mes diuersæ.*

A ci tē
lida
Ali
dus i
& vu
dato
& vi
purg
omne
modi
quod
stercu
B mēsur
salsug
ad mu
decoct
sorber
positur
quenti
pharm
bum, d
tres aff
stem e
pharm
bulum
C misceto
iicito, a
nem, si
ta ac te
purgat.
cto dilut
aquam,
hit, & n
granum
sceto. Sit
Hæc in l
mittito.
habeat, c
vbi amo

A ci tēperato bibenda dato. Et vbi dolor habuerit, in aqua calida desideat, & aquā mulsam aquosam bibat, & vinū dulce.

Alia. Ranunculi foliorū as floris triti, & ginei stateris pondus in vino dulci bibat. Cū autē dolor habuerit, cicer albū & uas passas in aqua coquito, & perfrigeratam bibendam dato. Et vbi vrinæ stillicidiū vexarit, in aqua tepida desideat & vinum dulce bibat. Subditiā purgatoria si potiones non purgarint. Mercurialem tritā, ac myrrhā apponito. Aliud ad omnem morbum, & aperire, & purgare potens. Myrrham modicam & saluiam, & anisum terito ac vtor. Purgatoriū quod sterilem purgare potest. Si os vteri nō rectē habuerit,

stercus bubulum siccū tusum ac cribratū quatuor chœnicum mēsurā, & aceti heminas decē, & vrinæ bubulæ tantundē, & falsuginis marinæ heminas viginti, pro fomēto adhibeto, & ad multum tēpus hoc leniter facito. Deinde lota vbi lēticulę decoctum, & mel ac acetum mixta bibit, vomat. Et farinam sorbendā dato: & vinū odoratū vetus sub dio per noctē expositum, insuper bibendū. Cibum autē ea die ne gustet. Sequenti verō granum cnidium deuorādum dato. Tertia verō pharmacū vrinā ciens exhibeto, ita vt uas passas & cicer album, duarum chœnicum mēsurā sumas, & aquæ semicōgios tres affundas. Deinde facta coctura excoles, & sub dio per noctem exponas, & postera die bibēdum prębeas: & subditijs pharmacis vtatur. Aliud purgatoriū mensium. Stercus bubulum velut cōchæ restā efformato, & cupressi ramenta am-

misceto ac subigito, & in sole siccato: & in hoc suffimēra iniicito, ac suffiro. Aliud quod infunditur ad similem affectionem, si mēses nō prodeant. Spinæ albæ folia trita, & excolata ac tepefacta infundito. Illitio purgatoria, quæ vteros purgat. Porri & nasturtij semen tritum, & vino ac lacte cocto dilutum, imo ventri illinito. Illitio mollitoria. Ducit aquam, & mucos, & pelliculas. Et purperij purgamēta detrahit, & nō exulcerat. Myrrhę optimę dimidiā partem, & salis granum, & picē aromatibus conditā, cōtundito ac trita misceto. Sit autē myrrhæ dimidia pars, ad salē ac picē cōtusam,

Hæc in linteū ad gallæ magnę magnitudinē efformata immittito. Sint autem duo lintea, vt alterū in die, alterū nocte habeat, donec colliquefcat. Lauetur autem calida. Et deinde vbi amouit, aqua odorata perluatur. Si voles mulierem con-

*Vt cōcipiat
mulier.*

cipere

cipere, ipsam & vteros purgato. Deinde ieiunæ farinā edendam dato, & vinum meracū insuper bibendum. & nitrū rubrū aut cuminū, & resinā, melle subigito, & in linteo subdito: & vbi aqua defluerit, nigros subdititios talos ad emolliendum apponito, & cum viro cōcumbat. Si verò os cōclusum fuerit, etiā fici succum apponat, donec fuerit apertum, & statim aqua eluat. Cæterū accipitris stercus in vino dulci terat, & ieiuna bibat, & tunc viro condormiat. Aut vbi menses deierint, anseris aut vulpis stercus, in rosaceo vnguento terat, & pudendum illinat, ac cōdormiat. Si vlcera fuerint acria & inflāmata, hac collutione vttere. Adipē anseris & resinam misce, & aqua tepida diluta infunde. Aut butyrū melli ammixtum liquefacito ac infunde. Aut bryoniæ albæ cōche testam parū deradito, & myrrhā ac mel similiter. Hæc in vino nigro odorato diluito, ac tepidum infundito. Si vlcerata aut pustulis plena fuerint summa labra, carnē bubulā sumito, & butyrum siue adipē anserinum, & anisum aut crocū, aut spodium cyprium. Hæc omnia terito, & carni oblita apponito.

Si vlcera fiant ac mordeant, Bubulā carnē adipe illinito, & carnē subdito. Et si sordida fuerint, eluito, & fomentū ex fici radice adhibeto. Et postea etiā de pinguedine in vino dulci bibat. Si in pudendis fiant vlcera, bubulum adipem illinito. Et myrtum in vino coquito, & cum vino perluat. Aut oleæ folia, & rubi, & mali puniceæ, eodē modo. Sit autē vinū prænium. Atq; hæc quidē sic faciendā sunt. Et perleæ arboris videlicet folia terito, & ad pudenda apponito. Aut Anechi & apij semen tritum illinito. Si feruido ac superficiali vlcere pudenda laborēt, sic curare oportet. Carnē bubulam longitudine duorum palmorū paruorū, crassitudine verò ligni quod in foramen bipennis immittitur, pudēdi videlicet virilis forma, vsq; ad vesperam apponat. Noctu verò auferat. Postera die autem rursus apponat vsque ad meridiem, & bibat vinum dulce, melle ad vinum ammixto. Collutio si vlcerati fuerint vteri, & si vrinæ stillicidium vexarit. Porrum, sambuci fructum, seseli, anisum, thus, myrrham, & vinum æquali mēsurā ad horum succum. Hæc mixta & feruefacta frige facito, & moderatē colluito. Aut mel, butyrū, medullā, & ceram immittito, ac illinito. Ad vlcera quæ in pudēdo sunt ac enascuntur. Folia oleæ, & rubi, & hederæ, & mali puniceæ dulcis

Medela omnium quæ in pudendis nascuntur.

- A** dulcis terito, & vino veteri diluta, noctu in lana pudendis ap-
ponito, & pro cataplasmate adhibeto. Quñ autem dies vene-
rit, detrahit. & myrti baccas in vino coquito, ac colluito.
Aut anseris adipem & resinã liquefacito ac infundito. Aut
butyrũ et olenm cedrinũ, modico melle ammixto infundi-
to. Ad vlcera in vtero resiccanda. Argenti florem in vino te-
rito ac infundito. Aut butyrum cum melle infundito. Aut
bryoniam albam, & myrrhã, & mel, vino diluta infundito.
Postridie verò vino nigro tepido eluito. Aut lentisci folia in
aqua coquito, & cum hac postea colluito. Si vlcera fuerint
os vterorum, Butyrum, thus, myrrhã resinã, medullã cer-
uinam infundito. Aut lenticulã in aqua coquito, & cũ exco-
lata aqua colluito. Quñ verò aqua ex vteris fluxerit, & vlce-
ra fuerint, & lancinarint, anseris adipem & ouum illinito.
Aut ouillam aut suillum adipem: & lentem in vino coquito
& hoc pari aqua temperatum infundito. Quæ verò in puden-
do sunt vlcera, cum hoc perfundito, & mannã thuris, rubum,
pini corticem inspergito. & cum aqua horum lauentur. Ex-
pulsorium si mortuus fuerit fœtus. Galbanum oliuæ magni-
tudine linteo inuolutum, ac oleo cedrino tinctum, ad os vte-
ri apponat. Aliud. Calamũ odoratum, & cucumeris sylue-
stris medullam, cum adipe anserino terito. Deliget autẽ um-
bilicum & pectinem, & de hoc modicum lanæ instillatum ad
os vteri apponat. Et ab hoc paulatim extrahetur. Aliud. Ru-
biam & cedri ramenta cõtundito, & aqua affusa sub dio per
noctem exponito. Deinde mane ad dolores partus exhibeto.
Aliud. Silphij drachm. vnam, & porri succi acetabulum, ce-
drini olei dimidio cyatho paruo ammixto, bibenda da-
to. Aliud. Tauri fel obolivnius aut semioboli pondere,
in vino terito ac exhibeto. Aut fermento oblitum, torrefac-
tum deuorandum dato. Aliud. Cancros fluuiatiles quinq;
& rumicis ac rutæ radicem, & fulginem de furno, omnia si-
mul trita, & cum aqua mulsã vnita, sub dio per noctem expo-
nat, & ieiuna ter bibat. Aliud. Cucumeris syluestris medul-
lam tritã, in cedrina pice lanæ inuoluito, & cum filo ad pen-
nam deligato, apponat autem intro, ita vt pennæ dura pars
paululum foras promineat ex lana. Quum autẽ sanguis ap-
paruerit, amoueatur. Aliud. Veratri nigri virgulam longi-
tudine sex digitorũ lana obuoluito, extremã verò ipsius par-

*Fœtus im-
mortuo in-
iectio.*

tem nudam finito. Deinde quàm maximè intrò apponat, & D
 vbi extrema pars cruentata fuerit, amoueat. Aliud. Veratrū
 nigrum, & cantharidas, & conyzam in aqua terito, & glādū-
 lam mollem sex digitorum lōgitudine efformato, siccato, &
 vbi dura facta fuerit, lana inuolutā apponat. Summā autem
 partem cedria illinat, sitq; ipsa nuda. Cūm verò sanguis appa-
 ruerit, amoueat. Aliud expulsorium. Si fœtus mortuus
 aut syderatus intus fuerit, ranunculum & elaterij parum in
 aceto meraco misecto ac bibendum dato. Aut bralsicæ te-
 ner coliculus, in summa parte netopo illinitus immitatur.

HIPPOCRATIS

COI, DE MORBIS MULIEBRI-

BVS LIBER II. IANO CORNARIO

medico physico interprete.

Diuersi fluxus
 246.

Luxus albus in senioribus mulieribus
 magis fit quàm in iuniorib. Fluxus ful-
 uus in vtrisque. Fluxus ruber ex iuniori-
 bus. Et ruber quidē fluxus fit in febre.
 Magis autem ex abortu. fit & ex men-
 sium interceptione, quum cōclusi dere-
 pentē eruperint. Fit etiā ex partu & fe-
 bribus, & sanguis profluit valde multus, & grumi excidunt.
 Et dolor fit clauicularum ac tēdinum. & corporis torpor, &
 crurum perfrigeratio. Aliquando verò etiam nasus effundit
 ad dētes, si amplior sanguis discesserit. & sudor multus dif-
 funditur. Ad hæc & stomachi morsus fiunt, & perfrigeratio-
 nes, & febris bilis meracæ ac pruriginosæ: & eadem die sa-
 pe rigent, & rursus sudant. & aliquando à supernis locis con-
 uulsiones ipsis fiunt, aliquando ab infernis. & ad inguina do-
 lores acuti ac fortes irruunt, procedentes velut dolores par-
 tus. Quandoq; etiam vrinx stillicidium adest, & os siccū est,
 & sitis premit: & lingua aspera est: & digiti pedum magni
 contrahuntur, & ad suras semper cum femore distendantur.
 Et lumbi dolores vexantur: & manus impotentes fiunt. Quū
 autem

A autem huiusmodi sunt, tunc etiam neruorum antrosum ac retrorsum distentiones fieri solent, à clauiculis iuxta iugulū, ad maxillas & linguā. A talibus verò paulo post retrorsum, à tendinibus iuxta spinā, ad lumbos, atq; sic per violentiā per-eunt, prædicere igitur oportet fluxibus inchoatibus, & diætā cōstituire hoc modo. Mane quidem dandū est pharmacum ad fluxiones, ex his quæ ego describā, quocūq; maximè opus habere visæ fuerint. Dandum autem & ter & quater, si multus sanguis discesserit. Diætā igitur constituatur, si quidē sine febre fuerint, ex cibis. Si verò febricitarint, ex sorbitionibus. Sunt autē ex sorbitionibus hæc cōmodissimæ, panicū, lenticula, farina horni ac recētis tritici cocta, alica cocta sor-bilis, zea cocta. Ex portionibus verò polentæ pollen in aqua, & ramenta à panibus derasa cōtusa. Et polentæ recentes tenues in aqua madefactę, quas etiā insulsas delingere prodest. Ex cibis verò panis exassatus in cinere. Obsoniū autē sit leporis caro, & colūbæ, ac palumbis, & cocta, & assata. Et hœdi caro assata, nullo asciticio cōdimento addito, sed vt in acetū saltem intingant. Hepar item capræ aut bouis in cinere assatum. Oui tenue, aut ipsum luteū. Caseus insulsus. Ex oleribus autem nullum gustent, neq; coctū, neq; crudum. Et à balneis abstineant. Et manus ipsis deligato, ita vt lana sordida ipsas circumdes, & laqueū immittas supra cubitos, & ad poplites, supra genua. Et cum cucurbitis sub mamas affixis, ipsas eleuato, modo ad dextram, modo ad sinistram partē transfatis.

C Si verò spirandi difficultas oriatur ad cucurbitæ admotionem, cucurbitam amoueto, sanguinem autem ne detrahitō. Verūm subdititijs vtēre, quæ ego describam, & ad sistendum sanguinem in talibus sunt apta. Et si quidem ex fluxionibus mulier euaserit, vbi multus sanguis discessit: & color est ex-albidus, & facies eleuata, & sub oculis tumores laxi, & crura turgida, & vterus humidus, ac semper præter rationem hians. Et quæ discedunt aquosa sunt, velut à crudis carnibus succus. Talibus si robustæ fuerint, vomitus ciere oportet ieiunio, & post vomitus prandium exhibere. His conducit modicus cibus. Vinum nigrum meracius. Illuuię, aut frigidæ lotio. Deambulationes. Semel in die cibū capere, omnis re-ficcatio. Si verò ad hæc non sedentur, neque confidant vteri, neq; à fluxionibus liberentur, respectu virium corporis ha-

*Medela.**Sorbitiones.**Potiones.**Cibus.*

*Quæ in his
consideren-
tur.*

bito, si quidem robusta fuerit, veratrum dare oportet. Si verò D
nō obediat, caput purgare, facta autē purgatione, per diatam
reliqua curare eodem modo velut circa steriles. Considerare
porrò oportet etiā naturas mulierum, & colores, & ætates, &
tempora, & locos, & ventos. Aliæ enim frigide, aliæ humidæ
ac fluidæ, aliæ calidæ quidem, sicciore autē & stabiles sunt.
Nam quæ superalbidæ sunt, humidiores sunt ac fluidiores.
Nigræ verò, sicciore & acerbiores ac adstrictiores. Quæ ve-
rò vini colorē referunt, mediū quiddā inter vtrasq; habēt. Sic
autem & in ætatibus cōtingit. Iuenculæ enim humidiores
sunt, & multo sanguine plerunq; refertæ. Aniculæ verò sic-
ciores, & modicum sanguinē habētes. Mediæ verò medium
quiddam inter vtrasq; habēt, vt quæ nunc æquales existunt. E
Oportet autē eum qui rectè hæc tractare volet, semper mu-
lierum naturas discernere, & temporū occasiones, & ætates,
& tēpora, & locos, & ventos. Si fluxus in vteris obortus fue-
rit, sanguis multus fluit, & grumi cōpacti excidunt, & dolor
occupat lumbos, & laterū mollitudinem, ac imum ventrē, &
durus est venter, & ad contactū dolet, & rigor ac febris acu-
ta corripit, & debilitas oboritur, & omnia præter humeros ac
scapulas dolet, & calor inuadit, & rubescit, & venæ duræ sūt
ac renitentes. Morbus hic maximè fit ex abortu. Fit & quum
mensēs multo tēpore retenti derepente eruperint. Huic vbi
sic habuerit, grossum siccum cōtustum ac cribratū in linteum
alligato, ac apponito, & imo vētri perfrigerantia imposito,
cauens ne horreat. Postquā autē fluxus steterit, oleæ sylue- F
stris folia in acerrimo aceto coquat, eoq;ue pudenda perluat.
Bibat autē vinacea, & rhoem rubrū in aceti acerrimi hemina
dimidia coquat, & eo pudenda perluat. Aut mora rubi rubra
siccata ac trita, cum farina recenti, pari potionē mixta, ieiunæ
bibenda dato. Si verò fortius facere voles, duabus farinae
partibus ammixtis, bibendum dato. Et ne lauetur. Cibis au-
tem vtatur siccis, & vino nigro vinoso. Si verò intumuerit,
fluxu iam sedato, pharmacū deorsum purgans bibendū da-
to, post pharmacū autem vteros grossorū decocto colluito, &
postea acerbis infundito. Si verò his factis, humecta fuerit,
suffitum faciat donec resiccet. Ruber fluxus fluit talis, qua-
lis sanguis victimæ recens mactatæ, & grumi pellicentes.
Aliquando verò etiā fluxum rubrum emittit, & venter imus
atollitur,

*Morbi
caussa.
Medela.*

*Qualis
fluor.*

A attol-
tactu
frem
litud
pulas
fills
mort
huc n
tes at
ximē
tus cō
pio c
lor. A
B vent
tiorē
came
Apij
ter, &
milit
num.
verò
seum
rum a
biei,
to. M
C & cy
& cal
to bil
& fan
rit, &
guis
aut s
tis for
vnā c
tos, &
tapla
bend
ut op
bilis

- A** attollitur, & attenuatur, & impotēs fit, & indurefcit, & ad cō-
 tactum dolet, velut vlcere prefente. & febris habet, & dentiū
 fremitus. & dolor ad ipfa pudenda, & pubem, & lateris mol-
 litudinē, & lumbos, & tēdinem, & ventrem, & pectus, & sca-
 pulas irruit. Et aliās omnes partes dolet. & impotentia ac pu-
 fillanimitas occupat. & color mutatur. In principio quidem
 morbi hęc corripunt. Si verò hęc omnia morā trahant, ad-
 huc magis debilitatur. & manifestus eft morbus. & cauz par-
 tes attollūtur, & pedes intumescūt. Morbus hic ex partu ma-
 ximē corripit, si quid in ipsa dilaniatum nō prodierit, sed in-
 tus cōputerit, & fetus exasperatus fuerit. Hęc si in princi-
 pio cōrigeris, spōgiā humectā ipsi adhibeto, quum fuerit do-
 lor. Aut linteum tenue molle rasum, aqua frigida madefactū
B ventri imponito, & aqua perfundito. & lectum à pedibus al-
 tiorem facito, atq; sic insternito. & ad mēses ciendos medi-
 camentum quodcunq; magis admiserit, bibendum prębeto.
 Apij semen torreto, tundito, ac cribrato, & erysimum simili-
 ter, & peplij semen cum polēta cribratum, & vrticæ semē si-
 militer, & scabiem oleæ syluestris, & gallā, & rutā, & origa-
 num, & pulegium cum polenta cribrato ac misceto: polentā
 verò crassam torreto, & triticeam polentam cōmolito, & ca-
 seum caprinum fordibus derasis, & de alijs quidem singulo-
 rum æquales portiones misceto. Organi verò & rutæ, & sca-
 bieci, & gallæ dimidium. Hęc ieiunæ ante motū bibenda da-
 to. Miscere verò etiā oportet ad vsum, si aciora prodierint,
C & cyceonem exhibere. Et de pharmaco quidem pars vna fit,
 & casei vna, & vna polēta. Ad vesperā autem melle ammix-
 to bibenda dato. & donec quidem principium morbi fuerit,
 & sanguis multus prodierit, & modico tempore intermife-
 rit, & dolores acuti tenuerint, hęc facere oportet. Si verò san-
 guis paucior fluxerit, & per breuius tempus, ea quę deorsum
 aut sursum ducunt bibenda dato. & pudenda lenibus fomen-
 tis foueto, prout semper opportunum visum fuerit, & zeam
 vnā cum cortice fractam, & grossos siccatos, tusos ac cribra-
 tos, & oleæ folia similiter, singulorum pares portiones in ca-
 taplasmate adhibeto. & lac bubulum coctum, aut crudum bi-
 bendum dato, respectu ad id quod rectē habet factō, & pro-
 ut opportunum esse visum fuerit. & videtur morbus hic de-
 bilis ac lethalis esse, & paucæ ex ipso effugiunt. Quum

*Medela.**Profluuiū
ex abortu
uel labore.*

mulieri sanguis ab articulis fluxerit, à partu aut à labore cor-
ruptæ, quidam putant ex medicis hoc fluxum esse. Est autem
aliud. Nam hoc quod ex articulis, & ex lumbis, ac coxendice
aliud est, glutinosum est simul cū sanguine. Illud verò quod
ab uteris & cauis venis fluit, sanguis purus est. Hęc suffire o-
portet hoc modo, Zeæ fractæ semodium aceto modico subi-
gito, vt ne per totum uteros humectes: & sulphuris viui se-
miobolum ad zeas tritas ammisceto, & aceto subacta per no-
ctem finito. Mane verò multo igne accenso, obturamenta de
dolijs olearijs imponito, & sordes officinæ fullonum, & ser-
pentis semē ammisceto. Mox autem multum ignem tollito,
& non vrito, sed maximè suffumigare facito. Oportet autem
sellam perforatam adesse, & mulierem vestibus contextam
insidere, vt ne quid praterpiret. In ignem verò medicamen-
tum cum aceto præparatum inspergito, itemque de semine
serpentis. Sed & myrrha ammixa efficax est, vt suffita pudē
dorum cruentationem sedet. Si verò satis habuerit, erysimi
semen tritum terito, & in vino exhibeto. Fluxus ful-
uus fluit velut ex ovo vitioso multus & graueolens. & ute-
ri inflammantur. & dolor ex lumbis & inguinibus emergit.
& prodeuntia multa sunt, & si non liberetur, celeriter fluen-
tia. At etiam si tempus accedat, quæ restant putrefacit, quàm
maximè id fieri potest. Riger enim, & velut à carnibus af-
fatis humor defluit. & cum his simul febres fortes ac rigo-
res fiunt. Ex huiusmodi verò fluxibus multæ pereunt, pau-
cæ effugiunt. & si quidem in principio accesseris, sic cura-
re oportet. Si sine febre fuerint ac robustæ, veratrum ip-
sis dato. & intermissis tribus aut quatuor diebus, pharma-
cum deorsum purgans exhibeto. Post purgationem verò sic
diætam constituere debes, quo fluxiones aquosæ sint ac te-
nues. Mane quidem ieiunæ pharmacum aliquod ex his quæ
ego describam ad fluxum, ebibendum dato in vinum in-
spersum. Post pharmacum autem, alia diætâ curato. Uteros
verò sic curato. Si quidem inflammati fuerint ac conclusi,
fomenta adhibere oportet mollia, donec os uterorum mol-
le fiat. Post fomenta, infusis qualibus opus habere visæ fue-
rint colluito, siue magis purgantibus, siue mollioribus. Post
collutiones, mollitoria apponito. Si verò non facilè solubi-
le sit osculum, foueto & subdititijs mollito, quæ ego descri-
bam,

*Medela.**Curatio.*

A bam
fede
Si qu
coct
ro, b
scor
verò
gui,
la, de
iufcu
auter
ex ha
B di ve
vini
pani
tibu
tem
per a
rò in
pran
fluit
part
bon
funt
fus.
C rubē
xi, &
& os
næ f
cliu
tio,
vlce
ritu
res p
imo
nō p
te p
spō
opo

A bām, donec apertum fuerit. Quod si ad hæc fluxiones non sedentur, caput purgato, et sic victus rationem constituito. Si quidem sine febre fuerit, asininum lac bibat. et oleribus coctis hortensibus ac syluestribus vtatur, excepto allio, porro, brassica & raphano longo. Ex marinis autem, raia leui, scorpio, congro, torpedine, anguilla, passere, gobio: coquere verò oportet cum cepis & coriandro, in mutia dulci ac pingui, ita vt probe percoquantur. Ex carnib. autē, maximè suilla, deinde agnina, aut ouilla, coctis potius quàm assatis, & ipsarū iusculis. Vno verò albo mellei coloris, aut aquoso. Balneis autem non valde calidis, neque multis, excepto capite. Si verò ex hac diata, ab vlceratione & inflāmatione liberentur, humidi verò sint vteri, pro balneis quidē, illuuiē. pro fuluis autem vinis nigris. & pro aquosiorib. meracioribus. & pro polenta panibus, & pro piscibus carnib. assatis, & omnib. cibis siccantibus, quibus sanè in alui profluuijs vtimur. à collutionib. autem omnib. abstineat, excepto vino & aqua. Suffitus autē fiat per adstringentia. Optimum autem esset si cōciperet. Si verò iuuēcula fuerit, frequenter ieiuna vomat, & postea parum prandeat. Atque hæc harū fluxionum diata est. Fluxus albus fluit velut alba asini vrina, & in facie sunt tumores albi, & partes ambe sub oculis tumēt. & hydropiformes ac nō valde bona specie præditi sunt oculi, & splēdor abest. & lacrymosi sunt oculi ac hebetes. & color corporis exalbidus ac pustulosus. & vterus imus tumidus. & in maxillis pustulæ paulatim rubētes, parua, aquosæ ac malignæ. & in crurib. tumores laxi, & si presseris digito, notæ imprimuntur velut in fermēto, & os saliuā implet. & stomachi morsus percipiunt quū ieiunæ fuerint, aut etiā vomuerint velut acidam aquā, & si ad accliuē locū procedunt, anhelatio citius corripit, & strangulatio, & crurum perfrigeratio, & genuum impotētia. & in ore vlcera feruida ac superficialia. & vterus præter rationē aperitur, & ad osculum procidit grauis, veluti plumbū. Et dolores per femora tendūt. & omnia inferna perfringerantur, ab imo vêtre inchoātia vsq; ad pedes. et plātæ torpēt, ac ingredi nō possunt. Tales difficile est à morbis liberare. Nam & ætate prouecta sunt, & afflictiones cōsenescūt. Nisi casus aliquis spontaneus forte fortuna allapsus ipsas soluat. Has exhaurire oportet quum redundarint, per pharmaca quæ bilem flauam

*Cibaria**Nutricia
lus mutatio**Profluuiū
albū quale**Curatio.*

non purgant. Sed vrinā cientes his pota conferunt, & capitis D purgationes, & illuuiēs. & epithymi albi potus, & deambulationes. & omnis resiccatio in victu, Hęc vbi fecerint, sanæ quidē penitus nō fiunt, facilius autem degunt. Fluxus albi alterius curatio. Purgatur album subluteū, & quum mingit, morsum percipit, & lancinatur, & vterus vlceratur. & febris corripit acuta, & calor multus, sitis, vigiliā, & mente mouentur. Et quū aliqd festināter egerit, anhelatio ipsam inuadit, & mēbra exoluuntur. Hęc mecona, hoc est peplum album bibere oportet, & vrticæ semē, & quod præstat, mali punicę dulcis radicem, & rhoēm, ac gallā. Hęc in vino acerbato bibenda dato, & mali punici succū, aut caseum caprinum ammifceto. Subter autē suffito zeam, & grossos hybernos, & oleæ folia, E & scabiē eiusdem, & cucumeris syluestris cortices ex tercia parte, reliqua paribus portionibus. Sorbeat etiā olera cocta, & sorbitiones ex amygdalis & sesamo. & gestē ac curru vehatur, & non quiescat. Alius fluxus. Defuit multum velut vrina ouilla. color est albus, & tota intumescit, & in tibijs eminetiæ laxæ & rubicundæ emergūt. & si digito attingas, notæ foueas præ se ferētes tibijs ac pedibus imprimuntur. & si quid edat, impletur ac inflātur. & vbi iter fecerit, & opus aliquod obierit, anhelatio & dolor ipsam corripit, & color albus, qñq; subluteus. huic si robusta & iuuecula fuerit. & alia apparuerint, ab initio pharmacum sursum ac deorsum purgans bibendum dato. & caput purgato, si pituitosa est per ea quæ pituitā purgāt. Si verò biliosa, per ea quæ bilē. & si tem- F pus anni fuerit, & à natura nō est lienosa, & si quid ex relatis fuerit, serū dato. Decoquat autē hoc & bibat q̄ plurimo tēpo re. & ad vesperā vinum dulce aquosum, si opus habuerit. Cibum verò ne cōtingat. Si verò debilis fuerit, sorbitione modica vtat. & nō lauet. Postquā autē tēpestiuum esse tibi videbit, à potu cesset. & post purgationē cibis vtatur, ita vt abstineat à pinguib. & acribus, & dulcib. ac salis. & ab olerib. acibus. Vtatur autē piscibus petrosis, & carnibus ouillis, aut volucrum, aut leporinis, pane frumentaceo. aut ex ordeo fresco. & oleribus coctis vtatur, & syluestribus quæ cruda eduntur, item hortensib. acribus exceptis. & deambulet mane & à cibo. Vbi verò his factis sicior esse visa fuerit, vteros face vni colluito. & tribus aut quatuor diebus interpositis, postea acceba

*Profluuiū
aliud albū.*

Curatio.

*Profluuiū
aliud.*

Medela.

acerba i
rit, quie
verò & p
poterit,
stat tam
berit. S
à duabu
inde pau
cibis ref
ne ieiun
bratum
uertat n
B purgato
tuitosa, p
sa, scām
iectā, du
tet, & hu
Sit autē
hoc est r
luendū e
tribus au
si in vct
titur, pe
vteri cō
Purga
C pudendū
intumel
ciat, an
euaferit
bricitat.
magis i
ter intur
pituitā
ipsam p
potens f
bilem &
bendū d
per mer
beat, &

acerba infundito. & intermissione facta, si quidem sicca fuerit, quiescito. Et si à natura fuerit biliosa aut pituitosa, à victu verò & pharmacorū potione attenuata, & se recolligere non poterit, lac bubulum bibat per xl. dies, calidum de vacca. Præstat tamen pituitosam cibis quæ paucissimis vti, quâdiu lac biberit. Sit autem mēsurā sex heminarum Atticarū. Incipiatque à duabus, & singulis diebus vnā apponat, donec sex fiant. & inde paulatim ad duas rursus descēdat. & post lactis potum, cibus reficito & per victus rationem & post lactis potum, mane ieiuna adiantum bibat. hoc siccatum, rufum, & exacte cribratum, in vino nigro odorato diluto exhibeto. Si verò reuertat morbus, totā ipsam foueto, & rursus pharmacis infra purgato, & postea vteros colluito, si quidem natura fuerit pituitosa, per enidiū grañum, aut thapsiæ radicē. Si verò biliosa, scāmonix succo, aut colocynthide syluestri. hęc enim coniectā, duabus aque heminis affusis, coquere ad dimidias oportet, & huic mel, & oleū narcissinū aut anthinum ammiscere. Sit autē mellis quadrans heminæ. olei verò hemiolū mellis, hoc est mēsurā ipsius tota, insuperque dimidia. Postea verò colluendū est melle, & vino, & oleo solo. & suffitus adhibēdi, & tribus aut quatuor diebus quiescendū. Bibat autē adiantū. & si in vētre non cōceperit, morbus reuertit. & si morbus reuertitur, perit. Quū verò seniores morbus hic corripuerit, etiam vteri cōputrescunt. Valde verò pauca euadūt. Alius fluxus.

Purgatur velut ex ovo crudo luteū subalbidum, & vlcerat pudendū. & tument pedes ac tibiæ. & cauæ oculorum partes intumescūt. & oculi humidi ac lachrymosi sunt. & si iter faciat, anhelatio ipsam corripit, & debilitas oboritur. Si verò euaserit, morbus pituitosus fuerit, & si nō purgata fuerit, febricitat, bile vehemēter cōmota. Seniores autem hic morbus magis inuadit quā iuniores. Quū sic habuerit, si quidē vehemēter intumuerit, pharmacū deorsum purgās bibendū dato, quod pituitā & bilē purgat. Si verò nō fortiter tumuerit, & pituitā ipsam presserit, pharmacum sursum purgās dato. & si quidē potens fuerit, veratro purgetur. Sin minus, pharmaco quod bilem & pituitā ducit. Post pharmaca verò serum coctum bibendū dato, per plurimos dies, cū modico sale. Edat autē insuper mentā. Ad vesperā cibum ne attingat, sed modicum sorbeat, & vinū dulce insuper bibat, si opus habuerit. Si verò nō

*Profluuiū
aliud.*

Medela.

*Lac asini
nū pro sero*

affuerit serum, lac asininū coquito, & exhibeto per quattor dies. Ad vesperā verò eadē faciat, nisi febris noctu corripiat. Si verò natura fuerit lienosa, aut flatuosa, & exanguis, neque ferū, neq; lac bibat. Sed purgantibus infernè purgato. & vbi tibi tēpestiuū visum fuerit, vteros colluito, primū quidē medicamēto ex vini fēce, bis aut ter. Post hoc scāmōniæ succo. Affundito autē ad hunc, vinū dulce, heminae Atticæ mēsurā, & olei narcisij maximè, quartā hemine partē. Postridie verò cum vini hemina colluito, & mellis quarta heminae parte, et resinæ tertia mellis parte. Olesū autē sit melli a quale. Si verò ea quæ ab infusa collutione succedūt, prodierint pituitosa, etiam rursus colluito, interpositis iij. aut iiii. diebus. postea grani cnidij duas potiones decorticato, et ipsas infundito. Si verò non affuerit cnidium granum, radice thapsiæ potione vnam infundito. et postea isdē colluito. postq̄ autē purgata fuerint ea quæ secedunt ad has collutiones, et si prodierit ali quid cruentum, velut ab vlcere, per acerbā postea colluito. et si post hæc ipsa interrogata, dixerit os vterorū durum esse, et dolorē habere, eodē modo eo quod paratur cum butyro colluito donec vteri fuerint resiccati, et sana esse videbitur. diebus verò inter collutiōes intermedijs, sambuci fructū bibat, et leporis coagulū, et pepli corticē, et vrticæ semē, et mali punicis dulcis corticē, ita vt de singulis pares portiones terat, et polentā ac adiantū ammiscat, et in vino nigro odorato ieiuna bibat. cibis autē vtat mollib; non salis, neq; acrib;. Carnes autē præstatiores sunt pisciū, aur volucriū, aut leporinā, et lauetur calida nō multa. Si verò nō quiescat fluxus, sed relinquantur, et vteri humescāt, medicamentū ex malicorio suffito. et postea virū accedat. et si in ventre cōceperit, sana euadit. At seniores à morbo leuari non possunt, sed pereunt præ debilitate. Fluxus alius. Fluit subluteum velut ex ouo, et viscosum, et vter imus intumescit, ac durus fit. et si cōtingat dolet, et dentibus stridet, et febris occupat. et dolor ad pubē, et ad pudēda, et ad imū vētrē, et ad lūbos irruit. et animi deliquium. et anxietates, et perfrigerationes, et fodor multus, et pulsus ad manū accelerātes, debiles, deficientes. et statim pereunt. Si verò supstes māserit, et color ipsi mutāt, et fit velut fauus aut cera. et si corpus digito prematur, mollescit, et non velut in massa farinæ subacta firmāto imprimunt: et pedes intume

*Caro quæ
bis danda.*

*Profluuiū
aliud.*

*Medela mul
la bis datur
tanquam de
Speratis.*

intume
aliquid
niores
de leuis
mor, &
partē
mul ho
bus. Ha
lor sit n
sanguis
gatus. C
fortis f
posteri
purgan
dicame
tem sal
stero. I
rit pud
bendur
illinito
tepidō.
rina fia
lis ac p
panem
fecerit,
C sursum
infrā p
decoct
sorbiti
serum.
ram au
bulum
mum c
tundit
lucris
Bibat
berit, si
in vent
his mo

intumescunt ac crura. Hic autē morbus fit maximē, si in ipsis aliquid dilaniatū fuerit, aut intus cōputruerit in partu. Seniores autē magis afficiunt. & huiusmodi morbus nō est valde leuis. Alius fluxus. Purgatur velut à carnibus assatis, humor, & pudendum exulceratur, & ad quācunq; aliā corporis partē destillarit. Et rigor, & febris acuta: densa, magna, & simul horror corripit. Dolores autem quales in omnibus fluxibus. Hæc tota intumescit, et infrā vmbilicū. et cruribus. et color fit morbi arcuati. Talis autem fluxus ex hoc fit. Postquam sanguis exhaustus, subbiliosus factus fuerit, et nō fuerit purgatus. Quum sic habuerit, pharmacū bibere oportet, Si quidē fortis fuerit, ex veratro. Si verò debilis, radicē et elateriū. et posteriore tempore lac caprinum. Aut pharmacum deorsum purgans dato, quod bilem et pituitā ducit. Vteros autem medicamento cum brasicæ decocto parato colluito. Bibat autem saluiā, hypericum, apij semen, tingula in vino nigro austero. Ieiunæ autem hæc bibenda dato. Si verò vlceratum fuerit pudendum, postea butyro colluito. Deinde pharmacū bibendum dato, et vlcera butyro, resina, myrrha, flore agentis illinito. Perluantur autem myrti ac saluiæ ex aqua decocto tepido. Cibis vtatur neq; salis, neq; acris. vt ne mordax vtrina fiat. et à marinis prohibeāt, et carnibus bubulis, et ouillis ac porcinis. Alijs autem carnibus vtatur coctis. Edat etiā panem, et vinum vetus odoratum nigrum bibat. Si verò hæc fecerit, et sana nō fiat, totam foueto, et postridie pharmacum C sursum purgās dato. Deinde intermissiōe facta, rursus quod infrā purget. et si quidem manserit fluxus post pharmaca, decoctum serum quotidie bibendum præbeto. Vesperi verò sorbitionibus, et vino dulci albo vtatur. Si verò non affuerit serum, lac asininū coctum per dies quatuor bibat. Ad vesperam autē ijsdem vtatur. Postea per dies quadraginta lac bubulum calidum bibat. et per diē nihil edat, vt ita dicā. Optimum enim hoc est. Nā et purgatur, et nutritur, et fluxus obtunditur ab huiusmodi lacte. Vesperi verò cœnet carnem volucris modicam assatam, et panem modicum subcineritium. Bibatque insuper vinū nigrum vetus vinosum, quādiu lac biberit, si multa prodierint, et acrimoniæ exarit. et si his factis in ventre cōceperit, sana fit. Quæcunq; verò seniores sunt, in his morbus quandoq; reuertitur, et pereunt. Iuuenulis autē non est

*Profluuitia
aliud.*

Curatio.

Nutricatus

non est lethalis. Diurna porro est saniosi fluxus curatio. D
 fluit autē talis subcreuentus, velut à carnibus affatis humor, &
 mordet velut muria, & corrodit ac exulcerat pudenda. & vte
 rus exulceratur circūcirca, & fœmora, & aliæ partes, & vbi su
 per vestes destillarit, tinguntur & ægrè elui possunt. & vter
 attollitur ac durus fit, & ad cōtactum dolet. & calor corripit.
 & dolor ad pudenda, & sedē, & imum ventrē, & laterum mol
 litudinem, & coxas, & lumbos irruit. et impotētia adest. et co
 lor mutā, velut morbi arcuati. Si verò tēpus et morbus pro
 ducatur, hæc omnia amplius corripunt. et cauæ partes attol
 luntur, et pedes tumēt, et crura à lumbis. At hic morbus cor
 ript vbi quid de fœtu dilaniatum fuerit, aut in abortu, aut in
 partu. Oportet autē fomenta adhibere, et suffire, et bibenda
 præbere omnia ea quæ fluxū sistunt. et lac asininū et alia ex
 hibere. et vomere si opus fuerit. Si verò sine febre fuerit, et
 debilis febris habuerit, siccum fomentū adhibere melius est.

*Causa hu
 tus morbi.
 Medela.*

*Strangula
 tio uaria.*

Quum ad caput conuersi fuerint vteri, et hac parte suffo
 catio desinit, caput grauat. Verum alijs alicubi aliās finis ha
 betur. Signum autē hoc est. Venas in naso, et partes sub occu
 lis dolere dicūt. et sopor altior tenet. et spumat, vbi leuius ha
 buerit. Hæc multa calida lauare oportet. Si verò nō obediāt,
 frigida etiā circa caput, ita vt laurum et myrrhū in aqua co
 quas, ac frigefacias. Vnguēto autē rosaceo caput illinatur, et
 odorata subter suffiātur. graueolentia verò sub nares. et bras
 sicam edat, et succum sorbeat. Si verò ad cor progressi vteri
 suffocent, et aēr impeditus violenter attrahatur, anxia est et
 vomit. et q̄buldā statim tractus deorsum cedit, et status exit.
 et aliqua quidem vomit spūmōsa. alicui verò quies cōtingit.
 Quibus autē non decedunt, his porri semen, et pepulum, tria
 et tribus aquæ cyathis diluta, bibenda dato. Auxiliatur et a
 ceti albi cyathus potatus. Aut iuniperi fructū et saluiā dato,
 aceto aut vino ad has species ammixto, Oportet aut ipsam ca
 lesieri. Aut adipē sumere anserinū, & ceratum resinatū ac pi
 cēm, in ipso liquefacere, & subdititias glandulas efformare.
 Quum autē ad præcordia allapsi strangularint, vbi hic fuerit
 affectionis soliditas, & vomitus feruidus acris corripit, et mo
 dico tempore mitior fit, & dolor ad caput & ad collum pene
 trans. Tepefactoria igitur apponito, si sursum strangularint.
 Sub nares verò graueolentia suffito, sensim progrediēdo. Si
 enim

is non

enim a
 rata ve
 verò d
 res aut
 sum
 bendu
 guis, a
 propte
 pernun
 turbati
 verò et
 optima
 dibus p
 suffoca
 chus fo
 acidā, &
 breui à
 tes circ
 quidē l
 ita vt p
 chario,
 nigro a
 hoc nō
 gito, &
 to. Qu
 Cistorium
 nito. La
 queuer
 riat, lan
 capræ
 inspersu
 nares qu
 prunis t
 quo odo
 ipsa odo
 sursum
 par cōu
 dentes o
 titur sa

enim aceruatim vteri infra decedunt, turba oboritur: Odo-
rata verò infernè, & castoriū ac conyzā bibēda dato. Quum
verò deorsum tracti fuerint, abomināda subter suffito, sub na-
res autē odorata. Si verò dolores quieuerint, pharmacū deor-
sum purgās bibendū dato, & postea lac asininū aut serum bi-
bendum præbeto, si nō lienosa fuerit à natiuitate, aut exan-
guis, aut decolor, aut auriū sonitus habuerit, velut hæ quibus
propter cognationē morbi à iuuetute sunt familiares. At su-
pernum ventrē ne moueto, cæcutient enim, aut circa fauces
turbationes, & alia infestabūt. Verūm prisanz succū dato. Si
verò etiā valde facilis sit ad vomitū, vomat. Collutio autem
optima est ex narcissō. Subdititiū verò id quod ex canthari-
dibus præparatur. Quum vteri apud præcordia constiterint,
suffocatur velut à veratro, & recta ceruice spirat, & stoma-
chus fortiter vellicatur. Quædā etiā vomunt quādoq; saliuā
acidā, & os aqua impletur, & crura perfrigerātur. Tales si nō
breui à præcordijs vteri discedant, loqui non possunt, & par-
tes circa caput ac linguā torpor occupat. Proinde ad vteros
quidē lanā quāmaximè fieri potest ad foramen apponito,
ita vt pennæ obuolutā, vngueto albo aut Aegyptio, aut Bac-
chario, aut amaracino tingas. In nares verò, de pharmaco
nigro ad caput præparato, specillo exceptū infarcias. Si verò
hoc nō fuerit, silphij succo nares illinas. Aut pennā aceto tin-
gito, & immittito, naresq; illinito. Aut sternutatoriuū apponi-
to. Quū autē cōclusum fuerit osculū & internus trames, ca-
storium in vino bibendū dato. Nares verò phocæ adipe illi-
nito. Lanam autē appositā finito, donec cōsidant. Quum autē
quieuerint, auferre oportet. Si verò ea ablata rursus recurra-
nt, lanā rursus eodē modo apponere. Sub nares verò cornu
capræ nigri, aut ceruinū suffire, scalptū & in cinerē calidum
inspersum, quo maximè suffumigetur, & nidorē sursum per
nares quāmaximè potest trahat. Suffito etiā phocæ adipē,
prunis testæ impositis, ipsaq; obuolata, & capite imminente,
quo odor maximè ingrediatur, ita vt de adipe instilles, &
ipsa odorē sursum trahat, os verò clausum habeat. Et si quidē
sursum allapsi fuerint vteri, hæc facere oportet. Si verò ad he-
par cōuersi fuerint vteri, mulier derepēte voce destituitur, &
dentes cōserti sunt, & color liuidus fit. Derepēte verò hæc pa-
titur sana existēs. Cōtingit autē maximè virginib. antiquis,
& viduis

*Cur super
rior uentri
culus non
uexandus.*

*Cum uteri
superiora
percutunt.*

*Curatio
qua.*

*Cum uteri
iecur ue-
xant.*

& viduis quæ pepererunt aliquando, & viduitate agunt. Maxime verò contingit omnino non ferentibus vterum, & sterilibus, ex parte. Non enim prodit puerperij purgamentum, & non intumescit vterus, neque mollior, neque vomunt. Quum sic habuerit, tumorem ab hepate cum manu infra leniter detrudito, & præcordia cum fascia deligato, & os aperito. Vinum verò odoratissimum dilutum infundito, quando sanè etià graueolentia ad nares adhibere ac suffire convenit, ad vteros verò odorata & suffimenta, & postquam sic curaveris, pharmacum deorsum purgans bibendum dare oportet, si quidem biliosa fuerit, quod bile purgat. Si verò pituitosa, quod pituita. Et postea lac asininum coctum bibendum præbeto, & vteros odoratis foueto, & medicamentum quod cum buprestis præparatur apponito, postridie verò netopum. Interpositis autem duobus diebus rursus vteros odoratis collauro, & postea intermisso die, aromatis suffito. Atque hæc vidua faciat. Optimum autem in ventre habere. Virginem verò persuadeto ut viro cohabitaret. Ad nares autem nihil adhibeto, neque medicamentum ieiuna bibat. Verum castorium & conyzam in vino odoratissimo bibat per dies viginti, & caput odorato aliquo ne vngat, neque aliquod odoratum olfaciat. Si verò vteri inflammationi fuerint circa latus, si contigeris durum apparet, & quum ad præcordia allapsi fuerint, stragulum, & vomit pituita acida, & dentes stupefcunt & ubi vomuerit, melius habere videtur. Quum verò deorsum processerint, discedunt de ventre aliis aliis. Maxime verò ad laterum mollitudinem quandoque; incidunt, & ad vesicam, & urinæ stillicidium corripit, & ad sedem, & cacare sibi videtur, & menses prius aut posterius solito fiunt, aut non statim huic appareret. In hoc morbo si sursum stragularint, tepesfactoria apponito, & graueolentia ad nares suffito, ad vteros autem odorata, & conyzam feminam, & castorium, in vino ieiuna bibat. Postquam verò ad naturam suam confederint, placide suffito. Bibat autem urinam scientia, atque hæc faciat quam diu dolores tenuerint. Vbi verò quieverint, totam foueto. Deinde pharmacum deorsum purgans bibendum dato, si biliosa fuerit, quod bilem purgat: si pituitosa, quod pituita ducit, & lac asininum bibendum dato, aut serum caprinum decoctum. Si verò lienosa fuerit, lac ne bibat, neque serum, & in purgationibus, cibis vtatur mollibus, & per alium secedentibus pisces autem meliores sunt carnibus, & vteros foueto, aut subdititijs purgato,

Medela.

*Vterorum
inflammatio
diuersarum
affectionum
fectus.*

*Medela.**Curatio.*

D
ipposq;
lutio ve
ad later
fider vte
cere, &
trahitur
quibus p
imbecil
tempore.
dum dat
que adm
ponito.
B albū et
sa. Hæc
lētē nō
vero cyo
quencur
adhibet
à latere
q̄ plurim
vtatur q̄
paucæ e
vteri, au
suffocat
ueri nō
C rito, et
sam, ean
interme
ventrem
dolet.
cus cum
nimitas
alligare
mentur
in aqua
sub nar
sursum
tet. Vbi
bendū

ipposque

ipsosq; colluito, & vbi suffitū admisit, ad virum accedat. Solutio verò morbi cōtingit, vbi in ventre cōceperit. Si vteri ad latera allapsi fuerit, cussis obtinet, & dolor sub latus, & infidet vterus durus velut pila: & ad cōtactū dolet, velut ab vlcere, & cōtabescit, & videtur ipsi peripneumonia esse, & cōtrahitur, & gibbosa fit, & menses nō apparent, Aliquibus aut quibus prius apparuerunt, etiā pereunt: & si tunc prodeant, imbecilles sunt, & pauci, ac deteriores. & genitura nō fit hoc tēpore. Quum sic habuerit, pharmacū deorsum purgās bibendum dato, & multa calida lauato, & ex tepefactoriis quacūque admiserit adhibeto, & à quibus sanguis purgatur ea apponito. Et lini semen torreto, tundito, ac cribrato: & pepulum albū et saluā cū tenui polenta, & caseū caprinū muria dearsa. Hac misce, vt casei sint partes duæ, reliquorū vero, et polētę nō falsæ pars vna, et ieiunę in vino bibēda dato. Vespero vero cyceonem crassum melle affuso exhibeto, et ex potibus quencūq; admiserit bibendū dato. Et frequenter fomentū adhibeto, et calidā aspergito, et per ceratū leniter mollito, ac à latere detrudito, et latus fascia lata deligato. Et lac bubulū q̄ plurimū ad dies quadraginta bibendū prabeto. Cibis autē vtatur q̄ mollissimis. Morbus hic uehemēs est et lethalis, et pauca etiā sic curentur effugiunt. Si vero in lumbis fuerint vteri, aut in lateris mollitudine, et spiritus sublimis iuerit, & suffocatio habeat, & anhelatio densa ipsam corripiat et moueri nō vult: sulphur, aut bitumen, aut cicutā, aut myrrhā terito, et melle cocto affuso, glandulā longā efformato ac crassam, eamq; in sedem indito. Si vteri deuoluerint seipsas ad intermediam lumborū ac coxarū partem, dolor habet in vtero, et crura cōtrahuntur, et iuncturas coxarū ad sedem dolet, et quum aluū exonerat, dolores emergunt acuti, et stercus cum violentia prodit exiguū, et vrina destillat, et pusillanimitas ipsam corripit. Quum sic habuerit, fistulā ad vesicā alligare oportet, et oleū calidum in vteros infundere. Et fomentum adhibere, aut multa calida aqua lauare, et in oleū et in aquam desidere. Suffire autē subter pudenda, graueolētia sub nares vero odorata. postq̄ autē dolor quieuerit, pharmacū sursum purgans dato. In fernū vero ventrē turbare nō oportet. Vbi verò vteri cōsederint, pharmacū deorsum purgās bibendū dato, et lac asininū, si nō fuerit lienosa. Postea fomēta adhibeto

*Cum uteri
latera pe-
tunt.*

Medela.

Curatio.

*Cum uteri
lumbos mo-
lestant.
Medela.*

HIPPOCRATIS LIBER II.

adhibeto vterofq; aspergito. & subdititiū purgatoriū quod cum lauro præparatur, & nō mordet, apponito. Deinde aromatis suffita, ad virū accedat. & si in ventre habuerit, sana fit. Verūm plerq; steriles & cruribus mutilatæ fiunt. Quibuscunq; osculum aliud inclinatur, & ad coxam allabitur. Cōtingunt enim & hæc, quæ vterum purgari phibent, & geniturā suscipere, & liberos gignere. Hæc odoratis fouere oportet. & post fomentū, digito reuellere & à coxa disparare. & postea tadulis & plumbeis fistulis immisis dirigere. Nō em velocius cogi potest, velut dictū est. Cū autē ad naturalem situm redierit, & vteri aperti fuerint, subdititijs mollibus purgato & alia cōuenienter facito. Quibuscunq; vteri ad coxā collabuntur, si nō breui discedāt, & rursus in locum suum redeāt, ad coxam resiccātur. Necessarium est autē osculum auersum esse, & in supernis detineri. Quum verò auersum fuerit conclusum esse. Ex auersione verò ac cōclusionē, durum fieri, & mutilatum esse, Vbi verò vteri cōclusi fuerint, mēses sursum ad mām̄as delegare, & ad pectus ascendere facit, & imus venter attollitur, & inexpertæ in ventre se habere putant. Talia enim patiunt, qualia pregnātes, vsq; ad septem aut octo mēses. et venter pro temporis ratione crescit. et pectora eleuantur, et lac innasci videtur. Quum autem hoc tempus præterierit, & mām̄æ gracilescent ac minores fiunt, et venter idē perpetitur, et lac euanescit. venter item eo tempore in quo se pariturā sperabat, euanescit ac cōcidit. His verò contingentib; vteri modico tempore fortiter cōtrahuntur, et osculum ipsum reperire nō datur. adeo omnia cōtrahuntur ac resiccantur. et in mām̄is tubercula fiunt dura, partim maiora, partim minora. Hęc autem non fiunt suppurata, sed semper duriora. Deinde ex ipsis nascuntur cancri occulti, Cū autem cancri futuri sunt, prius ora amarescūt, et quicquid ederint, oīa amara esse vident. & si quis plura dederit, accipere renuūt, & cōpescenda faciūt. Mentē verò percelluntur. & oculi duri fiunt, & nō acutē vident: & ex mām̄is dolores ad iugulū transiliūt, & sub scapulas. & sitis tenet. & mām̄æ graciles, & ipsę pertotum corpus attenuatæ sunt, & nares siccæ ac obstructę sunt, & nō leuant. Spiritus est imminutus, & nihil oīno olfaciunt, & in auribus dolor quidem nō oboritur, verū aliquando callosa cōcretio. Cū igitur ad hoc temporis progressæ fuerint,

Cū os uterorum alio uertitur.

Curatio.

Quid mulieres fallat.

A sanæ
quan
sanæ
quidē
respe
detur
sic ad
mē n
verū
care.
piant
deind
In for
Opor
tus ni
obdit
dum
possit
excā
sissim
fossa
proce
verò
mach
tur, p
cias. S
uenit.
parar
autem
alliū
quæ s
& aqu
funde
temp
dem c
licum
coctur
eam d
A fom

A sanæ fieri nõ possunt, sed pereunt ex his morbis si uerò priusquam huc perueniant curatę fuerint, et mēses soluti fuerint, sanæ fiunt. At uerò curare tales oportet hoc modo. Primùm quidem omniũ si ad huc fortem assumpseris, reliqui corporis respectu habito. quacunq; tãdem purgatione opus habere uideatur, medicamentũ exhibeto. Vbi uerò corpus preparaueris sic ad uterorũ medelam procedito. Si uerò totũ corpus minime mouẽdum esse uideat, neq; morbi causę hinc proficisci, uerũ uteri à seipsis morbu habeat, curam hoc modo auspiciare. Primũ quidẽ uteros sic foueto. Ollę duas sextulas capienti, operculũ imposito ac adaptato, ut nihil præterspiret, deinde uerò operculi fundum pertundito ac foramen facito.

Cura quæ.

Fomentum aduerte.

In foramen autem arundinem indito longitudine cubitalẽ. Oportet autem arundinẽ operculo probẽ adaptari, ut penitus nihil præterspiret. Cũ autẽ hæc paraueris, operculũ ollę obdito, lutoq; oblitito. & ubi hæc feceris, fossam duorũ pedum altitudine effodito, ea magnitudine quę ollam capere possit. postea uerò ligna immissa urito, donec fossa ab igne excãdescat. Quod ubi factũ fuerit, ligna ac prunas quę crassissimæ ac ignitæ fuerint, eximito. Cinerẽ uerò ac fauillã in fossa relinquito, Quũ autẽ olla efferbuerit, et vapor sursum processerit, si quidem ualde calidus fuerit vapor, abstineat. Si uerò nõ, summæ arũdinis parti insideat, ipsamq; in uteri stomachum indat. Atq; sic fomentũ admittat. Si uerò perfrigeretur, prunas ignitas adijcito, cauẽdo ut ne acutum fomentũ facias. Si uerò adiectis prunis, acutum fiat fomentũ, magis q̃ cõuenit, prunas detrahitto. At uerò hoc fomentũ clemẽti cœlo parare oportet, ubi uentus nõ afflarit, neq; perfrigeret. Ipsam autem indumẽtis obuolatã esse oportet. Cæterũ in ollam allium siccum iniicere oportet, idq; magis cõminutum q̃ ea quę sunt contusa. & aquã affundere, quo ipsum permadescat, & aqua tribus digitis ipsum excedat. & phocę oleum superfundere, atq; sic calefacere, ac fomẽtum adhibere per multũ tempus. post fomẽtum uerò si potens fuerit, lauetur toto quidem corpore ad uoluptatẽ, lumbis autẽ & partibus infrã umbilicum, amplius. In cõnã porrò dato mazã, panem, & allium coctum. Postridie uerò si quidem exoluta fuerit à fomento, eam diem intermittito. Sin minus, rursus fomẽtũ adhibeto.

A fomento uerò si cõsiderare hoc potest, osculum contingere

iubeto, num fomentū ipsum vteros flatu implet. Si enim flatu implentur, osculum exvalida auersione, & ad coxā allapsu magis dirigunt, ac aperiuntur. Tanq̄ igitur tale sit fomentū, & hæc facere possit, sic fouere oportet. Quum autē fomentū adhibebis, allium injicere oportet, & phocæ adip. superfundere. Atq; hoc faciendum est, donec vteri videbuntur inflati, & osculum fortiter sursum tractū. Nam ad hoc fomentum talia cōtingent. Post fomentum verò dietā constituito, velut priusquā fouebatur. Cūm vero cōmori fuerint vteri, ac facillē solubiles fiant, sceniculi radicibus foueto, & aliam ollam eodem modo præparato. Radices autem forniculi elotas cōtundito, & in ollam mittito, & affusa aqua eodem modo fomentum facito. Postea verò lauato, & ad vesperā mazam cœnet. Si vero panem voluerit, & boldidia parui polyporū generis, & sepiolas paruas, in vino ac oleo coquito, & edenda dato. Ac inter fomenti adhibitionem, osculū cōtingere coneris, an fomentum vteros propinquissimē adducat. Hos fouere oportet ad dies quinq; vel sex, hominis consideratione habita. & si quidem exoluat ac debilis sit, differre ad sufficiens tempus. Si verò nō exoluat, fouere per oēm diem. Post fomenta verò subdititia apponere conare, ex albicante tæda pinguisima. Illitio autem sit oleum. facito autem hæc longitudine quidē digitorum sex, numero vero quinq; vel sex. figuraverò in angustum abeunte. Sit autem alterū altero paulō breuius. crassitudo verò eius quod crassissimū est, sit digiti indicis, & forma similis digito, summa parte tenuissima, in processu verò crassior. Hæc autē leuissima, ac rotundissima facito, cauēdo ne vlla adsit fissura. Apponat autē primū id quod tenuissimū est, & vbi apposuit quiescat, obseruās ne excidat. Apponatq; primā summā partē, deinde semper amplius, simulq; obtorqueat ac circūcirca tædā intrō tradat: & vbi parum susceperit, in hoc paruo se cōtineat, cauendo ne excidat. postea rursus eodem modo intrō tradat, donec quatuor digitorum mēsurā intra osculum vterorū recipiāt. Cūm autē hæc susceperit, alterum postea apponat simul vt prius inlitum aufert, quo priusquam osculum cōnieat recipiatur, dum adhuc rectum est & apertum. Hoc autē ita cōtinget, si alterum eximatur, alterū autem indat. Oportet autē & plūbū simile figura crassissimæ tædæ formatū intrudere, quod cauum sit, quo cōtinere quid possit.

Cibus.

plumb

A plūbi
 pellic
 hæc v
 iusim
 to, &
 bum
 plum
 bum
 ac tre
 ter, &
 plum
 quo p
 tur. Si
 donec
 facier
 access
 cund:
 quō m
 gnitu
 quesc
 les, ip
 oleum
 rum r
 recto
 molli
 C diti
 marin
 fition
 & pur
 verò
 os vte
 facito
 velut
 oport
 subdi
 nicul
 medic
 diti
 die m

A plūbi verò amplitudo sit talis fabricata, qualis in vlcera impellitur, ita vt os ipsius leue sit, & nō sauciet, formato autem hæc velut etiā subdititia ex tædis. Quū autē factus fuerit huiusmodi plūbeus penicillus, adipe ouillo trito ipsum expleto, & vbi ita præparatus fuerit, tædā quidem subtrahito, plūbum autē indito. Si verò plumbū appositū ardorē exhibeat, plumbū quidē detrahito, tædā verò rursus apponito. Et plūbum in aquā frigidā immergito, & postea rursus apponito, ac tædam eximito. Semper autē aliquid appositū esse oportet, & interdiu quidem melius est tædā habere, noctu autem plumbum. Si verò surgere voluerit, cum cautione hoc faciat, quo penicillus intus quiescat. Sin minus, statim rursus subdatur. Si verò ex tædis appositis nullā suscipiat, tenuiorē facito, donec suscipiat, ex his ad illa trāseundo, & obediētes vteros faciendo. Si verò neq; osculū aperiri poterit, neq; vteri propè accesserint, rursus ad veterē medicinā redito, à prima ad secundā, donec mollescāt, & propinquissimè accedāt. Et postquam aperti fuerint subdititia facta apponito. Sint autē magnitudine oliuæ. Horum autē alterum appositū sit donec liquefcat, & deinde alterū apponito. Quum autē apponere voles, ipsum subdititiū medicamentū ex resina præparatum, in oleum rosaceū aut irinū tingito. Nam aliās ab osculo vterorum recedit. Prius tamen plumbū appositū esse oportet, quo recto osculo, in internā osculi partē attrahatur. Postea verò mollitoria apponito. Lauet autem calida, & ante, & post subdititia medicamenta. Et in cæna exhibeto quid ex relatis marinis. Exhibeto autem duobus aut tribus diebus ab appositione, cōsideratione habita an osculū vterorū bene habeat, & purum sit. Quòd si est, ab hoc subdititio quiescito. Postea verò mollitoria apponito. Quum verò inflammatū fuerit os vterorū, rursus eodē modo pharmaca apponito, reliquæque facito iuxta relatū modum. Vbi verò probè habuerit corpus, velut dictum est suffiatio. Sed & osculum, & vteros suffiatio oportet sic. Subdititiū factum cum ficu apponito, duo autem subdititia facito, & antequā subdas fomentū adhibeto ex facinulo prius relatam, postridie verò post fomentū, apponito medicamentum, & quum apponere voles, præ omnibus subdititijs vbi prius laueris ipsam ita apponito, postera autem die mollitoria auxiliantur quandiu inflammati fuerint, post

inflammationem verò alia facito iuxta priorem rationē, fa- D
 cito itē de hoc subdititio talia, qualia de priore. Et si quidem
 in mense semel appositū, satis videbitur inflasē vteros, quie-
 scito. Si verò aliqua opus habuerit, rursus apponito eodē mo-
 do quo prius. postea verò vbi bene habere tibi visa fuerit, &
 tempestiuum esse, fomentum ex suffimentis præparato, præ-
 paratur autem hoc modo. Cyperum tusum præparato testæ
 conchæ mensura, & calamum vnguentariū eadem mensura,
 & iunci vnguentarij tantundem, cardamomi tantundē. Cu-
 mini item Aethiōpici, anisū, & rutæ siccæ, & hyperici ac fox-
 niculi seminis. Quū autē hæc præparaueris, vini austeri albi
 odoratissimi heminas sex in ollam infundito, & de contusis
 quadrantē inspergito ac permisceto. Deinde vnguētū Aegy- E
 ptij optimi, aut amaracini, aut irini, triū obolorū pōdus affun-
 dito, permisceto, & molli fomēto plurimo tempore foueto.
 Ante fomentū verò lauato, & duos aut tres dies foueto. Quū
 autem foueri desierit, operculum quoddā fomēto imponere
 oportet, vt ne transpiret, postea verò tædis & plumbis vtere.
 Quum autē duobus aut tribus diebus fomētum adhibueris,
 alias duas aut tres intermittito. Intermedijs autē diebus bis
 in die lauato. Edat autē porrum coctum & crudum, & rapha-
 nos, & nasturtiū, & allium assatū ac coctum, & potus sit me-
 racior, & marinis predictis vtatur. Quū verò intermedijs dies
 præterierint, rursus fouere oportet, ita vt modicū de singulis
 contusis ad prius fomētum inspergas, & vinū insuper affun-
 das, si opus esse videbitur, itemque oleum, atq; cum hoc fo- F
 ueas. Postquā autē fomenta bene habere tibi visa fuerint, &
 osculum molle esse ac apertū, velut cōuenit, & ipsi vteri pro-
 pè: postera die à fomento, pharmacū quod cum myrrha præ-
 paratur apponito. Sunt autem apposititia duo, postridie verò
 post purgationem, mollitoria subdito, quandiu vteri fuerint
 inflāmati. Postea verò tædis ac plūbeis penicillis vtere. Post
 hæc intermissis diebus quotquot visum fuerit respectu ad
 inflammationes vterorū habito, & viriū corporis coniectura
 facta rursus velut scriptū est refoueto. Si quidē prius fomen-
 tum adhuc sufficiens esse videbitur cōiectis ad hoc suffimētis
 velut prius, & vino ac oleo affuso. Si verò inutile esse prius
 illud fomentū videatur, aliud ex integro præparato. Opor-
 tet autem hoc pharmacum renouare in singulis adhibitioni-
 bus,

A bus,
 rint,
 gato
 facto
 da la
 acrem
 poste
 inde
 paner
 nibus
 coctu
 rasum
 B tur pi
 aut fa
 oleo.
 prand
 requi
 post h
 no me
 ta sim
 macur
 potio.
 rius au
 ta ad
 hi die
 C dine f
 script
 que in
 prand
 cafer
 cam a
 dam o
 cibum
 tem n
 hoc da
 castor
 moib
 cum t
 menti

A bus, quandiu subcruenta purgantur. Si verò talia purgata fue-
 rint, quiescat. Diæta porro hoc modo constituatur. Interro-
 gato in quibus diebus menses ipsi prodierint, & ab his initio
 facto, hanc diætã præscribito. Primùm quidem multa cali-
 da lauetur, capite excepto. Quum autem cessauerit, caseum
 acrem, & rutam, vino nigro pari aqua temperato diluito, &
 postea polenta inspersa, statim ex balneo bibenda dato. De-
 inde prædium tempestiuè exhibeto. Edat autem mazam aut
 panem, & porrum coctum aut crudum, & de huiusmodi om-
 nibus acribus præscriptis, & aliquando leguminis fracti de-
 coctum: spumã autem ne detrahito, & silphium multum de-
 rasum addito, ac multa allia incoquito. Obsonijs autem vtatur
 pisciũ, chartilagineis omnibus coctis aceto mulso dulci,
 aut fauorum cremore cocto: bolbidijs, polypodijs, in vino &
 oleo. & silphij semen tritum bibat. & quã plurima tum in
 prandio, tum in cœna edat. Lauetur autem post cœnã, quum
 requiescere volet. Hac diætã ad dies quinque vel sex vtatur.
 post hos dies, mane ieiunæ sambuci fructus baccas sex, in vi-
 no meraco dato, & sepia: ova decem aut duodecim. Hæc tri-
 ta simul in mane ieiunæ bibenda præbeto. post hoc verò phar-
 macum, potionem dato. At vbi interquieuit lauetur. Sit autẽ
 potio, ruta & caseus, atque sic prandeat præscripto modo. Se-
 rius autem cœnet. & semper bis in die lauetur. Hæc autẽ diætã
 ad dies tredecim aut quatuordecim procedat. Quum verò
 hi dies præterierint, catapotia ex succo silphij fabæ magnitu-
 dine formato, atque hæc primùm dato, postea verò alia præ-
 scripta facito. Quum autẽ dies transacti fuerint viginti quin-
 que in hac diætã, reliqua quidem facito eodem modo. Ante
 prandium verò vbi prædere volet, allij segmenta quatuor, &
 caseum acrem tali magnitudine, terito & polentam modi-
 cam ammisceto, ac massam efformato, eamq; primum eden-
 dam dato. Ante cœnam verò meracum absorbeat, atque ita
 cibum capiat. De cætero verò eadem diætã vtatur. Quum au-
 tem nouem dies reliqui fuerint ad tempus mensium, primũ
 hoc dato. Cum ouis & sambuco, cuminum Aethiopicum, &
 castorij obolum, Vbi verò duo dies reliqui fuerint, ab his o-
 mnibus potionibus ac catapotijs abstineat. Verũ pharmacũ
 cum tæda præparatum ieiuna vbi lauit, sumat. Post medica-
 menti verò potum, mercurialem & brassicam simul in aqua

Victus.

cocta dato, cum aceto mulso dulci, aut fauorum cremore cocto, sale, silphio & oleo condita. Atque hæc in prandio edenda præbeto, & succos sorbendos. & potum meraciorem bibat. Obsonijs autem vtatur polypodio cocto aut sepiolis, & hæc quidem in prandio. In cœna verò sumat carnem caprinam, aut ouillam, aut agninam percoctam, & porrum, & alia acia, quæcunque voluerit. A cœna verò lauetur, & hæc sit diæta postremis duobus diebus. Si verò ex hac diæta menses non fuerint detracti, sequenti mense eandem diætam ab initio repetito, vsque ad postremos duos dies. In quorum priore appositis facta apponat, iuxta superiorẽ rationem, ex pharmaco in aqua facto. Apponat autem prælota. Verùm considerare oportet etiam vteros quomodo habent, quo semper omni tempore bene habeant, & os rectum ac apertum sit, & si ita visum fuerit ante appositionem fomenta adhibeto. Quòd si eruperint menses, si quidem frequentes fuerint, paucioribus lauacris vtendum est, & reliqua diæta ac curatione. Si verò pauciores, pluribus. Si verò significationem de se præbuerint, rursus eadem diæta vtendum est, ac curandum donec menses apparuerint. Quum autem semel talibus prodierint, optimum fuerit in ventre concipere. Atque hæc est omnium huiuscemodi morborum curatio. Si vteri contingant coxam, & incumbant, dura ac solida sit coxa ad lateris mollitudinem, & dolores imi ventris, & ad ipsam lateris mollitudinem, & lumbos ac crura dolor incidit ac extenditur, & suppurantur, & linamentis opus habent, & pereunt, nisi quid feces aut vras. Quum sic habuerint, pharmacum deorsum purgans bibendum dato, & multa calida lauato, & vteros foueto, ita vt vrinam veterem in peluim infundas ac feruefacias, & supra ipsius cauitatẽ mulierem colloces vestibus contactam, vt ne præterspiret, & si frigeat vrina, ferri igniti frustra in vrinã immittas, & fomentum facias donec se obscure videre, & animo deficere dixerit. Lauato autem calida aqua, & postea digito contingens os vtendorum ad sanam coxam trahat. Et noctu mollitoria apponat. Postquam autem dixerit directum esse, facto prius cum odo raris fomento, rursus mollitoria quædam apponito. Imò & plumbeos penicillos per triduum, singulis diebus vnum post hos verò bryoniã albam, aut scillam per triduum, postea verò

*Cum vteri
coxendicem
petunt.*

Medela.

D
cõsider
A sangui
quocun
Et post
dicamẽ
cito. D
ponat. p
ad virũ
fomẽto
ea lota,
per hæc
ieiuna p
in cibo
vtatur p
gato ve
statim i
menses
macis s
sum. Et
mar iei
coxam
rũm do
nem, &
uato, &
dum. de
C sum pu
curata f
misceto
sim, cur
& parte
quoddã
lam, de
esse vis
faceum.
verò no
bus, &
ua, & ap
vrinẽ sit
sam aqu

Consideratis mensibus discite, an biliosi sint, aut pituitosi, aut an sanguis sit corruptus. & si opus fuerit ipsi sanguinē purgare, quocunq; maximē opus habere tibi visa fuerit, id apponito. Et postea cū eiusmodi colluito. Apponito autē subditiua medicamēta, donec sanguis purus educatur, & hoc per triduum facito. Deinde ceruinū adipē liquatū, molli lana eo imbuta apponat. postea per diē pulegium subdat. & aromatis suffita sic ad virū accedat. Si verò ex partu morbus fiat, vbi ex vrinae fomēto penit⁹ purgata est, statim ad odorata accedat, & postea lota, oleum album Aegyptium ad sanā coxā apponat, & super hāc decumbat. Si verò neq; ad hāc transmoueātur vteri, ieiuna pæoniæ grana nigra quinq; in vino odorato bibat. Et in cibo sumat allia cruda, & assata, & cocta. Obsonijs autem vtatur paucissimis. Si verò sana non fiat, similiter ipsam purgato velut in priore dictū est. Cæterum in hoc morbo si non statim in vêtre habuerint, steriles fiūt. Si verò sic habuerint, mensesq; nō fiant, neq; febrilis calor corripiat, primū pharmacis sursum maximē purgato. Si verò debilis fuerit, deorsum. Et post pharmaci potionē, si pituitosa esse visā fuerit, vomat ieiuna, & accepto cibo, et plerunq; sana fiet. Si vteri ad coxam decurrerint, menses crassi existentes nō prodeūt. Verūm dolor ad imum ventrē procedit, et ad lateris mollitudinem, & morsum percipit. Quū sic habuerit, multa calida lauato, & allia plurima edenda dato, & lac cōuenienter bibendum. deinde vinum meracū, & totā foueto. & pharmacū sursum purgans exhibeto. Si verò debilior fuerit, infra. Si verò curata fuerit, vteros cum fœniculo foueto, & absinthium ammisceto. Postquā autem recens fota fuerit, os vterorum sensim, cum digito ad sanā coxam detrahitō, ita vt & ipsum os, & partes circūcirca affectas leniter mollias, & mollitorium quoddā apponas, & postea plumbeos penicillos, & mox scillam, deinde narcissinū vna die interposita. Quum verò pura esse visa fuerit, netopū apponat in lana. & postridie oleū rosaceum. At mensib. prodeuntibus, melius est nō apponere. Si verò non prodeant, cantharidas quatuor sine alis, sine pedibus, & sine capite. & pæoniæ grana nigra quinq;, & sepis oua, & apij semē modicū, in vino bibat. Et si dolor affuerit, & vrinæ stillicidiū vexarit, in aqua calida desideat. et aquā mulsam aquosam bibat. Si verò nō purgetur, rursus pharmacum

Cum morbus ex partu contrahitur.

Medela.

Cum uterū coxæ dicem petunt.

Curatō.

Medela.

bibat. Si autem purgatio prodeat, ieiuna cum viro coeat. Si verò non prodeat, dato quod detrahat ipsam, respectu ad vires mulieris habito. & tunc tutum est ut ad vinum accedat. Si enim in ventre habuerit, sana euadit. In purgatione verò si multa prodeat, mercuriale edat, & polypos teneros coctos. &

*Cum coxæ
dicē uexat.*

Medela.

*Vterorum
morbi.*

Curatio.

*Cum uteri
sedē petunt.
Medela.*

cibus mollibus vtatur. Si puerperæ vteri in coxâ incubuerint, aut ad lateris mollitudinem, ad alteram coxam oleum Aegyptium album, aut rosaceum apponito. Sed & in sanâ coxam decumbere melius est. Bibat autē pæonia grana nigra quinque, & sambuci fructus in tædis conchæ testâ maiore, & castorium magnitudine fabæ. Et cibus vtatur mollibus. Conuenerit autem mercurialis ante cibum, cocta velut brassica. Sorbeat autē & ipsam decocti aquam. & acria comedat, exceptis raphano & cepis ac nasturtio. Optima est & lactuca.

Quot verò morbos ex vteris fieri contingit? Dico autem quum vteri ex loco moti fuerint, aliò aliàs allabuntur. Ad quæcunq; verò locum allapsi fuerint, dolores ingētes incumbunt. Et si quis vesicam cōtingat, dolorem exhibent, & vrinam nō suscipiunt, neq; geniturâ in seipsos trahunt, & ambo dolent. & si non celeres solutiones fiant, vteri postea suppurantur iuxta eosdē locos, si ad ipsos decurrerint. Contingit autem hoc & in laterū mollitudine, & in inguinibus, & super pectine. Cæterum in principijs quum dolor habuerit, sic curare oportet, & tepefactoria adhibere, & in aqua calida sedere. Bonum enim & hoc est: aut spongijs ex calida aqua expressis fouere. & pharmaca vteris cōmoda bibere. Si verò ad hæc non soluitur, pharmaco sursum aut deorsum purgare, vtro tandē opus fuerit. cognosces autem id hoc modo. Si enim ad inguina, & pectinē, & vesicam irruerint, hæc purgatione sursum opus habent. Si verò ad laterum mollitudinē, et præcordia, hæc pharmaco deorsum purgante indigēt. At verò huiuscemodi morbi omnes senioribus magis quàm iunioribus fiunt, ad menses pressos. fiunt etiâ iuueniculis, vbi multo tempore viduæ miserint. Si verò ad sedem cōuertantur vteri, secessus recementa impediuntur, & dolores occupant lumbos, et imū vētrem, et intestinū rectum ac podicem. Quum sic habuerit, calida ipsam lauare oportet, et lumbis fomentum adhibere, et postea graueolentia subter suffire, et apponere quæ purgant et impellunt vteros. et bibenda dare quæcunq; libenter ad-

miserit

miseri
guina,
ribus. &
verò op
& vng
omni
Nam &
rore, &
cum, &
oportet
morbi
minus
te repē
penitiu
perfrig
hæ om
itaq; ac
cis. & i
cunuer
rij pur
bos, &
por occ
nō pot
sic hab
sum pu
C præse
tibus c
beto. &
ri ad si
ac veh
crus. &
gans b
do. Or
gallâ c
partē.
ua, per
& aqu
habea
tim oc

eat. Si D
ad vi-
dat. Si
verò si
ctos. &
cubue-
oleum
sanã co-
a nigra
iore, &
us. Con-
brastica.
dat, ecce E
tuca.
o autem
Ad quẽ-
umbũt.
nam nõ
dolent.
ntur iu-
cem hoc
peñne-
are opor-
Bonum
fouere.
on solu-
idẽ opus
guina. &
opus ha-
hæ phat
odi mor-
enses sup-
luã mã-
us recre-
imũ ve-
uerit, ca-
libere, et
purgant
nter ad-
miserit

miserit ex maximè conferentibus. Si verò incumbant in in-
guina, & urinæ meatus, dolores fiunt fortes, & torpor in cru-
ribus. & urinæ meatus obturatur, & urinã nõ emittit. Curare
verò oportet hoc modo. Ad nares quidẽ odorata apponito,
& vnguenta. Ad vteros verò graueolentia suffito. Porrò
omnis occasio vteros propellere potest, si quid mali habeant.
Nam & à frigore pedum ac lumborum, & à salatione, & ter-
rore, & lignorũ sectione, & cursu ad accliuẽ ac decliuem lo-
cum, & ab alijs multis propelluntur. Proinde hæc cõsiderare
oportet, ad totum corpus respectu habito, quum præsentis
morbi affuerint, propter talia em̄ omnia necesse est plus aut
minus ægrotare. & postquã hæc reluxerint, maximè hac par-
te repētini morbi manifesti fiunt. Quũ igit hæc aduenerint,
penitius ex tota homine deprehendere oportet. Nã quæcũq;
perfrigerationes crurum, aut stupefactiones ex frigore fiũt,
hæ omnes etiam in vterorũ morbis vteros eleuãt. In talibus
itaq; aquã calidam affundere oportet vteris & circũstitis lo-
cis. & ipsos ac crura excalefacere, quũ allapsi fuerint. Si cir-
cunuerſi fuerint vteri ex partu ad dextrã partem, & puerpe-
rij purgamẽta nõ fiant, & dolor imum ventrẽ habet, & lum-
bos, & laterum mollitudinẽ. & dextrũ crus grauat, & tor-
por occupat. & non tremat, & osculum vterorum contingere
nõ potest, sed ipsos leues ac fortiter planos deprehẽdet. Quũ
sic habuerit, pharmacũ bibendum dato, à quo sursum ac deor-
sum purgetur. magis verò deorsum. & totũ corpus foueto, &
C præsertim vteros leniter. & calida bis in die lauato. & ex po-
tibus quæcũq; libenter admiserit, experimento factõ præ-
beto. & viro frequenter cõdormiat, & brastica edat. Si vte-
ri ad sinistram partẽ, aut coxam declinauerint, dolor acutus
ac vehemens habet lumbos, & laterũ mollitudines, ac ipsum
crus. & claudicat. Quum sic habuerit, pharmacũ infra pur-
gans bibendum dare oportet, & postera die suffire hoc mo-
do. Ordei chœnices duas, & oleæ folia parum confringito, et
gallã cõtrundito ac cribrato, & hyoscyami tertiam chœnicis
partẽ. Hæc mixta & olei hemina dimidia subacta in olla no-
ua, per dies quatuor suffito. Noctẽ verò lac bubulum, & mel,
& aquã bibat. & calida lauetur. Si vteri transversim situm
habẽat, & obliqui fuerint, itemq; os ipsorũ, menses ipsi par-
tim occultantur, partim prius cõspicui euanescent, & non si-

Curatio.

*Quam faci-
le uteri mo-
ueantur.*

*Cum post
partũ ad de-
xterã decli-
nant.*

Medela.

*Sinistru
petant.*

Medela.

*Cum obli-
quantur.*

miles sūt, sed deteriores & pauciores quā antea. & genitura D
nō fit hoc tempore. & dolor habet imū ventrē, & lumbos, &
coxā, & ipsa attrahitur. Quū sic habuerit, pharmacū infra pur
gās bibendū dare oportet, & calida lauare, ac fouere. Vbi ve
rō recens fota & lota fuerit, digito immisso os vterorum cor
rigat ac dirigat. & odoratorum suffitū admittat. & ex potib.
dato iuxta experimentū, quē libenter susceperit. Cibis autē
vtatur mollibus, & allia edat cruda ac cocta. & cum viro dor
miat. & in sanam coxā decumbat. Alteri verō fomentū ad
hibeat. Morbus autem hic agrē cedit. Si verō propinquissi
mi fuerint vteri frequēter vomat. Vteros autē graueolentib.
suffiat, donec in locū suū firmati fuerint. Dieta verō ventrē
non emolliente vtatur. Si vteri extra naturā progressi fue
rint, febrilis calor habet pudendū & imū ventrē. & vrina fre
quenter ac paulatim destillat. & pudendū vehementer mor
detur. Patitur autē hæc si recens ex partu viro cōdormierit.

*Cum vteri
extra natu
ram progre
diuntur.*

Quū igitur sic habuerit, mirti baccas, & loti ramēta, in aqua
coquito, & aquam per noctem sub dio exponito, atq; sic frigi
dissimam pudendo affundito, & leuiter trita hæc apponito.
Postea aquā lentū cum melle & aceto bibens vomat, donec
vteri fuerint retracti. Sed & lectū à pedibus altiore facere
oportet. & pudendū graueolētib. suffire, nares autē odoratis.
Cibis verō vtat mollissimis ac frigidis. & vinū aquosum al
bū bibat. & ne lauetur, neq; cū viro coeat. Si penitus ex pudē
do exciderint vteri, dependent velut scrotū. & dolor corripit
imum ventrē, & lūbos, & inguina. & quū tempus pcesserit. 7

*Morbi hu
ius causæ.*

nō volunt in suū locū redire. Morbus autē hic corripit, quum
recens ex partu laborarit, aut fatigata fuerit, vt vteros conta
ctu læserit: aut cum viro coiuerit in puerperiorū purgatione.
Curatio. Quū sic habuerit, frige factorie mitigātia apponere oportet
ad pudendum. & quod extra propendet depurgatū, malo pu
nico in vino nigro cocto abluere, & intro protrudere. Deinde
mel & resinam pari vtriusq; portione colliquare, & in pu
dendū infundere. Et decūbat supina pedes sursum extentos
habēs. Postea spōgias apponat, & ad lumbos deliget. Quādiā
verō sic habuerit, à cibis quidē abstineat, potu verō parcissi
mē vtatur, donec septē præterierint dies. & si quidē sic obedi
re voluerint & redire, satis sit: Sin minus, summas vteri oras
derasas & ablutas, picato cerato illinito. Deinde pedes ad sca
lam

lam deli
dito. Po
per nocte
to, aliud
quā max
& vbi i
hil præc
dies. Si
transieri
verō ven
quatuor
luatur, n
deambu
verō pau
grauēol
subligar
derit: vr
existent
ex fatig
rint ac e
quod in
priori t
frigus, &
curata f
rō nō b
liās atq
ses proe
Tempo
& conse
promi
tos ruti
Sub na
mineat
fundite
ad aquā
decoctū
& si pa
modico
federit

lam deligato, vt caput deorsum p̄deat, & manu intro detrudito. Postea lauato, & crura ipsius vicissim colligato, atq; sic per noctē ac diem finito. & modicū ptisanæ succū frigidū dato, aliud autē nihil. Postera verò die reclinato, & cucurbitam quā maximā ad coxā affigito, & multo tēpore trahere finito, & vbi ipm detraxeris ne scarificato, sed reclinatā finito, & nihil præter succū ptisanæ exhibeto, donec septē præterierint dies. Si verò sitis vexet, modicū aquæ bibat. Quū autē septē transierint dies, cibis mollissimis ac paucissimis vtatur. Vbi verò ventrem exonerare voluerit, decumbēs id faciat, donec quatuordecim prætereant dies. Deinde tepidis fomētis colluatur, melius autē est calida velut ex sole. & quā parcissimē deambulet, & ne lauetur. Ventrem autem ne solueris. Cibis verò paucissimis vtatur, neq; acris, neq; falsis. & pudendū graueolentibus suffiatur. & postquā obambulare inceperit, subligar gestet. Si verò extra pudendum os vterorum exciderit: vt p̄ore ceruice vterorum propē pudendū sita, & ampla existente, sit autē hoc magis sterilibus, contingitq; maximē ex fatigatione, quum mulier laborarit, & vteri calefacti fuerint ac exudarint: tunc euertitur os ipsorum per ceruicem vt quod in humidiorē ac lubriciorē & calidiorē sit loco, quā in priori tēpore. & vbi hoc contigerit, procedunt vteri foras ad frigus, & osculum ipsorum euersum prodit. Et si quidē breui curata fuerit, sana fit. Verū sterilis penitus relinquitur. Si verò nō breui, osculū durū semper ipsi extra erit, & fluet illic aliās atq; aliās saniosus humor viscosus ac graueolēs. Et si mēses prodierint, si adhuc eius ætatis fuerit, in lecto decumbet. Temporis autē progressu huiusmodi morbus incurabilis fit. & consenscunt vteros foris habentes. Si verò vteri extra prominuerint, ablutos ipsos aqua tepida, oleoq; ac vino illitos rursus indito ac deligato, & graueolentia subter suffito. Sub nares autem odorata. Si verò multo tempore vteri prominent, & stupidē perfrigerentur, multā calidam aquam affundito, quo refocillentur. Si verò iam inflentur, etiam aceto ad aquā ammixto foueto: Sitq; hæc aqua aut lauri aut myrti decoctum, & leniter protrudito, & cerato vnguento illinito, & si paruerint, satis est: Sin minus, cum aqua abluito, & aceto modico tepesfacto perfundito. Deinde illinito. Vbi verò confederit, ablutos velut dictū est indito, & alia prædicta facito.

Oleum

Cum uteri
procidant

Medicā

*Cum os ut
rotum tor-
quetur.*

Curatio.

*Vterorum
ulcera.*

*Cum ual-
de proci-
dunt
& nusquā
sistuntur.*

Medela.

Oleū verò ne adhibeto, neq; aliud pingue, aut pinguitudinē habens. Si quid ex oculis vteri cōplicatū fuerit, menses nō fiunt, aut pauci & prauī ac dolorifici. & quū viro cōdormierit, dolet. & quicquid vir immiserit ex coitu exit, & contingi nō vult, neq; attrahit geniturā. Et dolor habet imum ventrē ac lumbos. & os vterorū ad contactum non cōparet. Quum igitur sic habuerit, vrina veteri foueto. deinde vomat à lētis decocto, melle & aceto ammixto. Postea aqua calida laeuetur. Deinde oleo albo Aegyptio in phialā argenteā aut æneam infuso, & sale addito cōrecta phialæ insideat, & si quidē odor olei per os ipsi penetrarit, ipsam pariturā esse, & postera die sanā fore p̄nūcia, ac cōfidere iube. & vbi dormire volet, oleū Aegyptiū in lana apponat. Postridie verò cōsideret an os vterorum magis sit directū. & si esse dixerit, per tridū odoratis foueto, & subditicia quę nō mordeāt apponito, purgatoq; & cū odoratis ac mollibus postea colluito, toridē diebus velat prius. quū autē mēses p̄dierint, ieiuna, & illota, aromatis suffita, ad virū accedat. Pleraq; verò ex hoc morbo steriles fiūt, si nō curatus fuerit. Si vlcera fuerint vteri, & extremē foras processerūt, oleo illitis manibus indito. et myrrhæ purę pilulas tres deuorādas p̄be. et laurū viridem tritā bibat vino dilutam. et sic sana fiet. Si in actum cōtracta fuerint pudenda, subditium apponito. Anisi videlicet semen et apij tritum pudendis subdito. Si vteri nō in loco manserint, sed modo huc, modo illuc trāsierint, vt dolores exhibeāt, et nūc incōspicui fiant, nunc exeāt velut sedes. et quū quidem sup̄na fuerit, in loco maneant, quum verò surrexerit, aut ex somno expergiscatur, aut se inclinauerit, aut alium quendā motū fecerit, exeunt. sepe verò etiā dum quiescit. Hāc quā maxime quiescere, et nō moueri oportet. et lectū à pedibus sternere altiore. et vomitibus vtī. Oportet enim ipsos sursum reuelere, et acerbis perfundere. et graueolētia subter, suffire. Sub nares autem odorata. et ex malis punicis quodcūq; maxime cōuenierit et nihil impedierit, in medio per vmbilicū perforatum, in vino tepesactū quā penitissimē subdito. deinde laeta fascia deligato ac circūdato, vt ne elabatur, sed maneat. et quod opus est, faciat. et de peplo, cū caseo, et polenta bibendum dato, quēadmodum supra in allapsu scriptum est. et de potionibus experimento facto, quācūq; maxime admiserit, bibendū

bibendū
ne dormi-
rint, he-
nihil pi-
& peplo
vino da-
minam
cognosco
dolor ha-
ca femur
oportet,
subter su-
nō poterit
nus, & si
& dentib
morbo c
aquam r
facere ve
fuerint,
pressi ra-
lier recē-
merit, a
iusmodi
ad sternu
apprehē-
Cret. Dein
gro mer-
Verū hāc
intro inc
re, & mo-
ter tales
Naribus
quieueri
fatis fuer
seere. S
sonitū e
iniucūdu
manet in
giscitur

bibendā præbeto. Cibis autē mollissimis vtatur, & cum viro ne dormiat, donec ad locū suum redierint. Si vteri exciderint, hederā siccissimam tritā, ac linteo alligatā apponito, & nihil pingue adhibeto. In potu autē exhibeto triticū recens, & pepalum album, & syluiā, & cyperum, & anisum. Hæc trita vino diluta, cū furfuribus ordeï bis in die dato, pro vice heminam dimidiam. Si ad crura & pedes vteri conuertantur, cognosces sic. Magni pedū digiti cōuelluntur sub vngues, & dolor habet crura ac femora, & incūbit ac premit neruos circa femur. Quum sic habuerit, multa calida frequēter lauare oportet, & fomentū adhibere si ferre poterit, & graueolētia subter suffire. Et femora rosaceo oleo inungat. Si verò loqui nō poterit, crura derepēte frigida repereris, & genua, & manus, & si vterū cōtigeris, nō in suo mūdo est, & cor vibratur, & dentibus frendit, & sudor est multus, & alia quæ à sacro morbo correpti patiūtur, & quæ ab aure exsudāt. His frigidā aquam multā affundere oportet super crura & manus, & alia facere velut prius dictum est. Si cōmoti vteri aliquo allapsi fuerint, & dolorē exhibuerint, oleæ scabiem, & lauri ac cupressi ramēta in aqua cocta, lana excepta subdito. Quū mulier recēs enixa, onus maius quàm pro natura leuarit, aut tiliuimodi fecerit, vteri excidūt ob hæc maximē: aliquādō verò ad sternutationē. Non enim violatur, si per vim sternutās, nō apprehēderit nares. Proluere itaq; aqua tepida vteros oportet. Deinde betæ succo feruefacto similiter, postea vino nigro meraco. Si verò non obediat, mollitoria facere oportet. Verū hæc facere oportet priusquàm perfrigerētur, & leniter intro indere. Deinde crura extēdere, ac subalternatim ponere, & molle quiddā ipsis supponere, à potu verò coerceri oportet tales quàm maximē, & vētrē custodire, vt ne exturbetur. Naribus autē odorata adhibere. Huiusmodi verò postea si nō quieuerint, sed moueātur, veratro purgare oportet. Et si non satis fuerit, etiā vomitus facere, & nō lauari, tacerēq; ac quiescere. Si inflati fuerint vteri, vēter attollitur, & inflatur, ac sonitū edit, & pedes & caue faciei partes intumesūt, & color iniucūdus fit. Et mēses occultātur, & genitura hoc tēpore nō manet intus, & anhelat, spumatq; ac anxia est, & quū expergiscitur è somno, recta ceruice spiratio ipsam corripit, & quicquid

*Procidētie
medela.*

*Quum uteri
crura &
pedes pesūt.
Medela.*

*Quæ reperi
te obmuta
scunt.
Curatio.*

*Procidētia
uulue.
Medela.*

*Quum inflati
uteri
sint.*

Curatio.

quicquid ederet aut biberit, ipsam molestat, & suspirat, ac trīstatur magis quā priusquā edidit, & suffocatur, & nervi cōtrahuntur. Et vteri ac vesicæ dolēt, & manus cōtactū nō admittunt. Neq; loriū emittūt, neq; geniturā suscipiūt. Quū sic habuerit pharmacū deorsum purgās bibendū dato, & calida lauet, ac frequēter infideat toto corpore. Quandoq; etiā vsq; ad vmbilicū fomētū adhibeto, & interposito tēpore ea apponito à quibus purgetur, & nō mordeatur. Suffumiget autē odorata subter pudenda: sub nares verò graueolētia. Et potiones dato quæ vteros purgāt, & ad locū impellunt. Et mercuriale edat, & postea lac bibat, velut de latere scriptum est. Morbus autē hic nō est diuturnus. Si velut in callū indurati fuerint vteri, & osculum exasperatur, & menses occultātur. Quū autem prodierint, asperi apparēt velut arena. Si verò etiā digito cōtigerit, os vteri asperum cōperiet, & semper velut callus accrescit. Quum sic habuerit, cyclaminū terere oportet, & silem ac ficum simul miscere, & cum melle glandulā efformare ac subdere, & fomento adhibito, purgātibus eluere. Edat autē mercurialem & brassicā coctā, & succū sorbeat. Item porrum, & calida lauetur. Si verò velut in callum indurati fuerint, & menses obtorquentur, & osculum ipsorū clauditur, & nō concipit, & velut aliud quid est, & si cōtigeris, velut lapis illic esse videtur, & est os asperū ac multis radicibus praeditum, & nō leue aspectu, & qui ipsum considerat, digitū intrmittere nō potest, & febris circūfrigerans corripit, & frēmitus, & dolor vteros habet, & imum ventrē, & laterū mol-

**Vterorum
duritia.****Medela.****Duritia
alia.****Morbi bu-
ius caussa.
Medela.****Quum ute-
ri obdure-
sunt.****Curatio.**

litudinē, ac lumbos. Patitur autē hæc, si ipsi corrupti menses cōputruerint. Quādoq; verò etiā ex partu, & frigore, aut mala diæta, & aliter. Medicamentū igitur bibendū dare oportet, & multa calida aqua lauare. Oleo item vtere, & fomentū adhibe. Quum autē recens lota aut fota fuerit, specillo immisso aperito, & os ipsorū dilatato, idemq; cum digito similiter efficit, & mollitoria velut dictū est apponito, & potiones similiter bibendas dato, & eodē modo curato. Si verò obdurerint vteri, osculum ipsorū durum sit, & clauditur, & menses nō prodeunt, sed pauciores, & deteriores, & dolor incidit, & febris & rigor corripit circa imū ventrē, & lumbos, & laterum mollitudinē. Quum sic habuerit, multa calida lauato, & tepefactoria adhibeto, si doior habuerit, & vteros multa

A multo
deind
si ex
no tre
dum t
ti pa
ferino
ratis, g
ne illi
sicut
crassa.
sino su
tione
neat p
& pud
die ve
appon
bus in
postri
tis, vte
giun
to ac f
mētib
nē bib
genitu
C ponat
torijs
lanā v
re opo
suppo
& sub
adipe
plum,
lota p
rit, &
cnidia
tulum
terito
mellis

A multo tēpore cum aqua decocti cucumeris syluestris foueto. deinde mollitoria apponito. Atq; hæc per triduum facito: & si ex cōtactu osculum vterorū molle apparuerit, ex crudo lino tres peniculos suppuratorios indito, primū tenuem, secundum paulò crassiorē. Crassissimus autē sit magnitudine digiti parui, lōgitudine verò quinq; digitorū ita vt hos adipe anserino illito subdas. Sed & vbi fomentū adhibueris ex odoratis, glandē mollitoria apponito: Aut nitrū tali magnitudine illitum, vt ne sauciet. Nō enim pungere oportet: & appositum sit ad duos dies. Decedit autē velut cortex & pellicula crassa. Intermissis verò tribus diebus, cyclaminū, cum narcissino subdito. Si verò hæc nō purgarint, cum multa cōsideratione apponito id quod cū pubresti paratur, & appositū maneat per diem: & vbi fortiter momorderit, glandē extrahat, & pudendū colluat cū aqua calida, & in oleo infideat: post tridie verò lota, ceruinū adipē liquatū, & molli lana exceptum apponat. & si tibi adhuc purgatione opus habere videat, tribus interpositis dieb⁹, id quod cū narcissino parat subdito. post tridie autē netopū. Deinde rursus trib⁹ diebus interpositis, vteros odoratis & pinguib. colluito. post tridie verò pulegium per vnū diem apponito: & sequenti die cū aromatis suffūto ac foueto. Vtatur autē cibus acrib⁹, marinis, aut carnib. In mēibus verò castoriū bibat: & ieiuna illita suffita, & cyceonē bibēs ad virū accedat. Si verò inter os vterorū nō suscipiat geniturā, sed durū fuerit, ac cōclusum, plumbeā penicillū apponat, velut dictū est per tridui, vbi calida lota est. & mollitorijs vtatur, & supina decūbat: & in aquā calidā infideat: & lanā vnguento imbutā apponat. Verū noctu magis apponere oportet. Iuxta coxas verò vestes laneas aut lineas molles supponat, vt ne corpus in alterutrā partem dilabatur. Vtatur & subdititijs mollibus, ex myrrha pinguisima, pice, cera, & adipe anserino. Sit autē myrrha dimidiū, reliquorū verò duplum, & in lana subdat: duo verò sint subdititia quorū alterū lota per diē subdet, alterū per noctē, donec molle factū fuerit: & vbi hoc detraxerit, aqua odorata colluatur. Aut granidia decorticata quindecim, & Indici medicamēti aliquantulum, si ita vsūm fuerit, in lacte mulieris masculum lactātis terito & cerui medullam, & alia quę dicta sunt, ac modicum mellis ammifecto. Sit autē lana qua hæc excipiuntur mollis & pura

Cum semen non admittitur.
Medela.

& pura, & ad diem subdat. Si verò fortius facere voles, myrrhæ parū qd ammisceto. Optimū autē est oui cādidum, & adeps caprinus. & mel, & oleū rosaceū: his ammiscere farinā, & tepescere ad ignem oportet, & quod destillat lana colligere ac apponere. Aut adipē rubrum anferis aromatibus cōditum, & vnguentū rosaceum, permixta & lana excepta apponito. Prestat autem anferis adipem, & adipē ouillum, cerā albam, resinā, netopum, oleum rosac. hæc simul liquare ac miscere. Vbi verò lota est, hæc tepida intrò ad vterorum osculū apponat. Aut cerui medullam, & anferis adipem liquato, & rosaceo aut irino oleo ammixto, invalde molli lana apponito.

Duritia uterorum.

Medela.

Cum os uulvae siccitate durefcit.

Medela.

Cum uulua clauditur.

Medela.

Cum mulieri vteri duri facti fuerint, & ad pudēda exierint, dura fiunt inguina, & ardor in inguinibus est, & oīa cācerātur. Cum igitur sic habuerit, cucumeris syluestris internam partem, et fauum terito, et aquæ hemina affusa in sedē infundito, et purgatur. Si os vterorum durum fiat, et ceruix, præ siccitate, et morbus leuiter hæserit, ex digiti cōtactu cognosces. et si ad coxā deuoluantur, nihil acre adhibeto. Si enī exulceretur aut inflammēt, periculum est ne penitus sterili fiat. Verū apponito ea quæ nō mordent, à quibus purgeantur. Quū verò duri fuerint vteri, et sic doluerint, subdititia apponito; velut est cerui medulla, aut anferinus vel suillus adeps, et vnguentum irinum cum melle: et oui luteum, ac cerā albā, velut cataplasma emollito, et ordeacea aut triticeam farinā, cum aqua et ruta coquito. Si vteri cōclusi fuerint, oscula ipsorum dura fiunt, et geniturā nō amplius suscipiunt, sed statim vbi cum viro cōdormierit, dum crura mouet, exit. et dolores in ventrē, et lumbos, et inguina occupant. et mēses omnino nō prodeunt. Si verò eant, pauci et prauī ac decolores prodeunt. Cum sic habuerit, multa calida lauato, post balneum verò castorium cum pæoniæ radice, in vino nigro odorato permixta bibenda dato. Cibis autē velut puerpera vtatur. et si manifesti fuerint mēses, diem vnā intermittito, et totā solum uero, et pharmacū potādum dato, si aduetæ fuerint, sursum purgās, aut si egere visa fuerit, deorsum. Lac itaq; asininū, aut ferum exhibeto, et leniter foueto, et mollitoria vtero apponito, et cyclaminū, et narcissinum. Cucumerū verò paruorū syluestrium internā partem sumito, et ex diuillis semen eximito, ac lacte mulieris masculū lactantis affuso terito, myrrhæ

Arha pura & melle optimo ammixtis, oleoq; Aegyptio albo. & ne liquidum facito medicamentum, sed siccū, atq; hoc in lanam mollem purā infariat. & in oleo Aegypt. albo tingat, & lota apponat. Subligetur autē & sub testō maneat cū purgatur. Postq̄ autē sufficiēter habere tibi visa fuerit, quiescat. Si minus, rursus aliud apponat. postea verò obuolutā lanam mollem, rotundā faciat, & netopum immittat, & diemvnam subdat. postridie verò oleum rosaceum itidē in lana. Deinde rursus cerui adipem, etiā ipsum liquatum in lana. Lauet autē calida aqua semper ante subditiorum appositionē. Et odoratis leniter foueatur multo tempore. Postea verò vna interposita die, colluito. si quidē pituitosa fuerit, eo q̄ cum grano nidio paratur. Si vero biliosa, eo quod cum scimonia. post hęc ambo, postridie etiā narcissino cū vino dulci colluito. Si verò narcissinū nō fuerit, cum anthino aut irino quā optimo. Sit autē olei tertia vini pars: deinde interpositis duobus diebus, id quod cum pulegio præparatur vnū diem apponat. Si verò prodierint menses, ieiuna per tridū bibat castoriū, cum vino odorato albo: vbi verò desuerint menses, & stabiles fuerint, lauetur: & aqua frigida perluta, cyceonem bibat nō salsum. Cibum autem ne cōtingat: & cum viro dormiat duobus aut tribus dieb. Quāto verò tempore purgatur, mercurialem in aqua coquens, vbi cocta fuerit exprimat, & alliū ac cuminū, & salem subterat, & oleum his ammisceat, & modo succo affuso feruefaciat. Atq; hoc edulum ante cibos edat. Allium item coctū ac assatum quā plurimum accipiat. Si verò mercurialis non fuerit tenera, tritā cum brassica coquere oportet, & cōdire, & lenis erit: & si in ventre cōceperit sana euadet, & omnia ipsi iuxta ornatum procedēt. Si os veterum cōclusum fuerit, sit fortē velut grossus. & si digito cōtigeris, deprehendes durum ac conuolutum, & digitum non admittit: & menses occultantur, & geniturā nō suscipit hoc tempore: & dolor habet in ventrē. & lumbos ac laterum mollitudinem. Quādoq; verò etiam sursum ascendit & suffocet. Cū sic habuerit, pharmacum deorsum purgās bibendū dare oportet, & multa calida lauare, & apponere ea quæ os molliunt: & specillum immittere ac aperire, itemq; digitum & similiter leuigare. Cū autem molle fuerit, apponere ea quæ sanguinem purgāt: & portiones exhibere, & experiri vt

*Pituitosæ et
biliosæ purgatio.*

*Cū os uul
uæ claudis
tur.*

Medela.

*Cum uteri
claudantur.*

*Cum gru-
mosi fiunt
uteri.*
Medela.

*Cum uteri
hiant.*

*Morbi cau-
sa.*
Medela.

*Quum per
menstrua
hiant.*

Medela.

præbeas quodcumque aliud libenter susceperit. Brasicam au-
tem edat, & succum sorbeat. Si uteri cœclusi fuerint, & men-
ses non apparuerint, colocynthidem syluestrem, & silphij se-
men, & cuminum Aethiopicum, & nitrum, & salem thebai-
cum, & adipem rhenalem, & farinam, & myrrhā, & resinam
omnia simul feruefacito, & trito mixta, & in glandē effor-
mata apponito. Si grumosi facti fuerint uteri, os ipsorum ve-
lut eruo plenum sit, & si contigeris, videbis ita habere, & me-
ses non fiunt, neq; genitura intus manet. Quandiu sic habue-
rit, cyclaminum cortice detracto, & allium, & salem, & sicū,
ac modicum mellis, terito, misceto, ac glandem formato, &
ad os vterorum apponito. Itemq; alia subdititia, quæ acria
sunt ac corrodunt, & à quibus sanguis purgatur, & de po-
tionibus dato eas quæ vteros purgant. Si uteri præter natu-
ram hiarint, menses plures prodeunt & viscosi, et frequēter,
et genitura intus non manet, et osculum hians est: et fieri nō
potest vt genituram attrahat. et febris ac rigor corripit in-
fernum ventrem, et lumbos. Morbus autem corripit ex flu-
xu sanguineo. sit et quum menses suppressi derepentē erupe-
rint. Diætæ itaq; ratio prius relata est. Oportet autem sub-
dititijs curare, in principio quidē purgatorijs simulq; molli-
bus. Deinde leniter adstringentibus. et partes infra vmbili-
cum per spongas fouere. cum myrti aut rubi aqua, aut ex o-
leæ aut rosarum, aut cenantes, aut vitis foliorum decocto.

Si os vterorū hiarit amplius quàm in mensibus solet, men-
ses ita fiunt plures et deteriores omnes et liquidiores, et per
longius tempus, et genitura nō attingit, neq; manet, sed rursus
exit. et si permanferit, osculum comperies disparatum, et
impotentia præ mensibus obtinet: et leuis est ac debilis vte-
rus, et vterius procedit: et vires laxantur: et febris debilis, ac
rigor, et dolor habet inum ventrem, et laterum mollitudi-
nem ac lumbos: patitur autē hæc maximē, si quid in ipsa cor-
ruptum computruerit ac compactum fuerit. Quædam verò
etiam ex partu patiuntur, aliæ etiam aliter. Quum itaq; sic
habuerit, pharmacum bibendum dare oportet, et facilius in-
dicabitur. et si dolor habuerit, tepesactoria adhibeto. et fri-
gida lavato, ac intermissione facta colluito: et ex potioni-
bus dato quamcumque maximē libenter admiserit: et suffico
ea quæ resiccant: et polypos edat ac mercurialem. Si verò
non

A non
in qu
aut ro
Opti
prohi
uent
hent,
rueri
tes. E
perit.
potēc
tinet,
B diner
rit, ite
rare o
rioril
obtor
arane
tēm p
quum
verò
trem
friger
cendi
verò
C vmbi
paren
ca cla
pedur
purg-
fouea
& ant
appof
aquæ
narcis
tito,
bū. m
& fac
à quil
non

A non conclusi fuerint vteri velut oportet, in aqua desideat *Cum uteri*
 in qua cocta sit myrtus, aut lentiscus, aut vitis aut oleæ folia, *non satis*
 aut rosarum. Dieta verò sit quæ relata est in rubro fluxu. *clauduntur*
 Optimum verò ipsi auxilium est sitis, frequentes vomitus, & *uel nimis*
 prohibitiones balnearum. Quum vteri magis quàm con- *patent.*
 uenit, fuerint aperti, & non conclusi, & purgatione opus ha-
 bent, & collutionibus, & suffimentis. Si verò menses efflo-
 ruerint, plures fiunt & deteriores, & liquidiores, & frequen-
 tes. Et genitura non manet intus, sed quando illi prodierint,
 perit. Et si os cõtingas digito, comperies ipsam leue. Et im-
 potetia ipsam præ mensibus corripit. Et febris ac rigor ob-
 tinet, & dolor imum ventrem, & lumbos, & laterũ mollitu-
 dinem corripit, maximè si quid in ipsa corruptum cõputruerit,
 itemque ex partu, & aliter. Quum igitur sic habuerit, cura-
 re oportet, vbi cunq; tandem dolor fuerit, velut in superio-
 ribus scriptum est. Si vteri inflammati fuerint, menses *Cum uteri*
 obtorquentur, & ceruix multis tenuibus venulis, ad telarum *inflammantur.*
 aranearum similitudinem variegatur. Et febris est acuta, & men-
 tem percillens, & menses prauis ac paucis ipsi comparent. Et
 quum ieiuna fuerit, vomitus quidam ipsi superuenit. Quum
 verò quid comederit, reuomit. Et dolor occupat imum ven-
 trem & lumbos, & animo linquitur, & per totũ corpus per-
 frigeratur. Venter autem nunc durus, nunc mollis est, & in-
 cenditur & attollitur, & putat se in ventre habere. Quãdoq;
 verò ventris moles vacua apparet, & aluus aqua impletur, &
 umbilicus prominens, & osculum gracile fit, & derepente ap-
 parent menses stridentes, & pauci ac prauis & attenuatur cir-
 ca clauiculas & collum, & pedes intumescunt, & præsertim
 pedum extremitates. Quum sic habuerit, pharmacum infra
 purgans bibendũ dato, & subditicijs vtatur, & fomētis vteri
 foueantur odoratis. Per diem verò plũbeis penicillis vtatur,
 & ante appositionem, aqua calida nõ mordenti colluito, & post
 appositionem hoc infuso colluito. Cnestri duas potiones in
 aqua hemina coquito, & aquam excolato ac infundito, oleo
 narcissino aut anthino ammixto. Post hæc tres dies intermit-
 tito, deinde cũ eo quod cũ aceto paratur colluito, & ante ci-
 bũ, mercuriale cũ aliquatulo vino coquens edat velut brasiçã.
 & succũ sorbeat, Si verò permanserit, pharmaca bibẽda dato
 à quibus aqua de vteris purgatur. Cibis autẽ vtatur panibus,

& oleribus coctis, flaccidis. Marinis autē potiùs quàm carni-
 bus. Aut extremis partibus coctis, flaccidis, & labore quàm
 plurimū, & ante & post cibū & quàm minimū laetetur frigi-
 da, & à dulcibus ac pinguibus omnis generis arceatur. Die-
 bus autē purgationū intermedijs, adiacū bibat ieiuna in vi-
 no diluto. At morbus hic lethalis est, & paucae effugere pos-
 sunt, si nō in vētre cōceperint. In vterorū inflāmatione men-
 ses obtorquentur, & quum ieiuna est, vomit. Vbi verò come-
 dit, dolor habet imum ventrē & lumbos. Et totus vēter mo-
 do durior, modo mollis fit, & nō valde cōfider. Aluus magna
 fit, & non purgatur, & sibi prāgnans esse videtur, & patitur
 quaecunq; prāgnantes perpeti solent. Et si ventrē contigeris,
 leuem cōperies tumorem velut in vtre, & quum partus tem-
 pus esse visum fuerit, vteri cōcidunt, & menses pauci ac dete-
 riores fiunt. Huic pharmacum deorsum purgans bibendum
 dare oportet, & purgatoria apponere. Purgata verò sana eua-
 dit. Si inflāmatum fuerit vterus, vellicatur. Si verò quid cor-
 ruptum fuerit, ac vitiatum recruduerit, febris corrumpit acuta
 & magna, & horror durus, partes circa pudenda, & horribi-
 liter afficitur, & mordetur, & cōcitur, & si quis digito con-
 tingat, rursus peius habet, & pungitur, & caput dolet ac sin-
 ciput, & caligo adest, & sudor frontis. Extremāe partes per-
 frigerantur ac tremunt, & sopor profundus aliquando occu-
 pat, & audire non potest. Neq; reliquus sensus operatur, fa-
 stidium cibi est multum, & stomachus & venter omnino nō
 continent cibum, & vociferatur, & exilit, & pectinem dolet,
 & inguina, & lumbos, & occultos pudendi locos, & cito mori-
 untur. Si verò dolores ad extremam debilitatem deduxe-
 rint, spōgijs calidis ex aqua & oleo expressis foueto, & sub-
 ditiria mollia apponito, medullā cerui, apidem anserinum,
 & cerā albam, & oui luteum. Aut ceratum picatum cum re-
 sina subdito. Vno verò aut lacte caprino purgato, aut volu-
 cris iusculo. Vinum autē ne bibat, & prifanae succum sorbeat.

Quum do-
 lor uteros
 molestat.
 M. I. I.

Ad dolorem vterorum medicamentum infusile. Si dolor
 solum fuerit vehemens & violentus, caligo in vteris inest,
 & flatus non exit, sed isthic manet malum. Oportet igitur
 sic curare. Atriplicis syluestris semen, & betas simul trita
 ac tepefacta, in vteros infundito. Aliud dolores vterorum
 sedans. Vini suauissimi pari aqua temperati tres semicon-
 gios

A gios
 trient
 uam i
 ponit
 & ad
 ne pu
 Carne
 tritis i
 facer l
 pus. &
 let lac
 & cap
 poplit
 fiunt.
 xime
 nem. /
 facies
 si prā
 Si i
 dibus
 tempu
 tumes
 gor su
 bilitas
 tur. Et
 C sum, &
 chum,
 rit, tor
 liuore
 deind
 cōspic
 lingua
 minus
 dare a
 frige
 uibus
 est san
 ruta. S
 Veru

A gios Atticos sumito, & fœniculi radices ac seminis eiusdem trientem, & olei rosacei heminā dimidiam. Hęc in ollam no uam immittito, & vinum superfundito, deinde foueto. Ap- ponito autem & scillam, donec osculum molle factum fuerit & ad lationem idoneum ac apertum. Et quum in purgatio- ne pustulæ circa osculum vteri exortæ fuerint, sic curato. Carnem bubulam, cum butyro aut adipe asferino & aniso tritis illine, & ipsam carnem in pudendum inde. Si ignis sacer habuerit vteros, intumescunt pedes, & mammæ, & cor- pus. & dolor ipsam corripit. & recta ceruice spiratio fit. & do- let laterum mollitudinem, & partes sub ventre, & pectora, & caput. & tremor occupat, & torpor manus, & inguina, & poplites tremunt. Quandoque verò & in poplitibus liuidæ fiunt. & modico tempore melius habent ex hoc colore. Ma- ximè verò mammæ attolluntur iuxta gentilitatis cognatio- nem. Attamen non valde dolet. & febris ac rigor corripit. & facies rubicunda fit. & fitis fortis est. & hepar resiccatur. Hęc si prægnanti acciderint, moritur, & non poterit effugere.

*Erysipelas
ulteriorum.*

Si ignis sacer in vteris fiat, tumores fiunt liuidissimi, à pe- dibus exorsī vsque ad crura tota, & ad lumbos. Quanto verò tempus amplius progressum fuerit, etiā pectus percipit, & in- tumescit. & tota perfrigeratur. & febris habet magna, & ri- gor superuenit, & spiritus densus, & animi deliquium, & de- bilitas, & dolor totius corporis. & tristatur, & mente varia- tur. Et affectio ascēdit ex inferno vêtre ad lumbos, & ad dor- sum, & præcordia, & pectora, & collum, & caput, & stoma- chum, & mortua esse videtur. Quū autem dolor solutus fue- rit, torpor habet lumbos, & inguina, & crura. & in poplitibus liuores fiunt, & modico tempore melius habere sibi videtur, deinde rursus affligit. & corpus pustulis cōpletur, & rubores cōspicui ac manifesti faciē occupant. et guttur siccum est, et lingua aspera. Hic morbus si prægnantē inuaserit, occidit. Sin- minus, medelā adhibere oportet, et lac asinum bibendum dare ac purgare. Si verò sic non soluatur, ventrem mollibus frigefactorijs perfrigerare, et subditijis non molestis et le- uibus paulatim purgare. Itemq; vomere. Ad hoc cōmodum est sambuci foliā sumere cocta, cum origano, aut thymo, aut ruta. Si verò febris dimiserit, etiā vinū ac cibos dulces dato. Veruntamen pauca curatur. Aqua intercus si in vteris fiat.

Medela.

*Aqua ina-
sectus.*

menses prodeunt arenosi & aquosi, & non valde cruenti. In-
 tumescit & vterus, & venæ, & propinquissimæ partes. & præ-
 gnans fit, deinde suffocatur. & mammæ fluunt, & imus ven-
 ter durus est. ac intumescit, & omnis circûcirca locus, & do-
 let si quis ipsum attingat. Et febris ac stridor dentium cor-
 ripit, et dolor vehemens laterum mollitudinē ac lumbos, et
 semen in somnis effudit, et peius habet. Hanc calida lauare
 oportet ac tepefacere. pharmacum autem bibendum dare, et
 cum debilibus fouere, et cyclamini obolos tres in linteo de-
 liget ac apponat. Et cupressi succum in aqua madefaciat, ac
 cantharidas eadem terat, et modico tempore apponat, et per
 multum tēporis interuallum. Efficax est. Subdititium. Cu-
 minum chemæ mensura, vna passa alba. Aliud. Vrticæ E
 semē, ari radix. Horū quodcunq; voles leuiter apponito, vbi
 verò expurgaueris colluat, ita vt detrahas et cum infuso pu-
 denda colluas. et simul cū viro dormiat. & si fœtum ad par-
 tus tempus gestarit, tota expurgatur, & sana fit. Alia aqua
 intercus vterorum. Subciuentum quiddā fluit saniosum, &
 purgatur, & mordet valde, & vlcerat pudēda velut muria, &
 circumfitas partes. & quocunque destillarit, vlcerat, & color
 est morbi arcuati. De cætero verò purgatur copia velut in a-
 lijs fluxionibus. Morbus autem hic & debilior est, & aliquā-
 do lethalis fit. si vteri egressi fuerint. Hanc curato velut eam
 quæ à fluxu albo vexatur. & lac asininum bibendum dato, &
 extenuato, & prædictis pharmanis curato. Eclegma. Quod
 delingitur ad aquā intercutē. Si aqua ex vteris fuaat, sulphur
 & anseris adipem delingat. Si ventus in vteris fuerit, flatus
 exit, & stridet, & tota intumescit, et febris habet et ardor, et
 ad hæc valde exilit præ dolore. et virum nō admittit, et val-
 de agrè fert coitum, et erigi non potest, et velut onus graue
 ipsi in vteris iacet, et caput dolet, et anxia est, et loqui nō po-
 test. Si verò dolor accesserit, clamat, et dolet oīa, et lumbos,
 et pubem, et sedem. et vrina supprimitur, et vter suffocatur.
 et mori cupit. et præcordia distenduntur, et stomachus mor-
 detur, et os amarum est. et vomit acida et pura ac æræca. et
 frequenter ructat, et melius habet. Sin minus, intumescit. et
 si attigeris, renititur et dolet. Proinde vterū cum aqua mul-
 sa, et aceto mulso ac oleo colluere oportet. Et cuminum aut
 anisum tritum sumere, et lini folia terere, et volucrinum
 adipem

Medela.

*Ventus ute-
rorum.*

*Medela
guæ.*

A adip
 tion
 lido
 in ac
 libu
 ad
 Si ve
 poni
 nici
 ipsa
 in 20
 femi
 B Aut
 sam
 verò
 myr
 appo
 tran
 rum
 mesc
 neris
 nunc
 pem
 stere
 lini
 C min
 pem
 nuib
 appo
 mat
 nuan
 pit vt
 men
 recip
 ter ca
 rzo t
 lauer
 iufim
 long

- A** adipem cum ovis in aqua infundere. Subdititijs verò ac portionibus vtete, quæ ego describam. Desideat autè in oleo calido, et aromata in ipsum immittito, iunci adorati florè. Aut in aqua lauri, aut marina desideat. Optimum autem est mollibus infatis ventrem purgare, aut glandem apponere quem admodum puero venter soluitur, lanam illotam cum melle. Si verò antiquior fuerit, cepam in oleum aut mel tinctam apponito. Aut taurinum fel, aut nitrum cum melle. Aut mali punicici acidi nucleum, cum melle et ordeacea farina. Si mola ipsa innascitur à crassa genitura intus retenta, thymbrā tritā in aceto et aqua, liquidam bibendā præbeto. Aut hyofcyami semē tritum. et cum muria ac silphij succo et aceto colluito.
- B** Aut si opus fuerit cum aqua. Optimum verò est aquam mulsam infundere, cum aqua lētium, aut erui, aut floris violæ. Si verò purgata fuerit à talibus quæ sunt velut igne ambusta, myrtum coquito ac perluito, et myrrhā ac netopum cū lana apponito. Si ventus in vteris fuerit, ac momorderit, et qua transit dolorem facit, et præ ardore intumescit, et dolet, et vtrum auersatur, et coitum valde agrè fert, et tenditur ac intumescit pecten, et erigi non potest, nec dirigi. Quum sic inuenieris, scito quod ventus et genitura in vteris est, et propterea nunc agrotet. Accipe itaque mel, ceram, lini folia trita, et adipem volucrinum, et hæc in vino odorato tepefacta per clysterem in vteros infunde. Apponat autè folia lini. Aut semen lini terito, et in lanam inuoluito, et ad os vteri apponito. Sin minus, efficaciore vtete. Irinū et crocum, et lini folia, et adipem volucrinum terito, et lacte muliebri diluta, rasura de tenuibus linteolis derasa excipito ac illigato, et ad vteri osculū apponito. Et si pinguitudo carnosior enascatur, quod consumat indito, et mediocriter attenuato. Quæ enim valde attenuantur, rare fiunt et abortiunt. Si verò genituram non suscipit vterus, sed dimittit, et calorem in seipso non habet, instrumentum parare oportet, cui insidens vaporem intra vterum recipiat, ita vt vestes circumcirca ponatur. Suffire autè oportet cassiā, cinamomū, myrrhā, singulis pari portione vino siræo siue sapa subactis, et super prunas cōiectis. Modicè verò lauetur, et modicè cibum sumat. Opitulā et subdititium huiusmodi. Myrrhā mollem cum melle efformato. Sit autè oblonga velut glās. et sæpe hæc facito virium respectu habito.

*Ventris factus
lis solutio.*

*Mola quæ
fiat, & dissi-
cutiatur.*

*Cum vento
sa sit uulua.
Medela.*

*Cum semen
reijcit.*

Suffimētū.

Profunt & pelecini in frumento nascentes, cum myrrhatini. Mel quoq; coquito, & cum rædis agitatū permisceto, & fabæ Aegyptiæ magnitudinem apponito. fel item taurinum, & rhoem rubrū pari portione. Conyza herba est similis apio crispo, nascitur autē prope mare in locis arenosis, odor verò eius agrè tolerari potest. Hanc cum melle & vino apponito. Aut bulbion, cōspicit autē in tritico, maximè Aegypto, acre simile cum mimo Aethiopico: hoc & alliū & nitrum simul ap-

Capitis dolor.

Medela.

Dolor uulvae.

Vulua frigens.

Medela.

Oris malus odor.

Mamma asperitas.

ponito. Verū antea lauetur. Quum mulier caput dolet, & sinciput ac collū, & vertigo præ oculis obuersatur, & timet, & tristis fuerit, & vrinæ nigræ, & similia etiā per vterū prodeūt, & anxietas ac mœror ipsam tenuerit: atra bilis in vteris inest. Curet autē sic. Cucumeris syluestris anniculi internā partē, fel tauri. florem aris, cum bacchare terito, & subdititia formato. & pharmacū bibendum dato, ac lauato. Quū verò mulier vteros mordetur, & dolet, lancinaturq; & bilē flauam mingit, & vterus hiarit, & oculi fuerint velut morbo regio affectori: scito qd bilis in vteris est. Quapropter optimū est expurgare totū corpus, et ipsos vteros subdititijs, quæ bilem educunt. Quum verò perfrigeratur vterus, et onus intum esse videtur, et color nō est clarus, et cōpactus est vterus. Quum sic habuerit, purgare oportet cum eo quod pituitā ducit, et attenuare, ac frequenter vomere. Quum mulieri male oluerit ex ore, et gingiuæ nigræ fuerint ac prauæ, caput leporis, et mures tres seorsim exure, et ex duobus muribus ventrem exime, hepar autē et rhenes non. et in pila lapidea maromor, aut lapidem album tere ac cribra, deinde singulorū partes portiones miscere, ac dentes cōfricare oportet et locos in ore, et poltea lana succidissima fricet, et cū aqua colluat. Tingat autem lanam succidā in melle, et cōfricet dentes ac gingiuas, et internas ac externas partes. Terat item anisum, et anethi semen, et myrrham pondere duorum obolorum, atq; hæc in vini albi meraci hemina dimidia diluat, et cum his os colluat, et multo tempore in ore contineat. Hoc autē frequenter faciat, et ieiuna gargarisset, et post cibum. Optimū verò est modico cibo vti, et optima quoq; ingerere oportet. Hoc pharmacum dentes purgat, et bene olentes facit. Vocatur autem Indicum medicamentum. Quum mulieri māmā aspecta facta fuerit, stæbes aut rubi fructum, cum aqua et oleo coquito,

A quit
supe
tudi
pure
imm
sta
dend
eis se
oleo
tur. I
stridi
dum
B collu
cum
fures
rum
plasin
tigin
ratun
gidan
bagin
mato
nito.
vngu
vino,
C sta fu
phan
tica.
ctum
stris r
hibit
tica
gines
phur
ctum
cum a
ti vte
vstum
in vic

Aquito, et cataplasmate facto mammas integito, et betæ folia superponito. Deinde ex linteo velut pileū cōsuito, et magnitudine vt mammā capiat, atq; sic mammā indito. Si verò suppuretur, secato, et ex lana succida liuamentum siue penicillū immittito, et eadē superponito. Postea verò ex lenticula cocta cum polenta permixta, cataplasma adhibeto. Si in pudendo mulieris, aut intestino recto ascarides nascantur, viticis semen aut folia, cum fellis bubuli obolo permiscetur, et oleo cedrino subiguntur, et lana succida mollissima excipiuntur. Induntur autem tertio quoq; die, per noctē ac diem. Postfridie verò vbi amouit, calida lauetur, et allium coctū ac crudum edat. et Ascarides exeunt ac moriuntur. Muria verò etiā

B colluere oportet Ad faciem ornandam. Hepar tauri teritum cum oleo illinito autem cum vino macerato. Fel autem furfures exterit. Sed et ptisanæ succus similiter illustrat, et ouorum candidum, et farina lupinorum, et erui cum ficis in cataplasinate adhibita. Et brassicæ radix ac semen. Hæc etiā lentigines tollunt. Itemq; alcyoniū. Et si puluis faciē læserit, ce ratum liquidum ex rosaceo præparatū sublinito, et aquā frigidam affundito. Et rugas leuigat hoc. In pila lapidea plum baginem terito, et menstrua ex situ aqua affusa pastillos formato, qui vbi resiccati fuerint, oleo dilutos rugosæ faciei illinito. At si capilli desuant, ladanum cum rosaceo aut anthino vngueto terito, et cum vino illinat. Aut terram cimoliā cum vino, aut rosaceo, aut vmphacino, aut acacia. Si verò calua facta fuerit, cuminum impone, aut sterCUS columbinum, aut raphanum tritum. Aut cum cepa cōfricet, aut cum beta, aut vrtica. Cæterum solares appellatas maculas tollit, erui decoctum, betæ succus, ouorū candidum, ptisana, cucumeris syluestris radix sicca, cum vini face trita, ac illita. Aut fici folia adhibita. Item sesamo trito fricari, aut amygdalis amaris. et vrticæ semen, et alij cortex superligatus, et lepidium. Impetiginēs omnes extrahit. Acetum, manna thuris, pumex sulphur cum aceto, nasturtiū syluestre vstum et in cinerē redactum, vipere exuiū, rumicis syluestris radix. Teratur autem cum aceto vinoso. Si vero postula emergāt, etiā spuma argenti vt. Potio ad fluxum rubrum commoda. Cornu cerui vstum, ad duplū crudæ ordeacæ farinæ ammisceto, atq; hæc in vinum pramniū inspersa bibat, et sistitur. Alia. Adianti

*Ascaridū
eictio.*

*Quæ faciē
ornent.*

*Quæ eruo
gens.*

*Quæ capiti
lum fluentē
sistent.*

*Quæ nanos
et similes
tollant.*

*Impetiginēs
quæ cura
rent.*

*Pocula rui
bri profusa
nij.*

radicem tritam, & cicer torrefactum, & lentium farinam ex D
melle bibat, aut velut potum exhibeto. Aut farinae tritici re-
centis acetabulum, gummi albi dimidiam, mānæ thuris ter-
tiam partē, & iunci odorati parū. Aut de pinu, vel cupressio
aqua dilue, & bibendū præbe. Bibat autem in die. Aut cornu
cerui comburito ac terito, & crudā ordeaceam farinā cum ce-
dri baccis quinq;, & vinum austerū nigrū cum tædis ammi-
sceto. Aut mali punici dulcis assati succū, cum vino nigro bi-
bat. Aut cupressi baccas tres aut quatuor, & myrti baccas ni-
gras, & simul, & ipfas per seipsas, ad robur corporis mulieris
respectu habito. Cum vino verò potio fiat. Aut castorij obo-
lum in vino nigro austero terat, ac bibat. Potio ad fluxū, &

*Potio ad o-
mnia uulua-
rum mala.
Sanguinis
narium se-
datio.*

*Coagulum
asininum.*

*Sanguinis
sistentia.*

*Quæ fluo-
res sistant
& dolores
sedent.*

*Emplastrum
fomenta p.*

omnes morbos qui ab vteris sunt. Pæoniæ semen & radices, E
cuminū Aethiopicū, & melantiū in vino albo exhibeto. Aut
ferulæ rasæ acetabulū, & porri succū, in vino albo diluto. Hoc
etiam ex naribus manantē sanguinē sistit. Aut malum puni-
cum in vino nigro coquito, ac decorticato, & interna in vino
nigro terito, & cum polentæ farina exhibeto. Aut linum, vel
erysimū tostū, & oleæ folia viridis. et radicē nigrā aspalathi,
et peplum plenū, hæc trita in eodē vino diluto bibenda dato.
Aut coagulū asininum et mali punici dulcis radicē, et gallam
omnia æquis portionibus, et mali punici dulcis succū, cum vi-
no bibat. Aut rumicis semē, cū gallæ parte externa circūfusa.
Hæc simul terito, et postea cyceonē facito ac exhibeto. Si
sanguis largus ex vteris fluat, viticis folia cum vino nigro da-
to. Acerba item omnia fluxum sistunt, vino nigro ammixto. P

Ad fluxum et dolorē. Cancryos radicē in vino nigro bi-
bat. Si verò amplior fuerit, terebinthi fructus tritus prodest.
Oportet autē vino et aqua diluere ac bibere. Si fluxus fiat,
cancros fluuiatiles in vino suffocato, et de tali vino cum aqua
bibedum dato. Si verò adhuc ferat fluxus promalon siue my-
ricam torreto, et tritā in vino dato. Aut porri succum. Si verò
multus defert fluxus, muli sterco cōburito, terito et cum vi-
no dato. Si autē diuturnus fiat fluxus, spōgia cōbusta auxilia-
tur. Terēda est aut spōgia, et cum vino odorato exhibēda. Ca-
taplasma ad fluxus. Allium et portulacā, et apiū, et loti ac ce-
dri ramēra trita simul misceto. et cū aqua malsa diluito, et ca-
taplasma facito. Aut rubi, et rhāni, et oleæ folia trita simul mi-
sceto, et in aqua malsa diluito, et cum polēta in cataplasma
adhibeto

A adhi
to. A
catap
torre
mēt
fiore
liter
Aut
poni
cū, li
aut h
leas
B Aut f
læ all
tritic
ceos
Aut i
mod
lidis,
aqua
fluxu
hac t
& cū
rum,
feno
C si, aut
tisci
buty
medu
deum
uis in
& vin
Aut lo
nigro
reinā
fluxu
rum v
& de
Muli

A adhibeto. Aut sambuci & myrti folia in cataplasmate adhibeto. Aut loti ramēta, & mori folia, ac rosę folia, cū vna passā ad cataplasma redigito. Fomēta ad fluxus. Loliaceam farinā torrefactā in posca meraciore coquito, & linteo illitā pro fomēto adhibeto. Aut lētes torrefactas ac decorticatas in crassiorē instar alicę farinā redigito, & in aqua coquito, ac similiter adhibeto. Aut eruum eodē modo. cōmoda est & salua. Aut paleas ordeī in saluię & hyperici decocto coquito, & imposito. Aut loti ramēta & cupressi, in vuę passę cremore cocta, linteo inducito, ac p fomento adhibeto. Aut oleę folia, aut hederę, aut myrti, in aqua coquito, & cū his etiā ordeī paleas coquito. Aut furfures triticeos in aromatū aqua coquito.

B Aut furfures triticeos in vuę passę cremore coquito. Aut violę albę semē, vel radices coquito, & ad aquā decocti furfures triticeos inijcito, ac foueto. Aut cū eo decocto furfures triticeos subigat, & panē faciat, eoque; calido lanę inuoluto foueat. Aut in serpilli decoctum furfures triticeos inijcito, & eodem modo foueto. Sed & fomentū adhibendū est cū spongijs calidis, & cū mollibus lanis, si dolore vexet. & cū vasīs testaceis aqua infusa, & cū vesicis oleo calido plenis. Collutiones ad fluxus. Myrti folia, & lauri, & hederę in aqua coquito, & cū hac tepida colluito. Sābuci & lētisci folia in aqua coquito, & cū excolata leuiter tepida colluito. Aut cęnāthen, & cyperum, & vuas passas in aqua mulsa coquito, ac colluito. Aut cū fęnogręci aqua, aut rubi decocto, aut oleę viridis, aut cupressi, aut serpilli, aut mali punicę, aut radici violę albę, aut lētisci decocto leuiter tepido colluito. Aut medicamentum ex butyro, & resina, & adipe anserino infundito. Aut id quod ex medulla & adipe suillo preparatur. Suffitus ad fluxus. Ordeum tostū prunis inspersum suffito. Aut cerui cornu cū oliuis immaturis. Aut rhoę rubrū, & polentā torrefactā, cū oleo & vino duplo. Aut paleas ordeī, & sterces bubulū similiter. Aut loti ramēta, aut rhoem, aut cupressum siccam, cum vino nigro austero suffito. Aut galbanum, aut mannam thuris, aut resinā vino subactam. Aut caprę cornu, & gallam. & sistetur fluxus. Alij suffitus. Effodere oportet scrobē, & vinaceorum vuę duarum chęnicū Atticarum mēsuram torrefacere & de cinere in scrobem mittere, & vinum odoratū irrorare. Mulier aut circuminsidens, ac seipsam cōtegēs accōuolvens, suffitum

Diuersa forma

Collutiones

Sicca suffitum

suffitum admittit. Aut sordes pilorum circa sedē capræ siccas D
 tundito, et torreto, atque cum ordeo fracto, et oleo subactas
 suffito prunis insperfas. Aut ordeï paleas iisdē prunis injici-
 to. Aut cupressi ramenta vnguento subacta suffito. Aut cicu-
 tã, aut myrrhã, aut thus, vnguento affuso suffito. Aut bitumē
 et ordeï paleas similiter. Aut cupressi radicem rosaceo oleo
 perfusam suffito. Aut ad calamū, iuncum odoratū, cyperū, a-
 pij sēmen, anisum, oleo rosaceo affuso suffito. Similiter autē
 et resinã, prunis injicito. Et cinamonū, et myrrhã, cum rubi
 folijs, aut rosarū folijs aut mēta, addito modico croco et sty-
 race. Hæc omnia simul terito ac suffito, oboli Attici pōdere,
 in cinere sarmentorū vitis, aut in stercore bubulo instar ace-
 tabuli formato. Sit autē ignis ex sarmentis vitis. Mulierē ve E
 rò imponito prius, vt ne odorē percipiat. Nã si odorē senserit,
 melius est nō suffire. Subdititia ad rubrum fluxum, Myr-
 rha et bulbion cū melle tritū, optimū præstant subdititium.
 Aut rosæ in aqua coctæ, quas sanē cum rosaceo vnguento tri-
 tas, ac lanæ inuolutas apponito. Aut loti florē in aqua coqui-
 to, et deinde cum rosaceo vnguento terito, et in lana ad vteri
 os adhibeto. Aut cyperū, et irim, et anisum, singula parē por-
 tione, cū rosaceo vnguento trita, intro in vteri osculū detru-
 dito. Aut myrti nigræ folia in vino albo terito, et pini corti-
 cem ammisceto, et similiter facito. Aut cupressi fructum, et
 thus, pari portioē simul ambo in vnguento terito, et apponito.
 Si resiccare fluxum opus fuerit, calaminthã in vino nigro co-
 quito, et linteo inuolutã apponito. Aut hyoscyami folia, et ci-
 cutã simul coquito: Similiter porrū, et maluã: et cerã ac anse-
 ris adipē ammisceto. Deinde tepida ad pudenda subdito. Aut
 viniū meracū, cum resinã et malicorio cocto terito, ac simili-
 ter apponito. Aut cnicum cū vino tritū subdito. Aut loti ra-
 menta similiter. Aut lentisci folia. Aut rhocē melle cocto am-
 mixto apponito. Si verò nō cesset, Susinū, aut blitum herbã,
 quæ velut lingua est, in lana ad subdititium efformato. Ad
 fluxū aquæ subdititium et infusile. Si mulieri aqua fluat ex
 pudendis, resinã siccã, et myricæ folia, et lini sēmen, in vino
 terito, et volucrinū adipē ammisceto, et per clysterē in pudē-
 da infundito. Aut farinæ purissimæ chemã, liue conchæ re-
 sam cauiorē, aut amyli in lana ad vteri stomachū apponit.
 Alud similiter infusile. Quum aqua ex pudendo fluxerit,
 myricæ

*Fluorem
quæ siccent*

*Fluoris a-
quosi mede-
a.*

A myrica
per ely
so dole
pectini
aut qu
terito,
ta man
bendur
& pini
partem
cas qui
castori
B Aut bit
digitis
nem, in
carint,
tantum
misceto
ri, ordeï
& suffit
premati
castoriū
gularit
grauitas
tuerit,
C obscura
vmbilic
rium, et
men, sul
olentia
nam par
Aut schi
buerit a
niculi co
verò est
re, aut v
so ac pra
tuitur, e
serit, et

- A** myricæ folia, & thus, & resinâ, cum anserino adipe terito, & per clysterē in pudenda infundito. Si pecten præ fluxu aquoso doleat, viticis semen cum melle terito, & in cataplasmate pectini probè adhibeto. Si fluxus sanguinolētus, aut albus, aut qualiscūq; fuerit, Sulphur & mādragorâ in vino meraco terito, & lana excepta apponito. Et supina dormiat, & immota maneat. Aut malicoriū siccū in vino pramnio terito, ac bibendum dato. Ad fluxū albū potus. Hederæ albæ semen, & pini corticē, in vino austero exhibeto. Aut cornu cerui vtri partem vnâ, crudæ ordeacæ farinæ partes duas, & cedri baccas quinque, aqua terat ac bibat. Quū ab vteris strāgulatur, castoriū & conyza in vino, & seorsim, & simul vtrāq; bibat.
- B** Aut bituminis obolos tres. Aut phocæ adipis quantū duobus digitis apprehēdi potest. Aut radicis pæroniæ dimidiâ potionem, in vino odorato bibendā dato. Quū verò vteri suffocant, & simul tussierit, sandarachæ obolū, & sulphuris viui tantundē, & amygdalas amaras depurgatas tres aut quatuor, misceto & in vino odorato exhibeto. Si verò adheſerint vteri, ordeū terito, & vnâ cū paleis, & cornu cerui, oleo subigito, & suffito. Quum autē sursum ascēderint, & cor ac stomachus prematur, & subſtiterint, myrrhâ aut resinâ, aut netopū, aut castoriū, aut silphij succū bibendū dato. Quum vterus strangularit, spiritus autem aceruatim sursum cōmotus fuerit, & grauitas incubuerit, & mens percussa fuerit, et loqui nō poterit, et perfrigeratio adest, ac spiritus offendens, et oculi obſcurantur; caput quā citissimè radito, et per fasciā supra umbilicū, si opus fuerit, deligatā detrudito. Dato autē castorium, et conyzā, et rutē aquā cuminū Aethiopicū, raphani semen, sulphur, myrrhâ. Ad nares graueolētia, ad vteros benevolentia adhibeto. Si verò sustinuerit, etiā grani cnidij internam partē, albâ illâ, melle subactâ ac mixtâ, naribus illinito. Aut schinū scillæ speciē quæ mordeat. Quū autem dolor habuerit ac suffocatur, maluæ radicē, aut acetū mulsū, aut frniculi corticē, aut crethmū in aqua bibendū dato. Optimum verò est eructare, et sedentē collocare, et sternutationē facere, aut veratrū naribus admouere. Si verò sub septo trāſuerſo ac præcordijs vteri sedere videantur, derepente voce destituitur, et præcordia dura fiunt, et strangulatur, et dentes conserit, et vocata nō audit. Oportet igitur sub nares suffiri lanā accensam,

Pecten si doleat.

Si albus fluxus deſinat.

Vulvæ strāgulatio.

Vulvæ strāgulatiois uexatio. Medela.

Quum vteri superiora preſunt. Medela.

accensam, bitumen in ignem coniectum, & castoriū, & sulphur, & picē. Inguina verò & femora vngento odoratissimo intus inungere. Aut stellas marinas nigras, & brassicā vino odorato misceat, ac bibat. Aut myrrhæ obolos tres, coriādi parū, resinā, pæoniæ radicē, cuminū Aethiopicū, hæc in vino albo & aqua trita, aut cum aqua malsa diluta, leuiter tepida bibat. Auxiliatur & peucedanū, aristolochia, cepæ lachryma, panaces in vino aut aqua leuiter tepida datū. Vteros ad locum suū reducit, crotonis radix pota, aut cuminū Aethiopicum, aut apiū, aut fœniculi & anisi semen, aut piper, aut myrrha, & papaueris succus potus. Si cor strangulatur, ab vtero reprimitur, & spiritus habet, & anhelatio: Viticis, & pæoniæ semen in vino bibere oportet. Aut abrotonum, & panaces, & ammoniacum. Aut rutā, aut somnificū papaueris succū. Rursus igitur si similiter habet, melāthiū terito, & melle subigito, & velut glandulā efformato, ac pennæ circūdato, & apponito. Aut philistion similiter subdito. Aut telephiū, aut anemones folia trita, in linteum indito, & modica myrrha ammixta apponito. Si in lumbos vteri incubuerint, suffocatio verò caput nō cōtigerit, polypos coctos edat, & vinū nigrum odoratū meracum quā plurimū bibat. Quū verò velut ad viscera cōuersi strāgularint, vinū cedrinū, & vinū Aethiopicū bibat, & calida lauetur, & odoratis fomentis vtatur. Si ventō inflati fuerint vteri, aromata omnia in vngentū immittuntur, & laurus, & myrtus, & salvia, & cedri ac cupressi ramenta. Hæc cōtundito, & trita cribrato, & in vinum odoratum inspergito, & oleum rosaceū superfundito. Quum verò transmoti vteri presserint, ordeū vnā cum paleis, & myricā, & cerui cornu, vino subigito, ac suffito. Quū asistētes strāgularint, funiculum lucernariū accendito, & præ naribus extinguito, quo fuligo & nidor ipsas ingrediatur, & picē, & castorium, & peucedanū, & myrrhā, vnguento irino diluito, & subacta apponat. Bibat autē resinam oleo dilutam. Si valde strāgularint, Aut testudinis iuxta mare natæ obolos tres, in vini albi hemina, vel cyathis tribus tritos, bibēdos dato. Aut cedro in lucernā infuso, lucernā accēdito, & vbi extincta fuerit, ad nares adhibeto. Aut cœnū fortidissimū similiter. Aut lanā incensam sub nares mulieris suffito. Aut bituminis parū tritū in vino albo bibat. Aut erysimi cōchæ testā, & castoriū in vino

*Cum cor
nuda uer-
satur.*

*Cum lumbi
mexantur.
Si intestina
molestant.
Cum inflan-
tur vteri.*

*Cum trans-
mouentur.
Cum stran-
gulant.*

*Medela uer-
satur.*

A in vino
darach-
ras de-
dorato
& strā-
dū fo-
odorū
strāgu-
tā, in n-
derint
cōferit
audit.
B inung-
infund-
bet. S-
pilulas
hedera
ac resin-
phocæ
ammi-
pulmo
fito. Au-
ptia fr-
vngue-
inijcit
C neā, si-
quibus
mēsur-
midia
lentic-
bendā
& quo
mæ te-
aquā p-
& de c-
diluti
foliori
calidis
liere i-

A in vino albo bibenda dato, et lauato. Si verò etiã tussiat, sandarachæ obolũ, sulphuris vini obolos duos, amygdalas amaras depurgatas tres. aut quatuor, & castorij obolũ, cũ vino odorato misceto, & bibẽda dato. Si verò strágularint vteri, & strágulatio cor cõtigerit, & os cõclusum fuerit, acetũ calidũ sorbendũ dato, & os paxillo aut radio aperito, & vinũ in odorũ similiter exhibeto, & cũ aceto mulso. Si verò valde strágularint, & voce destituta fuerit, cepã in vino tepido tritã, in nares instillato & excitato. Si verò vsq; ad hepar ascẽderint, & suffocatur, voce destituitur, & nihil videt, & dentes cõserit, & dura fit, & nihil sentit, & frequẽter respirat, & non audit. Hãc sub præcordijs manibus cõprehensam frequẽter inungito. Et dẽtibus cũ paxillo ductis, vinũ meracũ tepidũ infundito, si nihil prohibuerit. Et plerunq; statim melius habet. Si ad inguina incũbant ac innitantur, caprini stercoris pilulas, & leporis pilos phocæ adipe subigito ac suffito. Aut hederæ fructum, aut folia, aut corticẽ siccato, & quercus folia ac resinã ammisceto, oleoq; subigito ac suffito. Aut coaguli phocæ pellẽ cõterito, & spongiã ac muscũ, cum phocæ adipe ammisceto ac suffito. Aut stercoris caprini pilulas, & phocæ pulmonẽ, ac cedri ramenta suffito. Sed & bubulũ stercus suffito. Aut cornuũ bouis ramenta, & bitumẽ. Aut spinæ Aegyptiæ fructũ, & cedri ramenta, & myrti folia sicca. Hãc molli vnguento subacta suffito. Multa vero aromata in vnguentũ injicito. Aut vinacea tusa trita, & cedri baccas, & resinã pineã, simul mixta & passo cocto subacta suffito. Fomenta à quibus discedũt. Stercus bubulum contusum, aceti dimidia mẽsura, & decocti erui ex qua marina aut dulci similiter dimidia adiecta, pro fomẽto adhibeto. foueto autem leuiter & lenticulẽ decoctũ bibendũ dato, ac reuomendũ. Et farinã sorbendã, & insuper vinũ. Postridie verò granũ cnidiũ dato. Sed & quod vinã ciet. Ciceris partes duas tritas, vix passæ optimæ tertiã partẽ, affuso aquæ cõgio coquito, deinde excolatã aquã per noctẽ sub dio exponito, & postridie bibendã dato. & de cætero saluiã & lini semẽ, & polentã, bis per diẽ in vini diluti heminis quatuor dato. Aut olei heminas dimidias tres foliorũ sambuci manus plenæ mensurã, hæc coquito, & cum calidis foueto. aut testis calidis immisisis fomentũ facito, muliere in sella collocata, & vestimentis cooperta. Aut sambuci

Strangulatio mulierum.

Medica.

Diversa fomenta.

folia

HIPPOCRATIS LIBER II.

folia cū myrto coquito, & in excolata aqua paleas ordei co-
 quito, & fomētum facito, si calorē sufferre poterit. Aut acetū,
 oleum, mel, aquā. Hæc permixta ac valde feruefacta, in vei-
 cā infundito. Aut pini corticē, & rhois folia in aquā iniijcito,
 & fortiter coquito, & in excolatā aquā etiā ordei paleas in-
 mittito ac coquito, & affuso oleo foueto. Aut loti & cupressi
 ramēta, aqua & oleo affuso, probè coquito, ac foueto. Aut cū
 aromatis vnguentū infundito, & gallam iniijcito, & rhamni
 corticem, & polentā triticeā cum aqua. Si verò vteri extra
 prominuerint, & depēdent velut scrotū: myrta baccas, loti ra-
 menta, rubi & oleæ folia, simul coquito, & leuiter tepidè fo-
 ueto. Aut cū vino vnā cum illis & cū graueolentib. similiter.
 Externas autē partes cum oui candido oblinito. Cū verò
 perfrigerātur, & liuidæ factę fuerint, cum aqua calida. Mol-
 litoria vteri. Adipē ouil. ouorum vitellum, mel, oleum rosa-
 ceum sumito, & cū his farinā subigito, & ad lētum ignē tepe
 facito, & quod destillat lana exceptū emollito ac apponito.
 Aut adipē ouil. aromatis cōditum & nitrum rubrum, anseris
 adipem, & oleum rosac. colliquata & lana excepta apponat.
 Aut Anseris adipē, ouillum adipē, cerā albam, netopum, rosa-
 ceum oleum. Hæc q̄ optimè permisceto, & tenuibus linteis
 excipito, & statim vbi lota est, apponat tepida osculo vtero-
 rum. Aut cerui medullā, & anseris adipem, in rosaceo oleo li-
 quefaciat, & molli lana excepta subdat. Mollia subdititia,
 quæ aquam ducunt, & mucos, & pelliculas, & non exulcerāt.
 Myrrhā q̄ optimā, & salis granum, & picem aromatis imbui-
 tam, terito & apponito. Aliud. Grana cnidia decorticata tri-
 ginta. Indicum quod Persæ piper vocāt, & in hoc inest rotun-
 dum, quod appellāt myrtidanum, cum lacte muliebri simul
 terito, & melle diluito. Deinde lana molli ac pura excepta,
 & pēnæ obuoluta subdito, & per diē finito. Si verò fortius fa-
 cere voles modicū myrrhæ ammisceto, tertiā videlicet par-
 tem siue trientē: & lanā mollē purā semisuccidā. Ex vteris
 educūt, & osculū molliūt, narcissus, cuminum, myrrha, thus,
 absinthiū, cyperis. Hæc ipsa per seipsa, & cū oleo rosaceo, aut
 albo, aut Aegyptio. Apponātur autem vbi lota est. Aliud quod
 faniem cruentā educere potest. Cum tædis misceto myrrhā,
 salem, fel taurinum, cuminum, mel, & in lana subdito. Aut
 cumini folia similiter in vino trita. Aut silphij succū ad siccū
 ammi

Quæ vteri
 prociidunt.

Lenimenta
 varia.

A ammi
 ri rac
 capu
 ne. m
 re a
 subdi
 bus d
 misc
 pē, &
 gena
 quan
 facito
 B lam,
 habe
 oleum
 dine
 tum p
 omni
 exem
 sis, ad
 cipito
 le aff
 adipē
 ria.
 facito
 C anser
 lā liq
 guēt
 Fo
 suau
 Attic
 drāt
 ius op
 dine
 dolor
 rum
 hæc in
 ræ ca
 dicū

- A** ammisceto, & glandulā inde factam subdito. Idē facit & mori radix cū melle. & postea rosaceo illinito. Efficax est & allij caput integrū, & nitrum rubrū, & ficus pinguis, pari portione. misceto autē & gallā parū, & glandē facito, eamq; liquore aliquo tinctam subdito. Et postea lota cerui adipē in lana subditū habeat. Aliud quod cruenta omnia magis prioribus ducere potest, & mollire. Piper, elateriū, & lac muliebre misceto, & cū his terito etiā mel, & oleum albū, & cerui adipē, & linteo excepta subdat. Vehementer verò ducit omni-gena hoc. fici pingue, elaterij portiones duas, nitrum rubrum quantum elaterij, mellis parum, cū linteo aut cū lana glandē facito. Aliud. Netopum, fel tauri, nitrum, cyclaminū, gal-lam, cum melle terat. Postea verò lota adipem cerui subditū habeat. Aut pulegium & fel tauri tritum pēnæ obducat, & in oleum Aegyptium tinctū subdat. Aut cyclaminum magnitu-dine tali cum æris flore. Aut anemones caput cum farina tri-tum pennæ obducat, & in oleo albo tingito. Aliud quod omnia ducit. Cucumeris sylvestris oblongi internā partem, exempto semine, cū lacte terito, & myrrham purā vna cū ip-sis, adiectoq; modico melle, & oleo Aegyptio, molli lana ex-cipito. Aut cucumeris sylvestris internā partē siccato, & mel-le affuso terito, ac glandē formato. Postquā autē lota fuerit, adipē subdat. Aut elaterij portiones tres cū aqua. Mollito-ria. Oui candidum, farinā, mel, ceram albā. hæc simul tepe-facito, & quod destillat lana exceptum apponito. Aut adipē canseris, cerā albam, resinā, vnguentum rosaceum, cerui medul-lā liquefacito. Aut ouillū vel caprinū adipē, oui candidū, vn-guētum rosaceū. Ex his aut glandē facito, aut lana excipito.

Fomenta per quæ vteri purgantur, si duri fuerint. Vinū suavisimū pari aqua tēperare oportet, triū semicongiorum Atticorū mensura & fœniculi radices ac seminis eiusdē qua drātē, & olei rosacei heminam dimidiā, in ollam mittere, cu-ius operculū foramiē habet, & vinum superfundere, & arun-dine indita fomentum facere, & postea scillā apponere. Si dolores repētini irruerint, & animi deliquia affuerint. Rosa-rum folia, cinamomū, myrrhā purā, netopū, papaueris succū, hæc in pastillos drachmales efformato, & super frusto ampho-ræ candēti ponito, & pro suffimento vtor. Aut styracis mo-dicū in oleum mittito, ac vtor velut priore. Omnia quæ in

HIPPOCRATIS LIBER II.

unguenta iniiciuntur tundito ac cribrato, & super stercus bubulum mittito, itemq; styracē, & netopum, rosaceum oleū q̄ optimum, & Aegyptium albū affundito, & post purgationes suffito. Aut lauri & myrti folia tundito, & cyperi fructū, cum unguento albo Aegyptio subigito, addito etiā netopo, & super stercore bubulo suffito. Auxiliatur & manna thuris, & cupressi ramenta, & ciperi radix tusa. Sed & iuncū odoratum aromaticum, & cardamomum, et iridē tundito ac cribrato, atq; hæc omnia misceto, et rosaceū oleum ac netopum ipsis affundito, et vtitor in crassiore tritici farina. Aut resinam in recens formato fictili suffito, castorio, aut aliquo ex aromatis adiecto. Caput verò oleo rosaceo tingito, in aures autem myrteum, aut melinū oleum infundito. Et cicer albū, et vasa passas coquito, ac decoctū bibendum dato. et in aqua calida desideat. Et oliuas albas priusquā oleum remittūt lancinato ac siccato, et in vino odorato terito, et acetabulum Atticum præbeto. Aut cātharidum ventres, aut adiātum, et nitrum rubrum Aegyptium, et ferulæ radicem, et apij semen tritū, hæc exhibeto. Si verò vrinæ stillicidium corripiat, in aqua desideat, et vinum dulce bibat. Si maximè strangulāt in vterorū dolore, vinum suavisimū pari aqua tēperatū, trium semicongiorum Atticorū mēsurā, et feniculi radices, et seminis eiusdem trientem, et olei rosacei heminā dimidiā. Hæc in nouā ollā mittito, et vino superfuso foueto. Et scillā apponat, donec osculū molle et amplū esse dixerit. et si exulceratum fuerit, ac pustulæ vbiq; in ipsis fuerint, præstat adipe anserino cōfithure curare. Ad vterorum dolorem. Paucedanum, aristolochiā, panaces, hæc simul in vino dulci misceto, et tepefacta bibenda dato. Et peplū albū sorbeat, et vrticæ semen. Aliud fomentum siue suffimentum. Si dolor habuerit, malicorium punici dulcis, loti ramēta, oleæ folia sicca tusa. Hæc cum oleo subigere oportet, et super ignitū stercus bubulū mittere. Aut galbanum, myrrhā, thus, oleum album Aegyptium, super vitis sarmēta. Aliud fomētum fortius ex bitumine. Bitumē radicem xanthij, pilos leporis, rutā, coriadrū siccum, hæc omnia terito, et formatas inde placētulas siue pastillos suffito. Aut ad picem, et sandarachā tulsā tritā, cupressi ramenta misceto, et unguento affuso placētulas formato, et in ignē missas suffito. Aut cornu caprę in ramenta cōfectum oleo subigito.

Stranguria medela.

Vterorū dolor quī sedetur.

A bigit
cea v
rato i
tem v
seca.
aqua
næ bi
bat, &
trum
calida
buni a
ter tuf
facito
B molli
subdit
nices.
guent
gatan
cyper
dipem
gula p
narum
vehem
doratu
Ali
C succū,
cum re
thuris
apij se
vngue
bo dula
cum m
coquito
seseli, n
Alia
nem. Sa
ac collu
to, et v
dolor c

A bigito, & in ignem missum suffito. Aut effossa scrobe, vinea vix torreto, & cinerem in scrobem mittito, & vino odorato inperfo, mulieri circūinsidenti fomētum facito. Sint autem vinaceorum chærnices duæ, atq; hæc ipsa quàm maxime sicca. Si verò uterus doleat vsq; ad vesicam, porri semen cū aqua tritum bibat. Aut cyclamini radicem, in vino albo ieiuna bibat, & tepesfactoria apponat. Aut alij caput integrum, & nitrum tostum, & cuminum, trita ac melle subacta apponito. & calida lauetur. & subcalidā bibat. Ad omnem vterorū morbum curandum. Lini scissi vnā cum stipula pugillū tenuiter tusum, in vino albo quàm suauissimo per noctem madefacito, deinde excolatum in ollula tepesfacito. & in eo lanam mollissimā tinctā apponito, & vicissim priore detracta alia subdito. Opirulatur autem & crocus, & myrrha, & ponticæ nices, alba & pura lana excepta, & cū adipe anserino ac vnguento irino apposita. Si dolor vexarit ex subdititijs purgatam, myrrhæ acetabulum, thuris tantundē, melanthium, cyperum, seseli, anisum, apij semen, netopum, mel, resinam, adipem anserinum, oui candidum, vnguētum Aegyptium, singula paribus portionibus in vino albo dulci, duarum heminarum mensura terito, & tepidis infusis colluito. Si dolor vehemens habuerit, cantharides, cyperus, calamus, iuncus odoratus, & iris profunt. Hæc in vino nigro coquito, ac vtitor.

Morbi cuiusque uterorum sedatio

Doloris sedatio.

Alia collutio. Si dolor & vrinæ stillicidiū vexarit, porri succū, sambuci fructū, seseli, anisum, thus, myrrhā, vinū, in succum redigito, misceto, ac infundito. Aut myrrhæ acetabulū, thuris tantundē, melanthij & cyperi tantundē, seseli, anisum, apij semen, netopū, mel, resinā, anseris adipem, oui candidū, vnguentū Aegyptiū, singula paribus portionibus in vino albo dulci diluito, ac infundito. Aut mercurialis aquā decoctā cum myrrha, thure, netopo. Aut saluiā, & hypericum, in aqua coquito ac infundito. Aut apij semen, anisum, melanthium, seseli, myrrham, castæ fructum, in vino coquito ac colluito.

Collutiones uariæ.

Alia collutio. Si dolor fuerit vehemens post purgationem. Sambuci fructum, & lauri baccas, in vino nigro coquito ac colluito. Aut sambucū in aqua coquito, et aquam excolato, et vino dulci affuso colluito. Si post collutionem infusam dolor oboriatur, aromata quæ in vngueta iniiciuntur coqui-

to, & de aqua duas heminas excolato. misceto autē adipē an-
feris, & oleum rosaceū, & tepida infundito. Amplius autē in-
fusum nulli, vt semel dicā, cōpetit quā duarū heminarū. Aut
mercurialē in aqua coquito, & ad succū, myrī hā ammisceto,
aut thus, & netopū pari mensura, & tepidū infundito. Si ve-
rò vteros doleat cyclamini radicē in viño albo ieiunā bibē-
dam dato. Et calida lauetur, & subcalidā bibat. Si ex ferui-
do & superficiali vlcere pudenda fuerint exulcerata, myr-
ti baccis in vino costis colluat, & melilotū apponat. Et mali
punci dulcis putamina in vino coquito. & myrī hā ac resinā
simul mixta vino diluito, & intinctū in his linteum subdito.

*Doloris &
ulcerum ute-
rorum me-
dela.*

*Stranguria
Ventus Vte-
ri.*

Et si viinē stillicidiū corripiat, fomentū adhibeto, & peftinē
illinito. Desideat autē in decocto rosarū, aut rubi, aut myrī, &
aut oleæ, aut pampinorū vitis, aut iuniperorū baccarum, aut
saluix. Si vêtus in vtero obortus fuerit, & dolor vehemens,
& flatus nō exit, cuminū apponat. Et saluiam ac cyperū tusa
madefacito per noctē, & mane excolato, & lucidū ac clarum
cremorē in vas infundito, & crassiorē tritici farinā cum vino
albo ammisceto, & silphij succū magnitudine fabæ, cum fa-
rina coquito, & crudius sorbenda dato. Si columella in pu-
dendis nascatur, dolor obtinet. Et doloris quidē medela est
apij semen. Columellam verò resecare oportet. Si vlcera
in pudendis oboriantur, & pruritus corripiat, oleæ folia, &
hederæ, & rubi, & mali punci dulcis trita, & vino veteri di-
luta, cum recenti carne apponito, ita vt folia carni oblinas.
Et habeat subditam per totam noctem. Mane verò eximens
& myrtum in vino coquens, cum vino pudenda colluat.

*Columella
uulvæ.*

Nota ad finem primi libri De morbis muliebribus adiecta.

*Tussis pue-
ri qui discu-
tiatur.
Venter qui
moueat.*

Ad tussim pueri. Thapsiā in polēta edendā dato. Aliud
Ex ovo asslato vitellū acceptū terito, & sesamū albū tostū,
& salem, cū melle delingēda dato. Ad aluū pueri soluendā.
Lanam illotā melle tinctā indito. Si verò antiquior fuerit
puer, cepearū internas partes tritas cum melle indito. Si lac
nō fuerit. Recētis tritici farinā clotam, melle ac oleo am-
mixto, tepidā sorbendam dato. Ad anhelitum pueri facit.
Thus in vino dulci, & illuuiēs. Purgatoriū. Glādulas fa-
cito ex mellis hemina, anisi acetabulo, bituminis drachmis
duabus, felle bouis, myrrhæ drachmis tribus, elaterij portio
Hæc

A Hęc i
vti vo
tem v
bo.
malis
mel
darac
terito
misc
macu
fiat, te
rem a
p to. Du
quæ h
Terti
Illi
stris, a
scellu
to, & t
rubrū
Infl
rubræ
ria. A
& om
nem c
C parati
cinerē
vna. A
torret
Ali
sectur
re. S
refact
misyo
rubri
Quū v
to, & f
perfr
rem p

A Hęc in vase æneo coquito, & anseris adipē ammisceto, & vbi
vti voles, glādulis anserino aut ouillo adipe illinito, lana au-
tem vtere molli. Vomitū soluit. Ocymi succus in vino al-
bo. Aliud. Farinæ tritici recentis exsuccata aqua. Aut de
malis punicis dulcibus & acidis succū exprimito, & deinde
mel ammisceto. Corrosiuū sic paratur. Veratrū nigrū, san-
daracham, squamā æris, singula paribus portionibus seorsim
terito. Quum autē trita fuerint, ad vnā partē, duplā calcē am-
misceto, & cedrine subacta illinito. Aliud corrosiuū phar-
macum sic paratur. Florē æris purē cōbustum donec ruber
fiat, terito ac vtor. Pharmacū nigrū. Squamā æris, & flo-
rem æris, seorsim ambo terito. Vbi verò cōtriueris, ita misce
to. Duas aut tres pharmaci species facito. Vnam fortissimam
quæ habet ad squamā, tertiā floris partē. Alterā, quæ quartā.
Tertiā, quæ quintā. Hoc pharmacū ad omnia cōueniens est.

Illitio ad anginam. Roris marini semen, staphis sylue-
stris, abīnthiū, elateriū, mel. In doloribus podagricis. Ab-
scessus nitro trito aqua diluto, cataplasimatis modo integri-
to, & tribus diebus non lauato. Vbi verò laueris, rursus nitrū
rubrū crudū cum modico melle terito, & hoc semper vtor.

Inflammata illine portulaca cum farinæ massa, & lactuca
rubræ drachma, ex aqua dissoluta. Medicamenta oculato-
ria. Aes vstum, ærugo, fel capræ, myrrha, hæc dissoluuntur,
& omnia simul trita vino albo diluuntur, postea in arundi-
nem coniecta, sicca in vsum veniant. Puluillus. Misy præ-
paratū in pila terito, & spumæ argēti chrysitidis appellatæ
cinerē lotū ammisceto, Sint autē cineris partes tres, misyos
vna. At misy in maza cōburito vitans ne diffuat. Nam dum
torretur liquefcit, vbi verò probè tostum fuerit, puniceū fit.

Alius puluillus. Cerusa eodē modo cum misy tosto mi-
sccetur, velut chrysitidis cinis. Alius puluillus fortior prio-
re. Spodiū cyprium ex fuligine lota, & cerusa, & misy tor-
refactum. Sunt autem duæ partes cerusæ de spodio, vna verò
misyos. In hæc anemonæ folia contusa exprimito, & in æris
rubri vase ad solem exponito, & vt nihil illabatur cōregito.
Quū verò crassa facta fuerint, pastillos formato, deinde sicca
to, & siccatos quàm maximè fieri potest comburito, & postea
perfrigeratos leuiter terito, & de spodio ex fuligine loto pa-
rem portionē misceto, deinde netopon instillato, & parum

*Vomitionis
remedium.*

*Anginæ
& Podag-
ricæ me-
dela.*

*Inflam-
mata.*

terito, deinde melle diluito, & resiccata in vase æreo asseruato, ac vitior. Puluillus mollis. Spodium cyprîū, chalcitis nō lota leuiter trita, flos æris. Hæc paribus portionibus misceto ac terito. Alius. Spodiū cyprîū, chalcitis leuiter trita, & cinis chrysitidis illotus. Hæc inter se terito. Alius. Spodiū lotū, chrysitidis, & aris flos, paribus partibus trita. Alius.

Vuæ acerbæ succus, & spodiū cyprîū. Vuā immaturā in vigore cōstitutā sume, & succū per linteū, in vas aris rubri exprime, & aceti albi acerrimi tertiā partē ammiscæ, atq; sic in sole coque, & quinquies in die agita ac cōturba. Et vbi crassus factus fuerit succus, spodiū cyprîū tritū ac adijce ac permisce, ita vt vbi sex aut septē dies in sole positus steterit, ad heminam succi Atticā, spodij drachmas octo immittas. Si verò acrius efficere medicamentū voles, minus de spodio: sin mollius, plus. Postea verò siccato hæc, donec in pastillos formari possunt. Deinde domi siccato, sursum in fumū suspensa, atq; hoc tandiu, donec testacea fiant, vt inter terendum nō adhzreāt, postea sic vttere. Reponito autē in loco humiditatē nullā habēte. Alius. Spodium, chalcitidē, aceto albo subigito, deinde factos inde pastillos siccato, & vbi oculum sublinire voles, quā optimē terito, & vino veteri dulci cōcalesfacito. Ad argemō oculi vlcus. Populi nigræ lachrymā, lac muliebre, misce ac vttere. Si oculus lachrymetur, & dolor vexet. Mali punici dulcis succum expressum in æreo vase coquito, vt niger fiat intar picis. Si verò æstas fuerit, ad solē exponito, deinde liquidū sublinito. Si verò dulci lachryma fluat oculus, quum vuæ fuerit alba, valde matura, & gracilis in vite, decerptam exprimito ac excolato, deinde in sole siccato, & vbi ficus factus fuerit succus deradito, & æruginis dimidiū oboli attici ponderis ammisceto. Deinde hoc sublinito. Puluillus inspersilis. Plumbū & spodiū, æquis partibus, myrrhæ decimam partē, succi papaueris parum, vinū vetus, arida tere ac vttere. Alius, Accipitur scoria siue recrementum plumbi, & spodij tertia pars, & cerusæ tertia, & chartæ vstæ tertia, & myrrhæ pars decima. Si pilos ex corpore extirpare voles, vitis lachrymā cū oleo illinito. Si verò etiā circa oculū tollere velis, euellito & illinito, & cū tenui cuticula disceder, & locus rubicūdus ac boni coloris erit. Ad intestinorū leuitatē.

Lachryma
uo.

Deglabra
uo.

Lienteria.

Lentes ac triticū recēs duarū choenicū mensura aqua men-

cerato

A
cerat
cōre
ueto
co m
preh
done
myrr
cet.
passa
mito
& aq
na de
B
to, &
amm
elate
to &
velis,
te in
& si i
Aliud
bus, in
ac ole
Coloc
dēq; n
elater
C
potest
voles,
dysen
quito,
quart
na, pti
nes du
tūdē a
cerato
fana f
fiat. Al
to, ac si
pij fol
mellis

- A cerato, & vbi mollia facta fuerit, in pila aut mortario fortiter cōterito, deinde aquæ heminis sexaffūdito, ac fortiter cōmo ueto. & vbi purgamēta discefferint, ī ollā infūdito, & modico melle affuso coquito, & valde cocta torrefacito, ac edēda prębeto. Si verò sitierit, vinū vetustissimū bibat, atq; hoc vtaf donec sanus fiat. Ad grauedinē. Si quis grauedinē habeat, *Grauedo.* myrrhā tritā ammixto melle: linteo excipiat, & nares cōfricet. Infusum sedis pituitā ducēs. Thapsiæ potionē, & vuas passas quadraginta: aut grani enidij, aut cnestri potionem sumito, & mellis dimidiā heminā, ac olei tātundē ammisceto, & aqua marina diluito, in aqua furfures cocti sunt, aut ptisanā donec pinguis facta fuerit. Aut adipē betæ succo ammisce
- B to, & nitri drach. decē. Aut salis heminā plenā aquæ marinæ ammisceto. Si verò bilē deducere voles, succi silphij potionē, elaterij drach. vnā & dimidiā, colocynthidis drachmā, terito & iisdem quibus prius diluito. Si autē vehemētius ducere velis, cucumeris syluestris internā partē quarta drachmę parte in dimidia aquæ hemina macerato, & per sedē infūdito, & si in egressu mordeat, ptisanæ succum postea infūdito. Aliud. In lacte asinino cocto, aut in betæ succi heminis tribus, internā cucumeris syluestris partē macerato, & salē, mel ac oleū ammisceto. & postea ptisanæ succū infūdito. Aliud. Colocynthidis drach. terito, & in lacte asinino macerato, ea dēq; misceto. Aliud. Cucumeris syluestris interioris drach. elaterij potionem, salis quantum tribus digitis apprehendi
- C potest, mel, oleum, aqua marina diluito. At si sterco educere voles, nullum pharmacum bibito, sed alijs vtete. Infusum ad dysenteria. Punci dulcis malicoriū in vino ad dimidias coquito, & olei, quartā heminæ partem ammisceto, & thuris quartā drach. partē. Aliud. Vnguēti rosacei dimidia hemina, ptisanæ succus, aqua marina cocta. Aliud. Veratri potiones duas tritas, in aquæ dimidia hemina diluito, & olei tantū affūdito. Pctio. Mala cotonea diffecato, & in aqua macerato, & vbi aqua odorē acceperit, bibēdam dato. Alia. Ptisanæ farinā in congiū aquæ missam, coquito donec pinguis fiat. Alia. Mala cōcisa siccata, & fauū mellis, in aqua macerato, ac simul terito, & vbi subdulcis facta fuerit excolato, & appij folia iniijcito. Alia. Vuā pafsā albā, & calaminthē, & fauū mellis, in aquā mittito ac terito, donec aqua subdulcis fiat.

HIP.

Dysenteria

L

genitur
 si parum
 deo do.
 suscipi
 portet.
 no aue
 mmo
 rit vter
 quando
 C distortu
 ses. pro
 Hec au
 ti mulie
 fit. Qua
 fiant, di
 Si leues
 busdam
 leues ig
 genitur
 obfiter
 Hoc au
 tur an a
 ses verò

A HIPPOCRATIS

COI LIBER DE STERILI-

BVS; IANO CORNARIO ME-

DICO PHYSICO

interprete.

E his quidem que accidunt mulieribus in singulis affectionibus, prius dictum est. Nunc autem ostendam ob quas causas mulieres omnino steriles fiunt, & cur non pariunt antequam sanentur. Causam vero hanc esse dico, si os uterorum omnino auersum fuerit a pudendo, non concipiunt. Non enim suscipiunt uteri

Cur quedam non ferunt conceptum.

genituram, sed statim foras exit. contigit autem hoc etiam si parum distortum fuerit os uterorum præter naturam a pudendo. Et si omnino conclusum fuerit os uterorum, neque suscipiunt. Neque si recens conclusum fuerit magis quam oportet. Singula vero relata manifesta sunt. Etenim si omnino auersum fuerit, aut conclusum, menses non prodeunt omnino, aut prodeunt violenter cum morbo, si sanguis coëgerit uteros pro more conuerti. Et si purgata fuerit mulier, aliquando os uterorum ipsi a pudendo auertitur. Si vero parum

Cur quedam non concipiunt.

distortum, aut recens conclusum fuerit, prodeunt quidem menses, prodeunt autem violenter, & paulatim per multos dies. Hæc autem omnia manifesta fiunt, si sic habent contingenti mulieri. & si horum aliquid fuerit, curata mulier fecunda fit. Quandoque vero etiam sua sponte. Hæc autem singula cur fiant, dicetur. Dictum autem est & in muliebribus morbis. Si leues fuerint uteri. Contingit autem hoc & ex natura quibusdam, & si vlcera innata magnas cicatrices reliquerint. Si leues igitur uteri fuerint, mulier in ventre non concipit. Nam genituram suscipiunt quidem uteri, si non alia aliqua causa obstiterit, non autem concipiunt, sed semen foras emittunt. Hoc autem maxime clarum fit contingenti, & si interrogetur an aliquando vlcera in uteros ipsi oborta fuerint. Menses vero sano quidem modo prodeunt in hoc morbo.

*Cur ulcus
ulnarum
citò curan-
dum sit.*

*Sterilitatis
causæ.*

*Sterilitas
naturalis.*

*Cur non cõ-
cipiant.*

rùm talis plerunq; incurabilis est, & hæc causa est, ut in ven- D
tre ne concipiat. Si vlcus in vteris factum fuerit ab affectio-
ne quadam ex relatis, & non statim sanatum, sed impurum
factum fuerit, permanet vlcus ad multum tempus, quemad-
modũ & id quod in aure existit, & malè olet mulier. & quã-
doque sanies malè olens ipsi ex pudendo fluit, & quandiu sa-
nè vlcus habuerit, in ventre nõ cõcipit. Non enim cõcipiunt
vteri genituram. Huic autem menses sano modo procedunt.
Verũm ex contactu, & interrogatione, maximè clarum fit
de relatis. Curata verò fœcunda fit, exigua tamen spes est.

Si quid ex mensibus in vteris remanens scissuram ac seg-
mentum habeat, quod circa oculum aut paulò penitius ca-
lescat, & rursus frigescat, neque sic in ventre concipit. Impe-
dimentum enim hoc incumbens, geniturã quò oportet trãli-
re non permittit. Et si quidem in principio curetur, sanescit,
& fœcunda fit. Si verò tempus accesserit, sterilis manet. Ma-
nifesta est autem affectio maximè ad contactum. Durum e-
nim quiddam intus est. Et si magis quàm conuenit vteri
hiarint, neque sic prægnaans fit. Non enim concipiunt vteri
semen genitale. Sed & hoc ad contactum clarum fiet, & mē-
ses acruatim prodeunt, & per paucos dies. Fit autem & na-
tura hæc affectio, & à relatis morbis. Et si quidè à natura sue-
rit, incurabilis est morbus: Sin minus, non sani prodeunt mē-
ses, utpote muliere non existente sana, neq; sic prægnaans fit.
Non enim compingitur semen à sanguine morbofo. Sed san-
guis qui à corpore morbofo descendit, geniturã serosam fa-
cit. Serosa verò facta genitura, tẽpore modico aut multo, fo-
ras progreditur vnà cum sanie. Atque hoc ex corpore mulie-
ris, & ex mensibus manifestum fit. Prodebunt enim ipsi men-
ses velut dictũ est, siue biliosa, siue pituitosa, siue aquosa fue-
rit. At breui curata fœcunda fit: Sin minus, nõ. Si verò mu-
lieri menses non prodeant omnino, aut ab omnibus relatis,
etiam sic nõ concipit. Venæ enim sanguine plenæ, geniturã
nõ suscipiunt: & in vteris aliquid inueterati sanguinis in-
esse necesse est, quod geniturã nutriri prohibet. Si verò pau-
ciores quàm debeant menses prodeant, neque sic prægnaans
fit. causæ verò in priore morbo relatæ sunt. fit autem hoc ma-
nifestum ex interrogatione, & si quidem à natura pauci mē-
ses prodeunt, incurabilis est, si verò ab affectione aliqua ex
relatis,

A rela
me
enir
bili
te in
fel
si qu
Si ve
cura
rit, r
falsi
Man
B si no
rint i
enim
sum,
clusu
ne ac
prodi
actal
tequã
re mi
autem
præg
gnans
C dum d
Ne
nè, an
oleat,
lieri à
procef
affecta
fiat, qu
integr
stridie
nus, no
anifum
dem pr
Sin mi

A relatis, breui curata, fecunda erit. Et si plures quàm debent menses mulieri prodeant, neque sic in ventre concipit. Vteri enim sanguine euacuato, genituram non concipiunt, præ debilitate. Si verò etiam conceperint, sanguis multus derepente in vteros mulieris descendens, genituram suffocat. Manifestum autem & hoc est ex mensibus qui multi prodibūt. Et si quidem natura mulier multos menses demittit, sterilis fit. Si verò non natura, sed ab aliqua ex relatis affectione, breui curata fecunda erit. Et si os vterorum ex pudendo exciderit, neque sic concipit, Nam os durum fit, & genituram non suscipit, & intumescit, & propterea in totum infœcunda fit. Manifesta est autem hæc affectio, ex eo quod contingit. Et

B si non prodeant menses velut debent, sed deorsum processerint in sedem, neque sic in ventre concipit. Manifestum est enim, quòd os vterorum à pudendo auersum est, aut conclusum, & si quidem ad sedem auersum fuerit osculum, aut conclusum, curata fecunda fit. Vtrunque verò ex interrogatione ac responsione manifestum fit. Si enim menses semper sic prodierint, clarum est quòd his morbus caussa est. Atque tot ac talia mulieribus contingunt, propter quæ nõ pariunt antequàm curètur, & propter quæ omnino steriles fiunt. Quare mirari mulieres non oportet, quando coeunt quidem non autem sæpe pariunt. Experimenta per quæ indicatur an prægnans fiet mulier. Si cognoscere voles an mulier prægnans fiet, Butyrum & lac mulieris masculum alentis bibendum dato, & si eructauerit, concipiet, Sin minus, non. Aliud. Netopum modicum lana exceptum subdat, & postea manè, an quod subditum est per os oleat, cõsideret, & si quidem oleat, concipiet. Sin minus, non. Aliud. Cuiunque mulieri à subdititijs non valde fortibus, dolores ad articulos processerint, & stridor dentium ipsam habuerit, & vertigine affecta fuerit, & oscitarit. Huic maior spes est vt prægnans fiat, quàm ei quæ nihil horum patitur. Aliud. Caput allij integrũ depurgatum ac derafum, ad vterum apponat, & postridie videat an per os oleat, & si oluerit, concipiet. Sin minus, non. Aliud. Si cognoscere voles an mulier cõcipiet, anisum in aqua tenuissimi tritũ bibat, ac dormiat, & si quidem pruritus ipsam circa vmbilicum corripuerit, concipiet. Sin minus, non. Prægnantem mulierem si non ex alio co-

*Concepta
ræ signa.*

*Prægnan-
tiæ signa.*

gnoscas, ex hoc cognoscas. Oculi videntur distracti ac caui-
res, & candidum in oculis, albedinis naturam non habet, sed
liuidius apparet. Quæ in ventre habent, maculam solarem
in facie habent, & postquam conceperunt, vinum odio ha-
bent, & cibos auersantur, & oris ventris morfu, ac saliuâ ple-
næ fiunt. Mel & anisum tenuissimè terito, deinde in aqua
diluito, ac exhibeto, & dormire finito, & si quidem tormen-
tosi fiat circa umbilicum, prægnans est: Sin minus, non est.
Post hæc autem omnia, farinam bibat, & mel, & origanū, in
vino & oleo. Quæcunque in vtero habentes, maculam so-
larem in facie habēt, scæmellam gestant. Quæ verò bene co-
loratæ permanent, masculum plerunque gestant. Si papil-
læ sursum cōuersæ fuerint, masculum gestat. Si deorsum, scæ-
mellam. Accipe de lacte, & farinam misce, & pastillum for-
ma, & ad lentum ignem assa. Et si quidem comburatur, ma-
rem gestat. Si verò diffundatur, scæmellam. Aut idem hoc lac
super folia emulctum contemplare. Et si quidem condensat-
ur, masculum gestat. Si verò diffusum fuerit, scæmellam.

Curationes ad conceptionem experimento cognitæ. Si
qua liberorum generationem expetat, quæ sine liberis sit, &
si qua iam antea prægnans fuerit, nunc autem non pariat.

*Stomachus
sua.*

Quum stomachus vteri durus fuerit totus, aut summa par-
te, & conclusus ac non rectus fuerit, sed ad alteram coxam
auersus, aut ad intestinum rectum inclinatus, aut in seipsum
contractus, aut labium stomachi sibi ipsi incubuerit. Vnde-
cunque igitur aut asper fuerit, aut callosus, fit autem durus &
à conclusionē, & à callositate. His menses non apparent, aut
multò pauciores aut peiores quàm oportet apparent, & per
longius tempus, Et menses quidem iuxta sanitatem corporis

*Menses cur
inuenti à na-
tura.*

& vterorum, exitum inueniunt. Item quæ iuxta naturalem ac-
iustum modum, & à calore & humiditate mensium, & sto-
macho non valde læso. At genituram rursus nō suscipit, pro-
pter læsionem, quæcunque tandem impediēt susceptionem
à stomacho non bene habente. Huic post fomentū toto cor-
pori adhibitum, pharmacum bibendum dare oportet, & cor-
poris purgationem primū facere, siue sursum & deorsum,
siue deorsum solū. Et si quidem sursum purgans pharmacū
dederis, ante purgationem fomentum ne adhibeto, sed pos-
tea. At fomento prius facto, pharmacum deorsum purgans
bibendum

*Medela
quæ conce-
ptum repa-
ret.*

A biber
deatu
to. Q
ment
fome
in fon
calida
teri of
specill
crasie
autem
factum
Deind
B porē, i
tenuia
sum, et
ieiuna
sa fuer
dulciss
et vinu
tur. A
cesserit
ras oste
terum
gare su
cho rec
C co sito,
ampli
ri habe
sam à q
tionem
ratione
bitur, d
gatus et
sufficien
procede
tione qu
sum spe
subditi

A bibendum dato. Si verò sursum purgante nō opus habere videatur, præmissō fomento, deorsum purgans bibendum dato. Quum autē corpus probè habere visum fuerit, postea fomentum adhibeto, ita vt vteros frequenter insidere facias, in fomento quod maximè conferre visum fuerit. Inijcito autē in fomenta, cupressi ramenta, et lauri folia contusa, et multa calida saepe lauato. Quum verò recens lota et fota fuerit, vteri osculum dilatato, simulque dirigitō si opus fuerit, cum specillo stanneo aut plumbeo, à tenui auspicatus. Deinde cū crassiore si admiserit, donec probè habere videtur. Tingito autem specillum in mollitorio diluto, quodcumque liquidum factum conferre videbitur. Specilla verò retrō lata facito. Deinde lignis longis adaptato, ac sic vtor. At verò hoc tempore, in vino albo dulci quā suauissimo, et dā pinguisimā in tenuia frustra concisam coquens bibat, et apij semen contusum, et cumini Aethiopicī semē, et thus quā optimū. De hoc ieiuna bibat moderata copia, per quot dies bene habere visum fuerit. et edat catulos pingues percoctos, et polypū in vino dulcissimo coctum, et de iusculo bibat. et brasicam coctam. et vinum album insuper bibat. et ne cœnet. et bis in die laetur. A cibus verò hoc tempore abstineat. Postea verò si processerit secundum stomachum, et purgationem aliquam foras ostenderit, de potione aliquid bibat, per vnum atque alterum diem, et à specillorum vsu cesset. et conetur vteros purgare subdititijs, et medicamentis. Cuiusque verò: stomacho recto, et molli et sano, et probè habente, et in debito loco sito, menses omnino nō apparuerint, aut pauciores, et per amplius tempus, et non sani: morbum pericrutatus quē vteri habent, et an corpus etiam aliquid conferat, cōperies causam à qua prægnans non fit. et quum quidem sic habet, curationem facito adhibens id quod conuenit, si admiserit, curationem incipiens à fortibus, prout tempestiuum esse videbitur, desinens autem in molliora, donec vterus probè purgatus esse visus fuerit, et stomachus consistere rectè habēs in sufficiente loco situs. Si verò à pharmaco et à potione non processerit, neque vbi ipsum bibit moderato tempore, à potione quidem hac cesset. Quum verò probè habuerit, per vsu specillorum os stomachi mollito, et vt hiet facito, ad viā subdititijs præstandam, tum à medicamentis suffragabilibus.

HIPPOCRATIS LIBER II.

bus, tum à mollitorijs. Postquam autem probè mollitum ac D
 suffitū esse videbitur, appositis pharmacis vteri purgationē
 facito, donec probè habere visum fuerit, incipiens à molli-
 bus ad fortiora, desinens autem rursus in mollia odorata. ple-
 raque verò ex fortibus medicamentis stomachū exulcerant,
 & prohibent ne rectus consistat, & probe habeat ad genitu-
 ræ susceptionem, & vterum siccum faciunt. Si verò mulier
 à pinguedine vteros sibi laesos esse putet ad conceptionem,
 attenuato ipsam quàm maximè, & ad reliqua gracilem facito.
 Verum autem tempus optimum est ad cōceptum. At vir
 non sit ebrius, neque vinum album bibat, sed fortius ac me-
 racius, & cibos edat fortissimos. & calida ne lauetur, & ro-
 bustus sit ac sanus. & à cibis abstineat qui ad rem non condu- E
 cunt. Quam autem mulier purgata visa fuerit, & stomachus
 vteri rectè habere, lauetur, & caput fricetur, & nihil omnino
 illinatur. Postea linteo inodoro loto capillis circumdato, re-
 ticulo loto nihil olète deliget, linteo primum supposito. De
 inde vbi galbanum ad ignem aut solem calefactum, ac pro-
 be mollitum subdidit, quiescat. Postea mane exoluto reticu-
 lo ac linteo, caput suum alicui olfaciendum exhibeat, & si
 probè fuerit purgata, olet. Sin minus, non olet. Verum hæc à
 cibis abstiniens faciat. Si verò non fecundæ apposueris, nun-
 quam olet, neque purgata, neque aliàs, et si prægnanti appo-
 fueris, neque sic olebit. Quæ verò sæpe concipit, & fecunda
 est ac sana, ei si apposueris, etiamsi nō purgaris, olebit ipsius
 vertex: alibi verò nō. Quum verò cognoueris ipsam rectè ha- F
 bere, ad virum accedere iubeto. & mulier quidem à cibis ab-
 stineat. Vir autem non sit ebrius. Verum frigida lotus, & ci-
 bis paucis conducentibus pastus, & si mulier geniturā se con-
 cepisse cognouerit, primo tempore non amplius ad virum
 accedat, sed quiescat. Cognoscet autem si quidem vir dix-
 rit se emisisse, Mulier autem præ siccitate ignorat. Si verò v-
 terus rursus reddiderit genituram eadem die, humidus erit,
 & si humidus factus fuerit, rursus cum viro misceatur, donec
 concipiat. Alia curatio. Vbi fomentum toti corpori ad-
 hibueris, medicamentū bibendum dato sursum ac deorsum
 purgans. Deinde lacte asinino postea in potu exhibito, vte-
 ros per fistulam duobus diebus foueto, cū vrina muliebri pu-
 trida, nitro iniecto. Tertia verò die, cū vrina bubula. Quarta
 autem

Cum mulier
 pinguis non
 concipit.
 Vinum ni-
 grum ad cō-
 ceptum fa-
 cil.

Curatio
 alia.

autem
 lauri, &
 autem p
 atomaci
 rō hoc
 num. m
 zquales
 Milesia
 que, ad
 rito. P
 alio cra
 lota app
 vterius
 autem a
 que, &
 myrha
 lana in
 simum
 felle ta
 melle o
 maco o
 elateri
 myrha
 vterum
 thium,
 C & repe
 bulare
 crocum
 linteo i
 oblinas
 suffitū
 sabacti
 Postqu
 rito, vi
 tum, ap
 ad viru
 vice cō
 hunc n
 dierin

A autem & quinta, fœniculi semen tritum, & sambuci folia ac
 lauri, & cupressi ramenta. Hæc coquito aqua affusa. Oportet
 autem post fomentum, multa calida lotam, apponere adipem
 aromatatis imbutum, statim à fomento, & ad noctē. Postea ve-
 rò hoc preparato. Myrrham facten, butyrum, adipē anseri-
 num, medullā cerui, resinā, & netopum. Horum singulorum
 æquales portiones permixtas ac liquefactas apponat in lana
 Milesia molli quàm optima. Deinde plūbeis penicillis quin-
 que, ad octo digitorum longitudinem fabricatis, vterum ape-
 rito. Primus ex his sit tenuis, alter crassior, & reliqui alius
 alio crassior sit. Aperiuntur autem per dies quinq;, & semper
 lota apponat, & ex lumbis deliget, vt ne excidant, & semper
 B vterius intrudat. Postremum verò quā penitissimè. Postquā
 autem aperueris, purgatoriū appone, chantaridas tritas quin-
 que, & colocynthidis longæ internam spongiosam partē, &
 myrrham. Hæc melle cocto subacta, & in glandē efformata,
 lana inuoluito, excepta summa parte. Deinde in oleū suauis-
 simum tingito ac apponito. Vtere autem & hoc purgatorio,
 felle tauri, & flore aris afflato, & nitro, & myrrha modico
 melle dilutis, ac linteo tenui deligatis, & linteo supnè phar-
 maco obducto apponito. Vtere & buprestis cum myrrha, &
 elaterio cum melle cocto, & cantharidibus cum elaterio &
 myrrha. Postquam autem purgata fuerit, postridie vbi lauit
 vterum colluito. Cuminum Aethiopicum tritum, & melan-
 thium, & resinā, & oleum, & mel, ac vinum dulce. Hæc mixta
 C & tepefacta infundito. Postquā verò infuderis, erectā obam-
 bulare iubeto, quo collutio infusa cœcutiatur. Subdito autem
 crocum, & myrrhā, & thus, singula paribus portionibus sicca
 linteo illigata, ita vt anserinum adipem ammiscas ac linteo
 oblinas. Atque hæc apponito per dies septem. Octauo verò
 suffitū facito, cum myrrha, bitumine, & ordeo oleo odorato
 subactis: his lento igni iniectis, ac suffitū per fistulam facto.
 Postquā autem suffitum feceris, postridie castoris testem ter-
 rito, vino albo affuso, & ipsum melle oblitū, & lanæ inuolu-
 tum, apponat in noctem. Mane verò eo sublato, ac emollito,
 ad virum accedat, & vbi cōdormijt, quiescat. & si non prima
 vice cœceperit, eodem rursus apposito, virum adeat. Caterum
 hunc medicationis ductum incipere oportet vbi menses pro-
 dierint. Desinentibus autē mensibus, cœceptorio medicamē-

Cum amplius non concipit.

Pus si in uulua est semen perdit. Medela.

to appposito cōdormire. Priore verò tēpore neq; mulier ad vi-
rum accedat, neq; vir ad mulierē. Quum autem mulier non
cōceperit, prius cōcipere solita, vteri verò viri geniturā in se-
ipso suscipiunt; penitus necesse est mulierem, serosam hanc
facere. Quādoq; enim in vteris pus innascitur. pus autem in
vteris à tuberculis fit. Et sanè ob hoc genitura viri, qñ cum
viro coit, vteros non cōtingit, quo videlicet ipsa viri genitu-
ra cōpingatur. Nam pus ipsam dissipat, vt ne afferatur. Mor-
tificat enim pus, & putrefacit genituram. proinde & pus ex
vteris expurgare oportet. & tuberculum in vtero sedare, quo
de cetero ne impediatur geniturā compingi ac afferri. Festi-
nare itaq; oportet ad expurgandum, priusquam pus in vteris
in callum cōcresecat. & vteros colluere hoc modo. Lac equi-
num coctum exacte colato, vt tenuissimū & purissimum eua-
dat, & hoc infundito, clysteris instrumento idoneo facto.
Et summa quidem clysteris pars leuis sit, argentea velut spe-
cilli, & statim modico intercedente spacio foramē perfor-
etur. Sint autem & alia foramina, nō magna, sed angusta, hinc
atque hinc, ex transuerso clysteris æquali interstitio distan-
tia. & clysteris quidem apex solidus sit. Reliquum verò totū
cauum sit, velut fistula. Alligare autē oportet vesicam suis fe-
minæ, atq; hanc probè radere & confricare. postquam autē alli-
garis, lac in vesicam infundito, foramina verò tenui linteo
obstruito, ne lac affluat. Vbi verò obturaueris, vesicam deli-
gato, & ipsi mulieri dato, cui collutionē infundere paras. Illa
verò exemptis obturamentis, in vterū indat. Ipsa enim sciet
vbi indere oportet. Postea autem tu vesicam manu premito,
quādiu pus foras effluerit. Manifestum autem hoc erit, vbi
nō amplius pus simul cum lacte exierit. palām enim clarum
est, quod non amplius inest. Atq; tunc cessare oportet, & post
hoc vbi paululū recreata fuerit, ad modicum tēpus, cucurbi-
tæ siccæ fundum refecato, itemq; apicis summā partem, quo
perforata sit, ita vt similē efficias in reliquis, excepto apice,
velut clysteris: crassitudine verò paulò tenuior sit q̄ virile pu-
dendum. Hanc cucurbitam sic formatam vasi circumponito,
vasē vino impleto. Sit autē vinum odorum fragrantissimum
& siccissimum ac vetustissimum. deinde lapidē nigrum pel-
lucidum in vinum inijcito. deinde cucurbitā ex are albo fa-
ctā circumponito, & mulier circuminsideat, pudendum cir-
cum

A cum
bita v
dendu
rit, ne
Ope
mul n
finum
ditici
dum p
calida
autem
Alia c
B vas ar
tuor a
nouē
ra pas
gerit,
per no
hoc bi
marru
curiae
in vin
dæ pin
men, &
non m
C minan
seipfan
id quo
autē ia
lia ac
per tri
cedat,
sufficit
duum
to. Na
uefacit
permi
Cum
& ad n

A cum cucurbitæ glandē adhibens qualiter oportet, quo cucurbita vera super æream emineat, duorum digitorum intra pendendum mēſura. Quum mulier geniturā ſuſcipere nō poterit, neceſſe eſt mēbranā ſuper excreuiſſe in osculo vterorum. Oportet igitur æruginē aris, & fel tauri, & ſerpētis adipē, ſimul miſcere, deinde pharmaco hoc lanā imbuere, & in byſſinum linteum inuoluere, linteo melle ſublito, & facere ſubdiricium magnitudine maximæ oliuæ, & apponere ad pudendum per totā noctē. Supina autem iaceat. & in die auferat, & calida aqua lauet quā plurima ex myrti decocto. Apponat autem & poſtea ſingulis noctibus. & deinde cum viro coeat. Alia curatio. Marrubij foliorum manus plenā menſurā, in **B** vas articum inijcito, & aquæ potabilis heminas Atticas quatuor affundito, & vbi per nouē dies præmacerauit, per alios nouē dies ieiuna, lota, duos cyathos de hoc bibat, pari mēſura paſſi albi ammixtā. Quum autē tertiā diem potādo tranſegerit, fomentum adhibeatur, cicutæ folijs in ignem miſſis, per nouem dies. & poſt fomentum lauetur. Atq; ſic rursus de hoc bibat. Quum verò per triduum fomentum adhibuerit, marrubium ipſum tritum in die apponat per triduū, & mercurialem tritā in melle Attico bis in die. præmaceretur autē in vini albi congio, hippomarathri & fœnicull radix, & tædæ pinguiſſimæ ramuli, & rubiæ quarta pars, & fœniculi ſemen, & verbenacæ radices multæ. præmacerenturq; diebus non minus quā nouem. & poſtea loto capite, in balneo heminam per diem de meri cremore bibat. & poſtea reclinata **C** ſeiſſam cœcaleſciat. Atque hinc poſt potum, alternis diebus id quod ex felle paratur, per diem ad dies ſex apponat. Quū autē iam virum accedere vult probè purgata, hyoſcyami folia ac radices in aqua ferueſciat, & ex his quā calidiſſimis per triduum ad noctē fomentum adhibeat, & lota virum accedat, poſt hoc verò fomentum, etiā cerui pudendum ſiccum ſufficit: & de hoc in vinum album dilutum deradens, per triduum bibedum, & quum partus dolor inſtiterit, bibendū dato. Nam hoc partum accelerat. Alia curatio. Fel tauri ferueſcito, & alumen melium, & cornu cerui vſum terito, & permixtis ac in glādulas efformatis vtitur. Aliud curatiuum. Cuminum in vino nigro coctum tritum, in glādē efformato & ad noctē apponito. poſt hæc verò ſecē vini albi tenuiſſimā

Quum genitura non ſuſcipitur.
Medela.

HIPPOCRATIS LIBER

videlicet fecis partē, cōburito, & cōbustā in pēna auferas, lin-
teoq; illigatā, ad noctē subdas. & porrum coctum edat. post
hoc tragiū terat, & melle dilutū in noctē apparet. & deinde
tragij fructum tritū, in vino albo dilutū, tædæ ramētis adie-
ctis bibendū dato. & postea origanū alternis suffito. & sic ad

*Quæ concu-
pius pare-
tur.*

*Cognitiobi-
liosa & pi-
tuosa.*

virū accedat. Alia curatio ad mulierē parere nequeūtē. Si mu-
lierem parere nequeuntē, puerpurā facere velis, in mensib.
cōsiderare oportet, an biliosa sit, siue pituitosa. cognosces au-
tem utrū horum magis sit, si vbi mēses prodeūt, arenā tenuē
& siccam in sole subtraueris, & de sanguine infuderis, & si
quidē biliosa fuerit, sanguis in arena siccatus, luteus fit. Si ve-
ro pituitosa, velut mucus. Utrū igitur horū fuerit ventrē pur-
gabis, siue sursum siue deorsum opus habere videtur. Deinde E

*Si qua alia
conceptum
impediant.*

intermissis tribus diebus, vteros purgato. & si humidius vte-
rorum osculum fuerit, aëria apponito, quo cōmorsum & in-
flammatū os vterorū durū euadat. Si verō mulier internis
partibus non febriat, neq; præ vteris cōcipiat, neq; viro mi-
sceri queat, sed dormiat, & eibū auerfetur, vinum melle am-
mixto pudēdis infundatur. & myrrhā suffito. In sedem verō
glandes indat. & vinū adipe anserino ammixto, in pudendū
infundat. Deinde etiā oleum pari melle mixtum infundat.

Medicæ.

Si mulieri vteri gracile scāt, & osculum ipsorum exasperet-
tur, & concludatur, & menses ipsi non appareant, neq; concipi-
at. Sed febris corripit lenta, & dolores incidunt ei in lum-
bos, & inum ventrem. Morbus autem hic maximē fit, quum
quid in ipsa fuerit corruptum. fit autem & ex partu. Hanc ca-
lida lauare oportet, & fouere. Quum autē lota ac fota fuerit,

*Cum pin-
guedo cōce-
ptum impe-
dit.*

os vterorū dilatare cum specillo. & myrrham tritā cum pari
netopo apponat. Aut vnguentū, aut oleū rosaceum in linteo,
& plumbum instar glandis formatum apponat, felle bubulo
illitū. Et in quatuor diebus insecundas cognosces. & fomen-
tum adhibeto, & pharmacum bibēdum dato. Si verō præ-
ter naturam mulier fuerit crasse facta, in ventre non cōcipit.

*Cum os ul-
uæ durum
est.*

Nam omentū crassum ac multū incumbēs, os vterorū depri-
mit, & genituram non suscipiūt. Hanc attenuare oportet, &
pharmacum deorsum purgās bibendū dare. & ad vteros ap-
ponere quod purgat, ac flatum inducit. Si os vterorum de-
rum fiat, aut cervix, ex digiti contactu cognosces. Item que si
ad coxam auerū vteri fuerint. Quum sic habuerit, nihil acro
adhib

A adhi-
fueri-
quæ
mul-
gar-
pus f-
curb-
fund-
cum
sella-
quo
dein-
B desid-
huc f-
frige-
sum-
ret. E-
mitt-
to. Po-
tur, v-
mun-
lum
dora-
terar-
ctis a-
C affur-
tunt.
roga-
exig-
Sub-
gnit-
sce il-
tud-
tiore-
ritur.
triu-
mari-
cras-
in h-

- A adhibeto. Si enim os vterorū exulceraueris, quū inflāmatum fuerit, omnino periculum est ne sterilis fiat. Verū apponito quæ nō mordent, à quibus pituita purgatur. Quum menses mulieri prodierint, & præterierint, primū quidē caput purgare oportet. Deinde veratrū exhibere, siue semel siue bis opus fuerit. Postea verò fomentū adhibere, fomētatorio ex cucurbita constructo, sic autem factō. Aquam marinā in vas infundito, & porro immisso, fistulam cucurbitis imponito, & cum luto quā optimo illinito, vt ne transpiret. Deinde per fellam erectā quadrangularem, transmittito ipsam fistulam, quo duorum digitorum mensura emineat vltra sectionem. deinde prunas subaccendito. & in defessū caueat, & quum
- B desideret, & quū surgit, vt ne cōburatur. Sed desideat dum adhuc frigidum est fomētatorii, & surgat dum fistula est perfrigerata. In hoc verò fomento plurimam diei partem consumat, & in huiusmodi fomenti vsu ad quinque dies perseueret. Per decem verò dies pro porro, allium in fomentum immittito, & huius fasciculum contusum in aquā marinā iniecto. Postea verò reliquis diebus, ipsa sola aqua marina foueatur, vt vltra ne procedat pro totā curationē. Ceterū postremum fomentū quū à curatiōe desistere voles sic facito. Catulum recētissimum refecato, & aromatum omnis generis odoratissimorum ac siccissimorum species contundito, & interaneis catuli exemptis, aromata indito ac expleto. Subiectis autem lignis, & catulo in vas misso vinum odoratissimū
- C affundito, & fomentum per fistulā facito. & si vires permittunt, totam diem cum hoc fomento ipsam foueto, ac interrogato, an odor aromatum per os olere videatur. non enim exiguum hoc signum est ei quæ curatur, ad conceptionem. Subdititijs verò vttere, croci quantum voles, & myrrhæ magnitudinem fabarum duarum, & salem sufficientem permisce illorum respectu, & fellis taurini fabarum duarū magnitudinē. Si verò mitiore vti voles, minus fellis ammisce: Si fortiore, plus. Hæc trita melle instillato tere, donec id quod teritur, fiat tale, vt digito efformare possis. Quāto autē magis triueris, tātō siccius, & viscosus, ac melius erit. Vbi autē efformaris crassius quā glandē, & summā partem acutā, & mediū crassius, & deinde consequenter quo ad vterum apponatur, in hoc ipsum furculos origani duos leuigatos infigito. Sint

Cum menses plus iusto defluunt

autem

HIPPOCRATIS LIBER

autem longitudinis sex digitorum. Deinde lana mollissima **D**
 furculos inuoluito & filo tenui supernè deligato, & præmi-
 neat filum quatuor digitorum longitudine præ furculis infi-
 xis. postquam autem perfudit & puram seipsam fecit, ipsum
 ad vteri os apponat, linteum sub coxas subiiciens, & per no-
 ctem appositum sinat. Erit autè ipsi purgatio aquosa. postri-
 die vbi surrexit, lauetur & ea die super fomentū ne insideat.
 Quum autem fomentum adhibuerit, & de fomento surrexe-
 rit, ceratum sit quàm optimum prima illa die factū, & in ip-
 sum cerui maximè medullam cōmisceto: Sin minus, adipem
 anserinum. & quum à fomēto surrexerit, quotidie vbi se per-
 fudit, & puram circa ventrem fecit, cerato vterum inuogat.
 Aut reliqua quidem omnia superioribus ammisceto, excepto **E**
 felle, origanum verò leuissimè tritum in glādem permisce,
 & apponat. Aliud. Reliqua quidem omnia ad eundē mo-
 dum facta, verūm pro origano absinthium ammisceto, & eo-
 dem modo efformata apponat. Aliud. Ex tritico melan-
 thium deligito, & probè terito, melleq; ammixto in pilæ for-
 mam redactū apponat. Verūm febres inducit, et articulum
 tumefacit, et vehementer mordax hoc est. Aliud. Mel, et
 veratrum nigrum tenue non multum, coquito. Vehementer
 enim mordax euadet. Sed et hoc febrificū est. Eodem mo-
 do mel coctum, et elaterij portionem coquito, et factam inde
 glandem subdendā dato. et hoc febrificum est. Ducit autem
 et sanguinem. Quædam verò ex his etiam pelliculas. Si ve-
 rò voles, etiam dracontium derade (Est autem lene) et hoc **F**
 cum melle cocto aut crudo, in pilæ figuram velut magnam
 gallam efforma. Ceterum conare, vt physicus sis, ad hominis
 habitum ac robur respiciens. Ex his enim nullus est qui non
 omnia ad amulsim faciat. Proinde ex his ipsis cōiecturā faci-
 ciens, totius corporis, et capitij purgationibus, medicamētis,
 et vteri fomentis, ac apposititijs vti conare. Hæc autem ele-
 menta tibi sunt. Verūm medela horum vnicique particula-
 ris est. Et vbi horum quid nō feceris semper in fomēto per-
 seueret. Hoc enim est quod mollit, et ducit serosos ac sanio-
 sos humores. Postquā verò ab hac curatione desineris, his quæ
 secundum naturam fiunt desinentibus, sanguinem de manu
 detrahete oportet. si quidem fortis fuerit, de ambobus bra-
 chijs. si verò debiliior, de altero sufficit. At verò diæta qua in
 his cu-

A his cu
 suffi
 igne
 super
 beto.
 qui
 minu
 pore
 cerato
 neum
 cos vo
 dam
 B mella
 Co
 nigro
 xus ru
 to, ac
 causa
 bum,
 nam,
 perit
 probe
 est, Q
 ceper
 C gnant
 mis g
 ad du
 ro fiat
 neat.
 tus ac
 à flu
 verò
 uetur
 bet. F
 tur, n
 quod
 dem
 dem
 hibet

A his curationibus vti oportet, alibi à me indicata est. Si verò suffire voles, lolium ex tritico deligito, & molito, factoque igne sarmeticio lentissimo, in catinum mittito, & mulierem super sellam impositâ, mollibus linteis instratam, sedere iubeto, cruribus quàm maximè diductis. Atque hæc curatio si quidem sufficiens tibi fiat in quatuor mensibus, bene est: Sin minus, ad hæc præcipe etiâ vt ad virum ne accedat, eo tempore quo curatur. Inter curandum autè, tædam in aqua macerato, & ieiunæ cyathū bibendum dato, & penicillum stanneum assidue subditum habeat, & cotyledonas siue umbilicos veneris, vnâ cum sale & cumino, in aqua coquito, & tepidam sorbendam exhibeto. Et latæ quidem cotyledones fœ-

*Cotyledo-
nis natura.*

B mellas gignere videntur: paruæ verò & conclusæ, masculos.

Conceptorium summum. Melanthium mulieri in vino nigro acervo bibendum dato. Mulierem iuenculam fluxus ruber infestabat, & medicamentis datis, & capite purgato, ac vena secta, nihil meliùs habebat. Videbatur autem hæc causa ipsi esse, vt ne conciperet. Dabam itaque ipsi vinum album, in quo aspalathi radices efferbuerant, manè & antè cœnam, & fluxus sedatus est, & non longè post concepit, & peperit masculum, Erat autem corpore coloris candicantis, & probè carnosa. De mola. Molæ porro cœceptus causa hæc est, Quum multi menses, modicū & morbosum semen conceperint, neq; fœtus rectus sit, & venter plenus est velut prægnantis. Nihil autem in ventre mouetur, neque lac in mam-

*Molæ con-
ceptus.*

C mis generatur. Mammæ autem turgidæ sunt. Hæc itaque & ad duos annos, sepe etiam tres sic habet. Et si quidem vna caro fiat, mulier perit. Neq; enim fieri potest vt superstes maneat. Si verò plures, erumpit ipsi per pudendum sanguis multus ac carnosus. Et si hoc moderatè fiat, seruatur. Sin minus, à fluxu correpta perit, & morbus quidem talis est. Iudicare verò oportet ex plenitudinis mole, & quòd in ventre nõ mouetur. Nam mas trimestris, fœmina quadrimestris motū habet. Postquàm igitur tempore hoc prætergresso non mouetur, nimirum hic morbus est. Est autem hoc magnū signum, quòd lac in mammis nõ generatur. Hæc igitur maximè quidem ne curato, aut certè cum prædictione. Et primùm quidem totum corpus foueto. Deinde per sedem clysterem adhibeto, quo sanguis multus erumpat. Fortassis enim quod

*Quòd hos dia-
gnoscas.*

*Curatio
que.*

compactum

compactum est cōmoueris, id quod factus esse putatur, mu-
 liere à pharmaco cōcalescēt. Sed & vteros colluito, quo san-
 guinē educas: Sin minùs, subdititijs vtatur è buprestis, & di-
 etamnum creticū in vino bibat: Sin minus, castoris testem,
 & retro cucurbitam ipsi ad laterum mollitudinem affigito,
 & plurimum sanguinem detrahitō, atque hoc maximē con-
 iectura virium ipsius facta. Ad vteri purgationes, quum nō
 fiunt, siue ex partu, siue etiam aliàs. Tardam pinguis-
 simam contusam in vino albo coquito, & trium cyathorum men-
 sura vtatur. Aut pæonia grana quatuor, cumini Aethio-
 pici parum, & seselis paulò plus. Aut cedri baccas. Si ve-
 rò suffocationes affuerint, castorij parum. Si verò purga-
 tione moderata ex partu facta, venter maneat, aut etiam fla-
 tus conclusus, & dolore vexetur, siue cum febre, siue citra fe-
 brem, succi scammonia quintam potionis partem, aut seseli,
 aut aliud quoddam ex odoratis, & rutam in vino albo biben-
 dam dato. Si autem bibere nolit, illitionē ad sedem facito,
 velut verbi causa, ex felle taurino, & melle, ac litro. Si verò
 ex purgationis corruptione dolore vexetur, & odoratis ex-
 hibitis nihil cedat, & febris adit, lactis caprini heminas
 duas decoquito, deinde eo perfrigerato pinguedinē detrahi-
 to, excolatoque, & aquæ mulsæ tertiam partem ammisco, to,
 quo dulcius fiat. Bibat autē hoc ter ieiuna. Si verò dolor non
 quiescat, neque venter subeat, ad vesperā in calidam aquam
 in solio infideat. Quum autem perfota fuerit, vbi inde surre-
 xit, cum vino nigro austero aqua diluto, olei dimidia parte
 addita, tepidè colluito, & inde dormiat. Subdititium vte-
 rorum. Si conclusum fuerit, aut durum osculum vterorum,
 Ficum albam expurgato, & nitrum Aegyptium purissimum
 tritum ammisco, & subdititium facito magnitudine gallæ
 non magnæ, quod in lana molli in vnguentum irinū tinctum
 apponat, per tres aut quatuor dies, prout visum fuerit. Post
 hoc conducit fomentum odoratum. Postea verò molli quo-
 dam opus est subdititio, quod saniosa maximē ducat. Deinde
 mercurialem, si tenera fuerit, cum vnguento rosaceo, in lin-
 teo ad diem ac noctem subdat. Ad idem. Fel taurinum
 & salem feruefacito, & sulphure trito ammixto, in oblongam
 spiram ac tractum efformato, & ad duos dies ac noctes nu-
 dam, ad ipsos vteros apponito. Et deinde rursus mercurialē.
 Post

*Vteri pur-
 gationes.*

*Quæ uul-
 uæ os apc.
 riant.*

A Poss
 gue
 tissi
 crib
 gni
 ad
 indu
 rent
 exaf
 rint,
 gito.
 finer
 ius v
 B crass
 nec s
 cōcip
 eoder
 pessa
 tēpus
 ampl
 aut tr
 tus qu
 mult.
 oport
 came
 C silphi
 & haz
 stom
 dito,
 tem p
 dem v
 simili
 hoc te
 ta vta
 ponat
 bere v
 fitis: 8
 diebu
 lum v

A Post hoc myrrham puram inspergito, & rosaceo acirino vnguento ammixto diluito, indeq; vteri osculum quàm penitissimè illinat. Ad idem. Iridem odoratam contusam ac cribratam seorsim, & cyperi rãtundem, & crocomagna magnitudine massę manum implentis, vino odorato diluito, & ad vnguēti formam redigito, & splenijs palmi longitudine inducta ac illita, in parua pixidem reconde, vt ne transpirent, & apponat. Si verò vlcera fuerint vteri, aut osculum exasperatum fuerit, aut ab aliquo subditio commorfi fuerint, adipē in lana illuuito: & rosaceum ac cerę parum inungito. Quum pręgnas corruerit fœtum menstruum, & ad finem perferre non poterit, & tenuis præter naturã fiat, huius vteros purgare oportet, & ipsam medicamentis curare, & crassescere. Non enim ad perfectionem gestare poterit, donec seipsam refecerit, & vteri robusti facti fuerint. Si verò cœcipiat quidem, corrumpat autem fœtus bimestres, exactè eodem tempore, & neque prius neque posterius. & hoc perpessa fuerit bis aut ter eodem modo. Aut etiam ad amplius tēpus progressum corrumpat eodem modo. Huius vteri nõ amplius extenduntur, fœtu in ipsis augete, & ex vteristri aut trimestri, ad ampliorem modum excedente. Verum fœtus quidem augetur. Vteri verò non crescunt, & propterea multæ eodem tempore corrumpunt. Huius vterum colluere oportet, & subdititijs quàm maximè inflare, aut hisce medicamentis. Colocynthidis internam partē tusam cribrato, & silphij parum, cum paulò ampliore melle cocto ammisceto, & hæc circum specillum obducito, ea crassitudine quantam stomachus ad vteri os suscipere potest, & semper vltra protrudito, donec ad internam vteri partem penetrarit. Quum autem pharmacū colliquerit, specillum eximito, & rursus eodem modo paratum elaterium, & colocynthidē, syluestrem, similiter velut prius medicamentum apponito. Edat autem hoc tempore allium multū, & silphij caulem, & reliqua dicta vtatur, quæ statum maximè in ventre inducere potest. Apponat autem subdititium tertio quoque die, donec bene habere visa fuerit. Quandoque verò pluribus diebus interpositis: & in summa, prout libenter aduferit. Interiectis autē diebus, vtatur mollibus, postquam verò per emollitoria osculum vteri preparauerit, & menses apparuerint, paulum remota

*Vulua ulce
ra.*

*Quæ ante
tempus fœtus
perdunt*

Medda.

rata, vbi iam sicca fuerit, cum viro coëat. Quum autem flatum in vterū inducere voles, alij caput integrum, & sulphij succum, ad subditicia ammisceto. Quod si qua prægnans decem menses perficere non possit, sed corrumpit, & hoc sæpe patitur, ex huius ytero aquam purgato, & ipsam medicamentis curato, quo aqua purgetur. Si vero geniturā continens, non prægnans fiat, id quod multis contingit, stomacho vteri præter naturam hiante: menses plures quam conuenit, & humidiores prodeunt, vt & id quod à femina prodit semen, ad fecundationem non concipiatur, & viri genitura insuper accedens corrumpatur. Contingunt autem hæc, & corpore, & vteris ægrotantibus. Verū oportet huic medicamenta deorsum purgantia dare, & interposito aliquo tempore, totum corpus fouere, & vteros cum aceto & aqua marina, specillis ac ferramentis ignitis immisisis. Conijciantur autem in fomentū curpressi ramenta, & lauri viridis folia confusa, & polycnemi folia. faciendum est hoc fomentum tempore opportuno, post hoc verò lauetur, & fomentum adhibeatur ex loti ramētis, & rosis, ac polycnemi folijs aceto incoctis. Ad finem autem suffitus fiat, ex verbasci folijs confusis ac loti ramēris. Verū ante lotionem suffito myrrham & thus, vtraq; æquis partib⁹ trita, & myrti ac lauri folia. His permixtis & in lentum ignem coniectis, recens adhibito fomēto suffito, bis in die, fomentum autem adhibeatur recens lotæ. Sed & post suffitum lauet, & vteri stomachum ad pristinam naturam reducat. Et si vires sufficiant, ante hæc omnia venam in manu sinistra secato, atque ita reliqua facito. Si verò stomachus sic habeat, menses autem non prodeant, aut vitiosè, aut minus, ad reliqua omnia ampliorem purgationē adhibeto, & sic curans, & suffitum faciens, ac siccans. Si mulier inuita abortum faciat, nec ita eijcere velit, triticum torrefactum & molitum, & vnam passam albā confusam, aqua multā dulci diluta, modico oleo affuso, ieiunæ bibenda dato. postea raphani semen tritum, & acetum ac adipem anserinum, permixta bibat, & lauri folia trita apponat. Deinde bibat origanum, & pulegium, & polentam ex aqua, ita vt lauri folia tusa ac trita ammixto gūmi, aquæ inspergat, diluat, ac bibat. Aut adipē ouillum, & anserinū, & mel simul mixta ac trita diligendā

*Car quæ se
men retinet
nō concipiūt*

Curatō.

*Cūm abortus
non e
mittitur.*

A præbe
stante
quatu
viridia
aqua h
fœmi
trita d
tritum
contin
uiter t
subditi
subdat
cesse et
B & nō p
tur, & p
fuerit.
ac mol
modur
rumq;
ceo illi
lumbo
ribus n
lum su
autem
fuerit,
C in oscu
traher
Et post
stercus
& lintr
& linte
no dilu
trem d
& musc
na exce
tint, cal
tim des
ex part
cas & l
dio exp

A præbeto. Aut pastinacæ semen leuissimè terito. & lacti superstantem concretionem ammisceto, & adipem anserinum eliquatum. Hæc feruefacta sorbenda dato. Aut origani folia viridia, si haberi possunt, sin minus, sicca leuissimè trita, ex aqua bibenda dato. Aut lauri bacças leuissimè terito, & suis feminae adipem liquatū, & mel ammisceto, & simul omnia trita delingenda præbeto. Aut pastinacæ semen leuissimè tritum ex vino diluto bibendum. Si vteri genituram non contineant, plumbum, & lapidem qui ferrum ad se rapit, leuiter terito, & linteo illigato, quo in muliebri lacte tincto, subditio vtatur. Aut æris florem tritum ac melle dilutum subdat. Quum vteri genituram viri eructant tertia die, necesse est mulieris, quæ hæc patitur, vteros callo repletos esse, & nõ potest viri genitura intus in vtero manere, sed excluditur, & propterea concipere non potest, quãdiu callus in vtero fuerit. At calli expulsio sic fit. Pennas sumito minutissimas ac mollissimas, hisq; simul colligatis vteros illinito, quẽadmodum oculos illinire solent, ita vt pennas exæques, ipsarumq; summas partes tenuissimo filo deliges, & multo rosa ceo illinas. Sic autem facito. Supinã reclinato, & sub medios lumbos puluinar subijcito, & specillũ immittito, ita vt cruribus mulieris extentis, & hinc atque illinc diductis, specillum sursum ac deorsum vertas donec promineat: postquam autem videris in osculo vteri callum, optimum quidem hoc fuerit, si non adhæreat in coxa, sed vltro sequatur. Si itaque in osculo vteri in hæret, volsella tenuissima præhensum extrahere conare, prouidus vt placidè hoc fiat, & nõ violenter. Et postea viro condormiet. Si prægnanti menses compareãt, sterCUS asininum siccum, & rubricam, & sepiæ testam terito. & linteo illigata apponito. Aut pæoniæ femina nigra, in vino diluto trita bibenda dato. Si verò à coitu, inum ventrem dolet, & sanguis recens ipsi appareat, lini semen tusum & muscum mollem, & adipem anserinum, mixta ac molli lana excepta imponito. Si vteri extra naturam progressi fuerint, calor habet maximè pudenda, & sedem: & vrina paulatim destillat & pudendũ mordet. patitur autè hæc si recens ex partu viro condormierit. Quum sic habuerit, myrti bacças & loti ramẽta in aqua coquito. & aquam per noctem sub dio exponito, atque sic frigidissimam pudendis affundito, &

Quũ semen non retinetur.

Quũ uulua procidit. Medela.

trita hæc apponito. Postea aquam lentium bibens, melle & D
 aceto ammixtis, vomat donec vteri fuerint retracti. & le-
 ctus à pedibus altior sit: & graueolentia sub pudenda suf-
 fito, odorata verò sub nares. Cibis vtatur quàm mollissi-
 mis, ac frigidis: & vinum aquosum album bibat, & non la-
 uetur, neq; cum viro dormiat. Si verò omnino ex pudendis

*Quum uul-
 ua penitus
 propendet.
 Curatio.*

exciderint, dependent velut scrotum, & dolor corripit. Hoc
 autem contingit, quum ex partu laborarit, vt vteros concusse
 rit, & cum viro dormierit in puerperij purgatione. Cum sic
 habuerit, frigefactoria apponat, & quod foris est depurgatū,
 ac cum vino nigro vinoso, in quo malum punicum coctū est
 ablutum, intrò detrudat. Deinde mel & resina, pari mensura
 eliquata, & pudenda infundantur: & decumbat supina pedes E
 sursum extentos habens: postea spongas apponat, & ad lum-
 bos deliget. Quādiu verò sic habuerit, à cibis abstinere opor-
 tet. Potu verò quàm paucissimo vti, donec septem dies præ-
 tereant: & si quidem sic redire voluerint, bene est: sin minus,
 summas vteri partes deradito, lauato, & cerato picato illini-
 to. Deinde pedes ad scalā deligato, scalamq; iuxta caput pul-
 sato, & cum manu intrudito. Postea crura ipsius alternatim
 colligato, & diem ac noctem finito in quiete, & modicū pri-
 sanæ succum frigidum dato, aliud autem nihil. Postera die
 ipsam reclinato, & cucurbitam quàm maximam ad coxam
 affigito, & multo tempore trahere finito: & cum detraxeris,
 reclinatam iacere finito, & nihil aliud præter pri-sanæ succū
 exhibeto, donec septem præterierint dies. Cibis autem tunc E
 mollissimis ac paucissimis vtatur. Si verò ventrem exonerare
 voluerit, decumbens id faciat, donec quatuordecim
 dies prætereant, postea surgat, & quàm parcissi-
 mē deambulet, & non lauetur, & cibis mo-
 dicis vtatur, sub pudenda verò suffi-
 tus per graueolentia fiat. Et
 postquam obambulare
 inceperit, subli-
 gar gestet.

HIPPO

A H
C

B

nubila
 spirant
 verger
 priore
 C ortæ si
 paucis
 cula v
 vtrisque
 dam v
 bus ab
 admod
 natura
 inflam
 runt. F
 re conti
 fia exe
 rò tuff
 longè

AHIPPOCRATIS COI DE MORBIS PO.

PVLARIBVS LIBER PRI-
MVS, IANO CORNARIO
MEDICO PHYSI-
CO INTER-
PRETE.

*

SECTIO PRIMA.

Constitutio temporis prima.

N Thaso autumni tempore, circa æqui-
noctium & sub pleiadas, aquæ multæ,
assidua, molles, velut in austrinis,
hyems austrina, parui venti aquilona-
res, squalores, & omnino hyems quale
ver fieri solet. Ver autem austrinum, fri-
gidum, pluuiæ parua. Aestas plerunque
nubila, aquarum inopia. Etesia parum, modicè, sparsim
spirant. Quum autem totus hic aëris status ad austrina
vergeret, ac cum siccitatibus fieret, ante ver quidem ex
priori statu, subcontrario & aquilonio fiente, paucis ob-
ortæ sunt febres ardentes, atque his omnino boni status, &
paucis sanguis erupit, neque ex his moriebantur, Tubercu-
la verò circa aurem alteram multis erant, plurimis ex
utrisque, citra febrem erectè obambulantibus. Quibus-
dam verò etiam parum incalescebant. Extincta sunt omni-
bus absq; nocumento. Neque cuiquam suppurarunt, quem-
admodum ea quæ ex alijs causis sunt oborta. Erat autem
natura ipsorum hæc, laxa erant, magna, diffusa, non cum
inflammatione, doloris exortia, omnibus obscurè euane-
runt. Fiebant autem hæc adolescentibus, iuuenibus, in vigo-
re constitutis, & ex his plurimis qui circa palæstrâ & gymna-
sia exercebantur. Mulieribus verò paucis fiebāt. Plurimis ve-
rò tusses sicca, qui tussiebāt & nihil reieciabāt, & voces non
longè postea rauocoræ. Quibusdam verò etiam interposito

*Vergiliae
Thasos.
Temporum
uarietates.*

*Causos.
Tubercula
secundum
aures.*

*Quibus hæc
ficerent.*

tempore inflammationes cum dolore, in altero testiculo, quibusdam in utroque. Et alij quidem febres, alij non. Hæc autem plurimis laboriosè fiebant. De cætero verò, quantum ad ea quæ in officina medica ad chirurgiam pertinentia fiunt, sine morbo degebant. At verò ante æstatis initium, & per æstatem ac hyemè, multi ex his qui longo iam tempore subcorrupti erant, tabidi decubuerunt. Nam & multis qui ambigui erant, tunc tabes confirmata est. Quibusdam verò primùm cœpit. Et his natura ad tabem vergebat. Moriebatur autem multi, & plurimi ex his. Et de his qui decubuerunt haud scio an quis etiã modico tempore superuixerit. Moriebantur autem citiùs quàm tales morbi transigere solent. Nam alios & longiores, & cum febribus cõiunctos, faciliè ferebant, & non moriebantur. De quibus paulò post scribetur. Solus enim & maximus ex his qui tum vigeant, tabidus morbus multos occidit. Erant autem plurimis ipsorùm affectiones huiusmodi: febres horridæ, continuæ, acutæ, in totum non intermittebant. Modus autem erat semitertianus, vna die leuiore, altera amplius exacerbescètes, & in summa acutiores increbescètes. Sudores verò semper, non per totum, frigiditas extremitatum multa, & quæ vix recalesceret. Alui turbata, biliosa,

Hemorrhæos.

Vrinæ quales.

ex paucis, puris, tenuibus, mordacibus, frequenter ad exonerandos se surgebant. Vrinæ tenues, & crudæ, & decolores, & pauca: Aut crassitudinem habètes, & subsidentiam parvam, non probè desidentes, sed cum cruda quadam ac intempestiva subsidentia. Tussiebant autem, pauca, condensata, concocta paulatim vix educentes. Quibus verò violentissima accidissent, his neque modicè concoctio aderat, sed cruda spere perseuerabant. Fauces autè plurimis horum ab initio, & perpetuò dolebant, ruborem habentes cum inflammatione, fluxiones parua, tenues, acres. Breui colliquecebant, & affligebantur, omnes cibos perpetuò fastidiètes, sitis exortes, & plerique circa mortem deliri. Et circa tabidos quidem hæc. Cæterùm æstate iam & autumno, febres, multa, continuæ, non violentæ, diu quidem ægrotatibus, non autem aliàs ita male habètibz oboriebantur. Plurimis alui turbata, ita vt valde toleratè ferrent, & nihil memorabile lædebant. Vrinæ item plurimis boni quidem coloris & puræ. Verùm tenues, & post tempus circa iudicationem concoctæ. Tussiebant autem non

Mala autem somnalia.

A valde, hibe. ipfis o do, feb neo m termit exacer sima e simum vago n plurim ueræ s tur. Mu rent. E: ptis, sol

INTI dere erum sub ple gox. N hebant verò po cipit, po aquæ a autè du autem i valde æ sturum totus h no mo & pluri tudines tis diffi sero ad fenterio tis, cru

A valde, neque ea quæ per tussim reiectantur difficultatem exhibebant, Neque cibum fastidiebant, sed etiã valde licebat ipsi offerre. In summa subægrotabant tabidi, nō tabido modo, febribus horridis parum insudâtes, aliàs alij, vt qui erroneo modo exacerbarentur, febribus quidem in totum nō intermittentibus, sed quæ iuxta naturæ febris tertianæ morē exacerbarentur. Iudicabantur autem quibus inter os breuissimæ essent, circa vigesimum diem plurimis circa quadagesimum. Multis circa octuagesimum. Quibusdam neq; sic, sed vago modo & circa iudicationem deficiebāt. horum autem plurimis febres rursus nō multum tempus intermittetes reuersæ sunt. Ex residuis autē in iisdem circuitibus iudicabatur. Multis verò ipsorū producebatur, vt sub hyemē ægrota-
B rent. Ex omnibus porrō in hac tēporis constitutione descriptis, solis tabidis lethalia acciderūt. In alijs aut febribus, nō.

Tabes hæc quæ.

SECTIO SECUNDA.

Constitutio temporis secunda.

I N Thaso ante autumnū tempestates non tempestiue, sed derepente in aquilonijs & austrinis multis, humidæ & præcrumpentes. Huiusmodi verò durabant vsq; ad pleiada, & sub pleiade. Hyems autē aquilonia. Aquæ multæ, largæ, magnæ. Niues. Plerumque mixta aëris serenitas. & hæc quidem hæbant omnia frigora verò nō admodum intempestiua. Iam verò post brumale solstitium, & quando fauonius spirare incipit, posterior hyems magna erat. aquilonia multa. Niues & C aquæ assidue multæ, & cælum procellosum ac nubilū. Hæc autē durabant & nō remittebāt vsque ad æquinoctium. Ver autem frigidum, aquolonium, aquosum, nubilum. Aestas nō valde æstuosa fiebat. Eteliæ assidue spirarūt, Mox circa arcturam in aquilonijs, aquæ valde multæ. Quum autē annus totus humidus & frigidus & aquilonius esset, per hyemē sano modo plerumq; habebant. Ante ver autem multi quidam & plurimi morbidè degebant. Primū igitur cœperunt lippitudines fluidæ, dolorosæ, humidæ, crudæ. Lemæ paræ et multis difficulter erumpentes, plurimis reuertebantur. defecerūt sero ad autumnum. Aestate iam et autumnno, hentericæ, et dysentericæ, et teneismi, et alui profluuia ex biliosis, tenuib. multis, crudis, et mordacibus: quibusdā verò etiam aquosis. Mul-

Thasus.

Solstitium hybernium.

Ver.

Aestas.

Eteliæ.

Arcturus

Ophthalmiæ.

Ventris fluores diuersi

Stranguria tis autem & vrinæ fluxiones cum dolore bilioſæ, aquoſæ, ra-
 mentoſæ, purulentæ, cum ſtillicidio, nō rhenales. ſed his alia
 pro alijs. Vomitus pituitoſi, bilioſi, & ciborum crudorum re-
 iectiones. Sudores. Omnibus vndiquaque multa humiditas.
Vomitio. Fiebant autē hæc multis erectè obambulantibus, nō febrien-
Sudor. tibus. Multis item febrientibus, de quibus paulo poſt ſcribe-
 tur. In quibus autem omnia hæc præſcripta apparebant cum
 dolore, tabidi fiebant. Iam verò autumno & ſub hyemem, fe-
Febres di- bres continuæ, & quibuſdam ipſorum paucis ardentes, diur-
uerſæ. næ, nocturnæ, ſemitertiænæ, tertianæ, exactæ, quartanæ, erro-
Quartana neæ. Singulæ verò prædictæ febres multis fiebant. At arden-
erratica. tes & pauciſſimis obortæ ſunt, & ex ægrotis hi minimum la-
 borauerunt. Neque enim ſanguis erupit, niſi valde parum, & E
 paucis. Neq; delirabant, aliaque omnia tolerabilia erant. In
 dicabantur autē plurimis valde bono ordine, cum intermit-
 tentibus in ſeptem ac decem diebus. Neque mortuum aliquē
 tunc in febre ardente noui, neque phrenitim tunc cuiquam
 factam ſcio. At verò tertianæ plures quidem quàm arden-
 tes febres erant ac grauiores, verū ordinatè in his omnibus à
 prima acceſſione quatuor circuitus habebāt, in ſeptem autē
 perfectè iudicabantur, neque vlli horū reuerſæ ſunt. Quar-
 tanæ verò multis quidem ab initio ex ordine quartanæ cœ-
 perunt. Quibuſdam autē nō paucis, ex alijs febribus ac mor-
 bis abſceſſus ad quartanas fiebant, atque hos diu, quemadmo-
 dum ſolent, & adhuc diutius tenebant. Diurna verò quo-
 tidiana, & nocturnæ, & erroneæ multæ, multis & multo tē-
 pore permanebant, & erectè obambulantibus, & decumben-
 tibus. Plurimos horum ſub pleiada, & vſque ad hyemem, fe-
 bres conſequebantur. Multos conuulſiones, magis autē pue-
 ros ab initio, & febriebant. & in febribus conuulſiones fie-
 bant. & erant hæc pleriſque diuturna, verū innocua, niſi ad
 hæc, etiam ex alijs omnibus perniciēs adeſſet. At continuæ
 quidem in totum, & nihil intermittentes, exacerbefeētes au-
 tem omnibus ad naturæ tertianæ modum, vna die ſubleuan-
 tes, & vna exacerbefeētes, omnium quæ tūc fiebant violenti-
 ſimæ erant, & longiſſimæ, ac cū maximis doloribus, leni-
 ter auſpicantes, & in totū ſemper augeſcentes, & in iudicato-
 rijs diebus exacerbefeētes, & in peius procedentes, parū al-
 leuātes, & ſtatim ruruſus ex intermiſſione violentius exacerbe-
 ſcentes

A ſcent
 gore
 bant.
 bus n
 ſubco
 tatu
 xime
 bus t
 rimis
 parur
 dem
 ſident
 B ſident
 bres c
 trime
 tur &
 iudica
 nicioſ
 paulu
 dam v
 eſſen
 ſa ſun
 rimis
 ter ac
 Quyr
 C morb
 mitab
 maxi
 adeo i
 produ
 his a
 aut m
 rerent
 hæc d
 dam e
 Quico
 ijcieb
 digni
 euane

A scentes, in iudicatorijs plerunque diebus peiores fientes. Rigores verò omnibus quidē inordinate & erroneo modo fiebant, parcissimè autem & minimè his. Verùm in alijs febribus maiores. Sudores multi, his minimi, nihil alleuantes, sed subcontractario modo damna inferentes. Frigiditas extrematatum his multa, & vix recalescens. Neq; somni in totū, maximè verò hi etiam rursus soporosi. Ventres autem omnibus turbati & mali, his autem longè pessimi. Vrina verò plurimis horum aut tenues, & crudæ, & decolores, & post tēpus parum concoctæ iudicatorio modo. Aut crassitudinem quidem habentes, verum turbatæ, neque consistētes, neque subsidentes neq; concoctæ. Aut pauca, & crudæ, ac malæ, & subsidentes. Pessimæ autem hæ omnes. Et tussis quidem ad febres comitabantur. Verùm non habeo quod scribam, an detrimentum aut vtilitas tūc ex tussi contigerit. Diuturna igitur & molesta, & valde inordinate ac erroneo more, & citra iudicationem, plurima horū perseuerabant, tum his qui perniciosè habebant, tum his qui non. Si enim aliquos ipsorum paululum relinquerent, statim rursus reuertebantur. Quibusdam verò paucis ipsorū iudicabantur, quibus breuissimè adessent, circa octogesimam diem & horum aliquibus reuersa sunt, vt plurimi ipsorū per hyemē adhuc ægrotarint. plurimis autem citra iudicationem defecerunt. Hæc verò pariter acciderunt, & his qui superstites manserunt, & qui non. Quum autē multa & varia fieret iudicationis impeditio ex morbis, maximum etiam ac pessimum signum perpetuò comitabatur, quòd plerique omnes cibos fastidirent, & ex his maximè hi, quibus etiā alia exitialia erāt. Siticulosi verò nō adeo intempestiuè in his febribus erant. Quum verò tempus produceretur, & dolores essent multi, ac colliquatio mala, his abscessus succedebāt, aut maiores quàm vt ferre possent, aut minores quàm vt quicquam prodesse: sed statim recurrerent & ad peius courgerent. Erant autem quæ his fiebant hæc dysenteria, tenesmi, lienteria & alui profluuia. Quibusdam etiam hydropes, partim cum his, & partim absque his. Quicquid autē ex his violenter accedebat, statim vires deieciat: aut rursus nihil proderat. Papula parua, & non prodignitate rationis excretionis morborum, & statim rursus euanescentes. Aut iuxta aures tumores, qui non soluebantur,

Tussicum febre.

Ventris mala.

& nullam de se significationem præbebant. Quibusdã in articulos, maximè verò in coxendicem, paucis iudicatorio modo cessantes, & statim rursus ad habitum ab initio inualescentes. Moriebantur autem ex omnibus, & plurimi ex his pueri iam ablactati, & maiores natu, octennes ac decennes, & nondum puberes. Fiebant autem hæc his, non sine prius scriptis. Priora verò multis, sine his. Solum verò bonum & maximū inter ea quæ fiebant signum, & quod plurimos in maximis periculis constitutos liberauit, quibus ad vrinæ stillicidium conuertebantur, & ad hoc abscessus fiebant. Accidit autē ple risq; vrinæ stillicidium, maximè his ætatibus. Fiebat & alijs multis, tum erectè obambulantibus, tum in morbis. Statim verò etiã magna quædam mutatio omnium, his fiebat. Alii enim etiã si humectæ essent, maligno modo mox sistebantur, cibosq; omnes libenter sumebant. Et febres postea mittes erant. Verùm vrinæ stillicidium his diuturnum & laboriosum erat. Vrinæ verò his erant multæ, crassæ, variæ, rubræ, purulentæ cum dolore, Atq; hi omnes superstites manserunt, & nullum ex his mortuum noui. Quæcunque verò non periculosæ sunt, concoctiones excrementorum omnes vndiquaq; tempestiuas aut bonas, & iudicatorios abscessus, considerare oportet. Concoctiones celeritatem iudicationis, & securitatē sanitatis significant. Cruda verò & inconcocta, & in malos abscessus conuersa, aut iudicationis sublationem, aut dolores, aut diuturnitatē, aut mortem, aut eorundē recidiuas. Quod verò ex his potissimum futurum sit, ex alijs cōsiderandum est. Præterita dicito, præsentia cognoscito, futura prædicito. Hæc tractato. Exerceto circa morbos duo, vt iuues, aut non noceas. Ars ex tribus cōstat, morbo, ægroto, & medico artis ministro. Aegrotū cum medico aduersari morbo oportet. Capitis & colli dolores ac grauitates cum dolore, cum febribus, & sine febribus, Phreniticis quidem conuulsionibus, Sed & virosa vomunt, & quidam ex his subito moriuntur. In ardentibus autē & alijs febribus, quibus colli dolor, & tēporum grauitas, & caligo vertiginosa circa oculos, aut etiã præcordiorum distentio, non cum dolore fit, his sanguis per nares erumpit. Quibus autem grauitates quidē rotius capitis, oris autē ventriculi morsus adsunt, & nauseabundi sunt, hi biliosa & pituitosa vomunt. Plerunque verò pueris

*Digesta
crudaq; qd
portendant*

*Medici mu
nus.*

*Medica
ars quibus
constet.*

A ris in ta
rem tu
quibus
tiones,

IN I
ta, n
ad plei
tes, frig
maxim

B Circa s
ad canē
nō ex a
non de
strina
mē qui
inuafer
bus sati
ver aut
ad æsta
te statio
rō quid
rent, le
dērium

C nares e
qui in h
proflux
ta & qu
Pleriq;
quibus
rignera
sexta di
profuit
cumbel
rupit, et
die iud
stū est,
mē ado

Aris in talibus afflictionibus cōuulsiones fiunt. Mulieribus autem tum eadem, tum ab uteris dolores. Senioribus autem & quibus iam calor superatur, paraplegiæ vocatæ, leues siderationes, aut insanix, aut oculorum priuationes.

Constitutio temporis tertia.

IN Thaso paulò ante arcturum, & sub arcturo, aquæ multæ, magnæ, in aquilonijs. Circa æquinoctium autè & vsq; ad pleiada, austrinæ pluuiæ pauca. hyems aquilonia. siccitates, frigidi venti, magnæ niues. Circa æquinoctium hyemes maximæ. Ver æquilonium, siccitates, pluuiæ pauca frigida. Circa solstitium æstium aquæ pauca, magna frigora vsque ad canè. Post canè vsq; ad arcturum, æstas calida, æstus magni nō ex accessione augescentes, sed continui ac violenti. Aqua non delapsa est. Eteix spirarunt. Circa arcturum pluuiæ austrinæ vsq; ad æquinoctiū. In hac autè cōstitutione, per hyemè quidè receperunt resolutiones ex sideratione, & multos inuaserunt. & quidā ex ipsis subito moriebātur. Nā hic morbus satis popularis erat. Cætera incolumes degebant. Ante ver autè cepulari febres ardētes, & vsq; ad æquinoctium, & ad æstatè durabant. Quicunq; igitur vere & æstate ineunte statim ægrotare cœperunt, plurimi seruabantur. pauci verò quidā moriebantur. In autumno iam & quum pluuiæ fierent, lethales erāt, & plures peribāt. Erant autè febrium ardetium affectiones. Quibus quidè bene ac largè sanguis per nares erupit, per hoc maximè seruabantur. & nullum noui qui in hac constitutione mortuus esset, si rectè ipsi sanguis profluxisset. In Philisco enim & Epaminone ac Sileno, quarta & quinta die parum de naribus stillauit, & moriebantur. Pleriq; igitur ægroti circa iudicationē rigebāt, maximè hi quibus sanguis nō erupisset. Ijdem verò etiā postea insuper riguerunt, et exsudarunt. Quibusdā morbus regius accidit sexta die. Verūm his purgatio per vesicā, aut aluus exturbata profuit, aut larga sanguinis eruptio. Velut Heraclides qui decumbebat apud Aristocydā. nā huic & ex naribus sanguis erupit, et aluus turbata est, et per vesicā purgatus est. Vigesima die iudicatus est. nō velut Phanagoræ seruus, cui nihil tale factū est, et mortuus est. Sanguis autem plurimis erupit, maximè adolescentibus et in vigore cōstitutis, et talium plerique

Qualis terra constitutio in Thasso.

Ver quale. Aestas.

Etesia.

Autumnus semper malus.

Philiscus. Epaminō. Silenus.

Heraclides Aristocides. Phanagoras.

perierunt, quibus sanguis non erupit. Senioribus vero ad morbum regium res deuenit, aut alii ipsis turbatae sunt, aut disenterici facti sunt. Velut Bioni apud Silenum decumbenti contigit. Populariter grassabantur etiam dysenteriae per aestatem. & quibusdam qui aegrotarunt, quibusque etiam sanguis erupit, ad dysenteriam transitus factus est velut Eratonis filio & Mylo, qui multa sanguinis eruptione facta, in dysentericum statum delapsi superstities manserunt. Multus igitur maxime hic humor redundauit. Nam & quibusdam circa iudicationem sanguis non erupit, sed tubercula iuxta aures excitata euauerunt. Quae ubi euauissent, iuxta sinistri lateris mollitudinem, & ad summam coxam grauitas fuit. Quum autem dolore post iudicationem fierent, & urinae tenues prodijissent, parum sanguinis profundere coeperunt. Verum circa quartam & vigesimam, abscessus ad sanguinis eruptionem fiebat Antiphonti Critobuli filio, quae sedata est, & perfecte iudicatus est circa quadragesimam. Mulieres porro multae quidem aegrotarunt, pauciores autem quam viri, & pauciores etiam mortuae sunt. Plurimae vero grauiter ex partu laborarunt, & post partum insuper aegrotarunt, & haec maxime perierunt. Velut Telebuli filia, quae sexta a partu die mortua est. Plurimis itaque in febribus menses apparebant. Quibusdam vero ex naribus sanguis erupit. & virginibus multis id primum factum est. Quibusdam & ex naribus sanguis, & menses proruperunt. Velut Daetharsei filiae virginis apparuerunt tunc primum, & sanguis largus ex naribus fluxit. Neque vllam mortuam noui, ex his quibus aliquid horum probe factum esset. quibus autem praegnantibus contigit aegrotare, omnes fortis perdidit, quas ego noui. Urinae vero plurimis boni quidem coloris, verum tenues & subsidentias modicas habentes, excrementis tenuibus ac biliosis. Multis autem alij indicatis ad dysenterias res deuenit. Velut Xenophani & Critiae. Urinae aquosae, multae purae, tenues post iudicationem, & subsidentia bona facta, & alij probe iudicatis. Mentionem faciam eorum quibus factae sunt, Bioni qui apud Silenum decumbens erat. Cratae quae apud Xenophanem. Aetoni filiae uxori Mnesistrati. Postea vero omnes hi dysenterici facti sunt. Quod urinas minxerunt aquosae, considerandum est. Circa arcturum autem multis undecima die iudicatio facta est, & bis recidit

Bion.
Silenus.

Eraton.
Mylos.

Tubercula.

Antiphō.
Critobulus,
Mulieres
quae patere
ur.
Telebulus.

Daetharseo.

Xenophanes.
Critias.
Bion.
Cratia.

Arcturus

A
uz non
rosi cir
nimè m
ad plei
dentes.
rum n
igitur r
bebant
febris a
anxi, p
per totu
tes sub
tes. Ex a
B
ta die d
extrem
gida. &
nues, &
ex his o
recidit
cum su
mia. I
busdan
cepi o
bant p
transijt
C
autem
etatis
capillo
vixerat
cundi,
in ha
Quibu
na mu
dijssen
sissent.
tis vt
sed per
deban
sent. I

A uæ non pro ratione sientes reuerfa sunt. Erant autem soporosi circa tempus hoc, plures autem pueri, & hi omnium minimè moriebantur. At verò circa æquinoctium, & vsque ad pleiada, & sub hyemem, comitabantur quidem febres ardentes. Sed & phrenitici plurimi tunc fiebant, & plerique horum moriebantur, fiebant autè & per æstatem pauci. Quum igitur febres ardentes inciperent, significationem de se præbebant quibus perniciēs immineret. Statim enim ab initio febris acuta, parum insuper rigeabant, vigilēs erant, siticulosi, anxij, parum exudantes circa frontem & clauiculas, nullus per totum, multum delirabant, tumores, tristitiæ, extremitates subfrigida, pedes summi & maximè manuum summe partes. Exacerbationes in diebus paribus. Plurimis autem quarta die dolores maximi, & sudores plerunque subfrigidi, & extremitates non amplius recalescentes, sed liuidæ, subfrigida, & neque sitiebant. Ad hæc urinae his nigrae, pauca, tenues, & alii sistebantur. neque sanguis e naribus erupit vlli ex his quibus hæc accidissent, sed parum stillauit. Neque ad recidivam vlli horum res deuenit. Sed sexta die mortui sunt cum sudore. Phreniticis autem acciderunt præscripta non omnia. Iudicabantur autem his plerunque die vndecima, quibusdam vigesima. Quibus non statim ab initio phrenitis cepit circa tertiam aut quartam diem, sed moderatè habebant primo tempore, his circa septimam morbus ad acumen transijt. Magna itaque erat morborum multitudo. Ex ægris autem maximè moriebantur adolescentes, iuuenes, in vigore ætatis cõstituti, leues, subalbicãte cute, rectos itemque nigros capillos habentes, & oculos nigros, & qui in quiete & ocio vixerat, & alta voce, aut gracili, aut aspera præditi, balbi, iracundi, & mulieres plurimæ ex hac specie moriebantur. At in hac constitutione ex quatuor signis maximè seruabantur. Quibus videlicet sanguis e naribus probè erupisset. Aut urinae multæ, & multam subsidentiam habentes per vesicã prodissent. Aut per ventrem turbata, biliosa tempestiuè processissent. Aut qui dysenterici facti essent. Acciditque multis vt non ex vno præscriptorum signorum iudicarentur, sed per omnia percurrerent. & grauius quidem habere videbantur, conseruabantur autem omnes quibus hæc accidissent. Mulieribus autem & virginibus accidebant item præscripta

Æquinoctium.

Postrema qualia in his.

Qui hoc morbo perirent.

Quatuor hæc languētes seruabāt

Philonis filia cur perierit.

Lachrymæ non sponte defluentes.

Tubercula iuxta aures Iudicationes uariæ.

Theatrum Epigenis.

Euagon.

Aglaidæ filia.

Epaminondas.

Silenus

Philiscus.

scripta signa omnia. Quibus autem vel horum quippiam bene accideret, aut menses largè apparent, per hæc seruabatur ac iudicabantur, neque ullam interijisse noui, cui ex his aliquid accidisset. Philonis enim filie sanguis ex naribus largè fluebat. Septima autem die intempestiuus cœnauit et mortua est. Quibus in febribus acutis, magis ardentibus, lachrymæ inuitæ defluunt, his sanguinis à naribus eruptione expectare oportet, si etiam alia perniciose nō habeant. Nam his qui male habent, nō sanguinis eruptione significant. Tubercula iuxta aures in febrientibus cum dolore oborta, quibusdam febre iudicatorio modo deficiente, neque sedantur, neque suppurantur: hæc biliosum alui profluuium, aut dysenteria, aut crassarum vrinarum subsidentia soluit. Velut Hermippo Clazomenio. Iudicationes autem ex quibus cognoscimus, aut similes sunt, aut dissimiles. Velut duo fratres qui simul eadem hora ægrotare cœperunt Decumbebant autem iuxta theatrum Epigenis fratres. Horum seniori sexta die iudicatio facta est, iuniori verò septima. Recidiua facta est utrisque simul eadem hora. Intermissit dies quinque. Ex recidiua iudicatio facta est utrisque simul in totū, die decima septima. Plurimis autē sexta die iudicatio facta est, intermisit sex. Ex recidiuis autem iudicatio facta est quinta die. Quibusdam verò septima iudicatus est morbus, et septem diebus intermisit. Ex recidiua verò iudicatus est tertia. Quibusdam autem iudicatus est quinta, intermisit septem, redijt per tres, intermisit vnam, insuperque vnam rursus occupauit. Aliquibus verò iudicatus est sexta, intermisit sex, redijt per tres, intermisit vnam, et vna iudicatus est: Velut Euagonti Daipharsis filio. Quibusdam autem iudicatus est sexta, intermisit septem: ex recidiua verò iudicatus est quarta. Velut filie Aglaidæ. plerique igitur ex his qui ægrotarunt in hac constitutione, hoc modo ægrotarunt, et nullum noui ex his qui superstites manserunt: cui non, redijissent recidiuæ secundum rationem fientes, et seruati sunt omnes quos ego noui, quibus hoc genus recidiuæ factæ sunt. Neque ægrotantium hoc modo vllum aliquem noui, quem recidiua iterum repetijset. Moriebantur autem in morbis his plurimi sexta die: velut Epaminondas, et Silenus, et Philiscus Antagoræ filius. Quibus autem tubercula

A beru
sima
purat
Hera
uerum
die,
recidi
interr
Phano
Sub
quino
phren
mutat
B
quint
rò iud
diebus
etiam
vndec
Et vis
mam
plurin
cation
dicatio
te plur
guinis
C
M
his qu
res, &
cœlest
ex art
tionib
vellica
cessibu
succes
iudicat
singul

A bercula iuxta autes facta essent, his iudicatio facta est vigesima die. Restincta autē ac sedata sunt omnibus, & non suppurata sunt, sed ad vesicam conuersa. Cratistonacti qui apud Heraclium habitabat, & Scymni fullonis ancillæ suppurauerunt, & mortui sunt. Quibus autem iudicatus est septima die, intermisit nouem, reuersus est morbus. Iudicatus est ex recidiua quarta die. Quibus autem iudicatus est septima die, intermisit sex, deinde redijt, & iudicatus est septima velut Phanocrito, qui decumbebat apud Gnathonem pictorem.

*Tuber: ula
post aures
Cratistona
nax.
Heraclius
Scymnus.*

Sub hyemem circa solstitium hybernum, & vsque ad æquinoctium, perseuerabant quidem & febres ardentes, & phrenitides, & multi moriebantur. Iudicationes tamen trāsmutatae sunt, & iudicatio facta est plurimis ab initio die

*Phanocri-
tos.
Gnatho.*

B quinta, intermisit quarta, recidiua facta est, ex recidiua verò iudicatio facta est quinta die. In summa quatuordecim diebus. Sic autem facta est iudicatio pueris plurimis, imo etiam senioribus. Quibusdam verò morbus iudicabatur die vndecima. Reuertebatur decimaquarta, iudicabatur perfecte vigesima. Si verò aliqui insuper riguissent circa vigesimam his iudicabatur quadragesima. Superriguerunt autem plurimi circa iudicationem ab initio. Qui verò circa iudicationem ab initio riguerunt, etiam in recidiuis vnā cum iudicatione riguerunt. Riguerunt autem paucissimi vere, æstate plures, autūno adhuc plures, hyeme longē plurimi. At sanguinis eruptiones cessabant.

C SECTIO TERTIA.

Morbos dinoscimus edocti, ex cōmuni omnium natura, & ex vniuscuiusq; propria, ex morbo, ex ægroto, ex his quæ offeruntur, ex eo qui offert. Ex his enim & breuioribus, & grauioribus redduntur: ex tota ac partiali constitutione caelestium, & vniuscuiusq; regionis, ex victu, ex vitæ studijs, ex ætate cuiusq; sermonibus, moribus, taciturnitate, cogitationibus, somnis, vigilijs, insomnijs quibusdam & quando, vellicationibus, pruritibus, lachrymis, exacerbationibus, secessibus, vrinis, sputis, vomitibus, & quæ ex quibus, in quos, successiones morborum: & qui abscessus ad perniciem, & ad iudicationem: Sudor, rigor, frigiditas, tussis, sternutationes, singultus, spiritus, ructus, flatus silentes, strepentes, sanguinis eruptiones,

*Morborum
cognitio &
obseruatis
uariæ.*

HIPPOCRATIS LIBER I.

eruptiones, hæmorrhoides, ex his autè, & quæ per hæc fiunt, D
Febrü spec. considerandum. Febres quædam continuæ sunt, quædam in-
cies. terdiu tenent, noctu intermittunt. Aut nocte tenent, die in-
 termittunt. Semitertianæ, tertianæ, quartanæ, quintanæ, se-
 primanæ, nonanæ. Sunt autem acutissimi, & maximi ac gra-
 uissimi morbi, & maximè lethales, in continua febre. Secu-
 rissima verò omnium, & facillima ac longissima est quarta-
 na. Non enim solum ipsa à seipsa talis est, sed etiam ab alijs
Quartana. magnis morbis liberat. At in semitertiana appellata, con-
Semitertia- tingit quidem & acutos morbos fieri, & est hæc præ cæteris
na. maximè lethalis. Sed & tabidi, & quicumque ex alijs longis
 morbis ægrotant, ex hac maximè ægrotant. Nocturna non
Nocturna. admodum lethalis est, verum longa. Diurna longior. Qui
Diurna. busdam autem & ad tabem vergit. Septimana longa est,
Septima verum non lethalis. Nonana adhuc longior, & non letha-
na. lis. Tertiana exacta cito iudicatur, & non est lethalis.
Nonana. Quintana pessima omnium est. Nam & antè tabem, & iam
Tertiana. tabidis superueniens, occidit. Sunt autem modi, & consti-
Quintana. tutiones, & exacerbationes singularum harum febrium, æque
Continua. continuarum ac intermittentium. Velut verbi causa, Conti-
 nua quibusdam ab initio floret, & viget maximè, & ad dete-
 rius procedit. Circa iudicationem verò & vna cum iudicatio-
 ne, imminuitur. Quibusdam verò molliter incipit & sub-
Continua missè, augetur autem & exacerbatur quotidie. Circa iudica-
febris ua- tionem verò & vna cum iudicatione, acuatim elucet. Qui-
rietas. busdam leniter auspiciata augetur & exacerbatur, & vbi ali-
 quandiu in vigore fuit, rursus remittit vsq; ad iudicationem,
 & circa iudicationem. Atque hæc contingere solent in omni
 febre, & in omni morbo. Oportet autem victus rationem ex
 horum consideratione offerre. Multa verò etiam alia signa
 his sunt cognata, de quibus partim scriptum est, partim scri-
 betur. Ad quæ ratiocinari oportet, examinareque ac confi-
 derare, cui horum acutus ac lethalis sit morbus, aut à quo su-
 perstes sit futurus, & cui offerendum sit, aut non, & quando,
 & quantum, & quid offerendum erit. Quæ verò paribus
Decretoria diebus exacerbantur, paribus iudicantur. Quorum autem ex-
paria uel acerbationes in imparibus fiunt, ea in imparibus iudicantur.
non paria. Est autem primus iudicatorius, ex circuitibus diebus pari-
 bus iudicantibus, quartus dies. Deinde sextus, decimus, de-
 cimusq;

A cimu
vige
mus,
circu
est di
deci
trige
fiat, e
sanè p
tempo
ciem,
porro
B nana.

P br
die on
adhib
ad me
acuta
minxi
liravit
lerabi
parum
C habeb
sperfa,
dierun
deliran
recale
destitu
merid
velut
lari gi
diebus

S Her
SHu
tempe

A cimusquartus,decimusoftauus,vigesimus,vigesimusquartus, vigesimusoftauus,trigesimus,trigesimusquartus,quadragessimus,sexagesimus,octogesimus,& centesimus vigesimus. Ex circuitibus verò in imparibus diebus iudicantibus, primus est dies tertius:deinde quintus,septimus,nonus, vndecimus, decimusseptimus,vigesimusprimus, vigesimusseptimus, & trigesimusprimus. At verò nosse expedit, si aliter iudicatio fiat,extra præscriptos dies,recidivas fore significat, & fuerit sanè perniciofa. Oportet autem animaduertere nosse, in his temporibus iudicationes futuras esse,ad salutem, aut perniciem,aut inclinationes ad melius, aut deterius. Erroneæ porrò febres,& quartanæ,& quintanæ, & septimanæ,& nonanæ.in quibus circuitibus iudicentur considerandum est.

Iudicationes hanc vel contra, quæ.

AEGROTI QVATVORDECIMI.

Philiscus prope muros habitabat,decubuit. Primo die febris acuta,sudauit,noctem laboriosam habuit. Secundo die omnia exacerbata sunt. Vesperi ab infuso per clysterem adhibito bene habuit, noctem quietem. Tertio mane vsque ad meridiem,visus est à febre liber esse. Ad vesperam febris acuta cum sudore,siticulosus erat,lingua resiccabatur, nigra minxit,noctem molestam habuit,nò dormiuit,omnino delirauit. Quarto omnia exacerbata sunt,urinæ nigra,nox tolerabilior,urinæ melioris coloris. Quinto circa meridiem parum de naribus stillauit non mixtum. Urinæ variæ,quæ habebant innatantia quedam rotunda,genituræ similia,dispersa,non subsidebant. Subdita glande, flatuosa pauca prodierunt,noctem habuit laboriosam,somni parui,sermones,deliramenta,extremitates vndique frigidæ, & non amplius recalescentes.minxit nigra,dormiuit parum, ad diem voce destitutus est,frigidum sudauit,extremitates liuidæ. Circa meridiem sexta die mortuus est. Huic spiritus ad finem vsq; velut reuocanti,rarus & magnus.Splen eleuatus est orbiculari gibbositate.Sudores frigidi perpetuò. Exacerbationes diebus paribus.

Philiscus quædam uariè agitatus.

Philisci mors.

AEGROTVS II.

Silenus habitabat in Platamone, prope filios Eualcidis. Hunc ex lassitudinibus,& potationibus,ac exercitijs intempestiuis febris corripuit. Cæpit autè ægrotare ex lûbis,

Silenus.

& cap

& caput grauitas tenebat. & colli distentio erat. Ab aluo prima die biliosa, mera, spumosa, abundè colorata, multa prodierunt. Vrinæ nigre nigra subsidentia habentes, sicutulosus lingua resiccata, nocte nihil dormiuit. Secunda die febris acuta, secessus plures, tenuiores, spumosi, Vrinæ nigre, nox molesta, parum delirauit. Tertia omnia exacerbata sunt, præcordij distentio vtrinque oblonga, ad vmbilicum submollis. Secessus tenues, subnigri. Vrinæ turbata, subnigra. Nocte nihil dormiuit, sermones multi, risus, cantus, cōtinere se nō potuit. Quarta per eadem. Quinta secessus meri, biliosi, leues pingues. Vrinæ tenues, pellucida, parum resipiscebant. Sexta circa caput parum sudauit, extremitates frigida, liuida. Iactatio multa, ab aluo nihil prodijt. Vrinæ suppressæ sunt, febris acuta. Septima die voce destitutus est. Extremitates non amplius recalescebant. nihil minxit. Octaua sudauit frigidum per totum sudorem: papula cum sudore rubra, rotunda, parua, velut vari permanebant, non abscedebant. Ab aluo verò cum parua irritatione, stercora tenuia velut incocta, multa prodibant cum dolore. Vrinam reddebat cum dolore mordacem. Extremitates parum recalescebant. Somni tenues, soporosi. Vox intercepta. Vrinæ tenues, pellucida. Nona per eadem. Decima potum non suscipiebat. Soporosus erat, somni autem tenues. Ab aluo similia. Minxit acruatim subcrassum, depositum subsidens, subsidentia crassa farinæ similis, alba. Extremitates rursus frigida. Vndecima mortuus est. Ab initio huic & ad finem vsque spiritus magus rarus: præcordij palpitatio assidua. Aetas erat circa annos viginti.

Sileni mors

AECROTUS III.

Herophon.

Herophonti febris acuta. Ab aluo pauca ab initio velut in tenesmo. Postea verò tenuia prodibant biliosa, frequentiora. Somni non aderant. Vrinæ nigra, tenues. Quinta mane surditas. Exacerbata sunt omnia. Splen eleuatus est. præcordij distentio. Ab aluo pauca, nigra prodierunt. delirauit. Sexta delirabat. ad noctem sudor, frigiditas. delirium permanebat. Septima perfrigerabatur. Sicutulosus, delirabat noctu resipiscebat, obdormiuit. Octaua febricitauit, splen minuebatur, intelligebat omnia. doluit iuxta inguē, tumor primum è directo splenis. Deinde dolebat vtrasque tibias.

nox

A nox tolerabilis. Vrinæ coloris melioris partiam subsidētiam habebant. Nona sudauit, iudicatus est morbus, intermisit. Quinta reuersus est. Statim autem splen eleuatus est, febris acuta, surditas rursus. Post recidiuā tertia die splen minuebatur, surditas minor erat: crura dolebant, noctu sudauit. Iudicatus est die septimadecima. Neq; delirauit in recidiua.

*Herophon
liberatus est*

AEGROTVS IIII.

I N Thaso Philini vxorem, quæ filiam pepererat, quum purgatio secundum naturam facta esset, & aliàs leuiter degeret, decima quarta à partu die febris vehemēs corripuit cum rigore. Ab initio verò cor dolebat, & circa præcordium dexterum: muliebrium partium dolores, purgatio cessauit. Vbi verò glandem subdidisset, hæc quidem leuiora facta sunt.

*Philini con
iunx puera
pera.
Thasus.*

B Capitis autem, colli & lumborum dolores permanebant. Somni non aderant. Extremitates frigida. Siticulosa erat, alius combusta: pauca egerebat. Vrinæ tenues, ab initio decolores. Sexta die ad noctem multum delirauit, & rursus resipiscebat. Septima siticulosa: secessus biliosi, abundè colorati. Octaua superriguit, febris acuta: conuulsiones multæ cum dolore, multum delirabat. Glande subdita exurgebat, multaque cum fluxione biliosa prodibant. Somni non aderant. Nona conuulsiones. Decima parum resipiscebat. Vndecima dormiuit, omnium recordata est. Statim autem rursus delirauit. Vrinam autem reddebat cum conuulsionibus, aceruatam, multam: illis autem parum admonentibus, crassam albam: qualis est ex his quæ subsiderunt, vbi multo tempore sita, fuerint conturbata: non subsidebat, color & crassitudo talis, qualis est in vrinis iumentorum. Talia mingebat, quæ & ego vidi. Circa decimum quartum diem palpitationes per totum corpus, sermones multi, parum resipiscebat. Verum statim rursus delirabat. Circa decimum septimum voce destituebatur. Vigesima mortua est.

Morhuus

AEGROTVS V.

E Picratis vxorem, quæ decumbebat apud Archegetem, Epicrates. partui iam propinquam, rigor fortiter corripuit: nō incaluit, velut dicebant. Et postridie eadem erant. Tertia die peperit filiam, & alia omnia iuxta rationem venerunt. Postridie à partu febris acuta eam inuasit, cordis dolor & muliebrium partium. Vbi verò glandem subdidisset, hæc quidē

Archegetes.

leuiora facta sunt. Capitis autē & colli ac lumborum dolor. D
Somni non aderāt. Ab aluo modica biliosa, tenuia, pura pro-
dibant. Vrinę tenues, subnigrę. Sexta die à quo febris ipsam
corripuit, ad noctem delirauit. Septima omnia exacerbata
sunt, vigilans delirauit, siticulosa, secessus omnes biliosi abū
dē colorati. Octaua superriguit, plus dormiuit. Nona per ea-
dem. Decima crura laboriosē dolebat. Cordis dolor rursus:
capitis grauitas: nō delirauit. magis dormiuit: aluus restitit.
Vndecima sudauit: minxit melius colorata, multam subsidē
tiam habentia: leuius degebat. Decimaquarta superriguit.
febris acuta. Decimaquinta vomuit biliosa, flaua, satis mul-
ta. Sudauit sine febre. Ad noctem febris acuta. Vrinę crassę
subsidentiam albam habentes. Decimasexta ad noctem exa- E
cerbata est, & cum molestia non dormiuit, delirauit. Decima
octaua siticulosa, lingua combusta est: nō dormiuit. multum
delirauit: crura dolebat. Circa vigesimam mane parum ri-
guit, soporosa, quietē dormiuit. vomuit biliosa, pauca, nigra.
Ad noctem surditas. Circa vigesimamprimam lateris fini-
stri grauitas, per totum cum dolore, parum insuper tussit.
Vrinę cassę, turbatę, subrubrę, quę depositę non subside-
bant, cętera leuiora: non sine febre. Statim ab initio fauces
dolebat, rubor aderat, columella reuulsa, fluxio acris, mor-
dax, salsa, perpetuō perseuerabat. Circa vigesimamseptimam
febris libera, in vrinis subsidentia: latus dolebat. Circa primā
& trigesimā febris corripiebat. aluus ex biliosis turbata est.
Quadragesima die vomuit pauca biliosa. Iudicata est perfe- F
ctē libera à febris die octogesima.

*Lateris dor-
lor.*

Non perit.

*Cleanasti-
des.*

AEGROTVS VI.

Cleanastiden qui supra Heracleum decumbebat, febris
corripuit erroneo modo. Dolebat autem caput ab ini-
tios, & latus sinistrum: & aliarum partium dolores aderant,
lassatorum modo: febres exacerbantur aliās aliter inordina-
tē. Sudores quandoq; quandoq; non. Exacerbationes vt plu-
rimū in iudicatorijs diebus magis accedebant. Circa vige-
simamquartam summas manus dolebat. Vomuit biliosa,
flaua, satis multa. Paulō post autem æruginosa. Ab omnibus
alleuatus est. Circa trigesimam sanguis ex vtrisque naribus
erumpere cępit, atque hoc erroneo modo paulatim vsque
ad

A ad
tic
nu
bra
tus
hac
mu
reb
gef
rig
den

B
M
tam
tenu
bat
lit.
quic
sidel
rus.
raba
dorm
guis

C
E
dien
omn
rosē
hil d
& m
sifis
tūm
dæ s
tuus
limi

A ad iudicationem. Non autem fastidiebat cibum, neque siticulosus erat per totum tempus, neque insomnis. Vrinæ tenues, non decolores. Circa quadragesimam minxit subrubra, subsidentiam multam valde rubram habentia, alleuatus est, post hæc autem urinae variegatae, quandoque subsidentiam habebant, quandoque non. Sexagesima urinis subsidentia multa, & alba, & leuis. Remiserunt omnia, febres intermittebant. Vrinæ tenues quidem, verum boni coloris. Septuagesima à febre liber permansit diebus decem. Octogesima nunguit, febris acuta corripuit, multum sudauit. Vrinis subsidentia rubra, leuis, perfectè iudicatus est. *Non moritur.*

AEGROTVS VII.

B Metonem febris vehemens corripuit, lumborum grauitas dolorosa. Postridie vbi aquam bibisset satis multam, ab aluo probè prodijt. Tertia capitis grauitas. Seccessus tenues, biliosi, subrubri. Quarta omnia exacerbata sunt. Fluebat à dextra nare bis sanguis modicus. Noctem molestè tulit. Seccessus similes tertiæ diei. Vrinæ subnigræ, habebant quidam in medio innatae, subnigrum, diuulsum, non subsidebant. Quinta effluxit ex sinistra nare sanguis largus, merus. Sudauit, iudicatus est. Post iudicationem insomnis, delirabat. Vrinæ tenues, subnigræ. Capitis lorionibus vsus est, dormiuit, resipiscebat. Huic recidiua facta non est. Sed sanguis erupit sæpe etiam post iudicationem. *Meton.*

AEGROTVS VIII.

C Erasimum qui habitabat circa Bootæ torrentem, febris vehemens corripuit post cœnam, nocte turbatus fuit, diem primam quiete, noctem laboriosè transegit. Secunda omnia exacerbata sunt, ad noctem delirauit. Tertia dolorosè, multum delirauit. Quarta molestissimè, ad noctem nihil dormiuit. Insomnia & ratiocinationes, deinde peiora, & magna, & periculosa, timor, molestia. Quinta mane resipiscebat ac intelligebat omnia. Verum ad meridiem multum insanijt, continere se non potuit. Extremitates frigidæ subliuidæ. Vrinæ inconcoctæ. Circa solis occasum mortuus est. Huic febres perpetuò cum sudore, præcordia sublimia, distentio cum dolore. Vrinæ nigræ habentes quæ *Erasimus. Bootes. Moritur.*

dam in medio suspensa innatantia rotunda, non subside. **D**
bant. Ab aluo stercora prodibant. Sitis perpetuo non valde.
Conuulsiones multæ cum sudore, circa mortem.

AEGROTVS IX.

*Critonis ca
sum uideto.*

*Secundo die
hic moritur.*

CRitoni in Thaso erectè obambulanti, pedis dolor for-
tis à magno digito cœpit. Decubuit eadem die, hor-
ridus, anxius, parum subcalescens, nocte desipuit. Secunda
die tumor laxus per totum pedem, & circa malleolum sub-
rubens cum distentione. Pusulæ nigræ, febris acuta, insa-
nijt. Ab aluo verò mera, biliosa, satis multa prodibant. Mor-
tuus est altera ab initio die.

AEGROTVS X.

*Clazome-
nius.*

Clazomenium qui ad Phrynichidæ puteum decumbe-
bat, febris vehemens corripuit. Dolebat autem caput,
collum, lumbos ab initio. Statim autem surditas. Somni nō
aderant. Febris acuta inuasit. Præcordium elenabatur cum
tumore, distentio non valde, lingua sicca. Quarta ad noctem
desipuit. Quinta laboriosè omnia exacerbata sunt. Circa vn-
decimam parum remiserunt. Ab aluo verò ab initio & vsque
ad decimam quartam, tenuia multa aquei coloris prodibant.
Toleranter ea quæ ad secessum pertinent, ferebat. Postea
aluus restitit. Vrinæ perpetuò tenues quidem, verum boni
coloris, & multa in medio suspensa habebant diuulsa, non
subsidebant. Circa decimam sextam minxit paulò crassiora, **F**
habebant subsidentiam paruam, paululum alleuarunt, resi-
piscebat magis. Decima septima rursus tenuia. Circa vtrâsq;
aures tubercula extiterunt cum dolore. Somni non aderant,
delirabat. Circa crura dolebat. Vigesima à febre liber iudi-
catus est, non sudauit, omnia intelligebat. Circa vigesimam
septimam coxæ dextræ dolor fortis, cito quieuit. Tubercula
verò iuxta aures neque sedata sunt, neque suppurata, verum
dolebant. Circa trigessimam primam profluuiū alui ex mul-
tis aquosis, cum eiusmodi quæ in dysenteria prodire solent.
Vrinæ crassas mingebat. Tubercula circa aures sedata sunt.
Circa quadragesimum oculum dextrum dolebat, obscurius
videbat. Restitutus est.

*Dromea-
des.*

AEGROTVS XI.

DRomeadæ vxorem quæ filiam pepererat, & alijs om-
nibus

A nil
pu
cor
tib
fus.
V
run
deb
gui
ac n
tum
die c
B dolo
gua
Qui
Circ
resip
noct
aute
gida
nes à

H
C dolo
lestè
sided
acuta
tum,
ste d
les. se
irrita
labor
bre li
gidita
muit
bar. n
bata f

A nibus secundum rationem factis, secunda die rigor corripuit. febris acuta. Cœpit autem prima die dolere circa præcordia fastidiosa ac nauseabunda, horrida, anxia. & sequentibus non dormiuit. Spiritus rarus, magnus, statim reuulsus. Altera à rigore die, stercora ab aluo bene prodibant. Urinæ crassæ, albæ, turbatæ: qualis fit ex his quæ subsiderunt, ubi multo tempore sita, fuerit conturbata: non subsidebant. nocte non dormiuit. Tertia circa meridiem superriguit. Febris acuta. Urinæ similes. præcordij dolor, fastidiosa ac nauseabunda. nox molesta, non dormiuit. Sudauit per totum subfrigida. Statim autem rursus recalefacta est. Quarta die circa præcordia parum alleuata est. Capitis grauitas cum dolore. in soporem incidit, parum de naribus stillauit. lingua sicca. siticulosa. Urinæ tenues, oleosæ. parum dormiuit: Quinta siticulosa. fastidiosa. Urinæ similes. nihil ab aluo. Circa meridiem multum delirauit, & statim rursus parum resipiscebat. exurgens in soporem incidit. frigiditas parua. nocte dormiuit, delirauit. Sexta mane superriguit. Statim autem recalefacta est. Sudauit per totum. Extremitates frigidæ. delirauit. Spiritus magnus, rarus. Paulo post conuulsiones à capite cœperunt. Statim mortua est.

Mortuus hæc.

ÆGROTVS XII.

Homo quidam calefactus cœnauit, & bibit amplius. Vomuit omnia noctu. febris acuta. Præcordij dextræ dolor. Inflammatio submollis ex interna parte. noctem moleste tulit. Urinæ ab initio rubræ, crassæ, depositæ non subsidebant. Lingua sicca. non valde siticulosus. Quarta febris acuta. Dolores omnium. Quinta minxit leue, oleosum, multum. febris acuta. Sexta vesperi multum delirauit. Nec nocte dormiuit. Septima omnia exacerbata sunt. Urinæ similes. sermiones multi. continere se non potuit. Ab aluo cum irritatione prodierunt liquida turbata, cum lumbricis. Nox laboriosa. Mane riguit. febris acuta. Sudauit calidum. A febre liber esse visus est. non multum dormiuit. A somno frigiditas, sputatio. Vesperi multum delirauit. Paulo post vomuit nigra, pauca, biliosa. Nona frigiditas. multum delirabat. non dormiuit. Decima crura dolebat. Omnia exacerbata sunt. delirauit. Vndecima mortuus est.

Hic perijt.

Mulierem quæ decumbebat in littore, trimestri foetu grauidam febris vehemens corripuit, statimque lumbos dolere coepit. Tertia dolor colli, capitis, iuxta clauiculam, & manus dexteram. Statim lingua voce destituta est. dextra manus resoluta est cum conuulsione, velut his qui aliqua sideratur parte cotingere solet. Delirabat penitus. noctem moleste tulit, non dormiuit. alius turbata est, ex biliosis, meris, paucis. Quarta die lingua voce soluta est. Conuulsiones eorundem. dolores omnium permanebant. Iuxta præcordia tumor cum dolore. non dormiebat penitus delirabat, alius turbata. Vrinæ tenues, non boni coloris. Quinta febris acuta. præcordij dolor. planè delirabat. secessus biliosi. E ad noctem sudauit, à febre libera. Sexta resipiscebat. Ab omnibus alleuata est. Verùm circa sinistram clauiculam dolor permanebat. siticulosa. Vrinæ tenues. non dormiuit. Septima tremor. in soporem incidit, parum delirauit. dolores iuxta clauiculam, & sinistrum brachium permanserunt. Reliqua alleuata sunt. Omnia intelligebat. Tres dies à febre libera mansit. Vndecima reuersa est, superriguit, febris vehemens corripuit. Circa decimam quartam vomit biliosa, flaua, satis multa. sudauit. A febre libera iudicata est.

*Non mori-
tur hac.*

AEGROTVS XIII.

*Melidia.
Iunonis
templum.*

Melidia, quæ decumbebat iuxta Iunonis templum, capitis & colli, & pectoris dolor fortis coepit. Statim autem febris acuta corripuit. Menses pauci apparebant. Dolores omnium horum continui. Sexta die soporosa, anxiosa, horrida. rubor in maxilla. parum delirauit. Septima sudauit. febris dimisit. Dolores permanebant. Redijt. somni, pauci. Vrinæ perpetuò boni coloris, verùm tenues. Secessus tenues, biliosi, mordaces, valde pauci, nigri, graeolentes prodibant. In vrinis subsidentia alba, leuis. Sudauit. Iudicata est perfectè vndecima die.

HIPPO.

A H

B

tur,
In h
toric
quar
prop
fiunt
Aut
& ip
rides
runq
seips
min
annu
qual
& vn
ri spe
hæc i
hoc r

A HIPPOCRATIS

COI DE MORBIS PO

PVLARIBVS, LIBER II.

IANO CORNARIO ME

DICO PHYSICO IN

TERPRETE.

*

SECTIO PRIMA.

Arbunculi in Cranone æstiu, pluebat in ardoribus aqua larga. Contingebat hoc per totum, & maximè ab austro. & subnascebantur quidem in cute sanies. dum autem intro concipiebantur, calescebant, & prurimum inducebant. Deinde pustulæ velut ab igne inustæ excitabantur. & sub cutem vri sibi videbantur, in ardoribus siccitatis. Febres plerunque citra sudorem.

*Carbunculus
Cranon.*

In his verò si minutæ imbris guttæ deciderint, magis sudatoriz fiunt ab initio. At hæc difficiliora iudicatu manent, quàm aliter: Attamen minus, si non propter hæc fuerint, sed propter morbi modum. Febres ardentes in æstiuis magis fiunt, & in alijs temporibus. Resiccantur autè magis æstate. Autumno maximè ferinū, & oris ventriculi dolor, quanquàm ipse minus maleficus fuerit, ipso morbo tali existere. Ascarides vesperi similiter huic. & illæ tunc infestant in die plerunq; non solū ideo quòd magis affligunt, sed etià ipsæ per se ipsas. In autūno acutissimi morbi & maximè lethales. & omnino similitudinè habet, eo quod vesperi exacerbantur: tanquàm annus ipse habeat circuitū morborū. Quale est dies morbi, quale est vespertinū tēpus ad exacerbationē: Tale est morbi, & vnus cuiusq; cōstitutionis inter se, vbi non quid in superiori specie fuerit innouatū. Sin minus, alia sanè cōstitutione hæc imperium obtinuerint. Quare etiam annus ad seipsum hoc modo se habet. In quietis ac constantibus tēporib; & an-

*Ascarides
quando magis uixant*

Perinthus.

nis tempestiuè tempestiua præbentibus, boni status & iudicatu facillimi morbi fiunt. In inconstantibus verò, incòstantes & qui difficulter iudicantur: quum sanè in Perintho defecerit aut abundauerit quid, vt aut venti sint, aut non vèti: aut aquæ, aut siccitates: aut ardores, aut frigora. Ver autem omnino saluberrimum, ac minimè lethale. Circa principia morborum considerandum, an statim florèt. Clarum autem hoc fit ex incremento. Incrementa verò ex circuitibus. & iudicationes quoq; hinc manifestæ fiunt, itemq; ex acerbationibus in circuitibus, si citius accedant, aut non: & si diutius durent, aut non: & si magis affligant, aut non. Ex omnibus autem continuis aut intermittentibus, & diurnis, & vulneribus, & sputis, & doloribus. Itemq; tuberculorum inflammatio- nes, & quæcunque alia posterius apparent, fortassis autem & ex alijs communibus rebus, quæ quidem citius fiunt, breuiora sunt. Quæ verò tardius, longiora: quum etiam in circuitibus citiorè recursum, ac reliquum augmentum, morbus neget. Nam & eorum qui statim pereunt, velociores sunt iudicationes, quoniam & dolores, & continui ac fortes. Quæ verò ad melius iudicant, non statim apparent. Iudicatoria non iudicantia, partim lethalia sunt, partim difficilis iudicationis. Quæ præiudicata sunt, si crudè iudicata fuerint, recidiuæ fiunt: Sin minus, iudicationis impeditioes aut malæ iudicationes. Possunt etiam fieri perniciofa, ea quæ nõ parua sunt. Quæcunq; iudicatoria signa fiunt, eadè hæc si non fiunt, difficilis sunt iudicationis. Quæ verò contraria significant, malum: non solum si recurrant: sed etiã primariæ naturæ contraria repunt. Quemadmodù etiã malorum signũ, ea quæ ad contraria repunt. Considerare verò sic oportet, in cibis, conpressionibus venarum, tumoribus præcordiorũ, sursum vergentibus, deorsum vergentibus. Sed & multa sunt eiuscemodi, velut abortientium mammae graciles fiunt, neq; enim cõtrarium est: Neq; tussès diurnæ, quoniam vbi testis intumuit, cessant: & testis tumor à tussi cessat & alleuatur: quæ res cõmonefacit nos cõmunionis pectorum, mammariũ, genituræ, vocis. Abscessus aut per venas, aut per ossa, aut nervos, aut cutem, aut alias emotiones. Boni autè sunt qui infra morbum fiunt, velut varices, lumborum grauitates ex supernis. Optimi verò potissimum sunt inferni, & longissimè infra

Quæ redèat

Tussis sedatio: testiu tu mor, & cõtrã.

Abscessus boni.

A ven
velu
efflu
lut c
fora
cus
rum
uati
sunt.
velu
quor
tua e
B aut p
lam,
res, e
lumb
stis i
sunt,
largæ
medi
bent,
tes à
ra, eri
ad pe
da lun
C gæ, ab
ab ea
tates,
ampl
bent.
sidera
trahun
ta coa
venari
ca pub
paulu
& an x
co acci
rius in

vent

A ventrem, & remotissimi à morbo: & qui per effluxionē fiūt, velut sanguis è naribus, pus ex aure, sputum, vrina, quæ per effluxionem fiunt. At abscessus quibus hæc nō fiunt, sunt velut dentes, oculis, nasus, sudor. Sed & quæ sub cutē abscedunt foras tubercula, velut putrescētia, & quæ suppurantur, aut vlcus, aut eiusmodi pustulæ, aut squamæ, aut desluuium capillorum, vitiligines, lepræ, aut eiusmodi quæ abscessus sunt aceruatim fluentes, & non semirepentes, & quæcunque alia dicta sunt. & si non pro rationis excretionis morbi dignitate fiāt. velut Temeni nepti, ex morbo forti ad digitū decubuit, qui quum non sufficeret ad suscipiendū morbum, recurrit. Mortua est. Abscessus aut per venas, aut per aluū, aut per neruos, aut per cutem, aut iuxta ossa, aut secundum spinalem medullam, aut secundum alias effluxiones, os, pudendum, aures, nares, ex vtero menses. Iudicationes postridie fiunt, velut ad lumbos, aut ad femur, & ad testes: Quandoque ex tussi, & testis ipse à seipso. Tussiculosi abscessus, qui supra ventrem sunt, non similiter perfectē liberant. Sanguinis eruptiones largæ ex naribus plerunque liberant, velut Heragoræ, quod medici non animaduertunt. Qui voces asperas natura habent, his etiam linguæ subasperæ sunt, & quæcunq; asperitates à morbis similiter. Quæ igitur duræ sunt linguæ à natura, etiā sine morbo hoc habēt. Molles verò tardiores sunt, & ad peccatum, & ad bonum, quàm prior natura. Consideranda sunt etiā longa capita, ex viuendi ratione, & ceruices longæ, ab inclinationibus. & venarum amplitudo & crassitudo, ab eadem, & angustia, ac latitudines, & breuitates, ac tenuitates, ex contrarijs. Quorum venæ amplæ, & ventres, & ossa ampla, hi sunt qui tenues sunt. Pingues verò his cōtraria habent. & in his qui fame macerātur, mediocritates. Ab his cōsideranda ea sunt quæ præpropera incrementa vniciq; detrahunt, & quæ diminutiones adaugent. & ea quæ incrementa coadagent, & quæ corroborant. Et quæ sint communes venarum dissectiones. Pectinum ruptiones quæ quidem circa pubem fiunt, vt plurimum statim sunt innoxia. Quæ verò paululum supra vmbilicū in dextera parte, hæc dolorosæ sunt & anxiosæ & stercoris vomitum inducunt, velut etiā Pittaco accidit. Fiunt autem hæc, aut à plaga, aut vulsura aut alterius insultu. Quibus id quod medium est inter abdomen &

Temeni neptis.

*Heragoras.
Lingua uicisq; diuersitas.*

*Caput oblongum & ceruix.
Macri.
Pinguis.*

Quæ in his obseruatur.

Pittacus.

cutem inflatur, & non sedatur. Color est velut qui multum D
Quæ iecur pallidus est, & qui ex candicante pallet: quoniam omne hu-
affectū & iusmodi ab hepate est, & ex hoc sunt hepatici in his morbi.
lien erent. & morbi regij ab hepate, ad subalbidum colorem vergunt.
 & qui ex aqua inter cutem, & ex pituita alba laborant. Qui
 vero à splene sunt, tum hydropes, tum morbi regij, nigriores
 sunt. Sed & ulcera quæ ægrè persanantur ex albidorum sunt,
 qui ferè lentis colorem referunt: & cutis diffringitur ac la-
 bia, velut Antilochus habuit & Aleuas, ab humoribus ex cor-
 pore falsuginoso, quod sub cute maximè, & à capite contin-
 git, quum à pulmone fuerit calefactum. Occasiones vnde
 quis ægrotare cœpit, & considerare oportet, siue capitis sit
 dolor, siue auris, siue lateris. Signum autem sunt in quibusdā E
 dentes, & in quibusdam inguinum tumores. Ulcera sientia
 ac iudicantia febres, & tubercula. Quibus hæc non sunt, iu-
 dicatio sublata est. Quibus intus relinquuntur, certissimæ re-
 eidiuæ ac celerrimæ. Crudos ac hquidos secessus, milium
Milium quid solidum in oleo coctū sistit. Exemplo est nauæ puer, & My-
tollat. riochaune.

SECTIO SECUNDA.

Cordis do-
loris mude-
la.

Mulier cor, hoc est os ventriculi dolebat, & nihil remit-
 tebat dolor. Huic polentæ pollen in mali punici suc-
 cum inspersus, & semel in die acceptus in cibo satis fuit, &
 non reuomebat, velut Charioni contigit. Mutationes pro-
 sunt, si non ad praua mutantur, velut his qui à medicamen- P
 tis vomunt februm gratia. / Fines in meraciora desinentes,
 putrefactionem significant, velut Dexippo. Serapis ex li-
 quida aluo intumuit. Pruritus autem haud scio quot die-
 bus, non ultra. Habebat autem & abscessum quandam in la-
 teris mollitudine, qui nigrefactus occidit. Et Stymargi v-
 xor ex ventris per paucos dies turbatione, vbi multum in si-
 stendo laborasset, & post pueri sexus femineique quadrimestris
 ex corruptione discessum sana facta esset intumuit. Mo-
 scho è calculo laboranti fortiter, in superna palpebra or-
 deolum obortum est magis ad aurem. Deinde intro exulce-
 ratum est. Quinta & sexta die ex internis pus erupit. In-
 fernas affectiones soluit. Glandularum tumor ac inflam-
 matio circa aurem erat, itemque infernè in collo, è directio
 superai

Dexippus.
Serapis.

Stymar-
gus.

Moschus.

A supe
 cale
 stui
 factu
 aute
 re se
 Post
 circa
 nuer
 febr
 Hab
 febr
 bat, &
 B simi
 sider
 est, i
 parti
 factu
 & for
 mant
 non e
 dolor
 reple
 noue
 timic
 C gesci
 haben
 sangui
 modi
 suppr
 ipsius
 ne eti
 corpu
 data
 parab
 visum
 disces
 xabat
 tem i

- A *Superni tumoris.* Aristai vxoris frater fatigatus in via incalecebat. Deinde in tibia tumores fiebant terebinthi fructui similes. Postea febris continua fiebat, & postridie sudor factus est, & alijs paribus diebus semper idem fiebat. Adhuc autem febris tenebat. Erat autē sublienosus. Ex sinistra nare sanguis erumpebat frequenter & paulatim. Iudicatus est. Postridie iuxta sinistram aurem tumor. Sequenti die etiam circa dextram, sed hic minor, & insuper tepefcebat. Hi euauerunt, & nō suppurati sunt. Qui ab Alcibiade venit, ei ex febris modicis ante iudicationem testis sinister intumuit. Habebat autem splenem magnum. & sanē tunc iudicata est febris vigesima die. Deinde aliās atque aliās subincalecebat, & subfloribus spuebat.
- B Cuidam manus dextra, & crus sinistrum quum ex tussi parū & nihil memorabile eiecisset, siderationis modo resoluta sunt: alia verò nulla re alterata est, neque facie, neque mente: Nec verò adeò fortiter illis partibus. Cœpit ad melius procedere circa vigesimā diem. Factum autem hoc est illi ferè circa mensium eruptionem, & fortassis tunc primū apparebant. Erat enim virgo. Apœmantus & pater fabri illius qui caput fregit, & Nicostatus non extus fiebant quicquam. Erant autem alibi circa rhenes dolores. Interrogationes factæ sunt. dicebant ipsos semper repleti potu aut cibo. Dolores fortissimos quo modo dinouerit quis conspicatus, fuga, tolerantia, experientia, & timiditates indicant. Aqua quæ cito calescit, & cito frigescit, semper leuior est. Cibi & potus experientia opus habent, an ad æqualitatem maneant. Dicendum quòd vbi sanguis effluxit, exalescunt, & quæcunque alia huiusmodi.
- C Abortus masculus sexaginta dierum, in partium suppressionibus salubris. Hercules intumescebat mali ipsius die octaua. Magis ex dysenteria laborat, quisquis sanē etiam è renesimo vexatur. Quædam lactans pustulas per corpus vbiq̃ue habebat. Postquam lactare cessauit, sedata sunt per ætatem. Coriarij illius qui coriacea præparabat, vxori, quum peperisset & perfectè exoluta esset, visum est de secunda membranofum quiddam remanere: discessit autem quarta die malè. Nam vixit stillicidio vexabatur. Statim concipiens peperit masculum. Habebat autem iam multos annos, & postremum neque menses prodibant.

*Aristæus**Apœmantus**Nicostatus**Aqua cognitio.**Hercules.**Quæ lac præbebat.**Coriarij uxor.*

bant. Quādo autem peperisset, vrinæ stillicidium paululum D
intermittebat. Quædam priusquam conciperet, coxam do-
lebat. Postquam autem concepit, non amplius dolebat. Vbi
verò peperit, vigesima die rursus doluit. Peperit igitur ma-
sculum. Prægnanti in tibia infernè dextera, tertio aut quar-
to mense pustulæ, ad quas manna thuris vrimur, itemque in
manu dextera iuxta magnum digitum: haud scio an peperit,
reliqui enim ipsam semestrem, habitabat autē velut ego pu-
to, in ædibus Archelai ad rupem. Antigenis vxor habita-
bat iuxta Nicomachum, peperit puerum carnosum quidem,
verum qui haberet maximas partes discretas, magnitudine
verò esset quatuor digitorum, & sine ossibus, deinde crassus
ac rotundus. Hæc autem anhelosa erat ante partum. Deinde
simul cum partu pus remouit modicum, velut ex furunculo
vocato tuberculo. Quæ filias peperit gemellas, & diffi-
culter peperit, & non valde purgata est, tota intumuit. Deinde
venter ipsi magnus fiebat. Reliqua verò reprimebantur.
& rubicunda prodibant vsque ad sextum mensem. Deinde
alba valde per omne iam tempus. Atque hæ fluxiones vene-
ri officiebant, & mera rubicunda ipsi profuebant. In diutur-
nis intestinorum leuitatibus ructus acidus siens, antea nun-
quam factus, signum bonum, velut Demænetæ contigit. For-
tassis autem licet etiam arte parare. Nam turbationes eius-
modi alterant. Fortassis autem & ructus acidi intestinorum
leuitatem soluunt. Sanata est veratri potione Lycia postre-
mum splen magnus, & dolores & febris, & ad humerum do-
lores. Et vena quæ in splene est, in cubito secabatur, & salie-
bat quidem sæpe, Aliquando verò etiã non est secta, sed vna
cum sudore sanguis penetrauit, aut sua sponte. Ex quo autē
prodibat, Splen dextera parte intēdebatur, spiritus intus du-
plicabatur, nō tamen magnus, mente mouebatur, contege-
batur, flatus inerat, non prodibat infernè quicquam, neque
mingebat. Mortua est ante partum. Quæ circa fauces ad
alterutram partē repentiã processerunt, exulcerata non sunt,
ad sinistra transuerunt, ad splenem dolor venit citra iudica-
tionem. Hieroni indicatio facta est decima quinta die.
Coi forori hepar eleuatum est splenico modo. Mortua est
secunda die. Bion simul multum mingebat quod non sub-
fidebat, & sanguis ex sinistra nare manabat. Erat em̄ & splen
sursum

*Archelaus
Antigenis
uxor.
Nicomachus.*

Partus gemellarum.

*Intestinorū
leuitas.
Demænetas*

Lycia.

*Hieron.
Bion.*

A sur-
diua
cula
Et c
& h
fra d
bust
Si
iacē
Neq
tura
videl
B glut
gieb.
auter
porib
tibus
febril
tire c
intus
altera
do re
moria
serunt
rō ad
C sine f
aliqua
& col
exhib
tur. C
bant,
tur. A
tem h
iuxta
mutab
do, no
manu
bant,
tumor

A sursum in gibbum eleuatus, ac durus, superstes mansit, recidua. Erant autē anginosorum affectiones hæc. Colli verticula intro vergebant, quibusdam amplius, quibusdam prope. *Qualis angina.* Et collum forinsecus conspicuam cavitatem intro habebat, & hac parte ad cōtactum dolebat. Erat autem & cuidam infra os dentis appellatum, quod non similiter acutum est: quibusdam verò etiam valde rotundum, maiore circumferentia.

Si non cum dente appellato, fauces non inflammata, verū iacētes. Partes sub maxilla tumida, nō inflammatis similes. Neque glandulæ vlli intumuerunt. Sed magis secūdam naturam, linguam non facile vertebant, ipsisque & maior esse videbatur, & prominentior, & sub lingua venæ cōspiciæ, deglutire non poterant, aut valde difficulter. Imò ad nares fugiebat, si valde cogere, & per nares loquebantur. Spiritus autem his nō valde sublimis. Quibusdam verò venæ in temporibus, & in capitibus ac ceruice eleuata. At recrudescentibus, ex his, parū quiddam tempora calida, etiam si aliās non febricitarent. Non suffocabantur plurimi, nisi quū deglutire cupiebant, aut saliuam, aut aliud quiddam. Neque oculi intus desidebant. Quibus igitur tumor erat rectus, nec in alteram partem vergebat, hi neque leuiter sideratorum modo resoluebantur. An verò aliquem perijisse viderim, in memoriam reuocabo. Quos autem nunc noui, superstites manserunt. Erant autē partim celerrimè alleuantia. Plurima verò ad quadraginta dies deueniebant, & in hoc pleriq; etiam sine febre. Multi verò etiā ad valde longum tempus, partem aliquam tumoris habebant. Et deglutitio, & vox indicabat, & columellæ liquefcentes significationem quandam prauam exhibebant, quāuis nullum grauis malum habere videbantur. Qui verò tumores ad alteram partem vergentes habebant, hi vnde verticula inclinata fuerunt, isthic resoluebantur. Atque inde ad alteram partem distrahebantur. Erant autem hæc in facie maximè conspicua, & in ore & intersepto iuxta gurgulionem. Sed & maximè infernè pro ratione immutabantur. Cæterum resolutiones leuiter sideratorū modo, non per totum corpus fiebant veluti ex alijs, sed vsq; ad manum, ab anginosa affectione. Atque hi & matura expuebant, eaque pauca ac difficulter. Quibus autem in rectum tumor tendebat, itidem expuebant. Quibus verò etiam cum febre,

Febre, hi multò magis & difficulter spirabant, & aliena lo-
quebantur, & venæ his magis eleuatae. Et pedes omnibus
quidem frigidissimi erant, maximè autem his. Et hi ad ere-
ctè standum impotentiores erant. Et quidam nò statim mo-
riebantur. Quos autem ego noui, omnes mortui sunt.

SECTIO TERTIA.

Constitutio temporis.

Perinthus.

IN Perinthum circa solstitium ferè æstiuum venimus, fa-
cta autem est hyems clementi cœlo, austrina. Ver & æstas
valde sine aquis vsq; ad pleiadum occasum. Nam si etiam
quid aquæ cecidisset, id erat velut minutæ roris guttæ. Et
Etesia non valde spirarunt. Et qui spirarunt, diuulse id fece-
runt. Aestate febres ardentes populariter grassatae sunt
multæ. Erant autè sine vomitu, & alui turbatae ex tenuibus,
aquosis, non biliosis, spumosis, multis, quæ aliquando depo-
sita etiam subsidentiam habebant, ex quibus sanè etiam id
quod sub dio noctu exponebatur, simile erat. Aequales spe-
cie alui secessus semper, malum. In his multi soporosi erant,
& mente moti, hi verò ex somnis tales fiebãt. Quum autem
fuscitati essent, omnia intelligebant. Spiritus sublimes, non
tamen valde. Vrinæ tenues quidem plurimis & pauca, aliàs
autem non decolores. Sanguinis eruptiones è naribus non
fiebant, nisi paucis: neq; parotides iuxta aures, de quibus pos-
stea scribam: neq; splenes attollebantur, neq; dextrum præ-
cordium, neque dolorosum valde, neque fortiter intentum
erat. Erat tamen quid quod iudicationem faciebat. Et maxi-
mè iudicabantur omnia plerunque circa decimam quartam
diem, pauca cum sudore, pauca cum rigore, & valde paucis
recidivæ fiebant. At verò sub minutas velut roris guttas
quæ in ætate fiebant, apparebat sudor. In febricitantibus
etiã quidam sudores statim ab initio fiebant, nò tamen ma-
ligno modo, & quibusdam sub hoc tempus etiã iudicatio fa-
cta est cum sudore. Fiebant autem in febribus æstiuis, cir-
ca septimam, octauam & nonam diem, aspretudines in cute
miliacæ, culicum morsibus maximè similes, non valde pru-
riginosæ. Hæ perseverabant vsque ad iudicationem. Nulli
equidem masculo tales erupisse vidi. Mulier autè nulla mor-
tua est, cui hæ fiebant. Et graui auditu præditæ & soporosa
erant.

Etesia.

Quæ febres
nigerent.Aspretudi-
nes culicum
morsibus
similes.

D erant
affatu
rosæ
occaf
tum a
bos
mede
rèt. pe
vlcera
fenfin
tura
ciora
E tation
febril
lorum
torum
mum,
Sed &
rent. D
quod d
de bili
ra purg
lia, & c
ponun
allum
F eiusm
bis, &
ra ann
lo iux
& alu
teris si
non vs
alia iu
octaua
auris. E
davit c
dor eti
lor sed
ab init

D erant. Prius autem non valde soporosa erant hæc, quibus illæ affutura essent. Non tamen in totum durabant, verum soporosa & somnolenta erant per æstatem, & vsq; ad pleiadum occasum. Postea verò magis vigiliæ aderant. Sed neq; in totum ab hac constitutione moriebantur. Alium igitur per cibos sistere non dabatur, imò præter rationem putasset quis mederi conducere, etiam si minus multa quibusdam prodiret, per hoc quod in frigore quis iaceret strato supposito. Nā vlcerat quidem frigidum, calefacit autem eiusmodi species sensim progrediendo adhuc magis, etiam si nulla afflictio naturæ accedat: & in quibus, & qualia signa, & plura aut pauciora sientia, oscitatio, tussis, sternutatio, distictio cum oscitatione, eructatio, status: omnia talia corrumpunt. Quibus in febribus anxiosis, horridis, rubescunt facies, lassitudines, oculorum dolores, capitis grauitates, resolutiones leuiter sideratorum modo, & menses si apparuerint, maximè quibus primùm, sed & virginibus & mulieribus, quibus per tempus. Sed & quibus non in quo solet tēpore, aut velut oportet apparent. Deinde pallidæ fiunt. Magnum autem in omnibus, id quod & consequenter fit, & in quo tēpore, & in quibus. Valde biliosis, in febribus maximè, omnino quibusdam ad crura purgatio. Medicamentorū modos scimus, ex quibus qualia, & quæ fiunt. Non enim omnes similiter, sed alij aliter cōponuntur. Et alibi citius, aut serius, in manuum tractationes assumuntur, velut est aut siccare, aut tundere, aut coquere, & eiusmodi. Omitto plurima, quæ vnicuiq; & in quibus morbis, & quo tēpore morbi, ætatem, speciem, victum, qualis hora anni, & quæ, & qualiter procedat, & huiuscemodi. Zoilo iuxta murum ex tussi matura, febris acuta, & faciei rubor & alius intercepta, præterquam ad necessitatem coactè, lateris sinistri dolor, & auris è directo valde dolorosa, & caput non vsque ad eò. Spuens semper suppuratum ægrotabat. Sed alia iudicata sunt, & iuxta aurem pus multum erupit, circa octauam aut nonā diem. Principia verò noni diei ex dolore auris. Haud scio quomodo sine rigore iudicatio facta est. Sudauit caput valde. Et hic sudor firmus erat, quòd quidem ardor etiam sinistri lateris esset. Supernè vnà cum aure dolor sedatus, maximè circa scapulas. Sed & ante sputa multa, ab initio florida reiecta, & circa septimam aut octauā diem.

Deinde

Quibus perituris sicutent.

Quæ obseruanda.

Zoilus.

Deinde laboriosa. Aluus restitit vsq; ad nonam & decimam diem. Dolor extinctus est. Tumor remittebat, & sudores fiebant parui, non autem iudicabant. Manifesta autē erant hæc tum ex alijs, tum ex secessu. Nam incipiente auris dolore, etiam venter turbatus est. Erupit autem ex aure nona die, & iudicatus est morbus decimaquarta sine rigore eadem die.

Febres male in glandularum tum moribus.

Sed & sputum largius ibat, & maturius, postquā auris erupit. Sudores autem, & serpentina vlcuscula ad multum tempus, in capite fiebant. Resiccata sunt tertia die. Quæcumq; sine signo iudicationis iudicatorio disparent, malè iudicata sunt, velut Erysipelas ancillæ Polimarchi. In glandularū tumoribus febres, malum, exceptis diarijs. Et in febribus glandularum tumores, deteriores, qui in acutis ab initio vigorem remiserunt. Spiritus, præcordijs eleuatio mollis, & intentio neutra, in ipsis supernè rotundum, in dextris velut circumferentia suppuratoria, aliud longius magis, aliud diffusum, aliud deorsum repens, & hinc atq; hinc distentio vsq; ad vmbilicum. In omni sursum versus è directo latione, si reuocetur, & in rotunditatem cōcludatur, quatenus quidem spiritus fuerit, citra iudicationem calore attenuatur. Si verò hunc effugerit, ad suppurationem procedit. Spiritus densi, parui, magni, rari, parui, rari: extra magnus, intra paruus, alius quidem extendens, alius verò vrgens, dupla intro reuocatio, velut superinspirantibus, calidus, frigidus. Medela afsiduorum oscitationum spiratio longa. Non potantibus & vix, spiratio breuis. È directo etiam laterum intentio dolorosa, & præcordiorum intentiones, & splenis eleuationes, è naribus eruptiones. Quæ relinquuntur post iudicationem, recidiuas facere solent. Primùm itaque lienis eleuationes, si non ad articulos finierint, sanguinis è naribus eruptio fit, aut præcordij dextri intentio, si non penetrauerint vrina. Hæc enim est interceptio vtrorunq; & recidiuæ horum meritò fiunt. Abscessus igitur horum facere oportet si non fiant, eos verò qui iam fiunt, declinare. Eos autem excipere, si prodierint iam, & qualia oportet, & qua parte oportet. Qui verò non valde, eos coadiuuare. Eos verò auertere, si omnino incommodi fuerint, maximè si hi affuturi sunt: fin minus, si iam veniunt. Quarta die sientes sanguinis è naribus eruptiones agrè iudicant. Febres quæ vna die inter-

A mitt
mun
infla
acuta
tenti
dex
& qu
plus i
nihil.
na cra
aluus
tus, &
dulci,
B fra n
ob ho
verò s
tura: f
dicatu
Hoc v
purga
num b
vndec
cora &
Nam
guas e
C gricis
natur.
Co
gium
tus in
do: &
suppre
santib
si ex o
tiones
sangu
acidur
finet.
bis, pe

A mittentes, altera superrigent, vnà cum iudicatione, ad septimum circuitum durant. Scopo ex mucosis, biliosis, & faucium inflammatione, malo victu vsò aluus suppressa est, & febris acuta facta, & lingua florida, & vigil sine somno. Pectinis intentio fortiter, æqualiter, paulatim ad infernam partem in dextris. Spiritus subdensus, præcordia dolebat, & respirans, & quum verteretur. Sine tussi verò excrebat subcrassa. Peplus ipsi data, à præcordio quidem depulit, transiuit autem nihil. Postridie glandes duæ appositæ non apparuerunt. Vrina crassa & turbata. Subsidentia leuis & plana: & restitit aluus in turbulentia, venterque mollior erat. Et splen eleuatus, & deorsum vergens factus est. Potu utebatur aceto mulso dulci, aut fauorum cremore cocto. Decima sanguis ex sinistra nare aquosus paucus venit: non autè valde infirmus erat ob hoc ipsum: & vrina subsidentiam habens. In subsidentia verò subalbum quiddam adhærens vasi, tenue, neque genituræ simile, neque dissimile. Deffluxit hoc breui. Postridie iudicatus est, à febre liber, & subijt subuiscosum vñdecima die. Hoc verò circa deffluxum erat quid biliosum. Vrinæ verò purgatio multa, tum copia, tum subsidentia. & priusquam vinum bibere inciperet, ferè pituitæ similis. Penetrauit autem vñdecima die, vt quæ non esset multa. Viscosa verò erant sterora & turbata. Huiusmodi autem iudicatorio modo fiebat. Nam & Antigens in Perintho tale erat. Quæ circa linguas eleuantur collectiones, & humiles calculi, & quæ podagricis fiunt. circa debiles illorum articulos sunt. Nam ossium natura caussa est, vt hæc & indurentur, & distendantur.

*Scopus.**Antigens.*

Collectio Hippostrati vxori ex quartana annua ad fastigium eleuata est, quum subfrigida palâ esse videretur, impetus in totum corpus factus est, & sudor: iudicata est hoc modo: & postea menses plures copia & tempore. Tunc enim suppressi fuerant. Abscessus non consistere visus est. In pulsantibus sanguinem fundentibus figura ampla, & in totum si ex omnino decliui accliuæ fiat. Quapropter etiam deligationes in venarum sectionibus impetum faciunt: fortes verò sanguinem impediunt. Sanguineum & subbiliosum, ructuum acidum facit. Fortassis autem ad atræ bilis morbum his desinet. Rigores incipiunt mulieribus quidem magis à lumbis, per dorsum ad caput. Sed & viris posteriore corporis par-

*Principium
horroris.*

te magis quàm anteriore, velut cubitis, femoribus. Sed & cu D
tis rara. Indicat autem pilus animantium. Quibus nihil in-
tra constitutum tempus accidit, singulis partus vitales fiunt.

Apparentia in quibus mensibus fiunt. Labores in circuiti
bus. Quicquid in septuaginta mouetur, in triplicitatibus
perficitur. Post menses, dextera & sinistra hiant. Humiditas
per prodeuntia: requirit diætam siccissimam. Quod citius
motum est ac discretum, rursus augetur etiam tardius, & ad
longius tempus. Labores, circa quinquagesimum tertium
diem, & circa centesimum sextum. Labores tertio, quinto,
septimo, nono mense, & secundo ac quarto. Quæ nosse oportet
ad septimum mensem, aut à mensium fluxu numerandi
sunt nouem menses, aut à conceptione: & ad septuaginta ac E
ducetos dies, græci menses fiunt: & si quid amplius ultra hos
est, & aut maculis, aut etiam formellis, hæc fiunt, aut contra
ria. A cibis & potibus humeri ac mammæ inflantur: & im-
potentiæ, & inflationes in capite, incrementa faciunt, donec
ossa fuerint solida facta. Menstruarum purgationum cir-
cuitus est. Quæ ante has fiunt grauitates, similes sunt labori
bus octimestribus. Primipararum lac, alimento quidem
transmutationem accipiente, octimestri verò perficiente. Si
in vulneribus fortibus, tumor nõ appareat magnus, malum.
Laxi bonum: sursum pascentes, peius Menstruæ purgationes
similes octimestribus, in tendentibus ad decimum mensem
fientes, malum. Quibus tumores in vulneribus, non valde
conuellantur, neq; insaniant. His autem derepente dissipatis, P
quibus quidem ad posteriores partes, conuulsiones cum do-
loribus, quibus autem ad interiores, aut insanix, aut dolores
lateris acuti, & dysenteria rubra. Tumores præter rationem
alleuantes, prauum: velut Andronici filio Erysipelas recurrit:
si non ad eundem locum rediens, bonum quid significet. Hoc
ex natiuitate circa aurem, ad pubem distributum est. Alteri
tertia ex natiuitate die factum, suppuratum est nona. Hic se
ptima die sanus euasit. Maligniora sunt quæ derepente dis-
parent,

*Androni-
cus,*

SECTIO QUARTA.

De venis.

*Hepatis ve-
na,*

HEpatitis in lumbis vsque ad magnum verticulum, in-
ferne etiam verticulis se ingerit: hinc subleuata per
hepar

A hepar, & per septum transuersum ad cor, & quæ quidem re-
 cta est, ad clauiculas: hinc aliæ quidem ad collum, aliæ verò
 ad scapulas, aliæ deorsum deflecentes, ad verticula & costas
 declinant. Et ex sinistris quidem, vna propè clauiculas. Ex
 dextris verò ad quendam ipsarum locum. Alia verò vtrinque
 deflexa. Alia paulò inferius deflexa, vbi quidem illa deficit,
 costis se ingerit, donec ad venam in ipsum cor accesserit, ad
 sinistras deflexa. Infra autè decuruata ad vertebrae descēdit
 donec perueniat, & inde incipit eleuari ingerēs se costis re-
 liquis omnibus, hinc atque hinc singulis ramulos præbens,
 quum sit vna: à corde quidem ad locū quendā à sinistris ma-
 gis procedens. Deinde infra arteriam, donec consumpta fue-
 rit, & venerit eo vnde hepatitis subleuata est. Priusquam au-
 tem eo venit, circa extremas duas costas diuisa est, & partim
 ab hac, partim ab illa verticulorū parte progressa consumi-
 tur. Quæ verò recta à corde ad clauiculam tendit, supra arte-
 riam est: & ab hac, velut etiam iuxta lumbos infra arteriam,
 ad hepar insilit, partim in portas & pinnas, partim in reli-
 quum deinceps procedit paulò infra septum transuersum.
 Septum autem transuersum adhæret hepatis, neque facile est
 ipsum separare. Duplices porrò venæ à clauiculis, alteræ
 hinc alteræ isthinc, sub pectus ad pectinem procedunt: quo
 verò hinc, nondum scio. At Septum transuersum infra iuxta
 verticulum quòd est infra costas, qua rhenes ex arteria, ea
 parte cōsurgunt: Verùm arteriæ ex ipso rhene oriuntur, hinc
 C atque hinc ab arteria neruum habentes. Atque hac parte ali-
 cubi in recurrente à corde Hepatitis desinit. Cæterum ab
 hepatitis per septum transuersum maximæ duæ, altera
 hinc, altera isthinc, sublimes feruntur, multifidæque per
 septum sunt, & circa ipsum consistunt in superna parte, at-
 que hæ magis sunt conspicuæ. Duo verò nerui à cerebro sub
 os magno verticuli, ex supernis & ad gulam magis, ab vtra-
 que arteriæ parte descendunt, & vterque in seipsum incidens,
 vni similis, vbi verticula & septum sunt, ibi desinunt, & qui-
 dam ambigui, ex hac societate ad hepar & splenē ipsos ten-
 dere putauerunt. Alius neruus ab vtraque verticulorum
 parte iuxta clauiculam ad spinam procedit, ex obliquo ver-
 ticulorum, & ad costas distribuitur, & quemadmodum ve-
 næ, sic hi per septum, ad mesenteriiū mihi tendere videntur.

*Duæ aliæ
venæ.*

Duo nerui.

*Neruus
alius.*

*Neruorum
discursus.*

Sacrum os.

Vbi autem hæc deficiunt, rursus hinc vbi septum exoritur, ab eo coherentes ac continui existentes, iuxta mediũ infra arteriam, deinceps ad verticula distribuuntur, quem admodum venæ, donec ad sacrum os progressi consumuntur. In Aeno ex assiduo leguminũ esu, fœminæ & masculi, crurum impotentes facti sunt, ac vitam degerunt. Sed & his qui eruo vescuntur, genua dolent. Diligentia adhibenda est vt excalescentia inducatur, & coloris reparandi, & sanguinis in vasa subter cuticulam colligendi gratia: itemq; læticia, & timor, & huiusmodi, & si quidem reliquũ corpus simul agrotarit, simul curare: Sin minus, satis est. Strymargi famula Idumæa erat, quæ vbi filiã peperisset, conuersum est ei vteri osculum, & dolor ad coxam & crus. Iuxta malleolũ secta vena liberata est, & quidem quum etiã tremores totum corpus detinerent. Verũ ad causam deuenire oportet, & ad causæ principium.

SECTIO QVINTA.

Naturæ indiciorum notio.

Physiognomia.

Varix testium quid possit.

*Puerperæ spasmos.
Capitis os dolens fræctum.*

Quicumque fului, naso acuto, oculis paruis, mali. Quicumque fului, simi, oculis magnis, boni. Hydropici ramos oculos habent, & calui sunt. Vocis gracilitatem soluit varix, ad sinistrum & dextrum testem, absq; horum altero fieri non potest vt soluatur. Magni, calui, balbi, gracili voce præditi, boni. Morbos autem habent, balbus, aut caluus, aut gracili voce præditus, aut hirsutus, fortiter atrabiliarios. Qui lingua offendunt, & labiorum non sunt potentes, eos necesse est dum illa soluuntur, suppuratos fieri. Dolorem in locis infernis fortem, surditas soluit, itemque sanguis multus ex naribus erumpens. Insania magni morbi ex more sientis solutio. Si puerperis conuulsio fiat, febrem excitato: & cerato multo tepido in vesicam immisso, ac per clysterem infuso colluito. Si capitis os confractum fuerit, lac, & vinum ammixta aquæ pari mensura, bibenda dato. Si verò vlcus fuerit, internas venas secato, si non febricitet. Si autem desipiat, caput irrigato, si non præcordia fuerint eleuata. Si caput doluerit, ad pectus descendit, deinde ad præcordia, postea ad coxam, Omnia verò vt doleant fieri non potest. Ventositatem flatusosam venæ sectione, fluxionem pharmaco illito sistito. Fluxus enim ex vena magna est.

Si

A Si verò sua sponte multum fluat, ieiunet: aut aquæ partes duas, lactis quatuor bibat. Infœcundas fomentis ac medicamentis curato. Quicumque derepente voce destituuntur, si sine febre fuerint, ipsis venam secato. Pituitæ fluxiones ex mammis trahunt oculi, & eructant per nares ad pulmonem. Quibus tussis sicca est, his non soluitur, nisi dolor fortis ad coxas, aut ad crura, aut ad testem irruat. Si hydropticum tussis corripiat, siquidem statim animo linquatur, calidis omnibus vtatur: Sin minus, inebriato, ac cibus ipsum impleto. Venas autem internas secato, dum morbus magnus in intentione est. Solutio coxarum doloris, oculorum distortionis, cæcitas: testium tumoris, mammarum eleuatio. Si febre tenente, partes circa faciem graciles fuerint, in die impari, sequenti die soluetur. Hydropticus si tumorem in cruribus habens tussiat, malum. Si auris doleat, lacte vtatur.

Vocis repã ratio.

Tussis sicca.

B Si non in die impari febris dimittat, recidiuare necesse est. Cui vena in cubito pulsarit, insanus & iracundus est: cui verò quieuerit, stupidus. Vulnus si sanguinem fundat, vlcus ne madefacito, verum caput calida rigato. Si os ventriculi doleat, panem calidum cum vino meraco exhibeto. Vomitus solutio. aquam calidam bibendam dato, & vomat.

Vulnus quando non lauandum. Vomitus qui paretur.

Quæcumque corrupta torpescunt, euulsa vena vlcerato, ac sanato. In conuulsione digitorum manus citra febrem, venam secato, si non caput doleat: Sin minus, aquam calidã affundito. Ad oculos. Spodij partem duodecimam, croci quintam, nuclei oliuæ vnã, cerusæ vnã, myrrhæ vnã. Aquam frigidam super caput fundito. & allia cũ maza edenda dato. Varices caluorum si non magni fuerint, futiosi sunt. Ad vitiliginem & lepram. Calcem in aqua adhibeto, vt ne exulceres. Secundarum purgatio si non discedant. Sternutatorium ad nares apponito, vt sternutet & sternutantis nares ac os apprehendito.

Diuersa medelæ.

Varices.

SECTIO SEXTA.

Nature indiciorum notio.

C Aput magnum, oculi parui, balbi, iracundi sunt. Qui longæ vitæ sunt, plures dentes habent. Balbi, celeri lingua præditi, atræ bilis humori obnoxij, biliosi que sunt, oculis non nictantes, iracundi. Magnum caput, oculi nigri &

Diuersa per aspectu cognitio.

magni, nasum crassum & simum habentes, boni. Oculi rani magni, caput magnū, ceruix tenuis, pectora angusta, cōgrue adaptati hominis sunt. Caput paruum habens, neque balbus esse poterit, neque caluus, nisi fuerit glaucus. In conuulsionibus si vox in die impari soluitur, a magno morbo liberat. Puerperæ febricitanti & dolenti aquam affundito, & ptisanam crassam ter in die calidam dato. Puer nutritur septimo mense, aut nono, aut decimo, & voce firmatur, & robur sequitur, & manibus validus fit: dum vox soluitur, omnia soluuntur. Solutio enim similis est voci. Soluitur autē in die impari. Si venæ pulsauerint in manibus, & facies sana ac robusta fuerit, & præcordia non fuerint mollia, diuturnus fit morbus, qui sine conuulsione nō soluitur, aut sanguinis multum ex naribus eruptione, aut dolore ad coxas. In gutturis dolore, aquam calidam super caput fundito, si non frigus fuerit: Sin minus, farinam quā calidissimā dato, & vinum meracum. In turbatione ventris, fabas coctas dato, si non supernæ partes abundē fuerint biliosæ. Aut cuminum cum fabis edendum dato. At interceptio morbi fieri non poterit, nisi in die impari. Neque principium fieri poterit, nisi in die pari, itemque mense ac anno pari. Nitrum autem Aegyptium & coriandrum, ac cuminum cum oleo terito, & ventri illinito. Qui moriuntur eos necesse est die impari, & mense impari, & anno impari mori. Bonū autē fuerit prædicere mortem, aut dolores fortes. Quorum oculi robusti nō sunt, his mors breui imminet. Si verō in impari anno fiat, ab utrisque impares fieri necesse est. Si autē in anno pari & die pari, necessariū est in impari die mori. Ex numero tertia fortissima est. Anginē & lippitudinē venæ sectio. Vulnerato intestino, respiratio prodit infernē incōspicua iuxta vulnus, & euacuatur pectora. Dato igitur lac & vinū, pari aquæ mensura ammixa. Quorū pectora bilē generant, balbi, furiosi, & calui sunt. Quicūque horū ex natiuitate etiā strabones, hi imprudētes sunt, aut calculosi aut insaniētes. Quibus autē non alterius mali solutio fit. Circa naturā plurimā vim habet, mā dextera, oculus dexter, & quæ infrā sunt hac parte. Nā & masculi dextris inhærēt. Mulieribus menses vt listas, cucurbitam maximam ad mammam affigas. Trimestris puer omnia præ se fert, & lac tunc habet. Si multū fluat lac, necesse est fixum

*Pueri natu**ra.**Morbi natura.**Mors quoti.**Medela angina, lippitudinisque percussio intellini.**Mas dextris hæret.*A est f
nion
prop
licid
suntscit.
balb
nec f
auxi
fura

Q

B aut a

uulo
dato,
febri

ta fu

vngu

dent

non l

vterc

satos

gypr

effor

dole

C dole.

Si l

sed a

facit

daris

P

A est fortum debilem esse. Si solidiores fuerint mammae, sanior est fortus. Vena crassa est in vtraque mamma: quapropter maximam habent prudentiae partem. Vrinae stillicidium soluit venae sectio. Si superni loci turgent qui sunt circa caput, vlcera purgatio, vomitus, hydrops.

*Stragurina
quae soluat*

A ventris turbatione, aut a tussi, si cancer fiat, os amarefcit. Dato autem elaterium bibendum bis aut ter, si non balbus fuerit. Deligare verò oportet florem aeris vstum, donec fuluus euaserit, & spongiam, si non balbus fuerit. In anxietate, horrore, oscitatione, dato vinum pari aquae mensura ammixa. Ad auris dolorem cucurbitam affigito.

B aut ad genua, & anhelatio fiens, omnia haec soluit. In voluulo molli, frigidum vinum multum meracum pro ratione dato, donec somnus, aut crurum dolor fiat. Soluit autem & febris, & dysenteria citra dolorem. Si praecordia distenta fuerint, manu comprimito ac lauato. Ad paronychiam vnguium abscessum, galla nigra cum melle. Aqua secedente, lactis heminas octo bibendas dato. Si verò vomat, & non bibat, allij aut ceparum intritum dato. Vt mulier in vtero concipiat, polypos paruos super flamma calidissima affatos, & fere semiambustos, edendos dato. Et nitrum Aegyptium tritum, coriandrumque ac cuminum, in pastillos efformato, in pudendumque subdito. Si ex crapula caput doleat, vini meraci heminam bibat. Si verò aliter caput

*Capitis do-
lor qui die
scutiaturo.*

C doleat, panem quam calidissimum cum vino meraco edat. Si hominem calor corripiat, non à bile, neque à pituita, sed aut à lassitudine, aut aliàs febricit, aquam multam calefacito, deinde ea superinfusa caput rigato, donec pedes sudarint: & farinam crassissimam coquito. Postquam autem pedes sudarint, farinam plurimam & calidissimam

edens, ac vinum meracum in super bibens, vestimentis contactus facile quiescat. Aut narcisi duo aut tria capita in coena edat. Qui insania corripietur,

ei hoc signum praesagit,
sanguis colligitur
ipsi ad mam-

mas.

*Signa furo-
ris.*

HIPPOCRATIS
 COI DE MORBIS PO
 PVLARIBVS, LIBER III.
 IANO CORNARIO ME-
 DICO PHYSICO IN
 TERPRETE.

*

SECTIO PRIMA. AEGROTVS I.

Pythion.

Pythion qui habitabat iuxta telluris tem-
 plum. Cœpit tremor à manibus prima
 die, febris acuta, delirium. Secunda om-
 nia exacerbata sunt. Tertia eadē. Quarta
 ab aluo pauca, mera, biliosa prodierunt.
 Quinta omnia exacerbata sunt. tremo-
 res perseverabāt, somni tenues, alius re-
 stitit. Sexta sputa varia, subrubra. Septima os distractum est.
 Octava omnia exacerbata sunt. Tremores perseverabant.
 Urinæ ab initio quidem, & vsq; ad octauam tenues, decolo-
 res, in medio pendens nubilosum quiddam habebant. Deci-
 ma sudauit. Sputa aliquantulum matura, iudicatus est. & uri-
 næ subtenuis circa iudicationem. Post iudicationem verò, ^P
 quadraginta diebus postea suppuratio circa sedem, & absces-
 sus factus est cum urinæ stillicidio. P. M. V. Q. S. hoc est,
 probabile multitudine urinæ quadragesima sanatum.

AEGROTVS II.

*Hermocra-
 tes perit.*

Hermocraten qui ad nouum murum decūbebat, febris
 vehemens corripuit. Cœpit autem dolere caput, lum-
 bos. Præcordij distētio molliter. Lingua ab initio adusta est.
 Surditas statim. somni non aderant. Sirculosus non valde,
 Urinæ crassæ rubræ, depositæ non subsidebant. Ab aluo ve-
 rò non pauca combusta prodibant. Quinta minxit urinas
 tenues, habebant quid in medio pendens, non subsidebant.
 Ad noctem mente motus est. Sexta morbo regio correptus
 est. omnia exacerbata sunt. non resipiscebat. Septima mole-
 sta

A sta fu
 diebu
 por co
 debar
 non st
 les.
 tibus
 gesim
 fastidi
 rat, lin
 vigeſi
 bus flu
 B sta est.
 petuo
 Aut ter
 gustare
 bile ſec

Q
 pore. C
 da die e
 uo ſtere
 pendens
 C næ cras
 sus nigr
 mno gr
 Urinis
 liosa, fl
 modicu
 miles. f
 femoris
 lis. noc
 secessus
 nocte n
 nigri, p
 magis. S
 te motu

A sta fuit. Vrinæ tenues similes, similiter etiam sequentibus diebus. Circa vndecimam omnia visâ sunt alleuata esse. Sopor cœpit. Vrinæ crassæ subrubræ, infra tenues, non subsidebant. Placidè respiscebat. Decimaquarta à febre liber, non sudauit, dormiuit, intelligebat omnia. Vrinæ confimiles. Circa decimam septimam redijt, calefactus est, sequentibus diebus febris acuta. Vrinæ tenues. Rursus autem vigesima die iudicatus est, à febre liber, non sudauit. Cibum fastidiebat per totum tempus. respiscebat, loqui non poterat, lingua arida. non sitiebat. dormiebat soporosus. Circa vigesimam quartâ calefactus est. aluus lubrica multis tenuibus fluens. et sequentibus diebus febris acuta. lingua combusta est. Septima & vigesima mortuus est. Huic surditas perpetuo perseuerabat. Vrinæ crassæ & rubræ non subsidentes. Aut tenues decolorés, & in medio quid pendens habentes. Gustare autem non poterat. P. S. S. V. S. M. hoc est probabile secessibus suppressis vigesima septima mortuum.

AEGROTVS III.

Q Vi in Dealcis horto decumbebat, capitis grauitatem, *Dealces.* & tempus dextrum dolorosum habebat multo tempore. Cum occasione verò febris corripuit, decubuit. Secunda die ex sinistra narè modicus merus sanguis fluxit. Ab aluo stercora probè prodierunt. Vrinæ tenues, variæ, in medio pendens quiddam habentes minutim dispersum. velut farinæ crassiores, & genituræ similes. Tertia febris acuta. Secessus nigri, tenues, spumosi, subsidentia secessibus liuida. somno grauiore aliquantulum premebatur, molestè surgebat. Vrinis subsidentia liuida, subuiscosa. Quarta vomuit biliosa, flaua, pauca, paulo post æruginosa. De sinistra narè modicus merus sanguis fluxit. Secessus similes. Vrinæ similes. sudauit circa caput & clauiculam, splen eleuatus est. femoris dolor è directo. Præcordij dextri distentio submolli. nocte non dormiuit. parum mente motus est. Quinta secessus plures, nigri, spumosi, subsidentia secessibus nigra. nocte non dormiuit, mente motus est. Sexta die secessus nigri, pingues, viscosi, graueolentes. dormiuit, intelligebat magis. Septima lingua sicca, siticulosus, non dormiuit, mente motus est. Vrinæ tenues, non boni coloris. Octaua seces-

sus nigri, pauci, compacti dormiuit. intelligebat. siticulosus
 non valde. Nona riguit. febris acuta. sudauit. frigiditas. men-
 te motus est. Dextro oculo distortus est. lingua arida, siticu-
 losus, infomnis. Decima circa eadem. Vndecima intellige-
 bat per totum omnia, à febre liber. sudauit. vrinæ tenues cir-
 ca iudicationem. Duobus diebus à febre liber fuit, decima-
 quarta redijt. Statim autē nocte non dormiuit, penitus men-
 te motus est. Decimaquinta vrina turbata, qualis ex his que
 subsiderunt fit, quum fuerint agitata. febris acuta. penitus
 mente motus est. non dormiuit. genua & tibias dolorosa ha-
 bebat. ab aluo subdita glande, stercora nigra prodierunt.
 Decimafexta vrinæ tenues, habebant quid in medio vehens
 nubilosum. mente motus est. Decimaseptima mane extre-
 mitates frigidæ, contegebatur, febris acuta. sudauit per to-
 tum. alleuatus est. intelligebat magis. non à febre liber, siticu-
 losus. vomuit biliosa, flaua, pauca. Ab aluo stercora prodie-
 runt paulò post nigra, pauca, tenuia. vrinæ tenues, non boni
 coloris. Decimaoctaua non resipiscebat. soporosus. Decima-
 nona per eadem. Vigesima dormiuit, omnia intelligebat.
 sudauit. à febre liber. non sitiebat. Vigesimalprima parum
 mente motus est. paululum sitiebat. præcordij dolor, & cir-
 ca vmbilicum palpitatio perpetuò. Vigesimaquarta vrinis
 subsidentia. intelligebat omnia. Vigesima septima coxæ de-
 xtræ dolor. vrinæ tenues, & subsidentiam habebant. in reli-
 quis commodissimè habebat. Circa vigesimam nonam ocu-
 li dextri dolor. vrinæ tenues. Quadragesima egeffit pituito-
 sa, alba, aliquantò plura. multum sudauit per totum. perfectò
 iudicatus est.

SECTIO II. AEGROTVS III.

*Philistes
 cito perit.*

IN Thaso Philistes caput multo tempore dolebat. & quan-
 doque etiam aliquantò grauiore summo pressus decubuit.
 Quum autem ex potationibus febres continuè obortæ es-
 sent, dolor exacerbatus est. nocte excalectus est primum.
 Prima die vomuit biliosa, pauca, flaua primum. postea verò
 plus æruginosa. Ab aluo autem stercora prodibant. noctem
 habuit molestam. Secunda die surditas. febris acuta. præcor-
 dium dextrum distentum est, declinauit ad internas partes,
 vrinæ tenues, pellucidæ, habebant quiddam in medio pen-
 dens genituræ simile. Parum insaniuit circa meridiem. Ter-
 tiam

A tiam
bata

C
lorou
tia d
ni. pa
Noct
paru
delir
dem

B iudic
ci, me
quid
nas m
resipi
quart
sa, fia
ta. suc
& iud
Nequ
calese
pende
cimar

C Vrin
V. V.
viges

E
alua p
ris. In
febre
dem e
ne.
sudau
postea
post f

A tiam diem molestam habuit. Quarta conuulsiones. exacerbata sunt omnia. Quinta mane mortuus est.

AEGROTVS V.

Chariore qui decumbebat apud Demænetum, ex potu febris corripuit. Statim autem capitis grauitas dolorosa. non dormiuit. alius turbata ex tenuibus biliosis. Tertia die febris acuta. capitis tremor, maximè autè labij inferni. paulo post rigor, conuulsiones, penitus mente motus est. Noctem molestè tulit. Quarta per quietem, parū dormiuit. parum delirauit. Quinta laboriosè omnia exacerbata sunt. delirium. noctem molestè tulit. non dormiuit. Sexta per eadem. septima superriguit. febris acuta. sudauit per totum.

*Chæron
non perit.*

B iudicatus est. Huic perpetuò ab aluo secessus biliosi, pauci, meri. Vrinæ tenues boni coloris, in medio nubilosum quiddam pendens habentes. Circa octauam minxit urinas melioris coloris, habentes subsidentiam albam. paucam respicebat. febris intermisit. Nona redijt. Circa decimam quartam febris acuta, sudauit. Decimasexta vomuit biliosa, siua, satis multa. Decimasextima superriguit. febris acuta. sudauit à febre liber, iudicatus est. Vrinæ post recidiuam & iudicationem, melioris coloris, subsidentiam habentes. Neque mente motus est in recidiua. Decima octaua parum calefcebat. in super sitiebat. Vrinæ tenues, quod in medio pendebat nubilosum erat. parum mente motus est. Circa decimam nonam à febre liber, collum dolorosum habebat.

C Vrinis subsidentia. perfectè iudicatus est vigesima. P.M.B. V.V.S. hoc est, probabilè multitudine biliosarum urinarum vigesima sanatum.

AEGROTVS VI.

Evryanaetis filiam virginem febris corripuit. Erat autè sine siti perpetuò, nihil ad gustandum admittebat. Ab alua pauca prodibant. Vrinæ tenues, paucae, non boni coloris. Incipiente autem febre circa sedem dolebat. Sexta die à febre libera, non sudauit. iudicata est. Quod verò circa sedem erat, parum suppuratum est. erupit vnà cum iudicatione. Post iudicationem septima die riguit, parum incaluit, sudauit. post iudicationem octaua die, riguit non multum. postea verò extremitates frigidae semper. Circa decimam post factum sudorem, mente mota est. & rursus breui respicebat.

Euryanax

ſcebat. Dicebant autem ex guſtato botro ipſam hæc pati. Die
verò vna intermiſſa, rurfus duodecima multū delirabar. al-
uus turbata eſt ex bilioſis, paucis, meris, tenuibus, mordaci-
bus, frequenter ſurgebat. Die ſeptima ab ea qua mente mota
fuit, mortua eſt. Hæc incipiente morbo fauces dolebat &
perpetuo ruborem habebat. & gurgulio reuulſus. fluxiones
multæ, parvæ, tenues, acres. Tuſiebat, maturum nihil edu-
cebat. Omnes cibos per totum tempus ſaſtidiebat, neque vi-
lum aliquem appetiuit. ſine ſiti erat. neq; quicquam memo-
rabile bibit. Tacens nihil loquebatur. Triftitia deſperata
rurfus corripiebat. Erat autem & innata quædam tabes.

AEGROTVS VII.

Biton.

Anginoſa illa quæ apud Bitonem erat, primū à lingua
cœpit. Vox nō clara, lingua rubra reſiccata fuit. Prima
die horrida, incaluit. tertia rigor. febris acuta, tumor ſubru-
ber, durus, colli & pectoris ex vtraq; parte. extremitates fri-
gidæ, liuidæ. Spiritus ſublimis. potus per nares fundebatur.
deglutire non poterat. alui ſeceſſus & vrinæ ſuppreſſa erant.
Quarta omnia exacerbata ſunt. Mortua eſt anginoſa. P. S. S.
Q. M. hoc eſt, probabile ſeceſſibus ſuppreſſis quinta mortuū.

AEGROTVS VIII.

Forum mē-
daciū.

Adoleſcentem qui decumbebat in mendacium foro. ſe-
bris corripuit, ex laſitudinibus, & laboribus, ac curſibus.
inſolitus. Prima die aluus turbata ex bilioſis, tenuibus, multis,
Vrinæ tenues ſubnigræ. nō dormiuit. ſiticoſus. Secūda om-
nia exacerbata ſunt. Seceſſus plures, intēpeſtiores non dar-
miuit. Mens turbata. parū ſudauit. Tertia moleſtè habuit. ſi-
ticoſus, anxius, multa iactatio. deſperatio, mēte motus eſt.
Extremitates liuidæ ac frigidæ. præcordij intēſio ſubmollis
vtrinque. Quarta nō dormiuit. Malum in peius procedebat.
Septima mortuus eſt. Aetate circa vigefimū annum erat. P.
N. S. M. hoc eſt, probabile nouationibus ſeptima mortuum.

AEGROTVS IX.

Tiſamenus

Qvæ apud Tiſamenum decumbebat mulier, ei volu-
loſa moleſtè procedebant. vomitus multi. potum con-
tinere non poterat. Dolores circa præcordia. Et in infernis
partibus iuxta ventrem dolores, tormina continua, non ſiti-
culoſa. incalcebat. Extremitates frigidæ perpetuò. anxia.
inſomnis. Vrinæ paucæ, tenues. ſeceſſus crudi, tenues, pauci.
prodelle

A prodesse non ampliùs quicquàm poterat. Mortua est.

AEGROTVS X.

Mulierem ex his quæ apud Pantimedem degebant, ex abortu infantis, prima die febris corripuit. Lingua arida, siticulosa, anxia, insomnis. Aluus turbata ex tenuibus, multis, crudis. Secunda die superriguit, febris acuta, ab aluo prodire multa, non dormiuit. Tertia die dolores maiores. Quarta mente mota est. Septima mortua est. Aluus semper lubrica, ex secessibus multis, tenuibus, crudis. Vrinæ pauca, tenues, febris ardens.

*Pantime-
des abortu
perit.*

AEGROTVS XI.

Alteram ex abortu circa quintum mensem, febris corripuit. Ab initio soporosa erat, & rursus insomnis, lumborum dolor, capitis grauitas. Secūda aluus turbata est paucis, tenuibus, meracis primùm. Tertia plura, deteriora, nocte non dormiuit. Quarta mente mota est. Timores. Tristitiæ, dexter oculus distortus est, sudauit circa caput sudorē modicum, frigidum, extremitates frigida. Quinta omnia exacerbata sunt, multùm delirabat, & rursus breui resipiscebat. Sitis, insomnis. Ab aluo multa, intempestiua, perpetuò prodiebant. Vrinæ pauca, tenues, subnigræ. Extremitates frigida, subliuida. Sexta per eadem. Septima mortua est phrenitide.

*Mortua est
delira.*

*Primipara
perit.*

AEGROTVS XII.

Mulierem quæ decumbebat in mendaciū foro, primùm tunc enixam dolorosè masculum, febris corripuit. Statim ab initio siticulosa, anxia, cor dolebat, lingua arida, venter turbatus est tenuibus, paucis, non dormiuit. Secunda die parum riguit, febris acuta, parū circa caput sudauit frigidū. Tertia laboriosè ab aluo cruda, tenuia, multa prodierunt. Quarta riguit. Omnia exacerbata sunt. Insomnis. Quintam laboriosè tulit. Sexta per eadem. Ab aluo verò prodierunt liquida, multa. Septima riguit, febris acuta, sitis multa, iactatio. Circa vesperā frigidum sudorē per totū sudauit, frigiditas, extremitates frigida, non ampliùs recalescebāt, & rursus ad noctem riguit. Extremae partes nō recalescebant, non dormiuit, parum mente mota est, & rursus breui resipuit. Octaua circa meridiē recalescēta est. Siticulosa, soporosa, fastidiosa ac nauseabunda. Vomuit biliosa, pauca, sublaua. Noctem molestè tulit, nō dormiuit. Vrinam minxit multā acuatam

uatam

uatam infcia. Nona remiferunt omnia, foporofo. Ad vefperā parū riguit. Vomuit pauca, biliofo. Decima rigor, febris exacerbata eit, nihil dormiuit. Manē multam vrinam fubfidētiā habentem minxit, extremitates recalefactæ funt. Vndecima vomuit virofo, biliofo. Non ita longē poftēā fuper-riguit, & rurfus extremitates frigida. Ad vefperam fudor, rigor. Vomuit multum, noctem laboriofē tranfegit. Duodecima vomuit multa, nigra, graneolentia, fingultus multus, fitis laboriofo. Decimatertia nigra, graueolentia, multa vomuit. rigor. Circa meridiē voce deftituta. Decimaquarta fanguis per nares. Mortua eit. Huic perpetuō alius lubrica, horrida. Aetas circa annum decimumfeptimum.

SECTIO TERTIA.

Conftitutio temporis peftilens.

*Tempeftas
is & anni
peftilentis
defcriptio.*

ANnus auftinus, pluuius. Venti perpetuō quiefcentes, Quū fqualores fuiſſent fuperioribus tēporibus ad annum, in auftinis circa arcturū aquæ multæ. Autūnus vmbroſus, nubilus, aquarū copia. Hyems auftina, humida, mollis. Poft folſtitiū longē poftēā, propē æquinoctiū ſeræ hyemes. Et iam circa æquinoctiū aquilonares venti niuofi nō multo tēpore. Ver rurfus auftinū, ſine ventis. Aquæ multæ perpetuō vſq; ad canem. Aetas ſerena, calida, ætus magni. Eteſiæ parū diſperſum ſpirarūt. Rurfus circa arcturum in aquilonaribus aquæ multæ. Quum autē eſſet annus auftinus, humidus, & mollis, per hyemē quidem ſani degebāt, exceptis tabidis, de quibus ſcribetur. Ante ver autē ſimul cū ſientibus frigoribus, ſacri ignes multi, quibusdā cum occaſione, quibusdā nō, atq; hi maligni multos peremerūt. Multi fauces doluerūt. Voces vitiatæ, febres ardentes, phrenitici, ora vlcere ſeruido affecta, in pudēdis tubercula. Lippitudines. Carbunculi. Alui turbata. Ciborū faſtidia. Aliquit ſiticolofi, aliqui non. Vrinæ turbatæ, multæ malæ. Diu foporoſi, & rurfus infomnes. Multæ iudicationes penitus interceptæ. Quedā agrē ſiētes. Hydro-pes, tabidi multi. Atq; hi quidē erāt populares morbi. In ſingulis autē relatis ſpeciebus ægroti, & moriebātur multi. Acciderūt autē ſingulis horū hoc modo. Multis equidē ignis ſacer cū occaſione ex vulgarib. & valde paruis vuln uſculis, in toto corpore, maximē ſexagenarij, circa caput ſi vel parū negle-
ta

*Qui morbi
uigerent.*

A ſta e
nes n
palce
tione
magn
qua
ca cap
tis ac
tæ flu
hæc h
nem t
Quib
B lem a
milite
oberr
tus de
noren
tum fe
ex tali
da acci
cemoc
febrib
fum fe
dam te
per hæ
C verūm
plurim
per æſt
dam, &
abſceſſ
præbeſ
mum c
bre cor
ante ve
ægrotā
Erat
initio f
ſi non e
riſq; di

A cta essent. Multis verò etiã in ipsa curatione, inflammationes magnæ fiebant: & sacer ignis multus, breui, vndique depasebatur. Plurimis igitur ipsorum abscessus ad suppurationes contigerunt: carniũ & neruorum ac ossium elapsus magni. Erat autem & fluxio collecta nõ puri similis. Sed alia quædam putredo, & fluxio multa ac varia. Quibus igitur circa caput horum quid fieri cõtigat, his glabrics totius capitis ac mēti fiebat: & ossium denudationes ac elapsus: & multæ fluxiones, & hæc in febribus, & sine febribus. Erãt autem hæc horrēda magis quàm mala. Quibus enim ad suppurationem talium maturatio peruenit, horum pleriq; seruabãtur. Quibus verò inflammatio quidem & ignis sacer discessit, talem autē nullum abscessum fecit, horum multe perierunt. Si mihi autē & si alicubi in alia corporis parte horum quid oberraret, hæc acciderũt. Multis enim brachiũ, & totus cubitus defluxit. Quibusdã verò hæc affligebãt latera, aut anteriorem aut posteriorem aliquã partem. Quibusdam autem totum femur, vel tibiæ denudabantur, & totus pes. Erat autem ex talibus omnium grauissimum, vbi circa pubem & pudenda accidisset: & circa vlcera quidem, & cum occasione, huiusmodi erãt. Multis autem in febribus, & ante febrem, & ex febribus ignes sacri inciderũt: & qui quidem horum abscessum fecissent per suppurationē, aut per aluum turbatio quædam tempestiua, aut vrinarũ bonorum excretio contigisset, per hæc soluebantur. Quibus autem nihil horum accidisset, per hæc obscure disparuisset, hi lethales erãt. Plerunq; igitur plurimis accidit sacer ignis verè. consequebantur autem & per æstatem, & sub autumnum. Multa verò turbatio quibusdam, & circa fauces tubercula, & linguæ inflammationes, & abscessus circa dentes. Vocesq; multis significationem de se præbebant, quòd essent vitiatæ ac impeditæ & inuolutæ, primum quidem, tabidis incipientibus, imò etiam ardenti febre correptis & phreniticis. Cœperunt igitur febres ardentes ante ver, itemq; phrenitis, post facta frigora: & plurimi tunc egrotarunt. Acuta verò & lethalia symptomata his aderant.

Erat autem constitutio febrium ardentium hoc modo. Ab initio soporosi, anxij, horridi: febris acuta: nõ valde siticulosis: non deliri. De naribus parũ stillauit. Exacerbationes pleriq; diebus paribus. Circa exacerbationes obliuio, exolutio,

*Similia hæc
sine morbo
gallico qui
nunc uiget.*

*Febris ardē
tis modus.*

& vocis

& vocis priuatio. Extremitates manuum ac pedum semper D
 his frigidiores, præsertim circa exacerbationes: & rursus tar
 dè ac non bene recalescebant, rursusq; & intelligebãt & lo
 quebantur. Detinebat etiam ipsos sopor continuus, non som
 nulosus. Aut vigiliæ cum doloribus: plurimis horù alui tur
 bulentæ, secessibus crudis tenuibus, multis. Vrinæ multæ, te
 nues, nihil neque iudicatorij, neque boni habentes. Nec verò
 aliud aliquod iudicarium ita habētibus fiebat. Neq; enim
 sanguis bene erumpebat, neq; alius aliquis abscessus iudica
 torius fiebat. Moriebaturq; vnusquisq; prout contigit erro
 neo modo, plerunq; circa iudicationes. Quidam verò diu vo
 ce priuati. Multi sudantes: & his quidem qui perniciosè ha
 bebant, hæc accidebant. Confimilia verò etiam phreneticis. E
 Sine siti autem hi erant. Neq; quisquam phreneticus insani
 uit, velut ex alijs, sed alia quadã mala ac lenta in somnũ de
 latione grauitè peribant. Erant in super etiam aliæ febres,
 de quibus scribetur. Ora multis vlcere feruido affecta, vlce
 rosa. Fluxiones circa pudenda multæ, vlcerationes. Tubercu
 la foris, intus, circa inguina. Lippitudines humidæ, longæ,
 diurnæ, cum doloribus. Eruptiones palpebrarum foris, in
 tus, multorum oculos corrumpētes, quas ficus vocant. Erum
 pebant etiam in alijs vlceribus multa, & in pudendis. Car
 bunculi per æstatem multi, & aliæ quæ seps vocātur, pustulæ
 magnæ. Herpetes multi magni. At verò circa aluum mul
 tis multa & nociua acciderūt. Primùm quidem tenesmi mul
 tis dolorosè: plurimis autē pueris, & omnibus qui erant ante F
 pubertatem, & plurimi horum peribant. Lienterici multi,
 dysenterici, neq; hi valde dolorosè. Secessus autem biliosi,
 & pingues, & tenues, & aquosi. Et multis quidem ipse mor
 bus ad hoc decubuit: & sine febribus, & in febribus: cū dolo
 ribus, tormina, & voluuli maligni, multorū quæ in corpore
 erant, & suppressa erāt exitus: & exeuntia progressa dolores
 non soluentia, & his quæ offerebantur difficulter cedentia.
 Nam purgatione plurimos amplius lēdebant. Ex his autem
 qui sic habebant, multi quidem citò peribant. Multi verò lō
 gius vitam degebant: & in summa, omnes & qui longis mor
 bis ægrotabant, & qui ex acutis, maximè ex his quæ per aluũ
 secedebant, mortui sunt. Omnes enim aluus sustulit. Cibum
 autem fastidiebant omnes, ob cūctos præscriptos morbos, in
 quos

Mala uaria.

Palpebrarum ficus.

Ventris malum hoc oēs necabat.

A quos
 les e
 alij n
 losus
 conf
 qui
 ceder
 rum
 nequ
 purg
 tem p
 nulla
 B & feb
 nibus
 rimo
 somn
 pular
 rum,
 stanti
 Nam
 rij: &
 rum l
 bant,
 dicab
 ximè
 C simur
 rieba
 lante
 bant,
 erat t
 piente
 Ante
 Alior
 runt.
 tui sur
 tur pl
 horro
 pestiu
 sus rec

A quos sanè ego incidi. Multi verò & maximè hi ipsi, & qui tales erāt, sed & alij, perniciosè habebāt: & siticulosi alij erāt, alij non. Ex his qui febribus alijsq; laborabant, nullus siticulosus intempestiuè. Sed licebat circa potum victus rationem constituere, prout velles. Vrinæ autem prodeutes multæ quidem erant, nō pro potus ingesti ratione, sed multum excedentes. Verùm multa quædam malitia vinarum eiectionum erat. Neque enim crassitudinem, neque concoctiones, neque purgationes bonas habebant. Nam in multis morbis purgationes per vesicam fientes bonæ sunt. significabant autem plurimis colliquationem, & turbationem, & dolores, & nullam iudicationem. Soporosi verò maximè phrenitici, & febre ardente laborantes erant. Sed & in alijs morbis omnibus maximis, qui cum febre fiebant. In totum autem plurimos aut grauis sopor comitabatur, aut paruos ac tenues somnos habebant. Multa præterea alia febrium genera populariter grassata sunt tertianarum, quartanarum, nocturnarum, continuarum, longarum, erronearum, anxiarum, instantium. Omnes autem hæc cum multa turbatione fiebant. Nam alui plurimis turbata: horrores, sudores non iudicatorij: & urinæ velut præscriptum est. Atque hæc plerisque horum longa erant. Neque enim abscessus his fientes iudicabant, velut in alijs. Et omnia quidem omnibus difficulter iudicabantur, & nullæ iudicationes fiebant, & diuturnæ, maximè verò his: paucis autem horum iudicatio circa octogesimum diem fiebat. Plurimis prout contigit defecerunt. Moriebantur autem horum pauci ex hydropè erectè obambulantes. Multos verò etiam in alijs morbis tumores infestabant, maximè verò tabidos. Maxima autem & grauissima erat tabes, & plures occidit. Nam multi per hyemem incipientes, partim decumbebant, partim erectè obambulabāt. Ante ver autem plerique ex decumbentibus moriebantur. Aliorum verò tussis nihil defecerunt. Verùm æstate remiserunt. Aut sub autumnum omnes decubuerunt, & multi mortui sunt, plurimi verò horum diu ægotauerunt. Cœpit igitur plurimis horum derepentè ex his afflictio. frequentes horrores erant, sæpe febres continuæ, acutæ: sudores intempestiui, multi, frigidi perpetuò. Multa frigiditas, & vix rursus recalescebant. Alui variè adstrictæ, & rursus breui hume-

*Quæ febres
uigerent.*

*Tabes gra-
uissima fuit*

scentes. Et quæ circa pulmonem erant omnia, infra distribue-
bantur. Multitudo urinarum non bonarum, colliquationes
malæ. Tusses autem aderant quidem perpetuò multæ, &
multa educentes matura ac liquida, non autem valde cum
doloribus. Sed etsi aliquantulum dolerent, valde tamen le-
niter omnibus purgatio à pulmone fiebat: fauces non valde
mordaces: neque salugines quicquam infestabant. Viscosa
tamen & alba, & liquida ac spumosa multa de capite descen-
debāt. Magnum autem malum & hos, & alios comitabatur
ciborum fastidium, velut præscriptum est. Nam neque post
cum cibo libenter sumebant, sed valde sine siti degebant.

*Quæ tabi-
dis species
hos vexabat*

Gravitas corporis. Soporosi. Plurimis ipsorum tumor, & ad
hydropem deveniebant. Horridi, deliri circa mortem. For-
ma tabidorum erat levis, subalbida, lentis colorem referens
subrubra, rava. Pituita alba referti. Scapulas alarum modo e-
minentes habentes: & mulieres sic. Atre bilis item forma, &
sub sanguinea, febres ardentes, & phrenitides, ac dysenteriz
hos tentabit. Tenesmi iuuenibus pituitosis: longa alui pro-
fluvia, acresq; secessus & pingues, biliosis. Erat autem omni-
bus præscriptis gravissimum quidem ver, & multos occidit.
Aetas autem facilima, & paucissimi perierunt. Autumno ve-
rò & sub pleiada rursus multi moriebantur quartanarij.

AEGROTI SEDECIM. PRIMVS.

Parius.

IN Thaso Parium quendam, qui decubebat supra Artemi-
sij ædes, febris corripuit acuta: ab initio continua, ardens,
siticulosa, principio soporosus, & rursus insomnis. Aluus tur-
bata in principio. Urinæ albæ. Sexta die minxit urinam oleo-
sam, mente motus est. Septima exacerbata sunt omnia: nihil
dormiuit. Sed & urinæ similes, & mēs turbata. Ab aluo verò
biliosa, pinguis prodierūt. Deinde octava parum de naribus
stillavit. Vomuit virosa pauca, parū dormiuit. Nona per ea-
dem. Decima omnia remiserunt. Undecima sudavit, non per
totum. Circumfrigit quidem, verum breui rursus incaluit.
Duodecima febris acuta. Secessus biliosi, tenues, multi. In v-
rinis quiddam in medio vehebatur: mente motus est. Deci-
masextima laboriosè transmissa est. Neq; enim somni, neq;
febris augethebat. Vigesima sudavit per totum, insomnis: se-
cessus biliosi, cibum fastidians, soporosus. Vigesimaquarta
recidiva facta est. Trigesimaquarta à febre liber, aluus non
suppressa

- A suppressa est. Et rursus inclinavit. Quadragesima à febre liber. aluus nō multo tempore suppressa fuit. Cibū fastidiens, parum rursus febricitavit, & semper erroneo modo, partim sine febre, partim non. Nam etsi reliquisset & alleuata esset, rursus reuertebatur. Edulijs quoque multis & vitiosis utebatur. Somni mali circa recidiuas, mente motus est. Vrinæ crassitudinem quidem habentes tunc mingebat, verū turbatas & prauas, & aluus iam adstricta erat, & rursus soluta, sebricule continuæ: secessus multi, tenues. Centesimavigesima die mortuus est. Huic aluus assidue à prima die lubrica erat, ex biliosis, liquidis, multis. Aut adstricta ex feruidis ac crudis. Vrinæ verò perpetuò malæ. Sopores plerunq; cū doloribus, insomnis, cibum fastidiens, febris ardens continenter.

AEGROTVS II.

- I N Thaso decumbentē apud frigidā, à partu vbi filiam peperisset, & purgatio facta non esset, febris acuta horrida, tertia die corripuit. Multo autē tēpore ante partū febriculosa erat, decumbēs, cibum fastidiens. Postquam autem riguisset, febres cōtinuæ, acutæ, horridæ. Octaua multū mente mota est, & sequētibus diebus, & breui rursus resipiscebat. Aluus turbata, ex multis tenuibus, aquosis, bile permixtis: sine siti erāt. Vndecima resipiscebat, verū soporosa erat. Vrinæ multæ, tenues, & nigræ, insomnis. Vigesima parū cibum friguisset, & breui rursus incaluit, parum delirauit, insomnis. Alui secessus iisdē. Vrinæ aquosæ, multæ. Vigesima septima à febre libera, aluus adstricta est. Non multo tempore postea coxæ dextræ dolor fortis multo tēpore. Febres rursus comitabantur, & vrinæ aquosæ. Quadragesima dolores circa coxam alleuati sunt. Tussēs autem assiduæ, humidæ, multæ: aluus subsistit. Cibum fastidiens. Vrinæ in iisdem, febres autem in totum quidem non deficientes, erroneo verò modo exacerbantes, partim ita, partim nō ita. Sexagesima tussēs quidem obscure defecerunt. Neque enim aliqua sputorum concoctio fiebat, neque alius consuetus abscessus. Maxilla verò ex dextris diuisa est: soporosa, rursus delirabat, & breui resipiscebat. Cæterum à cibus auersum animum habebat, & maxilla quidem ad locum suum redijt. Aluus autem biliosa, paucagegit, febricitavit acutius, horrida, & sequētibus diebus voce destituta est, & rursus resipiscebat ac loquebatur. Octoge-

*Puerperæ
quæ passa
sit.*

fima mortua est. Vrinæ huic perpetuò erāt nigrae, & tenues, D
& aquosæ, & sopor comitabatur. Cibum auersans. Tristis in-
fomnis: iræ, molestiæ. Mens melancholica.

AEGROTVS III.

*Pythion
Herculis
templum.*

IN Thaso Pythionem qui supra Herculeum templum de-
cumbebat, ex laboribus, & lassitudinibus, & neglecta vi-
ctus ratione, rigor magnus, & febris acuta corripuit, lin-
gua arida, siticulosus, biliosus, non dormiuit. Vrinæ subni-
græ, quòd in medio ipsarum pendeat, sublime erat. Secun-
da die circa meridiem frigiditas extremarū partium, & ma-
gis circa manus & caput, loquela & voce destitutus. Breuispi-
rus ad multum tempus, rursus incaluit. Sitis. Mox quieta. Su-
dauit parum circa caput. Tertia dies quieta. Vesperī verò sub E
solis occasus parum frigit. Turbatio nocte dolorosè, nihil
dormiuit. Ab aluo pauca cōpacta stercora prodierunt. Quar-
ta manè quietus. Circa vesperam omnia exacerbata sunt, fri-
giditas, loquela, & voce destitutus, in deterius recalesfactus
est post tempus. Vrinæ minxit nigras in medio quid pen-
dens habentes. Nocte quietè dormiuit. Quinta visus est al-
leuatus esse. Verū iuxta aluum grauitas cum dolore: siticu-
losus. Noctem laboriosè tulit. Sexta manè quietus. Vesperī
dolores maiores, exacerbatus est. Vesperī clystere adhibito,
ab aluo probè egeffit. Nocte dormiuit. Septima die anxius,
submolestè ferebat. Vrinam minxit oleosam, noctu turbatio
multa, delirabat, nihil dormiebat. Octaua manè parum dor-
miuit. Mox autem frigiditas. Vocis interceptio. Spiritus te-
nuis imminutus. Vesperī rursus excalesfactus est, mente mo-
tus est. Iam autem ad diem parum alleuatus est. Secessus me-
ri, pauci, biliosi. Nona soporosus, anxius, quum excitaretur,
non valde siticulosus. Circa solis occasus molestè ferebat, de-
lirabat, noctem malam habuit. Decima manè voce destitu-
tus, frigiditas multa, febris acuta. Sudor multus: mortuus est,
dolores huic in diebus paribus.

AEGROTVS IIII.

*Phreniticus
moritur.*

PHreniticus prima die decubens vomuit æruginosa, mul-
ta tenuia, febris horrida, sudor multus, continuus per to-
tum. Capitis & colli grauitas cum dolore. Vrinæ tenues, in
medio ipsarū pendentia, parua, diuisa: non sudauit. Ab aluo
stercora aceruatim egeffit, multū mēte motus est, nihil dor-
miuit

A miuit. Secunda mane voce destitutus, febris acuta, sudauit: nō intermisit. Palpitationes per totū corpus. Nocte conuulsiones. Tertia exacerbata sunt omnia. Quarta mortuus est.

AEGROTVS V.

IN Larissa caluus, femur dextrum doluit derepente. ex his quæ offerebantur nihil proderat. Prima die febris acuta, ardens, quietē tenebat. dolores autē consequebantur. Secunda femoris quidē remiserunt dolores. febris autem acuta est. submolestē ferebat. nō dormiebat. extremitates frigida. Urinarum non bonarū copia prodibat. Tertia femoris dolor quieuit. Mentis emotio, & turbatio, & multa iactatio. Quarta circa meridiem mortuus est celerrimē & acutissimē.

*Caluus cito
moritur
Larissa.*

B AEGROTVS VI.

IN Abderis Periclem morbus corripuit acutus, cōtinuus, cum dolore. Sitis multa anxietas. potū continere nō poterat. Erat autē sublienofus, & capite grauatus. primo die sanguis ē sinistra nare erupit, multa tamē febris augete sebat. Urinam minxit multam, turbatā, albam. deposita nō subsidebat. Secunda omnia exacerbata sunt. urinae tamē crassa quidem erant, verū magis subsidebant. & anxietas leuata est. dormiuit. Tertia febris emollita est. Urinarū copia: quæ concocta multam subsidientiam habebant. Nox quieta. Quarta circa meridiem, multum calidum sudorem per totum exclusit. A febre liber iudicatus est. non redijt. morbus acutus.

*Pericles.
Abdera.*

AEGROTVS VII.

IN Abderis virginem quæ decumbebat in sacra via, febris ardens corripuit. Erat autē siticulosa & infomnis. Menses autē primū ipsi descendebant. Sexta anxietas multa. rubor. horrida. mœsta. Septima per eadem. Urinae tenues quidem, verū boni coloris. venter non vexabat. Octaua surditas, febris acuta. infomnis. anxia. horrida. intelligebat. Urinae similes. Nona per eadem, itemq; sequētibus sic surditas perseuerabat. decimaquarta mens turbata. febris remisit. Decima septima sanguis per nares fluxit multus. Surditas parum remisit. & sequētibus anxietas. surditas aderat. & delira erat. Vigesima pedum dolor. surditas, deliriū intermisit. sanguis pauc⁹ per nares erupit. sudauit. à febre libera. Vigesima quarta febris redijt. surditas rursus. pedum dolor permansit. mentis emotio. Vigesima septima sudauit multum à febre libera.

*Virgo Ab
deriana.*

Surditas defecit. pedum dolor restabat. De cætero perfectè D
iudicata est.

AEGROTUS VIII.

Anaxion.
Thraciæ
portæ.

IN Abderis Anaxionem, qui decumbebat ad Thracias
portas, febris acuta corripuit. lateris dexteri dolor assiduus. Siccam tussim habebat, neque expuebat primis diebus. Siticulosus. Insomnis. Urinæ boni coloris, multæ, tenues. Sexta delirus. Ad calefactoria nihil remisit. Septima dolorose agebat. Nam & febris augetur, & dolores non remittebant, & tusses vexabant, difficultérque spirabat. Octaua cubitum secui. effluebat sanguis multus. velut debebat. Remiserunt quidem dolores, tusses tamen siccæ comitabantur. Undecima remiserunt febres. parum circa caput sudauit. Tusses adhuc. & quæ à pulmone prodibant, liquidiora erant. Decimaseptima incepit pauca, matura spuere. alleuatus est. Vigesima sudauit, à febre liber post iudicationem. alleuatus est. Erat autem siticulosus, & à pulmone prodeuntium purgationes non bonæ. Vigimaseptima febris redijt. Tussijt, eduxit matura multa. Urinis subsidencia multa, alba. Sine siti erat. bene spirans. Trigesimaquarta sudauit per totum, à febre liber. penitus iudicatus est.

AEGROTUS IX.

Heropythus.

IN Abderis Heropythus erectè obambulâs caput dolebat. Non multo autè tempore postea decubuit. habitabat prope superiorem viam. febris ipsum corripuit ardens, acuta. Vomitus ab initio multorum biliosorum, siticulosus, multa molestia. Urinæ tenues, nigræ, id quod in medio ipsarum pendebat, sublime erat aliquando, quâdoque non. noctem dolorose transiegit. Febris aliâs aliter exacerbescerebat, plerûque inordinate. Circa decimam quartam surditas. febres augetur. Urinæ per eadem. Vigesima multum mente motus est. iteq; sequentibus. Quadragesima multus sanguis ex naribus erupit, & magis intelligebat. Surditas aderat quidem. sed minor. febres remiserunt. Sequentibus diebus sanguis erumperebat frequenter & paulatim. Circa sexagesimam sanguinis eruptiones cessarunt. Coxæ autem dextræ dolor fortis. & febres augetur. Non longo tempore postea dolores omnium infernarum partium. Contigitque aut febres esse maiores, & surditatè multâ: aut hæc quidè remittere & leuiora fieri, infernarum

A fern
verò
fecit
tes p
mul
lia
verò
cessa
arde

IN
In
B ticulo
febris
bilios
remis
lestè f
ta. dol
pende
ua ali
derã
nes au
magis
nem l
visus e
C dolor
quarta
tem n
à febr

IN
lobar
ticulos
Prima
stia,
tem in
loquet
dem. n
fecerũ

A fennatum autē partium circa coxas, dolores esse maiores. Iā verò circa octogefimam omnia remiferunt. Nihil tamē defecit. Vrinæ enim boni coloris, & plures subsidentias habentes prodibant, & deliria minora erant. Circa centefimā alu⁹ multis biliosis turbata est, & tempore non modico multa talia prodibant, & rursus dysenterica cum dolore. Reliquorum verò quies erat. In summa, & febres defecerunt, & surditas cessauit. In centesima vigesima perfecte iudicatus est. febris ardens.

AEGROTVS X.

IN Abderis Nicodemū ex venere & potu, febris corripuit. *Nicodemus.*
Initio autem erat anxius. & cordis dolore vexabatur. *fi-*
B ticulosus. lingua combusta fuit. Vrinæ tenues, nigre. Secunda febris exacerbata est. horridus. anxius. non dormiuit. Vomuit biliosa, flaua. Vrinę similes. Nox quieta. dormiuit. Tertia die remiferunt omnia & quies erat. circa solis occasus rursus molestē ferebat. noctē laboriosē tulit. Quarta rigor. febris multā dolores omnīū. Vrinæ tenues, & quid in medio ipsarum pendēs. Sexta mēte multum motus est. Septima quies. Octaua alia remiferunt omnia. Decima & sequentibus diebus aderāt quidem dolores, verū omnes minores. Exacerbationes autem & dolores huic ad finem vsque in dieb⁹ paribus magis erant. Vigesima minxit urinā albam, quæ crassitudinem habebat, & deposita non subsidebat. Sudauit multum. visus est sibi à febre liber esse. Vesperi verò rursus incaluit. & dolores ijdem. horror. sitis. parum mente mot⁹ est. Vigesima quarta multam urinam albam, multam subsidentiam habentem minxit. Sudorem multum calidum per totum exudauit. à febre liber. iudicatus est.

AEGROTVS XI.

IN Thaso mulier morosa, ex mœrore cum occasione, erectē *Mulier*
obambulans, insomnis facta est, & cibi fastidiēs. & erat *Thasia.*
ficulosa, & anxia. habitabat autē prope Pyladę ædes in Leio. Prima die sub initium noctis timores, sermones multi, tristitia, febricula tenuis. Mane conuulsiones multæ. Quum autem intermississent conuulsiones illæ multæ, delirabat. turpiter intermississent conuulsiones illæ multæ, delirabat. turpiter loquebatur. Dolores multi, magni, continui. Secunda per eadem. nihil dormiebat. febris acutior. Tertia cōuulsiones defecerūt. Sopor autem & in somnum grauiorem delatio adē-

rat, & rursus vigiliæ. exilijt. continere se non potuit. multum delirauit. febris acuta. Ad hanc noctem multum sudorem calidum per totum corpus exclusit. à febre libera. dormiuit. Penitus resipuit. iudicata est. Circa tertiam autem diem vrinæ nigrae, tenues. quod in medio ipsarum pendebat aliquandiu rotundum, non subsidebat. Circa iudicationem menses multi prodierunt.

AEGROTVS XII.

Virgo larissa.

IN Larissa virginem febris corripuit ardens, acuta. in somnis. fiticulosa. lingua fuliginosa, arida. Vrinæ boni quidem coloris, sed tenues. Secunda die laboriosè degebat. non dormiuit. Tertia ab aluo multa prodierunt aquosa cum virore pallida. itidemque sequentibus diebus prodierunt eiusmodi tolerabiliter. Quarta vrinam egressit tenuem, paucam: habebat in medico pendens illud sublime, non subsidebat. mente mota est ad noctem. Sexta per nares sanguis multus largè fluxit. quumque in horruisset, sudorem multum calidum per totum effudit. à febre libera. iudicata est. In febribus autem, & iam iudicatæ, menses tunc primùm prodierunt. Erat enim virgo. Perpetuò verò anxia erat. horrida. faciei rubor. oculorum dolor, capitis grauitas. Huic non redijt, sed iudicata est. Dolores diebus paribus.

AEGROTVS XIII.

Apollonius Abderita nus.

Cur hic a deo laborauit.

APollonius in Abderis erectè titubans obambulabat multo tempore. Erat autem magnis visceribus præditus. & circa hepar dolor multo tempore familiaris ipsum committabatur. & sanè tunc etiam morbo regio tenebatur. flatus coloris subalbi. Quum autem edisset ac bibisset intempestiuus carnè bubulam, incaluit parum primùm. decubuit. Lactè verò vsus cocto & crudo, multo, caprino ac ouillo, & victu malo, omnium læsiones magnæ sequutæ sunt. Nam & febres exacerbatae sunt, & aluus nihil memorabile de ingestis egressit. Vrinæ tenues & paucæ prodibant. Somni non aderant. inflatio mala. sitis multa. soporosa. præcordij dextri eleuatio cum dolore. extremitates vndique subfrigida. parum delirabat. Obliuio omnium quæ loquebatur. mente mouebatur. Circa decimam quartam ex qua quum riguisset incaluit, decubuit, & insanijt. clamor. turbatio. sermones multi. & rursus quies. & tunc sopor accessit, postea verò aluus turbata, multis, bilio-

A
fis, r
Seco
nosc
rò v
tam
pa
min
cede
nues
ma
uus
mita

B
I
tat
bris
soma
Vrin
error
mult
nije,
re in
cima
hil ar
voce

C
I
ho
tur, &
velle
non c
com
tenu
rabat
rus, m
ab al
bant,
dæ cir
est. vo

sis,

A *sis, meris, crudis. Vrinæ nigre, pauce, tenues. Multa molestia. Secessus variè habebant. Aut enim nigri, & pauci, ac æruginosi erant: aut pingues, crudi, & mordaces. Per tempora verò videbatur etiam lactosa egerere. Circa vigesimam quartam lenitas erat. & reliqua quidem in iisdem perseverabant, parum autem resipiscebat: ex quo verò decubuit, nullius meminuit: Rursus autem breui desipiebat. Omnia in peius procedebant. Circa trigesimam febris acuta. Secessus multi, tenues. delirus. extremitates frigida. voce destitutus. Trigesimaquarta mortuus est. Huic perpetuò ex quo ego noui, aluus turbata. Vrinæ tenues, nigra. soporosus. insomnis. extremitates frigida. delirus perpetuò. phreniticus.*

B AEGROTVS XIII.

I *NCyzico mulierem, quæ gemellas filias magna difficultate peperit, & non valde purgata est, primùm inuasit febris horrida, acuta. Capitis & colli grauitas cum dolore. Insomnis ab initio, taciturna ac tetrica, & non obsecundans, Vrinæ tenues & decolores. siticulosa. anxia plerunque. aluus erroneo modo turbata, & rursus adstricta. Sexta ad noctem multum delirabat. nihil dormiuit. Circa vndecimam insanijt. & rursus resipuit. vrinæ nigrae tenues. Et rursus tempore interposito oleosa. Et aluus multis tenuibus turbata. Decimaquarta cõuulsiones multæ. extremæ partes frigida. nihil amplius intelligebat. vrinæ suppressæ sunt. Decimasexta voce destituta est. Decimasextima mortua est. phrenitis.*

*Puerpera
Cyzicena
gemellas pe
perit, &
mortua est.*

C AEGROTVS XV.

I *NThaso Dealcis vxorem, quæ decumberebat in Leio, febris horrida, acuta, ex mœnore corripuit. Ab initio contegebatur, & ad finem perpetuò, semper tacita manibus palpabat, vellebat, scalpebat, pilos legebat. Lachrymæ, & rursus risus. non dormiebat. ab aluo irrationes. nihil prodibat, parum commonita bibebat. vrinæ pauca, tenues. Febres ad manum tenues. extremitatum partium frigiditas. Nona multum delirabat. Et rursus sedata est. tacita. Decimaquarta spiritus rarus, magnus, per tēpus. Et rursus breuispira. Decimasextima ab aluo irritatio turbulenta. postea verò ipsi potus percurrerant, neque consistebant. omnino nihil sentiebat. Cutis arida circumtenfio. Vigesima sermones multi, & rursus sedata est. voce destituta. breuispira. Vigesima prima mortua. Huic*

*Dealcis ux
xor Thasia*

perpetuò ad finem vsque erat spiritus rarus magnus. Omni-
no nihil sentiebat. semper contegebatur. Aut sermones mul-
ti, aut, tacita perpetuò. phrenitis.

AEGROTVS XVI.

*Adolescēs
in Melibœa*

ADolescēs in Melibœa, ex potationibus & venere mul-
to tempore calefactus decubuit. Horridus autem & an-
xius erat. insomnis. & non siticulosus. Ab aluo prima die ster-
cora multa prodibant, cum multa defluxione. & sequentibus
multa aquosa cum virore pallida prodibant. Vrinae tenues,
paucae, decolores. Spiritus rarus, magnus, per tempus. Preco-
rdij intentio submollis, oblonga ex vtrisque. Cordis palpi-
tatio perpetuò continua. Vrinam minxit oleosam. decima sen-
sim mente motus est. moderatusque erat ac quietus. Cutis a-
rida & circundisenta. Secessus multi & tenues, aut biliosi &
pingues. Decimaquarta omnia exacerbata sunt. mēte mo-
tus est. multū delirauit. Vigesima insaniit. iactatio. nihil min-
gebat. paucos potus cōtinebat. Vigesimaquarta mortuus est.
phrenitis. Videtur porrò mihi æstas illa quæ tunc fuit, iux-
ta rationem commoditatem attulisse. Nam æstiuos morbos
hyems succedens soluit. Et hyemales æstas succedens trans-
mutat. Quamquam ipsa in seipsa quæ tunc erat æstas, nō sta-
bilis erat: sed derepente calida, & austrina, & sine ventis. At-
tamen ad aliam tempestatem transmutata profuit. Magnam
verò artis partem esse arbitror, etiam de his quæ scripta sunt
recte, posse considerationem facere, ac iudicare. Qui enim
hoc nouit, & his vitur, non videtur mihi in arte multum fal-
li posse. Oportet autem exactè perdiscere vnamquamque tē-
porum constitutionē, & ipsum morbum. Et quid boni com-
munis sit in constitutione, aut in morbo. & quid mali com-
munis sit in statu, aut morbo. & qui morbus longus sit & le-
thalis. & qui longus. & non perniciosus ad vitam. & qui acu-
tus, ac lethalis. & qui acutus, & superesse sinens. Ex his enim

*Quæ & in
anni tempo-
ribus & in
morbis ob-
seruantur.*

ordinem dierum indicatoriorū considerandi, ac præ-
dicendi facultas datur. Et harum rerum gna-
ros scire contingit, quibus & quando,
& quomodo victum prescri-
bere oportet.

Hippocra

A H
C

factum
bres. N
tum. E
deorsu
quatu
facta e
C sang
Iudica
Post p
facta e
nocti
ca mā
de. v
vsq; a
mā tal
putab
vstum
ipfi pe
nocti
cum fo

A HIPPOCRATIS COI DE MORBIS PO-

PVLARIBVS LIBER QVAR-
TVS, IANO CORNARIO
MEDICO PHYSI-
CO INTER-
PRETE.

*

P Ost æquinoctiū & post pleiada qua-
lia sunt erodentia & mucosa, quæ ca-
put aperuerunt, suprâ aurem prodie-
runt. Ei qui apud Leocydis eides ha-
bitabat, in pede. Phanodico digiti
in pede, in pectore. Qui tibiâ sectus
est, hac parte etiam nigrefactus est.
Erat vlcus magnū in externa tibiæ
parte, & retro prodibat. Quū purum

factum esset, lateris dolor & pectoris sinistri è directo, & fe-
bres. Mortuus est à febre. Biliosum restiario abundè colora-
tum. Et vstoria adhibenti circa æquinoctiū, sanguis multus
deorsum prodijt. Seni valde vehementer abscessit, nō vltra
quatuordecim dies. Vulnerato ab Antiphilo, vsto iudicatio
facta est die septima, bilioso, stupido. Tertia post iudicationē
sanguinē spuit, superstes manebat. & recidiua facta est postea
Iudicatus est velut par erat, circa pleiadū occasum primū.
Post pleiadū autē occasum, biliosus ad insaniam vsq; iudicatio
facta est, superuixit, circa nonā diē, absq; sudore. Circa æqui-
noctiū Chalcidonium à portis delatus ad forū, ex ruptione cir-
ca māmā dextrā dolēs, spuebat aliās atq; aliās pallēs subuiri-
de. Vēter egerebat. Sudor auspiciatus septima, tenuit plerūq;
vsq; ad octauā. iudicatus est decima quarta. Circa quadragesi-
mā tubercula exorta ipsi circa vtraq; aures, haud immeritō
putabatur suppuratus fore, nō factū est. Pectus Aristodemo
vstum est. Philidis filio quū abscessus factus esset ex casu, &
ipsi pectus vstū est. Erat autē dolor quidā etiā antea. post equi-
noctiū autūnale recidiuē. & aliās vsq; ad solstitiū hyemale. &
cum sole æstiuo. Acheloi vxor sexta die abortiuit, quū esset
fanguinea,

*Antiphilus.**Chalcidonium.**Aristodemus.**Philidis filius.**Achelous.*

fanguinea, & horrida, & sudores. Iudicatio facta est decima. D quarta, quot mēsum fuerit factus, haud scio. Masculum autē etiā alium ad dies viginti se abortiuisse dixit, an vera dixerit non scio. Circa solstitium hybernum aquilonares venti erant. Morbo regio corripiebatur abundē colorati, & partim horridi, partim nō. Linguae combustae tertia die. Et turbationes circa sextam & septimam, atque hae diu durantes. Decimaquarta ventres resistentes, & in medicationibus non obediētes. Pro ratione februm etiam nulli sudores. Splenes quibusdam parui ad praecordia dextra extenti, & ad manū submurmurantes. Sanguinis fluxiones, & vrinis purgatio ac iudicatio. Multo autem magis infra nitebantur. Nam & hoc sub illud tempus corripiebat. Quibus nō sic erat, splenes E

*Morbus re
gius.*

*Diuersi
morborum
affectus.*

verō etiam eleuati, his sanguis ex sinistra nare. Solstitium praeterierat, hyberna hyberno modo in Aquilonaribus, paulo verō post austrina erant, ad quindecim dies. Postea verō niues quatuordecim diebus. Circa hanc anni constitutionē, morbi regij abundē colorati vigeant, qui non sincerē iudicabantur, recidiuabant. Post niues, austrina succedebant, & pluuia, grauedines eruperunt, & cum febribus, & sine febribus. Cuidam verō etiam, ad dentes, qui antea ex medio doluerat: ad dextra, supercilium, & oculos. Erant autem & raucofi, & fauces inflammatae, & glandulae isthic spongiae appellatae intumescabant, & tubercula circa aures, & maxillā mollia, & cū febre sedabant. Incipiētibus febricitare fiebant superne, & in vtraq; partes pleraque horū, & Spongiae quibusdam sub autumnū & hyemem. Sed & porrigines. Et multae omnibus modis abortiebant, & difficulter pariebant.

Spongiae.

*Virginis
morbus.*

*Meandri
uxor.*

*Thestoris
famula.*

Sexta die virgini iudicata, sexta reuerterunt, iudicata verō sunt per sextam. Omnia in his temporibus sexta & octaua iudicabantur, circa pleiadum occasus. Meandri caeci vxor statim cum pallore viride, & statim purulentum sputum circa sextam, & hepatis feruor, & deorsum secessus modicus, carno-purulenta sursum pauca, alba, lata expuebat. cibum fastidiens. Mortua est propē vigesimam diem. Ex vicinis Thestoris famula, ex vstorij: secessu bilioso, multo: praecordio intenso: Sexta die ex suppressione aluus ipsi tenuia, multa, vna vice egressa, & statim sudauit, & iudicata est. & aluus substitit. eadem autem hora quum riguisset febricitauit, & rursus

A rursu
dita r
gua c
lingu
ci per

C

sus ab
mam
terge
labia
locis v
neque

debat
B etiam

rus de
quarta
ca vige
partium
oculus
na par
lens, co

Post
preus, st
infania
coxas &

C Eod
cibum

& sang
post ple

nes. I
ta die,

& cibu
uus, im

sunt ad
subside

pallore
velut ac

non mu
solet di

A rursus eadē hora. Therсандri vxor quum pituita alba prædita nō valde esset, lactans acuta febre correpta est. Huic lingua combusta est, dum alia comburerentur, sub hoc tempus: linguaque exasperabatur, velut grandine multa. Et lumbrici per os. Circa vigesimam autem non perfectè iudicata est.

*Thersandri
uxor.*

Circa pleiadum occasus Metrophanti filius, caput percussus ab alio puero, per testam: quum peruenisset ad duodecimam diem febricitauit. Occasio autem erat quod quum dextergeret partes circa vlcus perfricuit, & perfrigeratus est, & labia statim sunt eleuata. Attenuata est autem curis, multis locis vterius ab vlcere, quum autem festus esset non tardè, neque pus effluxit, neque alleuatus est. Iuxta aurem verò videbatur suppurari, in maxilla ad dextram. Hac enim parte etiam vlcus erat. Postea & hoc non suppuratum est, & humerus dexter suppuratus est cito. Mortuus est circa vigesimam quartam. Post pleiadum occasum is qui aurem doluit, circa vigesimam diem postea voce destitutus est, & dextrarum partium impotens, sine febre sudauit, dextra auris, dexter oculus, consistebat non valde, & attrahebat quid ex inferna parte. A sinistris autem distortus est oculus grauius dolens, collum durum factū est, tertia hora posteaquam doluit.

*Metrophā
ti filius.*

Post pleiadum occasum, seruus Attici à quartana correptus, stupidus sedatus est. Alius eodem tempore vera stupida infania, ex phrenitide ac lethargo mixta, correptus est. Ad coxas & crura venit dolor, quieuit, quoto die haud scio.

*Attici ser
uus.*

C Eodem tempore horridi, vomentes, & post iudicationem cibum auersantes, & biliosi, & splenes magni, duri, dolorosi, & sanguinis eruptiones. Quibusdam verò eodem tempore, post pleiadum occasum, ex naribus sanguis biliosus ob splenes. In Cranone vxorem Nicostrati correptā decimaquarta die, statim occupauit impotentia colli, & aliarū partium, & cibus inclusus fuit vsq; ad decimam. Spiritus densus paruus, impotentia, palpans digitis, delirans, sudores, distracta sunt ad dexteram partem collum, os, oculus, nasus. Vrinarum subsidencia alba, eruum referens, alia alba, alia ramentosa, cū pallore subuiridis, farinam lentium referens. Huic quādoq; velut adiposum quiddam superstabat, atque hoc aceruatum, non multum dispersum, velut quod in medio ipsarū pendere solet disparatū, velut extrinsecus ex ouicula, postea verò etiā non

*Nicostrat
us.*

*Vrinarum
uarietas.*

non subsidens mingeatur, & alia quidē talis erat, alia sub-
 fidens, alia talis modicē ad latitudinem dispersa, alia cōtur-
 bata, alia talis. Quod in medio vehi solet, nubecula subnigra
 simile, quę putaretur crassitudinem habere. Laxum autē
 aliud tenue, aliud tenue tale, aliud velut equi, aliud velut
 sunt caliginosa. Qui primus delatus est adolescēs, huic vrin-
 a pura tenuis. Omnium secessus tenuis, multus sine bile, lin-
 gua valde aspera. Febris adurēs, insomnis, alius gibbosa. Hic
 mente motus est octava arbitror die, proteruum in modum,
 exurgebat pugnabat, turpia fortiter loquebatur, quum talis
 non esset. Huic quū vrinę multę tenues prodijissent ex sup-
 pressionē, somnus obortus est continuus. & sudor, qui iudi-
 catorius esse putabatur, ex quo talis erat forte circa decimam
 diem. Verū postea rursus insanijt, & breui mortuus est vi-
 decima die. Occasionem fuisse puto quod meracum multum
 bibisset, priusquam insaniret. Paucos habebat annos, prop-
 modum viginti. Eumenis vxor autumnō vomuit bilem
 atrā. Sed & odores manifesti erant, & febres horrida, & cor-
 dis siue osculi ventris dolores, biliosa pauca vomebat, & lum-
 bricum. Secessus tenues per omne tēpus. Ante pleiadum oc-
 casum desinebant statim sanguinis eruptiones. & breuiorē
 erant febres ac statim reuertentes breuibus recidiuis, & ci-
 bum auersantes, & velut excocti, & anxij, & cor dolentes, &
 ferini in iudicationibus, & rigore affecti, & biliosi. Adole-
 scens peregrinus erat, cui tertia die sanguis ex naribus mul-
 tus fluxit, itemque quarta ac quinta. Sexta compositē con-
 stebat, mente motus est. Septima die alius substitit, soporo-
 sus erat. Recidua tertia die, alius eniti cessauit. Vrinam non
 vidit. Circa iudicationē velut debebat. At verō circa pleia-
 dum occasum austrina, & pluuie erant. & tunc Adolescens
 mucosa, subbiliosa, viscosa, multa recremēta egerbat. febris
 vehemens continua, lingua arida. Sexta iudicatus est. Septi-
 ma rursus inuasit, dimisit eadem die cum tremore, auris si-
 nistrę fluxio viscosa, crassa, die sexta. Puer ab vlcere pha-
 gedana eroso, dentes inferni, & ex supernis ac infernis ante-
 riores, emergebant, cavitatem habebant. Quibus os ex pa-
 lato discedit, his medius confidet nasus. Quibus verō super-
 ni dentes anteriores, his latus est summus nasus. Qui quin-
 tus dens ab anterioribus numeratur, quatuor radices ha-
 bet.

*Eumenis
 vxor.*

*Iuuenis al-
 ter.*

*Puer phage-
 denosus
 quid tulerit.*

A bet, f
 xis, ex
 Cir
 alios
 dolor
 tus, c
 terius
 Septim
 nax
 dextra
 ampli
 & cali
 B na. Ia
 quand
 fenter
 occasu
 bres te
 decum
 Secessu
 in extr
 multa
 lorus
 mala, c
 tus: ven
 tribus
 C exacer
 pia, con
 deant, &
 sum, aut
 repeteb
 Lapyro
 prurigi
 hoc tem
 Pythod
 ferē Py
 casum h
 dam sep
 Rursus
 nerant, f

A bet, singulis paribus ad vtrunque vicinum dentem connexis, extremitatibus omnibus ad internam partem reflexis.

Circa tertium dentem suppurationes plures quàm iuxta alios omnes. Et ex naribus fluxiones crassæ, & à temporibus dolores, ex hoc maximè fiunt. Corroditur hic, maximè quintus, ex medio quidem nodum habebat vnum, duos autè anterius. Paruus primus intrinsecus iuxta duos corrodebatur. Septimus radicem vnâ crassam, acutam habebat.

Puer alter.

B nâ. Iam verò etiam diuturniores: febres recidivantes, & quandoque erroneæ, & cibum auersantes, & biliosæ: & dyfentericæ cibum fastidientes, febriculosæ. Circa pleiadum occasum, austruina fortiter erant, sanguinis eruptiones: & febres tertianæ naturam referentes, & lenes. Qui in sutrina decumbebat, sanguinem abundè biliosum è naribus effudit. Secellus modicus: iudicatus est septima cum rigore. Seruus in extrema caupona, quarta die sanguinè è naribus effudit. multa statim nugabatur: aluus renitebatur. Præcordium dolorosum, durum. Ad subditam glandem sexta die subierunt mala, cū pallore viridia. Septima mane iactatio: clamor multus: venarum pulsiones circa vmbilicum. In acutissimis febribus pulsus densissimi, & maximi. Quale est ad vesperam

Quæ patenterur hi.

C exacerbati, tale erat in omni morbo. Cæterùm ad principia, considerandæ sunt etiam exacerbationes, & an citius redeant, & continuitas, & anni tempus. Post pleiadum occasum, austruina. Quæ quinta die iudicabantur, intermissa vna repetebant. At verò laxa, pustulosa erant, velut Acanthio

Quæ consideranda.

Lapyto. Circa pleiadum occasum, subscabra, & aspera erant pruriginosa, nullas lachrymas emittentia: & magis quidem hoc tempore. Sed & impetiginosa turgentia. Hæc erant in Pythodori vxore, & Capelio, cum febre, sub cuius initium ferè Pythodori vxori coxæ impotentes. Post pleiadam occasum horrores: sanguinis è naribus eruptiones. Sutor quidam septima iudicatus est, vna intermissa, altera redijt.

Acanthio Lapyto.

Pythodorus.

Sutor Glaucius nomine.

Rursus quarta iudicatus est. Alius ex his qui à Leocyde venerant, septima iudicatus est. Alius quarta. Moschus nona.

Moschus.

Largus

*Tuberculi
auris.*

*Equo lapsus
quid tu-
lerit.*

Tenedia.

*Terræmo-
tus.*

*Antigenis
uxor.*

*Apeman-
tus.*

Largus sanguis ex sinistra, modicus è dextra nare. Ad deci-
mam quartam ad iudicationem, si quatenus debebant ab ini-
tio exacerbarentur. Delinquentes circa edulia decimasep-
tima fiebant. Circa aurem in dextra parte tuberculum, parvum
intus durum, foris paruum laxum, dolorosum, nihil remit-
tens, decimanona noctu factum est. Valde biliosis suppara-
tis, purgatio sepiæ atramento maximè similis. Qui cucur-
bitam affixit, cum in coxa esset dolor, huic ad crus deorsum
venit, & melius habuit. Qui in ceramico ab equo lapsus est
cui non statim cucurbita affixa est: vltus est intrò, & vigesi-
sima die recruduit malum: sanguinis eruptiones exulentæ,
& erodentes. Tenedia quarta die abortiuit, masculum tri-
ginta dierum: aluus liquida, tenuia, egressit: lingua combusta
fuit: iudicatio quarta die. Post pleiadum occasum lienosa
vsque ad quintum diem fluebant: iudicata sunt. Cuidam se-
ptima die vrina velut erui lotura, similis ipsa sibi ipsi. postea
pura recidiua. Intermissit etiam Megasis filio, verum sanguis
non fluxit. Vrina velut Antigenis alba, crassa, similis. Circa
solstitium hybernum, sydus non paruum, quinta & sexta
postea terræ motus. Quæ in Perintho morabatur anhelosa,
Antigenis vxor, quæ non sciebat an prægnans esset, men-
ses comparentes rubri. Venter aliàs atque aliàs paruus, aliàs
magnus. Tusiens semper, velut si celerius iter perfecisset.
Mensis erat octauus, sedata est prius febricitans. Apeman-
ti fratris vxor, septima die abortiuit fœmellam velut dixit
sexaginta dierum. Circa nonam turbata est. post iudicatio-
nem, dexteram partes dolebat, velut à recidiua. Hæc & concipiebat citò, & perdebat. Alia quædam in albis mensibus filiam peperit. Alia in rubris, velut conueniebat. Horridi, anxij, cibum auersantes, recidiuantes, biliosi, sanguine manantes, subsplenici, doloroso modo plurimi ex sinistris affecti. Apemanti vxori hac parte oculus distortus est dexter, ad alteram verò partem lateris mollitudo. Aristophon-
tis filia tertia & quinta febricitauit: sicca plerunque perseverauit. Venter tamen huic turbatus: ægrè iudicatio fiebat. vltra triginta dies cessauit. Pustulæ ex lassitudinibus non valde fortibus, perueniunt ad septimam liuidæ. Rigor ancillæ retrò Heroum abortus est. At verò albæ magnæ, neque ipsæ valde bonæ, graui sopore pressorum, & somnolentorum

A toru
sive o
trem
nis d
febre
Teda
ret, se
do ve
mitu
ea ven
non p
Du
prodi
refere
B Qui a
quarta
tus est
intenti
fus, de
dicato
tis pal
Mar
bo inf
riebat
& dur
C sudore
lam se
Hanc
verò fe
ad ma
corrip
rant.
dicata
nus &
pur: oc
proflu
die.
nuia e
est, nō

A torum:& nõ confidentium,& bile renitente:& siue lubrica, siue dura fuerit aluus,non confidentes. Zoili fabri pulsus tremuli tardi.Vrina & alui secessus moderatè decolor: pesti nis distentio vtrinque in directum,vsq; ad vmbilicum, cum febre acuta:cibum auersans, siticulosus. Filia ædilis apud Tecomæum, quum obscurum esset ipsi quòd vterum gesta- ret,secundi mensis initio erupit vomitus pituitosus, aliquan do verò biliosus:difficuler peperit:perfectè purgata est.Vo mitus similiter vsq; ad trigésimam diem perseuerauit: post- ea venter turbatus est,& vomitus cessauit.Lienteria,menes non prodibant per duos annos hyeme habuit hæmorrhoidas.

*Zoilus.**Tecomæus*

Duo fratres Cecropis familiares, quibus nigra ab initio prodibant,subseculenta,edulia ex sanguine confecta colore referentia,ea ex spumosis bile abunde coloratis viridia erāt. Qui asinum ex pacto eleuauit,statim febricitauit. Tertia & quarta,& quinta,& septima,& octaua sanguis erupit:iudica- tus est:aluus lubrica. Vir metallicus,præcordium dextrum intentum, splen magnus: aluus intenta, subdura,spirituo- sus,decolor.Huic ad genu sinistrum:recidiua. per totum iu- dicatus est. Temenæ filius habebat quid spiritus,vt viridā- tis palloris esset,ad dorsum:ad manus viridantis palloris.

*Cecrops.**Temenæ fi- lius.*

Maritus Lechus puerperæ apud Sitodochum, arquato mor- bo infestatus,ad quem septima die ingressus sum,octaua mo- riëbatur,neque mingens,neque egerens. Præcordia magna & dura.& spiritus densus.Hic moriens ne frontem quidem sudore humectauit præ dolore. Huius vxor eiecit foemel- lam septimestrem,septima die. Apparuit autem quarta die. Hanc à principio quidem pedum dolor tenebat. Desinente verò febre,spiritus non est solutus, sed intus relictus: dolor ad manus & brachium. Recidiua per lōgissimum tempus corripuit eos quibus vrinae ante iudicationem suppressæ fue- rant. Quæ erat apud Temenen ipsius soror,cum rigore iu- dicata est.Quum autem viridans pallor citò desineret, ma- nus & humeri doluerunt: horum autem cessante dolore,ca- put:oculorum palpebræ supernæ eleuatæ sunt, & lachrymæ profuebant:reliqua non noui.Iudicata est primùm septima die. Menandri vinitor similiter,verum aluus ab initio te- nua egerëbat: postea suppressa est, itemque vrina iudicata est,nõ riguit,septima die:quoniam aluus antea turbata fuit.

Menander.

*Potamonis
filius.
Hegesistra
iiys.*

Potamonis filio aluus non egerebat septima die: duobus diebus ante iudicationem riguit, quapropter neque vrina supprimebatur. Dens Hegesistratio, cui suppuratio iuxta oculum, suppuratus est iuxta extremum: & rursus sanatus est oculus: & secundum nares pus descendit crassum. Iuxta gingiuam carunculæ parvæ rotundæ abscesserunt. Huic circa tertiam diem suppuratio affutura putabatur: postea auertebatur. Derepentè verò intumuit maxilla, & oculi. Quibus abscessus ad oculos in febribus ardentibus, hi maxillas rubent, & sanguinem ex naribus fundunt. Sed & quibus ad aures fiunt. Fortassis autem & abscessus ad articulos magis, non tamen clarè noui. Rigores tremulis, præcordij intentio. Menses apparuerunt decima septima, iudicatio fiebat ita perpetuò. Si tamen non sic intus permanissent, iudicabantur tertia: quædam quinta: quædam septima. Hegesistratio postremi duo dentes parte inter se contigua corrodiebantur: postremus habebat supra gingiuam duos nodos, vnum iuxta cauernam, alterum ex altera parte. Qua verò parte duo nodi erant, ibi radices latæ similes singulis paribus coincidebant, ad alteram partem medietas vna rotunda. Mulier cui sanguis è naribus erupit quarta & sexta. Septima iudicata est, rubicunda erat. Mulieri ex capite fortiter grauata, iudicatio facta est circa vigesimam. Vigesima præcordia astuosa. Septima die non valde sanguis è naribus erupit. Seccessus tenues: ad oculum dextrum circa octauam. Viro eadem, verum septima iudicatus est. Sublicnosus è sinistra parte. Huic octogesima die, & diuturniores oculi affectiones: fortassis quoniam post iudicationem, & quia multæ. Vxor Temenæ spirituosa præcordia, & intentia. Menses per tempus apparuerunt. An verò etiam prægnans fuerit, haud scio, aluus primùm suppressa, & tunc vomebat: postea non amplius. aluus enim multa viscosa ac biliosa egerebat: præcordium non impediēbat. Vndecima ad magnum dextræ digitum inflammatio: alui egestio etiam penitus procedebat. Quibus contingentibus, melius habebat. Nam & in somnū delatio minor erat, & febris: & quodammodo facilius spirabat, quoniam supra malum vomitum, vomuerat. Decimasexta sensim factus est spiritus densus, & febris: mortua est.

Hæc

*Mulierum
diuersi mor
bi.*

*Temenæ
uxor.*

A Hæc f
rijt.
mant
amar
bus.
culos
erat e
tur po
quæ e
tempe
dextr
rius, &
gebat
in dire
vbi ce
tertia
verò n
cidit a
quibus
visque
ba pit
que pe
mora, c
lumbis
sa non
C cura vb
cura p
nes vte
enim a
guento
pus aut
fuit, cui
& à dis
præcor
aliquar
re hyd
quam e
num qu
Huic v

A Hęc febricitauit ante abscēssum. Septima post abscēssum periit. Erat & hęc rubicunda. Filius mulieris ipsius Apemanti sororis, pręcordia magna & splen, spiritus, secessus amarę bilis, aliquantulo stercore ammixto, lassus ex operibus. Vigesima die ad pedes, & iudicatio certę lassus ad articulos, non ad oculum, pręcordia uero intentata, & sanę erat etiam tussicula quadam modicę sicca. Quę relinquuntur post iudicationem recidiuam faciunt. & in ipsis morbis quę excernuntur, sputum pręmaturum, alui secessus, intemperies, & similia. Apemantus cui dolores in sede, in dextri lateris mollitudine, & iuxta umbilicum paulo inferius, & ę dextra parte: ante dolorem urinam cruentam mingeat, desijt tertia die. Et faber in altera parte, ex eadem in directum, & hic quoque urinam cruentam eiciebat. Quę ubi cessasset, ambo subsidentias in urinis habebant, & hoc tertia die. Apemantus autem plurimum fouebatur. Alter uero non sentiebat, nisi in dextra parte. Et Nicostrato accidit aliquid iuxta vltimas partes ę dextris, inferius quę quibus in sinistris, longę uero subter lateris mollitudinem, vsque ad umbilicum vtrisque. Anicula apud Sosileum alba pituita referta: Tibię duris tumoribus, albis, laxis, itemque pedes, uerum minus. Erant autę & in partibus infra femoribus, & venter tenuis erat, pręcordia submollia, spirituositas non valde. Erat autem desinentibus plurimis, etiam alia cura ubi glauci facti erant oculi. Atque oculorum quidem cura paulo moderatior erat. Coxę uero ac cruris affectiones ueterinę erant, quę dolores esse putarentur. Apposito enim ac subditio medicamento odorato, ex farina & uinguento, contigit ut breui discuterentur ac desinerent. Tempus autem abscēssus ad oculum, annus. Circumcirca durus fuit, cui etiã pustulę non perfectę contabuerunt. Sunt autem & ę disquamatis talia. Seruus in Hippolochi villa, cui in pręcordiis vtrinq; quid collectum erat durum, & fulgorem aliquantulū habens inferne, qualis erat in fabri ferrarij uxore hydropica: Cui tenuia recrementa progressa partem aliquam euacuauerunt. Erat autem & hoc ipsum ad dextrū planum quiddam, supra ea quę circumferentiã habent eleuatū. Huic umbilicus ex natiuitate denigratus erat, & vicus pro-

Apemanti sororis filius.

Apemantus.

Urina cruenta.

Nicostratus.

Annus.

Hippolochus.

fundum fiebat, & umbilicus non valde cicatricem contrahere. D
 bat, & pudendum summa parte denudatum erat, quum non
 statim tale fuisset, neque conuulsus, & adhuc magis fiebat. Hic
 plurimum vomebat, febris, cibi fastidium, sanatus est. Verum
 circa septimam à decubitu diem (nam & antea agrotarat)
 aquam multam bibens, & fortassis aliter contemns, iactaba-
 tur & aliquantulum conuellebatur. Desinente autem conuul-
 sione, circa animaduersionem extinctus est. Antè hoc verò
 vrinam aceruatam minxit, & status cum crepitu prodierunt,
 & supernæ partes minimè sunt euacuatae. Quum autem mor-
 tuus esset, statim etiam & illæ fortiter emollitæ sunt, & reli-
 quæ rubefactæ sunt, velut à flagris per totum corpus, excepta
 ea parte vbi tumor ille maximè eleuatus erat, & multum quo-
 que calidus erat. Cuidam verò in Abderis deorsum eru-
 pit. Cuidam autem anteriore parte intumescere sine fe-
 bre. Tumor ad contactum suppurato similis erat. Famula

*Famula an-
helosa.*

*Olympio-
dorus.*

*Hyle ancil-
la.*

*Heraclida
uxor.
Bulagoræ
uilla.*

*Lachryma
salsa.*

*Puerorum
uitia.
Fullo quid
tulerit.*

anhelosæ, quum vasa menstruum sanguinem funderent, an-
 helationes illæ cessabant: febris fiebat, mamma sinistra su-
 perne suppurata est, & ab initio etiam auris. Olympiodo-
 ri famula sanguis ex sinistra nare, & iudicata est ad vigesi-
 mam, quemadmodum etiam febricitantibus, & secessus qua-
 les etiã ætate populariter grassati sunt, & quales Hippona-
 ctis. Hyle famula Aristidis, octaua die in pharmacorum pur-
 gatione, infernè signa habuit, qualia facile ferunt, & si non
 præter rationem debilitantur, & neque spumosa, neque sub-
 sanguinolenta, sed qualia sunt oua, velut Heraclidæ vxor pur-
 gata est multum, & facile tulit. Quæ in Bulagoræ villa de-
 purgata erat, cepit febricitare ex splene. (Qui verò dex-
 trum præcordium habent, non quidem sublimè, verum in-
 tentum, hi etiam magis rubicundi fiunt) rubicunda quum
 esset, aluum in principio turbatam habuit, expectabam ad
 oculum decubitum. Huic septima die sanguinolenta lachryma
 mordax ex oculis prodijt, & secundum nasum, & fauces, &
 aurem sinistram. Decima quinta sudauit cum rigore, non in-
 dicabatur ante rigorem, pallida facta est valde, & faciei cir-
 cumtensio ac contractio. Aurem è directo splenis ac lateris
 dolebat. Pueris ventres turbati, & tusses sicca: quando-
 que ad humerum suppuratio fiebat in tussibus, posterioribus
 diebus. Fullo collum, caput, septima manus torpida. Nona
 crus

A crus
quin
In
ne, ca
vtrif
qui
pram
lorof
pica,
rans,
facta
cies in
premi
B subui
ea pro
& cor
ex sed
rem a
te, bre
erat. e
nare
per na
& for
ad no
nich
C sus an
bricit
in sed
vlcer
humer
Cui
tulum
insupe
ignem
coctâ
dam e
sine do
vestib
descen

A erus torpidum. tulsis cessauit. Cui maxilla distracta fuit, in quinto mense in ventre distracta erat ad sinistram partem.

In Cranone Lycino Grammatico, ex febre biliosa ex splene, capitis grauitas, stridebat secundum pulmonem, in labijs utrisque vlcera, intus rotunda, parua. postea etiã sanguinis quid ex nare è directo manauit. Famulæ quam recens emptam vidi, cui duricies in dextris erat magna, non valde dolorosa. & venter magnus ac circumtensus. non similis hydro-

*Lycinus
Grammatici
cui.
Famula
quædam*

pice, & aliàs pinguis ac mollis. & non valde difficulter spirans, verum decolor. Menses septem annis non prodierant, facta est dysenteria, & non tenesmo tentata. Et sub hæc duricies in dextra dolorosa erat. & febres tenues. & non vltra septem dies etiam aluus turbata est, secessus electrum referens, subuiscosus, multus ad aliquot dies. Sanata est. & menses postea prodierunt. & partes secundum ventrem molles fiebant. & corpus boni coloris ac crassum ipsi erat. Minois vxor ex sectione, pressa ab eam administrantibus durius, marcorum ac corruptionem incidit, malo ad pulmonem deueniente, breui significationem de se dedit quotquot diebus supererat. erat & aliud quiddam intrinsecus. Quæ induntur in nares si febricitarint, si quidem solutus fuerit dolor, crassa per nares effluunt. Si verò neque dolor, neque febris, tenuia: & fortassis feruida: Veluti tenuè quidem Hegesippo, quum ad noctem quid indidisset. Crassum verò illi in Corintho eunucho simili, Celeuris filio erat. Matri in morbis abscessus an iudicent, signum est, si dum feruida sunt mala, non febricitarint: & dum molesta sunt, faciliè portarint: Velut quæ in sede acciderunt Charoni. Leambio verò quum intestinum vlcerosum esse putaretur. in dysenteria pharmaci curato, humerus & sedes vlcera sunt in sinistra parte, citra febrè.

*Minos
uxor.*

*Hegesippo
pus.
Celeuris
filius.*

*Charon
Leambius.*

Cui à flatibus laterum mollitudo eleuabatur, & aliquantulum dolebat, huic quum lac vberius & meracius bibisset, & insuper dormisset, statim nausea & calor accedebat. Deinde ignem incedenti, & pro cibis farinam crassioram in craticula coctam comedenti, aluus substitit. & purulentum tamen quiddam egessit. Quum autem sedes esset inflamata, sine febre & sine dolore sufficienter erat. hoc assero. Senex in lapideis vestibulis, lumbos doluit, & ambo crura, & vtrique dolores descendebat ad femora, & quandoque tibias, & aliquando ad

*Senis motu
bus.*

genua. & quum diutissimè durarent, recursiones multæ fie-
bant. tumor in pedibus, lumbis, tibia. breues inguinū tumo-
res. venter durus. & totus pecten intensus ac dolorosus. Ple-
runque compertus est etiam vesicam durā habere ac doloro-
sam. & papularum eruptiones, & calores oculis, auribus, nari-
bus, manu. Iudicationes, & alia per quæ cognoscimus de ipso
ægro, an sudet, aut tangat, aut aliquid olfecerit, aut gustau-
erit, itemque alia cognoscuntur. Pili, color, cutis, venæ, nerui,
musculi, carnes, ossa, medulla, cerebrum, & à sanguine visce-
ra, venter, bilis, alij humores, articuli. & postea an doluerit iu-
xta aurem, iuxta ipsam collectum tuberculum, glandulā non
attingens, os non suppurans, & hoc disparuit, & tunc statim
febricitauit. Pulsus, tremores, cōuulsiones, singultus, circum-
spiratio, secessus, per quæ cognoscimus. Suppuratis oculis,
& dum erumpunt, vlcera magna fiunt, & dum secantur, pro-
funda. et vtroque modo oculi vicerantur.

Aristeas. Aristeas ex pago Amphilochi quarta die mente motus est. alius subuirdia
egerebat, et somni salubres. albicantis coloris. Quibusdam
ab initio subtremuli digiti, et labia vbi loqueretur, itidemque
aliæ partes et proteruè lingua citiore ac volubiliore prædi-
ti: his tubor in facie maximè erat. Hi ebriosi erant, aut vo-
mitu commodè vsi intumescabant. Qui iuxta Medosada
ædes habitabat, cui tenuia, nō biliosa, aquosa, multa, per se-
cessum prodibant. præcordium cedens et gibbosum. soporo-
sus fiebat. Circa decimam quartā ad iudicationem maximè
progresso, rigor sine tremore. dissolutio. resolutio. contra-
ctio secessus et egestiones. soporosus. mente motus. ex somno
non insanijt. iudicatus est circa decimam quartam. nihil è iu-
dicantibus contrarium. Alius similiter in principijs seces-
sus subuiscosi, ex quibus quod crassum est iudicatorium est.
insomnis. postea subuiscoli, subbiliosi, maturi, biliosi, nō te-
nues: qui vbi compacti fieri corpissent. iudicationes celeres.
Præcordium intentū apparuit inflammanti, aut venarum in-
tentarū modo, circa sextā. Postea dormiuit septima. iudica-
tus est circa nonā, albicantis colore ambo, non fului. Quum
secessus aquosi sub dio expositi essent, superne leues, tenues,
isatidi valde similes fuerūt: infernè verò subsidetiā habebāt.
Quibus in dextris dissentio submollis, phrenitici sunt: si
nō soluatur febre desinēte. Quibus autē à mollitudine ven-
tris in

*Quæ obser-
uentur.*

Aristeas.

A tris i
sum
tassi
quis
de m
loc
fopo
qual
fiunt
an ci
circu
seels
B color
ac pa
iudic
Qui
auter
tibus
culis
est, h
quæ
que c
nesu
batio
C puru
dum
ann
hyer
lius i
labor
my
quid
aut i
rima
V
da es
si der
& fr
ea pa

A tris in hac ipsa febre, quiddam collectum aut durum, dolorosum fit, & valde malignum diffundi non potest, ex talibus fortassis suppurantur. In dextris tumores eleuati, si quidem si quis plurimum ac maxime premat, submurmurariq, non valde maligni putandi sunt. Velut in dextris illi qui ex Amphilocho pago erat, & ei qui iuxta Medosade gedas habitabat. Hi soporosi erant, & in somnis mente moti.

Constitutiones quales in quibus temporibus ac regionibus magis & minus sunt. Vigores morborum, & ad iudicationem, & quotidie. & an cicius hant aut serius, tertia quarta, circuitu. & in quibus circuitibus iudicantia, tumetia, cœuenta, & non. Quibus abscessibus recidiua fiant, venarum temporum, & contractiones, & colorum mutationes ante iudicationes, ex rubro ad viridem ac pallidum, si non iudicent. & cutis circumtensiones absque iudicatione. & oculorum contractio, corporis duritia sicca.

B Qui quidem volentes lachrymantur, non malum est. Quibus autem inuitis lachryme profluunt, malum. Quibus in dentibus circūcirca viscosa fiunt, malum est subhiare ac fixis oculis intendere. Qui in tibia vlcus habebat, & Attico vsus est, huic pustula eleuata, rubra magna: atque hoc pro tussi quæ postea accessit. prius enim non tussijt. In Aeno quicumque capite vulnerati horridi erant, maligni & suppurati ex ternesimo. ex peregrinatione ac itinere dolor pedum, & inurbationibus lassitudines. Clinia cibum auersans, colliquescens, purulentum, aliquando parum cruentum, purulentum tumidum eiecit.

C Hippeæ vxor hidropica, quæ etiam per tres annos vere incipiente tussijt, amplius autem suppurata est, ad hyemem aquosa facta est, ab illis autem pharmacis curata melius habuit. Mortua est ancilla. Ex tussietibus qui manibus laborabant, velut seruus ille qui sarmeta obtorquebat, & Amyntæ filius, ambo sola aextra resoluti cessauerunt, quando quidem perpessi sunt hoc tussientes. Qui vero aut equitarii, aut iter fecerunt, in lumbis ac femoribus resoluti sunt. Plurimæ verò tusses sicca erant: Sin minus violente sanè.

Vxor Emmyris modo non morbofo, absque febre, stupida esse videbatur. postea ad tremorem totius corporis res ipsa deuenit. & ad colliquationem, & cibi fastidium ac sitim, & frigida erat. Nyctalopes qui plurimam minxissent postea parum quiddam mingebant. Verum tussientes & insuper

*Hippeæ
uxor.*

*Qui tussit
manus agit.*

*Vxor Em-
myris.*

*Nyctalop-
es.*

*Emmyris
filia.*

febrientes tubercula ad aures habebant, erumpentia circa septimam aut octauam diem. Emmyris filia febricitabat, & ex aure purulentum fluebat, circa octauam, aut pro comperito habeo. Quibusdam, verò etiam dens corrosus fuit, tertius maximè ex supernis. Præ omnibus autem hic reperitur corrosus. ad hunc dolor, & quibusdam etiam circumsuppuratio. Quibus verò ad aures, hi magis tussiebant quàm illi. Quibus autem cum febribus ad suppurationem, septima recedit. Cuidam postquam exacerbatus fuit, præcordium solutum non est. aluo autem emollita, inerant pauca subuiscosa, compacta, non bona vrina cruenti coloris. spuebat autem spumofum. Ille ad quem Cynicus me induxit, septima exacerbatus est. circa decimam quartam iudicatus est. Dispartentia, mala sunt. purus fauces, pauca, lata, matura expuens. ex naribus parum sanguinis stillauit. capite grauatus erat. Manuum ac pedum dissolutio. aluus soluta profuit. pedes semper calidi. somni aderant ipsi, & iuxta aurem non extuberabat, quoniam matura spuisset.

*Demarathi
coniux.
Senex cum
uxore.*

Demarathi vxor, pedes etiam in horroribus callidi: siue ad suppurationem, siue non tendebat, perijt. Senex qui è vita decessit, aegrotabat simul cum vxore sua, furiosum quiddam in se habebat. Postea verò vbi prodijisset, ab ipso lumbricus subcrassus, & modicus cibus, statim sedatus, & dormiuit, & sanus erat hic senex, & corporis cutis circūtensio. extremæ partes frigidæ, mollis, tremulus ab initio & labijs, & manibus, & voce, mente motus est, moderatè hiabat, ac fixis oculis intendebat. non valde difficulter spirabat. diebus haud scio quot vltra viginti mortuus est. Quibusdam præcordia & aluus subegesserunt compressa, acertum, non cum murmuratione, velut in Abderis vermium speciem præ se ferentia. Quicquid contingit priore iudicatorios dies præcedente die, & mala & bona signa sunt in diebus, quibus qui exacerbatur diurniores fiunt: & quibus desinentes remorantur. Quædam non fideliter alleuabant, & quædam per seipsa exacerbabantur. Sputa peripneumonicis quibusdam biliosa, quum desinere volunt. Valde flaua breuia fiunt. Si qualia sunt quæ in principijs adsunt, talia postea appareant, hæc non valde concoqui puto: sed iudicare velut ei qui apud præceptorem erat, & velut aliàs quoq; vidi. Nicippus in febribus per somnum semè effudit: & nihil ad peius

Nicippus.

A ius pr
Præd
foren
xabat
vnà c
à cura
ceden
inter
se vid
enim
quidē
deors
B trā, vic
& ex t
& in fe

H

C

ea sang
xit. In
atra bi
tuitā a
cessant

A ius processit. & hoc ipsum sæpe ipsi factum est, & nihil læsit. Prædictum est ipsi id desitutum, postquam febres iudicatae forent. & sic factum est. Critias in febribus ab insomnijs vexabatur quæ nouimus, & cessauit etiã ipse eadem somnare vnã cum iudicatione. Alcippus quũ haberet hæmorrhoidas, à curatione prohibebatur. Curatus insanijt. febre acuta succedente cessauit. In febribus acutis siticulosi, à medicis potu interdicto, aut etiã à seipsis abstinētes, multũ sibi bibere posse videtur: his aqua frigida data vt reuomāt, prodest. Biliofa enim aderūt. Quod nerui ipsi in seipsos trahunt, signũ est. Si quidẽ enim nerui in supernis manus sauciati fuerint, manus deorsum nutabit. dũ ab infernis neruis trahitur. Si verò contrã, vice versa. Tussient siccã tussim, qui testes affectos habēt. & ex tussi vena secta, ad testẽ solutio fit, & inflãmanti tussiuũ. & in febribus ex inguinum tumoribus insuper tussiuũ.

*Critias.**Alcippus*

HIPPOCRATIS COI DE MORBIS PO PVLARIBVS, LIBER V.

IANO CORNARIO ME
DICO PHYSICO IN
TERPRETE.

N Helide Olitoris vxor. febris corripuit ipsam acuta. & medicamenta bibens nihil sentiebat opis. In ventre infra vmbilicum erat quid durum, & altius altero, & dolores exhibebat fortes. Huc enim manibus cum oleo fortiter compressum ac emollitum est. & postea sanguis frequens ipsi deorsum processit, & sanata est, & vixit. In Helide Timocrates amplius bibit. Insaniens autẽ ab atra bile. bibit pharmacũ. hic purgatus est. purgatio multã pituitã ac bilem atrã egerebat per diẽ. & ad vesperã purgatio cessauit, & dolorem pertulit in purgatione multũ. & quum

*Olitoris uxor.**Timocrates.*

polētā bibisset, somnus ipsum corripuit, & tenuit per noctē, donec sol oriretur. In somno autē præsens nihil respirare videbatur, sed mortuus esse. & neq; quid diceretur, neque quid fieret, sentiebat. Extentū autem fuit corpus & rigidum.

Scomphus.

Verū viuebat, & excitatus est. Scōphus in Oeniadis pleuritide correptus, mortuus est septima delirus. Pharmacum autem bibit infra purgās. priore ante potionē die mētis cōpos erat, & purgatus est non multū. quum autē purgaretur, delirauit. Phœnici in Oeniadis & Andreae fratribus maxilla altera intumuit, & labium quod est ante maxillā & oculum. & neq; intrinsecus quicquā spectātī apparebat, neq; forinsecus suppurabat. Sed tumens arida putredine putrescebat. Et alter eadem perpeffus est. Mortuus est autem alter septima die. & pharmacū bibit, & nihil profuit. Verum Phœnici circulus peritridus exsectus est. & vlcus purgatum est magna ex parte priusquā moreret. Mortuus est autē & hic, vbi diutius vixisset.

Phœnix.

Euridamus.

Euridamus in Oeniadis, in peripneumonia decima die incēpit delirare. curatus ad mentem redijt, & sputa erant puriora, & morbus ad melius procedebat, & somno multo per-fusus est. & oculi morbum regiū contra hebant. & mortuus est ad viginti dies. In Oeniadis vir quidā morbo tenebatur, quum sine cibo esset, fortiter in ventre ipsius sugebat, & dolebat. & quum edisset ac cibi cōtriti essent, tempusq; post cibi esum acsisset, non longē postea idem hoc patiebatur. & tabescebat corpus ac consumebatur. & alimentum ipsi nō contingebat à ciborum esu. & per aluum secedebat cib⁹ prauus & cōbustus. Quum verò recens cibum accepisset, eo ipso tempore minimē sugebat, neq; dolor aderat. Hic omnis generis pharmaca bibens sursum ac deorsum purgantia, nihil opis sentiebat. Vbi verò vena ipsi secta esset, in vtraq; manu, donec exanguis redderetur, postea vtilitatē percepit, & a malo liberatus est.

Eupolemus.

Eupolemus in Oeniadis, dolebat coxā dexteram, & inguē, & commissuram propinquā ad coxā, ab inguine & coxa in anteriore parte. Huic sanguis detractus est à talo, multus valde, & niger, ac crassus. & pharmacum bibit aluum deorsum purgās, & multum purgatus est. & melius quidē habebat, dolores autē non remittebāt. Sed suppuratā habebat, & coxā, & commissurā in ipsa ad sedē, & partem circa inguē, quibus locis etiā amplius dolebat. Pus autem ad os magis fiebat.

A bat, qu
gligeb
sunt, v
fluxit
tum p
ris de
ctione
facta e
detur
eadem
progre
tempo
& ven
B Ho
maxim
mēter
ctu, &
tudine
lum, v
dine li
nis vir
bat, &
sti pot
potera
ab alu
sior er
C alteru
ea vor
rem fa
valde
viueo.
sa vox
prater
se incl
concep
haben
xus va
ta, etia
decem

A bat, quã ad carnẽ, in profundo, & per tempus sic habens negligebat, donec valde debilis fiebat. postea crustæ ipsi inultę sunt, valde multæ & magnę, ac inter se propinquę. & pus effluxit multũ ac crassũ. & mortuus est postea paucis diebus, tum præ magnitudine ac multitudine vlcerũ, tum ex corporis debilitate. Huic si vna ampla sectio incisa fuisset, & per se sectionẽ pus emissum esset, & si opus fuisset, etiã altera sectio facta eisset: Hęc sanẽ in tẽpore si facta fuissent, mihi quidẽ videtur quod sanatus esset. Lycon in Oeniadis, reliqua quidẽ eadem patiebatur, Verũ dolores etiã ad crus non ita valde tempore. Bibebat autem pharmaca. & cucurbitas adhibebat. & venam secabat. Atque his factis melius habere videbatur.

Lycon.

B Homo quidã Athenis prurigine toto corpore vexabatur, maximẽ autẽ testibus ac fronte, vexabatur autẽ valde vehementer. & cutis crassa erat per totũ corpus, & velut lepra aspectu, & ex nulla parte cutẽ apprehendere potuisset, præ crassitudine. Huic nemo opitulari potuit. Transgressus autẽ ad melum, vbi sunt calidæ balneæ, a pruritu quidẽ & cutis crassitudine liberatus est, verũ hydropicus factus mortuus est. Athenis virum cholera corripuit, vomebatque & deorsum egerebat, & dolebat: & neq; vomitus, neque per alium secessus, fissi poterat, & vox ipsum destituebat: & ex lecto moueri non poterat: & oculi caliginosi ac caui erãt, & cõuulsiones tenebãt ab aluo, & intestino, & singultus. Verũ secessus multo copiosior erat quã vomitus. Hic veratrũ in lentium succo bibit, &

Atheniensis quidam.

Melos insula.

Atheniensis alter.

C alterum lentium succũ insuper bibit, quãtum potuit, & postea vomuit, & coacta sunt ac adstricta ipsi ambo. frigidus autem factus est. & lauabat infernẽ vsque ad pudenda, calida valde multa, donec etiam supernæ partes calefactæ sunt. & viuiebat. postera verò die, polentam bibit ex aqua. In Larissa vxori Gorgiæ menses suppressi erant per annos quatuor, præter valde modicos. Verũ in vtero, ad quãcunq; partem se inclinasset, pulsus exhibebãt ac grauitatem. Hęc mulier concepit & peperit, & puella viua nono mense edita est, vlcus habens in coxa. & secundæ consequentes, ac sanguinis fluxus valde multus, successerũt. post die, & tertia die, ac quarta, etiam grumi sanguinis concreti. & febris tenebat vsq; ad decem primos dies. & de cætero prodijt ipsi sanguis ruber,

Gorgiæ cõiunx.

Partus cũ ulcere in coxendice nono mense editus.

& facies

& facies fortiter intumescebat, itemque tibiæ, ac pedes am-
 bo, & alterum femur. & cibos non admittebat. Sitim autem
 habebat vehementem, & frigidissima aqua conferebat. Vi-
 num autem nequaquam. At venter post primum puerum mo-
 dicè emollitus est, valde autem non confidit, sed durior erat.
 dolor autem non aderat. Quadragesima verò die à prima su-
 peræratio excidit, caruncula quædam. & venter confidit om-
 neque tumores, & fluxio tenuis, ac sanguis olens prodijt,
 & sana euasit. Mulier in pheris caput circumcirca dolebat
 multo tempore, & nemo poterat illi quicquam opis confer-
 re neque dum caput purgaretur. Melius autè habebat, quum
 menses ipsi facile prodibant. Hæc quum caput doleret, ex sub-
 dititijs odoratis ad vterum appositis opem sentiebat, & mo-
 dicè depurgata est. & quum concepisset, dolores caput relin-
 quebāt. Mulier in Larissa prægnans erat. Huic decimo mē-
 se sanguis prodijt multus per quatuordecim dies. Plurimus
 autem tribus diebus ante pueri editionem. Decimaquarta
 excidit ex vtero puer mortuus, habens dextrum brachium
 lateri adnatum, & tertia die noctu eadē hora qua puer, pro-
 dijt secunda, & purgamenta alba. deinde post hæc per tres
 dies ac noctes multa moderatè prodierūt. Postea febris cor-
 ripuit, per duos dies totidemque noctes. & dolebat omnem
 ventrem, & coxas, maximè verò pestinem. In Larissa Hip-
 psthene peripneumonia apprehensus esse medicis videba-
 tur, erat autem nequaquam. Verum principio luctans in du-
 ro loco cecidit supinus, aduersario ipsi illapso, & lauatus est
 frigida, & cœnauit, & grauior factus esse sibi videbatur. Se-
 quenti autè febricitauit, & tussis apprehendit sicciior, & spi-
 ritus densus. Quinta die cruentum exscreauit, non multum,
 & delirare incipiebat. Quando tussiebat, dolebat pectus &
 dorsum. Sexta autem vbi sternutasset, sanguis fluxit è nari-
 bus, quatuor heminarum mensura. Ad vespèrā neque loque-
 batur, neque sentiebat, neque quid fieret, neque quid dice-
 retur. Vndecima mortuus est. Per quinque verò dies, modo
 sapiens erat, modo non. Erat & sine febre. Spiritum autè nul-
 lum recipiebat, neque stertorē habebat. Non enim erat spu-
 tum. Scamandrus in Larissa, & in coxa marcorem habuit,
 & in ossè diu disparato. Ipse verò sectus est sectione magna,
 etiam ad os ipsum, & postea vstus est & tunc die duodecima
 post

Phera.

*Mulier
Larissa de
cimo mense
abortit.*

*Hipposthe-
nes.*

*Scaman-
drus.*

A post se-
batur
tem co-
tendel
rigue
sionis
& fom
immi
cum b
gluti
sit, & t
tè ad v
B tur au-
maci v
norum
equo:
dicus
lamin
statim
bris &
mor, &
& fron
capiti
nihil t
Atque
C vstus,
impos
Theop
vinar
dum d
pharm
cessit,
sum a
secus a
resolu
vente
post p
erat d
stidio

A post sectionem cœpit conuulsio, & valde obtinuit, conuellebatur autem crus hoc vsque ad costas, & ad aliam quoq; partem cœuulsio progrediebatur, flectebatur autem crus, & extendebatur: & alia membra mouebat, & maxillæ compactæ rignerunt. Hic mortuus est cœuulsus octaua die post conuulsionis inuasionem. Curabatur autem tepefactorijs vtriculis, & fomentis erui, per totum corpus, & infusum per clysterem immissum est, & tunc modicum stercoreis prodiit, & pharma cum bilem abunde purgans bibit, ac insuper catapotium deglutiuit, & secessit quidem, nihil autem à catapotio opis sensit, & somnus modicus venit, & rursus pharmacū idem fortè ad vesperam bibit, ac sole emergente mortuus est. Videbatur autem multò tempore morbū ferre potuisse, nisi ex phar maci vi periisset. Equiso Palamedis in Larissa vndecim annorum, percussus est in frontem supra oculum dextrum, ab equo: & videbatur os non sanū esse, & exiliebat ex ipso modicus sanguis, & sectus est sectione magna vsq; ad secundam laminam, & curabatur sic habens ipsum os, quòd etiā antea statim os peperit. Vigesima tumor cœpit circa autem, & febris & rigor, & in die magis intumescebat ac dolebat tumor, & ab initio febricitauit ex rigore, & oculi intumuerūt, & frons, & tota facies. Patiebatur autè hæc in dextra magis capitis parte. Progressus est autem tumor etiā ad sinistram, nihil tamen hic læsit. Demum febris continua corripiebat. Atque hæc minora erant, vsq; ad octauam diem. Vixit autem C vltus, & per catapotium purgatus, & cataplasmate tumori imposito. At verò vlcus nullius mali causa erat. In Larissa Theophorbi filius vesicam scabiosam habebat, & viscosam vrinam mingebat, & dolebat dum & inciperet mingere, & dum desineret, & confricabat pudendum. Hic quum bibisset pharmacum vrinam ciens acre, in vesicā quidem nihil processit, verum multum purulentū & bilem euomuit, & deorsum alia huiusmodi egerebat, & ventrē dolebat, & intrinsecus ardebat. Reliquum verò corpus frigidum erat, & totus resolutus est, & nihil assumere volebat. Huic exulceratus est venter fortiter valde, à vi medicamenti, & mortuus est tertia post potionem die. Vxor Antimachi in Larissa, prægnans erat diebus circiter quinquaginta, & reliquo tēpore præ fastidio à cibo abstinebat, & per septem dies vterum dolebat, & cor.

*Palamedis
equiso.*

*Theophor
bi filius.*

*Antima
chi uxor.*

& cor. & febris corripiebat. eo tempore nihil per aluū egerebat. huic datum est catapotium deorsum purgans fortius, quàm cōueniebat. & euomit bilem cōbustam præ cibi abstinentia & febre. Nam neque vlllo potu utebatur, euomit autem paucā violenter, & grumosa. & vbi cōcitata fuisset, ac ipsam emisisset, debilis esse videbatur. & nō volebat aquam bibens euomere. Postea verò dolor fortis tenebat infernum ventrem: exulceratus enim erat à medicamento, & prodibat ipsi statim post sterco, subcruentū ramentosum. Semper autem amplior fiebat & debilitas, & cibi fastidiū: & purgamentum erant heminae quinque. Sistebantur autē aluus, aqua multa super ventrē affusa, aliud autē nihil potuit admittere. Mortua est circa mediam noctem. Videbatur viuere potuisse, si aquā bibere potuisset, ac statim vomere priusquam deglutiuisset. Famula Onesidemi in Larissa, vlcera est aluum & intestinum, à bile sponte cōmota. & prodibat sursum ac deorsum bilis & sanguis. & febris tenebat. Huic debili datum est pharmacū deorsum purgans in potu, debile, aquosum, ac modicū. & vomuit ab ipso multum. & infra ampliū subijt. & vesperi redijt. Postridie febris erat, sed debilis. Aluus autē vlcerebatur, & adhuc eadem egerebat. Tertia die ad vesperā mortua est, quū febris valde fortis ipsam corripuisset. Quapropter omnino moritura esse videbatur. Minime verò ideo quòd aquam frigidam biberat, donec vomitus tenebat. Postquam autem perfrigeratus est supernus venter, depurgatus per aquam, succo frigido postea potu, sic postea infusum per clysterem immissum est. Eudemus in Larissa, hæmorrhoidas habēs fortes, ac diuturnas, quum exanguis esset, bilis cōmota est, sed leniter in corpore. & aluus turbata deorsum biliosa egerebat, & hæmorrhoides intumescabant. Pharmacum deorsum purgante potu, probè depurgatus est, & rursus bibis succum, & ampliū aluus turbata est, & dolor ad præcordia consistebat. Huic quum venter non probè haberet, sed adhuc curatione indigeret, manus hæmorrhoidibus admota sunt. & vomuit. Postea quum cancer successisset, febris irruit, & non dimisit antequam occideret. Quandoque etiam quum rigor subrepens dimisisset, febris venit: & prodijt ipsi bilis & flatus, & partim prodibat, partim intus erat. & dolor in ventre. Hæmorrhoides autem extra intestinū rectum erant. reliquo

*Onesidemi
famula.*

Eudemus.

A liquo t
prodib
rissa v
latam
per ma
autem
ter int
orsum
Videb
ne plen
rum cir
morbo
diu. Aeg
bat bile
etiam n
tempus
ses ipsu
pus hab
bris cor
debatu
uasit co
ad coen
Cont
reliqu
tus esse
morbus
& maxi
non ali
cere pot
dolebar
bat. Vig
veheme
paulo p
quam p
erant. E
ægrota
sanguin
corripie
tua est o

A liquo tempore à purgationibus auspicate: & flatu per ipsas prodibat, & ad sternutationem principium fiebat. In Larissa vir quidam sauciatus est cominus ex manu per hastam latam à tergo, & summum eius penetravit infra umbilicum per multum spatium, quod liuidum erat & tumidum: postquam autem vulneratus fuit, dolor obtinebat primum fortis, & venter intumescerebat. Huic postridie datum est pharmacum dorsum purgans, & egesit modicum cruentum, & mortuus est. Videbantur intestina huius non esse sana, & venter sanguine plenus esse. Apellæus Larissæus ætatem habebat annorum circiter triginta, aut parum aberat. Corripiebatur autem morbo, à quo vexabatur noctu magis in somno, quam interdium. Aegrotabat autem ad duos annos ante mortem. Vomebat bilem fuluam aliquando vbi excitatus esset. Vomebat etiam nigrâ. Hic purgatione à capite forti valde ad multum tempus purgabatur: & cum pharmacum bis bibisset, sex menses ipsum penetravit. Erat valde vorax multi cibi: & cum corpus haberet biliosum, multum luctatus, valde riguit: & febribus corripuit, ac morbus ad noctem: postridie sanus esse sibi videbatur, & rursus altera die. Sequenti verò nocte morbus inuasit cœnatam à primo somno, & per noctem ac diem, & usque ad cœnam tenebat. Mortuus est priusquam resipisceret.

Conuellebatur primum circa dexterâs partes, faciêmque; ac reliquum corpus: postea in sinistris: & quum videretur quietus esse, soporem habebat ac stertebat: & rursus succedebat morbus. Eumelus Larissæus rigida habuit crura, & manus, & maxillas, & non poterat neque extendere, neque flectere, si non alius flecteret ac extenderet. Et neque maxillas diducere poterat, si non alius diduceret. Aliud verò nihil neque dolebat, neque edebat, nisi mazam, & aquam mulsam bibebat. Vigesima die sedens caput supinus. & caput ad lapidem vehementer offendit, & vertigo ipsi caliginosa offusa est, & paulò post surgens, sanus erat: & soluta erant omnia, præterquam post somnum vbi excitaretur, articuli modicè ligati erant. Erat autem duodecim aut tredecim iam annorum. & aegrotavit mensibus tribus aut quatuor. In Larissa virgo quæ sanguinem vomuit non multum, suppurata facta, febribus corripientibus, non liberabatur priusquam moreretur. Mortua est tertio mense. Ante mortem verò obsurderunt ei aures,

*Percussus
hastâ mori-
tur.*

Apellæus

Eumelus.

*Virgo Lar-
rissæa.*

*Dyseridis
serua.*

res & non audiebat, nisi quisvalde exclamasset. Verum ante sanguinis vomitum debilis erat. Famula Dyseridis in larissa, quum iuuenula esset, vbi venere vteretur, fortiter circumcirca dolebat. Aliàs autem sine dolore erat. Concepit autem nunquam. Et quum sexaginta esset annorum dolebat à meridie, velut ex partu vehementer laboraret. Hæc cū ante meridiem porrum edisset multum, postquā dolor ipsam corripuit vehemētissimus: & priores omnes excedens, exurgit asperum quiddam in ore vteri deprehendit: postea cum ipsa animi deliquium incideret, alia mulier immissa manu, expressit lapidem asperū, magnitudine verticilli fusi. Et sana tunc statim, & postea erat. Malienſi curru onustus inductus est supra costas, & costas confregit: & per tempus subsistit ipsi pus infra costas. Vstus sub splenem penicillis ac linamentis vtebatur, & peruenit ad decem menses. Resecta verò cute, cauerna apparuit ad tenue intestinum vtrinque procedens, & ad rhenem, & ad ossa procedebat putrida. In hoc nō animaduersum est, quod & corporis habitus biliosus erat, & in corpore putredo sicca tenuis intestini multa: & aliarum carniū, quas statim eijcere oportebat, si quis potuisset sicco pharmaco, dum robur aliquod homo habebat. Nā ab hamidis nihil remittebant, sed putrescebant. A linamentis verò inditis quū humor sifteretur, rigor corripiebat & febris, & magis putrescebat: affluebat autem isthic putridum quiddam, subnigrum, graueolens. Priusquam verò curationis aggreſſio fieret, quotidie multum foras penetrabat. Erat autē nō probè fluidum. Cognitum est naturam morbi esse magis remotam, quā subter cutem. Quòd si verò etiam omnia retē facta essent, tamen non videbatur seruari posse, etiam si ventris profluum ipsum corripuisset. Autonomus in O-milo, ex capitis vulnere mortuus est die decimasexta, in media ætate lapide ex manu ictus, in futuras in medio sincipite. Quare non animaduerti ipsum secari opus habere: deceperunt enim me futuræ habentes in seipsis iaculi læsionem, postea enim conspicuum id fiebat. Primum quidem ad clauiculam, postea ad latus dolor fortisvalde: & euulsio ad ambas manus venit. In medio enim capitis ac sincipitis vlcus habebat. Sectus est autē die decimaquinta, & pus prodijt nō multum. Membrana verò cerebri imputrefacta apparebat. Fa-

*Maliensis
quidam cal
satus curru*

*Autonomus capitis
vulnere moritur.*

*Famula sincipitis
militet.*

Famula

D
A mula in
ritur in
impegi
re erant
cta est a
pus in i
autem n
bus qua
sectum
paruit:
cupabat
sinistran
B Cyren
vstus est
se habet
simo ten
conferē
tus est.
atamen
verò arr
nec totu
fluuiū m
purgata
bebat: &
& multo
C quam, n
quidem
percipie
morbus
motus e
Qui in
tus est, &
non ege
uit seipſ
macum
ex Eubo
purgatu
quum pu
validam

A mula in Omilo ex capitis vulnere, duodecim annos nata, moritur in media ætate, decima quarta die. Ianuā quidam ipsi impegerat, & os contuderat ac ruperat. Suturae verò in vlcere erant. Quare cognitū est rectè sectione opus habere. Secta est autem non velut oportebat, sed quātum relictum est, pus in ipso factum est. Octaua, rigor, febris inuasit: habebat autem non velut oportebat, sed quantū etiam prioribus diebus quando febris nō tenebat. Nona verò die reliquum resectum est: & valde modicum pus cum sanguine subtus apparuit: & mēbrana cerebri pura erat: & somnus quidem occupabat: febris autem non dimittebat. Conuulsio verò manū sinistram inuadebat. Nam in dextris magis vlcus habebat.

B Cyrenius in Omilo suppuratus factus, infernum ventrem vltus est, triginta diebus serius quā oportebat: & mansuetē se habebat: & resiccatum est pus in ventre. Verūm in calidissimo tempore cedens fructus pomorum, & alios cibos non conferētes, à febre correptus est, & à vētris profluuiō: & mortuus est. Hecafon in Omilo, velut etiā alter serius vltus est, at tamen resiccatus est venter, modico excepto. Dysenteria verò arripiebat ipsū, quam vbi effugisset, omnia edebat donec totus intumuit, & erupit ipsi pus deorsum, & vētris profluuiō mortuus est. Hecafon in Omilo, ab immunditia nō purgata, & à praua purgatione, dolorem acutum in coxa habebat: & hic quidem discessit, successerūt autem ipsi febres. & multo tempore in lecto decumbebat, neque bibens quicquam, neque sitiens: & debilis, & horridus. Huic commodè quidem ablatus est morbus velut conueniebat. Opem autem percipiebat ex his quæ offerebantur. Tandem verò erupit morbus deorsum, & totus secessit præ multa bile: & mente motus est, & mortuus. Videbatur autē morbū euasurus esse.

Qui in Salamine in anchoram incidit, in ventrem sauciatus est, & circumcirca dolebat. Bibit autem pharmacum, & non egesit deorsum, neque remouit. Mulier quæ iugulauit se ipsam, suffocabatur: & datum est ipsi longè postea pharmacum deorsum purgans, & per secessum ipsi exiit. Qui ex Eubœa venit adolescens, quum multum esset deorsum purgatus, intermissione facta quietus febricitauit. Deinde quum putaret se purgatione sursum versus opus habere, non validam radicem veratri bibit, & post potionem quarta die

*Cyrenius
purulentus.*

Hecafon

*Salaminius
anchora uul
neratus.
Mulier per
se iugulata.
Adolescens
moritur.*

mortuus est, nihil expurgatus. Verū somnus ipsum tenebat, & fitis sedari non poterat. Serua illa cui à catapotio sursum quidem pauca prodibant, ac suffocabant: deorsum verò multa, nocte mortua est. Erat autem barbara. Quidam homo Eubœus potio pharmaco deorsum purgâte, per tres dies purgabatur, & mortuus est. Habebat autem manum suppuratam vsq; ad cubitum. Symmachi filius à bile suffocabatur, noctu quum dormiret, & febris eum teneret. Pharmaco autem vbi bibisset, non continuit, neq; purgatus est diebus sex antequam moreretur. Qui iuxta curriculum habitabat quam noctu sanguinẽ vomuisset, postridie mortuus est, sanguinem vomens multum, & strangulatus. Ad splenem verò, & deorsum multus sanguis ipsi prodibat. Puer à mulo percussus ventrem & hepar, mortuus est quarta die. Spiritum autem densum habebat, & non intelligebat quicquã: & febris tenebat. Hermophili filius ægrotabat diebus vndecim. Febris autem tenebat, & cibi non deorsum prodibant: & primum quidem delirauit, nocte verò cessauit. Sequenti autem die voce destitutus iacebat stertens, distortos habens oculos, febricitans. Penna verò immissa vomuit bilem atrã, & quum infusum per clysterem immissum esset, stercus prodijt multum. Seruæ Aristionis pes sua sponte marcore corruptus obtorpuit, iuxta medium pedis intrinsecus ex obliquo: & ossa putrida fracta abscesserunt: & prodibant paulatim fistulosa: & ventris profluuium succedebat, & mortua est. Mulier sana, crassa, à catapotio conceptus gratia accepto, dolorem habebat ventris, & tormen in intestino, & intumuit. Spiritus autem sistebatur: & desperatio erat cum dolore: & sanguinem vomuit nõ multum: & emortua est quinque, vt vita decessisse putaretur: & neque vomitu facto ab aqua frigida laxabatur, neque dolor præsens, neque spiratio. Superfasæ verò sunt ipsi aquæ frigidæ amphoræ circiter triginta super corpus: & sanè hoc solum prodesse videbatur: & postea deorsum processit bilis multa. Quum autem dolor obtineret, nihil poterat succedere: & vixit. Antander à catapotio accepto, cætera sanus erat. Verum circa vesicam dolorem habere videbatur: purgauit ipsam celeriter multo purgamento: & à meridie dolor tenebat fortis valde: & in posteram diem strangulatio, & desperatio, & iactatio

Serua barbara peperit.

Virhic etiã Symmachi filius.

Puer à mulo uulneratus. Hermophilifilius.

Aristionis seruæ.

Mulier concipere cupiens.

Antander.

A Etatio. parieb. bat mu. dæ pue. nistra p. dexte. Pityo d. supra g. Huic f. clausum. procede. nem. B sagitta. nem op. est, era. vlla mo. dicauit. mus, qu. cio aute. tam fui. Qui. lum, vi. que eni. steã exe. tractus, C quorem. rursus r. & secur. cursu fas. sum auto. rem. Ve. lum, aff. ad pectu. tur, sed. vixit. palpebr. summur. nia. Nih. sanus fa.

Astatio. & vomebat, & nihil per secessum egerat. & noctu pariebatur. & somnus non accedebat. postridie verò egerat multum, & postea sanguinem. & mortuus est. Athenadæ puero masculino à Phagedæna vlcere corroso, doluit à sinistra parte dens infernus, à dextra supernus. Huius auris dextera suppurata est, dum non amplius doleret. Sutor in Pityo dum soleas veteramentarias fueret pupugit seipsum supra genu in femur, & ferme longum digitum immerisit. Huic sanguis quidem nullus effluxit. Vulnus autem cito clausum est. femur autem totum in tumorem eleuabatur, & procedebat hic tumor vsque ad inguen & lateris mollitudinem. Hic tertia die mortuus est. Quidam iuxta inguen

Athenadæ puer.

Sutor subuolatus percussus.

Sagitta percussus cuasit.

Bsagitta percussus, quem nos vidimus, maximè præter omnem opinionem seruat est. Neque enim cuspis exempta est, erat enim valde in profundo: neque sanguinis eruptio vlla memorabilis fiebat: neque inflammatio: neque claudicauit. Cæterum cuspidem inuenimus nos, ipsamque; eximus, quum sex iam essent anni, ex quo sauciatus erat. Suspicio autem erat hæc, inter medios neruos cuspidem occultatam fuisse, nullamque venam aut arteriam dissecatam esse.

Contra aliter.

CQui percussus est spiculo acuto retrorsum paulò infra collum, vulnus quidem habebat non memorabile aspectu, neque enim in altum ferebatur, verum non multo tempore postea exempto spiculo, distendebatur in posteriorem partem tractus, velut opisthotonici. & maxillæ ligatæ erant. & si liquorem aliquem in os sumeret, eumque; deglutire conaretur, rursus relidebatur ad nares. Cæteraque; statim peiora fiebant. & secunda die mortuus est. Adolescens per asperam viam cursu facto, dolebat pernam, maximè inferna parte. Abscessum autem locus accepit nullum, velut qui colligeret humorem. Verum tertia die totus locus nigrescebat, vsque ad talum, astragalum appellatum, & vsque ad cavitatem quæ est ad pectus pedis. & quod denigratum erat, non diffringebatur, sed prius moriebatur. Viginti verò dies ex toto curu vixit. Qui ad oculum percussus est, percussus quidem est in palpebram, descenderat autem cuspis altè satis, barbæ verò summum supereminebat. Secta palpebra, sublata sunt omnia. Nihil erat mali. Oculus enim permansit, & compendiosus factus est. Sanguis autè effluxit largè, & multa copia.

Calce sub atrato cursu hic perit.

Supercilio percussus sine oculi latione sanatur.

*Virgo ma-
nu aperta
uerticem
percussa
perijt.*

Virgo illa pulchra Nerij filia, erat quidem annorū vigin. D
ti, verum à muliercula amica ludente, lata manu percussa est
in sinciput. & tunc quidem vertigine capta est, & sine spiritu
erat, & quum ad domū venisset, statim febris vehemens cor-
ripiebat, & caput dolebat, & rubor circa faciem erat. Septi-
ma die circa aurem dextram pus processit graueolens, sub-
rubrum, ampliū cyatho & videbatur sibi meliū habere, &
alleuata est. Rursus augebatur febris, & in soporē defereba-
tur. & loqui non poterat, & faciei pars dextera trahebatur,
& difficulter spirabat. & conuulsio ac tremor aderat. & lin-
gua detinebatur. & oculus stupidus erat. Nona mortua est.

*Cleomenis
filius.*

*Cocus gib-
berosus.*

*Cur hæc
mortua sit
uideto.*

*Quæ ex al-
to deciderat
non perit.*

*Pythoclis
medela.*

Cleomenis filius hyeme initio factō cibum auerfabatur,
& eius fastidio citra febrem vexabatur, & vomebat cibos ac
pituitam. & per duos menses cibi fastidium durabat. Co-
co in spina gibbositas facta est ex phrenitide. Huic nulla me-
dicamentī potio conferebat. Verū vinum nigrum, & panis
esus, & balneorū abstinentia, & frictio, & lenis fots nō cum
multo fomento, sed placidē. Cuidam quæ circa vigesimum
ætatis annum, biberat pharmacum ad fœtum perdendum,
accidit dolor, vomitus biliosorum, multorum, pallidorū ac
prasinorum. Quum bibisset, cōuulsio tenebat, linguam com-
mandebat. Ad quartam diem ad ipsam ingressus sum. & erat
ei lingua magna, nigra. Oculorum autem alba, erant rubra,
insomnis. Quarta mortua est ad noctem. Origanum po-
tum, oculis, & dentibus malum est. Puella quæ de rupe ce-
cidit, voce destituta, iactatio aderat. & vomuit ad noctē san-
guinem multum. quum ad sinistram aurem impegisset, am-
pliū inde fluebat. Aquam mulsam difficulter deglutiebat.
stertor. spiritus densus, velut morientium. Venæ circa faciem
distentæ. decubitus supinus. pedes tepidi. febris debilis. vo-
cis interceptio. Septima vocem rupit. calores tenuiores te-
nebant. superstes mansit. Pythocles a grotantibus aquam
& lac multa aqua ammixta dabat. Perniones pertunden-
di, & calefaciendi sunt pedes sic vt maximē excalefacias igne
& aqua. Oculis incommoda sunt, lenticula, fructus pomo-
rum dulces, & olera. Doloribus circa lumbos, & crura, &
coxam, ex laboribus obortis, aquæ marinæ, aceti; calidum
fomentum confert, ita vt vel alpergas, vel spongiam his im-
butam adhibeas. Deligare verò oportet lanis succidis, & pel-
libus

A libus a
sine do
cula m
à rupti
uit. Ca
sum n
sus est
erat. a
bus.
sed qua
sum
lo iacu
sine do
non eg
prodijt
tum ext
irruaba
lorata.
quintur

Ei d
mortu
lestia.
diei ex
me ang
est. cels
Cæa quin
batur ip
si fuerit
conclus
quentes
ca septir
& multa
intercep
bis, qui
deris. Sig
riat: & q
cerbatio
Tunc en
pte gra

A libus agnibus. Fullonibus inguina extuberabant dura, & sine dolore. & circa pubem, & in collo, similia erant tubercula magna. febris ante decimum diem. Tussi vexabatur à ruptionibus. Tertio mense autem quarto venter colliquiuit. Calores successerunt. lingua sicca. sitis. egestionis deorsum malignæ. mortui sunt. Qui lapide in caput percussus est à Macedone, & corrui. Tertia die voce destitutus erat. anxietas. febris tenuis. pulsus non valde in temporibus. Nihil omnino audiebat, neque sapiebat. non quietus, sed quarta mouebatur. humiditas circa frontem, & sub nasum, & usque ad mentum. & mortuus est. Eniates in Dulo iaculo ictus retro in latus, in sinistra parte, vlcus quidem sine dolore habuit. Tertia verò ventris dolor vehemens. non egerebat. Infuso verò per clysterem immisso, stercus prodijt ad noctem. afflictio intermittebat. Sedes ad scrotum extabat. Quarta & ad puberem, & ventrem, dolor iruebat. quiescere non poterat. biliosa vomuit abundè colorata. Oculi quales animi deliquium incidentium. Post quintum diem mortuus est. Calor quidam tenuis inerat.

Ei qui hepar percussus est iaculo, statim color qualis est mortuorum per corpus diffusus est. oculi caui. anxietas, molestia. Mortuus est priusquam concio solueretur, quum sub diei exordium percussus fuisset. Polemarchi vxori hyme anginosæ, tumor sub guttur. febris multa. venæ secta est. cessauit suffocatio ex faucibus. febris comitabatur. Circa quintam genu dolor ac tumor sinistri. & circa cor videbatur ipsi aliquid colligi. & respirabat velut hi qui submersi fuerunt, respirant. & ex pectore substrepebat, velut qui concluso ore loquuntur, Engastrimythi quasi ex ventre loquentes Græcis appellati. Tale quiddam contingebat. Circa septimam aut nonam ad noctem alius deorsum prorupit, & multa liquida quæ mala putantur egressit. Ipsa verò voce intercepta mortua est. Ventres subpurgare oportet in morbis, quum matura fuerint. infra quidem, vbi confidisse videris. Signum habes, si neque anxij, aut capite grauati fuerint: & quum calores mitissimi fuerint, aut quum post exacerbationes cessarint. Sursum verò, in exacerbationibus. Tunc enim etiam sua sponte eleuantur, quum anxij, & capite grauati fuerint, ac se iactarint. Ex casu vulnerato cū-

Fullo cui moritur.

Caput lapide percussus.

Eniates.

Quidam hepar percussus statim moritur. Polemarchi vxoris.

Cubiti læsis.

*Cleogenis.**Demarchus.**Aglautelis filius.**Parmeniscus.**Aspasius.**Callimedon.**Melissander.**Hydropis Medela.**Bias pugil.**Timocharer.**Canis syndus.**Polycrates.*

bito, ob corruptionem cubitus suppuratur. Quum autem iam maturus est, viscosa sanies exprimitur. Velut etiã Cleogenisco, & Demarcho Aglaotelis filio. Similiter autem & valde ex iisdem pus nullum. Velut Aeschylli filio contigit. Suppuratis autem plurimis horror & febris succedebat. Pharmenisci filio surditas accidit. Contulit clysterem auricularium non adhibere. Verum lana solùm indita perpurare, & oleum infundere, aut netopum. Præcipere verò ut deambulet, mane surgeret, & vinum biberet album. Aspasij vxori dolor dentis vehemens, & maxillæ in tumorem eleuatae sunt. Quum verò castorium & piper collueret, opem sentiebat. Callimedontis puero contulit ad tuberculum, quod habebat in collo durum, & magnum, & crudum ac dolorosum, sectio venæ brachij: & lini torrefacti cataplasma imponere subactum vino albo, & oleo imbutum, ita ut deligeretur neque calidum, neque valde coctum. Aut cum aqua mulsa coquatur scenigraci, aut ordei, aut tritici farina. Melissandro quum gingiua dolore corripere, & vehementer intumesceret, sectio venæ brachij, & alumen Aegyptium in principio sedabat.

Hydropicum laboribus fatigari oportet, sudare, panem edere calidum, in oleo bibere, non multum lauare, & caput tepide. Vinum autem album & tenue, & somnus auxiliatur. Bianci pugili quum natura vorax esset, contigit ut in affectione cholericas, bilis sursum ac deorsum exeuntis, delaberetur, ex carnis esu. Maximè verò ex porcinis carnibus crudioribus, & ex ebrietate vini odorati, & placentis ac dulcarijs ex melle, & cucumere, pepone, & lacte, & polenta recenti. In æstate verò affectiones cholericæ, & febres intermittentes. Timochari hyeme defillatio, maximè in nares, quum venere vsus esset, resiccata sunt omnia. lassitudo, calor successit, caput graue, sudor à capite multus, defluebat autem & per totum corpus. Erat autem etiam sanus sudare adfuetus. Tertia die euasit sanus. Post canem febres fiebant sudorosa: & non perfrigerabantur omnino post sudorè, sed rursus ampliùs incalescebant: & longa, & leniter sine iudicatione, & non valde siticulosa. paucis in septem & nouem diebus cessabant. Vndecima & decimaquarta, & decima septima, & vigesima iudicabantur. Polycratem febris

A bris inu
pharma
tempori
inde in t
cimam
post pur
quintam
nem fini
quam fri
infuso v
tori anch
mus conf
B Subpurg
gito quic
postea p
Prædictu
bant mar
totus co
Sexta à p
ta Telep
cepit. i
est, & dol
bos dolo
sthotonu
dibat. T
C habebat
purum. I
moreretu
que circa
me, max
bus. & fo
Tulles au
tychides
rum dest
multam
valde que
continer
rinæ ac t
fæx mol

Abris inuadebat, & sudor qualis præscriptus est. Purgatio à
 pharmaco deorsum facta est. & febris erat lenis. Rursus in
 temporibus sudores parui, & circa collum, ad vesperam. De-
 inde in totum. & rursus incaluit. Circa duodecimā & deci-
 mam quartam diem febris aufercebat, & secessus pauci,
 post purgationem sorbitionibus vsus est. Circa decimam
 quintam ventris dolor circa splenem, & lateris mollitudi-
 nem sinistram. Calidorum adhibitiones minus profuerunt,
 quam frigidorum. Quum autem leni ac molli per clysterem
 infuso vsus esse, dolor cessauit. Magnæ nauis gubernato-
 ri anchora digitorum indicem, & infernum os dextræ ma-
 nus confregit. Inflammatio successit, & marcor, & febris.
 Subpurgatus est moderatè. Calores lenes, & dolores. de di-
 gito quid decidit. Post septimum diem, sanies exibat lenis.
 postea per linguam dixit se non omnia posse enunciare.
 Prædictum est opisthotonum aduentare. Ad hoc confere-
 bant maxillæ confertæ, & ad collum rigidæ. Tertia verò die
 totus conuellebatur in posteriorem partem cum sudore.
 Sexta à prædictione mortuus est. Harpali filius ex liber-
 ta Telephane, luxationem infra in pede magni digiti ac-
 cepit. inflammatus est, & dolorosus erat. & vbi repositus
 est, & dolor remisit proficiscebatur ad agrum. rediens lum-
 bos doluit, lauit, maxillæ ad noctem concerebantur, & opi-
 sthotonus aderat. Salua spumosa vix per dentes foras pro-
 dibat. Tertia die mortuus est. Thrinon Damonis filius,
 habebat circa tibie malleolū vlcus, iuxta neruum sanè iani-
 purum. huic à pharmaco corrosio contigit, vt opisthotono
 moreretur. Profectò in omnibus suppurationibus, & his
 quæ circa oculum sunt, dolores ad noctem. Tussès hye-
 me, maximè in austrinis, crassa & multa alba excreanti-
 bus. & febres succedebant leniter, & quinta die cessabant.
 Tussès autem circa quadraginta, velut Hegesipoli. Eu-
 tychides ex cholericis affectionibus, in cruribus ad neruo-
 rum destentionem desuiuit, vnà cum secessu deorsum. Bilem
 multam abundè coloratam vomuit ad tres dies ac noctes,
 valdeque rubram. & impotens erat, & anxius. Nihil autem
 continere poterat, neque ex potibus, neque ex cibis. & v-
 rinæ ac transitus deorsum supressio multa, per vomitum
 sæx molis prodijt, & deorsum quoque erupit, Andro-

*Harpali
filius.*

Thrinon

*Eutychi-
des.*

*Androphe-
nes.*

phani vocis interceptio. ignorantia. delirium. His solutis supererat adhuc diu multis annis, & recidiuæ fiebāt. Lingua verò per totum tempus permanebat sicca. & si non colutione vteretur, loqui non poterat, & plerunque erat valde amara. Aliquando etiam dolor ad cor, quem venæ sectio soluit. Huic aquæ potus, aut aqua mulsæ contulit. Veratrum nigrum bibit. neque biliosum prodibat, sed modicum. Tandem hyeme decubuit, & mente motus est. & linguæ affectiones similes. calor tenuis. siue dolore. lingua decolor.

Nicanor.

Damocles

Vox peripneumonica. de pectore stragula rejiciebat, & se educi iubebat. Nihil autem poterat clare loqui. Ad noctem mortuus est.

Nicanoris affectio erat. quum ad conuiuium progrediretur timor tibia: quum sub initium vocis tibiae, in conuiuium tibia canere audiuisset, præ timoribus turbationes. Vix se sufferre posse dixit, quum nox esset. Interdium verò audiens, nihil commouebatur. Talia comitabantur ipsum multo tempore. Damocles qui cum illo erat, cæcutire, & corpore exoluto esse sibi videbatur: & non accessisset sanè ad præruptum locum, neque trans pontem, neque minimi scrobis altitudinem transgredi poterat, sed per ipsum scrobem. Hæc per tempus aliquod ipsi affuerunt.

Phœnis.

Phœnicis affectio ex oculo dextro talis quædam erat, plerunque velut fulgur elucere putabat. Quum autem non diu ipsum contiuisset, dolor ad tempus dextrum instabat, & per totum caput ac collum. Caput intumescere retro ad verticula. & distentio, & duricies circum tendines. & vbi caput commouere, aut dentes diducere conabatur, non poterat, vt qui valde distendebatur. Vomitus vbi facti fuissent, prædictos dolores auertebant, & leniores faciebant. Sed & venæ sectio proderat, & veratri potio. eduxit autem varia & omnigena, maxime verò prasina. Parmeniscotiam prius incidebant tristitiæ, & decedendi è vita cupiditas. Quandoque verò rursus letitia. Cononis serua ex capitis dolore incipiente, mente mota est. clamor. querelæ multæ. rato quies. Circa quadragesimum diem mortua est.

Parmeniscus.

Conon.

Decem autem diebus ante mortem voce destituta, & conuulsa fuit. Adolescens quidam multo meraco potu, supinus in habitaculo quodam dormiebat. Huic serpens Argæus appellatus in os ingressus est. & sanè quum sensisset, & lo-

Adolescens.

qui non

A qui no
dolor
lut qu
mortu
tatus.
dies.
nibus
sus, me
plena e
rori in
dolens
modi o
B sub ple
vxori a
secessus
statim f
coxa de
prodier
meridi
gnificat
circa p
chum.
ris filio
pore. p
nium fa
C nem æf
cula iux
ne circa
post risi
mibi m
lo in sep
infusum
gans de
rò vbi d
batur.
uulsiõ fi
molestæ
bens, te
est.

- A qui non posset, dentibus stridit, & serpentem deuorauit. & dolore magno tenebatur. & manus prætensas adhibebat, velut qui strangularetur. & iactabat seipsum. & conuulsus mortuus est. Timocharis seruus, ex atrabiliarijs esse putatus, à talib⁹ ac tot viris, similiter mortuus est circa eandem dies. Nicolai filius circa solstitium hybernum ex potationibus horrui. ad noctem febres. postridie vomitus biliosus, merus, modicus. Tertia die quum concio fori adhuc plena esset, sudor totius corporis cessauit. Diopithis sorori in semitertiana, circa accessionem etiam cor grauiter dolens, & concomitabatur etiam is dolor tota die. & huiusmodi cordis dolor etiam alijs similiter aderat. Verumtamen
- B sub pleiadis occasum, viris talia rariora fiebant. Epicharmi vxori antequam pareret, dysenteria erat. dolor vehemens. feces siccæ, incrementa, subcruenta, mucosa. Vbi peperisset, statim sanata est. Polemarchi vxori in morbo articulari, coxæ dolor quidam vehemens. causa erat quòd menses non prodierunt. Vox intercipiebatur, per totam noctem vsque ad meridiem. Audiebat autem & sapiebat, & per manum significabat, quòd circa coxam esset dolor. Epicharmo circa pleiadum occasum, dolor humeri, et grauitas in brachium. anxietas. vomitus multi. aquæ potus. Euphranoris filio pustulæ velut culicum morsus, verum modico tempore. postridie febricitauit. Siccitates multæ post Fauonium factæ sunt, vsque ad æquinoctium autumnale. Sub canem æstus magni. calidi venti. Febres sudorificæ. Tubercula iuxta aurem multis oborta sunt. Tychon in obsidione circa Datum, à catapulta percussus in pectus. et paulo post ritus erat circa ipsum tumultuosus. Videbatur autem mihi medicus eximens lignum, reliquisse aliquid de spiculo in septo transuerso. Et quum ipsi videretur, ad vesperam insusum per clysterem adhibuit, et pharmacum deorsum purgans dedit. Noctem primam transegit moleste. Statim vero vbi dies illuxisset, et medico, & alijs, melius haberi videbatur. Erat enim quietus. prædictio facta est, quòd vbi conuulsio fieret, breui esset moriturus. Sequenti itaque nocte moleste habens, in somnis, plerunque in ventrem decumbens, tertia ex oriente die conuellebatur, et tunc mortuus est. Billo percussio in dorsum, spiritus multus per vul-

*Timocharis seruus.
Nicolaus.*

Diopithes.

Epicharmus.

Polemarchus.

Euphranor.

Tychon.

Billus.

nus cum strepitu processit sanguis erumpebat. Vbi verò medicamentum cruentis vulneribus destinatum adhibitum ac deligatum esset, sanatus est. Contigit & infelicissimò

Phile.

Phanias.

Evergetes.

Aristippus

Philes filio, denudatione in fronte facta, nona die febris. deinde os liuefactum est. mortuus est. Et Phanias & Evergetes filio, liuefactis ossibus, & febricitantibus, cutis ab osse discessit, & pus non comparuit. Aristippus in supernum ventrem violenter ac graviter sagittæ ictu petitus est. ventris dolor vehemens, & breui ardebat. deorsum verò non egerat.

anxius erat. biliosa abundè colorata quum vomuisset, melius habere videbatur. paulò post rursus dolores vehementes, & venter velut in voluulis. calores. fitis. & in septè diebus mortuus est. Neapolis similiter percussus, eadem passus est:

Neapolis.

acri infuso per clysterè immisso, aluus deorsum erupit. color per corpus diffusus est, tenuis, pallidus, niger. oculi ficci, stupore rigidi, intus conuersi, intuentes in corde. Metrodori filio ex dentis dolore, maxillæ marcor, & gingivarum carnis superexcrecentia. Moderatè suppuratus est. exciderunt dentes molares, & ipsa maxilla.

Metrodorus.

Carcinoma pectoris cur hæc necavit.

Mulieri in Abderis, carcinoma obortum est circa pectus. et per mammam fluebat sanies subcruenta. obturata verò fluxione, mortua est. Pleurique ex destillatione secundum dimidiam capitis partem dolebant. et humore secundum nares procedente febricitabant leniter. et in quinq; diebus perfrigerabantur. Et quæ in partu concussa fuit, dolor circa pectus et latus factus est. excretaiones purulentæ. Tabes constitit. febres per sex dies.

Anginosa cur moritur.

Rursus alui profluuiū. quies. febris. aluus adstricta est: et circa septimam diem mortua est. Anginosa quædam dextrâ manum et crus doluit. febris tenebat debilis. strangulatio tertia die remisit. quarta conuulsa, voce destituta, stertor, dentium contritio, maxillarum rubor. Mortua est quinta aut sexta die. Signum circa manum subliuidum. Alia quoque in palato stertorosa. lingua sicca, peripneumonica. non desipiens, mortua est. Et in Olyntho hydropicus, derepente voce destitutus, desipiens per noctem ac diem, mortuus est.

HIPPO

A H

B

robust
& an
inter
palato
vnde
rum e
tione
C plent
lores,
quon
cruen
duci.
plitem
Me
rint, i
centes
za, fris
valde
narum
formi
quæ e

A HIPPOCRATIS COI DE MORBIS PO PVLARIBVS, LIBER VI.

IANO CORNARIO ME
DICO PHYSICO IN
TERPRETE.

*

Quibuscunque ex abortu circa vterum, & tumoribus, ad capitis grauitatem conuertitur, & iuxta sinciput maximè dolores, & quicumque alij ab vteris: his in octo aut decem mensibus ad coxam morbus definit. Acutum habentes caput, qui quidem validam habent ceruicem, robusti sunt tum aliàs, tum ossibus. Qui verò caput dolent, & aures fluentes habent: his palatum canum est, & dentes inter se non è directo respondentes. Quibuscunque os de palato discessit, his medius cõsident nasus. Quibus verò inde vnde dentes prodeunt, his summus nasus simus fit. Puerorum elucescentiã simul cum pubertate, in quibusdam mutationes habent etiã alias. In rheum dolor grauis, quũ impletur cibo, vomunt pituitam. Quum verò redundarint dolores, æruginosa, & melius quidem habet. Soluuntur autem, quum cibus euacuari fuerint, arenulæ quæ fuluæ subsident, & cruentũ mingunt, torpor femoris è directo, quiescere nõ conducit. Sed exercitia, nõ impleri, iuuenes veratro purgare, poplitem secare, vrinã ciëtibus purgare, attenuare, & mollire. Menses aquosis diu permanet. Quũ verò nõ breui prodierint, intumescunt. In Cranone antiqui dolores frigidi. recentes autem calidi. ex sanguine verò plurimi. & quæ ex coxa frigida sunt. Quæ ad rigotes fortes progressa sunt, non valde mitigantur, nisi prope vigorem. Ante rigorem vrinam suppressiones, si ex bonis fuerint, & aluus egerat, & somni adũnt. fortassis autem & febris modus. fortassis etiã quæ ex lassitudinibus. Abscessus nõ valde, quibus rigotes. Crurum

Plinius hinc
plurima
sumpsit.

Menses
fæminarũ.
Cranon.

Lotium cũ
retinetur.

Crurum effœminationes, veluti si aut ante morbū iter fecisset, aut statim ex morbo: eo quòd fortassis ex lassitudinib. in articulos abscessit ex quo crurum effœminationes. Tubercula extra extuberantia, & acuta, & fastigiata, & æqualiter maturefcentia, & non obdura, & deorsum vergentia, & non bifida, meliora: contraria verò, mala: & quanto plus contraria, pessima. Ferinum autumno, & oris ventriculi dolores, & horrores, & atra bilis. Circa initia exacerbationes considera, & in omni morbo, quale est ad vesperam exacerbari, & annus ad vesperam, & ascarides. Infantibus tussicula cum ventris turbatione, ac febre continua, significat post iudicationem bimestri, in totum vigesima die, etiam tumores ad articulos. Si quidem infrà vmbilicum constiterint, in infernis articulis superna, bonum: si verò suprà, non similiter morbum soluunt, nisi suppurata fuerint. Quæ verò in humeris suppuratur tantillis, mustellæ cubito præditos, paruumque ac macilentum brachium habentes faciunt. Soluerit autem & vlcusculorum infernè eruptio, si non rotunda & profunda fuerint. Talia enim perniciofa etiam aliàs sunt pueris. Soluerit itidem sanguis fluens. Magis autè in perfectioribus is apparet. Lachrymæ in acutis male habentibus, vltro neque quidem bonæ. Inuoluntariæ verò defluentès, malæ. Quibus circumtenditur palpebra malum. Malus est etiam oculus inarescens, velut spuma. & obscuratio oculorum mala est. Et squalliditas mala. & qui intrinsecus corrigantur, & rigentes. & qui vix cõuertuntur, & qui intus conuersi sunt, & quæcunque alia omittuntur. Febres aliæ quidem mordaces sunt manui, aliæ lenes. Aliæ verò non quidem mordaces, verùm augescentes. Aliæ autem acutæ quidem, sed quæ in manu vincantur. Aliæ statim adurentes, aliæ semper debiles, siccæ. Aliæ salsuginosæ. Aliæ inflatæ horrendi aspectus. Aliæ ad manum humectæ. Aliæ rubicundæ valde. Aliæ valde pallidæ. Aliæ liuidæ, & alia id genus. Distentiones corporis, & articularum duriciæ, malum. & ipse dissolutus. & contrafractioes articularum, malum. Oculi audacia delirij signum est. & oculorum deiectiones ac peruersiones malum.

SECTIO SECVNDA.

Dilatate, constringere, alia quidem, alia verò non. Huiusmodi autem mores alios quidem expellere, alios verò siccare, alios autem

*Tubercula
quæ bona,
quæ non.*

*Tumor ar-
ticulorum.*

*Lachryma
sponte ma-
nans uel cõ-
tra.*

*Oculorum
signa.
Febriū dif-
ferentiæ.*

A autem
re, crati
aliqua
alia qu
alia hu
renite
ducere
lut dol
uata, i
tis pur
Abf
etum
B verò ci
dens, m
parui: i
dupla i
gidus. I
non pos
& præc
bus eru
oculos.
sum, è d
aut aur
& angu
quæ inf
C varices?
Vena
da, si spi
in articu
num sec
plurimi
ris & de
& si quic
Sitis i
fastidiu
sunt, ver
nem, rec
tiones, si
eruptio f

A autem indere, & alia quidem parte, alia verò non. Attenuare, crassefacere, corpus, cutē carnes, & alia. & aliqua quidem, aliqua verò non. Leuigare, exasperare, indurare, mollire, alia quidem, alia non. Excitare, torpescere, & quæcunque alia huiuscemodi. Deriuare, subcedentia statim reuellerē, renitentibus concedere. Alium humorem nō prodeuntem ducere. prodeuntem verò simul effundere. operari simile, velut dolor dolorem sedat. Dissimilia, si vergant sursum eleuata, infernè soluere, & contraria per eadem: velut est capitibus purgatio, venæ sectio, quando non temerè detrahitur.

Abcessus velut glandularū tumores, signum quidem sunt etiam partium quæ germina habēt, sed & aliarum. Maxime verò circa viscera. Maligni autem hi sunt. Spiritus parui densi, magni rari, parui rari, magni densi: extra magni, intus parui: intus magni, extra parui: alius extendens, alius vrgens: dupla intro reuocatio, velut superinspirationibus. calidus. frigidus. Medela assiduarum oscitationum, spiratio longa. In non potantibus, & vix, spiratio breuis. E directo & laterum & præcordiorū intentiones, & splenis eleuationes, & è naribus eruptiones. & aures è directo. Horum plurima etiam ad oculos. Vtrum igitur omnia? aut quæ quidem ex infernis sursum, è directo: qualia sunt quæ iuxta maxillas, aut circa oculū aut aurē: quæ verò ex supernis deorsum, non è directo? At quæ & anginosi rubores, & laterum dolores è directo. Aut etiam quæ infra hepar sunt ex supernis distributa, velut in testes ac varices? Considerāda sunt hæc quo, & vnde, & propter quid.

Venæ temporum non confidentes, neq; viriditas splendida, si spiritus intus relinquatur, aut tussis sicca, non ferina: vt in articulos decumbat expectare oportet, è directo distentionum secundum ventrem vt plurimum. Habēt autem horum plurimi, & facies rubicūdas, & ex natura sunt modi albidioris & de naribus sanguis non erumpit, aut parum erumpit. & si quidē ex affusis intus relinquatur, paratus est abcessus.

Sitis intus relicta, & oris ressecatio, & iniucunditas, & cibi fastidium, eodem modo. Febres autem non acutæ, eiusmodi sunt, verum reuertentes. Quæ relinquuntur post iudicationem, recidias facere solent. Primum itaque splenis eleuationes, si non ad articulos finierint, aut sanguinis è naribus eruptio fit, aut dextra præcordij intensio: si non penetrauerint

*Tumores
quid por-
tendant.
Spiritus va-
ricias.*

rint vrinae. Hæc enim est interceptio vtrorunq; & recidiunt D horum merito fiunt. Abscessus igitur horum facere oportet, si non fiant, Eos verò qui iam fiunt declinare. Eos autem excipere, si prodierint iam, & qualia oportet, & qua parte oportet. Qui verò non valde, eos coadiuuare. Eos verò auertere, si omnino incòmodi fuerint, maximè si hi affuturi sunt: si minus, si iam incipiunt. Quartana sanguinis è naribus eruptiones agrè indicant. Febres quæ vna die intermittentes, altera superrigēt vnà cum iudicatione, ex quinque ad septem circuitus durant. Quæcunque tertianæ naturam habent, his nox molesta ante exacerbationem: Quæ verò sequitur, tolerabilior plerunque est. Tusses sicca parum irritantes à febre adurente, non pro ratione siticulosa, neque linguæ torrefactæ, non feritate, sed spiritu. Constat id inde. Quum enim loquuntur, aut hiant, tunc tussunt: quum verò nō, minimè contingit. Nihil temere affirmandum, nihil contemnendum. Contraria paulatim facta accessione adhibenda sunt, & interquiescendum. Dolenti capitis partem posteriorem, recta vena in fronte secta profuit. Successione præcordiorum ex qualibus qualia alterant, & viscerum inflammationum qualia possunt, siue ex hepate spleni, & vice versa: & quæcunque huiusmodi. Reuellere oportet, si non qua oportet repant. Si verò qua oportet, his oscula aperire oportet, qualiter singula repant. Latæ pustulæ non valde pruriginosæ sunt: Quale Simon habebat hyeme, qui vbi ad ignem inungeretur, aut calida lauaretur, opem sentiebat. Vomitus non proderant. Arbitror si quis calida fomenta adhibuisset, opem ferre potuisset. Quæcunque concoqui oportet, conclusa esse conuenit. Contraria verò siccare, & aperta esse.

*Quartana
diurna.*

Tertiana.

Tussis sicca.

Capitis doloris medicinalis.

Simon.

Oculorum fluxiones.

Oculorum fluxiones, si aliàs conducere videtur, reuellere ad fauces conuenit. Et vbi eructatio conducit, & quæcunque alia huiusmodi. Transitus apertos esse oportet, veluti nares, & alia quibus opus est, & velut opus est, & qualia, & qua parte, & quando, & quantum opus est, velut sudores, & alia sanè omnia. In magnis malis facies si fuerit bona, bonum signum est. In paruis autem, contraria significans bonæ significationi, malum. Apud magnum Theatrum vbi mulier retro heroum, morbo regio superueniente permāsit ipsi. Apud

A Ap
Perin
eciam
nant:
so eua
diu
ficul
factus
in pau
nus.

nua ca
hoc qu

B Sup
ris ver

rotun
grau
tio, &

accipie
quæ ad
& nig

Cor
nit, &

dum f
dior es

C C
in

forum i
uities, i

quiete,
za coct

eandem
mittito

Quin
to. Qu

floridu
tatim, e

ne. M
gous n

A Apud Temenæ neptim ille nigricantis erat coloris. In *Temenes.*
 Perintho genituræ similis vrina talis, quæ esset indicatoria, *Locium ge*
 etiam pectinis affectionum. Nam huiusmodi vrinæ talia sa- *nitali semina*
 nant: quoniam neq; flatu multo, neq; stercore multo egres- *ni tale.*
 so euacuabantur. Non enim profecto magnum erat præcor-
 dium. Brasicam septima die quis comedit, quum adhuc dif-
 ficulter spiraret, postquam pecten emollitus est, rectè spirans
 factus est: alius ipsi expulit. De sanguine seroso, quoniam *Sanguis se*
 in pauidis talis, aut in his qui vigilarunt: & siue malus, siue bo- *rosus in qui*
 nus. *Quibus splen deorsum vergit, pedes & manus, & ge- bus sic.*
 nua calida sunt: nasus & aures semper frigida. Num propter *Lienosortu*
 hoc quòd tenuis sanguis? Num & natura talem hi habent? *signa.*

B Suppurationibus vmbilicus terminus, quibus suppuratu-
 ris ventres turbantur. Splen durus non supernè, infernè,
 rotundus, latus, crassus longus, tenuis longus. Minus capitis
 grauedine laborantibus. Circa ægrotantem administra- *Quid medi-*
 tio, & de morbo interrogatio: quæ narrat qualia, quomodo *co agendum*
 accipiendi sermones: quæ ad ægrotantem, quæ ad præsentis, *erga lana*
 quæ ad externos. Quod in calidiore, solidiore, in dextris: *guentes.*
 & nigri propterea, & venæ extrinsecus, & multò biliosiores.
 Concretum est, compactum est citius: vbi motum est, desi-
 nit, & tardius augetur, & ad amplius tempus. Quòd soli-
 dum factum est, & biliosius, & sanguinolentius est: Hic cali-
 dior est locus animali.

SECTIO TERTIA.

C Vitis raritas, ventris densitas: cutis constrictio, carniū *Caluities*
 incrementum: ventris torpor, vniuersorum confusio: va- *caussa.*
 forum immundicia, cerebri consumptio. Quapropter & cal-
 uities, instrumentorum attritio. Detractio cursibus, luctis,
 quiete, multis celeribus deambulationibus, carne ouilla, ma-
 za cocta plerunque, panis modicus. Detractionis signum,
 eandem horam diei seruare, de repente enim trahitur. Re-
 mittito labores, aut desuet. Similiter enim totum concidit.
 Quum verò iam conciderint, carnes suillas assatas exhibe-
 to. Quum autem implentur, signum est, quòd corpus rursus
 floridum fit. In exercitationibus signum, sudor fluens gut-
 tatim, qui exit velut ex canalibus: aut collapsio ex eleuatio-
 ne. Mulier quam primùm curauit in Cranone, splen ipsi ma- *Mulier lien*
 gous natura, febris ardens, rubicunda, spiritus, decima sudor *nosa.*
 plerunque

plerunq; supernè. Sed & infernè, decima quarta. Minus hinc D
qui ex capite grauedine ac raucedine laborât, vbi febre cor-
repti fuerint, recidiuæ velut puto fiunt. Quicquid suppura-
tur, non reuertitur. Ipsa enim maturatio, & iudicatio simul,
& abscessus. Quibusdam vbi venter vtuntur, venter infla-

*Damago-
ra & Ar-
cesilao quid
in Venere
passi sunt.
Frigus ue-
benes quid
faciat.*

*Rigores
unde inci-
piant.*

*Sanguis de
naribus qui
bus manet,
& pueris
quando in-
cipit.*

tur, velut Damagoræ. Quibusdam verò in hoc strepitus, Ar-
cesilao verò etiam intumescebat. Flatuositas simul caussa
est in his qui scapulas alarum modo eminentes habent. Sunt
enim flatuosi. Frigidum valde, venas rumpit, & tussim mo-
uet, velut nix, glacies: & constringit, velut sunt eminentiæ
oblongæ & rotundæ, Pherea & Gongronæ, à satyrorum cir-
ca aures eminentis, & arborum quarundam tuberculis ap-
pellatæ. Simul caussa sunt etiam durities. Post mictione con-
cretio, pueris magis, num quòd calidiores? Figuræ magis
alleuantes, velut qui sarmenta manu necabat & obtorque-
bat, præ doloribus decubens, arrepta paxilli summa parte su-
pra seipsum infixâ, inhærebat, & melius habuit. Quæ ex mô-
tano labore circa pontem ego vidi crura iactantem, altera ti-
bia minimè extenuabatur, femoribus autem valde. Vrinæ &
genitura non supprimebantur. Quæcunq; laterum natu-
ræ scapulas alarum modo eminentes habent, propter caussæ
debilitatem in destillationibus malignis, siue excretio fiat,
siue non fiat, malum. Rigores incipiunt mulieribus quidè
magis à lumbis, & per dorsum, & tunc ad caput. Sed & viris
posteriore corporis parte magis quàm anteriore. Horremus
enim magis exterioribus quàm interioribus corporis parti-
bus, velut cubitis, femoribus. Sed & cutis rarior: Indicat autè
pilus. A quibus autem alijs rigent, fortassis vlcerebus, inci-
piunt à vasis. Summa, ex natiuitate, & caussa, & plurimis
rationibus, & paulatim in cognitionem venientibus collig-
gentè & addiscentem, an similia sint inter se, & an nō similia
sint inter se: quo ex dissimilitudinib⁹ similitudo fiat vna. Sic
sanè fuerit via. Sic etiam eorum quæ rectè se habent proba-
tio, & non rectè se habētium redargutio. Sanguinis ex na-
ribus eruptio, aut subpallidè nigricatibus, aut rubicundè pal-
lentibus, aut subpallidis. Parùm demittentem crassefacere
oportet siccò. Alijs verò minus crassificatione opus est. Sic-
co autem opus est albo. velut gallâ, alumen. Postquam ve-
nere vti inceperint, aut hircire, sanguis ipsis è naribus erumpit.

A pit. In accessibus alij quidem strepitum edunt: velut Arce-
 silaus. Alij verò accessuri, horridi fiunt ac rugosi. Alij post-
 quam accesserint, ventre inflantur, velut Damnagoras. Mu-
 tationes cauendæ. Cibus modicus, non delassari, non fitire.
 Omnis attenuatio laxat cutem, deinde circumtenditur. Re-
 nutritio vice versa. Cutis confidentis corrugatio, renutritæ
 extensio. Rugosum, leue, vtriusq; signum: itemq; subbiliosum
 & subrubrum: Sic etiam detractas esse mammas, graciles au-
 tem sursum tractas esse & circumtensas, etiam si quis non
 propterea putauerit id fieri, sed in carnosiss. Clauiculæ con-
 spicua, venæ pellucida. Herodicus febricitantes interficie-
 bat circuitibus, luctis, multis fomentis, mala est febriculosi-
 tas, inimica fami, luctis, circuitibus, cursibus, frictioni: labo-
 rem labore. Ipsi venarum rubor, liuor, pallor, laterum do-
 lores molles. Non fitire faciunt, continere os, tacere, ven-
 tum cum potu frigidum inducere. Occasiones vnde ægrotare
 cœperint, considerare oportet, siue capitis fuerit dolor, si-
 ue auris, siue lateris. Signi sunt dentes, & in quibusdam in-
 guinum tumores. Ulcera sientia ac tubercula iudicantia fe-
 bres. Quibus hæc non fiunt, iudicatio sublata est: Quibus in-
 tus relinquuntur, certissimæ, recidiuæ, ac celerrimæ. Sputa
 rotunda delirium significant, velut in Pleno. Qui Hæmor-
 rhoidas habent, neq; pleuritide, neque peripneumonia, neq;
 phagædena, neque furunculis, neque tuberculis terebinthi
 figuram habentibus corripuntur, fortassis autem neque le-
 pris, fortassis neque vitiliginibus. Multi tamen intempesti-
 uè curati, talibus non tardè correpti sunt, & sic perniciosè fue-
 runt: & quicumque alij abscessus, velut fistulæ, aliorum me-
 dela sunt. Decubitus humorum ad aliquem locum, in qui-
 bus factos affectus liberat, in his prius ipse factus, illos impe-
 dit. Alterius loci morbos loca excipiētia, aut ob dolorem,
 aut ob grauitatem, aut propter aliud quiddam liberant, aut
 quod alijs sunt communicationes. Propter inclinationem
 non amplius sanguis prodit, sed iuxta humoris cognationē
 talia spuant. Conuenit quibusdam sanguinem detrahere,
 tempestiuè in talibus. In alijs autem velut in his, non con-
 uenit. Impedimentum in spuentibus cruenta, tempus anni,
 pleuritis, bilis.

Arcesilaus.

Damnago-
ras.

Herodicus

Hæmor-
rhoidas pa-
tientes &
quibus tuti.

SECTIO QUARTA.

Tubercula circa aurem quibus circa iudicationem ex-
 orta non suppurata fuerint, his disparentibus recidua
 fit, pro ratione reciduarum. Recidua verò fiente, rursus in-
 tumescunt, & permanent, velut febrium recidua: in simili
 circuitu: his spes est ad articulos abscedere. Urina crassa, al-
 ba, qualis Archigenis familiari erat, in lassitudinis febribus
 quarta die aliquando prodit, & liberat ab abscessu. Si ve-
 rò ultra hoc, etiam sanguis è naribus largè eruperit, etià val-
 de. Cui intestinū in dextra parte dolebat, & articulari mor-
 bo correptus est: erat quietior. Postquā autē hic curatus fuit,
 magis dolebat. Agasis filia quum esset puella, densum spiri-
 tum habebat. Mulier autem facta, à partu nō diu dolore cor-
 repta leuiter, magnum onus sustulit. & statim quidem in pe-
 ctore aliquid crepuisse visum fuit. Postera die & anhelationē
 habebat, & coxam dexterā dolebat: & cum hæc doleret, tunc
 etiam anhelatio habebat: coxæ verò dolore cessante, etiam
 anhelatio cessabat. Spuebat spumosa, ab initio verò florida:
 Vbi verò confidisset sputum, vomitu bilioso tenui simile e-
 rat. Dolores maximè erant quum manu laboraret, Hanc ab
 allio arcere visum fuit, porroque ac ouicula, & boue. In re-
 bus autem agendis à clamore, & excandescencia. Cui in
 capite tumor depascendo proserpebat, ei primū alumen
 vstum profuit. Habuit alium abscessum, fortè quòd os ab-
 scessurum esset. Abscessit sexagesima die supra aurē, sursum
 ad verticem vulnus erat. Intestina crassa habet, qualia sunt
 canis, verū maiora. Dependent autem ex medianis mem-
 branis. Mesocolis hac parte appellatis. Hæ verò ex neruis, de
 spina sub ventrem. Aegrotantibus gratificationes, velut
 est purè præparare potus ac cibos, & ea quæ videt: molliter
 ea quæ contingit. Aliæ gratificationes, quæ non magnopere
 lædunt, aut facillè reparari possunt, velut frigida, vbi hac
 opus est. Aliæ gratificationes sunt, introitus, sermones, ha-
 bitus, vestitus aegrotanti, tonsura, vngues, odores. Aqua de-
 cocta partim vt aërem admittat, partim vt vas non plenum
 sit, & operculum habeat. Quòd ex sanguinis eruptioni-
 bus, aqua inter cutem corripuntur. Si qualia oportet pur-
 gari, purgentur, facillè ferunt. In Aeno legumina comeden-
 tes assidue, feminae, mares crurum impotentes facti sunt, &
 perman

*Archige-
nes.*

Agasis.

*Capitis tu-
mor.*

*Quæ medi-
cus erga læ-
guētes agat*

*Legumina
in Aeno.*

A perma
habel
dior a
frigid
somon
gidia
quæ qu
procel
lidam
in cali
turitat
leui so
busdan
B sunt. N
gnis n
calidi,
iracun
genus
ruerit,
proten
& colo
se habu
gna l
frigidu
sunt.

C
M
& nict
quæcur
magist
rium, h
ductio
tus, no
tas, & l
fæmini
tus, cor
huiusce
ad mor

A permanferunt. Sed & eruum comedentes, genuum dolores habebant. Palam vigilans calidior externis partibus, frigidior autem internis. Dormiens vice verfa. Calidæ naturæ frigiditas. potus, aqua, quiescere, fomnus in frigore, cōtecto, fomnus fedentium, erectorum nictatio. Debiles victus, frigidus: robusti verò calidi. Aquarum arte nō præparatarum, quæ quidem ab æthere excreta est, aut cum tonitruo, æstiuæ: procellosa verò mala. Aqua vorax, vigilia vorax. Percalidam naturam calido tempore, in frigore cubile crassefacit: in calido attenuat. Exercitatio sanitatis est vesci citra saturitatem, non refugere laborem. Inter vigilandum siti leui fomnus medela est. Siti verò ex fomno, vigilia in quibusdam. **Q**uibus plurimus calor est, maxima voce præditi sunt. Nam & plurimus est frigidus aer. Ex duobus autē magnis magna etiam quæ generantur existunt. Ventriculo calidi, carne frigidi & tenues, hi eminentes venas habent, & iracundiores sunt. Terra siccitatibus squallida, volucrum genus abundat. Hircire incipiens, vter testis extra apparuerit, siquidem dexter, masculum: si verò sinister, femellam protendit. Oculi prout validi fuerint, ita etiam corpus: Sed & color in peius aut melius vergit. Iustum est autem, prout se habuerit alimentum, ita & quod forinsecus est sequi. Signa lethalia, per cutem, nares, calidus vapor: vbi prius nares frigidum spiritum emisserunt. Signa verò vitalia, contraria sunt. Labores cibos præcedant.

Qualitas ciborum & aquarum.

Sanitas. Somnus.

Volucrum abundantia

Oculi.

Mortis & vitæ signa.

C SECTIO QVINTA.

Morborum naturæ medici. Inuenit natura ipsa sibi ipsi aggressiones, non ex præmeditato, partim velut & nictare, partim verò & ea quæ lingua subministrat, & quæcunque alia huiuscemodi, non edocta natura, & nullo magistro vsa, ea quibus opus est facit. Lachrymæ, narium, humiditas, sternutationes, auris sordes, oris saliuæ exductio, spiritus introitus, exitus, oscitatio, tussis, singultus, non eiusdem omnino modi. Vrinæ secessus, & flatus, & huius alterius, alimenti, & transpirationis, & ea quæ feminis solis adsunt, & in reliquo corpore sudores pruritus, corporis distentiones cum oscitatione, & quæcunque huiuscemodi. Hominis anima semper producitur vsque ad mortem. Si verò efferbuerit, vnà cum morbo etiam ani-

ma corpus depascitur. Morbi connutriti, in senecta, & D per concoctionem, & per solutionem, & per rarefactionem desinunt. Sanatio, contra sententiam non consentire affectioni. Frigidum & auxiliatur, & occidit, quæcunque ex calido sunt. Excandescencia retrahit cor & pulmonem in seipsa: & ad caput calida ac humidum. Læticia vero relaxat cor. Labor articulis & carnibus: cibus, somnus, visceribus. Animæ deambulatio est cura hominibus. In vulneribus sanguis concurrit, opitulandum igitur ut vacuum expleatur. Si auris doleat, lana digito obuoluta oleum calidum instillato. Deinde lanam intus in volam manus positam, sub aurem subdito, ut aliquid ipsi exiisse videatur. postea in ignem immittito, Dolus. Lingua viridiam significat. Linguae virides cum palore biliosa. Biliosum autem à pingui: Rubicundæ verò à sanguine. Nigræ ab atra bile. Sicca à fuliginoso ardore, & vterina parte. Albæ verò à pituita. Urina concolor cibo, & potui, & qualis intus est humidi colliquatio. Lingua concolor attingentibus ipsam humoribus: quapropter per hanc humores cognoscimus. Si falsæ carnes gustanti, redundantiæ signum. Si mammarum papillæ, & rubor pallidus fuerit, morbosum vteri vas est. Hominibus sordes in auribus, dulcis quidem lethalis, amara verò non. Terram mutare commodum est in longis morbis. Debiliores cibi breuem vitam habent. In fluxionibus ad coxam, venas retro aures secato. Coitus morbis ex pituita commodus. Calido

Dolor auris quæ leuetur.

Lingua nota uariæ.

Sordes auris quid portendant.

Cibaria qualia.

Destillatio nis remedium.

Coitus quibus proficiat.

Veratri purgatio.

Sanguis per somnum intro fugit.

Cibi frigidissimi.

Cucumis agrestis.

Calido ventriculo præditos, fortes potus ac cibi perturbant. Atra bilis velut similis est hæmorrhoidis. Augescentes morbos coitus. Frigiditas ea quæ in ventre sunt indurat. Coitus ea quæ in ventre sunt indurat. Eum qui veratrum bibit, si citius purgare volueris, lauare oportet aut comedere. Sanguis in somno intro magis fugit. Rigor à superiore ventre, febris ab inferiore magis. Attractio, pulmo, siccus ardor: Superuacuum siccit & somnus multus. Frigidissimus cibus, lentes, milium, cucurbitæ. Ulcera exoriuntur si quis dum impurgatus est laborauerit. Mulier, capra, elaterium aut cucumerem syluestrem comedentes, pueris purgatio. Calido corpori, id quod comedit, intrinsecus frigiditas est, forinsecus autè dolor à sole, igne, vestitu, in tempore

A tempore parti

C torum ne, id quibus atra. strum vener

B trematio, ci, in rum a

Ho expulsi submersit, noster pri, à tur pri qui m liosa.

C transitio busdan busdan da & ex qua plerum tendunt rara, sunt. H quam ex quibus. sa deor cito, a

A tempore æstiuo. Contrario verò contrario modo. Cibi partim celeriter superantur, partim tardè.

S E C T I O S E X T A.

*Ciborum
varietas.*

Carnes attractices, & ex ventre, & extrinsecus. Indicium est sensus ipse, quòd expirabile ac inspirabile est totum corpus. Calidissima venula sanguinis multitudine, id quod fuliginosum est, exierit, & statim secernit. Et quibus quidem pingue, bilis flaua: quibus autem sanguis, atra. Mentis, memoriæ, olfactus, aliorum etiam famis instrumentorum exercitatio. Labores, cibi, potus, somnus, res venereæ, omnia mediocria. Frigidior in frigido tempore ac regione calidior erit. In doloribus proximum ventrem purgato, sanguinis autem ventrem secato. Vstio, sectio, calefactio, perfrigeratio, sternutationes, plantarum succi, in quibus vim habent, & cyceonis mixtura. Maleficorum autem lac, allium, vinum feruefactum, acetum, sal.

Homo ex lassitudinibus ex itinere, imbecillus, grauatus, expuit. Tussiuuit enim ex vertice. febris acuta, ad manum submordens. Secunda die capitis grauitas, lingua combusta fuit, naris vnguibus conscalpta sanguinem non effudit. Sinister splen magnus & durus dolebat. A quartana correpti, à magno morbo non corripiuntur, Si verò corripiantur prius, & succedat quartana, liberantur. Pro qualibus qui morbi. Bilis fit, velut de vulneribus dixi, quòd sint biliosæ. Caliditas acrimoniæ signum est. Turbationes,

*Quartana
à quibus im-
munes præ-
stet tutoque
Deliratio
quibus pro-
fit.*

C transitus. Nam mente motis dolores laterum desinunt: quibusdam febres, quibusdam non. Sed cum sudoribus. quibusdam autem cum turbatione, quibusdam verò cutis arida & circumtensa ac falsuginosa. Torpefactiones quales ex qualibus, & quales illi cui coxa. Per aures, ex auribus, plerumque tertio die moriuntur. Quibus cutes circumtenduntur aridæ ac duræ, sine sudore: quibus laxæ sunt ac raræ, cum sudore moriuntur. In recidiuis mutationes prodia sunt. His transmutare oportet ad ea quæ conueniunt, antea quam male afficiantur, velut Cherioni. Quæ irritantur ex qualibus, stridulæ faucium asperitates terminum præscribunt. Quibus quidem id quod sanum est, relinquitur, caussa deorsum submissa, eos aut purgato, aut deligato, aut eijcico, aut refecato, aut exurito. Quibus verò non, non.

*Dolor au-
rium ma-
gnus tertio
die plerum-
que tollit.
Locorum
mutatio
quos iuuet.*

Quibus sanguis multus fluit ex naribus, qui quidem de-
 colores mere modo sunt, his parum prodest. Quibus verò
 colores rubicundi, non similiter. Et quibus capita sunt quæ
 facile tolreant, prodest: Quibus secus, non. Quibus nares na-
 tura humidiores, & genitura humidior ac copiosior, hi mor-
 bosius sani sunt. Plurimis autem quibus ex morbo, vice
 versa. Sputa rotunda, mentem emouent, veluti illi in Plin-
 thio. Huic sanguis ex sinistra nare erupit, & solutus est quin-
 to die. Vrina multam subsidentiam habens, à mentis e-
 motione liberat, qualis erat Dexippi. Post pilorum de-
 fluxum, quartana febris non vltra annum. Aurium eru-
 ptiones ætate quinta die fiunt. Quandoque verò etiam diu-
 tius durant. Ita & circa ginginas, & circa nares suppuratio.
 Quibus in dentium dolore, de supercilio tenuia descen-
 dunt, his à pipere probè affricto postridie crassiora des-
 cendunt, si etiam alia non obtinuerint. Nam Hegesippo so-
 poriferum inditum non obtinuit, sed magis & violentius in-
 super prouocauit. Ofsium naturam ex capite colligere o-
 portet, deinde neruorum, & venarum, & carnum, & aliorum
 humorum, & superiorum ac inferiorum ventriculorum, &
 mentis, & morum, & eorum quæ per annum fiunt, tempore
 quodam anni præcociore, velut pustulæ & huiuscemodi. Si-
 mile enim est his quæ quotidie citius aut serius accipiuntur.
 Similiter & biliosum, & sanguineum corpus atrabilia-
 rium sit, si non habet euacuationes. Lycino postremum
 splen magnus dolorosus, in quarta aut quinta.

SECTIO SEPTIMA.

Tvsses cœperunt circa solstitia hyberna; decimaquinta
 aut vigesima die, ex frequenti australium & aequilona-
 rium ac niuoforum transmutatione. Ex his aliæ breuiores,
 aliæ diuturniores siebant, & post has multæ peripneumoni-
 cæ affectiones. Ante æquinoctium rursus plerisque reuer-
 tebatur, quadragesima vt plurimum ab initio die: & aliqui-
 bus sanè valde breues ac iudicatu faciles erant, aliquibus au-
 tem fauces inflammatae sunt, quibusdam Anginæ obortæ.
 quibusdam leues syderationes, alijs Nyctalopes, atq; hi ma-
 gis pueris. Verùm peripneumonice affectiones valde breues
 erant. Fauciù verò inflammationes post tussim, aut omnino
 parum

*Sanguis de
 naribus flu-
 ens quibus
 proficit.*

*Quales sint
 qui nares hu-
 midas ha-
 bent.*

*Rotunda
 sputa.*

Dexippus.

*Piper den-
 tis iuuat.*

*Natura ofi-
 sium, neruo-
 rum, uenarum
 carnis. &
 cæterorum
 qui cogno-
 scatur.*

Lycinus.

Tussis.

*Anginosi
 Lusiossi.
 Syderati.*

A parum
 & talope
 sicca, a
 etiam v
 rigueru
 borari
 verò eq
 res crur
 resolute
 dolor. I
 leuem t
 omnia
 de. Ple
 perfecte
 Quib
 febricit
 pneumo
 deration
 præbuit
 picæ aff
 bant. Fi
 græ par
 habebat
 gnos m
 capillos
 si affric
 pauca a
 que hæ
 autem h
 & quod
 At At
 suetissi
 bant, qu
 perimeb
 partim p
 terant, h
 etiam in
 turniore
 cem atto

A parum pro tussi fiebant, atque hæc breues, magis autem Nyctalopes. Anginæ vero & leues syderationes, aut duræ & siccæ, aut paruæ & raro matura educentes: quibusdam vero etiam valde. Qui igitur aut vocibus amplius se fatigarunt, aut rigerunt, in anginas magis desierunt. Qui vero manibus laborarunt, manibus tantum syderati ac resoluti sunt. Qui verò equitauerunt, aut amplius iter fecerunt, aut alios labores cruribus perfecerunt, his ad lumbos aut crura impotentiæ resolutoriæ obortæ sunt, & ad femora ac tibias lassitudo ac dolor. Durissimæ autem & violentissimæ tussis erant quæ ad leuem syderationem ac resolutionem perducebant. Verum omnia hæc in recidiuis fiebant. In principijs vero non ita valde. Plerisque autem horum tussis in medio remisit, sed perfecte non defecerunt, verum cum recidiua affuerunt.

*Vocis labor
& catronum qui fuerat.*

Tussis uarietas.

Quibus voces frangebantur ad tussim, horum plurimi ne febricitarunt quidem, Quidam vero parum. Sed neque peripneumonice affectiones ulli horum fiebant, neque leues syderationes, neque ullus alius morbus de se significationem præbuit, sed in sola voce iudicabantur. At vero Nyctalopice affectiones firmabantur, ut quæ etiam ex alijs causis fiebant. Fiebant autem pueris maximè. Oculorum autem nigrae partes aliquantum variegabantur, quæ pupillas paruas habebant. In summa oculus niger ut plurimum erat. Et magnos magis quam paruos oculos habebat, & plurimi rectos capillos ac nigros. Cæterum mulieres non similiter à tussi afflictae sunt. Verum pauca febricitarunt, & ex his valde pauca ad peripneumonice affectionem deueniunt, atque hæc seniores, & omnes superstites euaserunt, Causam autem hoc fieri eo quod non similiter velut viri prodirent, & quod nequaquam similiter ut viri morbis corripuntur.

Lusciosi pueri quæ fierent.

Mulieres aliter uexantur.

At Anginæ liberis duabus oboriebantur, atque hæc mansuetissimi moris erant: abundantius autem famulas corripiebant, quibus & violentissimæ fiebant, ipsasque celerrime perimebant. Viris vero multis fiebant, qui partim euaserunt, partim perierunt. In summa, qui solum deglutire non poterant, his valde mites ac toleratu faciles erant. Qui vero etiam insuper obscure loquebantur, his molestiores ac diuturniores. Quibus verò etiam venæ circa tempora & ceruicem attollebantur, his aliquantum malæ erant. Pessimæ ve-

Anginæ uexatio.

ro his quibus & spiritus sublimis coëleuabatur. Hi enim etiam incallescibant. Nam sicut scriptum est, ita confortia affectionum habebant. Et quæ quidem primùm scripta sunt, etiam sine posterioribus fiebant. Quæ verò posterius, non sine prioribus. Celerrimè autem moriebantur, ubi febrili rigore insuper rignissent. His ita pressis nihil memorabile proderat, non ventris turbatio, non venæ sectio, neque quæcunque alia tentavi. Secui etiam venam sub lingua, quosdam & sursum purgavi. Hæc igitur omnino in ætate fiebant, sicut etiam eruptiones omnino multæ, & potissimum in siccitatibus lippitudines dolorosæ populariter grassabantur.

Sanguinis venarum suppressiones facium animi deliquit. figura alterata, interceptio, linamētum intortum, appositio, deligatio. Inguinum glandularumq; tumores plurimi fiebant, eo quòd hepatitis affecta esset. Erat autem & ab arteria male affecta malum signum, veluti Posidonia. Quibus sanguis erumpebat, morientes fronte non exudarunt, sed velut contracti præ siccitate erant. Et anhelosi, ac cum sudoribus pereuntes, male habebant. Ventrium abundantia turbationem ferunt, velut Posidonia: & quæ animalcula in aluo inducunt. In attenuatione circumensio ante obitum, & umbilicus oblongus ipsi protractus est: & gingivarum dentes ambientium exulcerationes. Multa de vnoquoque rectè præcipi possunt, quæ partim eadem possunt, partim non: velut est talia diffundi, exolui, & educi, & indurari, & maturari, & ubi mutatione opus est, de lecto propellere timidos, & torpentes excitare ad ea quæ relinquunt.

Hydropicos citius secare oportet, tabescentes statim rere, caput secare, & huiusmodi. Hydropicorum peccinam ne contingito, neque internas partes. Simile est enim multis genibus.

Xenarcho.

Affectiones circa cor siue ventriculi osculum Xenarcho, & calidum aceruatim exspirare, & vlcus per euacuationem ab initio fouere. Vox qualis est irascentibus, si talis fuerit non irato, ex natura fuerit. & oculi tales fuerint ex natura turbulenti, quales sunt ubi irascuntur hi qui tales non sunt. Et alia iuxta morborum rationem, velut verbi causa, Morbus tabidam speciem inducit, si talis ex natura æger fuerit, ex tali morbo superstes euadet: & alia eodem modo. Tusses laboriosæ contingunt locos lætos, & maximè

Tabes.

Tussis sicca.

A maxim
tibus,
tus rel
non p
tution
quum
tho ve
mem p
morbi
rò diut
habent
adduxi
bus, ter
B quum
linque
alias, u
gna su
seps vo
quinqu
quibus
alia qu
Qui
partus
Lab
in trip
C in trip
hiant.
Qu
dius,
mo, ne
Vic
Muta
C
Muta
gressio
nes qu
gua e

A maximè articulos. Sed & in febribus lassitudinem inducentibus, tusses siccae ad articulos decumbunt cum febre, si inrus relinquuntur. Spiritus tabescentibus obscuri mali, & non parientibus, & quicumque alij tales ab eadem constitutione. Tabescentibus autumnus malus. Malum item ver, quum fici folia cornicis pedibus similia fuerint. In Perintho vere plurimi ægrotarunt. Simul causa fuit tussis per hunc mem populariter vagata. & alijs quicumque diuturni sunt morbi. Nam & in ambiguis confirmati sunt. Quibusdam vero diuturni non sunt oborti, velut his qui dolores rheuales habent. Sed & alijs, velut homo ille ad quem Cyniscus me adduxit. Dolorum in lateribus, & pectore, & alijs partibus, tempora an multum differant considerandum est. Nam quomelius habuerint, rursus deterius habebunt, non delinquentes. In longis dysenterijs cibi fastidia mala, tum alias, tum si insuper febrierint. Ulcera circumglabra maligna sunt. Lumbos dolenti recursus ad latus, & pustulae quae seps vocantur. Rhenum affectiones non vidi sanatas supra quinquagesimum annum. Quae in somnis exacerbantur, & quibus extremæ partes perfrigerantur, & mens turbatur, & alia quae circa somnum fiunt eiusmodi: & quibus contraria. Quibus nihil intra constitutum tempus accidit, singulis partus vitales fiunt. Apparentia in quibus mensibus fiunt. Labores in circuitibus, quicquid in septuaginta mouetur, in triplicitate perficitur: & quicquid in nonaginta mouetur, in triplicitate perficitur. Post menses, dextera & sinistra hiant. Humiditas per prodeuntia, diæta sicca opus habet. Quod citius discretum ac motum est, rursus augetur tardius, & ad longius tempus. Labores tertio, quinto, septimo, nono mense: & secundo ac quarto.

Hæc ex parua tabula consideranda sunt.

Victus ratio fit repletionem, vacuationem, ciborum, potuum. Mutationes horum qualia ex qualibus, prout se habent. Odores delectantes, offendentes, implentes, placantes. Mutationes ex qualibus, prout se habent. Illabentes, ingressos aut egressos spiritus, aut etiam corpora. Sermones qui audiuntur, alij meliores, alij offendentes. Et à lingua ex qualibus qualia alliciuntur. Spiritus tanta calidi-

tas, frigiditas, crassities, tenuitas, siccitas, humiditas, ple-
nus, imminutus & copiosior, à quibus mutationes, quales
ex qualibus, prout se habent. Continentia, aut contenta,
aut intus permeantia corpora. Sermonibus, silentio, di-
cere quæ vult, sermonibus quibus dicit, an magni aut mul-
ti, veri aut conficti. Prodeuntia & egressa nosse oportet,
vnde cœperunt: aut vbi desuerunt, aut quâ tum diuisa sunt,
itemque colores, in quibus aut caliditatem, aut falsuginem,
aut dulcedinem, aut tenuitatem, aut crassitiem, æqualiter
aut inæqualiter, corpus, tempus: Mutationes quales ex qua-
libus habent. Incœpit eructationem, non obtinuit. La-
chrymæ volenti, nolenti, multæ, pauca, calidæ, frigidæ, cras-
sities, sapor. Sputum an per se exscreet, aut tussiendo re-
ijciat, itemque vomitum. Solis calor, frigus, humectatio,
siccitas: Mutatio per qualia, ex qualibus, ad qualia se habet.

Labores, ocia, somni, vigiliæ. Quæ in somno fiunt, in-
somnia, cubilia, & in quibus, & ex quibus. Mentis intelli-
gentia ipsa per seipsam, citra instrumenta ac negotia, tristatur,
lætatur, timet, confidit, sperat, desperat: velut Hippothoi
domestica famula mentis suæ per seipsam gnara erat, & quæ
in morbo acciderant sciebat. Aetatem ab ætate discernere
oportet, & an prius aut posterius quàm conuenit, quid
fiat veluti si resolutus est hyeme, & seni ætate, aut infanti, &
æstate aut prius, aut posterius quàm conuenit. Dentium
emissiones, pilorû productiones, genitura magis & minus,
pilorum augmentum, crassitudo, robur, imminutio, quod cog-
natum est, & quod per seipsum, quanto magis & minus.

Anni tempus, in quo & citius aut serius. Tempus in quo fa-
ctum est, pluuiosum aut siccum, frigidum aut calidum, sine
ventis aut cum ventis, & qualibus ventis. Temporis in prin-
cipio, aut medio, aut fine, aut semper, præterito aut præse-
nte. Morbi tempus & hora, accidentia, circuitus, & ex cir-
cuitibus maiores, & per amplius tempus incrementa, & ro-
tius morbi incrementum, remissio, vigor, & magis & minus
perficiens, & quando, & qualiter, & in quali hora ac ætate.

Populariter grassantium morborum modi, & si quis ex in-
cipientibus incœperit sine vomitu, veluti aut vbi biberunt
quid continentes, aut parum purgati. Febriculosi fortassis
valde candidi, quorum etiam labia, qualis modus, tempora.

Corpus,

Hippotho-
us.

Quæ obser-
uanda.

A Corp
tus, nasu
res in sup
lescent,
di, duri
his sum
aut liuor
runtur e
Circa
doque à
busdam
Nigri et
B male er
trabitan
doque à
tasis int
burentes
est in art
Con
modis,
mentis
bus qua
perunt,
horrend
cile, qui
C test cog
tum res
errores
casio.
veluti
vomen
degit:
stula re
Cu
pente d
Grypa
que eff
que fr
trigesim

A Corpus, actio, in considerationem ducatur. Visus, auditus, nasus, tactus, lingua, cogitatio consideretur. Tumores in supernis palpebris relicti, dum alia circumcirca gracilesunt, reciduias faciunt: In extremitate verò subrubicundi, duri, & valde viscosi, & insurgentes ac inhaerentes in his sunt, velut Pharsalio Polymedi. Erumpentes tumores aut liuores, in lippitudinibus aut vlceribus: Sed & quæ deferruntur ex tuberculis ac suppurationibus, quia signa sunt.

Polymedes

Circa mensem tormina circa vmbilicum, & dolores, quandoque à porò: Sed & ab alio his postea. Sacri ignes quibusdam à collo, & circa has partes, in facie iudicabuntur: Nigri etiam quibus à collo, mali erant: & si pustulae essent, B malae erant: & quibus aluus turbata esset. Adamantus atrabiliaris à peplij pluribus vomuit aliquando nigra, quandoque à cepis. Febres in quibus vlcerantur labia, fortassis intermittentes: & tertianis perfrigerationes. At amburentes statim ad manum soluuntur semper. Quales inest in articulis considerandum, an non suppurantur.

Adamantus

Consuetudo autem, ex qualibus sani degimus, victus modis, tegumentis, laboribus, somnis, rebus venereis, mentis affectionibus. Quomodo morbos ferant, à quibus quæ figuræ, ad quos locos conuersi sunt, quando coeperunt, affuerunt, desuerunt. In quibus intemperans horrendus. Contrariae in morbo victus rationes, qui facile, qui ægrè toleratur. Victus rationes quantum fieri potest cognoscendæ. Nam non nosse, multarum calamitarum res est. Bonis autem medicis similitudines pariunt errores ac difficultates. Verùm contraria facit causa & occasio. Scio quòd difficile est ratiocinari ac cognoscere vias, veluti si sit acuto capite, simus, subaridus, biliosus, ægrè vomens, facile vomens, niger, iuuenis qui temerè vitam degit: Hæc simul inter se consentire difficile est. Cui fistula refringebatur, tussiculae permanere impediabant.

Quanta obseruatio medicorum debeat esse.

Cui apex hepatis complicatus erat, eum concussi, repente dolor sedatus est. Satyrus in Thaso cognomento Grypalopex vocabatur, hic quum annorum viginti quinque esset, sæpe per somnum semen effudit: & interdum quoque frequenter ipsi prodibat. Quum autem ad annum trigésimum peruenisset, tabidus fiebat, & mortuus est.

Satyrus pollutione mortuus est

In Abd

*Palæstra
custos.*

In Abderis palæstræ custos, qui Stheneus dicebatur, multum luctatus aduersus fortiolem, & in caput lapsus, digressus multam bibit frigidam aquam. Postea illa nocte vigilæ obortæ sunt, angustia, & extremarum partium frigiditates. Postridie ingressus ad domum, & glandula aluo subdita, non subijt, verum parum minxit, prius autem nihil minxerat: ad noctem lauit, nihilo minus vigilæ & angustia aderant. delirauit. Tertia die frigiditas extremarum partium, excalescens sudauit. pota autem aqua mulsa tertia die mortuus est.

*Melancholici comitia
lesquæ com
municant.*

Atrabiliarij, etiam comitiali morbo corripitur plerumque solent, & vicissim comitiales fieri solent atrabiliarij, Vterque verò morbus magis fit, prout ad alteram partem inclinatur. Si quidem enim ad corpus inclinatur, comitiales fiunt. Si verò ad animum, atrabiliarij melancholici dicti.

*Phaethusa
Pythæas.*

In Abderis Phaethusa Pythææ vxor, priore quidem tempore fecunda erat: quum autem maritus ipsius in exilium abiisset, menses multo tempore suppressi sunt. postea dolores & rubores ad articulos oborti sunt. Hæc autem vbi contigissent, & corpus virile factum est, & hirsuta penitus euasit. & barbam produxit, & vox aspera facta est. Et quum nos omnia tentassemus, quæ ad menses detrahendos conferre visa essent, non prodierunt, sed mortua est, quum non ita multo tempore postea vixisset. Idem hoc contingit etiam Namysia Corgippi vxori in Thaso. Visum est autem omnibus medicis, in quos sanè ego incidi, vnam spem esse, si menses secundum naturam prodirent, Verum & huic prolici non potuerunt omnia nobis molientibus, sed paulo postea mortua est.

*Mensium
defectu mo
ritur.*

*Namysia
Corgippus*

HIPPOCRATIS COI DE MORBIS PO-

PVLARIBVS LIBER SEPTI-
MVS, IANO CORNARIO
MEDICO PHYSI-
CO INTER-
PRETE.

*

Post

descript
ter. & fe
terquam
B put, col
trem, &
mumqu
nes. pos
mumqu
lateris
quam f
esser, co
dolorer
mamfe
nes bili
deratus
uatim
C vmbra
Decima
quium
& vix a
vt pote
fente. V
bant. P
thodor
obortu
decima
erat. in
sibi p
maquin
fræ ext

Ost canem febres fiebant sudorifica, & non perfrigerabantur penitus post sudorem, sed rursus incalescebant: & leniter longæ, & iudicatu difficiles, & non valde siticulosæ. paucis in septimo & nono desinebant, alijs vndecimo, & decimoquarto, & decimosextimo.

*Canis sy-
dus.*

Polycrati febris, & sudor, qualis

*Polycra-
tes.*

descriptus est. à medicamento purgatio deorsum vehementer. & febris adeò lenis facta est, vt obscura consisteret, præterquam in temporibus. & sudores ad vesperam, circa caput, collum, pectus. Deinde rursus etiam per totum ventrem, & rursus incalescebat. At circa duodecimum & decimumquartum febris aucta est, & modicæ alui subegestiones. post purgationem vsus est forbitionibus. Circa decimumquintum dolores ventris iuxta splenem, & sinistram lateris mollitudinem. Calidorum appositio minus profuit quam frigidorum. Quum infuso per clysterem molli vsus esset, cessauit dolor. Idem quoque Cleocydi profuit, ad

Cleocydes.

dolorem similiter habentem, itemque febrem. Circa decimam sextam calores leniores esse videbantur, & egestiones bilis meracæ, & animus audacior. Spiritus autem moderatus. Quandoque verò aceruatim attractum, rursus aceruatim expirabant, velut præ animi deliquio, aut velut in

umbra desidens respirare solet, is qui per æstum inter fecit. Decimaseptima itaque die desidens in sellam, animi deliquium incidit, & multo tempore sine voce ac sensu iacebat, & vix aquam mulsam suscipiebat, fibras in collo distendens, & vix aquam mulsam suscipiebat, ac omni virium exolutione præsentente. Vix itaque intra seipsum erat. & calores leniores fiebant. Postea verò desijt morbus vigesima secunda die. Pythodoro eodem tempore febris continua. octauo die sudor obortus est, & rursus incalescebat. Decima rursus sudor. duodecima sorbuit succum, & vsque ad decimã quartam obscura erat, in temporibus autem cõparebat. & sine siti erat. & ipse sibi ipsi sanus esse videbatur. Sudores fiebant omni die. Decima quinta iusculum pulli sorbens vomuit bilem, & alius infra exturbata est. & febris exacerbata est. rursus desijt. & sudores

*Pythodo-
rus.*

I S

O.

I-

post

dores fiebant multi, & corpus totum perfrigeratum erat, ex-
 ceptis temporibus. Pulsus non defecit. Videbatur quieuisse
 modico tempore vt incalescere se putaret. Vigesimaquarta
 quū iam gustaret cibos multis diebus, & pransus esset, multa
 erat febris, & ad vesperam delirium, accedente simul etiam
 somno. Detinebat itaque iam cōtinua & vehemens, & quā-
 doque vnam, quandoque duas noctes vigilabat reliquo verò
 tempore somnus abundè contingebat, vt operosum esset ex-
 citare, & delirium in somno, & si quando ex somno excitatus
 esset, vix ipse sui ipsius erat. Sitis exors. Spiritus moderatus,
 talis aliquando, qualis Polycrati. Lingua non decolor. Post
 septimam recidiuæ succi exhibebantur. post decimam quar-
 tam cibis. Circa primos septem eructabat, ac reuomebat
 quandoque cum potu subbiliosum, citra anxietatem, donec
 aluus deorsum soluta est. Sudores post recidiuam defecerūt,
 nisi quis circa frontem esset tantillus vt vix significationem
 de se præberet, lingua ex somno si non collueretur, subalba
 præ siccitate, & ruptiones vlcera circa ipsam, & in labio
 inferno, & circa dentes. alui egestiones pauca. Circa decimā
 quintam vt recidiua facta est, frequentiores & viscosæ. De-
 coctum malicorij sedauit ipsas. Vrinæ quales sunt diurnæ.
 Sub vltimum tempus dolor pectoris deglutienti potum, &
 manus in pectore. Cuminum & ouum absorbētī sedatus est.
 linguæ raritas profuit. Quinquagesima à prima circa arctū-
 rum, sudores breues iuxta lumbos & pectus, & corpus perfrige-
 rabatur, exceptis temporibus, valde modico tempore. Pri-
 ma & quinquagesima remisit, nec iterum apprehendit. Era-
 tolai filius circa æquinoctiū autumnale dysentericus fiebat,
 & febris tenebat. Egestiones alui erant biliosæ, tenues, mul-
 tæ, & moderatæ subcruentæ. Dolor autem ventris vehemens.
 Vbi serum & lac bibisset, silice candefacta immissa, dolores
 & subcruentæ egestiones moderatiore fiebant, sed biliosæ
 comitabantur: & sæpe ad exonerandum aluum surgebat, sed
 minore dolore. Febricula verò & ægroto, & multis, omnino
 nō adesse videbatur per omne tempus, post primos sex dies,
 adeò obscura erat. Verū iuxta tēpora pulsus erat. & lingua
 præ siccitate subalba, & moderatè siticulosus, & sine somno.
 Sorbitionibus autem iam utebatur & vinis. Quum iam ad
 decimum quartum diem peruenisset, tubercula circa aurem
 oborta

Eratolaus.

*Tubercula
 aurium.*

A oborta
 dispar
 non de
 ti herb
 aliquo
 rebat
 admitt
 quales
 quada
 ser, mo
 sus rep
 batur, n
 B scius e
 no. Vlt
 dolor v
 se conu
 vehem
 Alui eg
 quæcun
 poris d
 quidem
 vmbili
 talis pa
 ca cor g
 hemina
 C tio veh
 appeten
 hemina
 primū
 parum.
 nis erat
 sciculus
 Potus l
 aqua, cu
 à primo
 Vtebat
 re. Co
 tulit, qu
 multa a

A oborta sunt, tum alteram, tum vtranq; dura ac cruda: omnia disparuerunt, moderatè autem dolorosa erāt. *Quum* autem non desinerent egestiones, & semper biliosæ essent, absorbēti herbam in farina, biliosæ egestiones & dolores ad tēpus aliquod mitiores facti sunt: liquidas verò multas saepe egebat, & cibos valde auersabatur, & omni necessitate coact⁹ admittebat. Calor autē, & lingua, & sitis tales sequebantur quales dicti sunt: & sudores nulli. Obliuio verò huiusmodi quædam. Vbi interrogasset de eo quod paulò antea audiisset, modico interposito tempore rursus interrogabat: & rursus repetebat, velut qui non dixisset: & se desiderè obliuiscabatur, nisi quis ipsum commonefecisset: & ipse sibijpsi conscius erat huius affectionis, neq; ignorabat. Spiritus qualis sano. Ultra trigessimum verò vsq; ad quadragesimum diem, & dolor vètris multum auerscebat, & supinus decumbebat, & se conuertere ne tantillum quidem poterat: & quia dolor vehemens erat, alijs qui cibum exhiberent opus habebat.

Obliuio huius quæ.

B Alui egestio erat multa, & discreta, tenuis, & calores vinosi, quæcunq; tandem ingessisset, & quandoq; subcruenti. & corporis dolor: colliquatio extrema, & impotentia: & ne alio quidem subleuante surgere amplius poterat. In medio verò vmbilici ac ossis pectoris, circa hanc sedem adhibita manu, talis palpitatio erat, qualis neque à cursu, neque à timore circa cor generari possit. Bibenti lac asinum coctum, nouem heminarum Atticarum mensura ad duos dies, biliosa purgatio vehemens oborta est, & cessauerunt dolores, & ciborum appetentia accessit. Postea verò bubuli lactis crudi quatuor heminas Atticas bibit, pro vice vna cyathos duos, in diem, primum sextam aquæ partē ammiscens, & vini nigri austeri parum. Semel autem in die cibum capiebat ad vesperam. Panis erat ad mensuram dimidię chœnicis subcinceritius, & picisculus petrosus simplex, aut caruncula capræ aut ouiculæ. Potus lactis post primos decē dies, ad quadraginta vsq; sine aqua, cum vini nigri modica parte. Post septuagesimum iam à primo diē, à balneo ad noctem, sudor exiguus obortus est. Vtebatur autem modico potu, & post cibum potu austeriore. Ctesicrati lac in farina magis quàm serum caprinū contulit, quum dolor esset circa totum ventrem, & dolores cum multa ad egerendum surrectione, ac subcruenta egestione, & tumor

Ctesicrates

Adrianus & tumor circa pedes, ferè iam ad dies vigintiquinque esset. D
Caneas. Et Adriano eadem contulerunt. Verum Caneas filio lac
Cydes. asininum coctum. Cydis filio circa solstitium hybernium
 rigor & febris, & auris dextræ dolor, & capitis dolor. Talis
 autem auris dolor statim à paruo puero ipsum comitabatur,
 fluidus, fistulosus, & grauis odoris. Quum autem ita se habe
 ret, plerunque doloris exors erat. Tunc autem dolor erat ve
 hemens, & capitis dolor. secunda aut tertia die bilis vomit
 us: desidenti exonerandi ventris gratia, prodijt excremen
 tum subbiliosum viscosum, velut ex ovo subpallidum. Quar
 ta & quinta ad noctem aliquantum delyrabat: & dolor capi
 tis ac auris vehemens, & febris. Sexta alui egestio à mercuri
 ali: & calor, & dolor cessasse videbatur. Septima velut san
 nus. In temporibus autè dolor non defecit, sudor nullus ob
 ortus est. Octaua succum sorbuit, ad vesperam autè betæ suc
 cum. & in noctem somnus: & valde doloris exors: & nona la
 tabatur ad solis occasum. Verùm ad noctem capitis & auris
 vehemens dolor. Contigit quoque aurem pure manare cir
 ca hoc tempus quum maximè doleret statim à principio. To
 tam verò noctem nonam, & sequentem diem, ac noctis ma
 gnam partem, neminem noscebat. Verū suspirans perseuera
 bat, in die verò intra seipsum erat: & dolores cessabant, & ca
 lor moderatior erat. Quum autem sorbuisset mercurialem,
 vndecima egestio per aluum pituitosa, mucosa, maleolentia,
 duodecima & decimatertia moderatè habebat. Decimaquar
 ta initio mane facta, vsq; ad meridiè per totum corpus suda
 bat cū somno & sopore multo, vt operorum esset ipsum exci
 tare: ad vesperam experrectus est, & corpus quidem modera
 tè perfrigeratum est, in temporibus autem pulsus perseuera
 bat: decimaquinta & decimasexta succis vsus est. Decimasep
 tima venit rursus dolor eorundem ad noctem, & delyrium:
 & pus fluebat. Decima octaua & decimanona ac vigesima, in
 sani modo degebat. Vociferabatur autem attollere seipsum
 nitens, sed capiti dominari non potens, manibus proteritis
 semper aliquid frustra venabatur. Prima & vigesima sudor
 exiguus circa latus dexterum, & pectus, & caput. Vigesima
 secunda sudor circa faciem plurimus erat. Voce autem hoc
 tempore, si quidem valde conaretur, quæ volebat perfe
 cte loquebatur. Si verò ex tempore citra conatum semiper
 fecta.

A festa. et
 lut qui
 tus. et co
 et palpe
 ne. et ven
 oculis n
 pebras d
 quid in o
 in pector
 tadi. Spir
 ripneum
 pitis dolo
 cum gere
 lo recta a
 per supina
 negorij ac
 valde exc
 non valde
 quartam a
 fiebant. e
 corpus in
 ctis, tussis
 tio. et qua
 cto perseu
 qua somn
 ter. et fact
 ruptus. et t
 re ad duos
 mate mell
 buisset, mel
 ra pituitos
 mellam.
 bris. Spir
 denior spi
 purulentis
 dula asperi
 bundè colo
 poris et vo
 eruptiones

A fecta. et os exolutum. et maxilla et labia semper in motu, ve-
 lut qui loqui vellet. et oculorum frequens motus ac intui-
 tus. et color in dextro oculo velut dictum est, subcruentus.
 et palpebra superna intumuit. et iuxta maxillam rubor in fi-
 ne. et venæ omnes in facie manifestæ adeoq; contractæ. et
 oculis non amplius nictabat, sed intentè intuebatur, et pal-
 pebras diducebat ad supernam partem, velut fieri solet vbi
 quid in oculum incidit. et quum biberet, descendens potus
 in pectora et ventrem strepitus audiebatur, qualis et Char-
 tadi. Spiritus leniter semper moderatus. lingua qualis est pe-
 ripneumoniacis cum pallore albicans. ab initio et semper ca-
 pitis dolor. Collum semper immobile vt vnâ cum capite cir-
 cumgeretur opus habebat. et pars secundum spinam ex col-
 lo recta ac inflexibilis. decubitus quales dicti sunt, et nō sem-
 per supinus decumbebat. At pus iam serosum album, multū
 negotij ad detegendum cum spongijs exhibebat. odor eius
 valde excellens, circa postremum tempus pedum contactum
 non valde percipiebat. Harpalidæ sorori prægnanti circa
 quartum aut quintum mensem, tumores circa pedes aquosi
 fiebant. et oculorum cauæ partes intumescabant. et totum
 corpus in tumorem eleuatum erat, velut in pituita alba affe-
 ctis, tussis sicca. rectæ cervicis spiratio, et eiusmodi anhelatio.
 et quandoque strangulationes à spiritu, vt sedens in le-
 cto perseveraret. decumbere autem non poterat, sed etiam si
 qua somni expectatio esset, desidebat. Sine febre erat leni-
 ter. et factus ad plurimū tempus immobilis erat, veluti cor-
 ruptus, et translabeatur. Comitabatur autem anhelatio fe-
 re ad duos menses. At quum fabis melle ammi xto, et ecleg-
 mate mellis vsa esset, et Aethiopicum cuminum in vino bi-
 bisset, melius habuit. Postea tussiendo eduxit multa, matu-
 ra, pituitosa, alba, et spiratio illa cessauit. peperit autem fœ-
 mellam. Polycratis vxori æstate circa caniculæ sydyus fe-
 densior spiritus. Tussis et excretio statim ab initio, similis
 purulenti. Intus circa arteriam et fauces sububilabat stri-
 gula asperitate, facies boni coloris. in maxillis rubor, non a-
 bunde coloratus, sed leniter floridus. Progressu verò tem-
 poris et vox raucosa, et corporis colliquatio. et circa lumbos
 eruptiones. et aluus circa postremum tempus liquidior. Se-

*Harpalidæ
soror.*

Polycratis

ptuagesima die febris extrinsecus valde frigit. in temporibus autem quies. Spiritus verò frequētiōr fiebat. Verūm post hanc quietem spiritus densior, adeò vt sedens perseveraret, donec mortua est. In arteria strepitus multus inerat. sudores pravi. intuitus valde modesti, vsque ad extremum tempus. Dies accesserunt ipsi perfrigerata plures quàm quinque. Post primos autem purulentum exscreare perseverabat. Mulieri supra portas habitanti iam seniori febricula oborta est: quæ quum iam desineret, colli dolor vsque ad spinam & lumbos, & harum partium non valde potens erat. Maxillæ erant compactæ. & dentes in seipos, plus quàm vt specillum admitterent. & vox balbutiens, eo quòd resolutum, & immobile ac debile esset corpus. prudens tamen erat. Calefactorijs & aqua mulsâ tepida, tertia ferè die hæc laxavit, & postea succis & iusculis sana euasit, id quod ad finem autumnalis temporis contigit. Apud Harpalidem vñctor, crurum ac manuum impotentior circa autumnum factus, bibit temerè medicamentum sursum ac deorsum purgans. ex purgatione febris. & ad arteriam desluebat fluor, qui loquentem impediret, & faceret vt inter loquendum anhelaret, similiter vt anginosus raucosus. Strangulatio deglutienti, & alia quæ in angina. Verūm tumor non erat. Febris autem & tussis augete sebat, & excreatio liquidæ ac miltæ pituitæ. Progressu temporis & dolor circa pectus ac mammam sinistram. Quum autem exurgeret, aut cōmoueretur, anhelatio multa, & sudor à fronte & capite. & faucium affectio mollior erat, dolore ad pectus descendente. Ab initio igitur fabis melle ammixto utebatur. Postquam autem febres detinebant, magis aceto mulso calido, & mellis delinuerunt. Vbi præterijissent dies quatuordecim omnia delinuerunt. & manuum ac crurum non longè postea potens factus erat. Chartadi febris ardens, vomitus bilis multus, & infra alui egestio. vigiliæ, & iuxta splenem tumor rotundus. Tertia die mane surrexit, strepitu circa ventrem citra dolorem percepto. Vbi verò aluum exoneraret, sanguinis recentis plus quàm congij mensura subijt. & vbi iterum atque iterum cohibuisset, grumi concreti. anxietas circa cor & os ventriculi & sudor per totum ferè corpus. & febricula frigescere videbatur. & primūm prudens erat, progrediente verò die, &

*Vetula lan-
guens euasit.*

Vñctor.

A die, &
sior, &
nes con
acceden
cos, &
sed spir
& ad
pore qu
te calor
benti st
tis potu
infra su
B cohiben
pore fel
culter d
da ab in
esse. Vig
non ad
Sitis qu
sexta &
loqueb
ad deal
frigidu
stragul
tum qu
C pueris f
dem su
loris. V
doque f
ret. Som
terdiu
Nona v
etiam v
egerenc
ribus di
ciferati
ta esset.
re exili
ex plag

A die, & inquietudo maior, & anxietas, & spiritus paulò densior, & confidentius ac benignius quàm pro tempore homines compellabat, ac excipiebat, & quadam animi deliquia accedere videbantur. Quum autem exhiberent aliqui succos, & aquam de farina crassa in ipsa macerata, non cessauit: sed spiritus, ad vesperã valde multus erat. & iactatio multa, & ad dextera, & ad sinistra transinuens seipsum nullo tempore quiescere poterat, pedes frigidi. In temporibus & capite calor magis propinqua iam morte, & sudores multi, & bibenti strepitus audiebatur, circa pectus & ventrẽ, descendens potus. Quod verò pessimum erat, vbi dixisset sibi aliquid infra subire velle, & oculis intente intuitus esset, non diu se

B cohibens mortuus est. Hermoptolemi vxori hyemis tempore febris, & capitis dolores, & quum bibisset, vt quæ difficulter deglutiret, surrexit, & cor se sanasse dixit, lingua liuida ab initio. Occasio videbatur ex horrore post balneũ facta esse. Vigilabat & nocte & die. Post primos dies interrogata, non adhuc solum caput, sed & totum corpus se dolere dixit. Sitis quandoque vehemens, quandoque moderata. Quinta & sexta & vsque ad nonam fermè deliryũ, & rursus ad seipsam loquebatur semiperfecta cum sopore, & aliquando manum ad dealbatum parietem protendebat, & puluinem quendam ad frigidum ad caput situm, etiam pectoribus adhibebat, & stragula quandoque reijciebat, & in oculo dextro subcruentum quid erat, & lachrymabatur. Vrina autem erat quæ in

C pueris semper pessima est. Ex aluo egerbat ab initio quidem subfulua, postea verò aquosa valde, & huiusmodi coloris. Vndecima moderatius calida esse videbatur, & quandoque sitis exors fiebat, adeò vt nisi quis dedisset, non peteret. Somni post primũ tempus contingebant moderatè interdiu, ad noctem vigil erat, & ad noctem magis dolebat. Nona venter exturbatus est aquosis excrementis. Similiter etiam vndecima. Sequentibus verò moderatè multum ad egerendum surgebat, & talis egestio erat. Erant autè in prioribus diebus indignationes & ciulationes, velut pueri, & vociferatio, & timores, & circumspectiones, vbi sopore excitata esset. Verùm decima quarta operosum erat ipsam continere exilientem ac clamantem der repente & pertinaciter, velut ex plaga, & vehementi dolore ac timore, velut si quis ipsam

Hermoptolemos.

apprehensam modico tēpore detineret. Deinde rursus quietem habebat, & sopore pressa dormiens perseverabat omnino non videns, quandoque neque audiens, & totam hanc diem ad vtrunque, modo ad tumultum, modo ad quietem transmutabat. Sequenti nocte per aluum subjicit quid cruenti, velut mucosum: & rursus velut limosum: postea prasina valde ac nigra. Decimaquinta repentinæ iactationes, & timores, & vociferatio lenis fiebat. Sequebatur autem effertio, & indignatio, & eiulatio, nisi ipsi cito quod vellet portectum esset, & cognoscebat quidem omnes & omnia statim iam post primos dies, & oculi subcruentū illud sedatum est. Verum insania iuxta temporis occasionem, & vociferatio, & mutatio prædicta sequebatur ad soporem, audiebat inæqualiter, aliqua valde, & si submisse quis loqueretur: aliqua verò clarius eloqui oportebat. Pedes semper æqualiter cum reliquo corpore calidi, vsque ad extremos dies. Verum decimasexta minus. Decimasextima moderatius quàm alijs diebus habens, ad noctem horrore ipsi oborto, se cōtrahens magis febricitabat, & sitis multa erat, reliqua similia sequebantur. Tremores autem circa manus fiebant, & aliquantū concutiebatur caput, & oculorū intuitus pravi, & sitis vehemens, vbi bibisset rursus postulabat, & rapiebat ac large bibebat. neque auellere ipsi poterant, lingua sicca, valde rubicunda, & os totum ac labia vlcerata erant ac sicca, & ambas manus ad os admouens manducabat quum tremula esset, & si quis aliquid ad manducandum aut sorbendum obtulisset, large ac furiosè deglutiebat ac sorbebat, & signa circa oculos mala. Diebus autem tribus aut quatuor ante obitum, horrores quandoque incidebant ipsi, adeò vt contraheret corpus, & contegeretur, & anhelaret, crura distendebantur, & pedes frigidi erant. Sitis similis, & mentis affectiones similes, & surrectiones ad egerendum aut inanes, aut paucis & tenuibus prodeuntibus, cum modica quadam tensione. Postrema tertia & vigesima, oculus magnus manens erat, & circumspectio brevis, & quietem agebat, quandoque etiā absque contentione ac sopore. Ad vesperam verò dextri oculi motus, qualis videntis, aut aliquid volētis, ab externo angulo ad nasum, cognoscebatque & interroganti respondebat. Vox post multa sublata, & præ vociferatione fracta ac raucosa.

Amph

A An
& alu
fasse v
dus ac
dum
helatio
tionib
octaua
Cau
tam su
la, vt it
sudor c
aluus ac
B Decima
sum febr
ca-nona
tulerun
sudor. &
fit. De
maquin
tuus est
ripneun
huc æsta
to temp
suppura
gesceba
cum str
dens est
ms aber
rat inter
tantium
regio, se
peripne
non den
nam mo
xteram r
focatio d
Stertor. d
non long

- A Amphiphradis filio æstate lateris sinistri dolor, & tussis. & alui egestionibus multæ, aquosæ, & subbiliosæ. & febris cessasse videbatur circa septimam. Tussis aderat. Color subalbidus ac subpallidus. Circa duodecimam cum virore subpallidum spuebat. Spiritus progressu morbi semper densior, & anhelatio, & stridula asperitas circa pectus & arteriam. Sorbitionibus utebatur. prudens per omne tempus. circa vigesimam octauam mortuus est. Sudores quandoque fiebant foras. *Amphiphrades.*
- Caupo peripneumonicus. aluus statim subibat. Circa quartam sudor multus. febricula cessasse videbatur. tussicula nulla, vt ita dicam. Quinta, sexta & septima detinebat febris. sudor octaua. Nona exscreauit pallidum. decima subibat aluus aceruatim nõ sæpe. circa vndecimam mitius habebat. *Caupo.*
- B Decimaquarta sanus. Hermoptolemo post pleiadis occasum febris accessit. Tussis non valde. lingua peripneumonica. nona exudaui. totus frige factus est, velut videbatur. obtulerunt ipsi succum. circa meridiem calefcebat. Vndecima sudor. & aluus erupit biliosis egestionibus. Tussicula accessit. Decimaquarta pallidum exscreauit. & stertebat Decimaquinta quum per totum tempus prudens mansisset, mortuus est. Alius quidam in palato stertens. lingua sicca, peripneumonica, prudens mortuus est. Et Polidonius adhuc æstate instante, iuxta pectus, & præcordia, & latus, multo tempore dolebat, citra febres. Multis autem annis antea suppuratus fuerat. hyeme verò quum in horruisset, dolor augetur. & febricula tenuis. & excretio purulenta. tussis cum stridula asperitate circa fauces. & stertens. quum prudens esset mortuus est. Balis filius quum ex monte penitus aberrasset, sexta lingua praua, subrubra. & vocem læsetat inter aberrandum. oculi colorati, natantes velut dormitantium. color reliqui corporis non valde velut in morbo regio, sed subpallidum, liuidum. vox praua. lingua obscura, peripneumonica. non prudens. Spiritus ad manum malus, non densus, neque magnus, frigidi pedes lapidosi. Circa nonam mortuus est. Quædam apud Metronem anginosa, detraheram manum ac crus doluit. Febricula tenebat debilis susfixatio die tertia remansit. Septima cõulsã. vox intercepta. Stertor. detum collisio ac consertio, maxillarum rubor. Hęc non longè vitam protraxit, quinta aut sexta mortua est. *Hermoptolemos.*
- Polidonius*
- Balis.*
- Anginosus peris.*

HIPPOCRATIS LIBER VII.

Bionhydropicus.

Ctesiphon.

Prodromus.

Leophorbida.

Theocles.

Theodorus

gnum circa manum subliuidum. Bion ex hydropico diurno cibū auerfabatur ad multos dies. et vrinae stillicidio vexabatur. In sinistro genu abscessus fiebat. suppuratus est. mortuus est. Ctesiphon hydropicus ex febre ardente multa. et prius hydropicus ac splenicus, valde repletus est et serotum, et crura, et peitonem membranam aluum ac intestina ambientem. Ad finem tussis et suffocationes fiebant ad noctem, magis à pulmoue, velut pulmonicis ac tabescentibus. Tribus aut quatuor diebus ante diem obitus, rigor febris. circa femur dextrum intus ad venam mediam ab inguine collectio velut ignis feri, subliuidum habens ruborem. ad noctem cordis ac oris ventriculi dolor. et non longè postea vocis interceptio strangulatio cum stertore. et mortuus est.

Et in Olyntho hydropicus, derepente voce priuatus, noctem et diem desipiens, mortuus est. Prodromi filius, aestate subblaxus, aestuosus. lingua ipsi subarida, obscura. egestio alui deorsum multa. Superstes euasit. Leophorbida febris acuta post solstitium hybernium. præcordiorum et ventris dolor alui egestiones liquidæ, biliosæ, multa. et interdiu soporosus. lingua peripneumonica. tussis non inerat. Duodecima nigra pauca et pralina egestit. Decimaquarta febricula cessasse videbatur. Postea verò sorbitionibus utebatur. Decimasexta os valde falsuginosum siccum fiebat. ad summam vesperam horror, febris. Vigesima prima circa meridiem rigor, et sudor. febris desijt, verum calor adhuc suberat tenuis. ad noctem rursus sudor. et vigesima secunda ad noctem sudor. et calor remisit. At prioribus diebus omnibus sine sudore erat. Aluus autem humecta fuit etiam in putata postea recidiua. Quæ supernè habitabat Theoclis cognata, sub pleiadas febris acuta. sexta videbatur cessasse. lamit velut febre sedata. septima mane maxilla valde rubicunda, vtra nō memini. In vespera febris venit multa. et animi deliquium, et vocis interceptio erat. non longè verò postea sudor. et quies cessante morbo septima die. Theodori vxori in febre vehementi sanguinis eruptio facta est, hyeme. vbi febris desijisset circa nonam: non longè postea, lateris dextri velut ab vtero grauitas. Sed et primū, et sequētibz diebus, obortus est dolor vehemens iuxta pectus. et fomento ad latus dextrum adhibito, remisferunt dolores quarta die. spūs denior

A densio
se vert
ue fieb
diffun
totutu
mifit
Que v
ritus d
rius: li
tia ac c
erat. P
verū p
dici. Q
B næ ace
difficu
stem a
eadem
debatu
pus pu
delyra
pus gra
ro præ
conuen
& ere
ticuit.
C pressa
raque
dor rus
palpeb
albæ o
pallide
stragula
spueba
et facie
gelate
exilie
tremu
septim
permi

- A** densior.arteria vix respirās subsibilabat.et supina difficulter se vertere poterat.ad noctem febris acutior, et deliryū breue fiebat. Quinta mane mitior esse videbatur. sudor de facie diffundebatur primū modicus: deinde multo tempore per totum corpus ac pedes. Postea verò videbatur ipsi febris remississe. Erat autem ad manum frigidius corpus arteriarum. Quæ verò in temporibus sunt etiam magis saliebant,et spiritus densior,et aliàs atque aliàs delyrabat.et omnia ad deterrius:lingna perpetuò alba valde:et tussis non inerat,nisi tertia ac quinta die ad breue tempus. Sitis non erat. Spuratio erat.Præcordium dextrum valde eleuabatur circa quintam. verū postea mollius.egestio tertia die à balneo stercoris modici. Quinta rursus liquidi modici. Vēter autem mollis. Vrinæ acerbæ, cineris speciem referentes. oculi velut delassatæ difficulter suspiciebat ac circūferebat oculos. Quinta ad noctem agrè affecta fuit,& delyrium sequebatur. Sexta rursus eadem hora qua plenum solet esse forū,multus sudor diffundebatur,incipiebat à fronte ad totum corpus.ad multū tempus prudenter res suas disponebat. ad meridiem verò valde delyrabat.& perfrigeratio similis erat omnia verò circa corpus grauiora. Ad vesperā tibia ipsius ex cubili decidit,& puero præter rationē minabatur,& rursus silebat,& ad quietem conuertebatur. Circa primū somnum sitis multa, & insania, & erecta sedebat,& præsentibus conuiciabatur.& rursus conticuit,ac in quiete erat. & videbatur reliquum noctis sopore pressa esse. Verūm oculos non clausit. Ad diem indicabat pleuraque nutibus,corpore quiescens,& moderatè intelligēs. Sudor rursus eadem hora. similiter oculi demissi, ad infernam palpebram magis incumbentes,rigidè ac stupidè intuentes. albæ oculorum partes pallidæ & mortiferæ.et totum corpus pallidum ac nigrum.manum plerunq̃ ad parietem,aut ad stragula habebat. strepitus autem habētē magni fiebant, respuebat.et sursum ad nasum absorbebat. et floccos legebat. et faciē obuelabat. Post sudorem manus velut in glaciē congelatę.sudor sequebatur frigidus.corpus ad manum frigidū exsiliēbat,vociferabatur.insaniebat.spiritus multus. manus tremulæ fiebant,sub mortem progressæ iam etiam cōulsæ. septima die mortua est. Sexta die in nocte stratum modicè perminxit,quod minxerat de festucis detrahebat viscosum,

*Antiphana
nes.*

genitura simile. Vigilabat per omnes dies, post sextā vrinā D
subcruenta. Antiphani filio hyeme, lateris dexteri do-
lor, tussis, febris, edebat, deambulabat etiam febriens. Vide-
batur ruptio facta esse. nona remisit. febris non reliquit. tuf-
sis multa. & crassa ac spumosa spuebat. latus dolebat. Circa
decimam quartam & rursus vigesimam febres desinere vide-
bantur, & rursus corripiebant. erat autem calor tenuis, &
parum quid relinquebat. Tussis quandoque deficiebat, quan-
doque abundabat, cum multa suffocatione. Tunc verò remit-
tebat. & excreatio post hos dies multa, cum strangulatoria
tussi. & purulenta supra vas efferuentia ac spumantia prodi-
bant. & in faucibus plerumque stridula asperitas subsibilabat.
anhelatio semper detinebat, & spiritus densior. rarò bene E
spirabat. Ultra quadragesimum diem, prope sexagesimam
opinor, oculus sinister excacatus est, cum tumore, sine dolo-
re: nec longe postea etiam dexter. & pupillæ valde albæ ac
siccæ fiebant. & mortuus est post excacationem, non pro-
gressus ultra septē dies, cum stercore ac multa deleryatione.

*Thessalioni
Polemarchos.*

Similia & ex similibus eodem tempore contigerunt etiam
Thessalioni, feruentia, & spumantia, & purulenta, & tussis,
& stridula asperitates. Polemarchi vxori hyeme anginosus
tumor sub gutture. febris multa. vena secta est. cessauit stran-
gulatio ex faucibus, febris comitabatur. Circa quintam ge-
nu dolor & tumor sinistri, & circa cor dixit sibi videri ali-
quid colligi. & respirabat velut respirant. hi qui sub aquâ mer-
si fuerunt. & ex pectore substrepebat, velut qui concluso ore
loquuntur, engastrimythi, quasi ex ventre loquentes appel-
lati. Tale quid contingebat. Circa octauam aut nonam ad no-
ctem alius prorupit, ac liquida multa, aceruata & graueolen-
tia egressit. vox intercipiebatur. Mortua est.

Aristippus

Aristippus in
supernum ventrē violenter ac grauer sagittæ ictu percitus
est. ventris volor vehemens. & breui ardebat. deorsum verò
nihil egerebat. anxius erat. biliosa abundè colorata quum vo-
muisset, melius habere videbatur. Paulò post dolores rursus
vehementes. & venter similiter ardebat. velut in voluulis. ca-
lores & fitis. in septem diebus mortuus est. Neapolis per-
cussus similiter, eadem passus est. acri infuso per clysterem
immisso, alius deorsum erupit. color per corpus diffusus est
tenuis, pallidus, niger. oculi squallidi, stupore rigidi, intus
conuer

Neapolis.

A cont
culo
est. o
cio s
sus
ra ja
cecio
valde
nihil
tas ci
mort
sum i
re. V
B fuo p
bat. s
bem,
re no
rore p
est. E
in do
& san
tis vu
C cissim
bris.
Euer
osse d
rentu
lida, g
mitus
vociu
nus, in
dori si
ex de
nudar
simase
Viges
septim
tius. A
modi

A conuersi, intentè intuentes. Et qui in hepar percussus est iaculo, statim color qualis est mortuorum per corpus diffusus est. oculi caui. anxietas, molestia. Mortuus est prius quàm cōcio solueretur, in qua die percussus est. Qui caput percussus est lapide à Macedone supra tempus dextrum, ita vt fissura saltem facta dissectio contigisset, vertigine affectus est & cecidit. Tertia die voce destitutus erat. anxietas. febris non valde vehemens. pulsus in temporibus velut tenuis caloris. nihil audiebat, neque sapiebat, neque quiescebat. humiditas circa frontem, & sub nasum, vsque ad mentum. Quinta mortuus est. Eniates in Delo iaculo percussus est retrorsum in latus, iuxta sinistram partem. vlcus quidem sine dolore. Verùm tertia die ventris dolor paruus. non egerebat. infuso per clysterem immisso, stercus prodibat, & dolor deficiebat. sedes extra ad scrotum extabat. quarta die etiam ad pubem, & totum ventrem, dolor vehementer irruerat. quiescere non poterat. biliosa vomuit abundè colorata. oculi cum virore pallidi, quales in animi deliquijs. Post quintā mortuus est. Erat autem calor quidam tenuis in ipso. Billo percusso in dorsum, spiritus multus per vulnus cum strepitu prodibat, & sanguinem fundebat. Verùm deligatus emplastro cruentis vulneribus commodo, sanus euasit. Contigit & infelicissimo Philes filio, denudatione in fronte facta, nona die febris. Deinde liuefactum est os. mortuus est. Et Phania & Evergetæ filio, liuefactis osibus, & febricitantibus, cutis ab osse discessit. & pus subtus depascebatur. His dum perforarentur, ex ipso osse egressa est sanies tenuis, serosa, subpallida, graueolens, lethalis. Contingit autem talibus etiam vomitus accedere, & ad finem conuulsiones: & vt clangorosam vocem edant, ac impotentes fiant, & si in dextris fuerit vulnus, in sinistra parte: si verò in sinistris, in dextra. Theodori filio nona die in sole versato, febris accessit decima die, ex denudatione iuxta os nullius momenti. In febre verò denudarum est. discessit cutis. multum clangorosus erat. Vigesima secunda venter eleuatus est maximè circa præcordia. Vigesima tertia mortuus est. Quibus ossa fracta fuerint, his septima die febris. Si verò calidus fuerit tempus, etiam citius. At si magis fracta fuerint, etiam euestigio. Et Exarmodi famulus similiter dolorè habebat ad femur, non è di-

*Eniates.**Billo.**Phanias
Evergetæ.**Theodorus**Exarmod*

HIPPOCRATIS LIBER VII.

recto vulneris. & factus est clangorosus. & colli erat dolor. D

Posidocreo
Isagora.

Et Posidocreon tertia conuulsiō. calor non relinquebat. mortuus est die decimo octauo. Isagoræ filius percussus est retro in caput, contuso ossē ac nigrefacto quinta die superstes euasit. os autem non discessit. Magna nauis gubernatori anchora digitum medium, & os dextræ manus confrēgit. inflammatio successit. & marcor. et febris. subpurgatur est. quinta calores moderatè remiserint, itemque dolores. de digito quid decidit. Post septimum diem sanies exibat leniter. Postea per linguam dixit se non omnia posse enunciare. Prædictio facta est opisthotonum aduentare. Ad hoc conferebant maxillæ consertæ, et ad colum rigidæ. Tertia die totus conuellebatur in posteriorem partem, cum sudore. Sed à prædictione mortuus est. Harpali filius ex libera Telephane, luxationem infra in pede magni digiti accepti, inflammatus est, et valde dolorosus erat. et ubi repositus est, et dolor remisit, proficiscebatur ad agrum. rediens lumbos doluit. lauit. maxillæ ad noctem conserebantur. et opisthotonus aderat. saliuā spumosa vix per dentes foras prodibat. Tertia die mortuus est. Thrinon Damonis filius, habebat circa tibiā aut malleolum vlcus, iuxta neruum iam purum. Huic à pharmaco corroso contigit, vt opisthotono moreretur. Menoni sub arcturum et prius, ex febre aestiua, et alui profluuiō ægrè affecto, et ex itinere delassa. to, dolor lateris sinistri et tussis quæ ex destillatione quidem etiam prius aderat, verum tunc valde intenta erat, et vigilabat. et febrem statim ab initio ægrè ferebat. et erectus sedens tertia die spuebat pallidum. arteria ex stertore subsibilabat. Circa quintam spiritus moderatè densus. pedes tibiæ, extremæ partes plerunque frigidæ, et extra stragula. alui egestio ab initio fiebat biliosa, neque valde modica, neque multa. septima, octaua, et nona, leuius ferre videbatur, et somni aliquid contingebant. et quæ exscrebat crudiora erant. decima, et vsque ad decimam tertiam, alba et pura. et præcordium mollius fiebat. sinistrum tamen distentum. et melius spirabat. Subdita glande moderatè aluus subijt. Decimam tertiam rursus pallidū spuebat. Decima quarta magis. Decima quinta prasimum. Aluus autem maleolentia, biliosa, siquida, multa demisit. sinistrum præcordium eleuabatur. Decima

Harpalus.

Thrinon.

Menon.

A cimaf
torosu
trema
tio ve
noct
cineri
tertiat
les ab
sudau
tur ac
sum C
casu fe
da. ocu
B ta die
vesper
cepit.
quant
alleua
mis pe
crura,
concul
ab vtr
mitte
tum n
qualis
culosa
C omne
dine e
ante p
na app
retur,
ad no
Sexta
& seq
& sin
cabat
ta ini
tas ef
tus, fr

- A** cimafexta autem etiam valde intumuit. & spiritus iam stertorofus. sudor circa frontem & ceruicem. raro ad pectus. extremæ partes, & frons, leniter permanebant frigida. Saltatio verò venarum circa tempora detinebat. Somni soporosi noctem ac diem postremo tempore. Vrina ab initio cruda, cineris speciem referens. Circa decimã, & vsque ad decimam tertiam tenues, & nō decolores. Verum à decimatertia quales ab initio. Cleocho lateris dolor & febris. remisit febris, sudauit per totum corpus. In vrina multa erant quæ ferebantur ac innatabant. postea turbata est. Circa Pleiadum occasum Olympiadæ vxorem, fœtum octimestrem gestantem, ex casu febris acuta corripuit. lingua æstuosa: sicca, aspera, pallida. oculi pallidi. & corpus mortiferū. fœtum corrumpit quinta die facillè liberata est. & somnus vt videbatur soporosus. vesperi excitantes nō sensit. sternutatorium adhibitum percepit. potionem suscepit & succum. deglutiens potionem ali quantum tussiuuit. vox non soluebatur, neque ipsa quicquam alleuabatur ex morbo oculi tristes ac submissi. spiritus sublimis per nasum trahebatur. color prauus. sudor circa pedes, & crura, vbi iam morti propinqua esset. mortua est.
- Nicolaus.**
- C**oncubinæ ex febre ardenti, abscessus iuxta horam fiebant ab vtraque parte, paulo posterius alter, quum iam febris remittere videretur, velut tumor laxus. Circa decimum quartum magni citra signa sedati sunt. recidiua facta est. Color qualis mortuorum, lingua aspera, valde densa, subalbida. Siticulosa. alui egestio deorsum multa, liquida, male olens per omne tēpus. Ante finem corruptum est corpus præ multitudine egestionis. Mortua est circa vigesimum diem.
- Andreas**
- A**ndreã ante pleiadem horror, febris, vomitus. Ab initio semitertiana apparebat. Verū tertiana erat. Quum rursus in foro versaretur, inhorruit. febris acuta. vomitus bilis meracæ. delirium ad noctē quarta rursus melius habebat. Quinta difficulter. Sexta à mercuriali probè egestit aluus. Septima difficilior & sequētibus iam diebus febris magis cōtinēter affligebat, & sine subdore ab initio, et siticulofus Maximè verò os resicabatur, et potionē nullam libenter admittebat, quum multa inieciuit circa os esset, lingua sicca, inarticulata, asperitas efflorescebat, cum pallore albicans. Vigil, anxius. exolutus, fractus, lingua præ siccitate quādoq; subleſa, donec madefecit

defecisset. succum maximè admittebat. Nona aut decima circa aurem sinistram, atque etiam alteram, tumores parui citra signa apparuerunt. Urinæ semper non decoloræ, verum sine subsidentia. Decimaquarta sudor circa supernas partes non multus, sed moderatior. Color circa decimamseptimam euauit. Aluus post decimam sicca, citra glandem subditam non egerens. Circa vigesimam quintam pustulæ per totum corpus pruriginosæ calidæ, velut igne ambugta. Dolor autem erat circa locos sub alis, & latera: transiuit ad crura citra signa, & desinit. Balneum proderat & unguenti illitio cum aceto. Mense verò secundo aut tertio fortassis, ad rhenes dolor, qui etiam antea quandoque fuerat, sedatus est. Aristocrati circa solstitium hybernium lassitudo, & horror, & calor. Postea tertia die incepit lateris dolor itemque lumborum. & tumor sub alis initium sumens, per totum dextrum latus durus, rubicundus, liuidus, velut ab igne celefactus & inustus. anxius, omnia molestè ferens. valde siticulosus. lingua subalbida. Urinæ non procedebant. crura subfrigida. alui egestio à mercuriali modica, liquida, subalbida spumosa, ad noctem spiritus eleuabatur. sudor circa frontem. partes infernæ frigidæ. collum inflabatur. tussis non inerat. mortuus est prudens. Onesinacti circa autumnum lippitudo. postea verò febris quartana. Incipiente quartana cibos valde adursabatur, in progressu verò libenter accipiebat. Sed & Polichari in quartana, similia circa cibum accidebant. Mnesianacti alui egestio ante febrem, & postea, ad multum tempus sequebatur, multis albis mucosis prodeuntibus: & quandoque pauco sanguine, citra dolorem. Strepitus autem in ventre. Post febrem abscessit citra sedem tuberculum durum, quod multo tempore inconcoctum comitabatur, erupit ad intestinum, & foris fistulosum fiebat. Deambulante verò ipso in foro, splendorès præ oculis obuersabatur, & solem non valde videbat, quum autem parum discessisset, extra seipsum erat. & collum conuulsum est. Postquam autem domum deportatus est, vix suspexit, & ipse vix sui ipsius erat. Primum autem collustrabat circumstantes, & corpus perfrigeratum est. vix verò recalcraftus est vtriculis & fomentis adhibitis. Postquam autem ipse intra seipsum esset, & exurgeret, non volebat exire, sed timere dixit. Si verò quis de grauibus morbis dissereret, subducebat

Aristocrates.

Onesinax.

*Polychares
Mnesianax.*

se præ

A se præ
dia alla
stio mu
fectio,
afinun
initio.
cheri fil
ad igne
incidit.
cunspex
rursus p
valde. T
ficabat. C
harebat
Quum v
stituebat
potu, &
ex lassit
tumor ad
nam part
cans, & t
malleolu
magna, v
vbi cibur
non exur
Cnus liues
puratione
aut calcar
nifesti, qu
neque ad
lanimitas
tiones. Ad
xtis profu
erat. Circa
tro, dolore
autem & l
te veratru
deambula
ris dolor,

A se præ timore. Quandoq; etiam caliditatem sibi ad præcordia allabi dixit, & oculorū splendores comitari, & alui egestio multa, & sæpe, & similis hyeme cōtingit, facta est venæ sectio, datum est veratrum, bibit lac bubulum, prius autem asininum, contulit, & alui egestiones sedauit. Aquæ potus ab initio, deambulationes quoq; & capitis purgationes. Anecheti filio hæc cōtigerunt, hyeme in balneo dum vngeretur ad ignem, calefactus est, & statim in comitiales cōuulsiones incidit. Postquàm verò multæ factæ essent cōuulsiones, circumspexit, nō apud sese erat, quum autem intra seipsum esset, rursus postridie mane correptus est ac conuulsus, spuma non valde. Tertia lingua inarticulata. Quarta per linguā significabat. Quinta loqui nō poterat, sed in principijs nominum hærebat lingua valde, & conuulsio fiebat, & extra sese erat. Quum verò hæc remitterent, lingua vix in suum statum restituebatur. Sexta abstinebat ab omnibus, & sorbitione, & potu, & à nulla ampliùs affectione corripiebatur. Cleocho ex lassitudinibus ac exercitijs melle per dies aliquot vtenti, tumor ad genu dextrum obortus est. Immo potius ad infernam partem circa tendines sub genu, circumibat subclaudicans, & sura intumescibat, ac dura erat, & ad pedem, & ad malleolum dextrum, & tubercula ad gingiuas circa dentes magna, velut vuar acini, liuida, nigrefacta, doloris exortia, vbi cibum non caperet. Sed & crura doloris exortia erant, si non exurgeret. Venit enim & ad sinistrum tumor, verum minus liuescebat. In tumoribus circa genua ac pedes velut supurationes erant. Tandem verò fieri non poterat, vt staret, aut calcaneis insisteret, sed in lecto decumbebat. Calores manifesti, quandoque cibum auersabatur, non valde siticulosus, neque ad sedem surgebat, anxius, & quandoque etiam pusillanimitas tenebat, veratrum exhibitum est, & capitis purgationes. Ad os pharmacum ex manna thuris, cum alijs ammittis profuit. Ad vlcera in ore, sorbitio lenticulæ commoda erat. Circa sexagesimam sedati sunt tumores à secundo veratrum, dolores tantum ad genua decumbenti venerunt. Humor autem & bilis abscessit ad genua, etiam pluribus diebus ante veratrum. Pisistrato humeri dolor, & grauitas diuturna deambulanti & alijs sano, hyeme verò incidit multus lateris dolor, & calor, & tussis, & excretio sanguinis spumosi.

Anechetes.

Cleocho.

Pisistratus.

& in

Simon.**Euxenus.****Polemarchus.****Hegesipolis.**

& in faucibus stertebat. Verū facile ferebat, & apud seipsum D erat, & calor remisit, simulque & excreatio, & stridula asperitas, & circa quartam aut quintā diem sanus. Simonis uxori in partu concussæ dolor circa pectus & latus, tussis, febres, excreationes purulentæ, tabes, ad sex menses febres, & alui profluuiā semper. Ad finem febres cessauerunt, post cessationem substitit aluus, & post septem dies mortua est. Euxeni uxorem ex fomentis vt videbatur, calores nullo tempore relinquebant, magis tamen ad vesperam augeſcebant, sudores fiebant per totum corpus. Febre ad augmentū tendente frigiditas pedum, quandoq; etiam tibiārum & genuum fiebat. tussicula sicca ad modicū tempus, febre exacerbari incipiente, deinde cessabat, per multum autem tempus etiam totius corporis rigor fiebat. Sitis exors semper. Vbi medicamentum bibisset, & serum, magis laesa est. Ab initio omnino sine dolore erat, & bene spirabat. Medio verò tēpore lateris dexteri dolor fiebat, & tussis cōmota est, & anhelatio, & excreationes parvæ albæ ac subtenuēs, & horror non ampliū ex pedibus, sed de collo & dorso, & aluus liquidior, remisit febris cū multo sudore, & perfrigerata est. Anhelatio verò erat varia, mortua est post remissionē septima die quum esset mente prudens. Polemarchi vxor æstate incepit febrere, dimisit autē ipsam febris sexta die, ritubans obambulabat, ad noctem calores. Rursus interposito tempore corripuit febris, & non dimisit tribus ferè mensibus, tussis multa, excreatio pituita. Postquā verò viginti durasset diebus, spiritus semper densus, in pectore strepitus, plerunque sudor, mane febris mitior, & horrores quandoq; corripiebant, somni fiebant, & aluus aliquando humectabatur, & rursus restitabat, moderate cibum gustabat. At medio tēpore ad genua & tibiās dolor, & ad flectendum ac extendendū alio opus habebat. Perseuerabant crurum affectiones vsque ad finem iam propinquum & intumuerunt pedes vsq; ad tibiās, & ad contactum dolebat, & sudores ac rigores desierunt. Febris autē semper intendebatur. Ante obitum aluus erupit, prudens permanebat. Tribus ante obitum diebus, in faucibus stertebat, & spiritus reuertebatur. Mortua est. Hegesipolis filiulus quatuor ferè mensibus dolorem circa vmbilicū corrodentem habebat. Progressu tēporis augebatur dolor. Percutiebat vētrem, vellicabat.

A vellicab
erant. po
inflata. l
auerfab
erat, & s
mortu
genitu
capitis v
nu sincip
lebat aut
feriores
Hegero
res sub o
tica. men
seipſam.
inflans in
tua est.
dolor, ite
tuus est.
& calore
ventrē d
calum iu
busdam c
dem ad d
quidam
C ces ex cap
vehemēs
sus vomit
ro quid lo
soria. Qu
dolent, &
rint lenit
cæco capi
& colli q
Progredi
pitis pars
combusta
tur. in die
quam au

A vellicabat. calores corripiebant. contabefcebat. ossa reliqua
 erant. pedes tuebant. Testes, venter, partes circa vmbilicū
 inflata. Num & quibus futurum est vt alius exturberur: cibū
 auersabatur. lac solum admittebat recens. & alius liquida
 erat, & subruenta sanies subibat, male olens: alius ardebat.
 mortuus est vbi vomisset modicū pituitosum, adeo vt quis
 genituram putasset. Plateæ filio vbi mortuus esset futura
 capitis valde cauata est. Quum autem agrotaret, semper ma-
 nu sinciput cōtingebat, maximè morti propinquus. Non do-
 lebat autē caput. & in femore sinistro sub inguen partes in-
 inferiores liuidæ. Testes autem graciles erant. Similia etiam
 Hegetoridæ filio. mortuus est. Præterquā quod vomitus plu-
B res sub obitu contigerunt. Hippie soror hyeme Phreni-
 tica. mente aberrans. manibus negotiū exhibens. lancinans
 seipsum. Quinta & sexta ad noctem voce destituta, soporosa.
 infans in maxillas & labia, velut dormientes. septima mor-
 tua est. Osander vbi inhorruit, lateris dolor, & ad genua
 dolor, itemq; ad femur. vbi comedisset delyrabat. breui mor-
 tuus est. Cleorimo futori aluo liquefacta multo tempore,
 & calore oborto, iuxta hepar tumor tuberculofus ad imum
 ventrē descendit, & alius liquida fiebat. & aliud ipsi tuber-
 culum iuxta hepar sursum ad præcordiū. mortuus est. Qui-
 busdam capitis dolor vehemens cum calore: quibusdam qui-
 dem ad dimidiam capitis partem, & secundum nares humor
 quidam decedit tenuis, aut maturus: aut ad aures: aut ad fau-
C ces ex capite securius. Quibusdam vero hæc sicca. At marcor
 vehemens periculosus est. Si vero affuerit anxiosus, aut bilio-
 sus vomitus, aut stupor oculorum, aut vocis interceptio, & ra-
 ro quid loquitur, aut delyrium, lethalia hæc sunt & conuul-
 soria. Quicunq; verò ex destillatione dimidiā capitis partē
 dolent, & humore secūdum nares decedente insuper febric-
 rint leniter, in quinta aut sexta perfrigerantur. Echecrati
 cæco capitis dolor vehemens magis ad posteriorem partem,
 & colli quo loco connexio est, & ad verticem procedebat.
 Progrediente tempore & ad aurem sinistram. & dimidia ca-
 pitis pars dolorosa erat. mucosa semper procedebant leniter
 combusta. & calor comitabatur tenuia. & cibum auersaba-
 tur. in die melius habebat. ad noctem verò dolebat. Post-
 quam autem pus per aurem erupit, cessauerunt omnia. eru-
 pit

Plateæ

Hegetoridæ

Hippias

Osander

Cleorimor

Similia hæc
aphorismis

Echecrati

pit

pit autem circa hyemem. Num & omnibus suppurationib⁹, & affectionibus circa oculum, dolores ad noctem? Quibus tusses hyeme maxime austro spirante crassa & multa exscreantibus, febres accedunt: leuiter autem quinta die sedantur. Tusses verò circa quadragesimam, velut Hegesipoli. Quibus calores multi quandoq; sedantur, hi non per totum corpus, sed aut circa ceruicem, aut sub alis, aut capite sudantes liberantur. Chariti hyeme ex tussicula populariter grassante febris aduentas, acuta corripuit, stragula reijciebat: sopor cum dolore. Vrinae erant rubrae velut erui lotura: subsidencia statim ab initio multa, alba: postea etiam subrubra. Septima à glande subdita pauca prodierunt: sopor detinuit sine dolore: humiditas in fronte: somnus ad noctem, & calor mitior. octa uero succum admisit: soporosus permanit usq; ad undecimam. Hac autem die etiam calor maxime cessauit. Postquam uero tussis erat, exscretio perseuerabat semper multa, facilis, primum viscosa, alba, crassa, postquam autem concocta esset: similis purulentis. Vrinae ab undecima die puriores: subsidencia aspera. decimatertia dolor ad dextera. usq; ad lateris molitudinem, ad imum ventrem. Vrina supprimebatur. Potus callyphylli cotulit. Decimaquinta rursus dolor. decima sexta ad noctem magis dolor praecordij incipiebat ad ventrem. Mercurialis aqua subduxit. Calor intra vigesimum euanuit. & exscreationes secutae sunt crassae, Melius habuit ad quadragesimum. Subpurgandi sunt ventres in morbis, ubi purganda matura fuerint: Inferni quidem, ubi confidisse uideris. si ignum habes si non anxij fuerint, neq; capite grauati: et quum calores mitissimi, et quum post exacerbationes cessarint. Superni uero, in ipsis exacerbationibus. Tunc enim et hi eleuatur, quum anxij, et grauati supernis partibus fuerint. propterea uero in principijs purgandum non est, quoniam sua sponte in his temporibus expurgantur. In cubiti processu ex casu sauciato, cubitus marcore corruptus suppuratur. maturatione uero fiente, viscosa sanies ac glutinosa exprimitur et breui supprimitur: uelut et Cleogenisco, et Demarcho Aglaotelis filio. Similiter autem et ualde ex iisdem pus nullus: uelut Aeschyli filio contigit. At ubi suppuratur plurimis horrores et febres accedunt. Alcmani ex rhenu affectibus se recolligenti, et sanguine deorsum detracto, sursum ad

Charites.

Cleogeniscus.

Demarchus.

Aglaotelis. Aeschylus.

Alcmanus.

hepar

D
A hepar co
ritus pra
parua ca
Veru rig
tus. & in
infusa.
abstinuit
postea le
ctum. In
rum. qua
ro tempo
las coctas
B num affe
stri. Pa
rium non
aut netop
albu bibe
triri. At
storium
cidij vrin
pitis dolo
ctiones fl
ventrem.
xas. Ad h
duas, in
C plasmatis
ro affligi
quod hab
lorosum,
plasma, v
calidum,
coquatur
dro quam
mesceret
cipio sed
norum in
osum. Bi
ac noctes
erat, & a

A hepar conuersus est morbus, & ad cor dolor vehemens. & spiritus præ dolore detinebatur. & alius difficulter egerebat parua caprini stercoreis pilulis similia. anxietas non inerat. Verù rigor quandoq; & febris corripiebat. & sudor. & vomitus. & in dolore non conferebat aqua marina per clysterem infusa. Verùm furfurum decoctum infusum contulit. A cibo abstinuit ad dies septem. aquam mulsam meraciorem bibit: postea lentis succum, quandoq; verò ex lenticula fresca decoctum. Inde bibit aquam: postea catulum coctum: & maza parum, quæ potissimum diu antea confecta esset. progressu verò temporis, aut ceruices bubulas, aut extremas partes suillas coctas, vnà cum priore aqua potu: quies, tegmen, ad rhenum affectionem infusum per clysterem ex cucumere syluestri. *Parmenisci* filio surditas, contulit clysterem auricularium non adhibere. Verùm lana expurgare, & solum oleum aut netopum infundere. deambulare. mane surgere. vinum albu bibere. oleribus abstinere. pane & piscibus petrosi nutriti. *Aspasij* vxori dentis & maxilla dolor vehemens. *Castorium* & piper colluens, ac in ore tenens, remisit. Et stillidij vrinae affectionem ipsi sedauit farina cum rosaceo. *Castoreum*. Capitis dolores ex vtero sedat *castoreum*. Plurimas vteri affectiones flatus faciunt, Signum sunt ructus, & strepitus circa ventrem, & lumborum tumores, & dolores circa rhenes ac coxas. Ad hoc aurem confert, aromatum tertiam partem, farinae duas, in vino odorato albo coquere, & linteolo illita cataplasmatibus modo imponere, qua parte ventris dolores ab vtero affligunt. *Callimedontis* filio contulit ad tuberculum, quod habebat in collo durum, & magnum, & crudum ac dolorosum, venæ brachij sectio: & seminis lini torrefacti cataplasma, vino albo ac oleo subactum ac imbutum, ita vt neq; calidum, neq; valde coctum deligatur, Aut cum aqua mulsâ coquatur forni graeci, aut ordeï, aut tritici farina. *Melissandro* quum gingiua dolore corriperebatur, & vehementer intumesceret, sectio venæ brachij, & alumine Aegyptium in principio sedabat. *Eutychedi* ex cholericis affectionibus, ad neruorum in cruribus distentionem desinit, vnà cum secessu deorsum. Bilem multam abunde coloratâ vomuit ad tres dies ac noctes valde subrubram. sub vomitum bibit. & impotens erat, & anxius. Nihil autem continere poterat, neque ex po-

Parmenisci
scus.
Surditatis
medela.
Aspasius

Castoreum.

Callimedō.

Melissandro

Eutychedi
des.

*Arcuati
morbi me-
dela.
Calligenes*

tibus, neq; ex cibis: & vrine ac transitus deorsum suppressio: D
per vomitus fex mollis prodijt, & deorsum quoq; erupit. Re
gio morbo correpto prodest laborare, sudare, panem edere,
bibere non multum, lauare caput calida multa, sed potius te
pida, vinum album, somno nō multo vti. Calligeni circa vi
gesimū quintum ætatis annum destillatio, tussis multa, quod
defluebat per vim educebat: nihil infrā psistebat, annos qua-
tuor perseuerabat. Ab initio calores tenues fiebant. Veratru-
non profuit, sed modicus cibus, & cōprimi corpus, edere pa-
nem, bibere vinū nigrum, obsoniorum quorūcunq; esus, ab-
stinētia ab acribus, salis, pinguibus, succo silphij, olerib⁹ cru-
dis, multa deambulatio. Lactis potus nō contulit, sed sesamū
purum, crudum, acetabuli mensura bibere, cum vino molli.

*Timochar-
res.*

Timochari hyeme destillatio, maximē in nares. Quū ve-
nere vsus esset, resiccata sunt omnia. lassitudo, calor successit.
caput graue. sudor à capite multus. defluebat autē & per to-
tum corpus. Erat autē etiam sanus sudare aduetus: tertia die
sanatus est.

Cleomenes.

Cleomenis filius hyeme initio facto cibū aeter
fabatur, & eius fastidiō citra febrem vexabatur: & vomebat
cibos ac pituitam. Duobus autem mensibus cibi fastidium
durabat. Coco in spina gibbositas facta est ex phrenitide.
Huic nulla medicamenti potio contulit, verū vinum ni-
grum, & panis esus, & balneorū abstinentia, & vnctio, & fri-
ctio ab vnctione, & fouere non valde, neq; multo fomento.
sed leni. Quibus fluxiones in oculis tenues ac diuturnæ, si
maturæ in nares processerint, profunt. Quibus præganti-
bus ex casu, aut cōuulsione, aut plaga, aut dolores leniter sūt
his in tribus diebus manifestum fit, an fœtum corrumper-

Cocus.

Cuidam quæ circa vigesimum ætatis annum biberat vitro
pharmacum adfœtum perdendum, accidit dolor: vomitus bi-
liosorū, multorum, pallidorum, prasinorū, nigrorum. Quam
bibisset, tertia die cōuulsio corripiebat: linguam cōmande-
bat. Ad quartā diē ad ipsam ingressus sum: lingua nigra, ma-
gna, oculorū albae partes, erant rubrae: vigilabat: quarta mor-
tua est ad noctem. Pythocles agrotātibus aquā, & lac mul-
ta aqua ammixta dabat, & renutriebat. Perniones pertun-
dere oportet, & calefacere, ita vt quāmaximē excalefacias
igne & aqua. Oculis incōmoda sunt lenticula, fructus po-
morum dulces, & olera. Doloribus circa lumbos, aut coxā,
aut

Pythoclis.

D
A aut crur-
dam fo-
imbuta:
potum,
cecidit.
ctem l-
plus in-
stertor
frōtem
ta, aliqu-
pit. calo-
meri do-
fuit ipsi
B multum
bere, si
vriam
tur crur-
oculus
vriam p-
thapsia
scens ci-
ma die
assume-
sus sum
fortis. e
C esset ex
molles-
sterem
pactum
na clar-
ob exo-
Potus e
pomis
rinæ lo-
Full
puber-
diem c
se aut
gua sic

A aut crura, ex laboribus abortis, aquæ marinæ aceti que calidum fomentum confert, ita vt vel aspergas, vel spōgiam his imbutam adhibeas. Deligare verò lanis oportet. Origanum potum, oculis & dentibus malum est. Puella quæ de rupe cecidit, voce destituta, iactatio ipsam tenebat, vomuit ad noctem sanguinem. Quum ad sinistram aurem impegisset, amplius inde fluebat, & aquâ mulsam difficulter deglutiebat. stertor habebat. Spiritus densus velut morientii. Venæ circa frōtem intentæ, decubitus supinus, pedes tepidi, febris multa, aliquādo acuta, maximè expauescebat, septima vocem rupit, calores tenuiores erant, superstes euasit. Nisantes humeri dolorem habebat, in æstate obortum ex abscessu. profuit ipsi corpus & humerum in aqua marina madefacere, ad multum tempus, & per tres dies vinum album aquosum bibere, simul vt in aqua marina decumberet, ita vt & in ipsa vrinam eijceret. Fullo in Syro phreniticus, quum mouere.

*Nisantes**Fullo.*

B multum tempus, & per tres dies vinum album aquosum bibere, simul vt in aqua marina decumberet, ita vt & in ipsa vrinam eijceret. Fullo in Syro phreniticus, quum mouere. *Fullo.*

C esset exaudire, clara tamen. tēpora collapsa, oculi caui, pedes molles ac tepidi. iuxta splenem distentio. Infusum per clysterem nō valde suscipiebat, sed resiliebat. prodijt stercus compactum modicū, & aliquid sanguinis, arbitror ab infuso. Vrina clara, pura, decubitus supinus. crura diducta ac disparata, ob exolutionē, penitus vigil. Intra viginti dies calor euauit. Potus erat aqua de farina crassa in ipsa macerata, Sed & de pomis simulq; mali punici succus, & lentis torrefactæ, & farinæ lotura cocta, frigida, tenuis sorbitio. Superstes euasit.

*Nicoxenus**Fullonū tubercula.*

Fullonum inguina extuberāt dura & sine dolore. & circa pubem ac collum similia erant tubercula magna, febris ante diem decimū. Tussi vexabantur à rptionibus. Tertio mense aut quarto venter colliquiuit. Calores successerunt. lingua sicca, sitis, egestionēs deorsum malignæ mortui sunt.

*Cholericæ
bilis malum
quæ fiat.*

*Pherecy-
des.*

Cholericæ bilis sursum ac deorsum eruptiones, ex carnis
esu, maximè suillæ crudioris, & ex cicere, & ebrietate vini
odorati veteris, & insolatione, & ex sepijs, & locustis, & gam-
maris: & ex olerum esu, maximè porri & ceparum: Insuper
& à lactucis coctis, & brassica, & rumicibus crudioribus: à
placentis ac dulcarijs & mellitis libis, & à fructibus pomo-
rum, & cucumere pepone, & vino lactei teporis, & eruo, &
polenta recēti. Cholericæ affectiones magis in æstate fiunt,
& febres intermittentes, & quibus horrores accedunt. Hæc
quandoque malignæ fiunt, & ad morbos acutos perueniunt.
Verùm cauere oportet. Iudicat autem tales morbos maximè
quinta & septima & nona dies. Melius tamen est cauere vsq;
ad decimam quartam. Pherecydæ post solstitiū hybernū,
noctu lateris dextri dolor etiam prius fieri solitus cessauit.
pransus est, & egressus horruit. febris ad noctem, doloris ex-
ors. tussicula quædā sicca. Vrina non multa, subsidentia mul-
ta. Ab initio ramentosa, glabra, diuulsa: post dies quatuor tur-
bulenta, subsidebant. & vrina non decolor, subsidentiam ha-
bens, & collectio nō apparebat in matula, vbi perfriguisset.
Tertia die aluus sua sponte egeffit. Quarta subdita glande,
stercoracea & biliosa prodierunt. fluxus erat liquidus. Som-
nus ad noctem non valde. Verùm interdiu aliquantum dor-
miebat. Sitis non vehemens. Quarta ad noctem maximè cu-
tis circa frontem, & reliquum corpus mollis, semper super-
excedens. febris vincebatur ad manū, & sub ea humescebat.
pulsus in fronte valde obscurus. venarum grauitas in cōuer-
sionibus, & in omnibus egestionibus ad modicum tempus.
semper doloris exors. ab initio anxius, & paulatim vomebat.
Septima à glande subdita, egeffit ter biliosum ac stercora-
ceum, liquidum valde ac pallidum. & iam aliquantū delyra-
bat. & humiditas modicè quādoq; circa frontem. stragula in
faciem ducebat. oculos frustra velut si quis videret cōtrahe-
bat, & rursus nictabat. & stragula reijciebat. Nona die sudor
mane obortus ad pectus perseuerabat donec moreretur. & fe-
bris, & delyratio augescebat. Circa frontem sudor plurimus
grauæolens. color valde albus. cutis sub pilis interpuncta. præ-
cordium dextrum eleuatum. demisit à seipso biliosa. Octaua
apparebāt velut culicum morsus. ante mortem tussiendo re-
iecit velut ex muco fungos, compacta quædam, alba piruita
circum

A circum
cornan
ruit. v
merid
quent
quæ p
ctem. u
corpor
tempu
ctem v
vertig
sus vel
B dor cap
cea. liq
ctem n
rursus
xietate
remise
Reliqu
dolori
surrex
ramen
bat. v
tis circ
rietem
C quiesc
bre in
glande
glande
per. &
uē len
re repe
isq; pa
ta. reca
voci s
multis
tempu
& ple
Vene

A circundata. Excrearat autē & antea parua, alba, lactea. post
 coenam in somno horruit. mane surrexit, capite grauatus hor
 ruit. vomuit. capite grauabatur. ad noctem remiit. vsque ad
 meridiem leniter horruit. rursus noctem grauiter tulit. Se
 quenti die febris acuta. capitis torpor. vomitus multæ bilis,
 qua plurima prasina erat. cessauerunt omnia. somnus ad no
 ctem. mane perfrigerabatur. sudor & humiditas per plurimā
 corporis partem. iuxta splenem manu indicabat ad modicū
 tempus collectionē doloris exortem, statim euauit. ad no
 ctem vigil. circa fori tempus exacerbabatur febris. anxietas.
 vertigo. tormen. capitis dolor. vomitus prasinus, leuis, visco
 sus velut pituita. circa solis occasum cessauerunt omnia. fu
 dor capitis, colli. post vomitum egeffit per aluum stercora
 cea, liquida, biliosa, neque nigra, neque inconuenientia. No
 ctem moderatē habebat, item que sequentē diem. ad noctem
 rursus vigil. Vomitus mane similiter & sequenti die, citra an
 xietatē. dolores capitis post sudorē cessarunt. ad vesperā oīa
 remisierunt. Nona nō amplius vomuit. magis calefactus est.
 Reliquis nō videbatur febrere. Venę in temporibus saliebāt.
 doloris omnino exors. fitis semper erat. Nona quum ad sellā
 surrexisset valde animo linquebatur. à glāde subdita egeffit
 ramenta nigra & biliosa colore, quantū stercoracei destilla
 bat. vox fracta. in conuersionib. grauis oculi caui. cutis fron
 tis circumtensa. alioqui bene spirabat. moderatus erat. ad pa
 nientem plerunq; conuersus. flexibilis in decubitu, incuruatus
 C quiescens. lingua alba, leuis. Circa decimā & postea, vrinę ru
 brę in circuitu, in medio exiguum quid albū. Duodecima ad
 glandē subditā, similia destillabāt biliosa & ramentosa. post
 glandē animi deliquiū. postea os resiccabāt. Colluebat sem
 per. & si non valde frigida esset aqua, calidā esse dicebat. ni
 uē leniter gustabat. fitis nō inerat. stragula semper de pecto
 re repellēbat. Chlamydem calefieri nō sinebat. ignis procul,
 isq; paruus, vtriusq; maxillæ rubor. postea lingua inarticula
 ta. recalescebat vnum aut duos dies. cessauit. Androphani
 vocis interceptio. ignorātia. delirium. His sedatis supererat
 multis annis, & recidiuæ fiebāt. lingua permanebat per totū
 tempus sicca, & si collutione non vteretur, loqui nō poterat.
 & plerunque erat valde amara. Aliquando etiā dolor ad cor.
 Venę sectio soluit hęc. aquæ potus, aqua mulsa. Veratrū quo

*Andro
 phanes.*

que bibit nigrū, biliosum nō prodibat, sed modicum. Tandē
 hyeme decubuit, & extra se positus mente motus est. & lin-
 gua affectiōes similes. calor renuis. lingua decolor. Vox pe-
 ripneumonica. de pectore stragula reijciebat, & se educi in-
 bebat, velut micturū, quum nihil clarē loqui posset, neq; a-
 pud seipsum esset. educebāt ipsum. ad noctē mortuus est. duo
 aut tribus diebus decubuit. Nicanoris affectio erat, quū
 ad conuiuium progredieretur timor tibiicinx: quū sub iniū
 vocis tibiæ, in conuiuiu tibia canere audiuisset. præ timori-
 bus turbationes, vix se sufferre posse dixit, quū nox esset. In-
 terdiu verò audiens nihil cōmouebatur. & hæc multo tem-
 pore ipsum comitabantur. Damocles qui cū illo erat, cæcu-
 tire, & corpore exoluto esse sibi videbatur: & sanē præruptū
 locum non accessisset, neq; trans pontē, aut minimæ altitu-
 dinis scrobem, ausus fuisset trāsgredi, præ timore ne caderet
 sed per ipsum scrobem ibat. hoc ad tempus quoddā ipsi ade-
 rat. Phœnicis affectio erat, ex oculo dextro plerunq; velut
 fulgur elucere putabat. Vbi verò nō diu ipsum clausisset, do-
 lor ad tempus dextrū vehemens oriebatur. postea etiā ad to-
 tum caput, & collū. caput intumescibat retro ad verticula. &
 distentio ac duricia erat circum tendines. Si itaq; conaretur
 cōmouere caput, aut aperire dentes, nō poterat, utpote valde
 distentus. Vomitus si quādo oborti essent, relatos dolores a-
 uertebāt, ac mitiores faciebāt. & venæ sectio profuit. & vera-
 trum duxit omnigena, & nō minime prasina. Parmenisco
 etiā prius incidebāt tristitiæ, & desiderium excedēdi è vita. p
 quādoq; verò rursus latus erat. At in Olyntho aliquādo au-
 tumni tempore, voce priuatus decumbibat, quietē agens, ita
 vt parū saltē loqui conaretur, ac inciperet. Immo etiā si quid
 loquutus esset, rursus voce destituebatur. somni aderāt. quā-
 doq; verò vigilia: & iactatio cum silentio, & anxietas. & ma-
 nus ad præcordia velut dolenti. Aliquando auersus iacebat
 quietē agēs. febris perpetuò. & facile spirabat. Postea dixit se
 cognoscere ingressos. Bibere quādoq; tota die ac nocte, etiā
 si potus exhiberetur, nō volebat: quādoq; verò vrina derepen-
 te correpta, omnem aquā ebibebat. Vrina crassa velut iumē-
 ti. Circa decimā quartam remisit. Cononis serua ex dolore
 capitis incipiente, extra se mēte mota erat, & clamor. & que-
 relæ multæ. rarò autem quies. Circa quadragesimum diem
 mortua

*Nicanor.**Damocles.**Phœnix.**Parmeni-
scus.**Olynthus.**Conon.*

A mortu
 & con
 quū p
 ca eol
 ex pot
 bili
 plena
 factus
 sterco
 mercu
 ta, pau
 cordij
 B spirar
 gua al
 pini. I
 maio
 tē ele
 Me
 lor v
 posset
 tribus
 aut n
 tæ fie
 quād
 lores
 C tus in
 & sul
 super
 rum.
 ginta
 semis
 febre
 inge
 & an
 Di
 accel
 cord
 Ve
 bani

A mortua est. Decem verò diebus ante mortem, voce destituta & conuulsa fuit. Timocharis seruus ex atrabiliaris esse quò putaretur à tot ac talibus viris, mortuus est similiter circa eosdem dies. Nicolai filius circa solstitium hybernum ex potationib⁹ horruit. ad noctem febres. postridie vomitus biliosus, merus, modicus. Tertia die quum concio adhuc fori plena esset, sudor toti⁹ corporis cessauit. & statim rursus calefactus est. vomit⁹ similis. Quarta ab aqua mercurialis egesit stercorea & liquida. Vrina cineris specie, qualis est aqua mercurialis, nō dissimilis, subsidētia nō erat, neq; vrina multa, pauca quadā in medio uehebātur innatātia. dolores præcordij sinistri & lumborū. Putabat se ex vomitu insuper respirare, & insuper respirabat, quādoq; dupla respiratione. lingua alba, habens ex dextra parte cōcretionē adnatā instar lupini. Parum siticulosus erat. vigil. prudēs. Sexta dexter oculus maior dū videret. Septima mortuus est. Verū alius ante mortē eleuata fuit. & mortuo posteriores partes rubefactæ sunt.

Metoni circa pleiadum occasum febris. lateris sinistri dolor vsque ad clauiculā, atq; is adeò vehemens vt quiescere nō posset. & inflāmatio tenebat. alui egestio multa, biliosa. In tribus ferè diebus cessauit dolor. Calor autē circa septimum aut nonū. Tussis inerat. excreationēs neq; biliosæ, neq; multæ fiebāt, verū pituitosæ. tussēs comitabātur. cibos gustabat. quādoq; velut sanus exhibat. Corripiebant autē aliquando calores tenues modico tēpore. sudores fiebāt ad noctem. Spiritus in calore densior. maxillarum rubor. circa latus grauitas, & sub alas, & ad humerū, tussēs tenebant. medicamentū per superna eduxit biliosa. Tertia à medicamēto erupit pus, verum ab initio morbi quadragesima. repurgabatur circa trigintaquinq; alios dies, & sanus euasit. Vxori Theotimi in semitertiana anxietas, & vomitus, & simul horror incipiente febre. & sitis. progrediente tēpore incipiente febre calor ingens. Vbi aquam mulsam bibisset, & vomisset, & horror, & anxietas sedata sunt. & mali punici succum postea accepit.

Diopithis forori in semitertiana, cordis dolor grauis circa accessionem, & comitabatur is totam diem. & huiusmodi cordis siue oris ventriculi dolor etiam alijs similiter aderat.

Veruntamen sub pleiadis occasum viris talia rariora fiebant. Vxori Apomoti in semitertiana circa arcturum, vē-

Timocharis
res.
Nicolause

Metoni

Theotimi
uxor.

Diopithis

Apomoti

- hemens cordis dolor circa accessionē. & vomitus. & strangulationes ab vtero simul instabant, & ad dorsum dolores iuxta spinam. Quum autē huc ipsi peruenirent, cordis dolores cessabant. *Terpidas.* Terpidæ matri à Dorisco, quum abortus factus esset mense quinto gemellorū, ex casu, ab altero quidem statim, velut in tunica quadam liberata est. ab altero vero prius aut posterius quadraginta diebus. Postea autem concepit in ventre. At anno nono dolores vehementes circa vētrem ad multum tempus, quandoq; incipiebāt ex collo ac spina, confidebant autem ad imum ventrem & inguina: quandoq; ex genu dextro, confidebāt autem ad eundem locum. Et quum quidem iuxta ventrē dolores essent, alius eleuabatur, quum vero sedarentur, cordis dolor coincidebat. Verū strangulationes non aderant. Sed frigiditas corporis, velut in aqua iacentis. Tempore quo dolor fiebat, per totum corpus dolores spargebantur, mitiores his qui ab initio erant. aliū, sulphū, acria omnia non cōferebant, neq; dulcia, neq; acida: neque vina alba. Verū nigra, & balnea rara. Ab initio quoq; vomitus vehementes fiebāt, & ciborū exclusiones. & circa dolores mēses non apparebant. *Cleomenes.* Cleomenis vxori circa fauonij flatus, ex nausea & lassitudine, lateris sinistri dolor, ex collo ac humero aufpicatus. febris & horror, & sudor. Incipit autem febris, & non desijt, sed augescebat. & dolor vehementis. tussis. excretio subcruenta, pallida, multa, lingua alba. alui egestionis moderata, liquide, vrinæ biliosa. Quarta ad noctē mēses prodierūt multi. cessauit & tussis, & excretio, & dolor. calor autem tenuis. *Epicharmus.* Epicharmi vxori ante partum dysenteria. dolor. alui egestionis subcruentæ, mucosæ. *Polemarchus.* Vbi peperisset, statim sana erat. Polemarchi vxori in morbo articulari coxæ dolor derepente, mēibus non prodeūtibus. Vbi betæ succū bibisset, vox supprimebatur per noctem, & vsq; ad meridiem. attamen audiebat, & sapiebat, & manu significabat, dolorem esse circa coxam. *Clinias.* Clinia sorori seniori vomitus, quicquid accepisset per quatuordecim dies, citra febrem. cruentorum vomitionum reiectiones. & contracta strangulatio ad cor procedebat. Castorium, fœli, mali punici succus, sedauerunt omnia, abscessit autem dolor moderatus ad lateris mollitudinē bulbi succus. & vinū lactei teporis, austerū. & panes quā paucissimi cum oleo. *Pausanias* Pausaniae filiam

A filiam e
lor vētri
& balne
essent, e
meri do
mitus i
culicum
quinocti
ti calidi
bant. Tu
tussi vex
B filio, alu
cturum.
Eraty
dationes
multi ac
& post a
multa. p
pueros. C
doq; ver
nine & p
mestri p
tre. & tur
siones &
C mortuus
tempore
ipsi erāt.
cum accel
quādoq;
ad multū
facile sol
helatio a
xus & ex
lida, pur
fis mitio
ritus den
postea pe
na substi
tuus est,

A filiam ex fungi crudi esu, anxietas tenebat. strangulatio. dolor vetricis. Aquam mulsam calidam bibere ac vomere profuit. & balneum. In balneo fungum euomuit. & vbi illa cessatura essent, exsudauit. Epicharmo circa pleiadum occasum, humeri dolor, & grauitas vehemens ad brachium. anxietas. vomitus multi. aquae potus. Euphranoris filio pustulae velut à culicum morsu. Post fauonium siccitates fiebant, vsq; ad equinoctium autūnale. Sub canem, ætus vehementes, & venti calidi, & febres sudorificæ. & statim aliquantum recalescebant. Tubercula vero iuxta aurem multis fiebant. Aniculae à tussi vexatae circa nonam diem. Adolescenti splenico ancilla filio, aluo liquefacta, circa idem tempus. Ctesiphonti sub æturum, ferè circa septimam. Adolescenti solū suppurata sunt.

Epicharmus.

Euphranor.

Ctesiphon.

Eratylus.

Eratylli filio euauerunt. Circa vtraque tempora, nullae exudationes. lingua prae siccitate blæsi. Recti venti spirauerunt multi ac frigidi. & niues ex clemēti cælo quandoq; fiebant, & post æquinoctium, austrina aquilonaribus permixta. aquae multae. populariter grassatae sunt tussis multae, magis autē in pueros. Circa aures multis talia, qualia Satyri habent. Quandoq; vero ante hoc tempus hyems valde hyberna erat, cum niue & pluuijs aquilonaribus. Timonactis filio fermè bimēstri pustulae in cruribus, & in coxis, & lumbis ac imo ventre. & tumores valde rubicundi. His autem sedatis, conuulsiones & comitiales fiebant, sine febribus, multis diebus. &

Timonax.

C mortuus est. Polemarchi filio contigit quidem vt priore tempore suppuratus esset, & exscrearet. postea vero calores ipsi erāt. & hydropicus erat, & splenicus, & anhelosus. ad locum accliuem si quando accederet, impotens, & siticulosus. quandoq; etiam cibum leniter auersabatur. & sicca tussiculæ ad multū tempus ita fiebant. ritubās obambulabat. & si non facile solubilis esset aluus deorsum, plena reddebatur. & anhelatio ac strangulatio magis fiebant. Tandem autem defluxus & excreatio supervenit, ac tussis. Excreatio crassa, pallida, purulenta, & febris vehemens cessasse videbatur. & tussis mitior. & excreatio pura. Redijt rursus febris acuta. spiritus densus. mortuus est. Verūm antea riguerunt pedes, & postea perfrigeratus est. Spiritus magis interclusus est. Vrina substitit. extremae partes perfrigeratae sunt. prudens mortuus est, tertia die à recidua. Thyni filio in febre ardente

Polemarchus.

Thynus.

*Epichar-
mus.*

inedia macerato,alui egestio multa. Verum cum bile,& ani-
mi deliquio,& sudore multo fiebat. perfrigeratus est valde.
voce destitutus erat totam diem ac noctem. Instillatum pri-
sanae succum continuit. sapiebat. bene spirabat. Epichar-
mi filio accidit ex via & potu cruditas. Postridie mane an-
xietate oborta, vbi aqua, acetur, salem bibisset, euomuit pi-
tuitam. Postea rigor apprehendit. lauit febricitans. Pectus
dolebat. Tertia mane statim sopor modico tempore tenebar,
& delirabat. & febris acuta. grauiter morbum tulit. Quarta
vigil. mortuus est. Aristoni vicerato pedis digito, cum febre
loquelae obscuritas. Carcinoma ascendit vsq; ad genu. perijt.
Erat autem nigrum, subaridum, graueolens. Cui carcino-
ma in faucibus vstum est, sanus euasit a nobis. Polyphas-
tus in Abderis caput dolebat in febre vehementi. Vrinae te-
nues, multae. Subsidentiae densae & conturbatae. Quae autem
non cessaret dolor capitis, sternutatoria decima die adhibi-
ta sunt. Postea ad collum dolor vehemens. Vrina prodijt ru-
bicunda conturbata velut iumentum. mente motus est phre-
nitico modo. Mortuus est in vehementibus conuulsionibus.

Eualcides.

Consimiliter etiam Eualcides famula, quum multo tempo-
re densae urinae prodijissent, & capitis dolores adessent, phre-
nitica facta mortua est, eodem modo ex vehementibus dolori-
bus. Nam urinae densae ac conturbatae, certum signum sunt dolo-
ris capitis, & conuulsionis, ac mortis. Halicarnassensis qui
in domo Xanthippi diuersabatur, aurem hyeme dolebat, &
caput non mediocriter. Erat autem annorum circiter quin-
quaginta. Vena secta ex iuxta Mnesimachum. Lesum est ca-
put euacuatum, ac perfrigeratum. Non enim facta est suppu-
ratio. Phreniticus factus est, & mortuus. Vrinae erant & huic
densae. In Cardia Metrodori filio ex dentium dolore con-
ruptio maxillae, & gingiuarum vehemens carnis excrescen-
tia. mediocriter suppuratio facta est. exciderunt dentes mola-
res, & maxilla. Anaxenor in Abderis, erat quidem spleni-
cus, & viciati coloris. Contigit autem ipsi vt tumor circa fe-
mur sinistru obortus, derepente euanesceret. Non multis ve-
ro postea diebus oborta est ipsi circa splenem velut pustula
nocturna ab initio, in superque tumor ac rubor durus. Post
diem quartum febris ardens oborta est. & liuefacta sunt om-
nia circumcirca, & putrida videbantur. mortuus est. Verum

*Metrodo-
rus.*

*Anaxe-
nor.*

A prius ful-
in Abde-
guinem
dysente-
quae qui
heminae
beta aut
cumis pi-
substitu-
nae restri-
est circa
enta fluo-
B filio in A-
ua relict-
crassus p-
que vero
intestini
rursus re-
thonis fi-
num col-
aluus du-
ta egeret
eleuabat
per eade-
dicamen-
C vestri, &
sopor se-
cta sunt.
nem vel-
tum ede-
ambula-
potus pa-
facto. Vi-
raclidae
festa cau-
lescere.
lo post
natantib-
rursus r-

prius

A prius subpurgatus est, & intelligentiam habebat. Clonigus in Abderis, erat quidem nephriticus, mingebat autem sanguinem paulatim plerunq; difficulter. Vexabat etiam aluus dysenterica. Huic mane quidem dabatur lac caprinum, & aquæ quinta pars, ita vt ex ambobus compositum totū essent heminae tres. Ad vesperam autē, panis valde affatus. obsonia, beta aut cucumis. Vinum nigrum tenue. Dabatur etiam cucumis pepo. Hac verò victus ratione quum vteretur, & aluus substitit, & vrinae purę prodibant. Bibit autem lac donec vrinae restituta sunt. Mulieri in Abderis carcinoma factum est circa pectus. erat autem tale, per papillam sanies subcruenta fluebat. intercepta autem fluxione, mortua est. Dini filio in Abderis vmbilicum mediocriter sauciato, fistula parua relicta est. & quandoq; etiam lumbricus per seipsum satis crassus penetravit. & quum febrirer, vomebat biliosa. quādoque verò & hac ipsa per fistulam prodibant. Allapsum est & intestinum ipsi ad fistulam, & velut fistula corrodebatur, & rursus refringebatur. & tusses permanere prohibebant. Pythonis filio in Pella febris statim incœpit multa. & in somnum collapsio. & cum vocis interceptione somni fiebant. & aluus dura per omne tempus. At glāde ex felle subdita, multa egebat, & statim remittebat. Verūm breui aluus rursus eleuabatur. & febris exacerbabatur. & collapsio in somnum per eadem. Quum autem idem ductus esset, datum est medicamentum quoddam ex his quæ cnico, & cucumere syluestri, & pepo constant. & biliosa egestio erupit. & statim sopor sedatus est. & febris mitigabatur. & omnia leuiora facta sunt. & iudicatus est in die decimaquarta. Eudemus splenem vehementer dolebat. imperarunt ipsi medici vt multum ederet, & vinum biberet modicum, tenue, & multū deambularet. nō mutatum est quicquā. Vena secta est cibos ac potus parçē sumpsit. deambulationes fecit sensim augmento facta. Vinum bibit nigrū, tenue. sanatus est. Philistidi Heraclidæ vxori cœpit febris acuta. rubor. faciei, ex nulla mani festa causa. paulo post in diē rigorem habuit. quum non recalesceret. cōuulsio facta est in digitis manuum ac pedum. paulo post recalescens facta est. minxit vrinas compactis quibusdā innatantibus, nubeculosas, diuulsas. noctē dormiuit. Secunda die rursus riguit. paulo magis calefacta est. & rubor minor. & conuul

*Clonigus.**Mulier
Abderita
na.**Dinius.**Python
Pella.**Eudemus.**Philistides.*

cōuulſiones fiebāt moderatiores. Vrinæ cōſimiles. noctē dormiuit, parū vigilauit, quū nulla moleſtia premeretur. Tertia die minxit coloratiora, modicā ſubſidentiā habentia. eadem hora rigor apprehēdit. Febris acuta, ſudor ad noctē per totū corpus. Verū veſperi color ad morbi regij modū permutatus eſt. noctu dormiuit, ac per totum corpus ſudauit. Quarta ſanguis ex ſiniſtra nare probē fluxit. & mēſes pauci cōparuerunt ordinatē. Rurſus autē eadē hora febris exacerbatā eſt. Vrinæ compactis quibuſdā innatantibus pauca. Alius natura quidem dura. verū multo magis ſubſtitit, neq; quicquam prodibat, ſi non glandem ſubdidiffet. noctē dormiuit. Quinta febris mitior. & ad veſperam per totum corpus ſudabat. & mēſes prodierūt. & noctē dormiuit. Sexta minxit aceruatam multam vrinā, compactis quibuſdam innatantibus, modicam ſubſidentiam habentem, concolorē. Circa meridiem verò parum rigore tenebatur. aliquantum incaluit. ſudauit per totum. noctem dormiuit. Supina parum calefacta eſt. facile tulit. ſudauit per totum. vrinæ boni coloris. Iudicata ſunt omnia. Tychon in obſidione circa Datum, iſtus eſt catapulta in pectus. & paulo poſt riſus erat circa ipſum tumultuoſus. Videbatur autē mihi medicus eximens lignū, reliquiſſe ferum in ſepto trāſuerſo. & quū ipſi ita videretur, ad veſperam inſuſum per clyſterē adhibuit, & pharmacū deorſum purgū dedit. Noctē primā tranſegit. Statim verò vbi dies illuxiſſet, & medico, & alijs melius habere videbāt. erat enim quietus. Prædictio facta eſt, quòd vbi conuulſio fieret, non tarde moriturus eſſet. Sequentē noctem moleſtē ferens, in ſomnis pleurūq; in vētrem decūbens. Tertia mane cōuellebatur. Circa meridiem mortuus eſt. Eunuchus ex venatione & diſcutſu hydropticus factus eſt. Quidam circa Elealcis fontē, ad ſex annos habuit ex equitatione in guinū tumorem, varices, & coxendicum dolores. Qui lateris mollitudine tabuit, ſeptima die mortuus eſt. Præpotent crudi ſalfa cum melle. Scorotatio turpis, dyſenteria medela eſt. Leonida filia natura concitata, auerſa eſt: auerſa, in iram exanduit: vbi ira exanduit, reconciliata eſt. Medicus non intellexit. puella mortua eſt. Philotimi filius puber venit ad me in Iechina, caluarig os habens medicina deſtitutum: in quo videbam occultas rationationes non eſſe conſtantes.

Tychon.

Cur hic repetatur, non uideo.

Eunuchus.

*Elealcis
fons.*

Leonides.

Philotimus

H
C
R

Pril
bro prin
qui Cou
Alia
d Cnid
pocrate

C
verò me
horum p
commo
catur, qu
ſentio qu
laudo. V
mentis.
ſunt pha
rum ac l
& morb
runt: lon
ſufficiun
eam trad
de hijs qu

HIPP

HIPPOCRATIS COI LIBER DE VICTVS

RATIONE IN MORBIS ACV-
TIS, IANO CORNARIO
MEDICO PHYSI-
CO INTER-
PRETE.

*

*Priscorum medicorum tres fuisse familias meminit Galenus li-
bro primo de Curandi uia & ratione. Vna eorum fuit medicorum,
qui Coum insulam incolebant, quorum fuit princeps Hippocrates.
Alia Rhodiorum. Tertia sectæ auctores Cnidij uocabantur
& Cnido insula, una ex quinque Cycladibus. Horum placita Hip-
pocrates, hoc loco Cnidias sententias uocat.*

Vi Cnidias appellatas sententias conscri-
pserūt, rectè quidem scripserūt ea quæ pa-
tiuntur ægroti in singulis morbis, & quo-
modo quædam ipsorum euenerunt: & ha-
stenus quidem etiam qui medicus non sit,
rectè conscribere possit, si probè ex singu-
lis ægrotis quæ patiuntur didicisset. Quæ

verò medicum ante discere oportet, ægroti non referente,
horum pleraque omissa sunt, alia in alijs, & quædam valde
commoda ad coniecturam. Quum autem ad cōiecturam di-
catur, quomodo singula curare oporteat, in his multa aliter
sentio quàm velut illi prodiderunt. Et nō solum ob hoc non
laudo. Verum quòd etiam paucis numero vsi sunt medica-
mentis. Nam exceptis morbis acutis, plurima ab ipsis relata
sunt pharmaca aluum deorsum purgantia exhibenda, & se-
rum ac lac pro tempore. Si quidem igitur hæc bona essent,
& morbis conuenientia, in quibus exhibenda esse monue-
runt: longè magis laudanda essent, eo quòd quum pauca sint
sufficiunt. Nunc verò res non ita habet. Qui tamen postea
eam tractationem repetiuerunt, magis sanè medico modo,
de his quæ singulis exhibenda sunt, transegerunt. At neque
veteres

veteres quicquam memorabile de victus ratione conscripserunt, & quanquam magna hæc res sit, eam omiserunt: attamen multos in singulis morbis modos, multiplicemque ipsorum diuisionem non ignorarunt aliqui. Cæterum numeros singulorum morborum clarè pronounciare volentes, non rectè scripserunt. Non enim facile sit enumerare, si et eo quis ægrotantium morbum æstimeret, quod alter ab altero aliqua re differt: & ideo non putet eundem morbum esse, si nō idem nomen habeat. Mihi verò placet, vt in vniuersa arte mentem adhibeamus. Nam quæcunque opera bene ac rectè tractat, ea singula bene ac rectè facere oportet: & quæ cito, cito: & quæ purè, purè: & quæ citra dolorem tractare oportet, ita facere vt quàm minimus dolor sentiat: & alia omnia eiusmodi insigniter præ alijs ad meliorè modum transigere oportet. Maximè verò laudauerim medicū qui in acutis morbis, qui plurimos homines occidunt, præ alijs insigniter ad meliorem partem excellat. Sunt autè hi acuti, quos veteres nominauerūt pleuritidem, peripneumoniam, phrenitidem, & febrem ardentem, & alij morbi qui ex his hærent, quos febres omnino continuæ sunt, & occidunt. Quum enim nō pestilentis morbi modus quis cōmunis grassatus fuerit, sed sparsi fuerint morbi, & nō similes ab his morbis plures moriuntur, quàm ab alijs omnibus. Idiotæ igitur non valde cognoscunt eos qui in his, alijs præstant: aliarumq; curationum magis aut laudatores, aut vituperatores existunt. Et profectū magnum signū hoc est, quod populares minimè de his morbis intelligentiā habeant, veluti quos studio consequi oportet. Nam qui medici non sunt, medici esse videntur, maxime propter hos morbos. Facile est enim nomina ediscere, quæ proferri solent apud ægros his morbis affectos. Si enim quis ptisanæ succum nominarit, & vinum tale, aut etiam aquam mulsam, omnia hæc eadem plebeis hominibus, & meliores, & deteriores medici dicere videntur. At res hæc nō ita se habet, sed in his sanè vel maximè alij ab alijs differunt. Videntur autè mihi digna esse quæ scribantur maxime hæc quæ ignorantur à medicis, maximè scitu cōmoda, & quæ magnas vtilitates, aut magna detrimenta afferunt. Quæ itaque ignorantur hæc sunt. Cur nam in acutis morbis, aliqui medici omne æuum terunt, ptisanas non colatas exhibentes, & re-

*Acuti
morbi qui.*

RA
 è se me
 ordeum
 arbitran
 Quidam
 neque su
 perueni
 bus. Sane
 consueue
 riantur.
 adèd ma
 in acutis
 alter ex
 stimer: &
 rint. Qu
 ducunt:
 alijs. Ver
 hanc spe
 ac maxim
 rum a
 se exerce
 Ptsan.
 ta esse vi
 prætaler
 incunda,
 facile elu
 habet, ne
 scit. Intu
 let. Quic
 die vasa
 non inte
 clysterè v
 cibum ca
 re consue
 sim prog
 opus hab
 re non m
 tia quid i
 terum qu
 dem sicc

A Et se medicari putant. Aliqui verò plurimi faciunt, vt nullū
 ordeum æger deuoret. Magnum enim detrimentum afferre
 arbitrantur. Verum per linteum excolantes succū exhibent.
 Quidam verò ipsorum neque ptisanam crassam dederint.
 neque succum: atque hi partim donec ad septimū diem æger
 perueniat, partim verò perpetuò, donec iudicatus fuerit mor-
 bus. Sanè huiusmodi quæstiones ne proponere quidē medici
 consueuerunt: fortassis autem neque si proponantur, compe-
 riantur. Proinde calumniam incurrit tota ars apud vulgus
 adeò magnam, vt neque omnino medicinam esse putent. Nā
 in acutis morbis intantum inter se differunt artifices, vt quæ
 alter exhibet optima esse putans: ea alter iam mala esse exi-
 stimet: & serè ob id artem vaticinationi similem esse dixe-
 rint. Quia vates eādē auem, si sinistra appareat, bonā esse
 docuit: si dextra, malam. Et in aruspiciam talia sunt, alia in
 alijs. Verum aliqui vates contraria his dicunt. Affero autem
 hanc speculationem pulcherrimam esse, & cognatā plurimis
 ac maximè cōmodis in arte. Nam ægrotātibus omnibus plu-
 rimum ad sanitatē confert, & sanis ad securitatem, & his qui
 se exercent, ad bonum habitum, & ad quod quisque voluerit.

*Artificū
 differentia*

Ptisana igitur rectè omnibus frumentaceis edulijis præla-
 ta esse videtur, in morbis acutis, & laudo sanè eos qui ipsam
 prætulerunt. Nam viscositas ipsius leuis est, & continua, &
 iucunda, & lubrica, & moderatè humida, & sitim eximit, &
 facile eluitur: si fortè & hoc opus sit: & neque adstrictionem
 habet, neque malam turbationem, neque in ventre intume-
 scit. Intumuit enim in coctura quàm maximè tumesceri so-
 let. Quicumque igitur ptisana in hisce morbis vtuntur, nulla
 die vasa vacua fieri permittant, vt ita dicam, sed vtantur, &
 non intermittant, si non aut ob medicamenti, aut infusi per
 clysterē vsum, intermittere oporteat. Et qui quidē bis in die
 cibum capere soliti sunt, eis bis dāda est: qui verò semel e-
 re consueuerunt, his semel primo die danda est. Verum sen-
 sim progressu facto, si fieri poterit, etiam his bis detur, si sanè
 opus habere visum fuerit. At verò copia sufficit ab initio da-
 re non multa, neq; minus crassam: sed vt consuetudinis gra-
 tia quid ingeratur, & vt ne multa vasorum vacuatio fiat. Cæ-
 terum quod ad augmentum copię sorbitionis attinet, si qui-
 dem sicciior fuerit morbus, quàm quis putarit, nō ita magna
 copia

*Ptisana
 laus.*

*Ptisana
 quando ex-
 hibenda.*

copia dare oportet, sed ante sorbitionē, aut aquam mulsam, aut vinum præhibendum exhibere, vtrum ex his conuenientius fuerit. Vtrum verò conueniat, in singulis modis referetur. Si verò os humectetur, & à pulmone prodeuntia qualia oportet fuerint, sorbitionis copiam, vt in summa dicam, augere oportet. Quæ enim citius & magis humectantur, celeritatem iudicationis significant. Quæ verò tardius & minus tardiozem iudicationem significant. Et hæc quidem per se res omnia existit. Verùm multa quoque alia commoda mittuntur, ex quibus coniecturas facere oportet, quæ postea referentur: & quanto copiosior purgatio fuerit, tanto plus dare oportet, vsq; ad iudicationem, maximè duobus à iudicatione diebus, quibus sanè quinta, aut septima, aut nona iudicare videtur: ita vt etiam parium ac imparium dierum rationem habeas. Postea verò sorbitione quidem manere vtendum est. Vesperè verò ad cibos transeundum. Conueniunt autem talia vt plurimum his qui statim tota ptisana vtuntur. Nam & dolores in pleuriticis statim sua spòte cessant, vbi memorabile quid sperere ac expurgari cœperint: & purgationes longè perfectiores sunt, & minus suppurati sũt, quàm si quis aliter victum suppediter: & iudicationes simpliciores, & melius iudicantes, & minus reuertentes. Ptisanam porò ex optimo hordeo factam esse oportet, & quàm optimè coctam, & præsertim si non solo succo vti velis. Nam vnà cum reliqua ptisanæ virtute, lubricitas facit, vt ordeum dum deglutitur non lædat. Nusquam enim adhæret, neque secundum thoracis rectitudinē morâ trahit. Lubricissima autem est, & maximè sitim eximit, & facillimè concoquitur, & debilissima est, quæ optimè cocta est, quibus omnibus opus est. Si quidè igitur non opem tulerit quis quantum opus est, vt sufficiens sit eiusmodi ptisanæ sorbitionis modus, multis modis lædetur. Etenim verbi causa quibus cibus intus conclusus est, si quis non facta deorsum euacuatione, sorbitionem dederit, dolorem si adest amplius exacerbauerit: & si nõ adest, statim induxerit: & spiritus densior fiet. Hoc verò malum est. Pulmonem enim resiccit, & præcordium, & pestinem, ac septum transversum dolore affligit. Quinetiam si lateris dolor asiduus est, & ad calefactionem non remittit, & sputum non prodit sed circa putrefactionem ac concoctionem valde viscosum fit, si non

R
 A si non
 sta, vt
 ribus
 caussa
 tur, se
 tim ad
 verò v
 mè, nõ
 vt sim
 quàm
 Præ m
 de vis
 B ri pro
 nis ar
 ad hoc
 sputum
 git au
 inter
 tum f
 cit, &
 non se
 gis, si
 sana i
 & his
 rò qu
 C modè
 porte
 cuata
 bend.
 ferna
 aceti
 rò fri
 qua. l
 appar
 hæc p
 Si ve
 pir, si
 rem
 est, si

A si non soluerit quis dolorem: aut ventrē mollito, aut vena secta, vtrum tandem horū cōducet: ptisanam autem ita habentibus dederit, cita mors talium cōtinget. Propter has igitur causas, & alias huiusmodi adhuc magis, qui tota ptisana vtūtur, septima die & citius moriuntur, partim mente læsi, partim ab erectæ ceruicis spiratione, & stercore suffocati. Tales verò veteres sydere ictos esse putauerunt, ob hoc quidē maxime, nō minus autē q̄ & mortuis ipsis latus liuidū reperitur, vt simile quid plagæ appareat. Causa verò huius est, q̄ prius quàm dolor soluat, moriuntur. Citò enim anhelosi fiunt. Præ multo autem ac densò spiritu, velut iam dictum est, valde viscosum circa concoctionem fit sputum, & egressum ferri prohibet. Imò stertorem inducit, chartilaginosis pulmonis arteriarum partibus bronchijs appellatis impactū: & vbi ad hoc deuenerit, lethale iam plerūq; existit. Nam & ipsum sputum impactum, prohibet quidem spiritum intrò ferri, cogit autem citò extra ferri. Atq; sic mutuam opem ad malum inter se conferunt, dum & sputum impactum, densum spiritum facit: & hic cū densus sit, sputum insuper viscosum facit, & lubricum fieri, ac elabi impedit. Occupant autem hæc, non solum si ptisana intempestiue vtantur: verum multo magis, si quid aliud ederint, aut biberint, quod minus quàm ptisana idoneum sit, proinde plerūq; consimilia sunt auxilia, & his qui tota ptisana vtuntur, & his qui succo ipsius: his verò qui neutro horum, sed solo potu, quandoq; etiam diuersimodè auxiliari oportet. At verò hoc modo omnino facere oportet. Si cui à cibo recens accepto, & aluo nondum subeuacuata, febris incœpit, siue cum dolore, siue sine dolore, inhibenda est sorbitionis exhibitio, donec putarit cibum ad infernam intestini partem secessisse. Vtendum autem est potu aceti mulsi, si dolor affuerit, hyeme quidem calidi, ætate verò frigidi. Si verò multa fuerit sitis, etiam aqua mulsa, & aqua. Postea verò si dolor aliquis affuerit, aut periculosi aliqd apparuerit, danda est sorbitio neque multa, neque crassa, atq; hæc post septimum, aut nonum diem, si validus æger fuerit. Si verò non subiit verustior cibus ei qui recens cibum accipit, si quidem validus sit, & ætate vigeat, infusum per clystere adhibendum est. Si verò debilior fuerit, glande vtendū est, si non sua sponte probè prodierit. Tempus porro exhibē-

Quid obseruandum.

dæ forbitionis hoc maximè obseruare ab initio, & per omnē D
 morbum oportet. Quum quidem pedes frigidi fuerint, inhi
 bere oportet forbitionis exhibitionē. Maximè verò & à po
 tu abstinendum est. Vbi verò calor descenderit ad pedes, tūc
 exhibere conuenit, & putare in omnibus morbis, & non mi
 nimè in acutis, & maximè in his qui magis febriles ac peri
 culosissimi sunt, tempus hoc magnam vim habere. Utēdum
 est autē primū quidem maximè succo. Deinde verò pitiana
 iuxta prædictas coniecturas diligētī facta cōsideratione. Ca
 terum pleuritis, hoc est dolor lateris, siue ab initio fiat, siue
 postea, calefactorijs quidem primū non alienum est tētare
 dissoluere. Ex calefactorijs verò optima est aqua calida in
 vtre, aut in vesica, aut in vase æneo, aut testaceo admota. Ve
 rūm molle quid antea ad latus supponere oportet. Lenitatis
 ergō. Cōmodè etiā spōgia mollis, magna ex aqua calida ex
 pressa apponitur. Cōtegere verò stragulis ipsum fomentum
 oportet. Nā & ampliore tēpore sic sufficiet & durabit, & si
 mul vt ne vapor ad ægrotantis spiritū afferatur, nisi fortassis
 & hoc ad aliquid cōmodū esse visum fuerit. Aliquādo enim
 ad aliquid cōmodat. Insuper autē & ordeum, & eruū in aceto
 diluto, ita vt paulō acidius sit quāam vt quis bibere possit,
 dissoluta ac feruefacta, & in marsupia coniecta, apponere o
 portet, & fursur eodem modo. Siccum autem fomentū præ
 bent sal & milium torrefactum, in laneis sacculis cōuenien
 tissimum. Nam & leue, & lene est miliū. Soluit autē huius
 modi mollitorium fomentum, etiam dolores ad clauiculam p
 pertingentes. Sectio autem venæ non similiter soluit dolorē
 si non ad clauiculam pertingat dolor. Quòd si ad calefacto
 ria dolor non soluatur, non multo tempore calefacere oporteret.
 Resiccat enim hoc pulmonem, & suppurationem facit.
 At si quidem dolor ad clauiculam de se significationem præ
 beat, aut grauitas ad brachium, aut circa mammā aut supra
 septum transversum: venam secare prodest in cubiti flexura
 internam, & non cunctari copiosum sanguinem detrahere,
 donec multò rubicundior fluxerit, aut pro puro & rubicun
 do liuidus. Vtrunq; enim contingit. Si verò sub septo trans
 uerso fuerit dolor, ad clauiculam autem de se significationē
 non præbeat, aluum mollire oportet, aut veratro nigro, aut
 pepilio, ita vt veratro quidem daucum, aut seseli, aut cumiū,
 aut

*Lateris do
 loribus qui
 bus subue
 niendum.*

*Ad clauic
 ulam dolo
 re extenso
 medela.*

R
 A aut ar
 rò silp
 modi
 iudica
 tus n
 Sed an
 rùm h
 quæ in
 menta
 ob an
 aut ob
 tamē
 camer
 B ta sun
 medi
 uerit
 Poste
 sedatu
 etiam
 statim
 sis for
 ta, au
 hoc te
 sunt,
 sentio
 C bendi
 Noui
 fieri c
 tia ho
 pluri
 fortal
 tione
 rùm n
 tatio
 tio ec
 si non
 Poter
 sunt
 in sa

- A** aut anisum, aut aliud quid ex odoratis ammisceas, pepilio verò silphij succum. Sed hæc inter se si misceantur, consimilis modi existunt. Ducit autem nigrum veratrum melius, & ad iudicationem commodius quàm peplium. Peplium verò flatus magis erumpere facit. Ambo autem hæc dolorē sedant. Sedant item alia multa aluū subducentia medicamenta. Verum hæc inter ea quæ ego noui optima sunt. Alioqui & ea quæ in sorbitionibus exhibentur aluū subducentia medicamenta opitulatur, quæcunq; non valde iniucunda sunt, aut ob amaritudinē, aut propter aliam quādam iniucunditatem, aut ob copiam, aut colorē, aut aliquam suspicionē. Ptisanam tamē statim insuper sorbendam dare oportet, postquā medicamentū bibit, non memorabili copia pauciorē, quàm quantā sumere adsuetus est. Nam & rationi consentaneum est, in media purgatione sorbendam nō dare. Quum autem cessauerit purgatio, tunc minus sorbeat de ea, quàm adsuetus est. Postea verò reducat semper ad maiorem copiam, si & dolor sedatus fuerit, & nihil aliud aduersetur. Idē mihi sermo est, si etiam ptisanæ succo uti opus fuerit. Melius enim esse assero, statim omnino incipere sorbere, quàm præuacuat is iam vasis sorbere auspicari, aut tertia, aut quarta, aut quinta, aut sexta, aut septima die, si sanē non iudicatus fuerit morbus ante hoc tempus. Præparationes autē & his consimiles faciendæ sunt, quales dictæ sunt. De sorbitionis igitur exhibitione ita sentio. Sed & de potu, qualem cunq; tandem quis ex describendis sumpturus est, eadē mihi penitus sermonis ratio est.
- C** Noui autem etiā medicos maximē contraria facere his quæ fieri oportebat. Omnes enim volunt, ubi sub morborum initia homines fame præmacerarūt, duobus aut tribus, aut etiā pluribus diebus, sic sorbitiones exhibere, itemque potus: & fortassis etiam par ipsis esse videtur, ut magna corpori mutatione fiente, etiam magnū quid valde contra obijciatur. Verum mutare quidem nō parum, bene habet. Rectē tamē mutatio transferenda est, & ex mutatione adhuc magis exhibitio eorū quæ per os sumuntur. Maximē igitur lædi poterint, si non rectē mutationem fecerint, hi qui tota ptisana vtūtur. Poterint etiam lædi qui solo succo vtuntur. lædi quoq; possunt qui solo potu vtuntur. Minimē verò hi. Oportet autē & in sanorum adhuc hominum victu addiscere quæ conferunt.

*Error me
dicorum.*

*Consuetudo
multum po-
est.*

Si enim sanis tales aut tales victus multū differre videntur, D
tum in alijs quibusdam, tum in mutationibus: quomodo nō
etiam in morbis multum differant, & maximē in acutijs? At-
qui facile est hoc addiscere, quōd simplex victus cibi ac po-
tus, ipse sibi ipsi semper similis, securior omnino est ad sani-
tatem, quā si quis derepente ad alium meliorem, magnam
mutationem faciat. Nam & his qui bis in die cibum sumūt,
& his qui semel, repentine mutationes noxas ac ægritudi-
nes inducunt. & eos sanē qui prandere non adsuēti sunt, si
pransi fuerint, statim infirmos facit hoc, & toto corpore gra-
ues & debiles, & pigros. Si verō etiam insuper cœnauerint,
acidum ructantes. Quibusdam verō etiam alui liquida ege-
stio oboritur, quum præter consuetudinem ventriculus gra-
uetur, solitus resicari, & non bis intumescere, neq; bis cibos
coquere. Auxiliatur igitur his, mutationē rursus adæquare.
dormire enim oportet velut nocte reducta post cœnam, hye
me quidem, absque frigore, ætate verō, absq; calore. Si verō
dormire nō queat, vbi multam lentam deambulationē non
stando oberrauit, nihil cœnet, aut pauca, eaq; innoxia. Insu-
perq; minus bibat, & potum non aquosum. Talis autē adhuc
magis affligetur, si ter in die ad satietatē cibum acceperit, &
adhuc magis si sæpius. Quanquā sanē multi sunt, qui facile
ferunt, si ter in die cibū copiosē accipiāt, qui ita sunt adsuēti.
Quin & hi qui bis in die cibū capere soliti sunt, si pransi nō
fuerint, debiles & infirmi sunt, & ad omne opus timidi, &
ventriculi osculum dolēt. Viscera enim pendere ipsis viden-
tur: & calidā ac cum virore pallidam vrinā mingunt, & alui
egestio comburitur. Quibusdam etiam os amarescit, & oculi
caui fiunt, & tempora palpitant, & extremæ partes perfrige-
rantur. Et plerique ex his qui pransi non sunt, cœnam edere
non possunt. Si verō cœnā sumplerint, ventriculum grauant,
& multò magis ægrē in lecto degunt, quā si etiam pransi
fuissent. Quum igitur talia hæc sanis fiāt, ob victus dimidiæ
diei mutationem præter consuetudinem: apparet neque ap-
ponere, neque detrahere commodum esse. Si igitur hic qui
præter consuetudinem semel in die cibum accepit, vbi tota
die vasa vacua fecit, quantum consuevit cœnauerit, verisimi-
le est ipsum, si tūc quum impransus esset doluit ac ægrotarit,
& vbi cœnauit grauis fuit: multò magis grauari. Si verō etiā
long

R
A longi
rit, ad
nem v
ducit
gravi
contu
bibat
ration
gressu
nas pa
ruitol
etiam
B præte
igitur
quæ c
bos fa
tissim
bis, &
licet
re. M
item
bos, c
ter et
sunt,
dem
C cit, au
huius
nus a
alia
ma
lo in
eder
gestu
& qu
cian
conf
rem
cent
item

A longiore tempore euacuatis vasis, postea derepente cœnaue-
rit, adhuc magis grauaabitur. Qui igitur præter consuetudi-
nem vasa vacua fecit, ei hanc diem rursus adæquare sic con-
ducit absque frigore, & calore atq; labore, Hæc enim omnia
grauiter tulerit. & cœna multo minor exhibenda est, quàm
consueuit, eaque non sicca, sed modi humectioris & postea
bibat potum non aquosum, neque pauciozem quàm pro cibi
ratione. Sed & postera die pauca prandeat, quo sensim pro-
gressu siente ad cōsuetudinem reuertatur. Qui tamen super-
nas partes amara bile infestantur, talia molestius ferunt. Pi-
tuitosi autem supernis partibus, cibi præter morem abstinē-
tiam omnino facilius ferunt. Quare etiā semel in die cibum
B præter morē capere, facilius vtiq; ijdem tulerint. Sufficiens
igitur & hoc signum est, quòd maximè mutationes eorum
quæ circa naturas nostras ac habitus cōtingūt, maximè mor-
bos faciunt. Non igitur licet intempestiue, neque vehemen-
tissimas vasorum vacuationes facere, neque vigentibus mor-
bis, & in inflammatione cōsistentibus, cibos exhibere, neq;
licet derepente in tota re quicquam, aut huc aut illuc muta-
re. Multa verò his cognata, ex his qui ventri contingunt,
itemq; alia referre quis possit, quòd facilè quidam ferunt ci-
bos, quibus adsueta sunt, etiam si natura non sint boni. Simili-
ter etiam potus: agrè autem ferunt cibos, quibus adsueta nō
sunt, etiam si non sint mali, similiter etiam potus. & quæ qui-
dem multus carnis esus præter consuetudinem assumptus fa-
C cit, aut aliū, aut silphium, aut succus ipsius, aut caulis, aut alia
huiusmodi, magnas quasdam peculiare vires habentia, mi-
nus admiretur quis vbi talia dolores ventriculis magis quàm
alia inducunt. At iusta fuerit admiratio, si didiceris quantam
maza turbationem, & molem, & flatum, & tormen ventricu-
lo inducat, si præter morem ingesta fuerit, ab eo qui mazam
edere non est solitus: aut qualem sitim panis ipse calidus in-
gestus inducat, & repentinam repletionem, ob siccandi vim,
& quòd tardè tràsit: & quàm diuersas inter se affectiones fa-
ciant, & panes valde puri, & qui ex toto sunt collati, præter
consuetudinē in cibo accepti, itemq; maza sicca præter mo-
rem, aut liquida, aut viscosa: & quale quid faciant polente re-
centes non adsueta. & aliæ his qui recētibus vti adsueta sunt
itemq; vini & aquæ potus, præter morē derepente vicissim

*Calidus
panis sitim
adfert..*

permutatus, & aquosum vinū, & meracū, præter cōsuetudinē d
 derepente potatū. Illud enim humiditatē in superno ventre
 inducit, & statū in inferno. Hoc verò venarū palpitationem,
 & capitis grauitatē ac sitim. Quin & album vinū, & nigrum
 si quis præter cōsuetudinem permutet, etiam si ambo vinosa
 fuerint, tamē multa in corpore alterarint, vt minus mirū es-
 se quis dixerit, dulce & vinosum vinum nō idem posse, si de-
 repēte permutata fuerint. Porrò huiusmodi aliquam partem
 sermoni contrario patrocinari oportet: quòd mutatio victus
 his facta est, corpore non mutato, neq; ad robur, vt cibos ap-
 ponere opus sit, neq; ad debilitatē, vt detrudere oporteat. In-
 super autē & robur coniectandum est, & morbi vniuscuiusq;
 modus, & hominis natura, & consuetudo victus ægri, non ci- E
 borum solū, sed etiā potuū. Multo autē minus ad additio-
 nem procedendū est. Nam detractionem omnino tollere se-
 pe conducit: vbi suffecturus est æger, donec morbi vigor ma-
 turescat. In quibus autem hoc faciendum sit, scribetur. Mul-
 ta verò etiā alia relatis cognata scribere quis possit. Hoc tam-
 en melius testimonium est. Non enim cognatū est rei illi
 de qua plurimus à me sermo habitus est, sed ipsa res oppor-
 tunissimū est documentū. Nam ab acutorū morborū initio,
 aliqui quādoq; eadem die qua morbus incēpit, cibos come-
 derunt: aliqui postridie: quidā etiā sorbuerunt quicquid obla-
 tum esset, quidā etiam cyceonem. Omnia autē hæc deteriora
 quidē sunt, quā si quis alio modo victū instituisset, multo tam-
 en minus detrimentū afferunt in hoc tēpore peccata, quā si F
 quis primis duobus aut tribus diebus, penitus vasa vacua fe-
 cisset, & quarta aut quinta die, tali victu vsus esset. Deterius
 tamen est, si omnibus his diebus vasis euacuatis, in postero-
 ribus diebus hoc modo victū instituat, prius quā concoctus
 ac maturus sit morbus. Etenim hoc modo mortem plurimis
 manifestē affert, si nō omnino facilis fuerit morbus. Quæ ve-
 rò ab initio cōmittuntur peccata, nō similiter, vt illa medelā
 omnem respuunt, sed multò facilius correctionē admittunt.
 Hoc igitur maximum documentum esse arbitror, quod pri-
 mi dies sorbitione tali vel tali, nō sint priuādi, in his qui pau-
 lo postea talibus, aut talibus sorbitionibus vsuri sunt. Fun-
 ditus igitur ignorāt, tum hi qui granosa ptisana vtūtur, quòd
 ab ipsa lædūtur, quū sorbere inceperint, si duobus, aut tribus,
 aut

*Errores ab
 initio com-
 missi facili-
 ter corripi-
 untur.*

RA
 A aut pl
 co vt
 nem i
 ferre e
 grano
 nia ig
 non r
 cua fa
 sa vac
 forbit
 facium
 porib
 B cuatic
 tioner
 tingat
 thora
 non co
 & sple
 næ su
 sputa
 dores
 sum v
 lia di
 de pe
 labit
 C paren
 que a
 aut co
 to eff
 ritos
 nosce
 quæ p
 loren
 mntg
 quide
 tem a
 acum
 piosit
 exist

Aut pluribus diebus antea vasa euacuauerint: tum hi qui succo vtuntur, quòd sorbentes læduntur, vbi nõ recte sorbitio- nem inceperint. Tunc tamen cauent, & magnam noxam af- ferre cognoscūt, si priusquam maturus factus fuerit morbus granosam ptisanam sorbuerit æger, succo vti aduētus. Om- nia igitur hæc magna testimonia sunt, quòd medici ægros non rectè ad victum perducūt. Sed in quibus morbis vasa va- cua facere non oportet, his qui sorbitionibus vti debent, va- sa vacua faciunt. In quibus verò ex vasorum vacuatione, ad sorbitiones mutationem facere nõ oportet, in his mutationē faciunt, & hoc plerunq; absolutè. Aliquãdo verò in his tem- poribus mutationem ad sorbitiones faciunt ex vasorum va- cuatione, in quibus sepe ex sorbitionibus ad vasorum vacua- tionem accedere expediebat, si ita morbum exacerbari con- tingat. Aliquãdo autem & cruda attrahuntur de capite, & à thoracis regione, biliosa, & vigilix ipsi coincidunt, ob quæ non coquitur morbus: & tristes ac amarulèti fiunt, & delirāt, & splendores ipsi ob oculos obuertantur, & aures sonitu ple- næ sunt, & extremæ partes perfrigeratæ, & vrinx incoctæ, & sputa tenuia, & salsa, & meraco colore tincta, ac pauca, & su- dores circa collum, & anxietudines, & spiritus in latione sur- sum versus offendens, densus, aut etiã valde magnus, superci- lia distenta ac grauata, deliquia animi praua, & stragulorum de pectore reiectiones, & manus tremulæ. Quandoque verò labium infernum concutitur. Hæc autem in principijs com- parentia, vehemētis delyrij significationē præbent, & plerū- que ægri moriuntur. Qui verò effugiunt, aut cum abscessu, aut cum sanguinis è naribus fluxione, aut ex crassi puris spu- to effugiunt: aliàs verò minimè. Neq; enim talium rerū pe- ritos medicos esse video, quomodo debilitatos in morbis di- noscere oporteat, & quæ ex vasorū vacuatione efficiuntur, & quæ propter aliam aliquam irritationem, & quæ propter do- lorem, & præ acumine morbi: itemq; quot affectiones, & o- mnigenas species, natura nostra & habitus singulis pariat: & quidem quum talium cognitio, aut ignorãtia, salutē aut mor- tem afferāt. Maius enim malum est, si ob dolorem & morbi acumen debilitato, exhibet quis potum, aut sorbitionem co- piofiorem, aut cibum, ob vasorum vacuationem debilem esse existimans. Indecorum etiam est ob vasorum vacuationem

debilitatum non cognoscere, & victu premere. Affert equidem periculum aliquod & hoc peccatum, verum multo minus quam alterum. Multo autem magis risu dignum hoc peccatum est quam illud alterum. Si enim alius medicus, aut etiam idiota, ingressus cognouerit ea quae contigerunt, & edenda ac bibenda dederit ea quae alter prohibuit, palam auxilium tulisse putabitur. Talia vero faciunt, ut artifices maxime ab hominibus vituperentur. Videtur enim ipsis ille qui ingressus est medicus aut idiota, velut mortuum suscitasse. Scribentur autem de his quoque signa, ex quibus singula dinoscere oportet. Consimilia tamen illis quae circa ventrem contingunt, & haec sunt. Nam si totum corpus praeter consuetudinem multum quiescat, non statim magis robustum fit. Si vero etiam ubi multo tempore quieuit, derepente ad labores prodierit, vitiosum quoddam palam operabitur. Ad eundem modum etiam singulae corporis partes. Nam & pedes tale quiddam operabuntur, & alij articuli laborare non adfueri, si interposito tempore derepente ad laborandum prodeant. Eadem etiam oculi & dentes perpetientur, & quaecunque tandem pars. Nam & lectus praeter morem mollis dolorem inducit, itemque praeter consuetudinem durus. Sed & si sub dio lectus praeter morem sternatur, corpus indurat. Quin & talium omnium exempla scribere satius fuerit. Si quis enim accepto ulcere in tibia, neque valde periculoso, neque adeo contemnendo, ita ut neque ipsi ita difficulter, aut adeo facile ulcera sanescant: statim prima ab initio die decumbens curetur, & nequaquam crus eleuet, hic sane hoc modo citra inflammationem fuerit, & sanus multo citius sic fiet, quam si obambulans curetur. Attamen si quinta aut sexta die, aut etiam prius surrexerit, & progredi voluerit, magis utique affligetur ac dolebit, quam si statim ab initio obambulans curatus esset. Si vero etiam multum derepente se fatigauerit, multo magis dolebit, quam si illo modo curatus, in illis diebus ita se fatigasset. Perpetuo igitur haec omnia inter se testimonium praebent, quod omnia quae derepente multum supra modum huc & illuc mutantur, laedunt. Multiplex igitur in ventre laesio est, si ex multa vasorum vacuatione, plus moderato derepente ingeratur. Quin & in reliquo corpore, si ex multa quiete, ad ampliorem laborem derepente deueniat, multo magis laedetur, quam si ex multo

*Corporis
labor.*

R
A cibo ac
labore
tamen
ciboru
induc
de mu
nosse a
nobis f
tatione
mutati
bitio:
quodda
B rium, c
signa.
res faci
corpus
num p
multar
oportet
quam m
per alu
& hepa
dum ef
superno
flatus n
C no dule
minus
gis edu
est dum
bus ver
cit. A
parte i
ratione
quum
bis pro
men qu
tet prop
detrin
vino, &

A cibo ad vasorum vacuationem transmutetur, & si ex multo labore derepente ad ocium ac segnicie[m] exciderit. Oportet tamen & his corpus quiescere. Oportet item illis ventrem à ciborum copia quiescere. Sin minus, & dolorem in corpore inducet, & totius corporis grauitatem. Plurimus itaq; sermo de mutatione huc atque illuc à me habitus est, eo quod hæc nosse ad omnia commodum sit, & ad hoc fuerim de quo nobis sermo erat, quòd in acutis morbis ad sorbitiones mutationem faciunt ex vasorum vacuatione. Facienda enim est mutatio velut ego iam iubeo. deinde non est vtendum sorbitionibus priusquàm morbus maturus factus fuerit, aut aliud quoddam signum apparuerit, vel vacuatorium, vel irritatorium, circa intestinum, aut circa præcordia qualia scribentur signa. Vigilia fortis, potus & cibos crudos & inconcoctiores facit. Et rursus in contrariam partem mutatio, dissoluit corpus, & excoctionem ac capitis grauitatem inducit. Vinum porò dulce, & vinosum, & album, ac nigrum, & aquam mulsam, & aquam, & acetum mulsam, his notis distinguere oportet in morbis acutis. Vinum dulce minus caput grauat, quàm vinosum, & minus mentem ferit, & magis quàm alterum per aluum & intestinum subit. Viscera verò magna facit, splenem & hepar. Quare neq; his qui amara bile abundant commodum est. Nam & siticulosum in talibus est, & flatuosum in superno intestino: non tamen inferno intestino inimicum profusus ratione, & quidem quum non valde penetret flatus à vino dulci, sed circa præcordia moretur. Certè per vrinam hoc minus exit omnino quàm vinosum album. Sputum vero magis educit dulce quàm alterum. & quibus quidem siticulosum est dum bibitur, his minus quàm alterum vinum educit. Quibus verò siticulosum non est, his magis quàm alterum educit. At verò album vinosum vinum, plurima ac maxima ex parte iam & laudatum & vituperatum est, in dulcis vini enarratione. Ad vesicam autem magis penetrat quàm alterum: & quum vrinam cieat, ac semper perrumpat, multum in his morbis profuerit. Nam & si ad alia incommodius sit altero, attamen quæ in vesica sit ab ipso purgatio, liberat, si quale oportet propellatur. Bonæ verò hæc notæ sunt de vini utilitate ac detrimento, quas seniores me non nouerunt. Fuluo verò vino, & nigro austero, in his morbis ad hæc vti poteris, si ca-

Vigilia immodica.
Vinum dulce.
cc.

Vinum album.

Fuluum vinum.

pitris grauitas non affuerit, neque mentis percussio, neque sputum ab ascensu prohibeatur, neque vrina suppressa sit. uero autem egestiones humectiores ac ramentosiores fuerint. In talibus sanè, vel maxime conuenerit ex albo transmutationem facere, & si qua his similia existunt. Hoc uero insuper intelligere oportet, quòd si aquosum fuerit uinum, sapersnas partes omnes, & eas quæ circa uesicâ sunt, minus laedet. Verùm partibus circa intestinum magis proderit, si meracius fuerit. Aqua uero mulsa si bibatur per totum morbum in acutis morbis, in totum quidem his qui amara bile abundât, ac magna viscera habent, minus cõmoda est quàm his qui tales non sunt. Siticulosa tamè minus est dulci uino. Pulmonem enim mollit, & sputum moderatè educit, & tussim lenit. Habet enim vim quandam exterforiam, quæ magis moderatò sputum viscosum facit. Vrinas etiam sufficiens ciet aqua mulsa, si non aliqua ex uisceribus affectio prohibeat. Sed & biliosa per aluum magis egerit, quandoq; bona, quandoque magis quàm conuenit colore saturata, ac spumoliora: atque hoc biliosis & magna viscera habentibus magis cõtingit. Sputi igitur eductionem, & pulmonis mollitionem, aquosior aqua mulsa magis facit. At spumosas alui egestiones, & biliosa magis quàm cõuenit colorata, ac magis calida, meraca aqua mulsa magis ducit quàm aquosa. Talis autem egestio habet quidem & alia magna nocumenta. Neque enim ex præcordijs ardorè extinguit, sed concitat, & anxiam molestiam, ac membrorum iactationem facit: Verùm & intestina & sedem exulcerat. Horum autem auxilia scribentur.

Qui igitur aqua mulsa utitur, absque sorbitionibus, pro alio potu, in his morbis, hic multum successum percipiet, & non in multis successu destituetur. Quibus autem danda sit, & quibus non, & ob quas causas non danda, maxima ex parte dictum est. Damnata uero est aqua mulsa ab hominibus, uoluti quæ bibetes ipsam extreme debilitet, & propterea motem accelerare putata est. Verùm hoc propter eos qui seipsos fame conficere constituerunt, dictum est. Aliqui enim aqua mulsa sola in potu utuntur: nimirum uelut talis existat. At hoc non omnino hoc modo se habet. Sed si sola bibatur, multò quidem fortior est, quàm aqua, si non aluum exturbet. Sed & uino albo ac tenui, & parum aquæ ferente, & inodoro,

*Aqua
mulsa.*

A aliquare
differt &
etiam si
mellis q
solo, si
prodit
aquam n
bit, & vit
sorbition
per bibat
sta aqua
da. Sple
B quam ip
beo Nec
contiger
neuro v
utendum
gram, &
turpitud
tum mul
esse in hi
lem spir
enim qu
quæ non
lam aspe
C uelut dil
lit. & si q
afferret.
sputi non
ximè aut
habent, &
sunt. Ad
& si spem
si dederis
Quod ve
sputum in
quæ sunt
te prohib
tas etiam

Aliquatenus fortior est, aliquatenus debilior, Multum tamen
 differt & vini & mellis meracitas, ad vtriusque vires. Nam
 etiam si duplam mensuram vini meraci quis bibat, respectu
 mellis quod delingat, multo tamen fortior fuerit ex melle
 solo, si alium non turbarit. Nam & multo plus stercoris ipsi
 prodibit. Si tamen prifanae sorbitione vtatur, insuper autem
 aquam mulsam bibat, valde ipsum replebit, ac flatu excita-
 bit, & visceribus circa præcordia incommoda erit. At si ante
 sorbitionem aqua mulsa bibatur, non ita lædit velut si insu-
 per bibatur, sed etiam aliquo modo proderit. Cæterum co-
 cta aqua mulsa, aspectu quidem multo melior est quàm cru-
 da. Splendida enim & tenuis, albaque ac pellucida fit: Sed
 quam ipsi virtutem attribuã, qua crudam præcellat, non ha-
 beo. Neque enim iucundior est quàm cruda, si mel bonũ esse
 contigerit, debilior tamen, & minus stercoris ducens, quorũ
 neutro vt castigetur aqua mulsa opus habet. Proximè verò
 vtendum tali cocta, si mel prauum fuerit, & impurum, & ni-
 grum, & non boni odoris. Coctura enim maiorem partem
 turpitudinis prauitatis ipsius detrahete poterit. At verò ace-
 tum mulsam appellatum si bibatur, sæpe quidem commodũ
 esse in his morbis comperies. Nã & sputum educit, & faci-
 lem spirationem facit. Tempora verò huiusmodi habet. Et
 enim quod valde acre est, nihil moderati fecerit, ad sputa
 quæ non facile prodeunt. Si enim educeret ea quæ stridu-
 lam asperitatem faciunt, & lubricitatem induceret, & guttur
 velut dilataret, pulmonem vtique leniret. Ipsum enim mol-
 lit, & si quidem hæc contingerent, magnam sanè vtilitatem
 afferret. Aliquando verò id quod valde acre est, educationem
 sputi non obtinet, sed insuper viscosum id facit, & lædit. Ma-
 ximè autem hoc perpetiuntur hi qui etiam aliàs perniciosè
 habent, & qui neque tussire, neque exscreare inhæretia pos-
 sunt. Ad hoc igitur vires ægroti insuper coniectare oportet,
 & si spem de ipso habeas, exhibere. Exhibere autem oportet
 si dederis, summè tepidum: atque tale paulatim, & nõ largè.
 Quod verò parum acre est, humectat quidem os & fauces,
 sputum item educit, & sitim sedat, & præcordio & visceribus
 quæ sunt hac parte lene est, & detrimenta ex melle hac par-
 te prohibet. Quod enim biliosum est in melle castigat. Fla-
 tus etiam erumpere facit, & ad mictionem proritat. Intestini
 tamen

*Aqua mul-
 sa quando
 obsit & con-
 tra.*

Oxymel

tamen infernā partem humestiolem facit, & ramenta inducit. Quādoq; verò etiā malum hoc fit in acutis morbis, maxime quidem, quòd flatum penetrare, imò recurrere facit. Insuper autem & aliās debilitat, & extremas partes frigefacit. Atque hanc solam læsionem ex aceto mulso cōtingere noui, quæ sanè digna sit vt scribatur. Parum autem de huiusmodi potu, nocte & ieiuno ante sorbitionem præbendum dare commodum est. Sed & vbi multum temporis post sorbitionē intercessit, bibere nihil prohibet. His verò qui solo potu degunt absq; sorbitionibus, propterea non est cōmodum semper & perpetuò hoc vti, maximè propter rasurā aut exasperationem intestini. Quum enim stercore vacuum sit, magis utiq; hæc induxerit: & quum vasorum vacuatio adsit, postea etiam aqua mulsā vires detraxerit. Si tamen opitulari apparuerit ad totum morbum multus huius potus vsus, parum acetati affundere oportet, vt saltem cognosci possit. Ita enim & ea quæ lædere solet, minimè læserit: & his quæ auxilio operantur, opem tulerit. Cæterum vt in summa dicatur, acedines siue aciditates ex aceto, amara bile abundantibus magis conferunt, quàm atrabiliarijs. Amara enim dissoluuntur, & in pituitam transeunt, dum ab ipso attolluntur. Nigra verò fermentantur, & attolluntur ac multiplicātur. Acetum enim nigra sursum ducit. Mulieribus autem omnino magis aduertitur acetum, quàm viris. Dolores enim vteri inducit. Aqua porrò potui in acutis morbis, nullum aliud opus habeo quòd attribuā. Neque enim lenit tussim in peripneumoniacis, neque sputum educit, sed minus quàm alia, si quis semper aquæ potu vtatur. Si tamen inter acetum mulsam & aquam mulsam parum aquæ absorbeatur, sputum educit, propter qualitatis potuum transmutationem. Inundationem enim quandā inducit. aliās autem neque sitim sedat, sed exacerbatur. Est enim naturæ biliosæ biliosa, & præcordio mala, imò pessima sit ac biliosissima, & vires maximè prosternt, vbi in vacuitate ingressa fuerit. Sed & splenem auget & hepar, vbi inflammata fuerit, & fluctuat ac superinnatat. Nam & tardi transitus est, eo quòd frigida est & cruda ac incoctilis, & neque per aluum secedit, neque per vrinas transit. Insuper autem & propterea læsionem inducit, quòd à natura stercus non subducit. Si verò etiam dum adhuc frigidi sunt pedes, aliquando bibita fuerit,

Acetum.

Aqua.

R
A fuerit,
ipforū
aut cap
penitus
vinum
rum, &
enim ro
autem p
ta, & qu
partim
tur. Cæ
ex herb
B trimen
nico, &
circa ip
tis med
eo vten
Quand
mines a
rata sun
est para
modica
bente o
gè affus
potius v
C est ipso
quàm al
dum, &
& vt fac
eum qu
operari
postea n
nes fieri
cum int
oportet
tergatu
partes, n
tionem
oportet.

A fuerit, hæc omnia multò plus lædit, ad quodcunque tandem
 ipforũ peruenerit. Vbi tamẽ in his morbis suspicatus fueris,
 aut capitis grauitatem uehementẽ, aut mentis perculsionem,
 penitus à uino abstinendum est, & aqua in tali utendum: aut
 uinum aquosum & albũ penitus dandum, & penitus inodo-
 rum, & post ipsius potum aqua modica insuper bibenda. Ita
 enim robur uini caput & mentem minus perceller. In quibus
 autem potu ipsius maximẽ utendum sit, & quãdo valde mul-
 ta, & quando moderata, & quando frigida, & quando calida,
 partim prius dictũ est, partim pro temporis occasione dice-
 tur. Caterũ de reliquis potibus, qualis est ordeaceus, & qui
 ex herbis fiunt, & qui ex uua passa, & uuarum expressarũ re-
 trimentis, & ex tritico: & enico. & myrti baccis, & malo pu-
 nico, & de alijs, ubi alicuius ipsorum usus cõtigerit, scribetur
 circa ipsum morbum: quemadmodum etiã de alijs composi-
 tis medicamẽtis. Balneũ uerò in multis morbis opẽ tulerit *Balneum.*
 eo utentibus, ad aliquos quidem assidue, ad aliquos nõ item.
 Quandoq; uerò minus eo utendum est, propterea quòd ho-
 mines ad hoc sint imparati. In paucis enim domibus præpa-
 rata sunt necessaria instrumenta, & nec ministri uelut opus
 est parati habentur. Si uerò nõ omnino bene quis lauetur, non
 modicam læsionẽ incurret. Nam & tugurio fumum non ha-
 bente opus est, & aqua larga, & balneo multo, & nõ valde lar-
 gè affuso, si sanè non ita opus fuerit. Et defrictione quidem
 potius utendum non est. Si uerò defricetur, calido utendum
 est ipso defrictorio medicamento, eoq;e multiplici magis
 quàm aliã receptũ est, & insuper nõ pauca aqua perfunden-
 dum, & citò perfundendũ. Breui quoq; uia ad soliu opus est,
 & ut facilis sit insensus, & facilis item exitus. oportet autem
 eum qui lauatur esse moderatũ ac taciturnũ, & nihil ipsum
 operari, sed alios & perfundere, & defricare. Debet etiam
 postea multa aquæ mixtura parata esse, & celeres perfusio-
 nes fieri, & spongijs utendum est pro strigili, & nõ valde sic-
 cum intingendum est corpus. Caput tamen resiccatum esse
 oportet, quantũ eius fieri potest maximè, ita ut spongia ex-
 tergatur, & neque perfrigerari caput oportet, neq; extremas
 partes, neque reliquum corpus. & neq; eum qui recens sorbi-
 tionem accepit, neque eum qui recens potum sumpsit, lauare
 oportet. & neque sorbere, neq; bibere cito post balneũ. Ma-
 gnam

gnam tamen partem ægro tribuere conuenit, si sanus balneo
valde amans fuit, & lauari adfuetus. Tales enim magis appetunt,
& loti utilitatem sentiunt, & nõ loti læduntur. Conuenit autem in totum magis peripneumonij, quàm febris
ardentibus. Nam dolorem lateris & pectoris ac dorfi balneo lenit,
& sputum maturum facit ac educit: & facilè spirationem reddit,
& lassitudinè eximit. articulos enim & cutis superficiem mollit.
Sed & urinam ciet, & capitis grauitatè soluit, & nares humectat.
tot igitur bona balneo adsunt, quibus omnibus opus est. Si verò apparatus penuria aliqua fuerit, in
vna re vel pluribus, periculum est ne magis lædat balneum quàm
prosit. Singula enim ex ipsis magnū detrimentū afferunt, si non à
ministris velut cōuenit præparata fuerint. Minimè verò tempestiuum
est eos lauare, quibus alius in morbis liquidior iusto est. itemque
eos quibus plus iusto adhaerita est, & non prius subijt. Sed neque
debilitatos lauare oportet, neque ex ciborum fastidio nausantes,
aut vomentes, neque eos qui biliosum eructant, neque eos quibus
sanguis ex naribus erūpit, nisi minus quàm pro occasione cōuenit
fluat. Occasiones autē nosti. Si verò minus quàm pro occasione fluat,
lauare expedit, siue totum corpus ad reliqua inde opem sentiat,
siue caput solū. Si igitur præparationes cōmodæ fuerint, & æger
bene suscepturus est balneum, quotidie lauare conuenit. Eos verò
qui balneo delectantur, etiam si bis in die laueris, nihil peccaueris.
Cæterum balneis uti, multo magis licet his qui tota pituita utuntur,
quàm his qui solo utuntur succo. Licet autem & his aliquādo.
Minimè verò his qui potu solo utuntur. Sunt tamen ex his quoque
quibus licet. Cœciectare verò ex præscriptis oportet, & quibus
balneum in singulis victus modis persufuturum est, & quibus non.
Quibus enim aliquid horum deest cōmodorum, quæ balneum facit,
& quæ balneo commodant, lauare non oportet. Quibus vero nihil
horum deest, & adsunt ipsis signa in quibus lauari conducit,
lauare oportet. Febris autem ardens fit quum resicata
venulæ, hora æstiuæ acres ac biliosos serosos humores in seipsas
attraxerint: & febris multa detinet, & corpus velut ex ossium
lassitudine detentū, delassatur ac dolet. Fit autem plerumque
& ex longo itinere, & longa siti, quum resicata venulæ
acres ac calidas fluxiones in seipsas attraxerint. Fit autem

*Febris ardens qui
fiat.*

autem li-
trem me-
lidæ fiu-
etiam m-
quosam
fuerit os-
re. Si ver-
Salsum a-
Sorbitic-
Et si san-
dores ac-
ac subfic-
B que his l-
Aut coxæ
nus futu-
fiti plen-
ptio: vig-
naribus
lor, & sp-
coxæ do-
sus iudic-
Verum i-
rear mo-
& robur
quis alie-
C gato. Si
xeris, in-
in tuto
inflamat-
tentione
tione sic-
ptione,
dolores.
septum
ui non p-
tur. Nar-
sa per el-
Sio min-
& post v-

A autem lingua aspera ac sicca, & valde nigra, & dum circa vē-
 trem mordetur, dolet: & alui egestiones valde liquidę ac pal-
 lidę fiunt: & sitis vehemens inest, itemq; vigilię. Aliquādo
 etiam mentis emotiones. Huic & aquā, & aquam mulsam a-
 quosam coctam, quantū voluerit, bibēdam dato: & si amarū
 fuerit os, vomere conducit, & ventrem per clysterem sublu-
 e. Si verò ad hęc non soluat, lacte alinino cocto purgato.
 Salsum autem nihil, neq; acre exhibeto. Non enim sufferet.
 Sorbitionem verò donec extra iudicationes fuerit, ne dato.
 Et si sanguis ex narib. fluxerit, soluitur affectio, itemq; si su-
 dores accedāt iudicatorij, genuini, cū vrinis albis & crassis,
 ac subsidentijs leuibus: & si abscessus aliquis fiat. Si verò ab-
 que his soluta fuerit, recidiua rursus ægritudinis continget.
 Aut coxę, aut crurum dolor emerget: & crassa expuet, si sa-
 nus futurus est. Febris ardentis genus aliud. Alius subit,
 siti plena est, lingua aspera, sicca, salisuginosa. Vrinę inter-
 ceptio: vigilia, extremitates frigefactę. Tali si non sanguis ex
 naribus fluxerit, aut abscessus circa collum fiat, aut crurū do-
 lor, & sputa crassa spuerit (hęc autē suppressa aluo fiunt) aut
 coxę dolor, aut pudendi liuor, non iudicatur: & testis inten-
 sus iudicarium signum est. Sorbitiones attractorias dato.
 Verum in acutis morbis venam secabis, si vehemens appa-
 reat morbus, & qui ipsum habeant in vigoris ætate fuerint,
 & robur ipsi affuerit. Siquidē igitur angina fuerit, siue ali-
 quis alius ex pleuriticis morbus, eclegmatis delinctu repur-
 gato. Si verò debiliores appareant, si plus de sanguine detra-
 xerit, infuso alui per clysterem tertio quoq; die vtire, donec
 in tuto fuerit æger, aut etiam fame opus habeat. Præcordia
 inflāmata non ex flatuum interceptione: septi transuersi in-
 tentiones, aut spirituum protensiones: in rectę cervicis spira-
 tione sicca, quibus pus non subest. Verum ex flatuum interce-
 ptione, affectiones hęc accedunt. Maximē autem & hepatis
 dolores, & splenis grauitates, & alię inflāmationes, & supra
 septum transuersum dolores ac morborum collectiones, sol-
 ui non possunt, si quis prius medicamētis purgare aggredia-
 tur. Nam venę sectio in talibus principalis est. Deinde infu-
 sa per clysteres, si non magnus & vehemens fuerit morbus.
 Sin minus, etiam postea medicamēto purgante opus est. Sed
 & post venę sectionem, purgans medicamētum securitate ac
 modera

*Causos.
alius.*

*Præcordia
rum inflam-
mationes
unde.*

moderatione opus habet. Quicumq; verò ea quæ inflammata sunt, statim in principio morborum medicamēto solvere aggrediuntur, hi de intento quidem ac inflammato nihil afferunt: non enim remittit affectio quæ adhuc cruda est: quæ verò morbo resistunt ac sana sunt, colliquefaciunt. Debili verò fiēte corpore, morbus inualefcit. Quum autem morbus corpori præualuerit, tale iam incurabiliter affectum est. Vt aliquis derepente voce priuatus fiat, venarum interceptiones faciunt, si sano hoc contingat absque manifesta, aut alia forti causa. Venam igitur secare oportet, in brachio dextro internam & sanguinem detrahere, iuxta habitum ac ætatem rationem ineundo, an plus aut minus oporteat. Coincidiunt autem plurimis ipsorum hæc: rubores faciei, oculorum stabilitates, digitorum in manibus distentiones, dentium stridores, pulsationes, maxillarum contractiones, extremitatum perfrigeratio, spirituum per venas interceptiones. Quum dolores accesserint, atræ bilis & atrium fluxionum affluunt sunt. Dolent autem partes internæ dum mordentur. Cœteræ verò, & valde siccæ fiētes venæ intenduntur, & inflāmentē affluētia attrahunt. Vnde corrupto sanguine, & spiritibus non potentibus naturales in ipso vias permeare, perfrigerationes fiunt ex statione, & vertigines, & vocis interceptio, & capitis grauitas, & conuulsiones, si iam od cor, aut hepar, aut ad venam deuenerint. Hinc morbi comitiales fiunt, aut semisyderati, si in ambientes locos fluxiones inciderint, & à spiritibus pertransire non potentibus resiccata fuerint. Quum talibus, fomentis prius adhibitis, venam secare oportet statim ab initio, dum adhuc eleuati sunt omnes affligentes spiritus, ac fluxiones. Facilius enim auxilium admittunt: & relictis viribus, & consideratis iudicationibus, medicamentum exhibere sursum purgans, si non alleuetur: ad infernam verò aluum, si nō subeat, infusum per clysterem adhibere. Postea verò lac asiniuum coctum dato, & non minus quàm duodecim heminas bibat. Si verò virium robur adit, plures quàm sedecim. Angina fit quum fluxio ex capite multa ac glutinosa, tempore hyberno aut verno, ad venas iugulares influerit, & hæ fluxionem ampliorem, propter amplitudinem, attraxerint. Cùm autem frigida & glutinosa sit, spiritus trāsitus obturabit, & sanguinis trāsitus obturans, propinquas sanguis

Vocis interceptio.

Comitiales morbi unde

Angina quando fit.

RAT
 A sanguis
 facit: qu
 preerea s
 terna, pr
 quam ab
 est. Cū
 raga et
 violenti
 ex bene
 flexibil
 lium se
 lingua
 garisim
 B collo ac
 mollibu
 aquam,
 tunc sur
 verò aff
 de capit
 talis vb
 spiratio
 apparēt
 tur in te
 ritus pa
 dit. Tal
 C sint ext
 tronea
 bilior e
 moribu
 aut à ci
 eo, qu
 inferna
 lumbos
 medica
 victum
 tu. Dei
 co, ad r
 verò fl
 infuso

A sanguinis partes congelat, ipsumq; immobilem ac stabilem facit: quoniam natura frigida sit, & obturandi vim habeat, & propterea suffocantur, lingua liuescente, & rotunda fiene ac reflexa, propter venas quae sunt sub lingua. Praecisa enim vena, quam aliqui columellam vocant, vena crassa ab utraque parte est. Cum igitur haec plenae sint, & in linguam innitantur, quae rara est ac spongiosa, propter siccitatem: contingit ut ipsa praeviolentia humorem ex venis suscipiens, ex lata fiat rotunda: ex bene colorata, liuida: ex molli, dura: ex facile flexibili, inflexibilis: adeo ut aeger cito suffocetur, si non quis cito auxilium ferat, venae sectionem a brachijs faciens, & venas sub lingua secans. & eclegmatum delinctu curans, & calidos gargarismos exhibens, & caput radens. Debet autem & ceratum collo ac capiti circumponere, & lanas obuoluere, & spongijs mollibus ex aqua calida expressis fouere. Bibat autem aeger aquam, & aquam mulsam, non frigida. Succum vero ptisanam tunc sumet, quum iam ex iudicatione in tuto fuerit. Quum vero aestiuo vel autumnali tempore, fluxio calida ac nitrosa, de capite defluerit, utpote ex tempore acris ac calida facta: talis ubi est, mordet, & ulcerat, & spiritu implet, & ceruicis spiratio accedit, & siccitas multa, & quae videntur gracilia apparere: & tendines posteriores in collo distendantur, & velut in tetano distenti esse videntur: & vox abrupta est, & spiritus paruus est, & retractio spiritus densa ac violenta accedit. Talibus arteria ulceratur, & pulmo ardet, quum non possint extrinsecum spiritum inducere. Et si his affectio non ultroanea ad externas colli partes deferatur, grauior ac ineuitabilior est, & propter tempus, & quod a calidis & acris sit humoribus. Si febris corripit, veteri stercore non subeunte, aut a cibo recens accepto, siue cum dolore lateris, siue absque eo, quietem agere oportet, donec cibi descenderint prius ad infernam aluum: potu vero uti aceto mulso. Quum autem ad lumbos grauitas deuenit, infuso per clysterem eluere, aut medicamento purgare oportet. Vbi vero purgatus fuerit, victum praescribere ex sorbitione primum, & aquae mulsae potu. Deinde ex cibus ac piscibus coctis, & vino aquoso, modico, ad noctem. Interdium autem, ex aqua mulsa aquosa. Quum vero status graeolentes prodierint, glandula subdititia, aut infuso per clysterem utendum erit. Sin minus, in aceti mulsi

*Aliud an
ginae genus*

potu cohibere oportet, donec ad infernam aluum descende-
rint cibi, deinde sic per infusum clysteris subducere. At
si mollem ac vacuum ventrem habenti febris ardens acci-
dat, si tibi commodum esse visum fuerit medicamentis pur-
gare, intra tres dies id ne feceris, sed quarto. Postquam vero
medicamentum exhibueris, sorbitionibus vtere, obseruans
febrim exacerbationes, vt nunquam exhibeas quum sum-
aut futuræ expectantur, sed vbi desinunt, aut quiescunt, et
quàm longissimè à principio. Quum verò frigidi sunt pedes
neque potum, neque sorbitionem, neque aliud quicquam o-
iustmodi dato, verum maximum hoc esse ducito, vt expectes
donec valde fuerint calfacti. Deinde sic id quod cõducit ex-
hibe. Plerunque enim futuræ exacerbationis febris signum
est pedum frigiditas. Si verò in tali tempore exhibueris, ma-
ximè per omnia peccaueris. Morbum enim non parum aug-
bis. Quum autem febris desinit, vice versa pedes reliquo
corpore calidiores fiunt. Augetur enim frigefaciens pedes
accensa ex thorace, ad caput flammam remittens. Vniuersum
autem calore aceruatim sursum concurrente, & ad caput es-
halante, meritò pedes frigidi fiunt, vt qui excarnes & ner-
uosi natura existant. Insuper autem etiam quum longè
à calidissimis locis absint, perfrigerantur, calore ad tho-
racem coaceruato. Et rursus iuxta proportionem, quum
febris soluitur, & in tenues partes dirimitur, ad pedes ca-
lor descendit. Hoc igitur tempore & caput, & thorax ipso-
rum perfrigeratur, qua de causa sorbitio exhibenda est. Nam
vbi pedes frigidi fuerint, necesse est ventriculum calidum
esse, & multo fastidio plenum, & præcordium intentum, &
corporis iactationem, propter internam turbationem: &
mentis abalienationem, & dolores, & ager distrahitur,
ac vomere cupit, & si praua vomuerit, dolet. Postquam
verò calor ad pedes descendit, & vrina progressa est, etiam
si non sudarit, omnia desinunt. Hoc igitur tempore sor-
bitionem dare oportet: alioqui perniciosa est. Quibus
verò perpetuò aluus in febribus liquida est, his præcipue
pedes calefaciens, & ceratis integens, & fascijs obuoluens,
animum aduerte, vt ne sint reliquo corpore frigidiores. Si
verò calidi sunt, calefactorium nullum adhibe, sed con-
serua vt ne perfringerentur: potu autem vtendum est quum
paucissimè

*Pedum fri-
gus febrili
accessum
denotat.*

*Pedum ca-
lor.*

*Alui solu-
tae curatio.*

paucissimè
in febribus
calibus fl-
dem resp-
aptum di-
igitur it-
rit, videt-
bere opor-
gis quàm
ab initio,
stare opo-
rò admir-
losa, aut
alia contu-
lies ne pu-
adhibeto
agat, vng-
mulla aq-
Aluum ve-
dicamen-
trem con-
ac iudica-
nes autem
tur: veri-
Observa-
C ter, & in
longæ si-
cum illa-
riat, circ-
mutatione
his extu-
quæ præ-
cubitum
plurima
autem h-
aquosum
rit, & v-
in domo
esse, ita

paucissimo, aqua frigida, aut aqua mulsa. Quibus autem
 in febribus aluus liquida est, & mens perturbata, & multi ex
 talibus floccos auferunt, & nares scalpunt, & paulatim qui-
 dem respondent si interrogentur, ipsi verò à seipsis nihil
 aptum dicunt: talia atrabiliaria esse mihi videntur. Talibus
 igitur ita se habentibus, si aluus liquida fuerit, ac collique-
 rit, videtur mihi sorbitiones frigidiores ac crassiores exhi-
 bere oportere, & potiones aluum sistentes, & vinosiores ma-
 gis quàm adstringentes. At quibus in febribus vertigines
 ab initio, & capitis pulsus fiunt, & vrinæ tenues, in his expe-
 ctare oportet, vt ad iudicationes febris exacerberetur. Nec ve-
 rò admirarer, si delirarent. Quibus in principio vrinæ nebu-
 losæ, aut etiam crassæ sunt, tales depurgare oportet, si etiam
 alia contulerint. Quibus verò in principio vrinæ tenues, ta-
 les ne purgato, sed si visum fuerit, infusum per clysterem
 adhibeto. Hos sic curare conducit. Aeger corpore quietem
 agat, vngaturque ac æqualiter contegatur. Potu vtatur aqua
 mulsa aquosa: & sorbitione succi ptisanæ ad vesperam.
 Aluum verò ab initio per clysteris infusum subducito. Me-
 dicamenta autem his ne exhibeto. Si enim quid circa ven-
 trem commoueris, vrina non concoquitur, sed absque sudore
 ac iudicatione, febris ad multum tempus durabit. Sorbitio-
 nes autem vbi propè iudicationem fuerit, ne dato, si turbe-
 tur: verùm quum remiserit turbatio, & ad melius procedet.
 Obseruare verò etiam omnium februm iudicationes oportet,
 & in hoc tempore sorbitiones detrahere. Solent autem
 longæ fieri hæc febres, & impetuosos humorum de loco ad lo-
 cum illapsus habere, si quidem infernæ partes frigidæ fue-
 rint, circa aures & collum. Si verò non fuerint frigidæ, alias
 mutationes habent. Fluit autem sanguis ex naribus, & alui
 his exturbantur. Quibuscunque verò febres anxiosæ sunt, &
 quæ præcordia intendunt: & decumbentes in eodem loco de-
 cubitum non sustinent, & extremæ partes perfrigerantur, hi
 plurima omnino diligentia ac custodia opus habent. Degant
 autem hi vt nihil ipsis exhibeas aliud, quàm acetum mulsum
 aquosum. Sorbitionem verò ne exhibe, donec febris desie-
 rit, & vrina concocta fuerit. Decumbere autem debet æger
 in domo obscura, & in stratis quàm mollissimis reclinatus
 esse, ita vt multo tempore decubitum in eodem loco toleret,

& quàm minimum se iactet. Hoc enim talibus maximè prodest. Super præcordium verò, lini semen linteo illitū impo-
nito, obseruando vt ne horrescat æger dum apponitur. Sic
autem summè tepidum, aqua & oleo coctum. Coniectare ve-
rò ex vrinis oportet id quod futurum est. Si enim crassiores
ac pallidiores fuerint, meliores sunt. Si verò tenuiores ac ni-
griores, deteriores. Si autem mutationes habent, temporis
diuturnitatem significant: & necesse est vt morbus & ad de-
terius, & ad melius, inæqualitatem permutet. Cæterum in-
constantes febres sinere oportet, donec constiterint. Quum
verò constiterint, & victu, & curatione conuenienti occu-
rere, speculatione secundum naturā facta. Sunt autem aspe-
ctus ægrotorum multi. Quare animaduertendum est medi-
co, vt ne aliqua manifesta causā ipsum lateat, neq; ex his que
ratiocinatione cognoscuntur, neq; ex his quæ ad numerum
parem aut imparē apparere oportet. Maximè igitur nume-
rum imparē vereri oportet. Nam hi dies in alterutrā par-
tem ægros inclinare faciunt. Primū itaque diem obser-
uare oportet, quo æger debilis esse cœpit, cognito principio
ex quo, & quādo. Præcipuum enim hoc est vt sciatur. Quum
verò ægrum interrogaueris, etiam hæc omnia considerabis.

*Primus die
es in ægro
obseruāndus.*

Primū quidem quomodo caput habet, an doloris exortus sit,
nec grauitatem in seipso habeat. Deinde præcordia & latera
an doloris exortia sint. Si enim præcordiū dolorosum fue-
rit aut eleuatum, aut obliquitatem aliquā habuerit, aut satis-
tatem: aut lateris dolor affuerit, & vnā cum dolore, tussis
la, aut tormen, aut ventris dolor. Quum horum quid affuerit
in præcordio, aliuū maximè in fufis per clysterē soluere o-
portet. Bibet autem aquā mulsam calidam coctam. Consideran-
dum verò est an dum exurgit, animi deliquium incidat, an
bona spiritus tolerantia ipsum habeat: & inspicienda alii
egestio, num vehementer nigro colore prodierit, aut puriora,
quales sani hominis sunt egestiones: & an febris ad tertium
diem exacerbetur. Vbi verò valde probè tales consideraue-
ris in his morbis tertia die, ad hæc iam etiam alia contem-
plare, & si quarta simile quid tertiæ habuerit ex iisdem illis,
æger in periculo versatur. Et signis autem, nigra alii ege-
stio, mortem significat. Quæ verò sani hominis egestionum
similis est, si per omnes dies apparuerit, salutare signū est. At
si glande

*Signa ue-
ludinis.*

RAT
si glande
affuerit,
deliquit
affuerint,
ad manu
destillat
oportet,
tus ferat
fiat, tali
dicat.
mi deliq
tamen fa
ac prisa
remissio
tir. Vbi
ris, ita fe
febris
repente
cis priua
his an xi
tem ac o
rò hæc p
tur. Q
que hæc
bus perf
ita vt pa
tura fact
re solet.
fiat. Sin
xerit, ta
facilima
rem con
& calor
ceti dol
pectus,
tebit.
mulæ fi
stulæ in
terra ad

si glande subdita non obedierit, & spiritus bona tolerantia affuerit, si vbi ad sedem exurrexit, aut isthic in lecto, animi deliquium incidit: Hæc vbi ægroto, aut ægrotæ, ab initio affuerint, delyrium futurum expecta. Intentus autê sis quoq; ad manus. Si enim tremulæ fuerint, tali sanguinis de naribus destillationem futuram expecta. Inspicere verò ipsas nares oportet, an spiritus æqualiter per vtrasque feratur. & si multus feratur è naribus, conuulsio fieri solet. Si verò conuulsio fiat, tali mors expectanda est: & bene habet si quis hoc prædicat. Si verò in febre hyberna, lingua aspera fiat, & animi deliquia adsint, tali remissio febris contingere solet: at tamen fame talem macerare oportet, & aquæ mulsæ potu, ac ptisanæ succo conseruare, ita vt fidem ne habeas febrium remissioni. Nam qui talia signa habent, de vita periclitantur. Vbi verò hæc cognoueris, ac probè contemplatus fueris, ita fore prædicere potes, si placuerit. Quum verò in febribus horrendum quid acciderit quinta die, aut alius de repente liquida deiecerit, & animi deliquium incidat: aut vocis priuatio contingat, aut conuulsio, aut singultus fiat: ex his anxiosus fieri eger solet, & sudores sub naso, & circa frontem ac ceruicem à postèriore capitis parte oboriri. Qui vero hæc patiuntur, spirituosi facti non longe postea moriuntur. Quibus autem in febribus crura fiunt tuberculosa, atque hæc tubercula moram trahentia non maturantur, febribus perseuerantibus, & strangulatio acciderit in faucibus, ita vt partes circa fauces graciles existât, & tubercula nõ matura facta, sed extincta fuerint: talibus sanguis è naribus fluere solet. Et si quidem multus fluxerit, solutionem morbi significat. Sin minus, morbum longum. Quanto autem minus fluxerit, tanto deterius est, & longitudo maior. Si verò reliqua facilima fiant, tali dolores ad pedes expectare oportet. Si autem contigerint pedem, & dolorosus esse perseueret æger, & calore affligatur, ac non soluatur, paulatim & ad ceruicem dolores peruenient, & ad clauiculam, & humerum, & pectus, & articulum. Nam & hunc tuberculorum fieri oportebit. His autem extinctis, si manus contrahantur, aut tremulæ fiant, conuulsio talem corripit, & delyrium. Sed et pustulæ in supercilio oriuntur, et rubores habet, et palpebra altera ad alteram progerminat, et inflammatiõ dura detinet, &

*In ægro
quæ con-
sideranda.*

*Delirij si-
gna.*

oculus vehementer intumescit, & delirium valde angustia
Noctes autem plus quam dies delirij significationem pre-
bent. Multa verò signa ad imparē numerū magis sunt, quā
ad parem. Vtro autem horum numerorum fiant, lethalia tu-
stunt. Tales verò si quidem ab initio medicamentis purgari
volueris, ante quintum diem id facito, si venter murmurat.
Sin minus, impurgatos finito. Si verò murmurat, & alio-
gestiones biliosæ fuerint, scammonio dato moderate purga-
to. In reliquo verò victu potus ac sorbitiones parcissime ex-
hibeto, quo melius aeger habeat, si nō remissione facta deci-
mum quartum diem transgressus fuerit. Quum febricitan-
ti decima quarta die vocis interceptio accesserit, non cito so-
lutio contingere solet, neque liberatio à morbo fieri, sed di-
poris diuturnitatem tali significat. Quum itaque apparatus
in hac die, longius protrahetur morbus. Quum febricitan-
ti quarta die lingua conturbata loquitur, & alius biliosa li-
quida egerit, talis delirare solet. Sed obseruare ac assequi o-
uentus oportet. Aestiuo ac autumnali tempore in morbis
acutis, sanguinis destillatio repentina, firmitatem ac multā
inflammationem circa venas significat, & in posterum, diu-
tenuium vrinarum apparitiones. & si ætate vigerit, & cor-
pus in exercitio, aut bene carnosum habuerit, aut atrabili-
arius fuerit, aut ex potu manus tremulas habuerit, bene habe-
re vt delirium, aut conuulsionem prædicat. Et si quidem in die-
bus paribus accedat, melius est. In iudicatione vero perni-
ciosum, si non multus aceruatim concitatus sanguis, redan-
dantiæ exitus faciat per nares aut per sedem: aut abscessus
aut præcordiorum dolores, aut ad testes, aut ad crura dolo-
res inducat. His autem concoctis, exitus sunt sputorum, et
farum vrinarum, leuium, albarum. Febri singultuosa si-
phij succum, acetum mulsam, daucum tritum, bibenda dantur
& galbanum in melle. & cuminum in eclegmate delingenda
dantur. & ptisanæ succum post hæc sorbendum. Talis autem
effugere non potest, si non sudores iudicatorij, & somni
æquales accesserint: & vrinæ crassæ & acres decurrerint,
aut ad abscessum morbus decubuerit. Nux pinea, & myr-
rha, in eclegmate dentur. Bibendum autem talibus ac-
tum mulsam quā minimum dato. Si verò valde fibrilata
fuerint, aquā ordeaceam. Peripneumonicas ac pleuriticis
affectibus

*Singultus
medela.*

Peripneum

affectiones sic considerare oportet, an acuta sit febris, & do-
 lores lateris alterius, aut vtriusque: & dū spiritus sursum fer-
 tur an doleat: & an tusses adsint, & sputa prodeant fulua, aut
 limida, aut etiā tenuia, & spumosa, & florida: & si quid aliud
 diuersum habeat, ab his quæ illis fieri solēt. Hunc sic degere
 oportet. Si quidem dolor sursum tendat ad clauiculā aut cir-
 ca mammā, & brachium, venā in brachio secare oportet in-
 ternam, vtra tandem fuerit parte, in ea ipsa: detrahere verò
 sanguinē iuxta corporis habitum, & tempus, & ætatē, & co-
 lore, plus & confidenter. & si acutus fuerit dolor, ducere vsq;
 ad animi deliquiū. Postea verò infusum per clysterem adhi-
 bere. Si verò sub thorace fuerit dolor, & valde distēdat, pleu-
 ritico medicamento aluum subpurgato, & interim dum pur-
 gatur, nihil dato. Post purgationē verò acetum mulsū. Me-
 dicamentum autem purgans exhibeto quarta die. Verū per
 tres ab initio, infusum per clysterem adhibeto: & si hinc nō
 alleuetur, sic subpurgato. Custodia autem fiat vsq; ad febris
 quietem ad septimum diem. Deinde si in tuto esse videatur,
 succum modicū ac tenuem primū melle ammixto exhibe-
 to. Si verò facilē educat spurū, & bene spiret, ac doloris exors
 sit circa latera, etiam paulo crassiorē ac ampliorem, & bis
 in die dabis. Si verò non facilē liberetur, potionem paucio-
 rem, & modicam sorbitionem, succum tenuē, eumq; semel,
 & in quo tempore melius degit, exhibeto. Cognosces autem
 hoc ex vrinis. Sorbitionem enim exhibere in his morbis nō
 prius oportet, quā vrinas concoctas, aut sputa matura facta
 esse videris. Si verò is qui medicamentum accepit, frequēter
 & multum purgatus fuerit, necesse est dare, verū pauciorē
 ac tenuiorē. Non enim poterit dormire, præ valorū vacua-
 tione: neque similiter coquere: neque iudicationes sustinere
 ac expectare. At vbi crudorum colliquationes factæ fuerint
 & ea quæ renitunt abiecerit, nihil obstabit. Matura verò sunt
 sputa quidē, quum similia fuerint puri. Vrinæ autem subfidē-
 tias habētes subrubras, velut est eruum. Nihil autē prohibet
 & ad alios laterum dolores tepesfactoria apponere & cerata:
 Inungere autē crura ac lumbos oleo calido, et pinguedinem
 illinere. præcordia verò ex lini semine integere vsq; ad mā-
 mas. At vbi in vigore est peripneumonia, auxilium non ad-
 mittit, si non expurgetur: et malum est si æger difficulter spi-

*monica afe-
 fectiones.*

Peripneumoniae medicina.

rauerit: & vrinę tenues & acres, & sudores circa collum accipiuntur. Tales enim sudores prauis sunt, præ suffocatione, & impetu ac violentia, superantibus morbis, si nõ vrinę multę ac crassę prodierint, & sputa matura exierint. Vtrũ autę horum sua sponte venerit, morbum soluit. Ad peripneumoniam medicamentum quod delingitur. Nux pinea & galbanum, in melle Attico. Abrotonum in aceto mulso. Piper veratrum nigrũ feruefacito, & pleurítico in principijs dum dolor vexat, bibenda dato. Bonum est & panacem in aceto mulso feruefacere, & excolare, ac bibendum dare, tum hepaticis, tum in doloribus septi transversi. Et quęcũque ad ventrem, aut ad mictionem impellere oportet, hæc in vino & melle dabis, illa ad ventrem, cum aqua mulsa aquosa copiosiore bibenda dato. Dysenteria sedata abscessum, aut tumorem aliquem faciet, si non ad febres, aut sudores, & vrinas crassas, & albas, ac valde perspicuas, aut ad tertianas, aut ad varicem, aut ad testem, aut ad crura, aut ad coxam dolor decubuerit. In febre biliosa ante septimum diem, cum rigore morbus regius accedens, soluit febrem. Verũ sine rigore si accedat, extra temporis occasiones, perniciosus est. Tetanus lumborum in anteriorem ac posteriorem partem distentio: & in atrabiliarijs, vbi spirituum per venas interceptiones fuerint: venę sectione soluntur. Quum autem à tendinibus vehementer in anteriorem partem reuelluntur, & circa collum ac faciem sudores fiunt, dum præ dolore mordentur ac resiccantur tēdines vsque ad sacri ossis finem exporrecti, qui crassiores spinam continent, qua parte maxima ligamenta exorta, deorsum ad pedes vsque desinunt: Tali si non febris & somnus accesserit, & sequentes vrinę concoctionem habentes prodierint, & sudores iudicatorij, vinum creticum vinosum bibendum dato, & farinam coctam edendam. Et cerato vngito ac illinito, & integito crura vsque ad pedes, vbi calida aqua prius in scapha perfudisti: brachia quoque ad digitos vsque integito: & lumbos ac spinam à collo vsque ad coxas pinguedine incerata molli pelli illita circũdato, ita vt etiam anteriores partes complectatur: & interposito tempore, per vtriculos calida aqua infusa foueto, & circumtento linteo ipsam reclinato. Alium verò ne valde soluas, nisi glandula subditiua, si multum tempus fuerit, quo absque egestione permāit.

& si

A & si quidē in melius res tibi processerit, satis est. Sin minus, Mei radicem in vino odorato tritā, & Daucum bibēda dato, mane vbi ieiunus est ante calidā perfusionē. & post hæc breui farinā coctam, tepidam, plurimam edat. & vinum vbi vouerit, bene temper atū insuper bibat. & si quidem in melius res tibi processerit, satis est. Sin minus, prædicere oportet. Morbi porrò omnes soluuntur, aut per os, aut per aluum, aut per vesicā, aut alium aliquē eiusmodi articulū. Verūm sudoris species omnibus communis est. Veratrum dare his oportet, quibus à capite fluxio fertur. Quicunque verò ex abscessibus, aut venæ ruptura, aut propter intemperantiam, aut ob aliam quandam fortem causam, suppurati fiunt, talibus veratrum ne dato. Nihil enim profuerit, & si quid perpetietur

B eger, veratrum in causa esse videbitur. Si verò corpus dissoluatur, aut dolor in capite sit, aut aures obturatæ sint, aut nares, aut sputatio; aut genuum grauitas sit, aut corporis tumida moles præter consuetudinem, dato quicquid tandem horum contrigerit, si non ex potibus, neque ex rebus venereis, neque ex tristitia, neque ex curis, neque vigilijs hæc fiant. & si quidem horum quid in causa fuerit, ad hoc ipsum curationem instituito. Dolores ex itinere, laterum, dorsī, lumborum, coxarum, & quicunque respirantes dolent, causam manifestam habentes. Sæpe enim ex crapulis & cibis flatuosis, dolores procedere solent, & ad lumbos, & ad coxam. Quibus verò ipsorum talia fuerint, urinæ difficultas ipsis accedit. Horum autē causa iter est, & grauedinū ac raucedinum. Quæcunque ex victus ratione contingunt. Pleraque vnusquisque prout præter cōsuetudinem victu vsus fuerit maximè annotat. Nam qui nō soliti sunt prandere, si pransi fuerint, multus ventris tumor ipsis accedit, & dormitatio ac repletio. Si verò insuper cœnauerint, aluus exturbatur. His vbi balneo vsi sunt, dormire conducit. Vbi verò dormiuerunt, deambulare lenta ac multa circuitione. & si quidem aluus euacuata fuerit, cœnare, & bibere vinum paucum, meracius. Si verò euacuata nō fuerit, corpus oleo calido illinere. & si sitierit, vinū aquosum album aut dulce bibere ac quiescere. Si verò nō obdormierit, aplus quiescere. Reliquus victus similiter vt his qui crapula grauantur, constituatur. Quod verò ad potus attinet, qui quidem aquosi sunt, tardioris trāsitus sunt, & intus

*Morbosū
solutio.*

*Veratro
purgandi
sunt quibus
à capite de
stillatio flux
it.*

*Crapula
morbosorum
patens.*

Medela.

obuoluntur, & circa præcordia redundât, & ad mictionem non decurrunt. Tali verò potu repletus, nullum opus celeriter perficere poterit, ex his quæ intento corpore per violentiam aut celeritatem perfici solent. Quiescat autè quàm maximè, donec vnà cum cibis concoctus fuerit. Quicumque verò porus meraciores sunt, aut austeriores palpitationem in corpore, & pulsationem in capite inducunt. His commodum est vt insuper dormiant, & calidū quid forbeant, ad quod maximè iucundè affecti sunt. At verò ieiunium ad capitis dolorem ac crapulam malum est. Cæterum qui semel in die cibum capiunt, hi & impotentes sunt, & calidam vrinā mingunt, præter consuetudinem vasa vacua habentes. fit autem & os salsum ac amarum, & in omni opere tremunt, & tēpora ipsi distenduntur, & cœnā concoquere non possunt, velut si pransi essent. Hos autem minus bibere oportet quàm soliti fuerunt, & mazam liquidiorē pro pane sumere: & ex oleribus, rumicem, aut maluam, aut ptisanā, aut betas. Bibere verò vinum inter cibum, moderatū & aquosius: & à cœna modicè deambulare, donec vrina descēderit, ac minxerint. Vtan tur autem & piscibus coctis. Edulia porrò maximè de se significationem præbent. Allium flatum, & dolorem circa thoracem facit, & capitis grauitatem, & anxietatē, & si quis alius dolor antea fieri consuevit, eum exacerbauerit. Vrinam autem ciet, & hoc bonum habet. Optimum verò est vt quis ipsum edat, si aut ebrius est, aut ad potationem ire volet. Cæseus flatum, & adstrictionem, & ciborum accensionem facit, & quum crudum & incoctile sit edulium, pessimum autè est repletos ipsum inter potum edere. Legumina omnia flatuosa sunt, & cruda, & cocta, & fricta, & macerata, & viridia. His autem vtendum non est nisi cum cibis. Vnumquodque verò ex ipsis sua pecularia vitia habet. Cicer flatum, tum crudum, tum frictum, & dolorem inducit. Lens adstringit, & turbationē inducit, si cum cortice sumatur. Lupinus minimè inter hæc mala habet. Silphij caulis & succus, quibusdam quidem maximè, in expertis autè non transit per ventrē. Verum vocatur hoc malum cholera sicca. Fit autè maximè vbi cum multo caseo mixtus fuerit, aut cum carnis bubulę esu. Nā & atrabiliarie affectiones à bubularū carnium esu exacerbantur. Est enim insuperabilis ipsarū natura, & non cuiusuis ventriculi

Allij natura.

Cæsei operatio.

Legumina.

Cicer.

Lens.

Lupinus.

Silphium.

A tricul
ac sur
At ca
habe
ac ru
dora
& frig
fima
pessim
rint c
turba
nium
B sunt,
verò
vente
boru
lem a
calid
to: et
lium
aluis
cit, et
vt et
rò et
bend
C et bi
his o
vom
ne si
ribu
rum
cria.
bus p
num
chio
vino
quan
aceto
fit.

A tricoli est ipsas concoquere. Optimè tamè ipsas concoxerint, ac summouerint, qui percoctis & quàm vetustissimis vtantur. At caprinæ carnes quæcunq; in bubulis insunt mala, omnia habent, itemq; à concoctione alienitatè: & flatuosiores sunt ac ructus ampliores faciunt, & cholera generant. Sunt autem odoratissimæ, solidæ, ac iucundissimæ, optimæ, & percoctæ, & frigidæ. Verù iniucundissime & graueolentes ac duræ, pessimæ: imò etiam recentes. Optimæ verò sunt æstatis tēpore: pessimæ autumno. Porcinæ verò carnes prauæ sunt, quū fuerint crudiores aut ambustæ. Magis autè cholera generant, & turbationē faciunt, Suillæ autem optimæ sunt omnium carnum. Sed præstant etiã ex his quæ nõ vehementer pingues sunt, neq; tenues, neq; veteris victimæ ætatē habent. Edere verò ipsas oportet absq; pelle, & subfrigidas. In cholera sicca venter inflatus est, & strepitus insunt, & dolor laterū ac lumborum. Secedit autè nihil deorsum, sed aluus adstricta est. Talem adseruato vt ne vomat, sed aluus subeat. Infusum itaque calidum ac pinguisimū quā citissimè per clysterē immittito: et oleo illitum in aquā plurimam calidā dimittito, in folium reclinās, et calidā paulatim affundēs. Et si calescētī ipsi aluus subierit, morbus solutus est. Dormire quoq; tali cōducit, et bibere vinū tenue, et vetus ac meracius, et oleū dato, vt et quiescat, et aluus subeat, et soluatur morbus. A cibus verò et alijs abstineat. Si verò nõ remiserit dolor, asininū lac bibendū dato, donec purgatus fuerit. At si liquida fuerit aluus, et bilis subeat, et tormina sint, et vomitus, ac suffocationes: his optimū fuerit quiescere. Bibere verò aquā mulsam, et nõ vomere. Hydropum duæ naturæ sunt: quorum alter sub carne si fieri aggreditur, ineuitabilis est. Qui verò cum inflatio nibus sit, multa bona fortuna opus habet, maximè autem ærumnis, et fomentis, ac temperantia. Edat autem sicca et acria. Sic enim vel maximè vrina eiecerit, et plurimum viribus polluerit. Si verò difficulter spirauerit, et tempus verum fuerit, et simul ætas viguerit, et viriū robur adsit, de brachio sanguinem detrahare oportet. Deinde panes calidos ex vino nigro et oleo tinctos edat: et quàm minimum bibens quamplurimum laboret. et carnes suillas carnosas edat cum aceto coctas, vt aduersus accliuēs deambulationes reniti possit. Quicumque infernum ventrem calidum habent, et alui egest io

Caprinæ
carnes.

Porcinæ
carnes.
Suilla.

Aquæ inter
cutem
duo genera.

egeftiones acres & inæquales ipsis prodeunt præ colliquatio
 ne: his ſi quidem potentes fuerint, veratro albo reuellere o-
 portet. Sin minus, ſuccus tritici horni craffus, frigidus dādus
 eſt, & lenticulæ frææ decoctum, & panes ſubcineritij, & pi-
 ſces febrienti quidem cocti, non verò febrienti, affati: & vi-
 num nigrum non febrienti: ſin minus, aquam à meſpilis, aut
 myrti baccis, aut malis, aut ſorbis, aut palmulis, aut vitium
 cenanthe. Si verò febris non habeat, & tormina adſint, lac
 aſininum calidum modicum primùm, deinde ſenſim ſiente
 progreſſu amplius, & lini ſemen, & triceam polentam, & fa-
 bas Aegyptias, exempto eo quod in ipsis amarum eſt, molita
 ac trita hæc inſpergens bibat: aut oua ſemiconcreta aſſata
 edat, & ſimilaginē, & milium, & alicam coctam in lacte: hæc
 cocta frigida edat, & quæ his ſimilia exiſtant, tum pocula, tū
 edulia in cibo aſſumat. Maximi momenti circa victus ratio-
 nem, eſt obſeruare ac cauere, tū in acutis, tum in longis mor-
 bis, & intēſiones februm, & remiſſiones, quo temporum oc-
 caſiones ſcias, quando cibos exhibere non oportet, & quādo
 tuto exhiberi poſſunt. Inſuperque quando plurimum ab in-
 tentione abſint. Noſſe porrò oportet eos quibus caput do-
 let ab exercitationibus, aut curſibus, aut profeſſionibus, aut
 venationibus, aut ex alio quopiam intempetiſtuo labore, aut
 ex re venerea: decolores item, raucoſos ſplenicos, exangues,
 ſpirituofos, & ſiccam tuſim habētes, ac ſiticuloſos, & flatuo-
 ſos, & venarū interceptiones: & eos qui intenta habent præ-
 cordia, & latera, & dorſum, & torpefactos, & obſcurè viden-
 tes, & quibus aurium ſonitus incidunt, & qui vrinariam ſiſtu-
 lam vrinam non continentem habent, & morbo regio labo-
 rantes, & quorum alui cruda eiſciunt, & quibus ex naribus,
 aut per ſedem ſanguis vehementer erumpit, & qui tubercula
 habent, & quibus vehemens dolor incurrit, & nō ſuperau-
 rint: ex talibus nullum medicamento purgandum eſſe. Peri-
 culum enim habebis, & nihil opis afferes, & ſpontaneas libe-
 rationes ac iudicationes tolles. At ſi ſanguinem alicui de-
 trahere cōducit, ſolidam aluum facere oportet, atque ſic de-
 trahere, & fame macerare, ac vinum auferre. Poſtea victu cō-
 ueniente, & fomētis humidis, reliquam curationem perage.
 Si verò aluus denſa ac adſtrieta eſſe videatur, molle inſu-
 ſum per clyſterem immitte. Si verò medicamentum dare vi-
 ſum fue

*Sanguis
 quomodo
 mittendus.*

A sum fuerit, per veratrū tuto sursum purga. Deorsum verò nul-
lum talium. Optimum autem est ad mictionē, & ad sudore-
res, & ad deambulationes perducere, & leni frictione vti, vt
ne habitum densum efficias. Si verò in lecto decumbat, alij
ipsum fricēt. Et si quidem in thorace supra septum transuer-
sum, affectio ipsum infestari, plurimum resideat, & minimè
ipsum reclinent, quandiu vires tolerant: & sedentem multo
tempore multo oleo calido defricent. Si verò in inferna al-
uo sub septo transuerso dolores habeat, decumbere condu-
cit, & nullo motu moueri tali corpori cōfert, extra defricio-
nem. **Qui** verò ex inferna aliuo soluūtur dolores, per urinas
& sudores, si moderatè delabuntur, sua sponte soluuntur, qui
B parui sunt, vehementes autem partii sunt. Tales enim aut pe-
reunt, aut absque alijs morbis sani non fiunt. Verùm qui hu-
iusmodi sunt incumbunt ac firmanentur. Potio hydropico.

*Hydropici
potio.*

Cantharidas tres, detracto capite vnus cuiusque, & pedi-
bus, & alis, corpora videlicet ipsarum in tribus aquæ cyathis
terito. Quum autem is qui bibit doluerit, calida aqua perfun-
datur. Bibat autè prius illitus, ieiunus: & edat panes calidos
ex oleo. Medicamentum sanguinem sistens. Fici succum
lana exceptum intus ad venam appone. Aut coagulo intorto
nares obturato. Aut chalcitidem digito prius efformatam ap-
prime, & cartilagine extrinsecus vtrinque comprime: & al-
uum lacte asinino cocto solue, & caput rade, & perfrigerētia
adhibe, si calidum tempus fuerit. Sesamoides sursum pur-
Cgar. potio eius est drachma dimidia in aceto mulso trita. Cō-
miscetur etiam veratris tertia potionis pars, & minus suffo-
cat. Ad trichiasin, id est pilos pungentes in palpebris ena-
scentes. Immissum in acum foramen habentem filum, in
summa supernæ palpebræ margine deorsum versus perpun-
ctione facta transmittite, & aliud itidem sub hoc infernè tra-
ijce: & extenta fila consue ac deliga, donec decidant. & si qui-
dem satis habuerit, bene est. Sin minus, & quid defecerit, rur-
sus eadem facito. Sed & hemorrhoidas eodè modo tran-
smittes, filo lanæ succidæ crassissimo ac maximo in acum im-
misso, ac deligato. Securius enim fit curatio. Deinde cōpres-
sione facta medicamento erodente vtete, & ne proleue donec
deciderint: semper vnā relinque. Postea verò refectis vi-
tibus veratrum dato. deinde exerceatur & exudet, & ante
exercita

*Sanguinem
sistens.*

Trichiasis.

*Hæmor-
rroides.*

exercitationē mane frictio multa fiat. Verūm à cursu abstineat, & ebrietate, & ab acribus, origano excepto. Vomat autem per interpositos dies septem, aut ter in mense. Sic enim quā optimē habuerit corpus. Vinum verò fuluū, austerum, aquosum ac modicum bibat. At verò ad suppuratos, scillæ frusta rotunda secta in aqua coquito, & vbi valde bene efferbuerit, diffundito, & alia affusa coquito, donec ad cōtactum percocta ac mollia apparuerint. Deinde leuiter tritis cuminum frictum ammisce, & sesamā alba, & amygdalas recentes tritas, & hæc melle excepta delingenda præbe, & postea vinum dulce bibendum. Sorbitiones verò sumat, peplum, appellatum meconium album, tritum acetabuli parui mensura, in aqua loturæ farinæ recentis dilutum ac coctum, melle affuso tepidum absorbens. Atque sic degat per diem. Deinde supputans ea quæ eueniunt cœnam dato. Fabarū item depuratarum quadrantem, & rubiæ sarmenta duodecim, terito, misceto, coquito, & pingui addito delingenda præbero.

*Oculorum
medelæ.*

Ad oculos. Spodium lotum probè velut farinæ massam subactum, nō liquidum, vix immaturæ acerbæ succo humectatum leuiter terito, in sole resiccato, & vt ad illitionē commodum sit humectato: quum verò siccum factum fuerit, leuiter trito sicco oculos sublinito, & angulos conspergito. Ad eosdem. Ebeni drachmam, æris vsti obolos nouem, croci obolos tres. Hæc trita in coticula terito, & vini dulcis heminam Atticam affundito. deinde ad solem obuelata exponito, & vbi cocta exaruerint, ipsis vtère. Ad dolores oculorum. Chalcitidis drachmam, vix expressæ vt dux partes sint reliquæ, myrrham & crocū terito, & mustum admisceo, & ad solem coquito, ac illinito. Sint autem in vase æneo.

*Strangulatio
vulvæ.
Hydropicorum
catapotia.*

Earum quæ ab vtero strangulantur cognitio. Digitis duobus comprimito, & si senserit, vteri strangulatio est. Si non, conuulsio. Ad hydropicos. Pepli meconij appellati, acetabulum paruum Atricum rotundum, potio vna, squamæ æris specilla lota tria. Hæc leuiter trita, & cum farina recenti agglutinata, ac in catapotia efformata, deglutienda dato. Purgant aquam deorsum. Aliud, quod stercora per aluum expellit. In caricas succum tithymalli instilla, in singulas septies. deinde in nouum vas compositas reconde, ac exhibe ante cibum. Aliud. Peplum, quod & meconium appellatur, aqua affusa

*Solutio ven
tris.*

Afusa trit
ammisc
dato: &
insuper
tam à p

H

CC

B

horum
egestio
fulua, &
exire ad
bissimā
donec in
breuem
vrina fu
recidua
catur. I
xima sig
riculum

Quib
constan
mis dieb
à febre

A fusa trito ac excolato, & farinam placetarum torrefactarum ammiscens, & mel coctum affundens, hydropicis edendum daco: & vinum dulce aquosum, & aquam mulsam aquosam insuper bibendam. At meconium, quod primum extremam à pueris prodit, collectum recondito, ac curato.

Meconium

HIPPOCRATIS

COI LIBER DE IUDICATIONIBVS,

IANO CORNARIO

MEDICO PHYSICO

interprete.

De iudicationibus quæ cito ad melius tendunt plerunq; eadem signa sunt, quæ etiã sanitatis. Sudores enim optimi sunt, & celerrimè febrè sedât, qui in iudicatorijs diebus fiunt, & febrè perfectè summouët. Boni quoq; sunt qui per totum corpus fientes, morbû facilius ferre faciunt. Qui verò nihil

Sudores qui boni.

Oletum.

Vrina.

Capitis dolor.

horum faciunt, incommodi sunt. Densari verò oportet alui egestionem, morbo ad iudicationem tendente. Sit autem subsulua, & non valde graueolens. Commodum est & lumbricos exire ad iudicationem. Vrina autem optima est, quæ habet albissimam subsidentiam, & leuè ac æqualem, per totum tempus donec iudicatus fuerit morbus. Significat enim securum ac breuem fore morbû. Si sudore oborto morbus deficiat: & vrina sulua albã subsidetiam habes cõspiciatur: his eadẽ die recidua febris fiet, atq; hæc quinta die citra periculum iudicatur. His qui in breuissimo tẽpore sani euadēt, omnia maxima signa fiunt. Nam magis sine dolore degūt, & extra periculum, & noctu dormiunt, & alia signa secunda præ se ferūt.

Quibus in febre non lethali capitis dolor, & alia signa constant, in his bilis dominatur. Quibus inceperit dolor primis diebus, & quarta & quinta magis premūtur, hi septima à febre liberātur. Febres iudicantur in iisdẽ numero diebus, ex quib

Febres lenes

ex quibus & superstites euadunt homines, & ex quibus pe-
reunt. Etenim placidissimæ febres, & signis securissimis fiē-
tes quarto die desinūt, aut prius. Lethalissimæ verò & signis
horrēdissimis fientes, quarto die aut prius occidunt. Primus
igitur ipsarum insultus sic desinit. Alter ad septimum dedu-
cit. Tertius ad vndecimum. Quartus ad decimumquartum.
Quintus ad decimumseptimum. Sextus ad vigesimum. Atq;
hæ in acutissimis morbis, per quatuor ad viginti, appositio-
nes fiunt. Non potest autem quicquam horū integris diebus
exactè numerari. Neq; enim anni ac menses totis diebus cō-
stant. In febribus ardentibus bona signa apparētia, qualia in
sanis scripta sunt, si quidem minora fuerint, ad tertium diem
remissionem indicant. crassiora verò, in crastinum crassa au-
tem, eadem die. In febribus ardentibus si posterius septimo
die morbus regius accedat, iudicium est sudoris. Nam mor-
bus non solet exudare, neque vsquam alibi abscessum facere,
sed sanus fit. Neesse autem est vbi calor febris discessit, &
humorē in seipsum attraxit, febrī contingere iudicationem,
per vrinas prodeuntes, aut etiam alui egestionem, aut sangui-
nis ex naribus fluxum, aut mictionē multam, aut per multā
humiditatem, sudorem, aut vomitum, Mulieri verò etiā per
mensium viam. Maximè igitur hæc iudicationem faciūt, &
quicquid his propinquum contingit. Facit autem & alias iu-
dicationes, sed minus quàm has. Si verò septimo die morbus
regius accedat, aut posterius, in febre ardente, & difficilis
multi sputi secessus, tum in ardētibus, tum in alijs febribus;
si nullo talium signorū fiēte dimiserit febris, neesse est ta-
les iudicationes pro illis fieri, aut magnorum tuberculorum
abscessum, aut dolores ex abscessu vehemētes, aut colliqua-
tiones humorū ex calore. Iudicationes & remissiones eorū
quæ febrem ardentem significant, longiorem morbū faciūt.
Si verò fortia fuerint, mors plerunque sequitur. Reliquæ ve-
rò ardentes secutæ desinunt septimo aut decimoquarto die.
Solet autem & ad lipyriam deuenire, & detinet maximè al-
dies, & in Epialum transit. & lipyria eadem quoque die cor-
ripit ac dimittit. Fit autē & capitis dolor. Si verò lipyria mō
dimiserit in xl. diebus, sed producta fuerit, & holor habuerit
caput, & delyret æger, ipsum purgato. Desinente verò febre
ardente si accedat morbus regius, non solet amplius exuda-
re,

*Morbus re-
gius.*

A re, ne
na in
in feb
quart
cordi
quar
bricit
xxj. &
fiunt,
tim r
rint, r
porte
B tione
malij
re ter
bus a
te, ali
dum
put, &
cessa
ga su
In
cont
ciunt
dem
C rinis
tiam
& m
subr
quid
rem.
dieb
long
dunt
fig
furfu
rur h
min
gidi

A re, neq; vsquam alibi abscessum facere, sed sanus fit. Tertia-
na in septem circuitibus plerunq; iudicatur. Quibuscunq;
in febribus intolerabilibus septima, aut nona, aut decima-
quarta morbus regius accedit, bonum: si non dextrum præ-
cordium durum fiat. Sin minus, ambiguum. Acuti morbi in
quatuordecim diebus plerunq; iudicantur. Sudores fe-
bricitanti si fiant tertia die, & v. & vij. & ix. & xj. & xiiij. &
xxj. & xxxj. hi sudores morbos iudicant. Qui verò non sic
fiunt, dolores significant. Concoctiones vrinarum paula-
tim maturescentes, si in iudicatorijs diebus concoctæ fue-
rint, morbum solunt. Exemplum vrinarum vlcera facere o-
portet. Nam vlcera si repurgantur pure albo, celerem cura-
tionem indicant. Si verò in saniosos humores transmutetur,
maligna fiunt. Eodem modo & vrinæ significant. Si ex dolo-
re tennes fiant, ex occasione ratiocinari oportet, ex qua mor-
bus accessit, & hanc inspicere vbi sedatur. Nam hac deficien-
te, alijs signis qualia conueniunt accedentibus, non putan-
dum est morbo liberationem contingere. Si doluerit ca-
put, & ex hoc febris accedat, & hinc non sedetur: dolore nõ
cessante febris nõ iudicatur; & plurima talia iudicationis lõ-
gæ sunt ad melius, etiam in his quæ ad sanitatem tendunt,
In præcordijs tumores molles, & doloris exortes, & ad
contactum cedentes, diuturniores quidem iudicationes fa-
ciunt, minus autem horrendas tuberculis his contrarijs. Eo-
dem modo habet & de tuberculis in reliquo ventre. Ex v-
rinis si quidem id quod mictum est, purum fuerit: subsiden-
tiam verò albam ac leuem habuerit, diuturnior fit morbus,
& minus quàm optima secuta est hæc vrina. Si verò & vrina
subrubra fuerit, & subsidentia subrubra ac leuis: diuturniorẽ
quidem hæc morbum quàm prior significat, sed valde saluta-
rem. Quicunq; podagrici morbi fiunt, hi in quadraginta
diebus ab inflammatione liberi sedantur. Sed in his pleraq;
longæ iudicationis ad melius sunt. Quæ ad mortem ten-
dunt, in die ac nocte iudicantur, quæ videlicet debilitationis
signa sunt, velut eptori medicamento, exturbationis alui &
sursum, & deorsum, anxietatis, & aliorum huiusmodi. Si igi-
tur horum signa in die ac nocte submoueantur, bene est. Sin
minus, lethalia esse putanda sunt. Sudores pessimi sunt fri-
gidi, & circa ceruicem fientes. Hi enim mortes, & morborũ

*Acuti morbi.**Sudor de-
cretorius.**Lotiorum
maturatio**digestiõne.
Vlcera.**Capitis do-
lor cũ febre.**Præcordia
turgida.**Tubercula.
Vrina.**Podagrici.**Debilitatis
signa.**Sudor fri-
gidus.*

longitudinem præsignant. Alui egestionis variæ, diuturniorum quidem sunt nigris & alijs lethalibus egestionibus, nihil verò minus perniciosæ. Sunt autem tales, ramentosæ, biliosæ, cruentæ, prasinæ, nigrae: & aliquando simul omnes prodeunt, aliquando singulæ particulatim. Vrina si quandoque pura mixta fuerit, quandoque subsidentiam albam ac leuem habens, diuturnæ tales sunt, & minus securæ quàm optima vrina. Si verò fulua ac tenuis fuerit vrina multo tempore, periculum est ne sufficere homo possit, donec concocta fuerit vrina. & si aliàs superstitis futuri signa fuerint, his abscessum affore expecta ad locos infra septum transuersum. In febribus si mutationes habeat vrina, diuturnitatem temporis significat, & necesse est ægrotum mutari & ad deteriora, & ad alteram partem. Si vrinae ab initio non similes fuerint, sed ex tenuibus crassæ fiant, & penitus tenues, tales ægrè iudicant ac inconstantes sunt. Frigidi sudores cum acuta quidem febre, lethales sunt: cum mitiore verò, longitudo morbi significat. Et vbi in corpore caliditas aut frigiditas, hic morbus est: & vbi in toto corpore mutationes repentinæ sũt, & si corpus perfrigeretur, aut rursus calefiat, aut color alius ex alio transmutetur, morbi longitudinem significat. Si febricitanti sudor accedat, febre non deficiente, malum prolongatur enim morbus, & humiditatem significat. Febricitanti frigidi sudores accedentes, longam febrem significat.

Sudor frigidus,

Sudor sani.

Sudor multus intemperatè siens sano, morbum significat, æstate minorè, hyeme maiorè. Alui egestionis si in idem concedere ac consistere permiseris, velut ramenta subsidentia pauca, modicus est morbus: si multa, multus: his infusum per clysterè adhibere conducit. Quibus verò in egestionis inferne bilis atra subsidet, si copiosior, maior est morbus. Si paucior, minor. Si venæ pulsarint, & facies sana fuerit, & præcordia non mollia, sed in tumorem eleuata, diuturnus est morbus, & absque conuulsione non soluitur, aut multa sanguinis ex naribus fluxione, aut vehementi dolore. Et palpitationes in manibus, diuturnæ febris signum sunt, aut breuis iudicatio nis in deterius: & in his pleraque quæ ad mortem tendunt. His qui brevissimo tempore perituri sunt, maxima signa ab initio fiunt. Nam & difficulter spirant, & noctu non dormiunt, & signa periculosa præ se ferunt. In febre continua si quis

Pulsus venarum.

Breui morbi signa.

Febris continua.

A si quis
dicat
antro
reun
tibus
thal
forte
dolo
que
si de
rint
den
tra
B rub
diu
reci
tot
imp
& a
iud
die
qui
mo
tui
sa,
C su.
pti
sol
A
ob
lib
fus
nil
gu
fuc
sol
fel
ca

- A** si quis quarta die & septima affligatur, & vndecima non iudicatus fuerit, plerunque perit. Quicumque à distentione antrosum ac retrorsum corripuntur, in quatuor diebus pereunt. Si verò hos effugerint, sani fiunt. In febribus ardentibus si accedebat morbus regius, & singultus quinto die, lethale est. Recidivæ fiunt in his, quibus desinētibus vigiliæ fortes accedunt, aut somni turbulenti, aut corporis robur, aut dolores vniuscuiusq; membri: & quibus febres sedantur, neque signis solutorijs fientibus, neq; in iudicatorijs diebus: & si deficiente febre, & sudore accedente, urinã fuluam minxerint, albam subsidentiam habentem, his febris recidivam eadem die expecta. Hæ verò recidivæ quinto die iudicatur extra periculum, & si ex iudicatione facta urinã rubicundam, rubram subsidentiam habentem minxerint, etiam his recidiva febris fit eadem die: & pauci ex hac seruantur. *Tetanos.*
Morbus regius.
- B** recidit febris ardens, plerunq; etiam exudat. Et si reuertens tot diebus detineat quot prius, etiam terito recidivat, si non impari die dimiserit reuersa. Plerunq; si crudæ sint urinæ, & alia signa non secundum rationem eueniant, morbus in die iudicatoria recidivat. Quandoque verò etiam reuertitur in die iudicatoria, his talibus relictis. Abscessus circa aurem quibus circa iudicationem fientes non suppurantur, his submotis recidiva fit, iuxta recidiviarum rationem, similis circuitui: in his spes est ad articulos abscessum fieri: aut vrina crassa, qualis est alba in quartanis delassatorijs, liberat ab abscessu. *Febris ardens.*
Vrinæ crudæ.
Abscessus circa aurē
- C** su. Quibusdam verò horum etiam sanguinis è naribus eruptiones fiunt. Hæc autem sanguinis eruptio quartanas non soluit, neque morbos qui per alui egestionem sanari solent. *Phrenitis.*
Insania.
- Atrabiliarijs cum phrenitide occupatis, si hæmorrhoides oboriantur, bonum est. Quicumque insaniunt sua sponte liberati ex morbis, his insaniã soluit dolor ad pedes progressus, aut ad pectus: aut tussis vehemens oborta. Si verò horum nihil fiat, insania soluta oculi priuatio contingit. Qui lingua offendunt, & labiorum non sunt potentes, si hæc sedata fuerint, suppurati fiunt. Dolorem in locis infernis fortem soluit aut surditas, aut sanguis multus è naribus erumpens. *Causi solutio.*
- Insania magni morbi ex more fientis solutio. Quibus in febribus ardentibus coxarum dolor, oculorum distortio, aut cæcitas, aut testiu tumores, aut mammaru eleuatio, febrem

ardentem soluit, aut etiam sanguinis ex naribus fluxus. In D febre ardenti si insuper corripiat rigor, exudare solet. A febre ardente occupato, rigore accedente, solutio fit. Quibus in febribus ardentibus tremores oboriuntur, mentis emotio soluit. Quibus in febribus aures obsurduerunt, his non soluta febre, insanire necesse est. Soluit autem sanguis ex naribus erumpens, aut aluus biliosa egerens, aut dysenteria accedens, aut coxarum, aut genuum dolor. Quibus febribus rigor accedit, febris soluitur. Quibus dolores fiunt repente, præcordium eleuatum est supernè, & si circa spuriam costâ graues dolores fiunt, his solutio fit venæ sectio, & purgatio deorsum. Non enim corripit febris vehemēs locis impotentibus. In his qui ab hydrope detinentur, si aquositas E per ventrem ad vesicam aut ventrem fluat, solutio fit. Si à pituita alba occupato, alui profluuium vehemēs accedat, solutio fit. Qui ab alui profluuium multo tempore detinentur vnâ cum tussi, non liberantur, si non dolores vehementes in pedibus inciderint. Si verò vult commutatio ac correctio naturæ fieri, postquam non ampliùs aluus profluit, aut inanem omnem egestionem habuerit, flatus foras prodeuntes accidunt. Nullum itaque humorem manifestum habent. Quare ei qui ita habet secure exhibere scies ea quæ conueniunt, & si voluulus accedat, vinum frigidum multum meracum paulatim bibendum dato, donec somnus, aut crurum dolor fiat. Soluit autem & febris, aut dysenteria. Caput circuncirca dolenti ac ægrotanti, si pus per aures, aut per nares fluxerit, soluit morbum. Quibuscunque sanis repente dolores oboriuntur in capitibus, & statim voce priuantur, ac stertunt, hi in septem diebus pereunt, si non febris corripuerit. Caput circuncirca dolenti, quicumque ex supernis locus doluerit, cucurbitam affige. Soluit dolor ad coxas, & genua, & anhelatio, quicquid horum factum fuerit. Lip- pienti ab alui profluuium corripit, bonum est. A conuulsione aut distentione neruorum vexato, febris accedens soluit morbum. Si à febre detentum conuulsio corripuit, sedatur febris eadem die, aut postridie, aut tertia die.

Hippocr

Tremor.
Surditas,

Subiti doloris medela.
Morbus aquæ subtercutem.

Pituita alba.

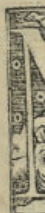
Alui profluuium.

Capitis dolor.

Lippitudo, pasmus.

A H
C

B

aut in
& le
acutu
nini
di fa
C & qu
signu
febr
duni
Secu
imp
tem
lefa
cilij
vox
sequ
rare
fali
fit,

A HIPPOCRATIS COI LIBER DE DIEBUS

IVDICATORIIS, IANO COR-

NARIO MEDICO
PHYSICO IN-
TERPRETE.

*

Magnam artis partem esse arbitror, *Potissima*
de his quæ rectè scripta sunt posse *huius artis*
considerationem facere ac iudicare. *pars.*
Qui enim hoc nouit, & his utitur, *Mens quæ*
nō videtur mihi in arte multū falli *do non fallit*
posse. Oportet autē exactè perdiscere *litur.*
re vnamquaque temporū constitu- *Prima mor-*
tionem. & quenq; morbum. & qui *borum ob-*
morbus sit bonus, & qui periculolus *seruatio.*
aut in constitutionē, aut in morbo. & qui morbus longus sit
& lethalis: & qui longus, & non perniciosus ad vitam. & qui
acutus ac lethalis: & qui acutus, & superesse sinens. Ex his e-
nimi ordinē dierum iudicatoriorū considerandi ac preceden-
di facultas datur. & ex his cognoscere datur, quibus & quādo
C & quomodo victum præscribere oportet. Maximū itaque
signum in ægrotis qui victuri sunt, si nō præter naturā fuerit
febris ardens, & alij morbi eodem modo. Nihil enim horrē-
dum, neque lethale fit in his quæ secundum naturam sunt.
Secundum est, si non etiam ipsum tempus simul cū morbo
impugnēt. Plerunque enim hominis natura, vniter si potesta-
tem non superat. Postea verò si partes circa faciem gracile-
scent: & venæ in manibus, & in oculorū angulis, & super-
cilijs quietem habēant, quàm prius non quieuisserent. Huic si
vox fuerit debilior, & sit leuior: & spiritus rarior ac tenuior,
sequenti die remissio morbi contingit. Hæc igitur conside-
rare oportet ad iudicationes: & an bifida linguæ pars velut
salua alba obducitur, & an in summa lingua hoc idem factū
fit, verū minus. Si quidē igitur parua hæc fuerint, ad ter-

Secunda.

Tertia.

*Lingua sa-
liuosa.*

*Oculorum
nota.*

*Morbi acu
ti unde.*

*Cacutiens
tis signum.*

*Præ oculis
quæ cursiva
re uidentur.*

*Somnia quæ
uixent.*

*Morbi bu
ius caussa.*

*Tetanos
quotuplex.*

tium diem remissio fit morbi. Si verò aliquanto crassior sit saliuâ, in crastinum. Si verò adhuc crassior, eadem die. **Quin** & albas oculorum partes in principio morbi denigrari necesse est, si inualuerit morbus. Hæc igitur si puræ fiât, perfectâ sanitatem indicant: leniter quidem, tardius: vehementer autem, citius. Caterum acuti morbi fiunt à bile, ubi in hepar influxerit, & ad caput constiterit. Hæc igitur patitur hepar, Intumescit & expanditur ad septum transfuersum præ tumore. & statim ad caput dolor irruit, maximè verò ad tempora: & æger auribus non acutè audit. Sæpe etiâ oculis non videt. & horror, & febris corripit. Atq; hæc quidem ab initio morbi ipsi fiunt ex interuallo, quandoq; vehementer, quandoque minus. Quâto autè morbi tēpus magis progressum fecerit, tanto maior fit dolor in corpore: & pupillæ oculorum sparguntur, & obtuse videt: & si digitū admoueris ad oculos, nō sentit, eo quòd non videt. Quòd autem non videat, inde cognoueris. Non enim nictat dum digitus admouetur: & flocos aufert de stragulis, si quidē viderit, pediculos esse putās. Et quū hepar magis expansum fuerit ad septum transfuersum, delirat: & ob oculos sibi aduersari putat reptilia, & alia omnia nigra animantia fera, & milites armatos pugnantes, & ipse aduersus ipsos pugnare sibi videtur: & talia dicit velut qui videat, & egreditur, & minatur si quis ipsum egredi nō permittat. Et ubi surrexerit, crura eleuare non potest, sed cadit. Pedes autè semper fiunt frigidi. Et quum dormierit, exilit à somno, & insomnia horrèda videt. Hoc autè cognoscimus quod ab insomnijs exilit ac perterretur, postquā ad sanā mentem redijt. Exponit enim insomnia hæc, qualiaq; & corpore fecit & lingua loquutus est. Atq; hæc quidē sic patitur. Quandoq; verò etiâ voce priuatur, per totā diem ac noctem multū acetuatū spiritū respirās. Postquā verò delyrare cessauit, statim ad sanā mentē redit. Et si quis ipsum interroget, rectè respondet, & intelligit oīa quæ dicuntur. Deinde rursus paulo post in iisdem afflictionibus iacet. Hic morbus accidit: maximè in peregrinatione, & si alicubi desertā viam iuerit, & timor ipsum ex spectro corripuerit. Corripit etiam alijs modis. Tetani tres. Si quidem ex vulnere tetanus, siue distentio neruorum antrorsum ac retrorsum fiat, æger hæc patitur. Maxillæ cōgelantur ac rigent, velut ligna: & os aperire non potest,

A potest,
dorsum
spinam
cepit, p
sum sic
plurim
tarit. A
fillas su
bus cō
tur in p
rigent,
tur a p
B nus let
militer
Vrit en
homin
exalpe
est, vel
in prim
sterius
causis
dices
fuerit
tur ac
culos v
C & eo q
bos &
fistit a
xendic
moue
verò e
bile &
nibus
Mo
tus ma
pallid
milis
& feb
haber

A potest, & oculi frequenter lachrymantur ac distrahuntur, & dorsum riget, & crura flectere non potest, neq; manus, neq; spinam. Quū verò lethalis fuerit, potus & cibi quos prius accepit, per nares quandoq; redeunt. At opisthotonos, retrorsum siens distentio, reliqua quidem eadem ægro inducit vt plurimum, fit autē quū in ceruice tendines retrorsum ægrotarit. Aegrotat autē, ab angina, aut ab vna, aut locis circa tonsillas suppuratis. Aliquando etiā à capite febribus accedentibus cōuulsio succedit. Iam verò etiā à vulneribus. Hic trahitur in posteriorem partem, & præ dolore dorsum ac pectora rigent, & eiulat. Hic cōuellitur vehementer, vt vix detineatur à præsentibus, ne è lecto excidat. Alius tetanus est minus lethalis prioribus. fit autē ab iisdem, & totum corpus similiter conuellitur. Febris ardēs prædictis non similiter fit. Vrit enim semel vt necesse sit febricitare. Sitis igitur multa hominem tenet, & febris vehemens. lingua verò rumpitur exasperata, & sicca fit: & color ipsius primū quidem pallidus est, velut solet. progressu verò tēporis nigrescit. Et si quidem in principijs nigrescat, citiores iudicationes fiunt. Si verò posterius, diuturniores. Coxendicum morbus ex his maximè causis fit in plerisq;: si quis diutius in sole versetur, & coxendices fuerint calfacti, & humor qui est in articulis, à calore fuerit resiccatus. Quòd autem id quod resiccatur condensatur ac cōpingitur, hoc magnum signum est. Aeger enim articulos vertere ac mouere non potest, præ dolore articulorum, & eo quod verticula sunt cōpacta. Dolet autem magis lumbos & verticula ea quę sunt ex obliquo coxarū, & genua. Cōsistit autem dolor plurimo tēpore in inguinibus simulq; coxendicib⁹, acutus ac æstuosus. & si quis ipsum erigat aut trāsmoueat, eiulat præ dolore quàm maximè potest. Quandoq; verò etiam conuulsio accedit, & rigor ac febris. Fit autem à bile & pituita. fit etiā à sanguine: & dolores cōsimiles ab omnibus morbis: & rigor & febris aliquando corripit debilis.

Morbus regius acutus est, & celeriter occidens. Color totus malicorij speciem refert, & est vehementer cum virore pallidus, quemadmodum lacerti cum virore pallidiores. cōsimilis autem est cutis. Et in vrina subsidet velut eruum fuluū & febris & horror debilis habet. Quandoq; etiam stragula habere non sustinet, sed mordetur ac raditur matutino tem-

Opisthotonos

Spasmus

Causos

Ischiaca

Morbus regius

Peripneumonia.

pore, vbi nondum cibum accepit, internis partibus. Deinde D viscera plerunque sugunt. Et si quis erigat ipsam aut alloquatur, non sustinet. Hic vt plurimum moritur intra quatuordecim dies. Has autem vbi effugerit, sanus fit. Peripneumonia talia facit. Febris vehemens tenet: & spiritū densum ac calidum respirat: & anxietas adest, & impotentia, & iactatio, & dolores circa scapulas, & clauiculas, & mammam: & grauitas in pectoribus, & delirium. Quandoque verò doloris exors æger est, donec tussire inceperit. Verum hic morbus diuturnior ac difficilior illo est. Saliuam autem albam & spumofam primū sputat. Lingua flaua est, verū progressu temporis nigrescit. Si quidem igitur in principio nigrescat, citius morbus finitur. Si verò posterius, tardius. Tandem verò etiā E rumpitur lingua, & si digitum apponas, inheret. At liberationem à morbo significat lingua, similiter velut in pleuritide. Hæc autem patitur æger minimum diebus quatuordecim, ad summum vnā & viginti: & tussit hoc tempore vehementer: & vnā cum tussi purgatur, primū quidem salina multa ac spumosa. Septima verò & octaua die, vbi febris in vigore fuerit, & humida sit peripneumonia, crassior: sin minus, non. Nona verò & decima, cum virore pallida ac subcreuenta. Duodecima autem vsq; ad decimam quartam, multa & purulenta. Atque hoc in his contingit, quorum naturæ & corporis affectiones humidæ sunt, & morbus fortis est. Quorum verò & natura, & morbi constitutio sicca est, in his minus. Cæterum de iudicatorijs diebus, etiam iam ante à me F dictum est. Iudicantur autem febres quarta die, septima, vndecima, decimaquarta, decimaseptima, vigesima prima. Et his autem acutis quædam etiam trigesima. Deinde quadragesima, postea sexagesima. Quum verò hos numeros excesserint, diuturna in febrium constitutio fit.

Febrium decretoria.

HIPP

H I
C C
T

seipos m
vbi præno
nes ægro
prænosce
moriunt
alij verò a
vbi vnā v
medicus p
nosse opo
excedūt. S
ius præno
& medicu
sibile est,
tēpore an
tum seru
Consider
mūm qu
maximē
maximē
fuerit, na
ac contra
tem dur
aut etiā
principio
ram face

HIPPOCRATIS
 COILIBER PRAENOTI-
 ONVM, IANO CORNA-
 RIO MEDICO PHI-
 SICO INTER-
 PRETE.

Edicum prænotionē adhibere, optimū esse mihi videtur. Prænoscens enim & prædicēs apud ægrotos, & præsentia, & præterita, & futura, & quæ ipsi ægroti relinquunt exponens, fidē utiq; fecerit, quod ægrotorum res magis cognoscat, quare audebunt homines

*Quæ medici
 ci sunt.*

se ipsos medico cōmittere. At verò curatione optimè fecerit, ubi prænouerit futuras affectiones. Sanos equidē facere omnes ægrotos impossibile est, hoc enim præstātius esset, quàm prænoscere in posterū euentura. Quādoquidē verò homines moriuntur, alij priusquā medicū vocent, præ violētia morbi: alij verò accito etiā medico, derepentē vita decedunt, quidā ubi vnā vixerūt diē, quidā tempore paulō diutiore, anteaquā medicus per artē aduersus singulos morbos repugnet: itaque nosse oportet taliū affectionū naturas, quantū corporū vires excēdūt. Simul verò & si quid diuini in morbis inest, etiā huius prænotionē ediscere. Ita enim meritò admirationi fuerit, & medicus bonus extiterit. Nā quos superstites manere possibile est, eos adhuc magis rectē cōseruare poterit, ex multo tēpore antea consiliū adhibēs ad singula. & tum morituros, tum seruandos, prænoscens ac prædicēs, & culpa exors fuerit. Considerare porrò hoc modo cōuenit in morbis acutis, primum quidē faciē ægroti, an similis sit his quæ in sanis sunt, maximè verò an ipsa sibi ipsi. Ita enim optima fuerit. Si verò maximè cōtraria simili fuerit, horrendissima est. Talis autē fuerit, nasus acutus, oculi caui, tēpora collapsa, aures frigidae ac contractæ, & extremitates auriū auersæ, & cutis circa frōtem dura & circūtēta ac arida, & color totius faciei pallidus, aut etiā niger, & liuidus, aut plumbeus. Siquidē igitur in principio morbi facies talis fuerit, & nondū ex alij coniecturam facere licuerit, interrogare oportet, num vigilauerit ho-

*Quæ medi-
 co cogno-
 scenda.*

mo, aut alui excrementa valde liquida sint, aut fames aliqua ipsum teneat. Et si quidē horū aliquid cōfiteatur, minus graue esse putandū est. Iudicantur autē & cognoscuntur talia in die ac nocte, si ob has causas facies talis fuerit. Si verò nihil horū esse dicat, neq; in prædicto tēpore cōfidat. nosse cōuenit morti proximū esse. At si vetustiore existente morbo, aut triduo, aut quadriduo, talis fuerit facies, de his interrogare oportet, de quibus etiā prius iusi: itēq; alia signa cōsiderare, & in vniuersa facie, & in corpore, & in oculis. Si enim lucē fugiāt, aut inuolūtariē lachrymenē, aut distorqueant, aut alter altero minor fiat, aut albas partes rubētes habeāt, aut venulas liuidas aut nigras in ipsis habeāt, aut lemæ ac sordes circa oculos appareant, aut etiā instabiles, aut emittentes, aut caui vehemēter facti, aut squallētes & obscuri fuerint: aut color totius faciei alteratus fuerit. Hæc omnia mala & perniciosa esse putandū esse. Cōsiderare verò cōuenit etiā oculorū subapparitiones in somnis. Si em̄ albæ quid partis subapparuerit, palpebris nō cōmissis, si id nō ex alui pluuio, aut medicamēti potione fuerit, aut ægrotus nō ita dormire cōsueuerit, malū signū & valde lethale est. Si verò retorta, aut cōtracta fiat, aut liuida, aut pallida palpebra, aut labiū, aut nasus, cū aliquo ex alijs signis, morti proximū esse sciēdū est. Lethale est etiā habere labia resoluta, & pendētia, & frigida, & albicātia facta. Decubentē ægrotū à medico deprehēdi cōuenit in latus dextrū aut sinistrū, & manus, & collum, & crura modicē inflexa habentē, & totū corpus flexibile sitū. Ita em̄ plurimi ex sanis decubunt. Optimi autē sunt decubitus qui sanorū decubitibus similes existūt. At verò supinū iacere, & manus, & collū, & crura extenta habere, minus bonū est. Si verò etiā pronus fiat, & de lecto ad pedes dalabatur, magis horredū est. Si verò nudos quoq; pedes habere cōperiat, nec admodū calidos: & manus, & collū, ac crura in æqualiter distiecta, ac nuda, malū est. Anxietatē enim significat. Lethale est & hiantē semper dormire: & crura supini iacentis valde incuruata esse ac cōplicata. At in ventrē decubere, si quis nō sit adsuetus dū sanus fuit ita dormire, delyriū significat, aut dolorē locorū circa ventrē. Cæterū erectū sedere velle ægrum in morbi vigore, in omnibus morbis acutis malum est, pessimum autem in peripneumonicis pulmone inflammato.

Oculorū signa.

Dormientium conitatio.

Cubatio qualis.

Denti

Dentibus
pueris, fur
verisque p
perniciosu
tum fue
enim peri
aut etiā p
Quæ in fe
de, aut cap
tur, & fest
pariete pa
Spiritus
in locis su
ratur, & p
car. Si ven
niciosus e
habere ad
nit, qui cu
tur. Sud
diebus in
ni verò su
morbum
incommo
circa capi
acuta qui
verò, lon
liter sign
solum ci
fiunt, & e
fodores i
lutionem
dium op
dextra, t
hibens,
hæc om
in præc
oculos t
ter mou
cordio

Dentibus stridere in febribus, quibus nō familiare id est à
 poeris, furiosum ac lethale est. Verūm prædicere oportet ab
 utrisque periculum futurum. Si verò etiā delyrus hoc faciat,
 perniciosum valde iam existit. Ulcus autem siue prius fa-
 ctum fuerit, siue in morbo accesserit, considerare oportet. Si
 enim periturus est homo, ante mortem liuidum ac siccū erit
 aut etiā pallidum & siccū. At de manuū latione ita sentio.
 Quæ in febribus acutis, aut peripneumonijis, aut in phreniti
 de, aut capitis dolore, ante faciem feruntur, & frustra venan-
 tur, & festucas legunt, & floccos de vestibis euellunt, & de
 pariete paleas detrahunt, eas omnes malas & lethales esse.

Spiritus densus dolorem significat, aut inflammationem,
 in locis supra septum transuersum. Qui verò magnus exspi-
 rat, & per multum temporis interuallum, delyrium indi-
 cat. Si verò frigidus è naso & ore expiretur, valde iam per-
 niciosus est. Bonam autem spirationem valde magnam vim
 habere ad salutem, in omnibus acutis morbis putare conue-
 nit, qui cum febribus sunt, & in quadraginta diebus iudicā-
 tur. Sudores optimi sunt in omnibus acutis morbis, qui in
 diebus iudicatorijs fiunt, & febrem perfecte submouent. Bo-
 ni verò sunt, qui per totum corpus sientes, hominem facilius
 morbum ferre faciunt. Qui verò tale quid non effecerint,
 incommodi sunt. Pessimi autem sunt frigidi, & tantum
 circa caput & faciem sientes, & circa ceruicem. Hi enim cum
 acuta quidem febre, mortem præsignificant: cum mitiore
 verò, longitudinē morbi. Et qui per totum corpus fiunt, simi-
 liter significant his qui circa caput. At verò milioformes, &
 solum circa collum sientes, mali sunt. Qui verò cum guttis
 fiunt, & euaporant, boni sunt. Considerare porrò conuenit
 sudores in summa. fiunt enim aliqui propter corporum exo-
 lationem, aliqui propter inflammationis vigorem. Præcor-
 dium optimum est doloris exors, & molle, et æquale, tum in
 dextra, tum in sinistra parte. At inflammatū, aut dolorē ex-
 hibens, aut dextræ partes inæqualiter affectæ ad sinistras:
 hæc omnia obseruare oportet. Si verò etiam pulsus inerit
 in præcordio, turbationem significat aut delyrium. Verūm
 oculos talium insuper intueri oportet. Si enim oculi frequē-
 ter moueantur, furiosos hos fore timor est. Tumor in præ-
 cordio durus existens et dolorosus, pessimus quidē est si per
 totum

*Stridor den-
 tium quid
 portendat.*

*Sudores
 qui salubres
 & contra.*

*A præcor-
 dijs nota.*

totum fuerit præcordium. Si verò fuerit in altera parte, minus periculosus est in sinistra. Significat autem eiusmodi tumores, in principio quidem, mortem breui affuturã. Si vero viginti dies transgrediatur, tum febris detinens, tum tumor non confidens ad suppurationem conuertitur: Contingit autem his in primo circuitu, etiã sanguinis eruptio è naribus, & valde prodest. Verũ interrogare conuenit, an caput doleant, aut hebetem visum habeant. Si enim horum quid fuerit, ad eum locum repit. Magis tamen in iunioribus quinque ac triginta annis, sanguinis eruptionem expectare cõuenit. At verò molles tumores, & doloris exortes, & qui digito cedunt, diuturniores iudicationes faciunt, & minus illis sunt horrenti di. Si verò transgrediatur sexaginta dies febris detinens, & tumor non confidat, suppuratum fore significat & huic, & eum qui in reliquo ventre est eodem modo. Quicumq; igitur tumores dolorosi sunt, & duri, & magni, periculũ mortis breui affore significat. Qui verò molles, & doloris exortes sunt, & digito compressi cedunt, diuturniores illis sunt. Ceterũ tumores in ventre minus faciunt abscessus, quã hi qui sunt in præcordijs. Minimè verò hi qui sub vmbilico consistunt, ad suppurationem conuertuntur. Sanguinis verò eruptionem, ex supernis locis maximè expectare oportet. Omnium autem tumorum diuturnorũ circa hos locos, suppurationes considerare conuenit. Sunt autem suppurationes hinc fientes hoc modo considerandæ. Quæcunque extra vertuntur, optimæ sunt, quæ paræ sunt, & quã maximè foras emittentes, & in acutum fastigiata. Quæ verò magnæ sunt, & lætæ, & minimè in acutum fastigiata, pessimæ sunt. Quæcunque verò intro rumpuntur, optimæ sunt quæ nihil cum externo loco communicant, sed sunt contractæ, & doloris exortes, & totus externus locus concolor apparet. At verò pus optimũ est, si est album & æquale, & leue, & quã minimè graueolens. Quod verò huic contrarium est, pessimum est. Aquæ porò inter cutem, ex acutis morbis obortæ, omnes malæ sunt. Neque enim à febre liberat, & valde dolorosæ sunt, ac lethales. Incipiunt autè plerũq; à laterum mollitudine, & à lumbis: aliquæ verò etiam ab hepate. Quibus igitur à laterũ mollitudine & lumbis, principia fiunt, his & pedes intumescunt, & alui profluvia diuturna ipsos tenent, quæ neque dolores

*Hydropis
origo.*

ex laterum
lent. Qu
tar, his tulle
morabile e
nisi dura,
dextra, aliq
tes. Caput
vbi & vent
corpus calic
venit ægro
nis esse app
magis peric
digiti liuid
æ pedes pe
di. Verũ &
re videatur
signa subin
æger quidẽ
factæ casur
gnificant, &
net, quemã
interdiu vig
transmutat
dormiat m
pore sunt s
C. mise, nequ
affectionib
Egestio
horam, in q
pro ratione
venter infe
conducit ne
succedere. D
lius vtique e
lum est ne i
ingestorũ e
Plura verò
ni. Inspissat
nem tender

ex laterum mollitudine ac lumbis soluant, neq; ventrē mol-
 lunt. Quibuscunq; verò ab hepate aquæ inter cutē oriun-
 tur, his tussis tussindique promptitudo accedit, & nihil me-
 morabile expuunt, & pedes tument, & venter non egerit
 nisi dura, & coactis, & circa aluum fiunt tumores, aliqui in
 dextra, aliqui in sinistra parte, tum cōsistentes, tum confiden-
 tes. Caput autem & manus, & pedes, si frigida sunt, malū est,
 ubi & venter, & latera calida sunt. Optimū verò est & totum
 corpus calidum esse, ac molle. Conuerti autem facillē con-
 uenit ægrotum, & in attollendo se leuem esse. Si verò gra-
 uis esse appareat, & reliquo corpore, & manibus, & pedibus,
 magis periculosum est. Si verò supra grauitatem, vngues &
 digiti liuidi fiāt, mors euestigio expectanda est. At si digiti
 ac pedes penitus nigrescūt, minus perniciosi sunt quàm liui-
 di. Verū & alia signa considerare oportet. Si enim facillē fer-
 re videatur malum, & aliud quoddam ex salutaribus ad hæc
 signa subindicer, morbum ad abscessum verti spes est, ita vt
 æger quidē superstes māsurus sit, corporis verò partes nigrae
 factæ casuræ. Testes & pudenda reuulsa, dolores fortes si-
 gnificant, & periculum lethale. Quòd verò ad somnos atti-
 net, quemadmodum secundum naturā consuetum nobis est,
 interdū vigilare oportet, noctu dormire. Si verò hoc fuerit
 transmutatum, peius est. Minimè verò lædi æger poterit, si
 dormiat manè ad tertiam partem diei. Qui verò ab hoc tem-
 pore sunt somni, deteriores sunt. Pessimum autē est nō dor-
 mire, neque noctu, neque interdū. Aut enim præ dolore ac
 afflictionibus vigiliæ adsunt: aut deliriū adierit ab hoc signo.

Egestio alui optima est, mollis & cohærens, & secundum
 horam, in qua etiam à sano egeretur. Iuxta copiam verò,
 pro ratione ciborū ingestorum. Tali enim cōtingente exitu,
 venter infernus sanus fuerit. Si verò liquida fuerit egestio,
 conuocit neque stridere, neque frequentem esse, & paulatim
 sedere. Delassatur enim homo ex frequēti desessu, & vigi-
 lias vtique cōraxerit. Si verò sæpe aceruatim egerit, pericu-
 lum est ne in animi deliquiū incidat. Quin & iuxta copiam
 ingestorū egerere oportet, bis aut ter in die, & noctu semel.
 Plura verò mane, quemadmodum in consuetudine est homi-
 ni. Inspissari autem oportet egestionē, morbo ad iudicatio-
 nem tendente. Sit autem subfulua, & non valde graueolens.

Commod

*Hydropis
diuersitas.*

Somnus.

*Alui ex-
crementa.*

Commodum est & lumbricos rotundos cum egestione prodire, morbo ad iudicationem tendente. Oportet autem in omni morbo mollem esse ventrem, & iusta mole praeditum.

At verò aquosum valde, aut album, aut pallidum, aut vitide, aut vehementer rufum, aut spumofum stercus egerere. Hæc omnia mala sunt. Malum insuper est & quod exiguum est, & viscosum ac album: & quod subpallidum aut subviride ac leue. His verò magis lethalia fuerint stercora nigra, aut pinguis, aut liuida, aut æruginosa, & malè olentia. Quæ verò varia sunt, diuturniora quidè his sunt, nihilominus autem perniciofa. Sunt autè talia, ramentosa, & biliosa, & cruenta, & prasina, & nigra, aliquãdo simul inter se exeuntia, aliquãdo particulatim. Flatum porrò sine strepitu ac crepitu prodire optimum est. Melius autem est & cum strepitu exire, quàm isthic reuolui. & qui sic progressus est flatus, aut dolere quid hominè significat, aut delirare: nisi sua sponte homini ita flatum emittat. Cæterum præcordiorum dolores ac timores, si fuerint recentes, & non cum inflammatione, soluit, murmur in præcordio obortum, & maximè quidem si pertransierit cum stercore, & vrina, ac flatu. Sin minus, etiam ipsum per se si transierit, prodest. Prodest item si subdescenderit ad infernos locos. Optima verò est vrina, quum fuerit alba subsidentia, & leuis & æqualis, per totum tempus, donec iudicatus fuerit morbus. Significat enim & securitatem, & morbum fore breuem. Si intermiserit, & aliquãdo quidem pura mingatur, aliquando verò subsidet album ac leue, diuturnior fit morbus, & minus securus. Si verò fuerit & vrina subrubra, & subsidentia ipsius similis, & leuis, diuturniorem quidem hæc morbum quàm prior significat, sed valde salutarem. At subsidentia in vrinis crassiores polentæ partes referentes, prauæ sunt. His autè peiores sunt, laminosæ. Albæ verò & tenues valde malæ sunt. Verùm his deteriores sunt furfuracæ. Nubeculæ quæ feruntur in vrinis, albæ quidè bonæ sunt, nigrae verò malæ. Quandiu verò fulua fuerit vrina & tenuis, morbum incôcoctum esse significat. Si verò diuturna fuerit talis existens, periculū est ne sufficere homini possit, donec vrina fuerit concocta. Lethaliores autem sunt vrinae, & foetidæ, & aquosæ, & nigrae, & crassæ. At tum in viris, tum in mulieribus, nigrae vrinae pessimæ sunt. In pueris autem

Vrina.

tem aquo
to tempo
his absce
uersum.
telis simi
gna. C
culæ sunt
lores. Et
tis eas bo
tur, cum
verò deci
vrinas re
ipius per
ac bile qu
multus. N
mitu reie
gram: qu
dum est.
ciosum h
das vom
foetidi o
rò in om
citrò ac fa
apparere
puerit qu
inducit,
um me
tundū, in
pallidum
etiam ni
Malu
mo, sed p
tiones in
succeder
tationes
xtum no
morbi re
mo die,
sunt, que

tem aquosa. Quicunq; vrinas tenues & crudas mingūt multo tempore, si alia veluti superstitibus futuris signa fuerint, his abscessum expectare oportet ad locos infra septum trāversum. Sed & pinguedines supernē instantes, araneorum telis similes, damnare oportet. Sunt enim colliquationis signa. Considerare verò conuenit in vrinis in quibus nubesculæ sunt, an supernē aut infernē sint: & quales habeant colores. Et quæ quidem deorsum feruntur, cum coloribus relatis eas bonas esse putare, ac laudare. Quæ verò sursum feruntur, cum coloribus relatis, malas esse, & tales damnare. Nec verò decipiat te, si vesica morbum aliquem habens, eiusmodi vrinas reddiderit. Non enim totius corporis signum est, sed ipsius per se vesicæ. Vomitus cōmodissimus est, ex pituita ac bile quàm maximè permixtus, & non crassus valde, neq; multus. Nam meraciores, deteriores sunt. Si verò id quod vomitu reiectum est præsini fuerit coloris, aut liuidum, aut nigrum: quicunq; horum fuerit colorum, malum esse putandum est. Si verò omnes colores idē homo vomit, valde perniciosum hoc est. Celerrimā autem mortem significat liuidus vomitus, si graueolens fuerit. Omnes verò subputridi ac fetidi odores, in omnibus vomitibus mali sunt. Sputum verò in omnibus doloribus, qui circa pulmonem & costas fiūt, citò ac facilè expui conuenit, & flatum sputo valde permixtū apparere. Si enim longè postea post principium doloris, expuerit quod flauum est, aut fuluum, aut quod multam tussim inducit, & nō valde permixtum est, deterius est. Nam & flauum meracum, periculosum est: & album ac viscosum & rotundū, inutile est. Malum est & quod viride est valde, itemq; pallidum, & quod spumofum. Si verò ita fuerit meracum, yt etiam nigrum appareat, hoc ipsum deterius est quàm illa.

Malum etiam est si nihil repurgetur, neque emittat pulmo, sed plenus ferueat in gutture. Grauedines & sternutationes in omnibus circa pulmonē morbis, & antecessisse, & succedere, malū est. At in alijs morbis lethalissimis sternutationes profunt. Sputum autem flauum, sanguine permixtum non multo, si in pulmonis inflammatione, in principio morbi reijciatur, salutare est, & valde prodest. Si verò septimo die, aut posterius, minus securum est. Omnia sputa mala sunt, quæ dolorem non sedant. Pessima verò sunt nigra, velut descri

Vomitus.

Sputum.

Pulmo quē non purgat malum est.

Sputa quæ mala.

Suppurationes.

Bona spei signa.

Pus quādo erumpit.

descriptum est. Quæ verò dolorem sedant, omnium optima existunt. Quicumq; dolores ex his locis non sedantur, neq; ad sputorum purgationes, neque ad stercoreum alui subductionem, neque ad venæ sectiones, & victus rationem ac medicamenta, eos ad suppurationem verti sciendum est. Ex suppurationibus quæcunque dum sputum adhuc biliosum est, suppuratur, perniciosæ valde sunt, siue biliosum illud in parte, siue simul cum purè expuatur: & hoc potissimum si morbo ad septimū diem progresso, suppuratio ab hoc sputo procedere incipiat. Timor autem est eum qui talia expuit, morturum esse decimaquarta die, si non aliquod bonū signū ipsi acciderit. Sunt autem bona hæc: facile ferre morbum, bene spirare, à dolore liberatum esse, sputum facile tussiendo rejicere, corpus æqualiter calidum ac molle apparere, sitim non habere, vrinas & alui egestionem, & somnos, & sudores, velut descriptum est: hæc singula nosse conuenit accidere ut quæ bona sint. Nam omnibus his sic contingentibus, homo non morietur. Si verò aliqua ex his accesserint, aliqua non, non ampliore tēpore vita producta, decimaquarta die homo peribit. Porro mala signa his contraria sunt: agrè ferre morbum, spiritum magnum & densum esse, dolorem nō sedari, sputum vix tussiendo rejicere, valde sitire, corpus inæqualiter à febris teneri, ventrem quidem ac costas fortiter calidas esse, frōtem verò & manus ac pedes frigidos. Vrinas autem & alui egestionem, & somnos, & sudores, velut descriptum est: hæc singula nosse oportet mala esse. Si enim ita accesserint horum aliquid ad sputum, peribit utiq; homo priusquam ad decimumquartū diem peruenerit, aut nono die, aut vndecimo. Sic igitur coniecturam facere oportet, quòd hoc sputum lethale sit valde, & non perducatur ad decimumquartū diem. Proinde & mala & bona signa expendentem ex his prædictiones facere oportet. Ita enim potissimum veritatē consequi quis poterit. At verò aliæ suppurationes rumpuntur plurimæ quidem vigesimo die, aliæ verò trigesimo, aliæ quadragesimo, aliquæ verò ad sexaginta dies perueniunt. Considerare verò futuræ suppurationis principium oportet, suppuratione facta ab ea die qua primū homo febricitauit, aut si fortè ipsum primū rigor apprehēdit: & si pro dolore grauitatem sibi factam esse dixerit, in eo loco in quo dolebat.

Hæc

A Hæc enim
tempori
tet ad p
latere sc
quem h
sic calid
sum, an
re. Si en
tas affue
gnoscer
per dies
multi o
B adest, &
xilla ru
uantur,
dibus t
pus ena
næ fun
ter. Qu
si quid
tem &
ex ipsi
portet.
ficulta
pentin
C Si vero
ne, eru
dere &
ante p
mane
rit: &
si vete
eiusde
ac tuf
mè h
At ve
dimi
tim o
veter

A Hæc enim in principijs suppurationum fiunt. Ex his igitur temporibus eruptionem suppurationū fore expectare oportet ad prædicta tempora. Si verò suppuratio fuerit in altero latere solum, vertere & considerare oportet in his, num aliquem habeat dolorem in altero latere, & an alterum altero sit calidius: & reclinato ægro in latus sanum interrogare ipsum, an videatur ipsi graue quid ex superno latere incumbere. Si enim hoc fuerit, in altero est suppuratio, in quo grauitas affuerit. Cæterum omnes suppuratos ex his signis cognoscere oportet. Primum quidem si febris nō dimittit, sed per diem quidem tenuis est, noctu verò amplior: & sudores multi oboriuntur, tussēsque, ac tussendi promptitudo ipsis B adest, & nihil memorabile expuūt: & oculi caui fiunt, & maxilla ruborem contrahunt, & vngues quidem manuum curuantur, digiti verò calescunt, & potissimum summi: & in pedibus tumores fiunt, & cibos nō appetūt, & pustulæ per corpus enascuntur. Quæcunque igitur suppurationes diuturnæ sunt, hæc signa habent, & fidem ipsis valde habere oportet. Quæ verò breues sunt, ex his signis cognoscere oportet, si quid apparuerit ex his, qualia in principijs fiunt. Simul autem & si aliquanto difficilius spirauerit homo. At verò quæ ex ipsis citius & tardius rumpuntur, his signis cognoscere oportet. Si quidem enim dolor in principijs fiat, & spirandi difficultas, & tussis, & sputatio perseverās, ad vigesimum diem C pertingat, eruptionem tūc expectare oportet, aut etiā prius.

C Si verò quietior fuerit dolor, & alia omnia pro huius ratione, eruptio posterior expectanda est. Necessè verò est accedere & dolorem, & spirandi difficultatem, & sputationem, ante puris eruptionem. Ex his autem maximè superstites manent hi quos febris eodem post eruptionem die dimiserit: & qui cibos citò appetuerint, & à siti liberati fuerint: & si vëter parua & compacta egresserit, & pus album & leue & eiusdem coloris fuerit, & à pituita liberum, & citra dolorem ac tussim fortem repurgetur. Ac optimè quidē sic ac celerimè liberātur. Sin minus, hi quibus proxima his cōtigerint. At verò intereunt hi quos febris non dimiserit, aut vbi ipsos dimisisse putata fuit, rursus recalcens apparuerit: & qui sitim quidem habuerint, cibos autem non appetuerint, & si vëter liquidus fuerit, & pus pallidum siue viride, & liuidum

*Suppuratio
tū cognitio.*

*Tubercula
purium.*

expuerint, aut pituitosum & spumosum. Si hæc omnia conti-
gerint, pereunt. Quibus verò ex his quædã accesserint, quædã
non, horum aliqui intereunt, aliqui in multo tempore superstites
euadunt. Verum ex omnibus signis quæ adsunt, tum in his, tum
in alijs omnibus coniecturam facere oportet. Quibuscumque
ex inflammato pulmonis morbo, abscessus circa aures fit, &
suppurantur, aut ad infernas partes, ac fistulantur, hi supersti-
tes euadunt. Verum huiusmodi sic considerare oportet. Si & fe-
bris detinuerit, & dolor non sedatus fuerit, & sputum pro ra-
tione non prodierit, neque biliosum, neque solutum faciles, & mæ-
ræ alui egestiones fuerint, neque vrina valde multa, & multa
subsidentiam habes: indicatur autem superstes futurus ab om-
nibus reliquis salutaribus signis, tunc abscessus huiusmodi fore
re sperandum est. Fiunt autem partim ad infernas partes, quibus
videlicet inflammatio aliqua circa præcordia affuerit: partim
in supernis, quibus præcordium molle & doloris exorsus permã-
serit, & ubi spirandi difficultas, quæ per tempus aliquod affuit,
desierit citra aliam manifestam causam. Ceterum abscessus ad cru-
ra, in pulmonis inflammationibus fortibus ac periculosis, omnes
quidem viles sunt, optimi verò sunt, qui dum sputum iam in mu-
tatione est, fiunt. Si enim tumor & dolor fiat, sputo pro flauo
purulento fiente, & foras procedente: ita securissimè homo su-
perstes euaserit, & abscessus absque dolore celerrimè sedabitur.
Si verò sputum non bene processerit, neque vrina subsidentiam
bonam habes apparuerit, periculum est claudum fore articulum,
aut multum molestiarum exhibiturum. At si euanescat & recu-
rant abscessus, sputo non prodeunte, febreque permanente hor-
rendum est. Periculum enim est ne deliret homo & moriatur.

Ex suppuratis à pulmonis inflammatione, seniores magis
intereunt. Ex alijs autem suppurationibus, iuniores magis mo-
riuntur. Dolores cum febre fientes circa lumbos & infernas
partes si septum transversum attigerint, infernas partes relinque-
tes, perniciosi valde sunt. Proinde alijs quoque signis animum
advertere oportet. Nam si quod etiam ex alijs signis malum ap-
paruerit, desperatus est homo. Si verò assiliente ad septum tran-
uersum morbo alia signa non mala accesserint, hunc suppura-
tum fore multa spes est. Quicumque verò suppurati fuerint,
quibus quidem purum pus fuerit, & album, & non fixidum,
hi seruantur: quibus autem subcrentum, & cænosum, hi pe-
reunt,

A reunt.
ac per
nua fi
ciunt,
hoc co
uem f
serit c
primi
que h
quint
ijlder
mine
signis
B ligni
prius
cund
mua
ptim
simis
Non
num
mera
ditio
cund
horu
C rimo
cipia
& pr
tebit
briu
breu
xim
fite
sunt
Qui
alia
tibu
qua
lux

A reunt. Porro vesicæ duræ & dolêtes, penitus quidē horrendæ ac perniciosæ sunt, perniciosissimæ verò quæ cū febre continua fiunt. Etenim dolores ab ipsis vesicis ad occidendū sufficiunt, & alui nō egerunt hoc tempore, nisi durū quiddam, & hoc coactę. Soluit autē vrina purulenta micta, quæ albā ac leuem subsidentiam habet. Si verò neq; ab vrina quicquā remiserit dolor, neq; vesica molliatur, & febris continua fuerit, in primis circuitibus morbi ægrū moriturū esse timor est. Atque hic modus potissimū pueros corripit septēnes, donec ad quintumdecimū annum peruenerint. Febres iudicantur in iisdem numero diebus, ex quibus & superstites euadunt homines, & ex quibus pereunt. Etenim placidissimæ febres, & signis securissimis nitētes, quarto die desinūt, aut prius. Malignissime verò, & signis horrēdissimis fiētes, quarto die aut prius occidunt. Primus igitur ipsarū insultus sic desinit. Secundus autem, ad septimum producitur. Tertius ad vndecimum. Quartus ad decimumquartū. Quintus ad decimumseptimum. Sextus ad vigesimum. Hi igitur impetus ex acutissimis morbis, per quatuor ad viginti, ex additione desinunt. Non potest autem quicquam horum integris diebus exactē numerari. Neq; enim annus, & menses, integris diebus numerari possunt. Postea verò eodem modo iuxta eandem additionem, primus circuitus quatuor & triginta dierū est, secundus quadraginta dierum, tertius sexaginta dierum. At in horum principijs difficillimū est cognoscere eos qui in plurimo tēpore iudicabuntur. Simillima enim sunt ipsorū principia. Verū à primo die animaduersionem facere oportet, & prout singuli quaternarij adduntur considerare, & non latebit te quo vertetur morbus. Fit autem & quartanarum febrium cōstitutio ex huiusmodi ordine. Qui porro morbi in breuissimo tēpore iudicabuntur, faciliores cogniti sunt. Maxima enim differentiæ ab initio ipsis sunt. Qui enim superstites ab ipsis euasuri sunt, facile spirantes, & doloris exortes sunt, & noctu dormiunt, aliaque signa securissima habent. Qui verò morituri, ægrē spirātes fiunt, delirātes, vigilantes, aliaque signa pessima habentes. Vt igitur his ita contingentibus, cōiectare oportet, & iuxta hoc tempus, & iuxta vnamquamq; additionem, tendentibus ad iudicationem morbis. Iuxta eandem rationē mulieribus quoque iudicationes fiunt

*Ex vesica
nota.*

*Febriū de
cretoria.*

ex partu. Capitis dolores fortes & continui cum febre, si D
Capitis dolor assiduus quando malus. quidem lethaliū signorum quid accesserit, perniciosi valde sunt. Si verò absq; talibus signis, dolor viginti dies trāsmiserit, & febris tenuerit, sanguinis à naribus eruptionē, aut abscēssum quendā ad infernas partes expectare oportet. Sed & quàm diu dolor recens fuerit, similiter sanguinis è naribus eruptionem, aut puris eruptionē sperare cōuenit, cum aliis, tum si dolor circa tempora & frontē fuerit. Verùm sanguinis eruptio magis expectanda est iunioribus trigintaquinque annis, senioribus verò puris eruptio. Auris dolor acutus cū febre cōtinua ac forti, horrendus est. Periculum est enim deliraturum esse hominē, ac periturū. Proinde quum hic modus minimè tutus sit, cito mentem aduertere oportet etiam E alijs signis, à primo statim die. Pereunt autē iuniores homines septimo die, & adhuc citius, ex hoc morbo. Senes verò longē tardiū. Nam & febres & deliria minùs ipsis accidunt, & hac de causa aures antea suppurantur. Verùm his quidem ætatibus recidiuæ morbi contingentes, plurimos occidunt. At verò iuniores priusquàm suppuretur auris, pereunt. Nam si pus albū effluxerit ex aure, spes est iuuenē superstitem euasurum esse, si sanē & aliud quoddam bonū signum ipsi accedat. Fauces exulceratæ cum febre, horrendæ sunt. Verùm si quod aliud item signum accedat, ex his quæ antea mala esse iudicata sunt, in periculo hominem versari prædicandum est. Anginæ horrendissimæ sunt, & citissimè accidunt, quæ neque in faucibus quicquam conspicuum faciunt, & neque in ceruice; verùm plurimum dolorem exhibent, & erecta ceruice spirationem inducunt. Hæ enim eodem die suffocant, secundo item ac tertio & quarto. Quæ verò alioqui similiter dolorem exhibent, attolluntur autem, & in faucibus rubores faciunt, perniciosæ quidem valde sunt, verùm prioribus magis diuturnæ, si rubor fuerit magnus. Quibuscunq; verò fauces & ceruix simul rubuerint, hæ anginæ diuturniores sunt, & ex ipsis maximè euadunt, si & ceruix, & pectus ruborem habuerit, & erysipelas ignis sacri non intro recurrerit. Si verò neque in diebus indicatorijs dissipetur erysipelas, neque tuberculum ad externam partem conuertatur, neq; pus tuffiēdo reijciat, facileq; ac sine dolore degere videatur, mortem significat, aut ruboris recidiuam. Securius est autem tumorem

Fauciū exulceratio.

Anginæ varietas.

Erysipelas.

A morē &
 vertat
 runc
 & scari
 inflan
 Quat
 hoc tēp
 nē uar
 rotund
 rem ag
 vi, si &
 bus fel
 B que in
 eit. Q
 alioqu
 flamm
 absces
 quem
 modi
 sunt tr
 si febr
 minus
 iusmc
 stente
 roneo
 C appro
 ta an
 ta sun
 absces
 curre
 put d
 re, si
 tus ac
 cordi
 quid
 Po
 quart
 tur.
 xant

A morē & ruborē quā maximē foras verti. Si verò ad pulmonē vertatur, & delirium inducit, & quidā ex ipsis suppurati plerumque fiunt. Gurguliones periculosi sunt vt & rescentur, & scarificentur, quā diu rubicundi fuerint & magni. Nam inflammationes ad hos succedunt, & sanguinis eruptiones. Quare tales alij machinamentis attenuare conari oportet hoc tēpore. Quum verò totum iam fuerit secretum, quòd sanè vnam appellant, & fiat extrema gurgulionis pars maior & rotunda, superior autem tenuior, in hoc tempore tutum est rem aggredi. Præstat tamen & aluo subducta, chirurgia hac vi, si & tempus permittat, & homo non stranguletur. Quibus febres cessant, neque signis solutorijs apparentibus, neque in diebus iudicatorijs, his reuersuras esse expectandum est. Quæcunque febris longiorem moram traxerit homine alioqui ad salutem disposito, ita vt neque dolor teneat ob inflammationē, aut ob aliquam aliam manifestā causam: huic abscessum expectare oportet cum tumore ac dolore ad aliquem articulum. vel maximē infernum. Fiunt autem huiusmodi abscessus magis, & in breuiori tēpore, his qui iuniores sunt triginta annis. Expectare verò statim oportet abscessum si febris detinens viginti dies transmiserit. Senioribus autē mius fiunt, diuturniore etiam existente febre. At verò huiusmodi abscessum expectare oportet febre continua existente. Verum ad quartanam deducetur, si intermiserit, & erroneo modo apprehenderit, & si hæc faciens ad autumnum appropinquet, Quæmadmodum autem iunioribus triginta annis abscessus fiunt: Ita quartanæ magis his qui triginta sunt annorum, & senioribus. Caterum hæc nosse expedit abscessus magis hyeme fieri, tardiùsque cessare, & minus recurrere. Quicumque verò in febre non lethali, dixerit sibi caput dolere, aut etiam præ oculis obscurum quiddam apparere, si & osculi vëtris morsus huic accesserit, ei biliosus vomitus aderit. Si verò etiam rigor accesserit, & partes infra præcordium frigidæ habuerit, citius adhuc vomitus aderit. At si quid biberit aut ederit sub hoc tempus valde cito vomet.

Porro quibus horum dolor fieri inceperit primo die, hi quarto magis quā quinto premuntur: septimo verò liberantur. Plerique tamen ipsorū tertio die dolere incipiunt, vexantur autem maximē quinto, liberantur nono, aut vndecimo

mo. Qui verò incœperint quinto die dolere, aliaque iuxta D
 rationem priorū ipsi fiant, his ad decimumquartū morbus
 iudicatur. Fiunt autē hæc & viris, & mulieribus, maximè in
 tertianis. Iunioribus verò fiunt quidem & in his, verū ma-
 gis in continuis febribus, & in sinceris tertianis. Quibus-
 cunque verò in huiusmodi febre caput dolentibus, pro eo
 quod obscurum quiddam præ oculis appareat, visus hebetu-
 do contingit, aut splendores ob oculos obuersantur: & pro
 osculi ventris morfu, in præcordiorū dextra aut sinistra par-
 te aliquid tenditur, neque cum dolore, neque cum inflammatione:
 sanguinem de naribus his, pro vomitu fluxurum esse
 expectandum est. Magis tamē & hic in iuuenibus sanguinis
 eruptionem expectare oportet, his autem qui triginta sunt E
 annorum, & seniores adhuc, minus verū vomitus in his ex-
 pectari debent. At verò pueris conuulsiones fiunt, si febris
 furit acuta, & venter non egresserit, & vigilarint, & terreantur,
 & eiularint, & colorem mutarint, & viridē siue pallidum
 aut liuidū, aut rubrū cōtraxerint. Fiunt autē hæc promptis-
 simè quidem pueris nuperrimè editis, vsq; ad septimum an-
 num. Seniores autem pueri, & viri, non amplius in febribus
 corripiuntur cōuulsionibus, si non quid ex signis fortissimis
 ac pessimis accesserit, qualia sanè in phrenitide fieri solent.
 Perituros porro & superstites futuros, tum pueros, tum alios,
 ex omnibus signis coiectare oportet, prout singula de singu-
 lis perscripta sunt. Atque hæc & de acutis morbis, & de his
 qui ex ipsis fiunt, dico. Qui verò rectè prænoscere volet, &
 superstites futuros, & morituros: & quibus per plures dies,
 & quibus ad pauciores morbus duraturus est: eum signa om-
 nia ediscere, & iudicare posse conuenit, ita vt vires ipsorum
 inter se conferendo expendat, quemadmodum perscriptum
 est, & de alijs, & de vrinis, & de sputis, vbi simul & pus & bilē
 agrotus tussiendo reiecerit. Quin & impetus morborū sem-
 per populariter grassantium cito animaduertere oportet, &
 tēporis constitutionem non ignorare. Probè tamen id nosse
 expedit de cōiecturis certis, & alijs signis, & nō ignorare q̄
 in omni anno, & omni tempore, mala malum, bona bonum
 significant. Nam & in Libya, & Delo, ac Scythia, præscripta
 signa vera competiuntur. Proinde sciendum est, minimè dif-
 ficile esse, in iisdē regionibus posse aliquem pleraq; ex ipsis
 assequi

*Libya, De
 los, Scythia
 pro omni-
 bus ponun-
 tur.*

A assequi
 sciat.
 quod h
 tempo

H

B

Ling
 vigila
 bus, p
 sunt.
 C affuer
 ardore
 ribus.
 Thra
 mula
 cam s
 Loci c
 suffoc
 facile
 nitici
 manst
 sputat
 quem
 gor in

A assequi, si memoria tenens ipsa, iudicare ac rectè expendere sciat. Cæterùm nullius morbi nomen desiderare oportet, quod hic non est adscriptum. Omnes enim qui in prædictis temporibus iudicantur, ex iisdem signis cognosces.

HIPPOCRATIS

COI PRAEDITIONVM,

LIBER I. IANO COR-

NARIO MEDICO PHI-

SICO INTER-

PRÉTÉ.

*

Oporosi in principijs sientes, cum capitis, lumborum, præcordij, colli dolore, vigilantes, num phrenitici sunt? Nasus in his desillans perniciosus, tum aliàs, tum quarto ab initio die. Alui profuuium valde rubicundum, malum quidem est in omnibus morbis, non minimè verò in prædictis.

Lingua asperæ & resiccata, phreniticæ. In turbatis vigilantibus, vrina decoloris, nigra, innatantes, in sudoribus, phreniticæ. Insomnia etiam in phreniticis manifesta sunt. Sreatio frequens, si sanè & aliud quoddam signum affuerit, phrenitica sunt. Qui relinquuntur in præcordio ardores, febre perfrigerata, mali sunt, tum aliàs, tum in sudoribus. Prædebilitatorum desipientiæ pessimæ, velut etiam Thrasynonti. Phreniticæ vehementer affectiones, tremulæ desinunt. Vomitus in capitis doloribus æruginosi, cum surditate & vigilijs, cito insaniam affore denunciant. Loci circa fauces in acutis morbis dolorosi, graciles, parui, suffocatorii, quando hiarit æger vt os claudere & aperire nõ facile possit, mentis emotionem portédunt. Ex talibus phrenitici fiunt, & perniciosè affecti. In phreniticis in principio mansuetudo. Verùm frequenter trãsmutari, malum id est, & sputatio mala est. In phreniticis alba alui egestio, malum: quemadmodum & Archecrati. Num & in his torpor fit? Rigor in his pessimus. Quibus melancholico modo mente

*Alui prou
fluuium.*

*Lingua
Vrina.
Insomnia
Sreatio.*

*Thrasynõ.
Phrenesi s.
Vomitus.
Fauciũ do-
lor.*

*Archecrati.
Melanchõ-
licum cacoe-
thes.*

motis, tremores accedunt, malignum hoc est. *Mente moti* D
 acutè, ubi insuper febrierint, cum sudore phrenitici fiunt.
 Phrenitici paucibili, strepitum valde percipientes, tremuli.

Furiale signum.

Hermozygæ gas.

Tinnitus aurium qualis.

Lingua spasmi.

Lingua tremor.

Oletula spumosa.

Singultus quando multus.

Vocis interceptiones.

Aristagoras.

Vrinæ claudens.

Hermippo

Surditas malè in his.

Didymarchus.

Ex vomitu nauseabundo oborta, clangorosa vox, oculi puluillum incumbentem habentes, insaniam portendunt: quemadmodum etiam Hermozygæ vxor, insania acutè correpta, voce destituta mortua est. In febre ardenti sonitibus aurium accedentibus, cum visus hebetudine, & grauitate in naribus accedente, melancholico modo mente mouentur. Mentis percussiones cum voce clangorosa, linguæ conuulsiones tremulæ: & voces tremulæ fientes, mortem alienant. duricies in his pernicioza est. Linguæ tremulæ signum sunt mentis non firmæ. In biliosis meracis alui egestionibus, spumosa florulentia mala, tum alias, tum si cui lumbi antea doluerint, & mente motus fuerit. Rari circa latus in his dolores, desipientiam significat. Vocis interceptiones cum singultu pessimæ.

Vocis interceptiones cum exolutione pessimæ. In vocis interceptione, spiritus veluti his qui stragulantur præ manibus expositus, malus est. Num & talis mentem emouet?

Modicè feroces mentis emotiones, ferinæ sunt. Molestè ferre morbum cum perfrigeratione, si non sine febre exsudent partes supernæ, phrenitim portendit: quemadmodum etiam Aristagoræ. Sed & perniciosum hoc est. Frequentes in phreniticis permutationes, conuulsoria. Vrinæ quæ minguntur à non recordantibus, nec commonefactis, perniciozæ. Num his minguntur velut si subsidentiam conturbasset? Palpitantes per totum, num voce destituti moriuntur? Spatationes in phreniticis cum perfrigeratione, nigra reomuntur. Surditas, & vrinæ non confidentes, valde rubicundæ, innatantes, mentis emotionem portendunt. His morbo regio corripit malum est. Mala est & ex morbo regio fatuitas. Hos voce quidè destitui, verum sentientes esse contingit. Arbitror autem & aluos his perùpere, velut cõrigit Hermippo, & mortuus est. Surditas in morbis acutis & turbulentis consequens, mala. Mentis emotiones tremulæ, obscuræ, palporiæ, valde phreniticæ sunt. Velut & Didymarcho in Co. Torpores ex rigore, non valde apud seipsos sunt. Dolores circum vmbilicum palpitantes, habent quidem aliquid quod mentem emouet. Verum circa iudicationem his spiritus

tus acru
 ca suran
 quid in
 nem por
 lia exist
 so, vigi
 his timo
 circa cap
 alias, tur
 Impot
 gentes, u
 tercepta
 sitatem
 Quibus
 nauseab
 fiunt? S
 si in vtr
 tis huiu
 lum. V
 bes, ma
 gorosa,
 & sanis
 bonus c
 desinen
 narum
 C pessim
 tem sig
 mose, c
 eiusmo
 nes in f
 tionem
 lore int
 ex præc
 soluta i
 bus acu
 Et ru
 nosa, m
 mitus c
 ter se p

atus acervatus cum prompta tensione penetrat. Et dolores circa suram, in his mentis emotionem faciunt. Si innatarit quid in vrina, dolore circa femur dissipato, mentis emotionem portendit. & qualia circa aurium sonitus contingunt, talia existunt. In aluo liquida, lassato, caput dolenti, siticulis, vigilantibus, obscure loquentibus, impotentibus, quibus talia sunt, his timor est ut mente moueantur. Exudantes & maxime circa caput, in morbis acutis submolestè ferentes, malum, tum alias, tum in vrinis nigris. & turbidus spiritus in his malus.

Impotentia praeter vacuatorum vasorum rationem contingentes, non existente vasorum vacatione, malum. Alui intercepta, sed parua, nigra, velut caprarum stercorea ad necessitatem coactè emittentes, nasus in his erumpens, malum.

Quibus lumborum dolor diutinus, cum ardore fastidioso ac nauseabundo, hi si exudent, malum est. Num his tremores fiunt? Sed & vox velut in rigore conspicua? Extremitates si in vtranque partem cito transmutentur, malum est. Et sitis huiusmodi, mala est. Ex moderato ferox responsio, malum. Vox acuta, his praecordia intro trahuntur. Oculus hebes, malus: & fixus ac caliginosus, malus. Vox acuta clangorosa, mala. Dentium stridor perniciosus est, quibus non & sanis familiaris est, Suffocatio in his valde mala. Faciei bonus color, & vehemens toruitas, malum. Egestiones alui desinentes in spumosas meracas, exacerbatoriae sunt. Vrinarum in morbis acutis ex perfrigeratione interceptiones,

perniciosae. Perniciosa si citra signa, leuia facta fuerint, mortem significant. In morbis acutis biliosis valde albæ, spumosæ, circumbiliosæ egestiones, malæ. Malæ item & vrinae eiusmodi. Num his hepar dolorosum est? Vocis interceptiones in febribus conuulsorio modo sientes, ad mentis emotionem cum silentio deueniunt, perniciosum. Vocis ex dolore interceptiones, dolorosam mortem inducunt. Febres ex praecordiorum doloribus malignæ. Sitis praeter rationem soluta in acutis morbis, mala est. Sudor multus cum febribus acutis siens, malus est. Et vrinae dolorosæ, malæ sunt.

Et rubicundæ ex his florulentia derentæ, itemque æruginosæ, malæ sunt: & paruas apparere veluti stillas. Et vomitus cum varietate, mali sunt, tum alias, tum si propius inter se prodeant. Quæcunq; in diebus iudicatorijs, cum an-

*Vox acuta.
Dentium stridor.*

*Lotij interceptio.
Mortis signum.*

Silentium in febribus perniciosum.

*Sitis.
Sudor.
Vrinae malæ.
Vomitus malus.*

xietudine, absque sudore perfrigerantur, malum est: Et quæ ex his insuper riguerint, mala sunt. Vomitus meraci, anxiosi, mali. Sopor num vbiq̃ malus est. Ignorantia cum rigore, malum. Malum item obliuio. Perfrigerationes ex rigore non recalescentes, malæ sunt. Sudantes ex perfrigeratione recalescentes, malum. In his ardor dolorosus in lateribus, & insuper rigere, malum est. Aestuarii rigores aliquatenus perniciosi: & flammea facies cum sudore in his mala est: In his posteriorum partium frigiditas, conuulsionem accersit. Exudantes vigiles recalescentes, malum. Ex lumborum recurso, oculi distortio malum. Dolor in pectus firmatus cum torpore, malus. Hi si insuper febriant, acutè ardentes, moriuntur. Qui nigra reuomunt, cibos auersantur, delirij sunt, iuxta pubem parum dolorosi, oculum ferocem ant clausum habent, eos medicamentis purgare nõ oportet. Perniciosum enim est: Neque intumescentes, vertiginosus, in leuiter vagando deficientes, cibos auersantes, decolores. Neque in febre fractos, si soporosi fuerint. Perniciosum enim est. Oris ventriculi dolor, cum præcordio distento, & capitis dolor, malignum, & quidpiam anhelosum. Num hi repente moriuntur, velut in Dyfode. Huic etiam vrinæ vehementer fermentatæ, erant valde rubicundæ. Colli dolor malum quidem in omni febre, pessimum autem his quib⁹ si mor est vt insaniant. Febres soporosa, lassatoria, caliginosa, vigilias inducentes, exudates, malignæ. Horrores frequentes ex dorso, celeriter translabentes, molesti, vrinæ interceptionem dolorosam significant. Qui anxie se iactantes, citra vomitum exacerbantur, male habent. Perfrigeratio cum duricia signum malum. A ventre tenuia non sentienti pro dire, ei qui est apud seipsum, perniciosum: velut Hepatico.

Vomitiones exigua biliosa malæ, tum aliàs, tum si insuper vigilauerint ægri. Nasus in his destillans, perniciosum est. Quibus ex partu alba detinentur cum febre, surditasque adest, & in latere dolor acutus, hæ perniciosè mente mouentur. In febribus ardentibus subperfrigerantibus, egestionibusque alui biliosis aquosis frequentibus, oculorum distortio signum malum est, tum aliàs, tum si stupore prehensi detineantur. Siderationes repentinæ ei qui exolute ac diutine insuper febrijet, perniciosæ sunt: quale quiddam passus est.

Numenij

Sopor.
Ignorantia
Obliuio.

Oculi distortio.

Qui cito moriuntur.

Colli dolor pessimus.

Perfrigeratio.

Pernicies feminarum.

Numenij
curaciones
multa, moriuntur
anxiè ferociter
deint
lestia, strahitur,
fides, his put dole
oculum posteriori
In oculis
dolosus. E dolores,
dolores timor erupt
ficientes riuuntur.
res, stupor & ventri
turbidum gultum
rit: Spl
C insuper bus, his
interceptio
seipos, insuper
lentes, fata: qu
porter, ne, stup
tis bilio
Ex
ne ad no
lata: ex
verò si

Numenij filius. Ex lumborum dolore ad os ventriculi re-
curfiones, febriculofæ, horridæ, reuomentes aquofa tenuia
multa, mente motæ, voce deftitutæ, nigrorum vomitu facto
moriuntur. Oculi confractio in morbo acuto, mala. Num
anxiæ fe iactatibus citra vomitum, lumbos dolentibus, fi fe-
rociter mente moti fuerint, spes eft vt nigra per aluum pro-
deant? Fauces dolorofæ, graciles, cum agrè tolerabili mo-
leffia, strangulatoriæ, perniciofæ acutè. Quibus fpiritus re-
trahitur, vox autem strangulatoria eft, & vertebra intro con-
fidet, his in fine velut contrahente quodam fpiritus fit. Ca-
put dolentes, & ftupore detenti delirantes, aluo intercepta,
oculum ferocem præ fe ferentes, florefcentes, opifthotono
posteriorum partium conuulforia diftentione corripuntur.

In oculorum diftortione, febriculofò, laffato, rigor perni-
ciofus. Et foporofi in his, malum. In febribus ad præcordiũ
dolores, fine voce, fi sudore non foluantur, maligni funt. His
dolores ad coxas, vna cum febre ardente, & fi aluus acerua-
tim eruperit, perniciofum. Quibus voces cum febribus de-
ficietes poft iudicationem, hi trementes ac foporofi mo-
riuntur. Quibus affectiones ardentes, fatuitatem inducen-
tes, ftuporis detentionem inferentes, præcordia variantia,
& ventris tumor, cibis interceptis, in sudoribus: Num his
turbidus fpiritus, & genituræ fimile quid fuperueniens, fin-
gultum indicat? Sed & aluus fpumofa, biliofa, infuper ege-
rit? Splendidum in his mictum prodeft. Venter autem his
C infuper turbatur. Quibus fopor fit fpumofis prodeunti-
bus, his febris exacerbatur acuta. Ex capitis dolore vocis
interceptiones fi funt, cum sudoribus febriculofi laxantur in
feipfos, fiuntque morbi reuertentes diutius durantes, His
infuper rigere, non malum eft. Manus tremulæ, caput do-
lentes, collum dolentes, fubfurdi, mingentes nigra den-
fata: quibus hæc funt, his nigra ventura effe expectare o-
portet, perniciofum. Vocis interceptiones cum exolutio-
ne, ftupore detinente, perniciofæ. Lateris dolor, ex fpu-
tis biliofis, citra rationem fi euauerit, mente mouentur.

Ex colli dolore, foporofò, sudanti, aluus inflata, fi fa-
nè ad neceffitatem liquida demiferit, infuso immiffo sub-
luta: ex his ea quæ biliofa non funt fupprimuntur. Talia
verò fi feruentur retenta, longius ægrotat. Num ita-
que pro

*Numenius**Oculi con-
fractio.**Dolor fau-
cium.**Capitis do-
lor.**Oculorum
diftortio.**Præcordio-
rum dolor.**Manus tre-
mulæ.**Lateris do-
lor.**Cervicis do-
lor cum fua
dore.*

que proluxia quæ biliosa non sunt, meliora sunt? & flatuoso tumori profuerint? Alui circumtensio, ad necessitatem liquida demittens, cito intumescens, habet quid conuulsorium, velut etiam Aspasij filio. Superrigere his perniciosum. Ex his conuulsus factus ac inflatus, vbi diutius agrotasset, ori putrefactio viridis superuenit. Quibus circa lumbos tenues diuturni dolores, ad præcordium se reuoluentes, & ciborum fastidium inducetes vnà cum febre: his ad caput dolor intentus progressus, repente conuulsorio modo occidit. Affectiones insuper rigentes, & quæ ad noctem aliquanto magis exacerbantur, cum vigilijs, & delirio in somnis, aliquando urinas inuoluntariè emittentes, in conuulsiones soporosas desinunt. A principio exudantes vrinis concoctis, ardentes qui citra iudicationem perfrigerantur, breui circum circa ardentes: Torpida item, soporosi, conuulsi, perniciosè affecti sunt. Vterum gerentibus capitis dolores, soporosi, cum grauitate fientes, mali sunt. Fortassis autè his etiam conuulsorium quid pati contingit. In faucibus gracilibus dolores strangulatorij, habent quid conuulsorium, tum aliàs, tū à capite oborti, Velut etiam Thrasynontis confobrinæ. Tremores conuulsorij fientes in sudoribus, reuer-ti solent. Iudicatio his fit vbi superriguerint, Superrigent hi ardore circa ventrem prouocati. Lumborum dolor, & capitis dolor, & oris ventriculi dolor, cum exscreatione violenta, conuulsorium quid habet. A ventre subliuida, turbulenta: & loria tenuia ac aquosa, suspecta. Fauces exasperatæ parum, & venter murmurans inanibus ad egerendum succretionibus, & frontis dolores, & palpantes, delasciati, in stragulis ac vestimentis dolorosi. Quæ ex his augentur, difficilia sunt. Somnus multus in his conuulsorius, & dolores in frontem graues, & mictio difficilis. Vrinæ suppressio quibus rigores, & in conuulsorij affectioibus: velut & ipsa vbi inhorruit, sudaui. Meracæ desinentes purgationes, omnibus quidem exacerbatorix sunt, His verò etiã valde. Extalibus etiam circa aurem abscessus exurgunt. Turbulentæ ferocissimæ è somno excitationes, conuulsorix sunt tum aliis tum cum sudore. Et colli, & dorsi perfrigerationes apparentes, sed & per totū corpus: In his etiam spumosa mictiones, vnà cum animi deliquio, & oculorum obscuratio, conuulsionem

Aspasius

Lumborum mala.

Capitis dolor grauidis perniciosus.

tionem pr
conuulsori
tes, cū salu
& fedore l
fernas pa
caput dolo
les liquida
le sunt.
dolorosi.
non sanè n
modo trah
Non visco
emotione
Morbi ex t
li arescent
lum ac cap
soluerunt,
soluuntur
eadem pro
gulantur s
tica inter
conuulsori
lia sunt, no
mentem e
nes, conu
Caut sangui
uulsionem
sunt. Num
his ad artio
tem emou
tionum re
Num & cō
sopore, co
bus purga
uulis ocul
tius agrot
sunt: velu
præcordia
peius est.

sionem propè adesse significant. Cubiti ac colli dolores
 conuulsorij. A facie autem hi. In faucibus sonitus frequen-
 tes, cū saliuę sputatione. In his in somnis sudores, boni. Num
 & sudore leuari, plurimis non malum est? Dolores ad in-
 fernas partes, his toleratu faciles. In febribus exudantes
 caput dolentes, aluo intercepta, conuulsi fiunt. Subfriabi-
 les liquidæ alui egestiones, perfrigerantes nõ sine febre, ma-
 læ sunt. Rigores ex his vesicam & ventrem occupantes,
 dolorosi. Proinde soporem his habere aliquid conuulsorij,
 non sanè mirum apud me fuerit. Quæ in acutis vomitorio
 modo trahuntur, mala sunt. Et albæ alui egestiones, difficiles.
 Non viscosa ex his progressa, cum multo ardore ad mentis
 emotionem perueniunt. Num ex his soporosi torpidi fiunt?
 Morbi ex talibus diutius durant. Num circa iudicationem
 hæ arecentes difficulter spirantes? Quæ ex lumbis ad col-
 lum ac caput progressa sunt, & leuis syderationis modo re-
 soluerunt, conuulsoria fiunt & mentem emouentia. Num &
 soluantur talia cõuulsione? Ex talibus variè ægrotant, & per
 eadem progressi. Conuulsiones in his quæ ab vtero stran-
 gulantur sine febre, faciles sunt, velut etiam Dorcadi. Ve-
 fica intercepta tum aliàs, tum cū capitis dolore, habet quid
 conuulsorium. Quæ in his cum torpore exoluuntur, diffici-
 lia sunt, non tamen perniciofa. Num id quod tale est, etiam
 mentem emouet? Num & ofsium circa tempora dissectio-
 nes, conuulsionem accersunt? aut si quis ebrius verberetur,
 Caut sanguis multus effluat in principijs, num hoc facit con-
 uulsionem? In sudore sputa defluentia febricitanti, leuia
 sunt. Num ad dies aliquot alui humectantur? arbitror. Num
 his ad articulos abscessus fiet? Quæ modicè ferociter men-
 tem emouent, atrabiliaria sunt. Si verò à muliebrum purga-
 tionum retentione fuerint, ferina. Hæc verò sæpius accidit.
 Num & cõuulsæ fiunt hæ? Num & vocis interceptiones cum
 sopore, conuulsoriæ sunt? velut coriarij filia, quæ muliebr-
 bus purgationibus præsentibus affici cœpit. Quibus con-
 uulsis oculi intentè relucet, neque apud seipos sunt, & diu-
 tius ægrotant. Sanguinis eruptiones ex contrario, malæ
 sunt: velut in splene magno si ex dextra nare fluat. Et circa
 præcordia eodem modo res se habet. Verùm cum sudore hoc
 peius est. Ex naribus erumpente sanguine, cum exiguis su-
 doribus,

dōribus, perfrigescentia maligna ac praua. Post sanguinis eruptionē, nigrorum per aluū transitus, malus. Prava sunt etiam valde rubra. Num verò quarto die hæc sanguinis eruptio contingit? Soporosi ex his conuulsione moriuntur. Num nigris prægressis, & ventre tumefacto? Vulnere sanguinem fundentia, exudantia, maligna. Sic affecti loquentes latenter moriuntur. Post modicam sanguinis eruptionem, & nigrorum egestionem, in acutis surditas malum.

Sanguinis egestio in his perniciofa. Verum surditatem soluit. Lumbis dolentibus oris ventriculi dolores accedentes, signa hæmorrhoidum fluxionis futuræ sunt. Arbitror autem & hos prægressæ hæmorrhoidum eruptionis signū esse. Sanguinis eruptiones statis temporibus sientes, siticalofæ, difficiles ac exoluentes, si sanguinem non effuderint, in comitiales morbum finiunt. Morbi qui statim turbulenti sunt, insomnes, sanguinem de naribus stillantes, sexta die alleuati, noctu affixerunt, postridie exudarunt, in somnumque delati mentem emouerunt, hi largè sanguinè fundent. Num & aquosa vrina tale quid significat? Quibus sanguinis eruptiones plures, his temporis progressu alui male afficiuntur, si non vrinæ concoctæ fuerint. In iudicarijs perfrigerationibus, sanguinis eruptiones fortes pessimæ sunt. Capite grauati, iuxta sinciput dolentes, insomnes, sanguinè profundunt, tum aliàs, tum si quid ad collum contendat. Vigilijs infestati, derepente cum inquietate in statione, sanguinem fundunt, tum aliàs, tum si quid acuti perfluxerit. Num vbi inhoruerunt? Colli dolores, oculi valde rubicundi, sanguinis eruptionem significant. Quibus aluo suppressa sanguinis eruptio sit, & insuper rigent. Num aluus intestinorum leuitate corripitur, & obdura fit, aut ascarides insunt, aut vtrunque? Quibus ex lumbis recursus fit ad caput, & manus, hi stupidi, os ventriculi dolentes, saniosis ac serosis humoribus pleni, largè sanguinè profundunt. Sed & aluus his turbulentis erumpit. Quibus ex sanguinis eruptione larga ac frequēti, nigrorum multorum sit egestio, hi suppressa aluo dolorosi sanguinè profundunt. Cum quadã verò fluxione, facillè ferunt. Num hi multos frigidos sudores excludunt? Conturbata in his vrina non mala, neque id quod genituræ simile in ipsa residet. Verum fr-

quenter
re parua
Vomitibus
febres cum
collum in
gnum et
caput con
profundum
nam ard
facient.
tensione
ficant. I
B ta ex nar
Venæ sed
rendum
habentes
ticipant.
sanè, & sa
res in hi
tensio, cum
sequentes
decimo d
superstill
darunt, p
nem vigi
C bus ab in
sistit.
capitis do
tia quæ da
soluuntur
bent, citò
nari hoc n
fii, non va
fortassis d
cessus iur
le, tum al
ares ab
minoso sit
cardijs de
quenter

quenter hi aquosa mingunt. Quibus in surditate & torpo
 re parua est à naribus destillatio, ea habet quid difficultatis.
 Vomitus his confert, & alui perturbatio. Quibus ex rigore
 febres cum lassitudine, his menses muliebres decurrunt. At
 collum in his dolorosum, sanguinis eruptionis è naribus si-
 gnum est. Et per nares sanguinè effundere spes est, ea quæ
 caput concutiunt: Et quæ aurium sonitum faciunt, sanguinè
 profundunt, aut menses deducunt, tum aliàs, tum si iuxta spi-
 nam ardor consequetur. Fortassis autem & dysenteriam
 facient. Et circa ventrem palpitationes cum præcordij in-
 tensione sublonga ac tumente, sanguinis eruptionem signi-
 fificant. Inhorrescunt autem hi. Quæ larga, violenta, mul-
 ta ex naribus fluxerint, aliquando ad conuulsiones adducit.
 Venæ sectio soluit. Frequentes & paulatim fientes ad ege-
 rendum surrectiones, subflauæ, viscosæ, modica stercoracea
 habentes, cum præcordijs ac lateris dolore, morbo regio par-
 ticipant. Num autem his suppressis hi exoluuntur? arbitror
 sane, & sanguinem profundunt? His tētio lumborū, & dolo-
 res in his, sanguinis eruptionem significant. Præcordij
 tētio, cum capitis grauitate ac surditate, & quæ ad hæc con-
 sequenter diuexant, sanguinis eruptionem indicant. Un-
 decimo die sanguinis stillicidia difficilia, tum aliàs, tum si
 superstillauerint. Qui in horroribus simul indicatoriè exu-
 darunt, postridie verò postquam inhorruerunt præter ratio-
 nem vigilant, eos sanguinem effusuros esse arbitror. Qui-
 bus ab initio largæ sanguinis eruptiones, rigor fluxionem
 sinit. Ex sanguinis eruptione, rigores longi. Quibus
 capitis dolores, ac capitis dolores, & totius corporis impotē-
 tia quædam, sanguinis eruptiones soluant. Sed è tempore sic
 soluantur. Vrinæ quæ in his qui iuxta aures abscessus ha-
 bent, citò & modicè concoquuntur, malæ sunt. Et perfrige-
 rari hoc modo malum est. Subsoporati, morbo regio affe-
 ctū, non valde sentientes, quibus singultus, his alius erumpit,
 fortassis & suppressa est. Hi exoluuntur. Num his etiam ab-
 scessus iuxta aures fiunt? Suppressæ cum rigore urinæ ma-
 læ, tum aliàs, tum si antea sopor apprehenderit. Num iuxta
 aures abscessus parotides dictos, in his fore spes est? Ex tor-
 minoso subfidentia limosa subliuida, mala est. Num ex præ-
 cordijs dolet puto dexterum? & exoluitur? Num abscessus
 iuxta

iuxta aures talibus parum dolorosi? Aluus erumpens his in omnibus pernicioſa eſt. In anxioſis quibuſdam vigilijs abſceſſus circa aures maximè. Ex voluulis graueolentibus, in febre acuta, præcordijs ſublîmibus diutius permanentibus, abſceſſus circa aures oborti occidunt. Ex ſurditate leuiter abſceſſus circa aures ſiunt, tum aliàs, tum ſi anxioſum quippiam ſuccedat, & ſoporofi: inter hos adhuc magis. Abſceſſus iuxta aures leuiter ſyderatis mali ſunt. Quæ cõuulſorio modo exacerbantur, cum ſtuporis detentione, abſceſſus iuxta aures producant. Conuulſio, tremor, anxietas, cum ſtuporis detentione, paruos circa aures abſceſſus exacerbant. Num quibus abſceſſus ſunt iuxta aures, capitis dolore affecti ſunt? Num & ſupernis partibus exudant, num in ſuper rigêt quoque aliquo modo? Deinde & aluus erumpit, & ſoporofum quippiam habent? Num & aquoſæ vrinæ alba innatantia habentes, & quæ variè exalbidæ ſunt, ac fœtidæ, abſceſſus iuxta aures faciunt? Num quibus tales vrinæ, frequentes ſanguinis naribus ſtillæ profluunt? num & lingua his leuis eſt? Quibus magnum & frequentem ſpiritum habentibus, morbus regius, & febres acutæ cum præcordijs duris perfrigeratæ ſunt, num his abſceſſus magni ad aures conſiſtunt? Soporofa, anxioſa, præcordia dolentia, vomitoria parua ſymptota. In his abſceſſus iuxta aures oboriuntur. Antea verò & ea quæ circa faciem ſiunt. Aluo nigra ſtercorea egerente, ſopor in ſuper apparès, abſceſſum iuxta aures producit. Tuſſicula quæ ſunt cum ſpuatione abſceſſum circa aurè ſubmo- uent. In capitis dolore ſopor & ſurditas, circa aurem abſceſſum aliquem eructat. Præcordij diſtentio cum ſopore anxioſo, ac capitis dolore, abſceſſus circa aurem attollit. Doloroſi aurium abſceſſus, citra iudicationē diſſipati, mali ſunt.

*Tuſſicula
aurium ab-
ſceſſus mol-
lit.*

H I P P O C R A T I S

COI PRAEDITIONVM LIBER

II. IANO CORNARIO
MEDICO PHYSICO
interprete.

*

Medicor

Edicorum prædictiones narrantur multæ, & variæ, & admirandæ, quales ego quidem neque ipse prædixi, neque alium aliquem prædicere audiui. Sunt autem aliquæ ex ipsis huiusmodi. Hominem perniciose affectum esse, & medico ipsum curanti, & alijs videri. Verum medicum alterum superuenisse ac dixisse.

*Prædictio
nes has de
videt.*

Non peribit hic homo, verum cæcus euadet. Item ad alium qui omnino malè habere videbatur, ingressum prædixisse, hominem quidem euasurum esse, verum manum claudam habiturum, & ad alium quendam qui similiter superstes fore non putabatur, dixisse, ipsum quidem sanum fore, verum pedum digitos nigrefactos putrefactione corrumpendos esse. Et aliæ huiusmodi prædictiones in tali prædictionis specie dicuntur. Alius autem prædictionis modus est, ementibus ac negotiationes tractantibus prædicere, alijs mortem, alijs insaniam, alijs alios morbos: & ad hæc omnia, etiam ea quæ prioribus temporibus facta sunt, prædicere, ac omnia vera narrare. Alia porro adhuc forma prædictionum est, athletas & eos qui morborum causa exercentur ac se fatigant cognoscere, si quid aut circa cibum deliquerint, aut alteratum quippiam ederint, aut potu vberiore vsu fuerint, aut deambulationem intermiserint, aut res venereas quasdam C exercuerint. Horum omnium nihil illos latet, adeo vt etiam minima quæque, in quibus non paruerit homo, exactè cognoscant. Hi omnes prædictionum modi esse feruntur.

Ego verò talia quidem non vaticinabor, Verum signa scribam, ex quibus & sanos futuros homines, & morituros coniectare oportet: & tum breui tempore, tum longiore, sanos futuros, aut perituros. Scriptum est autem à me & de abscessibus, quomodo singulos considerare conueniat. Arbitror autem & eos qui de claudicationibus prædixerunt, alijsque eiusmodi, confirmato iam morbo prædixisse, & quum iam manifestum esset, quod abscessus non esset recursurus, si modo intelligentiam habuerunt: multò sanè magis quàm priusquam abscessus fieri inciperet. Spero item & alia prædixisse, magis humano more quàm refertur, quæ videlicet

*Quid præ
dicendum est*

ementibus & negotiationes tractantibus prædixisse dicuntur mortes, & morbos, & insanias. Atque hæc mihi videntur talia facta esse, & nulla mihi videtur esse difficultas prædicendi, si quis circa talia studium ac curam adhibere velit. Primum etenim aqua inter cutem laborantes, & tabidos, quis non cognouerit? Deinde deliraturi non diu latere possunt, si quis nouerit quibus his morbus cognatus est, aut prius aliquando insanauerunt. Si enim hi homines ebrioli fuerint, aut carnes vorauerint, aut vigilauerint, aut in frigore aut calore inconsideratè versati fuerint, multus timor est ex tali victus ratione, ipsos deliraturos esse. Et eos qui hæmorrhoidas habent, si quis hyeme multo potu uti viderit, & bono colore præditos, de his prædicere licet, quòd ad ver multa spes sit sanguinis eruptionis, ut & decolores & aquatici sub ætatem fiant. Verùm omnia hæc addiscere, ac prædicere oportet, si quis in talibus studijs palmam ferre expetat. Licet enim ex scriptis prædicere, & mortem, & insaniam, & bonam habitudinem. Possèm autem referre & alia multa huiusmodi, sed quæ facilima cognitu sunt, visum est mihi scribere. Consulo autem ut quàm prudentissimè agant, tum in reliqua arte, tum in huiusmodi prædictionibus, illius probè memores, quòd si cui successerit prædictio, is apud ægrotum intelligentia præditum in admiratione fuerit. Si verò quis aberrarit, supra hoc quòd odio haberetur, fortasse etiam insanire videbitur. Quapropter iubeo ut tum alias omnes, tum has prædictiones prudenter faciant: quam sanè & audiam, & videam, neque iudicare rectè homines ea quæ dicuntur, ac fiunt in arte, neque narrare.

Caterùm de his quæ exercentur ac laboribus se fatigant, eas asseuerationes quas afferunt hi qui ipsas asserunt, neque esse puto, neque si quis putat, prohibeo. A nullo enim signo, neque bono, neque malo, læduntur suspiciones, cui signo fide habita quis sciat, an rectè pronunciatum sit, aut secus: alioqui per me licet ut si quis velit credat. Non enim ego impedimento sum. Arbitror autem si quid veri ab ipsis dicitur, aut his qui de his qui exercentur, asseuerant, aut illis cui prius scripti sunt: primùm quidem hunc qui cognouit, ex signis coniectasse. Deinde verò ambiguè & humano more prædixisse: & simul eos qui id narrant, monstruosius quàm

Per hæc exemplum hæc confirmat.

Prædictio de mariscis

Parcius prædicitio.

A quàm
peccat
rum r
eum q
soluim
paucit
potu v
Eos ve
re. & f
ce visu
ventre
hæc,
haber
B
tellig
dem l
si non
de qu
poreft
bus q
tum i
tibus
possi
gnose
sed q
rum a
C præd
morb
ioten
re pri
pus,
Mani
fiunt.
stridi
iudic
ego c
de hi
que d
ctam
enim

A quàm factum fuit recensere. Nam neque in morbis facile est peccata cognoscere, etiam si decumbant homines, & victu parum nutriente utantur, ut non adeò multa intueri opus sit eum qui hæc considerandi curam suscipit. Alij enim bibunt solum. Alij ad hoc quòd bibunt, aut sorbitionem, aut cibum paucissimum assumunt. Neesse igitur est eos qui vberiore potu vsi sunt, magis difficulter spirare, & plus vrinx eijcere, Eos verò qui sorbitionem aut cibum auxerunt, magis & sitire, & febrire. Si verò quis vtrisque, & potu & cibo, immodicè vsus fuerit, ad hoc quòd febrit, & difficulter spirat, etiam ventrem circumtentum & maiorem habebit. Licet porrò & hæc, & alia omnia experimentis optimè explorare, quæ & habemus, & omnibus rectè utimur. Primùm equidem & intelligentia, & oculis cognoscere facile est, hominem in eodem loco decumbentem, & exacta victus ratione utentem, si non paruerit, aut obambulando, aut multa edendo. Deinde qui manibus contrectauit ventrem ac venas, minùs falli potest, quàm qui non contrectauit. Et nares in febrientibus quidem, & multa & bene significant. Odores enim multum inter se differunt. At verò in sanis & recto victu utentibus, haud scio qua re vel in hoc experimento faciendo uti possim. Postea audiendo, vocem & spiritum auribus cognoscere datur, quæ in sanis non similiter sunt manifesta, sed qualiter etiam antea. Quòd si etiam mores morborum ac ægrotorum didicerit medicus, non tamen quicquàm prædicere oportet. Non enim difficiliùs spirabit homo, morbo adhuc errante, & febricit acutiore febre, & venter intentus fuerit. Quare propter hæc non tutum est prædicere priusquàm statum accipiat morbus. Verùm post hoc tempus, quicquid præter rationem acciderit, dicere oportet. Manifesta verò sunt mala, quæ propter ægri inobedientiam sunt. Nam & spirandi difficultates, & alia huiusmodi postmodum sedabuntur, si ob peccatum fiant. Si igitur quis hanc indicationem considerans dixerit, non delinquet. Atque ego quidem hunc considerandi modum nunc consulo, tum de his qui domi manent, tum de his qui exercentur, item quæ de alijs omnibus, qualia peccata committant. At exactam illam narrantes rationem & audio, & derideo. Quum enim parum inobedientes fuerint homines, haud scio quo-

Diuerfitas languentiũ.

Varia obseruatio.

Quando nõ prædicendum.

Modus obseruationis qui.

modo id deprehendere possim. Si verò maiora fuerint peccata, quem in modum cōsiderare oporteat, scribam. Oportet autem primūm hominē, in quo quis per inobedientiam admissa cognoscere volet, per totum diem intueri, & in eodem loco, & eadem hora, sole præsertim recens orto. hoc enim tēpore subeuacuatus fuerit, & adhuc ieiunus est, & nullo labore fatigatus est, præterquā̄m matutinis deambulationibus, in quibus minimē inobediēs est, si sanē ubi de somno surrexit homo, ad deambulandum prodierit. Quare necesse est eum qui iusta victus ratione utitur, hac hora maximē æqualiter habere, & coloris, & totius corporis constitutionem. Quapropter & is qui huius considerationis curam gerit, acutissimus fuerit & mente, & oculis, eo tempore.

*Quæ præ
cæteris obseruentur.*

Contemplari præterea oportet hominis mentem, & mores, & corporis vires. Alij enim alia facilius aut difficilius imperata faciunt. Primūm igitur is cui inedia imperata est, si plura comederit & biberit, per hæc manifestus fiet, & tumidius corpus ipsius apparebit, & plenius ac coloratius erit, si non excrementa alui malè ipsi processerint. Erit item animosior ad ferendum laborem. Considerandum etiam an ructum edat, aut à flatibus vrgeatur. Hæc enim fieri solent his qui ita affecti sunt, propter hoc peccatū. Si verò dum edere multa cogitur, & fortiter laborare, aut cibum imperatū non ederit, aut ebrius factus fuerit, aut à cœna larga nō obambulauerit, hoc modo explorare oportet. Si quidem cœnam non ederit, solito autem more deambulauerit, iucundiores aspectum præ se feret, & vegetior ac operosior in exercitijs erit. Verūm alui egestio modica & compacta maximē in hoc fuerit. Si verò cœna sumpta nō deambulauerit, ructū utiq; edet, & flatuosus fuerit, & plenitudo nō minor apparebit, & inter laborandum magis quā̄m antea sudabit, & difficulter spirabit, ac grauis erit, & transitus alui maiores, ac minus viscosi his fuerint. Quòd si neq; cibū cōsumpserit, neq; deambulauerit, pigrior utique fuerit ac tumidior. Si verò ebrius factus fuerit, sudabit magis quā̄m antea, & difficulter spirabit, & ipse seipso grauior erit ac humidior. Sed & latior erit, si nō caput ipsi affligatur. Quòd si vxore semel vsus fuerit, vegetior utiq; erit, & magis solutus. Si verò sapius rē peregerit, durior euadet, & squallorem quandam habebit, & decoloratior

*Coitus quid
his faciat.*

tior ac
ret ope
derint,
quotidi
giore in
profluu
quidior
omnes
tum lab
cum, &
cedunt
nimium
laboran
tur. N
res aute
die, aut
omnes
homin
tus mal
& vict
dicame
pam n
aceruat
potu a
pro eo
dire, se
diu tal
medica
aliquo
rò quic
firudin
accesse
lore m
que ita
albam
quem,
in vrin
id quo
& tale

tior ac magis lassatus erit. Porro egestiones alui procederet oportet his qui laboribus exercentur, quandiu parum ederint, ac parum potauerint, modicas & duras, atque hoc quotidie. Si verò tertio quoque die, aut quarto, aut ex longiore interuallo prodierint, periculum est aut febrim, aut alui profluuium corripandos esse. Quæcunque verò egestiones liquidiores sunt, quàm vt in transitu conformentur, hæ sanè omnes peiores sunt. At verò his qui multum edunt, & multum laborant, egestionis transitum mollem, oportet esse siccum, & copiam ciborù ingestorum pro ratione laboris. Procedunt autem ab æquali ciborum copia, his quidem qui minimum laborant, plurimæ egestiones, his verò qui plurimum laborant, modicæ, si sani fuerint, & iusta victus ratione utantur. Nam ad hæc coniecturam facere oportet. Liquidiores autem egestiones, & sine febribus fientes, & quæ septima die, aut citius iudicantur, commodæ sunt, si semel vna vice omnes fiant, & non reuertantur. Si verò insuper febrerint homines, aut alui profluuium redierint, si longa fuerint, penitus mala sunt, siue biliosa fuerint, siue pituitosa, siue cruda: & victus ratione propria, singula opus habent, itemque medicamentis alia alijs. Cæterum vrinam iuxta potionis copiam mingere oportet, & semper æqualem, & quàm maximè acuatim, & momento paulo crassiores, quàm id quod in potu acceptum fuit. Si verò fuerit aquosa, & copiosior quàm pro eo quod bibi imperatū est, significat hominem non obedire, sed copiosiore potu uti: Aut non posse renutriri, quàm diu talia vrinam faciunt. Si verò paulatim stridat vrina, aut medicamentis hominem opus habere significat, aut morbum aliquem circa vesicam habere. At sanguinem mingere, raro quidè & sine febre ac dolore, nihil mali significat, sed lassitudinum solutio fit. Si verò sæpius mingat, & aliquid ex his accesserit, malum est. Verù prædicere oportet, siue cum dolore mingatur, siue cum febre, fore vt insuper pus mingat, atque ita dolores ac afflictiones quiescant. Crassa verò vrina albam subsidentiam habens, aut circa articulos dolorem aliquem, aut tumorem significat. Alia verò omnes subsidentiæ in vrinis eorum qui exercentur, à morbis circa vesicam fiunt, id quod ipsi manifestum faciēt. Cum doloribus enim erunt, & tales vt difficulter quis ab ipsis liberari possit. Atque hæc

Oletum quale omnium esse debeat.

Lotium quale.

Sanguinis minctio.

Puris minctio.

Crassum lotium.

quidem de his scribo, & huiusmodi alia dico. Ceterum ex
 his qui exactam ac certam prædictionum rationem prædi-
 cant, cum aliquibus ipse conuersatus sum, cum aliquorum ve-
 ro filijs ac discipulis rem contuli, quorundam verò scripta
 accepti. Quare quum probè sciam qualiter quisque ipforum
 sentiat, & exactas certitudines nusquam compererim, hæc
 scribere aggressus sum. At verò de aqua inter cutem, &
 tabidis, & podagris, & his qui à morbo sacro appellato cor-
 ripiuntur hæc dico, ex aliqua quidem parte de omnibus idè.
 Nam qui hos morbos congenitos habet, is ægrè ab ipsis li-
 berari potest. Reliqua verò singulatim scribam de singulis.
 Eum qui ab hydrope, siue aqua inter cutem correptus est, &
 superstes esse volet, bonis visceribus præditum esse oportet,
 ita vt natura se exerat, simulque facile concoquat, & bene spi-
 ret, sitque sine dolore, & totum corpus æqualiter tepidū ha-
 beat, & non circa extremas partes colliquatum. Melius est
 autem vt tumores potius habeat in extremis partibus. Opti-
 mum verò est neutrum horum habere. Nam molles ac graciles
 esse conuenit extremas partes, itemque ventrè ad contactū
 mollem. Tarsim verò adesse non oportet, neque sitim, neque
 linguam resiccari, tum reliquo tempore, tum post somnos,
 quando hæc valde fieri solent. At cibos libenter accipere o-
 portet. & vbi multum satis comedit, non affligi. Aluum ve-
 rò ad medicamenta quidem celerem habere, reliquo autem
 tempore egerere recrementum molle efformatum. Vrinam
 autem apparere cōuenit, pro studiorum ratione, & vinorum
 mutatione transeuntè. Laborem verò ferre oportet facile, &
 lassitudinis exortem esse. At optimum quidè est hominè ita
 per omnia dispositum esse, & sic securissimè sanus fieri pote-
 rit. Sin minus, plurima ex his habeat. Nam spes erit vt super-
 stes euadat. Qui verò nihil horum habuerit, sed contraria,
 eum desperatum esse scito. Qui autem pauca horum habue-
 rit, quæ bona esse dixi, si hydrope laboranti adsint, huic exi-
 gua spes restant. Cui verò multum sanguinis sursum ac de-
 orsum eruperit, & febris insuper accesserit, eum multa a-
 qua repletum iri timor est, atque hic hydrops breuissimè
 temporis est, & ex quo paucissimi euadunt. Verùm de hoc
 alteri prius significare oportet. At quibus magni tumores
 facti emarcescunt ac rursus attolluntur, hi magis cōualescunt
 quàm illi

*Hydropi-
 sis.*

Phthisis.

Podagra.

*Morbis sa-
 cer.*

*Qui Hy-
 dropes san-
 nantur.*

A quàm
 hi hy-
 dant
 firm a
 Opor-
 tuisim
 & ab
 nares
 hibeat
 quod
 rum. h
 ctus a
 os ipsi
 hæc o
 horū
 purat
 aut fi
 cursu
 ferint
 alijs
 tur. C
 & mu
 Si ver
 rum h
 ac pur
 Crupti
 nes, n
 torum
 peritu
 guin
 dorso
 Nam
 que p
 nis sa
 mive
 pecto
 sunt
 tibus
 oport

A quàm illi qui ex sanguinis eruptione implent. Verùm fallunt hi hydropes ipsos ægrotos, faciuntq; vt ipsi à medicis discedant ac pereant. De tabescentibus quod ad sputum ac tussim attinet, eadem dico quæ de pectore suppuratis scripsi. Oportet enim eum qui probè liberari volet, facile sputum per tussim reijcere, & id esse albū, & æquale, & eiusdem coloris, & ab inflammatione alienū. Quòd verò à capite defluit ad nares conuerti. febrē autem non inuadere, vt ne à cœnis prohibeatur, neque sitiatur. Venter autem egerat quotidie, & id quod egerit sit durum, copia pro ratione ciborum ingestorum. hominem verò quàm minimè tenuem esse oportet. Pectus autem laudare conuenit quadrangulum & hirsutum. & os ipsius paruum sit, & robustè carnosum. Quicumque enim hæc omnia habuerit, maximè superstes erit. Qui verò nihil horum habet, interitui proximus. Quicumq; verò pectore suppurati facti fuerint, dum iuuenes sunt, ex humorum illapsu, aut fistula, aut alio quopiam huiuscemodi, aut ex abscessus recessu, hi non euadunt, nisi valde multa bona signa ipsis accesserint. Pereunt autem homines hi ad autumnum. Sed & ex alijs morbis longis pleriq; ad hoc tempus maximè moriuntur. Cæterum ex alijs minimè superstitēs manēt & virgines, & mulieres quibus ex suppressis mensibus tabes oborta est. Si verò aliqua virgo, aut mulier euasura est, & aliorum signorum bonorum multa accedere oportet, & menses splendide ac purè apparere, aut nulla spes est. Qui verò ex sanguinis eruptione, pectore suppurati fiunt, & viri, & mulieres, & virgines, non minus euadūt. Verùm signis omnibus tum suppuratorum, tum tabescentium collectis, & superstitē futurum, & periturum prædicere oportet. Maximè verò euadunt ex sanguinis eruptione, hi quibus dolores sunt atrabiliarij, & in dorso, & in pectore: & qui post eruptionem minus dolent. Nam & tussēs non valde insuper accedunt, & febres plerūque perseuerant, sitim facile ferētes. At reuersiones eruptionis sanguinis maximè fiunt his, si nō abscessus succedāt. Optimum verò sunt abscessus sanguinolentissimi. Quibus autem in pectoribus dolores insunt, & per tempus attenuantur, & tussunt, ac difficulter spirant, neque febris insuper corripiētib; neque suppurationibus succedentibus, eos interrogare oportet, quum tussiant, & difficulter spirent, an & compa-

*Phtisicorū
bona signa*

*Quo tempore
re hi pereunt.*

*Phtisis mulierum.
Suppuratis*

Qui abscessus meliores

Podagra.

Etum quiddam & modicum odorem habens tussiendo relin-
 ciant. De podagricis hæc dico. Quicūque aut senes sunt, aut
 circa articulos callos tofaceos concretos habent, aut ærum
 nose viuunt, ac siccam aluum habent: hi omnes sani fieri nõ
 possunt humana arte, quantum ego noui. Sanant quidem hos
 optimæ dysenteria: si successerint. Sed & alia: eliquationes
 valde profunt, quæ ad infernos locos repunt. Qui verò iu-
 uenis est, & circa articulos nõdum tofaceos callos concretos
 habet, & accuratè uiuit, & laboris amans est, & aluum bonâ
 habet ad obediendū pro studiorū ratione, hic sanè medicum
 intelligentiam habentem nactus, sanus fieri poterit. Ex his
 porrò qui à sacro morbo corripiuntur, difficillimè quidem li-
 berantur hi quibus à puero contigit morbus, & simul ad vi-
 rilem ætatem peruenit. Deinde hi quibus corpore in vigo-
 re ætatis constituto factus est, & fuerit à vigintiquinque an-
 nis, vsque ad annum quadragessimū quintum. Post hos au-
 tem, quibus factus fuerit morbus, nullam significationē præ-
 bens ex qua corporis parte initium sumat. At quibus ex capi-
 te initium capere videtur, aut à latere, aut à manu, aut pede
 facilius curatur. Verùm differunt etiam hæc morbi genera.
 Qui enim à capite initium sumunt, ex his grauissimi sunt.
 Deinde qui à latere. Qui verò à manibus ac pedib⁹, maximè
 sanari possunt. Cæterum horum curâ aggredi oportet medi-
 cum, qui medēdi modum nouit, si homines fuerint iuuenes,
 & laboris amantes, nisi mens mali aliquid habuerit, aut quis
 stupore attonito sideratus fuerit. Nam hæc atrabiliaria: men-
 tis emotiones non sunt conducibiles. Alij verò qui ad infer-
 nas partes conuertuntur abscessus, boni sunt. Longè verò o-
 ptimi & hic sunt, qui sunt sanguinolentissimi. Quicunq; ve-
 rò senes apprehēdi incipiunt, maximè moriuntur. Et si nõ pe-
 reant, statim celerrimeq; per se liberantur, à medicis autem
 minimè opem ferunt. At quibus pueris oculi repente dis-
 torti fuerunt, aut maius quoddam malum perpessi sunt, aut
 tubercula sub ceruicem oborta sunt, aut vocem graciliorem
 adepti sunt, aut tusses sicca: diurnæ adhærent, aut maiori-
 bus factis dolor procedit ad ventrem, & non exturbatur, aut
 in lateribus distortionem habent, aut venas crassas circa ven-
 trem varicosas, aut omentum descendit, aut testis magnus fa-
 ctus est, aut manus tenuis & impotens, aut pes aut tibia tota
 clauda

*Sacer mor-
bus.**Comitialis
senes tollit
ferè.*

clauda fac-
 rea factū f-
 pueros ed-
 rō etiam m-
 esse. Qui-
 gula finie-
 portet, tu-
 riores. De-
 difficilia o-
 bere, quar-
 his accedu-
 omnia ha-
 euentus co-
 terit qual-
 hæ. Leues
 neq; valde
 alba aut n-
 re sunt. Si
 pallidus a-
 pris contr-
 ad atates
 mosa hæc
 berantur.
 quidem c-
 autem tal-
 Grecis di-
 ti submer-
 ta annos
 rum acce-
 pantes, &
 liores cur-
 moræ in-
 obnoxij
 in obliqu-
 siderare e-
 fir. Vult-
 collo ac i-
 in hepar-
 hæc omni-

clauda facta est, citra aliam causam: his omnibus morbu an-
nea factu fuisse, scire oportet, pre his vniuersis. Et plurimi qui
pueros educant, si interrogentur confitebuntur: quosdam ve-
ro etiam res latet, negantq; se scire quicquam tale factum
esse. Qui porro de vlceribus cognoscere volet, quomodo sin-
gula finient, eum primum hominum species perscrutari o-
portet, tum eas quæ meliores sunt ad vlcera, tum quæ dete-
rioris. Deinde ætates nosse, in quibus singula vlcera curatu
difficilia existunt. Locos item in corporibus perspectos ha-
bere, quantu alij ab alijs differut. Sed & alia qualia in singu-
lis accedunt tum bona, tum mala, nosse oportet. Si quis enim
omnia hæc nouerit, is sanè sciet etiam quomodo singulorū
euentus continget. Qui verò non nouerit hæc, non nosse po-
terit quales fines vlcerum erunt. Species equidem bonæ sunt
hæ. Leues, & commoderatæ, & bonis visceribus præditæ, &
neq; valde carnosæ, neq; duræ. Iuxta colorem verò sit species
alba aut nigra, aut rubens. Hæ enim omnes bonæ sunt, si pu-
ræ sunt. Si verò pallidus color ammixtus fuerit, aut color ipse
pallidus aut liuidus fuerit, peius est. Species verò quæ præscri-
ptis contrariæ sunt, eas deteriores esse scito. At verò quod
ad ætates attinet, tubercula quidem suppurata fiunt, & stru-
mosa hæc plurimos pueros occupant, & facillimè ex ipsis li-
berantur. Senioribus verò pueris & adolescentibus, minus
quidem oriuntur, verum difficilior ab ipsis liberantur. Viris
autem talia quidem tubercula non valde fiunt, verum, cæria
Græcis dicta, ad modū faui concreta, horrèda: & cancri occul-
ti submersi, & ex pustulis nocturnis herpes, donec sexagin-
ta annos transmiserint. Senibus autè nihil talium tuberculo-
rum accedit, verum cancri & occulti, & summas partes occu-
pantes, & cōmoriuntur. Cæterum ex locis subalares diffici-
liores curatu sunt, & laterū mollitudines, ac femora. Nam &
moræ in ipsis sūt, & recidiuæ. Ex articulis periculo maximè
obnoxij sunt magni digiti, & præsertim pedū. Quibus autè
in obliqua linguæ parte vlcus sit diuturnū, in his dentes con-
siderare oportet, an quis iuxta illam vlcis partem acutior
sit. Vulnere magis lethalia sunt, quæ in venas crassas in
collo ac inguinibus insiguntur. Deinde quæ in cerebrum, &
in hepar. Postea quæ in intestinum & vesicam. Sunt autem
hæc omnia perniciofa valde, non tamen ita vt nemo ex his

*Quæ ad uul-
nera vlcera
ue faciēda.*

*Ætatu et
locorū diffe-
rentia.*

*Quæ homi-
nū species
& qui colo-
res probi.*

Struma.

Herpes.

*Loca saua-
cia curatu
difficilia.*

*Vulnera le-
thalia sunt.*

euat, velut putatur. Nam & loci qui hæc nomina habent, D multum inter se differunt, & ijdem modi. Multum etiam dif fert corporis ipsius hominis structura. Aliquando enim neq; febricitat, neque inflammatur sauciatus. Aliquando etiam citra causam febricitat, & aliqua corporis pars omnino in flammatur. At quãdo is qui vlcus habet, delirat, & facile fere vulnus, tunc vulnus aggredi oportet, velut iuxta medicinæ & accedentium rationem, euentum habiturum. Moriuntur enim homines ab omnis generis vulneribus. Multæ enim venæ sunt & tenues, & crassæ, quæ sanguinem fundentes oc cidunt, si gliscere ac eo ferri ipsas contigerit, quas alia tem poris occasione si quis pertundat, corporibus prodesse sen tiat. Multa verò vulnera in locis vilibus ac non malis esse, & nulla re graua videntur, & tamē sic dolore affligit plaga, vt respirare non possit. Alij verò præ vulneris dolore, quod san nē graue nulla re erat, spiritum quidem duxerunt, verum de lirarunt, & febrientes mortui sunt. Quicumq; enim aut cor pus febricitans habent, aut mentem turbatam, talia patiuntur. Sed neq; hæc admirari oportet, neq; formidare, illud ex pendendo, quod & animæ & corpora hominum plurimum differunt, & vim maximam habent. Quæcunque igitur vul nera tempus nanciscuntur, aut corpus & mētem huiusmodi, aut ita gliscentem sanguinē, aut magnitudine tanta fuerint, vt homo ad curationem adduci ab eius contemptu non pos sit, ab his quidem discedere oportet, quæcunque tandem fue rint, diarijs animi deliquijs exceptis: alia verò omnia aggre di, quæ recens sunt incussa, quo & febres effugiant homines, & sanguinis eruptiones, & nomas vlceraum proserpentes, hi qui euadent. Exactissimē verò & ad plurimum tempus, eorum quæ grauisima sunt custodiam facere oportet. Nam ita facere iustum est. At verò nomæ lethalissimæ sunt, quarū pu tredines profundissimæ & nigerrimæ ac siccissimæ existunt. Præter etiam sunt ac periculosa, quæ nigram saniem remit tunt. Albæ verò ac mucosæ putredines, minus quidem occi dunt, magis autē reuertuntur, & diuturniores sunt. Herpes tes autem minimē omnium vlceraum quæ depascendo profer punt, periculosi sunt. verum maximē difficulter submoueri possunt, quemadmodum cancri occulti. In omnibus autē ta libus febrem superuenire vna die confert, & pus quam albis simam

Quæ vulne ra curanda

Nomæ quæ malæ sint.

Herpetes quæ malæ non sint.

litum a
olis, aut
dinibus.
nes solui
que ad c
Grania i
factum
fuerit, si
est. Hæc
ex locis
rū in oib
si adhuc
conclider
enim ho
habet, ni
rō nō rec
æ consili
re enim q
ipli erup
quem do
cursim
neat. C
vleribu
venis app
scripsi ea
esse asser
vulnere
est. Iudic
febris in
choarit, a
rō vndec
dum in f
fis sunt.
cesserit, f
sciendū e
dar, aut e
homini a
incubuit
rō vulne

firmum ac crassissimū. Cōmodat & corruptio nerui, aut etiā
 ossis, aut etiā amborū, tum in profundis, tum in nigris putre
 dinibus. Nam in corruptionibus pus multū fluit, & putredine
 soluit. Porro ex capitis vulneribus lethalissima sunt
 que ad cerebrum pertingunt, velut etiam antea scriptum est.
 Grauius sunt & huiusmodi omnia, os nudum magnum, os in-
 fractum, os diffractum. Si verò etiā osculum vlcis paruum
 fuerit, fistula verò ossis aliquandiu permanferit, periculosus
 est. Hæc autē omnia grauiora sunt, si & iuxta futurā sunt, &
 ex locis semper periculosiores summi in capite existūt. Cete-
 rū in oībus memorabilibus vulneribus interrogare oportet,
 si adhuc recentes fuerint plagæ, aut etiam iactus fuerint, an
 conciderit homo, aut an in soporem altiorē collapsus sit. Si
 enim horum quippiā factum fuerit, ampliore custodia opus
 habet, nimirum quum cerebrū vulnus tunc perceperit. Si ve-
 rō nō recens lauciatus fuerit, ad alia signa respicere oportet,
 ac consilium capere. Optimum quidē igitur est, neque febrile
 eum qui vlcus in capite habet, neque sanguinem insuper
 ipsū erupisse, neque inflammationem, neque simul vllum ali-
 quum dolorem accessisse. Si verò quid horum apparuerit, se-
 curissimum est vt in principio fiat, & modico tēpore perma-
 neat. Cōducit autem in doloribus, etiam inflammatione ex
 vlcibus accedere. In sanguinis autem eruptionibus, pus in
 venis apparere. Quæ verò in acutis morbis cōferre febribus
 scripsi ea etiam in his fieri cōducit, & eadem hic quoq; bona
 esse assero, contraria verò mala. At incipere febrē in capitis
 vulnere quarta die aut septima, aut vndecima, valde lethale
 est. Iudicatur autem plerisque, si quidem quarta vulneris die
 febris inceperit ad vndecimā. Si verò septima die febris in-
 choarit, ad decimam quartam, aut decimam septimam. Si ve-
 rō vndecimo febrile inceperit, ad vigesimam, quemadmo-
 dum in febribus descriptum est, quæ absque manifestis cau-
 sis fiunt. Cæterum in principijs febrium, siue delirium ac-
 cesserit, siue alicuius membri lūderatio, periturum hominem
 sciendū est, si nō omnino aut ex optimis signis aliquod acce-
 dat, aut corporis vires adsint. Verū considerabis modū. Nam
 homini adhuc spes salutis, sed claudū fieri articulum in quē
 incubuit necesse est, etiam si superstes maneat homo. Por-
 rō vulnera in articulis, quæ quidem magna sunt, & nervos
 coniun

*Capitis uul-
nera.*

*Quid in his
petendum.*

*Quæ in his
conferant
uel contra.*

*Mortis nota
in his.*

*Claudales
sane quæ
membra
fiant.*

*Vulneris ob
seruatio.*

coniungentes penitus præsecant, clarū est quòd claudos efficiant. Si verò ambiguum fuerit de neruis, quomodo se habeant, si quidem fuerit acutum telum quod rectum vulnus fecit, melius est obliquo. Si verò graue & obtusum fuerit id quod vulnerauit, nihil refert. Sed plagæ profunditatē & alia signa considerare licebit. Sunt autem hæc. Pus si insuper accedat ad articulum, duriores fieri necesse est. Si verò etiam tumores simul permanserint, hunc locum ad multum tempus durum esse necesse est, & quum sanum iam est vlcus, tumorem permanere necessarium est, simulque flecti ac extendi, quacunque dum articulus incuruus est, curantur. Quibus verò etiam neruus elapsurus esse videtur, securius de claudicatione prædicere licet, tum aliàs, tum si inferiorū neruorum aliquis fuerit exolutus. Ex his autē cognosces neruum qui excidet. Pus album & crassum, multo tempore destitit, doloresque ac inflammationes circa articulum in principijs fiunt. Eadem fiunt etiam si os elabetur. At verò dissecciones in cubiti gibbis, præsertim quæ sunt cum inflammatione, ad supurationem perueniunt, sectionesque ac vssiones. Medulla verò spinæ si ægrotarit, siue ex lapsu, siue ex alia aliqua causa, siue sua sponte, homo & cruribus impotens fit, vt neque si tangatur percipiat, & ventre ac vesica, vt circa prima tempora, neque stercus, neque vrinam egerat, nisi ad necessitatem. Quum autem vetustior factus fuerit morbus, nõ vrgente homine, & stercus prodit, & vrina. Moritur autem postea, non multo interposito tempore. Quòd si verò cuiusdam fauces implentur sanguine sæpe singulis diebus ac noctibus, cui neque caput antea doluit, & qui neque tussim habuit, neque vomuit, neque febre correptus fuit, neque dolorem habuit, nec pectoris, nec dorfi, huius considerandæ sunt nares, & fauces, an vlcus aliquod habere compareat in hoc loco, aut hirudinem. Oculi porrò lippientes optimè permutantur, si & lachryma, & sordes, & tumor, simul fieri inceperint. Si verò lachryma fordi fuerit permixta, & non valde calida: Sordes autem alba fuerit & mollis, & tumor leuis solutus: Si ita hæc se habuerint, oculus cõglutinabitur ad noctes, vt doloris exorsit, atque hoc modo res minimè periculosa fuerit, ac minimè diuturna. Si verò lachryma procedit multa & calida, cū paucissima sorde, ac paruo tumore, atque hoc ex altero oculo tantum,

*Medullæ
tergi affe-
ctæ signa.*

*Fauces
cruentæ.*

Lippitudo.

tum, tunc diuturnum valde fit malum, verum non periculofum, & doloris exors est hic modus. Et iudicationem in his maximè expectare oportet, primam quidem ad vigesimam diem. Si verò hoc tempus transmittat, ad quadragesimam expectanda est. Si verò neque in his diebus sedetur, in sexaginta iudicatur. Per totum autem tempus hoc, sordem considerare oportet, an in digito misceatur, & alba ac mollis fiat, maximè sub iudicationis tēpus. Si enim desinet, hæc faciet. At si vtriq; oculi hæc perpetiātur, in maiori periculo sunt, ne vlcerentur. Verum iudicatio breuioris temporis erit. Sordes autem sicca valde dolorosa sunt, sed cito iudicantur, si non vulnus acceperit oculus. Si verò tumor magnus fuerit, dolorisque exors & siccus, periculo vacat. Si verò cum dolore fuerit, malus est, si siccus sit, & periculū est ne vlceretur oculus ac cōcresecat. Sed & grauis est tumor, si lachrymā coniunctam habeat, itemque dolorem. Si enim lachryma proceedit calida ac salsa, periculum est & pupillam exulcerari, & palpebras. Si verò tumor confederit, sed lachryma multa multo tempore effundatur, & sordes fuerint, viris quidē palpebrarū euerfionem prædicere oportet: mulieribus autem & pueris exulcerationē ac euerfionem palpebrarum. At si sordes pallidæ aut liuidæ fuerint, & lachryma multa ac calida, & in capite ardor fuerit, & de tempore dolores in oculum decubuerint, & vigiliæ his accesserint, neceffe est vlcus in oculo factū esse, & timor est quoque vt talis rumpatur. Prodest autem febris accedens, aut dolor ad lumbos innixus. Prædicere verò his futura oportet, ita vt respectus & ad tempus habeatur, & ad ea quæ ex oculo fluūt, & ad dolores itemque vigilias. Postquam verò & oculum cōtueri datum fuerit, si quidem compertus fuerit ruptus, & per fissuram prominuerit oculus, malum est & difficile vt sedetur. Si verò & putredo tali suberit, penitus inutilis oculus redditur. At verò alios vlcerum modos prædicere oportet, locos considerando, & putredines, & profunditates. Neccessarium enim est iuxta vlcerū vehementiam cicatrices fieri. * Quibus igitur rumpuntur oculi, & postea prominent, vt extra locum oculus sit, his & tempore, & arte, opem ferre non datur, ad hoc vt videant. Parua verò oculorū transmotiones sedari possunt, si nihil mali accesserit, & homo iuuenis fuerit. At vlcerum cicatrices, quibus nihil

*Cum acies
oculorum
extuberat
de visu a. tū
est.*

hil aliud mali affuerit, omnes & à temporibus, & ab arte, opem ferre posse putandum est, maximè recentissimas, & in iuuenū corporibus. Cæterum ex locis maximè oculi læduntur, si exulcerantur. deinde pars quæ est supra supercilia, postea quicquid vicinissimum his locis fuerit. Pupillæ verò flavescentes, aut argenti speciem referentes, aut ceruleæ, non bonæ sunt. His autem paulò meliores sunt, quæ aut minores apparent, aut ampliores, aut angulos habentes, siue ex causis tales factæ fuerint, siue sua sponte. Caligines & nubeculæ, & cicatrices subalbicantes, leuigantur ac delentur, si non vulnus aliquod in eo loco accesserit, aut prius cicatricè habuerit in hoc loco, aut vnguè pterygion dictum. Si verò splendicans cicatrix in nigra oculorum parte fiat, partem aliquam nigredinis dealbat, aded vt si multò tempore permaneat, & aspera & crassa, etiam memoriam sui relinquat. Porro iudicationes quemadmodum in febribus scripsi, ita & hic se habent. Verum signa edoctum, iuxta differètiâs lippitudinum prædictionè facere oportet, quum pessima signa accesserint, diuturnarum lippitudinum, velut de singulis perscriptum est: quum verò apparuerint optima signa, breuium. Tunc enim septima die desituras esse prædicendum est, aut propè hoc tempus, & alioqui securas esse putandum est. Recidivas autè expectare oportet his, quibus melius habere contingit, neque in diebus iudicatorijs, neque signis bonis cõspectis. Omnium verò maximè vrinæ statim in oculorum affectionibus considerare oportet. Nam temporū occasiones repentinae sunt. Dysenteria si quidè cum febre inuaserint, aut varijs alui egestionibus, aut cum hepatis inflàmatione, aut præcordij, aut ventris: aut quæ dolorosa fuerint, aut cibos intercipiunt, sitimq; inducunt: hæ omnes malæ sunt. Et qui sanè plurima horum malorū habuerit, citissimè peribit. Cui verò paucissima talium affuerint, huic plurimæ spes sunt. Morisunt autem ex hoc morbo maximè pueri quinquennes, & seniores adhuc, decennes. Reliquæ verò ætates minus. At quæ dysenteria commoda sunt, hæ mala hæc non inducunt. Verum sanguine & ramenti egestis, desuerunt septima die, aut decima quarta, aut vigesima, aut quadagesima, aut intra hæc tempora. Huiusmodi enim egestionis, etiã eos qui prius in corporibus, morbos sanant, antiquiores quidè diutiore tempore,

Pupillarum color.

Præcipua in his obseruatio.

Dysenteria quæ mala.

pore, rece
Nam &
magis ad
& tamèt
affuerit,
fenterit,
paruerit,
lum, si nō
dysenter
Leuita
hæ quid
& cam f
ter noct
aut vald
malæ su
promou
borem e
colores
didos ac
tentes fi
ciendun
mus sen
atibus
est, quas
gois ha
est. Indi
ratione
ab egest
beratur
sunt, &
luta sed
excreti
genti v
tionis.
cidunt,
fiumun
fenterit
tinati i
in vter

potere, recentiores autem in paucis diebus submouere possunt Nam & quæ uterum gestant, etiam ipsæ euadunt superstitēs magis ad partum, & ex partu, & fœtus conseruant, sanguine & ramētis egestis, etiam per multos menses: nisi dolor ipsis affuerit, aut aliud quoddam malum signū ex his quæ in dysenterijs fieri scripsi, accesserit. Si verò aliquod illorum apparuerit, & fœtui perniciem significat, & prægnanti periculum, si non post fœtus effugium, & secundæ exolutionē, ipsa dysenteria eadem die, aut post modicum tempus desinat.

Leuitates porrò intestinorum, lienterix græcis appellatæ, hæc quidem sunt continuæ & diurnæ, & per omnem horā, & cum strepitibus, & sine strepitibus exturbantur, & similiter noctu ac interdium incumbentes, & egestione subeunte, aut valde cruda, aut nigra & leui ac graueolente: hæc omnes malæ sunt. Nam & sitim inducunt, & potum nō ad vesicam promouent, vt per vrinam eijciatur, & os exulcerant, & ruborem eleuatum in facie efficiunt, & maculas solares varios colores habentes. Simul autem & ventres emollitos, & fordidos ac rugosos reddunt. Ex talibus autem homines impotentes fiunt, ad cibum capiendum, ad deambulandum, ad faciendum alia quæ facere debent. Estq; morbus hic grauissimus senioribus. Vehemens est etiam viris. Reliquis autem ætatibus multò minor. Quisquis autem neq; in ætatibus his est, quæ malè tractari ab hoc morbo dixi, & paucissima ex signis habet, quæ mala esse scripsi, hic securissimè dispositus est. Indiget autem curatione hic morbus, donec & vrina pro ratione eius quod in potu acceptum est, procedat, & corpus ab egestis cibis augmentum cupiat, & à malis coloribus liberatum fuerit. At verò alia profluua alui, quæ sine febre sunt, & breui tempore durant, & mitia existunt. Aut enim eluta sedabuntur, aut sua sponte. Prædicere autem oportet excretionem subtrus erumpentem desituram esse, quum tangenti ventrem manu nullus motus occurrerit, & in sine egestionis status penetrarit. Sedes autem euertuntur ac procidunt, viris quidem, quos vbi hæmorridas habent, alui profluuium corripit: pueris autem calculo laborantibus, & in dysenterijs longis ac meracis: Senibus verò quibus mucii agglutinati insunt. Porrò ex mulieribus, quæ magis aut minus in vtero concipere solent, ita considerationem facere conuenit

Lienteria.

*Medela
quæ.*

*Alui pro
fluua.*

*Sedis proci
dentia.*

*Mulierum
fecundita-
tis cognitio*

uenit

uenit, primùm quidem specierum, Paruæ enim ad cõceptio-
 nem præstantiores sunt maioribus, tenues crassis, albæ rubi-
 cundis, nigræ luuidis. Quæ item venas conspicuas habent, me-
 liores sunt quàm quibus non apparent, Carnem autem vber-
 riorem habere, aniculæ malum est, mammas autem tumidas
 ac magnas, bonum. Atq; hæc quidem ad visum exposita sunt.
 Verùm interrogare oportet etiam de menstruis purgationi-
 bus, an omnibus mensibus compareant, & an copia satis ma-
 gna, & an boni coloris sint, & æquales in singulis tēporibus,
 & in iisdem mensium diebus. Sic enim has fieri optimū est.
 Locum verò in quo conceptio fit, quem sanè vterum nomi-
 namus, sanum esse oportet, & siccū, ac mollem. Sit item neq;
 retractus, neque pronuus, neque os ipsius sit auersum, neque
 conclusum, neq; euersum. Fieri enim non potest vt cõceptio
 fiat, quodcunq; tandem talium impedimentorum affuerit.
 Quæcunq; igitur mulieres in vtero concipere non possunt,
 verùm pallidæ apparent, neq; febre, neq; visceribus in causâ
 existentibus, hæc capite se dolere docent, & menses sibi malè
 ac meracos prodire. Siue autem breui, siue longo tempore,
 ipsi sic affectis menses non comparuerint, vteri in his purga-
 tione opus habent. Quæcunq; verò bene coloratæ sunt, &
 carnem multam ac pinguem habent, & venulas occultatas,
 & dolore carent, & menses his aut omnino non apparēt, aut
 modici & meraci prodeunt: Hic modus difficilimus est ad
 cogendum vt concipiant. Si verò mensibus comparentibus
 inculpatè, & mulier sic corpore disposita fuerit, & non conce-
 perit, locus in quo est vterus in causâ est, vt fœcunda facta
 fieri non possit. Aut enim reuulsus est, aut euersus. Nam &
 alia quæ isthic fiunt cum doloribus decolorationeque ac col-
 liquatione fiunt. Quibus porrò vlcus factum fuerit in vte-
 ro, siue ex partu, siue ex tuberculo, siue ex alia quadam causâ
 his febres & inguinum tumores succedere necesse est, & do-
 lores in his locis. Si verò & puerperij purgamenta simul fue-
 rint intercepta, hæc mala si fuerint, omnino meraciora sunt
 & diuturniora. Et ad hæc præcordiorum ac capitis dolores.
 Vlcere autem facto & sanato, locum hunc leuiorem ac dia-
 riorum fieri necesse est, & minus concipere posse. Si verò so-
 lum in sinistra parte fiat vlcus, & mulier in vtero concipiat,
 siue dum adhuc habet vlcus, siue vbi iam sana est, masculum
 magis

*Fieri quali-
 tas.*

*Conceptus
 impedimēta*

*Post vlcus
 qualis locus
 Cùm vlcus
 i altera par-
 te est quid
 pariant.*

magis e
 & mulie
 dum est
 attenuat
 aliquod
 si. Si er
 fa sit at
 vomitu
 tali nece
 guinis e
 Si verò p
 facta fut
 B lierem
 ro se con
 ses fallu
 ventres
 lum, &
 quiddam
 tas exol
 si non a
 factio b
 hoc tem
 lores hi
 & lac in
 xionibu
 C lambos
 de dent
 Quæcu
 multos
 eas inte
 Si enim
 esse. Fit
 inde ve
 Quibus
 dema no
 mutati
 quidem
 gr auio
 Quicu

magis enixurâ esse spes est. Si verò in dextra parte vlcus fiat, & mulier concipiat, fœmineum magis fore fœtum expectandum est. At si febres corripiant concipere non potentem, & attenuata sit muliercula, interrogare oportet, an vteri vlcus aliquod habeant, aut aliud quippâ ex malis de quibus scripti. Si em̄ in hoc loco nihil mali subesse apparuerit, quod causa sit attenuationis, & quòd concipere non possit, sanguinem vomituram esse mulierem expectandum est, menses autem tali necessariò euanuerunt. Si verò febris soluta fuerit à sanguinis eruptione, & menses cõparuerint, in vtero concipiet. Si verò priusquam sanguis erumpat, alui excremēta liquida facta fuerint paruo modo, periculum est perituram esse mulierem antea quàm sanguinem vomat. Quæcunq; in vtero se concepisse putant, & non cõceperunt, & per multos menses falluntur, menstruis purgationibus non apparentibus, & ventres augeri ac moueri vident: hæc & caput dolent, & collum, & præcordia, & in mammis lac ipsis nō est, nisi modicū quiddam, atque id aquosum. Postquam verò ventris tumiditas exoluta fuerit, ac molles factæ fuerint, in vtero cõcipient si non aliud quoddam impedimentum ipsi fiat. Nam hæc affectio bona est ad mutationem in vtero faciendam, vt post hoc tempus in vtero concipiant. At his quæ cõceperunt, dolores hi non fiunt, nisi familiares his fuerint capitidolores, & lac in māmīs gignitur. At verò eas quæ à diurnis fluxionibus vexantur, interrogare oportet an caput doleant, & lumbos, & infernam ventris partem. Interrogandę sunt etiã de dentium stupore, & visus hebetudine, & aurium sonitu. Quæcunq; autem dum ieiunæ sunt, subbiliosa vomunt per multos dies, quum neque vterum gestent, neque febricitent, eas interrogare oportet an lumbricos rotūdos simul vomāt. Si enim hoc non confitentur, prædicendum est ipsis futurū esse. Fit autem hic morbus maximè quidem mulieribus: deinde verò etiam virginibus, alijs autem hominibus miuus. Quibuscunq; verò sine febris dolores fiunt, mortem quidem non inducunt, verūm plerique diurni sunt, & multas mutationes ac recidiuas habent. Modi autem hi sunt. Primū quidem ex capitis doloribus aliqui sunt leues, aliqui multò grauiores. Vtrosq; verò hoc modo considerare oportet. Quicunq; hebetem visum habent, & rubor quidam ipsis fit

*Conceptus
fallacia.*

*Quid ab his
petendum.*

in oculis, & pruritus frontem vexat, his sanguis sua spōte manans opitulatur. Atque hic modus necessariò simplex est.

Quibus verò dolores circa caput & frontem, ex magnis ventis fiunt, & ex frigidibus quum vehementer calfacti fuerint, eos grauedines quidem maximè perfectè liberant. profunt autem & sternutationes, & mucii in naribus fientes, magis quidem sua sponte, sin minus, coactè. Grauedines autem fiunt perfectè, adeò vt & tussès succedant: & sternutationes succedentes si dolore non sedauerint, necesse est tubercula & decolorationes his succedere. Quibus autem dolores sine manifestis causis fiunt, & diurni, & in toto capite, suntque ipsi & graciles, & debiles, his prædicendum est morbū longè grauiorem priore esse. Si verò etiam ad collum, & ad dorsum dolor descendat, caput relinquès, & rursus ad caput recurrat, adhuc grauior fit. Verùm omnium horū grauisimus est, si ex capite ad collum ac dorsum tendat. Vtilitates autem his ex abscessibus fore expectandum est: aut vbi pus per tussim reiecerint, aut hæmorrhoidas habēt, aut pustulas in corporibus enatas. Confert etiam caput furfures habens. Torpores & puncturæ purginosæ velut ab vrtica, quibus per caput discurrunt, aliquando per totum, aliquando per aliquam partem. Sæpe verò & frigiditas aliqua ab ipsis sentiri putatur, velut per caput discurrere, hos interrogare oportet, an etiam ad summam linguam punctura illa procedat. Si enim hoc fecerit, perfectus morbus fit, & qui difficilius submoueri possit. Verùm absque hoc facilis est. Modi verò vtilitatum consequendarum ex abscessibus cōtingent, veluti antea scriptum est. Sed tamen abscessus minus in his succedunt, quàm in illis. Quoscunque verò vnà cum doloribus vertigines corripunt, malum agrè exolubile ac furiosum existit. Senibus autem maximè hic modus fit. At alij morbi circa caput, & viris, & mulieribus, cum securitate vehementissimi sunt, & diurniores: sunt autem & adolescentibus, & virginibus in ea pubertatis ætate, & maximè circa mēsum progressum. Mulieribus verò in capitis doloribus, alia quidē omnia sūt, quæ & viris. Verùm puncturæ illæ pruriginosæ & affectiones atrabiliaræ, his minus quàm viris, si non menses penitus aboliti fuerint. Quibus colores dum iuuenes sunt, præui sunt ad multum tempus, & continenter, non tamen morbi

*Quid his
profit.*

Torpor.

*Quid his
profit.*

Vertigo.

Color.

A regij mo
pides ac
lidi verò
gias veh
rùm pro
quàm al
parent, &
lere scien
de malu
risque n
nunque
sanè ny
aut puer
aliqui in
dam ver
tempore
ægri et
apparen
accedun
ab hoc
Quibus
hi nyct
runt ant
febricit
pora do
C in facie
guinon
verò ex
hos aute
peries, v
los obue
hoc mo
ueolent
habent
conting
ua habe
vehemen
ries. S
etiam l

regij

A regij modo: hi siue viri sint, siue foeminae, caput dolent, & lapides ac terram comedunt, & haemorrhoidas habent. Pallidi vero cum virore colores qui diurni sunt, & morbus regius vehemens non est, alia quidem eadem facere solent, verum pro lapidum ac terrae esu, praecordia hos magis affligunt quam alteros. Quicumque vero multo tempore pallidi apparent, & facies in tumorem eleuatas habent, eos caput dolere sciendum est, aut circa viscera dolorem habere, aut in sede malum aliquod in seipsis. Ex his autem apparitionibus, plerisque non vnum aliquod horum malorum apparet, sed plerumque multa, aut etiam omnia. Qui nocte vident, quos sane nyctalopas vocamus, hi morbo corripiuntur iuuenes, aut pueri, aut etiam adolescentes, & liberantur sua sponte, aliqui in quadraginta diebus, aliqui septimo mense, quibusdam vero & per totum annum permansit. Quapropter de tempore coniectare oportet, ita vt & ad morbi robur, & ad aegri aetatem respicias. Abscessus autem his profunt insuper apparentes, & ad infernas partes fluentes. Verum non valde accedunt, propter iuuentutem. At mulieres non corripiuntur ab hoc morbo, neque virgines quibus menses comparent. Quibus autem lachrymarum fluxiones diurnae fuerint, & hi nyctalopes fiunt, eos interrogare oportet an caput doluerint antea quam haec reuelarunt. Quicumque dum neque febricitant, neque decolores sunt, saepe & verticem & tempora dolent, si non alium manifestum habuerint abscessum in facie, aut grauitur loquantur, aut dentes doleant, his sanguinem per nares erupturum esse expectandum est. Quibus vero ex naribus sanguis fluit, hi alioqui sani esse videntur, hos autem vel splenem in tumorem eleuatum habere comperies, vel caput dolere, & splendicans quiddam ipsis ob oculos obuersatur. Plerisque vero horum simul & caput & splen, hoc modo se habere apparent. Gingivae vitiaet, & ora graueolentia his sunt quibus splenes magni. Quicumque vero habent splenes magnos, & neque sanguinis eruptiones ipsis contingunt, neque oris graueolentia, horum tibiae vlcera praeua habent, & cicatrices nigrae. Quibus partes sub oculis vehementer attolluntur, eos magnos habere lienes comperies. Si vero etiam in pedibus tumores accesserint, aquam etiam habere videbuntur. Verum & ventrem, & lumbos in-

Nyctalopas.

Temporū dolor.

Lien non sanus quid ferat.

Distortio = spicere oportet. At verò distortionem in facie, si nulli alij D
mes faciei. corporis parti communicent, cito sedantur, aut sua sponte,
 aut ad necessitatem coactæ: reliqui verò syderati fiunt.

Quibus vnà cum hoc quod mouere non possunt, morbo-
 sa corporis pars attenuatur, hi in sanitatem restitui non pos-
 sunt. Quibus autem colliquationes non accesserint, hi sani
 euadent. Cæterùm de tempore quando sani erunt prædican-
 dum est, respectu habito ad vim morbi, ad tempus, & ad
 ætatē hominis, & ad anni tempus, ita vt eius rei memor sis,
 quod vetustissimi morbi, & pessimi, & qui reuoluuntur, gra-
 uissimè obediunt: itemque hi qui sunt in vetustissimis cor-
 poribus. Sed & autumnus & hyems, ad tales morbos submo-
 uendos minorem commoditatē exhibent quàm ver & æstas. E

*Humerorū
 dolor.*

Dolores porrò in humeris sientes, qui quidem ad manus
 descendunt, torporesque ac dolores inducunt, his abscessus
 non succedunt, verùm nigram bilem vomentes sanantur.
 Qui verò isthic in humeris manent, aut etiã ad dorsum pro-
 grediuntur, eos puris, aut atræ bilis vomitu effugiunt. Ve-
 rùm de his ita considerationem facere oportet. Si quidem
 enim facilè spirauerint, ac graciles fuerint, atram bilē ipsos
 vomituros esse spes est. Si verò difficilius spirauerint, & in
 faciem ipsis color incurrit, qui priùs non erat, siue rubicun-
 dus siue niger, eos magis pus sputuros esse sperandum est.
 Ad hæc verò considerandum est etiam, an in pedibus tumo-
 res sint. Nam & hoc signum in his consentit. Atque hic mor-
 bus viris vehementissimus esse solet, à quadragesimo anno
 vsque ad sexagesimum. Quæ ætate etiam coxendicum mor-
 bus maximè affligit. Porrò de coxendicum morbo sic con-
 siderationem facere oportet. Quibuscunque senioribus &
 torpores vehementissimi sunt, & perfrigerationes tum lum-
 borum, tum crurum: & qui pudendum arrigere non possunt:
 & quibus aluus non egerit, nisi ad necessitatem coacta, &
 prodit ipsis multus stercoreaceus mucus: his maximè diutur-
 nus morbus erit, prædicendumque est annum vt minimum
 duraturum esse morbū, ab eo tempore quo incepit, & opem
 ad ver & ætatem expectandam esse. At verò iuuenibus non
 quidem minus doloris inducit coxendicum morbus, verùm
 breuior est. Nam quadragesimo die liberantur. Sed neque
 torpores vehementes accedunt, neque perfrigerationes cru-
 rum

rum ac lumborum. Quibus autem hic morbus est quidem in lumbis ac cruribus, non autem affligit adeo ut decumbat, considerare oportet an alicubi sint collectiones in coxa, & interrogare an ad inguen dolor progrediatur. Si enim ambo hæc habet, diurnus fit morbus. Interrogandum insuper est, an in femore torpores insint, & ad poplitem progrediuntur, & si hoc confiteatur, rursus interrogandum, an & per tibiã ad summum pedem procedant. Quicumque enim pleraque horum confessi fuerint, his dicendum est, quod crura ipsis aliquando calida, aliquando frigida fiant. Quod si morbus hic lumbos relinquens, aliquibus ad infernas partes vertatur, eos confidentes esse iube. Quibuscunque vero coxas & lumbos non relinquens, ad supernas partes conuertitur, malum id esse prædicendum est. At quibus circa articulos dolores fiunt, & tumores, & sedantur, non podagrico modo: in his comperies viscera magna, & in vrina subsidentiã albam. Et talis si tempora eleuarit, dicet se sæpe dolere, dicet etiam sudores sibi nocturnos oboriri. Si vero neque in vrina subsidet talis subsidentiã, neque sudores fiunt, periculum est ne aut claudi fiant articuli, aut affectio abscessus humore melli similis, quem meliceridavocant, sub ipsis nascatur. Fit autem hic morbus his quibus in pueritia & iuuentute sanguinis ex naribus fluere solitus desijt. Proinde interrogandum est de sanguinis eruptione, an in iuuentute facta fuerit: & an pruriginosæ velut ab urtica puncturæ, & in pectore, & in dorso insint: & quibus alui dolores fortes inducant, citra exturbationes: & quibus hæmorrhoides fiant. Hoc enim horum morborum principium est: Si vero etiam malo colore præditi sint hi homines, interrogandum est an caput doleant. Hoc enim fatebuntur. Quibus vero ex his alui dolores in dextris fuerint, dolores his vehementiores fiunt, & præsertim quum ad præcordiũ iuxta hepar reliquiæ doloris fuerint. His autem doloribus prodest strepitus statim in aluo obortus. Postquam autem dolor quiesuerit, vrinam crassam accum virore pallidam mingunt. Atque hic modus nequaquam lethalis est, verum valde diurnus. Quum autem iam vetustus fuerit morbus, homines ab ipso cæcutiunt. At de sanguine interrogare oportet, an in iuuentute fluxerit, & de visus hebetudine, & de vrinæ

*Impetigi-
nes.*

Leuca.

*Leuca un-
de.*

*Lepræ un-
de.*

euacuationis pallore, itemque de strepitibus an insit, & succedentes profint. Hæc enim omnia fatebuntur. Impetigines & lepræ, & vitilignes albae, leucæ appellatae, quibus quidem iuuenibus aut pueris aliquid horum factum est, aut paulatim conspectum in multo tempore augefcit: his non putare oportet abscessum esse, eam papularum eruptionem, sed morbum. Quibus verò horum aliquid factum est multum & derepente, hoc sanè fuerit abscessus. Fiunt autem leucæ quidem ex lethalissimis morbis, qualis est & morbus tabidus appellatus. Lepræ verò & impetigines, ex morbis ab atra bile factis. Ex his autem facilius sanantur ea quæ in maximè iuuenibus fiunt, & quæ recentissima sunt, & in mollissimis ac carnosissimis corporis partibus producuntur.

HIPPOCRATIS

COI COACAE PRAENOTIO-
NES, IANO CORNARIO ME-
DICO PHYSICO IN-
TERPRETE.

*

*Qui post ri-
gorem pe-
reant.*

*Perfrige-
ratio.*

*Pauor &
tristitia si-
ne causa.*

*Ignorantia,
obliuio.*

*Rigores
soporosi.*

Vi ex rigore perfrigerantur, caput ac collum dolentes, voce destituti, insuper exudantes, postquã se recollegerint, moriuntur. Molestè ferre morbum cum perfrigeratione, pessimum est. Perfrigeratio cum duricia perniciosa est.

Ex perfrigeratione, timor, & tristitia præter rationem, in conuulsionem fi-

nit. Ex perfrigeratione vrina intercipi pessimum est. Ignorantia cum rigore, malum. Malum item obliuio. Soporosi rigore aliquatenus perniciosi, & flammeus in facie color, cum sudore, in his malignus est. In his frigiditas posteriorum partium conuulsionem accersit. Et in summa, posteriorum partium frigiditas, conuulsoria est. Ex dorso horrores frequentes, & cito transeuntes, ægrè tolerari possunt. Vrinæ enim interceptionem dolorosam significat.

ficant. Insuper exudare, his pessimum est. Rigor continenter vexans, corpore iam debili existente, lethalis est. Qui frequenter exudant, ac insuper riget, perniciosum hoc est, & in fine suppurationem habere comperiuntur, ventresq; perturbatos. Rigores ex dorso molestiores sunt. Qui vero decima septima die rigorem habuit, & quarta ac vicinia insuper riguerit, malignum hoc est. Horrore affecti, caput dolentes, exudantes, malignum id est. Horrore affecti, multum insuper exudantes, difficili malo implicantur. Rigores multi torpidi, maligni sunt. Quibus sexta die rigores fiunt, hi ægre iudicantur. Quibus sanis horrores frequentes sunt, hi ex sanguinis fluxione suppurantur. Horror & spirandi difficultas in doloribus, signa tabis sunt. Ex pulmonis suppuratione, & circa ventrem aliquando ac claviculam dolores, & anxie stertere, sputi copiam in pulmone significat. Horrore affecti, anxij, de lassati, lumbos dolentes, aluos humectas habent. Affectiones insuper rigentes, & quæ ad noctem aliquanto magis exacerbantur, cum vigilijs ac delirio in somnis, aliquando vrinas inuoluntariè emittentes, in cõuulsionè desinunt. Continui rigores in acutis, prauis sunt. Ex rigore, cum capitis dolore exolutiones, perniciosæ. Cruentæ in his vrinæ prauæ. Rigor cum distentione neruorum in posteriora occidit. Qui in horruerunt & exudarunt iudicatorio modo, & post die præter rationè horruerunt, si quis non vigilijs infestetur, neq; cõcoxerit, ei sanguinè erupturum esse puto. Vrinæ cum rigore suppressæ, malæ & cõuulsoriæ, tum aliàs, tum si quis antea graui sopore pressus fuit. Spes autè in his est abscessus retro aures fore. Rigores velut in febre tertiana, si in media inordinata febre exacerbentur, valde maligni sunt. Si verò contrario cõuellentibus modo exacerbentur, cum rigore & febre, perniciosum est. Vocis interceptiones ex rigore, soluuntur tremore. Et insuper rigentes tremores succedentes iudicant. Qui ex rigore cum capitis dolore exoluuntur, in periculo versantur. Cruenta vrina his mala est. Quibus rigor, his vrinæ suppressio. Conuulsio in febre, manuum, ac pedum dolores, maligni sunt. Malignus est & doloris ex femore progressus. Neq; genuum dolor bonus est. Sed & surarum dolores maligni sunt, metemq; emouent, tum aliàs, tum si vrinæ subsidencia in medio innatet. Febres ex præcordio-

Rigor continuus.

Horror quæ malus.

Rigores multi.

Horror cõ dyspnœa.

Horrores quales.

Rigor continuus.

Rigor opè sthomonodes Lotium retentum malum est.

rum dolore malignæ sunt, sopor in his pestimus est. Qui frequenter exudare cū præcordij intensione nõ cessant, plerunq; malignè habent. & dolores in summū humerum ac claviculam incumbētes, in his pravi sunt. Febres tertianæ naturam referentes, cum anxietudine, malignæ sunt. Vocis intercepciones in febre malæ sunt. Lassati, caligantes, vigilantes, soporosi exudantes, recalescentes, male habent. Lassati cum horrore si exudarunt iudicatorio modo, recalcrafti in morbo acuto, male habent, tum aliàs, tum si circa hæc sanguis de naribus stillarit. E regio morbo abundè colorati, moriuntur, alba verò alui egestio in his præcedit. Febres tertianæ naturæ referētes erroneæ, in pares dies trās lapsæ, difficiles sunt. Anxietudines in diebus iudicatorijs, si in his sine sudore perfrigerentur, & omnes qui sine sudore perfrigerantur citra iudicationem, male habēt. Et qui insuper riguerūt ex his, vbi vomuerunt meraca, anxij, tremuli in febre, malum. Qui ex rigoribus, paruis sudoribus, perfrigerantur, malū. Exudātes, vigilantes, recalescentes, malum. Qui insuper exudant in febre, malignè habent. Quibus biliosa est alui egestio, his circa petus morsus & amaritudo, malum est. In febribus inflata aluo, flatu non erumpere malū. Lassati, singultientes, stupore detenti, mali. Præter consuetudinem quid facere, velut est, proponere sibi aliquid, & expectare aliquid, prius nõ consuetum, aut cōtrarium, malum est, & mentis emotioni proximū. Qui morbi in malis signis leuantur, & qui in bonis non remittunt, difficiles sunt. Qui exudant, & maximè capite, in morbis acutis submolestè ferētes, malū, tum aliàs, tum si vix næ sunt nigræ & turbidus spiritus in his malus. Extremæ partes si in vtranq; partē citro trās mutantur, malū est. Sed & sitis huiusmodi mala est. Ex moderato ferox responsio, malū. Vox acuta, malum. Præcordia his intro trahūtur. Qui ex perfrigeratione sudorosa cito recalescunt, malum. Qui acutis exudāt submolestè ferētes, malum. Qui præter rationē nulla existente vasorū euacuatione, impotētes fiunt, malū. In febre tractus velut à vomitu, in screationem de sinēs, malum. Torpor in vtranq; partē cito trās labēs, malum. Sanguinis stillæ pusillæ, malæ. In acuto morbo sitis præter rationem soluta, malum. Qui ad manum exiliunt, male habent. Quibus cum febre ardēte, tumores somnolenti, torpidi fiunt, his dolor in

A Iarus sup
cidit. S
pernicio
in potib
culter d
perfrige
Eftian
bo regio
præcedi
voce pri
bre, breu
re lateris
uuntur. C
res, cū be
quis cor
tarunt, p
atra bili
est. Qui
dant, mo
se haberi
transfert
dolor let
non aud
lethale
significa
C poris qu
Febres e
tiones tr
saram, in
voce def
quam sa
tur, & ad
culter sp
runt, si p
hibiti, q
bationes
non in d
pio tenu
acerbātū

Alatus superueniens leuis sideratiōis ac resolutiōis modo occidit. Suffocatio in acutis agris attenuatis, perniciofa. In perniciosis iam parui tremores, & vomitus æruginofus. **Qui** in potibus subftrepunt, & submurmurāt in ficcis: & qui diffi- culter deglutiunt fpiritu tuffiēte, perniciofe habēt in acutis perfrigeratis. Rubores in manibus ac pedibus, perniciofi.

Effiantes & refracti, in fomnis leuiter fufpicientes, morbo regio abundè colorati moriuntur, alba alui egeftio in his præcedit. In febribus mētis emotiones taciturnæ, in eo qui voce priuatus non eft, perniciofæ funt. Liuores fientes in febre, breui mortem affore fignificant. **Quibus** in febre dolore lateris fiēte, aluus multa aquofa ac biliōfa egerit, hi alleuantur.

Quibus verò inediae confequenter accedunt, ac sudores, cū bono faciei colore, & aluo liquida, ita vt adfit etiā aliquis cordis, feu potius oris vētris dolor, hi vbi longius ægrotarunt, peripneumonicorum modo moriuntur. Febrienti fi atra bilis in principio, furfum aut deorfum prodierit, lethale eft. **Qui** cum perfrigerationibus, nō fine febre, fupernè exudant, moleftè ferētes & phrenitici, in acuto morbo perniciofe habent. Dolores modicè acuti, ad clauiculam ac furfum tranfeuntes, perniciofi. In longis perniciofis morbis, fedis dolor lethalis eft. Si debilitè iam affecti, non videant, aut non audiant, aut labiū, aut oculus aut nafus ipsis diftorqueat, lethale eft. In febribus inguinis dolor, morbum diuturnum fignificat. In febribus iudicationes impeditæ ac fublatae, tem-

Cporis quidè diuturnitatē inducunt, non autè perniciofe funt. Febres ex doloribus vehementibus diuturnæ. Mentis emotiones tremulæ, palpatoriæ, phreniticæ funt. & dolores circa furam, in his mentem emouent. **Quicunq;** in febre cōtinua, voce deftituti iacentes, oculis cōnientes niētant, hi fi poftquam fanguis ipsis ex naribus fluxit, & vbi vomuerūt loquātur, & ad feipfos redeant, feruantur. Si verò hæc nō fiant, diffi- culter fpirantes facti breui moriuntur. **Qui** melius habuerunt, fi poftredie exacerbentur, malum eft. Si tertia die cohibiti, quarta exacerbentur, malum eft. Num & tales exacerbationes phreniticæ funt? **Quibus** cunq; definunt febres, non in diebus iudicatorijs, his recidiuæ fiunt. **Qui** in principio tenues, cum capitatis pulfu, & vrina tenui, ad iudicationem accerbātur, his nihil miri eft fi & mētis emotio in fuperq; vi-

gilia accedant. In morbis acutis, motus, iactatio, somnus turbulentus, quibusdam conuulsionem significat. Turbulentæ cum ferocia excitationes mentem emouentes, malæ sunt, itemq; conuulsoria, tum aliàs, tum cum sudoribus. Cõuulsoria etiam videntur colli ac dorfi perfrigerationes, imò etiam totius corporis. In his mictiones sunt pelliculosæ. Deliria cum sopore, conuulsoria. Mentis emotiones modicè feroces, ferinæ sunt, sed & conuulsiones significant. In morbis longis, ventris præter rationem tumores, conuulsorij. Affectiones statim turbulentæ, vigilias inducentes, sanguinem de naribus stillantes, sexta die alleuantes per nocte, verum postridie rursus affligentes, exudâtes in somnum delatæ, mentem emouentes, largè sanguinem fundunt, & morbos soluunt. Aquosa vrina talia significat. Qui cum relictis, ab atra bile mète moti, tremuli fiunt, malignè habêt. Delirium in spiritu & sudore, lethale est. Lethale est & in spiritu ac singultu. Insomnia in phrenitide euentia bona sunt.

In phrenitide egestionis alui albæ, & torpor malum. Rigor his pessimus est. In phreniticis in principijs affectiones mansuetæ, ac frequenter transmutatione habentes, malæ sunt. Quibus ab atra bile mète motis, tremores fiunt, malum est. Qui ab atra bile mète moti, tremuli sũt, ac saluã fundũt, nõ sanè phrenitici sunt? Mente moti, acutè insuper febriètes phrenitici fiunt. Phrenitici parum bibentes, strepitum valde percipientes, tremuli, aut conuulsi. In vehementer phreniticis, tremores lethales sunt. Deliria circa necessaria, pessima. Quæ ex his exacerbantur lethalia sunt. Mentis percussiones, voces clangorosæ, linguæ cõuulsiones tremulæ, & voces tremulæ fientes, mentè alienat. Duricies in his perniciofa est. Prædebilitatorum deliria pessima. Affectiones in phreniticis frequenter transmutationem habentes, cõuulsoria, prauæ. Phrenitici cum perfrigeratione saluã fundentes, vomitum nigrum indicant. Qui variè agrotant, & frequenter soporosi mente mouentur, his nigrũ vomitũ expectandum esse dicito. Quæ conuulsorio modo exacerbantur, stupefactoria sunt. Tumores iuxta aurem in morbis longis prauis sunt: Sanguinis fluxiones ac vertigines insuper apparentes, perniciosæ. Febres vertiginosæ, & cum voluulis, & sine voluulis, perniciosæ. Anhelosis febris postea acuta. Cum

præcor

præcordio intêto perfrigeratis, magnus circa aurem tumor.
 Quibus in febre dolores circa lumbos & infernas partes
 fientes septû transuersum contingunt, infernas partes relin-
 quentes, perniciosi sunt, tum aliàs, tum si aliud quoddam si-
 gnum prauû accedat. Si verò alia signa nõ fuerint praua, sup-
 puratum fore timor est. Pueris febris acuta, & alius sup-
 pressa, cum vigilijs, & calcitrare, & colorem mutare, & rubo-
 rem habere, conuulsorium est. Affectiones statim turbulen-
 tæ, vigiliã inducentes, & nigra cõpacta egerètes, partim san-
 guinè fundût. Affectiones cû vigilijs & anxietudine repen-
 tina, sanguinè fundût, tû aliàs, tû si quid etiã antea, pfluxerit.
 Num & qui modicè perfrigerati postea horruerunt? At qui
 circa exacerbationes tussiuunt, & parum exudât, malignè ha-
 bent. Ad latus dolore ac suffocatione accedente, hi suppu-
 rantur. Quibus in febribus cõtinuis pustulæ per totum cor-
 pus erumpunt, lethale, si nõ purulentus abscessus fiat, maxi-
 mè autem circa aurem his fieri solet. In morbo acuto exter-
 nas partes perfrigerari, internas autem ardere, & sitire, malû
 est. Febres cõtinuæ per tertiam diè augescentes, periculose.
 Quibus febris aliquãdo intermittit, periculo vacat. In fe-
 bribus longis, aut tubercula, aut dolores, in articulis fiunt: &
 si facti fuerint, non sunt inutiles. Capitis dolor in morbo
 acuto, præcordium reuulsum, non profuente ex naribus san-
 guine, ad phrenitidem deuenit. Febres lypiricæ, bilis sur-
 sum ac deorsum effusione nõ accedente, nõ soluuntur. Mor-
 bus regius ante septimum diem accedens, malum. Septimo
 verò ac nono, & vndecimo ac decimoquarto, iudicatorius est
 si non præcordia induret: sin minus, ambigua res est. Fre-
 quentes per eadem recidiuæ, circa iudicationè sanguinolen-
 tæ, nigrorum vomitû faciunt, fiunt autè & tremulæ. Dolo-
 res qui in tertianis febribus exacerbantur, tertianarû gene-
 ris morbû faciunt, & grumosum sanguinè egerût. In febr-
 bus secundum venam quæ est in collo, pulsus ac dolor, in dy-
 senteria desinit. Color qui sæpe in calore transmutatur, uti-
 lis est. In biliosis spiritus magnus, & febris acuta, cum præ-
 cordij intensione, iuxta aurè abscessum facit. Qui ex mor-
 bis longis se refocillâtes bene cibû accipiunt, & nihil profi-
 ciunt, hi malignè recidiuã incidunt. Quibus in febribus ve-
 næ in tēporibus pulsant, & facies sana est. & præcordium nõ
 molle,

molle, diuturnū morbum significat, & non desinentem circa
 multi sanguinis ex naribus fluxum, aut singultum, aut cōu-
 sionem, aut coxendicum dolorem. In febre ardente si al-
 uus eruperit, mortale est. Ex alui dolore laborioso, febris
 ardens, perniciofa. In febribus ardentibus si aurium soni-
 tus accedant, cum visus hebetudine, & grauitate secundū na-
 res, melancholico modo ab atra bile mente mouētur, sangui-
 ne ipsis non erumpēte. Tremores in febribus ardentibus,
 mentis percussio soluit. In febre ardente fluxio sanguinis
 ex naribus, quarta die, mala est, si nō aliud quid boni coinci-
 derit. Verū quinta minus periculosa est. Qui ex febribus
 ardentibus aliquātulum perfrigerātibus, cum egestionibus
 alui aquosis ac biliosis laborant, oculis malum est, tum aliās
 tum si stupidi fiant. Febris ardens rigore superaccedente
 soluitur. Febres ardentes recidiuare solent, & vbi per dies
 quatuor significationem de se præbuerunt, postea exudant.
 Sin minus, septima die. Febres ardentes quatuordecim dies
 dijudicant, aut allēuātes, aut perimentes. Ex febre arden-
 te, abscessu purulento circa aurem non fiente, non valde ser-
 uantur. Letargici, tremuli ex manibus, somnolenti, discolo-
 res, tumidi, pulsibus tardi sunt, & partes sub oculis eleuatas
 habent, & sudores insuper accedunt, & aluos biliosas, & intē-
 peratas subtumidas habent. Si verò obaridas habuerint, vri-
 næ & egestiones alui latenter ipsis progrediuntur, vrina ve-
 lut iumentorum est, potum non expetunt, neque aliud quic-
 quam. Postquam verò resipuerint, collum dolorosum se ha-
 bere dicunt, & sonitus per aures transire. Qui verò ex le-
 thargicis seruantur, plerunq; pectore suppurati fiunt. Qui-
 buscunque in febribus tremores circa iudicationem cessant,
 his temporis progressu abscessus dolorosus suppuratus in ar-
 ticulos fit, & vesica dolorosa. Febrientibus quibus rubores
 sunt in facie, & dolor capitis fortis, & venarū pulsus, his san-
 guinis fluxio plerunque contingit. Quibus autem cibi fasti-
 dia sunt, & oris vētriculi morsus, & multum saliuæ, his vomī-
 tus fit. Quibus verò ructus adsunt, & flatus, strepitus ac ele-
 uationes ventris, his fit alui exturbatio. Qui diutius se-
 cure ex febre continua laborant, citra dolorem aut inflam-
 mationem, aut aliam causam, his abscessus expectandus est
 cū dolore ac tumore, & magis in infernis partibus. Expecta-
 re autem

te autem oportet abscessus, his magis qui trigessimū annum egressi sunt. & tunc expectare abscessus oportet, vbi viginti dies febris trāsmiserit. Senioribus autem minus fiunt, & vbi multo tempore febres durant. At intermittentes & erroneo modo inuadentes, autumno maximè in quartanam leniter transeunt, & hoc magis his qui triginta annos excesserint. Abscessus autem hyeme magis fiunt, & tardiùs desinunt, & minùs recurrunt. Quibus verò saepe recidiua contigit, his si semestre tempus transmiserint, tabes coxendicum leniter accedit. Quæcunque signa febrī se opponunt, & non abscessus significationem habent, maligna sunt. Febres quæ neque in diebus iudicatorijs, neque post solutorium signum decesserunt, recidiuant. Acuti morbi in diebus quatuordecim iudicantur. Tertiana exquisita in quinque aut septem circuitibus, aut ad summū in nouem iudicatur. Quibus febrīe incipientibus, sanguis de naribus sternutatione fiente distillat, & vrina subsidentia albam in quarta die habet, his in septima die solutionem significat. Morbi acuti iudicantur, sanguine de naribus fluente, in die iudicatorio: & sudore multo fiente, & vrina purulenta ac vitri formam referente, prodeunte & bonam subsidentiam habēte, & aceruatim excurrente: Abscessu item memorabili fiente, & aluo mucosa & cruenta derepente egerente: & vomitibus non prauis fientibus circa iudicationem. Somni profundi, non turbulenti, firmam iudicationem significant. Turbulenti verò cum dolore corporis, inconstantes sunt. Septima die, aut nona, aut decimaquarta, fluxiones sanguinis à naribus fientes, plerumque febres soluunt: Similiter & alui fluxio biliosa, & qualis in dysenteria fieri solet: & genuum ac coxendicum dolor: & vrina concocta ad iudicationem. In muliere verò etiā menstruæ purgationis fluxus. Quibus in febribus sanguis abūdè vndequēq; profluxit, his in refectionibus à morbo alui humectantur. Qui in febribus exudant, caput dolentes aluo suppressa, conuulsi fiunt. Mentis emotiones modicè feroces, & ferinum, & conuulsionem significant. Conuulsio in febre fiens, & eadem die desinens, bona est. Conuulsio in febre fiens, sedat febrē eadem die, aut postera, aut tertia. Si verò tempus in quo incepit, transgrediatur, & non desinat, malum est. Febres intermittētes, verūm inæqualiter calescen-

tes, aluo inflata, pauca egerente, in his post iudicationē lum-
 borum dolore sequuto, alui erumpunt. At amburētes ad ma-
 num, torpidæ, siticulosæ, anxiosæ, in his aluo suppressa gra-
 uati exoluuntur. Quandoque verò & rubicundæ in pedibus
 ambustiones, eadē significant. Hybernæ febres quartanæ,
 leniter in acutos morbos transeunt. Capitis dolor pertinax
 cum febre acuta, & alio signo maligno, lethale est. Cæterum
 sine signo malo, transgrediens vigesimū diem, sanguinis aut
 puris fluxū ē naribus, aut abscessus ad infernas partes signi-
 ficat: fluxiones quidē iunioribus trigintaquinque annis, se-
 nioribus verò, abscessus. Si verò circa frontē ac tempora fue-
 rit dolor ille pertinax, fluxiones. Quibus capitis sunt dolo-
 res, & sonitus aurium, citra febrem & vertigo, & vocis tardi-
 tas, & manuum torpor, eos aut syderatos, aut comitiales, aut
 obliuiosos fore expecta. Qui caput dolent, stupore corre-
 pri, delyrantes, aluo suppressa, oculo ferociente, florulenti, hi
 in posteriorem partem conuelluntur. Capitis succussionses,
 oculi rubicundi, mente manifestē emouentes, perniciosæ
 sunt. Non commoriuntur hæc, sed circa aurem tumorem fa-
 ciunt. Capitis dolor, cum sedis & pudendorū dolore, & tor-
 pore, & impotentiā inducit, & vocem resoluit. Hæc hor-
 rendæ non sunt, verū somnolenti ac singlutientes fiunt no-
 no mense: ex quibus soluta voce, in idem restituntur. Qui
 in capitis dolore ascaridas habent, his surditas & sopor con-
 sequens, abscessus circa aurem exfiscitat. Qui caput dolent,
 stupore detenti, dolorosi, oculum rubicundum habentes, f
 sanguinem effundunt. Capitis concussionses, & aurium so-
 nitus sanguinem effundunt: aut mulieri menses deducunt,
 tum aliàs, tum si iuxta spinā ardor consequatur: fortassis au-
 tem dysentericis fluxiones. Capite grauati, iuxta sinciput
 dolentes, vigilijs infestati, sanguinem effundunt, tum aliàs,
 tum si quid ad collum se extendat. Vomitus in capitis do-
 loribus æruginosi, cū surditate, vigilantibus, cito insaniam ex-
 citant. Quibus capitis ac colli dolor est, sed & totius corpo-
 ris tremula quædā impotētia, sanguinis eruptio soluit. Quin
 & tēpore hæc soluuntur. Verū vesicæ in hoc supprimuntur.

In acutis capitis doloribus, & in torpidis cum grauitate,
 conuulsiones fieri solent. Capitis dolorē soluit pus per na-
 res, aut sputa crassa, & non olentia. Soluit item vlcerum eru-
 ptio

A ptio. Q
 deratus
 febrem
 non ext
 uulforis
 vigila
 lassati,
 nibus tr
 voment
 tes, aluo
 Sopo
 cum ca
 num pl
 aliàs, tu
 uium v
 nis con
 gescent
 si, perni
 pernici
 pente s
 sunt.
 tes, abf
 tumore
 tes cum
 xiosa, c
 C circa ar
 bent?
 ris det
 tumid
 tes, nu
 fiens, si
 Splene
 turbar
 pretem
 ex his
 dolent
 è nare
 rigent
 riæ su

A p^{rio}. Quãdoq; & somnus, & alui fluxus. Capitis dolor moderatus, cum siti cibum capiente, aut cū sudore nō solvente febrem, abscessus in gingiuis, aut circa aurē significat, aluo non exturbata. Capitis dolor soporosus cum grauitate, cōuulsorium quid facit. Caput dolentes, siticulosi, aliquatenus vigilantes, obscuri cogitū, impotentes, ex aluo liquida delassati, num mente mouentur? Caput dolentes, surdastri, manibus tremuli, collum dolentes, mingētes nigra condensata, uomentes nigra, perniciosè habent. Caput dolētes, exudantes, aluum suppressam habentes, conuulsioni obnoxij sunt.

Sopor ubique malus est. Soporosi in principijs fientes, cum capitis lumborum, colli præcordij dolore, vigilantes, num phrenitici sunt? Nasus in his destillans perniciosus, tū aliàs, tum quarto ab initio die. Malum est etiam alui proluuium valde rubicundum. Soporosi ab initio exudantes, urinis concoctis ardentes, verūm citra iudicationem perfrigescentes, & breui rursus ardente, torpidi, soporosi, conuulsu, perniciosè habent. Somni-soporosi, & perfrigerationes, perniciosi sunt. Soporosis delassatis, surdis factis, aluo erūpente si rubicunda egesta fuerint circa iudicationem profunt. Soporosi, anxiosi, præcordium dolentes, parū uomentes, abscessus iuxta aurem habent. Antea verò circa faciem tumores cum sopore. Morbi derepentè mentem percipientes cum anxietudine, sanguinem profundunt. Soporosa, anxiosa, dolorosa præcordia, frequēter parū spuentia. Tumores circa aurem habent. Soporosi, num aliquid conuulsorij habent? Affectiones soporosa, fatuitatem inducentes, stuporis detentionem inferentes, præcordia variantia, & ventrem tumidum habentes, cibū fastidientes, aluo suppressa exudantes, num his turbidus spiritus, & geniturę simile quid pertrāsens, singultū significat? Nū & aluus biliosa insuper egerit? Splendidū in his mictum prodest. Ventres quoq; his insuper turbantur. Cerebro corrupto alij in tribus diebus, alij in septem moriūtur. Has verò si effugerint seruātur. Quibus aut ex his resectis os disparatū repertū fuerit, hi pereunt. Caput dolentibus ex posteriore parte ossa rupta habentibus, fluxio è nare larga crassa, mala est: Hi vbi oculum antea doluerint, rigent. Num & iuxta tempora ossium diruptiones conuulsoriae sunt? Auris dolor pertinax, cū febre acuta, & alio quodam

dam signo aliquantū maligno, iuuenes quidem septima die D occidit, & citius delirio correptos, si nō multum pus effluerit ex aure, aut sanguis ē naribus, neque aliud quoddam bonum signum compareat. Seniores autem tardius, & minus tollit. Nā & aures suppuratione proueniunt, & minus delirant. Verū multi ex his recidiunt, atq; sic pereunt. Surditas in acutis ac turbulentis consequēs, malum. Malum etiā in lōgis. In his autē dolores etiam ad coxas deducit. In febribus surditas, alium sistit. Aures frigide, & pellucidæ, & contractæ, perniciosæ. Tinnitus in acutis, & sonitus in auribus, lethale. Sonitus aurium, cum visus hebetudine, & narium grauedine, mentem euomet, & sanguinem profundit. Quibus surditas cum capitis grauitate, & præcordij intentione, & ad splendorem turbatio, sanguinem profundit. In febre acuta aures obsurdescere, furiosum est. Valde surdi, in accipiendo tremuli, linguam resoluti, torpidi, malum. Accedente agritudine surditas, & vrina subrubicunda subsidentiam nō habens, sed id quod in medio innatat, mentē euomet. Morbo regio corripit, in his malū est. Mala est & ex morbo regio fatuitas. Hos voce priuari, sentientes tamē esse cōtingit. For-tassis autem & alius malè his afficitur. Quæ circa autē dolorose excitantur, perniciosæ sunt. Rubores circa aurem ex progressu dolore, in febribus sientes, signum quidem sunt erysipelatis in facie futuri. Sed & cōuulsiones ex talibus sūt, cum vocis interceptione ac exolutione. Tumores circa aurē ex plurimis graueolentibus cum febre acuta, & præcordio f intento, tardius excitati, occidunt. Tumores circa aurem leuiter syderatis, mali. Tumores circa aurem in longis morbis non suppurātes, lethales. Alui verò his deorsum feruntur.

Num quibus abscessus sunt iuxta aures, caput dolēt? Num & supernis partibus exudant: Num & insuper rigent? Num & alui erumpunt, & quid soporosum habent? Num & aquosa est vrina, alba innatantia habens, & aliquantum varia, exalbida, graueolentia. Abscessus iuxta aurem submouent tussiculę cum sputationibus sientes. Vrinq; in abscessibus retrō aures citō & modicē maturescentes, malæ sunt. & sic perfrigerari, malum est. Abscessus circa aurem in morbis diuturnis suppurati, non valde albo & inodoro pure, occidunt, & maximè mulieres. Abscessus iuxta aurem, ex acutis

C
tis mor
judicati
guis flu
pereunt
Verum
angelus
tate ac
liquid h
surditat
quid na
abscessu
ē narib
ex tum
ritus ra
ficat. E
gilias, a
propter
lis aute
res frig
liuesce
lethal
malum
est. C
stercora
dinatar
C Dolo
malum
nigris
purgen
rem.
aut liue
Malu
ri, aut d
oculos
des circ
re: aut a
aut nig
etiam
tis extr

A tis morbis maximè in febris ardentibus fiunt : & si non
 iudicationem fecerint , & maturescant , aut ex naribus san-
 guis fluxerit, aut vrinæ subsidetiam crassam habuerint, ægri
 pereunt. Pleriq; verò talium tumorum antea propulsantur.
 Verùm considerare oportet insuper etiam ipsas febres , siue
 augeant, siue remittant, atque sic pronunciare. Ex surdi-
 tate ac torpore, de naribus aliquid destillare, difficultatis a-
 liquid habet. Vomitus his conueniet, & alui turbatio. Ex
 surditate leniter abscessus iuxta aures fiunt, tum aliàs, tum si
 quid nausæ accedat. Sed & soporosis ex his , etiam magis
 abscessus ad aurem fiunt. Surditatem ex febris, sanguinis
 e naribus fluxio soluit : itemque alui turbatio. Facies quæ
 ex tumida humiliatur, & vox leuior ac debilior fiens, & spi-
 ritus rarior ac leuior, remissionem in sequentem diem signi-
 ficat. Faciei corruptio, lethalis. Verùm minus, si propter vi-
 gilias, aut famem, aut alui exturbationem fiat : Et si id quod
 propter hæc corruptum est, sedetur per diem ac noctem. Ta-
 lis autem fuerit, oculi caui, nasus acutus, tempora collapsa, au-
 res frigide ac contractæ, cutis dura, color pallidus aut niger.
 Liuescens verò ex his palpebra, aut labium, aut nasus, breui
 lechale est. Faciei bonus color, & toruitas, in morbo acuto
 malum est. Frontis ex his contractio, phrenitidis signum
 est. Circa faciem color bonus, & sudores non febrientibus
 stercora vetusta subesse significat, aut victus rationem inor-
 dinatam. Rubores circa nasum, alui humescētis signa sunt.

C Dolores circa præcordia aut pulmonem si suppurentur,
 malum est. Oculorum puritas, & albas ipsorum partes, ex
 nigris aut liuidis puras fieri, iudicatorium est. Si igitur citò
 purgentur, celerem iudicationem significat, Si tardè, tardio-
 rem. Caligo oculorum, aut si alba ipsorum pars rubescat,
 aut liuescat, aut venulis nigris impleatur, bonum non est.
 Malum est etiam lucis splendorem fugere, aut lachryma-
 ri, aut distorqueri. Et alterum minorem fieri, malum est : &
 oculos frequenter agitare, ac iactare, aut paruas lemas ac for-
 des circa ipsos, aut concretionem tenuem albicantem habe-
 re : aut albam partem maiorem fieri, nigram verò minorem :
 aut nigram sub palpebram supernam occultari. Mala est
 etiam oculorum cauitas, & expressio valde foràs, & splendo-
 ris extritio, vt pupilla extendi non possit. Et extremitatum

palpebrarum curvitas, & oculi fixi, & assidue nictare, & colores permutare, & palpebras inter dormiendum non committere, perniciosum est. Malus est & oculus peruersus. Oculorum rubor in febre siens, alui diuturnam malignam affectionem significat. Circa oculos pustularum eruptiones in virium refectionibus, aluum prorumpere faciunt. In oculorum distorsione febrienti, lassato, rigor perniciosus: & soporosi in his male habent. Viro lippienti, febre superueniente, solutio. Sin minus, periculum est ne cæcus fiat, aut pereat, aut utriusque.

Quibus lippientibus capitis dolor accedit, & ad multum tempus concomitatur, periculum est ne cæci fiant. Lippienti alui profluuium sua sponte prodians vtile est. Oculorum obscuratio, & oculus fixus, caliginosus, malum. Oculorum E obscuratio, cum animi deliquio, breui consulsionem inducit.

Oculorum reftitudo in morbo acuto, & morus velox, & somnus turbulentus, & vigilia, & quandoque sanguis e naribus stillationes, nihil boni. Qui febres ad tactum non adurentes habent, phrenitici fiunt: & magis si sanguis fluxerit.

Lingua que in principio quidem inhorruit, in colore vero permanet: progressu autem temporis exasperatur, & liuescit & rumpitur, lethalis est. Si vero valde nigrescat, in quartade cima die iudicationem fore significat. Periculosissima autem est nigra, & cum virore pallida. Linguam circa bifidam sui partem, velut saliuam albam obducere, febris remissionis signum est, si quidem id quod superinductum est, crassum fuerit, eadem die. Si vero tenuius, postridie. Si vero adhuc tenuius, tertio die. Eadem significat etiam huiusmodi, si circa summam linguam fiant, verum minus. Lingua tremula cum rubore iuxta nasum, & aluo liquida, si reliqua sine signis sint circa pulmonem, malum est, & celeres purgationes, perniciosas significat. Lingua citra rationem tenera siens, & cum cibi fastidio nauseabunda, cum frigido sudore, ex aluo liquida, nigrorum vomituum, signum est: lassitudo in his mala est. Lingue tremulæ quibusdam etiam aluum liquidam quandoque faciunt. Denigrata vero in his, celerem mortem significant. Num lingua tremula mentem non firmam significat? Lingue asperæ & resiccata, phrenitica sunt. Dentes collidere aut stridere, quibus non familiare, id est à pueris, furiosum ac lethale est: Jam vero delirans si hoc faciat, penitus lethale est. Pernicio

C
 niciofum
 scellum c
 ne, veben
 vero seru
 bus circ
 Dolore
 ois edu
 eruptione
 pernicios
 hofe, si q
 ratione,
 muntur,
 obitum e
 dam sign
 cū exolut
 malæ & i
 indicatio
 ptiones i
 nem cū fi
 recepcio
 nes cum
 Voces
 ue sunt.
 In voc
 præ man
 C Ex cap
 cum sud
 diutius d
 emotior
 ceptione
 put dolē
 ta sine s
 dore. Ve
 & qui ex
 fiffimè a
 & quibu
 oculorū
 partes, t
 præter

perniciosum autē est & resiccari dentes. Dentis corruptio abscessum circa gingiuā factum soluit. Ex dentis corruptione, vehemens febris superaccedens, & delirium, lethale est. Si verò seruentur, vlcera suppurabunt, & ossa discedent. Quibus circa palatū humoris collectio fit, plerūque suppuratur.

Dolores vehementes circa maxillas, periculum est ne ad ossis eductionē deueniant. Labium contractum, alui biliosae eruptionem significat. Sanguis de gingiuis, ex aluo liquida perniciosus. Sputi exscreationes in febre, liuidae, nigrae, biliosae, si quidem supprimantur malae sunt, secedentes verò pro ratione, vtilis. Quibus falsuginosa sputa, ac tussis supprimuntur, his corpus velut à pustulis rubescit. Verum ante obitum exasperatur. Sreatio frequēs, si sanē & aliud quoddam signū affuerit, phenitidē indicat. Vocis interceptiones cū exolutione, pessimae. Modicē feroces mentis emotiones, malae & ferinae sunt. Quibus vox cum febre deficit, & cum indicatione intercepta, tremuli moriuntur. Vocis interceptiones in febre cōuulsorio modo sientes, ad mentis emotionem cū silentio deueniūt, perniciosum. Vocis ex dolore interceptiones, dolorosam mortē inducūt. Vocis interceptiones cum exolutione stupefactorio modo, perniciosae sunt.

Voces contractae post medicamēti sumptionem, num prae sunt. Pleriq; horū exudant, & ventres humectos habent.

In vocis interceptione spiritus, velut his qui strāgulantur, praemanibus expositus, malus est. Num & mentem emouet?

Ex capitis dolore vocis interceptiones si sint, febricitantes cum sudore laxantur in seipsos, fiuntque morbi reuertentes diutius durantes. his insuper rigere, malum non est. Mentis emotiones cū vocis interceptione, perniciosae. Vocis interceptiones insuper rigentibus, lethales. Tales autē leniter caput dolēt. Vocis interceptiones cū exolutione, in febre acuta sine sudore, sunt quidem lethales, minus verò quā cū sudore. Verum diurnitate temporis significāt. fortassis autē & qui ex recidiua tale quid patiūtur, tutissimi sunt. Pernicio falsimē autē ex talibus habēt quibus sanguis ex naribus fluit, & quibus alui humectantur. Vox acuta, planctū referens, & oculorū obscuratio, conuulsorium est. Dolores his ad infernas partes, toleratu faciles sunt. Cū voce tremula, solutio alui praeter rationē, in his moram trahētibus diuturnis, perniciēs

est. Frequentes subsoporata vocis interceptiones consistentes, tabem præsignant. Spiritus qui densus quidem & parvus est, inflammationē & dolorē in locis principalibus significat. Magnus autē & per multū tempus delirium aut conuulsionem. Et frigidus quidē lethalis est, lethalis autē est & febriculofus & fuliginofus. Verū minus quā frigidus, & qui magnus foras expiratur, paruus verò intro: & paruus foras, magnus verò intro, pessimus sanē est, & morti propinquus. Itemq; extendens, & vrgens, & obscurus, & dupla intro reuocatio, veluti superinspirantibus. Bona autem spiratio, in omnibus morbis qui cum febre acuta sunt, & in quadraginta diebus iudicantur, magnū momentum ad salutem habet.

Collum durum & dolorofum, & maxillarū colligatio, & venarū iugularium palpatio fortis, & tendinum distentio, perniciosum. Dolores in faucibus gracilibus strangulatorij, à capitis dolore originē trahentes, conuulsorij sunt. Frigiditates colli ac dorsi apparatus, Sed & totius corporis conuulsoria, in his mictiones fiunt crassiorē farinam referentes.

Quibus circa fauces irritamēta sunt, his tumores circa aurem leniter erumpunt. Fauces dolorosæ, graciles, cum agrè tolerabili molestia, perniciosæ acutæ sunt. Quibus spiritus retrahitur, & vox strangulatoria est, & vertebra intro confidet, his in fine velut cōtrahente quodam spiritus fit. Fauces modicè exasperatæ, & aluus vanis conatibus nitens, frontis dolores, ægri palando cōtrectantes, dolorosi: quæ ex his augetur, difficilia sunt. Dolores fortes circa fauces, tumores circa aurē, & conuulsiones efficiunt. Colli item ac dorsi dolores. Cum febre acuta cōuulsiones perniciosæ. Colli & cubitorum dolores, conuulsorij. A facie autem hi, & secundum fauces. Pallidi, graciles, saliuam sputantes, In his in somnis sudores boni sunt. Num & sudore leuari, plurimis non malū est? Dolores ad infernas partes his toleratu faciles sunt. In dorsi ac pectoris dolore, mictio cruenta suppressa, perniciosa est dolorosè. Colli dolor malum quidē in omni febre, pessimum autē his quibus timor est vt etiam insaniant. In pectoris dolore febriculoso, aluus turbata, torpida, nigrarum egestionū signa sunt. Dolores parui in acutis iuxta fauces graciles, in gracili vbi hiarit, nō faciliē os contrahente, mentem emouent. Ex his phrenitici perniciosè habent.

Fauces
exulcer

et ulceratæ in febre, cū alio signo ex his quæ difficilia sunt,
 periculosa sunt. In febribus derepente suffocari, & deglu-
 tire non posse, citra tumorem, malum est. Collum conuer-
 tere non posse, neque deglutire, vt plurimum lethale est.
 Præcordium molle esse conuenit, & doloris exors, & æqua-
 le. At inflammatum, aut inæqualiter se habens, aut dolens, si-
 gnum est ægritudinis non leuis. Tumor verò in præcordijs
 durus & dolorosus, pessimus quidem est, si iuxta omnes par-
 tes fuerit. Ex his autem qui ab vna parte sunt, minus pericu-
 losus est qui à sinistris est. Significant autē in principio quī-
 dem tales, mortē citam. Si verò viginti dies transmittant, fe-
 bre manente, suppurationem. Contingit autē his in primo
 circuitu, etiam sanguinis eruptio è naribus, & valde prodest.
 Plerumq; enim hi caput dolēt, & visus obscuratur. & magis in
 his sanguinis eruptionē affore expecta. In atatibus autē an-
 norum trigintaquinq;. Senioribus verò minus. At verò mol-
 les & doloris exortes tumores, diuturniores iudicationes fa-
 ciunt, & minus periculosi sunt. Sed & hi sexaginta dies tranf-
 gredientes, febre manente, suppurantur. Confimilia verò si-
 gnificant & tumores circa ventrē, his qui sunt in præcordijs,
 Verū minus suppuratū hi quā illi. Minimè verò qui sub vni-
 bilico consistunt. & fiunt etiā hi quidē in tunica, illi verò sur-
 sum diffusi. Lethales autem sunt ex ipsis, quicumq; intro ru-
 pi fuerint. ex reliquis autem suppurationibus, quæ quidē for-
 ras rumpuntur, optimum est vt in breuissimā & acutissimā
 molem colligantur: quæ verò intro, vt neq; mole, neque do-
 lore, neq; colore, foris se manifestas faciant. Contrariū autē
 pessimum est. Quædā verò ex his propter puris crassitudinē,
 nullam de se significatiōē præbent. Porro recentes in præ-
 cordijs tumores, si non cum inflammatione fuerint, & dolo-
 res ab ipsis soluit murmur in præcordio obortū, & maximè
 quidē si pertrāsierit per vrinas, & alui egestionem. Sin minus
 si etiam ipsum pertrāsierit. Prodest autē & si subdescēderit
 ad infernos locos. Pulsus in præcordio cū tumultu, mentis
 emotorius est, & magis si oculi frequēter moueantur. Oris
 ventriculi dolor, & pulsus præcordiorum, febre perfrigerata
 malum, tum aliàs, tum si insuper exudarint. Dolores ad præ-
 cordium irruentes, tū aliàs mali sunt, tum si aluos humectēt.
 Peiores autē sunt, si breui fiant. & tumores circa aurē ex his

emergētes, maligni sunt, & aliæ suppurationes. Oris vētrici-
culi dolores cū tormine vētris animalcula erūpere faciunt. D

Oris ventriculi dolor seniorē frequenter impetens, mor-
tem repentinā significat. Quibus præcordia eleuantur, al-
uo suppressa, malū est, maxime autē in morbis tabidis, lōgis.
& quibus alui humectantur, in præcordio inflāmatio suppu-
ratoria est, quibus ante mortem nigra per aluum subeunt.

Præcordiorū distētio cum sopore anxioso, in caput dolen-
te abscessus circa aurem attollit. Post præcordiorū tumo-
rē, biliosis spiritus magnus & febris acuta, abscessus circa au-
rem attollit. In dolore præcordiorum submurmurāci, lum-
borum dolor superaccedēs in febribus, ventres vt plurimum
humectat, si non flatus eruperit, aut vrinæ copia prodierit. g

Ex præcordio diutinē afflicto, & aluo graueolenti, absces-
sus circa aurem, occidit. Quibus à præcordiorū doloribus,
aluus paulatim subuiscosa egerens, pauca stercoracea effun-
dit. num etiam sanguinē effundit? Quibus derepente dum
sine febre sunt, præcordij & oris vētriciuli dolor, & circa cru-
ra, ac infernas partes, & aluus in tumorem eleuata est: soluit
venæ sectio, & alui fluxio. His febrile nocium est. Longe e-
nim & vehementes febres fiunt, & tusses, & spiritus & singul-
tus fiunt. His autem ad solutionem tendentibus, dolor fortis
coxarum, aut crurum, aut puris sputum, aut oculorum priua-
tio succedit. Quibus dolores præcordiorum, oris ventricu-
li, hepatis, partium circa vmbilicum, hi sanguine per aluum
egesto, seruantur: non autē egesto, moriuntur. Quibus præ-
cordia non mollia, facies sana, nō liberantur citra multi san-
guinis ex naribus fluxum, aut conuulsionem, aut coxēdicum
dolorē. Dolores ad præcordia in febre. voce intercepta, si-
ne sudore soluti, malum est. His ad coxendices dolores fiūt.

Iuxta ventrem in febre palpitationes, mentis emotiones
inducunt, Sanguinis autem fluxio horrorem efficit. Dolo-
res in febre ad præcordia exilientes, sine sudore soluti, mali-
gni sunt. His ad coxendices dolores fiunt, & ipsis vnā cum fe-
bre ardente, aluus deorsum erumpēs, perniciosum est. Do-
lores circa vmbilicum palpatorij, habēt quidem, & aliquid
mentis emotorium, verū circa iudicationem pituita his a-
ceruatim copioso cum dolore penetrat. Post aluum suppres-
sam, præcordia subleuata in tumorem, mala sunt, maxime
tabescentia

tabescentiam in
ti, ipsos
febrient
per pan
rationer
rum dol
cum des
tertiana
egerere
inducun
fiunt.

B manus t
his sang
& mens
dinis p
naci, &
sa multa
tatem,
ventric
nis sunt
& capu
ualiori
conuul
tia? Ex
C lum.

Hi rep
os vent
reuom
rum vo
nue in
bos au
progre
bus lu
fiunt,
lentib
citer r
dolor
bet qu

A tabescentibus iam diu, & quibus alui humectantur. Anxietatem in praecordio sentientibus, tumores circa aurem oborti, ipsos occidunt. Duricies circa ventrem cum dolore, in febrilibus cum horrore, cibum auersantibus, si alio infuper parum humectata, purgationem non faciant, ad suppurationem peruenient. Dolor supra umbilicum, & lumborum dolor, si medicamentis non soluantur, in hydropem siccum desinant. Dolores ex lumbis diuturniores, qui febre tertianae generis modo exacerbantur, grumosum sanguinem egerere faciunt. Dolores in lumbis sanguinis fluxionem inducunt. Ex lumborum dolore sanguinis fluxiones largae fiunt. Quibus ex lumborum dolore, recursus ad caput, & manus torpidae, & oris ventriculi dolores, & aurium sonitus, his sanguis largè profluet. Sed & alui his deorsum erumpunt, & mens turbata est ut plurimum. Ex dorsii dolore aegritudinis principia difficilia sunt. In lumborum dolore pertinaci, & ampliore alui subductione, à veratro vomere spumosa multa prodest. Spinae distortionem ac spirandi difficultatem, sanguinis fluxio soluit. In lumbis dolentibus oris ventriculi dolores insuper accedentes, signa sanguinis fluxionis sunt, etiam praegressa. Affectiones ex lumbis ad collum & caput transeantes leuis siderationis modo resoluentes, conuulsoriae, mentis emotoriae sunt. Num tales etiam soluuntur conuulsionibus? Aut taliu alui aegrotant per eadem prodeuntia? Ex lumborum doloris recursum, oculorum distortio, malum. Dolor in pectus firmatus torpore, malus in febre est. Hi repente pereunt. Ex lumborum dolore recursiones ad os ventriculi febriculosa, horrorem inducentes: Sic affecti reuomentes tenuia aquosa, mente moti, voce destituti, nigrorum vomitu facto moriuntur. Diuturni circa lumbos, & tenuae intestinum dolores, & ad praecordia dolores, si aegri cibos auersentur vnà cum febre, his dolor intentus ad caput progressus, repente ipsos occidit conuulsorio modo. Quibus lumborum dolor est, hi male habent. Num his tremores fiunt, & circuli rubicundi in tibijs in rigore? Num lumbos dolentibus, cibos fastidientibus, non vomitentibus, modicè ferociter mente motis, spes est nigra proditura esse? Lumborum dolor in ventriculi os dolente, cum excreatione violenta, habet quid conuulsorium. Rigor vnà cum iudicatione ali-

quatenus horrendus est. Lumborum dolor sine causa manifesta sæpe impetens, maligni morbi signum est. Lumborum dolor cum sopore anxioso, malus est. Lumborum distentio ex muliebrium mēsiū multitudiue, ad suppurationem tendit. & variè prodeuntes viscosi, graueolentes, strangulatorij menses ex prædictis, ad suppurationem tendunt. Arbitror autem tales etiam aliquantum delirare. Quibus lumborum dolor, & lateris, sine causa manifesta, hi regium morbum incurrunt. Perfrigerationes ex sanguinis eruptionibus in diebus iudicatorijs vehementes, pessimæ sunt.

Vice versa sanguinem erumpere, malum est. velut in splene magno ex dextris. & circa præcordia eodem modo se res habet. Vulnere sanguinem fundentia, in super rigentia, maligna. Sic affecti loquentes latenter moriuntur. Affectiones quæ quinta die sanguinem largè fundunt, sexta in super riguerunt, septima perfrigerata fuerunt, & repentiè recalescunt, in his alui male afficiuntur. Post sanguinis eruptionem, nigrorum per aluum egestio, mala. Mala autem sunt & rubicunda valde & æruginosa. Quarta die tales fiunt sanguinis eruptiones. Soporosi ex talibus conuulsi moriuntur, nigris prægressis, & ventre tumefacto. Post sanguinis eruptiones, & nigrorum egestionem, in acuto surditas, malum. Sanguinis egestio his perniciofa. Surditas autem soluit. Quibus sanguinis eruptiones plures, his temporis progressu alui male afficiuntur, si non vrina concocta prodierit. Num & aquosa vrina tale quid significat? Quibus ex sanguinis eruptione magna frequenti, multa fit alui cum nigris egestio, ea autem suppressa, sanguinis fluxiones: hi aluum dolent. vnà verò cum quibusdā flatibus, facile tolerant. Num tales multis frigidis fudoribus exudant. Conturbata in his vrina, mala non est: neq; id quod genituræ simile in ipsa residet, verum plerumq; hi aquosa mingunt. Quibus de naribus in surditate ac torpore pauca destillant, habent quid difficultatis. Vomitus his conducit, & alui perturbatio. Magnæ in principijs sanguinis eruptiones, circa refectionem aluos humectant. Fluxiones ex naribus largæ per vim suppressæ, quandoq; conuulsionem prouocant. Venæ sectio soluit. Vndecima die fientes sanguinis stillationes, difficiles sunt, tum aliàs, tum si bis superstillauerint, & rursus stillauerint. In sanguinis fluxione

xione multa, aut singultus, aut conuulsio, mala est. In his
 qui decolores vsque ad septem annos vires recolligunt & spi-
 ritus in vijs acruatus, & terræ cōcupiscentia, sanguinis cor-
 ruptionem ac exolutionē significat. In morbis longis cor-
 ruæ comparentes sanguinis fluxiones, perniciosæ sunt. Ver-
 tiginēs ab initio sanguinis narium fluxio soluit. Ex naribus
 erumpente sanguine, cum exiguis sudoribus perfrigescētia,
 maligna sunt. Sanguinis detractio in perfrigeratione tor-
 pida, mala est. Qui aluo suppressa sanguinem effundunt, &
 vnā cum sanguinis effusione insuper rigent, his aluum velut
 ex intestinorum leuore lubricam hæc faciunt, itemq; durāt,
 & ascaridas, aut ambo. Sanguinis fluxiones statis tempo-
 ribus sientes, siticulosæ, si sanguinem non effuderint, comi-
 tialis morbi mortem inducunt. Ex hæmorrhoidē parum ap-
 parente, vertiginēs abortæ, paruam ac modicam siderationē
 significant, soluit venæ sectio. & quicquid hoc modo appa-
 ruerit, mali aliquid significat. Palpitantes per totum, num
 etiam voce intercepta moriuntur? Tremores conuulsorij
 siētes in sudoribus reuerti solent. Iudicatio his fit, vbi super-
 riguerint. Superrigent autem hi ardore circa ventrem pro-
 uocati. Somnus multus in his conuulsorius, & ad frontē gra-
 uitates, & mictio difficilis. Conuulsiones antea non cog-
 nitæ in strangulatis ab vtero, faciles sunt. Conuulsoria sine
 sudore spura defluentia in febriētē, leuia sunt, His insuper al-
 ti aliquantum humectantur. fortassis autem & ad articulos
 aliquid abscedet. Quibus conuulsis oculi intente relucent,
 neque apud seipsos sunt, & diutius ægrotant. Quæ conuul-
 soria modo exacerbantur, cum stuporis detētionē, abscessus
 iuxta aurem excitant. Tremulis, anxiosis, parui iuxta aurem
 tumores conuulsionem significant, aluo male affecta. Con-
 uulsiones & tetanicas distentiones febris accedens soluit.

Conuulsio ex vulnere lethalis est. Conuulsio in febre
 siens, perniciosæ est. Minimè verò pueris. Seniores septem
 annis in febre nō corripuntur conuulsione. Sin minus, per-
 niciosum est. Conuulsionem soluit febris superueniens a-
 cuta, quæ prius non fuit. Si verò fuit prius, iam exacerbata.
 Prodest & vrinæ transitus vitri speciem referens, copiosus, &
 alui fluxus, & somni. At repentinas cōuulsiones soluit febris,
 alui fluxus. In conuulsionibus vocis interceptio diu durans,

mala est: partia autem, aut linguæ siderationem, aut brachij, D
 aut dextrarum partium significat. Soluitur autē vrinis mul-
 tis acruatis derepentē prodeuntibus. Sudores autem paula-
 tim sientes profunt, Acruati verò, itemque sanguinis detra-
 ctiones acruatæ lædunt. In distentionibus & ante & re-
 tro sientibus, & in tergū solū cōtingentibus, si maxillæ solua-
 tur lethale est. Lethale est etiam sudare in distentione in dor-
 sum siente, & corpus dissolui, & in eadē affectione reuomere
 per nares, aut clamare, aut nugari, si ab initio vox intercepta
 fuit. In posteram enim diem mortem significat. Febriles in
 dorsum distentiones, vrinæ genituræ similes soluant. An-
 ginæ quæ neque in collo, neque in faucibus, quicquam con-
 spicuum faciunt, verū suffocationem vehementem ac spi- E
 randi difficultatem inducunt, eadem die & tertia occidunt.
 Quæ verò tumores & ruborem in collo accipiunt, in cæteris
 quidem consimiles sunt, verū diuturniores. Quibuscumque
 verò & fauces, & ceruix, & pectus, simul rubuerint, diutur-
 niores sunt, & ex ipsis maximè seruantur, si non recurrerint
 rubores. Si verò dissipentur, neque tuberculo foras conuerso
 ac collecto, neque pure leniter ac sine dolore excreato, ne-
 que in diebus iudicatorijs, perniciosæ sunt. Num etiam sup-
 purati fiunt? Securissimum autem est ruborem & abscessus
 quàm maximè foras verti. Erysipelas verò foris quidem ac-
 cedere, commodum est, intro autem conuerti, lethale. Con-
 uertitur autem intro, quum disparente rubore pectus grau-
 atur, & difficilem spirationem habet. Quibus verò anginae ad P
 pulmonem vertuntur, partim in septem diebus pereunt, par-
 tim euadentes suppurati fiunt, si non eductio pituitosa sur-
 sum ipsis fiat. Quibus per pulsationis venarum vehemen-
 tiam, stercus derepentē per aluum secedit, lethale est. In an-
 ginis sputa gracilium subarida malum. Anginosi in linguis
 tumores, circa signa disparentes, perniciosi: & dolores dispa-
 rentes citra manifestam causam, perniciosi sunt. In angini-
 nis qui non breui concocta exspuunt, perniciose habent. In
 angina dolores ad caput, citra notas, cum febre, perniciosi.
 In angina dolores ad crura, citra notas, cum febre, pernicio-
 si. Ex anginis citra indicationem præcordij dolor, cum
 impotentia ac torpore siens, occidit occultè, etiam si valde
 mansuetè se habere putent. Ex anginosis citra notas atte-
 nantibus,

A natis, D
 pus eger
 anginis
 facient.
 culter si
 ba, quæ
 maturat
 tionis m
 ta, cum
 ea quæ i
 tio viol
 nes pen
 Si verò
 aut non
 aurem n
 biliosis
 gestima
 Pleu
 quoc; h
 cōuulsi
 Qu
 ma die
 ca non
 qualis
 & iudi
 C guinen
 tertia
 facit: v
 rum co
 in pect
 traria,
 mul &
 die iud
 cis in p
 sexta
 & non
 die ac
 uatur.
 est, &

Anatis, dolor ad pectus & ad aluum progressus concitatus, pus egerere facit, aliàs autem eius qui exoluitur tale est. In anginis omnia perniciofa sunt, quæ non manifestũ dolorem faciunt. Sed & ad crura dolores diuturni procedunt, & difficulter suppurantur. Ex angina sputa viscosa, crassa, valde alba, quæ violenter educuntur, mala sunt. Et omnis eiusmodi maturatio, mala. Purgatio multa deorsum, tales leuis siderationis modo perimit. Ex angina, subarida frequentia sputa, cum tussi, lateris dolorem inducentia, perniciofa: itemq; ea quæ inter potandum per tussim subemergunt: & deglutitio violenta, mala. Pleuritici quibus in principio sputationes penitus purulentæ sunt, tertia die moriuntur, aut quinta. Si verò has effugerint, non multo melius habentes, septima, aut nona, aut vndecima suppurari incipiunt. Quibus supra aurem rubor, & similiter veluti pleuritici calescunt, & aluus biliosus ac graueolētibus exturbatur, hi vigesima ac quadragesima die periclitantur. Vbi verò has effugerint, seruantur.

Pleuritides sicca ac sine sputo difficilimæ sunt. Horrende quoq; hæ in quibus dolores supernè sunt. Pleuritides sine cõuulsionibus, grauiores sunt his quæ cū cõuulsionibus sũt.

Quibus pleuriticis in principio lingua biliosa fit, hi septima die iudicantur. Quibus autem tertia aut quarta die, circa nonam. Bulla subliuida fiene in lingua, in principio, qualis est ferri tincti in oleum, difficilior solutio contingit: & iudicatio quidem ad decimumquartũ diem peruenit, sanguinem autem plerunque spuunt. Sputum in pleuriticis tertia die maturari ac expui incipiens, citiores solutiones facit: verum posterius, tardiores. In doloribus pleuriticorum commodum est aluum molliri, sputa colorari, strepitus in pectore non fieri, vrinam bene procedere. His autem contraria, difficilia sunt: itemq; sputũ dulce fieri. Biliosæ simul & sanguineæ pleuritides, plerunque nona aut vndecima die iudicantur, & maximè sanantur. Quibus autem pleuriticis in principio quidem dolores molles sunt, quinta verò aut sexta die exacerbantur, hi magis ad duodecimã perueniunt, & non valde seruantur. periclitatur autem maximè septima die ac duodecima. Vbi verò bis septem dies effugerint, seruantur. Quibus pleuriticis strepitus sputi multus in pectore est, & facies tristis, & oculus morbi regij colore infectus, ac caligi

caliginosus, hi pereunt. Qui ex pleuritide suppurati sunt, in quadraginta à rptione diebus expuunt. Sputum in omnibus pleuriticis ac peripneumoniacis facile ac cito expui conuenit, & flauum sputo ammixtum esse. Quod verò longè post dolorem educitur flauum, aut non mixtum, & multam tussim inducens, malum est. Prauum autem penitus est flauum meracum, & viscosum, & album, & rotundum, & cū virore pallidum valde, & spumosum, & liuidum, & æruginosum. Peius autem aliquanto est id quod ita meracum est, vt nigrū appareat. At sanguine non multo permixtum flauum, in principio quidem salutare est, septima verò die, aut posterius, minus tutum. Sanguineum verò valde, aut liuidum, statim in principio periculosum est. Prava sunt etiam sputa, & spumosa, & flaua, & nigra, & æruginosa ac viscosa, & quæcūque cito colorantur. At mucosa ac fuliginosa, & cito colorantur, & securiora sunt. Quæ verò intra quintum diem ad coctionem colorantur, meliora sunt. Omne porrò sputum non soluens dolorem, malum est: soluens autem, bonum. Quicumque verò cum bilioso purulentum educunt, aut seorsim, aut permixtum, plerunque decimaquarta die moriuntur, si non mali aut boni quippiam ex præscriptis superueniat. Sin minus, pro ratione, maxime autem his quibus eiusmodi pus septima die incipit. Bonū verò est & in his & in omnibus circa pulmonē morbis, facile ferre morbū, à dolore liberatū esse, sputum facile educere, bene spirare, & sine siti esse, & totū corpus æqualiter calefcere, ac molle esse. Et ad hæc somnos, & sudores, vrinas, alui egestiones, bonas esse. Mala autē sunt his cōtraria. Si quidem igitur omnia bona ad hoc sputum accesserint, seruari homo poterit. Si verò partim affuerint, partim non, nō vltra decimūquartum vita producta peribit. Quod si contraria signa accedant, citius etiam. Quicumque verò dolores in his locis non sedantur, neque ad expuitiones, neque ad venarum sectiones, ac victus rationes, suppurantur. Quibuscunque autem ex peripneumonia abscessus circa aurem, aut ad infernas partes fiunt, & suppurantur ac fistulantur, hi superstites euadunt. Fiunt autem his quibus & febris, & dolor affuerit, & sputum pro ratione non prodierit, neque biliosa alui egestiones, solutuque faciles ac meracæ fiunt, neque vrina crassa valde, & multam subsidētiā habens: & alia salutaria

lutaria
quibus
bas præ
pus aliq
sam cess
matione
autem,
rò sputo
tiam ha
tum mo
scessus,
est ne m
nō purg
decim
Perip
his quæ
à pleur
eritata
monen
sternu
lingua
matæ s
Et quib
nis ala
lor fit,
C median
na. At t
tem de
penden
assida
ca cost
cabant
dolor
uores
rit, vn
& iace
tertia
unt. C
ximè e

lutaria habuerint. Fiunt autem ad infernas quidē partes, his quibus circa præcordia inflāmatio fit: ad supernas verò, quibus præcordiū molle & doloris exors fuerit, & vbi per tempus aliquod difficulter spirauerint, ac citra manifestam causam cessauerint. At abscessus ad crura in periculosis inflammationibus pulmonis, omnes quidem cōmodi sunt, optimi autem, sputo purulento pro flauo fiente. Non procedente verò sputo secundum rationem, neque vrina bonam subsidentiam habente, periculum est claudum fore hominē, aut multum molestiarum exhibitura res est. Si verò recurrerint abscessus, febre consequente, & sputo nō procedente, periculum est ne moriatur ac deliret. Quicumque verò peripneumonici nō purgati sunt iudicatorijs diebus, sed mēte moti quatuordecim dies effugerunt, eos periculum est suppuratos fieri.

Peripneumoniæ ex pleuritide trāsmutatæ, securiores sunt his quæ ab initio fiunt. Corpora exercitata ac densa citiùs à pleuriticis ac peripneumonicis morbis pereūt quàm inexercitata. Grauedines & sternutationes in morbis circa pulmonem, & antecepsisse, & succedere, malū est. Reliquis autē sternutatio non incommoda est. Peripneumonicis quibus lingua tota alba ac aspera fit, ambæ pulmonis partes inflammatae sunt. Quibus verò dimidium, vna iuxta quam apparet. Et quibus ad vnam clauiculam dolor fit, his superna pulmonis ala vna ægrotat. Quibus autem ad ambas clauiculas dolor fit, ambæ supernæ pulmonis alæ ægrotant. Quibus iuxta C mediam costam, media. Quibus ad discriminationem, inferna. At totam vnam partē dolentibus, omnia iuxta hanc partem dolent. Siquidem igitur aortæ appellatæ, vtrinque appendentes pulmonis partes, valde inflāmatæ sunt, vt ad latus assideant, hac corporis parte resoluuntur, & liuores foris circa costam habent. Hos autē veteres ictos, siue syderatos vocabant. Si verò non valde inflammatae sunt, vt nō assideant: dolor quidem fit per totum, non tamen resoluuntur, neque liuores habent. Quibus verò totus pulmo inflammatus fuerit, vna cum corde, vt ad latus allabatur, hi toti resoluuntur, & iacet æger frigidus, sensus exors. Moriturque secunda aut tertia die. Si verò etiam sine corde contigerit, minus diu viuunt. Quidam autē etiā seruantur. Qui suppurati fiunt, maxime ex pleuritide ac peripneumonia, eos calores comitantur,

rur, interdiu tenues, noctu vehementiores, & nihil memora-
 tu dignum spuunt, & circa collum ac claviculam sudant, &
 oculi caui fiunt maxillæ verò rubent. digiti summi deterius
 calefcunt ac asperantur. Vngues curuantur, ac perfrigerantur,
 & circa pedes tumores habet, & circa corpus pustulas, & ab-
 stinent à cibis. Diuturnæ igitur suppurationes, signa hæc ha-
 bent. Quæ verò breui rumpuntur, ex notis ad eas cõsequen-
 tibus cognoscere oportet, & ex doloribus in principio. Simul
 autem & si aliquãdo difficilius spirauerit homo. Rumpuntur
 autem plurimæ suppurationes, partim vigesima die, partim
 quadragesima, partim sexagesima. Quibus igitur dolor in
 principio incumbit intentus, & spirandi difficultas, & tussis
 cum sputatione, ad vigesimũ diem aut citius, eruptionem ex-
 pecta. Quibus autem leuiora hæc sunt, iuxta rationẽ. Suppu-
 tare autem oportet tempus, à quo primũ doluit, aut graua-
 tus fuit, aut febriit, aut si quando rigor corripuit. Necesse est
 autem præcedere & dolorem, & spirandi difficultatẽ, & spu-
 tationem, ante ruptionẽ. Quibus igitur & febris statim post
 ruptionem decedit, & cibum appetunt, & pus facillẽ educitur
 album, inodorũ, leue, eiusdem coloris, & à pituita liberum, &
 alius parua cõpacta egerit, plerunque breui seruantur. Quos
 verò & febres sequuntur, & sitis, & cibi fastidium, & pus liui-
 dum, aut cum virore pallidũ, aut pituitosum, aut spumosum,
 & alius insuper liquida fit, moriuntur. At quibus aliqua ex
 prædictis accesserint, aliqua non, horum aliqui pereunt, ali-
 qui multò tempore seruantur. Qui suppurati futuri sunt, E
 primũ saluginosum spuunt, deinde dulcius. Quibus in
 pulmone tubercula fiunt, pus educunt ad dies quadraginta
 post ruptionem. Has verò transgredientes plerunque tabidi
 fiunt. In lateris dolore, stillatio sanguinis de naribus, ma-
 la est. Quos suppuratos mitius habentes, sputorum gra-
 ueolentiæ sequuntur, eos recidiua occidit. Qui ex pleuri-
 ticis exspuunt purulenta, subbiliosa, rotunda: aut purulen-
 ta subcruenta progresso tempore, perniciosè habent. Perni-
 ciosè item qui nigra fuliginosa spuunt: aut quibus velut à vi-
 no nigro sputa fiunt. Quicumque sanguinem spumosum
 spuunt, dextrum præcordium dolentes, de hepate spuunt,
 & multi pereunt. Quibus dum concutiuntur pus cruen-
 sum & graueolens prodit, plerunque pereunt. Quibus à
 pure

pure spe
 Cum
 reouibu
 nis vald
 cedine f
 atolla
 lis atten
 da, pus e
 principi
 est. Qu
 horreda
 niciosi lu
 euanesce
 puration
 aborta, c
 prodeun
 nem fore
 tionem c
 ducit. Qu
 tricoli do
 res habe
 nem hab
 cus. Co
 in princi
 monefac
 C maximè
 bris mul
 quibus h
 non om
 diebus q
 bus conf
 & vt spu
 & tussire
 semper f
 tum in tu
 vitas alic
 Suppu
 est. C
 ris parte

pure specillum coloratur, velut ab igne, plerunque pereunt. Cum lateris dolore, non tamen pleurítico, & turbulentis reuibus lenibus, hi phreatici euadunt. In morbis pulmonis valde rubicundæ sanguinis stillæ, malæ sunt. Cum raucedine, sputa viscosa, sanguinolenta, mala. Si verò etiam quid extollatur iuxta pectus, in his malum est. Dolores ad collum his attenuatis perniciosi. Raucedo cum tussi, & alio liquida, pus educit. Quibus in peripneumonia urinæ crassæ in principio, deinde ante quartum diem attenuantur, lethale est. Qui in peripneumonijs siccis pauca concocta educunt, horrida res est. Rubores in pectoribus sublatis, talibus perniciosi sunt. Lateris dolor in sputo bilioso præter rationem euanesceat, mentem emouet. Febres intermittentes ob suppurationem, pleræque sudorificæ sunt. Suppuratis surditas oborta, cruentam egestionem significat. His ad finem nigra prodeunt. Lateris dolor cum febre diuturna, puris educationem fore significat. Horrore affecti frequenter ad suppurationem deueniunt. Sed & febris tales ad suppurationem perducit. Quos ex lateris dolore cibi fastidia sequuntur, oris ventriculi dolore ac sudore aliquantulum vexantur. Facie flores habente, & alio liquidiore, suppurationes circa pulmonem habent. Erectæ cervicis spirationes facit hydros fictus. Conuulsiones omnes quidem molestæ sunt, & dolores in principio intentos inducunt: & postea quoque aliquos commonefaciunt. Verùm difficillimæ sunt circa thoracem, & maxime periculosa. Quibus est vomitus sanguinis, febris multa, & dolor circa mammam, thoracem, & dorsum: quibus hæc omnia fiunt, breui moriuntur. Quibus autem non omnia, neque valde, tardius. Inflammati autem sunt diebus quatuordecim ad summum. Sanguinem spuenticum confert, ut sint sine febre, & tussiant, ac doleant leuiter, & ut sputum tenue fiat ad dies bis septem. Febrile verò & tussire, ac dolere pertinaciter, & sanguinem recentem semper spueri, incommodum est. Quibus latus subleuat in tumorem ac calidus est, & inclinatis in alterum, grauitas aliqua impendere videtur, his pus ex vna parte est. Suppuratis pulmonem per alium pus secedere, lethale est. Quicumque vulnerati in thoracem, externa vulneris parte sanati sunt, interna non, periclitantur ne suppurati fiant.

fiant. Quibus autem debilis inducta est intus cicatrix, facile D refringitur. Ex peripneumoniciis suppurationibus seniores
magis pereunt, ex reliquis iuniores. Quibus suppuratis
dum cōcutiuntur, multus strepitus de humeris fit, minus pu-
ris habēt hi, quān quibus paucis, si difficilius spirant & me-
liorem colorem habeant. Quibus autem strepitus quidem
nullus fit, verū difficultas spirandi fortis, & vngues liuidi,
hi pleni sunt pure, & perniciosē habent. Qui spumofum
sanguinem vomunt, dolore infra septum transuersum non
existente, de pulmone vomūt, Ex quibus quidem magna in
ipso vena rumpitur, multum vomunt, & in periculo versan-
tur. Quibus verō minor, minus educunt, & securiores sunt.

Quibus tabidis sputum in igne grauem nidorem olet, & 2 capilli de capite fluunt, pereunt. Quibus tabidis in mare expuentibus, pus ad fundum sedit, breui pereunt. Sit autem mare in aeneo vase. Quibus tabidis capilli ex capite defluunt, à profluio alui moriuntur. Et quibus tabidis alui profluvia accedunt, moriuntur. In tabescentibus sputa suppressa, mentem ad nugas garriendas emouent. His spes est hemorrhoidem apparere posse. Tabes periculosissimæ sunt, à rptione venarum crassarū, & à defluxu de capite. Aetates periculosissimæ sunt ad tabem, ab anno decimo octauo, vsq; ad trigésimum quintū. Pruriginosa corpora post aluū suppressam, in tabidis mala sunt. In habitibus tabescentibus cum febre, fluxiones ad gingiuas & dentes comparentes, malæ sunt. In omnibus in tumorem eleuata præcordia, mala sunt, in tabidis autē pessima. Ex his qui diutina tabe perniciosē consumpti sunt, aliqui ante finem rigore apprehēduntur. Pustularum eruptiones velut ferro lancinatae, habitus tabem significant. Difficiliter spirantes ex putredine, multa cruda educentes in tabe, perniciosē habent. Quibus hepaticis multum est sputum cruentum, siue subputridum, siue biliosum meracum, statim perniciosum est. In hepatico colliquatio cum rauedine, malum, tum aliàs, tum si aliquantum tussiat. Hepar dolentes, os ventriculi dolentes, soporosi, rigorem habentes, & aluum turbatam, tenues, cibum auersantes, multum exsudantes, purulenta per aluum egerūt. Hepar derepentē circumcirca dolentibus, febris accedens dolorem soluit. Qui sanguinem spumofum spuunt, præcordium

C
dium d
Qui
dropes
autem
te. Hi
pedes
mollie
soluent
oritur,
tem coa
tim in
æz still
bentes.
pernici
stant.
milia, r
facile s
Hyc
est. In
sum sic
siccio su
tenue i
niciosi
speratu
psa, sol
sum in
biliosu
ribus f
los est.
deuen
Dy
flamm
rem in
est, lor
noru
bus, cu
ticulo
sæ: hi
gis in

diurnum dextrum dolentes, de hepate spuunt, & moriuntur.

Quibus hepar vstis, velut amurca prodit, lethale est. Hydropes ex morbis acutis dolorosi fiunt, ac perniciosi. Incipiunt autem plerique à laterum mollitudine, aliqui etiam ab hepate. His igitur quibus à laterum mollitudine initium sumunt, pedes tument, & alui profluuii diuturna sequuntur, aluum non mollientia, neque dolores ex lumbis & laterum molitudine soluentia. Quibus verò ab hepate, tussis adhuc promptè oboritur, & pedes tument, & aluus dura egerit, eaque ad necessitatem coacta, & tumores circa ipsam fiunt, partim in dextra, partim in sinistra, & rursus sedantur. In hydropicis siccis, vrinæ stillicidia mala. Malæ etiam vrinæ paruas subsidetias habentes. Hydropicis comitialis morbi affectiones accedentes perniciosæ sunt, & inter se signa praua sunt, & aluos humectant. In biliosis aluus turbata, egerens parua genituræ similia, mucosa, & dolorè circa pubem inducens, & vrinæ non facile solubiles prodeunt, ex talibus in hydropem desinunt.

Hydropico febrienti, vrina parua, & turbata, perniciosa est. In aqua inter cutem incipiente, alui profluuium aquosum fiens, citra cruditatem, morbum soluit. In hydropico siccio sui significatione præmittente, tormina circa intestinum tenue insidentia, mala sunt. Et hydropicis comitiales perniciosi. Hydrops qui ad curationem remisit recurrens, desperatus est. Hydropicis circa venas aqua, in aluum prolapsa, solutio fit. Dysenteria intempestiue suppressa, abscessum in costis, aut visceribus, aut in articulis facit. Num igitur biliosus abscessus in articulis, sanguineus in costis aut visceribus fit? Dysentericis vomitus biliosus in principio, malus est. Quibus ex dysenteria acuta, humor ad purulentiam devenit, his id quod superstat, valde album ac multum erit.

Dysentericæ, subrubræ, limosæ, largæ egestiones alui, in flammis valde rubicundis coloribus solutæ, insaniam timorem inducunt. Dysenteria non longa splenicis commoda est, longa verò mala. desinente enim si hydropes, aut intestinorum leuitates fiunt, lethale est. In intestinorum leuitatibus, cum animalculis, dolores tormine soluti, partes circa articulos tumefaciunt, ex talibus squamulæ rubicundæ pustulosæ: hi ubi exudarunt velut flagris cæsi rubescunt. Qui in longis intestinorum leuitatibus, vnà cum animalculis, tormi-

na patiuntur, & doloribus afficiuntur, his solutis intumescunt. D
 Insuper rigere his malū est. Intestinatorū leuitates cū spirā-
 di difficultate, & lateris pūctura, in tabē definiūt. Voluulo-
 sis vomitus, & surditas, malū. Vesicæ duræ & dolētes, omni-
 no quidem malæ sunt, pessimæ verò cum febre cōtinua. Nā
 dolores ab ipsis vesicis, ad occidendū sufficiūt, & alui his nō
 valde egerunt. Soluit autem hos vrina purulenta prodiens,
 albam ac leuem subsidentiam habens. His verò non solutis,
 neque vesica mollescente, in primis circuitibus, ægrum mo-
 riturum esse timor est. Fit autem hoc maximè à septem an-
 nis: vsque ad decimum quintum. Calculosi ita figurati, vt
 lapis ad vrinarium meatum non illabatur, facillè mingunt.

Quibus ruberculum est circa vesicam, quod mingendi dif-
 ficultatem inducit, ad omnis generis figuras vexātur: huius E
 autem solutio fit, purè erumpente. Quibus vrina clandestine
 allabatur ad pudendum, exoluuntur desperati. In vrinæ
 stillicidio voluulus accedens, septima die perimit, si non fe-
 bre accedente vrina aceruatim prodeat. Torpores, & sensus
 stupiditates, præter morem sientes, futuræ syderationis si-
 gnum sunt. Qui ex vulnere impotentes fiunt corpore, fe-
 bre quidem accedente citra rigorem sanantur: non autē acce-
 dente, syderati fiunt dextra aut sinistra parte. Syderatis si
 hæmorrhoides accedant, vtile est: Si verò frigiditates & tor-
 pores, malum. In syderatis ex spiritus ægra latione, sudor
 accedens, lethale. Rursus autem in his ipsis si febris accedat,
 solutio fit. Syderationes derepentè exolutorio modo sien- F
 tes, insuper temporis progressu accedente, perniciosæ sunt.

Quibus ex aliqua ægritudine, ad aquam inter cutem res
 deuenit, his alui siccæ excrementa caprini stercoreis pilulis
 similia egerunt, cum eliquidatione mucosa, & vrina non bo-
 na, & distentiones circa præcordia, & dolores ac tumores cir-
 ca ventrem, & dolores circa laterum mollitudinem, & iuxta
 spinæ musculos accidunt: febres item, & tussis siccæ
 sequuntur. & circa motus spirandi difficultas, & crurum gra-
 uitas, & à cibis abstinere, & paucis ingestis explentur.

Hydropas leucophlegmatias appellatos, alui profusum
 sedat. At tristitiæ cum silentio, & hominum auersiones, leni-
 ter eo modo affectos occidunt. Qui ex timore cum per-
 frigeratione mente mouētur, febres cum sudoribus, & som-
 ni

A ni vo
 sania,
 uulsi
 citurn
 extra
 derat
 niuon
 nigra
 circa
 suppr
 te, his
 licidi
 B gunt
 fit, &
 mens
 ficie p
 & ing
 Mo
 singu
 sio fit
 in feb
 rit, su
 bueri
 nis de
 tur.
 C bus c
 milit
 cilè a
 tius c
 graui
 Si ve
 rium
 bum
 absce
 To
 ne str
 cum
 prog
 mo v

A ni vocem aliquantum intercipientes, hæc soluunt. Ex insania, ad raucedinem cum tussi, fit discessus. In furiosis conuulsio accedens, dissipationem facit. Mentis emotiones taciturnæ, non quiescentes, oculis circumspicientes, spiritum extra efferentes, perniciosæ sunt. Faciunt autem & leues syderationes diuturnas. Sed & ita affecti ad insaniam deueniunt. Qui verò in ventris turbatione ita exacerbatur, his nigra circa iudicationem prodeunt. Quibus sanis hyeme circa lumbos frigiditas, & grauitas ex leui causa, & aluus suppressa, superno ventriculo probè officium suum præstante, his coxendicum morbus, aut rhenû dolor, aut vrinæ stillicidium fortassis contigerit. Quibus infernæ partes affliguntur, pruritibus antea fortibus obortis, his arena vrina fit, & supprimitur. Qui verò ex his perniciosè habent, his mens obtorpescit. Qui circa articulos rubicundas in superficie pustulas habent, insuperque rigorem, hi circa ventrem & inguina rubesciunt, velut ex plagis dolorosis, & moriuntur.

Morbo regio affecti, non ita subtili sensu præditi, quibus singultus sunt, his alui erumpunt. Fortassis autè & suppressio fit, hi viridanti pallore inficiuntur. Dolores iuxta latus, in febribus tenuiter cõsistentes, citra notas, venæ sectio læserit, siue cibum auersetur æger, siue præcordium sublime habuerit: & in perfrigeratione, nõ sine febre torpidos, sanguinis detractio lædit: & putantes se melius habere, hi moriuntur. Caput & pedes, & manus perfrigerari, aluo & lateribus calidis, malum est. Optimum autem est, totum corpus similiter calidum ac molle esse. Conuerti autem conuenit facile ægrotum, & in attollendo se leuem esse. At grauitas totius corporis, & manuum ac pedum, mala est. Si verò etiã ad grauitatem liuidi fiãt digiti ac vngues, mors propinqua est. Si verò penitus nigrescãt, minus perniciosi sunt liuidis. Verum etiã alia considerare oportet. Si enim facile fert morbum, & aliud quoddã ex bonis signis subindicat, morbus ad abcessum vertitur, & partes corporis nigrefactæ decidunt.

Testes & pudenda reuulsa, malum significant. Flatum sine strepitu ac crepitu prodire, optimũ est. Melius autè est & cum strepitu exire, quàm isthic reuolui, etiamsi tali modo progressus, dolorè & desipientiã significet: si non volens homo vltro flatum ita emittat. Vlcus liuidum & siccum, aut

cum virore pallidum, lethale est. Decubitus optimus est, D
 velut quis sanus solitus fuit. At supinum iacere, cruribus ex-
 tentis, bonum non est. Si verò etiam delabatur pronus ad pe-
 des, deterius est. Lethale autem est & hiare, & dormire sem-
 per, & crura supinè iacentis valde incuruata esse ac compli-
 cata. In ventrem autem decumbere, si quis non sit aduersus,
 delirium significat, & dolores circa ventrem. At pedes nu-
 dos habere & manus, si quis non vehemèter calidus sit, & cru-
 ra dissecta, malum est. Anxietatem enim significat. Ceterum ere-
 ctum sedere velle, malum est in acutis, pessimum autè peripneu-
 monicis ac pleuriticis. Dormire verò oportet noctu, inter-
 diu vigilare, Contrarium autem malum est. Minimè verò lædi
 æger poterit, si dormiat manè ad tertiam diei partem. Verum E
 postea somni mali sunt. Pessimum autè est non dormire, neque
 die, neque nocte: aut enim præ dolore & afflictione vigilarit,
 aut ab hoc signo delirabit. Quibus tempora secantur, con-
 uulsio ex contrarijs sectioni partibus oboritur. Quibus cere-
 brum coccussum fuerit & doluerit, percussis, aut aliàs lapsis,
 hi statim voce priuantur, & neque vident, neque audiunt, & ple-
 runque moriuntur. Quibus cerebrum vulneratur, febris ple-
 runque ac bilis vomitus accedit, & corporis syderatio, atque ta-
 les perniciosè habent. Ex ruptis capitis ossibus, difficilima
 cogniti sunt ea, quæ circa futuras rumpuntur. Rumpuntur au-
 tem maximè à grauibus ac rotundis telis, & ex his quæ ex
 subcontrario afferuntur, & non ex plano loco. At verò de qui-
 bus ambiguum est, rupta ne sint an non, iudicare oportet, ex F
 hibito ad manducandum in vtranque maxillam asphodeli
 caule, aut ferula, ita ut animaduertere iubeas, an os aliquod
 ipsi strepere videatur. Nam fracta strepere videntur. Pro-
 gressu verò temporis, fracta partim septima, partim decima-
 quarta, partim etiam aliter significationem de se præbent.
 Nam & carnis ab osse discessus fit, & os liuidum, & dolores
 sanie effluente. Hæc autem ægre iam auxilium admittunt.
 Quibus omentum excidit, necesse est putrefieri. Si in-
 testinum quoddam ex gracilibus dissectum fuerit, non co-
 alescit. Nervus dissectus, aut genæ tenuis pars, aut præpu-
 tium, non coalescit. Quodcumque os in corpore rese-
 ctum fuerit, aut cartilago, non augetur. Ex vulnere con-
 uulsio accedens, mala est. Ex vulnere bilis vomitus acce-
 dens

A dens t
 si li ve
 rantu
 ribus
 faucia
 tran
 autem
 gæ fi
 cedat,
 qui in
 ex cra
 magn
 B rō mo
 aut ab
 in vul
 aut v
 tius t
 stulæ
 cis su
 & car
 quæ i
 bi hi
 podag
 cer no
 deflu
 C appel
 bertat
 to, vsc
 boru
 ann
 nisi p
 phric
 que fl
 absur
 partu
 secta,
 ctant
 nue t
 valde

A dens malum, & maximè in capitis vulneribus. Nervi cras-
 si si vuloerantur, plerunquè claudi fiunt, & si obliqui vulne-
 rantur præsertim, & si musculorum capita, maximè in femo-
 ribus. Moriuntur maximè ex vulneribus, si quis cerebrum
 fauciatus fuerit, aut spinalem medullam, aut hepar, aut septum
 transversum, aut cor, aut vesicam, aut venam crassam. Moritur
 autem etiam, si in arteriam & pulmonem valde magnæ pla-
 gæ fiant, ita ut pulmone percusso, paucior spiritus per os pro-
 cedat, quàm is est qui ex vulnere elabatur. Moriuntur autem
 qui in intestina vulnerati sunt, siue ex tenuibus aliquod, siue
 ex crassis vulneratum fuerit, si per transversum fiat plaga, &
 magna. Si verò parua & recta, quidam euadunt. Minimè ve-
 rò moriuntur vulnerati in paribus corporis vbi hæc non sunt;
 B aut ab his quàm longissimè absunt. At verò visus obscuratur
 in vulneribus fientibus in supercilium, & paulo altius. Prouf
 autè vulnus recentius est, maximè vident. cicatrice verò diu-
 tius tardante ac senescente, magis obscurari contingit. Fi-
 stulæ difficilissimæ sunt, quæ in cartilaginosis & excarnibus lo-
 cis sunt, & cauæ sunt, & procedunt ac sanie manant semper,
 & caruncula in osculo ipsis inest. Curatu autè faciliores sunt,
 quæ in mollibus & carnosissimis & non neruosis existunt. Mor-
 bi hi ante pubertatem non fiunt, peripneumonia, pleuritis,
 podagra, nephritis, varix circa tibiam, fluxus sanguineus, cæ-
 cer non congenitus, vitiligo leuce dicta non à natura insita,
 defluxus medullæ spinalis, hæmorrhoids, voluulus chordasus
 C appellatus non cognatus. Horum morborum nullum ante pu-
 bertatem fore expectandum est. Verum ab anno decimoquar-
 to, vsque ad quadagesimum secundum, natura corporis mor-
 borum omnis generis ferax fit. Rursus ab hac ætate, vsque ad
 annos sexaginatres, non fiunt strumæ, neque lapis in vesica,
 nisi prius existat, neque defluxus medullæ spinalis, neque ne-
 phritis, nisi ex alia ætate comitetur, neque hæmorrhoides, ne-
 que fluxus sanguineus, nisi prius fuerit. Hi vsque ad senectutem
 absunt morbi. In mensibus muliebribus qui aquosi ante
 partum prodeunt, mali sunt. Ora feruida apthæ vlcere af-
 fecta, vterum gestantibus, non sunt bona. Num & alui hume-
 ctantur? Dolores ex laterum mollitudine, ad intestinum te-
 nue transeuntes, in morbis longis, ex corruptione factus non
 valde purgata, perniciosi sunt. Quæ ex partu ac fœtus cor-

ruptione multa repente concitata, supprimuntur, difficilia sunt. Rigor his infestus est, & alui turbatio, tum aliàs, tum si præcordium doleant. Vterum gestantibus dolores capitis soporosi, cum grauitate fientes ac conuulsione, plerunque mali sunt. Quibus dolores pertinaces ex mensibus, circa supernam partem, & intestinum tenue, aluos humectant, ali-quantum cibos auersantur. His circa iudicationem, delationes in somnum fiunt, & impotentes ex capitis dolore exsudent, ac perfrigerantur. Tales recidiuè plerisq; fientes post remissionem, cito occidunt. Spiritus qui cum suspirijs extra feruntur, & colliquatio præter rationem, in uterum gestantibus abortum facit. Dolor ventris post partum, in his purulenta purgat. Torpidæ, & præsertim in motibus, cum E impotentia fractæ, circa iudicationem vexatæ, anxiosæ, multum exsudent. Alui his humectæ, malum. Menses non supprimi cõmodum est, ex talibus comitiales morbi fiunt, vt arbitror, quibusdam verò ventris subductions diuturnæ, quibusdam hæmorrhoides. Prægnantibus præcordij dolor, malum & alui his subeuntes, malū. & insuper rigere his malum Dolor ventris in talibus, minus malū, si limosa purgentur.

Quæ ex talibus facillè pariunt, post partū vehementer molestantur. Prægnantibus tabescentibus quibus rubor in facie fit, stillationes de naribus fientes hūc auertunt. Quibus ex partu prodeūt alba, his verò suppressis cum febre surditas, & dolor acutus ad latus fit, mente mouentur, & perniciose habent. In gestantibus uterum salsuginosa, significant post partū molestias ex albis mordacibus. Tales purgationes indurant, singultus in his malum. Ad pedes & ad lumbos distentiones ex mensibus, suppurationem inducunt, itemq; ea quæ de aluo viscosa graueolentia cū dolore prodeūt. Strangulationes quoq; ex præscriptis suppurationē faciunt. Verrinæ in ventriculis duricies dolorosæ acutè, perniciosum.

Vterum iam gestantibus ex feruido vlcere fluxiones dolorosæ, malū. Hæmorrhoids his pessimum. Quibus aluo tumefacta, ad pudendum rubor deuenit, mensib. albis humidis derepente progressis, in longis febribus moriuntur. Conuulsionis, si menses in principio apparuerint, febre non accedente, solutio fit. Vrinæ tenues cum aliquantula nubecula in medio consistente, rigorem significant. Si à quarta die

sanguis

sanguis
& cruru
porosi, c
conuulsi
modum
quidem
tum si c
ligum
rum ge
Ante p
calosi.
lum: c
B acutè.
nue in
etæ ce
mellor
res fac
aborti
grauat
fritis ex
ba det
& ad f
do, ap
hume
rigen
C partu
nicios
partu
res, la
trudu
insup
tingi
ses ap
turbu
steril
ptior
tent
man
dolo

sanguinis fluxus fiat, diurnitatē significat, & aluus erūpit,
 & crurum tumores. Vterum gerentibus capitis dolores, so-
 porosi, cum grauitate fientes, mali sunt, fortassis autē his etiā
 conuulsorium quid pati contingit. Quæ ante partum, iuxta
 modum bilis sursum ac deorsum erumpētis, doluerūt, faciliē
 quidem pariunt, verū si febricitēt, malignē habēt: tum aliās
 tum si circa fauces quid vexet, aut aliquod signū in febre ma-
 lignum appareat. Aquosa ante partus erumpentia mala. Vte-
 rum gestantibus falguginosē iuxta fauces fluxiones, malum.
 Ante partum rigorem habere, & partus circa dolorem, peri-
 culosi. Vterum gerentibus ex feruido vlcere fluxiones, ma-
 lum: conuulsæ, exolutæ, & postea perfrigeratæ excalescunt
 acutē. Sed & difficiles fiunt prægnantibus tumores circa te-
 nue intestinum, quales circa eminētiās osculi vteri fiunt, ere-
 ctæ ceruicis spirationem inducentes. Num tales tumores ge-
 mellorū partum significant? Num & conuulsionē tales tumo-
 res faciunt? Quæ suspiriosum efferunt spiritum in febribus,
 abortiunt. Horrorem habentibus, lassitudine affectis, capite
 grauatīs, menses erumpunt. Ad manum torpidæ, obaridæ,
 sitis exortes, menses multos emittentes, suppuratæ fiunt. Al-
 ba derepentē ex abortu decurrentia, si aliquantum riguerit:
 & ad femur impetus, in his tremor difficilis est. Ora ferui-
 do, aphtha appellato, vlcere affecta, vterum gestantibus aluus
 humectant. Prægnantes præægotantes ante partus insuper-
 rigent. Torpefactoriæ exolutiones difficiles quidem ex
 C partubus cōtingunt & mentem emouentes, non tamen per-
 niciose. Sed & mensium copiam præsignificant. Quæ in
 partu os ventriculi prædoluere, paulo post eijciunt. Horro-
 res, lassitudines, capitis grauitates, colli dolores, menses ex-
 tradunt. Circa iudicationem tale siens cum tussicula rigore
 insuper inducit. Quibus puellis erectæ cernicis spiratio con-
 tingit vterum gestantibus, his, mammæ suppurantur, & men-
 ses apparere in principio, malum est. Infantia febres acutas
 turbulentas non bilioso os ventriculi dolenti soluunt. In
 sterilibus, & non parientibus sanguinis vomitus ad conce-
 ptionem prodest. Caligines mensibus multis compa-
 rentibus soluuntur. Quibus mulieribus ex febribus dolor
 mammarum fit, sputatio cruenta non seculera oborta, soluit
 dolores. Conuulsiones ex vtero affecto sine febre faciles

lethalis est. In mitiore verò, diurnitatē significat. Sudor
 vnà cum febre siens in acuto morbo, malus est. Vrina in fe-
 bre albam habens & leuem subsidentiã firmatam, celerē di-
 missionē significat. Celerem etiam ea quæ ex indiscreta, pin-
 guedinem quandam habens, exaquescit. At subrubra, & sub-
 sidentiam subrubram habens & leuem, si quidem ante septi-
 mum diē prodeat, septima die liberat. Post septimū verò, tar-
 dius, aut omnino post tempus aliquod diurnius. & quæ in
 quarto die nubeculã subrubram habet, septimo liberat, si re-
 liqua iuxta rationē habeant. Cæterū tenuis & biliosa, & vix
 tenuem ac exiguã subsidentiã habens, & quæ ad melius, ac
 deterius mutatur, diurna est. Hæc autē diutius consequens,
 aut temporis diurnitate circa iudicationē fiēte, periculo
 nō vacat. Aquosa verò & alba perpetuò, in diurnis morbis
 difficulter iudicat, & secura non est. Nubeculæ in vrinis al-
 bæ quidē & infernæ, cōmodæ sunt. rubicundæ verò, & nigræ,
 ac liuidæ, difficiles sunt. Periculosa vrina est biliosa, non
 subrubra, in acutis: & quæ crassiores farinæ partes refert, al-
 bas habens subsidētiã, & quæ varia est colore ac subsidētia,
 & maximè in fluxionibus de capite. Periculosa est & quæ ex
 nigra in tenuem biliosam transmutatur: & quæ ex subsidē-
 tia diuellitur: & quæ ex cōpactis innatantibus, subsidentiã
 habet subliuidam, limosam. Num ex talibus præcordiū do-
 lent: dextrum arbitror, aut etiam cum virore pallidi fiunt: &
 abscessus circa aurē dolentes: His paululum erumpens aluus
 perniciofa est. Vrinæ quæ derepente citra rationem paula-
 tim concoquuntur, malæ sunt: & in summa, quæ citra ratio-
 nem matura est, in morbo acuto, mala est. Mala est etiã val-
 de rubicunda ex his, florulentia æruginosam continens. Al-
 baverò & diffusa pellucidavrina, mala est, maximè si in phre-
 niticis comparet. Mala est quoque quæ post potum cito min-
 git, & præsertim pleuriticis ac peripneumonicis. Mala est &
 quæ ante rigorem oleosa mingitur. Malæ sunt & in acutis vi-
 ridantis palloris, non existētes in colore. Perniciofa est v-
 rina nigram subsidētiã habens, & nigra. In pueris verò te-
 nuis, magis quàm crassa. Verū in tenuibus vice versa quàm
 in crassis. Et grandinosa genituræ similis diffusa, eademque
 dolorosa. Perniciofa etiam est omnis quæ latenter mingitur.
 At peripneumonicis perniciofa est quæ in principio quidem

cocta est, post quartum verò diem attenuatur. Pleuriticis v. D
 rina cruenta, caliginosa, cum subsidentia varia, indiscreta, le-
 thalis est plerùq; in quatuordecim diebus. Lethalis est item
 in pleuriticis breui prasina, nigram subsidentiam habens, aut
 furfuraceam. Verùm in febre ardenti stupefactorio modo de-
 tentis, pessima est vrina valde alba. Vrina cruda multo tem-
 pore manens, alijs signis salutaribus, abscessum & dolorē si-
 gnificat, & magis in partibus sub septo trāsverso. Si verò do-
 lores in lumbis oberrarint, ad coxã, & in febre, & sine febre.
 At quæ emittitur vrina pinguedinem habens in subsidentia,
 febrem significat. Crueta verò in principio mixta, diuturnã,
 turbata, cum sudore, recidiuam. Alba velut iumentorũ, capi-
 tis dolorem, pelliculosa, cõuulsionē. Quæ spũto similes sub-
 sidentias, aut limosas habet, rigorem indicat: Quæ aranei te-
 lis similes, colliquationem. At in febribus erroneis nigre nu-
 becula, quartanã indicant. Decolores autē, nigra innatantia
 in medio habentes, cum vigilijs & turbatione phrenitidem,
 puluerulentã, cum spirandi difficultate, aquã inter cutē. Vri-
 na aquosa aut turbata friabili asperitate, aluum liquidã fore
 significat. Verũ tenuis valde vrina si densa fiat, num sudorem
 futurum indicat: iam verò factum, spumosa in seipsam consi-
 dens. In tertianis cum horrore velut nubeculæ nigræ, hor-
 roris inconstantis indicia sunt. Et pelliculosa vrinæ, & cum
 horrore subsidentes, conuulsoriæ sunt. Vrina bonam habens
 subsidentiam, derepentē non habens, dolorē & mutationem
 significat. At subsidentiam habens turbata desinēs, rigorem
 circa iudicationem. Fortassis autē & in tertianam aut quar-
 tanam transitionem. In pleuriticis vrina subrubram ha-
 bens leuem subsidentiam, securam iudicationem significat.
 Cum leui virore ac pallore florulenta, albam subsidentiam ha-
 bens, etiam celerem. At rubicunda valde & florulenta, sub-
 sidentiam cum virore pallidam, leuem, sinceram habens, diu-
 turnum valde turbulentum morbum qui in alium transmū-
 tatur, non tamen perniciosum. Alba verò aquosa, subsiden-
 tiam crassas polentæ partes referentem, fuluam habens, do-
 lorem & periculum significat: & quæ cum virore pallida est,
 fuluam crassas polentæ partes referentem subsidentiam ha-
 bens, tempus & periculum significat. Vrinæ quæ in his qui
 iuxta aures abscessus habent, cito & modicè concoquantur,

malæ

malæ su-
 tercepta
 unlfioru
 non tam

Rhe-
 colorum
 mores se-
 tasis cal-
 fio, & gr-
 significa-
 tare sole-
 rina in f-
 dorem si-
 rinarum
 aliarum
 quæ mi-
 pernicio-
 conturb-
 bre, cop-
 libus ab-
 næ cito
 tiali mo-
 rem, sin-
 lias, tur-
 collũ, au-
 C lentum
 stillas, &
 dem m-
 deant.
 eta, sub-
 sueta, c-
 tem fia-
 tundos
 spumo-
 de alba
 ciem re-
 forum
 nigra,
 teus, na-

malæ sunt. & perfrigerari hoc modo, malum est. Vesica intercepta tum aliàs, tum cum capitis dolore, habet quid conuulsorium. Quæ in his cū torpore exoluuntur, difficilia sunt non tamen perniciofa. Num & aliquantū mente mouentur?

Rhenum dolor repentinus, cum vrinæ suppressione, calculorum aut vrinarum crassarum mictionē significat. Tremores senioribus in febre fiunt, atque sic comparentes, fortassis calculos per vrinam ægris eijciunt. Vrinæ suppressio, & grauitas in imo ventre plerunque stillicidium vrinæ significat futurum. Sin minus alium morbum ex quo ægrotare solet. In biliosis vrinæ interceptio, breui occidit. Vrina in febre densitatem habens diuulsam, recidiuam aut sudorem significat. In febribus longis, tenuibus, erroneis, vrinarum tenuium mictiones, splenicæ sunt. In febre aliàs aliarum vrinarum mictiones, morbum produunt. Vrinæ quæ minguntur à non recordantibus nec commonefactis perniciosæ sunt. Num his minguntur velut si subsidentiam conturbasses? Quibus vrinæ pauca, grumosa, non sine febre, copia ex his progressa tenuis prodest. Prodit autem talibus ab initio, aut breui subsidentiam habet. Quibus vrinæ cito subsidentiam habent, hi cito iudicantur. Comitiali morbo laborantibus vrinæ tenues & crudæ, præter morem, sine repletionem, morbi inuasionem significant, tum aliàs, tum si quis dolor, aut cōuulsio, in summum humerū, aut collū, aut dorsum incidat, aut torpor corporis fiat, aut turbulentum insomnium viderit. Parua cōparere, veluti sanguinis stillas, & vrinam & vomitum, & alui egestiones, penitus quidem malum est. Pessimum verò si propinquè inter se prodeant. Alui egestio optima est mollis, cohærens ac compacta, subfulua, non valde graueolens, prodiens hora consueta, copia pro ratione ciborum ingestorum. Spissum autem fiat ad iudicationem. Commodum est & lumbricos rotundos exire simul vbi ad iudicationem tendit. In acutis spumosa, circumbiliosa alui egestio, mala est. Mala item valde alba. Adhuc verò peior est, quæ fatinæ ac sterquilinij speciem refert. Sopor in his malus est, & cruenta egestio, & vaporum vacuatio præter rationem. Alui interceptio, parua nigra, velut caprarum stercorea, ad necessitatem coacta emittens, nasus his erumpens, malum. Viscosa meraca, aut alba

alui egestio, mala est. Mala est & abundè multū fermentata, subpuitosa. Prava item ex compactis quibusdam innatantibus, subsidentia subliuida, purulenta, cum biliosa. Sanguinem splendidū egerere, malum est, tum aliàs, tum si quis dolor affuerit. Spumosa circumbiliosa alui egestio, mala est. Sed & morbum regium ex talibus incurrunt. In biliosis alui egestionibus spumosa florulècia, mala est, maximè ei cui lumbi doluerint, & mente motus fuerit. Num autem his dolores? Tenuis spumosa alui egestio, aquosam cū virore pallidam habens subsidentiam, mala est. Mala etiam purulenta & nigra cruèta mala, cum febre, & aliàs, & varia, abundè bile colorata egestio, mala est, tantoque deterior quantum colore magis horrenda est, præterquā in medicamentorū usu. In hoc enim periculo vacat, si non copia excedat, & tenuis, mollis egestio, in febre mala est. Mala quoque sicca, friabilis, decolor, tum aliàs, tū si aluum hūmectet. Nigris verò antea egressis occidit. Liquida alui egestio, & aceruatim, & paulatim fiens, mala est. altera enim vigilias, altera exolutionè facere poterit. Liquida subtenuis alui egestio perfrigescens, non sine febre, mala est. Rigore in his vesicam & ventrem corripunt. Aquosa verò valde non desinens in acutis, mala: & magis si etiam sitim non habuerit. Valde rubicunda egestio in alui profluuiio, mala est. Mala quoque valde cū virore pallida, aut alba, aut spumosa, aut aquosa, & parua, & viscosa, & leuis, & cum virore subpallida, mala est. Et soporosis torpefactis liquida egestio, pessima est. Lethale autè & alui sanguine manare, multa grumosa egestione, itemque alba ac liquida, cum ventre in tumorem eleuato. Egestio alui nigra velut sanguis, & cum febre, & sine febre, mala est. Mala item omnes variæ abundè ex bile coloratæ. Egestionibus desinentes in spumosas meracas, omnes quidem exacerbant, co- uulsos autem etiam valde. Ex talibus abscessus iuxta aurem emergunt. At quæ valde liquidæ fiunt, & rursus compactæ, meracæ, stercoracæ egestionibus, longitudinem morbi significant. Valde rubicunda in febre delirium. Alba stercoracea morbo regio difficilis est, itemque liquida quæ seposita ruborem capit. In sanguinis eruptionibus viscosa egestio nigris variegata, maligna est maximè autem valde albidis.

Valde alba egestio in febre, non bene iudicat. Aluus turbulenta

bulenta
nillas in
coracea
Pituitos
foetasis
tensio a
bet quic
Quib
cludunt
ce sunt,
verò te
gressus
inducit
nis inci
paulatim
præcor
his sup
hoc san
guinem
sopore,
Visco
Quic
ribus, n
to rum
ferinæ.
C ueolen
pus squ
rubicu
prodeu
tem, a
Bilio
liosa al
terum
signifi
meat
Leth
lentia,
fresis,
milis e

bulenta paruis frequētibus ad egerendum progressibus, maxillas intendit. Soluit etiam rubores in facie fientes. Stercoracea cum contentione egestio, alui afflictionē significat. Pituitosa verò acutē cum oris ventriculi dolore, dysenteria: fortassis autem & lumborum dolorem. Talibus alui incumtentio ad necessitatem liquida demittens, citiùs restitans, habet quid conuulsorium, Insuper rigere his perniciosum est.

Quibus nigra per aluum prodeunt, frigidum sudorē excludunt. Quibus aluus ab initio turbatur, urinae verò paucae sunt, & progressu temporis aluus quidem siccatur, urina verò tenuis redundat, his abscessus ad articulos fiunt. Progressus ad egerendum paulatim fientes, horrorē ac rigorem inducunt. & quibus larga sit egestio difficilimum est quartanis incipientibus. Frequentes ad egerendum progressus paulatim fientes, pauca stercoracea subuiscosa habentes, cum precordij & lateris dolore, morbum regium denotant. Num his suppressis hi cum virore pallidi fiunt? Arbitror autem & hoc sanguinem effundere. At dolores in lumbis, in his sanguinem fundentibus, sanguinem egerūt splendidum. Cùm sopore, & capitis dolore, calefcere insuper, perniciosum est.

Viscosæ, biliosæ, magis abscessus iuxta aurem faciunt.

Quicumque tumores aluo humecta eleuantur, cum doloribus, malum. Aluo verò suppressa, & nulla alia re nouata, cito rumpuntur, & malignus est. Vomitiones in his malæ & ferinae. Quibus & flammeis & valde rubicundis solutis, graueolens, larga, subrubra fit, hi ne insaniant timor est. Corpus squallidum aluum malè affectam significat, In his valde rubicundæ, instar purulentæ carunculæ, egestiones maximè prodeunt. Ad aluum biliosam mollem stercoracea egerentem, ardores comparentes, tumorem iuxta aurem faciunt.

Biliosas egestiones surditas sedat, & surditatem sedat biliosa alui egestio. Pustulæ serpiginosæ supra inguina, ad laterum mollitudinē ac pubem fientes, aluum malè affectam significant. Exolutio dolorem soluens, aluum maximè humectat. Iuxta sedem dolorosæ suppurationes aluū turbant.

Lethales egestiones sunt, pinguis, nigra, liuida cū graeolentia, & biliosa habēs in se simile quiddam ciceri aut fabis fresis, aut veluti floridos sanguinis grumos, & quæ odore similis est egestioni infantium, & varia eademque diuturna,

Talis

Talis autem fuerit cruenta, ramētoſa, bilioſa, nigra, praſina, & ſimul, & permutatis vicibus. Lethalis quoq; omnis eſt que ſenſum aegri fugiens exit. Qui potū difficulter deglutiunt ſpiritu tuſſiente, eructatio ſubtracta intro reuoluta dolorem ventris ſignificat. Malæ ſunt etiam egeſtiones valde rubræ æruginofæ in quartanis. Et tales ſanguinis fluxiones ſoporofæ ſunt, ex his conuulſione moriuntur, nigris antea egreſſis.

Exolutiones alui repentinæ præter rationem, in diuturnitate temporis conſumptis, vnà cū vocis tremula interceptio, ne, pernicioſè habent. Tenuis nigrorum egeſtiones horrificæ, meliores talibus ſunt. Tales proſunt maximè in ætate ante vigorem. Pruriginofæ affectiones omnibus nigrorum egeſtioneſignificant, & vomitum grumofum. Et tremulæ affectiones cū morſu ac capitis dolore, nigras egeſtiones ſignificant. Ante tales, vomitus prodit, & vbi vomuerūt, multæ tales inſuper detrahuntur. Quibus in alui turbatione exacerbatur morbus, circa iudicationem nigra infernè prodeunt. Ex aluo diutinè affecta, vomentibus bilioſis, cibum faſtidientibus, ſudor multus cum impotentia repentina, occidit. In medicamentorum vſu, in deſluxione, tenuis abundè ſanguis eliqueſcens, malum eſt. Duricies circa ventrem cum dolore, in febribus cū horrore cibos auerſantibus, aluo parum ad purgationem humectata, non ſuppurantur. Vnà cum febre aluus turbata ſalſuginofò modo, ſoporofos, torpidos, non valde comitatur. Ex aluo liquida laſſatos, caput dolentes, ſiticuloſos, vigilātes, valde rubicunda egeſtione ſolutos, timor eſt ad inſaniā deuenturos eſſe, ſi difficulter ſpirauerint. Ad hoc vbi quis cum virore palleſcit, bene ſpirare noxium non eſt aluo inſuper probè egerente. Aduſtæ egeſtiones contentionem habentes, aluum malè affectā ſignificant. Bilioſis aluus turbata, parua, frequēter egerēs, diſtentionia cum paucis mucoſis, dolorem circa tenue inteſtinum hæc faciunt, & vrinam non facilè prodeuntem, ex talibus ad hydropem deſinunt. Linguae tremulæ quibusdam alui eruptionis futuræ ſignia ſunt. Quibus ardor fit, & ad egreſſas egeſtiones alui, inſuper exſudant, his febris exacerbatur.

Ex aluis liquidis perfrigeratio cū ſudore, mala. Ex aluis liquidis, ſanguis de gingiuis deſluens, lethalis eſt. Alui egeſtio pura ſuperueniens, ſoluit febrem acutam cum ſudore.

Hippoc

cit: & m
nus affe
cerebri
ter med.
quidem
Primu
quid vu
ratus fui
num cap
tis in or
re capit
rotunda
in capite
lineam
teram v
nem ad
parte pr
ri modo
uerſa cō
tudiner
vtraq; c
habet: h

HIPPOCRATIS

COI LIBER DE CAPITIS VUL-

NERIBVS, IANO CORNARIO

MEDICO PHYSICO IN-

TERPRETE.

*

Vllum capitis vulnus leuiter contemni debet. Sape enim cutis sola contusa ferro, aut alia aliqua re, si non diligēter, aut cum quadam cautione curetur: veluti si sanguis concretus non expurgetur: aut aliud quiddam negligatur: vlcus incrudescens non parum molestiæ exhibet, & aliquādo etiam febrē inducit: & medico quidē negotia, ægrotō verò periculum nō minus affert. Verūm hoc multō magis contingit, si caluaria, & cerebri mēbranæ rūpuntur. Quare si non singula hæc diligēter medicus curauerit, sape mortis causa existit. Et de his quidem omnibus etiā alibi diximus, sed & nunc dicēdū est.

Primum igitur capite vulnerato interrogare oportet: per quid vulneratū sit. Deinde quid homo fecerit, quum vulneratus fuit. Postea qua parte vulnus inflictum sit. Nam hominum capita nihil inter se similiter habent, neq; suturæ capitum in omnibus eodē loco consistunt. Verūm quisquis ex priorē capitis parte prominentiam habet: est autē prominentia, rotunda ossis pars eminentis præ alia: huius suturæ consistunt in capite, velut litera græca tau T pingitur. Breuiorem enim lineam ad prominentiam transuersam constitutā habet: alteram verò lineā per mediū caput, sed secūdum longitudinem ad collū semper habet. Qui verò ex posteriore capitis parte prominentiam habet, huius suturæ etiam cōtrario priorē modo cōsistunt. Breuior enim linea ad prominentiā transuersa cōsistit: longior autem per mediū caput, secūdum longitudinem ad frōtem semper constituta est. Quisquis autem ex vtraq; capitis parte, & anteriore, & posteriore, prominentiā habet: huic suturæ sunt similiter cōstitutæ, velut litera græca

Cutis capitis læsa periculosa.

*intorno
di vulnere
Sutura cao
pitis duera
sa.
Prominentia
capitis
priorē parte.*

H scrib

Sutura ca- H scribitur. Cōsistunt autem longæ quidem lineæ ad utrâq; D
pitis H lite- prominentiam transuersa. Breuis autem per medium caput
rae similes. secundum longitudinem ad vtranque longam lineam desinens. At qui neutra parte vllam prominentiam habet, hic suturas habet velut litera græca χ pingitur. Consistunt autem hæ lineæ, altera quidem transuersa ad tempora pertingens, altera verò secundum longitudinem, per medium caput.

Alia χ si miles.

Os capitis duplex.

Color ossis capitis.

Duplex autem est os iuxta medium caput: durissima verò ac densissima supra ipsius pars existit, & infima quæ est ad membranam. Consimilis est color ossis sub carne: cōsimilis est color ossis infernè. Secedit autem à supremo ac infimo osse, à durissimis ac densissimis, ad mollius, ac minus densum & cōmunius, ad duplicatam laminam. Est autem duplicata lamina cauiissima, ac mollissima, & maximè antrosa. Est aut & totum os capitis, excepta valde modica supra ac infima parte, spongiæ simile & habet os in seipso caruaculas similes multas humidas, & si quis ipsas digitis conterat, sanguis vique ex ipsis prodierit. Sunt etiã in osse venulæ tenuiores ac cauiiores, sanguine plenæ. Quod igitur ad duriciam, & molliciem, & cauitatem attinet, sic habet. Quod verò ad crassitudinem ac tenuitatem, hoc modo. Vniuersi capitis os tenuissimum est ac debilissimum, quod est circa sinciput: & carne paucissimam ac tenuissimam hac parte os in seipso habet: & cerebrum hac capitis parte plurimum subest. Et quia hæc ita se habent, vt & vulnera, & tela æqualia sint magnitudine, & minora: & similiter vulneratus quis sit, & minus: os hac capitis parte & magis cōtunditur, & rūpitur, & magis intrò contusum cedit: & lethaliora, ac ad curadum, & ad effugiendam mortē, difficiliora sunt vulnera hac parte, quàm alibi in capite. & vt sint æqualia vulnera, & similiter vulneratus quis sit, & minus: homo vbi etiã aliàs ex vulnere moriturus est, breuiore tēpore moritur, qui hac parte capitis vulnus habet, quàm qui alia. Cerebrū enim & citissimè & maximè iuxta sinciput sentit mala, quæ & in carne, & in osse fiunt. Sub tenuissimo enim osse, ac modica carne, cerebrū est hac parte: & plurimū cerebrum sub sincipite iacet. Caterum ex reliquis ossibus id quod circa tēpora est, debilissimum est. Cōmissura enim est infernæ maxillæ ad caluariam, & motus in tēporibus sursum ac deorsum, velut articuli: & auditus prope ipsum

Cur uerticis uulnus cæteris periculosius sit.

Cerebri sicutus. Tempora cur periculosa.

pe ipsi
 On
 est ret
 parte
 os hab
 bus, o
 ac mi
 parte
 rituru
 ber, di
 pore o
 propte
 parte
 poster
 Sed &
 te, qui
 capiti
 torum
 sura, &
 & in a
 conti
 rò in v
 parte
 neri a
 omni
 tem in
 rint, &
 in cap
 specie
 & oss
 nem a
 idem
 videl
 est, Sp
 nuor
 statim
 rum
 aliqu
 etiam

Ape ipsum est: & vena per tempora extenta est, caua ac fortis.
 B *Omni verò capitìs ossè robustius est os verticis: & quod est retro aures, robustius est quàm totum quod in anteriore parte est: & carnem ampliozem ac profundiorè in seipso hoc os habet. Et sanè his ita se habentibus, si quis & vulneribus, & telis, omnibus æqualibus ac similibus, & maioribus ac minoribus, similiter sit vulneratus, & magis: hac capitìs parte os minus rùpitur, & contunditur: & si homo aliàs moriturus est ex vulnere, si in posteriore capitìs parte vulnus habet, diutiorè durans tempore morietur. In longiore enim tēpore os suppuratur, & deorsum ad cerebrum transpuratur, propter ossis crassitudinem: & paucius etiam cerebrum hac parte subest: & plures mortem effugiunt plerunq; ex his qui posteriore capitìs parte vulnerati sunt, quàm qui anteriore. Sed & in hyeme diutiorè tēpore viuit homo quàm in æstate, quisquis etiam aliàs moriturus est ex vulnere, quacunque capitìs parte vulnus habeat. At verò sedes telorum acutorum ac leuioram, ipsæ in seipsis fientes in ossè, & cum fissura, & cōtusione, ac intrò cessione: fiunt autem hæ similiter, & in anteriore & in posteriore capitìs parte: ex his mors nō contingit secundum iusticiam, etiam si contingat. Sutura verò in vlcere si compareat, ossè denudato, quacunque capitìs parte vlcere fiente, debilissimus æger est ad resistendum vulneri ac telo, si in ipsam suturam telū incubuerit: & maximè omnium si telum in sincipite, iuxta debilissimā capitìs partem incussum fuerit, & suturæ circa vlcus, si ita cōtingat, fuerint, & telum ipsas suturas contigerit. Vulnerarur porrò os in capite tot modis. Singulorum autem modorum plures species fracturæ in vulnere fiunt. Os vulneratum rumpitur, & ossi fissuram continenti ac ambienti necesse est contusionem accedere, si ruptum fuerit. Nam telum quod os rumpit, idem hoc etiam os, aut magis, aut minus cōtundit, id ipsum videlicet os, in quo fissuram rumpit. Atque hic vnus modus est, species autem fissurarum omnigenæ fiunt. Nam & tenuiores, & valde tenues conspicuæ fiunt. Quædam verò neque statim post vulnerationem, neque in diebus, in quibus dolorum vtilitas mors homini contingere potest. Rursus autem aliquæ fissuræ crassiores ac ampliores fiunt: quædam verò etiam valde amplæ. Et aliæ quidem in longiorem modum*

*nota.**Capitulaque parte durū est os.**Varij lesionis modi.**Modus primus.*

rumpuntur, aliax verò in breuiorem: & aliax rectiores sunt, a-
 liax etiam valde recta: aliax verò curuiores & curua: ac pro-
 fundiores: aliax autem ad infernam partem, & per totum os.
 Poterit autem & os in sua ipsius natura contundi, ita vt nul-
 la fissura ad contusionem ossi accedat. Atq; hic secundus mo-
 dus est. Species autem contusionis plures sunt. Nam & ma-
 gis, & minus contunditur, & altius ac per totum os, & mi-
 nus in altum ac per totum os, & in ampliorem & minorem
 tum longitudinem, tum latitudinem. Verùm harum specie-
 rum nullam oculis intuëti cognoscere datur, qualisnam spe-
 cie existat, & quanta magnitudine. Neq; enim etiam si sint
 contusa, & malum factũ sit, an cõtusa sint, oculis videre con-
 spicuum fit, statim post vulneratione: quemadmodum neque
 aliqua fissura videri possunt, quæ rupto osse procul absunt. E

Intrò etiam cedit os ex natura sua, vnà cum fissuris: aliàs
 enim nõ intrò cesserit. Nã quod intrò cedit, abrupiturque
 ac frãgitur, intrò cedit ab alio osse, quod in sua ipsius natura
 manet. & sic sanè fissura adest intrò cessione. Atq; hic tertius
 modus est. Intrò autem cedit os per multas species. Nã &
 maior ossis pars, & minor intrò cedit: & magis ac profundius
 deorsum, & minus ac magis in superficie. **Quin** & sede te-
 li in osse contingente, fissura vtique, ad sedem accesserit, & ad
 fissurã etiam contusionẽ magis aut minus accedere necesse
 est, si quidẽ & fissura accedat ea parte qua & sedes facta est:
 & fissura fit in osse continente & sedem, & contusionẽ. Atq;
 hic quartus modus est, in quo sedes teli fit in osse. Sedes autẽ F
 vocatur, quum manẽte osse in sua ipsius natura, telũ quod in
 os incubuit, manifestum fecerit vbi incubuit. Verũ in singu-
 lis modis plures species fiunt. Et de cõtusione quidẽ ac fissu-
 ra, si ambo hæc ad sedem accedant: & si cõtusio sola fiat, iam
 dictum est q̃ multæ species contusionis, & fissuræ fiunt.

Hæc autem sedes ipsa in seipsa, longior ac breuior fit, &
 curuior ac rector, & orbiculior: & multæ aliax species talis
 modi sunt, prout etiam figura teli fuerit: & eadem etiã pro-
 fundiores deorsum, & magis & minus, & angustiores, & am-
 pliores, & valde amplæ, si dissectione intercisa fuerit. Quar-
 ta autem dissectio in longitudinẽ ac latitudinem fiat, in osse
 sedes est, si alia ossa dissectionem ambientia in sua ipsorũ na-
 tura manserint, & nõ vnà cum dissectione intrò cesserint ex
 sua

*Secundus
 modus.*

*Tertius mo-
 dus.*

*Quartus
 modus.
 Teli sedes.*

A sua na
 ampl
 vicus
 dus e
 Nam
 possi
 his fi
 sio ac
 rit: &
 sta. S
 acced
 quoc
 tura
 B ximo
 mini
 fissur
 si ma
 C
 pitis
 conf
 in vu
 que
 hæc
 hom
 nari
 C spicu
 fider
 sanu
 face
 re of
 pass
 to a
 quic
 iux
 app
 gno
 aut
 cilli
 quic

A sua natura. Nam si ita contingat, intrò celsio fuerit, & non amplius osis sedes. Si vero alia capitis parte vulneratur, & vlcus habet homo, & os carne denudatū est, quintus hic modus est: & hęc calamitatē vbi facta est, nulla re iuuare queas. Nam si passus est hoc malum, nō est quod ex ipso exquirere possis, an passus sit hoc malum, neq; qua capitis parte: & ex his fracturæ modis ad perforationem deuenit, tum si contusio ad visum incōspicua est, tū si aliquo modo manifesta fuerit: & fissura si inconspicua visui fuerit, & ad visum manifesta. Sed & si sede teli in osse fiēte, fissura ac cōtusio ad sedem accedat: & si contusio sola accedat ad sedē, absq; fissura: hęc quoq; ad perforationem deuenit. At verò os quod ex sua natura intrò celsit, parum perforatione opus habet: & quæ maximè intrò cesserunt, & maximè fracta sunt, & perforatione minimè opus habent. Neq; sedes ipsa in seipsa fiens, absque fissura ac cōtusione, perforatione indiget. Neq; dissectio ipsa si magna ac ampla fuerit. Dissectio enim & sedes idem sunt.

*Quintus
modus.*

Cæterum primum spectare oportet in vulnerato, qua capitis parte, & num in debilioribus vulnus habeat: & capillos considerare circa vlcus, an dissecti sint à telo, & an intus sint in vulnere: quod si est, periculū est os carne nudum esse. Itaque dicere oportet, os aliquam læsionem à telo habere. Atq; hęc longè prius considerasse ac dixisse oportet, anteaquam hominem contingas. Vbi verò iam cōtigeris, clarè nosse conari, an nudum carne os sit, aut non. & si quidem oculis conspicuum fuerit os nudum, bene habet: Sin minus, specillo cōsiderato. & si quidem inueneris os carne nudum esse, & non sanum à vulnere, eius quod in osse est dinotionem primum facere oportet, inspiciendo & quantū sit malum, & quo opere opus habeat. Oportet etiam vulneratum interrogare vt passus sit, & quo modo. Si verò non conspicuū fuerit os, multo adhuc magis interrogationem facere oportet, an habeat quid mali, aut non habeat: & si nudum est os, vt factum sit, & iuxta quem modum. Nam cōtusiones & fissuras in osse non apparentes, & tamen præsentēs, ex vulnerati responsione cognoscere primum conari oportet, an tale quid passum sit os, aut nō passum. deinde ratione & opere exquirere, citra specilli admotionem. Specilli enim admotio nō indicat, an tale quid mali os passum sit, & an habeat quid in seipso, aut non

*Quæ consi-
deranda.*

*Os quæ pa-
tiatur.*

*Cadentes de
alto & ecō-
trā quid pa-
tiantur.*

*Telorū va-
rietas.*

passum sit. Sed sedem teli indicat specillum, & an intro ces-
serit os ex natura sua, & an vehementer fractum sit os: quæ
etiam oculis conspicua videnti cognoscere datur. Rumpitur
autem os & obscuris fissuris, & manifestis: & cōtunditur ob-
scuris contusionibus; & intro ex sua natura maxime cedit,
quum alter ab altero fauciat, de industria fauciare volens:
aut quum ex altiore loco sit iactus, aut plagæ ictus, vter tan-
dem fuerit, magis quàm ex plano loco; & si contineat manu
telum, siue iaciat, siue percutiat; & si fortior debiliorem vul-
nerat. Ex his verò qui cadentes vulnerantur ad os, aut in
ipsum os, is qui ex altissimo loco cadit, & in durissimum ac
obtusissimū: huic periculum est vt os & rumpatur, & cōtun-
datur, & intro cedat ex sua natura. Ei verò qui ex plano ma-
gis loco cadit, & in molliorem, os minus hæc patitur, aut
etiam non patitur. Quæcunq; verò illabentia in caput te-
la, ad os, vulnerant, ex his id quòd ex altissimo loco illapsum
est, & minimè ex plano, & quòd durissimū ac obtusissimum,
& grauisissimum ac minimè leue est, & quòd minimè acutum
ac molle; hoc & ruperit os, & contuderit, & maxime sanè pe-
riculum est vt os hæc patiat, quum & hæc fiant, & è dire-
cto aduersus telum, os fauciari contingat, siue ex manu per-
cutiatur, siue iactum suscipiat, siue quid ipsi incidat, siue ipse
collapsus faucietur ita vt quomodocunq; fauciat, osse
aduersus telum occurrat. Quæ verò tela ex obliquo os fau-
ciant, minùs & os rumpunt, & intro ad caput contundunt,
etiā si carne fuerit os denudatum. Nam quædam vulnera
ita inflicta, neque denudant os carne. Profectò ex telis ma-
ximè os rumpunt, & manifestis, & obscuris fissuris, & cōtun-
dunt, & ex natura sua os intro cedere faciunt, quæ sunt ro-
tunda, & orbiculata, & vndiquaque plana, & obtusa, & gra-
uia, & dura: & carnem hæc contundunt, & maturam faciunt,
ac concidunt: & vlcera fiunt à talibus telis in obliquum, Sed
& in circulum, subcaua, & suppurata magis fiunt, ac humida
sunt, & diutiore tempore purgantur. Necesse est enim carnes
contusas ac concisas: pus fieri ac consumi. At tela oblonga,
multum tenuia, & acuta, & leuia, carnem magis dissecant
quàm contundunt, & os eodem modo. Et sedem quidem in-
ducit id ipsum quòd etiā dissecauit. Dissectio enim & sedes
idem sunt. Verum non valde os contundunt talia tela, neque
rump

A rumpunt, neq; ex natura sua intro cedere faciunt. Caterùm oportet supra conspectum tuum, quicquid tandem apparuerit in osse, etiã de omnibus his interrogationem facere. Nã magis & minus sauciati signa hæc sunt, si vulneratus soporẽ altiorem inciderit, & caligo offusa fuerit, & vertigo, & si ceciderit. Quum autem os carne denudatũ a telo fuerit, & circa ipsas suturas vlcus fieri cõtigerit, difficilẽ est sedẽ teli deprehendere, quẽ in alio osse manifesta est, an insit in osse, aut non insit, & an sedes facta sit in ipsis futuris. Occultat enim ipsa sutura, asperior existens reliquo osse, & non satis clarum est vbi in ipso sutura est, & vbi ossis sedes, si nõ valde magna sedes fiat. Accedit etiam ruptio ad sedem, plerunque & ipsa in futuris fiens, & fit etiam hæc ruptio rupto osse deprehensu difficilior, eo quòd circa ipsam futuram ruptio fit, si rumpitur, vt plurimũ. Procliuẽ enim est hac parte os rumpi ac dissolui, propter ossis hac parte debilitatem ac raritatẽ, & propterea quod parata sit sutura vt rumpatur ac dissoluatur. Nã reliqua ossa futurã ambientia ruptionis exortia manere possunt, eo quòd robustiora sunt quam sutura: Verũ ruptio circa futuram fiens, etiam dissolutio futuræ est, & non facile est deprehendere, neq; si a tali sede fiat in sutura, vbi rupta fuerint ac dissoluta. Verũ difficilius est deprehenderẽ fissurã ex contusione. Fallunt enim & mentem, & visum medici hæc futuræ, fissuræ speciem referentes, & reliquo osse asperiores existentes, nisi vehemẽter dissectæ fuerint ac dissolutæ. Dissectio autem & sedes idem sunt. Proinde si circa suturas vulnus factum fuerit, & ad os telum incubuerit, animaduersionẽ habere oportet, ac inuenire quod os passum sit. Nam ab æqualibus magnitudine telis, & similib. ac multo minoribus, & similiter & multo minus vulneratus, longẽ magis malum accipit, qui in osse in suturas horum perforare recepit, quã qui nõ in suturas id recepit. Et pleraque horum perforare oportet. Verũ ipsas suturas perforare non oportet, sed secedendo in propinquo osse perforationem facere, si perforès. Porro de curatione vulnerum in capite, & quo modo deprehendere oportet affectiones in capite sientes non manifestas, ita mihi videtur. Vlcus in capite nullo humore humectare conuenit, ac ne vino quidẽ: neque cataplasmate integere, neque linamẽto curationem facere. Neque verò comprimere oportet vlcus

*Sauciati
signa.*

*Capitis ul-
cus qui cur-
retur.*

in capite, si non in fronte fuerit, aut in loco pilis nudato, aut circa supercilium & oculū. Hic enim fientia vlcera, cataplasmatibus ac deligatione magis opus habent, quā in alijs capitibus partibus. Continet ac ambit reliquum caput totam frontem. partes autem vlcus ambientes, in quacunq; tandē parte vlcera fuerint, inflammantur ac intumescunt, propter sanguinis influxionem. Oportet autem neque ea quæ in fronte sunt vlcera, per omne tempus cataplasmatibus integere ac deligare, sed postquam inflammatio sedata est, & tumor sedatus, à cataplasmatibus ac deligatione cessare. At in reliquo capite vlcus, neque linamentis, neque cataplasmatibus, neque deligatione curare oportet, si non & sectione opus habeat. Secare autem oportet vlceribus in capite ac fronte fientibus, quæ parte os carne nudum fuerit, & læsionem aliquā ex telo habere visum fuerit. Vlcerum verò quæ non habent sufficientem magnitudinem longitudinis ac latitudinis, ad ossis inspectionem, an quid mali passum sit à telo, & quale id passum sit, & quantum caro confusa est, & quātam os læsionem habet: & rursus an illæsum sit os à telo, & nihil mali passum sit: & ad curationem, qualinam opus habet vlcus, & caro, & ossis affectio: talia sanè vlcera sectione opus habent. Si verò etiā os quidem carne fuerit denudatū, subcaua verò fuerint vlcera in obliquū, cauitatem quā plurimum refecare oportet vbi nō facile est medicamēto quocunq; peruenire. Sed & orbiculatiora vlcera, ac plurimū subcaua, etiā ipsa refecare oportet, circulo diuisim inciso secundum longitudinē pro hominis natura, vt longius fiat vlcus. At verò in capitis sectione, reliquæ quidē capitis partes securitatē habent dum secantur. Verū tempora, & adhuc supra tēpora venā, quæ per tempora fertur, secare nō oportet. Cōuulsio enim corripit sectū. Et si quidem sinistra tempora secta fuerint, dextera cōuulsio corripit. Si verò dextera secta fuerint, sinistra cōuulsio apprehendit. Quum igitur vlcus in capite secas, ossium gratia carne denudatorum, scire cupiens an habeat os quid mali à telo, aut nō habeat, secare oportet vulnus tanta magnitudine, quāta sursum opus habere visum fuerit. Secantē verò carnē ab osse diducere oportet, quæ ad membranā, & ad os existit. Deinde linamentū per totū vlcus adhibere oportet, quod vlcus quā amplissimum in posterum diem faciat, cum minimo

*Vlcerum quæ
secanda.*

A mo do
vtere,
polent
sam fa
cto off
qualisi
habeat
fisse vi
tudine
etiam
spicua
fit ex r
B gis, si
telo in
sam re
sepe a
deind
os scia
faucia
tridui
pore c
spicer
facta
quod
ratus
C rum
corri
quod
fit, au
aliqu
subad
buto
ligar
Et si
os ra
dicar
albo
secur
fissu

modo

A mo dolore. vbi verò linamentum adhibuisti, cataplasmate
 vt ere, quanto tempore etiã linamento, ita vt mazã ex tenui
 polenta in aceto subigas, aut coquas, & quã maximè visco
 sam facias. Postridie verò vbi linamentum exemeris, inspe
 cto osse quod passum est, si non conspicua tibi sit vulneratio,
 qualisnam sit in osse: neq; cognoscas an os aliquid mali in se
 habeat, aut non habeat: telum autem ad os peruenisse ac læ
 sisse videatur: radere oportet specillo rasorio, secundũ longi
 tudinem ac profunditatem pro hominis natura. & rursus si
 etiam transuersum sit os, ruptionum gratia ad visum incon
 spicuarum, & contusionis obscuræ gratia, quæ non intrò ces
 sit ex natura & alterius ossis capitis. Indicat enim ipsa rasio ma
 gis, si non etiam aliàs conspicuæ fuerint hæ affectiones, ex
 telo in osse existētes. Et si sedem teli in osse videris, tum ip
 sam teli sedem radere oportet, tum ambientia ipsam ossa, ne
 sepe ad sedem ruptio accedat, & contusio, aut sola cõtusio, &
 deinde lateant, quũ non cõspicua existant. Postquam autem
 os scalpro raseris, si quidem ad perforationem tendere ossis
 sauciatio videatur, perforare oportet, & citra perforationem
 triduum nõ excedere, sed in hoc perforare, tum aliàs, tum tẽ
 pore calido, si ab initio curationem susceperis. Si verò su
 spiceris os ruptũ, aut contusum esse, aut ambo hæc: cõiectura
 facta quòd vehementer sauciatus sit, ex vulnerati verbis: &
 quòd à forti id contigit qui sauciauit, si alius ab alio vulne
 ratus fuerit: & quòd telum quo vulneratus est, ex malefico
 rum telorum ordine fuit: deinde q̄ vertigo & caligo ipsum
 corripuerit, & quòd in soporem profundioremi incidit, &
 quòd ceciderit: His ita fientibus, si nõ cognoscas an os ruptũ
 sit, aut contusum, aut ambo hæc, neque aliàs videas: super os
 aliquid maximè nigri coloris, nigro medicamento liquato
 subactum, imponere oportet: & subextento linteo oleo im
 buto super vlus, & deinde mazæ cataplasmate appposito deli
 gare, postridie verò exoluto ac expurgato vlcere deradere.
 Et si sanum non fuerit, sed ruptũ ac contusum, reliquũ quidẽ
 os rasum album erit, fissura verò & contusio, quæ nigrũ me
 dicamentum eliquatum in seipsam suscepit, in reliquo osse
 albo nigra erit. Caterum hanc fissuram conspectam rursus
 secundum profunditatem radere oportet. Et si quidẽ radens
 fissuram hanc conspectam nigrã exemeris, & deleueris è con

*Cum os am
 ruptam sit
 ambigatur.*

spectu sublatam, cōtusio quidem ossis, aut magis aut minus D
 facta fuit, quæ sanè etiam fissurâ à scalpro rasorio deletam ru
 pit. Verùm minus horrenda hæc est, & minus negotij exhi
 buerit, fissura deleta. Si verò in profundo sit, & dum raditur
 deleri nolit, ad perforationem deuenit hæc calamitas. Sed
 perforare oportet, ac de cætero vlcus curare. Cauere autem
 conuenit vt ne aliquid mali os contrahat ex carne, si malè cu
 retur. Nam & perforato ossi, & aliàs denudato, sed sano: & si
 læsionem aliquam ex telo habeat, & tamen sanum esse pute
 tur, periculum magis imminet vt suppuratum fiat, etiam si
 aliàs futurum non esset, si & caro os ambiens malè curetur, &
 inflammetur ac constringat. Ignescit enim, & multa flâma
 impletur. Et sanè os ex ambientib. carnibus in seipsum calo E
 rem & flammam, & quæcunque mala in seipsa habet caro,
 trahit, & ex his ita suppuratum fit. Malum est etiam humidâ
 esse carnem in vlcere, & putrescentem, & ad multum tempus
 purgari. Quare suppuratum quidem quàm celerrimè vlcus
 facere oportet. Sic enim ambientes vlcus partes quàm mini
 mum inflammabuntur, & vlcus citissimè purum erit. Necessè
 est enim carnes concisas ac cōtusas à telo suppuratas fieri ac
 consumi. Postquam autem purgatum fuerit, siccius fieri vl
 cus oportet. Sic enim citissimè sanum fiet, sicca carne germi
 nante, & non humida. Et sic quoque vlceri caro non super
 incresecet. Eadem ratio membranæ circum cerebrum est. Sta
 tim enim osse perforato & exsecto, ac de membrana detra
 cto, ipsam denudatam membranam purâ quàm citissimè ac F
 siccam facere oportet, vt ne vbi ad multum tempus humida
 sit, computrescat ac in tumorem attollatur. His enim ita sien
 tibus, periculum est ipsam putrescere. At verò os quod dis
 scedere à quouis alio osse oportet vlcere in capite fiende, &
 sede teli in osse existente, aut aliàs osse plurimum denudato:
 discedit vbi plurimum exangue factum est. Resiccatur enim
 sanguis ex osse, & à tempore, & à plurimis medicamentis. Ci
 tissimè enim discesserit, si quis vlcus quàm citissimè purga
 rit, & de cætero & vlcus, & os, tum maius, tum minus resic
 cauerit. Quod enim citissimè resiccatum ac testaceum factum
 fuerit, ex hoc facto maximè dimittitur ab alio osse, quod san
 guinolentum ac viuum existit, & quum exangue ac siccum
 fiat, à sanguinolento ac viuo valde discedit. Quæcunque
 verò

A verò o
 aut eti
 vbi m
 ribus i
 tractio
 port
 re sua
 ne sub
 & ex
 verò c
 ossa et
 ditum
 B tula: c
 na, si c
 la qua
 At v
 causa,
 neque
 si simi
 & ma
 senior
 citius
 uersio
 ac nol
 lum c
 C aut an
 guine
 re op
 bus, q
 te m
 ex his
 turum
 ctum.
 intell
 forau
 ante c
 in hy
 pit. &
 ex ip

A verò ossa intro contusa cedunt ex sua ipsorum natura, rupta aut etiam dissecta, valde ampla, talia minus periculosa sunt, vbi membrana sana fuerit: & quæ pluribus fissuris & amplioribus intro rupta sunt, adhuc minus periculosa sunt, & ad de tractionem faciliora fiunt, & nullum ex talibus perforare oportet, neq; periclitari ossa auferre conando, priusquam sponte sua emergant, priore forma exoluta. Emergunt autem carne subnascēte. Subnascitur autem ex duplicata ossis lamina, & ex sano osse, si superna ossis pars sola fuerit corrupta. Sic verò quā citissimè & caro subnasci ac germinare poterit, & ossa emerferint, si quis vlcus quàm citissimè suppuratum redditum, purum faciat. Et si per totum os ambæ partes intro contusa cesserint ad membranam, & superna ossis pars, & inferna, si quis similiter medeatur, vlcus celerrimè sanū erit, & ossa quæ intro cesserunt celerrimè emergunt ac reuertuntur.

*Ossa fracta
& quæ minus periculosa.*

B At verò puerorum ossa, & tenuiora & molliora sunt, ea de causa, quòd sanguinolentiora sunt, & caua, & neque antrofa, neque densa, neq; solida: & à telis æqualibus ac debilioribus si similiter ac minus fuerint vulnerati, iunioris pueri vulnus, & magis & citius suppuratur, & in breuiori tempore quàm senioris: & si aliàs ex vulnere moriturus est, iunior seniore citius perit. Cæterum si os denudatum carne fuerit, animaduersione habita cognoscere conari oportet, si oculis videre ac noscere non datur, an ruptum sit os, & an contusum, aut solum contusum: & an sede teli facta, adsit contusio, aut fissura, C aut ambo hæc. Et si quid horū os passum fuerit, de tracto sanguine, paruo terebello modicè & cum cautione, os terebrare oportet. Tenuius est enim os, & minus profundum iuuenibus, quàm senioribus. Quicumq; verò ex vulneribus in capite moriturus est, & fieri non potest vt sanus fiat ac seruetur, ex his signis dinotionem morituri facere oportet, & quod futurum est prædicere. Patitur enim hæc. Quum quis os fractum, aut ruptum, aut cōtusum, aut quocunq; modo fractum intelligens, per errorem deliquerit, & neq; raserit, neq; perforauerit, veluti os non opus habeat, & velut os sanū existat: ante decimumquartum diem febris corripiet vt plurimum in hyeme. In æstate verò post septimum diem febris corripit, & postquam hoc factum fuerit, vlcus colorem omittit, & ex ipso sanies pauca fluit, & quod inflammatum est ex ipso

Puerorum ossa.

Morituri signa.

emoritur, & viscosum fit, & apparet velut falfamentū, colore D
 fuluum, subliuidum, & os tunc corrumpi incipit, & fit valde
 nigrum, postremū pallidum aut valde album euadens.
 Quum verò iam suppuratum fuerit, in lingua pustula obo-
 riuntur, & desipiens æger moritur, & conuulsio plerosq; cor-
 rипit in altera corporis parte: si quidem in sinistra parte ca-
 pitis vlcus habeat, in dextra corporis parte conuulsio corri-
 pit. Si verò in dextra capitіs parte vlcus habeat, in sinistra
 corporis parte conuulsio corripit. Sunt autem & qui syderati
 fiunt, atque sic pereunt ante septimum diem in estate, aut de
 cimūquartum in hyeme. Similiter autem significāt hæc si-
 gna, & in iuniorē, si vulnus existat. Quapropter vbi intelle-
 xeris febrem inuadere hominē, & ex alijs signis aliquod ipsi E
 accedere non cunctari oportet, sed os vsque ad membranam
 perforare, aut scalpro rasorio deradere. Est enim & ad perfo-
 rationem, & ad rationem, facile ac expeditum. Deinde reli-
 qua sic curare, prout conducere visum fuerit, respectu ad id
 quod fit habito. Quum verò in vulnere in capite, homine
 terebello perforato, aut non perforato, osse autem denudato,
 tumor rubicundus, ignis sacri speciem referens, accesserit in
 facie, & in oculis vtriusq;, aut altero: & si quis tumorem con-
 tingat, doleat: & febris corripiat ac rigor: & vlcus ipsum
 quod ad carnem attinet, tum quod ad os, bene habeat
 ad aspectum: & ambientes vlcus partes bene habeant, exce-
 pto tumore qui in facie existit: & aliud peccatum nullum tu
 mor habeat, quod ad reliquam victus rationem attinet: Hu-
 ius infernam aluum deorsum purgare oportet medicamen-
 to, quod bilem ducit, & vbi sic purgatus fuerit, & febris di-
 mittit, & tumor sedatur, & sanus euadit. Medicamentum ve-
 rò dare oportet, ad vires hominis respiciendo, prout robore
 validus fuerit. Caterum de perforationis ac terebrationis
 vsu, vbi ea necessitas ingruat, vt necesse sit hominem perfo-
 rare, sic statuendum est. Si ab initio assumptam curationem
 administras, non oportet statim os ad membranam perfora-
 re ac excindere. Non enim conducit membranam osse de-
 nudatam esse, ad multum tempus male afflictam: sed postre-
 mum vbi madore corrumpi ac putrescere ipsam periculum
 est. Est & aliud periculum, si statim osse ad membranā per-
 forato, ipsum auferas, ne in ipso opere membranam per te-
 rebellam

*Medelahu-
ius.*

*Terebratio-
nis modus
qui.*

D
 rebellum
 de parum
 rebratio
 in osse pe
 dere por
 rò cura
 Tereb
 portet, ca
 gere. Ca
 os excal
 ambiens
 rò etiam
 D postea os
 lum opo
 initio cu
 ris, ita v
 lo excul
 dere op
 tum per
 viam. N
 transpu
 dum os
 qua ten
 uere op
 qua part
 C terebell
 ac com
 leris, re

H
 C

rebellum vulneres. Verum terebratē oportet, vbi iam valde parum abest vt os sit perforatum, & os iam mouetur, à terebratione desistere, & sinere vt os sua sponte discedat. Nam in osse perforato, & à perforatione relicto, nihil mali accedere poterit. Tenuē enim iam id quod restat fit. Reliqua verò curare oportet, prout vlceri conducere visum fuerit.

Terebrantem autem frequenter eximere terebellum oportet, caliditatis ossis gratia, & in frigidam aquam immergere. Calefscens enim ex circumductione terebellum, etiam os exalfaciens ac resiccans adurit, & maius os perforationē ambiens discedere facit, quā aliàs discessurum fuisset. Si verò etiam statim volueris vsque ad membranam perforare, & postea os auferre, eodem modo frequenter eximere terebellum oportet, & in frigidam aquam demergere. At si non ab initio curationem assumpseris, sed ex alio traditam susceperis, ita vt posterior tardè ad curationem deuenias: terebello exsculpto statim os ad membranam perforare ac excindere oportet, & exempto sæpe terebello speculari: tum aliàs, tum per admotum specillum, circumcirca ipsius terebelli viam. Nam multo citius perforatur os, si suppuratum iam ac transpuratum perforaueris. & sæpe contingit vt non profundum os sit, tum aliàs, tum si ea capitis parte fuerit vulnus, qua tenuius magis quā crassum os ipsum existit. Quare cauere oportet, vt in terebelli admotione ne fallaris, verum qua parte crassissimum os esse visum fuerit, in eam semper terebellum admotum adigito, ita vt frequenter confideres, ac commoueas os, & eijcere coneris. Postquam autem absteris, reliqua velut vlceri conferre visum fuerit curato.

*Terebra
aqua in
singenda.*

HIPPOCRATIS COI CHIRURGIAE OF-

FICINA, IANO COR-
NARIO MEDICO
PHYSICO IN-
TERPRETE.

Vt similia, aut dissimilia, à principio, à maximis, à facillimis, ab his quæ vndiquaque penitus cognoscuntur: quæ & videre, & tangere, & audire licet: quæ & visu, & tactu, & auditu, & naribus, & lingua, & intelligentia sentire licet: quæ & quibus cognoscuntur, omnibus cognoscere licet. Quæ ve-

rò ad chirurgiæ officinam. Aegrotans. agens. ministri. instrumenta. lumen. vbi, quomodo. quot, quomodo. quando. corpus. vasa commoda. Tempus. modus. locus. Agens aut sedens, aut stans, moderatè ad seipsum, ad id quod tractatur, ad splendorem lucis. Lucis igitur species duæ sunt, altera communis, altera artificialis. Communis, in nobis non est. Artificialis, etiam in nobis est. Vtriusque verò duplices vsus sunt, aut ad lucem, aut sub lucem. Sub lucem, & modicus vsus est, & moderatio manifesta. Ad lucem verò, ex præsentibus, ex conferentibus luminibus, ad splendorem conuertere oportet id quod tractatur, exceptis his quæ aut latere oportet, aut videre turpè est: ita vt id quod tractatur ex aduerso sit luci, qui verò tractat ex aduerso eius quod tractatur, verumtamen vt ne tenebras inducat. Sic enim & qui agit videre poterit, & quod tractatur non videtur. Ad seipsum verò, si quidem sedeat, pedes secundum rectitudinem sursum versus e directo ad genua sint, distantia autem parua in consistèdo intercedat. Genua autem superiora sint inguinibus modicè distantia, pro commoda cubiti positione ac appositione. Vestitus expedite, distinctè, equaliter, similiter, cubitis, humeris

Ad id verò quod tractatur, vltra & propè, & sursum ac deorsum, & hac aut illac, aut in medio. Vltra quidem & propè termini sunt cubitorum gibbi, ita vt in anteriorem partem non excedant genua in posteriorem costas. Sursum verò, vt non supra mammæ, summas manus habeat. Deorsum vt non inferius quam vt vbi pectus ad genua habeat, summas manus angulares ad brachia figuret. & in medio quidem hoc modo se habeat. Hac verò aut illac, vt non extra sedem: sed pro ratione conuersionis & corpus, & operantè corporis partem producat. Si verò stet, vtriusque pedibus ex æquo insistere satis est.

Lux duplex.

Quæ chirurgus aspicienda.

est. Age
qui est a
in sede.
ona corp
decumb
seueret,
cliuirata
tractatu
quente.
re. Digi
mis plen
prona, a
magnur
tum face
nifestun
te, & edu
Opera o
ambabu
ne, pulc
menta q
vt ne qu
piendur
paulo p
ægotar
rit. Reli
Centes,
sunt, qu
laborio
ra. Non
rata est.
rò exero
bene. p
lia ac æ
milia, i
plex rot
secta: it
deligat
cies, ro
rum. &

est. Agere verò oportet ita vt altero pede inscendat, non eo qui est ad manum agentem, genu ad inguem sublato, velut in sede, sed & alij termini ijdem sunt. At qui tractatur, reliqua corporis parte tractanti inseruiat, aut stans, aut sedes, aut decumbens, quo quàm facilimè ita velut figurà habens perseueret, seruans subfluxionem, subsidentiam, euerfionem, decliuitatē. Sic quæ debet seruari & figura, & forma eius qui tractatur in exhibitione, in tractatione, in habitu postea sequente. Vngues neque præminere oportet, neque deficere. Digitorū vertices ad vsum exercere, digitis quidem summis pleraque, indice ad magnum admoto. Tota verò manu prona, ambabus autem aduersis. Digitum extendere cogit magnum quiddam in medio digitorum positum, & oppositum facere magnū digitum indici. Morbum autem esse manifestum est, per quem etiā læduntur hi quibus ex natiuitate, & educatione, assuevit magnus digitus ab alijs contineri. Opera omnia exercere oportet vtrisque seorsim agendo, & ambabus simul. Similes enim sunt: ambabus cōiectando bene, pulchre, citò, non laboriosè, concinnè, expedite. Instrumenta quidem, & quando, & qualiter dicitur. Vbi oportet, vt ne quid impediatur opus, neq; impedimento sit inter accipiendum circa operatē corporis parrem. Si verò alius det, paulò priùs paratus sit, & faciat vbi iusseris. Qui verò circa ægrotantē sunt, id quòd tractatur exhibeāt prout visum fuerit. Reliquum autem corpus detineant, vt totum quiescat, tacentes, & præfecto obedientes. Deligationis species duæ sunt, quæ facta est, & quæ adhuc fit. Quæ adhuc fit, citò, non laboriosè, expedite, concinna. Cito quidem perficiendo opera. Non laboriosè, facile agēdo. Expeditio verò ad omnia parata est. Concinnitas autē iucunda aspectu est. Ex quibus verò exercitationibus hæc cōtingant, dictū est. Quæ facta est, bene, pulchrè. Pulchrè quidē, simpliciter, distincte: aut similia ac æqualia, æqualiter ac similiter: aut inæqualia ac dissimilia, inæqualiter ac dissimiliter. Species verò hæ sunt, simplex rotunda in orbem, ascia, sima, oculus, rhombus, & semisecta: ita vt species congrua sit speciei & affectioni eius quod deligatur. Eius verò quòd bene deligatur, duæ sunt species, roboris quidem, aut compressione, aut copia linteolorum, & partim quidem ipsa deligatio sanat, partim curantibus

Vngues & digiti chirurgi quales esse debeāt.

Instrumenta in promtu sine & ministri.

Deligatio duplex.

Ligationū species.

Modi ligandi.

Nexus.

Deligamenta qualia.

bus inseruit. Ad hæc igitur lex hæc est. In his autem maxima deligationis vis est. Compressio quidē, vt incumbentia non abscendant, neq; penitus innitantur: sed sint quidem firmata, non autem coacta, & minus quidem extrema, minime verò media. Nexus & filum procedant non deorsum, sed sursum, in exhibitione, & præparatione, & deligatione, & habitu postea sequente. Initia nō super vlcus iniicere oportet, sed hinc aut illinc facere nexum. Nexum verò neque in femita, neque in opere, neque illic vbi inane est, vt ne in vanum iaceat. Nexum autem & filum, mollia non magna. Hoc tamen probè nosse cōuenit, quòd omnis deligatio ad declinua & acuminata fugit, velut in capite, ad partem supernam: in tibia, ad infernam. Deligare oportet dextras partes, in sinistras: & sinistras, in dextras: excepto capite. Hoc verò secundum rectitudinem. Verum cōtraria ex duobus iniitijs. Si verò ex vno, ad id quod simile est, ad subtilitatem: velut est media pars capitis, & si quid aliud huiusmodi. Quæ vero mouentur, velut articuli, qua quidem parte inflectuntur, quam minimis ac expeditissimis linteis obuoluere oportet, velut poplitem: qua vero circumtenduntur, expansis ac latis, velut est patella. Circundare quoque insuper oportet, comprehensionis quidem gratia eorum quæ circa hæc sunt, appensionis vero vniuersi deligamenti, in quiescentibus & depressioribus corporis partibus, qualis est & supra, & infra genu. Conuenit autem in humero quidem, circūductio circum alteram alam: In inguine vero, circum alterā lateris mollitudinem: in tibia, supra suram. & quibuscunque sursum cōtingit fuga, his infernè appensio conuenit: quibus autem deorsum, vice versa. Quibus vero non est, velut in capite, his in æqualissima parte cōprehensiones facere oportet, & minime obliquo deligamento vti. Nam stabilissimū postremum circumdatum, vel maximè vagabunda continet. Quibuscunque autem neque comprehensio, neq; appensio linteorum, commode se habet: his per fila appensiones facere conuenit, et iniiectione, aut cōsutione. Deligamenta sint pura, leuia, mollia, tenuia. Obuoluere verò oportet ambabus simul, aut vtrisque seorsim exercere. Conueniente autem deligatione vti, cōiectura ad latitudinem ac crassitudinem partium facta. Obuolutionis capita dura, æqualia, distincta sint. In quibus

quibus
sicut d
primer
rio, aut
causa e
tur, au
ce ver
sa
lia, pur
sana, vt
sed succ
dem qu
conting
oportet
quod su
Deliga
verò, ob
ctio, ne
pension
hæc, mu
tenta. A
tis exor
ferunt, v
quod ac
poris sp
sensum
magis,
ctus fiat
mation
quidem
diriger
Verum
tione, a
modo.
multitu
tuor au
plices si
neque c
dinem
coniect

A quibus autem futurum est vt decidant, ea peiora sunt, quam
 si cito decidant. Quaedam verò sunt eiusmodi, vt neque com-
 primere, neque decidere oporteat. Quæ verò spectat deliga-
 tio, aut subligatio, aut ambo, hæc sunt. Subligatio, quidem in
 causa est, vt aut disparata attrahantur, aut expansa, contrahan-
 tur, aut contracta diducantur, aut distorta dirigantur, aut vice
 versa. Præparare autem oportet lintea leuia, tenuia, mol-
 lia, pura, lata, non confuta, neque extuberantias habentia, &
 sana, vt extensionem ferant, & paulò præstantiora, non sicca,
 sed succo imbuta singulis affectionibus familiari: & ea qui-
 dem quæ disparata abscesserunt, ita vt sublimia sedem quidẽ
 contingant, non tamen comprimant. Initium autem sumere
 B oportet ex sana parte, & ad vlcus definere, quo id quidem
 quod subest exoletur, aliud autem non amplius colligatur,
 Deligare autem oportet recta quidem, in rectum: obliqua
 verò, obliquè, in figura doloris exortæ, in qua neq; constri-
 ctio, neq; discessio contingat: ex qua vbi translatio fit ad ap-
 pensionẽ, aut positionẽ, non transmutent, sed similia habeant
 hæc, musculos, venas, neruos, ossa, & bene posita, & bene de-
 tenta. Appensa verò aut posita esse conuenit, in figura dolo-
 ris exorte, quæ est secundum naturam. In quibus verò disces-
 serint, vice versa. At quibus expansa sunt, contrahere oportet
 quod ad alia quidem attinet eodẽ modo: ex multo verò tem-
 poris spatio interposito contractionem facere oportet, &
 sensim progressu facto cõpressionẽ, primũ minimè, deinde
 C magis, ita vt terminus quod maximè facta sit, mutuus conta-
 ctus fiat. Quibus verò contracta sunt, diducere: cum inflam-
 matione quidem vice versa, sine hac autem, præparatione
 quidem eiusmodi, deligatione verò contraria. Distorta verò
 dirigere oportet, quod ad alia quidem attinet eodem modo.
 Verum quæ quidem abierunt, ea reducere oportet, subliga-
 tione, agglutinatione, appensione. Contraria verò contrario
 modo. Spleniorum lōgitudines, latitudines, crassitudines,
 multitudines. Longitudo, quata est deligatio. Latitudo, qua-
 tuor aut trium digitorum, crassitudo, vt triplices aut quadru-
 plices sint. Multitudo, vt dum circundantur non excedant,
 neque deficiant. Quidus verò ad directionem, in longitu-
 dinem circundando, latitudinem ac crassitudinem defectu
 coniectare oportet, ita vt non acruatim expleamus. At
 verò

*Lintea qua
lia.*

*Deligatio
qualis.*

Splenia.

Linteorum subligatio. verò linteorum subligationes duæ sunt, prima ex loco læso ad supernas partes desinit: altera ex loco læso, ad infernas.

*Deligamentis
sæ qualia.*

Iuxta locum affectum maximè comprimere oportet: Minimè extremas partes: Reliqua verò pro ratione: Deligamentorū multitudo, longitudo, latitudo. Multitudo quidem, vt ne superetur à loco læso, neque per ferulas illisio fiat, neque pondus, neque circuncirca inclinatio, neque effœminatio deligamenti contingat. Longitudo verò & latitudo, trium, aut quatuor, aut quinque, aut sex, cubitorum quidem longitudo, digitorum autè latitudo. Et affulcimenti circumductiones tot sint, vt ne comprimant. Mollia verò & non crassa sint hæc omnia, pro longitudine & latitudine, ac crassitudine partis affectæ. Ferulæ porò sint leues, æquales, iuxta

Ferulæ.

extremitates simæ, hinc atque illinc paulò minores deligatione, crassissimæ autè ea parte qua extat fractura. Quæcūq; verò partes incuruæ sunt & excarnes, in his quæ præminent cauendæ sunt, velut circa digitos & malleolos, aut positione aut breuitate. Affulcimentis autem fulcire ac firmare oportet, non comprimere primùm. Ceratum molle, & leue, & purum sit. In aqua spectatur caliditas, multitudo. Caliditas, vt supra suam ipsius manum medicus affundat. Multitudo, ad laxandum quidem & attenuandum, plurima optima est. Verùm ad incarnandum ac molliendum, moderata. Moderatio autè in perfusione ea est, quòd dum adhuc attollitur pars, priusquam confidat, desistere oportet. Primùm enim attollitur. Postea verò attenuatur. Positio fit mollis, æqualis, sursum vergens, in eminentibus corporis partibus, velut calcaneo, & coxa, vt neque refrangatur, neque euertatur. Canalem toti potius cruri quàm dimidio adhibere oportet. Ad affectionem tamen respicere oportet: & reliqua quæ lædere solent, manifesta sunt. Exhibitio verò & distentio, & restitutio, & reliqua secundum naturam fiant. Natura in operibus est: operis actione quid illa velit coniectandum est. Ad hæc autem ex quiescente, ex communi, ex consuetudine. Ex quiescente quidem ac remisso, relictiones considerare oportet, velut in manus figura. Ex communi verò, extensionem & inflectionem, velut in manus cubiti ad brachium, quæ prope ad angularem accedit. Ex consuetu

*Ceratum.
Aqua.*

dine,

dine, quæ
extensio
durari
distentio
musculorum
Distentio
qualia,
minimè
mentū
accliu
ingatur
caro
re. Mo
vt is qu
sam pa
compr
ste pau
tem po
rò die
deligam
tum a
bus co
Septim
cilia c
& pru
C ad die
in me
Ap
dire c
tura
do, st
corro
copia
tione
mati
tem p
ita v
pra v
tes, n

dine, quod non alias figuras magis ferre possunt, velut cura extensionem. In hac enim figura plurimum tempus facillimè durarint, nulla facta immutatione. In immutatione verò ex distentione, similia hæc habent, ad habitum aut positionem, musculos, venas, nervos, ossa, & bene posita, & bene detenta.

Distentio.

Distentio fit maximè circa maxima, & crassissima, ac æqualia, & vbi ambo ossa læsa sunt. Secundo loco vbi subiectū, minimè vbi supernum. Si verò magis moderato fiat, detrimentū affert: pueris exceptis. Oportet autem ipsa paululum accliuia habere. Directionis exemplum, æquiucum, coningatum simile, sanum. Defrictio potest soluere, ligare, incarnare, minuere. Dura, ligare. Mollis soluere. Multa, minue

Defrictio.

re. Moderata, crassifacere. Deligare verò oportet, primū vt is qui deligatur, dicat, maximè se cōpressum esse circa læsam partem, minimè circa extremas: & firmatum se esse, non compressum, copia linteorum, non robore: & hac die ac nocte paulò magis, postridie minus, tertia laxè. Reperiat autem postridie in extremis partibus tumor mollis. Tertia verò die deligatum solutum gracilius sit, atque hoc per omnes deligationes. Secunda verò deligatione an iustè deligatum apparuerit discere oportet. Hinc autem magis & pluribus comprimatur. Tertia adhuc magis, itemque pluribus. Septima verò à prima deligatione soluta, inueniantur gracilia ossa ac depressa. At verò in ferulas deligata, si gracilia & pruritus exortia, & sine vlcere fuerint, sinere oportet vsq; ad dies viginti à læsione. Si verò quid suspectum sit, soluere in medio tempore, & ferulas tertio quoque die firmare.

*Deligatio-
nis modus.*

Appensio, positio, deligatio, vt in eodem statu sint custodire oportet. Figurarum summa hæc est, consuetudines, natura singularum mēbrorum species excurrando, ambulando, stando, decumbendo, ex opere, ex remittendo. Nam vsus corroborat, ocium autem colliquat. Aut compressione, aut copia linteorum. Quæcunque verò effuso sanguine sugillationes, aut contusiones, aut vulsiones, aut tumores inflammationis exortes, ex vulnere oboriuntur, ad supernam partem plurimū, ad infernam etiam parum deligare oportet, ita vt manum aut crus non habeat in decliue, & initium supra vulnus ponat, ac maximè firmet, minimè extremas partes, medio modo medias, vltimā partē ad supernas corporis

Figura.

partes distribuendo, deligatione, cōpessione. Sed & hæc copia magis quam robore. Maximè autem his lintea tenuia, tenuia, mollia, pura, lata, sana debentur, utpote sine ferulis: & vberiore perfusione uti oportet. At verò elapsiones aut luxationes, aut tortiones, aut distantia: disparatæ, aut auulsiones, aut abruptiones, aut distortiones, veluti mutilationes ad alteram partem vergentes, vnde quidem excefferunt, remittendo deligare oportet: quò verò accesserunt, intèdendo deligamentum, ut ad contraria vergant deligata, etiam priusquam fuerint deligata, paulò magis quam ut ex æquo sint, & deligamentis, & splenis, & appensionibus, & figuris, extensione, defricitione, directione: & hic etiam vberiore perfusione. Caterùm imminutiones multam sanam partem occupādo deligare oportet, ut ex influxione qua colliquata plus quam sua spēte imminuta sunt, alia delegatione permutata ad augmētum declinent, & carniū efformationem faciāt. Melius autem est, ut & superna pars simul deligetur, velut tibia, & femorum, & alterum cruris cum sano crure, quo similis sit, & similiter quiescat, & similiter alimētū excludant, & suscipiant. Linteorum verò copia, non compressione videndum est, remittendo primū id quod maximè opus habet, & utendo defricitione incarnante, & perfusione absq; ferulis.

*Fulcimenta
quibus
utenda.*

Fulcimenta porrò ac stabilimenta adhibere oportet, veluti pectori, costis, capiti, & alijs quæ eiusmodi sunt: partim pulsuū gratia, ut ne concutiantur: partim etiam distantiarum disparatarum gratia, circa iuncturas, in ossibus capitis, quo firmentur. Et in tussibus, aut sternutationibus, aut alio motu, qualia fiunt circa thoracem & caput stabilimenta. Horum omnium eadem sunt deligationis commoderationes. Qua enim parte lēsiones sunt, maximè comprimendum est. Supponere igitur oportet lanam mollem, affectioni convenientem: deligare verò non amplius comprimendo, ut ne pulsus concutiat: neque amplius quam ut distantiam iuncturarum extremitates mutuò se contingant. Neque ut tusses & sternutationes fiat, sed ut prohibeantur stabilimentū adhibeatur, quo neque cogatur quid, neque concutiat.

HIPPO

peccant
iusta na
hi sunt
fractam
Verum
qui sibi
ne, ex q
multa i
num es
dant q
magis i
medico
cere ve
affert. N
ligand
quū hu
illi secu
cebat, t
berent
tudine
Hoc m
ctos el

HIPPOCRATIS

COILIBER DE FRACTV-

RIS, IANO CORNARIO

MEDICO PHYSICO IN-

TERPRETE.

Portet medicum & luxationum, & fractur-
 rarum extensiones quàm directissimas fa-
 cere. Hæc enim iustissima natura est. Si ve-
 rò quid vel hac, vel illac inclinarit, ad pro-
 nam partem vergere cōuenit. Minus enim
 hoc peccatū est quàm ad supinam. Qui igitur
 nihil præmeditati sunt, plerunq; nihil

*Quæ medicina
 in his
 præstare
 debeat.*

peccant. Ipse enim qui deligatur, manū porrigit, vt qui ita à
 iusta natura cogatur. Qui vero sapiētes sibi videntur medici,
 hi sunt nimirum qui peccāt. Studij igitur nō multi est manū
 fractam tractare, & quilibet vt ita dicā, medicus hoc potest.
 Verūm cogor plura de hoc scribere, quod sciā medicos esse,
 qui sibi sapiētes esse videntur ex figuris manus in deligatio-
 ne, ex quibus ipsos indoctos esse putare oportebat. Sed enim
 multa in hac arte hoc modo iudicātur. Quod enim peregrin-
 num est, quum nondum intellexerint an bonū sit, magis lau-
 dant quàm familiare, quod iam bonū esse sciunt: & alienum
 magis laudant quàm probè notū. Dicendum igitur, quænam
 medicorū peccata de natura manus, tum docere, tum do-
 cere velim. Nam & aliorū corporis ossiū doctrinā hic sermo
 affert. Manū itaq; de qua nobis sermo est, quidam pronā deli-
 gendam dedit, ille verò cogebat sic tenere velut sagittātes,
 quū humerū iouiciunt, atq; ita habentē deligabat: hoc ipsum
 illi secundum naturā esse existimans. & in testimoniū addu-
 cebat, tum omnia cubiti ossa, quòd directionem inter se ha-
 berent, tum coloris cōcordiam, quod ipsa per seipsam recti-
 tudinē haberet, idque hoc modo & externa & interna parte.
 Hoc modo etiā dicebat & carnes, & neruos, à natura, produ-
 ctos esse, & artem sagittandi in testimoniū citabat. & hæc di-

*Medicos
 imperitos
 taxat.*

cens ac faciens, sapiens esse sibi videbatur. Verum aliarum artium oblitus erat, & eorum quæ robore, & eorum quæ artificijs operantur ac efficiunt; non animaduertens aliam in alio figuram secundum naturam esse, & in eodem opere alias extra manus figuras secundum naturam esse, alias sinistræ, si ita contingat. Alia enim figura in iaculatione secundum naturam est, alia in fundæ iactu, alia in lapidis iactu, alia in pugilatu, alia in quiescendo. Quot verò artes inuenire quis possit, in quibus non eadem figura manuum naturalis est? & in vnaquaque arte, aliter ad instrumentum quod quisque habet, & ad opus quod perficere vult manus figurantur. Eius verò qui sagittandi artem exercet, hanc figuram alterius manus optimam esse consentaneum est. Cardiniformis enim brachij pars, in cubiti sede in hac figura innitens, ossibus cubiti & brachij rectitudinem facit, veluti totum unum esset. & refectio articuli fracta est in hac figura. Verisimile est igitur hoc modo miomem flexibilem & rigidissimum esse hunc locum, & non superari, neque remittere, dum à dextra manu nervus trahitur. & sic nervum quidem quam plurimum trahet, à firmissimo verò ac confortissimo emittet. Ex talibus enim sagittarum emissionibus, celeres & vehementes, & longinquitates fiunt. Deligationi verò cum arte sagittandi nihil commune est. Nam & ubi deligavit, si manus ita habiturus esset, multos utique dolores maiores vulnere adderet: & si flexere iuberet, neque ossa, neque nervi, neque carnes in eodem permanerent, sed superata deligatione alio transferrentur. Et quæ tandem est figuræ sagittarij utilitas? Et in hac parte fortasse non peccaret is qui sibi sapiens esse videtur, si ipsum vulneratum sibi manum exhibere permitteret. Alius porro medicus supinam manum præbens, ita extendere iubebat, atque hoc modo habentem deligabat, hanc figuram naturalem esse putans, coniectura ex colore facta: & ossa hoc modo secundum naturam esse existimans, eo quod os eminentes circa manus iuncturam, ubi parvus digitus est, è directo esse apparet eius ossis, ex quo vnum homines metiuntur. & hæc testimonia adducebat, quod secundum naturam hoc modo figura se haberet. & recte dicere putabatur. At verò siquidem manus supina extendatur, vehementer utique doluerit. Cognoscere autem poterit hoc quisque: sua manu ita extenta, quod dolorosa est hæc figura. Nam & debilior vir, fortio

Modus alius deligandi.

tiorem
pina fra
ditum i
gura est
ior quic
decub
rit, om
bere. Se
rabat. C
digitur
vina ho
os esse,
cum ill
nitimu
distort
Intern
ui ad os
sunt pe
iubeo,
ca part
conuen
tura a
penfa e
dum d
villus e
oportet
tur, ne
fallatu
eminē
non ar
ciatur
tentur
tari pe
Crassa
os exc
exten
alteru
rint, f
di ext

tiorem ita manibus suis comprehensum, vt cubiti flexura supina frangitur, quocunq; voluerit duxerit. Neq; enim si gladium in hac manu habeat, eo vti poterit, adeò violèta hæc figura est. Deinde si vbi deligauit quis, in hac figura sinat. maior quidem dolor vbi obambularit; magnus autè etiam vbi decubuerit, sentietur. Quin & flectere manum si opus fuerit, omnino necesse est & musculos & ossa aliam figuram habere. Sed & citrà reliquã perniciem, in hac figura hæc ignorabat. Os enim circa iuncturam manus eminens, iuxta paruum digitum, hoc quidè cubiti est. Quod verò in flexura est, à quò vna homines meriuntur, id brachij caput est. Ille verò idem os esse, & hoc & illud putabat: itemq; multi alij. Est autè idè cum illo, is qui cubitus siue cubiti gibbus vocatur, in què innitimur. Si quis igitur ita supinam manus habeat, tunc & os distortum apparet, & nerui à manus iunctura tendentes, ex interna parte & de digitis, distorti fiunt. Tendunt enim hi nerui ad os brachij, vnde vna mensuratur. Tanta sanè ac talia sunt peccata, & ignorantia: naturæ manus. Si verò velut ego iubeo, manum fractam quis extèdat, os quidem quod est circa paruum digitum, ad cubiti flexuram tendens, in directum conuertet, rectitudinem verò habebunt nerui à manus iunctura ad brachij summas partes tendentes: & manus dum appensa excipitur, in consimili figura erit, in quali etiam erat dum deligaretur, ita vt neque ambulanti, neque decumbenti, vllus dolor aut fatigatio accedat. Desiderè verò hominè ita oportet, vt ossis pars ad clarissimã præsentem lucè constituat, ne is qui extensionè tractat circa sufficientè directionem fallatur. Nam periti artificis manum admotam, ne os quidè eminens in cõactu latere poterit. Porro ex cubitu ossibus vbi non ambo fracta sunt, facilior curatio est, si supernũ os lauciatur, etiam si crassius id existat: partim quòd sanũ substantentum fundamenti loco ipsi est, partim quòd facilius occultari potest, nisi iuxta manus iuncturam lauciari contigerit. Crassa enim est caro quæ supernè innascitur. Infernum verò os ex carne est, & non facile occultari potest, & vehèmentiore extensione opus habet. Si verò hoc cõtritum non fuerit, sed alterum illud, vilior extensio sufficit. At si ambo fracta fuerint, fortissima extensione opus habent. In puero etenim vidi extenta magis quã oportebat. Verùm pleriq; minus quàm

*Cubiti ossa
si fracta
fuerint*

Deligatio.

oportet extenduntur. Conuenit autem facta extensione, vo-
 lis admotis dirigere: deinde cerato illito non ita multo, vt
 ne deligamenta circumfluent, ita deligare, vt summā manū
 non inferius cubiti flexura habeat, sed etiam paulo superius
 ne ad summā partem sanguis influat, sed intercipiatur. Post-
 ea linteo deligare, initio eius supra fracturam iniecto, ita vt
 firmet quidem, nō tamen admodū premat. Postquā autē cir-
 cundedit eodem loco bis aut ter, ad supernā partem deligās
 distribuat, quo sanguinis influxiones intercipientur, & illic
 desinat. Conuenit autem prima lintea non esse longa. Secū-
 dorum verò linteorū initium supra fracturam iniicere, ita vt
 semel circundet eodē loco, deinde deorsum distribuat, & mi-
 nus premēs, & magis traducēs, quo linteam ipsi sufficiēs sit,
 ad recurrēdū eo vbi alterum desinit. Hic igitur lintea ad si-
 nistram, aut dextrā deligētur, aut ad vtrā partē cōtulerit ad
 fracturæ figuram, & in vtram declinare expedierit. Postea ve-
 rō splenia extēdere oportet modico cerato illita. Nam sic &
 mitius & stabilius se habēt. Deinde sic linteis deligare alter
 natim, modo in dextrā, modo in sinistram: & plerunq; infer-
 nē initio facto, sursum ducere aliquādo etiam supernē deor-
 sum. Extremitates autē subaridas, & in acutū abeuntes, sple-
 nijs obuolutis curare oportet, ita vt copia opertiorū non
 totū aceruatim, sed particulatim corrigat. Insuper autem ex
 ca manus iuncturā siue articulum laxē circumdare splenia o-
 portet aliās atq; aliās. Copia verò linteorum sufficiens pri-
 mū, duæ partes sunt. Signa autē bene curati, & terminus re-
 ctē deligati, hæc sunt: si interrogaueris ipsum an compressus
 sit, & si cōpressum quidē se esse dixerit, sed leniter, & maxi-
 mē circa ipsam fracturā. Huiusmodi ita facta esse perpetuò
 dicere oportet eum qui rectē deligatur. Signa verò medio-
 critatis hæc sunt. Ea die ac nocte qua deligatus est ipse sibi ip-
 si videatur non minus, sed magis compressus esse. Postridie
 verò tumorem paruum, mollem, ad summam manum obor-
 tum esse. Mediocritatis enim factæ à te compressionis si-
 gnum hoc est. Desinente autem die minus compressus esse
 sibi videatur. Tertia verò die deligamenta laxa esse ipsi vi-
 deantur. Et si quid horum iam relatorum defecerit, nosce-
 re oportet deligationem moderata laxiorem esse. Si verò
 quid ex relatis abundauerit, nosse oportet ultra modum
 compress

compro
 aut lax
 tertia c
 deliga
 initia s
 dem
 tates h
 prius c
 tia aut
 portet
 verò iu
 fueris,
 dando
 oportet
 se pau
 cturā.
 alleua
 verò te
 menta
 prime
 gandu
 etiam
 verò te
 quide
 hic no
 C mni
 rum i
 uentu
 iusmo
 das de
 si nō
 manu
 ponet
 tis sal
 nus n
 do fia
 terti
 ter, n
 nem

compressum esse. Et ex his coniectura facta, postea deligans
 aut laxabis, aut comprimes magis. Resoluere autem oportet
 tertia die, vbi extēderis. Et si primū moderatē deligasti, hāc
 deligationem paulo magis quā illā cōprimere oportet, &
 initia supra fracturā iniicere, quemadmodū etiā antea. Si qui
 dem enim hanc prius deligaueris, sanies ex hac ad extremi-
 tates hinc atq; illinc exhauritur. Si verò aliquā aliam partē
 prius cōpresseris, in illā ex cōpressa exhauritur. Intelligen-
 tia autē ad multa utilis existit. Sic igitur semper incipere o-
 portet & deligationē, & cōpressionem ex hoc loco. Reliqua
 verò iuxta rationem, ita vt quāto lōgius à fractura digressus
 fueris, minus cōprimas, nunquā quidem laxa omnino circū-
 dando, sed adhærentia. Postea verò pluribus linteis deligare
 oportet in singulis deligationibus. Et si interrogetur, dicat
 se paulo magis cōpressum esse q̄ prius, & præsertim circa fra-
 cturā. Sed & alia, & circa tumorem, & circa dolorem, & circa
 alleuationē, pro prioris deligationis ratione fiant. Postquam
 verò tertius iam adierit dies, laxiora esse ipsi videant deliga-
 menta. Deinde soluere oportet, & rursus paulo magis com-
 primendo deligare, & hoc cum omnibus linteis quibus deli-
 gendus erat. Et postea omnia ea ipsum apprehendant, quæ
 etiam in primis deligationum circuitibus contigerant. Vbi
 verò tertius adierit dies, & septimus à prima deligatione, si
 quidem rectē deligatus fuerit, tumor in summo manu, atq;
 hic non valde magnus erit: locus autem qui deligatur, in om-
 nibus deligationibus tenuior ac gracilior cōperietur: Ve-
 rum in septimo etiam valde tenuis, & ossa fracta magis mō-
 uentur, & facilius ad correctionem ducuntur. Et si hæc hu-
 iusmodi fuerint, facta coaptatione velut ad ferulas adhiben-
 das deligare oportet, paulo magis cōprimendo quā antea,
 si nō dolor aliquis maior fuerit ex tumore qui est in summa
 manu. Postquam autem linteis deligaueris, ferulas circum-
 ponere oportet, & vinculis quā laxissimis circūdare, quie-
 tis saltē gratia, vt ferularum appositio ad compressionē ma-
 nus nihil faciat. Postea verò & dolor, & alleuatio, eodem mo-
 do fiant, velut in primis deligationū circuitibus. At verò vbi
 tertio die laxas esse dixerit, tunc postea ferulas firmare o-
 portet, maximè quidem circa fracturam, sed & alia iuxta ratio-
 nem, si quidem & deligatio magis laxa fuerit quā compri-

*Ferula quā
 do apponē-
 da.*

mat. Crassissimam autem ferulā esse oportet, qua parte ex-
 tat fractura, non tamen multum, Et ad hoc studium vel ma-
 ximē adhibendum est, vt ferula ē directo magni digiti non
 ponatur, sed hac vel illac: imō neq; à directo parui digiti,
 qua parte os superminet in manus articulo, sed hac vel illac.
 Quod si ad fracturam conferat, hac parte aliquas ferulas po-
 ni, breuiores ipsas alijs esse oportet, vt ne perueniant ad ossa
 præminentia, iuxta manus articulum. Periculum est enim vl-
 cerationis, & denudationis neruorum. Oportet autem tertio
 quoq; die ferulis valde leniter firmare, hoc cogitantes, quōd
 ferulæ deligationis conseruandæ gratia apponuntur, non au-
 tem compressiois gratia alligantur. Si quidem igitur pro-
 bē noueris, quōd in prioribus deligationibus ossa sufficien-
 ter sunt directa, & neq; puritus infestent, neq; vlla aliqua vl-
 ceratio suspecta sit: ita cum ferulis deligatum finire oportet
 donec viginti dies transgressus fuerit. In triginta enim die-
 bus vniuersis maximē ex toto cubiti ossa corroborant. Cer-
 tum tamen nihil est. Nam & natura à natura, & ætas ab æta-
 te valde differt. Postquam autem solueris, aquam calidam af-
 fundere oportet, & postea deligare, paulo minus comprimē-
 do quā antea, & paucioribus linteis quā prius. Et postea
 tertio quoq; die soluere, ac rursus deligare, ita vt minus com-
 primas, & paucioribus linteis vtaris. At verō si vbi ferulis de-
 ligatus est, ossa nō rectē posita esse suspiceris, aut aliud quid
 vulneratū vexet, in dimidio temporis spatio, aut paulo prius
 soluere, & rursus deligare oportet. Victus porro his quibus
 ab initio vlcera non facta fuerint, neq; ossa extra eminēt, suf-
 ficat aliquanto simplicior. Verū pauciore victu vtendū est
 ipsis, vsq; ad diem decimum, vt qui iam etiam quiescant: &
 obsonijs tenellis vtendum, quæ transiui mediocritatem ex-
 hibent. A vino verō & carnis esu abstinendum. Postea tamē
 sensim progressu facto reficiēdi sunt, Hic sermo velut lex ius-
 ta posita est de fracturarum curatione, & quomodo tractare
 oporteat, & quomodo euentum sequi, ex iusta tractatione,
 Quicquid verō non ita euentum habuerit, scire oportet, q̄ in
 tractatione quid defectuose, aut redūdanter factū est. Quin
 & hæc insuper in hoc simplici modo cōsiderare oportet, quæ
 non ita valde curare solent medici, & quidem quum omnē
 curationem, & totam deligationē corrumpere possint, si nō
 rectē

*Victus ho-
 rum qualis.*

A rectē fi-
 lum: is-
 ptam a-
 ram ex-
 cesse e-
 Si ve-
 bet, &
 non sit
 compe-
 ximar-
 dere a-
 fuerit,
 B dat, m-
 deliga-
 figurat-
 Lignu-
 foram-
 illinc
 de coll-
 id sub-
 fere su-
 & cori-
 tam al-
 tus, op-
 latam
 C quod
 stus in-
 gat. A-
 re quo-
 gat ac-
 bona
 rum p-
 admo-
 nes fa-
 cus. E-
 prima
 beat,
 vbi p-
 xime

A rectè fiant. Si enim ambo ossa fracta fuerint, aut infernum so-
 lum: is verò qui deligatus est, in fascia quadam manum exce-
 ptam ac appensam habeat, & plurima fasciæ pars circa fractu-
 ram existit, ita vt manus hinc atque hinc pendeat: hunc ne-
 cesse est reperiri os ad supernam partem distortum habentè.
 Si verò sic fractis ossibus, & summam manum in fascia ha-
 bet, & partem iuxta cubiti flexuram: reliqua verò cubiti pars
 non sit eleuata: hic ad infernam partem os distortum habere
 comperietur. Proinde in fascia molli latitudinè habète ma-
 ximam cubiti partem, & manus articulum, æqualiter suspen-
 dere ac eleuata gestare oportet. At verò si brachium fractum
 fuerit, si quidem quis extentam manum in hac figura exten-
 dat, musculus brachij extētus deligabitur. Postquam autem
 deligatus cubiti flexuram inflexerit, musculus brachij aliam
 figuram habebit. Iustissima igitur brachij extensio hæc est.
 Lignum cubitale aut paulo breuius, qualia sunt ligna quæ in
 foramina lignonū immittuntur, suspendere oportet, hinc atq;
 illinc catena deligatum. Hominem verò in alta quapiam se-
 de collocatum, ita manu superincumbere oportet, vt lignum
 id sub ala sit moderatè habens, vt homo vix sedere possit, &
 ferè subleuatus sit, supposito postea alio quopiã fulcimento,
 & coriaceo puluino vno aut pluribus subiectis, quo modera-
 tam altitudinem habeat cubitus, ad rectū angulum obliqua-
 tus, optimum quidem est corium latum ac molle, aut fasciã
 latam circundare, & magnum aliquod pondus appendere,
 quod moderatè intèdere possit. Sin minus, vir aliquis robu-
 stus in hac figura cubiti, circa cubiti flexuram deorsum co-
 gat. At verò medicus erectus stans, & alterū pedem in altio-
 re quopiã habens, aggressionem faciat, ita vt volis os diri-
 gat ac componat: facile autem dirigitur. Nam hæc extensio
 bona est, si quis ipsam rectè præparet. Deinde deliget fasciã
 principijs supra fracturã iniectis: & reliqua omnia, quæ
 admodum prius monuimus, tractet: & eisdem interrogatio-
 nes faciat. & iisdè signis vtatur, an moderatè habeat, aut se-
 cus. Et per tertium diem deliget, & magis comprimat. Et se-
 prima aut nona die cum ferulis deliget. Et si suspicionem ha-
 beat, os non bene positum esse, intermedio tēpore soluat, &
 vbi probè collocauit, rursus deliget. Corroboratur autē ma-
 ximè os brachij in xl. diebus. Postquam verò hos excesserit,

Qui brachi-
 um fractū
 coaptatur.

Quoto tem-
 pore brachi-
 um fractū
 coalescat.

soluere oportet, & minus comprimere, & paucioribus quoque D
 linteis deligare. Caterum victū quendā exquisitionē quā
 prius constituere oportet, & ad longius tēpus. Eius verò con
 iecturam facere oportet, ad tumoris qui in summa manu est
 robor respiciendo. Insuper autem & ad hæc animum aduer
 tere oportet: \odot brachium à natura ad externam partem in
 curuatum est, & distorqueri solet, si non bene curetur. Sed &
 alia omnia ossa, quæ à natura ad hanc partem distorta sunt,
 etiam dum curantur vbi fracta sunt, distorqueri solent. Vbi
 igitur tale quippiā in suspicionē venerit, lara insuper fascia
 brachium circūcirca complecti oportet, & circum pectus de
 ligare: & vbi quiescere volet, inter cubiti flexuram & costas,
 splenium quoddam multiplex conuolutum ac complicatum E
 supponere: aut aliud quid quod huic simile existat. Hoc em̄
 modo incuruatio ossis recta euadet. Cauere tamen oportet,
 vt ne minus ad internam partem vergat. Pes verò hominis
 ex multis ac paruis ossibus compositus est, quemadmodum
 etiam summa manus. Franguntur quidem non ita vake hæc
 ossa, si non vnà cum corpore, ab acuto aliquo aut graui vul
 nerato. Vulnerata igitur quomodo curare oporteat, in vlc
 rationum parte refertur. Si verò quid è loco suo motū fuerit,
 aut digitorum articulus, aut aliud quoddam ex ossibus sum
 mi pedis, vnumquodq; in suum locum cogere oportet, quem
 admodum & ea quæ in manu sunt. Curare verò oportet cera
 to, & splenijs, & linteis velut etiam fracturas, exceptis feru
 lis, eodem modo comprimendo, & per tertium diem deligā
 do. Interrogetur item is qui deligatur similiter, velut in fra
 cturis, & de cōpessione facta, & an laxa sit deligatio. At ve
 rò sana fiunt in .xx. diebus perfectè omnia, exceptis his quæ
 cum tibiæ ossibus communionem habēt, & cum ipsa è dire
 cto. Conducit autem hoc tempore decumbere. At non tole
 rant contēnentes morbum. Verūm priusquā sani fiant obam
 bulant: & propterea plurimi non perfectè sanantur, sed dol
 or ipsos sæpe meritò commouefacit. Totū enim corporis
 pondus pedes vehunt. Quum igitur nondū sani iter faciunt,
 articuli moti malè curantur, ideoq; aliàs atq; aliàs hi qui ad
 tibiā sunt, dolēt. Quæ verò cum tibiæ ossibus cōmunionem
 habent & maiora alijs sunt, & vbi hæc mora sunt, diuturnio
 rem medelam requirunt. Curatio tamen eadem est. Verūm
 linteis

*Pes & ossa
 eius fracta
 qui curatur.*

*Quoto tem
 pore hæc sa
 nescant.*

A linteis
 illinc
 parte
 nes co
 ta, cal
 lionis
 fiones
 dunt,
 rò per
 nuerit
 adhuc
 facta,
 B dispar
 cōfusa
 paruū
 cōmu
 Tend
 oport
 & linc
 ac len
 caneu
 habe
 ne vu
 Si en
 tur, i
 C nem,
 qua p
 nei o
 uum
 funt,
 ex fig
 diūte
 moro
 Atta
 quæ
 re cu
 supr
 bres
 tuof

A linteis & splenijs pluribus uti oportet: Et in totū hinc atque illinc deligare, cōprimere item velut alia omnia, ea maxime parte qua emota sunt, & primas quoque linteorū obuolutiones eodem modo facere. In vnaquaque; verò resolutione, multa, calida aqua uti oportet. In omnibus enim circa articulos lesionibus, multa aqua calida affundenda est. Ceterum cōpressiones & laxationes in iisdem temporibus eadem signa ostendunt, quæ in superioribus: & religationes eodē fiant. Sani verò perfectē hi sūt in xl. maxime diebus, si decumbere sustinuerint. Sin minus, eadē patiuntur quæ prius relata sunt, & adhuc amplius. Porro quicumque saltu de alto quopiam loco facto, in calcaneū vehementer se fulciuerunt, his ossa quidē disparantur, venulæ verò sanguinē effundunt, carne circa os cōtusa, tumor autem accedit, & dolor multus. Os enim hoc parū non est, & supereminet quidem sub tibiæ rectitudinē, cōmunionem verò habet cum venis ac nervis principalibus. Tendo autem posterior huic ossi annectitur. Hos curare oportet cerato, & splenijs, & linteis, & aqua plurima calida, & linteis pluribus. Et ab his opus est etiam alijs quā optimis ac lenissimis. & si quidē mollis fuerit à natura cutis circū calcaneum, sic sinere oportet. Si verò crassa & dura veluti quidā habent, incidere oportet, æqualiter, & attenuare, ita tamē ut ne vulneretur. At verò talia bene deligare non cuiusvis est. Si enim deliget quis, quomodo alia circa malleolos deligantur, ita ut aliquando circū pedem, aliquando circum tendinem, fasciæ circūdentur: hæc cōstrictiones calcaneū separant: qua parte contusio facta est. Atque ita periculum est, ne calcanei os corrumpatur: & sanē si corruptum fuerit per omne ævum morbus durare potest. Nā & alia quæ non ex tali modo sunt, ipsum corrumpūt, sed in decubitu denigrato calcaneo, ex figuræ neglectu: aut in tibia vulnerē fiente periculoso, ac diuturno, & cōmunionem cum calcaneo habente: aut in femore: aut ubi ex alio morbo diuturnus decubitus contingit. Attamen & talibus diuturnæ ac molestæ affectiones sūt, & quæ sæpe refringantur, si nō bona diligentia, & multa quiete curentur. Quare etiā ea quæ ex tali modo corrumpuntur, supra aliquā lationem, magna corpori pericula inducunt. Febres enim peracutæ oboriuntur, continuæ, tremulæ, singultuosæ, mentem contingentes, paucis diebus durantes ac occiden-

*Qui de alto
desiliunt.*

*Curatio
horum.*

occidentes. Fieri etiam possunt venarum sanguifluarū liuores, venarum nauseę, & cancerationes ex compressione. Fieri autem possunt hæc absque alia corruptione. Atque hæc quidem relata sunt, vbi vehementissimæ contusiones fiunt. Plurima tamen leniter circumcirca contunduntur, neque vllum magnum curationis studium exigunt, sed rectè tamē tractare oportet. Quū verò vehemens in fulciēdo illisio facta esse visa fuerit, tūc sanè relata facere cōuenit, & deligationē plurimam facere circum calcaneum obuolutam, ita vt aliquando ad summas pedis partes, aliquando ad medias, aliquando ad tibię partes, ex appposito lintea obuoluantur. Deligare insuper oportet & vicina omnia, hinc atque illinc, velut etiam prius dictum est, & vehementem compressionem non facere, sed cum multis linteis. Præstat autem & veratrum bibendum dare eadem die, aut postridiē : & tertia die resoluerē ac rursum deligare. Signa porrò an recrudescant, aut non, hæc sunt. Quum sanguis ē venis effusus, & denigrationes, & his vicina, fiunt subrubra & subdura, periculum est ne recrudescant. At si quidem febre careat, sursum purgans medicamentum dandum est, velut dictum est : itemque si non continua febre laboret. Si verò continua fuerit febris, medicamentum dandum non est. Verūm & à cibis, & à sorbitionibus abstinendum. Potu verò vtendum aqua, non vino, sed fauorum cremore decocto, aut aceto mulso dulci. Si verò non recrudescant, sanguis ē venis effusus, & denigrationes, & vicinæ partes, cum virore subpallidæ fiunt, & non duræ. & bonum est hoc testimonium in omnibus sugillatis, sanguine ē venis subter cutem effuso, quòd non recrudescant. Quæcunque verò cum duricia liuescunt, ea vt denigrescant, periculum est. Cæterum hoc studio habere oportet, vt pes pleunq; paulo altius reliquo corpore habeatur. Sanus autē fieri poterit in sexaginta diebus, si quieuerit. At verò tibię duo ossa sunt, quorum alterum altero hac parte multo tenuius est, illa verò parte nō multo tenuius. Cohærent autem inter se iuxta pedem, & appendicem comunē habent. Verūm in rectitudine tibię non cohærent. Iuxta femur autē cohæret, & appendicem habent, & appendix discriminationem. Longius verò paulo alterum os est, quod secundum paruum digitum est. Et talis quidem est natura ossium in tibia. Luxatur aut

Tibię ossa.

A tur au
cum a
tur, q
quàm
sustit
positi
heme
te cor
line e
heme
aliud
di cir
B cipia
ita lig
tra ex
na co
quidē
quan
inter
qui à
decli
tes re
ca ala
tæ fe
contr
C nu au
put c
rotæ
exter
mod
trabi
ra ip
que
& al
quis
para
tur
ne, a
tudi

A tur autem aliquando iuxta pedem ambo ossa, quandoque
 cum appendicē, quandoque verò appendix tantum emou- *Tibia ossa*
 tur, quādoq; alterū tantū os. Hæc autē minū molesta sunt, *quæ luxan =*
 quā̄m ea quæ in articulo manus existūt, si quiescere homines *tur.*
 sustineāt. Curatio vero cōsimilis est velut illorū. Nam & re-
 positionē ex extēsiōne, velut in illis facere oportet. Verū ve-
 hementiore extēsiōne opus habēt, quāto fortius est ea par-
 te corpus. Plerūq; tamē sufficiūt viri duo, alter hinc alter il-
 linc extēdentes. Si verò nō satis robusti fuerint, facile est ve-
 hementiorē extēsiōnē facere. Aut enim rotæ modiolū, aut
 aliud quid huic simile defodere oportet, & molle quiddā pe-
 di circūdare, & postea latis bubulis loris pede deligato, prin-
 B cipia lororū aut ad pistillū, aut ad aliud lignū alligare, atq;
 ita ligno in summū modiolū indito refringere, ita vt alij cō-
 tra extēdant humeris & poplite apprehēsis. potest etiā super-
 na corporis pars necessitate hac extēsiōnis vrgeri, partim
 quidē si ita voles, ligno rotūdo leuigato altē defosso, partem
 quandā ipsius supereminētē intra crura iuxta ani & scorti
 intercapedinē applicato, quo corpus sequi prohibeat ad eos
 qui à pedibus extendunt. Deinde ad crus quod extenditur
 declinare non oportet, sed aliquem à latere asidere, qui na-
 tes retrudat, ne corpus circūtrahatur: partim verò si etiā cir-
 ca alas hinc atque illinc ligna affigantur, manus autē exten-
 tæ feruentur, apprehendat autem quis circa genu, atque ita
 contrā extēdat: partim item si quis velit, alijs loris circa ge-
 C nu aut circa femur deligatis, & alio rotæ modiolō supra ca-
 put defosso, & loris ex ligno quopiā alligatis, & ligno ita in
 rotæ modiolū defixo, ad contrariā partem his qui à pedibus
 extendunt, adtrahere potest. Quin & si voles, pro rotarum
 modiolis trabem mediocrem sub lectum extēdes, deinde ad
 trabis hinc atq; illinc caput ligna fulciens ac refringens, lo-
 ra ipsis alligata intendes. Si verò & hoc velis, a fellis hinc at-
 que illinc constitutis, in ipsis extēsiōnē facies. Sunt autem
 & alij multi extēsiōnum modi. Optimum autem fuerit, si
 quis in magna ciuitate medicum agit, vt lignū habeat præ-
 paratum, in quo omnes necessitates insint, tum ad omnes fra-
 cturas, tum ad omnes articulorum repositiones, ex extēsiō-
 ne, ac vectium vsu. Satis autem est si lignum fuerit & longi-
 tudine, & latitudine, & crassitudine tale, quales columnæ
 quernæ

quernæ quadrangulæ sunt. Postquàm autè sufficienter ex-
 tenderis, facile iam est articulum reponere. Eleuatur enim
 in directum supra pristinam sedem. Dirigere itaq; manuum
 volis oportet, ita vt his partim in id quod eluxatum eminet
 innitaris, partim ab altera parte infra malleolum renitaris.
 Vbi verò reposueris, si quidem fieri poterit, extentum ita de-
 ligabis. Si verò præ loris impediaris, his exolutis distentionē
 facias, donec deligaueris. Deligare autem eodē modo oportet,
 & fasciarum initijs similiter in id quod luxatum eminet
 iniectis, & primis obuolutionibus plurimis supra id factis,
 imò etiam splenjs plurimis supra id impositis, & compres-
 sione maximè isthic fiente. Sed & hinc atque illinc multum
 insuper deligare oportet. Magis autem hic articulus cōpres-
 sione opus habet, in prima deligatione, quàm is qui in manu
 est. Postquàm autem deligaueris, sublimius reliquo corpore
 deligatam partem habeat. Positum autem ipsius ita facere
 oportet, quo quàm minimè pes dependeat. At verò attenua-
 tionem corporis ita facere oportet, prout talem vel talem
 vim ipsa luxatio habet. Aliqua enim parum, aliqua multum
 luxantur. In totum verò magis & longiore tempore, in vul-
 neribus circa crura, quàm his quæ circa manus fiunt, at-
 tuare oportet. Nā & maiora & crassiora hæc quàm illa sunt:
 & sanè etiā necessarium est quiescere corpus ac decumbere.
 Verum postea deligare articulum tertia die, neque prohibet
 quicquam, neq; vrget. & alia omnia similiter velut superius
 relata curare oportet. Et si quidem quietè decumbet, suffi-
 cient quadraginta dies, si solum in suum locum ossa rursus
 defederint. Si verò quiescere nolet, non facilè quidem crure
 vti poterit, & deligatione ad multum tempus vti cogetur.
 Quæcumq; verò ossa nō perfectè desident in suum locum, sed
 aliquid deficit, progressū tēporis attenuatur coxa, & femur &
 tibia. Et si quidē intro luxata fuerint, externa pars attenua-
 tur. Si verò extra, interna. Plurima autem ad internam par-
 tem luxantur. Postquàm verò ambo tibiæ ossa fracta fuerint,
 citra exulcerationē, extensione vehementiore opus habent.
 Extendere autem oportet quibusdam modis ex prædictis, si
 magnæ emotiones fuerint. Sufficiunt etiam à viri fientes
 extensiones. Plerunque enim suffecerint duo viri robusti, al-
 ter hinc, alter illinc distendentes. Intendere autem oportet
 in

Tibia utraque ossa cum fracta sunt.

in dire
 femori
 deliga
 ueris. N
 ti & br
 cipitu
 inter fl
 cutibi f
 sape in
 quum
 ciati fu
 quum d
 B quidem
 ad infe
 vt reliq
 esse, vb
 pe in h
 tem vu
 uiter
 deo vt
 quiesce
 fas, nec
 & crur
 per vir
 pericia
 pus. Si
 C alijs ne
 fuerint
 gere of
 corrig
 re exte
 cere pr
 cturam
 circum
 antur,
 esse op
 manu.
 le depo
 neque

A In directū, secundū naturā, & secundum rectitudinē tibiæ ac
 femoris, siue tibiæ fractæ, siue femoris ossa extēderis. Sed &
 deligare sic oportet vtriusq; extētis, vtrū tandē horū deliga-
 ueris. Nō enim eadē cruri & manui cōferunt. Nam vbi cubi-
 ti & brachij ossa fracta fuerint deligata, manus appensa exci-
 pitur. At si extenta deligaueris, figuræ carniū alterantur
 inter flectendum in cubiti flexura. Fieri enim non potest, vt
 cubiti flexura ad multum tempus maneat extēta. Non enim
 sæpe in hac figura, sed in flexione esse consuevit. Quin &
 quum homines obambulare possint, vbi circa manum sau-
 ciati fuerint, opus habent flexionē in cubiti flexura. At crus
 quum & in ambulando, & in stando consuevit, aliquando
 B quidem extentum esse, aliquando verò ferè extentum esse,
 ad infernam partem secundum naturā: & sanè etiam ad hoc
 vt reliquum corpus vehat: propterea facile est ipsi exteatum
 esse, vbi eius necessitatem habuerit. Quin & in cubilibus sæ-
 pe in hac figura est, vt videlicet sit extentum. Postquam au-
 tem vulneratum fuerit, necessitas animi propositum in ser-
 uitudinem adigit. Impotētes enim fiunt ad se attollendum, a-
 deò vt ne meminerint quidem, vt inflectant ac exurgant: sed
 quiescunt in hac figura decumbētes. Propter has igitur cau-
 sas, neq; extensionis, neq; deligationis figura eadem, manui
 & cruri conducit. Si quidem igitur suffecerit extensio quæ
 per viros fit, nihil aliud laboris frustra insumere oportet. Im-
 peritiam enim arguit. machinas adhibere vbi ipsis nō est o-
 C pus. Si verò non sufficiens fuerit extensio per viros, etiam ex
 alijs necessarijs quædam adhibere oportet, si quæ commoda
 fuerint. Quum autē satis iam extenta fuerint, facile est diri-
 gere ossa, & ad naturam reducere, manuum volis ac palmis
 corrigendo ac coaptando. Vbi verò direxeris, linteis deliga-
 re extēta, siue ad dextram partem, siue ad sinistrā, circundu-
 cere prima lintea conducatur. Initia autem ipsorum supra fra-
 cturam iniiciantur, & circū hanc primæ quoq; obuolutiones
 circunducantur, deinde deligando sursum ad tibiā distribu-
 antur, velut in fracturis dictum est. Cæterum lintea latiora
 esse oportet, & lōgiora, eaq; multò plura circa crus quàm in
 manu. Vbi verò deligaueris, super planum quoddam & mol-
 le deponere conuenit, vt neq; hac, neque illac distorqueatur:
 neque repandum, neque gibbum fiat. Maximè autem cōfert
 puluin

*Canales an
sint suppo-
nendi.*

puluinar, aut lineum, aut laneum non durum, laxū, per me-
diū secūdum longitudinē subiectum, aut aliud quid quod
huic simile existit. Nam de canalibus qui sub crura fracta
subijciuntur, quid consulam ambigo, an supponerē ipsos cō-
ueniat, aut non: profunt enim, non tamen quantum putāt hi
qui ipsos supponunt. Non enim quiescere cogunt canales, ve-
lut illi putant. Nam neq; dum reliquum corpus aut hāc, aut
illāc vertitur, cogit canalis vt crus ne sequatur, si nō ipse ho-
mo huius rei curam habeat: Neque rursus absq; corpore crus
moueri canalis prohibet, vel in hāc, vel in illam partē. Quin
& crudelius est lignum subijcere, si non simul molle quiddā
in ipsum indatur. At vtilissimum est in strato permutando,
& in progressibus ad aluum exonerandam. Licet igitur &
cum canali, & sine canali, & bene, & malē rem moliri. Verū
vulgō persuasum est, etiam medicum minus delinquere, si
canalis subijciatur, etiam si minus hoc artem referat. Opor-
tet enim super plano quopiam ac molli cubare crus ipsum,
penitus in directum: alioqui necesse est deligationem su-
perari à distortionē, quā in positu contingit, quocunq; &
quantumcunq; tandem inclinari. Respondeat autem deli-
gatus eadem quā etiam prius dicta sunt. Nam & deligatio-
nem talem esse oportet, & tumorem ita attolli ad extremas
partes, & laxationes ita, & religationes per tertium diem: &
quod deligatur gracilius inueniri, & deligationes magis fa-
cere, & pluribus linteis, & circumdare pedem laxē, si nō vul-
nus valde propinquum genu fuerit. Extendere autem mo-
deratē, & dirigere ossa, in vnaquaque deligatione oportet.
Si enim rectē curetur, & tumor secundum rationem proce-
dat: tum locus qui deligatur tenuior ac gracilior erit, tum
ossa adducta faciliora, & extensioni magis obedientia. Post-
quam autem septimus aut vndecimus aderit dies, ferulas ap-
ponere oportet, quemadmodum & in alijs fracturis dictum
est. Caterū ferularum locationes vitare oportet, & se-
cundum malleorum rectitudinem, & supra tēdinem, qui est
in tibia pedis. At tibiā ossa corroborantur in quadraginta
diebus, si rectē curentur. Si verō suspicionem habeas, os ali-
quod directione opus habere: aut de vlceratione aliqua ti-
meas, intermedio tempore soluere, & probē coaptata reli-
gare oportet. Porrō si alterum tibiā os fractum fuerit, ex-
tensionē

*Ferula quā
do apponen-
da.*

*Tibiā ossis
coalescentia
quora.*

A tensio
nequ
quid
fieri
Quo
qui
verò
bia &
hibet
ta oss
cuum
crure
B facili
bene
confi
Nam
recti
mori
autē
nem
ni m
inter
cubi
& lo
gior
ra, &
C dem
tard
omn
enim
men
ipsa
fime
fort
bun
ac d
nus
At c
crus

A tensione quidem debiliore opus habet, non tamen deficere, neque segniter agere, in extendendo conuenit: & maxime quidem omnes fracturas in prima deligatione, quãtum eius fieri debet, extendere oportet: Sin minus, quãm citissimè. Quocunque enim os non recto modo coaptatum deligans quis compresserit, locus maiori dolore vexabitur. Reliqua verò curatio eadem est. At verò ex ossibus his internum, tibia & prima tibia appellatũ, molestiã maioreẽ in curãdo exhibet, & extẽsione magis opus habet: & si non rectè coaptata ossa fuerint, occultari nõ possunt. Est enim totum conspicuum & carnis exors, & hoc facto lögè tardius progredi eo crure poterint. Si verò externum os fractum fuerit, & multò

B facilius ferunt, & multò melius occultare possunt, etiã si non bene fuerit coaptatum. Est enim carnosum, & cito in pedes consistunt. Plurimum enim oneris interdum tibiã os vehit. Nam simul & vnã cum ipso crure: & oneris secundum crus rectitudine, maioreẽ laboris partem internum os suffert. Femoris enim caput supernam corporis partem sustinet. Hoc autẽ intra crus est, & nõ extra, sed secundum tibiã rectitudinem: & simul reliqua dimidia corporis pars huic rectitudini magis appropinquat, & non externã: & simul crassius est internum quãm externum, quẽadmodum etiam id quod in cubito est, secundum parui digiti rectitudinem, tenuius est & longius. In articulo tamen inferno nõ similis est ossis longioris cõstitutio. Inæqualiter enim cubiti gibbus siue flexura, & poples fletrũtur. Propter has igitur causas, externo quidem osse fracto, celeres progressus fiũt, interno verò fracto,

C tardi. At verò si femoris os fractum fuerit, extensionẽ præ omnibus facere oportet, ita vt ne defectuosius fiat. Amplior enim facta nihil læserit. Neq; enim si quis distantia ex uehementia extẽsionis ossa deligauerit, fieri poterit vt deligatio ipsa teneat, vt ita distent: sed coẽũt inter se ossa, quãm citissimè, vt intendentes ipsa remiserunt. Crassissimã enim ac fortissimã quum sint hac parte carnes deligationem superabunt, non ab ipsa superabuntur. Magnum enim dedecus est ac detrimentum, femur breuius efficere. Nam si quidem manus breuior fiat, & occultari poterit, & nõ est magnus error. At crus si breuius fiat, claudum hominem efficiet. Sanũ enim crus lögius est, & id redarguit. Quare vtilius fuerit, vt si quis

*Femoris os
fractum.*

*Curatio.**Femur fractum quotū
coalescit.*

malè curādus sit, ambo potius crura fracta habeat, quàm alterum tantū: æquilibrium enim ipse sibi ipsi fuerit hoc modo. Postquam verò sufficienter extēderis, directione ac coaptatione per manuum volas facta, eodē modo deligare oportet, velut etiam prius scriptū est, iniectis etiam fasciarum initijs velut dictum est, & deligationis distributione sursum versus fiēte: & deligatus eadem respondeat, velut etiam prius: & doleat eodē modo, & melius habeat, & similiter rursus deligetur: & ferularum appositio eadem sit. Corroboratur autē femur in quinquaginta diebus. Insuper verò & hoc considerare oportet, q̄ femur gibbosum magis est ad externam, partem, quàm ad interuā, & magis ad anteriorem, quàm posteriorem. In has itaq; partes etiam distorquetur, si non probè curetur: & sanè iisdem partibus etiā ipse seipso magis excarnis est, vt neq; occultari possit in distortione. Si igitur huiusmodi quippiam suspectum habueris, machinari ea oportet, quæ in brachio distorto consulimus. Pauca insuper lintea circa coxam, & locum inter coxas & lumbos, cicundare oportet, quo & inguina, & articulus circa intermediam crurū ac inguinam partē plechada appellatam, insuper deligetur. Nam & aliās confert, & vt ne extremæ ferularum partes laxentur, si non ad deligata adhibeantur. Deficere autem oportet semper ferulas, à nuda parte, & hinc atq; illinc multum: & positionem ferularum semper ita providere conuenit, vt neque super os aliquod circa articulos natura prominens, neq; super neruum circa articulum fiat. Tumores verò iuxta poplitem, aut circa pedem, aut iuxta aliam quampiam partem, ex compressione eleuatos, multis lanis succidis probè carminatis, vino ac oleo resperis, cerato sublito, deligare oportet, & vbi prefferint ferulæ, citius laxare. Graciles autem fieri poterint, si supra ferulas gracilibus linteis tumores deligaris, ab infima parte initio facto, ad supernam procedendo. Sic enim quàm citissimè tumor gracilis fieri poterit, & transcederit supra priores deligationes. Verum hoc deligationis modo vti non oportet, si non periculum fuerit in tumore, pustularū, aut denigrationis. Tale verò nihil fit, si non quis valde premat fracturā, aut suspensam habeat, aut manu scalpat, aut aliud quid quod irriter corpori allabatur. At verò canalem si quis sub ipsum femur supponat, qui poplitem

*Canalis
quātus esse
debeat.*

non

A nō excedat, læserit magis quàm profuerit. Neq; enim prohibuerit, quo minus & corpus, & tibia, sine femore moueatur. Noxius enim erit ad poplitem pertingens, & quod minimè oportet, id facere impulerit. Minimè verò oportet genu flectere. Omnè enim turbationē deligationibus inducit, & femore, & tibia deligata, quisquis genu flexerit. Necessè enim erit propter hoc, musculos aliàs atq; aliàs aliam figurā habere. Necessè est item ossa fracta moueri. Præ omnibus itaque faciendum, vt poples sit extentus. Videtur igitur canalis similiter prodesse, qui à coxa ad pedem vsque subiectus contineat. & aliàs circa poplitem, fasciam cum canali laxè circumdare oportet: quemadmodum infantes in cunis fascijs obuoluuntur. Deinde si femur ad supernam partem distorqueatur, aut ad latus, melius ita cōtineri poterit vnà cum canali.

B Cæterùm calcanei summi valde magnā curam habere conuenit, vt & in tibiæ, & in femoris fracturis, aptè se habeat. Si enim dependeat pes, reliqua tibia firmata, necessè est iuxta anteriorem tibiæ partē, ossa incurua esse. Si verò calcaneum quidem moderato altiùs fuerit firmatum, reliqua verò tibia aliquantulum eleuata, necessè est huic ossi, vt circa anteriorem tibiæ partem, moderato cauius appareat: atque hoc adhuc magis, si calcaneum hominis natura fuerit magnū. Sed & omnia ossa tardiùs corrobantur, si nō secundum naturam posita fuerint, itemq; ea quæ non in eadem figura quiescunt: & calli quoque debiliores ipsis obducuntur. Atque

C hæc quidem de his quibus ossa quidem fracta sunt, non autem extra eminent, neque aliàs vlcus factum est. Quibus vero ossa fracta sunt simplici modo, & non multifido, ita vt eadem die reposita sint, aut postridie in sedem suam recepta, & nullus timor sit fissorum ossium discessionis: aut etiā quibus vlcus quidem factū est, ossa verò fracta non extra eminent, neque modus fracturæ talis est, vt sint segmenta à sipsis ossibus separata: tales spes est simplici modo curari posse.

Et quidem sanè neque magni quippiam boni, neque mali faciētes, vlcera quidē curant aliquo purgatorio, aut picatum ceratum, vt emplastrum cruentis vulneribus idoneum, aut aliud quid ex his quæ facere solent, imponētes: Ego verò eos laudo qui splenia vino imbuta, aut lanas succidas, aut aliud quid huiusmodi deligant: Vbi verò vlcera pura facta fue-

*Calcanei in
his cura.*

rint, & iam coalescunt, tūc multis linteis deligare, & ferulis dirigere conantur. Hæc quidem curatio boni aliquid facit, nihil autē magni mali: Ossa tamē non similiter in suam sedem firmari possunt. Verū corpora aliquāto tumidiora ea parte fiunt, quā sit opportunū. fiunt autem & breuiora his quibus vtraque ossa, aut cubiti, aut tibiæ fracta sunt. Alij verò rursus sunt, qui talia statim linteis curant, & hinc atque illinc linteis deligant, vlcus verò ipsum relinquunt, & perfrigerari sinunt. Deinde super vlcus purgatorium aliquod imponunt, & splenijs vino imbutis, & lanis succidis curant. Hæc curatio mala est, & verisimile est eos qui ita curāt, tum in alijs fracturis, tum in huiusmodi maximē imprudenter se gerere. Maximum enim est cognoscere quomodo initium linteī iniicere oportet, & qua parte maximē cōprimere: & quæ utilitas contingat, si quis initium linteī rectē iniiciat, & qua maximē oportet parte premat: & quæ detrimenta inducantur, si quis non rectē iniiciat, neq; quā maximē oportet premat, sed hinc atq; illinc id faciat. & dictum quidem est etiā in superioribus, quæ ex vtrisque eueniant. Testatur autem & ipsa hæc medicina. Necessē est enim ei qui ita deligatur, tumorem ad ipsum vlcus eleuari. Etenim si sanum corpus hinc atque illinc fuerit deligatum, in medio verò relictum, iuxta relictum vtiq; spatium maximē intumuerit, ac decoloratum reddetur, quo modo vlcus hæc nō perpetietur? Necessē igitur est, vt vlcus quidem decoloratū sit, & labijs euersum ac protuberans, verū lachrymosum & non suppurans: F ossa verò etiam quæ discessura non erant, discedant: sed & pulsans, & febriens vlcus fuerit. Coguntur autē propter tumorem cataplastmata insuper imponere, quod & ipsum incommodum est his qui hinc atque illinc deligantur. Ponderus enim inutile ad reliquum pulsum accedit. Postremū verò deligamēta resoluunt, vbi iam malum ipsis recrudescit, & de cætero citra deligationem curant. Neque verò minus, etiam si aliud quoddam eiusmodi vulnus acceperint, eodem modo curant. Non enim deligationē hinc atq; illinc factam, & viceris perfrigerationē, in causa esse putāt, sed aliud quoddam infortuniū. Attamen de hoc tam multa nō scripsissem, si non certo scirem incommodam esse hanc deligationē, & multos esse qui ita curent, & magni momenti esse hanc rem dediscere,

Quid potissimum in his.

A scere prius ipse non e adhib habet ofsiunt tione cato c rato a tum f mūm
B gusti ri non prehe secun prem da ve tem f quā prius fueri press tēpo & ad
C peritium prius quā fieri vlceratione vlceratione deni dum ueni rum cun con

A scere, & testimonio hæc esse, quòd rectè scripta sint ea quæ prius scripta sunt, siue maximè premendæ sint, siue minimè ipsæ fracturæ. Oporteret autem vt in summa dicam, his quibus non est futuri discessus ossis expectatio, eandem curationem adhibere, veluti his quibus os fractum fuerit, vlcus autem nõ habent. Nam & extentiones, & directiones ac coaptationes ossium eodem modo facere oportet, & consimilem deligationem. Super ipsum enim vlcus splenium tenuè duplex, picato cerato illitum deligandum est, & circumsitæ partes cerato albo illinendæ. Verùm lintea, & reliqua latiora, aliquântum fissâ sint magis, quàm si nõ vlcus haberent: & id quo primùm deligamus, multo latius sit ipso vlcere. Quæ enim angustiora sunt quàm vlcus, cinctum vlcus tenent, id quod fieri non conuenit, sed prima circumductio totum vlcus comprehendat, & linteum hinc atque illinc præmineat. Itaque secundum vlcus rectitudinem, linteum iniicere oportet, & premere paulo minus, quàm si vlcus non haberent. Distribueda verò est deligatio, velut etiã prius dictum est. Lintea autem semper quidè mollis modi sint, magis tamen in talibus, quàm si vlcus non esset. Copia verò linteorum non minor sit prius relatis, sed etiam aliquanto amplior. Si verò deligatus fuerit, videatur is sibi lintea firmata quidè esse, nõ autem compressa: dicatq; super vlcus maximè firmata esse. Eadem autè tēpora esse oportet, ad hoc vt magis firmata esse videantur, & ad hoc vt magis laxa videãtur, quemadmodum etiã in superioribus dictũ est. Deligatio etiam postea facienda per tertium diẽ, itavt omnia postea faciamus consimili modo, velut prius dictũ est. præterquã quòd in totũ, minus aliquãto hæc quã illa comprimenda sunt. Quòd si secundũ rationem, quæ fieri par est, facta fuerint, gracilior quidè semper cõperietur vlcus pars, graciliores autè & reliquæ omnes, quæ à deligatione continentur: & suppurationes citiores erunt, quàm in vlceribus aliter curatis: & quæcunque carunculæ in vulnere denigratæ sunt & mortificatæ, citius abrumpuntur ac excidunt in hac curatione, quã in alijs: & ad cicatricem citius peruenit vlcus, si hoc modo quàm si alio curetur. At omnium horum causa est, quòd & locus circa vlcus gracilis sit, & quæ circumsitæ sunt gracilia omnia fiunt. In reliquis igitur omnibus consimiliter curare oportet, velut ossa sine vlcurationibus

*Ligationis
modus.*

fracta, Verū ferulas apponere non oportet. Et propterea lin-
 tea his plura esse debent quàm alijs, & quod minus compr-
 mantur, & quod ferulæ tardius apponantur. Si tamen ferulas
 apposueris, nō secundum rectitudinem vlcis appones, sed
 ita vt laxæ adhibeantur, prouidendo vt nulla magna ab ipsis
 constrictio fiat. Dictum autem hoc quoque est in his quæ
 prius scripta sunt. Victus autem rationem exquisitiorem, &
 longiori tempore constituere oportet, his quibus ab initio
 vlcera fiunt, & quibus ossa extra eminent, & vt in summa di-
 catur, in vehementissimis vulneribus exquisitiore, eoque
 diuturniore victu vti conuenit. Eadem etiam curatio vlce-
 rum est in his quibus ossa quidem fracta sunt, sed vlcus ab
 initio non fuit. Verū inter medendum factum est, aut vlce-
 re linteis magis compresso, aut à ferularum infessu, aut ab al-
 lia quapiam causa. Cognoscuntur autē tales fracturæ, an vl-
 cus subsit, & dolore, & pulsib. & tumor qui in extremis parti-
 bus est, talibus durus efficitur, & si digitum admoueris, atol-
 litur: sed & cito rursus subterfugit. Si igitur tale quid suspi-
 catus fueris, soluere oportet: & si quidem pruritus circa sub-
 ligationes fuerit, aut alia quapiam parte deligata, cerato pi-
 cato pro altero vti. Si verò horum nihil fuerit, verū ipsum
 vlcus irritatum, reperitur nigrum valde aut impurum: & fu-
 turum est vt & carnes suppurētur, & nerui insuper excidant,
 hos omnino perfrigerare nō oportet, neq; quicquā has sup-
 purationes vereri, sed curare in reliquis omnibus consimili
 modo, velut eos quibus ab initio vlcus factū est. Linteis verò
 deligare incipere oportet valde laxis, à tumore qui in extre-
 mis partibus consistit, atq; ita deligationem distribuere sem-
 per sursum versus, nusquā quidem cōprimendo, sed maximè
 super vlcus firmādo, super alia verò minus. & prima quidem
 lintea hæc munda sint, & nō angusta. Copia verò linteorum
 tanta sit, quāta est si cum ferulis deligatio fiat, aut paulo mi-
 nor. Super ipsum autē vlcus sufficiens est splenium cerato al-
 bo illitum. Siue enim caro, siue neruus denigratus fuerit, ex-
 cidet. Talia enim acris curare non oportet, sed mollibus,
 velut ambusta. Deligare verò postea per tertium idem conue-
 nit, ferulas autem nō apponere. Quiescere verò magis quàm
 prius, & modico cibo vti. Scire verò expedit, siue caro, siue
 neruus sit, id quod excidet, q̄ hoc modo multo minus vltra
 depalci

Ferularum
 appositio.

Linteorum
 quantitas.

A depal-
 cunsi
 dicar
 si exc
 tius a
 Om
 delig
 ter, &
 recen
 quun
 nis ti
 mode
 B Signi
 do fu
 turg
 ter, ob
 si qui
 parte
 disces
 laxiu
 re po
 ferit,
 cessus
 poste
 C Sed e
 est: sp
 non n
 facie
 vt bis
 rō lon
 cōdue
 tio fa
 bus in
 facta
 sunt,
 tem f
 cerati
 cruen
 ment

A depascitur, & multo citius excidet, & multo graciliores circumscitæ partes erunt, quã si quis exolutis linteis, aliquid medicamentorum purgatoriorũ super vlcus imponat. Quin & si exciderit id quod suppurasset, & citius carne repletur, & citius ad cicatricem peruenit, quã si illo aut alio modo curetur. Omnia sanè in hoc sita sunt, vt quis hæc rectè & moderatè deligare sciat. Conferunt insuper & figuræ quales esse oportet, & reliqua victus ratio, & linteorum aptitudo. Si verò recens vulneratis decipiariis, ossiũ discessum non fore putas, quum tamè expectatio sit illa emerfura esse, modum curationis timere non oportet. Nihil enim magni mali contigerit, si modo bonas ac innoxias deligationes manu facere noueris.

B Signum autè hoc est, si ossiũ discessus in hoc curationis modo futurus est. Pus enim multũ fluit ex vlcere, & gliscere ac turgere affecta pars viderur, Frequētius igitur deligare oportet, ob nimiam humiditatē, & quòd aliàs etiã febres sũt. Et si quidè valde præmantur à deligatione & vlcus, & circumscitæ partes graciles fiunt. Quicumq; itaq; valde tenuium ossium discessus fiunt, hi nulla magna mutatione opus habèt, nisi vt laxius deligatio fiat, vt ne pus interceptiatur, sed facilè effluere possit. Sed & frequētius deligare oportet, donec os discesserit, & ferulas non apponere. Quibus verò maioris ossis discessus expectatur, siue hoc à principio prænoueris, siue etiam postea cognoueris, non amplius eadè curatione opus habet.

C Sed extensiones & directiones ita facere oportet, velut dictũ est: splenia verò duplicata, latitudine quidè dimidio palmo non minora: quale tamè fuerit vulnus iuxta hoc coniectura facienda est: longitudine verò paulo quidem breuiora, quàm vt bis circum fauciatum corpus circunduci possint, multo verò longiora quàm vt semel. Copia verò tot sint, quot facere cõducit. Hæc in vino nigro austero madefacta, ex medio initio factò circũuoluerè oportet, quemadmodũ fascia ex duobus iniitijs deligatur: & deinde asciatim alternatione ipsorũ facta, iniitia dimittere. Hæc & super ipsum vlcus adhibenda sũt, & ab vtraq; vlceris partè, & ne comprimantur, sed saltem fulcièdi vlceris gratia incũbant. Supra ipsum verò vlcus, ceratũ picatum imponerè oportet, aut aliquod ex emplastris cruentis vulneribus destinatis, aut aliud quoddam medicamentum, quod familiare ac idoneum sit humectationi adhi-

Ossis maioris abscessus.

*Quid aestas
& hyems in
his poscat.*

*Quis sine li-
gatione cu-
retur.*

bendæ. & si quidem æstatis tempus fuerit, vino madefacere splenia frequenter oportet. Si verò hyems, lanas succidas multas vino & oleo imbutas adhibeto. Oportet autem capræ pellem substernere, & defluentiones obseruare, vt facile effluere possint, ita vt meminerimus quòd hi loci in iisdem figuris multo tempore permanentes, intertrigines curatu difficiles faciunt. Qui verò deligatione sanari per aliquem ex relatis, aut referendis modis non possunt, eos magnam huc curam adhibere conuenit, vt fractam corporis partem commodè positam habeant secundum rectitudinem, animaduersione ad hoc habitata, vt sursum magis quàm deorsum vergat. Si verò quis bene ac facile opus perficere velit, operæ precium est etiam machinamenta facere, quo iustam & non violentam extensionem pars corporis fracta habeat. Maximè verò in tibia machinamenta adhibere expedit. Sunt igitur aliqui qui in omnibus tibiæ fracturis, & quæ deligantur, & quæ non deligantur, pedem summum ad lectum alligant, aut ad aliud quoddam lignum iuxta lectum defossum. Hi itaq; omnia mala faciunt, nihil autem boni, Neque enim ullam opem affert extensionem, hæc pedis alligatio. Nihil enim minus ad pedem concedet reliquum corpus, atq; sic non amplius extenditur: neque rursus ad rectitudinem quicquam prodest, sed etiã obest. Dum enim vertitur reliquum corpus, aut hac, aut illac, nihil prohibet vinculum illud, quo minus & pes, & ossa pedi annexa, reliquum corpus sequantur. Imo si pes alligatus non fuisset, minus distorqueretur. Si verò quæ pilas duas ex corio Aegypto

*Hæc pilæ
quid sibi ue-
liant.*

*Virgæ cor-
neæ.*

consuat, tales quales gestant hi qui multo tempore in magnis compedibus vincti sunt: habeant autem pilæ hinc atq; illinc tunicas, ad vulneris quidam partes, profundiores: ad articulorum verò partes, breuiiores: Sint item tumidæ ac molles, & congruentes ad hoc, vt altera supra malleolos, altera infra genu coaptetur. Habeat insuper vtraque duas vtrinque appendices à latere, aut ex simplici, aut ex duplici loro, breuiiores velut anfas, ita vt alteræ sint ab vtraque malleoli, alteræ ab vtraque genu parte: & superna pila alteras tales habeat secundum eandem rectitudinem. Postea virgis corneis acceptis, æqualem inter se magnitudinem habentibus, crassitudine quidem digitali, longitudine verò vt flexæ appendicibus congruant, huc diligentiam adhibeas, vt extremæ virgarum partes

A res non
tantur-
plura,
res ac n
autem
parte.
iustam
vulner
quid ta
rim ad
modat
nus pro
to est,
iunger
quod s
igitur
fuerint
dictum
horu n
uenit a
machin
chinis
fractur
lanis s
videtur
C teorun
enim l
melius
ta lan
Nam p
verò a
tertia
tunc v
mome
quarta
cam,
nit in
In tot
reclud

Ates non ad corpus, sed ad summas pilarum eminentias inni-
 tantur. Oportet autem esse tria virgarum paria, aut etiam
 plura, & aliàs alijs aliquanto longiores, & aliquanto breuio-
 res ac minores, vt si vellis magis distendere possis. Locentur
 autem virgæ vtræque hinc atque illinc à malleolorum vtraq;
 parte. Hæc itaq; si bene machinatus fuerit, & extensionem
 iustam exhibuerint, & secundum rectitudinem æqualem, &
 vulnere nullus dolor accesserit. Nam quæ expressa fuerint, si
 quid tamen exprimeretur, partim ad pedem abducentur, par-
 tim ad femur: & virgæ hinc atque illinc à malleolis accom-
 modatiores erunt, vt tibiæ positio non impediatur, & vul-
 nus probè impingat ac sustentetur. Neque enim impedi-
 mento est, si quis velit duas virgas superiores, ipsas inter se con-
 iungere, & si quis leuiter quid superimponere velit, vt id
 quod superimponitur, à vulnere eleuatum sit. Si quidem
 igitur & pilæ lenes, & molles, & bonæ, & recenter confutæ
 fuerint: & virgarum intentio probè intenta fuerit, velut iam
 dictum est, commodum erit machinamentum. Si verò quid
 horū non rectè habuerit, læserit magis quàm profuerit. Con-
 uenit autem & alias machinas, aut bene machinari, aut non
 machinari: Turpe enim est & minimè artificiosum, in ma-
 chinis struendis à machinis aberrare. Plerique porrò medici
 fracturas, & cum vlcerebus, & sine vlcerebus, primis diebus
 lanis succidis curant, & nihil ab arte alienum ipsi hoc esse
 videtur. & qui quidem à recens vulneratis coguntur, ex lin-
 teorum inopia lanis vti, his plurimus veniæ locus patet. Non
 enim habuerit qui in linteorum penuria, aliud quid multo
 melius ad tales deligendas quàm est lana. Verū omnino mul-
 tæ lanæ esse debent, & valde bene carminatæ, & nō asperæ.
 Nam paucarum & malarum vires etiam modicæ sunt. Qui
 verò ad vnum ad duos dies, lanis deligare iustū esse censent,
 tertia verò ac quarta linteis deligentes premunt, ac extēdunt
 tunc vel maximè, hi in re multi adeo ac magni in medicina
 momenti, se imprudenter gerunt. Minimè enim tertia ac
 quarta die omnia vulnera mouere oportet, & vt in summa di-
 cam, etiam omnes specillorum admotiones vitare conue-
 nit in his diebus, & alia quoque quibus vulnera irritantur.
 In totum enim tertia ac quarta dies in plerisque vlcerebus
 recrudescantias pariunt, & quæ ad inflammationem ac im-

mundiciam procedunt, & quæ ad febres deueniunt. Et hæc res multi momenti est vt discatur, vt si qua alia. Cum qua enim ex vtilissimis in medicina rebus, non solum circa vulnere, verum etiam circa alios multos morbos, communionem non habet nisi quis etiam alios morbos vlcera esse dixerit, Habet enim & hic sermo aliquam verisimilitudinē. Multis enim modis alij alijs cognati sunt. Quicumque tamen iustum esse putant lanis vti, donec septem præterierint dies, deinde verò extendere ac dirigere & linteis deligare, hi non similiter imprudētes videri poterint. Nam & maximum inflammationis periculum præterijt, & ossa laxa ac apta post hos dies sunt. Longè tamen & hæc curatio superatur, ab ea deligatione quæ ab initio linteis fit. Ille enim modus præparat ac efficit vt septima die ferulis perfectè deligari possint. Hic autem modus multò tardior est. Sed & alia quædam de trimenta habet. Verum longum esset omnia scribere. Quibus verò ossa fracta & extra eminentia in suam sedem collocari non possunt, his hæc restitutio debetur. Ferramenta facere oportet ad eum modum quem vectes habent illi quibus lapideæ vtuntur, alia latiora, alia angustiora. Esse verò conuenit tria, aut plura etiam, quo quis maximè congruis vtatur. Postea cum his vnà cum extēsiōne motionem aggredi oportet, ita vt ad inferiorem ossis partem subijcias ad superiorem verò partem ossis, superiorem ferramenti partem innitendo firmes, In summa, quemadmodum si quis lapidē aut lignum vehementer vecte cōmoueat. Sint autē valida ferramenta quantum eius fieri potest, vt ne flectantur. Hoc magnum auxilium est, si & ferramenta idonea fuerint, & si quis velut conuenit commotionem faciat. Nam ex omnibus instrumentis quæ homines machinati sunt, fortissima hæc tria existunt, aselli circunductio, per vectes commotio, & cuneorum vsus. At sine horum vno aliquo, aut sine omnibus, nullū vehementissimum opus homines perficiūt. Non igitur spernenda est hæc per ferreos illos vectes commotio, aut enim hoc modo, aut nullo alio, in sedem suam collabentur. Si verò superna ossis pars immutata fuerit ac confracta, vt vecti adhibendo locus non sit commodus, sed acutum quid prominet, tunc osse scalpendo derafo, securam vecti sedem facere oportet. Hanc autem per vectes commotionem & exten-

*Cum ossa
fracta &
extantia nō
vedeunt.*

ensionem
tem ter
non rep
flamma
sionem
ponere
reponer
Comm
ri citra
num est
magis e
est, in p
& curā
suppure
loplure
minut
Sio mi
re. Si ig
di quor
expect
eo quer
tionem
rimūm
ram au
minim
C enim a
alijs ex
nem ef
ea quæ
rundan
mortif
qua off
gis, ali
hæc ig
discess
summa
disced
terea
tissim

tenso

tensionem, eadem die aut secunda facere oportet. Non au-
 tem tertia. Minimè verò quarta aut quinta. Nam etiam si
 non reponas, sed aliàs molestiam exhibeas in his diebus, in-
 flammationem induxeris: quãto magis si reponas. Conuul-
 sionem tamen multo magis induxeris si reponas, quã si re-
 ponere omittas. Atque hæc probè nosse conuenit. Si enim
 reponenti conuulsio accesserit, non multa salutis spes est.
 Commodum autem est rursus eijcere os à sua sede, si hoc fieri
 citra molestiam possit. Non in laxioribus quàm opportunum
 est, cõuulsiones ac distensiones accedunt, sed in his quæ
 magis extenta sunt. Cæterum de qua re nunc nobis sermo
 est, in prædictis illis diebus molestiam exhibere nõ oportet,
 & curã adhibere vt vlcus minimè inflammetur, & maximè
 suppuretur. Postquam verò septem præterierint dies, aut pau-
 loplures si sine febre fuerit, & vlcus non inflammatũ sit, tunc
 minus vetat vt reponere tentes, si spes obtenturum te esse.
 Si minus non oportet frustra molestiam suscipere & infer-
 re. Si igitur ossa reposueris in suam sedẽ, iam scripti sunt mo-
 di quomodo curare oportet, siue ossa discessura esse, siue nõ,
 expectatio sit, & si quidem ossium discessus expectatio sit,
 eo quem dixi modo cum linteis, in omnibus talibus deliga-
 tionem facere oportet, ex medio linteo initio facto vt plu-
 rimum, velut ex duobus initio fascia deligatur. Coniecturam
 autem facere oportet iuxta vlcus formam, quo sit quã
 minimum hiatus ac labijs protuberans & expansum. Alijs
 enim ad dextram deligare cõmodum est, alijs ad sinistram,
 alijs ex duobus initijs. Quæcunque verò ossa repositio-
 nem effugerunt, ea discessura esse nosse oportet: item quæ
 ea quæ carnibus penitus nudata sunt. Nudatur autem quo-
 rundam superna pars, quorundam verò carnes circumcirca
 mortiferantur. Et quibusdam quidem ex veteri vulnere ali-
 qua ossa emarcuerunt: quibusdam verò non. & aliquibus ma-
 gis, aliquib⁹ minus, & partim parua, partim magna. Propter
 hæc igitur relata, vno morbo dici nõ potest, quando ossa sint
 discessura. Aliqua enim ob paruitatem, aliqua ex eo quod in
 summa parte existunt, citius discedunt: aliqua eo quod non
 discedunt, resiccata & marcida sientia desquamantur. Præ-
 terea differt curatio à curatione. In totum igitur ossa ci-
 tissimè his discedunt, quibus citissimæ fiunt suppurationes
 & citiss

Tertius,
quartus,
quintus/que
dies repositi-
onem non
admittit.

& citissimæ ac optimæ carnis productiones. Subnascentes enim iuxta læsam partem carnes, plerunque ossa ipsa eleuant. Totus tamen ossis circulus, si in quadraginta diebus discesserit, bene discedet. Quædam enim ad sexaginta dies perueniunt. Nā & rariora ossa citius discedunt, solidiora verò tardius. Alia autem minora: multo minore temporis spacio, alia aliter. Cæterum os extra eminens his de causis præsecare oportet, si reponi nō possit, & parum absit vt reponi posse videatur, & fieri poterit vt auferatur, & si noxium fuerit, & de carnibus quid rumpat, & sensus molestiam exhibeat. Sed & si nudum fuerit, tale auferre oportet. Reliqua siue præseces, siue non præseces, non multum refert. Hoc enim certo scire expedit, quòd ossa quæ carnibus perfectè priuantur, ac exarescunt, omnia penitus discedent. A quibus verò squamæ discessuræ sunt, ea præsecare non oportet. Coniecturam verò eorū quæ discedent, ex constitutis signis facere oportet. Curare autem tales splenijs & vinosa curatione, velut etiā prius de discessuris ossibus scriptum est. Sed cauere decet ne primo tempore frigidus madefiant. Rigorū enim febrilium periculum est. Periculū item cōuulsionum. Frigida enim semper conuulsionem prouocant quandoque verò etiam vlcera. Nosse quoque id conuenit, necesse esse ibi corpora breuiora fieri, vbi ossa fracta ac immutata curantur, & quibus totus ossis circulus discessit. At verò quibus femoris aut brachij os extra eminet, hi non valde superstites euadunt. Nam & ossa magna sunt, & multū medullæ habent: & quæ simul vulnerantur, multa sunt & magni momenti, & nerui, & musculi & venæ. Et si quidem reposueris, conuulsionem accedere solent. Si verò non reposita fuerint, febres acutæ, & biliosæ, & singultuosæ oboriuntur, & denigrantur. Non minus autem superstites euadunt hi, quibus reposita non sunt, neque tentatum est vt reponerentur. Adhuc verò magis euadunt, quibus inferna ossis pars eminet extra, quàm quibus superna. Euadunt etiam quibus reposita fuerint, attamen raro. Nā & curationes à curationibus multū differunt, & natura corporum à naturis, ad faciliè tolerandum. Multum etiam differant in interna brachij ac femoris parte ossa extra prominèntia. Multæ enim & periculosæ venarum extensiones in interna parte sunt, quarum aliquæ si vulnerentur, lethales sunt. Sunt autem

autem &
neribus,
ad temp
ossa cog
ossis im
enim cor
opem be
bibendu
rint. Sin
rare ope
adhiber
ditus nat
acerum
vtatur. S
tur. Et si
dies vt n
diebus. I
vulgares
rint, ean
tet, & vl
& deper
gis addu
sus diutu
talia fug
Nam &
C ponat, a
quius ac
luxation
sunt em
femoris
chij, & i
chij ver
hæc ver
ternum
nullum
do circa
& quod
multū
ex neru

autem & in externa parte, verū minus. In talibus igitur vulneribus, qualia pericula immineant, ignorare nō oportet, & ad temporum occasiones prædicere. Si verò reponere hæc ossa cogaris, & reponendi aliqua tibi spes sit, & non multa ossis immutatio fuerit, & masculi non concurrerint: solent enim concurrere: vectis mollitio etiam his cum extensione, opem bene ferre poterit. Vbi verò reponis, veratrum molle bibendum dare oportet eadem die, si eadem die reposita fuerint. Sin minus, ne aggredi quidem oportet. Verū vlcus curare oportet velut in capitis ossibus fractis, & frigidi nihil adhibere, & cibos penitus auferre. & si quidē amara bile præditus natura fuerit, fauorum cremorem odoratū coctum, aut acetum mulsum dulce, in aquam instillato, eoquē pro victu vtatur. Si verò amara bile præditus nō sit, aquæ potione vtatur. Et si quidem continua febre laborarit, ad quatuordecim dies vt minimū hoc victu degat. Si verò sine febre sit, septē diebus. Postea sensim progressū sientē secundū rationem ad vulgarem victum adducatur. Et quibus ossa nō reposita fuerint, eandem itidem medicamēti purgationem facere oportet, & vlcera curationem, eundem item exhibere victum: & dependentem de corpore partem non extendere, sed magis adducere, quo laxior sit pars circa vlcus. At ossiū discellus diuturnus est, velut etiam prius dictum est. maximē verò talia fugere oportet, si modo quis honestam fugam habeat. Nam & spes paucæ sunt, & pericula multa. & si quis non reponat, artis expertus esse videri poterit: & si reponat, propinquius ad mortem quàm ad salutem perduxerit. Cæterum luxationes & emotiones ossiū circa genua, multo mitiores sunt emotionibus ac luxationibus circa cubiti flexurā. Nam femoris articulus pro magnitudine expeditior est quàm brachij, & iustam naturam solūm habet, eamq; rotundum. Brachij verò articulus & magnus est, & sinus plures habet. Ad hæc verò, tibiæ ossa longitudine inter se similia sunt, & externum os paululum, ne memorabili quidem modo excedit, nullum magnū impedimentum afferēs, à quo externus tendo circa poplitem enascitur. At cubiti ossa inæqualia sunt, & quod breuius est, multo crassius est: quod verò tenuius est, multum superat & excedit articulū. Dependet tamen & hoc ex neruis, iuxta communem ossium cōnexionem. Maiorem autem

*Luxationem
genu facile
reponitur.*

*Tibiæ &
cubiti ossa
qualia.*

autem partem connexionis neruorū in brachio os tenue habet, quā crassum. Horum itaque articularum & ossium flexuræ cubiti natura huiusmodi est. & propter naturæ modū, ossa circa genu sæpe quidem luxantur, facili autē rursus incidunt ac reponuntur. Inflammatio verò nō magna accedit, neque vinculum articuli. Luxantur autem plerunque in internam partem, aliquando etiam ad extremam, quandoque etiam ad poplitem. Horum omnium repositiones non sunt difficiles. Verū si quidem foras aut intro luxentur, hominē in humili aliquo sedili sedere oportet, ita vt crus aliū, non tamen multò habeat. Extensio autem plerunque moderata sufficit, ita vt ab altera parte tibia, ab altera femur in diuersum extendatur. At ossa circa cubiti flexurā molestiora sunt, quā quæ circa genu sunt, & difficilius reponi possunt, etiā ob inflammationē, si quis non statim reponat. Luxantur quidem minus quā illa, verū difficilius reponuntur ac coaptantur. insuperq; inflammantur, ac collum acquirunt. Sunt autem & horum plerunque paræ inclinationes, aliquando ad partem ad costas, aliquando ad externam, non vt totus articulus sit emotus, sed manet quid iuxta ossis brachij cavitatem, qua parte cubiti os excedēs habet. Talia igitur siue hæc, siue illac luxentur, facile est reponere: & sufficit extensio in directum siens, secundum brachij rectitudinem, ita vt alter iuxta manus iuncturam extendat, alter locū sub alis impetatur: Medicus verò altera manu ad emotum articulum admota, volis impellat. altera propè ad articulū iniecta reuertat. Obediunt autem tales luxationes, & nō tardè reponuntur, si quis antea quā inflammentur, reponat. Luxantur autem plerunque magis ad internam partem: luxantur etiā ad externam. Innotescit id ex figura: & talia sæpe etiam absque vehemēti tensione rursus incidunt. Oportet autem in his quæ intro luxantur, articulum quidem ad naturam suam repellere, cubitum verò magis in pronam partem vergentem circumducere. Et plerunque sanè cubiti luxationes huiusmodi sunt. Si verò transgressus fuerit articulus, aut hæc, aut illac, supra cubiti os, quod ad brachij cavitatē excedit: fit quidem raro hoc, si verò fiat, non ampliùs similiter extensio in directum siens, talibus luxationibus idonea est. In tali enim extensione, os à cubito excedens, brachij transgressionem prohibet.

Cubiti re-
aptatio.

hibet.
lis pri
ab alia
cubiti
pra su
facilis
brachi
iuxta a
men.
est. Pot
minus.
luxetu
eluctat
excidu
tem el
sius qu
quid an
Nihil
articul
tus fue
febrile
test. O
nō mag
repen
merum
C qui ita
sitioni
nētem
lere op
iectis, a
hoc lux
modo
ganda
lis inie
Cæt
raro au
rosa ex
rum ac
non po

hibet. Oportet itaque sic emotis extensionē tali facere, qua-
 lis prius descripta est, vbi quis ossa brachij fracta deligat, vt
 ab alia quidem in supernam partem tensio fiat, ab ipsa verò
 cubiti flexura, ad infernam cogatur. Sic enim brachium su-
 pra suum sinum maximè eleuabitur. Si verò eleuatū fuerit,
 facilis est restitutio cum volis manū, ita vt emotā quidem
 brachij partem apprehendentes impellamus, os verò cubiti
 iuxta articulum retrudamus, vtraq; eodem modo, minus tamen.
 Atque talis extensio huiusmodi luxationis iustissima
 est. Poterit etiam reponi per extensionem in directū, verum
 minus, quàm hoc modo. At si in anteriorem partem brachiū
 luxetur: rarissimè autem hoc contingit. Sed quid repentina
 eluctatio nō eiecerit? Multa enim etiam præter naturam suā
 excidunt, etiam si magnum quid sit quod prohibeat. Huic au-
 tem eluctationi magnū quoddam obstaculum est, & os cras-
 sius quod superexcedit, & multa neruorum extensio: attamē
 quidam sanè eluctantur. Signū autē his qui ita eluctati sunt.
 Nihil enim de cubito flectere possunt. Manifestus est etiam
 articulus ad contactum. Si quidem igitur non statim repositus
 fuerit, vehementes ac violentæ inflammationes, itemq;
 febriles fiunt. Si verò statim quis occurrat, facile reponi po-
 test. Oportet autem linteam durum conuolutum (suffecerit
 nō magnum) imponere obliquum in cubiti flexuram, & de-
 repente cubitum inflectere, & manum quàm maximè ad hu-
 merum adducere. Sufficiens igitur fuerit hæc repositio his
 qui ita eluctati sunt. Sed & extensio in directum, hunc repositio-
 nis modum coaptare potest: volis tamen manus in emi-
 nentem brachij partem iniectis, iuxta flexuram retro impel-
 lere oportet, ita vt aliquis infernè iisdem in cubiti gibbū in-
 iectis, ad cubiti rectitudinē retrudat. Efficax est etiam in
 hoc luxationis modo illa extensio quæ prius scripta est, quo-
 modo ossa brachij fracta extendere oportet, vbi sunt deli-
 ganda. Postquam verò extenta fuerint, sic cum manuū volis
 iniectis coaptationes facere, velut etiam prius scriptū est.
 Cæterum si in posteriorem partem brachium exciderit,
 rarò autē hoc contingit, hæc luxatio omnium maximè dolo-
 rosa existit, & febres continuas meracæ bilis paucorum die-
 rum ac maximè lethales inducit: & tales extendere brachiū
 non possunt. Si igitur statim affueris, extēto cubiti gibbo co-
 gere

*Brachium
 antrosum
 luxatum
 quale.*

*Brachium
 retrosum
 luxatum.*

gere oportet, & sponte incidit. Si verò febris præuenerit, nõ
 amplius reponere oportet. dolor enim in cogendo augetur,
 Ut autem in summa dicam, neq; alium articulum febrienti
 reponere oportet, minimè verò cubiti gibbum. Sunt autè &
 aliæ læsiones ac molestiæ circa cubiti gibbum. Hoc enim os
 crassius, si quando ab altero emotum est, neque flecti, neque
 extendi similiter potest. Manifestum autem fit ex cõtractu,
 iuxta cubiti flexuram, circa venæ discissionem supra muscu-
 lum tendentem. Quibus autem tale accidit, his non amplius
 facile est ad suam naturã reducere. Neq; enim aliam vllam
 communem duorum ossium connexionem emotam, ad pri-
 stinam naturam collocare facile est: sed necesse est tumorem
 habere ipsam disparationem. Quomodo verò deligare oporteret
 in articulo, dictum est in deligatione circa malleolum. E
 Quibusdam autem os cubiti brachio subiectum frangitur,
 quandoque quidem cartilaginosa ipsius pars, ex quo tẽdo
 retrò brachiũ enascitur, & vbi hæc emota fuerit, febrile est
 ac malignum. Articulus tamen manet in suo loco, & qualiter
 enim basis ipsius hac parte excedit. Quum autem abductus
 fuerit ea parte qua caput brachij excidit, vagabundus magis
 fit articulus, quàm si penitus sit abruptus. Nam vt in summa
 dicam, omnia ossa quæ franguntur, minus noxia sunt, quàm si
 ossa quidem non franguntur, venæ autem & nerui alicuius
 momenti in his locis contundantur. Vicinius enim ad mor-
 tem accedunt hæc quàm illa, si febris cõtinua accesserit. Pau-
 cæ tamen tales fracturæ sunt: quandoque verò hoc brachij
 caput iuxta appendicem frangitur, atq; hoc quum videatur
 multò magis noxiũ esse, lōgè mitius noxis circa cubiti gib-
 bum contingentibus existit. Quomodo igitur singulas lu-
 xationes reponere, & presertim curare oportet, scriptum est:
 & q̄ statim reponere articulum maximè confert, propter ce-
 leritatem inflammationis neruorũ. Nam etiam si elapsa sta-
 tim reposita fuerint, similiter tamen nerui distentionem fa-
 cere solent, & ad tempus aliquod tum extensionem, quam fa-
 cere solent, tum influxionem impedire. Confert autem om-
 nia hæc similiter curare, & quæ franguntur, & quæ disparan-
 tur, & quæ luxantur. Omnia enim multis linteis, & splenijs,
 & cerato curare oportet, velut etiam alias fracturas. At figu-
 ram cubiti gibbi in his etiã omnino talem facere oportet.

Caput brachij fractũ.

qualem

qualem in his quibus brachium fractum, & cubitus deligatur. Communissima enim omnibus luxationibus, & emotionibus, & fracturis, hæc figura est. Cōmunissima item ad distentionem postea fiendam, & ad singula extendenda, ac inflectenda. Hinc enim viæ sunt ad vtrâque partes consimiles. Cōmodissima est etiam hæc figura ipsi ægroto, vt ipsum & gestet, & appensum excipiat. His adde si à callo apprehensus fuerit, si quidem extenta manus apprehendatur, melius fuerit si non adsit: multis enim impedimento erit, paucis adiumento. Si verò inflexa, magis quidem commoda fuerit, Verùm longè commodior, si mediam figuram obtinens callo apprehendatur: & hæc quidem de figura. Deligare verò oportet, primùm lintei initio super ipsam læsam partem injecto, siue fracta fuerit, siue emota, siue disparata, primas etiã obuolutiones super ipsam facere, ita vt maximè hac parte innitantur, minus verò hinc atque illinc. Deligationem autè communem facere oportet, & cubiti & brachij, vtriusq; multò plus quàm plerique faciunt, quo quàm remotissimè à læsa parte tumor hinc atq; illinc exprimatur. Circundetur insuper etiam acuta cubiti pars, siue læsio in hac fuerit, siue non, vt ne tumor ibi circa ipsam colligatur. Fugiendum verò est in deligatione, quantum eius fieri potest, vt ne circa flexurâ multa lintea coaceruata sint. Compressio autem quàm maximè circa læsam partem facienda est. Sed & reliqua compressio ac laxatio eadem adhibeatur, & iisdem temporibus singula, quemadmodum in ossium fractorum curatione antea scriptum est. Et religationes postea per diem tertium fiât. Videatur autè laxa esse deligatio tertia die velut etiam tunc. Et ferulæ conueniente tempore adhibeantur. Neque enim alienum hoc est, & in his quibus ossa fracta, & quibus non fracta sunt, si non febriant. Sint autem quàm laxissimæ partim à brachio extentæ, partim ad cubitum positæ: & nõ sint crassæ. Neesse est etiam inæquales ipsas esse inter se, vt vicissim permulentur qua parte conducit, coniectura iuxta inflexionem fiente. Quin & spleniorum appositionem eiusmodi facere oportet, velut de ferulis dictum est, ita tamè vt paulò tumidiora super læsam partem apponantur. Tempora verò ab inflammatione, & ab his quæ prius scripta sunt coniectare oportet.

Schema.

*Ferula quæ
les in his po
nenda.*

HIPPOCRATIS
 COI LIBER DE ARTICV-
 LIS, IANO CORNARIO
 MEDICO PHYSICO IN-
 TERPRETE.

*Humerorū
 luxatio.*

Vmeri verò articulum vno modo luxari
 noui, ad locū sub alis. Sursum autē nun-
 quam, neq; ad externā partē. Non tamē
 affirmauerim an luxetur, aut non, etiāsi
 habeam quod dicā de ipso. Sed neq; in
 anteriorem partē vnquā vidi, neq; vide-
 tur mihi vnquā excidisse. Medicis tamē
 videtur valde in anteriorem partem luxari, & maxime deci-
 piuntur in his, quorum carnes tabes circa articulum & bra-
 chium occupauit. Apparet enim in talibus caput brachij om-
 nino in anteriorem partē eminens. Atq; ego tale aliquan-
 do non excidisse asserens, ob hanc rem apud medicos & vul-
 gus malē audiui. Solus enim ipsis ignorare videbar, alij verò
 omnes cognoscere. Nec potui ipsis persuadere, nisi admodū
 difficulter, rem ita se habere. Si quis in brachio supernam
 humeri partem carnibus denudarit, denudarit autem qua
 parte musculus sursum tendit. Nudarit autem tendinem, qui
 sub alis, & iuxta clauiculam ad pectus est: apparuerit utique
 caput brachij in anteriorem partem vehementer eminens,
 etiāsi non sit elapsū. A natura enim pronum est brachij
 caput in anteriorem partem, reliquum autem brachij os, ad
 externam partem incuruum. Conuersatur autem brachium
 cum scapulæ cavitāte obliquum, quū iuxta costas fuerit por-
 rectum. Quum verò ad anteriorem partē extēta fuerit tota
 manus, tūc brachij caput ē directo est in scapulæ cavitāte, &
 non amplius in anteriorem partem eminere conspicitur. Ve-
 rūm de quo nunc est sermo, nunquā vidi in anteriorem par-
 tem elapsū: non tamen affirmarim ne de hoc quidē, an ita
 excidat, necne. Quum igitur exciderit brachium ad locum
 sub alis, multi reponere nouerūt, utpote q̄ multis elabatur.

Eruditi

Eruditi
 ponūt, &
 primo v
 cessitate
 berur. Q
 ranque v
 sis enim
 articulu
 ducunt. I
 sub alam
 stis didu
 renitenc
 chium a
 reponit
 pite ita
 ducat. E
 spinā sul
 ti partē
 ianitatu
 sint secu
 cidere co
 quum q
 tet auter
 ponit hu
 hēnsam
 C verò in
 sinistrū,
 dum qu
 valde pa
 enim h
 caput pe
 sub ala
 ala cont
 tera par
 cōtiner
 teram p
 rit, mo
 circund
 appreh

Eruditi autem est omnes modos nosse, quibus medici id reponūt, & quo modo quis his modis quā optimē vtatur. Optimo verò horum modorum vti oportet, si fortissimam necessitatem videris. Optimus autem est qui postremus describetur. Quibuscunq; igitur frequēter humerus excidit, hi plerumque ipsi sibi ipsi ad reponendū sufficientes sunt. Immisissis enim alterius manus digitis ac nodis in locum subalarē, articulum sursum cogunt, cubiti verò gibbum ad pectus adducunt. Eodem etiam modo medicus reponet, si ipse quidem sub alam, articulo magis intro elapso, subtentis digitis à costis diducat, ita vt capite suo in summum humerum iniecto, renitendi gratia, genibus verò iuxta cubiti gibbum ad brachium admotis, ad costas retrudat. Conducit autē eum qui reponit fortes manus habere: aut ipse quidē manibus & capite ita faciat, alius verò quidā cubiti gibbum ad pectus adducat. Est autē & humeri repositio, vt cubitus retrorsum ad spinā subducatur, deinde altera manu in summā gibbi cubiti partē iniecta retortio fiat, altera verò iuxta articulū retro ininitatur. Hęc repositio, & ea quæ prius dicta est, quum non sint secundum naturam, tamen articulum circūagitantes incidere cogunt. Qui verò calcaneo reponere conātur, propinquum quid ei quod est secundum naturam cogunt. Oportet autem hominē humi supinum reclinare, eum verò qui reponit humi sedere qua parte articulus excidit. Deinde apprehensam manum læsam, cum suis manibus extēdere calcaneo C verò in subalarē locum iniecto, dextro in dextrū, sinistro in sinistrū, retrudere. Oportet autē in cavitatem sub ala rotundum quid congruens indere, cōmodissimæ verò fuerint pilæ valde parvæ ac duræ, quales multæ ex corijs consuuntur. Si enim nō eiusmodi quid inditum fuerit, calcaneū ad brachij caput peruenire nō potest. Dum enim manus extēditur, locus sub ala cauatur. Tendines enim qui hinc atq; illinc locū sub ala constringunt, contrarij sunt. Oportet autē aliquem ab altera parte eius qui extenditur confidentē, sanum humerum cōtinere, vt ne corpus circumtrahatur, dum læsa manus in alteram partē extenditur. Postea vbi pila sub alam subdita fuerit, molle lorum sufficiei latitudine præditū, circum pilam circumdare oportet, ita vt quidem eo loro ex vtrisque initijs apprehēso sursum retrahat, à capite eius qui extenditur con-

Humeri læsæ repositio.

Alia repositio.

fidens, & pede ad summi humeri os innitens. Pila verò quàm D
penitissimè & maximè intus ad costas sita sit, & non ad bra-
chij caput. Est & alta repositio, quum humerum alter sub-
dit. Maiorem tamen esse oportet eum qui humerum suppo-
nit, ita vt apprehensa manu, humerum suum acuminatum sub
illius luxati alam supponat, & deinde aliquantum verfet, vt
velut sedi infideat, ea coniectura facta, vt homo ille circa hu-
merum suum ex ala pendeat, ipse verò seipsum in hūc hume-
rum altiorè faciat quàm in alterū, brachium autem penden-
tis ad pectus suum quàm citissimè cogendo adducat. In hac
verò figura insuper concutiat vbi hominē sustulerit, quo re-
liquum corpus in aduersam partem brachio quod cōtinetur
vergat. Si verò valde leuis fuerit homo, puer aliquis leuis in E
super ex ipso retrorsum pendeat. Atque hæ omnes repo-
sitiones in palæstra vsitatae sunt, eo quòd nō opus habēt alio-
rum instrumentorū importatione. Poterit tamen quis etiam
alibi his vti. Sed & qui circum pistillum cogunt, propemo-
dum secundum naturam reponunt. Oportet autem pistillum
molli quadam fascia esse inuolutum: minus enim ita labarit
& inter costas ac brachij caput subter intrusum. & si quidem
breue fuerit pistillū, collocare hominē in sedili aliquo oportet,
quo vix brachium circum pistillum circundare possit. Sit
autem potius longū pistillum, quo homo stans fermè circum
pistillum pendeat. Postea brachiū quidem & cubitus cir-
ca pistillum porrigantur, ab altera verò corporis parte, quis
manibus circa cervicē ad clauiculam circumiectis deorsum F
cogat. Hæc repositio moderatè secundum naturam est, & re-
positionem facere potest, si probè ipsam tractēt. Quin & per
scalam alia quædā huiusmodi repositio fieri potest, & adhuc
melior, eo quòd corpus hinc atque illinc eleuatum, securius
librando adæquari potest. Nam circum pistillum etiamsi hu-
merus fixus maneat, periculum tamen est ne corpus hac aut
illac circumagatur. Oportet tamē & super scalam supernè ro-
tundum quid deligatum esse, quod ad loci sub ala cavitatem
congruum sit, & quod brachij caput ad naturam redire insu-
per cogat. Optima verò ex omnibus repositionibus talis est.
Lignum esse oportet latitudine quidē quinque aut quatuor
in totum digitorum, crassitudine verò duorum digitorum,
aut etiam tenuius, longitudine autem bicubitali, aut paulò
breuius.

*Alia repo-
sicio.*

*Alij repo-
sitionis mo-
di.*

*Repositio
per scalam.*

*Repositio
optima.*

breuius
simum a
lulum s
ea qua
sub ala
Linteo
tur, quo
nitissim
num ad
iuxta cu
sit quiet
pars, qua
chij capi
uersam
supra tra
pus ab a
manum
teram ve
getur, vt
innitatur
Iustissim
ad brach
que part
ossi bra
dunt, qu
deantur
non iam
caput au
biji ipsi
elapsum
litio nō
detur, se
si circum
actio tra
magnan
fuerit lu
lur dict
quum, d
torium

breuius. Sit autem altera parte summa rotundū, & angustissimum ac tenuissimum hac parte, habeatq; crepidinem paululum supereminētem, in extrema rotunditatis parte, sed nō ea quæ ad costas, verū ea quæ ad brachij caput existit, quo sub alam congrua sit, iuxta costas sub brachij caput subdita. Linteo autem vel fascia molli, lignū summa parte obuoluatur, quo leuius reddatur. Deinde subdito ligni capite quā penitissimē sub alam, inter costas ac brachij caput, totam manum ad lignum porrectam alligare oportet, iuxta brachiū, iuxta cubitum, & iuxta manus innecturam, quo quā maximē sit quieta. præ omnibus autem curandum est, vt summa ligni pars, quā penitissimē intra subalarē locum recipiatur, brachij caput trāsgressa. Postea inter duas columnas trabē trāuersam probē alligare oportet, & deinde manum cum ligno supra trabē transmittere, quo manus ab altera parte sit, corpus ab altera, trabs verò sub ala. & postea ad alteram partem manum deorsum cogere vnā cum ligno, circum trabē: ad alteram verò reliquum corpus. Trabs autem ea altitudine alligetur, vt reliquum corpus eleuatum summis pedum digitis innitatur. Hic modus repositionis humeri lōgē optimus est. Iustissimē enim commotionem facit, si solum penitius intus ad brachij caput lignum fuerit. Iustissimæ item sunt inutrāque partem ad æquationem facientes librationes, & ad hæc ossi brachij securæ. Recentes itaque luxationes citius incidunt, quā quis putare possit, & priusquam extentæ esse videantur. Sed & veteres sola hæc repositio reponere potest, si non iam ob vetustatem, caro quidem in acetabulū deuenit, caput autem brachij in loco ad quem declinauit, semitam sibi ipsi iam fecit. Veruntamen etiam ita inueteratum brachij elapsum, mihi posse reponere videtur. Quid enim iusta motio nō nouerit? manere tamen in loco posse, nō ita mihi videtur, sed prout conuenit rursus luxabitur. Idem facit etiam si circum scalam, eodem modo velut dixi præparatam coactio transmissi brachij fiat. Abundē item sufficit circum magnam sedem Thessalicam coactionem facere, si recens fuerit luxatio. Præparatum autem esse oportet lignum, velut dictum est: hominem verò locare oportet in sede obliquum, deinde brachium vnā cum ligno supra sedis reclinatorium transmittere, & ad alteram partem corpus deorsum

cogere, ad alteram brachium cum ligno. Idem quoque facit coactio supra biforem ianuam. His autem quæ forte presentia fuerint, utendum est. Nosse igitur expedit, quod naturæ à naturis multum differunt, ad hoc ut elabentia facile rursus incidant: differt etiam acetabulum ab acetabulo, quum aliud facile transcendendi possit, aliud minus. Plurimum item differt neruorum ligamentum, quum in quibusdam remissum sit, in quibusdam intentum. Nam humiditas hominibus fit ex articulis, propter neruorum connexionem, si laxa fuerit, & intensiones facile ferat. Multos enim videas qui adeo humidi sunt, ut quando velint, articuli ipsis citra dolorem excidant, & absque dolore restituantur. Differt etiam habitus quidam corporis. Nam his quibus bene se habet membrum, & carnosum, & minus excidit, & difficilius incidit. Vbi vero ipsi seipsis tenuiores & magis excarnes fuerunt, tunc & magis excidit, & facilius incidit. Argumentum autem quod hæc ita se habeant, hoc est. Bobus enim tunc magis femora excidunt ex acetabulo, quum tenuissimum existunt. Fiunt autem tenuissimi boues ad finem hyemis. Tunc igitur etiam maxime luxantur: si tamen & huiusmodi quiddam in medicina scribere conuenit. Verum conuenit utique. Bene enim Homerus didicit, quod ex omnibus pecudibus boues quam maxime laboret hoc tempore, & ex bobus potissimum aratores, eo quod hyeme operentur. His itaque maxime excidunt articuli. Hi enim maxime attenuantur. Nam reliqua quidem pecora breuem herbam depasci possunt, Bos autem non ita valde priusquam alta fiat. Reliquis enim tenuis est labri prominentia, tenuis item superna maxilla. Boui vero crassa est labij prominentia, crassa ita & obtusa superna maxilla. Quapropter in breues herbas subijcere non potest. Rursus solipeda animalia utpote utrinque dentata, & dentes inter se committere possunt, & sub breuem herbam dentes subijcere queunt, delectanturque ta-

*Quæ in his
perpendenda.*

*Exemplo
comprobat.*

*Herba breuis
melior
pecoribus.*

li herba magis quam alta. Breuis enim herba in totum melior ac solidior est quam alta, adde quod alta etiam prius factum effert. Ob hoc igitur ita cecinit,

*Haud secus ac bobus nigris gratissima ueris
Tempora proueniunt.*

quia

quia gratissima apparet ipsis alta herba. Sed & aliàs bos laxū habet hunc articulū, magis quàm alia animalia: & ob id etiā magis quàm alia pedē trahit, & maximè quum macilentus est, & iam senex. Propter omnia hæc etiā maximè boui excidit. Plura autē de ipso à me scripta sunt, eo quòd omnium antea relatorum testimonia hæc sunt. Verum de quo nunc sermo est, excarnib. magis excidit, sicut etiā citius incidit, quàm probè carnosus: & humidis ac excarnibus minus inflammatur, quàm siccis ac carnosis: & in posterum tempus quoq; minus vincitur: sed & mucus amplior moderato subest, si non adsit inflāmatio, & sic sanè lubricus fuerit. Mucosiores enim omnino sunt articuli excarnibus quàm carnosis. Nam & ipse carnes eorum qui non rectè ex arte fame macerati sunt, in macilentis mucosiores sunt, quàm in crassis. Quibus tamen cum inflammatione mucus subest, his inflāmatio vinculo factò articulum cōtinet: & ob id hi qui submucosi sunt articuli non valdè excidunt, & exciderent vtique si non plus aut minus inflammationis accessisset. Quibus igitur quum articulus excidit, circumsitæ partes non inflammantur, & statim citra dolorem humerò vti possunt, hi putāt quidē nihil opus esse vt suijsorum curā gerant, medici tamē est vt contra tales vaticinetur: talibus excidit rursus magis quàm his quibus nerui sunt inflammati. Atque hæc res in omnibus in homine ita habet, & maximè circa humerum & genu. Maximè igitur etiā hæc excidunt. Quibus autem nerui inflammati sunt, hi humerò vti nō possūt. Prohibet enim dolor & inflāmatōis distentio. Tales igitur curare oportet cerato, & splenijs, & linteis multis deligando. Sub alam verò lanam mollem pura conuolutam subijcere oportet, ad cavitatē explendam, quo fulcimētum quidem sit deligationi, articulum verò sustentet. At brachium plerumq; sursum vergens tenere oportet. Sic enim procul fuerit humeri caput à loco, in quem excidit. Oportet autē postquam humerum deligaueris, brachium ad costas adalligare, fascia quadam in orbem circum corpus obducta. Fricare quoq; humerum oportet placidè & accuratè. Multarum autē rerum peritum medicum esse expe dit, & non minus frictōnis. Ex eodē enim nomine, nō idem euentus subsequitur. Nam & vincire potest frictio articulum iusto laxiorē, & soluere articulū iusto duriorē. Verum de fri-

*Curatio h
tūm.*

ctione in alio opere à nobis tractabitur. Talem igitur humerum mollibus manibus fricare cōuenit, cōfert enim, & aliàs leniter. Articulū autē commouere non violenter, sed intantum vt circa dolorem cōmoueatur. Restituuntur verò omnes articuli partim longiore, partim breuiore tēpore. An autem brachium exciderit, his signis cognoscere oportet. Nam vbi iustū corpus habent homines, manus itē ac crura, sano in exēplum vti oportet, ad non sanum: & non sano ad sanum, non alienos articulos inspiciendo, (alij enim alijs magis extantibus sunt articulis) (sed ipsos eius qui affectus est, an dissimilis sit sanus aegrotō. & hoc rectē quidē dictum est, multā tamen erroneam intelligentiam talia habēt: & non satis est solum sermonis doctrina artem hanc nosse, sed conuersatione etiā versare oportet. Multa enī prae dolore, aut ex alia causa, quā non exciderint ipsis articuli, tamē non possunt in similes figuras restitui, in quales sanum corpus figuratur. Proinde & talem figuram insuper intelligere ac cōsiderare oportet. Sed & in loco sub ala, caput brachij multo magis incumbere videtur, in luxato quā in sano. Quin & supernē iuxta supernam humeri partem, cauus apparet locus: & summi humeri os extans conspicitur, vtpote articulo ad infernum locum digresso, & est etiam aliqua erronea in hoc intelligentia, sed postea de ipso scribetur. Est enim dignum de quo scribatur. Præterea in luxato cubiti gibbus magis à costis distare, videtur quā in altero. Si tamē quis vim afferens cogat, adducit quidē, sed cum dolore. Sed & sursum ad aurē manum attollere cubiti gibbo extento, non valde potest, velut sanam: neque hęc & illac similiter diducere. Hęc igitur signa sunt humeri luxati, repositiones item præscriptæ & curationes hęc sunt. Operæ præciū verò est discere, quomodo frequenter excidentēs humeros curare oporteat. Multi enim à certaminibus iam prohibiti sunt, ob hanc calamitatem, quum aliàs penitus fuerint inculpabiles. Multi etiam ad res bellicas inuites fuerunt, & ob hanc calamitatem perierunt. Sed & propterea res digna est quæ discatur, quod nullum nouerim qui rectē medeatur, sed alios ne aggredi quidem sciam, alios cōtra quā conducit & sentire, & facere. Multi enim medici humeros luxatos vsserunt, & iuxta supernam humeri partē, & iuxta anteriore, qua parte caput brachij extuberat, & iuxta

*Brachium
an excide-
rit signum.*

A xta p
tur v
terio
verò
impe
chij e
digit
ximē
Dein
Ferra
de ca
mata
B quā
necra
est ne
esset.
terio
parti
deatu
situm
cere
possi
itas a
speci
dere
C cut e
ta gl
libus
dere
gour
mon
pluri
li est
tend
attra
verò
pti e
chiu
rò qu

A xta posteriorem paululum retro supernam partem. Hæ igitur vstiones, si quidem sursum brachium excidisset, aut in anteriorem aut posteriorem partem, rectè inustæ essent. Nunc verò quò deorsum excidit, eijciunt magis hæ vstiones quàm impediunt. A superna etiam spacij amplitudine caput brachij excludunt. Verùm hæc ita vrere oportet. Cutem sub ala digitis apprehensam attrahere oportet, secundum ipsam maximè rectitudinem, secundum quàm brachij caput excidit. Deinde ita attractam cutem in vltiorem partem perurere. Ferramentis autem talia vrere oportet non crassis, neq; valde caluis, sed oblongis. Citius enim penetrant, & manu firmata transigi possunt, pellucidis item his vrere oportet, quò quàm celerrimè pro viribus penetrant. Nam crassa tardè penetrantia, latiores crustarum elapsiones faciunt, & periculū est ne cicatrices rumpantur, & nihilo quidem deterius hoc esset, verùm turpius & ab arte alienius. Postquam autè in vltiorem partem perusseris, in plurimis satis est vt infernæ parti soli has crustas inuras. Quòd si periculum esse non videatur ne cicatrices rumpantur, sed multum spacij interpositum sit, tenue quoddà specillum per inusta foramina trajicere oportet, cute adhuc attracta. Neque enim aliàs trajicere possis. Vbi verò traieceris, cutem dimittere. Postea inter crustas aliam crustā tenui ferramēto infligere ac inurere, donec specillum contingas. Quantum verò de cute sub ala apprehendere oportet, hinc coniectare licet. Glandulæ sub ala sunt sicut etiā in alijs corporis partibus. Verùm in alio libro de tota glandularum natura scribetur, quòd sint, & qualia in quilibet significant ac possunt: glandulas igitur simul apprehendere non oportet, neque ea quæ glandulis sunt interiora. Magnū enim afferunt periculum. Sunt enim neruis maximi momēti vicina. Quantū verò extra glandulas est, eius quàm plurimam partem apprehendere oportet. Nihil enim periculi est. Nolle tamè hoc expedit, quòd si fortiter brachium extenderis, nihil cutis sub ala apprehendere poteris, quòd sanè attractu memorabile sit. Distrahitur enim in extēsiōne. Nec verò neruos vlla machina vulnerare oportet. Hi enim pròpti expositi sunt ac extenti in hac figura. Si verò parum brachium eleuaris, multum quidē cutis apprehendes: Nerui verò quorum curam gerere oportet, intus vltra apprehensionē

*Excidentes
humeri qui
urantur.*

*Ferramenta
qualia ad
hunc usum.*

*Glandulæ
periculose.*

*Nerui non
lædendi.*

consistent. Nónne igitur in omni arte pro omnibus curandum est, vt in singulis figuræ iuste inueniantur. Atq; hæc quidem de loco sub ala. & sufficiunt hæc apprehensiones, si crustæ rectè fuerint iustæ. Extra verò alam duo solū loci sunt, vbi quis crustas inurere queat huic affectioni auxiliantes. Vnam in anteriore parte, inter brachij caput, & tendinem iuxta alam. Et hac quidem parte cutem penitus perurere oportet, sed non altius. Vena enim crassâ propinqua est, & nerui, quorum neutra igne calfaciēda sunt. Retrorsum autem alteram crustam inurere licet, multum supra tendinē, qui est iuxta alam, & paululum infra brachij caput. Et cutem quidē penitus perurere oportet. Verūm neq; hic valde altam crustam facere. Inimicus enim est ignis neruis. Curare igitur vlcera per omnem curationem oportet, ita vt brachium nunquam vehementer extendas, sed moderatè, vlcerum saltem curandorum gratia. Minus enim ita perfrigeratur. Conducit enim omnes vsiones tegere, vt etiam leniter curentur, & minus disparentur, minusq; sanguinis erumpat: & minus conuulsio accedat. Vbi verò pura facta fuerint vlcera, & ad cicatrices deuenerint, tunc sanè penitus brachium semper die ac nocte costis alligatū esse oportet. Sed & quū sana facta fuerint vlcera, similiter ad multum tempus, brachium ad costas alligandum est. Sic enim maximè cicatrix induci poterit, & spatij amplitudo intercipietur, in quam maximè luxatur brachiū. Quibuscunque verò humerus repositione fuerit destitutus, si quidem homines adhuc crescant, os brachij non similiter vt sanum coaugescit, sed augescit quidem, verūm altero breuius aliquanto efficitur. Et qui mustellæ cubito præditi sunt, paruumq; ac macilentum brachium ex natiuitate habent, galeancones vocati, ob duplices has calamitates fiunt tales, tum si talis aliqua luxatio ipsos dum in vtero sunt corripuerit, tum ob aliam calamitatem, de qua postea aliquando scietur. Quin & hi quibus dum adhuc infantes sunt, profundæ ac submersæ suppurationes circa brachij caput fiunt, omnes galeancones efficiuntur: & siue sekti fuerint, siue vsti, siue sua spôte ipsis eruperint, hæc ita se habere nosse oportet. Qui tamen ex natiuitate galeancones sunt, etiam si manu potentissimè vt possint, tamen neque ipsi extento cubiti gibbo, brachium ad aurem extendere ac eleuare possunt. Sed

Ignis inimicus neruis.

Galeancones.

multo

A multo minus hanc quã sanam manum. Quibus verò iam vi-
 ris exciderit numerus, & repositus non fuerit, his superna hu-
 meri pars magis excarnis efficitur, & habitus hac parte te-
 nuis fit. Quum tamen dolor cessauerit, non omnia ea simili-
 ter operari possunt, quæ eleuato cubiti gibbo à costis in ob-
 liquum operari oportet. Quæ verò transmoto brachio iuxta
 costas, aut in anteriorem, aut in posteriorem partem operari
 oportet, ea operari possunt. Nam & scobinam, & ferram tra-
 here poterint, securi item findere, & fodere, si non valde sur-
 sum cubiti gibbum attollant, sed & alia iuxta tales figuras
 operantur. At verò quibus summus humerus fuerit auulsus,
 his os auulsum extra eminens apparet. Est autem hoc velut
 vinculum clauiculæ & scapulæ. Alia enim est hominis natu-
 ra hac parte quàm aliorum animalium. Medici igitur in hoc
 vulnere maximè falluntur. Nam quum os auulsum emineat,
 superna humeri pars humilis & caua apparet, vt etiam velut
 humeri elapsi curam adhibeant. Multos igitur noui medicos
 aliàs nõ malos, qui grauiter afflixerunt, tales humores repo-
 nere conantes, ita excidisse rati, & non prius desistunt ipsi
 existimare se humerum reponere, quàm vel desperarint, vel
 frustrati fuerint. His curatio quidem eadem quæ etiam a-
 lijs huiusmodi, ceratum, splenia, & lintea, & deligatio eius-
 modi. deorsum tamen cogere os supereminens oportet, &
 splenia super hoc ponere plurima, & hac parte maximè pre-
 mere: & brachium ad costas adalligatum ad supernam par-
 tem tenere. Sic enim os auulsum maximè appropinquit.
 Hæc tamè probè nosse expedit, & velut certa prædicere, si a-
 lioqui voles, quòd nullum detrimētum, neque paruum, neq;
 magnum, humero contingit ex hoc vulnere. Sed locus tur-
 prior euadit. Neq; enim hoc os in pristinam sedè similiter fir-
 mari poterit, velut natura exigit, sed necesse est plus aut mi-
 nus tumidum esse ad supernam partē. Neq; enim aliud vllū
 os in eundē locum restituitur, quod cum alio osse cõmunio-
 nem habet, & adhærens à veteri naturali sede auulsum fue-
 rit. Paucis autem diebus summus humerus doloris exors fit,
 si probè deligetur. Clauicula porrò fracta, si quidem peni-
 tus caulatim hoc contigerit, curatu facilior est. si verò oblō-
 ge, difficilius sanatur: & contraria in his contingunt, aliter
 quã quis putauerit. Nã quæ penitus caulatim fracta est, cogi
 magis

*Humerus
 summus au-
 uulsus.*

Curatio.

*Clauicula
 fracta.*

magis poterit vt ad naturam redeat. Et si diligens cura adhi-
 beat, partem quæ superior est, inferiorē fecerit figuris ido-
 neis. & deligatione cōueniente. Si verò perfectè non firmata
 fuerit, attamen supereminens ossis pars non valde acuta fit.
 At quorū os in longitudinem fractum fuerit, his similis of-
 fibus auulsis calamitas contingit, de quibus antea scriptum
 est. Neq; enim ipsum ad seipsum valde firmari solet, & sum-
 ma ossis eminentis, valde acuta fit. In vniuersum igitur nosse
 expedit, quòd nullum detrimentū neque humero, neque re-
 liquo corpori, ob clauiculæ fracturam accedit, si non insuper
 corruptio aliqua contingat. Raro autem hoc fit. Deformitas
 tamen circa clauiculæ fracturā accedit, primū turpissima,
 deinde verò minor fit. Coalescit autem clauicula cito, item-
 que alia ossa laxa. Celerem enim calli obductionem talia fa-
 ciunt. Quum igitur recens fracta fuerit, vulnerati ad curatio-
 nem festinant, maius malum esse putantes quàm est, & medi-
 ci quoque prompti sunt ad rectè curandum. Progressu verò
 temporis & vulnerati, vtpote qui neque dolent, neq; iter fa-
 cere, neque cibum capere prohibentur, negligunt: & medici,
 vtpote qui suis sedibus restituere nō possunt, aufugiunt, ne-
 que vulneratorum negligentiam ægrè ferunt. In hoc autem
 calli obductio acceleratur. Deligationis verò modus plerisq;
 cōsimilis est, vt cerato & splenijs, & mollibus linteis curatio
 fiat. Insuper autem & hæc curatio, & hæc animaduersio ha-
 benda est, & præsertim in hac aggressione: q̄ plurima sple-
 nia iuxta eminentem partem imponere oportet, & plurimis
 deligationibus maximè circa hanc partem premere. Sunt au-
 tem aliqui quibus complacuit plumbum grauè insuper adal-
 ligare, vt supereminentem partem deorsum cogat. Fortassis
 autem neque intelligunt qui simpliciter deligant. Sed neq;
 hic modus ad clauiculam fractā pertinet. Neque enim fieri
 potest vt id quod eminent memorabili modo deprimat. Alij
 verò quidē sunt, qui quum cognouerint quòd hæ deligatio-
 nes erroneæ sunt, & nō secundum naturam supereminentia
 deorsum cogunt: deligant quidem ipsos splenijs & linteis v-
 tentes, velut etiam alij. Verū cincto homine fascia quadā
 qua parte maximè cingi solet, postquā splenia supra eminen-
 tes fracturas imposuerunt, ita vt isthic magna molle extube-
 rent, tunc initium lintei ad cincturam ex anteriore parte al-
 ligant,

Deligatio.

A ligar
 ac ret
 terio
 verò
 mine
 mo
 audit
 vtatu
 cumb
 tame
 omni
 ligati
 aceru
 valid
 sum a
 ment
 ri pos
 gular
 nem p
 nes &
 qua c
 super
 runq;
 tem c
 parte
 C que m
 ticuli
 na, ex
 cula a
 motu
 qui v
 qua p
 potes
 nè ma
 his an
 prope
 igitur
 deors
 deflu

A ligant, atq; ita deligant in directum clauiculæ extendentes ac retrorsum ducentes, & isthic cincturæ circumdatum in anteriore partem reducant, & rursus in posteriorem. Aliqui verò non cincturæ linteum circumdant, sed circum inter scapulae iuxta sedem, & per spinâ linteum circumdantes, hoc modo fracturam comprimunt. Hæc itaque si quis inexpertus audit, prope secundum naturam esse videntur, verùm si quis vtatur inutilia existunt. Neq; enim stabilia sunt, etiam si decumbat quis, quamuis ita vel maximè stabilitas cõtingat: at tamen si decumbens aut crus inflexerit, aut ipse se inclinet, omnia deligamēta mouebuntur: & alioqui noxia est hæc deligatio. Nam & sedes intercluditur, & linteæ in hac angustia acruata fiunt. & quæ rursus cingulo circumdantur, non ita valida facta cinctura circumdari possunt, vt nõ cingulum sursum ascendere cogant, neque ita necesse est omnia deligamenta laxari. Quàm proximè verò quis rem conficere videri possit, etiam si non magna faciat, si quibusdam linteis cingulum circumdet, plurimis autem linteis priorem deligationem perficiat. Sic enim maximè stabiles fuerint deligationes & mutuam inter se opem tulerint. Plurima igitur ex his quæ cõtingunt his quibus clauicula fracta est relata sunt. Insuper autè & hoc ad intelligere oportet, quòd clauicula plerumq; frangitur ita vt os quod à pectore est, ad supernâ partem emineat: quod verò à summo humero est, in infernam partem subsidat. Causæ verò horû hæ sunt, quòd pectus neque multo inferius, neq; superius procedere potest. Nam articuli in pectore motus paruus est. Ipsum enim sibi ipsi, & spinæ, ex continuitate commissum est. Proximè quidem clauicula ad humeri articulum fluctuat. Cogitur enim frequētem motum habere, propter summi humeri connexionē, & alioqui vbi vulnerata est, ad supernam partem defugit ea pars quæ pectori adhæret, & non valde ad infernam partem cogi potest. Nã & à natura leuis est, & loci amplitudo ipsi supernè maior est, quàm infernè. At humerus, & brachium, & quæ his annexa sunt, à costis ac pectore facillè exolui possunt: & propterea multo superius ac inferius abduci queunt. Quum igitur fracta fuerit clauicula, os quod ad humerum est magis deorsum repit. Huc enim ipsum vnà cum humero & brachio defluere procliuus est quàm sursum ferri. Quum igitur hæc
ita

ita se habeant, imprudenter se gerunt qui supereminentem
 ofsis partem deorsum cogere oportere putant. Nam infer-
 nam ad supernam adducendam esse manifestum est. Hæc
 enim motū habet. Hæc est quæ à natura discessit. Clarū itaq;
 est aliter nullo modo ipsam cogi posse. deligationes enim ni-
 hilo magis appellant quàm repellunt. Si verò quis brachiū
 quàm maximè ad costas admotum sursum cogat, vt quàm a-
 cutissimus esse humerus videatur, perspicuū est quòd sic ada-
 ptari poterit ad os quòd à pectore est, vnde est diuulsa. Si
 quis igit̃ legitima deligatione vtatur, celeris curationis gra-
 tia:& reliqua omnia frustra fieri putet, præter figuram rela-
 tã, is & rectè intellexerit, & celerrimè ac optimè curauerit.

*Alia clauicula fractu
 va.*

Decumbere tamen hominem multū refert, & sufficiunt dies E
 quatuordecim si quieuerit, aut ad summum viginti. Si ta-
 men contrario modo clauicula fracta fuerit, quod non valde
 contingit, vt os quod à pectore est subsidat, quod verò à sum-
 mo humero est superemineat, alterique superstet: nulla ma-
 gna curatione in his opus fuerit. Ipse enim humerus & bra-
 chium si demittatur, ossa inter se committere ac firmare po-
 test. & vilis quæpiam deligatio suffecerit, & pauci dies facis
 erunt ad callum obducendum. Quòd si hoc modo fracta
 non fuerit, sed in obliquum hæc vel illac luxata, ad naturam
 reducere oportebit, humero cū brachio sursum adducto, ve-
 lut etiam ante dictum est. Quum autem ad pristinã naturã
 resederit, reliqua curatio velox erit. Plerasq; igitur immuta-
 tiones ac luxationes, brachium si sursum cogatur corrigit. F
 Quæcunque verò luxationes ex supernis obliquè ad latus fi-
 unt, aut deorsum, his correctio præparatur, si homo supinus
 decubuerit, iuxta medias autem scapulas aliquid altius sup-
 positum fuerit, quo pectus maximè in vtranque partem infle-
 xum sit:& brachium adducat quis ad costas porrectum. Me-
 dicus autè altera manus vola in brachij caput iniecta retru-
 dat, altera ossa fracta componat. Sic enim quàm maximè ad
 naturam reduxerit. Verùm quod iam dictum est, supernum
 os facile ad partem subsidere solet. Plerisque igitur vbi deli-
 gati fuerint, figura ipsa opitulatur, ita vt ad ipsas costas cubi-
 ti gibbum habentes, hoc modo humerum ad supernã partẽ
 cogant. Quibusdam verò humerum quidem sursum velut di-
 ctum est, cogere oportet: cubiti autem gibbum ad pectus ad-
 ducere

Alia.

A ducer
 adhib
 aliqu
 maxim
 ex fas
 collo
 lus vb
 parte
 ita, id
 portet
 in qua
 curua
 rem v
 plurin
 tingat
 ctum
 truder
 bi cub
 Curat
 rem c
 appen
 vsus, i
 Obdu
 larem
 autem
 vomit
 ob tot
 eadem
 tendat
 sunt, f
 queu
 porte
 ratiõ
 iuxta
 obdu
 xam-
 ea dig
 prop
 fortie

Aducere: summam verò manum ad summum sanum humerū adhibere. Siquidem igitur decumbere sustinet, fulcimētum aliquod quod obfirmet apponere oportet quo humer⁹ quàm maximè supernè maneat. Si verò obambulare volet, fundam ex fascia factam, & acutè gibbi cubiti parti circumdatam, de collo appensam gestare oportet. Cubiti porrò gibbi articulus vbi emotus aut luxatus est, ad costas, aut foras, acuta ipsi⁹ parte in brachij cavitare manente, extensione in directū facta, id quod eminent retrorsum & in obliquum repellere oportet. Vbi verò perfectè excidit, aut hanc aut illac, extensio in qua brachium fractum deligatur requiritur. Ita enim incuria gibbi pars non impedit. Excidit aut maximè ad partem versus costas. Correctiones verò facere oportet quàm plurimum abducendo, & vt ne brachij caput cornicem contingat, sublimem circumducere ac inflectere, & non in directum cogere, simul autem contraria in vtranque partem detrudere, & in sedem compellere. Cōtulerit etiam in his gibbi cubiti inuersio, modò in supinā, modò in pronam partē. Curatio verò ex figura est, vt summam manum paulò altiorē cubiti gibbo habeant, brachiū verò ad costas. Sic etiam appensi exceptio, & positio, & gestandi facilitas, & natura, & vsus, in communi sunt, si modò non malè callus obducatur. Obducitur autem cito. Curatio fit linteis iuxta legem articulare, ita vt acuta eius pars insuper deligetur. Recrudescit autem maximè cubiti gibbus febribus, doloribus, nausea & vomitu meracæ bilis, præsertim si retrorsum luxatus fuerit, ob torporē: deinde, si in anteriorem partem. Verum curatio eadem est. Repositio verò retrorsum luxati, vt extentum distendamus: Signum autem est, quòd extēdere ipsum nō possunt, sicut in anteriorem partem luxati, quòd inflectere nequeunt. Verum tunc durum quiddam inuolutum indere oportet, & circū hoc ab extensione derepētè inflectere. Disparationis autem ossium signum est manifestum ex contactu iuxta venam quæ in brachio finditur. At verò callus cito his obducitur. Ex natiuitate autem breuiora sunt ossa infra noxam plurimū quæ proxima sunt, cubiti. deinde manus, postea digitorum. Verum brachium & humerus robustiora sūt, propter inuersionem. At altera manus propter opera adhuc fortior est. Imminutio verò carniū fit, si foras excidit, intrinsecus:

Cubiti luxatio.

Curatio.

secus: Sin minus, in contrarium prout excidit. Cubiti verò D
gibbus si intrò, aut extra exciderit, extensio fit in communi
figura cubiti ad brachiū: fascia enim sub alā data, ipsam ex-
ceptam suspendere oportet: ad summum verò cubiti gibbū
iuxta articulum pondus appēdere, aut manibus deorsum co-
gere. Vbi verò articulus vltra eleuatus est, coaptationes ma-
nuum volis fiunt, velut etiam in manibus. Deligatio quoque
in hac figura, & exceptio appēsi, & positio. At si in posteriore
excidit partē, statim extentū palmis dirigere ac coaptare o-
portet. Simul autē in directione etiam alijs opus est. Si in an-
teriorē, circum linteum conuolutum iustæ mollis inflectēdo
simul directionē facere oportet. Si verò in alteram partē in-
clinarit, in directione simul vtraq; facere oportet. Verū cu E
rationi cōmunis est figura & deligatio. Possunt autē ex dif-
finitione omnia in cōmuni contingere. At verò repositiones
aliæ ex supereleuatione reponūtur, aliæ ex extēsiōne, aliæ ex
circūuolutione. Hæ verò ex figurarū excessibus, aut hæc, aut

*Manus lu-
xatio.*

Repositio.

Curatio.

illac celeriter fiunt. Manus articulus aut intrò, aut extra lu-
xatur, plerūq; verò intrò. Signa autē facilia cognitu sunt. Si
enim intrò luxatus est, digitos inflectere non possunt. Si ex-
tra extēdere nequeūt. Repositio fit, digitis supra mēsam posi-
tis, vt ab alijs atque alijs in diuersum extensio fiat, & id quod
eminet, aut vola aut calcaneo retrudatur, & in anteriorē par-
tem deorsum protrudatur. Infernè verò iuxta alterum os mo-
les aliqua conuoluta mollis supponatur, si supra eminet, ma-
nu prona locata: si infrà, supina. Curatio verò linteis fit. Totā E
porrò manus, aut intrò, aut extra, aut hæc, aut illac luxatur.
Maximè verò intrò. Quandoque autem & appendix emota
est. Quandoque verò alterū os disparatum distat. His exten-
sio foris facienda est, & quod quidem eminet retrudatur, al-
terum verò contra trudatur, duabus speciebus simul contin-
gentibus, & retrorsum, & in obliquū, aut manibus supra mē-
sam, aut calcaneo. Quæ verò recrudescunt ac deformia sunt,
tempore ad vsū corroborantur. Curatio fit linteis cum ma-
nu & cubito: & ferulæ vsque ad digitos ponuntur. At ferulis
hæc deligata frequentius quàm fracturas soluere oportet, &
perfusionem ampliolem adhibere. Ex natiuitate autem ma-
nus breuior fit, & carnes imminuuntur maximè in contraria
parte ei in qua luxatio facta est. At adulto iam ossa manent.
Digiti

Digit
fit extē
contra
Si verò
natiuit
breuior
ria ma
ossa m
enim c
est, quo
la con
inferi
ra ob l
cornix
harum
sculi d
Propte
hinc d
oris vs
nexa, &
ticular
conuol
mus d
riculos
verò n
C
sa est, c
appre
nulla
partem
Quic
aut ab
pe mo
quæ ad
De qu
rò: lax
lorum
rò ex l
xilla i
abduc

A *Digitus luxatus.*
 A *Repositio.*
 A *Curatio.*
 B *Maxilla luxatio.*
 C

Digiti verò articulus luxatus facilis cognitu est. Repositio fit extēdens in directum, ita vt quod eminent os protrudatur, contrariū verò contra trudatur. Curatio fit fascijs ac linteis. Si verò nō reponantur, forinsecus callo obducitur. At si hi ex natiuitate, aut dum adhuc crescit homo, luxata fuerint ossa, breuiora fiunt infra luxationē, & carnes imminuūtur cōtraria maximē parte ei in qua luxatio facta est. In adulto verò ossa manēt. Maxilla verò paucis iam perfectē luxata est. Os enim quod à superiore maxilla prodit, cū eo osse subiugatū est, quod sub aurē annexum est, quōdque capita infernæ maxillæ concludit, ac dirimit, cūm altero capite superius sit, altero inferius: & extremē infernæ genæ partes ita se habēt, vt altera ob longitudinē non facile accessum admittat: altera verò cornix est, & supra iugale os excedit. Simul autē & ambarū harum extremitatū neruosi tēdines existunt, ex quibus musculi dependent, qui tēporales ac manducatorij appellantur. Prōpterea autē appellantur, & propterea mouētur, eo quod hinc dependent. Nā in edendo, & in loquendo: & in reliquo oris vsu, superna quidē maxilla quiescit. Est enim capiti connexa, & nō coarticulata. Inferna autē maxilla mouetur. Coarticulata enim est à superna maxilla, & à capite. Cur igitur in conuulsionibus ac distētionibus hic articulus distentus primus de se significationē præbeat: & cur plagæ tēporales periculosæ sint, ac soporē inducant, alio libro referetur. Quod verò non valde luxetur, causa: hæc sunt. Sed & hæc quoque causa est, quod non valde tales ciborum necessitates hominem apprehēdunt, vt magis quàm potest, hiet. Excederit autem à nulla alia figura, quàm si quis valde hiās maxillam in alterā partem diducat. Confert tamē ad hoc vt excidat, hoc ipsum. Quicūque enim nerui, & quicūque musculi circa articulos sunt, aut ab articulis ex quibus colligantur, horū quicūque, in vsu sæpe mouentur, hi etiam maximē ad extensiones remittunt, quæ admodum etiam pelles mollissimæ multū remittunt. De quo igitur sermo est, luxatur quidē & excedit maxilla ratio: laxatur tamen sæpe in hiatibus, velut etiam aliæ musculorum ac neruorū immutationes hoc faciunt. Manifestū verò ex his maximē fit, vbi excidit. Prominet enim inferna maxilla in anteriore partem, & in cōtrariam luxationi partem abducitur, & ossis cornix circa supernam maxillā tumidior

Repositio. fit, & infernas maxillas difficulter cōmittunt. Quæ verò repositio his conueniat, manifestum est. Oportet enim aliquē vulnerati caput detinere, & alterum infernā maxillam intrinsecus ac extrinsecus ad mentum digitis apprehēdere, & primū maxillam aliquādiu hāc atq; illāc manu abducere, & ipsum hominē iubere, vt maxillam laxā habeat, & simul adducat, ac quāmaximē remittat. Deinde repētē tribus figuris simul laxare oportet, diligētī in hoc animaduersione habita. Nam & ex distortionē ad naturam deducere oportet, & infernā maxillam retrorsum protrudere, ita vt agrē hęc sequatur, & maxillas cōmittat, ac non hiet. Atq; hęc quidem repositio est, & neque alijs figuris fieri poterit. *Curatio* verò breuis sufficit. Splenium enim inceratum apponitur, ac laxo deligamento deligatur. Securius autem hęc aggressio perficitur, homine supino reclinato, & coriaceo puluinari plenissimē factō capiti supposito, vt in ipsum innitens quāminimū cedat. Insuper autem & caput vulnerati aliquis detinere debet. Si verò ambæ maxillę luxatę fuerint, curatio quidem eadem est, verū hi os minus committere possunt. Nā his genę prominentiores sunt, sed indistortę. Quod verò distortę non sint, maximē cognoueris ex dentium tum superiorum, tum inferiorum terminis, ē directo inter se correspondentibus. His confert vt quāmaximē citissimē reponantur. Repositionis autem modus prius dictus est. Si verò nō reponantur, animę periculum imminet, præ febribus continuis, & torpido sopore. Soporiferi enim hi musculi sunt, & dum alterātur, & dum intēduntur præter naturā. Solet etiam alius his biliosa, meraca, pauca egerere. Et si vomuerint, meraca vomūt. His igitur etiam moriuntur decima maximē die. At si fracta fuerit inferna maxilla, si quidem nō omnino caulatum hoc contigerit, sed cohaeret adhuc os, con fractum tamen fuerit, dirigere quidem os oportet digitis circa linguā obliquam subiectis, forinsecus verò contra niti, prout cōtulerit. Et si distorti fuerint dentes iuxta vulnus cōmoti, postquam os directum fuerit, dentes inter se coniugare oportet, non duos solū, sed etiam plures, atq; hoc maximē auro, si minus, lineo filo, donec os corroboret. Postea cerato, & splenijs paucis, & linteis modicis deligare, nō nimīū firmis, sed laxis. Nam hoc probē nosse expedit, quod deligatio per

Atea, maxillæ fractæ parū quidem contulerit, si rectè fiat: magnopere verò læserit, si prauè deligetur. Frequenter autè circa linguā explorare oportet, & multo tempore reniti ac digitis dirigere os confractum, optimūque esset si hoc semper fieri posset, sed fieri nequit. Si verò os penitè caulatim diffractum fuerit, raro autem hoc cōtingit: dirigere quidem os oportet velut dictum est. Vbi verò direxeris, dentes coniugare, quemadmodum antea dictum est. Magnopere enim contulerit ad quietem, & adhuc magis si quis rectè cōiungat, & velut oportet suturas consuat. At enim nō facile est omnem chirurgiam scripto exquisitè prodere, sed ex his quæ scripta sunt, formam & imaginem cōcipere oportet. Postea corio opus est Carthaginēsi. & si quidem iunior fuerit vulneratus, satis est squama inde detracta vti. Si verò adultior, ipso corio ita vt defecta inde particula trium digitorum latitudine, aut prout cōgrua fuerit, sublita prius è gummi maxilla, ita enim mitius fuerit, glutine agglutinēt summa sui parte, ad diffractam maxillæ partem, digiti aut paulo ampliore distantia à vulnere. Et hæc quidem particula ad infernā partem agglutinanda est, & habeat fissuram è directo menti quo acutam eius partem circuncirca complectatur. Alterum autem eiusmodi lorum, aut paulo latius, ad supernam maxillæ partē agglutinare oportet, tanta à vulnere distantia, quanta illa altera lori particula absuit. Sit autem & hoc fissum, vt circuncirca aurem ambiat. Sint autem hæc lora acuta, qua parte cōmittuntur, & vbi ipsorum extremitates connectere ac colligare oportet. In agglutinatiōe verò, caro corij ad cutē vergat. Sic enim magis agglutinatum adherescit. Postea extento hoc loto, magis autem eo quod circa mētum est quàm maximè, ne maxilla exacuatur, lora ipsa circa verticem connectere oportet, & deinde linteo frontem deligare, & superiniectū quid esse oportet, velut moris est, quo vincula quieta sint ac firma. Decubitum autè faciat in sanam maxillam, nō maxilla, sed capiti innitens. Attenuandum verò est corpus vsque ad dies decē, deinde renutriendum nō tardè. Si enim primis diebus inflammatio non accesserit, in viginti diebus maxilla corroboratur, perfectè enim callo obducitur, quèadmodum etiam alia ossa rara, si nō corruptio infestarit. Verūm de corruptionibus omnium ossium alia longa tractatio restat. Hæc exte-

sio per agglutinamenta fiens, mitis est, & prompta ad moderationem faciendam, & ad multas ac multis locis faciendas directiones accommodata. At medici non intelligentia æquè ac manibus pròpti, tum in alijs vulneribus, tum in maxillarum fracturis tales existunt. Varijs enim modis, & bene & male, maxillam fractam deligāt. Omnis enim deligatio maxillæ sic fractæ, ossa ad fracturam magis vergentia inclinat, quàm ad naturam ducit. Si verò inferna maxilla circa connexionem ad mentum diuulsa fuerit. Sola autè hæc connexio in inferna maxilla est. Verùm in superna multæ. Sed non volo sermone longiùs aberrare. In alijs enim morborum speciebus de his dicendum est. Si igitur connexio ad mentum disparata fuerit, ipsam coaptare cuiuscumque viri est. Os enim quod eminet, ad internam partem digitis admotis detrudere oportet. Quod verò intrò vergit, ad externam partem digitis immisisis reducere. Hæc tamè extensione distendendo facere oportet. Faciliùs enim sic ad naturam redibunt, quàm si quis ossa inter se complicans cogere conetur. Vbi verò coaptata fuerint, coniugare oportet dentes inter se hinc atque illinc, velut prius dictum est. Curare verò cerato, & splenijs paucis ac linteis. Deligationem autem breuem potius quàm variam hic locus maximè admittit. Nam vt æquilibris non est, propè tamen ad æquilibrium accedit. At linteï obuolutionem facere oportet, si quidem dextra maxilla eminet, in dexteram. In dexteram enim fieri putatur, si dextra manus deligationi prærit. Si verò altera maxilla eminerit, aliter deligationem ducere oportet. & si quidem rectè quis coaptationem adeptus fuerit, & velut cõuenit quieuerit, cita curatio continget, & dentes illæsi manent. Sin minus, diuturnior fiet curatio, & distortionem habebit. dentes autè læsi & inutiles fiunt. Porrò si nasus fractus fuerit, fracturæ modus non vnus est. Verù qui pulchris deligationibus gaudent, citra intelligētiam, tum in alijs multis damnum incurrunt, tum in fracturis circa nasum vel maximè. Ex deligationibus enim hæc maximè varia est, & quæ plurimas ascias habeat, & interruptiones ac interceptiones cutis maximè varias rhombiformes. Sicut igitur dictum est, qui nulla intelligentia præditi aggressioni studio tenentur, vltro se offerunt ad nasum fractum deligandum. Vna itaque alteraque die lætatur medicus,

Nasi fractura.

A dicus, g
deliga
autem
uit. fac
nit. Pa
quis m
bus na
aut sup
derit, se
altera n
ximè v
nasum
B tiam os
sus call
neq; hi
deliga
incerat
tio fit,
men cu
sam, su
te inte
facilis,
cilis tra
dilutat
milite
C vt deo
iuxta c
sum di
tis in r
nus, cr
gitis in
cus au
cogere
parte f
datur
liud q
Carth
incur
potest

Adicus, gaudet quoq; is qui deligatur. Deinde cito quidē is qui deligatur, satiatur. Noxia enim & molesta est gestatio: satis autem est medico ostentasse, quòd nasum variè deligare nouit. facit autem talis deligatio omnia contra quàm conuenit. Partim enim qui propter fracturam simi fiunt, si supernè quis magis premat, simiores nimirum fient. partim verò quibus nasus hac aut illac distorquetur, aut circa cartilaginem, aut superius, palàm est quòd neq; ipsis supernè deligatio proderit, sed etiam magis lædet. Non enim ita congruit splenijs altera nasi pars, quanquam neq; hoc faciant deligantes. Proximè verò deligatio resistere mihi videtur, si iuxta medium nasum circa acutam partem, contusa caro ad os fuerit, aut etiam os parum, & non multum contusum sit. Talibus enim nasus callo obducitur, & aliquanto asperior euadit. Sed tamen neq; his deligatio multo negotio opus habet, si modo etià deligare oportet. Sufficit autem super cõtusionem splenium inceratum extendere. Postea velut ex duobus initijs deligatio fit, ita semel linteum circundandum est. Optima tamen curatio est, per farinam triticeam hornam, lotam, viscosam, subactam, modicam, ita vt talia ex illa velut cataplasmate integantur. Si igitur triticea farina bona fuerit, & tractu facilis, ea ad omnia huiusmodi vti oportet. Si verò non facilis tractu sit, modicam mannam leuissimè tritam, & aqua dilutam, cum farina subigere oportet, aut gummi parum, similiter ammiscere. Quibuscumque igitur nasus fractus est, vt deorsum & in sinum vergat, si quidem ex anteriore parte iuxta cartilaginem subsidat, fieri potest vt aliquid quod ipsum dirigat in nares indatur. Si minus, omnia talia digitis in nares iniectis dirigere oportet, si id fieri datur. Sin minus, crassum specillum nõ in anteriorem narium partem digitis indere oportet, sed qua parte nasus subsidit: extrinsecus autem ab vtraque parte nasum apprehendere, simulque cogere ac sursum ducere. Et si quidem valde in anteriore parte fuerit fractura, fieri poterit, vt aliquid intra nares indatur, velut iam dictum est, nimirum lintei rasura, aut aliud quid huiusmodi, linteo inuolutum, aut potius in corio Carthaginensi confutum, ea figura quæ congruat loco cui incumbet. Si verò vterius facta fuerit fractura, fieri non potest vt aliquid indatur. Si enim in anteriore parte mole-

Curatio.

Ita est gestatio, quomodo non sit in interiore? Primum igitur & intrinsecus conformando, & forinsecus non parendo, ad pristinam naturam reducere ac dirigere oportet. Valde enim conformatur nasus fractus, maxime quidem eadem die: sin minus, paulo postea. Verum sequenter agunt medici, & leuius quam conuenit primum contingunt. Inijcere enim manus hinc atque illinc iuxta naturam nasi quam infime oportet, ex infernis sursum cogendo, & sic quam maxime erigere, vnam cum intena directione etiam extrinsecus dirigendo. Postea ad hæc nullus talis medicus est, si studium adhibere ac tolerare vult, velut ipsius digiti indices. Hi enim maxime secundum naturam sunt. Vtrunque enim digitum inijcere, eoque totum nasum firmare oportet, atque ita in quiete habere, si quidem fieri possit, semper donec corroboretur: sin minus, plurimo tempore velut dictum est. Quod si fieri nequeat, aut puer aut aliqua mulier hoc faciat. Molles enim manus esse oportet. Sic enim quam optime nasus curari poterit, vbi non in obliquum, sed ad infernam partem aequaliter sublidat. Ego igitur nullum vnquam nasum vidi, qui sic fractus dirigi non potuisset, si statim ita cogere priusquam callus obduceretur, si modo quis recte curare velit. Verum homines vt ne deformes fiant, multo quidem precio coemerint, studium autem adhibere non sciunt, simulque non tolerant, si non dolore vexentur, aut mortem timeant: quanquam breui tempore nasus callo obducatur. decem enim diebus corroboratur, si non corruptio insuper accedat. Quibuscumque verò os in obliquum frangitur, curatio quidem eadem est. Verum directionem non æqualem vtrinque facere oportet, sed quod inclinatum est, extrinsecus cogendo ad naturam compellere, & in nares facta cōtrectatione, ea quæ intrò repunt impigre dirigere, donec correctæ fuerint: ita vt eius probè memineris, quòd si non statim corrigantur, fieri non possit vt nasus non distortus fiat. Postquam autem ad naturam reduxeris, digitos plures aut vnum digitam ad locum admouere oportet, qua parte eminebat, atque ita aut ipsam, aut aliam quendam sustentare, donec vulnus corroboratum fuerit. Sed & in narem paruum digitum immittere oportet, & aliàs atque aliàs impellendo ea quæ inclinata sunt dirigere. At si quid inflammationis his accedat

A acced
 etiam
 xta ca
 mum
 quid c
 porte
 odore
 pulm
 tingel
 Carth
 ut cor
 glutin
 B rit ex
 erectu
 rum, v
 licet c
 etiã lo
 Hic n
 derat:
 nasi in
 obliqu
 rare c
 nis in
 tur. C
 ea pro
 Cpicati
 bus in
 si ossi
 porte
 stero
 men.
 form
 trari
 affue
 At
 sunt.
 gis p
 ligat
 & ca

A accedat, farina subacta ut oportet: & tamen incumbente
 etiam farina digitos similiter admouere opus est. Si verò iu-
 xta cartilaginem in obliquum fractus sit, necesse est sum-
 mum nasum distorqueri. Talibus igitur in summam narē ali-
 quid quod dirigat ex relatis, aut quod his simile sit, indere o-
 portet. Poterit autem quis multa idonea inuenire, quæ neq;
 odorem habeant, neque aliās lenia sint. Ego verò quādoque
 pulmonis ouilli frustum defectū indidi. Hoc enim forte ob-
 tingebat. Nam spongię inditæ humiditates suscipiūt. Postea
 Carthaginēsis corij squamā magni digiti latitudine, aut pro-
 ut contulerit resectam, extrinsecus ad nasum inclinatum ag-
 glutinare oportet, & deinde hoc corij lorum prout contule-
 rit extendere. Paulo tamen amplius extendere cōuenit, quo
 erectus & absolutē directus sit nasus. Longum autē sit hoc lo-
 rum, ut postea infra aurē abductū circum caput obducatur: &
 licet quidē lori extremitatem ad frontem agglutinare, licet
 etiā longius deducere, & deinde capiti obductum deligare.
 Hic modus simul iustam directionem habet, & simul ad mō-
 derationē faciendā promptus est, ut si quis magis aut minus
 nasi inclinationē ad contrarium facere velit. Nam quibus in
 obliquū nasus frangitur, eos in reliquis velut relatum est cu-
 rare oportet. Plurimis tamen insuper opus est, ut inclinatio-
 nis in contrarium gratia, lorum ad summū nasum agglutine-
 tur. Quibuscunq; verò cum fractura etiam vlcera adsunt, eos
 ea propter turbari non oportet. Verū super vlcera ceratum
 Cpicatū imponere, aut ex emplastris aliquod cruentis vulneri
 bus idoneum. Facilia enim curatu talia sunt. Similiter etiā,
 si ossa discessura sunt. Primam directionē impigrē facere o-
 portet nihil omittendo, & directionem per digitos etiā po-
 stero tempore, ita ut laxius quidem admoueas, admoueas ta-
 men. Ex omnibus enim corporis partibus nasus faciliē cō-
 formari potest. Cæterum lororum agglutinatione ac in con-
 trarium inclinatione uti omnino nihil prohibet, siue vlcera
 affuerint, siue inflammatio. Nullam enim molestiā exhibēt.

At verò si auris fracta fuerit, deligationes omnes inimicæ
 sunt. Neq; enim ita laxam quis circūdare poterit. Si verò ma-
 gis premat, maius malum operabitur. Nam & sana auris de-
 ligatione pressa, dolore, & pulsatione, & febre afficitur. Sed
 & cataplasmata pessima quidē omnino sunt quæ grauissima

*Auriculæ
 fracturæ*

sunt. Verum & alia pleraque omnia mala sunt. & abscessus inducunt, & mucum ampliore[m] suggerunt, & deinde suppurationes noxias. His autem fracta auris minimè opus habet. Proximum tamen locum habet, si quid imponi debet, farina viscosa, quam neque ipsam grauem esse oportet. Contingere verò quàm maximè conducit. Bonum enim aliquando medicamentum est, etiam nullum adhibere medicamentum, & ad aures, & ad multa alia. Vellicationem insuper ac scalpturam vitare oportet. Corpus autem attenuare, & magis in quo periculum est ne auris suppuretur. melius est quoque aliud mollire. Si verò quis facile vomat, ex moderata aliqua purgatione vomitum faciat. At si ad suppurationem deueniat, cito quidem aperire non oportet. multa enim ex his quæ suppurari videntur quæ doque resorbentur, etiam si nondum quis vllum cataplasma imposuit. Si verò quis aperire cogatur, celerrimè quidem sana fit, si in vltiorem partem perurat. Illud tamè certo scire expedit, quod mutila fiet auris, & minor altera, si perusta fuerit. Si verò non in vltiorem partem peruratur, tumidam partem non valde parua sectione incidere oportet. Sub crassiore enim cute pus reperitur quàm quis putauerit. Verum vt in summa dicam, alia quoque omnia mucosa, & mucosafaciètia, vtpote quæ sunt viscosa, ad contactum sub digitis hac atque illac cito dilabuntur: & propterea sub crassiore cute medici talia inueniunt, quæ putarint. Nam & aliquas neruorum contortiones, ganglia appellatas, quæ sanè laxæ ac fluidæ sunt, mucosamque carnem habent, multi aperiunt, humorè in talibus se inuenturos esse putantes. Medicus quidem igitur sententia sua fallitur, verum rei huiusmodi nullum ex apertione accedit detrimentum. Qui verò aquosi loci sint, aut mucosam pleni: & in qualibus locis singula si aperiuntur mortem afferant, aut etiam alia detrimenta inducant, de his in alio opere scribetur. Quum igitur incidere quis aurem, ab omnibus quidem cataplasmatibus, & ab omni linamentorum usu abstinere oportet. Curare autem vel emplastro aliquo cruentis vulneribus idoneo, vel aliquo alio, quod neque grauitatem, neque dolorem inducat. Si enim cartilago denudari inceperit, & subsidentia purulenta aut mucosa habuerit, molestum est: Fit autem & hoc propter illas curationes. Cæterum omnium eorum quæ recruduerunt, perustio in vltiore partem sufficientissima medela est. Verticula verò spinæ quibus

*Auris incisa.
Curatio.*

Verticula spinæ.

A quibuscunq; in gibbum trahuntur ex morbis, pleraq; vt soluantur fieri non potest. Insuperq; & quæ supra septi transuer si iuncturam ac connexionem gibba fiunt. Quæ verò infra, eorum aliqua soluunt varices in cruribus fientes. Magis autē hæ varices quæ in vena iuxta poplitem fiunt, quibuscunque gibbositas cōtigerit, eam soluunt, Fiunt autem & in vena circa inguina. Iam verò quibusdā etiā dysenteria diuturna soluit. Et quibus quidē gibba fit spina dum pueri sunt, priusquā corpus ad augmentum plenum perfectum fuerit, his corpus iuxta spinam coaugeri non solet. Sed crura quidē ac manus perficiuntur, illæ verò partes defectuosiores fiunt. & quibus supra sceptrū transuersum gibbositas est, his & costæ in amplitudinem augeri non solent, sed in anteriorem partē: & pe ctus acutum fit, sed non latum: ipsiq; & difficulter spirant, & stridulam fauciuū asperitatem habent. Nam vētriculi qui spiritum suscipiunt ac emittunt, minorē amplitudinem habēt. Sed & iuxta magnam verticulum ceruicem repandā habere cogūtur, vt ne caput ipsis pronuum sit. Multam igitur angustiam faucibus exhibet etiā hoc os intro vergēs. Nam & his qui natura recti sunt, spirandi difficultatem hoc os inducit, si intro vergat, donec repressum fuerit. Ob talē igitur figurā eiusmodi homines eminentis gutturis, magis quàm sani apparent: & tuberculis circa pulmonem duris ac crudis plerūq; tales affecti sunt. Nam & gibbositatis occasio, & distētio ple risque propter tales collectiones fit, cum quibus vicini nerui cōmunionem habent. Quibus verò infra septum trāsuersum gibbositas est, horum quibusdam morbi rhenū ac vesicæ accedunt. Sed & abscessus ad suppurationem, & circa laterum mollitudines, & inguina diuturni ac ægrè curabiles, & neutri horum gibbositates soluunt. Coxæ verò his magis excar nes fiunt, q̄ his quibus supernè gibbositas contigit. Vniuersa tamē spina his longior est q̄ supernè gibbosis. Pubes verò & barba tardior ac imperfectior. Sed & infecundiores hi sunt quàm superne gibbosi. At verò quib⁹ iam aucto corpore gib bositas facta fuerit, his palam præsentis tūc morbi iudicatio nem gibbositas facit, per tempus tamē, aliquid ex iisdem si gnificationem de se plus aut minus præbet, quemadmodum etiam in pueris. Minus autem malignè in totum talia se habent. & multi sanè iam facilè ac sano modo gibbositatem su

stinuerunt, vsque ad senectutem: & maximè hi quibus ad car
 nositatem ac pinguitudinem promorum fuerit corpus. pauci
 tamen talium sexaginta annos transgressi sunt. plerique ve-
 rò breuioris vite sunt. Quibusdam etiam in latus, aut hac aut
 illac, verticula obliqua fiūt. Et omnia aut pleraque talia, pro-
 pter collectiones intra spinam fiunt. Quibusdā vnā cū mor-
 bo etiam figuræ insuper conferunt, ad quas reclinari cōsue-
 uerunt. Verūm de his in diurnis pulmonis morbis dicit.
 Illic enim de his quæ futura sunt, pulcherrimæ prænotiones
 habentur. Porro quibus ex casu spina gibba fit, horum sanè
 pauca superantur, ita vt dirigi possint. Nam quæ in scala
 fiunt extensiones, nihil direxerunt quod ego sciam. Vtuntur
 enim ipsa maximè hi medici, qui multitudinis famam aucu-
 pantur. Apud tales enim hæc in admiratione sunt, si aut pen-
 dentem, aut projici aliquem aut quæ his similia sunt videat,
 & hæc celebrant semper, neque ipsis curæ est quale quid eue-
 niat ex hac aggressione, siue bonum id sit, siue malum. Medi-
 ci tamen qui talia studio habent, quos sanè ego noui, imperi-
 ti sunt. Inuentum equidem verus est, & laudo sanè vehemen-
 ter eum qui primus excogitauit & hoc machinamentum, &
 quoduis aliud secundum naturam inuētum. Nihil enim de-
 spero, si quis rectè constructum concutiat, fieri posse vt quæ-
 dam dirigantur. Ipse tamen omnia huiusmodi hoc modo cu-
 rare erubui: propterea quòd impostorū magis tales sunt mo-
 di. Quibus igitur prope ceruicem gibbositas fuerit, his veri-
 simile est has in caput extensiones minus prodesse paruū
 enim pondus habet caput, & summi humeri deorsum vergē-
 tes. Verūm tales verisimile ex magis dirigi posse, si in pedes
 cōcutiantur. Ita enim maior propensio ad huiusmodi fieret.
 Quibus autē magis inferius gibbositas est, hos par est vt ma-
 gis in caput concutiantur. Si quis igitur concutere volet, re-
 ctè sanè hoc modo præparare poterit. Scalam coriaceis aut
 laneis puluinarib⁹ infernere oportet probè alligatis, paulo
 amplius & in longitudinem, & in vtrâque partē, quàm quā-
 tum corpus hominis occuparit. Denidè hominem supinum
 supra scalam reclinare, & postea pedes quidem alligare iux-
 ta malleolos ad scalam non disparatos, vinculo quidem satis
 valido, verūm molli, alligare verò etiam oportet infra & su-
 pra vtranque genu, itemque circa coxas. Circa laterum au-
 tem

*Spina gib-
 bosa.*

A tem mollitudinem, & circa pectus, laxas fascias circū dare, ita ut ne impediānt concussionem. Manus verò ad costas extētas, ad corpus applicare, & non ad scalam. Vbi verò hæc præparaueris, scalam ita ad turrim aliquam altam, aut ad domus lacunar attrahere oportet. Locus autem in quo concussionē facis, renitens sit. Eos verò qui extendunt probè doctos esse conuenit, quo æqualiter, & probè, & ex æquilibrio, ac derēpente demittant, ut neque scala in alteram partem repēs ad terram deueniat, neque ipsi pronui sint. Quod si tamen à turri, aut malo defixo carchelium habente, quis demittat, adhuc melius præparabit, ita ut ex trochlea aut asello laxatis instrumētis ac funibus demissio fiat. Verùm iniucundum est de his longius verba facere: attamen ex his structuris maximè quis concuti poterit. Si verò valde supernè fuerit gibbositas, & concutere sit opus, omnino in pedes id faciendum est, velut dictum est. Ita enim maior propensio ad hæc contingit. Et firmare quidem oportet iuxta pectus ad scalam fortiter deligando, iuxta ceruicē verò fascia quàm laxissima, directionis saltem gratia. Sed & ipsum caput iuxta frontem ad scalam alligare oportet, manus autem porrectas ad corpus al ligare non ad scalam. Reliquum verò corpus indeligratum esse oportet, nisi quantum satis est directionis gratia, alia atque alia laxa fascia circūdatum esse, Verùm considerandum est ne concussionem impediānt hæc vincula. Crura verò ad scalam quidem ne deligentur, sed inter se, ita ut secundum spinam in directum vergant. Atque hæc quidem hoc modo faciēda sunt, si omnino opus fuerit in scala concussionem fieri. Turpe tamen est & in omni arte, & nō minimè in medicina, multāturbam, & multā ostentationem, & multum rōrem concitare, deinde nullam vtilitatem afferre. Oportet autem primū spinæ naturam qualis est cognoscere. ad multos enim morbos ea opus fuerit. Nā qua parte ad ventrem vergit, verticula intus inter se paria sunt, & inter se ligata vinculo mucoso ac neruoso de cartilaginib. exorto vsq; ad medullam. Alij verò nerui neruosi perpetui annexi, hinc atq; illinc iuxta ipsa porriguntur. Verùm venarū & arteriarū communitates, in alio sermone declarabuntur, quot & quales sint, & vnde proficiantur, & in qualibus qualia possint. Itemque quibus inuolucris ipsa medulla intecta sit, & vnde profect

*Spinæ natura perno-
scenda.*

profectis, & vbi desinentibus, & quibus cū cōmunionem ha-
 bentibus, & qualia potētib. At in vltiore parte in articulis
 verticula inter se cardinis in modum cōserta sunt. Nerui ve-
 rò communes iuxta omnia, & in externis, & in internis par-
 tibus porriguntur. Et processus ofsis ad externā partem, ab
 omnibus verticulis vnus de vnoquoq; tum à maioribus, tum
 à minoribus. In his autem procelisibus cartilaginum appen-
 dices, & ex illis neruorum progerminatio, cognata ac consi-
 milis extremis neruis. Costæ verò annexæ sunt, ad internam
 partem magis quàm ad externam capitibus vergentes, ad v-
 numquodque autem verticulum adarticulatæ sunt. Curuissi-
 mæ autē sunt hominis costæ obtorto modo. Intermediā ve-
 rò partem costarum & ofsium de verticulis procedentium,
 explent vtrinque musculi, à ceruice initio sumpto, vsq; ad se-
 pti transuersi annexionē. Ipsa autem spina secundū longitu-
 dinem rectobliqua est, à sacro quidē ossē vsque ad magnum
 verticulū, iuxta quod crurum annexio depēdet, gibbosa est.
 Nam & vesica, & genituræ, & intestini recti laxa pars, in hac
 parte constituta sunt. Inde verò vsque ad septi annexionem,
 in directum repāda est, & musculos ad nates habet solus hic
 locus, ex internis partibus, quos lumbarios vocāt. Ab hac au-
 tem parte vsq; ad magnū verticulū, quod suprā supernas hu-
 meri partes est, è directo gibbosa est, imò magis esse videtur
 quàm est. Nam spina media sui parte, altissimas ofsiū propa-
 gines habet, hinc atq; autē illinc, minores. Ipse verò ceruicis
 articulus repandus est. Quibuscūq; igitur gibbositates iuxta
 verticula fiunt, his expulsio magna à connexionē abrupta,
 vnus aut pluriū verticulorū, nō ita multis, sed paucis con-
 tingit. Neq; enim talia vulnera fieri facile est, neq; ad exter-
 nam parte mexpelli fecile est, si non ex anteriore parte, forti
 aliqua re per ventrē quis vulneratus fuerit: Sic autem vtique
 perierit: aut nisi quis ex alto loco delapsus, coxis aut hume-
 ris impegerit. Sed & hic vtique morietur, etiamsi statim nō
 intereat. At ex posteriore parte ad internam, huiusmodi ex-
 pulsionem fieri non est procliuē, si non in immensum grauē
 aliquod onus irruat. Nam ex ofsis quæ foras enata sunt, v-
 numquodq; eiusmodi est, vt prius ipsum frangatur, quā ma-
 gnā intrō inclinationē faciat, ita vt & ligamenta, & articu-
 los inter se alternatos ac articulos violet. Præterea & spi-
 nalis

A nalis
 beres
 quod
 abru
 & no
 ret n
 ta &
 est q
 possi
 inquit
 retru
 tem n
 B putar
 la art
 storti
 nulla
 Ignar
 suade
 in spi
 que e
 quod
 pauld
 tem a
 malil
 poste
 C Quu
 ment
 locus
 tur pi
 iplos
 dolen
 & fin
 pand
 nus la
 tinga
 parte
 dicos
 fiūt. C
 ducur

A nalis medulla affligeretur, si ex modico loco inflexionē haberet, vbi verticulū tali expulsiōe exiluisset: & verticulum quod exiluisset, spinalem medullā utiq; premeret, si non etiā abrumperet: At ea pressa ac intercepta, multarū & magnarū & nobilium partium torporē induceret. Quare neq; curæ foret medico, quomodo verticulū dirigat ac coapter, quū multa & violenta alia mala adsint. Itaq; si tale contingat, palam est quoddam neq; concutiendo, neq; alio quodam modo, reponi possit, nisi quis dissecto homine, & manu in ventrem injecta inquisitionem faciat, & ex interna parte ad externam manu retrudat. atq; hæc in mortuo quidē fieri possent, in viuo autem non ita. Cur igitur hæc scribo? Quia sunt quidam qui

B putant se curasse homines, quibus intro exciderint verticula articulos penitus transgressa: & sanē facillimam hanc distortionē esse, vt quis inde cōualescat, aliqui censent, eamque nulla repositione opus habere, sed sua sponte talia sanescere. Ignari autē multi sunt, & lucro hoc habēt quod ignorāt. Persuadent enim alios. Verū fallūtur hi hac de causa. Spinā quæ in spina ipsa eminet, verticula ipsa esse putāt, quia vnūquodque ex his ossibus ad contactū rotundum apparet, ignorātes quoddam hæc ossa sunt ea quæ à verticulis enata sunt, de quibus paulò antè dixi. At verticula longè magis in anteriore partem absunt. Angustissimum enim ventrem ex omnibus animalibus homo habet, quantum ad magnitudinem attinet, à posteriore ad anteriorem partē, insuperq; etiā iuxta pectus.

C Quum igitur horum supereminētium ossium aliquod vehementer fractum fuerit, siue vnū, siue plura, ea parte humilior locus redditur, quàm hinc atq; illinc: & propterea decipiuntur putātes verticula intro abiisse. Decipiunt autem insuper ipsos etiā figuræ vulneratorū. Si enim inclinare se conantur, dolent: quū ea parte qua vulnerati sunt, cutis sit circumtenta: & simul ossa fracta ita magis corpus affligunt. Si verò in repandum recuruantur, melius habēt. Nam & cutis iuxta vulnus laxior fit, & ossa minus affligunt. Sed & si quis ipsos contingat, ea parte repandi cedunt, & locus vacuus ac mollis hac parte ad contactum apparet. Hæc omnia relata insuper medicos decipiunt. Verū tales cito sani & illæsi sua sponte sūt. Cito enim omnia eiusmodi ossa quæ laxa sunt, callo obducuntur. Obliquatur igitur spina etiā sanis iuxta multos

Spinae obliquatio.
 modos,

modos. Nam & in natura, & in usu ita se habet. Sed & præse-
 nestute, ac dolorib. Nam hæc colligendi vim habent. At gib-
 bositates ex calibus contingentes plerunq; fiunt, si aut in co-
 stas innitatur ac impingit, aut in humeros cadat. Necessè est
 enim foris apparere in gibbositate vnum aliquod altissimū
 verticulū, minus verò ea quæ sunt hinc atq; illinc. Nō igitur
 profilit multū ab alijs, sed parum, quū singula, acervatim cō-
 cedāt. Propter hoc igitur etiā spinalis medulla eiusmodi di-
 stortiones (facile fert, eo q̄ circularis ipsi distortio cōtingit,
 non angularis. Oportet autem fabricā instrumēti coacto-
 rij huiusmodi cōstruere. Licet equidē lignum robustū & la-
 tum, incisuram oblongam habens, defodere. Licet etiā pro li-
 gno, in pariete incisuram oblongā facere, quæ aut cubiti altitudo-
 dine, aut prout congruum fuerit, à pavimēto extet. Post-
 ea columnā querneam, quadrangularem, obliquā ad parietē
 adijcere oportet, tanto spacio in medio relicto, vt aliquis
 pertransire possit, si forte opus sit. Et super columnā quidem,
 aut tunicas, aut aliud quid molle, quod tamē nō multum ce-
 dat, insternere oportet, homini verò fomentum adhibere. Si
 verò admittat, ipsum etiā lauare. Deinde pronū extentū re-
 clinare, & manus ipsius secundum naturā extentas ad corpus
 alligare. Postea verò loro molli satis lato ac lōgo, ex duobus
 perpetuis inter se aduersarijs loris constante, ex media ipsius
 parte, iuxta medium pectus quā proximè sub alas, bis cir-
 cundare oportet, & quod superest de loris vtriusq; iuxta alam
 circum humeros obuoluatur, & initia ipsorū ad lignū quod-
 dam pistilloforme alligentur, ita vt congruant secundū lon-
 gitudinem subiectæ colūnx, ad quā lignum illud pistillofor-
 me apponere, & retinendo extensionē facere oportet. Tali
 verò quodam alio vinculo & supra genua, & supra calcanea
 alligato, initia itē ad eiusmodi lignū alligare oportet. Post-
 ea autē alio loro lato ac molli & robusto fasciæ formā habē-
 te, longitudinemq; ac latitudinē sufficientē, partem inter co-
 xas & lumbos, quā proximè ad coxas, circumcirca fortiter
 deligare, atq; ita tum huius lori, tum aliorum duorū capita,
 ad lignū à pedib⁹ extās alligare. & postea in hac figura hinc
 atq; illinc, æqua simul inclinatione, simulq; in directū extē-
 sionē facere. Nullū enim magnū malū talis extensio induxe-
 rit, si cōmodè præparata fuerit, nisi quis de industria se extē-
 dendum

dendum
 nō im
 nu inf
 sione
 ad ca
 est. Sed
 ille di
 ber pe
 incute
 fuerit
 coactio
 sam in
 tē habe
 rius lig
 quodd
 super g
 esse cō
 lorem
 rectō m
 tar, ea
 posita
 duo ho
 longit
 tim ill
 xta lig
 C structi
 siue hi
 deratio
 possio
 ciem ta
 tunc qu
 dinem
 necessi
 terit. Se
 etiam
 sunt hu
 biliori
 Et sanc
 quæ ex

A dendum exhibeat. At medicus, siue alius quisquam fortis & nō imperitus, imposita manus vola supra gibbū, & altera manu insuper alteri superimposita, deorsum cogat, animaduersione habita an in directum deorsum cogere oporteat, siue ad caput, siue ad coxas. Atque hæc coactio maximè innoxia est. Sed & si quis infideat super gibbum, & attollēdo se dum ille distēditur incutiat, innoxium est. Neque quicquā prohibet pede inscendere ac gestari supra gibbum, atq; ita sensim incutere. Ad hoc autem moderatè faciendum idoneus quis fuerit ex his qui in palestra adfueti sunt. Efficacissima tamē coactio est, si aut paries incisuram habeat, aut lignum defossam infra spinae altitudinem incisum sit, quantum moderatè habere videatur, ita vt tabula tiliacea, aut cuiusdam alterius ligni, non tenuis, incisuræ indatur, & postea linteum quoddā multiplex, aut paruū quoddā coriaceum puluinar, super gibbum imponatur. Quam paucissima tamē imposita esse cōducit, cauendi saltē gratia, vt ne tabula præ duricie dolorem aliquē importunè inducat. Sit autem gibbositas è directò maximè incisuræ in pariete, quo qua parte maximè extat, ea quam maximè tabula imposita premat. Vbi verò imposita fuerit, aliquis extremā tabulae partem deprimat, aut duo hoc faciant, si vnus nō suffecerit. alij verò corpus secūdū longitudinem velut dictum est extendant, partim hinc, partim illinc cōstituti. Potest etiam asellis extensio fieri, aut iuxta lignum defossis, aut in ipso ligno asellorū postibus constructis, siue erectos velis vtrinq; paululum super eminentes, siue hinc atq; illinc iuxta ligni verticem. Hæ coactiones moderationem admittūt, vt & vehemētissimè, & moderatè fieri possint. Talem autem vim habent, vt si quis etiam ad perniciem tales necessitates adhibere velit, & nō ad curationem, tunc quoq; multum possint. Nam si quis secundum longitudinem hinc atq; illinc saltem sic extendat, & nullam aliam necessitatem addat, tamen sic etiam extensionem facere poterit. Sed & si non extendat, & tabula solū ita quis vtatur, etiam sic sufficienter deorsum cogere poterit. Bonæ autem sunt huiusmodi violentiæ, quibus & vehemētioribus & debilioribus vti licet, vsu ipsorum prout quisq; vult moderato. Et sanè etiam secūdū naturam coactionem faciūt. Nam ea quæ extant, ad locū suum redire cogit depressio. Quæ verò

præter

præter naturam coiuerunt, ea extendunt extensiones secundum naturam. Proinde neque meliores his necessitates ego habeo, neque iustiores. Restitudo enim extensiois iuxta ipsam spinam, infernè & iuxta os sacrum appellatum, nullam ansam habet: supernè verò iuxta ceruicè & caput, habet quidè ansam, sed in speciem indecora est: & si hac parte extensio fiat redundans, etià alias laciones inducere poterit. Experimentum autè aliquando feci, vt homine supino extento vtrem nõ inflatum sub gibbum subderem, & postea folle ex officina fabri in subiectum vtrem immisso inflatè. Verù res mihi nõ successit. Quum enim bene extenderem hominè, vincebatur vter, & non poterat status aliquã coactionem facere. Sed & aliàs hæc res prompta erat ad dilapsionè, nimirù quum in idem & hominis gibbositas, & vtris pleni incurua turgiditas cogatur. Quum autem rursus non valde extenderem hominem, vter quidem præ statu incuruus turgebat, homo verò omnino magis quàm conducebat repandus fiebat. Scripsi autem hoc de industria. Pulchrum enim est etià ea discere quæ in experimentum assumpta successu caruerunt, & cur successum non habuerunt. Quibuscunq; porro verticula intrò obliquantur, aut ex casu, aut graui aliqua re illapsa, his nullum quidem verticulum extat plerunque ita multum ab alijs. Si verò extiterit multum, aut vnum aut plura, mortè inducunt, velut etiam antea dictum est. Circularis etiam hæc & non angularis emotio existit. Vrinæ igitur talibus magis supprimuntur, itemq; alui egestio, quàm his qui extra gibbo si fiunt: & pedes ac tota crura magis perfrigerantur, & lethalia sunt hæc magis quàm illa quæ dixi. Sed & si superstites euadunt hi, magis profluam urinã habet, & cruribus impotentiores ac torpidiores fiunt. Si verò etiam in superna parte magis repãdi fiant, totius corporis impotètia ac torpor accedit. Atq; ego sanè nullam machinam habeo, per quã talia in idem restitui possint, si nõ alicui concussio per scalam opem tulerit, aut etiã alia quẽdam eiusmodi curatio aut extensio, qualis est ea quæ paulò antea relata est. Ad coactionem vnà cum extensioe nullam habeo, quæ sanè fieri ita posset, velut in gibbo tabula coactionem faciebat. Quomodo enim quis ab anteriore parte per ventrem coactionem facere possit? Neque enim fieri hoc potest. Sed neque tusses, neque ster-

*Verticula
obliquata.*

A nutat
Nec
rit. Q
miru
error
& nec
magi
affigu
cussio
quos
rum
sum
B re op
thalia
quant
attine
ternã
verò a
tò plu
re tor
quide
diner
bosita
alia i
quæ f
C induc
bos p
nionè
perpe
velut
verg
Sed n
mult
nam
& vid
corri
est, q
& tu
fit di

A nutationes vllam vim habent, vt extēſioni auxiliari poſſint.
 Nec verò flatus immiſſio in vētrem quicquā efficere poterit. Quin & ſi magnæ cucurbitæ affigatur, attractionis nimirum gratia verticulorū intrò repētium, magno hoc mētis errore contingit. Propellunt enim magis quàm attrahunt, & neq; hoc animaduertūt hi qui ipſas affigūt. Quāto enim magis ipſas quis adigit, tāto magis repandi ſiunt hi quibus affiguntur, cute ſimul ſurſum coacta. Poſſem autē & alios cōcuſionū modos, quàm hi ſunt quos antea retuli, exponere, quos ſanè affectioni magis conuenire quis putare poſſit, verum non valde ipſis fidem habeo, & propterea non ſcribo. In ſumma igitur de his quæ relata ſunt, ita aceruatim cōſtituere oportet, quòd ea quidem quæ in repādum emota ſunt, lethalia ſunt ac noxia: quæ verò in gibbum, innoxia in totum, quantum ad mortem, & vrinæ ſuppreſſionem ac torporem attinet. Non enim riuos qui ſunt in ventre gibboſitas ad externā partem intendit, neq; fluidos eſſe prohibet. Repāditas verò ambo hæc facit, & ad alia multa hæc accedunt. Nā multò plures & cruribus & manibus impotentes ſiunt, & corpore torpeſcunt, & vrinæ his ſupprimuntur, quibus gibboſitas quidem neque extra neq; intrò extiterit, verum in rectitudinem ſpinæ vehemēter concuſi fuerint. Quibus verò gibboſitas extat, hi minus talia perpetiuntur. Multa verò etiam alia in medicina quis videre poterit, ex quibus ea quidem quæ fortia ſunt, innoxia ſunt per ſe totā morbi iudicationē inducētia: quæ verò debiliora, noxia, ita vt & diuturnos morbos progenerent, & cum reliquo corpore amplioſiorem cōmunionem habeant, Nam & coſtarum fractura eiufmodi quid perpetitur. Quibus enim fracta fuerit coſta vna, aut plures, velut plurimis frāgitur, ita vt oſſa ad internam partem non vergant, neq; denudata ſint, ex his pauci iam febricitarunt. Sed neque ſanguinem multi iam expuerunt, neq; ſuppurati multi ſiunt, neque curatione medicamentorum ex illitis linamentis opus habent, neq; oſſium corruptiones accedunt, & victus vulgaris ſufficit. Si enim febris continua ipſos non corripuerit, etiam vaſa per inediaſ his vacua fieri deterius eſt, quàm ſi nō vacua ſiant. Maiorem item dolorē ac febrem & tuſſim inducit. Moderata enim ventris repletio, coſtarum ſit directio. Verum vacuatio pendentē coſtas facit, & hæc

dependentia dolorem inducit. Extrinsecus autem vulgaris **D**
 deligatio talibus sufficit, ita ut cerato, & splenijs, & linteis,
 plana deligatio placide firmetur, aut etiã laneum quiddam
 insuper opponatur. Corroboratur autem costa diebus vigin-
 ti. Celeriter enim his ossibus calli obducuntur. At contusa
 circa costas carne, aut ex plaga, aut ex casu, aut renisu, aut alio
 quopiam ejusmodi, multi iam multum sanguinem spuerūt.
 Riuī enim in molli ad vnamquāq; costam extenta parte, &
 nerui, à principalissimis in corpore partibus progressus ha-
 bent. Multi itaq; iam tussiculosi, & tuberculosi, ac suppurati
 facti sunt, & linamentis opus habuerunt, & costa ipsis corrup-
 tionem sensit. Sed & quibus nihil tale accessit, carne circa
 costas contusa: tardius tamen dolor in ipsis sedatur, quàm in **E**
 his quibus costa facta fuerit: & in talibus vulneribus locus
 dolorum recidiuas magis habet. Proinde aliqui tales noxas
 magis contemnunt, si costa ipsis fracta fuerit. Quin & cura-
 tione exactiore tales indigēt, si modò sapiant. Victum enim
 contractum esse conducit, & corpore quàm maximè quie-
 scere, & à venere abstinere, edulijisq; pinguibus, & fauces
 exasperantibus, ac fortibus omnibus: Venamq; in cubi-
 ti flexura secare, & quàm maximè filere. Deligare verò lo-
 cum contusum conducit splenijs non multiplicibus, sed mul-
 tis & multò latioribus tota contusione, & cerato subline-
 re, & linteis latis cum fascijs latis ac mollibus deligare, &
 moderatè firmare, ut deligatus non valde se compressum
 esse dicat, neque rursus laxum. Initium autem sumere de-
 bet qui deligat in ipsa contusione, atque isthic maximè fir-
 mare. facienda verò est deligatio velut à duobus initijs, de-
 ligandūque ut ne circumstua sit cutis circa costas, sed æ-
 quilibris. Deligandum autem aut singulis aut alternis die-
 bus. Præstat autem & aluum mollire leui aliquo medica-
 mento, cibi saltem euacuandi gratia: & ad decem quidem
 dies attenuare. Postea verò corpus renutrire ac tenerum fa-
 cere. Quandiu verò attenuas, deligatione magis firmata v-
 tendum est. Quum autem ad teneritudinem deducis, la-
 xiore. Et si quidem sanguinem ab initio expuerit, quadra-
 ginta dierum curationem ac deligationem facere oportet. Si
 verò sanguinem non spuat, sufficit viginti diebus ut pluri-
 mum curatio. Verum ex robore vulneris tempora coniecta-
 re oportet

A re o
 aliu
 sus n
 rò ta
 mi
 cta n
 & o
 na,
 si iu
 etia
 forte
 ter l
B ris
 bea
 caro
 rit, i
 dela
 ad o
 ter c
 opo
 Si v
 cens
 adm
 rò o
 stas
C cum
 tur.
 aute
 tem
 part
 ferit
 que
 proc
 pitit
 fori
 ris c
 repe
 fora
 adh

A re oportet. Qui porrò tales contusiones neglexerint, etiam si aliud nihil maioris mali ipsis contingat, tamen locus contusus mucosior carnem habet, quàm antea habebat. Vbi verò tale quippiam relinquitur, & curatione non probè exprimitur, deterius quidem est si iuxta ipsum os mucositas relicta fuerit. Neque enim caro amplius similiter os contingit, & os ipsum morbosius redditur, & corruptiones ossis diuturnæ, multis iam ex huiusmodi occasionibus factæ sunt. Sed & si iuxta os non fuerit, verùm ipsa caro mucosa sit: attamen etiam sic recidiuæ, ac dolores, aliàs atque aliàs fiunt, si quis forte corpore ægrotauerit. Quapropter deligatione uti oportet bona, simulque multum conueniente, quo ad ea humoris effusio, quæ in contusione facta est, resiccetur ac resorbatur, locus autem carne sana augeatur, & ossis quoque caro augetur. At quibus ex neglectu verustatem contraxerit, ita ut locus sit dolorosus, & caro submucosa, his vltio medela optima est. Et si quidem ipsa caro mucosa fuerit, vsque ad os vrere oportet, non tamen ut os percalescat. Si verò inter costas mucositas fuerit, ne sic quidem in superficie vrere oportet, cauere tamen ne in vltiorem partem peruras. Si verò ad os ipsum contusio esse videatur, & sit adhuc recens, & nondum os corruptionem sentiat: si quidem parua admodum fuerit, sic vrere oportet veluti dictum est. Si verò oblonga fuerit iuxta os contusionis eleuatio, plures crustas incutere oportet. Caterùm de corruptione costæ, vna cum eorum qui linamentis opus habent curatione, dicetur. Si verò femoris articulus ex coxa exciderit. Excidit autem iuxta quatuor modos, intrò quidem sæpe, foras autem præ alijs sæpe. Verùm in posteriorem ac anteriorem partem excidit quidem, sed raro. Quibus igitur intrò exciderit, his longiùs apparet crus, si ad alterum comparatur, atque hoc merito, propter duas causas. Nam os quod à coxa procedit, & sursum ad pectinem fertur, fundamentum sit capitis femoris, & articuli ceruix in acetabulo vehitur: & nates forinsecus cauæ apparent, utpote quum intrò cesserit femoris caput. Et rursùm summa femoris pars iuxta genu, extra reperere cogitur. Tibia itè, & pes, eodem modo. Quum igitur foras repat pes, medici ob imperitiã, sanum pedem ad hunc adhibent, & nõ huic ad sanum: & propterea multò longius

Femoris articulus quatuor modis excidit.

læsum crus apparet quàm sanum. Multis autem etiã alijs lo- D
 cis talia sinistram intelligentiam habent. Nec verò flectere
 iuxta inguen similiter vt sanum possunt. Sed & si femoris ca-
 put in interfemineo contingatur, palàm extuberare com-
 peritur. Signa igitur hæc sunt, in his quibus femur intrò ex-
 cidit. Quibus igitur articulus elapsus nõ fuerit repositus, sed
 aut frustra tentatus est, aut neglectus, his & ambulatio per
 cruris circumuolutionem, velut in bobus fit, & plurima ve-
 xatio ipsis in sano crure contingit: & coguntur iuxta later-
 is mollitudinem, aut iuxta elapsum articulum, mutili ac
 obliqui esse. Iuxta sanum verò crus, nates ad externam par-
 tem rotundæ esse coguntur. Si quis enim sani cruris pede
 extra ambularet, protruderet vtique reliquum corpus, vt ad E
 læsum crus veheretur. Læsum autem vehere hoc non pote-
 rit. quomodo enim possit? Cogitur igitur sic sani cruris pe-
 de intro ambulare, & non extra. Ita enim maximè vehit sa-
 num crus, & suam ipsius, & læsi cruris, partem corporis vtrif-
 que incumbentem. Quum autem iuxta lateris mollitudinẽ,
 ac iuxta articulum cauentur, parui apparent, & baculo in-
 niti coguntur à latere iuxta sanum crus. Hac enim parte ful-
 cimento opus habent. Ad hanc enim & nates repunt, & in
 hac corporis pondus vehitur. Coguntur item se inclinare.
 Manum enim quæ est à parte cruris læsi, ad obliquum femur
 firmare coguntur. Non enim potest læsum crus vehere cor-
 pus, in crurum permutatione, si non detineatur dum ad ter-
 ram premitur. In his igitur figuris esse coguntur hi quibus F
 intrò elapsus, non fuerit repositus articulus, homine non
 præmeditante vt quàm faciliè sit figuratus. Sed ipsa hæc
 calamitas ex præsentibus ea quæ facilima sunt eligere do-
 cet. Nam & qui vlcus habent in pede aut tibia, non omnes
 crure valde ingredi possunt. & infantes sic iter faciunt, ex-
 tra enim ingrediuntur læso crure. Et duplex lucrum conse-
 quuntur. Duplici enim opus habent. Nam & corpus non si-
 militer vehitur in eo crure quod extra ingreditur, sicut in
 eo quod intrò. Non enim secundum rectitudinem ipsi in-
 cumbit pondus, sed multò magis ei quòd subingreditur. Ipsi
 enim è directo incumbit pondus, tum in ipsa ambulatione,
 tum in crurum permutatione. In hac enim figura sanum crus
 celerrimè supponere poterit, si eo quod læsum est, exterius:
 sano

A sano
 Boni
 Qui
 tical
 pes.
 sed
 emu
 quid
 eo vt
 Vfus
 alique
 xim
 B lus f
 dem
 tur a
 dum
 ris d
 tur,
 ex p
 con
 infa
 dem
 nun
 Cru
 qua
 C nih
 Eff
 run
 te, c
 zor
 lux
 di f
 Vtu
 aut
 nou
 fan
 an
 qu
 dic

A sano interius ingrediatur. Verùm de quo nunc sermo est, Bonũ est vt corpus ipsum sibiip̃i facilimas figuras inueniat. Quibus igitur nondum perfectis ad augmentum, elapsus articulus non fuerit repositus, his femur decurtatur, & tibia, & pes. Neque enim ossa similiter in longitudinem augetur; sed breuiora fiunt. Maximè autem femoris. Ex carne item & emusculatum, ac effœminatũ & tenuius totũ fit crus, simul quidem propter priuationẽ loci articuli, simul autem quòd eo vti non possunt, eo quòd secundum naturam situs non est. Vñs enim aliquis liberat ab effœminatione, liberat etiam aliquantum ab intercepto in longitudinẽ augmentum. Maximè igitur læduntur hi quibus dum in ṽtre sunt, hic articulus fuerit luxatus. Secũdo loco hi quibus valde infantibus idem contigit. Minimè verò hi qui perfecti sunt. Qualis igitur ambulatio perfectis contingat, dictum est. Quibus verò dum infantes sunt calamitas hæc incidit, plerique ad corporis directionem tardi sunt, inuò male ad sanũ crus deuoluuntur, manu quæ est ad sanum crus, ad terrã se fulcientes. Sed & ex perfectæ ætatis hominibus quidã, quibus hæc calamitas contigit, ad ambulationem rectã cunstantur. Quicunq; verò infantes hac calamitate pressi, rectè educati fuerint, sano quidem crure in rectum vtuntur, verũ sub alam secundum sanum crus scipionem ferunt, aliqui etiam sub vtranque alam. Crus autem læsum eleuatũ habent, & tanto melius habent, quanto breuius ipsius læsum crus fuerit. Santum autem crus nihilominus ipsis robustum est, quàm si ambo sana essent.

C Effœminantur tamen omnibus talibus carnes cruris, & plerunq; hoc magis perpetiuntur hæc quæ sunt ab externa parte, quàm quæ ab interna. Cæterum quidã fabulantur Amazonides masculam suam sobolem statim dum infantes sunt luxare, aliàs circa genua, aliàs circa coxas, quo nimirum claudi fiant, & masculum genus fœmineo insidias non fruatur. Vtuntur itaque his pro opificibus, ad coriaria, aut fabrilia, aut alia sedentaria opera. An equidem vera hæc sint, ego non noui: quod autem tales fiant, scio, si quis ipsos statim dum infantes sunt luxet. Iuxta coxas igitur magna differentia est, an extra, an intrò fiat luxatio. Iuxta genua verò, differentia quidem aliqua est sed minor. Modus autem vtriusque claudicationis propius est. Decurtantur enim magis hi quibus

extra luxatio facta est. Recti autem minus stant, quibus in- D
 trò luxatio contingit. Eodem modo etiam si iuxta malleolum
 luxatio fiat, si quidem ad externam partem id contingat, mu-
 tili quidem fiunt, verum stare possunt. Si verò ad internam val-
 gi quidem fiunt, minus autem stare possunt. At verò coactio
 osium talis fit. Quibus quidem circa malleolum tibiae os
 excessit, his pedis quidem ossa minimè coaugescunt. haec e-
 nim proximè ad vulnus sunt. Verum tibiae ossa augentur qui-
 dem non multo defectuosius, carnes tamen minuuntur. Qui-
 bus verò iuxta malleolum manserit articulus secundum natu-
 ram, iuxta genu autem excefferit, his tibiae os similiter coau-
 gescere non solet, sed brevius fit. Hoc enim proximè ad vulnus E
 est. Pedis autem ossa minuuntur quidem, sed non similiter,
 velut paulo ante dictum est, quia articulus circa pedem saluus
 est. Si verò ipso etiam uti possent, velut mutilo, minus adhuc
 pedis ossa his minuerentur. At quibus circa coxam luxatio con-
 tingit, his femoris os non similiter coaugescere solet: Hoc e-
 nim proximè ad vulnus est: sed brevius sano fit. Tibiae tamen
 ossa non similiter his augmento destituuntur, neque ossa pedis.
 atque hoc ea de causa, quod femoris articulus qui ad tibiam est, &
 tibiae articulus qui ad pedem est, in sua natura manet. Carnes
 tamen minuuntur his totius cruris. Si verò uti crure possent,
 adhuc magis ossa auferentur, velut etiam prius dictum est, ex-
 cepto femore, & minus excarnes essent. Multo tamen minus
 carnosum quam hi qui sunt, essent. Argumento autem quod talia ita se
 habent, hoc est. Quicumque enim brachio elapso, mustellae cubi-
 bito praediti sunt, paruumque ac macilentum brachium habent, aut
 ex nativitate, aut etiam dum augescunt, priusquam perfecti eua-
 dant, galeancones appellari, hi os quidem brachij breue ha-
 bent, cubitum autem & summam manum paulo defectuosio-
 rem quam sani, propter relatas causas, eo quod brachium vul-
 nerato articulo proximum est, ut ideo brevius factum fit. Rur-
 sus autem cubitus propterea non similiter calamitatem percipit,
 quia brachij articulus qui est ad cubitum, in veteri natura ma-
 net. Et rursus manus adhuc longius abest à calamitate quam
 cubitus. Propter has igitur causas contingit, ut & ossa quae non
 coaugentur, non coaugescant, & quae coaugentur, coaugescant. Cae-
 terum ad carnositatem & manui & brachio multum profuerit, si
 quis manu laborando se fatiget. Quaecunque enim manuum

opera

Osium con-
 auctio.

A opera
 natur
 illa
 corporu
 vsu
 ca m
 aliqu
 eluxa
 fanti
 re vti
 stim
 bebic
 serit,
 id m
 ris, si
 natur
 prece
 chad
 gis m
 res, v
 rius
 eapit
 pere
 num
 sunt.
 C repot
 tem
 re pe
 inter
 his n
 nam
 ticol
 fit: p
 natu
 & te
 cepe
 fitat
 Qu
 absq

A opera sunt, plurima ex ipsis Galeacōnes hae manu operari conatur, velut altera possunt, & nihilo defectuosius quàm cum illaesa efficiunt. Non enim supra manus, velut supra pedes, corpus vehi necesse est. Verùm leuia sunt ipsis opera. Propter usum autem non minuuntur carnes Galeaconibus, neq; circa manum, neque circa cubitum. Sed & brachium propterea aliquam opem sentit ad carnositatem. Quum autem coxa eluxata fuerit ad internam partem à natiuitate, aut adhuc infanti, carnes ideo magis minuunt quàm in manu, quòd crure uti non possint. Quòd autem hae hoc modo se habeant, testimonium vnum quoddam in paulo posterius referendis habebitur. At quibus in exteriorem partem femoris caput excesserit, his crus breuius apparet, si ad alterum extendatur, atq; id merito. Non enim super os fundamētum fit capitis femoris, sicut quum intro excidebat, sed iuxta os quod inclinatum naturam habet in carne humida ac cedente firmatur: & propterea quidem breuius apparet. Intrinsicus autem iuxta plechada, intermediam crurum ac inguinum partem, femur magis mutilum & excarne fit. Nates autem extrinsecus incuruiores, utpote quum extra femoris caput elapsum sit. Sed & superius apparent nates, utpote cum caro quae isthic est, femoris capiti cesserit. Summa verò femoris pars circa genu, intro retere videtur. Tibia item & pes. Sed neque inflectere velut sanum crus possunt. Et signa quidem femoris extra elapsi hae sunt. Quibus igitur perfectis iam elapsus articulus non fuerit repositus, his totum crus breuius apparet. In ambulatione autem calcaneo terram pertingere non possunt. Verùm pectore pedis in terra consistunt ac progrediuntur, parum autem ad internam partem summis digitis vergunt. At crus laesum in his multo magis corpus vehere potest, quàm quibus ad internam partem excidit, partim quòd caput femoris, & ceruix articuli, quum natura obliqua sit, sub multam coxae partem subsistit: partim quòd summus pes non ad externam partem inclinat esse cogitur, sed propè est ad rectitudinem corporis, & tendit etiam interius. Quum igitur semitam ac callem acceperit articulus, in carne ad quam elapsus est, & caro viscositatem contraxerit, doloris exorsu progressu temporis fit. Quum autem doloris exorsus factus fuerit, possunt quidem absq; baculo iter facere, si aliàs voluerint. possunt autem &

vehere corpus supra crus læsum. Itaque propter vsum, carnes D
 talibus minus effœminantur, quàm illis de quibus paulo
 ante dictum est. Effœminantur autem aut plus, aut minus.
 Magisque adhuc effœminantur plerumque iuxta internam
 partem, quàm iuxta externam. Plerique tamen ex his calcea
 mentum sibi inducere non possunt, propter cruris inflexibi
 litatem. Quidam verò etiã hoc possunt. At quibus dum ad
 huc in ventre sunt, hic articulus fuerit luxatus, aut dũ adhuc
 augefcunt, vi elapsus, non fuerit repositus, aut etiam præ
 morbo hic articulus excesserit, ac luxatus fuerit: multa enim
 huiusmodi fiunt: talium quibusdam si corruptionem sen
 serit femur, suppurationes diuturnæ & linamentis indigen
 ges fiunt, & aliquibus ossium denudationes. Similiter autem E
 & quibus corruptionem femoris os sentit, & quibus non sen
 tit, multo breuius fit, & velut sanum coaugefcere non solet.
 Tibiæ tamen ossa breuiora quidem fiunt quàm alterius ti
 biæ, sed paululum, ob causas antea relatas. Ambulare verò ta
 les possunt, & quidam ex ipsis eo modo quo perfecti, quibus
 elapsus articulus repositus non est. aliqui verò etiam toto
 pede consistentes progrediuntur, declinant tamen inter am
 bulandum propter cruris breuitatem coacti. Hæc autem hoc
 modo fiunt, si diligenter educati fuerint in figuris, & rectè
 in quibus oportet, priusquam ad iter faciendum corroborati
 fuerint. diligenter item & rectè, postquam corroborati
 fuerint. Plurima autem diligentia opus habent hi, quibus
 dum maximè infantes sunt, hæc calamitas cõtigerit. Si enim F
 neglecti fuerint dum infantes sunt, inutile penitus, & omni
 augmento priuatum, totum crus euadit, & carnes totius cru
 ris magis minuuntur quàm sani. Multo tamen minus his mi
 nuuntur quàm illis quibus intro excidit, propter vsum & la
 bore, ita vt statim crure vti possint. velut etiam paulo an
 te in Galeanconibus dictũ est. Sunt autem aliqui, quibus par
 tim statim à natiuitate, partim præ morbo, amborũ crurum
 articuli exciderunt ad externam partem. His igitur ossa qui
 dem easdem affectiones habent ac perpetiuntur. Carnes ta
 men minimè effœminantur. Sed & Satis carnosã crura fiũt,
 præterquam si quid sanè circa internã partem paululum de
 ficiat. Propterea verò satis carnosã sunt, quia vtrisque cru
 ribus similiter vtuntur. Similiter enim fluctuant hæc atque
 illac

A illac
 bus
 ipfis
 xas f
 tale
 tane
 At ve
 rit: p
 que
 & m
 enim
 tend
 B com
 neq;
 simu
 si pec
 neq;
 sed n
 flexe
 terni
 rione
 da vt
 testir
 ac dir
 tus h
 C exte
 pare
 quod
 xæ e
 rò lu
 fertu
 bia &
 mult
 moll
 lo ad
 tur fe
 atque
 mur e
 posit

A illac inter ambulandum:& vehementer eminentibus nati-
 bus hi videntur,propter articulorum excessum. Si verò ossa
 ipsis corruptionem non senserint, neque gibbosi supra co-
 xas fiant:nonnullos enim etiam talia corripunt. Si igitur
 tale quid non contigerit,satis sani de cætero durant. Totum
 tamen corpus hi minus augetenscens habent, capite excepto.
 At verò quibus in posteriore partem femoris caput excide-
 rit:paucis autem excidit:hi crus extendere non possunt,ne-
 que iuxta articulum elapsum,neq; ita valde circa poplitem.
 & multo minus quàm hi quibus iamdudum id contigit. Hi
 enim magis & circa inguen, & circa poplitem, articulū ex-
 tendunt. Illud tamen insuper intelligere oportet: Et enim
B commodum,& magni faciendum,& plerisq; ignotum: Quòd
 neq; sani articulum circa poplitem extendere possunt,si non
 simul extendant etiam articulum circa inguen,præterquam
 si pedem valde sursum attollant.Sic enim poterint. Hi itaq;
 neq; inflectere articulum circa poplitem similiter possunt,
 sed multo difficilius,si non etiam articulum circa inguen in-
 flexerint.Multa verò etiam alia circa corpus huiusmodi fra-
 ternitates ac cognationes habent,& circa neruorum disten-
 tiones,& circa musculorum figuras, plurima,& pluris facien-
 da vt cognoscatur, quàm quispiam putauerit. Item circa in-
 testini naturam, & totius ventris, & circa vterorum errores
 ac distentiones.Verùm de his alibi nobis sermo erit cognat-
 us his quæ nunc dicuntur.Sed de quo nunc sermo est,neque
C extendere possunt, velut iam dictum est, & breuius crus ap-
 pareret,atque hoc ob duas causas, & quòd non extenditur, &
 quòd ad natium carnem elapsum est. Natura enim ossis co-
 xæ ea parte est,qua & caput & ceruix femoris existit. Vbi ve-
 rò luxatum fuerit, pronum ad externam partem natium de-
 fertur.Inflectere tamen possunt,si dolor non prohibeat,& ti-
 bia & pes moderatè recta apparent, & neq; hæc, neque illac
 multum inclinata.Iuxta inguen verò caro insuper aliquanto
 mollior esse videtur,præsertim ad contactum, vt pote articu-
 lo ad alterā partem elapso. Ad ipsas autem nates si attrecte-
 tur femoris caput,aliquanto etiā magis extuberare videtur.
 atque hæc quidem signa sunt,si cui in posteriorem partē fe-
 mur excidit.Cui igitur iam perfecto elapsum non fuerit, re-
 positum,hic ambulare quidem potest, vbi tempus interces-

ferit, & dolor sedatus fuerit, & articulus in carnem versari **D**
 adfuerit. Cogitur tamen vehementer se inflectere circa
 inguina, dum iter facit, atque hoc ob duas causas. tum quòd
 multo breuius crus fit, ob ea quæ antea dicta sunt: tum quòd
 multum valde abest ab eo, vt calcaneo terram contingat. Si
 enim conaretur vel paulukū pede illo vehi, ita vt nihil aliud
 habeat quo se firmet, retro sane corruerit. Magna enim fue-
 rit momenti inclinatio, & coxis multum in posterioŕe par-
 tem supereminentibus super pedis gressum, & spina insuper
 ad coxas vergente. Vix autem pectore pedis terram attingit,
 & ne sic quidem, nisi ipse seipsum circa inguina inflectat,
 & altero crure circa poplitem insuper se inflectat. Ob
 hæc autem cogitur, vt manū quæ est secundum læsum crus, **E**
 ad supernam femoris partem in singulis gressibus firmet.
 Cogit igitur aliquantum hoc ipsum, vt circa inguina inflectatur.
 Nam in permutatione crurum in ambulando, corpus supra læsum
 crus vehi non potest, si nō insuper firmetur crus per manum ad
 terram, nimirum quum non sub corpora articulus subsistat, sed
 ad posteriorem partem iuxta coxā extet. Absq; tamen baculo tales
 iter facere possunt, si aliàs adfuerint, eo quòd gressus pedis in
 vteri rectitudine manet, & nō ad extremam partem inclinatus
 est. Quapropter nihil opus habent baculi fulcimento. Quicumque
 tamen pro femoris per manum apprehensione, supposito sub alam,
 quæ ad sinistram crus est, scipione inniti volunt, hi siquidem
 longiorē scipionem supposuerint, erectiores quidem iter facient,
 pede **F** autem ad terram non innituntur. Si verò pede inniti
 volent, breuior ipsis baculus faciendus est, & ad inguina, vt se
 inflectant necesse fuerit. Cæterum carniū imminutiones etiam
 his secundum rationem fiunt, velut antea dictum est. Qui enim
 eleuatum habent crus, & nihil laborant, his etiam maximè
 minuuntur. Si verò plurimo vtuntur ingressu, his minimè
 minuuntur. Sanum tamen crus nihil inde vtilitatis consequitur,
 sed etiam deformis fit, si læso crure ad terram innitentes
 vtantur. Illi enim simul inseruiens, & extra prominente coxa
 esse cogitur, & citra poplitem se inflectere. Si verò quis læso
 crure non ad terram vtatur, sed eleuatum habeat, & scipioni
 innitatur, sic sanum crus robustum fiet. Nam & in naturali
 statu degit, & exercitationes
 ipsum

ipsum
 talia e
 facta
 Eiusd
 nim f
 bilia r
 quàm
 bilia r
 vt ne r
 ac glo
 la def
 ration
 B te, aut
 & non
 bo: Mu
 verò si
 betur
 dem o
 stituit
 tantur
 ui eni
 culum
 modo
 in corp
 & in h
 C sic qui
 Si ver
 non a
 minir
 ipsis v
 tionis
 in ofs
 les igit
 tum c
 tes, ali
 parten
 tingit
 re aut
 tem e

ipsum corroborant. Possit aliquis dicere, extra medicinam talia esse. Quid enim opus est de his quæ incurabilia iam facta sunt, amplius tractare? At hoc facere multum refert. Eiusdem enim professionis est & hæc cognoscere. Non enim fieri potest, vt inter se dirimantur. Oportet enim curabilia ita tractare, vt ne incurabilia fiant, ea intelligentia vt quàm maximè prohibeamus, ne ad hoc deueniant vt incurabilia reddantur. Oportet autem & incurabilia cognoscere, vt ne maximè lædant. Prædictiones autem splendide sunt ac gloriosæ ex cognitione, quò & qualiter & quando, singula desinent, siue eo vertantur vt incurabilia fiant, siue curationis spem exhibeant. Quibuscumque verò ex natiuitate, aut dum adhuc aliàs augetur, ita elapsus fuerit articulus, & non repositus, siue ex violentia elapsus sit, siue præ morbo: Multæ enim huiusmodi luxationes fiunt in morbis: Qui verò sint hi morbi, in quibus articuli elabuntur, postea scribetur: Si itaque elapsus non fuerit repositus, femoris quidem os breue fit, affligitur autè totum crus, & augmento destituitur, & multo magis ex carne fit, eo quòd ipso non vtantur. Nam & articulus circa poplitem his affligitur. Nervi enim ob ea quæ antea dicta sunt intenduntur. Quare articulum circa poplitem extendere non possunt hi quibus hoc modo coxa excidit. Vt enim in summa dicam, Omnia quæ in corpore ad vsum facta sunt, si quis moderatè ipsis vtatur, & in his laboribus exerceat, ad quos singula sunt adsueta, sic quidem sana sunt, & augetur, & probè consenscunt. Si verò quis non vtatur, sed quiescat, morbosiora fiunt, & non augetur, & cito consenscunt. Inter hæc autem non minimè perpetiuntur hoc & articuli, & nervi, si quis non ipsis vtatur. Propter has igitur causas, magis in hoc luxationis modo quàm in alijs affliguntur. Totum enim crus & in osium, & in carniū natura, augmento destituitur. Tales igitur vbi iam in viros euaserunt, eleuatum ac inclinatum crus hoc habent, altero verò vehuntur baculo innitentes, aliqui vno, aliqui duobus. Quibus porrò in anteriorem partem femoris caput elapsum fuerit: pauci autem hoc contingit: hi extendere quidem crus perfectè possunt, inflectere autem se minimè hi possunt circa inguen. Affliguntur autem etiam, si circa poplitem se inflectere coguntur. Longitudo

Articulus cum repositus non fuerit.

Femur antrosum ea lapsum.

gitudo verò cruris confimilis apparet, & circa calcaneum quidem valde. Verùm summus pes aliquanto minus in anteriorem partem prominere solet. Totum autem crus rectitudinem habet secundum naturam, & neque hanc, neque illam vergit. Cæterùm hi statim dolore corripiuntur maxime, & vrina imprimis supprimitur, aliquanto magis quàm in alijs luxationibus. Caput enim femoris proximè his incumbit ad præcipuos nervos, & circa inguen quidem extuberantes videntur, & locus extentus apparet, Verùm circa nates rugosior, & maxime excarnis. Atque hæc quidem quæ relata sunt, signa sunt eorum quibus ita femur excidit. Quibuscunque igitur viris iam factis, hic articulus elapsus, non fuerit repositus, hi vbi dolor ipsis sedatus fuerit, & articulus in eo loco in quem excidit, versari adsueuerit, statim ferè recti ambulare possunt, absque baculo, & valde quidem recti, vtpote quum ad læsum crus, neque circa inguen, neque circa poplitem, facile se flectere possint. Propter inguinis itaque inflexibilitatem, rectiore toto crure in ambulando vtuntur, quàm quum sani essent. Sed & aliquando ad terram pedem trahunt, vtpote quum supernos articulos non facile inflectant, & toto pede ingrediuntur. Nihilo enim minus hi calcaneo ingrediuntur, quàm anteriore pedis parte. Si verò magnis gressibus progredi possent, etiam valde calcaneo insistentes progredierentur. Nam & sani quãto minoribus gressibus iter faciunt, tanto magis calcaneo ingrediuntur, alterum pedem deponentes, contrarium eleuantes. Quibuscunque itaque hoc modo excidit, adhuc etiam magis calcaneo terram contingunt, quàm anteriore pedis parte. Anterior enim pedis pars, vbi reliquum crus extentum fuerit, nõ similiter in anteriorem partem inflecti potest, sicut vbi crus fuerit inflexum: Neque rursus sinuari pes potest crure inflexo, sicut vbi crus fuerit extetum. Sana igitur natura hoc modo est, veluti dictum est. Quum verò elapsus articulus repositus non fuerit, sic iter faciunt, velut dictum est, ob prædictas has causas. Magis tamen ex carne crus fit quàm alterum, & iuxta nates, & circa suram, & iuxta posteriorem rectitudinem. At verò quibus dum adhuc infantes sunt, articulus sic elapsus, nõ fuerit repositus, aut etiam à natiuitate ita haberint, & his femoris os aliquãto magis minuitur, quàm tibiæ

aut ped

A aut pe
 femur
 circa p
 dictum
 gescu
 alteru
 est. N
 possun
 cation
 quæ p
 habet
 vtunt
 B vbi au
 autem
 circa
 quàm
 ma di
 inter
 quan
 elapsi
 fiti ne
 fictio
 Vbi v
 quàm
 fuerit
 C illis d
 etiam
 aliqu
 pita,
 rotur
 bicul
 tame
 mid
 cunf
 terit.
 qui n
 minu
 quã
 quæ

aut pedis ossa. Et minimùm quidem in hoc luxationis modo femur minuitur. Carnes tamen vndiq; minuuntur, maximè circa posteriorem rectitudinem, quemadmodum etiã priùs dictum est. Quicunq; igitur rectè educati fuerint, hi vbi au-
 gescent, crure vti possunt, breuiore aliquantũ existète quàm altero, ita tamè vt baculo innitantur ea parte qua læsum crus est. Non enim absque calcaneo, pedis pectore admodum vti possunt, vt in id innitantur, quemadmodum in alijs claudicationibus aliqui possunt. Causa verò cur non possint, ea est quæ paulò ante relata est. Ob id igitur baculo insuper opus habent. Qui verò neglecti fuerint, & crure ad terram non vtuntur, sed eleuatam id habèt, his minuuntur quidem ossa,
 vbi au-
 gescent, magis quàm his qui eo vtuntur. Minuuntur autem & carnes magis multò quàm his qui vtuntur. Verùm circa articulos in directũ mutilatur his crus aliquãto magis, quàm quibus alio modo luxatio facta est. Quo igitur in summa dicatur, Articuli excidentés ac qui luxantur, inæqualiter inter se ipsos excidunt ac luxantur, aliquãdo multò plus, aliquando multò minus. Et quibus quidè multò plus luxati aut elapsi fuerint, his omnino difficiliùs reponuntur. Et si repositi non fuerint, maiores & manifestiores mutilationes ac afflictiones tales habent, & ossium, & carniùm, & figurarum. Vbi verò minus exciderint & luxati fuerint, tales faciliùs quàm alij reponi possunt. Si verò frustra tentati, aut neglecti fuerint, minores ac minùs noxiæ mutilationes his sũt, quàm
 illis de quibus paulò antè dictum est. Reliqui igitur articuli etiam valde multum differunt ad hoc vt aliquando minor, aliquando maior luxatio fiat. Verùm femoris & brachij capita, quàm similimè inter se vtraq; excidũt. Nã capita prout rotunda sunt, simplicem & caluam rotunditatem habèt. Orbiculatiores autem sinus sunt, qui capita excipiunt, capitibus tamen ipsis congruentes. Quapropter fieri non potest vt dimidium articuli ex ipsis elabatur. Nam ob rotunditatis circumferentiã, aut ad externã, aut ad internã partem luxari poterit. Sed de quo nunc sermo est, perfectè excidunt, nam alioqui non excidunt. Attamen & hi aliquando plus, aliquando minus, à naturali statu profiliunt, & femur aliquanto magis quàm brachiũ patitur. Nam aliquæ etiã ex his luxationibus quæ à natiuitate fiunt, si parũ elapsæ fuerint, ad naturalè statum

tum reduci possunt, & maximè articuli circa pedē. Quicun- D
 que à natiuitate mutili fiunt, pleriq; ex his curabiles sunt, si
 non valde magna emotio facta fuerit, aut etiam præuictis
 iam pueris contigerit. Optimum igitur est vt talia quàm ce-
 lerrimè curentur, priusquam valde magnus ossium defectus
 fiat, & priusquam admodum magnus carniū defectus circa ti-
 biam contingat. Modus itaque mutilationis nō vnus est, sed
 plures. Plurima quidem eluxata non sunt penitus, sed per fi-
 guræ consuetudinē, in quadam pedis interceptione mutila-
 ta. Animaduertendum autem in horū curatione est, vt tibie
 circa malleolum os, quod extrinsecus est, ad internā partem
 detrudatur ac dirigatur, & calcanei os quod è directo illi
 subiacet, ad externā partem retrudatur, quo ossa quæ eminet E
 fibijpsis occurrant iuxta medium ac obliquum pedem. Digi-
 ti verò aceruatī vnā cum magno digito ad internā partē in-
 clinentur, atque ita circuncirca cogantur. Probè autem deli-
 gare oportet cerato resinato, & splenijs, & linteis mollibus
 nō paucis, neq; nimis compressis, atq; ita deligationis circū-
 ductiones facere, velut etiam manibus directo pedis fiebat,
 quo pes paulò magis ad valgum vergere videatur. Soleam
 etiā quandam facere oportet, aut ex pelle nō nimis dura, aut
 è plumbo, eamq; insuper alligare non ad corpus positam, sed
 vbi iam postremis linteis deligare voles. Quū verò iam deli-
 gatus fuerit, vnus alicuius lintei ex his quibus deligatur, ini-
 tium, ad deligamēta quæ infra pedem sunt assuere oportet,
 è directo parui digiti, & postea à sursum extendere, ita vt mo-
 deratè habere videatur, atq; sic supra suram circundare, quo
 sic extentum ac collocatum stabile maneat. In summa, quasi
 quis ceram fingat, ad naturā iustam adducere oportet, ita vt
 & inclinata, & distenta præter naturam, & manibus sic diri-
 gamus, & similiter deligatione: adducamus autem non vio-
 lenter, sed leniter. Assuere verò ita oportet lintea, vt con-
 cat ad reparationes ac appensiones faciēdas. Aliæ enim clau-
 dicationes alia reparatione ac appensione opus habent. Cal-
 cecum insuper plumbeum facere oportet, extra deligationem
 adalligatum, qualem modulū crepidæ chiæ habebunt. Ve-
 rùm nihil ipso opus est, si quis & manibus rectè direxerit, &
 linteis rectè deligauerit, & appensiones ac reparationes per
 affuta lintea rectè fecerit. Atque hæc quidem est curatio, &
 neque

A neq
 opu
 quis
 flis
 da
 com
 à pe
 cret
 fibu
 emi
 port
 Illu
 B siti
 Pau
 fio e
 bian
 vera
 & ru
 cit, n
 & ne
 dunt
 ipse
 tio v
 pauc
 nem
 C nis, b
 no n
 tio si
 ipsu
 nã si
 defac
 hibe
 ac or
 mod
 tis vt
 vt la
 nãtu
 bus i
 rinsc

A neque sectione, neq; vitione, neque alia varietate quicquam opus habet. Citius enim talia medicina obteperant, quam quis putarit. Devincere tamen tempore oportet, donec in iustis figuris corpus auctum fuerit. Vbi verò calcei ratio habenda est, Arbylæ lutigradæ, calceamēti ita appellati species, accommodatissimæ existunt. Hoc enim calceamentū minime à pede superatur, sed potius ipsum superat. Idoneus est etiam creticus calceamentorum modus. At verò quibus tibiæ ossibus luxatis, ac vlcere inducto, articuli circa pedem penitus eminent, siue intrò vergant, siue extra, tales reponere non oportet, sed permittere vt quicunque velit medicus reponat. Illud enim clarè scire oportet quòd homo morietur, si repositi permanserint. Sed & vita paucorum dierū his cōtinget. Pauci enim ex ipsis septimū diem transgrediuntur. Conuulsio enim est quæ ipsos occidit. Sed & cancerari contingit tibiā ac pedē. Hęc ita futura esse certo scire oportet. Et neq; veratrum mihi videtur profuturū esse, & eadem die datum, & rursus epotum: proximè autem si quicquam huiusmodi facit, non tamen mihi hoc videtur. Si verò repositi nō fuerint, & ne tentati quidem ab initio, pleriq; ipsorū superstites eadunt. Sic autem & tibiā & pedem coaptari oportet, prout ipse volet, modò non sint dependentia, aut commota. Curatio verò facienda est cerato picato, & splenijs vino imbutis paucis nō valde frigidis. Frigiditas enim in talibus cōuulsionem accersit. Idonea etiam sunt folia betarum, aut tussilaginis, bechij appellatæ, aut alicuius alterius huiusmodi, in vino nigro austero semicocta ac imposita. Et facienda est curatio super vlcus, & super partes adiacentes. Et cerato tepido ipsum vlcus illinendum. Si verò hyemis tēpus fuerit, etiā lanæ succidæ vino ac oleo tepidis imbutæ supernè ipsum madesfaciant. Deligatio verò nulla, neque vllum cataplasma adhibendum est. Probè enim nosse conuenit, quòd compressio ac omnis oneris gestatio, talibus omne malum affert. Accommodata autem sunt ad talia, & ex emplastris aliqua quæ cruentis vulneribus destinata sunt, quibus videlicet ex ipsis cōfert, vt lanæ superimpositæ vino madesfiant, & multo tempore sinantur. Quæ verò ex illis cruentis emplastris, paucissimis diebus incumbere debent, & quæ resina comprehenduntur forissecus adiecta, nō similiter vt illa idonea sunt: diuturna enim

*Tibiæ ossa
luxata.*

Curatio.

nim fit horum vlcerum purgatio, quum multo tempore ma- D
dore abundant. Quosdam tamē ex his deligare, bonum est.
Verum illud clarē nosse oportet, quod necesse est hominem
turpiter claudum fieri. Nam pes in talibus in supernā partē
retractus est: & ossa luxata, extra eminentia apparēt. Neque
enim vllum ex talibus ossibus plerunque denudatur, nisi le-
uiter aliquantum: neque abscedit, sed tenuibus ac debilibus
cicatricibus circumducitur: atq; hoc si multo tempore quie-
uerint: Sin minus, periculum est ne vlcusculum immedicabi-
le relinquatur. Verum de quo sermo est, qui sic curantur, ser-
uantur. Si verò repositus fuerit articulus ac permanferit, mo-
riuntur. Eadem ratio est, si etiam cubiti ossa circa manus
articulum vlcere facto emineant, siue ad internam manus par- E
tem, siue ad externam. Clarē enim nosse id oportet, quod is
moriatur intra paucos dies tali morte, qualis antea dicta est,
cui reposita ossa permanferint. Quibus verò reposita nō fue-
rint, neque repositio tentata est, hi multo plures superstites
manent. Curatio autem eiusmodi etiā talibus cōmoda est,
qualis iam dicta est. Figuram verò claudicationis turpē esse
necesse est, & digitos manus debiles ac inutiles. Sin enim ad
internā partem ossa luxata fuerint, digitos inflectere nō po-
test. Si verò ad externam, extendere nequit. Quibus verò
tibiæ os facto vlcere, circa genu eminent foras, siue ad ex-
ternā partem siue ad internā, his si quis reponat, adhuc prō-
ptior mors adest quā alijs, etiam si etiam illis prompta ade-
rat. Si verò omīssa repositione medearis, spes quidem salutis F
hoc solo modo existit. Verū periculoriosa hæc ossa sunt, quā-
to superiora ac robustiora sunt, & à fortioribus elapsa. At
si os femoris quod ad genu est, vlcere facto elapsum fuerit
& repositū permanferit, mortē adhuc violentiorē citius in-
duxerit quā prius relata. Si verò repositum non fuerit, lon-
gè magis periculosum est quā priora. Sola tamē hæc salu-
tis spes est. Eadē verò ratio est, & de articulis circa gibbū cu-
biti, & de cubito ac brachio. Quæcunque enim ex his luxa-
ta, vlcere facto eminent, ea omnia si reposita fuerint mor-
tem inducunt: non reposita, spem salutis: claudicationem ve-
rò superstitis. Lethaliores autē sunt superiores articuli, si
reponantur. Sed & si non reponantur, periculosiores ijdem
sunt. Si verò alicui superiores articuli luxati, facto vlcere e-
mineant

*Os tibiæ
eminens.*

*Os femoris
quā per-
iculosum.*

A min
& fi
lata
bus a
cere
auu
conu
cium
stodi
ficac
ante
scere
B vti. N
Vlcu
defit
aut c
frig
sunt
tet e
enir
tim
Qui
cont
stat:
& t
C ter
tent
ticu
que
re si
culu
mo
si re
circ
nox
læd
qua
ctio
rat

mineant, hi & si reponantur celerrimam mortem inducunt:
 & si non reponantur, periculosiores sunt. Curatio verò ià re
 lata est, quæ mihi accommodatissima esse videtur. At verò qui-
 bus articuli digitorum aut pedis, aut manus luxati, factò vl-
 cere eminerint, osse nò fracto, sed circa ipsam connexionē
 auulso, his si repositi permanferint, adest quidem periculum
 conuulsionis, si non bene curati fuerint: attamen operæ pre-
 cium est vt repositio fiat, cum prædictione quòd multa cu-
 stodia ac cura opus habet. Reponere verò facilimum est, ef-
 ficacissimùmq; ac artificiosissimum per vesticulū, velut etiā
 antea dictū est in fractis ac eminentibus ossibus. Postea quie-
 scere quàm maximè conuenit, & decumbere, ac paucò cibo
 vt. Melius est & pharmaco sursum purgante leui aliquo vt.
 Vlcus verò curare oportet, aut cruentis emplastris quæ ma-
 desūt, aut polyophthalmi siue buphthalmi folijs impositis,
 aut quibus ossa in capite fracta curantur. Nihil autem valde
 frigidum adhibere. Minimè igitur primi articuli periculosi
 sunt. Superiores autem periculosiores. Reponere verò oportet
 eadē die aut postridie: Tertio ac quarto minimè. Quarto
 enim die maximè recrudescere solent. Quibus autem nò sta-
 tim repositi fuerint, in his dictos dies transgredi oportet.
 Quicquid enim intra decem dies repositum fuerit, omne id
 continetur. Si verò reposito osse conuulsio accedat, articulū
 statim eicere oportet, & calida quàm sapissimè humectare,
 & totum corpus, & præsertim circa articulos, calidè & leni-
 ter ac molliter tractare. Verùm inclinatum magis quàm ex-
 tentum totum corpus esse oportet. Expectandū tamē est ar-
 ticulos circa digitos qui reponuntur abscessuros esse. Plerū-
 que enim ita contingit, si vel quæuis inflāmatio subsit. Qua-
 re si non propter vulgi imperitiam, modico verēda esset ac-
 cusatio, nullum penitus reponere oportebat. Atque ad hunc
 modum periculosa sunt ossa, circa articulos eminentia foras,
 si reponantur, quemadmodum dictum est. Quæcunque verò
 circa articulos digitorum penitus rescātur, ea plerunq; in-
 noxia sunt, si nò quis in ipsa vulneratione ex animi deliquio
 lædatur. Et curatio vulgaris talibus vlcerebus sufficit. Sed &
 quæ nò circa articulos sed iuxta aliam quandam ossium re-
 ctitudinem rescantur, & hæc innoxia sunt, & adhuc alijs cu-
 ratu faciliora. Ex quæ iuxta digitos ossa fracta extra eminet,

non ad articulum, & hæc si reponantur, innoxia sunt. At re-
 sectiones ossium perfectæ circa articulos, & in pede, & in ma-
 nu, & in tibia ad malleolos, & in cubito ad iuncturâ manus,
 pleriq; quibus refecantur innoxia sunt, si non statim animi
 deliquiû euertat, aut quarta die febris cõtinaua accedat. Cor-
 ruptiones tamen carniû contingunt, & in vulneribus san-
 guifluis fientibus, & vehemētibus cõstrictionibus, & in ossiû
 fracturis magis quàm oportet compressis: & alijs vinculis
 violentis intercepta pleriq; decidunt. Et pleriq; ex talibus
 superstites euadunt, & quibus femoris pars aliqua & carniû
 & ossis decedit, & quibus brachij pars (Minus autem si cubi-
 ti aut tibiæ pars deciderit) & amplius facilè ferentes super-
 stites euadunt. Quibus igitur fractis ossibus corruptiones sta-
 tim fiunt, & denigrationes, his abruptiones corporis celeres
 circũcirca fiunt, & decidentia cito decidunt, vt cum ossa iam
 antea remiserint emollita. Quibus verò dum ossa sana sunt,
 denigrationes fiunt, carnes quidem etiã his cito moriuntur,
 ossa verò tardè abscedunt, qua parte termini sunt denigratio-
 nis, & ossis nudatio extat. Oportet autē partes corporis que-
 cunq; infra terminos denigrationis sunt, quum iam penitus
 mortuæ fuerint, & doloris exortes, iuxta articulum auferre,
 prouidendo vt ne vulneret. Si enim is cui resectio fit, dolore
 affectus fuerit, & corpus nõdum mortuû fuerit ea parte qua
 refecatur, magnum periculum est ne præ dolore animi deli-
 quium incidat. Talia verò animi deliquia multos iam euesti-
 gio peremerunt. Femoris itaque os tali modo denudatum o-
 ctogesimo die abscedere vidi. Tibia tamen huic homini cir-
 ca genu vigesima die ablata fuerat, aut vt mihi videbatur e-
 tiam citius. Non enim simul, sed ad maiorē prouidētiã fa-
 cere quid mihi visum fuit. At tibiæ ossa ex eiusmodi deni-
 gratione circa mediã tibiã, sexagesimo die mihi deciderunt,
 quæcunq; ex ipsis fuerunt denudata. Differt equidem & cu-
 ratio à curatione, ad hoc vt ossa denudata citius aut tardius
 decidant. Differt etiam cõpressio à compressione, prout ve-
 hementior aut debilior fit, ad hoc vt citius aut tardius nerui
 denigrati emoriantur, carnes item & arteriæ ac venæ. Nam
 quæcunq; non vehementer intercepta moriuntur, ex talibus
 quædã ad ossium denudationes non perueniunt, sed magis in
 superficie decidunt. Propter has igitur causas, non vnum
 meri

A men
 cant
 enir
 nis o
 circ
 exor
 sunt
 mag
 circ
 ricu
 cere
 acce
 B rã c
 pen
 cessi
 tam
 Nan
 sang
 tis i
 quic
 rat,
 les,
 luxa
 tern
 dun
 C tati
 lit.
 susp
 des
 bea
 esse
 læsu
 ope
 tiun
 ten
 cen
 Pos
 lém
 tun

A meri nomen tēpori poni potest, in quāto singula ex his iudicantur. Assumere verò valde oportet tales curationes. Sunt enim magis horrēdi aspectus quāam curationis, & curatio lenis omnibus talibus sufficit. Ipsa enim seipsa solū iudicant: & circa victū diligentia adhibere oportet vt pro viribus febris exors sit: & in iustis figuris corpus collocare. Iustæ autem hæ sunt, vt neq; sublimius eleuatum sit, neq; deorsum repat. Sed magis præterea sursum vergat, donec perfectè fuerit circumcirca abruptū. Nam in hoc tempore sanguinis eruptionū periculum imminet. Ob id igitur vulnera deorsum repentia facere non oportet, sed vice versa. Alioqui vbi tempus amplius accesserit, & vlcera pura facta fuerint, non amplius hæ figuræ cōmodæ sunt, sed positio recta, & aliquando deorsum repentes. Temporis enim progressu quibusdam horū ovis discessiones fiunt, & subligaminibus opus habent. Expectare tamen oportet, vt tales per tempus à dysenteria corripiantur. Nam in plerisq; denigrescentibus dysenteria accedit, & in sanguinis eruptionibus ex vlcerebus. Accedit autem iudicatis iam denigrationibus ac sanguinis eruptione. & procedit quidē large ac vehementi impetu, sed nō ad multos dies durat, neque lethalis est. Neq; enim valde cibum auersantur tales, neque aliàs vasa vacua facere conducit. Femoris porro luxationē circa coxam hoc modo reponere oportet, si ad internam partē elapsum fuerit. Bona quidem ac iusta & secundum naturam hæc repositio est, & sanè etiam aliquid ostentationis habēs, si quis talium rerum iactatione superbire velit. Ex pedibus hominē ad transversam mediæ domus trabē suspendere oportet, vinculo forti, sed molli ac lato, ita vt pedes quatuor digitorū spatio, aut minus, inter se distantes habeat. Sed & supra genua latum ac molle lorum circumdatum esse oportet, quod itē ad trabem illam extendat. Crus autem læsum duobus digitis amplius quāam alterum extentum esse oportet. A terra verò absit caput ad duorum cubitorum spatium, aut paulò plus, aut minus. Manus autē iuxta latera extentæ, aliquo molli sint alligatæ. Omnia verò hæc supino iacenti ipsi præparentur, vt quāam breuissimo tēpore pendeat. Postquā verò suspensus fuerit, virum peritum & non debilem immisso inter femora cubito ita agere oportet, vt cubitum inter caput femoris elapsum, & interfœmineū locum-

*Femoris
luxati repositio.*

que inter anum ac pudendū ponat, & postea altera manu ad D
 illam interpositā coniuncta, rectus astans ad suspensū corpus,
 derepente se appēdens sublimis quā̄m æquabilissimē depen
 deat. Hæc repositio omnia quibus secundum naturam opus
 est exhibet. Nam & ipsum corpus suspensum sua ipsius gra
 uitate extensionem facit: & is qui appendet, vnā cum exten
 sione, femoris caput super acetabulum eleuari cogit, simulq̄;
 cum cubiti osse, velut cum veste molitur ac cogit, vt ad pri
 stinam naturam relabatur. Oportet autem vincula omnino
 bene constructa esse, & curare vt fortissimus sit is qui se app
 endit. Quæadmodum igitur etiā̄ antea dictum est. Magna
 est differentia naturarum in hominibus, ad hoc vt vel faciliē,
 vel difficulter repositio fiat. Et cur magna sit differentia di
 ctum est antea, vbi de humero egimus. Quibusdam enim fem
 ur rursus incidit nullo adhibito apparatu, sed ex modica
 extensione, quantum manibus directio fieri potest, & ex leui
 cōmōtione. Multis autem qui crus iuxta articulū inflexerūt,
 iam facta circūagitatione rursus incidit. At multō plura vul
 gari cuilibet apparatui non obtemperant. Quapropter scire
 quidē oportet de singulis optima in omni arte, vtī verō his
 quæ singulis vicibus idonea visa fuerint. Relati igitur sunt
 extensionum modi etiā̄ in superioribus, vt quis vtī possit ex
 his qui fortē affuerint. Oportet enim in cōtrarias partes fie
 ri extensionē vehemēter, in alteram, cruris: in alterā, corpo
 ris. Si enim probē extensio facta fuerit, femoris caput supra
 pristinā sedem eleuabitur. Et si quidē ita super eleuatum fue
 rit, ne prohibere quidē facile sit, quo minus ipsum in suā sedē
 infideat. Quare omnis iam vectis molitio ac directio suffi
 cit. Sed enim in extēsiōne deficiūt, & ob id maiore turbatio
 nem exhibet repositio. Oportet igitur non solū iuxta pedem
 vincula alligata esse, sed etiā̄ supra genu, quo non magis cir
 ca articulum sit deligatio in extēsiōne, quā̄m circa coxæ ar
 ticulum. Sic igitur extensionē ad pedis partē præparatam fa
 cere oportet. Sed & in alterā partem extensionē, non solū
 ex deligatione circa pectus & alas, in contrarium extendere
 oportet, sed etiā̄ loro longo, duplicato, robusto, leni, circa in
 terfœmineum inserto, & à posteriore parte ad spinam porre
 cto, ab anteriore verō ad clauiculam tendente; ibiq̄; ad alte
 rum initiū alligato, ita coactionē facere oportet, vt alij hinc,
 alij

A ali
 for
 pu
 mo
 ver
 nu
 cog
 int
 pre
 lig
 nus
 lis.
 B hal
 ind
 Pos
 eti
 git
 hæ
 in
 dra
 effi
 per
 cer
 pu
 pus
 C suff
 do
 hac
 stan
 hoc
 sis
 nē
 pit
 int
 ve
 cit.
 ne,
 nur
 his

A alij illinc extensionē faciunt, ita tamen vt lorum circa inter-
fœmineum, non super femoris caput porrectū sit, sed inter ca-
put & interfœmineū. Verūm inter extendendū pugno ad fe-
moris caput quis innixus, id ad exteriorē partē propellat. Si
verò is qui trahitur eleuetur, iniecta manu, & cum altera ma-
nu cōiuncta, simul deorsum trahat, simulq; ad externā partē
cogat. Alius verò quispiam partē femoris ad genu, placidē ad
internam partē dirigat. Dīctum autem est etiā antea, operæ-
precium esse vt si quis in vrbe populosa medicinā exerceat,
lignū possideat quadrangulare sex cubitorum, aut paulo mi-
nus latitudine bicubitali: crassitudo autē sufficit dodranta-
lis. Id secundū longitudinē hinc atq; illinc sectionē incisam
habere oportet, vt ne altior quā oportet machinatio fiat.

B inde postes afelli breues, robustos, vtrinq; inapratos habere.
Postea sufficit quidē in dimidia ligni parte, nihil tamē vetat
etiā per totum, velut fossas longas quinq; vel sex, quatuor di-
gitorū spacio inter se distantes, incisas esse: & satis est vt sint
hæ & latitudine & profunditate triū digitorū. Habere etiā
in medio hoc lignū debet excauationē profundiorē qua-
drangulā trium digitorū, quo in hanc excauationē, vbi opus
esse visum fuerit, lignū cavitati congruū infigatur, quo su-
perne sit rotundū. In figendū autem hoc est, si quādo con-
ducere visum fuerit, inter caput femoris & locū inter anum ac
pudendū. Hoc lignū erectum stans prohibet ne cōcedat cor-
pus, dū à pedibus extēditur. Quādoq; enim hoc ipsum lignū
sufficit pro extensione in contrariū supernē faciēda. Aliquā-
do etiā dum hinc atq; illinc crus extēditur, hoc ipsum lignū
hac vel illac laxum incūbens cōmodum ad hoc fuerit, vt in-
star vectis, caput femoris ad externam partem extrudat. Ob
hoc enim etiam fossæ incisæ sunt, quo in quibuscunq; ex ip-
sis cōgruū id facere fuerit, vectes ligneus immissus molitio-
nē faciat, aut circa articularū capita, aut ad ipsa penitus ca-
pita infixus, vnā cū extensione, siue ad externā partē, siue ad
internam, molitionē facere expedierit: siue etiam rotundum
vectē esse conducatur, siue latū. alius enim alij articulo con-
ducit. Cōmoda autē est in omniū articularum cruris repositio-
ne, hæc per vectes molitio vnā cū cōcussione. Verūm de quo
nunc sermo est, teretē ac rotundum vectem esse conuenit. Ex
his machinis ac coactionibus, nō videtur mihi fieri posse vt

vllius articuli repositio frustra tentetur. Inuenire tamē quis D
 possit etiam alios modos repositionis huius articuli. Si enim
 lignū hoc magnū, habeat in medio à lateribus duos postes
 pedales, eius altitudinis, quæ cōferre videtur, alterum hinc,
 alterum illinc. Deinde lignū trāsuersum, velut scalæ gradus,
 postibus impositū sit: atque ita sano crure inter postes tran-
 smisso, læsum crus suprā gradum adaptatū habeat. Verū ad al-
 titudinem, & ad articulum qua parte excidit facilè quiddam
 adaptare oportet. Gradum enim moderato altiozem face-
 re oportet, & stragulum multiplex prout congruum fuerit,
 sub corpus subextēdere. Deinde lignum moderatam latitu-
 dinem ac longitudinē habens, sub crus ad malleolum vsque
 extētur esse oportet, quod vltra femoris caput, quantum eius E
 fieri potest porrigatur, & ad crus alligetur quotiescūq; opus
 fuerit, vt moderatè habeat. Postea dū extenditur crus, siue li-
 gno pistilloformi, siue aliqua alia ex his extensionibus, crus
 simul circū gradū vnā cū alligato ligno, deorsum cogere o-
 portet, ita vt aliquis supra articulū iuxta coxam hominē de-
 tineat. Hoc enim modo simul & extensio femoris caput su-
 per acetabulū attollet, simulq; mollitio femoris caput in pri-
 stinā naturā detruet. Hæ omnes relatæ necessitates ac co-
 actiones fortes sunt, & omnes calamitate superiores, si quis re-
 ctè ac bene præparet. Quemadmodum autè etiam antea di-
 ctum est, à longè debilioribus extēnsionibus, & viliore appa-
 ratu plerisq; rursus incidit. At verò si ad externā partē fe-
 moris caput luxatū fuerit, extensiones quidē hinc atq; illinc F
 facere oportet, eodē modo velut dictū est. Verū molitionē
 cum vecte lato, vnā cum extēnsione facere cōuenit, ab externa
 parte ad internā cogendo, ita vt ad ipsas nates, & paulo supe-
 rius vecte adhibeas. Ad sanam verò coxā iuxta nates aliquis
 manibus renitatur, vt ne cedat corpus: aut alio quopiam hu-
 iusmodi vecte submisso, & ex fossa conueniente fulcito con-
 tra obnitatur. Partē autè femoris luxati quæ ad genu est, ab
 interna parte foras placide abducat. Cæterū suspēnsio in hoc
 modo luxationis articuli non conuenit. Cubitus enim eius
 qui se appendit, caput femoris ab acetabulo propellit. Moli-
 tionem tamen cū ligno subiecto, ita quis adaptare possit, vt
 huic luxationis modo conueniat, si forinsecus adhibeat. Sed
 qd opus est plura dicere? Si em̄ rectè extensio fiat, & rectè per
 vectes

- A** vectes molitio contingat, qui articulus hoc modo elapsus nō reponi possit? At si in posteriorem partem femur exciderit, extensiones & diuersum tensiones ita facere oportet, velut dictum est, ita tamen vt super lignum multiplex stragulum infērnatur, quo mollissimum sit, & homo pronus reclinetur ac sic extendatur. Verū vnā cum extensione, etiā tabula deorsum cogere oportet eodē modo veluti gibbositates, è directo natium tabula collocata, aut magis ad infernam quàm ad supernā coxarū partem, & incisura in pariete ad tabulā excipiendā non recta sit, sed paululum decliuis ad pedū partem. Hæc repositio maximè secundū naturā est huic luxationis modo, & simul fortissima. Suffecerit autem fortassis pro tabula, vt aliquis infideat, aut manibus innitatur, aut insēdat derepente, simulq; cum extensione incūbat. Nulla verò alia ex relatīs repositionibus secundū naturā est huic luxationis modo. Si verò in anteriore partem elapsus fuerit, idē quidem modus extensionū faciendus est. Verū virū & manibus validissimū, & aliàs peritissimum, vola manus alterius circa inguina firmata, & altera manu insuper iniecta, simul luxationem deorsum propellere, simulq; femoris partem quæ ad genu est ad anteriorem partem compellere oportet. Hic em̄ modus repositionis, huic luxationi maximè secundū naturā est. Sed & suspensio finitimum quid secundū naturam habet. Oportet tamen eum qui se appendit peritum esse, vt ne cubito articulum excutiat, sed circa medium inter anum ac pudendum locū, & iuxta os sacrū se appendat. Laudatur etiā is qui per vtrē hunc articulū reponere conatus est. Et iam sanè aliquos vidi, qui præ imperitia, etiā extra & retro luxatos, per vtrē reponere conabant, non animaduertentes q̄ magis ipsum eijcerent q̄ reponerēt articulū. Nam qui primus excogitauit, haud dubiè ad intrò elapsos articulos, per vtrē repositionem tētauit. Nosse igitur oportet q̄ alia multa vtrē sunt potiora. Oportet autē vtrē non inflatum infra femora ponere, quantū fieri potest suprē ad locū inter anum ac pudē dum adductum: & facto à patelis genu initio, femora per fasciam vsq; ad mediā femorum partē deligare, deinde in partem vtris solutam folle ex officina fabri immisso inflare, & vtrē cogere vt distēdatur. Homine verò in latus decumbere oportet, & læsum crus superne habere. Atq; hic quidē est ap-

paratus: sed pleriq; peius præparât quàm ego nũc dixi. Non enim deligant femora ad multã partem, sed solũ genua, & non insuper extendunt. est autẽ insuper extẽsio quog; facienda. Attamẽ aliqui iam reposuerant, facillẽ rem assequuti. Non autẽ ita facile est coactionẽ hoc modo perficere. Nam & vter, dum inflatur, rudissimas partes suas ad articuli caput non habet, quod maximẽ emoliri oportet: sed inferius ipso, medius ipse locatus est circa media femora, aut adhuc inferius: & rursus femora ipsa natura sunt curua. Supernẽ enim carnosã sunt, & inter se sociata. Infernẽ verò sicca, vt etiam natura femorum vtrem ab opportunissimo loco repellat. Si verò quis paruum vtrem imponat, fieri non potest vt paruum robur articulum cogar. Si itaq; vtre vti velis, femora inter se ad multam partem colliganda sunt: & vnã cum corporis extensione vter inflandus est. Crura verò ambo deligãda sunt vsq; ad finem in hoc repositionis modo. At verò in vniuersa arte hoc plurimi facere præ omnibus oportet, vt id quod ægrotat sanum facias. Si verò multis modis fieri possit sanatio, vt cum qui minimẽ molestus est eligas. Nam & virum bonum, & artis peritum, hoc declarat, qui populo imponere non studeat. Verũ de quo nunc sermo est. Tales quãdam sunt familiares extensiones corporis, vt ex his quã adsunt expedita ac facilis reperiri possit. Nam si vincula ex loris mollia ac lenia non affuerint, sed aut ferrea, aut funes nautici aut domestici, fascijs aut pãniculis laneis ea maximẽ parte amplius obuoluerẽ oportet, qua vincula detentionẽ factura sunt, atque ita vinculis deligare. Deinde in lecto róbustissimo & ex presentibus maximo, hominẽ bene extendere oportet, hoc modo. Lecti pedes qui ad caput sunt, aut à pedibus, ad limen ianue, intus aut foris prout cõmodum fuerit firmẽtur. Ad alteros autem lecti pedes lignũ quadrangulare transuersum obijciatur, ita vt à pede ad pedem pertingat. Et si quidem tenue fuerit lignum, ad pedes lecti deligetur. Si verò crassum, non est opus. Deinde initia vinculorum, & eorum quã à capite sunt, & eorum quã à pedibus, vtraq; alligentur ad pistillũ, aut ad aliud huiusmodi lignum: ita vt è directo corporis sint, aut paulò superius. Moderatẽ verò extendantur ad pistilla erecta consistentia, quorum alterum ad limen, alterum ad lignum obiectum firmetur, atque sic refractis pistillis extensio fiat.

Sufficit

A Sufficit autem scala quæ robustos gradus habet, sub lectum extenta, pro limine ac ligno obiecto, quo pistillis ad conuenientes gradus hinc atq; illinc firmatis, ita vinculorum extensio fiat. Porrò reponitur femoris articulus etiam hoc modo, si ad internam, & ad anteriorem partem luxatus fuerit. Supra scalam in terram defixam hominē collocare oportet. deinde sanum crus placidè externum deligare, vbi commodum fuerit ex sinistro verò vas testaceum aqua plenum, aut sportulam lapidibus refertam appendere. Alius repositionis modus, si ad internā partē luxatus fuerit: inter duas columnas trabē moderata altitudine deligare oportet. Præmineat autem vna pars trabis pro magnitudine natium. & vbi stragula circū pectus hominis deligaueris, ipsum hominē supra præminentem trabis partem collocato, & deinde pectus ad columnam lato aliquo vinculo alligato. Postea sanum quidē crus detineat aliquis, vt ne circumagatur. Ex læso verò appēdatur pondus quantum congruit, velut etiā prius dictū est. Primū igitur scire expedit, quòd omnium ossium cōmissuræ plerunq; sunt caput & acetabulum. In quibusdam verò & locus acetabuli formam refert, & oblongus est. Quidam verò loci leuiter sinuosi sunt. Semper autem reponere oportet omnes articulos elapsos, maximè quidem statim dum adhuc calidi sunt. Sin minus, quàm celerrimè. Nam & ei qui reponit, facilius ac citius reponere contingit, & ægroto multo minus doloris affert repositio priusquam intumuerit. Omnes etiam articulos vbi reponere voles, præmollire ac commouere oportet. Sic enim facilius reponi solent. Circa omnes autem articulorum repositiones hominem attenuare oportet, maximè circa maximos articulos & repositu difficilimos minimum circa minimos & faciles. At verò si digitorum articulus, siue primus, siue secundus, siue tertius in manu exciderit, idem ac æqualis repositionis modus est. difficilium tamen semper maximi articuli reponuntur. Excident autem quatuor modis, aut sursum, aut deorsum, aut in obliquū vtrinque maximè quidem supernè, minimè autem in obliquū, in vehementi motu. Vtrinque autē in ea parte in quam exciderunt, velut crepido est. Si quidē igitur ad supernā aut infernam partem exciderit articulus, eo quod leuior est hic locus quàm à lateribus, & simul parua facta est transgressio, facile

*Digitorū
articuli.*

est reponere. Modus autem repositionis sic habet. **D**igitum summum aut deligamēto aliquo, aut alia quapiā huiusmodi re obuoluito, vt ne vbi summū digitum apprehensum extendis, elabatur. **Q**uum autem obuolueris, alter quispiā manum supra iuncturam apprehendat, alter digitū obuolutum, atq; ita vterque ad seipsum probè extendat, simulq; elapsum articulum ad sedem suā detrudat. Si verò in obliquum excidit, extensionis quidem idem modus est. Vbi verò iam visus fuerit tibi articulus lineam transgressus esse, simul cum extensione statim ad locum suum detrudere oportet, ita vt alius quidam ex altera digiti parte obseruet ac repellat, vt ne rursus illic elabatur. Moderatè quoque repositionem faciunt vimineæ texturæ, sauræ id est lacertæ appellatæ, ex palmis cōtextæ: ita vt dum digitum hinc atque illinc distendis, altera manu lacerram, altera manus iuncturam apprehendas. Postquam autem reposueris, deligare oportet linteis quàm citissimè tenuissimis inceratis, cera neque valde molli, neque valde dura. Dura enim de digito abscedit. Mollis autē & liquefcens eliquatur, & digito calefciente deperit. Soluendus autem est digiti articulus tertia aut quarta die. In summa, si inflammatus fuerit, frequētius soluendus est: sin minus, rarius. De omnibus articulis hæc dico. Restituitur digiti articulus decima quarta die. Idem verò est curationis modus digitorum manus ac pedis. Circa omnes autem articulorum repositiones attenuare oportet ac fame macerare vsq; ad septimū diem: & si inflammati sint, frequētius soluere: sin minus, rarius. **Q**uietem verò semper habere oportet afflictum articulum, & quàm optimè figuratum positum esse. Genu porrò propter expeditam ac facilem naturam, mitius est quàm cubiti gibbus. **Q**uare etiam facilè excidit. Excidit autem sæpe intrò. Sed & extra, & in posteriorem partem. Repositiones autem fiunt ex repētina cōflexione aut ex calcitratione: aut conuolutam fasciæ molem in poplitem ponito, & circū illā corpus ita ad flectendū genua in terrā dimittito. Potest etiā vbi in posteriorem partem excidit, moderata extensione reponi, veluti cubiti gibbus. Si verò hac aut illac excessit, ex cōflexione aut ex calcitratione reponitur. **C**æterum directio ex moderata extensione omnibus cōmunis est. Si verò non inciderit, hi quibus in posteriorem partem excidit, fere

A fere
mor
Min
ac de
int
to ha
ticul
bent
vtru
luxa
fanal
tiuit
B man
super
ta fir
grau
dent
neru
bus f
uis e
calca
ex ta
bres
ducē
crud
C ta, &
ricia
uida
pall
si fel
si op
ce d
fion
lior
super
lat,
C
pen
non

A

 Aetere nō possunt: Sed neq; alij ita valde: minuitur autem femoris & tibiæ anterior pars. Si verò intrò, valgiore s fiunt. Minuuntur autem externæ partes. Si verò extra, magis varij ac detorti, minus claudi fiunt. crassiore autē ossē vehūtur, & internæ partes minuuntur. At si ex natiuitate, aut in augmēto hæc fiant, iuxta priorē rationem res se habet. Cæterū articuli circa malleolos luxati extensione vehementi opus habent, aut manibus, aut alijs huiusmodi: & simul directione vtrunq; præstāte. Cōmune autem hoc est omnibus. At verò luxationis articulorum in pede, velut eas quæ in manu fiunt sanabis. Qui verò cum tibia cōmunionem habent, & ex natiuitate elapsi sunt, aut etiā in augmento luxati, eandem cū

 B manu repositionem expetunt. Quicunq; verò facto saltu ex supernis, calcaneo innitentes se firmarunt, sic vt ossa disparata sint, & venæ humores effuderint, & nerui contusi sint: si grauiter hæc acciderint, periculum est ne corruptione accedente per omnem vitam affligātur. obtorta enim sūt ossa, nerui autem inter se communionem habent. Quin & quibus fractis, aut ex vulnere, vel in tibia, vel in femore: aut neruis exolutis qui his cōmunicant: aut ex negligenti decubitu, calcaneum fuerit denigratū, etiā his maximæ recrudescētiæ ex talibus fiunt. Quandoq; etiā ad corruptionē accedunt febres acutæ, singultuosæ, mentē percellētes, citā mortem inducētes, & insuper venarū sanguifluarum liuores. Signa recrudescētiarū sunt, si effuso sanguine sugillata, & denigrata, & vicina his, subdura ac subrubra fuerint. Si enim cū duricia liuescant, periculum est ne denigrescant. Si verò subliuida sint, aut etiā liuida mollia & diffusa: aut cū virore subpallida ac mollia: hæc in omnibus talibus bona sunt. Curatio si febris absit, veratro in potu dato fit: sin minus nō, sed potu si opus sit, fauorū cremor decoctus, aut acetum mulsū dulce detur. Deligatio conuenit qualis in articulis. Ad contusiones autem magis quàm ad omnia, linteis pluribus ac mollioribus vtendū est, & minus comprimēdum, & plurima insuper calcaneo aboluenda. Figura si velut deligatio postulat, vt ne ad calcaneum exprimat. Ferulis vtendum nō est.

 C

 Quibus verò aut ipse pes solus excesserit, aut cum appendice, excidit quidem magis ad internam partem: his si non rursus incidat, attenuatur progressu temporis & coxa,

Luxationis articulorum pedis.

& femur,

& femur, & tibiæ pars luxationi opposita. Repositio est ve-
lut iuncturæ ad manum. Extensio autem vehemens. Curatio
pro lege articularum. Recrudescit, sed minus quàm manus
articulus siue iunctura, si quieuerint. Victus parcior quiescen-
tibus expedit. Quæ verò ex natiuitate, aut in augmento
sunt, iuxta priorem rationem.

HIPPOCRATIS

COI LIBER DE VLCERI-

BUS, IANO CORNARIO

MEDICO PHYSICO IN-

TERPRETE.

*

Quæ ulcera
curentur.

Ulcera vniuersa, nisi vino, humectare
non oportet, si non in articulo fuerit
vltus. Nam siccum sano propius est, &
humidum non sano. Est enim vltus hu-
midum: quod verò sanum est, siccum.
Præstat autem absque deligatione fi-
nere, præterquam quod cataplasma
imponitur: quanquam aliqua vlcera

neque cataplasma ferre possint, magis autem recentia quàm
vetustiora, & quæ sunt in articulis. Modicus cibus, & aqua,
quàm maximè omnibus vlcerebus conducunt, & magis re-
centioribus quàm vetustioribus, & si quod aliud vltus in-
flammatum est, aut inflammationem minatur, & si pericu-
lum est corruptionis: & vlcerebus ac inflammationibus in
articulis: & vbi conuulsionem fieri periculum est: & vulne-
ribus in ventre. Maximè verò omnium, fracturis in capite ac
femore, & si cui alij parti fractura contigerit. Stare autem vl-
ceri minimè cõducit, præsertim si quis in crure vltus habeat:
imò neque sedere, neque ambulare. Verùm osium & quies
maximè conferunt. At verò recentia vlcera omnia, tum ip-
sa, tum circumsitæ partes, minimè inflammationem incur-
rent, si quis quàm citissimè suppuret, & pus ab osculo vlc-
eris non interceptum supprimatur: aut si quis auertat, vt om-
nino non suppurentur, præterquam necessario, eoquæ pau-
cissimo

Vulnus om-
ne quietem
poscit.
Vlcera ne
inflanmen-
tur.

A cifsimo pure, & sicca sint quàm maximè ex medicamèto non molesto. Igneum enim feruorem hoc inducit, vbi horror & pulsatio accesserit. Inflammantur enim vlcera tunc quum ad suppurationem tendunt. Suppurantur autè alterato sanguine ac calefacto, donec putrefactus talium vlcenum pus fiat. Quum verò cataplasmate opus esse visum fuerit, non ipsum vlcus cataplasmate integere oportet, sed circumsitas partes, quo pus decedat, & quæ indurata sunt, mollescant. Ceterum ex vlcenibus si quod acuto specillo incisum aut dissectum fuerit, cruentis vulneribus aptum medicamētum suscipit. & resicatorium quoddam, quod prohibet suppurationem. Si qua caro ex telo contusa & dissecta est, eam curare oportet, quo quàm celerrimè suppuretur. Nam & minus inflāmatur, & necesse est carnes contusas ac dissectas, putrescere ac pus fieri, & eliquari ac consumi: & postea nouas carnes nasci. Omni recēti vlceni, præterquàm in ventre, cōducit frequenter sanguinem defluere facere, prout opportunū esse visum fuerit, & ab ipsis partibus vlcus complectentibus, tum aliàs, tum si in tibia vlcus fuerit, aut in digito pedis aut manus, magis quàm si alicubi in alia corporis parte. Sanguine enim defluente gracilescētia, sicciora sūt ac minora. Prohibet enim hoc maximè talia vlcera humectari. Deinde verò in omnibus. Putredo sanguinis ex sanguinis trāsmutatione fit. Confert autè post sanguinis defluxionē in talibus vlcenibus, etiā spongiam deligare densam, mollem, cōcisam, sicciorē quàm humidiorē: aut super spongiam supernè folia multa ponere. At oleum, & quæcunque mollia, aut oleosa sunt medicamenta, talibus vlcenibus non conducunt, si non valde iam ad sanitatem tendant. Neq; vlcenibus ex recenti vulnere oleum conducit, neque mollientia, neq; adiposa medicamenta, tum aliàs, tum quòd vlcus ampliore purgatione opus habet. Ut autem in summa dicā, oleo illitio facienda est, & in æstate, & hyeme, in his ad quæ talibus medicamentis opus habemus. Depurgatio ventris deorsum plurimis vlcenibus confert, & in vulneribus quæ sunt in capite, & in ventre, & in articulis, & in quibus corruptionis periculum est, & in his quæ consueta sunt, & in exedentibus ac serpentibus, & aliàs inueteratis vlcenibus. At vbi deligare voles, pharmaca non prius imponere oportet, quàm vbi valde siccū feceris vlcus. Tūc verò apponere

Pus.

Sanguinis defluxio in his quid faciat.

Oleum quibus inutile.

Purgatio ventris confert his.

ponere oportet, vlcus autem sæpe spongia detergere, & rursus linteum ficcum ac purum sæpe adhibere, atque sic imposito medicamento quod conferre videtur, deligare, aut non deligare. Plerisque vlceribus tempus calidius commodius est hyeme, exceptis his quæ in capite sunt ac ventre: magis verò æquinoctij tempus. Vlcera quæcunque probè & prout oportet purgata sunt, semper ad ficiorem modum germinationem faciunt. Hæc autem plerunq; carne non superexcrescunt. Si vndecunq; tandem os discesserit, aut vstum, aut sectum aut alio modo, horum vlcerū cicatrices cauiores fiunt.

Vlcera quæ non coeunt.

Vlcera non purgata, non cõmitti solent etiam si adducantur, neque sua sponte coeunt. Vbi circumsitæ vlceris partes inflammatae sunt, quandiu durat inflàmatio, vlcera coire nõ solent. Sed & vbi circumsitæ partes denigratae fuerint, & sanguinis putredine, aut etiam varice, influxionè sanguinis exhibente, neq; hæc coire solent, si non circumsitæ vlceris partes sanas feceris. Ex vlceribus rotunda si subcaua fuerint, excidere oportet vndiquaque in orbem ea quæ discesserunt, aut omnia, aut ex dimidio circuli, secundum longitudinem natu-
E

Ignis sacer vlceris.

turæ hominis. In omni vlcere igne sacro accedente, corpus purgationem facere oportet, in vtram partem vlceri contulerit, siue sursum, siue deorsum. Cui tumor obortus fuerit circa vlcus, vlcere nõ inflammato, huic postea temporis progressu tumor puris subsidentiam habet. Quodcunque vlcus ex inflammatione tumidum non sedatur, dum alia quæ simul inflammari ac tumescere cœperunt sedantur, etiã hoc non coalescere periculum est. Quæcunq; verò ex casu, aut alio quopiam modo dissecantur, & cõtunduntur, & intumescunt, ita vt vicinæ circuncirca partes suppuratae, pus de tumoribus per vlcus egerant: in talibus quicquid cataplasmate opus habere visum fuerit, non super ipsum vlcus cataplasma ponere oportet, sed super circumsitæ partes, quo pus decedat, & indurata molliantur. Postquam autem mollita fuerint, & inflàmatio sedata, spongijs super ea quæ abscesserunt deligatis compescito, initio à sana parte factò, atq; ita procedendo. Supernè verò super spongiam folia sint multa. Quum verò compesci non poterit caro quæ humida existit, in causa est vt hæc eiicias. Si sub profunda carne vlcus fuerit, ex vtrisque, & ex deligatione, & ex eo quod insuper compressit, hoc sanè
F C

A nè incuruū subattollitur, & si quis id fecerit specillo, si fieri poterit ad fluxionem accommodatum ab ore vlcus refecare oportet, vbi commodum tempus esse visum fuerit, atq; ita curationem adhibere, qualicumq; tandem indigere videbitur. Plerunq; verò in omni vlcere quod ventrem habet, in directum ad visum conspicua sunt omnia, tumore non presente. Et si quidem in ipso fuerit putredo, aut caro suberit humida ac putrida, hoc vlcus & complectentes vlcus partes, aspectu nigra subliuida erunt. Et in excedentibus vlcerebus, qua parte phagedæna affuerit, vehemētissimeq; depascitur ac cedit, ea parte circūfita vlcis pars colorem habebit nigram, subliuidum. Cataplasma tumorum & inflammationis in circūfritis partibus sunt, verbascum coctum, & trifolij folia cruda, & ligustri folia cocta, & polium. Si verò etiā purgari opus habuerit vlcus, omnia quidem etiā hæc purgāt: Sed & fisci & oleæ folia, & marrubium. Coquere autem oportet hæc omnia, & maximè viticem, & fici ac oleæ folia: & mali punice folia similiter coquere oportet. Crudis verò his vtēdum est. Malux folia terito cum vino, & rute folia, & origani viridis. Omnibus his lini semen torrefactum ac tustum quam leuissimè, ammiscere oportet. Vbi verò periculum est ignē sacrum in vlcerebus oboriturū esse, isatidis folia trita cruda cum lini semine imponito, aut lini semen solani aut isatidis succo subactum imponito. Quam autem vlcus purum quidem fuerit, verum inflammatum est & vlcus, & circūfite itidem inflammata partes, lentem vino coctam, ac leuiter trita, oleo modico subacta imponito, ac deligato: & rubi canini folia in aqua cocta, leuiter trita imponito, linteo tenui subextento, puro, vinoq; ac oleo madefacto. Et vbi committere ac coalescere vlcus voles, rubi canini folia velut lentem preparato. Nasturtium item sauridion à lacerti similitudine appellatum, vinum, & lini semen tenuiter tritum commiscetur. Et hæc, lini semen, & vitex crudus, & alumē melium: hæc aceto subacta. Vuam albam immaturā per colum in vas eris rubri expressam, per dies ad solem exponito, noctu autem tollito, vt ne irroretur. Per dies verò indefinenter terito, vt æqualiter siccet, & de æneo vase quam plurimum assumat. Tāto autem tempore ad solem exponere oportet, donec ad mellis crassitudinem deuenierit. Postea & hūc succum, & mel quam

Ignem sacrum quæ prohibeant.

optimam

optimum, & vinum dulce, in æneam ollam infundito, ita ta
 men vt prius resinam terebinthinam in vino coquas, donec D
 dura fiat instar mellis cocti, & postea resinã eximas, & vinum
 affundas. Sit autem plurimus vuz immaturæ succus. Secũdo
 loco vinum. Tertio mel. Myrrham etiam stacten quã opti
 mam leuiter tritam, eodem vino paulatim affuso diluito, &
 postea ipsam per seipsam cum vino sape agitãdo coquito, &
 vbi ad bonam crassitudinem deuenisse videbitur, ad vuz im
 maturæ succum affundito, & nitrum optimum torrefactum
 sensim ad pharmacũ ammisceto, & flori æris minus quã ni
 tri. Hæc postquam miscueris, coquito non minus tribus die
 bus, lignis ficulneis nõ multis succensis, aut prunis, vt ne tor
 reatur, & vbi hoc pharmacum illinitur, omnia quæ imponũ
 tur sicca sint, & vlcera non humectentur. Vtẽdum autem est E
 hoc pharmaco ad vlcerata inueterata ac recentia, & ad pu
 dendi: & capitis ac aurium vlcera. Aliud ad eadem vlcera.

Fel bubulum siccum, mel quã optimũ, vinum album in
 quo cocta sint loti ramẽta, thus, myrrha æqualis, crocus equa
 lis, flos æris similiter. Ex liquidis autem vinum sit plurimũ,
 deinde mel, paucissimũ verò fel. Aliud. Vinũ, mel oleũ
 cedrinum. Sicca verò sint, flos æris, myrrha, malicoriũ siccũ.

Aliud. Flos æris tostus dimidia parte, myrrhæ duę partes
 dimidiæ, croci partes tres, mel modicũ, cum vino hæc torren
 tur. Aliud. Thuris pars, gallæ pars, croci tres. Hæc singula
 sicca quæ leuissimè terito, deinde mixta ad solem calidissimũ,
 affuso vuz immaturæ succo, donec viscosa fiant, per tres dies F
 terito. postea vino, austero, nigro odorato, paulatim affuso di
 luito. Aliud. In vino dulci albo, ilicis radices coquito, & vbi
 probe habere visum fuerit, de vino defuso duas partes sumi
 to, & amurcæ olei quã siccissimæ partem vnã. Postea agi
 tãdo coquito, vt ne torrescant, læto igne donec ad bonã cras
 situdinem deueniant. Aliud. Reliqua quidem eadem sint.
 Verũ pro vino, acetum sit album acerrimum, in quo tinctę
 sint succidę lanę. Postea ammixta amurca coquito, & succum
 caprifici affudit, & alumen melium, & nitrum ac æris flo
 rem, vtraque tosta ammisceto. Hoc magis priore vlcera pur
 gat. Verũ prius non minus resiccat. Aliud. Lanas suc
 tidas paucissima aqua tingito, deinde vini tertiam partẽ ad
 aquam misceto, ac coquito donec bona prouenerit crassitu
 do. Ex

*Medicamẽ
 tauaria ad
 ulcera.*

*Alumen
 melium.*

A do. Ex his recētia vulnera quā̄m citissimē suppurari possunt.

Aliud. Aron siccum inspergito ac adaptato. Aliud. Fici dum succulenta est corticem viridem, in vino tritum immittito: & sine vino: ipsum etiam cum melle. Aliud. Ad acetum in quo cocta sunt loti ramenta: fit autem acetum album: amurcam oliuarum, & picis serum crudum ammisceto, & illinito, & instillato, & deligato sicca. Hoc recentia vulne ra auertit, ne suppurentur: aut aceto abluito, & vino imbuta, spongia extergito. Aliud. Plumbum tritum cum spodio cy prio leuigatū inspergito. Et loti ramenta inspergito. & squa mam æris, & chalcitidē cum ære, & solam per se, & cum lori ramentis. Et aliās vbi ficcis opus fuerit, talibus vtendum est,

B & spodio Illyrico trito cum ramentis, & ipsis solis ramētis, & flore argenti solo quā̄m leuissimē trito. & aristolochiā rasam ac tritam leuiter, inspergito. Aliud ad cruenta vulne ra. Myrrha, thus, galla, ærugo, flos æris tostus, Alumen Aegyptium tostum, cœnāthe, lanarum sordes, plumbago. Horū singulorū æquale pondus diluitur cum vino velut superius, & reliqua præparatio fit eodem modo. Aliud. Acetum quā̄m acerrimum album, mel, alumen Aegyptium, nitrum optimū leuiter tostum, felis parum, simul coquito. Hoc car nem superexcrecentem consumit, & cauat, & non mordet.

Aliud, Herba est paruis folijs prædita, cui nomen est Par thenium microphyllum. Hæc verrucas de pudēdo aufert: & chalcitis ex insula Melo cruda, & elaterium tenue siccū ad stringit: & malicorium tenue siccum eodem modo. Maximē autem replet caua, pura, herba Lagopyrus nomine: est autem tritico similis vbi arefcit, folio paruo velut olea, sed longio re: & marrubij folium cum oleæ folijs. Aliud. Carissæ sic cissimæ internam partem pinguem, mellis speciem referen tem duabus portionibus, cum seminis lini tosti non admo dum, ac triti quā̄m tenuissimē parte vna. Aliud. Caricæ partem internam, & florem æris tenuem modicū, & fici suc cum. Aliud. Caricæ partem internam, chamæleonem ni grum, bubulum fel siccum. Aliud. Reliqua quidem ea dem sint. Verūm sicca, nasturtium tenue crudum, irio, vtrūq; pari pondere: caricæ verò partes duæ, sint, & seminis lini par tes duæ, cum fici succo. Quum autem aliquo horum pharma corum vteris, splenia aceto imbuta supernē imposito, &

*Partbeniū
microphyllū*

Lagopyrus

Spongia super splenia imposita deligato, & paulò magis ap-
 primito. Si verò circūsitæ partes inflāmatæ fuerint, quicquid
 conferre visum fuerit circūponito: Si liquido vti voles, etiã
 caricum pharmacum illinito, & velut suprâ scriptum est deli-
 gato eodem modo. Est autem ex his pharmacum factum, ve-
 ratro nigro, sandaracha, squama æris, plumbo vsto, cū multo
 sulphure, auripigmento, cantharidè. Ex his prout visum fue-
 rit cōponito, ac vtitor. Diluuntur oleo cedrino. Postquã verò
 fatis fuerit illitū, pharmacū eijcito, & aron coctum, tritū im-
 ponito: aut siccum, tritū, oleo subactum. Et si sicco Carico vti
 voles: liquida remouere oportet, & pharmacum inspergere.
 Facit autem siccum ex veratro solo constans ac sandaracha.

Aliud liquidum. Herba est cuius folium simile est aro-
 natura, verum albū, lanuginosum, ad hædera: folij magnitudi-
 nem. Hæc herba cum vino imponitur. Aut ilicis partem eam
 quæ est circum truncum, cum vino tritam imponito. Aliud.
 Vuæ immaturæ ficcus, acetum acerrimum, flos æris, nitrum,
 succus caprifici. Ad vuæ immaturæ succum alumen inijecto
 tenuissimè tritum, & in vas æris rubri immissum ad solem
 exponito ac agitato, & vbi ad bonam spissitudinem deuen-
 rit, tollito. Sicca ad cruenta vulnera hæc faciunt. Vera-
 trum nigrum tenuissimè tritum inspergitur, quandiu ali-
 quid humoris inerit ac depascentis. Deligatio verò eadè est
 quæ in emplastris. Aliud. Salis grana siccissima in æneam
 ollam aut fictilem nouam immittito, magnitudine maximè
 æqualia, non magna: & mel optimū dupla salis mensura pro-
 cōiectura facta, ad salem affundito: deinde ollam prunis im-
 ponito, & dum totū combustum fuerit finito. Postea exterso
 ac expurgato per spongiam vlcere inspergito, & velut prius
 deligato, & paulò magis comprimito. Postridie verò qua par-
 te non adhaferit pharmacum inspergito, comprimito ac deli-
 gato. Vbi verò pharmacum discedere voles, acetum calidū
 affundito, donec discedat, & rursus eadem facito, si opus fue-
 rit extersione per spongiam facta. Aliud siccum mordax.

Myli quàm leuissimè tritum inspergito ea quæ humida
 sunt ac putrida: & florem æris tenuem non penitus leuiter
 tritum. Aliud siccum similiter mordax. Vbi spongia ex-
 teristi, lanas quàm maximè succidas in testa exurito, face
 admoda donec totas combusseris. hoc pharmacū leuiter tri-
 tum

A tum inspergito, & eandem deligationem adhibeto. Aliud siccum ad eadem vlcera. Chamæleo niger, alumen fici succo subactum, subigito autem tostum, & anchusam misceto.

Aliud. Anagallis & alumen Aegyptium tostum. Aliud. Puluillum insperabile Orchomenium inspergito. Cæterum ad nomas proserpendo depascentes, alumen Aegyptium tostum, itemq; Melium facit. Verum nitro tosto insperfo prius præparare ac spōgia extergere oportet. Facit & chalcitis tosta. Torrere autem oportet, donec flammæ speciem induat.

Ad vetera vlcera in tibijs sentia. sunt autē sanguinolenta & nigra, meliloti florem tritum, melle subactum, cataplasmatibus modo vtere. At verò supra nervos dissectos, myrti sylvestris radices contusas ac cribratas, & oleo subactas deligato. Et herbam quinquefolium: est autem alba & lanuginosa, & altior à terra, quàm nigrū quinquefolium: in oleo tritum deligato, & tertia die exoluito. His autem medicamentis in hyeme potius quàm æstate vtendum est. Medicamenta mollientia, quæ etiã cicatrices pulchras faciunt. Scillæ internam partem mucosam terito, & resinam de picea, cum recenti adipe suillo, & oleo modico, resinaq; ac cerusa modica. Et adipem anserinum, ac suillum recentem purum, & oleum modicū, & scillam, & ceram albissimam. Aut scillam, oleum albū, resinæ parum, cerā, adipem, suillū veterem ac recentem. Facit & oleum, & ærugo, & scilla, & resina. Sint autem duæ partes veteris adipis ad recentem. De reliquis autem

C quantum opportunum esse visum fuerit. Adipem recentem liquefactum in aliam ollam defundito, & plumbaginē leuissimè tritam ac cribratam commisceto ac coquito, & primum agitato. Coquito autem donec destillatū in terram congeletur. deinde tollito, ac reliquum diffundito, præter lapidē subsidentem: & resinā iniicito ac agitato, & modicū oleum cedri num, & quod prius diffusum ac ablatū fuit ammisceto. Porro in omnibus mollibus in quibus resinam ammisces, vbi pharmacū ab igne abstuleris, in calidum adhuc resinam immittito ac agitato. Aliud. Adeps suillus vetus & nouus, & cera, & oleū: Sicca verò, loti ramenta, thus, plumbago: thuris videlicet pars vna, plumbaginis vna, & ramentorū loti vna. Sint autem adipis veteris partes duæ, ceræ vna, & noui adipis vna. Aut adipem solum veterem suillum, & cum ipso adi-

pem caprinum recētem, quā minimē cum membrana, sed D
 purgatum, parum terito aut contundito, & oleum affundito,
 & plumbum cum spodio inspergito, & ramentorū loti dimi
 dium. Aliud. Adeps caprinus, spodium, chalcitis cærulea,
 oleum. De Ambustis. Illicis radices coquere oportet tene-
 ras. Quarum si cortex crassissimus est ac viridissimus, conse-
 ctum in tenues partes, vino albo affuso, lento igne coquito,
 donec ad bonam crassitudinem deueniat, vt illini possit. Po-
 test & in aqua coqui eodē modo, Aliud non mordax. Suil-
 lum adipem solū veterem liquefactū illinito. Supernē ver-
 rō scillæ radicem dissectam imponito ac deligato. Postridie
 verò foueto ac perfundito, & adipem suillum veterem liqua-
 to, & ceram ac oleum ammisceto, thus item, & loti ramenta, E
 ac minium. hoc vbi illeueris, ari folia in vino ac oleo cocta
 apponito ac deligato. Aliud. Postquā suillo adipe illeue-
 ris vetusto, hastulæ regiæ radices in vino coctas ac tritas su-
 perillinito. Aliud. Adipem suillum veterem liquato, & re-
 sinam ac bitumen ammisceto, & hæc linteo illita, ad ignem
 calefacta, imponito ac deligato. Quum in dorso ex plagis,
 aut aliās vlcus factum fuerit, scilla cocta, trita, ac linteo illita
 deligato. Postea verò adipem caprinū, & recentem suillum,
 & spodiū, & oleū, & thus illinito. Tumores in pedibus sien-
 tes, & sponte, & non sua sponte, in quibus neq; tumores, ne-
 que inflammatio, à cataplasmatibus sedatur: & si quis spongi-
 as deliget, aut lanas, aut aliud quid super sanam partem, postea
 intumescunt sua sponte, ac inflammantur: influxio sanguinis F
 per venas in causa est, si cui nō contusio causa est. Et si alicu-
 bi alia in corporis parte tale quid fiat eadē ratio est. Verūm
 sanguinem detrahere oportet, de venis præsertim influenti-
 bus, si conspicuæ fuerint. Sin minus, pertundere tumores
 oportet, profundioribus ac frequērioribus vlnusculis impa-
 ctis: Sed & in alijs omnibus quæ pertūdis, sic facere oportet,
 atque hoc acutissimis ac tenuissimis ferramentis. Quum ve-
 rō sanguinem detrahis, specillo ne valde premas, vt ne con-
 tusio accedat. Aceto autem perluito, & grumum sanguinis in
 hiatibus ne relinquito: & illito cruentis vulneribus destina-
 to medicamēto, lanas succidas, carminatas, molles deligato,
 vino & oleo resperfas. Et pertusam partem æger ita habeat,
 vt refluxus sit sanguinis, non defluxus: & omnino nō hume-
 ctet:

*Dorsi ul-
cus.*

*Pedum tu-
mor.*

ris, fi
 ni ser
 perin
 ceter
 aut i
 ne ab
 Pler
 cis in
 pung
 rum
 & fa
 beat.
 B vt po
 breu
 ligat
 plun
 oleo
 lent
 te sic
 aut i
 factu
 guis
 tum
 plea
 C grui
 cera
 ea n
 quo
 line
 opo

H

& parum cibi capiat, & aquam bibat. Si verò vbi solue-
 ris, fissuras repereris inflammatas, cataplasma ex vitice ac li-
 ni semine imponito. Si verò vlcera fuerint fissuræ ac eru-
 perint, ad rem respiciens, & quod opus fuerit adhibens, de-
 cetero curato. At vbi varix inest in tibia, aut conspicuus,
 aut in carne, & tibia est nigra, & videtur opus habere sangui-
 ne ab ipsa defluente: talia nequaquam pertundere oportet. *Varices tibia.*
 Plerumque enim magna vlcera ex fissuris fiunt, propter vari-
 cis influxum. Verùm varicem ipsum aliàs atque aliàs com-
 pungere oportet, vbi opportunum esse visum fuerit. Cate-
 rum quum venam secueris, postquam sanguinem dimiseris,
 & fasciam solueris, & non sistatur, in contrarium, partem ha-
 beat, quò refluxus sanguinis fiat, siue manus fuerit, siue crus,
 B vt pote sanguine retrò fluente, atque ita tempus longius aut
 breuius decumbens expectet. Postea ipsum sic habentem de-
 ligato, nullo grumo existente in fissura. Deinde splenium du-
 plum vino imbutum apponito, & super ipsum lanam puram
 oleo imbutam. Nam etiam si influxus sanguinis fuerit vio-
 lentus, suppressio fit influentis. Et si grumo in fissura manen-
 te sic inflammetur, suppuratur. Pranium autè & potum plus
 aut minus venam secare sinere oportet, & aliquantum cale-
 factum: & die calidiore quàm frigidiore. Si verò insuat san-
 guis, cucurbitam affigere oportet, & si ablata cucurbita, mul-
 tum sanguinis, aut serosus sanguis fluat, cito priusquam re-
 pleatur rursus affigere & quod restat extrahere. Sin minus,
 C grumi in fissuris inherent, & deinde ex ipsis inflammata vl-
 cera fiunt. Aceto autem omnia talia perluere oportet, & post-
 ea non humectare, neque in fissuras decumberè. Verùm ali-
 quo medicamento cruentis vulneribus destinato fissuras il-
 linere. Et quum infra ganu, aut ad genu affigere cucurbitas
 oportuerit, stanti erecto, si stare potuerit, affigantur.

HIPPOCRATIS
COILIBER DE FISTV-
LIS, IANO CORNARIO
MEDICO PHYSICO
INTERPRETE.

*Causa &
origo fistulae.*

Medela.

Istulae fiunt quidem ex contusionibus & tuberculis, fiunt autem & ex remigatione ac equitatione, quum in natibus congregatus fuerit sanguis prope sedem. Putrescens enim distribuitur ad molles partes nimirum quum & intestinum rectum sit humidum, & caro mollis, in quam distribuitur, donec tuberculum eruperit, & deorsum ad rectum intestinum computruerit. Postquam hoc factum fuerit, in fistulam abit, ac sanie manat, & stercus per ipsam fluit, & statur, & abominatio multa. Ex contusionibus itaque fit fistula, ubi aliquis circa rectum intestinum locus contusus fuerit ex plaga, aut ex casu, aut vulnere, aut equitatione, aut remigatione, aut quacunque talia sunt. Congregatur enim sanguis. Putrescens autem suppuratur: à suppurato verò ea quae de tuberculis dicta sunt patitur. Primum igitur quum tale quoddam tuberculum nascens senserit, crudum quam citissimè secare oportet, priusquam suppuretur ad rectum intestinum. Si verò iam egrotantem ex fistula assumpseris, alijs caulem recentè accipe, & homine supino reclinato, diductis cruribus altero huc, altero illuc, caulem immitte donec offendas ac impinguas, & fistulae profunditatem per caulem metire, & seselis radicem tenuissimè tritam, aqua affusa ad dies quatuor macerato, eamque aquam trium cyathorū mensura, melle ammixto eger bibat ieiunus. Cum hac etiam ascaridas purgato. Quicumque verò relictus fuerint non curati, moriuntur. Postea linteum bysinum tithymalli magni sacco imbutum, flore eris tosto trito inperso, in penicilli figuram intorque longitudine fistulae aequalem, filo per summum penicillum transmissio, & rursus per summum caulem: & homine supino reclinato, adhibito catoptere instrumento sedem expandente, corrosam recti intestini partem inspicio, & sic caulem immittito: & ubi in intestinum incidit, apprehensum retrahito, donec penicillus fuerit intrusus, & superiori ac inferiori parti adaequatus. Postquam verò fuerit intrusus, glandem corneam in intestinum indito, & podice ex terra cimolia oblito finito. Vbi verò ventrem exonerat, eximito, ac rursus indito, donec ad quintum diem peruenerit.

Sexta

- A** Sexta autē eximito, extrahens penicillū ex carne, & alumen terito, eoq; glandem expleto, & in intestinū indito ac finito, donec alumen liquidum fiat. Podicē verò myrrha illinito, donec coaluisse visus fuerit. Alia curatio. Crudum linum tenuissimum accipito, & ad palmi longitudinem quinquuplicato, & pilum equinum circumdato. Deinde facto specillo stanneo in summa parte perforato, & initio lini completi in specillum immisso, specillum in fistulam demitto, & simul sinistrae manus digitum indicem in sedē indito: vbi verò specillum contigerit digitū, inflexa summa specilli parte, intium lini quod est in specillo per digitum adducito: & specillum quidē rursus extrahito, lini verò initia bis aut ter connectito, & reliquam lini partem intortam ad nexum deligato. Postea verò dimissum negocia sua obire iubeto. Ceterum quantum putrescente fistula de lino laxatur, tantum au gere oportet, ac intorquere semper singulis diebus. Si verò linum crudum computrescat, priusquam fistula corrodat, aliud linum ad pilum innecte, immitte ac connecte. Pilus enim ea de causa ad crudum linum additur, quòd non putrescit. Postquam verò fistula computruerit, spongiam mollem in tenuissima frusta concisam apponere oportet. deinde in fistulam quidem, florem æris tostum multum per specillum immittite. Spongiam verò melle illinere, & subiecto digito indice sinistrae manus, vltra protrudere: & appositam alterā spongiam deligare, eodem modo velut in hæmorrhoidibus. Postridie verò exoluere, & aqua calida abluere, & cum spongia per sinistrae manus digitum fistulam purgari conari: & rursus æris florem immittite, ac spongiam deligare. Atque hæc facere oportet per dies septenos. In his enim maximè tunica fistulae computrescit. de cætero verò donec sanata fuerit spongiam deligare. Nam dum per hunc modum fistula à spongia cogitur ac explicatur, neque rursus concidere poterit, neque alia ipsius pars sanabitur, alia verò rursus complebitur, sed in seipsa tota sana erit. Verū in hac curatione multa aqua calida proluere oportet, & fame macerare. Si verò non corrosa fuerit fistula, specillo immisso secato donec diduxeris, & æris florem inspergito, & ad dies quinque finito. Deinde aquam calidam affundito, & polentam aqua subactā superimponito, & betarum folia diligato. Vbi verò excide-

Medela altera quæ ex Celsus sumi pfit.

Curatio fistulae.

Medela alia.

rit æris flos, & fistulæ vlcus purum fuerit, velut prorem cura- D
 rato. Si verò in loco si vbi fieri id non possit, & profunda
 etiam sit fistula, flore eris, & myrrha, & nitro in vrina dilutis
 colluito: & in fistulæ osculum plumbeam glandem indito,
 vt ne coalescat. Collutio verò faciendâ est, pennæ fistula ad
 vesicam alligata, & fistula intro immissa, atque sic collutio-
 ne infusa. Verùm sanus non fit, si non secetur. Si intestinum
 rectum inflammatum fuerit, & dolor habeat & febris, & fre-
 quenter ad exonerandum aluum desideat, & nihil egerat, &
 præ inflammatione sedes exijisse videatur, & aliquando vri-
 næ stillicidium corripit: hic morbus fit, quû pituita ex cor-
 pore ad intestinum rectum decubuerit. Conferunt autem ca-
 lida. Quum enim hæc adhibentur, pituitam attenuare ac cõ E
 sumere possunt, & simul acrimonia sua falsam pituitâ aquo-
 sam reddere, vt non sit ardor, neque morsus aliquis in inte-
 stino. Curare itaque oportet hoc modo. Aegrum in cali-
 dam aquam collocato, & trita grani cnidij grana sexaginta,
 in vini hemina, & olei hemina dimidia diluto, tepefacito, &
 infundito. Hæc & pituitâ educunt & stercus. Si verò in aqua
 non sedet, oua cocta in vino nigro odorato, ad sedem appo-
 nito. calido quopiam infernè substrato, aut vesica aqua cali-
 da plena. Aut lini semen tostum, mollitum, tritum pari fari-
 na, in vino nigro odorato, & oleo ammixta, cataplasmatibus
 modo calidissimè imponito. Aut ordeum & alumen Aegy-
 ptium tritum misceto, & glandem oblongam efformato, &
 ad ignem tepefaciens digitis effingito, deinde summè tepi- F
 dam effectam in sedem indito. Forinsecus autem cerato ob-
 linito, & allium in vino nigro diluto coctû pro cataplasma-
 te imponito. Postquã verò exemeris, in aquam calidam collo-
 cato: & solani succum, & anserinum ac suillum adipẽ, & chry-
 socollam, & resinam, & ceram albam commisceto, simulque
 liquefacito, & cum his illinito. & quandiu inflammatio du-
 rauerit, allium coctum cataplasma adhibeto. Et si quidem ad
 hæc à dolore liberetur, satis fit. Sin minus, bibat peplum, me-
 conium album appellatum, aut aliud quoddam quod pitui-
 tam purgat. Et quam diu durat inflammatio, edulij leuibus
 nutriatur. Vrinæ stillicidium ex his incidit. Vesica ex in-
 testino recto calefens, caliditate pituitam adducit: à pituita
 verò urinae stillicidium fit. Si quidem igitur vnâ cum mor-
 bo

*Intestinum
 rectum in-
 flammatum*

Curatio.

*Straguria
 quare his su-
 perueniat.*

A bofo
 nus
 to.
 adhi
 spe
 exci
 gito
 dem
 loti
 ipfa
 fasci
 liga
 B gust
 lieri
 nera
 si int
 ni vi
 tufu
 tion
 pini
 ad c
 obli
 in lo
 mur
 mer
 C to. A
 no a
 to, S
 bib
 mel
 flua
 inde
 tis f
 mas
 trit
 no a
 ta f
 imp
 aqu

A bo sedetur, solet enim plerunque ita fieri, satis est. Sin minus, medicamenta ad vrinæ stillicidium destinata exhibeto. Si verò sedes elabatur, fomento per mollem spongiam adhibito, & cochleæ mucò illito, è manibus deligatum suspendito ad modicum tempus, & redibit. Si verò amplius excidat, & non maneat intus, laterum mollitudines præcingito, & retrorsum fasciam ex cingulo submittito, & vbi sedem intro protrusisti, spongiam mollem aqua calida, in qua loti ramenta cocta sunt, imbutam imponito. Sed & de aqua ipsa ad sedem affundito, spongiam verò exprimito. deinde fasciam per media crura supextentam, circa vmbilicum deligato. Vbi verò aluum exonerare volet, inter tabulas angustissimas insidens id faciat. Si verò puer fuerit, infra mulieris pedes ad genua acclinatus. Dum autem ventrem exonerat, crura extendat. Sic enim minimè sedes exciderit. At si intestinum rectum humidum fiat, & sanies defluat, fœce vini vsta & aqua ex myrti decocto abluito, & adiantū sicum, tusum, cribratum inspergito. Si verò sanguis profluat, ablu-tione ex iisdem facta chalcitidem, & cupressi, aut cedri, aut pini, aut terebinthi ramēta, inspergito, pari mensura de his ad chalcitidē ammixta. Forinsecus autem ceratum crassum oblinito. Quum sedes siue rectum intestinum exciderit, & in loco suo manere noluerit, silphium optimum ac densissimum derafum tenuè inspergito: & sternutatorium medicamentum ad nares apponito, & hominem ad iram exacerbato. Aut vbi aqua calida abluisti, malicorium, & alumen, in vino albo trita, ad sedem affundito. deinde panniculos apponito, & femora per dies tres colligato, & ieiunet. Vinum autē bibat dulce. Si verò neq; sic retro cedat, miniū mixtum cum melle illinat. Intestinum rectum si procidat, & sanguis profluat, de ari radice detractum corticem in aqua coquito, deinde tritum farina ammixta calidum imponito. Aliud. Vitis syluestris, quam aliqui psilothrion vocant, radices tenerimas derasas in vino nigra meraco austero coquito, deinde tritas tepidè imponito. Sed & farinam ammisceto, & in vino albo ac oleo subigito, & tepidè imponito. Aliud. Cicuta semen vino albo odorato instillato terito, deinde tepidè imponito. Si verò inflammatum fuerit, hæderæ radicem in aqua coctam, leuiter tritam, ammixta farina optima, in vino

*Sedis proci-
dentia.*

*Sedis proci-
dentis varia
medela.*

HIPPOCRATIS LIBER

albo subactam imponito, & oleū ad hæc ammisceto. Aliud. D
 Mandragoræ radicem maximè viridem, sin minus, siccam;
 viridem itaq; lotam ac concisam, in vino diluto coquito, ac
 imponito: siccam verò tritam similiter imponito. Aliud.
 Cucumeris peponis internam partem leuiter tritam impo-
 nito. Si verò dolor fiat, & inflammatum non sit, nitrum ru-
 brum affato, ac leuiter terito, & alumen ac salem torreto ac
 leuiter terito, & pari mensura singula misceto. deinde ad pi-
 cem optimam ammisceto, & linteo illita apponito ac deliga-
 to. Aliud. Capparis folia viridia trita, in marsupium con-
 iecta adalligato: & vbi vrere videberis auferto, ac rursus ap-
 ponito. Si verò folia non affuerint, corticem radice capparis
 contusum, vino nigro subactum, eodem modo alligato. Hoc
 etiam ad splenis dolorem bonum est. Ex his cataplasmatibus
 quæ quidem frigefaciunt, fluere prohibent: quæ verò molli-
 unt ac calefaciunt, diffundunt: quæ in sese trahunt, siccant &
 attenuant. Porro hic morbus fit, quum bilis & pituita ad hos
 locos decubuerit. At recto intestino inflammato medicamen-
 to in quod resina, & oleum, & cera, & plumbago, & adeps ca-
 lidissimus commiscetur, illinere oportet.

HIPPOCRATIS COI LIBER DE HÆ- MORRHOIDIBVS, IANO COR- NARIO MEDICO PHI- SICO INTER- PRETE.

*

*Causa hæ-
 morrhoidū.*

Aemorrhoidum morbus hoc modo fit.
 Quum bilis aut pituita ad venas recti in-
 testini decubuerit, sanguinem qui in ve-
 nis est calefacit. Calefcentes autem ve-
 næ ex vicinis venulis sanguinem attra-
 hunt: & vbi replentur, interna sedis pars
 intumescit, & capita venarum superemi-
 nent: & partim dum à stercore exeunte comprimuntur, par-
 tim

Atim dum à coaceruato sanguine coguntur, sanguinem eiaculantur: acque hoc maximè quidem vnà cum stercore, aliquãdo verò etiam sine stercore. Curare autem oportet hoc modo. Primùm equidem nosse oportet in quo loco sint hæmorrhoides. Rectum enim intestinum & secans, & resicans, & consuens, & vrens, & putrefaciens, etiam si grauisima hæc esse videantur, nihil læseris. Iubeo autè preparari ferramenta septem aut octo, magnitudine palmi, crassitudine specilli crassi, ex summa parte reflexa ac lata, velut in obolo paruo. Et vbi priore die purgatorio medicamento purgasti, ea quam aggredieris vrito, & homine supino reclinato, & puluinarì sub lumbos subiecto, sedem quam maximè per digitos foras extrahito: ferramentaque candentia facito, ac vrito, donec resiccaueris, & hoc ita vt ne contingas. Vtere enim oportet, & nullam hæmorrhoidem sine vstione finire, sed omnes exurere. Cognosces autem hæmorrhoidas non difficulter. Supereminent enim in internam recti intestini partem, velut vuz acini, liuidæ, & simul vt sedes extrahitur, sanguinem eiaculantur. Detineant autem aliqui ipsius caput & manus, dum vritur, vt ne moueatur: & dum vritur vociferetur, sedes enim magis inde eminent. Postquã verò vstiferis, lentes ac eruam coquito, & ex aqua trita imposito, ad quinque aut sex dies. Septima verò die spongiam mollem in tenuissimam frusta concidito. Sit autem latitudo spongiæ vndiquaque sex digitorum. deinde super spongiam linteam tenuem, ac leuem, spongiæ æquale, melle illitum imposito, & postea subiecto digito indice sinistrae manus, mediam spongiam in sedem quam penitissimè protrudito. deinde supra spongiam lanam apponito, quo in sede quietam permaneat. Et laterum mollitudines præcingito, & retrorsum fasciã ex cingulo submittito, quam per media crura receptam, ad cingulum circa vmbilicum deligato. At pharmacum de quo dixi, ad densam ac robustam carnem faciendam ac producendam deligatur, & non minus quàm viginti diebus hæc deligare oportet. Sorbenda autem est semel in die farina, aut milium, aut surfurum decoctum: & aqua bibenda. Si verò ad aluum exonerandam desideat, aqua calida proluito, & tertio quoque die lauet. Alia curatio. Extractã quã maximè sedẽ, aqua calida pfundito. deinde summas hæmorrhoidũ partes præsecato. Phar

Curatio
quã.

Curatio
alia.

to. Pharmacum autē ad sectionē preparatum sit hoc. In arēū
 vas mingito, & in vrinā, aris florem tostum, tritū, leuē in
 spergito, deinde diluito, ac vas agitato, & in sole siccato. Vbi
 verò siccatum fuerit, eradito, terito, & leuigatū ad anum ap-
 ponito, & splenia oleo imbuta addito, ac spongiam supra de-
 ligato. Alius modus Adnascitur ad venā sanguisquam ex-
 tuberantē, velut mori fructus. & si quidem valde extra fuerit
 extuberantia, carnis tectoriū circum ipsam nascitur. Hominē
 igitur flexis genibus in duo mortaria siue excisos lapides lo-
 cato, ac videto. Cōperis enim inflatas partes inter nates cir-
 ca sedem, sanguinē verò intrinsecus procedere. Si itaq; mol-
 lis sit, & sub tectorio cedat extuberantia, digito ipsam aufer-
 re oportet. Nihilo enim plus difficultatis hæc res habet, quā
 si quis dū ouicula excoriatur, digito inter cutem ac carnē
 adigat. Atque hæc interim dum loqueris, ægro non animad-
 uertēte facito. Postquā autē extuberantiā abstuleris, necesse
 est sanguinis cursus ex tota detractioe promanare. Itaq; vi-
 no austero in quo gallē macerata sunt, cito abluere oportet:
 & vena sanguisqua vnā cum extuberantia peribit, & tecto-
 rium sedabitur, & quanto vetustior affectior fuerit, tanto fa-
 cilior sanatio erit. Si verò penitius intus delituerit extube-
 rantia, per catopterem inspicio, & ne à catoptere decipiari
 videto. Cum enim aperitur, extuberantiā explanat: dum verò
 rursus cōtrahitur, rectē ostendit. Auferre autē oportet, vera-
 tro nigro in anum sublito: deinde tertia die auferre, ac vino
 austero infuso colluere. Cæterum quòd sanguis non fluit,
 quum abstuleris extuberantiā, mirari nō oportet. Neq; enim
 si in articulis disseces manus aut crura, sanguis p̄fluet. Si verò
 supra aut infra articulos secueris, cauas ac sanguisquas venas
 comperies: & difficile fuerit vt expedite sistas. Sic etiam hæ-
 morrhoidem in sede, si supra aut infra extuberantiæ detra-
 ctionem seces, sanguis profluet. Si verò ipsam extuberantiā
 in connexu abstuleris, non profluet. Si quidem igitur ita se-
 datur, bene habet: Sin minus, vrito, cauendo vt ne contingas
 ferro, sed propē ad motis ferramentis resiccato, & florem ar-
 ris ex vrina apponito. Alius modus curationis hæmorrhoi-
 dum. Clysterem facere oportet, velut arundinem sepiariā,
 phragmiten appellatam, & in ipsum ferramentum probè cō-
 gruum adaptare. Deinde indita in sedē clysteris fistula, fer-
 rament

*Alia.**Alia curatione.*

A ram
 ma
 ven
 re v
 ext
 Aeg
 teri
 eni
 Hæ
 dis
 pia
 flor
 B scet
 obl
 har
 to.
 ind
 alb
 mu
 ver

H

C

F

tet,

A ramentum candens immittere , ac frequenter eximere , quo magis calefieri sustineat, & neque vlcus ex calore habeat, & venæ resiccatae sanæ fiant. At verò si neq; vrere, neq; resicare voles , vbi multa calida aqua proluisisti , & sedem euersam extraxisti, myrrham tritam, leuigatam, & gallam, & alumen Aegyptiũ vstum, vna & dimidia ad reliqua parte, & melan-
 teriæ tantundem accipe, atque siccis his vttere. Hæmorrhoids enim ab his medicamentis decedet, velut coriũ combustum, Hæc facito donec omnes extirpaueris. Et dimidia chalcitidis vstæ pars idem efficit. Si verò glandulis sanare voles, sepiæ testam, plumbaginis tertiam partem, bitumen, alumen, florem æris modicum, gallam, æruginem modicam, commi-
 B sceto & mel costum affundito, & formatam ex his glandem oblongiorem apponito, donec extirpaueris. Muliebrem hæmorrhoidem hoc modo curato. Multa calida aqua proluito. In aqua verò odorata, velut est myrica trita coquito. Deinde spumam argenti tostam, & gallam misceto, & vinum album, & oleum, & anseris adipem affundito, omniaque simul trita, post factam prolutionem illinenda dato. Proluere verò oportet sede quàm maximè extracta.

*Muliebris hæmor-
rbois.*

H I P P O C R A T I S

COI LIBER DE VISV,

C I A N O C O R N A R I O M E
 D I C O P H Y S I C O I N
 T E R P R E T E .

*

Culi corrupti sponte quidem cærulei fi-
 entes , derepente tales fiunt. & vbi facta fue-
 rint, non est talium sanatio. Qui verò ma-
 ris speciem referunt, paulatim per multum
 tempus procedendo corrumpuntur. & sæ-
 pe alter oculus in multo tempore postea
 corruptus est. Huius caput purgare opor-
 tet, & venas vrere. Et si quis ab initio curatus fuerit hoc mo-
 do,

*Visus corru-
ptus qualis.*

Medela.

do, malum sedatur, & in deterius non procedit. At qui colorem inter caruleum ac marinum medium referunt, si quidem puero tales fiant, ubi senior sit, sedantur. Si verò seniori septimum annum egresso fiant, melius videt magna valde & splendida: & videt quidem procul, sed non clarè: & si quid valde ad oculum admouerit, etiam hoc videt, aliud autem nihil. Confert autem huic capitis purgatio, & capitis vstio. Sanguinem verò his detrahere non conducit, neq; caruleo, neque maris speciem referenti. Et visum oculorum, oculo sano existènte, in iunioribus hominibus, tum scemellis, tum masculis, quicquam faciendo nihil iuueris, quandiu adhuc augetur corpus. Quum autè non ampliùs augetur, ipsius oculi palpebras intuitus radendo attenuato, & si opus esse visum fuerit, etiam ferramentis non admodum candentibus intrinsecus inurito. Quum verò palpebras oculi raseris, lana milesia, crispa, pura, circumfusum obuoluta, radito, ipsam oculi coronam vitando, vt ne ad chartilaginem vsque peruras. Signum autem sufficientis rasuræ est, si non ampliùs splendidus sanguis exit, sed sanies cruenta aut aquosa. Tunc verò liquido aliquo medicamèto, in quo flos æris est, defricare oportet. Postea autem ubi & rasionis, & vstionis crusta exciderint, & vlcera purgata fuerint ac germinauerint, fissuram per sinciput secare oportet, & quum sanguis defluerit, medicamento cruentis vulneribus idoneo illinere. Deinde verò & huius, & omnium caput purgare operæ precium est. Palpebræ si crassiores quàm pro natura fuerint, ex inferna parte carne quantum potes quàm expeditissimè resecta, postea palpebram inurito, non candentibus ferramentis, vitando naturam pilorum: aut flore æris tosto tenui adstringito. Quum autem crusta exciderit, velut reliqua curato. Quum palpebræ scabie laborant, & pruritus habet, floris æris glebulam ad cotem terito, & ex ipso palpebram defricato. Et tunc squamam æris quàm tenuissimè terito, deinde vix immaturæ succum excolatum affundito, ac leuiter simul terito. & postea reliquum succum in vase æris rubri affundens, paulatim terito, donec crassitudo fiat velut allij intritum. & ubi resiccatum fuerit medicamentum, leuiter trito vt. Nyctalops medicamentum bibat deorsum purgans, & caput purgetur, & ceruicem

Palpebrarum cura.

Palpebrarum curatio.

Nyctalops qui curetur.

A uice
pus
max
tinè
par
os e
fani
cit p
sang
Con
& a
furn
dò i
me
ver
tum
ta, q
ac f
ma
rit.
Lac
did
der
Lac
cur

C

H

A uicem eius quàm maximè scarificato, & fame ad multū tempus premito. Vbi verò remiserit, vnum aut duo frusta, prout maxima deuorare potest, de hepate bubulo crudo in melle tincto exhibeto. Si cui oculi dum sani sunt visum corrumpant, huic sectione & insuper excoriatione, in sinciput facta, os excindere, & aquam auferre oportet, sicque curare: & ita sani fiunt. Ad lippitudinem annuam ac popularem conducit purgatio capitis, & ventris inferni. Et sic corpus habeat, sanguinis detractio ad quosdam eiusmodi dolores confert. Conferunt & cucurbitæ circa venas affixæ. Cibus modicus & aquæ potus. Decumbat autem æger in tenebris, procul à fumo, & igne, & alijs splendidis, atque hoc in obliquum, modo in dextram, modo in sinistram partem. Caput verò ne humectet, neque enim conducit. Cataplasma si dolor nõ adest, verùm velut ad fluxionem cohibendam, non confert, quum tumores sint doloris exortes. Verùm post acria medicamenta, quæ ad dolorem illinuntur, postquam dolor sedatus fuerit ac separatus, post medicamenti illinitionem, tunc cataplasmata imponere cõducit, si quod commodum fore visum fuerit. Nec verò ad multum tempus contentè intueri confert. Lachryma enim prouocatur, quã non possit oculus ad splendida officio suo fungi. Sed neque ad multum tempus claudere oculos conducit, maximè si fluxionem calidam habeat. Lachryma enim suppressa, calefacit. Si verò fluxio non sit, cum puluillo sicco sublitionem facere conducit.

*Medela cũ
quis sanis
oculis nõ ui
det.
Lippitudi
nis curatio*

HIPPOCRATIS
COLIBER APHORIS-
MORVM, IANO CORNA-
RIO MEDICO PHY-
SICO INTER-
PRETE.

*

Vita

Ita breuis, ars lōga, tempus præceps, experimētum periculosum, iudicium difficile. Oportet autem nō solū seipsum exhibere quæ decēt facientem, sed etiā ægrotum, & præsentem, & quæ externa sunt. **II.** In perturbationibus alui, & vomitibus sponte fientibus, si quidem qualia purgari oportet purgentur, confert, & leuiter ferunt: Sin minus, vice versa. Sic & vasorum vacuatio, si quidem talis fuit, qualis fieri debet, confert, & bene ferunt: Sin minus, vice versa. Inspicere itaque oportet regionem, & tempus, & ætatem, & morbos, in quibus conuenit, aut non. **III.** In exercitantibus boni habitus ad summum progressi periculosi sunt, si in extremo fuerint. Non enim manere possunt in eodem, neque quiescere. Quum verò non quiescant, non amplius in melius augescere possunt. reliquum est igitur vt in deterius. Ob has igitur causas bonam habitudinem non tardè soluere confert, quo corpus rursum renutritionis principium sumat. Neque verò collapsiones ad extremum ducere oportet: periculosum enim est. Sed qualis natura est eius qui perferre debet, ad hoc ducere conuenit. Similiter autem & euacuationes ad extremum ducentes periculosæ sunt. & rursus renutritiones in extremo existentes, periculosæ sunt. **IIII.** Tenuis & exacti victus, & in longis semper affectionibus, & in acutis, vbi non expedit, periculosi sunt. & rursus victus ad extremam tenuitatem progressi, difficiles sunt. Et repletiones ad extremum progressæ difficiles sunt. **V.** In tenui victu delinquentes ægrotantes, magis læduntur. Omne enim delictum quod committi poterit, magis magnum committitur in tenui quàm in paulò pleniore victu. Quapropter etiam in sanis periculosus est valde tenuis, & constitutus, ac exactus victus, quoniam delicta grauius ferunt. Ob hoc igitur tenuis & exactus victus periculosus est magis quàm paulò plenior. **VI.** Ad extremos morbos, exactè extremæ curationes, optimæ sunt. **VII.** Vbi igitur peracutus est morbus, statim etiam extremos labores habet, & extremè tenuissimo victu
 vbi

- D** **A** uti necesse est. Vbi non, sed pleniore victu uti licet, intantum subdescendendum est, in quantum morbus extremis mollior fuerit. **viii.** Quum in vigore fuerit morbus, tunc tenuissimo victu uti necesse est. **ix.** Simul autem coniectare oportet, an æger ex victu durare possit ad morbi vigorem: & vtrum ille prius deficiet, & ex victu durare non possit: aut morbus prius deficiet ac obtundetur. **x.** Quibus igitur statim vigor est, his statim tenuis victus exhibendus est. Quibus verò vigor posterius, his ad illud, & paulò ante illud tempus subtrahendus est. Antea verò mitius æger victu tractandus est, quo durare possit. **xi.** In exacerbationibus subtrahere victum oportet. Nam apponere noxa est. Ex quibus per circuitus exacerbationes fiunt, in exacerbationibus subtrahere oportet. **xii.** Exacerbationes & constitutiones indicabunt morbi, & tempora anni, & circuituum inter se collata incrementa, siue quotidie, siue alternis diebus, siue per amplius temporis interuallum fiant. Sed & ex apparentibus indicia fiunt, velut in pleuriticis, si sputum statim appareat incipiente morbo, ipsum abbreviat. Si verò posterius appareat, producit. & vrinæ, & alui egestionibus, & sudores apparentes indicant & ægrè & facillè iudicandos, & breues & longos morbos. **xiii.** Senes facillimè ieiunium ferunt. Deinde ætate consistentes. Minimè adolescentes: omnium verò minimè pueri, inter hos ipsos qui ipsi seipsis alacriores fuerint. **xiiii.** Qui crescunt, plurimum habent innatū calorem: plurimo igitur opus habent alimento. Sin minus, corpus consumitur. Senibus autem modicus est calor: quapropter paucis fomitibus opus habent, à multis enim extinguuntur. Ob hanc etiam causam febres senibus non similiter acutæ fiunt. Frigidum est enim ipsorum corpus.
- xv.** Ventres hyeme & vere natura calidissimi sunt, & somni longissimi: Quapropter in his temporibus alimenta plura exhibenda sunt. Nam innatum colorem amplio rem tunc habent, alimento igitur ampliore opus habent. Signum sunt ætates, & athletæ. **xvi.** Victus humidi omnibus febricitantibus conferunt. Maximè verò pueris, & alijs ita ali aduetis. **xvii.** Et quibus semel aut bis, & plus aut minus, & ex parte exhibere oportet, considerandum est. Dandum verò etiam aliquid est tempori, & regioni, & ætati, &

consuetudini. xviii. Aestate & autumnno cibos difficil. D
limè ferunt: hyeme facillimè, deinde vere. xix. His qui
in circuitibus exacerbantur, nihil dare oportet, neque co-
gere: sed auferre de appositionibus ante iudicationes.

xx. Quæ iudicantur, & iudicata sunt integrè, neque mo-
uere oportet, neque nouare, neque medicamentis, neq; alijs
irritamentis, sed sinere. xxi. Quæ ducere oportet, quò
maximè repunt, eò ducere oportet, per conuenientes locos.

xxii. Concocta medicamentis aggredi oportet, & mo-
uere non cruda, neque in principijs, si non turgeant. Plurima
verò non turgent. xxiii. Quæ prodeunt non multi-
tudine æstimare oportet, sed quandiu prodeant qualia oportet,
& facillè æger ferat. Et vbi opus est, vsque ad animi deli- E
quium ducere oportet: & hoc facere, si sufficiat æger.

xxiiii. In acutis affectionibus rarò etiam in princi-
pijs medicamentis vti oportet: atque hoc facere diligenti-
prius æstimatione facta. xxv. Si qualia oportet purga-
ri, purgètur, cõfert & facillè ferunt. Cõtraria verò difficulter.

SECTIO SECVNDA.

IN quo morbo somnus laborem facit, mortale: Si verò
somnus proficit, non lethale. ii. Vbi somnus delyriũ
sedat, bonum est. iii. Somnus, vigilia, vtraq; modũ ex-
cedentia, malum. iiii. Non satietas, non fames, neque
aliud quicquam bonum est, quod naturæ modum excedat.

v. Lassitudines spontanæ denũciant morbos. vi. Qui-
cunque aliqua corporis parte dolentes, plerunque dolores ð
non sentiunt, his mens ægrotat. vii. Quæ multo tem-
pore attenuantur corpora, lentè reficere oportet. Quæ verò
breui, breui. viiii. Si ex morbo cibum capiens quis nõ
fiat validus, significat quòd corpus vberiore alimento vtitur.
Si verò cibum non accipiente hoc contingat, nosse oportet
quòd euacuatione opus habet. ix. Corpora quocunque
quis purgare voluerit, fluida facere oportet. x. Non pu-
ra corpora quãto plus nutries, tanto magis lædes. xi. Fa-
cilius est repleti potu, quàm cibo. xii. Quæ relinquin-
tur in morbis post iudicationem, recidiam faciunt.

xiii. Quibuscunque iudicatio fit, his nox grauis ante
exacerbationem. Quæ verò sequitur plerunque tolerabilior
est. xiiii. In alui fluxionibus, mutationes egestionum
profunt

- A** profunt, si non ad prauas mutantur. xv. Vbi fauces agrotant, aut tubercula in corpore nascuntur, excretiones considerare oportet. Si enim biliosæ fuerint, corpus simul agrotat. Si verò similes sanis fiant, tutum est corpus nutrire. xvi. Vbi fames, non oportet laborare. xvii. Vbi cibus præter naturam copiosior ingressus fuerit, morbum facit. Ostendit autem sanatio. xviii. Eorum quæ acruatim & velociter nutriunt, veloces etiam egestionis fiunt. xix. Acutorum morborum non omnino tutæ sunt prædictiones, neque mortis, neque sanitatis. xx. Quibus dum iuuenes sunt, ventres humidi sunt, his senescentibus resiccantur. Quibus verò dum iuuenes sunt, ventres sicci sunt, his senescentibus humectantur. xxi. Famen vini potus soluit.
- B** xxii. Quicumque morbi ex repletionis fiunt, euacuatio sanat. Et quicumque ex euacuatione, repletio. Et aliorum contrarietas. xxiii. Acuti morbi in quatuordecim diebus iudicantur. xxiiii. Septimæ quarta index est. Alterius hebdomadæ octaua principium est. Consideranda verò est vndecima. Hæc enim quarta est secundæ hebdomadæ. Consideranda rursus decima septima. Ipsa enim est quarta quidem à decima quarta, septima verò ab vndecima. xxv. Aestiuæ quartanæ plerunque sunt breues. Autumnales verò longæ, & maximè quæ ad hyemem pertingunt. xxvi. Febrem in conuulsione fieri melius est, quàm conuulsionem in febre. xxvii. His quæ non secundum rationem leuant, non oportet credere, neque valde timere ea quæ praua fiunt præter rationem. Pleraque enim ex talibus inconstantia sunt, & non valde permanere, neque morari solent.
- xxviii. Febricitantium non omnino leuiter, permanere, & nihil minui corpus, aut etiã magis quàm pro ratione colliquari, malum est. Illud enim morbi longitudinem, hoc verò debilitatem significat. xxix. Incipientibus morbis si quid mouendum videtur, moue: vigentibus verò, quietem agere melius est. xxx. Circa principia & fines, omnia debiliora sunt. Circa vigores verò, fortiora. xxxi. Ex agritudine bene cibum accipienti, nihil auferere corpus, malum est. xxxii. Plerunque omnes malè habentes, ab initio cibum bene capientes, & nihil auferentes, ad finem rursus cibos fastidiunt. At ab initio quidem valde ci-

bum auerfantes, poſtea verò bene cibum capientes, meliùs D
 liberantur. xxxiii. In omni morbo valere mente, & be
 ne ſe habere ad ea quæ exhibentur, bonum. cõtrarium verò,
 malum. xxxiiii. In morbis minus periclitantur, quo
 rum naturæ, & ætati, & habitui, & tempori morbus magis
 affinis fuerit, quàm hi quibus non affinis in aliquo horum
 exiſtit. xxxv. In omni morbo partes circa vmbilicum
 & peſtinem, craſſitudinẽ habere melius eſt. At vehemens te
 nuitas & eliquatio, praua eſt. Periculofa verò talis eſt etiam
 ad infernas purgationes. xxxvi. Sana habentes corpora,
 dum medicamentis purgantur, cito exoluntur. Itemque
 qui prauo cibo vtuntur. xxxvii. Qui bene habent
 corpore, eos operoſum eſt medicamentis purgare. E

xxxviii. Paulo deterior & potus & cibus, verùm iu
 cundior, melioribus quidem, ſed iniucundioribus præferen
 dus eſt. xxxix. Senes iuuenibus plerunq; minus ægro
 tant. Quicumque verò ipsis fiunt morbi diuturni, vt pluri
 mum commoriuntur. xl. Raucedines & grauedines, in
 valde ſenibus non cõcoquuntur. xli. Qui exoluntur ſapè
 & fortiter, abſque manifeſta cauſa, derepente moriuntur.
 xlii. Syderationem fortem quidem ſoluere, im
 poſſibile eſt: debilem verò, non facilè. xliii. Ex his
 qui ſtrangulantur, & ſubmerguntur, nondum autem mor
 tui ſunt, non reconualeſcunt quibus ſpuma circa os fuerit.

xliiii. Craſſi admodum ſecundum naturam, magis
 cito moriuntur, quàm graciles. xlvi. Iuuenibus comitia
 libus liberationem faciunt mutationes, maximè ætatis, &
 regionum, & victuum. xlvi. Duobus doloribus ſimul
 ſientibus, non ſecundum eundem locum, vehementior obſcu
 rat alterum. xlvii. Circa generationem puris dolores
& febres magis cõtینگunt, quàm factò iam ipſo. xlviii.

In corporis motu, quum inceperit dolere, quiete ſtatim
 laſſitudinem eximit. xlix. Adſueti conſuetos labores
 ferre, etiamſi fuerint debiles, aut ſenes, non adſuetis forti
 bus ac iuuenibus faciliùs ferunt. l. Ex multò tempore con
 ſueta, etiamſi deteriora fuerint, inconſuetis minus moleſta
 re ſolent. Oportet igitur etiam ad inconſueta tranſmutatio
 nem facere. li. Multum & repente euacuare, aut replere,
 aut calefacere, aut frigefacere, aut omnino quomodocunque
 corpus

A corpus mouere, periculosum est. Et omnis multitudo naturæ contraria est. Quod verò paulatim fit, tutum est, tū aliās, tum si ex altero ad alterum transitus fit. **LII.** Omnia secundū rationem facienti, si non secundum rationem fiant, nō transire oportet ad aliud, mente eo quod visum est ab initio.

LIII. Quicumque ventres humidos habent, dum quidem iuuenes sunt, melius degunt quā hī qui siccos habent. Verū ad senectutem deterius degunt. Resiccantur enim plerūque senescentibus. **LIIII.** In corporis magnitudine iuuentutem quidem degere, liberale est, & non indecorum. Senectutem verò degere, inutile, & deterius paruitate.

SECTIO TERTIA.

B Mutationes temporum maximè pariunt morbos, & in temporibus magnæ mutationes frigoris, aut caloris, & reliquæ iuxta rationem hoc modo. **I.** Naturam aliæ quidem ad ætatem, aliæ verò ad hyemem, bene aut male se habent. **II.** Morborum alij ad alia tempora, bene aut male se habent: & ætates quædam ad tempora, & regiones, & victus. **III.** In temporibus quum eadem die, modo calor, modo frigus fit, autumnales morbos expectare oportet. **IV.** Austri auditum grauantes, caliginosi, caput grauantes, torpidi, dissoluentes. Quum hic præualuerit, talia in morbis patiuntur. Si verò Aquilo fuerit, tussis, faucis, alui duræ, vrinæ difficultates, horrores, dolores costarum, pectoris. Quum hic dominatur, talia in morbis expectare oportet. **V.** Quum æstas fit veri similis, sudores in febribus multos expectare oportet. **VI.** In siccitatibus febres acutæ fiunt, & si quidem annus ampliùs talis fuerit, qualē constitutionem fecerit, plerūque tales etiam morbos expectare oportet. **VII.** In constantibus temporibus, si tempestiue tempestiua reddantur, morbi constantes & iudicatu facilissimi fiunt. In inconstantibus autem inconstantes, & qui difficulter iudicantur. **IX.** In autumno morbi acutissimi, & omnino mortiferi. Ver autem saluberrimū & minime lethale. **X.** Autumnus tabidis malus. **XI.** De temporibus si quidem hyems sicca & aquilonaris fuerit, Ver autem pluuiosum & australe, necesse est ætate febres acutas, & lippitudines, & dysenterias fieri, maximè mulieribus, & vitis natura humidioribus. **XII.** Si verò hyems australis, &

pluuiosa, ac clemens fiat, Ver autē siccum & aquilonare, mu- D
 lieres quidem quibus partus ad ver instat, ex omni occasione
 abortiunt. Quæ verò pariunt, impotentes ac morbosos pue-
 ros pariunt, ita vt aut statim pereant, aut tenues ac morbofi
 viuant. Alijs autem dysenterix, & lippitudines sicca fiunt.
 Senioribus verò defluxiones breui perimentes. x111. Si
 verò æstas sicca fiat & aquilonaris: Autumnus autem pluuiosus
 & australis, capitis dolores ad hyemem fiunt, & tusses, &
 raucedines ac grauedines: quibusdam etiam tabes. x1111.

Si verò aquilonaris & aquarum exors autumnus fuerit,
 his quidem qui humidas naturas habent, & mulieribus com-
 modus erit. Reliquis verò fiunt lippitudines sicca, & febres
 acuta, & grauedines. Quibusdam verò etiam atra biles. E

xv. Ex anni verò constitutionibus, in summa siccitates
 pluuiosis salubriores sunt, & minus lethales. xvi. Morbi
 in pluuiosis quidem plerunque fiunt, febres longæ, & alui
 fluxiones, & putredines, & comitiales, & syderationes, & an-
 ginæ. In siccitatibus verò, tabes, lippitudines, arthritides, v-
 rinæ stillicidia, & dysenterix. xv11. Quotidianæ verò
 constitutiones, aquilonares quidem corpora compingunt, &
 robusta, & ad motum idonea, & bene colorata, & melius au-
 dientia faciunt, & ventres resiccant, & oculos mordent, & si
 circa thoracem aliquis dolor prius est, magis affligunt. Au-
 strales autem corpora dissoluunt, & humectant: & grauem
 auditum, ac capitis grauitatem, & vertigines faciunt. In ocu-
 lis autem & corporibus egrum motum, & ventres humectât.

xv111. Secundum tempora vere quidem & prima æsta-
 te, pueri, & qui his ætate cohæret, optimè degunt, & maximè
 sani sunt. Aestate verò & autumno aliquandiu, senes. Reliquo
 autumno & hyeme, mediam ætatem habentes. F

xix. Morbi omnes quidem in omnibus temporibus
 fiunt. Quidam tamen magis in quibusdam ipsorum, & fiunt
 & exacerbantur. xx. Vere insanix, & atra biles, & comi-
 tiales, & sanguinis fluxiones, & angina, & grauedines, & rau-
 cedines, & tusses, & lepra, & impetigines, & vitiligines, &
 pustula vlcerosæ plurimæ, & tubercula, & morbus articula-
 ris. xxi. Aestate verò & quidam ex his, & febres con-
 tinuæ, & ardentes, & tertianæ plurimæ, & quartanæ, & vo-
 mitus, & alui profluvia, & lippitudines, & aurium dolores,
 & oris

- A** & oris exulcerationes, & pudendorum putredines, & papulæ fudorofæ. **xxi**. Autumno autem & ex æstiuis multi, & febres quartanæ, & erroneæ, & splenes, & hydropes, & tabes, & urinæ stillicidia, & intestinorum leuitates, & dysenterix, & coxendices, & anginx, & anhelationes, & voluuli, & comitiales, & infanix, & atræ biles. **xxii**. Hyeme verò pleuritides, peripneumonix, grauedines, raucedines, tuffes, dolores, pectorum, laterum ac lumborum, capitis dolores, vertigines, syderationes. **xxiii**. In ætatibus autem talia contingunt, paruis ac recens natis pueris feruida oris vlcera, vomitur, tuffes, vigilia, tumores, vmbilici inflammationes, aurium humiditates. **xxv**. Ad dentitionem verò accedentibus, gingiuarum pruritus, febres, conuulsiones, alui profluuium, & maximè vbi dentes caninos producunt, tum crassissimis pueris, tum his qui duros ventres habent. **xxvi**. Senioribus autem sientibus, tonsillæ, verticuli in occipitio intro, luxationes, anhelationes calculorum generationes, lumbri rotundi, ascarides, verrucæ, tumores glandularum circa aures oblongi satyriasmii appellati, strumæ, & alia tubercula, maximè verò predicta. **xxvii**. adhuc verò senioribus, & ad pubertatem accedentibus, pleraq; ex his, & febres diurnæ magis, & ex naribus sanguinis fluxiones. **xxviii**. Plurimæ verò affectiones pueris iudicantur, partim in quadraginta diebus, partim in septem mensibus, partim in septem annis, partim ad pubertatem accedentibus. **Quæ**
- C** verò permanserint pueris affectiones, & non exolutæ fuerint circa pubertatem, aut scemellis circa mēsum eruptiões, diurnæ fieri solent. **xxix**. Iuuenibus autem sanguinis spuitiones, tabes, febres acutæ, comitiales, & alij morbi, maximè verò predicti. **xxx**. His verò qui hanc ætatem excesserunt, anhelationes, pleuritides, peripneumonix, lethargi, phrenitides, febres ardentes, alui profluuium diurnum, bilis sursum ac deorsum effusiones, dysenterix, intestinorum leuitates, hæmorrhoides. **xxxi**. Senibus autem spirandi difficultates, & defluxiones cum tussi, urinæ stillicidia, urinæ difficultates, articularum dolores, nephritides, vertigines, syderationes, mali habitus, pruritus totius corporis, vigilia, alui, oculorum, & narium humiditates, visus hebetudines, glaucedines, auditus grauitates.

Pregnantes medicamentis purgare oportet, si turget humor, quarto mense, & vsque ad septimum. Minus verò has. Iuniores autem & seniores foetus vereri oportet. **II.** In medicamentorum vsu, talia ex corpore ducere oportet, qualia etiam sponte prodeuntia commoda sunt. Contrario autem modo prodeuntia, sedare. **III.** Si qualia oportet purgari, purgentur, confert & facile ferunt. Contrario verò difficulter. **IIII.** Medicamentis purgare oportet æstate quidem superiores magis: hyeme verò inferiores. **V.** Sub eanem, & ante canem, operosæ sunt medicamentorum purgationes. **VI.** Graciles, & facile vomentes, sursum purgare oportet, vitantes hyemen. **VII.** Difficulter vomentes, & moderate carnosos, deorsum, vitantes æstatem. **VIII.** Tabescentes autem, vitantes superiores. **IX.** Atrabiliarios verò plenius inferiore. Eadem ratione contraria apponens.

X. Purgare oportet in valde acutis, si humor turget, eadem die. Morari enim in talibus malum est. **XI.** Quibus tormina, & circa umbilicum dolores, & lumborum dolor, qui neq; à medicamento, neq; aliàs soluitur, in hydropè siccum firmatur. **XII.** Quibus alui intestinorum leuitate affecti, eos hyeme sursum purgare malum est. **XIII.** Ad veratrum, his qui non facile sursum purgantur, ante potionem corpora humectare oportet, ampliore cibo ac quiete.

XIIII. Vbi biberit quis veratrum, ad motus quidem corporum magis ducere oportet, ad summos autem & quietem minus. Declarat autem nauigatio, quòd motus corpora turbat. **XV.** Vbi volueris magis ducere veratrum, corpus moueto. Vbi verò sistere, somnum facito, & ne moueto, **XVI.** Veratrum periculosum est sanas carnes habentibus. Conuulsionem enim inducit. **XVII.** Sine febre existenti cibi fastidium, & oris ventriculi morsus, & vertigo, & os amarescens, medicamento sursum purgante opus habere significat.

XVIII. Dolores supra septum transuersum, qui purgatione opus habent sursum versus purgatione indigere significant: qui verò infra, deorsum. **XIX.** Qui in medicamentorum potionibus, dum purgantur non sitiunt, non cessant priusquam sitierint. **XX.** Non febrientibus si fiat tormen, & genuum grauitas, & lumborum dolor, deorsum medica

A dicamento purgante opus habere significat. **xxi.** Egestiones alui nigrae, velut sanguis niger, sua sponte prodeuntes, & cum febre, & sine febre, pessimae sunt: & quanto plures fuerint peiores colores, tanto magis malum est. Cum medicamento vero melius, & quanto plures fuerint colores, non malum est. **xxii.** Quibuscumque morbis incipientibus, si atra bilis, aut sursum aut deorsum prodierit, lethale est. **xxiii.** Quibuscumque ex morbis acutis, aut ex diuturnis, aut ex vulneribus, aut aliis attenuatis, atra bilis, siue qualis sanguis niger subierit, postridie moriuntur. **xxiiii.** Dysenteria si ab atra bile inceperit, lethalis est. **xxv.** Sanguis sursum quidem qualiscumque fuerit, malus est. deorsum vero bona sunt nigra subeuntia.

B **xxvi.** Si à dysenteria occupato, veluti carnes subierint, lethale est. **xxvii.** Quibus in febribus sanguinis multitudo erumpit vndeunque, his in refectionibus alui humectatur.

xxviii. Quibus biliosae sunt egestiones, surditate sient cessant. Et quibus surditas, biliosis egestionibus sientibus cessat. **xxix.** Quibus in febribus sexta die rigores fiunt, difficulter iudicant. **xxx.** Quibus exacerbationes fiunt, quacumque tandem hora febris dimiserit, si postridie eadem qua antea hora corripuerit, difficulter iudicant. **xxxi.** De lassatis in febribus ad articulos, & circa maxillas maxime, abscessus fiunt. **xxxii.** Quibuscumque resurgentibus ex morbis, si quid doluerit, isthic abscessus fiunt. **xxxiii.**

C Sed & ante morbum quid doluerit, isthic morbus incum bit. **xxxiiii.** Si à febre occupato, tumore non existente in faucibus, suffocatio derepente contingat, lethale est.

xxxv. Si à febre occupato collum repente obuersum fuerit, & vix deglutire poterit, tumore non existente, lethale est. **xxxvi.** Sudores febricitanti si inceperint, boni sunt tertia die, & quinta, & septima, & nona, & vndecima, & decimaquarta, & decima septima, & vigesima prima, & vigesima septima, & trigesima prima, & trigesima quarta. Hi enim sudores morbos iudicant. Qui vero non sic fiunt, dolore significat, & longitudinem morbi, & recidivas. **xxxvii.**

Frigidi sudores cum acuta quidem febre sientes, mortem significant: cum mitiore vero, morbi longitudinem. **xxxviii.** Et vbi in corpore sudor est, illic morbum esse declarat. **xxxix.** Et vbi in corpore frigiditas aut calliditas, isthic

morbus est. XL. Et ubi in toto corpore mutationes, & si cor-
 pus perfrigeretur, aut rursus calefiat, aut color alius ex alio
 fiat, longitudinem morbi significat. XL I. Sudor multus ex
 somno, citra manifestam causam fiens, corpus multo alimen-
 to uti significat. Si verò cibum non capienti hoc fiat, signifi-
 cat quòd euacuatione opus habet. XL II. Sudor multus, fri-
 gidus aut calidus, semper fluens: frigidus maiorem calidus
 minorem morbum significat. XL III. Febres quæcunque
 non intermittentes per tertiam fortiores fiunt, magis peri-
 culosæ sunt. Quocunque verò modo intermiserint, quòd sine
 periculo sint significant. XL IIII. Quibus febres longæ,
 his tubercula ad articulos, aut dolores fiunt. XL V. Quibus
 tubercula ad articulos, aut dolores, ex febribus longis fiunt, E
 hi pluribus cibis utuntur. XL VI. Si rigor incidat febre non
 intermittente ægroto iam debili, lethale est. XL VII. Ex-
 creationes in febribus non intermittētibz, liuidæ, & cruen-
 tæ, & graueolentes, & biliosæ, omnes malæ sunt. At probè se-
 cedētes, bonæ, & per alui egestionem, & per urinas. Si verò nō
 aliquid ex conducentibus excernatur per hos locos, malū est.

XL VIII. In non intermittētibz febribz, si externæ
 quidem partes frigide fuerint, internæ verò ardeant, ac sitim
 habeant, lethale est. XL IX. In febre non intermittente, si
 labium aut palpebra, aut superciliū, aut oculus, aut nasus dis-
 torqueatur: aut non videat, aut non audiat, æger iam debilis
 existens, quicquid horum fiat, propinqua mors est. L. Vbi
 in febre non intermittente difficultas spirandi, & delirium F
 fit lethale est. LI. In febribz abscessus qui non soluantur
 ad primas iudicationes, longitudinem morbi significant.

L II. Quicunque febribz, aut alijs ægritudinibz, ex vo-
 luntate lachrymatur, nihil absurdi est. Qui verò nō ex volun-
 tate, absurdum. L III. Quibus circa dentes in febribz visco-
 sa adherent, his fortiores febres fiunt. L IIII. Quibus ple-
 runque tussis sicca, parum irritantes, in febribz ardentibus,
 hi non ita valde siticulosi sunt. LV. Ex glandularum tumo-
 ribz febres omnes malæ sunt, exceptis diarijs. LVI. Fe-
 bricitanti sudor oboriens febre non remittēte, malum. Morā
 enim trahit morbus, & multam humiditatem significat.

LVII. A conuulsione, aut distentione neruorum vexato,
 febris accedens morbum soluit. LVIII. A febre ardente
 occupato,

A occupato, rigore accedente, solutio fit. **LIX.** Tertianæ exacta in septem circuitibus ad summum iudicatur. **LX.**

Quibus in febribus aures obsurduerunt, his sanguis è naribus effusus, aut alius exturbata, morbum soluit. **LXI.**

Febrientem si non in diebus imparibus febris dimiserit, recidiuare solet. **LXII.** Quibus in febribus morbus regius fit ante septimum diem, malum. **LXIII.** Quibus in febribus quotidie rigores fiunt, quotidie febres solvuntur.

LXIII. Quibus in febribus morbus regius septima, aut nona, aut decimaquarta accedit, bonum, si non præcordium dextrum durum fiat: sin minus, non bonum.

LXV. In febribus circa ventrem æstus vehemens, & cordis siue oris ventriculi morsus, malum. **LXVI.** In febribus acutis conuulsiones, & circa viscera dolores fortes, malum.

LXVII. In febribus, ex somnis, timores aut conuulsiones, malum. **LXVIII.** In febribus spiritus offendens, malum. Conuulsionem enim significat. **LXIX.** Quibus vrinæ crassæ, grumosæ, paucæ, non sine febribus, vbi copia exiis successit, tenuis prodest. Tales autem maximè prodeunt his quibus ab initio, aut breui subsidentiam habent. **LXX.**

Quibus in febribus vrinæ conturbata, velut iumentis, his capitis dolores, aut adsunt, aut aderunt. **LXXI.** Quibus septima dies morbi iudicantur, his nubeculam habet vrina, quarta die rubram, & alia secundum rationem. **LXXII.**

C Quibus vrinæ pellucidæ, albæ, malæ. Maximè autem in phreniticis comparent. **LXXIII.** Quibus præcordia eleuata, permurmurantia, lumborum dolore accedente, his alui humectantur, si non flatus erumpant, aut vrinæ copia prodeat. In febribus autem hæc. **LXXIII.** Quibus spes est abscessum fore ad articulos, eos liberat ab abscessu vrina multa, & crassa, & alba prodiens, qualis in febribus laboriosis quarta die quibusdam fieri incipit. Si verò etiam ex naribus sanguis eruperit, breui admodum soluitur. **LXXV.** Si quis sanguinem aut pus mingat, rhenum aut vesicæ vlcerationem significat. **LXXVI.** Quibus in vrina crassa existente, carunculæ parvæ, aut veluti pili simul exeunt, his de rhenibus excernuntur. **LXXVII.** Quibus in vrina crassa existente, furfuracea quædam simul minguntur, his vesica scabie affecta est. **LXXVIII.** Qui sua sponte sanguinè mingunt, his

his in rhenibus venæ ruptionem significat. LXXIX. Quibus in vrina, arenosa subsidunt, his vesica calculo laborat.

LXXX. Si quis sanguinem mingat, & grumos, & vrinę stillicidium habeat, & dolor incidat in inum ventrem, & ani ac scorti intercapedinem, partes circa vesicam affectę sunt.

LXXXI. Si quis sanguinem & pus mingat, & squamas, & odor grauis sit: vesicę exulcerationem significat.

LXXXII. Quibus in vrinaria fistula tuberculum nascitur his suppuratione facta & eruptione, solutio fit. LXXXIII. Mictio noctu multa fiens, medicę alui egestionē significat.

SECTIO QUINTA.

Conuulsio ex veratro lethalis est. II. Ex vulnere conuulsio lethalis est. III. Sanguine multo effuso conuulsio aut singultus accedens, malum.

IIII. Ex superflua purgatione, conuulsio aut singultus accedens, malum. V. Si quis ebrius derepente voce priuetur, conuulsus moritur, si non febris corripuerit, aut vbi ad horam qua crapulę soluuntur peruenit, loquatur.

VI. Quicunq; a distentione antrorsum ac retrorsum corripuntur, in quatuor diebus pereunt. Si verò has effugerint, sani fiunt. VII. Quibuscunq; morbi comitiales ante pubertatem fiunt, transmutationē habent. Quibuscunque verò vigintiquinque annos natis fiunt, his plerunq; cōmoriuntur.

VIII. Quicunque pleuritici fientes, in quatuordecim diebus non repurgantur, his ad suppurationem transitio fit.

IX. Tabes maximè fit ætatibus, ab anno decimo octauo, vsque ad trigessimum quintum. X. Quicunque anginam effugiunt, his ad pulmonem vertitur, & in septem diebus moriuntur. Si verò has effugerint, suppurati fiunt.

XI. Qui tabe infestantur, si sputum quodcunque tussiendo reiecerint, grauè olet, dum prunis iniicitur, & capilli de capite defluunt, lethale est. XII. Quibuscunque tabe laborantibus capilli de capite defluerint, hi alui profluuio accedente moriuntur. XIII. Quicunque sanguinem spumofum spuunt, his ex pulmone eductio fit. XIV. Atabe occupato, alui profluuium accedens, lethale est.

XV. Quicunq; ex pleuritide suppurati fiunt, si in quadraginta diebus repurgati fuerint, ab ea die qua ruptio facta fuerit, liberantur. Si verò nō, ad tabem transeunt. XVI. Calida freq

da freq

A da fr
min
guin
F
tion
ca
verò
face
erup
rat, c
les i
verò
B frig
tem
mni
atte
mit
ad c
mè
mor
pud
da v
opo
ipfa
tion
F C lore
nig
ratu
inin
flux
res
Ho
lore
que
C
dor
tun
set,
tes

Ada frequenter ea vtentibus, has noxas inducit, carniū effe-
minationem, neruorum impotētiā, mentis torporem, san-
guinis eruptiones, animi deliquia. Hæc quibus mors. xvii.

Frigida verò cōuulsiones, antrorsum ac retrorsum disten-
tiones, nigrores, rigores febriles. xviii. Frigida inimi-
ca osibus, dentibus, neruis, cerebro, spinali medullæ. Calida
verò grata. xix. Quæcunque perfrigerata sunt, excale-
facere oportet, præterquā à quibus sanguis erumpit, aut
erupturus est. xx. Vlcerebus frigida mordax, cutem obdu-
rat, dolorem nō suppurantem facit, nigrefacit, rigores febriles
inducit, conuulsiones, distentiones. xxi. Quandoque
verò in distentione sine vlcere, iuueni carnosō, ætate media,

Bfrigidæ multæ affusio, caloris reuocationem facit. Calor au-
tem hæc soluit. xxii. Calida suppuratoria est, non in om-
ni vlcere, maximum signum ad securitatem, cutem mollit,
attenuat, dolores eximit, rigores, conuulsiones, distentiones
mitigat, capitis grauitatem soluit. Plurimum autem confert
ad osium fracturas, maximè denudatas. Ex his autem maxi-
mè his qui in capite vlcera habent, & his quæ à frigiditate
moriuntur, aut vlcerantur, & herpetibus exedentibus, sedi,
pudendo, vtero, vesicæ. His calida grata est & iudicās. Frigi-
da verò inimica & occidens. xxiii. In his frigida vt
oportet vnde sanguis erumpit, aut erupturus est: non super
ipsas partes, sed circa ipsas vnde fluit. Et quæcunq; inflamma-
tiones, aut flammei ardores, ad ruborem & subcruentum co-

Clorem ex nouo sanguine tendunt, ad eas ipsas. nam veteres
nigrefacit, & ad sacrū ignem non exulceratum: nam exulce-
ratum lædit. xxiiii. Frigida velut nix, glacies, pectori
inimica sunt, tusses mouent, & sanguinis eruptiones, ac de-
fluxiones inducunt. xxv. Tumores in articulis, & dolo-
res absque vlcere, & podagricas affectiones, & conuulsiones:
Horū plurima frigida multa affusa leuat, & attenuat, & do-
lorem soluit. Torpor enim dolorem soluit. xxvi. Aqua
quæ cito calescit, & cito perfrigeratur, leuissima est. xxvii.

Quibus bibendi appetētiæ noctu valde sitientibus, si ob-
dormierint bonum est. xxviii. Menses ducit aroma-
tum suffitus. Multis autem modis etiā ad alia commodus es-
set, si nō capitis grauitatem induceret. xxix. Prægnan-
tes medicamentis purgare oportet, si target humor quarto
mense,

menſe, & uſque ad ſeptimuram. Minus uero has. Iuniores uero D
& ſeniores foetus uereri oportet. xxx. Mulierem uerum
gerentem ab aliquo acuto morbo corripit, lethale eſt. xxxi.

Mulier uerum gerens ſecta uena abortit, & magis ſi ma-
ior fuerit foetus. xxxii. Mulieri ſanguinem uomenti,
menſibus erumpentibus ſolutio fit. xxxiii. Mulieri men-
ſibus deficientibus, ſanguinem ex naribus fluere, bonum eſt.

xxxiiii. Mulieri uerum geſtanti ſi aluus multum flu-
xerit, periculum eſt ut abortiat. xxxv. Mulieri quae ab
uteri ſtrangulationibus vexatur, aut difficulter parit, ſternu-
tatio accedens, bonum. xxxvi. Mulieri menſes deco-
lores, & non eodem tempore ſemper fientes, purgatione
opus eſſe ſignificant. xxxvii. Mulieri uerum geſtanti, E
ſi mammae repente graciles fiant, abortit. xxxviii. Mu-
lieri uerum geſtanti, ſi altera mamma gracilis fiat, gemellos
geſtans alterum abortit. Et ſi quidem dextera gracilis fiat, ma-
ſculum: ſi uero ſiniſtra, foemellam. xxxix. Si mulier quae
neque praegnanſ eſt, neque peperit, lac habet: menſes ipſius
deſecerunt. xl. Mulieribus quibuſcunq; ad mammaſ ſan-
guis colligitur, inſaniam ſignificat. xli. Mulierem ſi uel-
is cognoscere, an praegnanſ ſit, ubi dormire uolet, aquam mul-
ſam bibendam dato. Et ſi quidem tormen habuerit circa ven-
trem, praegnanſ eſt. Si uero non, praegnanſ non eſt. xlii.

Mulier praegnanſ ſi quidem maſculum geſtat, bene colora-
ta eſt. Si uero foemellam, male colorata. xliiii. Si mulie-
ri praegnanſi ignis facer in utero fiat, lethale eſt. xliiii. F

Quaecunq; praeter naturam tenues exiſtentes, uerum ge-
ſtant, abortiunt priuſquam craſſeſcant. xlv. Quaecunq;
uero moderatè corpus habentes, abortiunt bimēſtreſ & tri-
meſtreſ, ſine cauſa manifeſta, hiſ uteri acetabula muco plena
ſunt, & non poſſunt fortum continere praegrauitate, ſed ab-
rumpitur. xlvi. Quaecunq; praeter naturam craſſae exiſten-
tes, non concipiunt in utero, hiſ omentum oſculum uteri com-
primit, & priuſquam attenuentur, non concipiunt. xlvii.

Si uterus in coxam incumbens, ſuppuratus fuerit, neceſſe
eſt curationem ex medicamentis, per linamenta ipſi adhibe-
re. xlviii. Foetus maſculi quidem in dextris, foeminae
uero in ſiniſtris magis. xlix. Ut ſecundae excidant, ſter-
nutatorio indito, nares & os apprehendito. l. Mulieri
menſes

A men-
mas
utero
ti ſi
Si ve
L
fiunt
in co
L
oſcul
ro ha
ſine
B abor
cõu
Men
tribu
recto
rhen
pate
tre n
tis e
corp
ipſa
uter
ſan
C neq
acci
cun
qua
gui
adu
cun
tun
ſcul
tur,
pro
ad
con
lun

- A menses si cohibere voles, cucurbitam quàm maximã ad mamas appone. **L I.** Quæcunq; vterum gestant, his osculum vterorum clausum est. **L II.** Mulieri vterum gestanti si multum lac ex mammis fluat, debilé fœtum significat. Si verò solidæ fuerint mammae, sanio rem fœtum significat.
- L III.** Quæ corrupturæ sunt fœtus, his mammae graciles fiunt. Si verò rursus duræ fiant, dolor erit aut in mammis, aut in coxis, aut in oculis, aut in genibus, & non corrumpunt.
- L IIII.** Quibus os vterorum durum est, his necesse est osculum vterorum clausum esse. **L V.** Quæcunq; in vtero habentes, à febris corripuntur, & fortiter attenuantur sine manifesta occasione, difficulter pariūt & periculose, aut
- B abortum faciētes periclitantur. **L VI.** In fluxu muliebri, cōuulsio & animi deliquium si accedat, malum est. **L VII.** Mensibus pluribus prodeūtibus morbi fiunt, & nō prodeuntibus, ab vtero morbi contingunt. **L VIII.** Ex intestino recto, & vtero inflammato, vrinæ stillicidium accedit, & ex rhenibus suppuratis vrinæ stillicidiū accedit. Verūm ex hepate inflammato, singultus accedit. **L IX.** Si mulier in vētre non concipit, velis autem scire an cōceptura sit, vestimentis circumtectam ex infernis suffito. Et si quidem odor per corpus tibi procedere videatur ad nares & ad os, scito quòd ipsa non propter seipsam infœcunda est. **L X.** Si mulieri vterum gestati purgationes prodeunt, impossibile est fœtū sanum esse. **L XI.** Si mulieri purgationes non prodeunt, neq; horrore, neque febre accedente: verūm cibi fastidia ipsi accidunt, hanc in ventre habere existimato. **L XII.** Quæcunq; frigidos ac densos vteros habent, non concipiunt: & quæcunque humidos habent vteros, non concipiunt. Extinguitur enim in ipsis genitura. Et quæcunque siccos magis & adustos. Præ inopia enim alimenti corrumpitur semen. Quæcunque verò ex vtrisque temperamentum habeat moderatum, tales fœcundæ fiunt. **L XIII.** Similiter autem in masculis. Aut enim propter corporis raritatē, spiritus extra fertur, vt semen non deducat: aut propter densitatē, humor non procedit foras: aut propter frigiditatem non concalescit, vt ad hunc locū cōgregetur: aut propter caliditatem, hoc idem contingit. **L XIII II.** Lac dare caput dolentibus, malū. Malum etiam febricitantibus, & quibus præcordia eleuata per-
- murmur

murmurantia, & fiticulosis. Malum & quibus bilioſæ alui e-
 geſtiones in febribus acutis ſunt, & quibus ſanguinis multi
 egeſtio facta eſt. Conuenit autem exhibere tabeſcentibus,
 non valde multum febrientibus, & in febribus longis, debi-
 libus, nullo ex prædictis ſignis præſente, ſed præter rationē
 conſumptis. L X V. Quibus tumores in vlceribus appa-
 rent, non valde conuelluntur, neq; inſaniunt. His autem de-
 repente diſſipatis, retrorſum quidem conuulſiones & diſten-
 tiones ſiunt: antrorſum verò, inſaniæ, lateris dolores acuti,
 aut ſuppuratio, aut dyſenteria, ſi rubicundi magis fuerint tu-
 mores. L X V I. Si in vulneribus fortibus ac prauis, tumor
 non appareat, magnum malum. L X V I I. Tumores laxi
 boni, crudi mali. L X V I I I. Dolenti poſteriorem capitis
 partem, vena recta in fronte ſecta prodeſt. L X I X. Rigo-
 res incipiunt, mulieribus quidem ex lumbis magis, & per dor-
 ſum ad caput. Verum & viris magis poſteriore corporis par-
 te quàm anteriore, velut ex cubitis ac femoribus. Sed & cu-
 tis rara eſt. Indicat autem pilus. L X X. Qui à quartanis
 corripuntur, non ita valde à conuulſionibus corripuntur. Si
 verò prius corripiantur, & quartana inſuper accedat, ceſſant.
 L X X I. Quibus cutis circuntenditur arida ac dura, hi ſi-
 ne ſudore moriuntur. Quibus verò laxa ac rara, cum ſudore
 moriuntur. L X X I I. Morbo regio laborantes, non ita
 valde flatuoſi ſunt.

SECTIO SEXTA.

- I N diuturnis inteſtinorum leuitatibus, ruſtus acidus acce-
 dens, qui prius non erat, ſignum bonum. I I. Quibus
 nares natura humidiores, & genitura humidior, morboſius
 ſani ſunt: quibus verò vice verſa, ſalubrius. I I I. In longis
 inteſtinorū leuitatibus, cibi ſaſtidium malum, & cū febre pe-
 ius. I I I I. Vlcerata circumglabra maligna ſunt. V. Do-
 lores in lateribus, & in pectoribus, & in alijs partib⁹, an mul-
 tum differunt, conſiderandum eſt. V I. Rhenū affectiones,
 & quæ circa veſicam conſiſtunt, operoſè ſanantur in ſenib⁹.
 V I I. Dolores circa ventrem ſientes, ſublimes quidem
 leues ſunt, non autem ſublimes, fortiores. V I I I. Hy-
 dropicis ſientia vlcerata in corpore, non facilè ſanantur.
 I X. Latæ puſtulæ nõ valde pruriginofæ ſunt. X. Ca-
 put dolenti & circudolenti, pus, aut aqua, aut ſanguis fluens
 per

A per nares, aut os, aut aures, soluit morbum. **XI.** Atrabiliaris, & Phreniticis, hæmorrhoides accedentes, bonum. **XII.** Hæmorrhidas sananti diuturnas, si non vna seruata fuerit, periculum est hydropē aut tabem accedere. **XIII.** A singultu detento, sternutationes accedentes soluunt singultum.

XIIII. Ab hydropē detēto, vbi aqua in venis ad vētrem confluit, solutio fit. **XV.** A profluuiio alui longo correpto, vomitus sponte accedens, soluit alui profluuium. **XVI.** A pleuritide aut peripneumonia occupato, alui profluuium accedens, malum. **XVII.** Lippientem alui profluuiio corripi, bonum. **XVIII.** Vesicam dissectam habenti, aut cerebrum, aut cor, aut septum trāsuersum, aut tenue aliquod intestinū, aut ventriculum, aut hepar, lethale est. **XIX.** Vbi dissectum fuerit os, aut cartilago, aut neruus, aut genæ pars tenuis, aut præputium, neque augetur, neque coalescit.

XX. Si in ventrem sanguis effusus fuerit præter naturā, necesse est suppurari. **XXI.** In insaniētibus, varicibus aut hæmorrhoidibus accedentibus, insaniæ solutio fit. **XXII.** Quicumque dolores ex dorso ad cubitos descendunt, venæ sectio soluit. **XXIII.** Si timor & tristitia multo tempore perseueret, atrabiliarium hoc signum est. **XXIIII.** Si ex intestinis tenuibus aliquod dissectum fuerit, non coalescit.

XXV. Item sacrum ab externis intrò conuerti, non bonum: ab internis verò extra, bonum. **XXVI.** Quibus in febribus ardentibus tremores facti fuerint, mentis emotio soluit. **XXVII.** Quicumque suppurati aut hydropici, secantur, aut vruntur, hi purè aut aqua acruata effluente omnino moriuntur. **XXVIII.** Eunuchi non laborant podagra, neque calui fiunt. **XXIX.** Mulier non laborat podagra, si non menses ipsi defecerint. **XXX.** Puer non laborat podagra, ante veneris vsum. **XXXI.** Oculorum dolores meri porus, aut balneum, aut fomentum, aut venæ sectio, aut medicamenti potio soluit. **XXXII.** Balbi ab alui profluuiio longo maxime corripuntur. **XXXIII.** Acidum ructū habentes, non ita valde pleuritici fiunt. **XXXIIII.** Quicumque calui sunt, his varices magnæ non fiunt. Quibuscumque verò caluis varices accedunt, hi rursus hirsuti sunt. **XXXV.** Hydropicis tussis accedens, malum. **XXXVI.** Vrinæ difficultatē soluit venæ sectio. Secare verò oportet internas. **XXXVII.** Ab angina

detento tumorem fieri foris in collo, bonū est. xxxviii. D
 Quibuscunq; occulti cancri fiunt, eos nō curare melius est.
 Si enim curantur, citius moriuntur. Si verò nō curentur, mul-
 tum tempus perdurant. xxxix. Conuulsio fit aut à re-
 pletione, aut euacuatioe. Sic autē & singultus. xl. Qui-
 buscunq; citra præcordium dolores fiunt, absq; inflamma-
 tione, his febris accedens dolorem soluit. xli. Quibus-
 cunq; suppuratum quid in corpore existens, significationem
 de se non præbet, his propter puris aut loci crassitudinem,
 sui significationem non exhibet. xlii. Morbo regio la-
 borantibus hepar durum fieri malum est. xliii. Qui-
 cunq; splenici à dysenteria corripitiuntur, his longa accedēte
 dysenteria, aut hydrops accedit, aut intestinorum leuitas, &
 pereunt. xliiii. Quibuscunq; ex vrinae stillicidio volu-
 uulus accedit, hi in septem diebus pereunt, si non febre acce-
 dente vrina satis fluxerit. xlv. Ulcera quæcunq; annua
 fiunt, aut diutiore tempore durant, necesse est os abscedere,
 & cicatrices cauas fieri. xlvi. Quicunq; gibbosi ex an-
 helatione, aut tussi fiunt, ante pubertatē pereunt. xlvii.
 Quibuscunq; venæ sectio, aut medicamentum conducit, his
 verè venam secare, aut medicamentum purgans exhibere
 conuenit. xlviii. Splenicis dysenteria accedens, bo-
 num. xlix. Quicunq; podagrici morbi fiunt, hi sedata
 inflammatione, in quadraginta diebus restituntur. l.
 Quibus cerebrum dissectum fuerit, his necesse est febrem,
 & bilis vomitum accedere. li. Quibuscunq; sanis de-
 repente dolores fiunt in capite, & statim voce intercepta ia-
 cent, ac stertunt, in septē diebus pereunt, si non febris apprehendat.
 lxi. Considerare verò oportet etiam sub oculis
 apparitiones in somnis. Si enim albæ partis quid subappa-
 ruerit, non commissis palpebris, si id non ex alui profluuiio,
 aut medicamenti potione fuerit, malum signum & valde le-
 thale est. lxii. Desipiētiæ cum risu quidem sientes, secu-
 riores sunt: cum studio verò serio, periculosiores. lxiii.
 In acutis affectionibus, quæ cū febre fiunt, luctuosæ respira-
 tiones, malum. lvi. Podagricæ affectiones vere & autū-
 no vt plurimum mouentur. lvi. Atrabiliaris morbis
 periculosi humorū à loco ad locum decubitus, aut syderatio-
 nem corporis, aut conuulsionem, aut insaniam, aut cæcita-
 tem si

A tem
 atat
 S
 busc
 sus i
 xer
 besc

I
 w
 sud
 hyc
 tur
 Ex
 ber
 fit.
 ma
 fio,
 nia
 tio
 ma

C rō
 fla
 fio
 fac
 pu
 qu
 fio
 fri
 vt
 nē

A tem significant. LVII. Syderationes verò maximè fiunt, ætate à quadragesimo anno vsq; ad sexagesimum. LVIII.

Si omentum exciderit, neceſſe eſt putrefieri. LIX. Quibuſcunq; à coxendicum morbo vexatis, coxa excidit, & ruruſus incidit, hiſ mucii accedunt. LX. Quibuſcunq; à coxendicum morbo diuturno vexatis, coxa excidit, hiſ crus tabeſcit, & claudicant, ſi non uſti fuerint.

SECTIO SEPTIMA.

IN acutis morbis frigiditas extremarum partium, malum.

II. Ex oſſe ægrotante, caro liuida, malum. III. Ex vomitu ſingultus, & oculi rubicundi, malum. IIII. Ex

B ſudore horror, non bonum. V. Ex inſania, dyſenteria, aut hydroſis, aut mentis emotio, bonum. VI. In morbo diuturno cibi faſtidiũ, & meracæ alui egeſtiones, malum. VII.

Ex multo potu rigor, & delyrium, malum. VIII. Ex tuberculi intus ruptione, exolutio, vomitus, & animi deliquiũ fit. IX. Ex ſanguinis fluxu delyrium, aut etiam conuulſio,

malum. X. Ex voluulo vomitus, aut ſingultus, aut conuulſio, aut delyrium, malum. XI. Ex pleuritide peripneumonia, malum. XII. Ex peripneumonia phrenitiſ, malum.

XIII. Ex ardoribus vehemētibus conuulſio, aut diſtentio, malum. XIIIII. Ex plaga in caput, ſtupor, aut delyriũ, malum. XV. Ex ſanguinis ſputo, puriſ ſputum, malum.

XVI. Ex puriſ ſputo, tabeſ, & fluxus, malum. Poſtquã verò ſputum ſupprimitur, moriuntur. XVII. Ex hepatis inflammatione ſingultus, malum. XVIII. Ex vigilia cõuulſio, aut delyriũ, malum. XIX. Ex oſſiſ denudatione, igniſ facer. XX. Ex igne ſacro, putrefactio, aut ſuppuratio.

XXI. Ex forti pulſi in vlceribus, ſanguiniſ eruptio.

XXII. Ex dolore diuturno partium circa ventrem, ſuppuratio. XXIII. Ex meracæ alui egeſtione, dyſenteria.

XXIIII. Ex oſſiſ diſſectione delyrium, ſi ad vacuum vſque proceſſerit. XXV. Ex medicamento potione conuulſio, lethale. XXVI. Ex dolore forti partiũ circa ventrem, frigiditas extremarum partium, malum. XXVII. Mulieri vterum gerenti, tenefmuſ accedens abortire facit. XXVIII.

Quodcunq; oſ præſectum fuerit, aut neruſ in corpore, neque augeſcit, neque coaleſcit. XXX. Si à pituita alba

detento, vehemens alui profluuium accedat, soluit morbum. D

xxx. Quibuscunq; spumosa alui egestionis sunt in alui profluuijs, his de capite pituita defluit. xxxi. Quibuscunq; febricitantibus, in vrinis subsidentia crassiores potentia partes referentes fiunt, longum morbum significant.

xxxii. Quibus vero biliosa subsidentia, ab initio tenues, acutum morbum significant. xxxiii. Quibuscunq; disparatae vrinae sunt, his vehemens turbatio in corpore est. xxxiiii. Quibus in vrinis bullae superstant, rhenum affectiones significant, & morbum fore longum. xxxv.

Quibus pingue est id quod superstat, & aceruatum, his rhenum affectiones, easq; acutas significat. xxxvi. Quibus vero iam nephriticis ex rhenibus affectis praedicta signa E
accidunt, doloresque circa musculos spinales fiunt, si quidem circa externos locos fiant, etiam abscessus extrinsecus futuros expecta. Si vero dolores magis circa internos locos fiant, etiam abscessus magis intus fore expecta. xxxvii. Quibuscunq; sanguinem vomunt, sine febre quidem, salutare est: verum cum febre, malum. Perfrigerantibus autem & adstringentibus curare oportet. xxxviii. Defluxiones in ventrem supernum, in viginti diebus suppurantur. xxxix.

Si quis sanguinem mingat, & grumos, & vrinae stillicidium habeat, & dolor incidat in ani ac scortj intercapedinem, & imum ventrem ac pectinem, partes circa vesicam aegrotare significat. xl. Si lingua derepente impotens fiat, aut aliqua corporis pars syderata, atrabiliarium tale existit. F
xli. Si senioribus nimium purgatis singultus accedat, non bonum est. xlii. Si febris non a bile habeat, aqua multa calida in caput affusa, febris solutio fit. xliiii.

Mulier ambidextra non est. xliiiii. Quicunq; suppuratj vruntur, si quidem pus purum fluat & album, euadunt. Si vero subcruentum, & carnosum, ac graeueolens, pereunt. xlv. Quicunq; hepar suppuratum vruntur, si quidem pus purum fluat, & album, superstites euadunt. In tunica enim pus his inest. Si vero velut amurca fluat, pereunt. xlvi. In doloribus oculorum, vbi merum bibendum dedisti, & multa calida lauisti, venam secato. xlvii.

Hydropicum si tussis vexet, desperatus est. xlviii.

Vrinae stillicidium, & vrinae difficultatem, vini potus & venae

A venæ sectio soluit. Secare verò oportet internas.

XLIX. Ab angina detento, tumor & rubor in pectore accedens, bonū. Foras enim vertitur morbus. **L.** Quibuscunque corruptum fuerit cerebrum, in tribus diebus pereunt. Si verò has effugerint, sani fiunt. **LI.** Sternutatio fit ex capite, percalescente cerebro, aut vacuo quod est in capite perhumescente. Aër enim qui intus est, foras erumpit. Strepitum verò edit, quia transitus est ipsi per angustum.

LII. Quibuscunque hepar circumcirca dolet, his febris accedens soluit dolorem. **LIII.** Quibuscunq; sanguinem de venis auferre conducit, his verè venam secare conuenit.

LIII. Quibus inter ventrè & septum transuersum pituita conclusa est, & dolorem exhibet, nō habens exitum ad neutrum ventrem, his per venas ad vesicam conuersa pituita; morbi solutio fit. **LV.** Quibus hepar aqua repletum, ad omentum eruperit, his venter aqua impletur, & moriuntur.

LVI. Anxietatem, oscitationem, horrorem, vinum æquali mensura aquæ ammixa potum soluit.

LVII. Quibus in vrinaria fistula tubercula fiunt, his suppuratione facta & eruptione, soluitur dolor. **LVIII.** Quibus cerebrū concussum fuerit ex aliqua causa, eos statim voce priuari necesse est. **LIX.** Corporibus humidas carnes habentibus, famem inducere oportet. fames enim corpora siccat. **LX.** Vbi in toto corpore mutationes, & corpus perfrigeratur, & rursus calescit, aut color alius ex alio mutatur;

LXI. Sudor multus calidus aut frigidus, semper fluens, humorem abducere oportere significat, forti quidem supernè, debili verò, infernè.

LXII. Febres non intermittentes, si per tertiam fortiores fiant, periculosa sunt. Quocunque verò modo intermiserint, sine periculo esse significat. **LXIII.** Quibus febres longæ sunt, his aut tubercula, aut ad articulos dolores fiunt.

LXIII. Quibus tubercula diutina, aut ad articulos dolores, ex febribus fiunt, hi cibis pluribus vtuntur.

LXV. Si quis febricitanti cibum det, quem sano exhibet, sano quidem robur, ægroto verò morbus est.

LXVI. Quæ per vesicā prodeunt inspicere oportet, an quælia sanis prodeunt. Quæ igitur minimè similia his sunt, ea morbosiora sūt. Quæ verò similia sanis, ea minimè morbosa.

LXVII. Et quibus alui egestiones, si stare permiseris, & non moueris, substitunt veluti ramenta: si pauca fuerint, modicus morbus est: si multæ, multus. His confert subpurgare aluum. Si verò non purgata aluo, forbitiones dederis, lædes. & quanto plures dederis, magis lædes. LXVIII. Quibuscunque cruda deorsum secedunt, ex atra bile sunt: si plura copiosiore: si pauciora pauciore. LXIX. Excreationes in febribus non intermittentibus liuidæ, & cruentæ, & graueolentes, & biliosæ, omnes malæ sunt. At probè secedentes, bonæ, & per aluum, & per vesicam. & vbi sanè quid secedens constiterit non purgatum, malum. LXX. Corpora quocunque quis purgare voluerit, fluida facere oportet. Et si quidem sursum, sistere aluum. Si verò deorsum, humectare.

LXXI. Somnus, vigilia, vtraque; modum excedit, morbus.

LXXII. In non intermittentibus febribus, si externæ quidem partes frigidæ fuerint, internæ verò ardeant, & febris habeat, lethale est. LXXIII. In febre non intermittente, si labium, aut nasus, aut oculus, aut supercilium distortatur: aut non videat, aut non audiat, æger iam debilis existens: quicquid horum fiat, propinqua mors est.

LXXIII. Ex pituita alba, hydrops accedit. LXXV. Ab alui profluuiio, dysenteria, LXXVI. A dysenteria, intestinorum leuitas accedit. LXXVII. Ex corruptione, abscessus oris. LXXVIII. Ex sanguinis vomitu, tabes, & puris purgatio sursum. Ex tabe, fluxus ex capite. Ex fluxu, alui profluuium. ex alui profluuiio, suppressio purgationis sursum versus. ex suppressione, mors. LXXIX. Qualia etiã sunt in vesicæ ac alui egestionibus, inspicere oportet, & in his quæ per carnes excernuntur, & sicubi alibi à natura recedat corpus, si parum, paruus est morbus: si multum, multus: Si verò valde multus si recessus, lethale hoc est. LXXX. Quicunque supra quadraginta annos phrenitici fiunt, non ita valde sani fiunt. Minus enim periclitantur, quorum naturæ, & ætati, morbus affinis fuerit. LXXXI. Quibuscunque in ægritudinibus oculi ex voluntate lachrymantur, bonum. Quibus verò citra voluntatem, malum. LXXXII. Quibus in febribus quartanis sanguis ex naribus fluxerit, malum est. LXXXIII. Sudores in diebus iudicatorijs fientes, vehementes & veloces periculosi sunt, qui expelluntur ex fronte velut guttæ, &

A guttæ, & aquæ salientes, & frigidi valde ac multi. Necessè est enim talem sudorem prodire cum violentia, & doloris excessu, ac expressione diuturna. LXXXIII. Ex morbo diuturno, etiam alui defluxus, malum. LXXXV. Quæcunque non sanant medicamenta, ea ferrum sanat. Quæ ferrum non sanat, ea ignis sanat. Quæ ignis non sanat, ea incurabilia putare oportet.

HIPPOCRATIS COI EPISTOLAE,

B IANO CORNARIO ME-
DICO PHYSICO IN
TERPRETE.

*

Rex regum magnus Artaxerxes, Peto gaudium.

Orbus pestilens appellatus, inuasit exercitus nostros: & quum nos sæpe multa fecerimus, nihil adhuc remissit. Quare magnopere, & per omnia tibi à me data dona, te rogo, vt aut aliquid ex natura tua excogitatum, aut aliquam ex arte actionem, aut aliquod alterius viri mederi potentis consilium, celerrimè ad nos mittas. Propulsa oro hoc malum. Multa enim anxietas populum corripuit, quæ spiritum magnum ad densum habet. Non beligerantes debellamur: quum hostem habeamus bestiam illam ouilia deuastantem. Sauciauit multos: ægrè curabiles fecit: amara spicula immittit. Cõsilij inops sum. Non amplius habeo quod cum viris natura prudentibus consultem, Solue hæc omnia, neque nos bono tuo consilio destituas. Vale.

Petus, Regi regum magno Artaxerxe gaudium.

Naturalia auxilia pestilentis morbi popularem grassationem non soluunt. Qui enim ex natura sunt mor-

H I P P O C R A T I S

Hippocratis laus.

bi: eos ipsa natura iudicans sanat. Qui verò ex populari gra- D
 fatione: eos ars curat, artificiosè iudicans corporum mutatio-
 nem. Hippocrates autem medicus curat hoc malum. Et ge-
 nere quidem est Doriensis: ex ciuitate verò Co, patre Hera-
 clida, qui filius fuit Hippocratis, qui Gnosidici, qui Nebri,
 qui Sostrati, qui Theodori, qui Cleomittadæ, qui Chrisfami-
 dis. Hic diuina natura præditus est, & ex paruis ac vulgarib.
 ac magna ac artificiosa, medicinâ euexit. Est igitur diuinus
 Hippocrates nonus quidem à Crisamide rege: decimus autè
 & octauus ab Aesculapio: vigesimus verò à Ioue: ex matre
 verò Praxithea Phænaretæ filia, ex familia Heraclidarum.
 Quare ex utroque semine à dijs ortum habet diuinus Hip-
 pocrates: vt qui à patre quidem Asclepiades est, à matre verò E
 Heraclides. Didicit autè artem, tum à patre Heraclida, tum
 ab auo Hippocrate. Verùm ab his quidem primùm, velut ve-
 risimile est, in re medica initiatus est, quantum sanè credibi-
 le est hos nouisse. Vniuersam vero artè ipse seipsum docuit,
 diuina natura vsus, & in tantum animi industria progenito-
 res transgressus, quantum etiam artis præstantia eosdem su-
 perauit. Tollit autem non bestiarum genus, sed ferorum ac
 agrestium morborum, per magnam terræ ac maris partem
 Aesculapij auxilia, quemadmodum Triptolemus Cereris se-
 mina dispergens. Proinde iustissimè in multis terræ locis di-
 uinos honores etiam ipse consequutus est, & ijsdem donarijs
 cum Hercule & Aesculapio ab Atheniensibus dignus factus
 est. Hunc ipsum accersere, & auri atque argenti quantum vo-
 luerit, ipsi dare iube. Hic enim non vnum modum curatio-
 nis huius morbi nouit. Hic est sanitatis pater, hic seruator:
 hic dolorum curator. In summa, hic diuinæ scientiæ prin-
 ceptus est. Vale.

*Rex regum magnus Artaxerxes, Hystani-
 di Hellepontis præfecto.*

Hippocratis medici Coi ab Aesculapio originem ducen-
 tis, gloria artis etiam ad me peruenit. Dato igitur ipsi
 auri quantum voluerit, & reliqua abundè, quibus opus habet
 & ipsum ad nos mitto. Nam optimatibus Persarum æqua-
 lis erit. Et si quis alius bonus vir est in Europa, eum domus
 regiæ

A regiae amicum facito, nihil diuitijs parcens. Viros enim inuenire, qui consilio praestent, non est facile. Vale.

*Hystanis Hellesponti praefectus, Hippocrati ex
Asclepiadis prognato gaudium.*

Magnus rex Artaxerxes te opus habet, & misit ad nos praefectos, iubens tibi argentum & aurum, & reliqua quibus opus habes, & quaecunque voles, dare, & breui ad se mittere. Fore enim te optimatibus Persarum aequalem. Tu itaque cito adsis. Vale.

Hippocrates medicus, Hystanidi Hellesponti praefecto gaudium.

Ad epistolam quam misisti, à Rege venisse adferens, remitte Regi quae dico, quam celerrimè scribens: Quòd & victu, & vestitu, & domo, & omni ad vitam sufficienti opulentia fruimur. Persarum autem diuitijs uti, fas mihi non est: neque barbaros homines à morbis liberare, qui hostes sunt Graecorum. Vale.

Hippocratis Demetrio sanitatem.

Persarum rex nos accersuit, ignarus quòd apud me maior est sapientiae ratio, quàm auri. Vale.

Regi regum meo magno domino Artaxerxae, Hystanis Hellesponti praefectus gaudium.

Quam misisti epistolam, iubès demittere ad Hippocratem Coum ab Aesculapio originem ducentem, demissi, Sed & ab ipso responsum tuli, quod scriptum tradidit, & ad domum tuam transmittere iussit. Itaque eius latorem ac nuncium Gymnasben Dieutythen ad te misi. Vale.

Rex regum magnus Artaxerxes Cois hæc dicit.

Date meis nuncijs Hippocrate medicum malignis moribus praeditum, & in me, & in Persas petulanter se gerentem. Sin minus, cognoscetis, etiam primi peccati poenam vos daturos esse. Urbem enim vestram deaustatam, & insulam distractam, in pelagus conuertam, ut in posterum tempus nemo sciat, an in hoc loco fuerit insula, aut vrbs Cos.

Coorum responsum.

Visum est populo, respondere nuncijs ab Artaxerxe missis. Coi nihil indignum facient, neque Merope, neque Hercule, neque Aesculapio. Quapropter omnes ciues nō dabunt Hippocratem, etiam si pessima morte sint interituri. Nam quum Darius & Xerxes epistolas scripserint, & terrā ac aquam à patribus nostris petiuerint, populus non dedit: quum eos ipsos se impetentes, similiter velut alios homines, mortales esse videret. Et nunc idem responsum dat. A Cois discedite: quoniam Hippocratem in manus vestras non dāt. Renunciate igitur ipsi vos nuncij, quòd neque dei ipsi, nostri negligentes erunt.

Senatus populusq; Abderitarum Hippocrati gaudium.

Nunc maximè vrbi nostræ in periculo versatur vir noster, ô Hippocrates, qui & præsentì tempore & futuro semper gloria vrbi sperabatur. Neq; nunc, ô vos dei omnes, nobis inuideatur. hic præ multa quæ derinet ipsum sapientia ægrotat, vt timor non vulgaris sit, si Democritus mente motus fuerit, reuera vrbe nostram Abderitarum pessimum ituram esse. Etenim oblitus omnium, & primùm sui ipsius, vigilans & noctu & interdium, & singula parua ac magna deridens, & totam vitam nihil esse putans, vitam transigit. Ducit aliquis vxorem, alius mercaturam exercet, alius concionatur, alius imperat, alius legatum agit, eligitur, abrogatur, ægrotat, vulneratur, moritur. At hic ridet omnia, dum alios inæstos ac tristes, alios gaudentes videt. Quin & de his, quæ apud inferos sunt, hic vir perscrutatur, & hæc scribit. Et idolis ærem plenum esse dicit. Et volucrum voces intentis aurius explorat. Et sæpe noctu exurgēs, solus cantilenas sensim canenti similis est. Et se aliquando in rerum immensitatem proficisci dicit. & Democritos esse similes sibi ipsi innumera biles. Et corpus vnà cum mente corrumpens viuunt. hæc timeamus ô Hippocrates, ob hæc perturbati sumus. Quapropter nos serua, & patriæ nostræ cōsulturus cito ad sis: neq; nos contempseris. Nam neq; ita viles sumus: & in nobis testimoniū situm est. Ob ipsum enim cōseruatum, & gloriam, & pecunias,

A nias, & doctrinæ famā consequeris: quanquam doctrinæ ratio multo potior apud te est, quàm fortunæ. Attamen & huius bona multa ac luculenta tibi à vobis obuenient. Etenim animæ Democriti gratia, etiam si vrbs aurum esset non nostræ voluntati responderet, aut quacunque tandem re illi carendum esset. Leges nostras putamus ægrotare ô Hippocrates, leges præuaricari. Ad sis optimè vir, curaturus virum insignem. Non medicus, sed conditor, sacrationem tota Ionia murum nobis circumdabis. Ciuitatem, non virum curabis: & Senatum ægrotantem, & ne claudatur periclitantē, aperies. Ipse legislator, ipse iudex, ipse princeps, ipse seruator, & horū artifex aduenies. Ob hæc te exspectamus ô Hippocrates, atque hæc etiā fient vbi veneris. Vna ciuitas nõ ignobilis, imò tota Græcia rogat te, serua corpus sapientiæ. Quin potius ipsam apud te legationem agere puta doctrinā, ab hac præuaricatione liberari supplicantem. Cognata equidem res est omnibus, velut apparet, sapientia. Verùm his qui propius ipsam complexi sunt, velut nobis, etiā longè amplius. Et, sicut probè nosti, gratificaberis etiam futuro seculo, si non destitueris Democritum propter veritatem, cuius primas se raturum esse sperat. Tu enim & genere, & arte cõiunctus es Aesculapio. Hic verò Herculis est ex fratre nepos. A quo est & Abderus, quemadmodum omnino audiuisti, cuius cognomē vrbs nostra refert. Quare etiam illi grata fuerit Democriti sanatio. Quum igitur videas ô Hippocrates, & populum, & virum insignem, ad stupiditatem diffluentem: festina, rogamus, ad nos. Heu vt etiam bona redundantia morbi existunt. Quantum enim Democritus ad summam sapientiam generosè peruenit, tantum nunc pariter periclitatur, ne mentis stupore & stoliditate affligatur. At reliquum vulgus Abderitarum, quod mansit absque eruditione, communem sanè sensum habet. Imò nunc prudentiores sunt ad sapientis morbum iudcandum, qui prius desipuērunt. Ad sis igitur cum Aesculapio patre. Ad sis cum Herculis filia Epione. Ad sis cum Aesculapij filijs, qui ad Ilium militarunt. Ad sis nunc præonias adferens morbi medelas. Nunc terra radicibus, & herbis, & auxiliaribus floribus, insanixque medicamentis fecunda est. Fermè igitur nunquam fertilius producent, neque terra, neque montium cacumina, quàm nunc proferunt

proferunt ea, quæ pertinent ad Democriti sanitatem. Vale. D

Hippocrates Senatui populoque Abderitarum gaudium.

Cuius vester Ameleffagoras venit in Co, & erat tunc in illa die Virgæ assumptio, & annua festiuitas, ac publicus, velut noſtis, conuentus, & pompa ſumptuoſa fiebat, quã mos eſt eos, qui deo dicati ſunt, ad Cypariſſum deducere. Quãdoquidem autẽ & ex verbis, & ex aſpectu, Ameleffagoras feſtinare videbatur, credens, velut erat, rem ipſam vrgerẽ: epistolã veſtram legi, & admiratus ſum quòd ob vnũ hominem, velut ſi vnus homo eſſet ipſa ciuitas, turbati eſtis. Et beati profecto ſunt populi, qui ſciunt bonos viros ſua eſſe munimenta, & nõ turreſ, neq; muros, ſed ſapientium virorũ ſapientia conſilia. Ego verò, qui credo artes quidẽ eſſe Deorum dona, homines autẽ naturæ opera: (& ne agrẽ feratis viri Abderitæ) nõ vos puto, ſed ipſam naturam me vocare, ad conſeruandum ipſius opus, quod periclitatur, ne præ morbo collabatur. Quare præ vobis ego nũc, naturæ ac Dijs obediens, feſtino ægrotantẽ Democritum ſanare: ſi quidẽ ſanẽ & hoc morbus eſt, & nõ potius error vobis tenebras offundit: id quod opto, atque vtinã ſit hec vberius veſtræ beneuolentiæ, ſignũ, q̃ etiam ad ſuſpicionem turbamini. Argentũ autem mihi venienti, neq; natura, neq; Deus promittere poterit. Quare neq; vos viri Abderitæ cogatis: ſed liberæ artiſ etiam opera libera eſſe ſinatis. Qui verò mercedẽ capiunt, hi ſcientias ſeruire cogunt, velut captiuas faciẽtes ipſas ex priore libertate. Deinde, velut veri ſimile eſt, mētiri etiã poterint, velut de magno morbo: & negarint, velut de paruo: & polliciti nõ venerint, & ruruſus venerint nõ vocati. Miſera eſt profecto humana vita: qm̃ per totam ipſam intolerabilis auaricia, velut hybernus vëtus, diſtributa eſt ac penetrauit. Ad quã vtinam potius omnes medici conueniſſent, quòd grauiorem inſania morbum curarent: quoniam quũ morbus ſit, & affligat, etiã laudatur. Ego verò arbitror etiam animæ morbos omnes vehementes eſſe inſanias, quæ opinionones quaſdam ac imaginationes rationi inducunt. A quibus qui per virtutem depurgatus eſt, ſanus euadit. Quòd ſi ego omnino diteſcere voluiſſem, viri Abderitæ, non vtiquẽ decem talentorũ gratia ad vos profiſcerer: ſed ad
Magnum

- A Magnum accessissem Perfarū regē, vbi totæ ciuitates humanis opibus refertæ mihi obtigissent: sanassem autē illic ipsorum pestem. Verūm denegavi, inimicam Græciæ regionem à malo morbo me velle liberare. Et ego, quantum in me fuisset, Barbaros expugnassem. Habuissem autē ignominiam ipsas à rege diuitias, & opulentiam patriæ inimicā. Hæc verò mihi adfuissent, velut ei qui vrbium Græciæ deuastator esset. Non sunt diuitiæ, vndiquaque lucrari. Magna enim sunt sacra virtutis, quæ à iustitia non occultantur, sed manifesta existunt. Aut nō æquale peccatum esse putatis, hostes seruare, & amicos mercede sanare? At non hoc modo se res nostræ habent, à Abderitæ. Non capio fructum ex morbis, neq; libenter audiui Democritum mente motum esse. Qui siue sanus est, amicus est: siue ægrotat, curatus magis amicus erit. Audio autem ipsum grauibus ac solidis moribus præditum esse, & vrbis vestræ ornamentum. Valet.
- B

Hippocrates Philopœmeni gaudium.

L Egati, qui vrbis epistolā mihi reddiderūt, etiā tuā tradiderunt. Et valde gauisus sum, & hospitium, & reliquū vitum te promittēte. Veniemus autē bona fortuna, & meliore spe, velut arbitramur, accedemus, prout in literis est declaratum: quum nō insaniam, sed quandā excellentē mentis sanitatem vir ille declaret, dum neq; liberorū, neq; vxoris, neq; cognatorū, neq; rei familiaris, neq; omnino alicuius curā gerit: sed & diu & noctu apud seipsum cōsistit, & priuatim vitā degit, plerunq; in antris & solitudinibus, aut sub arborū vmbis, aut in mollibus herbis, aut apud frequētia aquarū fluentia. Contingunt igitur talia plerunq; atra bile percitis. Taciturni enim aliquādo sunt, & solitarij, ac deserti amātes, & rerum familiarium cōspectū auersantur, alienū putātes. Nec verò dissimile vero est, etiā his qui circa disciplinas versantur ab vna erga sapientiā adfectione, alias curas exclusas esse. Quæ admodū enim famuli ac ancillæ in domibus tumultuantes, & seditionē agentes, vbi derepente ipsis hera cōparuit, consternati cōquiescunt: sic etiā reliquæ in anima cupiditates malorum sunt hominibus ministræ. Postquàm autē sapiētiae cōspectus seipsum ingesserit: reliquæ affectiones velut famulæ discedunt. Non autē omnino insani antra & quietē expetūt: sed

sed etiā hi qui humana negocia contempnunt, ob tranquillitatis cupiditatē. Quum enim mens ab externis curis vexata, corpus reficere voluerit, tūc cito ipsum quieti tradit. Deinde recta exurgens, circūcirca veritatis regionē collustrat, in qua non est pater, nō mater, non vxor, non liberi, non frater, non cognati, non famuli, non fortuna, non omnino quicquam ex his, quæ tumultū inducunt. Omnia autē perturbātia, exclusa stant præ timorē: & neq; appropinquare audēt præ reuerentia eorū, quæ isthic habitāt. Habitant autē illam regionē, & artes, & virtutes omnis generis, & Dei, & dæmones, & senatus, & consilia. Et magnus polus in illa regione, stellis multū mobilibus coronatus est: in quam fortassis etiā Democritus præ sapiētia transmigravit. Deinde quum nō videat amplius eos qui sunt in vrbe, vtpote procul profectus: insaniæ morbo laborare putatur, propter solitudinis amorē. Student autem Abderitæ argenti amorem & studium detegere, & in se manifestum facere, eo quod Democritum non intelligunt. At tu hospitium nobis o amice Philopœmen præpara. Non enim volo perturbatæ vrbi molestiam exhibere, quum veterem te proprium hospitem, velut nosti, habeam. Vale.

Hippocrates Dyonisio gaudium.

A Ut in Halicarnasso me expecta, aut ipse ad me venire o amice festina. Per summā enim necessitatē abundum est mihi in Abderam, Democriti causa, ad quæ agrotantem vrbs me accersuit. Caterū admiranda est hominū, o Dionysii, per cōsensum adfectio: velut vna anima cū ciue cogrotāt. Quare mihi vidētur etiā ipsi curatione opus habere. Ego verò neq; morbū ipsum esse puto, sed immodicam doctrinam: quæ reuera nō est immodica, sed ab idiotis putatur. Nā nunquam nociua est virtus immodica. Excellentia verò, morbi opinionē de se præbet, propter iudicantiū imperitiā. Vnufquisq; enim ex his, quæ ipse nō habet, iudicat, id quod in alio abundat, superflū esse. Sic sanē etiā timidus fortitudinē immodestā putat, & auarus magnanimitatem. Et oīs defectus, virtutis moderatiōne excedere putatur. Illū igitur vbi videri inus, cum prænotione hinc cōtingente, & vbi sermones eius audiuerimus: melius cognoscemus. Tu verò, o Dionysi, studio habe vt ipse accedas. Volo enim te in patria mea cōmorari

A rari do
bis no
tigit, v
neq; m
tem m
& vxor
Attam
viri ab
tio fuit
lem, &
sempe
ra in se
B in ma
parent
enim,
ctio, p
nibus
quæ m

Q

bebat
præsta
sa. Et
C Hæc n
migi
to in
pter
ad au
fictu
insan
nō ce
detur
tē se
inter
alijs
ad su

rari

A rari donec rediero:quo & rerum nostrarum,& in primis vr-
bis nostræ curâ geras. Nam haud scio, quomodo ex casu con-
tigit, vt saluber sit annus, & pristinam naturâ habeat. Quare
neq; multi infestabūt morbi:attamē venito. Inhabitabis au-
tem meam domum nimis quàm opportunam, nimirū quum
& vxor apud parentes maneat propter meam profectiōem.
Attamen & illius res inspecta, quo pudicē degat, & non ob
viri absentia, alios viros approbet. Honesta equidem ab ini-
tio fuit, & parentes bonos habuit. Patrem autē mirificē viri-
lem, & malos valde odio habentem, egregiē senem. Attamē
semper opus habet mulier moderatore. Habet enim à natu-
ra in se lasciuia: quæ, nisi quotidie refecetur, velut arbores
B in materia multæ effusionem, exuberat. Ego verò amicū
parentibus diligentiorē puto ad vxorē custodiendam. Nō
enim, velut illis, etiam huic cohabitāt beneuolentiæ adfe-
ctio, per quam sæpe vmbra admonitioni obtenditur. In om-
nibus autem rebus prudentior est alienitas ab adfectione, vt
quæ minimē à beneuolentia infringatur. Vale.

Hippocrates Damageto gaudium.

Q uum apud te Rhodi essent Damagete, vidi nauē illam
cui solis inscripio erat, penitus pulchram, & in puppi
probè instructā, & sufficiētem carinā habentē. Ha-
bebat & trāstra multa. Et tu laudabas etiā in ipsa nauigandi
præstatiā, q̄ velox esset, & tuta, & ad inseruēdum artificio-
sa. Et insuper prædicabas probū in ipsa nauigationis cursū.
C Hæc mitte nobis: verū si fieri potest, nō remis, sed alis ad re-
migium instructā. Vrget enim res ipsa ô amice, vt valde ci-
to in Abderā nauigē. Volo enim ægrotantē curare virbē, pro-
pter vnum ægrotantem Democritum, si vnquam viri fama
ad aures tuas peruenit. De hoc patria dicit, quod insania ad-
flictus sit. Ego autē cupio, imò magis opto, nō reuera ipsum
insanire, sed illos ita putare. Ridet, inquit, semper, & ridere
nō cessat in oībus negotijs. Et hoc ipsis insaniæ signū esse vi-
detur. Quare tuis in Rhodo amicis dicito, vt semp̄ modera-
tē se gerāt, & nō multū rideant, neq; multum tristes sint: sed
inter ambo hæc modū teneant, vt alijs comis esse videaris,
alijs sollicitus, de virtute cogitās. Et p̄fecto mali quiddā dū
ad singula ille ridet. Si em̄ immodestia malū est: ea sanè p̄pe
tua

tua longè peior est. Et dicam sanè ad ipsum: Democrite, & si D
 quis ægrotat, & occiditur, & mortuus est, & obsidetur, &
 quoduis malum ingruit: singula quæ sunt, materiam risu ti
 bi præbèt. Non autem repugnas deo, si, quum duo sint in mû
 do, Gaudium & Tristitia, tu alterum ipsorû ciecisti? Beatus
 profectò fueris (Verùm impossibile est) si neque mater tibi
 ægrotat, neque pater, neq; postea liberi, aut vxor, aut amicus,
 sed propter tuum risum conseruantur, penitus felix es. At
 si dum ægrotant, rides: dum moriûtur, gaudes: & si quid ma
 li audieris, exhilararis: pessimus es ò Democrite, & procul
 sanè à sapientia. Si verò putas hæc ipsa neq; mala esse, certæ
 atrabile percitus es Democrite, periclitans ne & ipse Abderi
 sis, prudentior autè sit ipsa ciuitas. Cæterùm de his ex
 actius illic dicemus Damagete. At verò nauis etiam hoc tem
 pus, quo hæc tibi scribo, remoratur. Vale. E

Hippocrates Philopœmeni gaudium.

Cogitans ac sollicitus de Democrito, illa ipsa nocte dor
 miens, sub ipsius auroræ initium somniû mihi oblatû
 habui, ex quo puto nihil valde periculosi fore. Mirabiliter
 enim expergefactus sum. Videbar mihi videre Aesculapiû
 ipsum corâ, & iã ad ipsas Abderitarû portas aderamus. Aescu
 lapius autem non vt imagines eum aliàs ostêdunt, mitis ac
 blandus apparebat: sed habitu concitato, & aspectu horren
 do. Sequebâtur autè ipsum dracones reptilium generis im
 manes, longum tractû ducentes, & horribile quiddam velut F
 in desertis ac saltibus subsibilantes. Sequebantur & socij, py
 xides medicamentarias probè obsignatas gestantes. Deinde
 porrexit mihi manum deus: quâ vbi libētissimè apprehen
 disse, rogabâ vt simul mecum peregeret, & ne me in medē
 do destitueret. Verû is: Nihil, inquit, in præsens me opus ha
 bes: sed hæc immortalium ac mortaliû cōmunis dea te pere
 grinû deducet. Et ego cōuersus video mulierē pulchram ac
 magnâ, simpliciter ornatâ, splēdidam, cuius oculorû circuli
 puro lumine micabât, vt stellarû fulgorē putares. Et deus qui
 dem disparuit. Mulier verò illa apprehēsū me manu, lento
 gradu benigniter per urbē ducebat. Et vbi prope domū esse
 mus, in qua hospitium mihi paratū esse putabâ, velut spectrû
 disparuit, hoc saltem dicens: Cras te apud Democritum de
 prehen

A prehe
 ma fos
 inquit
 quædã
 aspect
 pud A
 ipsi fo
 co De
 velut
 ipsa q
 tum n
 pud A
 B credo
 etiam
 cogn
 est Ap
 prædi

S
 tu
 riam,
 das. P
 les po
 ad vi
 C rum
 tione
 vtem
 Attar
 herba
 tiam
 terræ
 & me
 enim
 derit
 cenar
 ritia
 prob
 mas

Aprehendam. Cū verò iam se illa cōuerteret: Rogo, inquā, optima fœmina, quānā es, & quo nomine vocari debes? Veritas, inquit illa. Cæterum quē accedentē vides (& derepētē altera quædā mihi apparuit) neq; ipsa mala videtur, audacior autē aspectu & cōcitator: Opinio, inquit, appellatur, & habitat apud Abderitas. Ego igitur vbi de somno surrexissē, mihi ipsi somnium interpretatus sum, quòd non indigeret medico Democritus, quando sanè ipse medendi Deus discessisset, velut qui medendi occasionem & materiam nō haberet, Sed ipsa quidem veritas, q̄ Democritus sanus sit, apud Democritum manet. Opinio verò, q̄ Democritus ægrotet, reuera apud Abderitas habitat. Atq; hæc vera esse, mi Philopœmen, credo, & sunt sanè. Et non contemno somnia, maximè vbi etiam ordinē conseruāt. Medicina autē & vaticinatio valde cognatæ sunt: quandoquidem & pater ambarū artium vnus est Apollo progenitor noster, & presentes & futuros morbos prædicens, & ægrotos & ægrotaturos sanans. Vale.

Hippocrates Crateuæ gaudium.

Scio te, ô amice, optimum radicifecam esse, & propter tuam ipsius exercitationē, & propter progenitorum gloriam, adeò vt in hac facultate Crateuæ proauo minimè cedas. Proinde nunc, si vnquā aliās, herbas collige, quot & quales poteris: vrget enim necessitas: atque has mihi trāsmitte, ad virum toti ciuitati cōparandum, Abderitam quidem verum Democritum. Aegrotare enim ipsum dicunt, & purgatione valde opus habere, vt qui insania sit correptus. Non vtemur fortassis medicamentis, quēadmodum etiam credo. Attamen vndiquaque instructum esse oportet. At verò rem herbariam apud te sæpe admiratus sum, quemadmodum etiam vniuersorum naturam ac constitutionem, & facerrimū terræ fundamentum, ex qua animalia, & plantæ, & alimenta, & medicamēta, & fortuna, & ipsæ diuitiæ exoriuntur. Neq; enim aliās haberet vbi consisteret Auaritia, neque sanè Abderitæ nunc decem talentis inescassent me, pro medico mercenarium declarantes. Si verò possis Crateua amaram auaritiæ radicem excindere, vt nullæ ipsius reliquiæ restent, probè scito, quod hominum vnā cum corporibus etiam animas ægrotantes purgassēmus. At hæc quidem vota sunt. Tu

verò, quod fieri potest, nobis mōtanās maximè & in altis col
 libus nascentes herbas radicitus refeca. Sunt enim aquosiori
 bus solidiores & acriores, propter terræ densitatem, & aëris
 tenuitatem. Nam quod attrahunt, frigidius est. Conare ta-
 men vt etiam de his quæ circa stagna nascuntur, & de palu-
 sribus, & fluuiatilibus, aut fontanis flores colligas: quas sa-
 nè debiles, & exolutas ac dulcis succi esse scio. Omnia autem
 medicamenta quæ succi & liquores fluidi sunt, in vitreis va-
 sis ferantur: quæ verò folia, aut flores, aut radices sunt in fi-
 ctilibus nouis probè obturatis: vt ne ventis perflata, medica-
 menti vigorem velut in animi deliquium collapsa, amittât.
 Cæterum statim nobis hæc mittito. Nam & tēpus anni con-
 gruum est, & necessitas dictæ insanix vrget. Ab omni equi-
 dem arte aliena res est dilatio, verū maximè à Medicina, in
 qua dilatio est animæ periculum. Curationum verò animæ
 sunt temporum opportunitates, quarum obseruatio finis est.
 Spero quidem sanum esse Democritū, etiam citra medelam.
 Si verò aliquis error naturæ, aut temporis, aut alterius alicu-
 ius causæ contingat: multa enim nos qui mortales sumus, la-
 tent, vtpote non omnino per veritatem corroboratos, ad id
 quod obscurum est, omnem vim congregatam esse oportet.
 Non enim contentus est is, qui in periculo versatur, his quæ
 possumus: sed concupiscit etiam ea, quæ nō possumus. Et fer-
 mē semper ad duos fines militamus, alterum hominis, alte-
 rum artis. Quorum alter obscurus est, alter scientiæ determi-
 natus. Opus est autem in vtrisque his etiam fortuna. Incerta F
 enim est coniectura eorum, qui in purgationibus cautè pro-
 cedunt. Nam & stomachi afflictionē veremur, & medicatio-
 nis congruentiam, ad naturā ignotam cōiectamus. Nō enim
 vna & eadem est omnium natura, & aliud semper sibijpsi de-
 cernens adsimilat ac familiare facit. Aliquādo verò totū per-
 dit. Sed & herbis multa reptilia venarum immittunt, & hia-
 tu suo internæ ipsarum teneritudini afflictionem pro auxi-
 lio inspirant. Et huius rei ignorantia erit, nisi sanè nota ali-
 qua, aut macula, aut odor ferus & grauis rei factæ indicatio-
 nem fecerit. Deinde ipsa ars propter fortunæ casum, à rectè
 faciendi proposito aberrat. Stabiliiores autē semper sunt pur-
 gationes per veratrū, quibus etiā Melampus in Proeti filia-
 bus, & Anticyreus in Hercule vñ esse narrantur. Minimè ve
 rò

A rò vt
 rit o
 phar

H
 res e
 ce re
 tatis
 cit: d
 peru
 B nim
 sed e
 item
 critu
 celle
 ad se
 me
 tur.
 rap
 coll
 part
 ua, c
 cōfi
 C mo
 Et f
 neg
 erā
 tus,
 hab
 hur
 sine
 ac r
 nu
 aut
 ied
 cun
 hab

A rō vtemur nos vllō aliquo ex his in Democrito: sed contigerit opto illi sapientia, efficacissimorū ac medicatissimorum pharmacorum finis. Vale.

Hippocrates Damageto gaudium.

HOcerat illud Damagetes quod cōiectabamus: nō insanit Democritus, sed super omnia sapit, & nos sapientiores effecit, & per nos omnes homines. Remisi autē tibi amice reuera Aesculapeam nauem: cui cum solis signo etiā sanitatis insigne apponito. Nam reuera secundo numine vela fecit: & illa die in Abderam nauigauit, qua scripserā ipsis, me peruenturū esse. Omnes igitur ante portas cōgregatos inuenimus, nos, velut verisimile est, expectantes, nō viros solū, sed etiā mulieres: insuperq; senes & pueros, per deos, tristes, itemq; infantes. Atq; hi quidem sic habebāt, velut ob Democritum insanientē. Ille verō syncere tūc in philosophādo excellēbat. Postquā autē me vidissent, viū sunt mihi paululum ad seipos rediisse, & bonas spes ostentabāt. At Philopæmen me ad hospitiiū ducere gestiebat, & hoc ab illis cōprobabatur. Ego verō, o viri Abderitæ, inquā, nullū mihi maius operæ precii est, quā Democritū videre. Illi verō hoc audito, collaudarūt, & gauisi sunt, & cōpendio duxerūt me per forū, partim sequētes, partim præcurrētes, alij ab vtraq; parte: Serua, clamātes, auxiliare, medicare. Et ego adhortabar ipsos vt cōsiderent, tanquā fortassis nihil esset mali: aut si quid esset, modicū id esset, & correctū facile, cōsuis horis anni Etesijs. Et simul hæc dicens ibam. Neq; enim procul erāt ædes: imō neque tota ciuitas. Aderamus igitur: propinquæ enim muro erāt, & me placidæ eō deducūt. At retro turrim collis erat altus, lōgis ac dēsis populis nigris vmbrosus, vnde Democriti habitacula cōspiciebantur. Et ipse Democritus sub ampla ac humilima platano sedebat, in veste crassa citra humeros desinente solus, discalceatus, super lapidea sede, valde pallidus ac macilentus, promissa barba. Iuxta ipsum verō à dextra, tenuis aqua per decliuē collē decurrens leniter resonabat. Erat autē delubrū quoddā super illū collem, quantū equidem cōiectura assequor, Nymphis dicatū, sponte enatis vitibus circumdatum. Ipse verō cum multo ornatu super genibus librū habebat. Sed & alij quidem ex vtraque parte adiacebant. Ac-

cumulata erant etiam animalia multa per totum refecta. Et D
 ipse aliquando concitate incumbens scribebat, aliquando
 quiescebat, diu multumque se continens, & in seipso medi-
 tans. Deinde non longè post, his peractis, exurgens deamb-
 ulabat, & viscera animalium inspiciebat, & depositis ipsis di-
 gressus, rursus desidebat. At Abderitæ circumstantes me tri-
 stes, & non procul à lachrymantibus oculos habentes: Vides,
 inquit, Hippocrates Democriti vitam, quam insanit, & ne-
 que quod vult nouit, neque quod facit. Et quidam ex ipsis ad-
 huc amplius ostendere volens ipsius insaniam, alta voce plo-
 rauit instar mulieris ob filij mortem lamentantis. Deinde rur-
 sus cum gemitu eiulauit, personam agens viatoris, qui aliquid
 ex his quæ portabat, amisit. Verùm Democritus cum hæc au-
 diffet, partim ridebat, partim cachinnis explodebat, & nihil E
 amplius scribebat. Caput autem frequenter concutiebat. Ego
 verò: Vos, inquam, ô Abderitæ, hic manete: ipse verò ubi &
 verbis, & corpori viri propior factus fuero, videroque ac au-
 diero, cognoscã adfectionis veritatẽ. Et hæc loquutus, placi-
 dè descendebam. Erat autem locus ille asper ac decliuus. Ita-
 que vix me suffulciens penetraui. Cùm autem appropinquas-
 sem, incidi in ipsum nescio quid, quasi ex numinis adflatu &
 cum concitatione scribentẽ. Stabam igitur isthic expectans
 tempus quietis ipsius. Ipse verò paulò post, intermisso scri-
 bendi impetu, & stilo scriptorio deposito, respexit ad me ac-
 cedentem, & Salue, inquit, hospes. Et ego: Plurimum & tu,
 inquam, Democrite vir sapientissime. At ille, verecundans ar-
 bitror, quòd nõ nomine me compellasset: Te autem, inquit, F
 quo nomine vocabimus? Ignorantia enim tui nominis, cau-
 sa erat, cur te hospitem appellarem. Hippocrates, inquam, Me-
 dicus est mihi nomen. Is verò: Asclepiadarum, inquit, no-
 bilitas, & magna sapientiæ tuæ in re medica gloria multum
 celebris, etiam ad nos peruenit. Quid autem negocij, ô ami-
 ce, te huc perduxit? Imò potius præ omnibus confide. Vi-
 des autem quòd hæc sedes folijs instrata non est iniucunda,
 viridis adhuc ac mollis, & ad insidendum lenior inuidiosis
 fortunæ sellis. Cùm autem confedissem, rursus inquit. Pri-
 uatùmne, aut publicum negocium agens huc peruenisti? Dic
 apertè. nam nos, quantum poterimus, adiuuabimus. Et ego:
 Quæ vera causa est, inquam, tui gratia huc venio, vt sapien-
 tem

A tem virum conueniam. Habet autem causam patria, cuius
 legatum ago. Ille verò: Hospitio itaque, inquit, primùm vte-
 re nostro. Ego verò per omnia virum pertentans, etiam si
 iam mihi manifestum esset, ipsum nō insanire: Philopœme-
 nem, inquam, nostri ciuem vestrum? Etiam, inquit, valde:
 Damonis filium dicis, qui habitat apud Hermaidem fontē?
 Hunc ipsum, inquam, cuius ego sum ex patribus peculiaris
 amicus. At tu Democrite potiore me hospitio excipe, &
 primùm sanè quid sit hoc, quod hic scribis, dicito. Ille ve-
 rò vbi paululum se continuisset: De insania, inquit. Et ego,
 ô rex Iupiter, inquam oportune profecto scribis contra ci-
 uitatem. At ille: Qualem, inquit, ciuitatem Hippocrates? E-
 go verò: Nihil, inquam, ô Democrite, sed haud scio quomo-
 do hoc verbum mihi excidit. Verùm quid de insania scri-
 bis? Quid enim, inquit, aliud quam quid sit, & quomodo in
 hominibus generetur, & quomodo alleuetur. Nam anima-
 lia hæc, quæ vides, inquit, huius gratia refeco, non quòd o-
 dio habeam opera dei, sed bilis naturam ac sedem quærens.
 Nosti enim quòd hæc furoris hominū causa est, vbi nimium
 redundarit. In omnibus equidem à natura inest: sed in qui-
 busdam minus, in quibusdam amplius. At immodestia ipsius
 morbi sunt, ipsa velut materia, aliquando bona, aliquando
 mala subiacente. Et ego, Per Iouem, inquam ô Democrite
 verè hæc & sapienter dicis. Quare beatum te iudico, qui tan-
 ta quiete fruëris. Nobis autem huius participes esse nō per-
 missum est. Interrogante verò illo: Cur ô Hippocrates, per-
 missum non est? Quoniam, inquam, aut agri, aut res domesti-
 cæ, aut liberi, aut vsuræ, aut morbi, aut mortes, aut famuli, aut
 nuptiæ, aut eiusmodi quædã oportunitatem nobis commo-
 dam eripiunt. Hic sanè vir ille ad solitam adfectionem de-
 latus est, & valde effusè risit, ac cachinnatus est. Et de cæ-
 tero quiescebat. Et ego: Quid verò, inquam, Democrite ri-
 des? vtrum bona quæ dixi, aut mala? Ille verò adhuc ma-
 gis ridebat. Et Abderitæ de colle id videntes, partim capita
 sua cædebāt, partim frontem. Alij verò capillos euellebant.
 Nam, velut postea dixerunt, ampliorem quàm aliàs solitus
 esset, risum effuderat. At verò, inquam, sapientum optime
 Democrite, cupio causam huius tuæ adfectionis cognosce-
 re: quo risu ego tibi dignus visus sum, aut ea quæ dixi: quo

hoc cognito, à causa desistam, aut tu reprehensus, intempesti- D
uos risus coërceas. Ille verò: O Hercules, inquit, si me repre-
hendere potes, curationem perficies, qualem nullam vnquã,
ô Hippocrates. Et quomodo non reprehendaris, ô optimè?
Aut nõ absurdum te esse putas, dum rides hominis mortem,
aut morbum, aut mētis emotionem, aut insaniam, aut atram
bilem, aut cædem, aut aliud quid peius? Aut vice versa nu-
ptias aut festiuitates, aut liberorum procreationem, aut my-
steria, aut magistratus, aut honores, aut aliud quid omnino
boni? Nam quorum misereri oportet, ea tu derides, & ob
quæ latari conueniebat, ea itidem derides, adeò vt neque bo-
num, neque malum apud te sit discretum. At ille: Hæc quidē,
inquit, rectè dicis, ô Hippocrates: sed non nouisti risus nostri E
causam. Vbi verò cognoueris: satis scio quòd meum risum,
meliorem legatione medelam ac curationem, tuæ patriæ &
tibi ipsi auferes, & alios prudentes facere poteris. Et pro hoc
fortassis me vicissim medicinam docebis, vbi cognoueris
quanto studio circa res nullo studio dignas versantes, & ea
quæ nullius precij sunt facere conantes, omnes homines vi-
tam consumunt, risu digna tractantes. Ego verò: Dic, in-
quam, per deos, nunquid vniuersus mundus ægrotare se non
animaduertit? & non habet quo legationem demittat ad
sui curationem? Quid enim extra ipsum esse poterit? Ille ve-
rò excipiēs: Multę, inquit, sunt mundorum infinitates, & ne-
quaquam, ô amice, diuitem naturam malignè extenuēs. At
hæc quidem, inquam, Democrite suo tempore docebis. F
reor enim ne fortè dum infinitatē recensēs, ridere incipias.
Scias autem nunc, de tuo risu rationē vitę te reddere debere.
Ille autē toruē me intuitus: Duas, inquit, risus mei causas esse
putas, bona & mala. Ego autē vnum hominem rideo, demen-
tia quidem plenū, rectis autem actionibus vacuum, in omni-
bus consilijs pueriliter ac stultē se gerentē, nullius utilitatis
gratia labores nunquã absoluendos tolerantem, fines terræ
& infinitos recessus ex immodicis cupiditatibus penetrantē,
argentum & aurum quærentem, & nunquã ab his adquiren-
dis interquiescentem: sed semper circa plura adipiscenda tu-
multuantem, quo ipse inferior non sit, & neq; pudeat si non
felix appelletur. Rideo itē ipsum eo q̄ hiatum terræ effodit
manibus eorum perquirens, qui partim à laxa irruente terra
oppress

A oppressi sunt, partim diutissimè in hac necessitate detenti, in supplicio velut in patria permanent, argentum & aurum inquirentes, vestigia pulveris ac ramenta perscrutantes, arenam aliam aliunde eruentes, & terræ venas excindentes, ad opulentiam semper glebas conflantes, ex matre terra hostilem terram, quum tamen eadem sit, faciètes, & hanc admirantes pedibus calcant. Quanto verò risu dignum est, quòd arumnosam & occultam terram amant, manifestam contumelia afficientes? Alij verò canes emunt, alij equos: alij multam regionem circūscribentes, propriam sibi inscribunt: & multis imperare volentes, neque sibiipsis imperare possunt. Vxores ducunt, quas paulo post eijciunt. Amant, deinde odio habent. Cum magna cupiditate liberos generant: deinde adultos eijciunt. Quæ est illa vana ac absurda diligentia, nihil ab insania differens? Bellum intestinum gerunt, quietem non amplectentes. Reges alios deponunt, alios surrogant: occidunt homines: terram fodientes, argentum quærunt. Argento reperto, terram emere volunt. Empta terra, fructus vendunt: fructibus diuenditis, rursus argentum accipiunt. In quot mutationibus versantur? in quanta malicia? dum opes non habent, opes expetunt: dum habent, occultant, dissipant. Rideo, dum improbè agentes video. Intendo risum, dum infeliciter agentes cerno. Veritatis enim Leges transgrediuntur: contentionis studio hostilem inter se litem habent, & cum fratribus, & parentibus, & ciuibus: atque ad hæc, pro eiusmodi opibus, quarum nemo, vbi mortuus est, dominus est, se mutuo occidunt. Illicitam vitam degentes, amicorum ac patriæ penuriam contemnunt. Res indignas & inanimatas diuitiarum loco habent: pro vniuersa opulentia statuas emunt, quoniam effigies ita expressa est, vt loqui videatur. Eos verò qui verè loquuntur, odio habent. Res insuper non faciles expetunt. Nam continentem habitantes, mare cupiunt. Et rursus, cum in insulis sunt, continentem desiderant, & omnia peruertunt ad propriam cupiditatem. Et in bello quidem fortitudinem laudare videntur. Vincuntur autem quotidie à petulantia, ab avaritia. Ex omnibus adfectionibus agrotant. Therisitæ verò vitæ omnes sunt. Cur verò meum risum reprehendisti ô Hippocrates? Non enim quispiam suam ipsius

dementiam, sed alius alterius deridet: hi quidem ebrios, cum
 ipsi sibi sobrii esse videntur: alij verò amantes, quàm ipsi gra-
 uiore morbo laborent: alij nauigantes: alij eos, qui circa agri-
 culturam occupati sunt. Non enim concordant neque arti-
 bus, neque operibus. Ego verò: Hæc quidem, inquam, vera
 sunt Democrite: neque alius aliquis conuenientior sermo
 esse poterit: ad mortalium miseriam declarandam, verum
 ipsæ res sanciant necessitatem, & domesticæ dispensationis,
 & nauium fabricationis gratia, reliquæ item vitæ, in qua
 necesse est hominẽ esse. Non enim ad ocium natura ipsum
 genuit. Ex his autem rursus ambitio effusa, multorum rectè
 sentientem animam decepit, qui omnia quidem rectè ac se-
 rio agere student, velut re certa ac stabili futura. Non autem
 ita validi sunt, vt obscuritatem præuidere possint. Si enim
 quis ô Democrite vxorem ducens, separationem aut mor-
 tem timeret: aut quispiam liberos educans, ipsorum interitum:
 imo neque in agricultura, & nauigatione, & regno, &
 magistratu, & omnibus quæ sunt in vita, vllus vnquam de
 errore præsumpserit, sed vnusquisque horum bona spe alitur,
 deteriorum verò ne meminit quidem: nunquid igitur risus
 tuus his minimè conuenit? At Democritus: Valde, inquit, tar-
 do ingenio præditus es, & longè à sententia mea abes ô Hip-
 ocrates, qui tranquillitatis & perturbationis modum non
 consideras, præ ignorantia. Si enim hæc ipsa prudenti men-
 te disponderent: & ipsi facillè liberarentur, & meum risum le-
 uarent. Nunc autem, velut rebus in vita firmis, dementes il-
 li superbiunt, ob ratiocinationis expertem mentem, inor-
 dinatum impetum suum ægrè discentes. Sufficiẽs enim ad-
 monitio ipsis esset, omnium rerum vicissitudo, quæ subitis
 mutationibus irruit, & derepentè omnigenam circunrota-
 tionem inducit. At ipsi, velut hæc firma sit ac stabilis, obli-
 ti adfectionum assidue incidentium, aliter alias ea, quæ tri-
 stitiam inferunt, cupientes, & quæ non conferunt, quæren-
 tes, multis calamitatibus inuoluuntur. Si verò quis iuxta
 propriam facultatem omnia facere cogitaret: stabilem sanè
 vitam custodiret, seipsum cognoscens, & sui ipsius compara-
 tionem clarè considerans, & non cupiditatis studium in in-
 finitum extendens: sed opulentam naturam, & omnium nu-
 tricem, per sufficientiam intuens. Quemadmodum autem
 in optimo

A in optimo corporis habitu, adfectionum periculum manifestum est: ita successuū fortunæ magnitudo periculosa est. Insignes autem palam in infelicitatibus conspiciuntur. Alij vero velut proximorum facta non videntes, à proprijs malefactoris pereunt, tam manifesta, quàm obscura non prævidentes, quum longam vitam exemplum habeant eorum, quæ sunt, & quæ non sunt, ex quibus etiam futurum considerare oportebat. Hæc sunt quæ mihi risus materiam præbent, & dementes homines, prauitatis pœnas pendentes, auaritiæ, insatiabilitatis, inimicitiae, insidiarum, doli, inuidentiæ (difficile est enumerare multiplices malorum versutias: sunt enim infinitæ) & in his dolosis versutijs vicissim conuersantes, & malignè sentientes. At virtutis apud ipsos modus est, id quod deterius est. Mendacij enim studium exercent, voluptatem conseruantur, legibus non obediētes. **Q**uidam verò ex ipsis præuidentiam in hominibus esse negat, vt qui neq; visus, neque auditus participes sunt. Solus autem sensus hominis recta intelligentiā lucidus, & præsens & futurum præuidet. In omnibus displicentiā habent, & rursus ad eadem accedunt. abnegata nauigatione, nauigant. reiecta agricultura, rursus agrum colunt. eiecta vxore, aliam inducunt. genitos sibi liberos sepeliunt: & his sepulcra, alios generant, ac rursus educant. Senectam optant: ad ipsam autem peruenientes, gemunt, in nullo rerum statu constantem mentem habentes. Principes ac Reges priuatum prædicant: priuatus autem regnum appetit. **Q**ui Reipub. magistratum gerit, artificē laudat, velut extra periculum constitutum: artifex autem illum, velut per omnia potētem. Rectam enim virtutis viam, puram & leuem ac inoffensam, non vident, quam nemo ingredi audeat. Feruntur autem in contrariam, difficilem & tortuosam, per aspera incedentes, lapsantes ac offendentes: plerique vero excident, anhelantes velut si quis persequatur, litigantes, modo posteriores existentes, modo præcedentes. Et quidam ipsorum petulantia alieni cubilis corrumpendi amore ardent, per impudentiā inducti, alios auaritiæ morbus infinitus consumit, alij mutuo insidias struunt. alij ab ambitionis studio in aērē sublatis, per maliciæ grauitatem in profundū pernicipi præcipites deferuntur. **Q**uidam destruunt, deinde rursus ædificant: largiuntur, deinde pœnitentiā ducti, amicitiae iura tol-

lunt, malefici per inimicitiam cognationis iura bello impe- D
 tentes. Et horum omnium causa est Auaricia. Quā in re hi à
 pueris ludentibus differunt? apud quos consilium quidem ius
 dicio caret: quod verò se forte fortuna obtulit, id iucundum
 est. At verò in desiderijs quid brutis animantibus reliqui fa-
 ciunt, quàm quòd intra sufficientiam feræ ipsæ se cõtinent?
 Quis enim leo aurum in terram occultuit? Quis taurus vber-
 rioris alimēti gratia depugnauit? Quam pardalim vnquam
 insatiabilitas cœpit? Sinit quidem aper, sed vsque ad aquæ ap-
 petentiam. Lapsus autem, deuorato necessario alimēto obla-
 to, quiescit. Si dies ac noctes coniungat homo, non sentit cõ-
 uiuandi satietatem. Et annuorum quidem temporum ordo,
 terminus est brutis ad coitum: at homo perpetuo infano li- E
 bidinis cœstro stimulatur. Quæso te Hippocrates, non ridere
 debeo plorantem propter amorem, eo, quòd commodo suo
 exclusus est? maximè verò si quis periculorum contemptor
 sit, & per præcipitia, aut pelagi profunditates feratur, risum
 non extendam? Non ridebo autem eum, qui nauem multis
 mercibus onustam demersit, deinde mari indignatur, quòd
 ipsam plenam submersit? Ego quidem nequaquā mihi ride-
 re videor. Vellem autem potius aliquid molesti contra ipsos
 excogitare. At neq; medicinam pro his esse oportebat, neq;
 aliquem pæonia pharmaca præparantem: atq; huius rei do-
 cumentum præbeat tibi tuus ille progenitor Aesculapius,
 qui dum seruaret homines, fulminis ictus gratiam accepit. F
 Non vides quòd & ego malicie pars sum, dum infantiæ cau-
 sam inquirens, animalia macta ac resedo? Oportebat autem
 ex hominibus causam perferuari. Non vides quòd etiā ipse
 mundus odio in homines plenus est? Infinitas enim contra
 ipsum adfectiones accumulauit. Totus homo ex natiuitate
 morbus est. Dum educatur, inutilis est, & alienum auxilium
 implorat. Dum crescit, proteruus, insipiens, pædagogo opus
 habens. Dum in vigore est, audax est. Dum decrescit, misera-
 bilis, vbi labores suos imprudenter recolit ac iactat. Ex ma-
 ternis enim vteri inquinamenti talis prodijt. Et propterea
 alij indignatione ac immodica ira pleni, in calamitatibus ac
 pugnis versantur: alij semper in adulterijs & corrumpendis
 puellis: alij in ebrietatibus: alij in rerū alienarū cupiditati-
 bas: alij in suis prodigēdis. Vtinam facultas esset nobis, vni-
 uersorum

A uerorum habitationes reuelare, & nullum rerū in ipsis ve-
lamentum dimittere, atque ita ea, quæ intus aguntur, videre:
videremus utique alios edentes, alios vomentes, alios suppli-
cijs torquentes, alios pharmaca miscentes, alios infidias con-
struentes, alios supputantes, alios gaudentes, alios plorantes,
alios amicos accusantes, alios propter ambitionem amentes.
Quamquam sint quædam actiones profundiores, quæ in ani-
mo occultantur. Et ex his quidam sunt iuuenes, quidam senes:
petentes, negantes, pauperes, opulenti: fame pressi, luxu gra-
uati: sordidi, vincti, alij delicijs diffluentes, famulitium ma-
gnum alentes: alij trucidantes, alij sepelientes: alij ea quæ ha-
bent contemnent, & speratis possessionibus inhiantes: alij
B impudentes: alij parci: alij inexplebiles: alij occidentes: alij
vapulantes: alij superbientes, alij vana gloria elati. Et ex his
aliqui apud equos spectatores consistunt: aliqui apud viros,
aut canes, aut lapides, aut ligna, aut æs, aut picturas. Et aliqui
legationibus, aliqui militiæ, aliqui sacerdotijs præfunt. Et a-
lij coronas gestant, aliqui armati sunt, aliqui occiduntur. Sin-
guli verò ex his feruntur, partim ad pugnam naualem, partim
ad militiam, partim ad rusticationem: alij ad onerarias naues,
alij ad forum, alij ad concionem, alij ad theatrum, alij ad fu-
gam, alij aliò. Et rursus, quidam ad voluptatem deliciasque, ac
intemperatiam: quidam ad ocium ac socordiam. Quum igitur
tot indignas ac infelices animas videamus: quomodo non
vitam ipsarum eiusmodi intemperantia præditam risu exsi-
bilarimus? Quin & valde timeo, neque medicinam tuam ipsis
C placere. Nam præ intemperantia omnia ipsis displicent, & in-
fantiæ sapientiam putant. profecto suspicor pleraque in sci-
entia tua palam contumelia adfici, aut propter inuidiam, aut
propter ingratitude. Aegrotantes enim simul ut ser-
uantur, causam dijs aut fortunæ attribuunt. Plerique verò
sux naturæ hoc adscribentes, benefactorem odio habent,
& parum abest ut indignè ferant, si debiliores esse putentur.
Sed & plerique artis ignorantiam in seipsis habentes, & im-
periti existentes, id quod melius est, purgant. Inter stupi-
dos enim fiunt suffragia, & neque ægroti attestari volunt,
neque eiusdem artis artifices testimonium præbere. Inui-
dia enim obstat. Non autem inexpertus es tu talium nuga-
rum: imò probè scio, ob hæc te sæpe in memorabilibus
adfici

adfectionibus accersitum fuisse, & neque causam, aut in-
 uidiā libenter derisisse. Veritatis enim neque cognitio D
 vlla est, neque vllum testimonium. Hæc autem cum dice-
 ret, subridebat, & mihi, ô Damagete, diuina specie appare-
 bat, & velut qui priorem suam formam exuisset. Et ego: O
 magnifice Democrite, inquam, magna xenia & hospitali-
 tatis tuæ munera, in Co mecum auferam. Multa enim me sa-
 pientiæ admiratione impleuisti, Discedo enim veritatis tuę
 præco, qui humanam naturam inuestigasti ac consideraſti.
 Quum autem mentis meæ medelam à te acceperim, ab eo
 nunc tempre hoc experente, itemque corporis curatione.
 Cras verò, & deinceps, hoc loco rursus conueniemus. Atque
 hæc loquutus, surrexi. Et ille paratus erat me sequi. Cum ve- E
 rò quidam accederet, haud scio vnde, tradebat ipsi libros. Et
 ego concitatus festinaui, & ad Abderitas in specula me ex-
 spectantes: Viri, inquam, pro legatione vestra ad me, magna
 sit vobis gratia. Vidi enim Democritum virum sapientissi-
 mum qui solus potentissimus est homines prudentes facere.
 Hæc habui Damagete, quæ de Democrito valde magna ani-
 mi læticia tibi recensere volui. Vale.

Democritus Hippocrati felicitatem.

Accessisti ad nos velut insanos, ô Hippocrates, veratrū
 nobis daturus, persuasus à viris stolidis, apud quos læ- F
 bor virtutis insania iudicatur. Tunc autem de mundi dispo-
 sitione, & de polis ac astris cœlestibus scribebamus. Cum ve-
 rò horum naturam cognouisses, quòd omnia valde commo-
 dè essent creata, & quòd procul ab insania ac despicientia
 abessent: meam quidem naturam laudasti: despicientes au-
 tem & crudeles ac furiosos illos iudicasti. Nam quæ simula-
 chris per aërem vagantia nos decipiunt, quæ sanè mundus
 esse comprehenduntur, & vicissitudinem habentia creata
 sunt: ea mens mea, naturam perscrutata, verè in lucem pro-
 duxit. Cuius rei testes sunt libri à me conscripti. Oportebat
 igitur te, ô Hippocrates, cum viris eiusmodi moribus præ-
 ditis minimè congrèdi ac conuersari, quorum mens super-
 ficiaria & inconstans est. Si enim ab illis persuasus, mihi, ve-
 lut insano, veratrum bibendum dedisses, prudentia insania
 facta

A facta
 niæ f
 offun
 equic
 cum
 tem,
 ea, q
 non a
 mod
 lorum
 se fen
 nes i
 B vt pl
 dium
 temp
 tius c
 facile
 ctati

Q
 quàn
 C audi
 talia
 diu v
 aute
 gnit
 funt
 bile.
 asid
 fuer
 quæ
 bilis
 statu
 obli
 ter f

A facta fuisset: & artem tuam reprehendissent velut quæ insan-
 nix fuisset causa. Veratru enim sanis datum, menti tenebras
 offundit. Insanis autem valde prodesse consuevit. Arbitror
 equidem, si non deprehendisses me scribentem, verum re-
 cumbentem, aut fortè deambulantem, & mecum colloquen-
 tem, & nunc quidem indignantem, nunc verò ridentem, ob
 ea, quæ mente reuoluam, & familiaribus me alloquentibus
 non attendentem, sed cogitatione instantem, & mirum in
 modum speculantem: putasses sanè Democritum, iuxta oculo-
 rum iudicium, ex his, quæ vidisses, insanix imaginem præ
 se ferre. Oportet igitur Medicum non solùm visu adfectio-
 nes iudicare, sed etiam re ipsa: & rythmos ac consonantias
 vt plurimum indagare: & vtrum incipiat morbus, aut me-
 dium teneat aut desinat, perscrutari: & differentia, ac anni
 tempore & ætate obseruata, adfectionem curare: itemque to-
 tius corporis naturam considerare. Ex his enim omnibus
 facilè morbum inuenies. Porrò remisi ad te de insanix tra-
 ctationem à te conscriptam. Vale.

Hippocratis Coi, de insanix scriptum.

Q Vemadmodum in libello de morbo sacro dixi, Insa-
 nienti necesse est præ humiditate cerebrum, in quo
 animæ sunt opera, moueri: vbi videlicet humidius
 quàm pro natura fuerit. Eo verò commoto, neq; visu, neq;
 C auditu quiescere: sed aliàs alia & videre, & audire: & linguã
 talia loqui, qualia singulis vicibus viderit ac audierit. Quan-
 diu verò cerebrum quieuerit, tandiu etiam homo sapit. Fit
 autem corruptio cerebri à pituita & bile. Vtriusque verò co-
 gnitio sic contingit. Etenim qui à pituita insanunt, quieti
 sunt, & non vociferantur, neque tumultuantur. Qui verò à
 bile, percussores sunt, & malefici, ac non quieti. Et si quidem
 assiduè insaniant, hæ causæ sunt. Si verò terrores & timores
 fuerint, à transmutatione fiunt, cerebro à bile caleſcente
 quæ ad ipsum per venas sanguinarias procedit. Cùm autem,
 bilis disceſſerit rursus in venas, etiam corpus quiescit. Tri-
 statur autem & angitur homo, & præter temporis rationem
 obliuiosus fit, dum cerebrum à pituita perfrigeratur, & præ-
 ter solitum morem compingitur. Postquàm verò cerebrum
 derep

derepente à bile calefactum fuerit, sanguine in prædictis ve- D
 nis efferuescente : insomnia vident horrenda, & facies velut
 in vigilante flammescit, & oculi rubescunt, & mens aliquid
 mali operari cogitat. Atque hoc in somno homo patitur.
 Cùm autem sanguis rursus ad venas dispersus fuerit, quie-
 scit. Porro in quinto popularium morborum libro quendam
 recensui, cui fiebat vocis interceptio, ignorantia, frequen-
 tes delirationes, & reuersiones. Lingua autem dura, & nisi
 collutione vsus esset, loqui non poterat, & plerunque etiam
 valde amara. Venæ sectio exsoluit, aquæ potus, aqua mulsa,
 veratrorum potiones. Hic vbi modicum tempus superuixit.
 set, mortuus est. Erat & alius quidam, quem, vbi noctu ad
 conuiuium progrediretur, timor tibicinæ corripiebat, vbi E
 audiret ipsam tibia canentem. Interdiu verò audiens, nihil
 patiebatur.

Hippocrates Democrito felicitatem.

A
 Artis Medicæ recta facta, ô Democrite, plerique è vul-
 go hominum non omnino laudant, verùm Dijs sæpe
 attribuunt. Si verò natura reluctata perdidit eum, qui cu-
 ratur : medicos reprehendunt, numen prætereuntes. Et ego
 sanè mihi videor, maiorem reprehensionem quàm honorem
 artis me assequutum esse. Ego enim ad finem Medicinæ nõ
 perueni, etiam si iam senex sim. Neque enim ipsius inuentor
 Aesculapius, sed & ipse in multis à seipso diffensit, quem- F
 admodum nobis scriptorum libri tradiderunt. Proinde epi-
 stola à te ad nos missa, veratri medicinam reprehendebat.
 Inductus equidem sum, ô Democrite, velut insanienti ve-
 ratrum daturus, non perscrutatus qualis quis tandem esses.
 Vbi verò tecum congressus, cognoui nõ per Iouem desipienti-
 tiæ opus, sed fermè omni laude ac commendatione dignum,
 valde laudavi naturam tuam, optimumque naturæ ac mun-
 di interpretem te iudicavi. Eos verò qui me induxerunt ad
 te, velut insanientes reprehendi. Nam ipsi medicamento
 opus habebant. Quandoquidem igitur casus nos in idem
 coniunxit, rectè feceris si ad nos frequentius literas dederis,
 & libros à te cõscriptos impertueris. Misi autem etiam ipse
 tibi de veratri vsu libellum. Vale.

Hippocr

A *Hippocratis de ueratri usu libellus.*

His qui non facillè sursum purgantur, ante potionē corpora præhumeſtare oportet vberiore alimēto & quiete. Vbi verò quis bibit veratrum, ad motus corporum magis ducere, quàm ad ſomnos. Declarat autem nauigatio, quod motus corpora turbat. Cùm veratrum magis ducere voles, corpora moueto. Veratrum periculofum eſt ſanas carnes habentibus. Quicunq; in pharmacorū potionibus non ſitiunt, dum purgantur, non ceſſant purgari prius quàm ſitierint. Conuulſio ex veratro, lethale. In nimia purgatione, conuulſio aut ſingultus ſuccedens, malum. In turbationibus ventris & vomitibus ſpontaneis, ſi quidem qualia purgari oportet, purgentur, conducit, & leuiter ferunt. Sin minus, vice verſa. Quemadmodum autem in prænotionibus dixi, purgatio ſurſum verſus commodat ei, in quo ſine febre eſt cibi faſtidium aut ſtomachi punctura, aut vertigo, aut os amarum, & in ſumma doloribus ſupra ſeptum tranſuerſum: at deorſum verſus, vbi ſine febre eſt tormen, lumborum dolor, genuum grauitas, menſes ægrè prodeuntes, dolores in partibus ſub ſepto tranſuerſo. Vitare verò oportet in pharmacorum potionibus eos, qui bona habent corpora, maximè autem nigros, & humida carne præditos, ſed & ſubſiccos, & balbos, ac blæſos. Quicunque verò inflammata in principio morbi, velut in libello de priſana dixi, ſtatim medicamento ſoluere aggrediuntur, hi de eo quidem quod diſtentum eſt ac inflammatum, nihil auferunt. neque enim remittit qui crudus eſt adfectus. Ea verò quæ morbo reſiſtunt, & ſana ſunt, conſumunt. Corpore verò debili ſiente, morbus ſuperat & immedicabile malum habent. Cæterum veratrum hiſ dare oportet, quibus de capite fluxus fertur. Non autem dandum eſt pectore ſuppuratis. Neque medicamenta danda ſunt decoloratis, raucoſis, lienofis, exanguibus, ſpirituofis & ſiccum tuſiētib; ſiticuloſis, ſtatuofis, & hiſ qui præcordia, & latera, ac dorſum diſtenta habent, & torpentibus, & obſcurè videntibus, & quibus aurium ſonitus ſunt, & vrinæ meatus impotentibus: neque item morbo regio laborantibus, aut ventre debilibus, aut hiſ qui ſanguinis eruptiones aut tubercula habent. Si verò medicandum eſſe videbitur, veratro

veratro securus sursum purga, deorsum verò non. Optimum D
autem his est victus rationem cōstituere. Quemadmodum
autem in predictionibus dixi, non sunt medicamenta danda
his qui nigra euomunt, neq; cibum auerfantibus, neque de-
lyris & parum dormientibus, neque dolore vexatis, neq; vi-
sum temerarium inclinatum habentibus, neque tumefactis,
neque vertiginosis, neq; decoloratis, neque his qui in febre
æstuosi sunt ac fracti. Sicut autem de ptisana dixi, Sesa-
moides sursum purgat. potio eius est drachma dimidia in
aceto mulso trita. Commiscetur etiam veratris tertia potio-
nis pars, & minus suffocat. Purgat item quartanas diurnas
& diurna febris lypyria vexatos: & eos, in quibus non est fi-
tis, neque excretio. Hos verò non ante tres hebdomadas. E
Aliquando etiam pleuriticos ac voluulosos. Et sicut in mulie-
ribus morbis dixi, purgandum est etiam si vteri purgatio-
ne opus habuerint.

Hippocrates ad Thessalum filium.

AD cognoscendam Geomètriam & numerorum scien-
tiam, mi fili multum studij adhibeto. Nō enim solūm
vitam tuam illustrem, & ad multa commodam, in humana-
rum rerum statu efficient: sed etiam animam acutiorem &
clariorem reddent, ad omnium, quorum vsus in medicina
expetitur, vtilitatem consequendam. Etenim Geometriæ co-
gnitio, quæ multiformis ac varia est, & omnia cum demon- F
stratione trásgit, vtilis erit & ad ossium situs, & ad exarticu-
lationes, & reliquum membrorum ordinem. Nam ad multi-
plicem horum adfectionem, & articularum luxatorum repo-
sitione, & ossium contritorum resectione, & perforatione,
& compositione, & exemptione, & reliqua curatione, maio-
re industria vtetur quisquis nouerit qualis est locus, & quale
est os, quod ex eo eluxatum est. At verò numerorum ratio,
& ad circuitus, & ad transmutationes febrium præter ratio-
nem sientes, & ad iudicia ægrotantium, ac securitatis in mor-
bis, sufficiens erit. Præclara enim res est, tale ministerium
in medicina habere, quod tibi partes intentionis ac remis-
sionis, cum ex parte inæquales fuerint, facile cognobiles
exhibet, citra errorem. Quapropter ad huiusmodi experien-
tia

Atiæ facultatem peruenire sedulo stude. Vale.

Democritus Hippocrati, De natura humana.

OMnes homines artem medicam nosse oportet, ó Hippocrates. Est enim res honesta simul ac utilis ad vitam: & ex his maximè eos, qui eruditionis ac eloquentiæ cognitionem habent. Nam sapientiæ cognitionem medicinæ fororem ac contubernalem esse puto. Sapientia enim animam ab adfectibus liberat: medicina verò morbos à corporibus aufert. Augescit autem intelligentia, præsentè sanitate: cuius prouidentiam habere, honestum est, eos qui rectè sentiunt.

B At ubi corporis habitus ægrotat: neque mens ipsa alacritatem habet ad virtutis meditationem. Morbus enim præsens animam vehementer obscurat, intelligentiam ad adfectionem per consensum ducens. Cæterùm naturæ humanæ descriptio, eiusmodi speculationem habet. Cerebrum quidem supremam corporis partem custodit, & securitatis tutelam sibi commissam habet, intra membranas neruofas cohabitās. Super quod duplicatorum ossium naturæ necessaria firmata, dominum mentis custodem, ipsum cerebrum tegunt. Pilorum decor est, cutem ornare. Oculorum verò vis visiva in multiplici tunica latitatus, ob humoris instantias sub frontē medelam collocata est, & est videndi causa. Pupilla verò syn cera, palpebrę marginem opportunitatis custodem sustinet.

C Duplices autem nares olfactum dinoscentes, oculorum vicinitatem dirimunt. Mollis verò labiorum contactus os circumplicans, verborum sensum, exactamque articulationem gubernans exhibet. Mentum autem in extremitatem desinens, ac lyræ simile, dentium clavis coaptatū est. At sermo-num receptacula aures, opifex aperuit: in quibus dum est sermo, non certus temeritatis minister existit. Loquelæ mater lingua, animæ nūcius, gustum custodiens, munitis dentium septis custodita est. Guttur autem & Gula inter se cōiuncta, vicina sunt. Illud enim in viam spiritus: hæc in profundum ventris, alimētum demittit, largè id propellens. Regium verò cor, cono ac pineæ nuci simile, irā nutriens, aduersus omnes infidias thoracem induit. Frequenter autem flatuum ca-

uernæ, aëre per ipsas erumpente, vocis causam flatū pariunt. **D**
 Quòd verò sanguinem suppeditat, & in alimētum transmū-
 tat, cum apicibus sæpe vena caua circumfluum, hepar est, cō-
 cupiscentiæ causa. Viridis autem bilis iuxta hepar manens,
 vbi superebullijt, humani corporis corruptio est, & nociuus
 ac inutilis corporis humani inquilinus. Veruntamen vice
 versa dormit, nullum negotium exhibens. Inter hæc autem
 medius omnia suscipiens venter chorum ducit, & accumbit:
 concoctionem gubernans. Obnoxia verò ventris composi-
 tioni, per opificium conuoluta, circum ventrem euoluuntur
 intestina, adsumptionis & excretionis causæ. Gemini autem
 rhenes in coxis firmati, & pinguedine intesti, ab vrinarum
 excretionem non sunt alieni. At dominus totius ventris, qui **E**
 Omentum vocatur, totum ventrem complectitur, solo sple-
 ne excepto. Consequenter, neruosa vesica in coxa osculum
 firmatum habens, venis complicatis, vrinarum excretionis
 causa est. Huic autem vicina mater puerorum, vehemens il-
 lud malum, infinitarum ærumnarum in muliere causa, vte-
 rus ipse latitat. Pylorus autem siue lanitor, ex coxarum re-
 cessu emergens caro, neruis adstringitur. Verum de plenu-
 dine naturæ ventris effundit, ex opificij prouidentia. Porrò
 extra corpus pensiles domum incolūt, ad generationem de-
 stinati, conditores testiculi, multis tunicis præditi. Iucun-
 dum ex venis ac neruis plicamentum est pubes, quæ vrina-
 rum effusionē facit, & ad coitus ministerium à natura crea-
 ta est, & pubertatis appetētiā regit. Crura verò & brachia, **F**
 & extremæ partes his annexæ, totum ministerij principium
 coaceruatum habentes, tutum neruorum ministerium per-
 ficiunt. At verò incorporea in recessibus natura, omnifaria
 viscerum genera fabricauit. Quæ sanè mors instans, celeri-
 ter à ministerio quieta reddit.

Hippocrates Couis, De metrio regi gaudium.

NOs equidem etiā prius, ô Rex, studio habentes natu-
 ræ humanæ partes in summa considerare, hæc conscri-
 ptas quemadmodum voluisti demisimus. Nunc autē ea, quo-
 rum maximè studiosos esse oportet prudentes, partim à prio-
 ribus

- A**ribus transumpta, partim nunc per nos ipsos comperta, tibi conscripsimus. Quæ si tu priorum morborum signis sientibus sequutus, & ipsdem sæpe vsus fueris: per omne vitæ tempus morborum exors esse poteris. Duo sunt morborum vniuersorum animalium genera, alterum secundum genus, alterum secundum adfectionem, inter se dissimilia. At verò concupiscentias iuxta alimentum, ex subcontrarijs cognosces, dum ea quæ euacuantur, indicant ea quæ plena sunt: & quæ implent, coniecturam præbent eorum quæ vacua sunt. Morbos autem omnes ex subcontrarijs constitutos cognosces, & morbos à morbis fieri. In conuulsionibus febris succedens, sistit morbum: capitis autem dolores, sanguis ex auribus erumpens, aut ex naribus. Conuulsionem omnibus morbis atræ bilis succedentes, atram bilem sedant. Et in summa, radix humanorum morborum est caput, & maximi morbi ex hoc accedunt. Quum enim ori velut cucurbita medica incumbat: contingit, vt ipsum omnium eorum, quæ ingeruntur, superfluitates attrahat, & tenues humores. Oportet autem animum aduertere, & peculiariter viuere, vbi te ipsum præparaueris in has partes, quo morbi accidentes nullum augmentum capiant, per curam diligentem & per bonum ordinem apud te sientem: ita vt neque rei venereæ intemperantia, neq; diuersorum eduliorum incontinentia, neq; somnis immodicis, in exercitato corpore vtaris: sed signa in corpore contingentia sequaris, & vniuscuiusq; corporis occasionem conserues: quo morbum irruere parantem vites, & medelis, quas ego perscribo, vtens, à morbis exors perseueres. Vale.

Decretum Atheniensium.

Visum est ac decretum Senatui & populo Atheniensi. Quandoquidem Hippocrates Cous Medicus, & ab Aesculapio originem ducens, magnam benevolentiam vna cum salute Græcis ostendit, quando etiam peste à Barbaris in Græciam proficiscente, discipulis suis ad locos dimissis, indicauit quibus medelis vti oporteat, & accedentem pestem secure effugere, quo medicina Græcis data, ipsorum ægrotos tuto seruaret. Sed & scripta sua de arte medica ex-

acta edidit, multos esse volens Medicos qui seruare possent. D
 Et Persarum rege ipsum accersente, & honores optimatibus
 Persarum æquales promittente, & dona quæcunque tandem
 ipse Hippocrates vellet offerente, Barbari promissiones
 contempsit, eo quòd hostis & communis inimicus Græcis
 esset. Quo igitur appareat, populum Atheniensem sem-
 per ea quæ vtilia sunt Græcis consultare: & vt gratiam con-
 dignam Hippocrati pro benefactis referat: visum est po-
 pulo, ipsum publicè magnis mysterijs initiare, quemadmo-
 dum Herculem filium Iouis: & coronare ipsum corona au-
 rea mille aureorum: & ipsam coronam Quinquatrijs ma-
 gnis Mineræ festis, in certamine gymnico per præconem
 proclamare. Et licere omnibus Coorum liberis, vt Athe- E
 nis pubescant, quemadmodum liberi Atheniensem: quan-
 doquidem patria ipsorum huiusmodi virum genuit. Esse ve-
 rò Hippocrati, & vitam, & victum prouisum in Pritaneo per
 omnem vitam.

Oratio Hippocratis ad aram consistentis.

OVos multi & multarum vrbiũ habitatores, in magna
 dignitate constituti, communi nomine Thessali, om-
 nibus hominibus amara necessitas incumbit, vt quæ à fati-
 statuta sunt ferant. Quapropter ego nunc cedens cū mea so-
 bole, oleæ ramulis coronatus, ad Mineræ aram supplex
 confisto. Quis sim, ignorantibus dicere oportet. Hippo- F
 crates, ô viri, medicus Cœus, non per piam & honestam
 causam, meipsum & liberos meos vobis commendo. Co-
 gnoscitis me ô plebs. Nam profectò vos estis viri mihi fa-
 miliares, inter quos, vt verum dicam, inter pleròsq; vestrum
 & in multis vrribus vestris cognitus sum, vt in summa di-
 cam. At verò nomē meum longè vltèrius, quàm formæ meæ
 aspectus, processit. Atque hæc causa ex arte mea sanitatis ac
 vitæ ortum habuisse videtur, quòd nõ solum hominibus ve-
 stram regionem habitantibus, sed etiam multis Græcis vobis
 vicinis cognitus sum. Iam verò qua de causâ tantum nego-
 cium opere peragendum adsumpsi, referam. Athenienses ma-
 le habebunt, ô viri Thessali, qui Metropolim ac patriam no-
 stram

Astram Co deuastantes, in seruitutem redigunt ea, quæ libera sunt ex progenitorum acquisitione, priuatim sibi parta facientes: neque cognationem reueriti, quæ ipsis est ab Apolline & Hercule, quæ sanè ad Aenium & Sunium filios illorum peruenit, neque Herculis malorum domitoris beneficia mente recolunt, quæ ille communis & vobis & nobis benefaciens deus, in illos contulit. At vos per Iouem supplicationibus colum, & per cognatos deos, egredimini, vindicate, liberate, propriæ virtutis memores, & nihil ad gloriam vestram spectans intermittentes.

Oratio Legati Thessali filij Hippocratis, ad Athenienses.

B

COnuenire arbitror viri Athenienses, constitutum apud vos, qui non omni multitudini cognitus est, primû indicare quis sit, & vnde sit: postea verò reliquam orationem persequi. Mihi equidem pater est Hippocrates: qui quantam in medicina facultatem habeat, vos nouistis. Nomen autè est Thessalus. Cognitus verò & ego sum nō in postremis, neque paucis vestrû. Patria verò mihi est Cos: quæ quomodo vobis cognata sit ab antiquo, alij dicunt, qui in recensenda historia sunt præstantiores. Veni autem missus à patre, quatuor beneficia à nobis in vos collata prolaturus. Primum quidem vetus quoddam, tempore progenitorum nostrorum commune in omnes Amphictyonas, quorum vos non minima pars estis. Alterum verò illo adhuc maius, & ad plurimos Græcorum progressum. Atque hæc quidem vrbis & progenitorum meorum esse apparebunt. Tertium autem patris proprium est, & tantum, quantum nemo vnus vir, & vobis & multis Græcis contulit. Postremû verò ex quatuor cōmune est patris & meû, & quod non ad plures, sed ad vos ipsos peruenit. Quod quidem priorum beneficiorum comparatione exiguum videri poterit: verum ad aliorum beneficia collatum, magnû est. Et sanè huiusmodi beneficia sic se habent, quemadmodû esse dixi, vt summatim dicam. Oportet autè non solum dicere, sed etiã demonstrare quòd vera sunt. Principiû igitur sermonis, ipsum ministeriorû nostrorum principium faciam.

*Exordium
& docilitate.*

Amphictyones.

Narratio.

Vetustissima verò primùm referam: in quibus fortassis longiora ac altius repetita me dicere deprehenderitis. At quisque vetus dici expetit. Erat enim tēpus quando Crisæa gens erat, & habitabat quidem circa pythicum templum: terram verò habebat, quæ sanè nunc Apollini consecrata est. Appellatur autē Crisæus quidem campus, iuxta quem Locri habitant, & cui Melæna adsunt: Cirrhæus verò mons, cui Phocæses adiacent. Hi porrò Crisæi cum essent aliquādo populosi, & fortes, & opulenti, his bonis ad malum vsi sunt. Per insolentiam enim multa horrenda ac iniqua facta perpetrarunt, in deum impietatem exercentes, Delphos in seruitutem redigentes, vicinos deprædantes, agricolas spoliantes, vxores ac liberos abducentes, & corpora ipsorum constuprantes. **Qua** de causa Amphictyones ira commoti, & exercitu in terram ipsorum inducto, & ipsis pugna deuictis, regionem deuastarunt, & vrbes expugnarunt. Vbi sanè illi, qui multa & impia perpetrarunt, miserè accepti sunt, non minores pœnas persoluentes, quàm ipsi alijs intulerunt. Felicissimiverò ex ipsis fuerunt, qui intra manus hostium perierunt. Secūdo loco, qui manu capti sunt, & qui ad aliam regionē ac vrbes trāsuerūt, sua enim mala ob oculos nō habuerunt. Qui verò ex captiuis isthic manserunt, infelicissimi fuerunt, quicumque in sua ipsorum regione torquebantur. Nam cum vxoribus & liberis, agros & vrbes igni tradi videbant. His verò adhuc peius degebant hi, qui intra mœnia perseuerabant, quando relata mala partim videbant, partim percunctabātur, plura veris audientes. Sic enim fieri solet. Et sanè malam salutis spem habebant. Erat autem ipsis vrbs propè hunc locum maxima, vbi nunc certamen equestre peragitur: cuius muros extruxerant, & eos qui ex alijs vrbibus transfugerant, exceperant. Inutilia verò eiecerant, & necessaria importauerant. Et cogitabant obsidionem sustinere, bona spe præditi, neque manuum pugna, neque longi temporis obsidione, vrbem capi posse. At verò Amphictyones, tum alia deuastarunt, tum ad hanc vrbem præsidio constructo, & ad expugnationem præparato, reliquum exercitum per vrbes dimiserunt. Temporis autē progressu, cum pestis in exercitū illapsa esset, & milites ægrotarent: quidam verò etiā morerentur: alij verò, propter morbum

*Crisæi.
Pythicum
templum.
Locri.*

*Crisæorum
calamitas
quanta.*

*Pestilentia
obsidentium
summa.*

A morbum, praesidium reliquissent: Amphictyones turbabantur. Et alij alia consultabant. Solet autem in rebus communibus sic ferè fieri. Tandem verò afflictionem molestè ferentes, & de bello desperantes, Deo rem commiserunt: & quid facere oporteret, interrogauerunt. Ille verò bellum gerere iussit, & ad victores fore promittebat, si ad Co profecti, cerui filium in auxilium adducerent, cum auro: atque hoc festinabundi, vt ne Crisæi prius in adyto tripodem depredarentur. Siñ minus, urbem capi non posse. Ipsi verò, his auditis, & ad Co profecti, oraculum proposuerunt. Cùm autem Coi dubitarent, & oraculum non intelligerent: surrexit vir genere quidem Asclepiades, progenitor autem noster. Medicus verò Græcorum eius temporis omnium confestione optimus: nomen autem ipsi erat Nebrus: qui oraculum dicere inquit, vt ad seipsum venirent. Nam Deus, inquit, admonuit vos, vt profecti ad Co, cerui filium in auxilium adducatis. Cos equidem hæc est. Ceruorum autem filij Nebri appellantur, hoc est, hinnuli. Nebrus autem est mihi nomē. Quod verò aliud auxilium potius contigerit exercitui ægrotanti, quàm medicus? Et profectò non videtur mihi id consequens esse, quòd in tantum diuitijs Græcos omnes superantes, Deus ad Co proficisci iusserit, & aureum numisma perere. Verùm hoc oraculum in meam domum progreditur. Chrysos enim, hoc est aurum, vocatur masculus meus filius natus minimus. Est autem omnino & corporis specie, & animi virtute, quantum patri dicere licet, inter omnes ciues præcellēs. Ego quidem igitur, nisi vobis aliud videatur, & ipse proficiscar, & filium mecum adducam, naue quæ quinquaginta remis agatur instructa meis sumptibus & ministerijs medicis ac bellicis referta, quo in vtranque partem auxilium feramus. Et hic quidem dixit: illi verò approbauerunt, qui missi fuerunt. At Nebrus hic etiam virum Calydonium apud se educatum, in nauem adsumpsit: de quo statim, vbi res tulcrit, dicemus. Cùm igitur peruenissent hi viri ac castra, Deus gaudebat. Nam & mortes militum cessabant, & cum diuina fortuna equus Eurylochi (qui belli dux erat, Thessalus genere, & ex Heraclidis ortum ducens) canalem, per quem aqua in urbem ducebatur, vngula percussisset, vbi in pulvere volutari voluisset: Nebrus aquam medicamentis infecit,

*Apollinis
responsum*

Nebri

Chrysos

Calydoni

Eurylochi

vnde ventres Crisæorū corrupti sunt: & sanè multum contu- D
 lit ad hoc vt ciuitas caperetur. Atque hinc iam animi obsiden-
 tium elati sunt, velut deo iam manifestè auxilium ferente.
 Cùm autem impetus facerent, & præmia proponerēt his qui
 primi muros conscendissent: certamen erat fortissimū, &
 vrbs capiebatur. Primus enim muros conscendit Chrysus, &
 turrim occupauit. Sequebatur autem ipsum euestigio vir ille
 Calydonius, sub communi scuto auxilium ferens, de quo an-
 tea dixi. Et Chrysus quidem hasta percussus cecidit ex sum-
 ma turri: percussus est autem à Mermode Lyci fratre, qui la-
 pidibus obrutus mortuus est, cum in adytum irrupisset tripo-
 dem deprædaturus. Hi igitur ciuitatem sic cœperunt: & Ne-
 bri auxilium cum Chryso, & secundum medicam, & secun- E
 dum bellicam facultatē rectè successit: & deus vera dixit, &
 quæ promiserat fecit. Qua de causa Amphictyones Apollini
 quidem templum consecrarunt, quod nunc est in Delphis: &
 certamen gymnicum ac equestre prius non peragētes, nunc
 peragunt: & Crisæorum regionem vniuersam dicarunt Deo
 contributori, reddentes ea quæ dedit in eo quòd oraculum
 dedit. Et Nebri filiū Chrysum in circo equestri sepelierunt:
 & Delphis publicè ipsi parentare præceperunt. Asclepiadis
 verò in Co attributa est prudentia vaticinandi, quemadmo-
 dum his qui mittuntur ex vrbibus ad sacrum Amphictyonū
 concilium: atq; hoc Nebri gratia. Calydonijs autem ab illo
 viro & illo ministerio, etiam nunc in Delphis primæ vatici-
 nandi partes, & alimenta dantur. Verū redeo ad nostra. Nam F
 quod vera dico, hinc clarū est. Cùm enim pater & ego acces-
 sissimus, Amphictyones hæc renouarunt, & attribuerunt, &
 in columna descripta in Delphis dedicauerunt. Atque huius
 quidem sermonis finis clarè ostendit, nostros progenitores
 esse vestros benefactores. Ceterum hoc relicto, alium de ijs-
 dem, non eundem sermonem, adsumam. Cùm enim magnus
 ille rex cum Persis & alijs Barbaris bellū gereret contra Gre-
 cos, qui aquam & terram non dedissent: patria nostra maluit
 in totum pessundari, vt ne contra vos, & eos qui vobiscum
 sentirent, hostilia arma sumeret, & in nauibus militarem
 expeditionem mitteret. Sed abnuit, honestum quid & di-
 gnū patribus meditata, qui Gigantes & Heraclidæ esse di-
 cuntur. Visum igitur est in ipsis, cum quatuor essent muri in
 insula,

*Chrysus
 primus mu-
 rum conscē-
 dit.*

Mermodes

*Templum
 Apollinis.
 Equestre
 certamen.*

*Chrysi se-
 pulchra.*

*Persarum
 rex.*

A insula, omnes relinquere, & ad montes cōfugere, & salutem tutari. Vnde sanè quid non mali obuenerit: dum regio fuit deuastata, & corpora libera mancipata, & hostili lege occisa, & vrbs & alia munimenta, ac templa, ad fauillam exusta. Insuper autem & filia Lygdamis Artemisæ, circa patrum victoriam datum est, omnia quæ reliqua essent expiscari ac exportare. Atenim, velut apparet à dijs non sumus neglecti: verùm tempestatibus ingentibus exortis, & naues Artemisæ omnes in periculo fuerūt, & multæ perierunt: & in exercitum ipsius multa fulmina inciderunt, quum insula nostra paucis fulminibus impeteretur. Dicitur etiam spectra Heroum mulieri conspecta esse. Quorum sanè omnium timore perterrefacta, ab immedicabilibus cœptis destitit, amara confessione facta, quæ & relatu amara est. Quare omittatur. Attribuiam autem & hic progenitoribus meis propriissime minimè falsa, quòd neque contra vos, neque contra Lacedæmonios, aliosque Græcorum socios, Coi voluntaria arma sumpserint: & quidem quum multi tum insulas, tum Asiam habitantes, cum Barbaris in bello coniuncti fuerint, nulla violentia coacti. Equidem præfecti vrbs tunc fuerunt Cadmus & Hippolochus. Verùm autem est, & Cadmum & Hippolochum meos progenitores esse. Nam Cadmus, qui & Senatam regebat, matris meæ progenitor est: Hippolochus verò ex Asclepiadis, quartus à Nembro, cuius auxilio Crisæi sunt deuastati. Nos autem ex virili genere Asclepiadæ sumus. Quare & hoc bonum à progenitoribus nostris profectum amplectimini. Redeo ad Cadmum. Hic sanè vir adeò commodi Græcorum studiosus fuit, vt cum regio ab Artemisæ obsidione liberata esset, isthic relicta vxore ab sobole, abiuerit cum his qui eadem sentirent in Siciliam, quo Gelonem & fratres eius prohiberet, ne amicitiam cum Barbaris contraherent contra Græcos. Perpetrauit & alia multa egregia facta, quæ longius producere non est tempestiuum. Atque hæc quidem & huiusmodi multa sunt publica progenitorum nostrorum in vos & alios Græcos beneficia. Nam deficit me dicendi facultas. Venio autem iam ad hoc, vt beneficium Hippocratis patris mei apud eos, qui id sciunt, producam: quod hoc modo recensens, vera dicere cognoscat. Cùm pestis ex Barbaria adflueret, quæ su-

*Artemisia
Lygdamis
filia.*

*Cadmus.
Hippolochus.*

Gelon.

*Pestilentia
Ilyrica.*

pra Illyrios ac Pæonas sita est, & cum malum in hanc re-
 gionem venisset : harum gentium Reges ad famam medi-
 cam, quæ vera erat, & vndiquaque processerat, & ad patrem
 meum, nuncios miserunt in Thessaliam (illic enim pater
 meus & prius, & nunc domum habet) vocantes ipsum ad
 auxilium ferendum. Et non solum argentum, & aurum, &
 alias opes se missuros esse receperunt : sed etiam reportatu-
 rum esse quæcunque ipse vellet, si auxilium tulisset. Ipse ve-
 ro quum interrogasset quales motus partiales fieret, & ætus,
 ac ventos, & caligines perscrutatus, itemque alia quæ habi-
 tus ex præsentis statu commouere solent: cum sanè omnia di-
 dicisset, illos quidem retro discedere iussit, & nullam sibi fa-
 cultatem esse ad illorum regionem proficiscendi, pronun-
 ciauit. Verùm ipse quàm citissimè Thessalis denunciare stu-
 duit, quibus modis malum accedens canerent: medelam
 conscriptam per vrbes proponebat. Me verò in Macedoni-
 am demisit. Cum regibus enim Heraclidarum, qui isthic
 imperium obtinent, paterna nobis intercedit amicitia. Et
 ego quidem ibam à Thessalia eo, quo me pater iussit, auxi-
 lium his qui isthic essent laturus. Iniunxit autem mihi vt
 etiam vrbi vestræ opem ferrem. At fratrem meum Draco-
 nem ex Pagasis profectum, in Helespontum nauigare ius-
 sit, consimili consilio instructum, quali etiam ipse vtatur.
 Non enim omnes loci eadem auxilia ferunt, eo quòd non
 omnis ambiens nos aër similis est. Polybium verò, qui
 filiam ipsius, meam autem sororem habet, & alios discipu-
 los, ad alios aliorum conuentus & vias profecturos emisit,
 quo quàm plurimis opitularetur. Postquam autem ipse res
 in Thessalia perfecit, ad vicinas gentes auxiliũ laturus pro-
 ficiscebatur, & ad pilas profectus, Dorientibus, & alijs, si-
 mulque Phocensibus auxilium tulit. Et quum sanè ad Del-
 phos peruenisset, supplicationem Deo pro Græcis fecit: & sa-
 crificio facto, iter ad Boëtos arripuit. Et cum ipsis opem tu-
 lisset, similiter ad vos progressus est, & sufficientia vobis ad
 salutem, quæ sanè nunc ego produco, ex animo penitus di-
 xit. Arbitror autem multos vestrum nosse, quòd vera dico.
 Non enim ita diu est, sed nonus hic est annus, quando abiui,
 & in Peloponesum missus sum, isthic habitantibus opem la-
 turus. At verò vndiquaque nobis, & verbis, & re ipsa, di-
 gnus

Dracon
Thessali
frater.

Polybium.

E

F

Agnus honor contigit, ut minimè poeniteat nos, quòd non hunc cum quaestu ex Illyricis ac Pæonibus oblato permutauimus. Verùm præ reliquis ciuitatibus magna sunt quæ à vobis data sunt. Nam & respublica vestra alias excedit. Athenæ enim altius quiddam sunt alijs vrbibus, quàm ad gloriam attinet. Et corona illa aurea in vestro theatro patri imposta, ad summam emulationem ac felicitatem ipsum euexit. Sed & hoc beneficium superastis, dum & patrem, & me publicè Cereris & Proserpinæ mysterijs ac sacris initiastis. Atque hæc quidem tria sunt beneficia, quantum ego verbis consequi potui, & fracta voce proferre, vrbis, & progenitorum, & patris mei, in vos simulque multos Græcos.

Bdicere aggrediar, quod, velut antea dixi, in vos ego & pater meus collocauimus. Cùm enim Alcibiadem emitteretis in Siciliam, multa quidem potentia, non autem ita multa, velut admiranda: & sermo in concione incidisset de Medico, quem exercitum sequi oporteret: pater meus progressus, me ad curanda corpora vestra se daturum esse promisit, proprijs sumptibus instructum, & citra mercedis exactionem, quàm diu classis abesset, paruipendens suam vtilitatem, ut qui sibi persuasisset, hoc in vestrum commodum cessurum esse. Ego enim non solùm res meas insumebam, id quod faciebam vobis inseruiens: sed etiã ad alia magna opera destinatus fui. Et hoc minimùm est ex his, quæ sum dicturus. Decreuit enim pater ob me filium fortunæ fluctibus agitari, & in terra aliena, & in mari, & in periculis bellicis, & in ægritudinibus, quæ his qui erroneam vitam degunt, magis accedere solent, quàm his qui ordinatæ vitæ rationem habent. Nouit enim beneficium beneficio metiri: & non, velut qui aliquid emisisset, contractu ex manu in manum facto semel, discedere. Et hic quidem talia præstitit. Ego verò, ut qui filius illius sum, nihil studij & artis prætermisi, auxilium ferens, & periclitatus vobiscum, si quando occasio tulisset. Et ad hæc ambo præstanda, neque morbus, neque adfectio, neque timor in mari, & intra hostium manus, me prohibuit. Testes autem huius rei non alios aliquos, sed vos ipsos habeo. Quare si quis contradicere volet, is nihil cunctatus exurgat. Verùm non puto me mentiri. Cùm autem hæc præstitissem ad annos, tres

& aurea

& aurea corona coronatus, & adhuc pulchrius laudatus: do-
 mum redij ad nuptias, quo & artis, & generis nostri successo-
 res producerem. Et quæ quidem à ciuitate, à progenitori-
 bus, à patre, & à me, vobis obtigerunt, hæc sunt. Dictum
 est autem & quæ nos à vobis oblata tulimus. Arbitror autē
 multos è vobis admirari, quæ de causa hæc à me ex tam lō-
 ginq̄ principio repetita sunt. Quo igitur & vos cognosca-
 tis, & mihi ea quæ cupio, contigant: tempestium est vt
 hoc dicam. Pater meus, ô viri Athenienses, & ego petimus
 vos (sic enim liberos & amicos loqui decet, quò id quod
 petunt ab amicis liberis consequantur) contra patriam no-
 stram hostilia arma ne sumatis. Si verò oportet, quemad-
 modum fortassis oportet eos, qui sua ipsorum causa pro-
 gressi sunt, etiam rogamus, vt ne nos, qui eiusmodi & tam
 magna beneficia in vos priores contulimus, seruatorum loco
 habeatis. Insuper autem (nam & sic dicere conueniet) sup-
 plicamus, vt ne nostra faciatis vobis ipsis in bello captiua, si
 contigerit vt multo inferiores superetis. Verùm & hoc con-
 siderate, quòd fortuna aliàs alia cito versat: & aliquando
 magni paruis opus habuerunt: & fortes per debiles salutem
 adepti sunt. Puto autem clarum esse, vt ne clarissimum di-
 cam, quòd ob vnum virum non ciuitas, sed multæ gentes
 iam quandoque vtilitatem in rebus bellicis cōsequutæ sunt.
 Et vbi ars in precio est, neque nos contemnere poteritis.
 Nam neque ita viles ac contemnendi sumus, quemadmo-
 dum in vobis testimonium situm est. Verùm ab initio qui-
 dem dei, vnde genus nostrum esse gloriamur, Aesculapius
 & Hercules in hominum vtilitatem prognati sunt. Et hos
 propter virtutem, quam hic exercuerunt, omnes deorum
 loco habent. Vrbs autem mea, & ego qui ad vos verba fa-
 cio, ad tales originem nostram referimus, quemadmodum
 sanè hominum traditiones habent. Vnde profecto etiam
 pro Græcis ambo hac parte, & in omni bono, ad ipsos tu-
 tandos stetisse apparebimus. Non enim fabula sunt res ad
 Troiam gestæ, sed facta, in quibus Cos cum insulis suis non
 minima, sed maxima ad ferendum auxilium existit. Sic ve-
 rò etiam Aesculapij filij, non arte solùm, sed etiam armis,
 Græcis auxilium tulerunt. Machaon equidem animam in
 Troade

*Aescula-
 pius, Her-
 cules quæ ho-
 mines uti iu-
 uarent, po-
 tissimum
 nati sunt.*

- A** Troade deposuit, quando, velut scriptores de his prodentes dicunt, ex equo in Priami urbem venit. Proinde neque eo quòd contribules, neque eo quòd ex auxiliatorum numero, auxiliares etiam ipsis Græcis sumus, nos iniuria adfeceritis. Non in longum extendam sermonem, res Crisæorum, aut Persicas iterum repetendo, quando & ipsas audiistis, & in manibus magis sunt, quàm ea quæ pauloante relata sunt. **Quin** & sic cogitate, minimè pium esse benefactores iniuria adficere. Nos autem benefactores esse, facta ipsa clamant. Ex quibus patribus prognati esse videbimini (quemadmodum fabulatores dixerunt) si iniuria adficere, quàm benigni esse malueritis? Neque enim amarulentius
- B** quicquam dicere volo. Illi enim, ò viri Athenienses, Heraclidis quidem gratias rependerunt. Alijs autem multis, beneficio adfecti, vicissim auxiliati sunt. Desiciat profectò me dies longiùs narrantem, si recensere velim quot hominibus quanta bona obuenerint, qui nihil de vobis bene meriti fuerunt. Circumspicite vos ipsos, & me nullo dicente, considerate qualia perpetretis. Mala res est potestas, ò viri Athenienses. Non enim quæ sua sunt, mensura disponere nouit. Sed & vrbes quasdam & gentes iam perdidit. Si verò ad alios velut in speculum respexeritis, videritis ipsi quæ facitis, & ego vera dico. **Quin** & lex noua est: Quicumque felici rerum successu confusus, non etiam ad rerum difficultates respicit: Non est hoc vestrum viri Athenienses. Multum enim
- C** etiam sic Deum tentaretis. Nullam vobis iniuriã intulimus. Si verò etiã intulimus: non armis, sed verbis iudicemur. Deprecamur autem vos etiam hoc, vt ne faciatis nos alijs gratiam debere, qui nobis auxilium ferent. auxiliũ enim nobis ferent, si rectè fecerint, & qui intra Thessaliam, Argos, Lacedæmona, Macedoniam, sunt reges, & sicubi alij Heraclidæ, aut Heraclidarũ cognati habitant. Præstat citra violentiam, quàm vi coactos facere quæ iusta sunt. Non dico de insolenti aduersum vos rebellionem: verum hoc vobis manifestum facio, quòd multi nostri curam gerunt, aut certè curam habebunt, nisi vndiquaque de terra perijt, benignos adhuc esse homines. Ego quidem igitur, exiguæ enim mihi sunt ad dicendum vires, vt pote qui aliarum rerum studio sim ad-
- dictus,

HIPPOCRATIS EPISTOLAE.

dictus, hic definam. Rogo autem vos per hospites nostros, D
& per eos qui nobis consiliarij esse cōsueuerunt, & per Deos,
& Heroas, ac gratias, quæ hominibus ab hominibus contingunt,
vtrinimicitias quidem vestras aduersum nos deponatis: ad amicitiam
verò vos conuertatis. Si enim non in vestra ciuitate hæc consequemur:
haud scio quo progressi, eorum, quæ cupimus compotes siemus.

HIPPOCRATIS COI OPERVM

quæ ad nos extant omnium finis, Iano

Cornario medico physico

interprete.

*

LVGDVNI,

EXCVDEBAT

PETRVS FRADIN,

M. D. LIII.

os, D
os,
n-
a-
ra
o,

LONDON
EXCISE
REGISTERED

